VITAE SANCTORUM SELECTISSIMAE; PROBATISSIMAE: QUATUOR...

Zacharias Lippeloo,
Cornelius Grass, ...

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
30 A
19

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

57-C-5

Grassj Uiez Sazelloy. L. 3.

L
VI
125.

Digitized by Google

Digitized by Google

K
281

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

VITAE SANCTORVM,

EX SELECTISSIMIS ET PROBATISSIMIS ORTHODOXIS PATRIBVS, PRIMVM QVIDEM

per V. P. ZACHARIAM LIPPELOO Carthuſianum fideli Compendio conſcriptæ: NVNC verò recèns Recenſitæ, exactiſſimè recognitæ; ac hactenùs tam ex R. P. RIBADENEIRA, S. Societatis IESV, quàm aliundè deſideratis, affatim locupletatæ:

Studio & labore

V. P. CORNELII GRASII ITIDEM CARTHVSIANI.

TOMVS TERTIVS.

Complectens Sanctos Menſium

IVLII, AVGVSTI, ET SEPTEMBRIS.

Cum licentia Superiorum.

BIBL. SOC. IESV COLL. ROM.
BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

COLONIAE AGRIPPINAE,
Sumptibus Bernardi Gualtheri.
ANNO M. DC. XVI.
Cum gratia & priuilegio Sac. Caeſ. Maieſt.

Digitized by Google

FACVLTAS PLENARIA:
A
REVERENDO IN CHRISTO
P. D. BRVNONE D'AFFRINGVES,
Sacri Ordinis Carthuſienſis Moderatoré
Primario: Fr. Cornelio Graſio
conceſſa.

VENERABILIS in Chriſto Pater. QVAE de libris tuis in lucem edendis ſcribitis; tenore præſentium, vobis licentiam facimus, ea edendi: Iuxtà formam Eccleſiæ conſuetam. VALETE in DOMINO: qui tibi, & nobis per preces tuas benedicat. CARTHVSIAE, Die Septima Septembris 1615.

VESTER *in* DOMINO *Confrater*
Fr. BRVNO: PRIOR
CARTHVSIAE.

APPROBATIO.

VITAE SANCTORVM à Fr. CORNELIO GRASIO, CARTHVSIAE Co*lonienſis Alumno, nunc denuò magno labore recognitæ; diuerſis locis emendatæ: Vitarum etiam aliquot acceſſione auctæ; ad* DEI *Gloriam; ad* SANCTORVM *Laudem; ad legentium ædificationem: vtiliter recudentur.* COLONIAE AGRIPPINAE, 20. IVNII 1616.

Henricus Francken Sierſtorpſfius
S. Theologiæ Doctor; Regens
Gymnaſ. Laurent. librorum
Cenſor.

REVE-

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRI AC DOMINO, D. SASBOLDO VOSMERO, ARCHIEPISCOPO

Philippenſi digniſſimo; S.

A Deo ſunt ſtupenda Omnipotentis Dei magnalia, Præſul ampliſſime, quibus electos ſuos, etiã luteo hoc ergaſtulo concluſos, in terris olim mirificauit, vt an condignè ea conſcribenda, nonnulla perplexa valdè prima fronte cùm appareant: tum incredibilia penè, ob mirabilium altitudinem & excellentiam, haud pauca ſanè videntur. Et quidem ſi humana ſapientia temporariam illam claritatem vix ſufficit debitis coloribus depingere, & comprehendere, quantominùs ipſam æternam perfectionẽ delineare poterit, & intellectu capere? Humanam quippè refugit notitiam, quàm magna multitudo dulcedinis cœleſtis, quanta gloria, quantaque dignitas apud Altiſſimum præparata ſit his, qui eum hic dilexere & coluere in veritate. Vndè meritò fideliũ quiſque cum Regio Pſalte exclamet: *Mihi autem nimis honorificati ſunt amici tui: nimis confortatus eſt principatus eorum: Memoriam abundantiæ ſuauitatis tuæ eructabunt.* *Pſalm. 136. 144.*

Ad rerũ porrò mirabilium exẽpla quod attinet, cùm & in hoc & in reliquis Tomis innumera penè extent: pauca quædam ex præcipuis hic commemoraſſe ſufficiet. Primus igitur ſeſe offert cœleſtis aulæ clauiger D. Petrus; qui ſicut inter omnes Apoſtolos à Chriſto primatu eſt auctus, ita etiam præclariora quædam & inſigniora ab eo miracula edi conceſſit; Illa nimirum, de quibus hęc in Actis S. Euangeliſta; *In plateas*, inquit, *eijciebant infirmos, & ponebant in lectulis & grabatis, vt veniente Petro, ſaltem vmbra illius* *Act. 5.*

Digitized by Google

obumbraret quenquam illorum , & liberarentur ab infirmitatibus ſuis. Et poſt pauca; *Afferentes ægros & vexatos à ſpiritibus immundis: qui curabantur omnes.* Hinc ſanè vnius fuiſſe Petri curare languentes vmbra corporis, luce meridiana clarius elucet. Si namque cæterorum Apoſtolorum vmbra id præſtitiſſet, quid tanta compreſſio in exponendis infirmis; quos Petri tranſeuntis vmbra curaret? Porrò ſi tunc opem ferre poterat vmbra corporis, quantò magis nunc plenitudo virtutis? Si tunc ſupplicantibus proderat aura quædam pertranſeuntis, quanto magis gratia nunc permanentis? Quid dicam de ſacris eius vinculis, quæ velut nobiliſſimæ victoriæ glorioſa trophæa, omniũ ferè ſanctorũ Patrum egregijs celebrata præconijs, in Eccleſia ſunt perpetua memoria cõſecrata? Et quidem meritò. Si namq; quædam ſpecies vacuæ imaginis habere potuit in ſe vim ſalutis; quantò magis de corpore meruerunt attrahere ſalubritatis; ferreo pondere ſacris impreſſa membris vincula paſſionis? Optimo itaque iure per omnes Chriſti Eccleſias, auro pretioſius multò habetur ferrum illud pœnalium vinculorum; quod ſanè olim adeò illuſtribus miraculorum ſignis diuina virtute fuit glorificatum: vt vſitatiſſimum fuerit Romanis Pontificibus, præſtantiſſimi muneris loco, aliquid ex eiuſdem limatura ad inſigniores perſonas mittere.

Aug. ſer.29. de Sanctis.

Calend. Aug.

Greg. Papa libr.1 epiſt. 6. & lib.6. epiſt.23.

Occurrit ſecundo loco gentium Doctor D. Paulus; cuius admirandas operationes Euangeliſta paucis perſtringens, *Virtutes*; ait, *non quaslibet faciebat Deus per manũ Pauli; ita vt etiã ſuper languidos deferrentur à corpore eius ſudaria & ſemicinctia: & recedebant ab eis languores, & ſpiritus nequam egrediebantur.* Optimè ſanè haud communes ac paſſim fieri ſolitas has appellat virtutes S. Lucas, quę per ſudaria & ſemicinctia cùm Pauli corp⁹ tetigiſſent, Epheſi edebãtur. Mirari namque viſus eſt & ipſe Dominus, ſubſequenti & eũ cõprimenti turbæ, quando veſtis ſuæ fimbriæ tactu, ſenſit ex ſe virtutem exiſſe, ac rogans dixit; *Quis me teti-*

Act.19.

Luc.18.

tetigit? Quin & maiores hæ virtutes videri poterant, quæ non veſtium tunc corpori Apoſtoli inhærentium, ſed earum quæ aliquando Pauli corpori adhæſiſſent tactu editæ ſunt; vt meritò de ſuis olim ipſe Dominus dixerit: *Qui credit in me, opera quæ ego facio, & ipſe faciet, & maiora horum faciet.* Matth. 9. Marc. 5. Ioan. 14.

Apparet ſanè in his ſtupẽda Spiritûs ſancti in animabus fidelium operatio; adeò vt quamcumque ille ſuis chariſmatibus perfuderit, non tantùm illam ea virtute ſanctificari; verùm etiam redundantia & excreſcentia ſuperfluentis menſuræ ac exuberantis gratiæ, quæcunq; illi inhærent, diuina virtute perfundi; & ea quidem, quæ terrenis pariter ac cœleſtibus imperans, dæmones cruciet, & in fugam conuertat: & ſupra naturæ vires morbo languentes reſtituat ſanitati; quemadmodum de ſudarijs & ſemicinctijs Pauli diximus; quæ à corpore eius delata, languores curabant, & prauos dæmones abigebant.

Hinc certè tam Chriſti Domini, quàm Pauli Apoſtoli exemplo & auctoritate, cultum ſacrarum reliquiarum in Eccleſia inſtitutum, ſtabilitum, eundemque ab Euangeliſtis ſcriptis teſtatum, atque miraculis comprobatum, initium ſumpſiſſe exploratiſſimum eſt; vt non ſit qui iure calumniam facere poſſit, ſi exemplo Hæmorrhoiſſę, & aliorum, qui, teſtante Euangeliſta, tangentes eandem Domini fimbriã ſanabantur, atque Epheſiorum credentium, Chriſti, Pauli, ac cæterorum Sanctorum, quiſque fidelium reliquias petat: vt ex illis hauriat illã gratiam, quam illi olim ſunt fide præuia conſecuti. Si verò quis Hagiomachus eò temeritatis & procaciæ procedat, vt, non dicam, Chriſti veſtis oram, ipſa Pauli ſudaria & ſemicinctia, verùm aliorum in cælis regnantium ſacras reliquias nullius virtutis habeat, ſanè in eo malis dæmonibus peiorem ſeſe exhibebit, qui non modò eadem ſudaria Pauli ac ſemicinctia, verùm etiam aliorum plurimorum ſanctorum (vt paſſim in illorum geſtis videre eſt) reliquias exhorreſcentes, Luc. 8. Matth. 9. Marc. 5. Marc. 6.

earundẽq; virtutum haud pati ſufferentes, cùm ſe ab illis cruciari, torqueri, adurique exclamarent: tum ab obſeſſis diu corporibus eiulabundi fugiebant. Porrò quæ ſunt diuinitùs conceſſa, orarijs & ſemicinctijs, eadem Pauli oſſibus haud eſſe attributa, vel hæc omnia Paulo priuatim & non cæteris ſanctis omnibus communicata, neminem ab exordio naſcẽtis Eccleſiæ Patrum dixiſſe inuenerimus.

Longum verò nimis foret, omnes eos qui extra Eccleſiam Catholicam per diuerſarum hæreſum abrupta præcipitia ſeſe dederunt, cultumque ſacrarum reliquiarum impugnârunt, hìc recenſère. Nos autẽ, penes quos Catholica veritas, cùm *a* Gennadio & cæteris *b* Orthodoxis Patribus (quos breuitatis ſtudio omittimus) *Sanctorum corpora, & præcipuè beatorum martyrum reliquias, perinde ac ſi Chriſti membra, cenſemus ſinceriſſimè honoranda; & Baſilicas eorum nominibus appellatas, velut loca ſancta diuino cultui mancipata, affectu piiſſimo & deuotione fideliſſima adeundas.* Inhęſit porrò fidelibus pia ac religioſa traditio, vt cum minus liceret ipſa Sanctorum ſepulchris condita corpora tangere; ſudarium vel aliquod aliud velum eiſdẽ deſuper admouerent. Quantam autem inde virtutẽ haurirent eiuſmodi vela ſanctorum tumulis admota, abundè teſtatur B. Gregorius *c* Papa, & *d* alij.

Quid? quod non ſolum velamina atque panniculos, ſed & veſtimenta languentium ac defunctorum, ſacris altaribus, vbi eſſent reliquiæ martyrũ, ſuppoſita, ad reſtituendos incolumitati ægrotantes, & ad vitam defunctos accepiſſe virtutem, apud fideliſſimum teſtem *e* Auguſtinum reperimus? qui ad arguendam gentilium impietatem, complurium miraculorum ſuo tempore in Africa editorum catalogũ texuit; eandemque gratiam, floribus, qui iiſdẽ ſacrarum reliquiarum loculis admoueri conſueuerunt, impertiri ſolitam, pluribus idem mõſtrat exemplis. Et quod magis eſt, non tantũ ſudaria & ſemicinctia, velamina, veſtes, flores & frondes, & ſi quę alia ſacris ad-

a *De Eccleſ. dog. c. 73.*
b *Apud Rob. Bellar. tom. 1 Controu. 7. Lib. 2. & 3.*
c *Li. 3. ep. 30.*
d *Ioan. Diac. in vita Greg. lib. 2. ca. 42. Greg. Turo. de glor. mart. c. 28.*
e *Libr. 22. de Ciu. Dei c. 8.*

admota reliquijs, tantam operandi miracula vim cõſueuêre, ſed & ipſe puluis & ſitus, quo (vt accidit) Sãctorum ſepulchra quandoque obducuntur, vel etiam circumaſperguntur, eadem virtute præditi fuêre. Fidem horum integram faciunt Patres ferè omnes; & inprimis *a* Gregorius Nyſſenus; qui de eiuſmodi cõſuetudine pulueris colligendi hæc ait: *Si quis puluerẽ, quo conditorium, vbi martyris corpus quieſcit, obſitum eſt, auferre permittat, pro munere puluis accipitur: atque tanquam res magni pretij condenda terra colligitur.*

a *In Orat. in laudẽ Magni Theo.*

De frequentibus autem, eximijſque miraculis ex collecto puluere circa Sanctorum ſepulchra iacente, diuina virtute fieri ſolitis, verax extat teſtis *b* Gregorius Papa; qui fideli certaque atteſtatione refert, ex puluere collecto ex altaris crepidine, mortuum eſſe reuocatum ad vitam. Complura quoque id genus, & de his quæ ipſe expertus eſt, ſcribit *c* Gregorius Turonenſis.

b *Lib.3.dial. c.17.*

c *Lib. 2. de mirac. S. Mart. c.1. & alibi.*

Sed enim eandem virtutem in exigua parte reliquiarum martyris, quæ in toto ſit corpore, ineſſe, experimento teſtatur *d* Gregorius Nazianzenus; vbi hæc dicit de ſanctis martyribus: *Quorum*, inquit, *corpora idem poſſunt quod animæ; ſiue manibus contrectentur, ſiue honorẽtur; quorum vel ſolum ſanguinis guttæ, aut exigua paßionis ſigna, idem poſſunt quod corpora.* Et *e* alibi: *Eſt adeò frequens horum lucta certaminumque veneratio; vt exiguus puluis, aut reliquiæ veterum oßium, totius ad honorem ſufficiant: & nonnullorum ſaltem appellationem, reliquiarum omninè expertem, ſcio certis locis inditam eſſe pro toto martyre; quæ tamen eandem vim obtinuerit. O rẽ prodigioſam! ſalutem affert ſola recordatio.*

d *Orat.1.in Iulani.*

e *In Cygnæis de animi ſubmiß.*

Et quidem inde euenit, vt corpus vnius martyris in plures interdum partes diuidi ſoleret, recondique in diuerſis altaribus; quæ ſepulchra ſunt martyrum. Inde & fortaſſe accidit, vt cùm vnius eiuſdemque martyris diuerſis in locis reliquiæ conditæ haberentur, & æquè ac ſi integrum corpus vbique horum locorum conditum eſſet, ea-

dem miracula ſint operatæ: vnius eiuſdemque martyris corpus diuerſis in locis haberi dicatur. Tolerabilis error; cui non hominum impoſtura: ſed exuberans diuina largitas præbuit occaſionem; dum quòd ob virtutis præſtantiam diuerſis in locis ſit vnius eiuſdemque martyris erecta memoria, vel excitatum ſepulchrum: quiſque apud ſe corpus illius haberi eſt opinatus.

Quandoquidem ergo præpotenti Deo placuit electorum ſuorum non modò corpora, reliquiaſque, ſed & communia quæuis iiſdem admota, viliſſimaq; eorum tumulis inhærentia (vt puluerem & ſitum) tot tantiſque ſalutiferis glorificare ſignis, vt quanta iam beatitudine eorum animæ in cælis fruantur, liquidò atteſtaretur, quidni nos eos vtriq; ipſos ibidē iam triumphantes, tanquam promptiſſimos apud Omnipotentem interceſſores ac potentiſſimos deprecatores fiducialiter adeamus, atque eorum ſuffragia imploremus? Faceſſant itaque aduerſariorum cō-menta, Patrum *a* teſtimonijs abundè paſſim diluta, meritoque ſibi congratuletur Chriſtianus ac Catholicus Orbis de SS. Reliquiarum abundantia; cùm quotquot ſingulorum reliquijs exornatas, ſingulis dicatas poſſideat Baſilicas, totidem reuera habeat & in cælis patronos eximios: & in terris protectores validiſſimos. Comprobat idipſum D. *b* Chryſoſtomus, cum Romam ſepulchris B. Apoſtolorum Petri & Pauli munitam aſſeuerat dicens: *Hoc corpus* (nimirum Pauli) *plebem hanc munit; quod quauis turri, innumeriſque mœnibus ac vallis eſt tutius; & cum ipſo corpus etiam B. Petri.* Simile & Venantius Fortunatus, Chriſtianus, nobilis poeta inter alia.

a Apud Rob. Bellar. tom. 1. Controu. 7. Lib. 1. 2. & 3.

b Hom. 32. in ep. ad Rom.

Lib. 3. Carm.

c Hic petra firma manens. d ille architectus habetur;
Surgit in his templum: quo placet ara Deo.
A facie hoſtili duo propugnacula præſunt;
Quos fidei turres: Vrbs caput Orbis habet.

c *Petrus.*
d *Paulus.*

Sanè quàm hæc de protectione vrbis Romæ ſint vera, cùm innumera penè vtriuſq; ſeculi extent exē-

pla,

Digitized by Google

pla, vnum B. Gregorij Romani Pontificis ſufficiat teſtimonium, ex his quæ experimento didicit;ſic enim ſcribit ad Ruſticianam Patriciam: rogans vt Romam veniret:*Si gladios* (inquit) *Italiæ bella formidatis,ſolicitè debetis aſpicere, quanta B.Petri Apoſtolorum Principis in hac vrbe protectio eſt, in qua ſine magnitudine populi,& ſine adiutorijs militum,tot annos inter gladios illæſi Deo auctore ſeruamur.* Idē ferè memoratus Chryſoſtomus,de Sanctis Martyribus Iuuentino & Maximo;*Nos*(inquit)*illos & columnas & ſcopulos,& turres, & candelabra,haud immeritò dixerimus. Chriſti etenim Eccleſiam ſicut columnæ ſuſtinent; ſicut turres muniunt;ſicut ſcopuli vndarum ſpiritualium aſſultus repellunt, ſicut luminaria tenebras impietatis diſcutiunt.* Quàm autem nihil verius,poſt Ieſum Chriſtum redemptorem noſtrum (quem ſemper & vbique ſupremum omnium moderatorem ac defenſorem agnoſcimus ac profitemur)de Patronis huius inclytę vrbis ac Diœceſeos dici queat, nullus non prudens inter tot diſcrimina & rerum varietates indies facilè aduertit.

Lib.7.ep.33.

Tom.3.hom. habita ipſorū die Natali.

Cæterùm cùm Tertio huic Tomo de Sanctorum rebus præclarè geſtis, patronus adſciſcendus eſſet, Præſul Reuerendiſſime: ad offerendum eum,(iam ſtudioſè recognitum, innumeris penè locis emendatum, plurimumque auctum) ac commendandum R.T.P. multæ rationes cùm me impellerent, tum potiſſimum incitauit ſplendor inſignium ac heroicarum virtutum tuarum; quæ toti orbi Catholico intantùm ſunt conſpicuæ: vt non mihi opus ſit iiſdē decantandis hic multùm immorari. Sed enim earūdem claritudine mirificè delectatus Clemens Pontifex Maximus R.V.P.ſublimē illā Pontificalē Cathedrām cōſcendere voluit:quippè qui niſi ſumma & egregia quęque ſibi de T.R.P.polliceatur;vnde & exiguo hoc munere honorē iſtum meritis tuis digniſſimum tibi congratulor ex intimo ſanè cordis affectu.

Dominus noſter IESVS CHRISTVS Princeps Pontificum,ac totius Eccleſiæ caput,quæ tibi pro in-

numeris ſubitis periculis, ac immenſis pro eadẽ exantlatis laboribus, incomprehenſibilia æternaque præmia præparauit, veſtros pios conatus ad ſui nominis maiorem gloriam, multorũq; ſalutem etiam atque etiam proſperet, ſecundetque iugiter. Coloniæ Agrippinæ è Monaſterio noſtro Carthuſienſi, Anno à partu virgineo, ſupra ſeſquimilleſimum centeſimo tertio, poſtridiè Aſſumptionis glorioſiſſimæ Deiparæ Virginis MARIAE.

Reuerend. V. P.

Obſeruantiſſimus in Chriſto

Fr. Cornelius Graſius.

INDEX

Digitized by Google

INDEX SS. TERTIO HOC TOMO CONTENTORVM.

A.

Menſes.	Dies.		
	3	ANatolij Epiſcopi Laodicenſis.	51
	9	Anatoliæ virginis & martyris	115
	10	Ameibergæ viduæ.	123
	15	Athanaſij Epiſcopi Neapolitani.	172
Iulius.	17	Alexij Confeſſoris	185
	19	Arſenij Eremitæ.	200
	23	Apollinaris Rauennatis Epiſcopi	241
	26	Annæ Matris B. Mariæ.	269
	30	Abdon & Sennes Martyrum.	303
	3	Abr[illegible]n Epiſcopi	339
	5	Afræ martyr.	362
	7	Alberti Carmelitæ.	372
	14	Athanaſiæ Abbatiſſæ.	429
	15	Aſſumption. Solenn. B. MARIAE.	433
Auguſtus.		Arnulphi Epiſcopi Sueſſionenſis.	439
	16	Arſacij Confeſſoris.	446
		Arnulphi Epiſcopi Metenſis.	450
	18	Agapiti martyris	478
	19	Andreæ & ſociorum martyrum	485
	22	Audoëni Epiſcopi Rothomagenſis.	539
	25	Aredij Abbatis	556
	26	Alexandri militis & martyris	570
	28	Auguſtini Epiſcopi Hipponenſis.	601
	31	Aidani Epiſcopi	631
	3	Aigulphi & ſociorum martyrum	657
September.	4	Audomari Epiſcopi Morinen.	732
	12	Autonomi martyris	784
	13	Amati Epiſcopi Senonenſis	811
		Amati Presbyteri & Abbatis	805
	15	Aichardi Abbatis	874
	16	Abundij & ſociorum	883

B.

	14	Bonauent. Cardin. & Epiſc. Abba. Mino.	159
	23	Brigittæ viduæ	251

Baſi-

Digitized by Google

Menſes	Dies.		
Iulius.			
	5	*Baſilicæ B. Mariæ ad Niues*	369
	19	*Bertulphi Abbatis*	494
Auguſtus.	20	*Bernardi Abbatis*	502
	25	*Bartholomæi Apoſtoli*	545
	30	*Bononij Abbatis*	625
September	5	*Bertini Abbatis.*	687
		C.	
	1	*Carilephi Abbatis*	1
	8	*Chiliani Epiſcopi & martyris.*	96
Iulius.	9	*Cyrilli Epiſcopi & martyris.*	114
	10	*Canuti Regis & martyris*	124
	24	*Chriſtinæ virginis & martyris*	255
	25	*Chriſtophori martyris*	264
	29	*Callinici martyris*	292
	8	*Cyriaci, Siſinnij ac ſociorum martyrum*	388
	12	*Claræ virg. Ord. Clariſſarum initiatricis*	408
Auguſtus.	13	*Caſsiani Brixienſis Epiſcopi & martyris.*	420
	23	*Claudij, Aſterij ac ſociorum martyrum*	537
	27	*Ceſarij Epiſcopi Arelatenſis*	571
	4	*Candidæ iunioris Neapolitanæ*	681
	8	*Corbiniani Epiſcopi Friſingenſis*	720
September.	14	*Cornelij Papæ.*	842
	14	*Cypriani Epiſ. & martyris*	847
	26	*Cypriani & Iuſtinæ martyrum*	976
	27	*Coſmæ & Damiani martyrum & ſocior.*	983
	28	*Charitonis confeſſoris.*	1000
		D.	
Iulius.	8	*Diſibodi Epiſcopi*	108
Auguſtus.	4	*Dominici Confeſſoris*	343
	29	*Decollationis S. Ioannis Baptiſtæ.*	612
September	1	*Duodecim fratrum Afrorum*	635
	9	*Dorothei & ſociorum*	729
		E.	
	1	*Eparchij Abbatis.*	25
Iulius.	6	*Eſaiæ Prophetæ*	57
	13	*Eugenij Epiſc. Carthag.*	152
Auguſtus.	1	*Euſebij Epiſcopi Vercellen.*	323
	1	*Ethelvvoldi Epiſc. VVintonienſis.*	328

Eu-

Menſes.	*Dies.*	SANCTORVM.	
Auguſtus.	12	*Euplij Diaconi & Martyris.*	417
	25	*Euſebij ac ſociorum martyrum*	547
	1	*Egidij Abbatis*	646
	5	*Eudoxij ac ſociorum martyrum*	690
	6	*Eleutherij Abbatis.*	695
	7	*Euortij Epiſcopi Aurelianenſis*	704
	14	*Exaltationis ſanctæ Crucis ſolennitas.*	837
September	16	*Edithæ virginis*	890
		Euphemiæ virginis & martyris	893
	20	*Euſtachij, vxoris eius ac filiorum martyr.*	934
	22	*Emmeranni Epiſcopi & martyris*	660
	27	*Eleazari Comitis.*	987
		F.	
	3	*Felicis presbyteri & ſociorum martyrum.*	48
Iulius.	10	*Felicitatis ac Filiorum martyrum.*	190
	18	*Frederici Epiſcopi Traiectenſis & martyr.*	190
	31	*Fabij martyris*	304
	1	*Friardi Recluſi*	3[illegible]
		Felicis apud Gerundam martyr.	328
Auguſtus.	30	*Fiacri Eremitæ*	621
		Felicis & Adaucti.	623
September	18	*Ferreoli martyr.*	917
		G.	
	1	*Galli Aruernorum Epiſcopi*	8
	6	*Goaris Presbyteri*	59
Iulius.	1	*Godoleuæ martyris*	65
	29	*Gulielmi Epiſcopi Briocenſis.*	298
	31	*Germani Epiſcopi Antiſiodorenſis.*	305
Auguſtus.	11	*Gaugerici Epiſcopi Cameracenſis.*	403
	19	*Goerici Epiſcopi Metenſis.*	920
	25	*Geneſij martyris Arelatenſis*	550
		Geneſij martyris Romani	552
		Gregorij Epiſcopi Vltraiectenſis.	555
September	27	*Gebehardi Epiſcopi Conſtantienſis.*	588
	27	*Georgij Diacon & ſociorum Martyrum.*	597
		Guidonis Confeſſoris	780
		Gerardi Epiſcopi & martyris.	971

Hi-

Digitized by Google

Menſes.	Dies.	INDEX	
	11	*Hildulphi Epiſc. Treuirenſ.*	113
Iulius.	14	*Henrici ſecundi aliàs Primi Imperatoris*	163
	20	*Hyacinthi martyris*	267
Auguſtus.	13	*Hippolyti ac ſociorum martyrum*	421
	16	*Hyacinthi confeſſoris.*	456
	18	*Helenæ matris Conſtantini Imperatoris*	479
	25	*Hunegundis virginis*	559
	7	*Huniberti Confeſſoris*	697
September	17	*Hildegardis Abbatiſſæ*	908
	30	*Hieronymi Presbyteri Doctoris Eccleſiæ*	1015
	7	*Illidij Epiſcopi*	82
		Ioannis Epiſcopi & martyris.	141
Iulius.	11	*Ioannis Gualberti Confeſſoris*	134
	15	*Iacobi Niſibitæ Epiſc.*	168
	18	*Iuſtæ & Ruffinæ martyrum*	199
	25	*Iacobi Maioris Apoſtoli*	256
	3	*Inuentio S. Stephani martyr.*	337
Auguſtus.	6	*Iuſti & Paſtoris Martyrum.*	370
	28	*Iuliani martyris*	603
	2	*Iuſti Epiſcopi*	655
	4	*Idæ coniugatæ*	677
September	9	*Ioannis, Petri, Dorothei ac ſociorum mart.*	773
	14	*Ioannis Chryſoſtomi Epiſc.*	815
	19	*Ianuarij Epiſcopi ac ſociorum martyrum*	928
	22	*Ioannis Abbatis Reomaenſ.*	966
	8	*Landradæ virginis.*	104
	12	*Leonis Abbatis.*	149
Iulius.	23	*Liborij Epiſc.*	248
	29	*Lupi Epiſcopi Trecenſis*	294
	17	*Liberati & ſocior. martyrum*	461
Auguſtus.	19	*Ludouici Epiſcopi Toloſani*	490
	25	*Ludouici Francorum Regis*	563
	1	*Lupi Epiſcopi Senonenſis*	641
September	16	*Luciæ & Geminiani martyrum*	879
	17	*Lamberti Epiſcopi & martyris*	899
	28	*Liobæ*	1004
	2	*Monegundis coniugatæ.*	36
	19	*Macrinæ Iunioris virginis.*	210

Mar-

Menſes	Dies.	SANCTORVM.	
	20	*Margaretæ virg. & mart.*	213
Iulius.	22	*Mariæ Magdalenæ.*	223
	30	*Maximæ & ſociarum martyrum*	301
Auguſtus.	17	*Mamantis martyr.*	462
	19	*Mariani Eremitæ*	489
	29	*Mederici Abbatis*	610
	4	*Marcelli Martyris.*	674
	10	*Menodoræ & ſororum mart.*	743
September	13	*Mauritij Epiſcopi Andegauenſis*	798
	14	*Materni Epiſcopi Treuirenſis*	839
	21	*Matthæi Apoſtoli*	946
	22	*Mauritij & ſociorum martyrum.*	954
	29	*Michaelis Archangeli*	1011
	12	*Naboris & Felicis martyr.*	147
Iulius.	28	*Nazarij & Celſi mart.*	288
	27	*Narni primi Bergomenſis Epiſcopi*	581
Auguſtus.	8	*Natiuitas B. Virg. Mariæ*	717
	10	*Nemeſiani ac ſociorum mart.*	737
September.	10	*Nicolai Tollentini*	755
	55	*Nicetæ mart.*	872
	2	*Othonis Epiſcopi Bambergenenſis.*	41
	5	*Oſvvaldi Regis Anglorum*	364
Iulius.	2	*Proceſſi & Martiniani martyr.*	33
	8	*Procopij martyris*	89
	18	*Philaſtrij Epiſc.*	196
	21	*Praxedis virginis*	222
	22	*Platonis martyris.*	230
	27	*Pantaleonis martyris*	27;
	10	*Polychronij Epiſcopi ac ſociorum mart.*	389
	17	*Pauli & Iulianæ martyr.*	472
Auguſtus.	20	*Philiberti Abbatis.*	497
	21	*Priuati Epiſc. & mart.*	531
September	29	*Quiraci Anachoretæ*	1008
	1	*Ramoldi Archiep. & martyris*	11
Iulius.	6	*Romuli Epiſcopi ac ſociorum martyrum.*	71
	10	*Ruffinæ & Secundæ mart.*	126
	16	*Raineldis virg. & mart.*	182
	23	*Romulæ virg.*	239

Rade-

Digitized by Google

Menſes.	Dies.		
	13	*Radegundis Reginæ*	424
Auguſtus.	16	*Rochi Confeſſoris*	448
	18	*Rainaldi Epiſcopi Rauennatis.*	482
September	3	*Remacli Epiſcopi Traiectenſis*	669
		S.	
Iulius.	2	*Svvithuni Epiſcopi VVintonienſis*	38
	27	*Septem Dormientium*	270
	1	*Sophiæ & filiarum eius martyrum*	315
	2	*Stephani Pontificis & martyris.*	333
	9	*Secundiani & ſociorum martyrum*	385
	10	*Sixti & Laurentij martyrum.*	390
Auguſtus.	11	*Suſannæ & aliorum mart.*	397
	20	*Stephani primi Hungarorum Regis*	522
	22	*Symphoriani mart.*	532
	23	*Sydonij Aruernorum Epiſcopi*	535
	29	*Sabinæ mart.*	620
	3	*Seraphiæ virg. & mart.*	665
	7	*Sozontis*	701
	7	*Stephani Carthuſiani Epiſcopi Dienſis*	210
September	10	*Saluij Epiſcopi*	747
	12	*Syri & Iuentij Epiſc.*	783
		T.	
Iulius.	1	*Theodorici Abbatis*	22
	10	*Theodardi Epiſc. & mart.*	751
September	11	*Theodoræ Alexandrinæ*	761
	19	*Theodori Archiep. Cantuarienſis.*	922
	23	*Teclæ virg. & mart.*	969
		V.	
	2	*Viſitatio B. Mariæ Virg.*	28
Iulius.	4	*Vdalrici Epiſcopi Auguſtani.*	53
	7	*VVillibaldi Epiſc.*	83
	20	*VVulmari Abbatis*	217
	22	*VVandregiſili Abbatis.*	234
	1	*Vinculorum D. Petri feſtum*	313
	7	*Victricij Epiſcopi Rothomagenſis*	378
Auguſtus.	14	*VVerenfridi Confeſſoris.*	432
	5	*Victorini Epiſcopi & mart.*	685
September	28	*VVenceslai Ducis Boemiæ & mart.*	993

FINIS.

Digitized by Google

IVLIVS.

VITA S. CARILEPHI ABBATIS * *Madoalenſis; Ex ea quæ extat apud V. P. Laurentium Surium. Floruit temporibus Childeberti Francorum Regis; qui regnauit Anno ſalutis* 542. *&c.*

* Alias Aniſolenſis.

C. Baron. *Annal. Eccleſ. Tom.* 7

BEATVS Carilephus ex prouincia Aquitaniæ pago Aruernico oriundus, parentibus morum probitate & Chriſtiana religione præſtantibus prognatus eſt. Et quidem adoleſcere incipiens, totum ſe in amore ſuperni Iudicis conſtringere, coætaneorum ſuorum inſolentias & vaniloquia declinare, cœleſtiumque rerum contemplationi iugiter vacare. Quod vt animaduertêre pij parentes, eum religioſis nutriendum, omnique doctrina ac ſacris myſterijs imbuendum tradidêre. Vbi per ſingulos dies ætate, ſapientia & amore æternæ patriæ increſcens, tantarum maturioris denique ætatis virtutum chariſmatumque claritudine effulſit, vt cunctis redderetur amabilis, honorabilis, plurimumque ſuſpiciendus. Vnde metuens vir ſanctus, ne in laqueum elationis quandoque incideret, peregrinam cogitabat patriam; quatenus mortalibus ignotus, commodius æternæ beatitudinis acquireret gloriam.

1. Iulij. — *Patria eius* — *Primordia eius felicia*

Quodam igitur die, diuino inflammatus amore, cum luculentam admodum ad ſocios inſtituiſſet adhortationem: ad ardua quæque pro Chriſti amore ſubeunda paratiſſimos reddidit. Quos itaque in pietate con-

Peregrinatur.

conſtantiores nouerat ſecum aſſumptis, cœleſti, cum lachrymis, implorato numine, inſtar Abrahæ Patriarchæ, iter incognitum ingreſſi ſunt; cum ecce ſe eis ſocium adiungit B. Auitus: viuum quoddam ſapientiæ domicilium; qui vt inchoata peruigilii animo perficerent, eos animauit. Cœpêre igitur milites Chriſti ſingula ſanctorum loca ſagaciter muſere, ſi forte inuenire poſſent Patres, quorum exemplo per melioris vitæ tramitem, ad terram viuentium valerent demum pertingere.

Geneſ. 12.

S. Auitus ſe ei aſſociat; cuius vita habetur 17. Iunij.

Paucos vero poſt dies tranſmiſſo Ligere fluuio, præcurrente fama eximiæ ſanctitatis, Maximini Aurelianenſium Antiſtitis, feruenti deſiderio ad eius properant Domicilium; à quo reuerenter accepti & benigne aliquandiu ſunt habiti; Sanctique Carilephus & Auitus ſacerdotij dignitate decorati. Inde vero egreſſi ad vaſtam quandam eremum, in loco olim Piciacus, nunc autem Cella S. Auiti nuncupato, deuenêre: ibique in multis ieiunijs & orationibus perſeuerantes latitârunt. Porro vir Dei Carilephus fontem aquæ viuæ oblatis omnipotenti precibus illic inuenit, atque ſuper eum, ad Dei honorem oratorium conſtruxit; quod & vſque in præſens, nomen fontis S. Carilephi retinet. Ibidem autem in diuino famulatu dum ſtrenue ſeſe exercent, eorum meritorum fama vſque adeo longe lateque diffundi cœpit, vt numeroſa ad eos confluentium, omnis conditionis ac ſexûs multitudine, deuotionis illorum tranquillitas ſæpenumero, multumque interturbaretur.

Inuiſunt S. Maximinum Aurelianenſium Antiſtitẽ: à quo & initiantur ſacerdotio.

Id haud ferens ſacerdos Domini Carilephus, cùm inſtar Ioannis Baptiſtæ ſolitariam vitam appeteret, relicto ibidem in plebis conſolationem B. Auito, aſſumptis ſociis duobus, ad partes Cenomanorum perrexit, ſingulaque ſolitaria loca periuſtrans, vbi ſecretiùs degere poſſet explorabat. Verùm Dominus qui voluntatem timentium ſe facere conſueuit, deduxit eos ad locum ſolitudinis ipſi pergratum, Caſa Iagani olim nuncupatum, ſuper fluuium Aniſolam: vbi multi fontes

Luca 3.

Pſalm. 144

Flumen Aniſola.

tes frigidas fundunt aquas. Eo vt peruenit v'r ſanctus, perſpexitque locum à ſecularium habitatione & hominum frequentatione alienum, ſibi cum à Domino præparatum intelligens, gratias egit, diuinoque inuocato adiutorio, illico manus operi accingere, ſentes eruere, vepres extirpare, ſpinas euellere, tuguria conſtruere, humum colere; herbarum ſemina iacere: quarum poſſint poſtmodùm radicibus victitare. Dum autem quodam die totis viribus operi incumbunt, repente nutu Dei maceriam dirutam offendunt; ob nimiam vetuſtatem ſpinis & ſentibus opertam, ſerpentium hoſpitium & habitaculum beſtiarum; pauciſſimas quoque vites de ruinis conglomeratas, diuina diſpenſatione vuis refertas. Ea re perſpecta Athletæ Dei, gratias agere Altiſſimo, pia precatione ſerpentes beſtiaſque profligare; vitium palmites à frutetis abſoluere; ac demum emundato omnimodis loco, oratorium conſtruere; diuinis laudibus vacare, Miſſarumque ſolennia & ſingularum horarum officia perſoluere: rerumque ſupernarum contemplationibus animum iugiter paſcere.

Sedem figit in loco plane ſolitario

Pia eorum ibidem exercitia.

Et quidem cum ibidem aliquanto tempore, in Domini ſeruitio indefeſſi perſeuerantes, ſeſe occultâſſent, ſicut non poteſt ciuitas abſcondi ſuper montem poſita, neque accenſa lucerna, poſita ſuper candelabrum, ſic nec ſacerdotis huius magni Carilephi meritorum eximius ſplendor. Erat ſiquidem in ea ſolitudine bubalus miræ magnitudinis, miræque ferocitatis; qui diebus ſingulis poſita feritate, ad ſanctum Dei Carilephum venire, & ſummiſſo capite quaſi benedictionem poſtulare conſueuerat. Itaque caput & collum eius contrectans, fratribus id quod futurum erat prædixit. Contigit etenim Francorum Regem Childebertum id temporis iiſdem in partibus degentem, de memorati Bubali vaſtitate & ferocitate audire; eremumque ingreſſus cum omni venandi apparatu, eiuſdem latibula ſagaciter inueſtigare. Ad eius vero ſtrepitum & clangorem buccinarum, canumque latratum

Matth. 5.

Bubalus viro ſancto familiaris.

Digitized by Google

& hominum clamores commotum animal ad S. Carilephum quaſi ad portum refugij ſe recipere; tremens ac palpitans, huc illucque totius oculis adſpectare. Quem venatores velociter inſequentes, cum prope Chriſti famulum ſtantem & palpitantem inueniſſent, timore perculſi conſtitêre primo; at vbi virum Dei à longe eſſent venerati, protinus veloci curſu ad Regem reuertentes, ei quæ viderant, cum magno pauore nunciârunt. At ille in furorem verſus eo illico cum ipſis aduolans, videnſque ſeruum Dei & bubalum ad tergum eius ſtantem, indignabundus quinam eſſent, aüt vnde illuc veniſſent, vel cuius authoritate ibi commorarentur, regiamque venationem interturbare præſumerent, inquiſiuit. At Chriſti ſacerdos Carilephus, cum omni humilitate ad Regem properans, rationem ſui eo aduentûs ac peregrinationis reddidit; verum Rex cum ingenti indignatione minitabundus, eos omni cum celeritate inde recedere & alibi ſedem figere iubet. S. vero Carilephus Regis iram aliquatenus mitigare ſatagens, futurorumq; præſcius, ei modicum vini liquorem, quem in paruulo vaſe ex paucis vitibus ibidem inuentis habebat expreſſum, pro benedictione obtulit. Rex autem in furore perſiſtens, equumque vertens, iuſſa exequi mandat.

Innoteſcit Childeberto Francorum Regi.

Rex iniuſte in virum Dei excandeſcens, cœlitus compeſcitur.

Iamque vt fortiſſimus equi moderator abibat; cum ecce Dominus Deus qui ſerui ſui merita decreuerat in lucem proferre, gradienti Regi obſtitit, ne poſſet iter proſequi. Repente ſiquidem equus eius obriguit, & haud ſecus atque præcipitium, viam qua tendebat, oſcitabundus refugiebat. Rex autem eum magna contentione impellere, virgis cædere, calcaribus cruentare: equus vero nec progredi, nec retrocedere. Tum vnus ex Comitibus, diuinitus forſan inſpiratus, iniuſtârum in Chriſti famulos comminationum eum admonuit; vnicum quippe cœleſtis vindictæ & certum motiuum. Eius autem verba Rex gratanter ſuſcipiens, factique pœnitens, protinus eundem ad virum Dei pro ſe interceſſorem tranſmiſit; qui veloci mox curſu eo dela-

delatus, & ad pedes eius aduolutus, quid Regi eueniſſet indicauit. Ille vero gratias agens Deo, comiter iuſſit Regem ad ſe reuerti. Nec mora; O rem ſtupendam. Rex tanquam nexibus ſolutus, eodem vectus equo, paulo ante nulla verberum vi, aut calcarium punctionibus mobili, mira velocitate ad S. Carilephum reuerſus eſt. Vt autem in conſpectum eius venit, illico ab equo deſcendere, eius ſeſe veſtigiis proſternere, tranſgreſſorem ſe & impium contradictorem cum lachrymis clamitare. At Chriſti ſeruus eum complexans, erexit à tellure, exoſculatumque, quibus virtutum ornamentis Regiam maieſtatem, vt multo tempore in imperio ſtabiliatur, exornare iugiter allaboraret, inſtruxit; tanto eloquij pondere ac vultûs grauitate, vt Rex plane attonitus ſtaret, haud ſecùs ac ſi Deum in pectore eius cerneret; polliceretúrque ſanctiſſimas præceptiones eius, Domino auxiliante, ſeſe impleturum. Deinde manus ſacerdotis exoſculans, obnixe rogabat, meri poculum, quod ante oblatum deſpexerat, pro benedictione iam ſibi porrigi. Quod cum eſſet allatum ſua manu vir ſanctus obtulit Regi vino plenum; qui illud hilariter accipiens, totum vinum exhauſit; ſed & copioſa admodum multitudo, quæ cum Rege erat, ad ſatietatem bibit; nec tamen vinum (mirabile viſu) in vaſe aliquatenùs minutum fuit.

En eximiã tanti Regis humilitatẽ

Aliud miraculum.

Vnde Rex obſtupeſcens, iterùm ad ſancti viri pedes ſe abijciens, obnixe rogabat, quatenùs de Madoalenſis fiſci ſui finibus, vbi poſſet monaſterium condere, quantum ſibi viſum eſſet eligeret; vt congregata fidelium caterua, ſolitudo (aiebat) in domum vertatur orationis: & ex brutorum animalium habitatione, fiat hoſpitium Angelorum. Hac Regis tam benigna oblatione conſtrictus vir ſanctus, id ſolum ſe accepturum aſſenſit, quod ad recipiendos peregrinos, vno die aſello vectus circumire poſſet. Atque eo munere accepto, bene precatus eſt Regi, atque omnibus ſocijs eius.

Donatur à Rege loco, pro exſtruẽdo Monaſterio.

His ita geſtis cœperunt ſerui Dei magis magiſque ſedulis ieiunijs & orationibus vacare, vt qui aduerſis caſi-

caſibus perturbari non potuerant, proſperis ſucceſſibus non eleuarentur. Adeo vero diuinus in S. Carilepho fauor ſeſe declarauit, vt ſi ægrotis manus imponeret curarentur, quocunq; eſſent morbo oppreſſi; ſed & de obſeſſis corporibus vociferabantur dæmonia, flagris ſe & cruciatibus nimijs, eo imperante, expelli. His porro ſanationibus corporum, etiam animarum ſtudia iungebantur; vt multorum oculi interni, illius monitis illuminarentur, atque ad exercenda præcepta dominica nutantium animi excitarentur. Multi quidem ex illis etiam viri ſpectabiles ſancti Spiritûs inflammati calore, mundanas reſpuentes illecebras, ad illius conſortium conuolabant. Vnde admodum Monachorũ cætus creſcere: ſonuſque prædicationis loca omnia complere.

Alia miracula S. Carilephi.

Complures eximij viri fiunt monachi.

Quodam autem die fodiente illo terram cum fratribus, eo in loco, vbi ad conſtruendum Domino templũ fundamenta iactari debebant, ſubito magnũ auri pondus in vaſe fictili ſub terra inuenit repoſitum, quod in ſolum peregrinorum & indigentium vſum reſeruari voluit. Non enim erat in beato viro auri ſacra fames aut cupido; cui indumentum aliud non erat, niſi cilicium; & nuda humus ſubſtrato cinere lectum exhibebat; qui nudis ſemper gradiebatur pedibus, etiam in quacunque aëris inclementia; qui cibi potûſq; fere expers, ſola propemodum lectione paſcebatur; poſt biduum triduumq; pro corporis ſuſtentatione, vile olus & parum leguminis ſumens, neq; id tamen ad ſatietatem, aquæque ſolius hauſtu contentus. Operabatur autem ſedulò manibus, illud Apoſtolicum memorans: *Qui non laborat, nec manducet.*

Inuenit theſaurum aureum.

2. Theſſ. 3.

Porro Vitrogodæ Reginæ S. viri fama aures demulcente, miſit ad eum quoſdam ex iudicibus, qui reuerenter ab illo peterent, vt permitteret ipſi ad eum accedere, vt eius benedictione frueretur; ſimulque offerret monaſterio illius Madoalenſes fines omnes. Poſtquam illi hæc viro Dei ſignificârunt, metuens ille, ne diſcipulorum mentes in aliquo ſtimularentur, per eos comiter Reginæ remandauit, Monachum in terris poſſeſſiones habere

Reſpuit à Regina oblatas poſſeſſiones.

habere non debere, benedictionem vero quam expetebat, ipſam à ſupernis ſedibus percepturam: intra cœnobium ſiquidem ſexum fœmineum nunquam ingreſſurum. Quod quidem ita ſeruatur vſque in hodiernum diem. O magnum cordatumq; ſacerdotem; cuius erat ſermo ad doctrinam opportunus, ad interceſsionem commodus, ad neceſſarias exhortationes lepore conditus. Ad excipiendos hoſpites promptiſſimus, in donis largus, pro miſeris apud Regem interceſſor eximius. Quid multis? factus erat omnibus omnia, vt omnes faceret ſaluos. *En quam vitarit ſexum fœmineum.* *1 Cor. 9.*

Inſtante autem iam tempore vocationis eius, (quod ſpiritu præuiderat) corripitur febre; accitiſque cunctis fratribus, ſic fere locutus eſt ad eos. Ecce chariſſimi filij, iam me ad migrandum ætas compellit: vltima itaque hæc verba mea tabulis cordis veſtri inſcribite. Pacem cuſtodite: iram omnem & murmurationem reſpuite. Pudicitiam ſeruate: hoſpitalitatem diligite. Damnate ſuperbiam: fugite auaritiam. Non vos inuidia tabefaciat: non adulatio demulceat. Super omnia, iugiter orate & pſallite. Alterius ruina, veſtra ſit cautela; & aliena miſeria, afflictio ſit & veſtra: Hæc & his ſimilia ſancto patre proſequente, proſtrati fratres omnes, cum gemitu & rugitu cordis, atque immodico lachrymarum imbre, amiſsionem tanti paſtoris deplorare. At pius pater, humaniſſime eos ſuo more conſolari, confortareque, demum adhortari, quatenùs Dominum benedicerent, ac pſalmos decantarent; ipſe autem dum hæc agerent expanſis in cœlum manibus creatorem ſuum collaudans, ſacratiſſimumque Chriſti corpus percipiens, gaudens & exultans emiſit ſpiritum; non minoribus poſt obitum, quam in vita miraculis clarus. Ad eius namq; ſacrum corpus, quod in Baſilica, quam ipſe Domino conſtruxerat, poſt altaris confinia humatum eſt, dæmoniaci liberantur, periuri vexantur, languidi curantur, rapaces vinciuntur. Atq; ita fit, vt qui fideliter eo accedunt, ſalute potiantur; qui vero infideliter; iuxta doctoris gentium *Morituri, inſignis adhortatio* *Migrat è corpore beatiſſime.* *Eximia fiunt miracula ad tumulum eius.*

1. Cor. 5. vocem, tradantur ſatanæ in interitum carnis, vt ſpiritus ſalui fiant.

VITA S. GALLI, ARVERNORVM EPIſcopi 27. Ex ea quæ eſt per Gregor. Turonenſem eius Patruum. Claruit Anno Chriſti Domini 541. & reliq.

C. Bar. To. 7. Annal.

1 Iulij. **Velij Epaghati.* *Parentes eius.*

SAnct. Gallus Aruernorum antiſtes, à ſtirpe * Vectij Pagati, qui Lugduni glorioſo martyrij triumpho pro Chriſto decertauit, deſcendens, Patre Georgio, matre vero Leocadia natus eſt: qui prima ſenatorum dignitate ita celebres fuêre, vt in Galliis nihil generoſius, nihil nobilius inueniatur. Pater eius, cum vellet nominis ſui gloriam per hunc filium conſeruatam, filiam cuiuſdam ſenatoris forma & moribus integram ei deſpondere voluit, eoque coniugio partam magna virtute gloriam ac dignitatem longius etiam propagare. At Gallus, cognito parentis conſilio, cum iam ante facibus diuini amoris mirabiliter incenſus, de ſanctiore aliquo vitæ genere cogitaret, aſſumpto ſecum vno puerulo, Cremonenſe monaſterium, ſexto ab Aruerna vrbe milliario ſitum, expetiit, ibidemque monaſticæ vitæ inſtitutum non ſegniter arripuit. Vbi cum aliquandiu cum magna virtutis opinione verſaretur, Quintianus Epiſcopus, viſa adoleſcentis probitate, ſpectataque morum grauitate, ſecum eum ad ciuitatem abduxit, & cœleſtibus diſciplinis apprime erudiuit.

Petit monaſterium.

Aſſumit Gallum S. Quintianus epiſcopus.

Accitur Gallus ad Regẽ Theodoricum.

Interea creſcente nominis eius celebritate, Theodoricus rex captus fama virtutis, quæ paſſim de eo ferebatur, eum accerſit, tantoque amore complectitur, vt proprio etiam filio chariorem haberet. Accidit autem, vt rex neceſſarium quandoque iter in vrbem Agrippinam haberet, & hunc Dei famulum pro inſito amore ſecum duceret. Erat autem ibi fanum quoddam diuerſis

ſis ornamentis refertum, & mira gentilium ſuperſtitione cultum, in quo poſt oblata dæmonibus libamina, incolæ cibo potuque ad vomitum vſque ſeſe replebant. Erat præterea infinita quædam ſimulacrorum congeries, dæmonibus impie conſecrata, ab ijs, qui in corporis animique periculis beneficia ſe à diis ſuis accepiſſe credebant. Hanc nefariam ſuperſtitionem Gallus vt audiuit, vehementer ingemuit, atque vt miſeros ab ea impietate ac dæmonum tyrannide liberaret, vno tantùm clerico comitatus ad fanum abijt, paganiſque abſentibus ei am ignem ſubiecit, & flammas ad cœlum vſque tendentes excitauit. Accurrunt pagani, & amentia furentes incendij auctorem inquirunt: inuentum ſtrictis gladijs perſequuntur. Ille vero in fugam verſus, in aula ſe regia condidit: ac rege protectore, minitantes paganos blandis ſermonibus ſubmouente, improbum eorum furorem euaſit. Verum Gallus poſtea ſæpe multis lachrymis deplorare ſolitus erat, quod oblatam martyrij coronam declinaſſet.

Fanum S. Gallus incendit.

Cum vero beato Quintiano vita functo, Clerus de ſucceſſore antiſtite ſollicitus, multis inter ſe verbis contenderet, Gallus vi Sancti Spiritûs adactus: Quid, inquit, hi muſſitant? Quid curſitant, quid contendunt? Inanis eſt eorum labor: nam certa domini voluntate hic honor mihi deſt natus eſt. Clero interim contendente, & munera plurima ad regem deferente, Theodoricus rex, Gallum, diuino ſpiritu impulſus, Aruernis Epiſcopum tradidit, muneribuſque repudiatis, datis de publico expenſis, feſtiuo conuiuio ciues ob Galli futuri Epiſcopi honorem exhilarauit. Igitur Gallus mox in ordinem presbyterorum cooptatus, (diaconatûs enim munere tantum donatus erat) ſummo ſacerdotio initiatus eſt tanto felicius, quo liberiùs merito gloriari poterat, non amplius ſe pro Epiſcopatu donaſſe, quam vnum trientem coco, qui ad prandium ſeruierat.

Prædicit ſe futurum Epiſcopum.

Datur Aruernis Epiſcopus.

Iam vero aſſumpto epiſcopatu, tanta vitæ ſanctimonia, tanta humilitate ac patientia, cum omnibus

conuerſatus eſt, vt, ſi dici fas eſt, Moyſi compararetur ad diuerſas iniurias ſuſtinendas. Vnde factum, vt à presbytero ſuo in conuiuio percuſſus in capite, ita ſe quietum ac modeſtum geſſerit, vt ne aſperiore quidem ſermone tantam iniuriam vindicauerit. Ita namque animo & mente conſtitutus erat, vt proſpera pariter & aduerſa à ſolo Deo immitti diceret; cuius voluntati obmurmurare impium eſſet. Hinc cum Ennodius quidam ex Senatoribus presbyter, virum ſanctum in conuiuio Eccleſiæ multis calumniis atque conuiciis ad ſatietatem vſque laceſſiſſet, Gallus hilari ac tranquillo animo conſurgens, loca ſacra circuibat, cunctis ad tantam viri patientiam ſtupeſcentibus. Cæterum Ennodius viri ſanctitatem non minùs quam cæteri admiratus, magno animi dolore ſaucius, poſt eum perrexit, inque ipſa platea humi ſe proſternens, admiſſi criminis veniam petijt. Cui vir ſanctus & libenter ignouit, grauiter admonens, ne talia vltra contra ſacerdotes Domini proferre auderet; & prophetico ſpiritu eidem prædixit, nunquam illum ad epiſcopalem dignitatem, cuius honore flagrabat, peruenturum. Quod poſtea rei euentus comprobauit. Nam cum in Gabalitano ad epiſcopatum electus, iam iam conſecrandus eſſet, ſubito concitati popularium animi è cathedra eum expulerunt; prorſus vt ab imminenti periculo vix ſaluus & incolumis euaderet.

Mira S. viri patiẽtia.

Prophetia eius.

Cùm Aruerna ciuitas horrendo correpta incendio penitùs deflagrare putaretur, Gallus poſt preces cum ingenti lachrymarum vi in templo profuſas, apertis Euangeliis, furentibus flammis obuiam proceſſit, earumque vim ita repreſſit, vt ne fauilla quidem remaneret. Eodem ferè tempore cùm inguinaria lues vniuerſam regionem & Arelatenſem maximè prouinciam depopularetur, Gallus precibus cladem illam auertere nitebatur; cùm ecce angelus Domini per quietem ei apparens metum adimit, nunciatque iram Domini placatam populo deinceps parcere decreuiſſe: ipſum

Reſtinguit incendium precibus.

Apparet ei angelus Domini.

vero

vero poſt annos octo, ad ſempiternæ beatitudinis gaudia euocandum. Igitur definito hoc temporis ſpatio elapſo, adfuit dies illi quidem optatiſſima, ciuibus vero admodum luctuoſa; qua vir ſanctus, poſtquam cœleſtem panem, quo ſanctiſſimum Chriſti corpus continetur, populo in Eccleſia diſtribuiſſet, è corporis ergaſtulo lætus in cœlos immigrauit, ætatis ſuæ 65. Epiſcopatûs vero ſeptimo & vigeſimo anno. Corpus eius fuit multorum lachrymis & magno ciuitatis totius luctu in tumulum illatum: qui multis & magnis clarus miraculis, eximiam viri ſanctitatem egregie teſtatur.

Excedit è vita.

Claret miraculis poſt obitum.

VITA ET MARTYRIVM S. RVMOLDI, Archipræſulis Machlinienſis: Scotorum Regis filii, Ex ea quæ eſt per Theodoricum Abbatem S. Trudonis, & R. D. Ioannem Domyns, Machlinianum, Guaurianorum Parochum. Occubuit Anno Domini ſeptingenteſimo ſeptuageſimoquinto, octauo Calendas Iulij. Solennitas vero eius agitur hoc die, auctoritate Alexandri quarti, Romani Pontificis.

C. Baron. in not. mar. Rom & Ioann. Molan in Indiculo SS. Belgij.

CVm quondam apud Scotos regni gubernacula Dauid rex eximia fortitudine ac prudentia vir teneret, ducta in matrimonium Cæcilia regis Siciliæ filia, poſtquam multo tempore nulla ſpe prolis vna degiſſent, tandem precibus Guallaferi Dublinenſis antiſtitis, filium à Deo impetrârunt; qui vt angelo nunciante conceptus: ita etiam eodem monente in lucem editus, Rumoldi nomen ſortiri meruit. Tinctus à Guallafero luſtralibus aquis, eidem in diſciplinam magno parentum gaudio traditus eſt. Erat autem puer egregia indole, & ab ipſis cunabulis parſimoniæ plurimùm deditus, adeo vt ternis in qualibet hebdomada vicibus, à maternis vberibus abſtineret, eamq; ab ſtinen-

1. Iulij.

Parentes S. Rumoldi, Dauid Rex Scotiæ, & Cæcilia regis Siciliæ filia.

ſtinentiam ad extremum vitæ ſpiritum diuino afflatu edoctus conſeruaret.

Vocatur à parente ad regiam anno ætatis 15.

Poſtquam vero artium maximarum diſciplinis imbutus, quintumdecimum attigit annum, earumque præſidio munitus haud vulgare prudentiæ ſpecimen præ ſe ferret, illico à parente ad regiam, moribus tali principe dignis erudiendus, & regio honore vt hæres decorandus, euocatur. Et quidem Rumoldus, quanquam à Regio luxu & externo illo vitæ ſplendore abhorreret plurimum, parentis tamen voluntati paruit, & in regiam conceſſit: ita tamen, vt tota mente regales pompas & fugitiuos honores auerſaretur. Nam cùm alij epulis, gaudijs, tripudiiſque intenti, bellos, de more, homunculos agerent, Rumoldus regali in ædicula precationibus operam dabat: vel larga manu pauperibus conſulebat: vel vinctos carceribus inuiſebat: cæteraque miſericordiæ opera incredibili alacritate exercebat. Quodam autem tempore dum intempeſtæ noctis ſilentio ſacras vigilias agitaret, angelus Domini, caſtiſſimi iuuenis operibus mirifice delectatus, ei apparuit, hortatuſque eum eſt, vt viriliter iis inſiſteret, ac ſecura mente pro terreno diademate, cœleſte expectaret. Ea viſione monitiſque multo alacrior factus Rumoldus, omnes paternæ hæreditatis cogitationes ita reiecit ſepeliuitque, vt non modo nuditatem, paupertatem, cæteraſque corporis afflictiones pro Chriſti nomine expeteret: ſed ipſam mortem, eamque acerbiſſimam lubens ſubire paratus eſſet.

Alii luxui deditii, ille precibus & operibus miſericordiæ vacat.

Angelus ei apparet.

Parentes & regni proceres volunt eum matrimonio iungere.

Interea parentes, vt regno mature conſulerent, euocatis regni totius principibus, decreuêre filio, æque clari generis virginem ſacro matrimonij vinculo coniungere, & generis ac dignitatis ſplendorem noua ſobole ab interitu conſeruare. Igitur in magna procerum corona aduocatus Rumoldus, ſerio ab vtroque parente monitus eſt, vt animum ad heroinam ſtemmate illuſtrem matrimonio ſibi copulandam componeret, & regni gubernacula poſt fatalem patris diem ſtrenue viriliterque adminiſtraret. Quibus auditis, Rumoldus

vultu

vultu oculiſque ad inſignem pietatem ac modeſtiam compoſitis; Quæſo vos, inquit, obſeruandiſſimi parentes & optimates vniuerſi, ne me Chriſti amori ex animo addictum, ad fugitiuos mundi huius honores ac mulierum amplexus inducere velitis. Stat namque firma ſententia menti, omnibus regni honoribus, ac diuitijs calcatis, in extrema rerum inopia Deo ſeruire, Chriſtique veſtigiis pro fragilitate humana conſtanter inſiſtere. Hoc reſponſo commota genitrix, puſilli eum & abiecti nimis animi eſſe dixit, quod regiam magnificentiam tam parui duceret, eamque cum ſempiterna nominis ſui, ſuorumque gloria ſuſcipere formidaret; præſertim quod in ea, præclara pietatis opera, non minus quam in abiecto ſtatu, exercere poſſet. Ad quæ adoleſcens ſane prudenter; Quanquam, inquit, infracto eum animo eſſe oporteret, & diuina virtute præditum, qui terrenis hiſce negotijs implicitus incontaminatam nihilominus vitam duceret, tamen vt concedam pietatis operibus in regio ſplendore exercitia nequaquam præcluſa eſſe, hoc certe conſtat, faciliorem expeditioremque ſalutis viam, ex Chriſti ipſius doctrina, in rerum humanarum contemptu ac paupertate conſtitutam eſſe. Quamobrem nihil certius, quam ſpreta huius mundi pompa, Chriſti humilitatem ſectari, opeſq; diuinas in ſacris literis abditas, die noctęque ſedulo ſcrutari.

Præclarum S. Rumoldi reſponſum ad Parentes & regni optimates.

Inter hæc & alia parentum filijque verba & certamina, quibus eum à tanta humilitate ad regni opes honoreſque abripere conabantur, Guallaferus archiepiſcopus extremum vitæ diem clauſit, & diuturnum ſuis mœrorem reliquit. Cumque conſultatione habita, vt fieri ſolet, in noui antiſtitis electione vota diſcreparent, fertur angelum Domini ſecundum quietem apparuiſſe, ac monuiſſe, vt Regis filium Rumoldum, inſigni pietate ac prudentia virum, communibus ſuffragijs deſignarent. Nec mora; Auditis perceptiſque omnibus, quæ maxime ſanctitatem eius celebrem reddebant, Cantuarienſis & alij duo vicini antiſtites cum ſacra-

Mortuo Guallafero antiſtite, Rumoldus diuinitus epiſcopus deſignatur.

Digitized by Google

ſacratiſſimo comitatu, expanſo Crucis vexillo, ad regiam properârunt: & Rumoldum votis precibuſque in Regia ædicula intentum, ad tanti muneris functionem euocârunt. Rex ipſe quanquam primo, ignarus rei, haud mediocriter miraretur; cum tamen nutu diuino rem geri perſpiceret, lætabundus annuit, vt filius, à regio luxu & ſplendore auulſus, totus ad Chriſti caſtra atque ſpiritualia certamina tranſiret. Rumoldus vero, qua erat animi modeſtia & humilitate, totis viribus reluctari, tali tantoque munere ſe indignum clamare; ſed victus tamen, ne diuinæ voluntati per angelum allatæ pertinaci animo reſiſtere videretur, ſeſe ſubmiſit, arduamque prouinciam Chriſti gratiâ confiſus ſuſcepit.

Inito Epiſcopatu vt ſe geſſerit.

Igitur pontificatu, ſumma parentum voluntate ac gaudio, inito, mox ad dæmonum potentiam verbis factiſque frangendam ſeſe accinxit, ac breui multos à dæmonum caſtris ad Chriſti ſtipendia traduxit; plures vero à flagitioſo viuendi genere ad ſuorum ſcelerum pœnitudinem pertraxit. Et quidem rigidus ſibi, alijs vero benignus ac blandus, opes magno ſtudio vndecunque corraſas pauperibus diſtribuebat, eorumque miſeriam & verbis leniebat, & factis ſubleuabat.

Defuncto patre, regni proceres eũ regem habere volunt.

Interea patre vita functo, cùm regnum legitimo hærede deſtitutum periclitaretur, Rumoldus omnium votis precibuſque ad gubernacula capeſſenda euocatur; iamque proceres omnes hunc, veluti ſingularem hæredem, inaugurare conſtituunt. Ecce autem nocte media, Rumoldo orationi de more incumbenti, Dei nuncius apparens mandat, vt ſine mora regno excedat, exteraſque regiones face Euangelij illuſtrandas petat.

Monetur ab angelo, vt regno excedat.

Tum vero antiſtes cœleſti dicto quamprimùm obediens, clam & inſcio populo, natali exceſſit ſolo, ne violenta manu, quod futurum erat, à ſalutari fuga retraheretur. Itaque nauicula, ramis & corio bubalino (ea tunc gentis illius nauigia erant) obducta, tranſuectus, primo in Angliam, inde in Franciam eſt dela-

Nauigat in Angliam; inde in Franciam.

delatus. Ibi coruſcantibus miraculis non paucos ab errore liberauit, & in viam ſalutis, diſpulſis errorum tenebris, perduxit. Erat maturæ ætatis quidam ab ipſis incunabulis cæcus, qui præ foribus templi aſſiduo clamore tranſeuntium eleemoſynas petebat. Huius miſeriam ex animo miſeratus Rumoldus ſubſtitit, & oculis cum inſita pietate ad cælum ſublatis, Surge, inquit, in CHRISTI IESV nomine; qui diuino imperio cæco nato lumen contulit, & protinùs communi luce fruere. His dictis, eueſtigio abſterſa caligine mendicus exiliit, & Deo diuoque Rumoldo ſine fine gratias agens, lætus & incolumis domum abſceſſit. Inde aliis inſuper clarus miraculis vir ſanctus in Germaniam peruenit; vbi hominem horrenda lepra toto corpore deformem pari virtute ſanauit, ac pueri inſtar recens nati à fœda contagione perpurgauit. Quo miraculo populus permotus, abiurata impia ſuperſtitione, certatim ad veram religionem confluxit, ac ſanctiſſimi viri monitis inſtructus, alacri animo ſuauiſſimum Chriſti iugum arripuit.

Ioan. 9.

Cæcum à natiuitate ſanat.

Venit in Germaniã & leproſũ mundat.

Rumoldus vero ijs ſucceſſibus gaudens, cœpto itinere Romam perrexit, felicibuſque auſpiciis anno à Christo nato 752. Romanam vrbem ingreſſus, dignitatem ſuam magna animi ſubmiſſione in manus Pontificis reſignauit. Inde perluſtratis quam religioſiſſime ſacris locis, quæ Petri & Pauli martyrio celebrantur, eiuſdem martyrii ardore incenſus, diu multumque diuinum numen precatus eſt, vt ſimilem vitæ finem expiandis ſceleribus maxime idoneum conſequeretur. Hiſce precationibus vehementer intento, cœleſtis nuncius rurſus adfuit, monuitque, vt ſine mora loca Scaldi fluuio contermina peteret, doctrina eius & martyrii gloria illuſtranda. Tum vero Rumoldus prima luce Pontificem adiens, obtenta ab eo abeundi facultate, ſolitudinem à Deo ſibi deſignatam, quanquam loci viarumque ignarus petiit, multaq; interim ſtupenda ſane miracula edidit, donec non ſine ingen-

Abit Romam, & tradit Pontifici Epiſcopatum.

Orat pro martyrio.

Monetur ab Angelo, vt Brabantiam petat

Digitized by Google

ingenti moleſtia per Germaniam ad Scaldim vſque delatus, ad deſtinatum martyrij locum peruenit. Is erat Machlinia; locus vaſtus & incultus, denſiſque adeo ſentibus ac vepribus obſitus, vt ferarum potius quam hominum domicilium eſſe videretur. Neque modo locus ipſe, ſed humanæ etiam mentes ſylueſtres, in mores prorſus ferinos degenerârant; vt inſitæ naturæ præſtantiæ obliti, ſolis corporis voluptatibus, veris animi relictis, ducerentur. Eo vero tempore, quo vir ſanctus longo itineris labore fractus ad eas oras appellebat, inuenit homines in ſyluis inſano ludo deditos choreas exercere, fœdaſque voluptates ex vario laſciuiarum genere capere. Erat autem dies, qua Deus ipſe, ingemiſcente natura, in ligno ſupplicia ſceleribus noſtris debita exceperat. Quæ res cum ſanctiſſimi viri animum graui dolore percelleret; tum tanto ardore accendit, vt in medium proſiliens verba ſalutis magno cum pondere auribus eorum inferret, ſeduloque moneret; vt relicta inſania, qua ad æternam perniciem ruebant, Christi pro nobis in Crucem ſublati dolores mortemque perpenderent. Nec fruſtra ſane populum, quanquam tota mente in vitia propenſum, monuit. Nam peracta concione omnium ita repente mutati ſunt animi, vt profuſis lachrymis prioris vitæ errores deteſtarentur, certatimque vnius & veri Dei notitiam, cum eximia vitæ puritate ac ſanctitate amplecterentur.

Ferini mores Machlinienſium.

S. Rumoldus Machlinienſibus ludo & voluptatibus deditis, concionatur magno cũ fructu.

At vero Rumoldus, vt erat cœleſtium rerum ſtudio vehementer deditus, relicta hominum frequentia, mox ad nemora & ſyluas, precationibus ac lachrymis populi delicta expiaturus, commigrabat. Erat iiſdem in locis Archicomes quidam Ado, præclara Pipini regis ſtirpe progenitus; qui ducta in matrimonium Elyza, æque clari generis fœmina, annos ſexaginta admodũm & ſex ſine vlla ſpe prolis cum ea exegerat. Vt autem Rumoldi fama, miro omnium rumore celebrata, ad eius aures peruenit, mox accerſito per internuncium viro; magno cum dolore infœcundæ vxoris miſeriam

Ado Comes inſignis.

ei ex-

ci expoſuit, rogauitque, vt, ſi poſſet, precibus nobiliſſimæ familiæ hæredem à Deo impetraret. Interim vir ſanctus perhonorifice ab ijs habitus, alimonia vitæ æternæ illis viciſſim ſuppeditabat, hortabaturque, vt eleemoſynis ac benigne faciendi ſtudio diuinum ſibi numen propitiarent; Nullum enim opus eſſe Deo gratius, quam quod hominum beneuolentia & charitate continetur: Illis igitur ardenti ſtudio benignitatis diſciplinam exercentibus, & ingentem pauperum multitudinem cibo potuque, aliiſque rebus vitæ degendæ neceſſarijs, ſuſtentantibus; Rumoldus poſt preces votaque rite perſoluta, hoſpitibus ſuis fœcunditatis munus imprecatus eſt; dixitque aperte, prophetiæ ſpiritu imbutus, breui illis puerum corpore peruenuſtum, induſtrium, ac ſanctimonia celebrem naſcendum, & Libertum appellandum. Habita eſt dictis fides, prorſus vt Comes eiuſque vxor, naturam citius defecturam; quam ſanctiſſimi viri verba irrita aut inania fore, crederent. Fidem vero effectus definito tempore ſubſecutus, filium eis eleganti forma tradidit; qui incredibili tam parentes quam populum vniuerſum gaudio perfudit. Admotus deinde luſtralibus aquis, ab ipſo Rumoldo Liberti nomen obtinuit, ea ſpe, vt veram Euangelij libertatem à ſacro antiſtite allatam ſibi ſuiſque conſeruaret.

S. Rumoldi. impetrat Adoni prolem à Deo, eumque Libertum appellandum dicit.

Et quidem puer inſitam naturæ præſtantiam, indolemque inſignem, egregijs moribus ac virtutibus adornabat; & ſpe futuræ ſanctitatis, maximum omnibus gaudium inferebat. Sed vt ſunt omnes res humanæ fluxæ & inſtabiles; tantam tamque inſperatam lætitiam, maximus ſubito mœror obtenebrauit: ſummaq; caligine inuoluit. Libertus ſiquidem die quodam cum pueris coætaneis per ripam fluminis luſitabundus diſcurrens, dum parum caute veſtigia firmat, lubricante margine in fluuium dilapſus eſt: ac fluctibus hauſtus, ex omnium oculis abreptus euanuit. Ibi tunc in ipſo littore lugubres admodum voces & eiulatus exorti, totam repente terram peruaſere, omniaque gemitibus

Libertus caſu ſubmergitur.

 acla-

ac lachrymis compleuêre. Quanto vero quamque acerbo dolore optimos parentes funeſtus rumor perculerit, facile quis apud ſe intelligere poteſt. Neque tamen ſpem recuperandi filij abijciebant, cunctis certatim ſubmerſo opem ferentibus, & aquis ſeſe profunde immergentibus; ſed cùm omnis vrinatorum induſtria fruſtrà laboraret, tum humano neglecto ſubſidio, ad diuinum Rumoldum concurſum eſt. Aberat is longo ſatis interuallo, ita vt tertio à ſubmerſione die triſtiſſimi nuncij certior primùm fieret. Erat enim ſtudio videndi & alloquendi Gummarum, equeſtribus inſignibus & eximia ſanctitate virtuteque apprime clarum, vehementer incenſus. Itaque cùm ijs forte diebus conueniendi virum poteſtatem nactus eſſet, eius ſe colloquijs plane cœleſtibus ita oblectabat, vt ægre alter ab altero diuelli poſſet. Non enim de aſini vmbra (quod aiunt) ſed de his quæ præcipuum æternæ ſalutis pondus habent, vltro citroque verba inſtituebant, diſſerebantque, tanto vtriuſque gaudio & profectu, vt deinceps locum illum (qui ex eo ad Quercum nomen ſortitus eſt) ſuauiſſimi ſui colloquij voluerint eſſe perpetuum. Is cùm eſſet vtriuſq; domicilio intermedius, & religioni valde opportunus, mira communis populi deuotione celebrari cœpit; adeo vt expiatus & diuinis rebus conſecratus, anniuerſaria ſupplicatione, prælatis vexillis ſacris ac ſacroſanctis reliquijs, magno deinceps in honore haberetur. Et ſane, quam eſſet Deo illa ſupplicantis populi deuotio grata, inſigni miraculo declaratum eſt. Rumoldus & Gummarus quocunq; iter habebant, nixi ſcipionibus, caballis iam ante valere iuſſis, incedebant; cum vero ad quercum defixis in terram ſcipionibus ad res diuinas cum ſupplicante plebe pergerent, ecce qui multo tempore aridi fuerant, repente vireſcere cœperunt, folijſque vernantibus populum vniuerſum ad nouæ rei ſpectaculum excitârunt.

S. Rumoldi cum Gummaro colloquium, & familiaritas.

S. Rumoldi & Gummari ſcipiones vireſcunt.

Cùm igitur eo in loco, vt diximus, Liberti interitus viro ſancto innotuit, ingentem animi dolorem profuſa lachrymarum vi teſtatus eſt. Nihilominus hic, qui

ægre

ægre in ſeipſo dolorem temperabat, alios ſolabatur, & verbis ſuauiſſimis recipiendi puerum ſpem oſtendebat. Interea vt ad locum funeſtum peruentum eſt, ſublatis in cœlum oculis lachrymis miſerabiliter infuſis, celebri oratione terque quaterq; Ieſum inclamat. Circunſtabant proceres multi, alijq; vtriuſque ſexûs homines plurimi, luctu lachrymiſq; deformati, euentûs finem præſtolantes; cùm ecce, dictu mirum, puer in littore, toto corpore ac veſtibus ſiccis, non diſſono à trium Babylonicorum puerorum miraculo, conſpicitur. Tum luctus gemituſque in voces lætitiæ conuerſi, præcipuo ſanè gaudio pueri genitores cumulârunt, permoueruntque, vt ingentem auri & argenti vim D. Rumoldo gratiſſima animi ſignificatione offerrent. At ille reiectis omnibus haud contemnendis muneribus, Veſtra, inquit, vobis ſint; caduca enim aſpernamur, ne cum cadentibus in præceps labamur. Quid enim nobis cum rebus fugitiuis commercij, quorum iam totus in cœlis actus debet eſſe & intentio? Cæterùm ſi aduenæ veſtro gratum munus donare vultis, eſt locus paluſtris, horridus & incultus, denſis vepribus ſpiniſque obſitus, hunc perpetuo Dei ſeruitio abs te mihi donari poſtulo. Annuit non modo Comes, ſed gaudio inſuper ex poſtulato delibutus, donationem ſcripto confirmauit, ſolennique teſtamento ſtabiliuit.

S. Rumoldus Libertum puerum ſubmerſum triduo, vita reſtituit.

Daniel 3.

Reiectis muneribus auri & argenti, locū religioni perpetuo conſecrandum ſibi donari poſtulat.

Erat loco iſti ab vlmorum luxuriantium copia Vlmo nomen; qui vt horrore, ita multo magis feris & maximè lupis admodùm infeſtus erat. Sed diuinus Præſul nihil ijs periculis deterritus, collectis viris aliquot ſanctimonia claris, domicilium in eo raptim extruxit, & foſſa aquiſque contra ferarum incurſus muniuit; & ædiculam prothomartyri Stephano ſacram dedicauit; vbi annos complures ſacra ſub CHRISTI militia, cum Liberto ſtipendia fecit. Poſtquam enim adoleſcens pluribus nominibus viro DEI ſeſe deuinctum animaduertit, epulas & luxum ac aulæ ſplendorem deteſtatus, quàm acerrime ſeſe ad ſanctioris vitæ diſciplinam ſectandam comparauit. Et quidem in

Liberti pietas & ſanctitas.

menter obſtupuit, ac protinùs ex inflicto vulnere rei veritatem cognouit. Funus fuit miſerabili valdè ploratu & lachrymis multorum & imprimis ipſius Comitis curatum, & in ædem ſacram honorificè conditum. Eò cùm religionis cauſa multi confluerent, videndique Præſulis cupidi præ gaudio lachrymas funderent, coruſcantibus ſubitò eius virtute miraculis, multò quàm antè clarius, eximiam eius ſanctimoniam cognouerunt. Multi namque morbis & calamitatibus circumuenti, dum ſupplices ad Deum preces funderent, opemque viri ſancti ſuis diffiſi meritis implorarent repente curati ſunt.

Miracula fiunt ad tumulũ eius.

C. Baron. Tom. 6. Annal.

VITA S. THEODORICI, ABBATIS diſcipuli S. Remigij; Ex ea quæ eſt apud V. P. Laurentium Surium. Claruit maximè temporibus Theodorici, *Clodouei regis Francorum filij; Anno Domini 514. & reliq.*

1. Iulij. Patria & Parentes eius.

SAnctus Theodoricus, patre Marchardo, in pago Rhemenſi Alamandorum chorte natus, beato Remigio literarum morumque diſciplinis imbuendus eſt traditus; cuius futuram ſanctitatem cùm alia multa, tum fons quidam haud obſcurè indicauit. Cùm enim panni, quibus infans inuoluebatur, in eo abluerentur, nullis non modò ſordibus inquinari potuit, ſed peracta lotione inſolitum quendam inæſtimabilis ſuauitatis odorem præbebat. Poſtquàm autem annis pubertatis magna cum opinione virtutum exactis, ad certum aliquod vitæ genus vocaretur, pater ad matrimonij copulam, quanquàm is cælibem vitam vnicè adamaret, eum compulit; cuius voluntatem aſpernari, optimi parentis animum eſſet ſibi offenſum reddere.

Hortatur ſponſam ſuam ad virginitatem.

Itaque inito cum virgine haud contemnenda nobilitate matrimonij fœdere, caſtiſſimis ſponſam ſtringens amplexibus, hortari eam cœpit ad immarceſcibilem virgi-

virginitatis coronam, ad extremum vitæ ſpiritum conſeruandam. At illa rata ſe deſpectui haberi, grauiter querulari cœpit, donec verbis Remigij antiſtitis perſuaſa, virginitatis votum ex animo ampiexa eſt, ſeque deſiderio vitæ cæleſtis totam cum ſponſo vni Chriſto conſecrauit.

Eſt ſylua tribus à ciuitate milliaribus egregie in monte nomine Hor ſita; ad quem Theodoricus ex mandato antiſtitis conſcendens, præclarum pietatis domicilium ibidem in loco angelico miniſterio deſignato conſtruxit, multiſque viris inſigni pietate & eruditione conſpicuis celeberrimum reddidit, & tam admiranda virtutum opera effecit, vt nullis verbis pro dignitate explicari poſſint. Cùm autem à Remigio ſacerdotio initiatus, quodam tempore ex more cum S. Antiſtite inambulans pſalmos depromeret, & ad Montem memoratum tendentes, in locum quem Cedrium appellant, proſtibulis infamem perueniſſent, illicò (dictu mirabile) vox faucibus hæſit, adeo vt ne verſum quidem vnum proferre poſſet; idem paſſus, cum reuerſi ex Monaſterio, eundem locum præterirent. Quam rem admirante S. Remigio atque cauſam inquirente, Pater, reſpondit Theodoricus, Cur pateris animas diaboli nexibus implicatas interire? Videſné Deum preces noſtras auerſari, mihique orandi facultatem præripere, quod Chriſti oues è tartarei lupi faucibus eripere neglleximus? His auditis Remigius perculſus, ſupplicibus à rege precibus locum obtinuit, eumque funditus euertit, ſpurciſſimaque meretricum contubernia diſſipauit: proque eis aliud pietatis domicilium intra vrbis mœnia, ædificijs & numero quadraginta virginum (tot enim fuerant ſcorta quæ profligauerat) inclytum extruxit.

Mons Hor, alius ab eo in quo mortuus eſt Aaron.

Loco lupanaris extruitur Eccleſia.

Defuncto rege Clodoueo, quem beatus Remigius à gentili ſuperſtitione ad Chriſtianam religionem ac fidem traduxerat, ac è ſacro fonte ſuſceperat, filius eius Theodoricus regni gubernacula ſuſceperat; cuius filia graui & periculoſo morbo laborans, parentibus

Digitized by Google

menter obſtupuit, ac protinùs ex inflicto vulnere rei veritatem cognouit. Funus fuit miſerabili valdè ploratu & lachrymis multorum & imprimis ipſius Comitis curatum, & in ædem ſacram honorificè conditum. Eò cùm religionis cauſa multi confluerent, videndique Præſulis cupidi præ gaudio lachrymas funderent, coruſcantibus ſubitò eius virtute miraculis, multò quàm antè clarius, eximiam eius ſanctimoniam cognouerunt. Multi namque morbis & calamitatibus circumuenti, dum ſupplices ad Deum preces funderent, opemque viri ſancti ſuis diffiſi meritis implorarent repente curati ſunt.

Miracula fiunt ad tumulū eius.

C Baron. Tom. 6. Annal.

VITA S. THEODORICI, ABBATIS diſcipuli S. Remigij; Ex ea quæ eſt apud V. P. Laurentium Surium. Claruit maximè temporibus Theodorici, Clodouei regis Francorum filij; Anno Domini 514. & reliq.

1. Iulij.

Patria & Parentes eius.

SAnctus Theodoricus, patre Marchardo, in pago Rhemenſi Alamandorum chorte natus, beato Remigio literarum morumque diſciplinis imbuendus eſt traditus; cuius futuram ſanctitatem cùm alia multa, tum fons quidam haud obſcurè indicauit. Cùm enim panni, quibus infans inuoluebatur, in eo abluerentur, nullis non modò ſordibus inquinari potuit, ſed peracta lotione inſolitum quendam inæſtimabilis ſuauitatis odorem præbebat. Poſtquàm autem annis pubertatis magna cum opinione virtutum exactis, ad certum aliquod vitæ genus vocaretur, pater ad matrimonij copulam, quanquàm is cælibem vitam vnicè adamaret, eum compulit; cuius voluntatem aſpernari, optimi parentis animum eſſet ſibi offenſum reddere.

Hortatur ſponſam ſuam ad virginitatem.

Itaque inito cum virgine haud contemnenda nobilitate matrimonij fœdere, caſtiſſimis ſponſam ſtringens amplexibus, hortari eam cœpit ad immarceſcibilem virgi-

virginitatis coronam, ad extremum vitæ ſpiritum conſeruandam. At illa rata ſe deſpectui haberi, grauiter querulari cœpit, donec verbis Remigij antiſtitis perſuaſa, virginitatis votum ex animo amplexa eſt, ſeque deſiderio vitæ cæleſtis totam cum ſponſo vni Chriſto conſecrauit.

Eſt ſylua tribus à ciuitate milliaribus egregie in monte nomine Hor ſita; ad quem Theodoricus ex mandato antiſtitis conſcendens, præclarum pietatis domicilium ibidem in loco angelico miniſterio deſignato conſtruxit, multiſque viris inſigni pietate & eruditione conſpicuis celeberrimum reddidit, & tam admiranda virtutum opera effecit, vt nullis verbis pro dignitate explicari poſſint. Cùm autem à Remigio ſacerdotio initiatus, quodam tempore ex more cum S. Antiſtite inambulans pſalmos depromeret, & ad Montem memoratum tendentes, in locum quem Cedrium appellant, proſtibulis infamem perueniſſent, illicò (dictu mirabile) vox faucibus hæſit, adeo vt ne verſum quidem vnum proferre poſſet; idem paſſus, cum reuerſi ex Monaſterio, eundem locum præterirent. Quam rem admirante S. Remigio atque cauſam inquirente, Pater, reſpondit Theodoricus, Cur pateris animas diaboli nexibus implicatas interire? Videſné Deum preces noſtras auerſari, mihique orandi facultatem præripere, quod Chriſti oues è tartarei lupi faucibus eripere negleximus? His auditis Remigius perculſus, ſupplicibus à rege precibus locum obtinuit, eumque funditus euertit, ſpurciſſimaque meretricum contubernia diſſipauit: proque eis aliud pietatis domicilium intra vrbis mœnia, ædificijs & numero quadraginta virginum (tot enim fuerant ſcorta quæ profligauerat) inclytum extruxit.

Mons Hor, alius ab eo in quo mortuus eſt Aaron.

Loco lupanaris extruitur Eccleſia.

Defuncto rege Clodoueo, quem beatus Remigius à gentili ſuperſtitione ad Chriſtianam religionem ac fidem traduxerat, ac è ſacro fonte ſuſceperat, filius eius Theodoricus regni gubernacula ſuſceperat; cuius filia graui & periculoſo morbo laborans, parentibus

Digitized by Google

menter obſtupuit, ac protinùs ex inflicto vulnere rei veritatem cognouit. Funus fuit miſerabili valdè ploratu & lachrymis multorum & imprimis ipſius Comitis curatum, & in ædem ſacram honorificè conditum. Eò cùm religionis cauſa multi confluerent, videndique Præſulis cupidi præ gaudio lachrymas funderent, coruſcantibus ſubitò eius virtute miraculis, multò quàm antè clarius, eximiam eius ſanctimoniam cognouerunt. Multi namque morbis & calamitatibus circumuenti, dum ſupplices ad Deum preces funderent, opemque viri ſancti ſuis diffiſi meritis implorarent repente curati ſunt.

Miracula fiunt ad tumulũ eius.

C Baron. Tom. 6. Annal.

VITA S. THEODORICI, ABBATIS diſcipuli S. Remigij; Ex ea quæ eſt apud V. P. Laurentium Surium. Claruit maximè temporibus Theodorici, Clodouei regis Francorum filij; Anno Domini 514. & reliq.

1. Iulij. Patria & Parentes eius.

SAnctus Theodoricus, patre Marchardo, in pago Rhemenſi Alamandorum chorte natus, beato Remigio literarum morumque diſciplinis imbuendus eſt traditus; cuius futuram ſanctitatem cùm alia multa, tum fons quidam haud obſcurè indicauit. Cùm enim panni, quibus infans inuoluebatur, in eo abluerentur, nullis non modò ſordibus inquinari potuit, ſed peracta lotione inſolitum quendam inæſtimabilis ſuauitatis odorem præbebat. Poſtquàm autem annis pubertatis magna cum opinione virtutum exactis, ad certum aliquod vitæ genus vocaretur, pater ad matrimonij copulam, quanquàm is cælibem vitam vnicè adamaret, eum compulit; cuius voluntatem aſpernari, optimi parentis animum eſſet ſibi offenſum reddere.

Hortatur ſponſam ſuam ad virginitatem.

Itaque inito cum virgine haud contemnenda nobilitate matrimonij fœdere, caſtiſſimis ſponſam ſtringens amplexibus, hortari eam cœpit ad immarceſcibilem virgi-

Digitized by Google

virginitatis coronam, ad extremum vitæ ſpiritum conſeruandam. At illa rata ſe deſpectui haberi, grauiter querulari cœpit; donec verbis Remigij antiſtitis perſuaſa, virginitatis votum ex animo amplexa eſt, ſeque deſiderio vitæ cæleſtis totam cum ſponſo vni Chriſto conſecrauit.

Eſt ſylua tribus à ciuitate milliaribus egregie in monte nomine Hor ſita; ad quem Theodoricus ex mandato antiſtitis conſcendens, præclarum pietatis domicilium ibidem in loco angelico miniſterio deſignato conſtruxit, multiſque viris inſigni pietate & eruditione conſpicuis celeberrimum reddidit, & tam admiranda virtutum opera effecit, vt nullis verbis pro dignitate explicari poſſint. Cùm autem à Remigio ſacerdotio initiatus, quodam tempore ex more cum S. Antiſtite inambulans pſalmos depromeret, & ad Montem memoratum tendentes, in locum quem Cedrium appellant, proſtibulis infamem perueniſſent, illicò (dictu mirabile) vox faucibus hæſit, adeo vt ne verſum quidem vnum proferre poſſet; idem paſſus, cum reuerſi ex Monaſterio, eundem locum præterirent. Quam rem admirante S. Remigio atque cauſam inquirente, Pater, reſpondit Theodoricus, Cur pateris animas diaboli nexibus implicatas interire? Videſné Deum preces noſtras auerſari, mihique orandi facultatem præripere, quod Chriſti oues è tartarei lupi faucibus eripere negleximus? His auditis Remigius perculſus, ſupplicibus à rege precibus locum obtinuit, eumque funditus euertit, ſpurciſſimaque meretricum contubernia diſſipauit: proque eis aliud pietatis domicilium intra vrbis mœnia, ædificijs & numero quadraginta virginum (tot enim fuerant ſcorta quæ profligauerat) inclytum extruxit.

Mons Hor, alius ab eo in quo mortuus eſt Aaron.

Loco lupanaris extruitur Eccleſia.

Defuncto rege Clodoueo, quem beatus Remigius à gentili ſuperſtitione ad Chriſtianam religionem ac fidem traduxerat, ac è ſacro fonte ſuſceperat, filius eius Theodoricus regni gubernacula ſuſceperat; cuius filia graui & periculoſo morbo laborans, parentibus

Digitized by Google

menter obſtupuit, ac protinùs ex inflicto vulnere rei veritatem cognouit. Funus fuit miſerabili valdè ploratu & lachrymis multorum & imprimis ipſius Comitis curatum, & in ædem ſacram honorificè conditum. Eò cùm religionis cauſa multi confluerent, videndique Præſulis cupidi præ gaudio lachrymas funderent, coruſcantibus ſubitò eius virtute miraculis, multò quàm antè clarius, eximiam eius ſanctimoniam cognouerunt. Multi namque morbis & calamitatibus circumuenti, dum ſupplices ad Deum preces funderent, opemque viri ſancti ſuis diffiſi meritis implorarent repente curati ſunt.

Miracula fiunt ad tumulũ eius.

VITA S. THEODORICI, ABBATIS diſcipuli S. Remigij; Ex ea quæ eſt apud V. P. Laurentium Surium. Claruit maximè temporibus Theodorici, Clodouei regis Francorum filij; Anno Domini 514. & reliq.

C. Baron. Tom. 6. Annal.

1. Iulij. Patria & Parentes eius.

SAnctus Theodoricus, patre Marchardo, in pago Rhemenſi Alamandorum chorte natus, beato Remigio literarum morumque diſciplinis imbuendus eſt traditus; cuius futuram ſanctitatem cùm alia multa, tum fons quidam haud obſcurè indicauit. Cùm enim panni, quibus infans inuoluebatur, in eo abluerentur, nullis non modò ſordibus inquinari potuit, ſed peracta lotione inſolitum quendam inæſtimabilis ſuauitatis odorem præbebat. Poſtquàm autem annis pubertatis magna cum opinione virtutum exactis, ad certum aliquod vitæ genus vocaretur, pater ad matrimonij copulam, quanquàm is cælibem vitam vnicè adamaret, eum compulit; cuius voluntatem aſpernari, optimi parentis animum eſſet ſibi offenſum reddere.

Hortatur ſponſam ſuam ad virginitatem.

Itaque inito cum virgine haud contemnenda nobilitate matrimonij fœdere, caſtiſſimis ſponſam ſtringens amplexibus, hortari eam cœpit ad immarceſcibilem virgi-

Digitized by Google

virginitatis coronam, ad extremum vitæ ſpiritum conſeruandam. At illa rata ſe deſpectui haberi, grauiter querulari cœpit; donec verbis Remigij antiſtitis perſuaſa, virginitatis votum ex animo amplexa eſt, ſeque deſiderio vitæ cæleſtis totam cum ſponſo vni Chriſto conſecrauit.

Eſt ſylua tribus à ciuitate milliaribus egregie in monte nomine Hor ſita; ad quem Theodoricus ex mandato antiſtitis conſcendens, præclarum pietatis domicilium ibidem in loco angelico miniſterio deſignato conſtruxit, multiſque viris inſigni pietate & eruditione conſpicuis celeberrimum reddidit, & tam admiranda virtutum opera effecit, vt nullis verbis pro dignitate explicari poſſint. Cùm autem à Remigio ſacerdotio initiatus, quodam tempore ex more cum S. Antiſtite inambulans pſalmos depromeret, & ad Montem memoratum tendentes, in locum quem Cedrium appellant, proſtibulis infamem perueniſſent, illicò (dictu mirabile) vox faucibus hæſit, adeo vt ne verſum quidem vnum proferre poſſet; idem paſſus, cum reuerſi ex Monaſterio, eundem locum præterirent. Quam rem admirante S. Remigio atque cauſam inquirente, Pater, reſpondit Theodoricus, Cur pateris animas diaboli nexibus implicatas interire? Videſné Deum preces noſtras auerſari, mihique orandi facultatem præripere, quod Chriſti oues è tartarei lupi faucibus eripere neglezimus? His auditis Remigius perculſus, ſupplicibus à rege precibus locum obtinuit, eumque funditus euertit, ſpurciſſimaque meretricum contubernia diſſipauit: proque eis aliud pietatis domicilium intra vrbis mœnia, ædificijs & numero quadraginta virginum (tot enim fuerant ſcorta quæ profligauerat) inclytum extruxit.

Mons Hor, alius ab eo in quo mortuus eſt Aaron.

Loco lupanaris extruitur Eccleſia.

Defuncto rege Clodoueo, quem beatus Remigius à gentili ſuperſtitione ad Chriſtianam religionem ac fidem traduxerat, ac è ſacro fonte ſuſceperat, filius eius Theodoricus regni gubernacula ſuſceperat; cuius filia graui & periculoſo morbo laborans, parentibus

Digitized by Google

eo certamine tam egregium & inuictum ſe pugilem præbuit, vt ab ipſo Rumoldo gregi vniuerſo præfici mereretur, paulo poſt proprij cruoris laurea coronandus. Cùm enim efferi gentiles Hunni, Daniq́ue, in haſce regiones irrumperent, & omnia longe lateque ad ipſam vſque Agrippinenſem Coloniam ferro & igne popularentur, Libertus in Hasbaniam euadendi periculi ergo confugiens, in æde S. Trudoni ſacra, ante aram ab impia gente trucidatus eſt. Porro cùm omnia circa loca, diuorum templa ac cœnobitarum conuenticula flammis abſumpta iacerent, ſingulari Dei munere locus Rumoldi immunis perſtitit; prorſus vt ipſi barbari, diuinitus prohibiti, ne pedem quidem manumué ſceleratam inferre auſi fuerint.

Martyriũ Liberti.

Omnibus locis ſacris vaſtatis, S. Romuldi diuinitus conſeruatur.

Itaque Rumoldus, qui intenta cura diuinarum laudum pietatiſque ſtudium promouebat, vt ædem ſacram anguſtiori forma, quali nunc eſt, extrueret, nouiſque impenſis augeret, ornaretque, duos imprimis artis fabrilis peritiſſimos euocauit, quibus templi totius fabricam concredidit. Ijs vero diebus ſingulis, ſole in occaſum tendente, mercedem perſoluturus, frequenter de vitiis & virtutibus diſſerebat, hortabaturque aſſiduo, vt omnem peccati fœditatem, maxime vero adulterij crimen horrendis ſupplicijs puniendum, euitarent. Porro cùm alter eorum illi vitio obnoxius, per omnia libidinum genera animo plane ſoluto vagaretur, tum certe ſalutaria ſanctiſſimi viri monita pertinaci adeo mente reſpuebat, vt non raro conſilia de nece illi inferenda ſecum agitaret. Accedebat inſatiabilis auri cupiditas; cuius D. Rumoldum valde diuitem exiſtimabat. Igitur & libidinis ſuæ flamma incenſus, & odio viri ſancti incitatus, & pecuniarum auaritia captus, inter operas laboris ſocium compellauit; Vides (inquit) quam ægre improbo labore ac multis ſudoribus, tenuem nobis victum, niſi in diem comparemus. Suadeo igitur aliquid à nobis tentandum, ne per omnem vitam inter plebeios & infelices homines inglorij latitemus. Vir hic diuitiis nummiſque refertus, iam

D. Rumoldus Eccleſiam ſuam amplificat, exornatque.

Hortatur operarios ſuos ad omnem virtutem.

Operarij duo in necẽ illius conſpirant.

iam pene immenſam auri vim in operas effudit, neque tamen vllis vel ſumptibus vel oneribus deterretur, quinimo ſine cunctatione quotidie noſtram nobis mercedem rependit. Hunc igitur occultis inſidiis è medio tollamus, eiuſque opibus ad gloriam & vitæ ſplendorem ſecuri perfruamur. Facile ab altero eodem auaritiæ morbo occæcato aſſenſum; & dies locuſque nefando ſceleri patrando opportuni deſignati.

Igitur vir ſanctiſſimus more ſolito ſub veſperam operas luſtraturus adueniens, à proditorum altero valido ictu ex inſidiis in caput petitus humi ſternitur, ac vulneris grauitate oppreſſus, confeſtim moritur. Tum vterque ad prædam, quam ante magna ſpe ampliſſimam ſibi propoſuerant, conuerſi, nummorum non amplius quam argenteos tres repererunt; quos fama tenet ipſum ſanctum perpetuo ſibi ſeruaſſe retinuiſſeque, quantum quantum etiam expenderet. Qua re vehementer commotus cædis patrator, inuidia tabeſcentem ſodalem conuitijs maximis inuaſit, diriſque omnibus execrabili iuramento deuouit. Et quanquam patrati facinoris pœnitudine ducti, & furiis conſcientiæ agitati, vix ſibi mente conſtarent, ne tamen pœnas tanto ſcelere dignas morte atrociſſima luerent, raptim corpus ſacrum arborum foliis inuolutum in flumen demiſerunt. At Chriſtus Dominus tam præclarum ſeculi huius lumen, nequaquam diu tenebris inuolui paſſus eſt.

Occiditur Vir ſanctiſſimus.

Piſcatoribus enim noctu circa negocia partito labore occupatis lumen cælitùs illuxit, & corpus ſuperfuſis luminaribus prodidit. Piſcatores autem cœleſti viſione perterriti, Comitem Adonem adierunt, lucemque prodigioſam eodem ſemper loco apparentem eidem indicârunt. Comites nouitate rei permotus, ſe ſocium nauigii nocte concubia præbuit, cædiſque D. Rumoldi penitùs ignarus, eiectis harpaginibus inueſtigare voluit, quidnam flumini immiſſum eſſet. Tum vero nobile corpus ſanctiſſimi Præſulis piſcatus, vehementer

Corpus eius aquis immerſum, lumine proditur.

Digitized by Google

menter obſtupuit, ac protinùs ex inflicto vulnere rei veritatem cognouit. Funus fuit miſerabili valdè ploratu & lachrymis multorum & imprimis ipſius Comitis curatum, & in ædem ſacram honorificè conditum. Eò cùm religionis cauſa multi confluerent, videndique Præſulis cupidi præ gaudio lachrymas funderent, coruſcantibus ſubitò eius virtute miraculis, multò quàm antè clarius, eximiam eius ſanctimoniam cognouerunt. Multi namque morbis & calamitatibus circumuenti, dum ſupplices ad Deum preces funderent, opemque viri ſancti ſuis diffiſi meritis implorarent repente curati ſunt.

Miracula fiunt ad tumulū eius.

VITA S. THEODORICI, ABBATIS diſcipuli S. Remigij; Ex ea quæ eſt apud V. P. Laurentium Surium. Claruit maximè temporibus Theodorici, *Clodouei regis Francorum filij; Anno Domini 514. & reliq.*

C Baron. Tom. 6. Annal.

1. Iulij.

Patria & Parentes eius.

SAnctus Theodoricus, patre Marchardo, in pago Rhemenſi Alamandorum chorte natus, beato Remigio literarum morumque diſciplinis imbuendus eſt traditus; cuius futuram ſanctitatem cùm alia multa, tum fons quidam haud obſcurè indicauit. Cùm enim panni, quibus infans inuoluebatur, in eo abluerentur, nullis non modò ſordibus inquinari potuit, ſed peracta lotione inſolitum quendam inæſtimabilis ſuauitatis odorem præbebat. Poſtquàm autem annis pubertatis magna cum opinione virtutum exactis, ad certum aliquod vitæ genus vocaretur, pater ad matrimonij copulam, quanquàm is cælibem vitam vnicè adamaret, eum compulit; cuius voluntatem aſpernari, optimi parentis animum eſſet ſibi offenſum reddere.

Hortatur ſponſam ſuam ad virginitatem.

Itaque inito cum virgine haud contemnenda nobilitate matrimonij fœdere, caſtiſſimis ſponſam ſtringens amplexibus, hortari eam cœpit ad immarceſcibilem virgi-

virginitatis coronam, ad extremum vitæ ſpiritum conſeruandam. At illa rata ſe deſpectui haberi, grauiter querulari cœpit; donec verbis Remigij antiſtitis perſuaſa, virginitatis votum ex animo amplexa eſt, ſeque deſiderio vitæ cæleſtis totam cum ſponſo vni Chriſto conſecrauit.

Eſt ſylua tribus à ciuitate milliaribus egregie in monte nomine Hor ſita; ad quem Theodoricus ex mandato antiſtitis conſcendens, præclarum pietatis domicilium ibidem in loco angelico miniſterio deſignato conſtruxit, multiſque viris inſigni pietate & eruditione conſpicuis celeberrimum reddidit, & tam admiranda virtutum opera effecit, vt nullis verbis pro dignitate explicari poſſint. Cùm autem à Remigio ſacerdotio initiatus, quodam tempore ex more cum S. Antiſtite inambulans pſalmos depromeret, & ad Montem memoratum tendentes, in locum quem Cedrium appellant, proſtibulis infamem perueniſſent, illicò (dictu mirabile) vox faucibus hæſit, adeo vt ne verſum quidem vnum proferre poſſet; idem paſſus, cum reuerſi ex Monaſterio, eundem locum præterirent. Quam rem admirante S. Remigio atque cauſam inquirente, Pater, reſpondit Theodoricus, Cur pateris animas diaboli nexibus implicatas interire? Videſné Deum preces noſtras auerſari, mihique orandi facultatem præripere, quod Chriſti oues è tartarei lupi faucibus eripere neglexìmus? His auditis Remigius perculſus, ſupplicibus à rege precibus locum obtinuit, eumque funditus euertit, ſpurciſſimaque meretricum contubernia diſſipauit: proque eis aliud pietatis domicilium intra vrbis mœnia, ædificijs & numero quadraginta virginum (tot enim fuerant ſcorta quæ profligauerat) inclytum extruxit.

Mons Hor, alius ab eo in quo mortuus eſt Aaron.

Loco lupanaris extruitur Eccleſia.

Defuncto rege Clodoueo, quem beatus Remigius à gentili ſuperſtitione ad Chriſtianam religionem ac fidem traduxerat, ac è ſacro fonte ſuſceperat, filius eius Theodoricus regni gubernacula ſuſceperat; cuius filia graui & periculoſo morbo laborans, parentibus

non ſolùm, ſed regiæ familiæ vniuerſæ inſignem dolorem excitat. Iamque medicorum auxilio & ope deſtituta, ſignis minime dubijs, vltimum vitæ terminum inſtare ſignificabat; cùm Remigius à Rege euocatus, at aduerſa ſimiliter valetud ne conflictans, vices ſuas B. Theodorico demandat: vt afflictæ puellæ precibus opem ferat. Sed antequam ille regiam intraret, illa vita functa fuit. Parentes vero cum regia familia luctu & mœrore deformati, lachrymas fundebant; cùm ſuperueniens Theodoricus, cunctis paululùm ſecedere iuſſis, vt funeri neceſſaria præpararent, ipſe interim tota mente precibus intentus, exanime puellæ corpus oleo ſancto inunxit: & ſubito artus omnes vitæ expertes ſuo vigori reſtituit. Accurrunt rex & regina ad tantæ rei miraculum vix mentis compotes, ſtupent, exultant; filiam incolumem recipiunt; Chriſtique potentiam & virtutem ſummis laudibus in Theodorico extollunt. Porro Rex non modo diſcipulum Theodoricum, verum etiam beatum Remigium regia munificentia proſequi appetens, Venderas villam, ad fluuium Matronam ſitam, ei; Gaudiacum autem vicum pagi Rhemenſis S. Theodorico donauit, orans eum, vt pro ſe & Regno ſuo Dominum deprecaretur.

Precibus & ſancto oleo excitat regis filiam vita functam.

Accidit poſtea vt idem Rex oculi incredibili vexatus dolore, poſt medicorum artem nequicquam tentatam, beato viro ad ſe accito, eundem illi humiliter curandum obtulerit; quem vir ſanctus pari modo, dicto citius, dolore fugato, priſtino lumine reformauit. Vnde fama nominis virtutumque eius longe lateq; cum magna admiratione peruagante, ingens ægrorum multitudo quotidie ad eum confluere cœpit, quos ille mira beneuolentia complexus curauit; ita vt vix vlla morborum vis eius precibus virtutique non cederet, prorſus vt infiniti à miſeriis & morbis, beneficio viri ſancti liberati, paſſim eum prædicarent. Perſeuerauit autem ad extremum vitæ ſpiritum in Chriſti ſeruitio, & in ea benignè faciendi diſciplina, ac tandem bono certamine feliciter conſummato, plenus bonorum operum

Curat ſimiliter oculum regis.

Multi ſanantur.

Calen-

Calendis Iulij ad Chriſtum migrauit. Eius corpus Rex cum magno nobilium comitatu ſuis ipſe humeris, memor beneficiorum eius, cum ſummo animi mœrore ad ſepulchrum exportauit, quod multis admodum in præſens miraculis coruſcat.

Rex Theodoricus ſancti corpus proprius humeris ad ſepulchrū deportat, miraculis glorioſum. C Baron. in not. mar. Rom.

VITA S. EPARCHII ABBATIS, ET Confeſſoris; Ex ea quæ extat integra fide apud D. P. Laurentium Surium Migrauit ex hac vita anno Domini 583.

EParchius ex pago Petragoricenſi, patre Felice, cognomento Aureolo, matre vero Principia natus, poſtquam iam fere ſeptennis literarum ſtudiis adhibitus, minime vulgarem eruditionem, & ingenii dexteritate & indefeſſo labore nactus eſſet, ab auo Feliciſſimo Comite accitus, Cancellarij officio præfectus eſt, quod ille etiamnùm adoleſcens tanta integritate ac prudentia annos quindecim adminiſtrauit, vt ampliſſimam ex eo laudem conſequeretur. Cumque in eo rerum ſtatu, & honoribus & rebus gerendis admodùm clarus exiſteret, animaduertens tamen demùm quam eſſent cuncta vana, ſpretis viriliter omnibus, Sedacianum petiit monaſterium, & inuitis parentibus ſe totum diuino ſeruitio mancipauit. Ibi cùm inflammato in Deum animo duros pœnitentiæ labores alacri mente deuoraret, & viliſſima quæque monaſterij miniſteria humilitatis ergô libens ſubiret, multos morbis preſſos, vel à dæmone vexatos, ſuis precibus curabat, feraque animalia, ſolo verbo, dicto ſibi audientia reddebat. His aliiſque virtutum ſignis inclareſcens, cùm ex honore paſſim oblato ruinæ grauioris periculum pertimeſceret, fuga ſalutari, tutiorem ſalutis portum in vaſta aliqua eremo ſibi quæſiuit. Cùmque itinere per pagum Equolinenſem inſtituto, puerum Gratulphum nomine, in Angleſis villa interemptum offendiſſet,

1. Iulij. Patria & Parentes eius.

Fit Cancellarius.

Petit monaſterium.

Claret miraculis in monaſterio.

Excitat mortuum.

Item alii. diſſet, mox precibus vitæ eum reſtituit. Inde alium vita functum apud Burdegalenſes pari modo excitauit: multiſque deinceps, quocunq; gradum faciebat, miraculis coruſcabat. Quæ res cùm famam eius admodùm celebrem redderet, veritus ne aliquando in ſcopulos inanis gloriæ impingeret, locum quendam deſertæ ſolitudinis inſtar, ab Anthonio Burdegalenſi Antiſtite ſibi oſtenſum, obtenta primùm à Sabaude eius loci Epiſcopo ac ſuo Abbate plenaria facultate expetiit; in quo diuino admonitus oraculo conſtructa cellula, paucisque eiuſdem propoſiti ſibi adiunctis, dies noctesque precibus incumbebat; & ſi quid auri argentique oblatum eſſet, aut neceſſitatibus pauperum, aut redimendis captiuis diſtribuebat. Erat enim mire beneficus, nec vlla illi cura potior quam miſeros & calamitoſos opibus precibuſque ſubleuare.

Viuit ſolitarius.

Summa eius beneuolentia in pauperes & miſeros.

Cùm autem adhuc eſſet in ciuitate Burdegalenſi, erat ibidem ingens vinctorum numerus; quem vir ſanctus, è vinculis vt eriperet, ad carceris oſtia feruidas preces fudit, cuſtode adſtante, & exitum animo ſuſpenſo præſtolante. Peracta vero precatione, mox ad eius imperium omnia carceris oſtia aperta, peſſula reiecta, multis locis quaſſata ſunt. Porro vincti omnes, impetu ad eccleſiam facto, populo acclamante & Eparchij ſanctitatem magno plauſu collaudante, mortis periculum euaſerunt.

Multos è carcere vinctos liberat.

Poſtquam vero ad Sacerdotij dignitatem eſt euectus, multa alia ab eo edita ſunt, miracula; quorum nos pauca duntaxat commemorabimus. Quodam tempore, quidam vas melle plenum furatus à ruſtico, comprehenſus ac ſuſpendio adiudicatus, poſt dira tormenta ad furcam trahebatur. Eparchius vbi id comperit, hominem diuinam humanamque opem implorantem miſeratus, ſupplices Iudici preces pro ſalute miſeri obtulit At illo, populoque vniuerſo reclamante, & ſceleſtum non vno ſupplicij genere dignum aſſerente, vir ſanctus ad ſolita orationis præſidia confugiens, Gratianum monachum presbyterum ad vrbis portas interim

rim præſtolari iuſſit, vt hominē diuina virtute ſuſpendio liberandum, quam celerrime ad monaſterium perduceret. Interea miſer in altum ſublatus, ferrea catena collo iniecta ſuſpenditur; ſed recedentibus carnificibus, patibulum diſſipatur, & vincula ſoluuntur; ſolutuſque curſu rapidiſſimo ad oppidum properat: vbi precibus Eparchij, à Iudice vita donatus eſt. Alius ſimiliter multorum criminum reus, extremo ſupplicio afficiendus erat; quem vt eriperet vir ſanctus, ſupplex Iudicem rogabat, qui non modo ſupplicem repellebat, ſed reum inſuper inuerſis pedibus patibulo affixit. Quę res cùm Eparchio innotuiſſet, tamdiù præpotentis Dei opem implorauit, donec hominem diuina bonitate ſolutum, ſub horam veſpertinam incolumem reciperet. Porro quot ab immundis ſpiritibus, aliiſque morbis liberauerit, ac quoties precibus carceres perrupperit, longum nimis foret ſingulatim referre. Hoc vnum autem ad imitationem charitatis eius nobis ſufficiat, quod rebus illis, quæ dono ab aliis ſibi ſuiſque acceperat, ad duo hominum millia rederemit, paratus ſane pro aliorum ſalute, ſi res ita poſtulaſſet, ſanguinem profundere.

Suſpenſum furem conſeruat.

Item aliū.

Alia varia eius miracula.

Cùm autem tanto ſtudio curaque aliis ſubueniret, tum in ſuum ipſe corpuſculum rigidiſſimus erat; victus ſiquidem veſtituſque eius aſperrimi: Vinum, aliaque ebrietatem adferentia ſemper auerſatus. Neque tamen rigor ille, vitęque aſperitas vires corporis fregerunt, ſed ad vltimam vſque ætatem firma valetudine perſeuerauit. Poſt annos vero quatuor & quadraginta in ea ſolitudine cum admiranda opinione ſanctitatis & miraculorum virtute exactos, leui correptus febre, ſanctiſſimam Deo animam tradidit. Funus cum aliorum lachrymis, tum præcipua redemptorum cura, & luctu admodum lugubri, in eccleſia conditum fuit.

Alij volūt 39.

Migrat ad Dominum

SOLEN-

C. Bar. in not. mart. Rom.

SOLENNITAS VISITATIONIS BEAT. Virginis; Ex Concionibus R. P. Ludouici Granat; quæ quidem ab Vrbano, eius nominis Pontifice Sexto inſtituta; à Bonifacio autem Nono confirmata vel potius publicata eſt, Anno Domini 1389. Idque occaſione vrgentis ſchiſmatis; ad quod componendum eiuſdem Dei Genitricis opem, Dei Eccleſia propenſius (ea aucta celebritate) ſtuduit implorare.

2. Iulij.

Maria pergit ad Elizabetham. Luc. 1.

Quare Virgo ſacra hoc iter ſuſceperit.

POſt auditam cœleſtis nuncii legationem, qua hinc Virginis, inde ſterilis & grandeuæ mulieris conceptus nunciabatur, Exurgens Maria abiit in montana cum feſtinatione, in ciuitatem Iuda, & intrauit in domum Zachariæ, & ſalutauit Elizabeth. Suſcepit hoc iter B. Virgo, primum, vt nouum atque ingens miraculum, quod in ſterili Elizabeth diuinam potentiam fuiſſe operatam ab Angelo acceperat, & oculis cernere, & cum ea aliquamdiu verſari, & cœleſtem in ea virtutem & gratiam agnoſcere, ſuſpicere & adorare poſſet. Hoc enim vel præcipuum ſanctorum hominum ſtudium eſt, diuinorum operum contemplatione animum paſcere, & in eis die ac nocte meditari. Vnde quidam eorum aiebat: *Mirabilia opera tua, & anima mea cognoſcet nimis*: hoc eſt, toto pectore, Domine, in operibus tuis perſcrutandis & contemplandis exercebor: Quo enim magis in illa mentis oculos intendo, eo maiori animus meus admiratione reficitur, maioribuſque delicijs paſcitur. Sed præcipua tamen huius itineris cauſa, ſingularis quidam Diuini ſpiritûs impulſus fuit. Nunquam enim Virgo Deo plena aut iter aliquod ſuſcepit, aut quiduis aliud molita eſt, quin id Spiritu ſancto intus ſuggerente fecerit: qui omnes illius greſſus & motus dirigebat. Si enim D. Paulus iter ſuum in vrbem Romam ſine Dei voluntate conficere non

Pſalm. 138.

Rom. 1.

non audebat, quid de illa cenſendum eſt, quæ tanto maiori gratia præſtabat, quanto ad maiorem dignitatem electa fuerat? Ab hoc ergo Spiritu impulſa, iter hoc ſuſcepit, qui eius aduentu infantem intra materna adhuc viſcera hærentem ſanctificare, & cæleſtibus donis replere volebat, ſicut Gabriel Angelus Zachariæ patri fuerat ante polli citus.

Quod vero tanta feſtinatione ſacratiſſima virgo properauerit, cauſa fuit ſumma Dei noſtri bonitas, qui ideo iter accelerauit, vt infantem Ioannem citius à peccato liberaret. Hoc autem nequaquam leue eſſe putandum eſt. Nemo enim eorum eſt, qui diuino lumine colluſtrati, horrendam peccati deformitatem agnoſcunt, cui ſi optio daretur vel vnius horæ ſpatio in peccato morari, vel mille annis ardentiſſimo igne cruciari, non prius hunc adeo longum cruciatum eligeret, quam tam breuis moræ ſpatio in peccato manere. Quid enim ſanctos Martyres impulit, tot, tamque varia, atque immania cruciatuum genera forti & inuicto animo ſubire? quid ignes contemnere? rotas deſpicere? in ebullientes ſartagines ſeſe vltro inferre? ferreas vngulas, equuleoſque deridere, niſi peccati deformitatem vel breuiſſima horula deuitare? Probe namque cognoſcebant & pœnitentiæ virtutem, & miſericordiam Domini, qui negantem Petrum pluſquam paternis oculis aſpexit, & pœnitentiam ſimul & veniam clementi pietate contulit, eamque ſibi in ſimili infirmitate non defuturam intelligebant. Ne tamen breui illa mora, peccati iugo premerentur, nullum ſupplicii genus recuſarunt.

Cur tantâ cum feſtinatione perrexerit.

Matth. 26.

Pergit igitur ſacra Virgo, vt ſeniori in futuro partu obſequium præbeat. Qua in re videre licet, quantam vim habeat humilitas, & animi vera ſubmiſſio; quæ efficit, vt nunquam pius homo, quamuis maximis à Deo donis honeſtatus ſit intumeſcat. Maria ſciebat quidem ſe matrem Dei effectam; ſed cùm ſe paulo ante ancillam appellaſſet, minime quidem ancillæ officium voluit deſerere, neque vt mater Domini ad imperium, ſed

Summa humilitas Deiparæ virginis.

deſcripſit. Alterum, quod præſentia, inſolita tamen neque vulgari ratione cognita, oſtendit: cuiuſmodi prophetia Ioanni tribuitur, qui Dominum Ieſum, cæleſti indicio ſibi reuelatum, hominibuſque incognitum, digito oſtendit; dicens: *Ecce agnus Dei*: Tertium eſt, commune atque vulgatum, cùm ea quæ futura ſunt, longe ante prænunciantur. Hæc autem tria prophetandi genera beata Elizabeth his verbis ſe percepiſſe declarat: Præterita enim ſe cognouiſſe oſtendit, cum ait: *Beata quæ credidiſti.* Futura, cum ſubdit: *Perficientur in te ea quæ dicta ſunt tibi à Domino.* Præſentia vero, cùm ait: Vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me?

Ioan. 1.

Sed iam videamus quid tam magnificis dignitatum titulis ornata Virgo cogitârit, quid dixerit, quid ad propoſitas per Elizabeth laudes reſponderit: *Magnificat* (inquit) *anima mea Dominum*: hoc eſt; tu quidem, ô ſancta fœmina ampliſſimis laudibus dignitatem meam magnificas: ego vero huius dignitatis meæ auctorem Deum ex intimis viſceribus magnifico. Tu infantem, ais ſalutante me exultâſſe in gaudio in vtero tuo, at ſpiritus meus exultat in Deo Salutari meo. Me; ais, inter mulieres benedictam, neque verò tu ſola es quæ me hoc nomine prædices: *beatam* quippe *me dicent omnes generationes*, ad quas Chriſti Ieſu nomen cognitioque peruenerit: ſed ideo prædicabunt, quia humilitatem, hoc eſt, vilitatem & indignitatem meam reſpicere ille voluit, qui potens eſt, & ſanctum nomen eius, qui videlicet vt omnipotens potuit, & vt ſanctus, hoc eſt, liberalis & beneficus, voluit me tam magnificis titulis honeſtare. Atque ita ſacra virgo cùm omnia vni Deo tribuit, & ſibi nihil aſſumit; exemplo ſuo nos docet; vt quæcunque bona, quæcunque laude digna in nobis exiſtunt, vni illi accepta referamus, illi tribuamus, pro eoque ſempiternum illi laudum ſacrificium offeramus, quo præteritis beneficiis gratias agentes, futurorum digni habeamur. Quemadmodùm enim inter maxima Dei dona, donorum ipſorum cognitio nume-

Quid doceamur exemplo B. Virginis.

Donorum cognitio;

numeratur; (qua in largitorem grati & beneuoli ſumus) ita percepta beneficia non agnoſcere, magnum diuini furoris argumentum eſt. Hinc enim ingratitudo, hinc abuſus diuinorum beneficiorum, hinc faſtus & præſumptio, & aliorum contemptus, & ſuperbia (peccatorum omnium parens) originem ducunt. Hoc autem perditorum ac ſceleratorum hominum commune eſt; vt ficut publicas calamitates & clades, non culpæ ſupplicia ſed naturæ conditionem putant; ita diuitias, honores, nobilitatem ac potentiam; non Dei dona, ſed fortunæ munera arbitrantur. Quo fit, vt neque plagis immiſſis corripiantur, neque pro perceptis beneficijs gratias agant, ſed illorum abuſu deteriores fiant. At contra Sanctorum omnium eſt, quæ ſibi à Deo donata ſunt noſſe, immortaleſque pro illis largitori gratias agere. Cùm ergò B. Virgini longè plura dona quàm omnibus ſanctis donata ſunt; & pro magnitudine donorum fuit etiam, vt modò diximus, magnitudo gaudiorum, conſequens eſt, vt quemadmodum nulla cogitatio noſtra donorum magnitudinem, ita neque huius gaudij magnitudinem, concipere pro dignitate poſſit.

inter maxima Dei dona numeranda.

Impia quorundam opinio.

MARTYRIVM SS. PROCESSI ET Martiniani; Ex eo quod eſt apud V. P. Laurentium Surium. Erat olim Romæ Baſilica hiſce martyribus ſacra; in qua S. Gregorius Papa habuit homiliam 32. in Euangel. vbi & de miraculis ad eorum ſepulchra fieri conſuetis meminit. Diruta autem prædicta Eccleſia, translata ſunt eorum corpora in baſilicam Vaticanam S. Petri Apoſtoli; vbi hactenus magna veneratione aſſeruantur.

C. Bar. in not. mart. Rom.

QVo tempore Apoſtolorum principes Petrus & Paulus, Neronis crudelitate Mamertini cuſtodiæ 2. *Iulij.*

Digitized by Google

deſcripſit. Alterum, quod præſentia, inſolita tamen neque vulgari ratione cognita, oſtendit: cuiuſmodi prophetia Ioanni tribuitur, qui Dominum Ieſum, cæleſti indicio ſibi reuelatum, hominibuſque incognitum, digito oſtendit, dicens: *Ecce agnus Dei*: Tertium eſt, commune atque vulgatum, cùm ea quæ futura ſunt, longe ante prænunciantur. Hæc autem tria prophetandi genera beata Elizabeth his verbis ſe percepiſſe declarat: Præterita enim ſe cognouiſſe oſtendit, cum ait: *Beata quæ credidiſti*. Futura, cum ſubdit: *Perficientur in te ea, quæ dicta ſunt tibi à Domino.* Præſentia vero, cùm ait: Vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me?

Ioan. 1.

Sed iam videamus quid tam magnificis dignitatum titulis ornata Virgo cogitârit, quid dixerit, quid ad propoſitas per Elizabeth laudes reſponderit: *Magnificat* (inquit) *anima mea Dominum*: hoc eſt; tu quidem, ô ſancta fœmina ampliſſimis laudibus dignitatem meam magnificas: ego vero huius dignitatis meæ auctorem Deum ex intimis viſceribus magnifico. Tu infantem, ais ſalutante me exultâſſe in gaudio in vtero tuo, at ſpiritus meus exultat in Deo Salutari meo. Me, ais, inter mulieres benedictam, neque verò tu ſola es quæ me hoc nomine prædices: *beatam* quippe *me dicent omnes generationes*, ad quas Chriſti Ieſu nomen cognitioque peruenerit: ſed ideo prædicabunt, quia humilitatem, hoc eſt, vilitatem & indignitatem meam reſpicere ille voluit, qui potens eſt, & ſanctum nomen eius, qui videlicet vt omnipotens potuit, & vt ſanctus, hoc eſt, liberalis & beneficus, voluit me tam magnificis titulis honeſtare. Atque ita ſacra virgo cùm omnia vni Deo tribuit, & ſibi nihil aſſumit, exemplo ſuo nos docet, vt quæcunque bona, quæcunque laude digna in nobis exiſtunt, vni illi accepta referamus, illi tribuamus, pro eoque ſempiternum illi laudum ſacrificium offeramus, quo præteritis beneficiis gratias agentes, futurorum digni habeamur. Quemadmodùm enim inter maxima Dei dona, donorum ipſorum cognitio nume-

Quid doceamur exemplo B. Virginis.

Donorum cognitio,

numeratur; (quia in largitorem grati & beneuoli ſumus) ita percepta beneficia non agnoſcere, magnum diuini furoris argumentum eſt. Hinc enim ingratitudo, hinc abuſus diuinorum beneficiorum, hinc faſtus & præſumptio, & aliorum contemptus, & ſuperbia (peccatorum omnium parens) originem ducunt. Hoc autem perditorum ac ſceleratorum hominum commune eſt; vt ſicut publicas calamitates & clades, non culpæ ſupplicia ſed naturæ conditionem putant; ita diuitias, honores, nobilitatem ac potentiam, non Dei dona, ſed fortunæ munera arbitrantur. Quo fit, vt neque plagis immiſſis corripiantur, neque pro perceptis beneficijs gratias agant, ſed illorum abuſu deteriores fiant. At contra Sanctorum omnium eſt, quæ ſibi à Deo donata ſunt noſſe, immortaleſque pro illis largitori gratias agere. Cùm ergò B. Virgini longè plura dona quàm omnibus ſanctis donata ſunt; & pro magnitudine donorum fuit etiam, vt modò diximus, magnitudo gaudiorum, conſequens eſt, vt quemadmodum nulla cogitatio noſtra donorum magnitudinem, ita neque huius gaudij magnitudinem, concipere pro dignitate poſſit.

Inter maxima Dei dona numeranda.

Impia quorundam opinio.

MARTYRIVM SS. PROCESSI ET Martiniani; Ex eo quod eſt apud V. P. Laurentium Surium. Erat olim Romæ Baſilica hiſce martyribus ſacra; in qua S. Gregorius Papa habuit homiliam 32. in Euangel. vbi & de miraculis ad eorum ſepulchra fieri conſuetis meminit. Diruta autem prædicta Eccleſia, translata ſunt eorum corpora in baſilicam Vaticanam S. Petri Apoſtoli; vbi hactenus magna veneratione aſſeruantur.

C. Bar. in not. mart. Rom.

QVo tempore Apoſtolorum principes Petrus & Paulus, Neronis crudelitate Mamertini cuſtodiæ traditi,

2. Iulij.

deſcripſit. Alterum, quod præſentia, inſolita tamen neque vulgari ratione cognita, oſtendit: cuiuſmodi prophetia Ioanni tribuitur; qui Dominum Ieſum, cæleſti indicio ſibi reuelatum, hominibuſque incognitum, digito oſtendit, dicens: *Ecce agnus Dei*: Tertium eſt, commune atque vulgatum, cùm ea quæ futura ſunt, longe ante prænunciantur. Hæc autem tria prophetandi genera beata Elizabeth his verbis ſe percepiſſe declarat: Præterita enim ſe cognouiſſe oſtendit, cum ait: *Beata quæ credidiſti*. Futura, cum ſubdit: *Perficientur in te ea quæ dicta ſunt tibi à Domino.* Præſentia vero, cùm ait: Vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me?

Ioan. 1.

Sed iam videamus quid tam magnificis dignitatum titulis ornata Virgo cogitârit, quid dixerit, quid ad propoſitas per Elizabeth laudes reſponderit: *Magnificat* (inquit) *anima mea Dominum:* hoc eſt; tu quidem, ô ſancta fœmina ampliſſimis laudibus dignitatem meam magnificas: ego vero huius dignitatis meæ auctorem Deum ex intimis viſceribus magnifico. Tu infantem, ais ſalutante me exultâſſe in gaudio in vtero tuo, at ſpiritus meus exultat in Deo Salutari meo. Me, ais, inter mulieres benedictam, neque verò tu ſola es quæ me hoc nomine prædices: *beatam* quippe *me dicent omnes generationes*, ad quas Chriſti Ieſu nomen cognitioque peruenerit: ſed ideo prædicabunt, quia humilitatem, hoc eſt, vilitatem & indignitatem meam reſpicere ille voluit, qui potens eſt, & ſanctum nomen eius, qui videlicet vt omnipotens potuit, & vt ſanctus, hoc eſt, liberalis & beneficus, voluit me tam magnificis titulis honeſtare. Atque ita ſacra virgo cùm omnia vni Deo tribuit, & ſibi nihil aſſumit, exemplo ſuo nos docet; vt quæcunque bona, quæcunque laude digna in nobis exiſtunt, vni illi accepta referamus, illi tribuamus, pro eoque ſempiternum illi laudum ſacrificium offeramus, quo præteritis beneficiis gratias agentes, futurorum digni habeamur. Quemadmodùm enim inter maxima Dei dona, donorum ipſorum cognitio nume-

Quid doceamur exemplo B. Virginis.

Donorum cognitio.

numeratur; (qua in largitorem grati & beneuoli ſumus) ita percepta beneficia non agnoſcere, magnum diuini furoris argumentum eſt. Hinc enim ingratitudo, hinc abuſus diuinorum beneficiorum, hinc faſtus & præſumptio, & aliorum contemptus, & ſuperbia (peccatorum omnium parens) originem ducunt. Hoc autem perditorum ac ſceleratorum hominum commune eſt; vt ficut publicas calamitates & clades, non culpæ ſupplicia ſed naturæ conditionem putant; ita diuitias, honores, nobilitatem ac potentiam, non Dei dona, ſed fortunæ munera arbitrantur. Quo fit, vt neque plagis immiſſis corripiantur, neque pro perceptis beneficijs gratias agant, ſed illorum abuſu deteriores fiant. At contra Sanctorum omnium eſt, quæ ſibi à Deo donata ſunt noſſe, immortaleſque pro illis largitori gratias agere. Cùm ergò B. Virgini longè plura dona quàm omnibus ſanctis donata ſunt; & pro magnitudine donorum fuit etiam, vt modò diximus, magnitudo gaudiorum, conſequens eſt, vt quemadmodum nulla cogitatio noſtra donorum magnitudinem, ita neque huius gaudij magnitudinem, concipere pro dignitate poſſit.

inter maxima Dei dona numeranda.

Impia quorundam opinio.

MARTYRIVM SS. PROCESSI ET Martiniani; Ex eo quod eſt apud V. P. Laurentium Surium. Erat olim Romæ Baſilica hiſce martyribus ſacra; in qua S. Gregorius Papa habuit homiliam 32. in Euangel. vbi & de miraculis ad eorum ſepulchra fieri conſuetis meminit. Diruta autem prædicta Eccleſia, translata ſunt eorum corpora in baſilicam Vaticanam S. Petri Apoſtoli; vbi hactenus magna veneratione aſſeruantur.

C. Bar. in not. mart. Rom.

QVo tempore Apoſtolorum principes Petrus & Paulus, Neronis crudelitate Mamertini cuſtodiæ *2. Iulij.*

 traditi,

deſcripſit. Alterum, quod præſentia, inſolita tamen neque vulgari ratione cognita, oſtendit: cuiuſmodi prophetia Ioanni tribuitur, qui Dominum Ieſum, cæleſti indicio ſibi reuelatum, hominibuſque incognitum, digito oſtendit, dicens: *Ecce agnus Dei*: Tertium eſt, commune atque vulgatum, cùm ea quæ futura ſunt, longe ante prænunciantur. Hæc autem tria prophetandi genera beata Elizabeth his verbis ſe percepiſſe declarat: Præterita enim ſe cognouiſſe oſtendit, cum ait: *Beata quæ credidiſti*. Futura, cum ſubdit: *Perficientur in te ea quæ dicta ſunt tibi à Domino*. Præſentia vero, cùm ait: Vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me?

Ioan. 1.

Sed iam videamus quid tam magnificis dignitatum titulis ornata Virgo cogitârit, quid dixerit, quid ad propoſitas per Elizabeth laudes reſponderit: *Magnificat* (inquit) *anima mea Dominum*: hoc eſt, tu quidem, ô ſancta fœmina ampliſſimis laudibus dignitatem meam magnificas: ego vero huius dignitatis meæ auctorem Deum ex intimis viſceribus magnifico. Tu infantem, ais ſalutante me exultâſſe in gaudio in vtero tuo, at ſpiritus meus exultat in Deo Salutari meo. Me, ais, inter mulieres benedictam, neque verò tu ſola es quæ me hoc nomine prædices: *beatam* quippe *me dicent omnes generationes*, ad quas Chriſti Ieſu nomen cognitioque peruenerit: ſed ideo prædicabunt, quia humilitatem, hoc eſt, vilitatem & indignitatem meam reſpicere ille voluit, qui potens eſt, & ſanctum nomen eius, qui videlicet vt omnipotens potuit, & vt ſanctus, hoc eſt, liberalis & beneficus, voluit me tam magnificis titulis honeſtare. Atque ita ſacra virgo cùm omnia vni Deo tribuit, & ſibi nihil aſſumit, exemplo ſuo nos docet, vt quæcunque bona, quæcunque laude digna in nobis exiſtunt, vni illi accepta referamus, illi tribuamus, pro eoque ſempiternum illi laudum ſacrificium offeramus, quo præteritis beneficiis gratias agentes, futurorum digni habeamur. Quemadmodùm enim inter maxima Dei dona, donorum ipſorum cognitio nume-

Quid doceamur exemplo B. Virginis.

Donorum cognitio,

numeratur, (qua in largitorem grati & beneuoli ſumus) ita percepta beneficia non agnoſcere, magnum diuini furoris argumentum eſt. Hinc enim ingratitudo, hinc abuſus diuinorum beneficiorum, hinc faſtus & præſumptio, & aliorum contemptus, & ſuperbia (peccatorum omnium parens) originem ducunt. Hoc autem perditorum ac ſceleratorum hominum commune eſt; vt ſicut publicas calamitates & clades, non culpæ ſupplicia ſed naturæ conditionem putant; ita diuitias, honores, nobilitatem ac potentiam, non Dei dona, ſed fortunæ munera arbitrantur. Quo fit, vt neque plagis immiſſis corripiantur, neque pro perceptis beneficijs gratias agant, ſed illorum abuſu deteriores fiant. At contra Sanctorum omnium eſt, quæ ſibi à Deo donata ſunt noſſe, immortaleſque pro illis largitori gratias agere. Cùm ergò B. Virgini longè plura dona quàm omnibus ſanctis donata ſunt; & pro magnitudine donorum fuit etiam, vt modò diximus, magnitudo gaudiorum, conſequens eſt, vt quemadmodum nulla cogitatio noſtra donorum magnitudinem, ita neque huius gaudij magnitudinem, concipere pro dignitate poſſit.

Inter maxima Dei dona numeranda.

Impia quorundam opinio.

MARTYRIVM SS. PROCESSI ET Martiniani; Ex eo quod eſt apud V. P. Laurentium Surium. Erat olim Romæ Baſilica hiſce martyribus ſacra; in qua S. Gregorius Papa habuit homiliam 32. in Euangel. vbi & de miraculis ad eorum ſepulchra fieri conſuetis meminit. Diruta autem prædicta Eccleſia, translata ſunt eorum corpora in baſilicam Vaticanam S. Petri Apoſtoli; vbi hactenus magna veneratione aſſeruantur.

C. Bar. in not. mart. Rom.

QVo tempore Apoſtolorum principes Petrus & Paulus, Neronis crudelitate Mamertini cuſtodiæ *2. Iulij.*

ſed vt ancilla ad obſequium ſe præparauit. Quo autem miniſterium ſuum felicius abſolueret, filij ſui præſentiam, quæ eſſet opem vicino partui latura, ſecum afferebat. Hæc autem prima proceſſio fuit, qua Chriſti corpus geſtatum eſt; quam non ſaltantium & ludentium turbæ, ſed Angelorum chori Virginem comitantes & laudes Deo concinentes adornabant. Nec mirum ſi tam felix Elizabethæ partus extitit, qui talis matris & filij præſentia adiutus fuerit & honeſtatus.

Prima Proceſſionum omnium.

Et factum eſt (inquit Euangeliſta) vt audiuit Salutationem Mariæ Elizabeth, exultauit infans in vtero eius; & repleta eſt Spiritu ſancto Elizabeth, & exclamauit voce magna, & dixit: Benedicta tu, &c. Exclamatio hæc adeo vehemens, (quam ſancta fœmina continere ac reprimere non potuit, quæ diuini ſpiritûs impetu excitata, in illam vocem prorupit) interni affectûs magnitudinem indicat. Duabus enim ex cauſis admiratio excitari ſolet; vel quia res maximæ, vel, quia inſolitæ ſunt. Hoc autem in loco, quatuor admiranda Dei opera huic ſanctæ fœminæ reuelata fuiſſe videntur, quibus nihil neque maius, neque magis inſolitum cogitari poteſt. Cùm enim B. Elizabeth, quæ Angelus cum ſacra Virgine tractauerat, Spiritu docente didiciſſet, (alioqui nequaquam diceret, Beata quæ credidiſti, quoniam perficientur in te quæ dicta ſunt tibi à Domino) quatuor hæc maxima & ſtupenda myſteria cognouit. Primum, Virginem Mariam ſine vllo commercio viri, de Spiritu ſancto concepiſſe. Secundum, Verbum Dei, Deum verum, humanam carnem aſſumpſiſſe, verumq; hominem ſimilem nobis paſſibilem factum fuiſſe. Tertium, humilem illam fœminam, quam coram ſe præſentem cernebat, humili fabro deſponſatam, Dei matrem, ac totius mundi Dominam exiſtere; ſub illo humili ac vili habitu, vniuerſorum laterê Reginam. Poſtremum, ſemeſtrem infantem vtero incluſum, Domini ſui præſentiam agnouiſſe, & præ gaudio exultâſſe atq; exilijſſe. His autē miraculis quid, quæſo, maius? quid magis inſolitum? adde etiam, quid huma-

Quæ fuerint Elizabethæ à Spiritu Sancto reuelata.

humano generi ſalutarius? Quid enim mirabilius, quã Dei Verbum carne veſtiri? quid magis inſolitũ, quam virginem concipere & parere? Quid magis nouũ, quam infantem in viſceribus matris, fide, gaudio, & Spiritu ſancto repleri, & Redemptorem ſuum non mente ſolùm, ſed corpore etiam venerari? Hæc igitur omnia ſanctæ illi fœminæ momento temporis reuelata ſunt. Nulla enim in diſcendo mora eſt, vbi Spiritus ſanctus doctor eſt.

Addit præterea Elizabeth, Beata quæ credidiſti. Vere beata, quæ ſanctos omnes vt virtutibus & dignitate, ita fide quoq; ſuperaſti. Quam multi enim ex antiquis Patribus, vt minora crederent, ſigna petierũt? Zacharias Ioannis pater, ſignum ad deſperatam ſobolem ſperandam petijt. Ezechias in Solis retroceſſione, ſpem ſalutis; Gedeon in rorido vellere, promiſſæ victoriæ ſignum. Ipſe quoq. Pater Abraham (cuius fidem Paulus tantopere commendat) cùm Cananæorum terram poſteris ſuis tradendam à Domino accepiſſet, reſpondit; *Domine Deus, vnde ſcire poſſum quod poſſeſſurus ſum eam?* At beatiſſima Virgo tot miraculis & promiſſis (quibus nihil ſimile in omnibus ſeculis viſum eſt) ab Angelo propoſitis, nulla cunctatione, nulla interpoſita mora, nullo ad tantarum rerum maieſtatem ſigno poſtulato, aſſenſum ita præbuit, vt hoc potiſſimum nomine à B. Elizabeth commendetur, dicente, *Beata quæ credidiſti.* Ex quibus verbis aperte colligit Ambroſius, Mariam nihil addubitaſſe; quandoquidem eius hoc in loco fides, & beatitudo fide parta, Spiritûs ſancti teſtimonio commendetur. Subditq; protinùs. *Quoniam perficientur in te quæ dicta ſunt tibi à Domino.*

Maria vt ſanctos omnes dignitate, ita & Fide ſuperauit.

Luca 1.
4. Reg 20.
Iudic. 6.
Hebr. 11.
Geneſ. 15.

Ex his verbis nouum aliud miraculũ in matre, ſicut in filio, animaduertere licet; nempe inſignem prophetiæ ſpiritum huic ſanctæ fœminæ diuinitùs collatum. Triplex enim prophetiæ genus eſſe ſtatuũt. Vnũ, quod præterita, & ab omniũ hominũ memoria remota complectitur; quale Moyſis fuit, cùm cœli & terræ molitionẽ, & priorum hominũ vitas moreſq; ſoli Deo cognitas deſcri-

Triplex Prophetiæ genus.

deſcripſit. Alterum, quod præſentia, inſolita tamen neque vulgari ratione cognita, oſtendit: cuiuſmodi prophetia Ioanni tribuitur, qui Dominum Ieſum, cæleſti indicio ſibi reuelatum, hominibuſque incognitum, digito oſtendit, dicens: *Ecce agnus Dei*: Tertium eſt, commune atque vulgatum, cùm ea quæ futura ſunt, longe ante prænunciantur. Hæc autem tria prophetandi genera beata Elizabeth his verbis ſe percepiſſe declarat: Præterita enim ſe cognouiſſe oſtendit, cum ait: *Beata quæ credidiſti* Futura, cum ſubdit: *Perficientur in te ea quæ dicta ſunt tibi à Domino.* Præſentia vero, cùm ait: Vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me?

Ioan. 1.

Sed iam videamus quid tam magnificis dignitatum titulis ornata Virgo cogitârit, quid dixerit, quid ad propoſitas per Elizabeth laudes reſponderit: *Magnificat* (inquit) *anima mea Dominum*: hoc eſt; tu quidem, ô ſancta fœmina ampliſſimis laudibus dignitatem meam magnificas: ego vero huius dignitatis meæ auctorem Deum ex intimis viſceribus magnifico. Tu infantem, ais ſalutante me exultâſſe in gaudio in vtero tuo, at ſpiritus meus exultat in Deo Salutari meo. Me, ais, inter mulieres benedictam, neque vero tu ſola es quæ me hoc nomine prædices: *beatam* quippe *me dicent omnes generationes*, ad quas Chriſti Ieſu nomen cognitioque peruenerit: ſed ideo prædicabunt, quia humilitatem, hoc eſt, vilitatem & indignitatem meam reſpicere ille voluit, qui potens eſt, & ſanctum nomen eius, qui videlicet vt omnipotens potuit, & vt ſanctus, hoc eſt, liberalis & beneficus, voluit me tam magnificis titulis honeſtare. Atque ita ſacra virgo cùm omnia vni Deo tribuit, & ſibi nihil aſſumit, exemplo ſuo nos docet; vt quæcunque bona, quæcunque laude digna in nobis exiſtunt, vni illi accepta referamus, illi tribuamus, pro eoque ſempiternum illi laudum ſacrificium offeramus; quo præteritis beneficiis gratias agentes, futurorum digni habeamur. Quemadmodùm enim inter maxima Dei dona, donorum ipſorum cognitio nume-

Quid doceamur exemplo B. Virginis.

Donorum cognitio,

numeratur; (qua in largitorem grati & beneuoli ſumus) ita percepta beneficia non agnoſcere, magnum diuini furoris argumentum eſt. Hinc enim ingratitudo, hinc abuſus diuinorum beneficiorum, hinc faſtus & præſumptio, & aliorum contemptus, & ſuperbia (peccatorum omnium parens) originem ducunt. Hoc autem perditorum ac ſceleratorum hominum commune eſt; vt ſicut publicas calamitates & clades, non culpæ ſupplicia ſed naturæ conditionem putant; ita diuitias, honores, nobilitatem ac potentiam, non Dei dona, ſed fortunæ munera arbitrantur. Quo fit, vt neque plagis immiſſis corripiantur, neque pro perceptis beneficijs gratias agant, ſed illorum abuſu deteriores fiant. At contra Sanctorum omnium eſt, quæ ſibi à Deo donata ſunt noſſe, immortaleſque pro illis largitori gratias agere. Cùm ergò B. Virgini longè plura dona quàm omnibus ſanctis donata ſint; & pro magnitudine donorum fuit etiam, vt modò diximus, magnitudo gaudiorum, conſequens eſt, vt quemadmodum nulla cogitatio noſtra donorum magnitudinem, ita neque huius gaudij magnitudinem, concipere pro dignitate poſſit.

Inter maxima Dei dona numeranda.

Impia quorundam opinio.

MARTYRIVM SS. PROCESSI ET Martiniani; Ex eo quod eſt apud V. P. Laurentium Surium. Erat olim Romæ Baſilica hiſce martyribus ſacra; in qua S. Gregorius Papa habuit homiliam 32. in Euangel. vbi & de miraculis ad eorum ſepulchra fieri conſuetis meminit. Diruta autem prædicta Eccleſia, translata ſunt eorum corpora in baſilicam Vaticanam S. Petri Apoſtoli; vbi hactenus magna veneratione aſſeruantur.

C. Bar. in not. mart. Rom.

QVo tempore Apoſtolorum principes Petrus & Paulus, Neronis crudelitate Mamertini cuſtodiæ *2. Iulij.*

Digitized by Google

Proceſſus & Martinianus Petri & Pauli in Vinculis cuſtodes.

traditi, res admirandas in vinculis gerebant, morbos pellebant, dæmones fugabant, aliaque diuinæ virtutis miracula patrabant, Proceſſus & Martinianus Magiſtriani Aminelli Principis, inter alios milites, ad eorum cuſtodiam deputati, rerum quæ ab ijs gerebantur admiratione defixi dixerunt; Viri venerabiles; non dubium, quandoquidem nonus iam menſis, quod in cuſtodia eſtis, agitur, quin veſtri oblitus ſit Nero; quare vos rogatos obnixe cupimus, vt quocunque placuerit abeatis; tantùm in eius nomine, per quem res adeo ſtupendas geritis, ſacris aquis nos luſtrate. Quibus Apoſtoli, Si, inquiunt, fidem Chriſtianam ſyncera mente amplecti velitis, & vos eandem miraculorum gloriam operari poteſtis. Hoc vt audiêrunt reliqui carceris vincti, vnanimiter exclamârunt; Donate nobis aquam, quia ſiti periclitamur. Illis hoc modo iterato clamantibus, Petrus, Credite, inquit, in Patrem, Filium, & Spiritum ſanctum, & cuncta vobis miniſtrabuntur. Hæc dicens, ſimulque de Chriſtianæ religionis myſteriis breuiter diſſerens, ſignum Crucis in monte Tarpeio, eadem in cuſtodia expreſſit, & profluentem aquæ vim è monte elicuit; qua expiati ante omnes Proceſſus & Martinianus, reliquos multo vehementius eadem cupiditate inflammârunt. Proſternebant ſe cuncti promiſcui ſexûs quadraginta ſeptem, Apoſtoli Petri pedibus, vt eiuſdem gratiæ participes fierent. Nec repulſi ſunt diutius; ſed cum ad vnum omnes luſtralibus ablui ſſet aquis, oblatoq; pro eis Sacrificio, cœleſti epulo, quo Chriſti Ieſu corpus & ſanguis continetur, eos refecit.

Inſigne miraculum per S. Petrum.

Proceſſus & Martinianus baptizantur.

His ita peractis, Apoſtoli, Proceſſi & Martiniani precibus fatigati, carcere egreſſi ſunt. Vt vero ad portam Appiam peruentum eſt, beato Petro, cuius pedes ferrei compedes attriuerant, faſciola apud ſepem in via noua cecidit; moxque Chriſtus Dominus illi obuiam factus eſt. Quo viſo agnitoque, Domine, inquit, quo vadis? Et Dominus. Romam redeo iterùm crucifigendus; Tu autem Romã reuertere. Eo reſponſo Petrus fugã ſuam

notari

notati cognoſcens, vehementer erubuit, iterumque Romam rediit, & libens gaudenſque tentus à militibus vincula ſubijt. Interea rumore omnium increbuit, Proceſſum & Martinianum Chriſtiana ſacra ſuſcepiſſe. Præerat tunc Paulinus ſummi Iudicis officio, vir vt genere & dignitate clarus, ita Chriſtianis omnibus vehementer infeſtus. Is continuo vinctos ſibi Chriſt. martyres ſiſti iuſſit, & multis blanditijs, vt honorata ad illũ diem militiæ ſtipendia, cultu & obſeruantia in Deos patrios conſeruarent, hortatus eſt. At Martinianus cùm impura ſcelerataque hortamina puris ſanctiſque auribus diutius non ſuſtineret, Nos, inquit clara voce, iamdudum cœleſtis militiæ ſacramenta habere cœpimus, quare noli quæſo nobis abiecta dæmonis ſtipendia vlterius ingerere. Paulinus quanquam tam forti reſponſo verba ſua repulſam pati ægerrime ferret, iterum tamen atque iterum eadem inculcans, robur eorum animi frangere nitebatur. Sed cùm verba in ventum ſe proferre intelligeret, ira & furore excandeſcens, ora eorum lapidibus contundi iuſſit. Cumque diu cæderentur martyres, ambo pariter iucundo ſane iubilo clamabant, *Gloria in excelſis Deo.* Paulinus ne quid intentatum relinqueret, tripodam & auream Iouis ſtatuam à militibus adferri præcepit, vt mature, quemadmodum ſperabat, inuicti athletæ futura ſupplicia ſacrificio redimerent. Sed martyres allatam tripodam ſtatuamque riſu & ſputis exceperunt. Quo contemptu nimio furore incenſus Iudex, ſine mora vtrumque in eculeo ſuſpendi, & neruis attrahi, fuſtibuſque mactari, ac poſtremo flammis ad latera eorum admotis aduri iuſſit.

Paulinus iudex Proceſſum & Martinianum vinctos ſibi ſiſti iubet.

Lapidibus ora eorum contunduntur.

Luc. 2.

In eculeo ſuſpenduntur, fuſtibus caduntur, & latera aduruntur.

Intererat ſupplicijs matrona quædam nobiliſſima Lucina nomine, quæ, vt erat eximia pietate, & fortitudine, martyres in mediis tormentis conſtitutos ad conſtantiam hortabatur; prorſus vt virilis animi fœminæ verbis roborati, illata ſupplicia irriderent. At vero Paulinus eam ignominiam non ferens, ſuſpenſos in eculeo ſcorpionibus lacerari iuſſit. Sed mox, dum men-

Lucina inſignis matrona martyres ad conſtantiã hortatur.

Caduntur ſcorpionib. te voceque in martyres ſæuiret, hoc ſuæ crudelitatis à Deo præmium tulit, vt altero orbatus oculo, vix præ dolore mentis compos, tertium poſt diem à dæmone arreptus expiraret. Martyres vero in Mamertini cuſtodiam ab eculeo reducti, à Lucina matrona benignè aliquandiu habiti ſunt; donec Pompinius paternæ mortis vltor ſæuiſſimus, Cæſarium vrbis Præfectum compulit, vt mortis in eos ſententiam dictaret. Igitur eiecti è cuſtodia, & vrbis extra muros ducti, via Aurelia capite cæſi ſunt. Trunca eorum corpora canibus deuoranda relicta, à ſanctiſſima matrona Lucina collecta & preciosis aromatibus condita, in prædio eius ſepulta ſunt, Nonas Iulias; vbi præclara omnibus eorum opem implorantibus à Deo præſtantur beneficia.

Plectũtur capite.

Ab obitu miraculis clarent.

C.Baron. in not.mar. Rom.

VITA B. MONEGVNDIS CONIVGATæ; Ex ea quæ eſt per Gregorium Turonenſem. Libr. de vita Patrum Cap.19.

2. Iulij.

S. Monegundis patria.

S. Monegundis vno tempore duabus filiabus, quas impenſe amabat, priuatur.

Iob 1.

Arctiſſime ſe includit.

BEatiſſima Monegundis, Carnotena ciuitate oriunda, matrimonio magna parentum voluntate ac ſtudio copulata, duas eximia pulchritudine filias obtinuerat; quas immenſo admodum amore proſequebatur. Cumque immodico delibuta gaudio, futurorum ignara, in ſumma ſecuritate degeret, vno tempore, ambabus orbata, gaudium omne in luctum adeo acerbum conuertit, vt nullis amicorum monitis, nullis blanditiis, nullis rationibus immodico à mœrore vel ad tempus auocari poſſet. Tandem vero cùm aſſiduis fletibus ad ſatietatem diu multumque indulſiſſet, ſeipſam exemplo B. Iob ſolari cœpit: ne grauiorem diuini numinis iracundiam in ſe prouocaret. Imo vero vt deinceps terrenorum gaudiorum oblita, quæ re ipſa diuturna non eſſe cognouerat, ab vno Deo & Chriſto Ieſu tota penderet, inque eo dulciſſima contemplatione aſ-

ne aſſiduo conquieſceret, exuta veſte lugubri, anguſtam ſibi cellulam conſtruxit, in qua gratiſſimam Deo ſeruitutem, ancilla vnica quotidianum in miniſterium aſſumpta, offerebat.

Porro famula victûs eius aſperitate paulo poſt deterrita clam fugam iniit, Dominamque diebus quinque, cibo omni potuque deſtitutam reliquit. Illa, quanquam aſperis in rebus, perſtitit tamen in precibus, ac facile diram famem cœleſtium rerum meditatione pepulit. Sexto vero die protenſis ad cœlum manibus orationem fudit, vt qui manna populo eſurienti de cœlo, lymphaſque ſitienti produxit è ſaxo, ipſe quoque alimentum, quo parumper feſſum corpuſculum confortaretur, dignaretur indulgere. Protinuſq; ad eius orationem nix de cælo decidua humum operuit. Quam illa cum gratiarum actione, educta per feneſtram manu, collegit; qua in aquam ſoluta & farinæ mixta, panem ſolitum formauit. *Exod. 16. Num. 20.* *Cœlitus accipit aquam.*

Habebat hortum cellulæ ſuæ contiguum; in quem prodire ſolitam, mulier quædam ex vicino tecto importune proſpexit, curioſius exploratura quid pia Christi famula rerum gereret. Sed mox lumine oculorum priuata, cognouit reatum ſuum, ſupplexque accurrens orationis eius remedia poſtulauit. Tum Monegundis grauiter afflicta, quod fœminam vtroque orbam lumine cerneret, confeſtim ſe humi deiecit, factaque oratione ſignum Crucis expreſſit, & clauſa lumina ilico reformauit. Nec multo poſt eadem virtute, obſtructas alterius viri aures aperuit, reparauitque auditum. *Cæcam ſanat. Item ſurdum.*

His ſignis inter ſuos glorificata, ne vanæ gloriæ lapſum incurreret, S. Martini antiſtitis baſilicam, relicto coniuge, totaque familia, expetiit; qui locus nequaquam ab eius virtute diu fuit inglorius. Ibi namque, annuente coniuge, in ſumma vitæ aſperitate degens, morbidos varios, opis eius implorandæ ergô accurrentes, oratione & Crucis ſigno ſanauit. Neque modo corporeas ægritudines, ſed animarum etiam pe- *Alia eius miracula.*

ſtes multo accuratius ſtigabat: & virgines non paucas ad eandem vitæ ſocietatem clariſſimis virtutibus pertraxit.

Cùm autem tempus inſtaret, quo ad patriam cœleſtem à Deo vocabatur, ſociæ virgines graui mœrore conflictatæ, aſſiduo lachrymarum imbre ſtratum eius rigabant. Aliæ orbitatem ſuam ſolitudinemque deplorabant; aliæ præclaram illam virtutem, qua tam multis calamitoſis conſulebat, extinguendam ingemiſcebant; rogabantque, vt ante diſceſſum oleum ſalemque benedicere dignaretur, quibus conſuetam miſeris quibuſque corporis animique medicinam exhiberent. Tunc illo, oleo ac ſale benedicto, eoque eis tradito, animam in manus Creatoris ſuauiſſime efflauit. Poſt obitum vero de memorata benedictione multi incolumitatis beneficia perceperunt; prorſus vt miraculorum operatio multo quam ante clarius fulgeret.

Obitus S. Monegundis.

Claret miraculis poſt mortem.

VITA S. SVVITHVNI, EPISCOPI VVintonienſis; Ex ea quæ eſt per Gotzelinum Morinenſem. Exceſſit ex humanis anno Chriſti 862.

C. Bar. in not. mart. Rom. Item Ioan. Molan in Ann. Martyr. Vſuardi. 2. Iulij.

GLorioſo rege Anglorum Egberto regnante, qui regi Kinegilpho, ab idololatria per beatum Birinum conuerſo, octauus in regni adminiſtratione ſucceſſit, beatus Svvithunus pater & paſtor in Eccleſia Dei futurus, curſûs ſui in ſtadio mundi huius exigendi accepit exordium. Annis vero puerilibus pia ſimplicitate tranſactis, iugo Dominicæ ſeruitutis ſuis ipſe humeris alacriter impoſito, tandem ſub Helinſtano, VVintano Epiſcopo ad ſacerdotij honorem prouectus eſt. Eam dignitatem cùm multis virtutibus ſanctiſſima indole dignis adornaret, fama eius celebri vulgata ſermone ad regis aures peruenit; qui acceſſito & inter præcipuos amicos numerato, filium ei ſuum * Adulphum

Fit ſacerdos ſub Helinſtano Epiſcopo VVintano.
* Alidulphum.

m liberalibus diſcip in's erudiendum, & ſanctis
ribus imbuendum tradidit: quem poſtea Subdia-
um ordinauit. Attamen patre eius ſine hærede ex
: vita decedente, vxore ducta, Leone Pontifice ſa-
m vinculum ſoluente, regni gubernacula ſuſcepit.
Defuncto vero Helinſtano antiſtite, omnium votis
ithunus electus eſt; cuius precibus & exhortatio-
us rex Adulphus permotus, eccleſiis Dei vniuerſam
imam terræ regni ſui benigne donauit, ac libere
petuo vendicandam conceſſit. Idem ſanctus cùm
iti VVintonienſi, qui ad orientem eſt, conſtruendo
:rarios ſuos ſumptibus deſtinâſſet, & illi ludibundi
aſciuia ſoluti, expoſita mulieris cuiuſdam oua ve-
ia confregiſſent, antiſtes pietate permotus, vas in
o confracta erant oua, Crucis ſigno ſignauit, oua-
e (dictu mirum) incorrupta & integra reſtituit. In
ificandis eccleſiis aſſiduus erat; dirutas & confra-
is inſuper inſtaurans; quas ritu ſolenni dedicaturus,
n equo vehebatur ſublimis, verùm ſpreto inani ſe-
laris pompæ apparatu, ſolis clericis & familiaribus
is comitantibus, nudis pedibus incedens conſecra-
it. Conuiuas menſæ non homines locupletes, ſed
uperes & egenos aduocabat; quorum patrocinium
ſcipiebat, eoſque vt fratres ſuos & regni cœleſtis
eredes diligenter fouebat. Vigiliarum & inediæ fuit
ire patiens; prorſus vt non niſi breuiſſimo coque leui
identes oculos ſomno reficeret. Moribus adeo ſuaui-
as compoſitiſque fuit, vt nihil eius colloquio dul-
us, nihil adhortatione ſalutarius videretur. Porro
i monendo hortandoque erat aſſiduus, nullam tem-
oris partem otioſam tranſmittens, quin aliquos vel
cœno peccatorum eriperet, vel ſtantes in virtute
onfirmaret. Denique pacis & ſanctimoniæ cuſtos,
ontem vitæ æternæ indeſinenter ſitiens, feliciſſi-
ne tandem ab hoc ſeculo ad ſydereas manſiones mi-
rauit, ſexto Nonas Iulij. Voluit vero vir ſanctiſſi-
nus corpus ſuum extra eccleſiæ ſepta loco vili tumu-
ari.

S. Svvithunus Helinſtano in epiſcopatu ſuccedit.

Miraculũ.

Nudis pedibus conſecraturus eccleſias incedit.

Præclaræ eius virtutes.

Eius beata mors.

Præclara eius poſt obitum miracula.

Poſt obitum multis coruſcauit miraculis; inter quæ apparuit cuidam viro, incredibili membrorum omnium infirmitate laboranti, admonens, vt Ethelvvoldum VVintonienſem epiſcopum adiret, diceretque ei, vt corpus ex diuino mandato intra eccleſiam digniori loco honorificentiùs tumularet. Si diffidat & hæſitet, teſtimonij loco habiturum ſanitatem, quam profligato eadem hora morbo, quo diu laboraſſet, ilico eſſet recuperaturus. Addidit etiam, vt ad locum ſepulturæ veniat, vnum ex ferreis annulis, qui etiamnum lapidi infixi viſuntur, ſine vlla lapidis læſione extracturus, rurſumque pari facilitate, nihil læſo lapide, in ſuum locum repoſiturus. Surgit ille perfectè ſanus, vti prædicta erant, omnia reperit; cunctaque ex ordine Epiſcopo enarrat.

Eius tranſlatio & miracula.

Ethelvvoldus igitur antiſtes corpus ſanctiſſimum leuaturus, miram odoris fragrantiam percepit. Ibi tum miracula, quæ conſenuiſſe videbantur, protinùs renouata ſunt. Mulier cœca illuſtrata, & multi varijs preſſi ægritudinibus, eius meritis curati. Incidit ea tranſlatio in annum ab obitu illius centeſimum decimum, incarnationis Dominicæ 971. Idus Iulij. Eodem die puer, à natiuitate membris omnibus contractus, ſanitatem ibidem obtinuit. Mulieres tres, oculorum lumine orbatæ, viſum receperunt. Alia vero nexibus ferreis in carcere compedita, eius ope, quam implorabat, ruptis vinculis liberata eſt. Paralyticus curatus; matrona nobilis, ſed cæca, illuminata. Homines quinque & viginti, varijs morbis vexati, perfectè reſtituti: & alij pene innumeri, quos longum nimis foret referre, vtriuſque ſexûs aliis atque aliis beneficiis affecti.

Statua S. Suvithuni & miracula ad eam.

Antiſtes Scireburnenſis quandam ſtatuam S. Svvithuni à fratribus obtinuerat; quam in Eccleſia ſua honorifice collocauit; vbi præclara miracula crebro edi ſolebant. Ad eam quidam lepra infectus, nulla quidem recuperandæ ſanitatis ſpe, ſed ſtipem ab aduentantibus petiturus acceſſerat. Cumque, vt fit, ſomno correptus paululùm illic obdormiuiſſet, viſus ei Svvithunus

nus

Digitized by Google

s adeſſe, qui manu ſua lepram abſtergeret, mor-
mque omnem repente depelleret. Eu g lans, lætus
iam omnibus ſoluto cinguló ſe purgatum oſten-
.

ITA S. OTTHONIS, EPISCOPI BA-
nbergenſis & Apoſtoli Pomeranorum; Ex ea quæ
ſyncera fide apud D. Henricum Caniſium, Tom. 2.
tiquit. Lectionis. Migrauit è corpore anno Domini
1139. Adſcriptus in SS. numerum à Clemente
Papa tertio, anno 1189. Sed translatio
ſolenniter celebratur 30.
Septemb.

C. Baron. Tom. 12. Annal. & in not. mart. Roman.

Eatiſſimus Ottho, è Sueuia oriundus, parentes ha- *2. Iulij.*
buit Bartholdum Comitem & Sophiam; nob lita- *Patria & Parentes eius.*
magis quam rerum opulentia inſignes. Ij cùm fi ium
ium in prima ætate literis traditum, ad puberes an-
os perduxiſſent, vitæ munere perfuncti, facultates
omnumque filio alteri Frederico, abſente nimirum
thone, tractandas gubernandaſque commiſerunt.
thone igitur ſtudiorum cauſa à patriis laribus pro-
il remoto, frater eius adhuc pene puer domeſticam
m pro viribus gubernabat, tenues ſane impenſas fra-
i literarum ſtudiis ſtrenue incumbenti ſuppeditans.
nde Ottho, cum ad ſublimiora, libatis iam Philoſo-
hiæ præceptis, aſpiranti, neceſſarios ſibi ſumptus de-
le cerneret, ne fratri aut aliis cognatis importunum &
dioſum ſe præberet, in ipſa adoleſcentia verecundiã
; bonæ exiſtimationis decorum atque pulchritudi-
em ſecutus, in Poloniam peregre profectus eſt; vbi *Abit in Poloniam S. Ottho.*
ido literario, publice à ſe inſtituto, breui ſibi, auctus
ſuper honoribus, rem familiarem egregie locupleta-
it; ſenſimque ad altiora progrediens, eruditionem
iam multis virtutibus illuſtrauit. Atque hac ratione
mnibus charus & gratus effectus, in magnorum vi-

Digitized by Google

S Ottho multis donis & gratiis ornatus.

rorum & potentium ſeſe amicitiam & familiaritatem inſinuauit. Vnde cum præclaris naturæ dotibus admodum inſignis, ad maxima quæque natus videretur; tum obeundis legationibus & inter perſonas ſublimes vltro citroque ferendis reſponſis valde idoneus & opportunus, adſcitus eſt in Aulam Ducis Poloniæ, qui ingenio eius ac moribus captus, eum ad Henricum Imperatorem, eius nominis quartum, legatum miſit, ad deſponſandam ſibi (defuncta iam coniuge) eiuſdem Imperatoris ſororem Iuditham. Peracta vero legatione, expoſitiſque ducis Poloniæ mandatis, Imperator, perſpecta viri dexteritate, eum apud ſe detinuit, atque in honore propter ingenij morumque pręſtantiam habuit; in cuius etiam miniſterio cum cæteris, quos Capellanos vocant, aliquandiu permanſit. Et quidem Ottho inter viros principes ea ſe moderatione & æquabilitate comparabat, vt neque ex ſublimitate inuidiam, neque ex abiectione & vilitate contemptum ſibi conflaret.

Fit Cancellarius Imperatoris.

Porro cùm id temporis Imperatores, Eccleſiarum inueſtituras (vt vocant) conferrent, Cancellario Imperij in Epiſcopum promoto, Ottho ab Imperatore in eius locum ſubrogatus eſt; quo munere ea dexteritate, induſtria, & comitate perfunctus eſt, vt aulici omnes multa eum beneuolentia & ſtudio complecterentur. Interea Babenbergenſi antiſtite Ruperto, anno Chriſti 1102. ex hac vita ſublato, Epiſcopatûs inſignia ad aulã Imperatoris allata ſunt, & preces pro nouo paſtore oblatæ. Ille vero, ſex menſium ſpatio ad deliberandum ſumpto, eoq; elapſo, Otthonem manu apprehenſum præſentibus Legatis præmiſſa præclara oratione & cõmendatione, antiſtitem deſignauit. Quæ vt Ottho audiuit, ad pedes Imperatoris aduolutus, vim lachrymarum profudit, inopem ſe & tanto honore indignũ iterato clamitans. Tum vero Imperator conuerſus ad Legatos, qui prima fronte hominem tanquam peregrinũ auerſabantur, Cernitis, ait, quæ ſit huius hominis ambitio. Duos antea ipſi oblatos Epiſcopatus ad ſocios

Ottho Babenbergenſibus Epiſcopus datur.

reie-

Digitized by Google

:iecit, Auguſtanum & Halberſtadenſem; tertium vero ua animi humilitate & pertinacia recuſet, vos ipſi mi testes eſtis. Hæc & plura alia dicens annulo Epiſcopi gito eius inſerto, & pedo tradito, inueſtitum eum Leatis reſignauit. Mox ab vniuerſis ei acclamatum eſt: egatique eum amplectentes, Dominum & patrem uum appellârunt.

Tres epiſcopatus recuſauit.

Hac ratione atq; hoc ordine Pontificatûs cathedrã andere coactus, ægre admodum & cum multa hæſitatione conſenſit, propter contentionem illã quæ erat nter Regnum & Sacerdotiũ, cauſa inueſtituræ, quam ius æquo imperialis auctoritas ſibi vendicare nitebaur. Quare in ipſo articulo, antequam pedem au'a efferet, votũ Deo nuncupauit, nunquam ſe in Epiſcopatu ermanſuũ, niſi poſtulãte & conſentiente Eccleſia ſua, pſius Pontificis Maximi manib. conſecraretur. Natam Chriſti Saluatoris diem Moguntiæ cum Imperaore celebrauerat, cum partim retentis, partim dimiſſis egatis, Imperator Auguſtano & Herbipolenſi mandat Epiſcopis, aliiſq; aulæ honoratis viris, vt eũ cum debiis honoribus ac comitatu Babenbergam deducãt. Sed is cùm ingenti nobilium turba circumſeptus, oppido atenùs appropinquaſſet, vt cathedralis Eccleſiæ monaſteriũ in conſpectu haberet, protinùs ab equo deſcẽdens, detractis ſibi calceamentis, licet aſperrimo hyemis tempore, aliis præ frigore rigentibus, reliquũ iter nudis pedibus confecit. Fuit à clero & populo ciuitatis vniuerſo, longo ordine obuiam, cum hymnis & cantionibus ad perſonam & tempus accommodatis, procedẽte exceptus, & qua par erat ſumma veneratione in ędem S. Georgij introductus. Ibi poſt ſalutationum officia, aliis calidam aquam ad abluendos pedes offerentibus, ille gnarus & prudens frigidam popoſcit; eique pedes imponens, frigus frigore profligauit.

Ægre recipit cathedram.

Quale votum vouerit.

Exemplum præclarum humilitatis.

Memor autem voti ſui, poſt paucos ab ingreſſu in oppidum dies, rebus omnib. ad Pontificis voluntatem integre ſeruatis, nuncios ad Paſchalem Pontificem eius nominis ſecundum deſtinauit; à quo per literas euocatus,

Digitized by Google

catus, Romam ipſe profectus, pedum annulumque ad ſummi Sacerdotis pedes depoſuit, & temeritatis erratique ſupplex veniam petiit: addens tamen non ſua voluntate, ſed aliena poteſtate ita factum. Tum vero Pontifex, admiratus ſummam viri prudentiam, leuare eum inſignia iubet. At ille, indignum ſe proteſtans, conſtanter negabat, & rerum difficultate prudenter penſiculata, priuatus ſecum & quietus viuere decernebat. Igitur abdicatis omnibus, acciiſque itineris ſui ſociis, præcedente illa nocte in precibus & lachrymis omnino peracta, in viam ſe dedit. Sed vnius diei itinere confecto, Pontificis mandato reuocatus, & obedientiæ præcepto coactus, Pontificalis honoris infulam in ipſo Pentecoſtes die, ſolenni ritu inter Miſſarum ſolennia ſuſcepit.

Euocatus, Romã proficiſcitur.

A Pontifice Maximo cõſecratur epiſcopus.

Ab eo autem tempore, quo Epiſcopus conſecratus eſt, inuictum ſe in ſtadio virtutum athletam præbuit, præſtititque comitate ac modeſtia, vt commiſſum ſibi gregem in omnibus dicto audientem redderet. Primitiæ vero operum eius duo fuere cœnobia, in Epiſcopatu Herbipolenſi extructa; alterum Vraugia ſub patrocinio martyris Laurentij, Vra alterum in honorem B. Petri Apoſtoli; quæ & fabricæ magnificentia, & virtutum omnium ſplendore abſoluta reddidit. Deinde in Babenbergenſi epiſcopatu tertium & quartum condidit; quorum alterum Michelenualt Iohanni Euangeliſtæ ſacrum, alterum in Lantheim ordinis Ciſtertienſis, honori Virginis Matris dedicatum: alia vero tria ordinis Cluniacenſis fuere. Et Michelenualt quidem & Vraugiam in fundo proprio patrimonij Eccleſiæ: Lanthem vero & Vram in aduentitio condidit. Iam vero in Ratiſponenſi ſex monaſteria ſtructura pariter & virtutibus egregia ædificauit; quorum quinq; Cluniacenſium diſciplinis addicta. Primum, Enuſdorfſum dictum, in honorem S. Iacobi Apoſtoli; Secundũ, Prueningen: ſub Patrocinio B. Georgij; Tertium, cognomento Monaſterium: Quartum, Biburgum; ſub patrocinio beatiſſimæ Mariæ virginis: Quintum, Adel-

Multa conſtruit Monaſteria.

Adelhartesdorffum: in honorem S. Iohannis Euangeliſtæ. Sextum porro, VVindelbergum, Nortbertinis ſiue Præmonſtratenſibus ordinis Clericorum regularium: in honorem Virginis Mariæ aſſignatum.

In Epiſcopatu Halberſtadenſi vndecimum eius extat monaſterium, Regenſtorffum: Ordinis Cluniacenſis: ſub Patrocinio B. Ioannis Baptiſtæ: duodecimum vero, in Epiſcopatu Eiſtetenſi, Halſprunnam vocant: ſub patrocinio Deiparæ Virginis. In Pataulenſi, tertiumdecimum eſt eius monaſterium Altiſpach, & decimumquartum Cluniacenſe ſub patrocinio B. Andreæ Apoſtoli, Aniſo fluuio finitimum. In Patriarchatu Aquileienſi, decimumquintum cœnobium condidit, in caſtro Arnoldsſtein: ipſa munitione deſtructa. Hæc nimirum quindecim cœnobia, opera illius & benignitate nunquam infœcunda, condidit & propagauit. Præterea cellulas quinque, quæ poſtea ſtructuris auctæ & donis atque muneribus cumulatæ, in celeberrima pietatis domicilia excreuerunt, conſtruxit. Prima Aſpach, notæ magnitudinis Abbatia. Secunda, in loco Babenbergenſi, S. Michaëli ſacra. Tertia eſt Rota, in Herbipolenſi epiſcopatu. Quarta VVeſſera, Nortbertinis attributa. Quinta Cella fuit in pago Tullenalt, in Carthehauſen. Quod ſi verum fateri liceat, etiam ſexta illi Tuckelhauſen attribuenda eſt. Eius enim fundatores cùm ſe cernerent prouehendæ illi minime pares eſſe, eum Otthoni antiſtiti eiuſmodi rerum ſtudioſiſſimo permiſerunt: qui multa etiam illi loco tunc impendit.

Tuckelhauſen, iam eſt Carthuſienſe monaſterium.

Porro Cathedralis Babenbergenſis eccleſiæ monaſterium, quod ſub eius anteceſſore flammis abſumptum fuerat, magnis impenſis priſtinæ elegantiæ & dignitati reſtituit. Monaſterium quoque S. Michaëlis ex integro, & quidem auguſtius atque grandius extruxit: ipſamque rem fratrum, pluſquam nonaginta talentorum redditibus annuis, cumulauit: multa quoque eidem loco ornamenta contulit: quippe quem ſingulari quodam ſtudio & beneuolentia, tanquam

corpo-

corporis ſui poſt obitum futurum domicilium, ſemper comp exus eſt. Multa hîc breuitatis cauſa prætereo, quæ aliis locis elargitus eſt; quorum omnium tam ingens eſt copia, vt numerus æſtimationem vincere videatur. Et eſt ſane admiratione d gnum, ab vno epiſcopo, tot locis tam multa conferri potuiſſe. Sed quo ille in tribuendo largior erat, hoc magis, vel ipſo admirante, quod erogaret ſuppetebat. Quæ vero illius in victu veſtituq; fuerit frugalitas, vix vlli credibile videatur. Nunquam enim ſatur à menſa ſurrexit, ſed ſemper ſobrius ac pene ieiunus, murmurante etiam ſtomacho, appoſita egenis & ægrotis impertiebat.

Frugalitas eius in victu & veſtitu.

Boleslaus Poloniæ Dux eum accerſit.

Inter hæc Boleslaus Poloniæ Dux, vt Pomeranos recens ſuæ ditioni iure belli ſubactos Chriſti ac veræ fidei cognitione colluſtraret, Otthonem accivit. Nec recuſauit vir ſanctus; quin potius & nuncium hunc & profectionem hilariter ſuſcepit, & ſumma Pontificis Summi voluntate, per Bohemiam, Deo duce, in Poloniam peruenit; moxque tribus presbyteris in Euangelij cooperationem aſſumptis, in Pomeraniam traiecit. Erat craſſo admodum ingenio populus, duraque ceruice gens; ſed Chriſtiernus terræ princeps, iam ante Chriſtianis ſacris initiatus, rogando obſecrandoque Epiſcopum, labores leniebat; cuius incitamentis animatus antiſtes, difficultates omnes perrupit, breuique tempore ingentem hominum multitudinem ſalutaribus vndis expiauit: & Principis etiam coniugem, ethniciſmi erroribus adhuc implicatam, Euangelio genuit, ac vniuerſa cum familia diuinæ gratiæ conſortem fecit. Præterea apud VVenceslaum Ducem effecit, vt concubinis (quæ numero erant vigintiquatuor) repudiatis, ſola legitima coniuge contentus viueret. Inde loca illa circumquaque magno ſtudio peragrans, poſtremo inuenit incolas quoſdam ſceleribus adeo occæcatos, vt Chriſtiana non modo ſacra pertinaci animo reſpuerent, ſed etiam Euangelij præconem in cœnum depreſſum atque calcatum indignis modis tractarent, contumeliiſque appeterent. Sed iis nihil motus

Pomeranos multos conuertit S. Ottho.

Ab incredulis multa patitur.

Digitized by Google

notus vir ſanctiſſimus, deſidem illum & ſocordem opulum, tam diu tamque ſtrenue adhortatus eſt, onec tandem beneficiis eius expugnati ac victi, ſua- ı CHRISTO iugo colla ſua libenter ſubderent, in- ratique animi ſcelus multis etiam lachrymis deplo- arent.

Verùm hoc loco res commemoratione d gna, quæ nct ſſimo Præſuli ad correptionem accidit, nequa- uam ſilentio p ętereunda eſt. Erat in pago Buchebach obilis admodum reliquiarum theſaurus, quem ad lo- um maiore honore ac veneratione conſpicuum trans- rre ardebat. Itaque adiunctis ſibi ſpectatæ pietatis : fidei Clericis, pia animi intentione ſigillum reſi- ıari iubet. Illis autem hæſitantibus & trepidanti- ıı, ipſe arrepto ferro, ſemel atque iterum & ter-) ſigillum malleo cecidit. Et ecce ſanguis, è plumbi cula haud aliter atq; ex animantis corpore manans, ios quidem vehementi ſtupore oppreſſit, epiſcopum ro graui inſuper adeo morbo perculit, vt in vltimam tæ deſperationem adactus, monaſticæ vitæ habitum S. Michaëlis Abbate expeteret: quem Abbas pro ıimi ſui prudentia, collaudata viri obedientia, de in- ıſtria diſtulit. Deinde aliquot poſt dies rem ſſa non .rum ægritudine, cùm memor voti ſui multo quam te ardentius propoſiti tenax habitum poſtularet, Ab- s (conſultis primùm compluribus honeſtis viris) re- renter percunctatur, velitne promiſſam ſibi obedien- m re ipſa exequi. Illo annuente, & inconcuſſam obe- entiæ virtutem promittente, Bene, inquit, Abbas, in ıriſti nomine tibi præcipio, vt ad ſupremum vitæ ſpi- um in cura ſuſcepti regiminis perſeueres, & vidua- m orphanorumque patrocinium, vt hactenus con- ıuiſti, ſuſtineas.

Temeritas prodigio caſtigata.

Territus cupit fieri monachus S. Ottho.

Abbas, cui obedientiã promiſerat remittit eum ad ſuũ Epiſcopatum.

Ab eo igitur tempore Epiſcopatus Babenbergenſis ıus in eleemoſynas, totus in hoſpitalitatem erga uperes & peregrinos collatus eſt. Quicquid auri vel genti vſpiam vel vnquam inueniri potuit, per manus ıpum in cœli theſauros tranſmiſſum eſt. Poſtea

Digitized by Google

vero tam morbo quam ſenio exhauſtis corporis viribus, cum indies acriori morbi infeſtatione ad finem ſe vrgeri ſentiret, multo feruentius amicum ſibi ſemper & vſitatum eleemoſynarum opus exercere cœpit. Videre licebat quotidie ingentem pauperum numerum ad ædes illius confluere, totamque ciuitatem peregrinis repleri. Viduarum & orphanorum longa examina, clericorum etiam & monachorum irruentium turbæ, ſanctiſſimas eius nundinas frequentabant: quos ille innumeris humanitatis officiis recreabat atque fouebat: donec languor præualeſcens luctantem ſpiritum è corporis habitaculo migrare compelleret. Tum ſupplici & pura confeſſione præmiſſa, olea illa placida & ſancta ſacri olei extrema vnctione delibuta, ſacroſanctum Dominici corporis viaticum accepit, circunſtanteque illo ſuo ſemper familiari tam clericorum quam monachorum collegio, plenam operibus bonis & eleemoſynis, plenam honoris & gratiæ animam ad cœlos transmiſit. Funus fuit ſummorum infimorumque lachrymis in S. Michaëlis Eccleſiam illatum, ibidemque honorifice tumulatum anno ſalutis 1139. tertio Nonas Iulij: Epiſcopatûs eius anno 37. Tranſlatum autem eſt ſacrum corpus anno 1189. ſub Clemente tertio, pridie Calendas Octobris; quo die anniuerſario gaudio feſtiuitas eius celebratur.

Mira liberalitas eius in pauperes

Sacramentis munitus, migrat ad Dominũ

Locus ſepulturæ eius.

Translatio

MARTYRIVM FELICIS PRESBYTERI; Irenæi Diaconi, Muſtiolæ nobiliſſimæ Matronæ: & aliorum; Ex eo quod eſt apud V. P. Laurentium Surium. Coronati ſunt Anno Chriſti 275.

C. Baron. Tom. 2. Annal.

3. Iulij.

TVrgius, Aureliani Imperatoris Vicarius præfectoria ornatus dignitate, homo ferina mente, cum ab eodem Imperatore Chriſtiani ſanguinis auidiſſimo, Tuſciam ad Chriſtianos diſcutiendos miſſus eſſet, magna eos diligentia ad ſupplicia conquirebat. Et quidem

m erat in eadem ciuitate haud exiguus Chriſtiano-
m numerus, religionis Chriſtianæ ſtudio florentiſſi-
us; quibus Felix presbyter in agro Faliſcorum ad
nſtantiam egregia pietatis ac fidei documenta quo-
lie depromebat, & futura ad certamina luculentis
monibus roborabat. Quæ vt primùm ad aures
urgij delata ſunt, ille ſine mora prompta mili-
m manu eò miſſa, Felicem in vincula conjci man-
uit.

Felix confirmat Chriſtianos aduerſum perſecutionem.

Altera vero die tribunali in Faliſcorum ciuitate ere-
o, Felicem adduci præcepit, adductumque & de no-
ine & dignitate, ſi qua eſſet, interrogauit. Cui Chriſti
artyr, Felix, inquit, mihi nomen eſt, & quanquam
cca or, dignitate presbyter. Ad quem rurſus Turgius;
ir diuerſis in locis cogis conuenticula, & populum
u tu deorum abducis? Reſpondit Felix; Quæ vero
vita noſtra, niſi vt hoc æuo breuiſſimo Chriſtum
ſum prædicemus, populumque precioſo illius ſan-
ine redemptum, ab idolorum ſpurcitie repurgemus,
vitæ ſempiternæ, ad quam à Deo creati ſunt, merean-
r eſſe conſortes. Et quæ, inquit Turgius, eſt vita æter-
? Cui Felix? Vita æterna hęc eſt, Vt cognoſcant Deum
trem; & qui ad noſtram omnium ſalutem è cœlo in
rras miſſus eſt, Ieſum Chriſtum; & ſanctum vtriuſque
iritum; eamque Trinitatem Deum vnum & verum
edamus, timeamus, & omnibus denique corporis ani-
ique viribus ſincere colamus. Tunc Turgius, denſis
ccatorum ſuorum tenebris occœcatus, Recede, in-
iit, ab iſto infelici Deo tuo, teque Auguſtorum præ-
ptis obedientem præbe, ne male mulctatus ſero tan-
m reſipiſcere cogaris. Imo, inquit Felix, vtinam Chri-
Domino obedire mereamur, eiuſque nomen eo
o par eſt cultu proſequi. Tum iratus Turgius, os
artyris lapidibus contundi, penituſque conteri iuſſit.
ſupplicio diu fatigatus martyr, beatum Deo ſpiri-
tradidit. Corpus eius canibus in plateam obiectum,
t ſtudio Irenæi diaconi iuxta muros Sutrij 9. Calen-
s Iulij ſepultum.

Siſtitur tribunali.

Præclarum Felicis reſponſum.

Ioan.17.

Os eius lapidibus ceditur.

Reddit Spiritum.

Irenæi ſupplicium.

** Cluſinam Ciuitatem.*

Muſtiola conſolatur captiuos.

Quod vbi reſciuit Turgius, confeſtim Irenæum catenis vinctũ ante rhedam ſuam nudis pedibus, * Cluſium Tuſciæ ciuitatem profecturus, ire compulit. Vt vero Cluſium peruenit, illo in carcerem coniecto, prima cura fuit reliquos Chriſtianos diſcutere. Interim Muſtiola inſigni pietate matrona, noctu cuſtodias diligenter obire, ac miniſtris pretio delinitis intro admiſſa, vinctorum pedes lauare, ſaucios inungere, & ſingulis alimenta & veſtes ſuppeditare. Tantum tamq; eximiũ charitatis lumen cum diu in mediis tenebris occultari non poſſet, ſtatim per Torquatum quendam, Turgio innotuit. Porro cum Muſtiolam, Claudij Imperatoris eſſe conſobrinam, Turgius audiſſet, eam ad ſe deduci iuſſit; quam conſpicatus incredibili pulchritudine præditam obſtupuit, præcepitque ſine iniuria, imo etiam admodum honorifice reduci in domum ſuam. Deinde ad illam veniens, blandiſſimis verbis compellauit, monendo rogandoque, ne vellet natales ſuos ad illum diem clariſſimos ſempiterno dedecore ſubuertere. Tu, dicebat, decus & gloria fœminarum, abiectiſſimorum hominum pedes lauare non erubeſcis? Tu damnatorum amicitiam etiamnùm expetis? Ecquæ dementia? Cui Muſtiola, At, inquit, noſtra nobilitas non generis claritate, ſed ſanctorum Chriſtianorum humilitate æſtimatur. Ideo lubens ego gaudenſque eorum pedes exoſculor, qui amore Chriſti Ieſu carceris vincula libenter perferunt. Eo reſponſo commotus vehementer Turgius, iuſſit omnes Chriſti vinctos capite truncari; beatum vero Irenæum, ſpectante Muſtiola, in eculeo ſuſpendi; ferreis vngulis latera eius diſcerpi; flammiſque admotis, cruciatibus ad adſpectum ſane horrendis torqueri. At Irenæus, in medijs ſupplicijs CHRISTO ſine fine gratias agens, tandem expirauit.

Muſtiola, Claudij Imperatoris conſobrina, à Turgio Blanditiis tentata.

Sed fruſtra

Irenæi cruciatus atroces.

Obitus eius.

Magna Muſtiolæ fortitudo inter ſupplicia.

Tum vero beata Muſtiola conuerſa ad Turgium, Quid, inquit, ô miſer, tanta crudelitate in homines innocentes ſæuis? ſed hæc ſors illorum eſt, vt peracto certamine gaudiis in cœlo perfruantur ſempiternis; tu vero

ērō in igne æterno ſedem habebis. Turgius hoc audiens, furore inflammatus, præcepit eam coram ſe lumbatis cædi, donec plane deficiens ſpiritum traderet. Peregit hoc certamen ſanctiſſima martyr quinto Nonas Iulij; cuius corpu cu um à ſeruo Dei Marco pud vrbis Cluſinæ muros conditum eſt. *Expirat.*

VITA S. ANATOLII, EPISCOPI LAOdicenſis; Ex ea quæ eſt per Euſebium Cæſareenſem libr. 7. cap. 26. Claruit Anno Domini 283. & reliq.

C. Baron. Tom. 2. Annal.

DE mortuo Socrate, Laodicenſis Eccleſiæ gubernatore, Euſebius ex vrbe Alexandrina oriundus gubernacula ſuſcepit; quo in Syriam profecto, ſuſceptæ de Paulo Samoſateno controuerſiæ ergô, ibidemque à religionis Chriſtianæ propagandæ cupidis retento, Anatolius genere etiam Alexandrinus poſt illum creatur Epiſcopus; bonus, vt aiunt, boni viri ſucceſſor. Qui cum ob eloquentiam, tum ob doctrinam humaniorem & cognitionem Philoſophiæ, inter homines noſtri temporis, qui erant ſpectatiſſimi, facile principem locum obtinuit; quippe in Arithmetica, Geometria, Aſtronomia & diſſerendi facultate, in contemplatione & perſpicientia naturæ, in oratorum itoque diſciplinis venerat ad ſummum; quarum rerum gratia, fama eſt, ciues Alexandriæ eum illi ludo, quo Ariſtotelis doctrina docebatur, magiſtrum præfeciſſe. Ac tametſi in obſidione Alexandriæ, cùm magna eſſet frumenti inopia, alias præclare ab eo s geſtas pene infinitas commemorant, vtpote qui ngularem dignitatis prærogatiuam præ cæteris magiſtratibus ab omnibus ciuibus adeptus fuiſſet, tamen, exempli causâ, hanc vnam tantùm hoc loco cibo.

3. Iulij. Euſebius Epiſcopus Laodicenſis. Anatolij multa doctrina. Alexandria obſeſſio.

Fertur, cùm frumentum illis diu obſeſſis deeſſet, ita fames, quæ in vrbe graſſabatur, multo magis intolerabi- *S. Anatolij conſilio,*

Digitized by Google

Alexandrini Chriſtiani ſeruantur.

lerabilis, quam hoſtium impetus, qui iam extrinſecus premebat, exiſteret, hunc, quem dico, cùm huic intereſſet calamitati, tale quoddam remedium illis prouide inueniſſe; Cùm altera pars ciuitatis cum exercitu Romano ſocietatem belli gerendi coiuiſſet, & propterea obſidione non vexaretur, Euſebium forte inter eos, qui minime erant obſeſſi, verſantem (adhuc enim ibi habitabat, inque Syriam minime demigrauerat) & magnum decus nomenque celebre etiam à Duce Romani exercitûs conſecutum, de his, qui fame illius obſidionis tempore interierunt, per internuncium Anatolius certiorem facit. Euſebius autem magni beneficij loco à Duce exercitûs impetrauit, vt illis, qui vellent ſe ab hoſtibus ex vrbe ad eum ſua ſponte recipere, vitam ac ſalutem daret. Quo nuncio ab Euſebio Anatolius accepto, Senatum Alexandrinorum coëgit, popoſcitque primùm, vt cum Romanis amicitiam iungerent. Quo quidem ſermone vbi illos grauiter commotos vidit, dixit; Si hæc ſententia minime placet, certe illis, qui in hac dimicatione videntur minime neceſſarij, minimeque vobis vtiles, liberam è portis egrediendi poteſtatem, quo velint, faciatis conſilium eſt. Quid enim iſtos iam iam prope morituros, apud nosipſos continemus? Viros ſolos & iuuenes viribus valentes, non mancos & corporibus mutilatos, alere oportet.

En prouidum conſilium.

Quibus rationibus cùm Senatum in ſuam ſententiam adduxiſſet, inprimis vt qui erant Chriſtiani, deinde vt alij cuiuſque ætatis, qui ciuitatem incolebant, ſalui aufugerent, diligenter prouidit; vnde non hi ſolùm, quibus Senatûs decreto poteſtas facta erat ex vrbe exeundi, verumetiam ſub eorum nomine alij fere infiniti, veſtitu muliebri, noctu illius prouiſione è portis egreſſi ſunt, & ad Romanorum exercitum confugerunt; vbi ab Euſebio bene excepti, more patris aut medici, longa obſidione debilitati, omni prouidentia & curatione in integrum reſtituti ſunt.

Duobus eiuſmodi paſtoribus eccleſia Laodicenſis (quorum alter alteri deinceps ordine proxime ſucceſ-

ſit)

Digitized by Google

iuina prouidentia potita eſt; qui poſt bellum iam
inſtratum ab vrbe Alexandrina eo demigrârunt.
Anatolius inſtitutiones in Arithmeticam, decem
explicatas reliquit. Alia item extant eius opera; *Scripta Anatolij.*
exempla ocij præclare in ſacris literis ab eo collo-
& multæ in eiſdem exercitationis perſpicua argu-
ta exhibent. Hunc Theotecnus, Cæſareæ Palæſti-
m Epiſcopus, per manûs impoſitionem primus
copum ordinauit, & ſucceſſorem ſibi, poſt mor-
, ad eccleſiæ ſuæ procurationem deligendum pro-
t, vnaque cum illo ad aliquod temporis ſpatium
eſiæ Cæſarienſi præfuit. Verùm Anatolius, cùm
icilium Antiochiæ de Paulo Samoſateno conuo-
um, eum accerſeret, Laodicenſium vrbem aduen-
:, ibi Euſebio mortuo commorari à fratribus co- *Succedit Euſebio in Epiſcopatu Laodicenſi.*
is eſt. Anatolio exeunte è vita, poſtremus ante per-
tionem illi eccleſiæ præficitur Stephanus.

*TA S. *VDALRICI, EPISCOPI AV-
ſtæ Vindelicorum; Ex ea quæ eſt per Bernonem, Ab-
tem Augienſem. Diem obijt anno Domini 973. æta-
tis ſuæ 81. Ordinationis 50. Relatus in numerum
Sanctorum, à Ioanne 15. Papa, Anno
Natalis Domini-
ci 993.*

* Vldarici & Vlderici. C. Baron. Tom. 10. Annal.

Egregius Chriſti confeſſor Vdalricus, nobili cômi-
tum de Dillingen progenie ortus, parentibus Hu-
ldo & Thietburga, duodecima ab ortu hebdomada
acte amotus, mira cœpit futuræ ſanctitatis de ſe pr-
ere indicia. Qua re parentes haud mediocriter gauſi,
m monaſterio S. Galli tradiderunt, vt à religioſis fra-
ibus tam ſecularium literarum ſtudiis, quam cœleſti-
us diſciplinis inſtitueretur. Ibi cum aliquamdiu cæle-
is doctrinæ dulcedinem libaſſet, voluit protinus o-
mnibus relictis, mente & corpore in eandem vitæ ſo-

4. Iulij. Progenies & parentes S. Vdalrici.

Digitized by Google

Wiberata incluſa. cietatem concedere; ſed VViberatæ eximia ſanctitate virginis, quæ die nocteque anguſto incluſa habitaculo diuinam mentem conſulebat, monitis prohibitus, ad parentes remeauit. Qui filium artium maximarum diſciplinis egregie imbutum, Adalberoni Auguſtenſis Eccleſiæ præſuli venerando commendârunt. Is, capta adoleſcentis probitate, eum ſecretorum ſuorum conſcium fecit; ac domi foriſque, prudentia eius ad magnam eccleſiæ totius vtilitatem vſus eſt.

S. Vdalrici eius commendatur Adalberoni Epiſcopo Auguſtano

Libuit interim viri Dei animo Romam pergere, vt ſacra Apoſtolorum limina viſitaret, & ſe ſuaque omnia illorum precibus attentiùs commendaret. Præerat id temporis Romanæ Eccleſiæ ſumma cum poteſtate Marinus, apud Deum & homines magnificus & glorioſus; qui Vdalricum ad ſe venientem perquam benigne excepit, eumque, defuncto recens Adalberone, Auguſtanæ eccleſiæ Præſulem ordinare voluit. Sed Vdalricus contemptor omnis honoris eximius, ne eo dignitatis titulo decoraretur, clam die altera fugam inijt, & * Hiltenius in defuncti honoris locum ſucceſſit. Quo poſt annorum quindecim curricula ex hac luce ſubtracto, Vdalricus fruſtra reluctans, ſumma regis Henrici ac populi totius voluntate in cathedram epiſcopalem ſublimatus eſt.

Romam petit.

Marinus Rom. Pontifex inſignis.

*Hiltinus.

Fit Epiſcopus Auguſtanus.

Adepto vero tantæ dignitatis honore, qualis quantuſque extiterit, nullius ſermo ad integrum explicare valebit. Totus erat ſemper aut in oratione, aut lectione; maxime ſatagens ijs ſeſe virtutum exornare ornamentis, quibus Apoſtolus deſcribit verum Antiſtitem decoratum eſſe debere. Porro haud exiguæ ei ſuberant curæ, de reparandis Eccleſiæ muris, de reædificandis domorum ac ipſius Ciuitatis ædificiis, ſub Anteceſſoribus ſuis aut nimia vetuſtate collapſis, aut igne conſumptis. Sed & familiam à Paganis partim pene necatam, partim nimia egeſtate afflictam reſtaurauit. In refectione vero quotidiana, ſemper eius menſæ chara ſibi intererat pauperum turba; quam & victu pauit, & indumentis veſtiuit. Seipſum vero

Quam inſignis in Epiſcopatu

tanta

a maceratione affligebat, vt, eſu ſibi carnium ... tùs interdicto, tenui admodum cibo potuque ... itaret, corpuſque aſſidua caſtigatione in ſeruitu... redigeret. Sermo eius ſapientiæ ſale conditus, ... de erat ad perſuaſionem vtilis: eratque in ſermone ... dus, & in verbis modus. Membra in Dei ſeruitio ... gata, in plumarum haud mollitie, ſed ſubterpoſito ... eto vel ſago, modico reficiebat ſomno.

Cùm aliquando ſanctiſſimo altaris ſacrificio, (quod ... m admiranda corporis mentiſque puritate perage... t) aſſiſteret, & extenta manu myſteria conſecrare ... llet, dextera quædam adſtantibus apparuit, quæ ... m illius dextera d u na ſanctificauit ſacramenta. ... lio vero tempore dum ſub cuiuſdam noctis ſilentio ... embra quieti commendaret, ſancta Afra martyr ... ulchra facie, veſte decora, tunica ſuccincta apparuit, ... amque manu (dictu mirabile) eduxit in campum, ... ui ex nomine ibidem decurrentis fluuij Lecfelt di... itur; vbi ſanctum Petrum Apoſtolorum princi... pem velut in ſynodali colloquio ſedentem inuenit, ... ingenti ſanctorum multitudine, vel quos olim in carne vidit, vel tunc primùm diuina reuelatione cognoſcere cœpit, ſtipatum; quorum omnium vox cùm de ſuis interfectoribus, vindictam expeteret, tum clamor ingens de Arnulpho duce Noricorum adhuc viuente audiebatur; ob deſtructionem eccleſiarum, monaſteriorumque; quorum res ſacrilegus in beneficia laicorum diſtribuerat. His aliiſque pluribus cœleſtis ſigni viſionibus Dominus eum illuſtrauit.

S. Afra martyr ei apparet, & mira oſtendit.

Arnulphus Dux Noricorum ſacrilegus, accuſatur in Concilio ſanctorum.

Porro cum aſſidua viro ſancto, propagandæ pietatis ac ægris animabus medicandi, cura ſub pectore vigeret, eaſdem verbo diuino paſcebat abunde, & omnibus humanitatis officiis ſibi deuinctas habere ſtudebat. Hinc diœceſios ſuæ terminos vigilanter luſtrabat, ſummiſque viribus Simoniacam inprimis hæreſim tanquã peſtem perniciosiſſimam profligabat. Quin etiã ortam inter Otthonem Imperatorem, (propter fratrem ipſius Henricum Noricorum Ducem) & Ludolphum filium

contentionem, ita diremit, vt cùm partis vtriuſq; acies ad confligendum parata ſtaret, aduentu Vdalrici & Hartberti Curienſis eccleſiæ epiſcopi, poſitis armis, ſumma ſe mutuo beneuolentiæ ſignificatione ac gaudio amplecterentur.

Caput S. Abundij martyris, Roma ſecũ Auguſtam defert.

Poſt hæc, aliaque plurima notæ virtutis opera, Romam orationis ergô profectus, caput Abundij martyris ſecum inde Auguſtam magna cum veneratione abduxit. Reuerſus vero, multis & variis de admirandis cœpit indies magis magiſque coruſcare miraculis. Morbi eius benedictione profligabantur. Qui oculorum laborabant caligine, oleo per eum conſecrato curabantur, varijs detenti languoribus priſtinæ incolumitati dicto citiùs reſtituebantur.

Claret miraculis.

Et quidem ſanctus Dei humanarum rerum admodum pertæſus, vt arctiori adhuc vinculo Chriſto iungeretur, voluit Adelberonem ſororis ſuæ filium Epiſcopatûs totius curam ſuſcipere, vt ipſe ſub monachicæ religionis habitu ſoli Deo vacaret. Zelus quidem erat, ſed non ſecundùm ſcientiam. Nam paucis poſt menſibus, Adalbero vitam cum morte permutauit, & Vdalricus, quanquam affecta valetudine, quamdiu potuit vehiculo circumuectus, diuini verbi ſemina in audientium corda ſpargere non ceſſauit.

Quotidie etiam grandæuus offert S. Miſſæ ſacrificium.

Quamdiu vires concedebant, inter quotidiana Miſſarum ſolennia, hoſtiam ſalutarem Domino mactabat. Denique deuexa planè ætate, die quodam in Eccleſia expleto Miſſæ ſacrificio, tapetem, è regione ciuces, ex qua Saluatoris effigies dependebat, ſterni curauit. Ibi tum nixus genibus dimidiæ horæ ſpatio, ardentiſſimas cum vi lachrymarum preces fudit, & ſibi ſuiſque peccatorum veniam à Domino petijt, deinde quicquid ſuppellectilis, quicquid auri argentiue reliquum erat, in medium adferri præcepit. Tum vero altiſſima ex imo pectore trahens ſuſpiria, Ah, inquit, quid mihi hæc omnia? ſimulque per manus Præpoſiti cuncta pauperibus diſtribui iuſſit. Poſt quæ, quaſi omnibus mundi ſarcinis exoneratus, totus in diuinarum rerum contemplatione abſorptus, oppreſſis nonnunquam ſenſibus ad

cœle-

cœleſtia rapiebatur. Quadam vero vice quaſi de ſomno excitatus: Heu, heu, inquit, vtinam Adalbero nepos nunquam mihi viſus foret, quia quod eius deſiderio conſenſerim, nolunt me impunitum in ſuum recipere conſortium. Horrendum profecto Dei iudicium, quod minutiſſima etiam peccata purgatoriis flammis expianda committit. Paucis vero diebus interpoſitis iterum ſpiritu recreatus, ſupplicibus verbis erratorum ſuorum ab omnibus veniam petiit, ac viciſſim benedictionem tribuens, inter ſuorum amplexus, lachrymaſque Deo ſpiritum tradidit. Corpus autem ſuauiſſimi odoris fragrantiam redolens, magna cum gloria in Eccleſia S. Afræ martyris conditum eſt: vbi multis admodùm miraculis clarum, quæ olim viuens, iam in cœlo triumphans, omnibus opem eius implorantibus confert beneficia.

Nullumq; etiam veniale peccatum manet impunitum. Simile legitur apud S. Gregor. de Paſchaſio Diacono mira ſanctitatis lib. 4. Dial. c. 40.

Obdormit feliciter in Domino miraculis clarus.

VITA ET MORS ESAIÆ PROPHETAE; *Ex Epiphanio Epiſcopo Cypri, & D. Iſidoro Epiſcopo Iſpalenſi.*

C. Baron. in not. mar. Rom. 6. Iulij.

ESaias filius Amos, non illius prophetæ, ſed alterius, qui ſimili nuncupatus eſt nomine. Ille ex genere paſtorum fuit, oppido Thecue: hic autem genere nobili de tribu Iuda ortus in Hieruſalem, quem etiam aiunt Hebræi ſocerum fuiſſe Manaſſe. In quo tanta fuit ſanctitas & vitæ excellentia, vt vnam tantum dicatur habuiſſe tunicam ciliciniam. Quanquam etiam poſtmodum pro delictis populi abiit, & ſacco membra cooperuit, ſed & hoc ad extremum depoſito, iuxta imperium Domini, nudo corpore, nudoque veſtigio in conuentu populorum verſatus eſt. Sæpeque æſtiuum feruorem, hyemiſque pruinas, atque imbrium tempeſtates ſuſtinuit, vt Dei præceptis obediret, populique delicta aſſiduo lachrymarum imbre deploraret. Hic * quindecim gradibus recedentem vmbram retro aſcendere iuſſit. Cuius oraculo Rex Ezechias mortis dilationem promeruit.

Genus eius & Patria.

* decem.

4. Reg. 20. Vide efficaciã orationis Eſaiæ.

Serra ſectus occubuit. ruit. Quem Manaſſes extenſum à vertice per medium ſerra ſecuit, atrociq; ſupplicio & cruciatu extinxit. Tradunt autem Hebræi duabus de cauſis occiſum fuiſſe; *Eſaiæ* 1. Vnam, quod eos appellauerit principes Sodomorum, & populum Gomorrhæ; Alteram, quod teſtante Do-*Exod.* 33. mino ad Moyſen, *Nemo poteſt videre faciem meam & viuet*: iſte auſus eſt exclamare, *Vidi Dominum ſeden-*
Eſa. 6. *tem ſuper thronum excelſum & eleuatum*; Non arbitrantes cæcati mente Iudæi, quod in ſequentibus faciem & pedes Dei Seraphin texiſſe nouerat, ac mediam tantùm eius vidiſſe ſpeciem.

Sepultura eius. Tumulatus eſt ſub quercu Rogel iuxta tranſitum aquarum, quas olim Ezechias Rex obſtruxerat, cûm eas vndas peruias efficeret. Fontem quippe Deus Siloã cauſa Prophetæ effecit, quoniam prius quam è vita excederet precatus eſt, vt vndas illic effingere dignaretur. Et confeſtim demiſit illi cælitùs aquam viuentem, vnde ſortitus eſt locus ille appellationem Siloam; quod, ſi
Fons mirabilis ab Eſaia precibus obtentus. quis, interpretetur, ſonat demiſſum. Sub Ezechia quoque Rege, ante quam ſtagnum piſcinaſque fabricaſſet, precibus Eſaiæ effectum, vt exigua lympha ſcaturiret, quod populus in obſidione hoſtium teneretur, & ne ipſa periret, vndis deſtituta, ciuitas.

Milites vero vrbe potiti, cum extrema pene ſiti confecti laticem quærerent, nullo modo reperire quibant; fugiebat enim ab eis; Iudæi autem quandocunque aquatum venerant, ſcaturiebat eis vnda, & aquabant. Cæterùm quandoquidem Eſaiæ Prophetæ iſtud acceptum referunt, in perennem eius rei memoriam, po-
Sancti poſt mortem pro nobis orant. pulus accurate prophetam iſtic ſolo reddidit, magna cum gloria, & perquam honorifice, vt per eiuſdem interceſſiones in conſummationem vſque ſeculi aquæ eiuſmodi fructus impetretur; cui ſcilicet vſum referebant acceptum. Extat autem monumentum Eſaiæ, finitimum ſepulturæ principum, poſt ſepulcra ſacerdotum, verſus Notum partemque meridionalem. Salomon enim Hieroſolymam conſtituens, ex præſcripto Dauid patris, Regum excitauit Mauſolea. Exiſtit au-

tem

Digitized by Google

tem orientem verſus Sion, quæ introitum à Gabaoth poſſidet, quæque ab oppido viginti diſtat ſtadiis. Foueam præterea fecit illic incomprehenſibilem; magnæ etiamnùm parti mortalium incompertam.

VITA S. GOARIS PRESBYTERI; EX *ea quæ eſt per VVandelbertum Diaconum & Religioſum Prumienſem. Quo tempore floruerit patet infra.*

C. Bar. in not. mart. Rom. Item Ioan. Molan. in Ann. Martyr. Vſuardi. 6. Iulij.

GOar claris natalibus, patre Georgio, matre vero Valeria, ex Aquitania prouincia oriundus, * Childeberti Clodouei filij, Francorum Regis tempore, admiranda fama ſanctitatis floruit. Cùm enim ab ipſis pene incunabulis ſuauiſſimos pietatis ac iuſtitiæ fructus libare incepiſſet, eo ſanctitatis breui peruenit, vt ſacerdotij gradu & honore presbyteratûs accepto, Chriſti amore, parentibus & cognatis libenter relictis, ad vltimos Galliæ fines, peregrinus ſęculo, & cœleſtis patriæ ciuis, migraret. Delatus itaque in prouinciam, quæ ripis Rheni fluminis contigua, Trigoria nuncupatur, atque ad Diœceſin pertinet Treuirorum, intra terminos Veſalienſes ſita, exiguum templum ibidem ſuper riuulum, qui nunc VVochara dicitur, ſumma Felicis Epiſcopi Treuirorum voluntate, excitauit; in quo dies noctéſq; diuinis operibus ſedulo intentus, præcipuo quodam ſtudio, hoſpitalitatis virtutem exercebat: quam ad extremum vſq; vitæ ſpiritum vt propriam deinde poſſedit. Neque tamen his operib. contentus, paganorum inprimis conuerſioni (quorum ingens ibidem numerus ſimulacrorum cultui impie deditus erat) incumbebat, omnibuſque vana idolorum ſuperſtitione deceptis verbum ſalutis annũciabat. Nec fruſtra ſane Euangelij ſementa iecit: nam quos verbo non poterat, ſtupendis rerum factis excitabat, vt execrabili deorum inanium cultu relicto, veritatem amplecterent-

Patria & Parentes eius.

** Floruit Hic Childebertus Anno Domini 526. & ſequentibus, teſte C. Baron. Tom. 7. Annal.*

Relicta patria, migrat in diœceſim Treuirenſem.

Studet hoſpitalitati per omnem vitam.

Multos gentiles conuertit.

ſterentur, ſeſeque ſuaque omnia vni Deo & Chriſto Ieſu permitterent. Erat ei ſolennis conſuetudo, peracto indies pro ſtatu Eccleſiæ Miſſæ ſacrificio, & Pſalterio ex integro intente completo, pauperibus deinde & peregrinis operam dare; adeoque hanc de omnibus benemerendi virtutem ſtrenue exercebat, vt quidam tam excellentis diſciplinæ æmuli, dæmonis fraudibus concitati, virum ſanctum in apertum crimen, ſtructa calumnia, vocare non vererentur. Cùm enim totis diebus eum pauperes fouentem & peregrinos cibo potuque reficientem cernerent, calumniati ſunt ſanctiſſimum virum abdomini deditum, totos dies popinas exercere, ſeque ad ebrietatem vſque, nefanda ingluuie, ſub magna pietatis ſpecie, ingurgitare. Hæc cum fraudulento animi dolore ad Felicem Treuirorum antiſtitem detuliſſent, atque obnixe per ſpeciem ſimulatæ pietatis rogarent, vellet in hominem per multa flagitia vagantem mature animaduertere, Epiſcopus, miſſis confeſtim iiſdem ſumma cum auctoritate de atoribus, Goarem adduci præcepit; fuêre illi ſingulari humanitate ac beneuolentiæ ſignificatione à viro ſancto excepti; at quoniam terminus diei imminebat, nec iter ſtatim arripere poterat, eos ea nocte detinuit; & quanquam peſtiferum virus animorum eorum non ignoraret, appoſitis tamen dapibus pro labore illos viæ benigne refecit. Ipſe vero, pro more, in Diuinis laudibus pernoctans; orta quamprimum luce, cum Deo Pſalmodiæ & orationum vota perſoluiſſet, tum demùm Miſſarum ſolennia deuote impleuit; ac deinde diſcipulo præcepit, quatenùs hoſpitibus, ſibique prandium, vt poſſet, inſtrueret. Verùm illi cùm tota mente in ſtruendis viro ſancto inſidiis excubarent, vt mandari audiêrunt menſam, ante horam refectionis, Eccleſiæ conſuetudine receptam, ſterni, mox quaſi grandis piaculi indignitate commoti, grauibus admodum verbis in eum inuecti ſunt, quod legitimum & canonicum manducandi tempus præueniret; quaſi pluris, cibum potumque, quam Eccleſiæ laudabilem morem faceret. Ad quæ vir ſanctus ita reſpondit, vt in-

Traducitur apud Epiſcopum Treuirenſ. ab æmulis.

Charitatis officia æmuli eius ſiniſtre interpretantur & carpunt

vt intelligere poſſent, regnum Dei non eſca & potu, ſed pace, iuſtitia & charitate conſtitui; neque tam in cibo ſumendo tarditatem, quam temperantiam & modum requiri. Rogabat eos deinde, vt vel ideo maturiùs ſeſe reficerent; ne itineris labore fatigati, in via ſuccumberent; Illa ſiquidem non ventris ſed beneuolentiæ & charitatis cauſa à ſe fieri. Illis præciſe recuſantibus, & reatum ſupplicio dignum eſſe clamantibus, nunciatur viro ſancto peregrinum præ foribus ſtare. Quo audito, ilico ſanctus exiliens pauperem excepit, appoſitaque menſa, cibum vna cum peregrino ſumpſit. Tùm vero vehementiùs indignati executores, Goarem manifeſti criminis reum pronunciare, ſimulque ingenti cùm feſtinatione equos ſternere, vt ſine mora apud eum, à quo miſſi fuerant, innocentem inſimularent. Ne tamen in via rerum inopia preſſi periclitarentur, alimenta à viro ſancto, vel ingratis etiam benefacere paratiſſimo aſſumpſerunt. Iamque bonam itineris partem erant emenſi, pone ſequente Goare diuinis Laudibus intento, cum vehementer eſurire, tantaque laſſitudine, quantam experti eſſent nunquam, affici incepêre, proinde vt corpora ſua reficerent, ad vicinum quendam riuulum deflexêre. Cumque è fonte aquas haurire, & eſcas è ſacculis depromere vellent, aquæ protinus fugitiuæ diuinam manifeſte vindictam nunciârunt, & ſacculi alimentis vacui malitiam eorum redarguerunt. His perturbati quid agerent prorſus ignorabant; cùmque laſſitudo excreſceret, Albiuuinus ex equo in animi deliquium prolapſus, Adalvvino ſocio ingentem formidinem incuſſit, adeo vt protinùs, agnito vtriuſq; delicto, ſupplex ad Goarem moribundo ſocio vitam impetraturus accurreret.

Hoſpitalitas eius quanta.

Item eius in æmulos benignitas.

Vltio cœleſtis eos perſequitur.

Tum vir ſanctus, memor præcepti Dominici, quo inimicos diligere præcipimur, & his qui nos oderunt benefacere, omnique beneuolentia proſequi, Fili, inquit, recordari oportuit, quia *Deus charitas eſt, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* Proinde cùm me hodie cibum vobis ſolo Chriſti amore offe-

Matth. 5.

1. Ioan. 3.

offerentem,& ipſum percipientem vidiſtis, non debue-ratis charitatis officium recuſare; & ſanctitatem ex nudo cibo potuque ſtulte atque impie metiri; diſcite igitur vel nunc, diuina correptione admoniti, charitatem, quæ eſt vinculum perfectionis, amplecti. Dum hæc loqueretur, mox tres ingentis formæ ceruas conſpicit; quas inuocata S. Trinitatis virtute conſiſtere iuſſas manu apprehendit, earumque vbera mulgens, ex lactis copia languentes recreauit. Inde brutis rurſus abire iuſſis, vim fugitiui fontis cohibuit, & cibos antea in ſacculis non inuentos reſtituit; miſeroſque ad tanti miraculi magnitudinem ſtupentes abunde refecit.

Coloſſ 3. Ceruas iubet ſtare, & earum lacte moribundos fouet.

Poſt hæc multa luce Treuiros delati, cuncta ex ordine Epiſcopo retulerunt, qui rerum geſtarum inuidia commotus, cœpit ſibi adſtantibus dicere, Goarem magica arte & maleficiis imbutum eiuſmodi patrare, nec in illo aliquod veræ virtutis indicium exiſtere poſſe, qui carni & ventri ſubditus, totos dies epulas ſectaretur. Interea vir ſanctus, conſidente cum ſuis Epiſcopo, ingreſſus cùm hinc inde proſpiceret, vt cucullam ſuam appenderet, forte vidit Solis radium per anguſtum domûs foramen penetrantem, quem vectem ligneum ratus præclare ſuſpendio cucullæ ſuæ accommodauit, adeo vt antiſtes, rei admiratione defixus, hominem præſtigiatorem & magum palam clamaret, propiuſque accedere & rationem ſuorum operum reddere mandaret. Et quidem vir ſanctus ſolo optimæ conſcientiæ teſtimonio fretus, ſimpliciter ſe artis magicæ prorſus ignarum eſſe reſpondit, mirabiliaque à ſe geſta non virtute propria, ſed ſolius Dei virtute & bonitate ad hominum ſalutem ac cætera ex pura charitate acta teſtatus eſt.

Calumnia Epiſcopi in S. Virum.

Ad Solis radium ſuſpendit cucullam ſuam.

Hæc illo dicente, quidam Clericorum Leobigius nomine, expoſititium infantem trinoctialem in vlnis ſiibl'atum, Epiſcopo & Eccleſiæ (vt moris erat) attulit. Quo viſo, Epiſcopus, Nunc, inquit, virtutis tuæ experimentū capiemus, an opera tua Deo nitantur au-ctore.

Expoſititij infantes olim Eccleſia & epiſcopo offerri ſolebant.

ctore. Igitur huius infantuli parentes nobis manifeſta, quo innocentiæ puritatique tuæ, quam iactitas, fides ab omnibus adhibeatur. Si recuſas, vel minime poſſis, & magus, & maleficus capitalem ſententiam excipies. Tunc vir beatiſſimus contriſtari vehementer, & affligi; negauitque ea ſua, qui ſe peccatorem ſciret, opera eſſe, ſed ſanctorum miracula. Cùm verò Epiſcopi præceptum ſubterfugere non poſſet, tota mente ad preces & lachrymas conuerſus, ſupplices ad Deum manus extendit, ac tandem expleta oratione ad baiulum infantis accedens, quot noctium infans eſſet quæſiuit. Illo trium noctium eſſe reſpondente, Te igitur, ô ſancta Trinitas, (inquit Goares) inuoco, teque ô infans, per eandem ſanctiſſimam Trinitatem adiuro, vt genitores tuos nominatim & clare deſignes. Tunc infans, protenta ad antiſtitem manu, abſolutiſſimo ſermone reſpondit; Iſte eſt pater meus, Ruſticus Epiſcopus; & mater mea Flauia nuncupatur. Sic iuſtiſſimo Dei iudicio, dum in ſeruum Domini Epiſcopus calumnias molitur, manifeſte qualis eſſet cunctis innotuit. Itaque vbi ſe proditum vidit, incredibili pudore ſuffuſus ad ſancti viri pedes procidit, eiuſque ſanctitatem ſine fine admirans, ſuam ipſe impietatem, impudicitiamque damnauit. At vero Goares ſtupefactus, & grauiſſima ex imo corde ducens ſuſpiria, profuſis lachrymis Epiſcopum plangebat, hortabaturque, vt ſtatim inflictum ab aduerſario vulnus, dignis pœnitentiæ medicamentis ſanaret.

Iniuſta Epiſcopi in virum Dei ſententia.

Iuſto Dei iudicio, Epiſcopus oſtenditur parens infantis expoſititij.

Interea, fama horum omnium celebri admodum ſermone ad Sigebertum regem perlata eſt, qui miſſis legatis eum acceſſiendum curauit, moxque accitum de rebus ab eo geſtis per ordinem inquiſiuit. Ad quæ vir ſanctus reſpondere noluit, ne aditũ ad iactationem popularem quęrere videretur. Rege vero ea taciturnitate commoto, ac præcipiente vt reſponſa daret, neceſſitate compulſus, petiit ab ipſo rege, vt quemadmodùm res geſtas audiſſet, ediceret. Quo rerũ geſtarum fidem ad ſe delatam explicante, beatus Goar ſubiungit: Obedien-

Sigebertus Rex francorum claruit Anno Domini 565. & ſequentibus, Teſte C. Bar. Tom. 7. Annal.

Sigebertus rex ei Epiſcopatum offert Treuirenſem, & ipſe conſtanter recuſat.

dientiam negligere non debeo, nihil tamen aliud ex me audies, quam quod ipſe dixiſti: Tum Rex admiratione repletus, palam omnibus, quæ de ſancto agnouiſſet, enarrauit. Fuit continuo ab omnibus acclamatum, Goarem dignum eſſe, qui expulſo Ruſtico, Treuirorum cathedram occuparet. Ille vero mœrere & angi, Regiſque imperium grauiter ferre, ac palam etiam profiteri mori ſibi ſatius eſſe, quam viuentis Epiſcopi ſedem arripere. Non eſſe lapſo negandum pœnitentiæ locum; omnium in cœlis regem eſſe, qui de ſingulis iudicet; à quo vt velit ipſe Rex peccata ſibi dimitti, ſic debeat Ruſtico permittere, vt ab illo quoque ſuorum actuum veniam ſedulus expetat; non eſſe tam facile deijciendum officio ſacerdotem; quando omnes mortales natura fragiles, & ad peccandum ex carnis infirmitate ſint procliues. Ad quæ rex ita reſpondit, vt vir ſanctus intelligere poſſet, ſe epiſcopalem dignitatem nullo modo declinare poſſe.

Prudenter admodum excuſat lapſum Epiſcopi.

Tunc Goar vbi regis animum immobilem vidit, cum lachrymis viginti dierum inducias petiit. Quibus facile obtentis, ad cellulam ſuam abiit, ſeque confeſtim in orationem proſternens, Dominum deprecari cœpit, vt à tanto onere liber, in abditis conſcientiæ reliquum vitæ tempus tranſigere concederet. Cumq; in his precibus perſiſtens, multis ſe lamentis affligeret, valida febre ex Dei voluntate correptus, annis continuo ſeptem longo corporis incommodo ita fatigatus eſt, vt neque regis conſpectum, multo minus dignitatem oblatam ſubire poſſet. Interim toto illo temporis decurſu orationi vacabat, & aſſiduo lachrymarum imbre populi & maxime Ruſtici antiſtitis peccata deflebat. Itaque euoluto ſeptem annorum ſpatio, Sigebertus de ſalute viri ſolicitus, alios alioſque deſtinauit legatos, qui eum honorifice ad ſe deducerent. Sed vir ſanctus poſt illos ſeptem, quos memorauimus, annos, triennio & menſibus tribus in infirmitate & Dei laudibus exactis, plenus dierum, bonorumque operum ex corporis ergaſtulo in cœlos migrauit. Funus fuit ab Agrippino & Euſe-

Obtinet à Deo ne fiat Epiſcopus.

Decedit è Vita.

Euſebio egregijs Chriſti ſacerdotibus, alijſque inſigni nobilitate viris, ſummo cum honore & reuerentia eodem in loco & Eccleſia, quam ipſe conſtruxerat, conditum; vnde tamen poſt multos annos in aliam nouam Baſilicam tranſlatum eſt. In qua multa, per eius merita, fiunt miracula; multa infirmis præſtantur beneficia; Claudis greſſus, cæcis viſus, mutis loquela; Surdis auditus, Dæmoniacis curatio.

Claret eximiis miraculis poſt obitum.

VITA ET MARTYRIVM S. GODOLEVÆ; Ex ea quæ ſcripta eſt per Drogonem Monachum & Sacerdotem Geſtellenſem; qui ex teſtibus oculatis cuncta ſe habere teſtatur. Paſſa eſt anno ſalutis 1070. teſte Ioan. Molan.

Ioan. Molan in Annot. Martyrologij Vſuardi & in Nat. ac Indiculo SS Belgij. 6. Iulij.

Patria & Parentes S. Godoleuæ.

Beata Godoleua in Bolonienſi territorio, pago qui Londefort dicitur, patre VVifido, matre vero Ogina, honeſtis & honoratis orta parentibus, generis nobilitatem moribus & vitæ ſanctimonia præclare illuſtrauit. Porro præter egregias animi dotes, fuit etiam inſigni formæ elegantia & corporis pulchritudine; niſi quod maligni quidam in ea capillos nigros & eiuſdem coloris ſupercilia vituperare potuerint. Cùm igitur exactis pueritiæ annis, iuſtum ætatis robur attigiſſet, à multis in coniugem expetita, tandem Flandro cuidam Bertulpho nomine, vt nobiliſſimo ita & impientiſſimo, ſumma parentum voluntate deſponſata fuit. Is vero quanquam antea incredibili eius amore incenſus nullum non mouiſſet lapidem, vt cupitis eius amplexibus frueretur, poſtquam tamen ad ſuas eam traduxiſſet ædes, fraude maligni hoſtis ita repente animo immutatus eſt, vt cane peius & angue eam odiſſe videretur. Ei vero odio etiam mater eius fomenta ſuggerebat, exprobrabatque filio; quod cornicem ex aliena regione adduxiſſet, quaſi in patrio ſolo nullæ eſſent, eius & genere & opibus digniores. Cœpit itaque Chriſti ancilla

Deſponde tur Bertulpho, Flandro viro illuſtri.

Odium Bertulphi in eam.

variis exerceri moleſtiis; quas tamen inſita animi modeſtia deuorabat patientiſſime. Nuptiarum celebritas triduo agebatur; ſed ſponſus, ne quam exoſam habebat aſpicere cogeretur, intereſſe recuſabat; tota cura matri cum amicis relicta; quæ, quanquam maleuolentiæ virus propter conuiuas tegere nitebatur, attamen vultu ipſo pectoris arcana prodebat. Poſt triduum Bertulphus domum rediens, ſpreta coniuge & relicta familia, in paternam domum commigrauit. Sponſa igitur Godoleua inuiſa ſponſo, ſed Chriſto chara, domi reſidet; gubernat familiam; pudicitiæ ita ſtudioſa, vt etiam maledici nihil de ea ſiniſtrum vel confingere poſſent. Et ne torperet ocio, deſidiaque & ſegnitie marceret, iam ducebat fila, iam texebat; tum vero etiam in preces incumbebat. Interea Bertulphus quanquam natalium ſplendore clarus, improbis tamen moribus, & odio in Chriſti ancillam plane iniuſto, & ſe & familiam obſcurabat, nihilque ſempiternæ ignominiæ notam veritus, ex marito ſæuum ſe latronem exhibebat. Præficiebat ei ex matris conſilio vernam quendam, qui maligne ei inſeruiret, & fruſtrum panis, ſtatuta hora, ei præberet; diras luiturus pœnas, ſi quid præterea cibi potû'ue ei impertiret.

Deſeritur à Sponſo.

Peſſime habetur à Bertulpho.

Subiecta igitur ſeruo ſuo ancilla Chriſti, contumeliis exagitatur; quas mente tranquilla optimeque ſibi conſcia ita ferebat, vt exultanti etiam animo, Deo gratias ageret, panemque ſuum cum ſale & aqua pauperibus etiam communicaret: Maledicenti quoque viro non maledicta, ſed verba ſuauiſſima & amoris plena, reddebat: pro ſe perſequentibus & calumniantibus Deum deprecans. At neque ijs quicquam mollitus Bertulphus, cùm fame & inedia eam ſe conficere poſſe deſperaret, cœpit cruento de nece eius animo multa cogitare, quam ne inferret protinùs, terror nobiliſſimæ familiæ, qua virginem prognatam non ignorabat, impedimento fuit; ſperans autem fore vt maioribus fatigata moleſtiis tandem in murmurationes prorueret, dimidiam panis hactenus illi attributi portionē ſubtrahit.

Mira eius patientia & abſtinentia.

hit. Illa vero eam annonæ diminutionem ſedato ferens animo, tametſi difficillime in vitæ ſuſtentationem ſufficere videret, mediam tamen partem illius, conſueto more, pauperibus largiebatur, precibuſque aſſiduis, quod corpori deerat, ſupplebat. Porro in tanta immanitate, Bertulpho cognati & amici eius fauentes, ſcelerato & iniquo odio eam perſequebantur, & crudelem ſponſi animum, ſua ſponte ſatis incenſum, magis inſuper magiſque incitabant; prorſus vt ſancta virgo, tanta mariti & familiæ perſecutione victa, fuga ſibi ſalutem quærere cogeretur. Nudis igitur pedibus, vnica puella comite, ad natale ſolum reuertitur, parentibuſque ſuis calamitatis ſuæ hiſtoriam cum lachrymis & gemitu recenſet. Pater eius, auditis filiæ querimonijs, primo quidem Balduinum comitem Flandriæ, dein ex eius conſilio Nouiomenſis Eccleſiæ antiſtitem ipſius generi diœceſanum ad iſtorumq; opem contra filiæ ſponſum imploravit. Illi auctoritate ſua monent, coguntque Bertulphum, vt poſitis inimicitiis coniugem ſuſcipiat, foueat, & quo par eſt honore & amore proſequatur. Recepit ille quidem virginem ſanctiſſimam, ſed animo in ſcelere ſuo adeo obſirmato, vt modis omnibus in eam curam cogitationemque incumberet, vt eam è medio tolleret. Cernens autem Chriſti ſponſa ad priſtinam ferocitatem quotidie noua incrementa accedere, totam ſeſe precibus diuinæ prouidentiæ commiſit, certa ampliſſimis præmiis patientiam ſuam aliquando à Deo remunerandam. Cumque alij eius miſerias lamentarentur, dicerentque eam ſolam eſſe, quæ neque carnis voluptatibus, neque mundi deliciis eſſet fruitura, illa magna animi conſtantia, ſe neque carnis voluptates, neque mundi huius oblectamenta appetere, reſpondebat; addebat autem; Vos quidem me infelicem & lachrymis ac luctu dignam reputatis, at ego, tametſi in præſentiarum afflictio & anguſtia me obtinent, præ cunctis Flandriæ mulieribus exaltabor aliquando & ſublimabor. Et hoc mihi faciet qui potens eſt, qui erigit eliſos, & ſoluit compeditos: ſanat con-

Quanta fuerit eius commiſeratio erga pauperes.

Compulſa fugit ad parentes ſuos.

Redit ad ſponſum, & totam ſe Deo committit.

Conſolatur ſeſe futuræ retributionis inter afflictiones.

Pſal. 145. & 146.

tritos corde, & mœrore affectos exhilarat. Multi quidem ad eam veniebant, vt illam ſolarentur, & à mœſtitia, quo ad poſſent, ſocietate & verbis amantiſſimis auocarent. At illa cœleſti plerunque conſolatione adeo perfuſa erat, vt vultu & verbis è Sancti ſpiritûs doctrina depromptis nullius ſe ſolatio indigere oſtenderet; quin & monachos quoſdam conſummatæ virtutis ad ſe quandoque conſolationis ergô commeantes, melliflua adhortatione ita afficiebat, vt mentem eius diuina ſapientia perfuſam minime dubitarent.

Summe afflicta alios inſuper conſolatur.

Aſt Bertulphus vt animaduertit omnes ſuas machinas & artes ad illam perdendam adhibitas in nihilum recidere, accitis ad ſe duobus famulis Lamberto & Hacca, illis animi ſui propoſitum aperit, petitque conſilium, qua via modoque inuiſam ſponſam internecione deleret. Illi animo confidenti nefarium facinus in ſe ſuſcipiunt, remque minime difficilem eſſe docent; tempus exprimunt, quo occultiùs & commodius facinus perpetrari queat. Iamque aduenerat dies, qua virgo Deo plena in cœlis coronanda erat. Ea ipſa igitur nocte qua fraude perditorum nebulonum iugulanda erat, ante Solis occubitum venit ad eam Bertulphus, & primo quidem ſimulato animo oſculatur, amplectitur, ore mentitur riſum, qui virus habebat in pectore; aſſidet deinde iuxta illam, propiuſque ſe illi iungere formidantem manu ad ſe trahit, hiſque compellat verbis. Non mediocri id dolore me afficit, quod ita fero & præduro erga te animo eſſe videor, vt neque præſentia mea tibi ſolatio ſit, & neque colloquiis meis, neque mutuo concubitu delecteris. Equidem qui nos aduerſus caſus infeſtârit ignoro, vt & alieno in te animo eſſem, nec ſatis mentis meæ compos viderer. Ni fallor, maligni dæmonis opera id effectum eſt. Sed iam tandem volo hiſce diffidijs finem imponere, teque charæ inſtar coniugis colere, ſenſimque profligato odio, mente & corpore tibi coniungi, ô hominem ipſo Iuda proditore nequiorem. Inueni, inquit, fœminam, quæ ſe iacti-

Lambertus & Hacca interfectores S. Godoleuæ.

Simulator Bertulphus.

iactitat poſſe nos mutuo amoris vinculo adeo copulare, vt non poſſint duo alij ardentiori inter ſe charitate coniungi. Ego id negocij Lamberto & Haccæ ſeruis meis commiſi, qui fœminam ad te adducent: tu vide fidem vt illis accommodes.

Hæc cùm dixiſſet homo ſceleſtus & totus ex fraude & mendacio conflatus, Chriſti ancilla reſpondit, nihil recuſare, modo abſque ſceleris alicuius commixtione id fieri poſſet. Tum Bertulphus, à ſcamno exiliens, equum aſcendit Brugas profecturus, vt ibidem ab omni cædis ſuſpicione remotior, nuncium de extincta Godoleua opperiretur.

Igitur nocte cunctis ſopore oppreſſis, Lambertus & Hacca ad Dominæ ſuæ cubiculum accedentes, eam excitant; fœminam, cuius herus mentionem feciſſet, præ foribus eam præſtolari impie mentientes. Illa Deo ſe commendans, veſtibus ſe induere voluit. At illi, pedibus, aiunt, nudis, paſſis capillis, ſolaque in interula venias oportet. Id enim tibi inprimis maxime profuturum eſt. Illa quanquam fraudem dolumque facile odorari poterat, nihil tamen vel mortis vel ingentis periculi timore perculſa, ſecura prodijt. Tum vero perfidi ac nefarij ſerui, iniecto in collum eius laqueo, eam ſtrangulârunt, exanimemque in aquas ibidem, ſi quid forte ſpiritûs ſupereſſet, præfocandam demerſerunt. Extinctum deinde corpus ſceleſti illi homicidæ ad eius lectulum reportârunt, veſtibuſque opertum reliquerunt. Interea ſole altiùs ſcandente, cum hera de more in primo auroræ ortu non prodiret, familia inter ſe muſſitare, ac tandem dormientem excitatura cubiculum intrare: ſed mortua non expergiſcitur. Mox fama volat; accurrunt vicini; contemplantur corpus exanime; nullum vulnus; nullum ferri veſtigium toto corpore reperitur. Ad collum duntaxat cruentus viſebatur circulus, ex laqueo quo ſtrangulata fuerat, relictus. Interim alijs naturali eam morte obijſſe dicentibus, alijs diuerſum affirmantibus, ſui eam ſepulturæ tradiderunt.

Doloſe euocatur occidenda.

Strangulatur à ſeruis Bertulphi S. Godoleua.

Attende miraculũ. Porro cùm hoc modo immane facinus ſempiterna obliuione deletum exiſtimarent, Dominus, vt cædes illius cunctis innoteſceret, cœleſtibus eam miraculis continuo illuſtrauit. Humi pars illa, vbi interempta eſt, in candidos lapillos verſa eſt; & cum quidam pio deuotionis ſtudio ducti de terra illa domum ſecum aſportarent, eam poſtea in gemmas mutatam mirati ſunt. Quod ne quis fabuloſum exiſtimet, auctor ipſe, qui ſanctiſſimæ huius virginis vitam martyriumque conſcripſit, ſe & proprijs oculis gemmas vidiſſe atque manibus tractâſſe teſtatur. *Miracula ad aquam vbi fuit ſubmerſa.* Quin etiam & aqua illa, quæ reliquias ſpiritûs eius ſuffocauit, nequaquam virtutis expers fuit. Quotquot enim vel febribus vexati, vel alijs afflicti morbis, eam biberunt, repente ſanitatis beneficium illius meritis ſe adeptos lætati ſunt. Pari virtute & monumentum eius illuſtratum fuit; quod vno aut altero ex pluribus miraculo confirmaſſe ſufficiat.

Item ad ſepulcrũ eius. Pater filium à primis natiuitatis annis contractum eo attulit. Nomen puero Algotus erat; qui poſt vota preceſque ſoſpes cum patre domum abſceſcit. Fœmina quædam omni membrorum officio ſimiliter deſtituta, nouem annis ad fores monaſterij S. Trudonis fruſtra (Diuina id agente prouidentia) ſanitatem poſtulas iacuerat. Tum vero fama miraculorum, quæ ad Godoleuæ monumentum fiebant excita, eo ſe deportari curauit; ibique orans paulo poſt ſuis pedibus læta domum rediit.

Anno Chriſti milleſimo octogeſimo octauo, corpus eius apud Geſtellam à Ratbodone Nouiomenſi & Tornacenſi antiſtite eleuatum eſt 3. Calend. Auguſti. *Filia Bertulphi à natiuitate cæca ſanatur.* Filia vero Bertulphi ex vxore ſecunda, luminibus à natiuitate orba, cùm aqua illa, quæ ſubmerſione eius & martyrii gloria celebris habebatur, oculos lauiſſet, protinus à perpetuis tenebris liberata eſt. Quod ſane beneficium, vt grata memoria perpetuis temporibus celebraretur, extruxit ibidem ſacrarum virginum domicilium, ſub regula D. Benedicti militantium. In quo cœnobio,

nobio, ipſi virgini Godoleuæ ſacro, niueus eius cruor, qui ex ore & naribus in ſubmerſione emanauit, ad perpetuam rei memoriam conſeruatur.

MARTYRIVM SS. ROMVLI, BERGOmi & Feſularum Epiſcopi: ac ſociorum. Quod conſummarunt, Anno Chriſti Dominici 90. ſub Domitiano Imperatore. Ex eo quod eſt per Reuerendiſſ. D. Franciſcum Cattaneum: Antiſtitem Feſulanum. *C. Bar. in not. mart. Rom.*

CHriſtiana fides, quæ regni cœlorum vocabulo deſignatur, grano ſinapis aptiſſima ſimilitudine comparata eſt. nam vt acris ſinapis vis, eorum, qui id ſumpſerint, guſtatûs ſenſum exaſperat, & lacrymas excutit, caloriſque inſiti feruor totum hominem perturbat, ſic commodorum iactura, famis, ſitis, frigoris contumeliarum, ſuppliciorumq; perpeſſio, quę Chriſtianam fidem ſequentib. propoſita ſunt, pias & fideles mentes exagitant, ancepsque ſpes & metus miſcent animos; propterea quod hinc futura felicitas ſolatio & lætitiæ: illinc præſentes cruciatus triſtitiæ & pauori ſint. verùm vt ſinapis virtus, quo latius ſe diſtulerit, corpusque miſcuerit, eo efficaciorem in maturanda ſanitate vim medicinæ reddit, ſic quo vehementius pii homines in laboribus, periculiſq; & rerum arduarum tolerantia exercentur: eo clariores & Deo gratiores triumphos de communi hoſte agunt. Qui profectò nunquam in tot ac tantas dimicationes, & in illos mundi quotidianos impetus ſe demiſiſſent, niſi ſempiternam pacem, & immenſum gaudium animo concepiſſent, plena eſt exemplorum vetuſtas; nunc vnius Romuli martyris res geſtas commemoraſſe ſatis ſit; ſicut enim aurum igne, ſic eius fides magnis certaminibus perſpecta eſt. *6. Iulij.* *Matth. 13. & 17. Luc. 13. & 17.* *Præclara ſimilitudines ad martyrium incentiua.*

Erat beatiſſim' Petr' Apoſtolici ordinis Princeps, Ro

manæque Sedis adminiſtratione inſignis: eius enim ditioni ſic rerum arbitrium ſubijcebatur, vt quæcunque in homines ſtatuiſſet aut remiſiſſet in terris, ea rata & firma haberentur in cœlis. Romulus ſummo loco Romæ natus, ſtatim vt puer vtroque parente orbatus eſt, ad hunc ſe contulit, & ſacro baptiſmate ab eo initiatus eſt. Primis annis Iuſtino presbytero vitæ ſanctitate, & ſacrarum literarum ſcientia prædito, cùm in diſciplinam traditus eſſet, non modo Chriſtianæ religionis cognitionem omnem aſſecutus eſt, ſed breui vbertimi eius ſermones, complures alios ad Chriſti fidem erudierunt. Tantarum rerum fama cùm non modo Romæ percrebuiſſet, ſed magnam latij partem peragraſſet, ingens hominum multitudo Romam ad eum confluxit, baptiſmumque ſuſcepit, multi item, qui grauibus & periculoſis morbis conflictabantur, Petro & Romulo pro eis deprecantibus, mirabiliter curati ſunt. In ijs Cariſius quidam genere & diuitijs clarus, cùm duos filios haberet, alteriuſque eorum putres artus tabidis manarent vlceribus, alterum dæmon agitaret, nec conſiſtere pateretur, rem ad Petrum detulit, cùm Petrus Romulum ad eos miſiſſet, eius ope non ſolum malis, quibus corpora, ſed etiam, quibus animæ oppreſſæ erant, releuati ſunt; Chriſtianique facti & parta ſalute læti, Ieſu Chriſti gloriam omnibus ſermonibus celebrabant.

S. Romulus baptizatur à S. Petro Apoſtolo.

A Iuſtino Presbytero, in omni diſciplina eruditur.

Morbidum & dæmoniacum fratres ſanat, vnaque cum parente Chriſto lucratur.

Petrus vero cum Romuli preces tam gratas acceptaſque Deo, & hominibus ſalutares eſſe ſenſiſſet, ſuorum laborum fructum tulit maximum, ſpeſque iniecta eſt fore, vt eius doctrina & prædicatione Chriſtiana religio latius diffunderetur, & altius radices ageret. Quamobrem Romulum vna cum Iuſtino præceptore, Marchitiano, & Cariſſimo, Sutrium Hetruriæ oppidum vetus ac nobile, qui eum populum Chriſtiana religione imbuerent, miſit. cùm Sutrium peruenisſent, apud Pergamum virum in primis clarum & honeſtum diuerſati ſunt. Pergamus, qui eſſent, & quæ cauſa eos illuc attuliſſet, percontatus eſt. Illi ſe Chriſtianos eſſe, & Chriſtianam religionem ſerere, animo excelſo & forti

Mittitur cum Sociis, Sutrium.

forti profeſſi ſunt. aliquid Pergamus de hac religione fama acceperat; verùm ab eius inſtitutis ſic abhorrebat, vt quæ falſo ab impiis de animarum mortalitate creduntur, illi inſita eſſent, animaſque cum corporibus interire, & omnia morte deleri cenſeret. itaque eos in animarum æternitate ſtultiſſime labi reſpondit; neque enim quenquam, qui harum rerum fuiſſet auctor, aut alium, qui mortuus eſſet, vnquam reuixiſſe. Ad refellendam, coarguendamque hanc falſitatem, longe erant argumenta petenda, pedetentimque & caute Pergami animus ad rem veritatemque traducendus; neque primo ingreſſu in intimam Chriſtianæ religionis diſputationem penetrandum. quare Romulus & ſi res difficilis proponebatur, tamen diuina ope fretus veritatem defendere orſus eſt; ac Pergamum longe opinione falli reſpondit, qui talia ſibi perſuaſiſſet. Quæ enim gens, inquit, tam Barbara, quis tam ferus atque immanis vnquam fuit, qui natura duce, animos diuinos eſſe non ſenſerit? quod ſi hæc veteri omnium religione conſecrata ſunt, & cum temporis diuturnitate, tum auctoritate eorum, qui maximis ingeniis & altiſſimis animis præditi fuerunt, confirmata, omniumque conſenſio naturæ vox putanda eſt: mortem quidem non interitum omnia delentem, ſed migrationem, commutationemque vitæ exiſtimabimus. Quin nemo tam excors eſt, qui non cognitum, comprehenſumque animo habeat, iuſtitia mundum regi, & præmia virtutibus, pœnaſque vitijs eſſe propoſitas, cùm vero plurimi qui multa in Deum & homines impie, nefarieque commiſerunt, nullis mulctati pœnis vita excedant, & qui virtute præſtiterunt, nullis affecti præmiis: ad quod tempus, & aliquis locus ſit, neceſſe eſt, vbi poſtquam hinc migrauerint, quod cuique debetur, perſoluatur. alioquin qui modeſtiſſime, ſanctiſſimeque vixerunt, quo nihil dici abſurdius, aut cogitari poteſt, duriore & miſerabiliore conditione futuri ſunt, quam qui omni voluptatum genere effrenatas cupiditates ſuas expleuere. Quod vero animæ & corpora inter ſe conſociata erant, cùm aut

S. Romulus diſputat cũ Pergamo, hoſpite ſuo Sutrij, de animarum immortalitate.

Sutrium aduenisse, qui nouam religionem profitentes imbecillorum mentes errore imbuerent, ocimque ciuitatis turbarent: eos coercendos eſſe, remque omnem diſcutiendam, ni omnia ſeditione & ſuperſtitionibus miſceri mallet, nec prius deſtitêre, quam ex vrbe & agro Sutrino Romulus ac ſocij præcipites exturbati ſunt.

Sutrio expelluntur.

Angebatur Romulus tantam occaſionem bene gerendæ Chriſtianæ Eccleſiæ extortam eſſe de manibus. ob eam rem cùm ipſe ſocijque Deum pro Sutrinorum ſalute precati eſſent, mœſti ſe Romam receperunt, remque Petro, vt geſta erat, expoſuerunt. Petrus eos benigno appellando ſermone, à triſtitia acerbitateque deduxit, & languentes confirmauit.

Romam redeunt.

Porro vt inſtitutum vitæ curſum Romulus teneret, nouum ei onus imponendum exiſtimauit. Erant Feſulæ Hetruriæ oppidum armis viriſque opulentum: Atalantem Tigiani filium cum à Babelicæ turris confuſione diſceſſiſſet in Italiam traiecisse, & in Hetruria conſediſſe tradunt, Feſulanique montis amœnitate & cœli ſalubritate captum ibi vrbem, quam Feſulas appellauit, condidiſſe, mœnibuſque ſepſiſſe & turribus firmâſſe altiſſimis. cùm ſpes oblata eſſet populum Feſulanum oppreſſum à dæmone, poſſe ſeruitute eximi, eam prouinciam Romulo ſociiſque eius deſtinauit. Romulumque primum Feſularum Epiſcopum renunciauit, & quamprimùm eo contendere iuſſit. Romulus, qui quiſquis præſidibus Eccleſiaſticis dicto audiens eſſet, cum Chriſto parere intelligeret, ſtatim viam ingreſſus eſt. Petrus Creſcentium & Dulciſſimum, Volaterras Hetruriæ oppidum paucis diebus ante miſerat, qui id à dæmoniaca poteſtate eripiendum curarent, quod vero poſt diſceſſum nihil de ijs vnquam allatum erat, Romulo viam, quæ præter Volaterras ferebat, ineunti, mandauit, vt de eorum ſtatu cognoſceret, ſeque certiorem faceret. Cùm Romulus ſocijque eius Volaterras peruenissent, exploratis omnibus, Creſcentium & Dulciſſimum iniurijs ab oppidanis iactatos, Volaterriſque & Fe-

Ioan. Vill. lib. 1. cap. 7.

Feſulas quis condiderit.

A D. Petro Apoſtolo, Feſulan. Epiſcopus deſignatus S. Romulus mittitur.

Creſcêtius & Dulciſſimus, Volaterras miſſi.

& Feſulis exactos, in monte, qui non longe aberat, conſtitiſſe compererunt. ibi obſiti ſqualore & pallore, macieque perempti precationibus vigilijſque ſe dediderant. ijs conuentis, & longo ſermone cum eis habito, reuertendi in oppidum Volaterras eumque populum doctrina euangelica inſtituendi conſilium ineunt.

Ijs rebus conſtitutis, dum eo recta pergunt, in ciuem nobilem, cui Victimus erat nomen, inciderunt. is ſe miſere affligtabat, quod filij ægrotantis ſaluti deſperaſſet, multitudineque neceſſariorum, qui eum conſolarentur, circumfuſus, domo ſe ſubduxerat; ne filium animam agentem videret. cùm eum adijſſent, nomineque appellaſſent, rogârunt, vt lachrymis temperaret, ſi Chriſto fidem haberet, ſtatim filium incolumem habiturum. Victimus, cui filij ſalus propria vita erat charior, ſe omnia, quæ illi præcepiſſent, facturum pollicitus eſt: rebus, quæ credendæ erant, ordine perceptis, precibuſque à Romulo factis, domum reuerſus filium conualeſcentem ſumma cum omnium aſtantium admiratione offendit. Hoc inſigne miraculum, vt in Chriſtianorum numerum tota eius familia adſcriberetur, effecit. Volaterris nonnullos dies verſati, diuinarum ſententiarum pondere ſic hominum animos affecerunt, vt complures eorum hortatione in ſpem, cupiditatemque æternæ ſalutis adducti, euerſis Idolis Chriſtianam fidem amplecterentur.

S. Romulus Victimi ciuis Volaterrenſis filium ſanat, Victimumque tota cum familia, Chriſtianum reddit.

Et alios multos.

Inde Feſulas petituri Feſulanos truculentius in Chriſtianos ſæuire, & nefaria in eos facinora edere, à Creſcentio & Dulciſſimo acceperunt. quare commutato conſilio, ad diſſeminandam Chriſtianam pietatem, quo Spiritus Sanctus ferebat, iter auerterunt. Cùm plurimas ciuitates prædicando luſtraſſent, plurimumque ea in re profeciſſent, tandem Brixiæ conſtiterunt. ibi concionibus & ſanctitate vitæ plurimos ad Chriſti fidem conuerterunt; tum viduæ cuiuſdam filium mortuum ad vitam mirabiliter reuocârunt, compluribuſque ægrotis opem & ſalutem tulerunt. inde Bergomum ſe recepere. Quo tempore id acciderit, aliquo annorum numero

Itidem Brixia, vbi & mira operantur.

inter ſcriptores noſtros & externos diſcrepat. Hi enim anno à Chriſti natali die circiter ſeptuageſimo ſecūdo, noſtri octuageſimo octauo Romulum Bergomum veniſſe tradunt; adduntque tam in tempore id accidiſſe, vt prope cœlo miſſus videretur: propterea quod mortuo Viatore, Epiſcopo Bergomates carerent, reſque Chriſtiana pedem referre videretur. qui mihi potiores auctores ſint habendi, non ſatis conſtat. Romulus primo complures, qui incommodo valetudinis affecti erant, in priſtinum ſtatum reſtituit: duos item à mortuis excitauit. Miraculorum fama per vrbem vulgata, non ſolùm in fide labantes firmauit, ſed ad Chriſtum ingentem nouorum cultorum multitudinem adiunxit, ob eam cauſam Bergomi ab omnibus magno in honore habebatur, eiuſque auctoritati plurimum tribuebatur. Iamque ei cum Bergomatibus vitam agere conſtitutum ac deliberatum erat; verùm duo de viginti menſibus Bergomi exactis, nocte in ſomnis obuerſatus Angelus Dei, verbis nunciauit, vt ſe quam primùm in Hetruriam conferret, & inſtitutum opus repeteret. Prima luce re cum ſociis communicata, diuinæ voluntati omnes parendum eſſe cenſuerunt, itaque conuocata Bergomatum concione, diuinum oraculum enuntiant, ſeque quæ à Deo facere iuberentur, non neglecturos pronunciant. Propediem eodem Angelo, qui in quiete viſus erat, duce, profecti ſunt. ne nunc quidem hæc ſine aliqua animi moleſtia legi audiriué poſſe certum habeo; inde exiſtimari poteſt, qui habitus animorum priſcorum illorum patrum, ijs diſcedentibus fuerit. Romulus non modo cœli ſalubritate & locorum amœnitate delectatus erat, ſed Bergomatum ſalutis ſtudio ardebat, quare conſentaneum eſt eum non prius diſceſſiſſe, quam Eccleſiam Bergomatem conſtituiſſet, & alium optimum Epiſcopum ſubſtituiſſet.

Brixia, Bergomū deuenere.

Bergomatum infirmos Romulus ſanat, & 2. mortuos ad vitam reuocat.

Bergomates multi Chriſtiani fiunt.

Angelico monitu, Hetruriā repetunt, Romulus & Socij.

Cùm in ea loca, vnde Feſulæ procul cōſpici poſſent, perueniſſent, humi proſtrati, & in cœlum ſupplices manus tendentes, pro Feſulanorum ſalute Deum

pre-

precati ſunt, inde vrbem ingreſſi, hoſpitio ab Adriano viro in primis claro & graui benigniſſime excepti ſunt, qui eſſent, & qua de cauſa eam regionem obiiſſent, hoſpiti expoſuerunt, quare re cognita eos Adrianus hortatus eſt, vt hoc munere & officio abſtinerent, & quam primùm Feſulanorum finibus excederent, ſuperiore tempore duos alios, qui ſe hæc eadem Chriſtiana inſtituta tradituros pollicerentur, Feſulas veniſſe, peſſimeque acceptos oppido pulſos eſſe; quamobrem ne ipſi committerent, vt hæc eadem pœna ab illis repeteretur. Ad hæc Romulus reſpondit, veniſſe ſe diuino ſpiritu inſtinctos, eius iniuſſu ſe non receſſuros, tantum vero abeſſe, vt vllas minas aut vim pertimeſcerent, vt etiam ſibi magno honori futurũ exiſtimarent, ſi quam tempeſtatem pro fide Chriſti ſubire contigiſſet, modo Feſulanorum ſaluti conſuluiſſent, cùm eos tanto ſtudio diuinæ gloriæ, & alienæ ſalutis deſiderio flagrantes Adrianus cerneret, altiuſque conſtantiam hominum & habitum tacitus conſideraret, viſque cœleſtis & diuina iis explicantibus religionis Chriſtianæ rationem ineſſe videretur: ſe quoq; orationis grauitate & iucunditate perfundi, & fidei virtutem in ſuam mentem influere intellexit, ſeque continuo in Chriſtianorum numero duci voluiſſet, ni tacitæ eius cogitationi vnum repugnaſſet: Chriſtiana enim inſtituta, quæ & inimicitias gerere, & illatas iniurias vlciſci prohibebant, nimiam duritiam & acerbitatem habere, & fortium ingeniorum vigorem vitæ humilitate reſtinguere videbantur, ſeque ea præſtare poſſe deſperabat: ſibi tamen perſuadebat, ſi legi Euangelicæ paulo plus facilitatis & iucunditatis aſperſum eſſet, nihil admirabilius fore. Hanc inanem ſolicitudinem Romulus Adriano facile detraxit, cùm nihil ſeuerius à Chriſto ſancitum eſſe oſtendit, quam communis animarum ſalus poſtulabat, natura autem ita comparatum eſſe, vt magna vis eſſet conſuetudinis, ac propterea ab iis moribus, quibus aſſueuerat difficulter auocaretur, verùm ſi Euangelicam ſuauitatem deguſtâſſet futurum, vt in rebus aduer-

inter ſcriptores noſtros & externos diſcrepat. Hi enim anno à Chriſti natali die circiter ſeptuageſimo ſecũdo, noſtri octuageſimo octauo Romulum Bergomum veniſſe tradunt; adduntque tam in tempore id accidiſſe, vt prope cœlo miſſus videretur: propterea quod mortuo Viatore, Epiſcopo Bergomates carerent, reſque Chriſtiana pedem referre videretur. qui mihi potiores auctores ſint habendi, non ſatis conſtat. Romulus primo complures, qui incommodo valetudinis affecti erant, in priſtinum ſtatum reſtituit: duos item à mortuis excitauit. Miraculorum fama per vrbem vulgata, non ſolùm in fide labantes firmauit, ſed ad Chriſtum ingentem nouorum cultorum multitudinem adiunxit, ob eam cauſam Bergomi ab omnibus magno in honore habebatur, eiuſque auctoritati plurimum tribuebatur. Iamque ei cum Bergomatibus vitam agere conſtitutum ac deliberatum erat; verùm duo de viginti menſibus Bergomi exactis, nocte in ſomnis obuerſatus Angelus Dei, verbis nunciauit, vt ſe quam primùm in Hetruriam conferret, & inſtitutum opus repeteret. Prima luce re cum ſociis communicata, diuinæ voluntati omnes parendum eſſe cenſuerunt, itaque conuocata Bergomatum concione, diuinum oraculum enuntiant, ſeque quæ à Deo facere iuberentur, non neglecturos pronunciant. Prope diem eodem Angelo, qui in quiete viſus erat, duce, profecti ſunt. ne nunc quidem hæc ſine aliqua animi moleſtia legi audiriué poſſe certum habeo; inde exiſtimari poteſt, qui habitus animorum priſcorum illorum patrum, ijs diſcedentibus fuerit. Romulus non modo cœli ſalubritate & locorum amœnitate delectatus erat, ſed Bergomatum ſalutis ſtudio ardebat, quare conſentaneum eſt eum non prius diſceſſiſſe, quam Eccleſiam Bergomatem conſtituiſſet, & alium optimum Epiſcopum ſubſtituiſſet.

Brixia, Bergomũ deuenere.

Bergomatum infirmos Romulus ſanat, & 2. mortuos ad vitam reuocat.

Bergomates multi Chriſtiani fiunt.

Angelico monitu, Hetruriã repetunt, Romulus & Socij.

Cùm in ea loca, vnde Feſulæ procul cõſpici poſſent, perueniſſent, humi proſtrati, & in cœlum ſupplices manus tendentes, pro Feſulanorum ſalute Deum pre-

precati ſunt, inde vrbem ingreſſi, hoſpitio ab Adriano viro in primis claro & graui benigniſſime excepti ſunt, qui eſſent, & qua de cauſa eam regionem obiiſſent, hoſpiti expoſuerunt, quare re cognita eos Adrianus hortatus eſt, vt hoc munere & officio abſtinerent, & quam primùm Feſulanorum finibus excederent, ſuperiore tempore duos alios, qui ſe hæc eadem Chriſtiana inſtituta tradituros pollicerentur, Feſulas veniſſe, peſſimeque acceptos oppido pulſos eſſe; quamobrem ne ipſi committerent, vt hæc eadem pœna ab illis repeteretur. Ad hæc Romulus reſpondit, veniſſe ſe diuino ſpiritu inſtinctos, eius iniuſſu ſe non receſſuros, tantum vero abeſſe, vt vllas minas aut vim pertimeſcerent, vt etiam ſibi magno honori futurū exiſtimarent, ſi quam tempeſtatem pro fide Chriſti ſubire contigiſſet, modo Feſulanorum ſaluti conſuluiſſent, cùm eos tanto ſtudio diuinæ gloriæ, & alienæ ſalutis deſiderio flagrantes Adrianus cerneret, altiuſque conſtantiam hominum & habitum tacitus conſideraret, viſque cœleſtis & diuina iis explicantibus religionis Chriſtianæ rationem ineſſe videretur: ſe quoq; orationis grauitate & iucunditate perfundi, & fidei virtutem in ſuam mentem influere intellexit, ſeque continuo in Chriſtianorum numero duci voluiſſet, ni tacitæ eius cogitationi vnum repugnaſſet: Chriſtiana enim inſtituta, quæ & inimicitias gerere, & illatas iniurias vlciſci prohibebant, nimiam duritiam & acerbitatem habere, & fortium ingeniorum vigorem vitæ humilitate reſtinguere videbantur, ſeque ea præſtare poſſe deſperabat: ſibi tamen perſuadebat, ſi legi Euangelicæ paulo plus facilitatis & iucunditatis aſperſum eſſet, nihil admirabilius fore. Hanc inanem ſolicitudinem Romulus Adriano facile detraxit, cùm nihil ſeuerius à Chriſto ſancitum eſſe oſtendit, quam communis animarum ſalus poſtulabat, natura autem ita comparatum eſſe, vt magna vis eſſet conſuetudinis, ac propterea ab iis moribus, quibus aſſueuerat difficulter auocaretur, verùm ſi Euangelicam ſuauitatem deguſtâſſet futurum, vt in rebus aduer-

inter ſcriptores noſtros & externos diſcrepat. Hi enim anno à Chriſti natali die circiter ſeptuageſimo ſecūdo, noſtri octuageſimo octauo Romulum Bergomum veniſſe tradunt; adduntque tam in tempore id accidiſſe, vt prope cœlo miſſus videretur: propterea quod mortuo Viatore, Epiſcopo Bergomates carerent, reſque Chriſtiana pedem referre videretur. qui mihi potiores auctores ſint habendi, non ſatis conſtat. Romulus primo complures, qui incommodo valetudinis affecti erant, in priſtinum ſtatum reſtituit: duos item à mortuis excitauit. Miraculorum fama per vrbem vulgata, non ſolùm in fide labantes firmauit, ſed ad Chriſtum ingentem nouorum cultorum multitudinem adiunxit, ob eam cauſam Bergomi ab omnibus magno in honore habebatur, eiuſque auctoritati plurimum tribuebatur. Iamque ei cum Bergomatibus vitam agere conſtitutum ac deliberatum erat; verùm duo de viginti menſibus Bergomi exactis, nocte in ſomnis obuerſatus Angelus Dei, verbis nunciauit, vt ſe quam primùm in Hetruriam conferret, & inſtitutum opus repeteret. Prima luce re cum ſociis communicata, diuinæ voluntati omnes parendum eſſe cenſuerunt, itaque conuocata Bergomatum concione, diuinum oraculum enuntiant, ſeque quæ à Deo facere iuberentur, non neglecturos pronunciant. Prope diem eodem Angelo, qui in quiete viſus erat, duce, profecti ſunt. ne nunc quidem hæc ſine aliqua animi moleſtia legi audiriué poſſe certum habeo; inde exiſtimari poteſt, qui habitus animorum priſcorum illorum patrum, ijs diſcedentibus fuerit. Romulus non modo cœli ſalubritate & locorum amœnitate delectatus erat, ſed Bergomatum ſalutis ſtudio ardebat, quare conſentaneum eſt eum non prius diſceſſiſſe, quam Eccleſiam Bergomatem conſtituiſſet, & alium optimum Epiſcopum ſubſtituiſſet.

Brixia, Bergomū deuenere.

Bergomatum infirmos Romulus ſanat, & 2. mortuos ad vitam reuocat.

Bergomates multi Chriſtiani fiunt.

Angelico monitu, Hetruriā repetunt, Romulus & Socij.

Cùm in ea loca, vnde Feſulæ procul cōſpici poſſent, perueniſſent, humi proſtrati, & in cœlum ſupplices manus tendentes, pro Feſulanorum ſalute Deum pre-

precati ſunt, inde vrbem ingreſſi, hoſpitio ab Adriano viro in primis claro & graui benigniſſime excepti ſunt, qui eſſent, & qua de cauſa eam regionem obiiſſent, hoſpiti expoſuerunt, quare re cognita eos Adrianus hortatus eſt, vt hoc munere & officio abſtinerent, & quam primùm Feſulanorum finibus excederent, ſuperiore tempore duos alios, qui ſe hæc eadem Chriſtiana inſtituta tradituros pollicerentur, Feſulas veniſſe, peſſimeque acceptos oppido pulſos eſſe; quamobrem ne ipſi committerent, vt hæc eadem pœna ab illis repeteretur. Ad hæc Romulus reſpondit, veniſſe ſe diuino ſpiritu inſtinctos, eius iniuſſu ſe non receſſuros, tantum vero abeſſe, vt vllas minas aut vim pertimeſcerent, vt etiam ſibi magno honori futurũ exiſtimarent, ſi quam tempeſtatem pro fide Chriſti ſubire contigiſſet, modo Feſulanorum ſaluti conſuluiſſent, cùm eos tanto ſtudio diuinæ gloriæ, & alienæ ſalutis deſiderio flagrantes Adrianus cerneret, altiuſque conſtantiam hominum & habitum tacitus conſideraret, viſque cœleſtis & diuina iis explicantibus religionis Chriſtianæ rationem ineſſe videretur: ſe quoq; orationis grauitate & iucunditate perfundi, & fidei virtutem in ſuam mentem influere intellexit, ſeque continuo in Chriſtianorum numero duci voluiſſet, ni tacitæ eius cogitationi vnum repugnaſſet: Chriſtiana enim inſtituta, quæ & inimicitias gerere, & illatas iniurias vlciſci prohibebant, nimiam duritiam & acerbitatem habere, & fortium ingeniorum vigorem vitæ humilitate reſtinguere videbantur, ſeque ea præſtare poſſe deſperabat: ſibi tamen perſuadebat, ſi legi Euangelicæ paulo plus facilitatis & iucunditatis aſperſum eſſet, nihil admirabilius fore. Hanc inanem ſolicitudinem Romulus Adriano facile detraxit, cùm nihil ſeuerius à Chriſto ſancitum eſſe oſtendit, quam communis animarum ſalus poſtulabat, natura autem ita comparatum eſſe, vt magna vis eſſet conſuetudinis, ac propterea ab iis moribus, quibus aſſueuerat difficulter auocaretur, verùm ſi Euangelicam ſuauitatem deguſtâſſet futurum, vt in rebus aduer-

præclara opera ediderе, aut ſe ſcelerum vinculis obſtrinxêre, nemini dubitandum eſt, quin quo facti s dignam & meritam mercedem accipiant, iterum ſint coniungenda. quemadmodum autem frumenti granum terræ complexu exceptum cùm putruerit, herbeſcens diffunditur: ſic corpus humanum eiuſdem terræ gremio reconditum & in puluerem redactum reſurget immortale. Quod ſi noſtras quoque cogitationes ad hominis naturam reuocemus, eum non ad labores & ærumnas, ſed ad ſummum & perfectum aliquod bonũ generatum & factum eſſe, luce clarius videbimus. neque enim dubium eſt, quin finis ſemper iis rebus, quæ ad finem referuntur, perfectior ſit & præſtantior. cùm autem hominis animus, menſque & ratio ea ſit, vt non ſolùm res terreſtres moderetur, ſed in cœlum vſque penetret, & aſtrorum ortus, obitus, curſuſque cognoſcat, & ſolis, lunæque defectiones in omne poſterum tempus, quæ & quando futuræ ſint, prædicat; hæcque ſummam quandam vim & perfectam artificioſi operis eum adeptum eſſe teſtentur: cumulatum quiddam omnibus bonis, & glorioſum, & ſempiternum, ſecretis omnibus malis, ſit, neceſſe eſt, quo naturalis eius curſus dirigatur, at in hac vita tantum abeſt, vt veræ gloriæ & germanæ felicitatis ſolidam & expreſſam effigiem teneat, vt ſolicitudinibus, miſeriis, & ærumnis inſuper fere ſemper prematur, reſtat ergo, vt cùm ex iis corporis vinculis euolârit, propriis commodis, & propoſita ſempiternaque lætitia fruatur. neque illud prætereundum videtur, quod fruſtra quid facere & ſine cauſa, minime Deo & natura dignum eſt, quare cœleſtis felicitatis deſiderio, quod nobis natura ingeneratum eſt, nequidquam teneremur, ſi poſtera ſecula ad nos nihil pertinerent. Certis præterea motibus cœli, & ratis aſtrorum ordinibus, mundique pulchritudine, atque huiuſmodi argumentis Deum eſſe, & hæc tanta opera eſſe Dei, omniaque inter ſe connexa & apta, mente & conſilio diuino ad ſalutem & conſeruationem noſtram mirabiliter adminiſtrari, docuit. poſtremo multa in eam ſen-

Ad Cor. epiſt. 1. c. 15.

Ite. differit de aliis multis.

ſententiam dicta ſunt, quare Chriſtiana religio, repudiatis cæteris, vna colenda eſſet, idque cum vetuſtis & veracibus prophetarum oraculis, tum ſanctorum virorum auctoritate comprobatum, qui quo maiori fide & pietate à Deo gratiam inierant, eo, melius, quæ vera eſſent, cernebant. multa denique de contemnenda gloria humana, & cœleſti felicitate expetenda addita ſunt.

Etſi vero hac oratione Pergamus vehementer commotus ſit, ſenſimq; fides in eius animum cœpit illabi, tamen quod, quæ à Romulo dicebantur, vt aliquo miraculo illuſtrarentur, optabat, Romulus magno ſtudio Deum precatus eſt, vt veritati in Pergami animo orienti vberiora gratiæ dona ſuggereret, quo facto, obſoletior veſtitus, quo Pergamus erat amictus, in auguſtiſſimam & inſignem veſtem; virga, quam manu geſtabat, in regium ſceptrum; & fictilis vrna in prægrandem gemmam conuerſa eſt. hæc cum Pergamus admirabundus intueretur, & rerum magnitudine obſtupeſceret, ſe Chriſtum veri Dei loco habere exclamauit, ſtatimque ad terram proiectus, non modo Romulum eiuſque ſocios veneratus eſt, ſed eorum pedes ſæpius oſculatus, ſuſcepto denique baptiſmo vna cum liberis & domeſticis ad quadraginta numerum in Chriſtianorum cœtum adſcriptus eſt. Inde cùm in foro & vicis frequentibus conuocata concione, Romulus & ſocii orationem de Chriſtiana religione habuiſſent, ſic Sutrinorum mentes affecêre, vt cum alii complures, tum Cariſia vidua locuples ac nobilis, Chriſtiana facta ſit, & ſacro baptiſmate abluta. cuius tam eximia fides fuiſſe fertur, vt filia vnica, quæ vnicum erat matri in viduitate ſolatiū, cùm linguæ vſum nullum haberet, habitis obſecrationibus, loquendi facultatem ſit aſſecuta. cuius rei admiratione Cariſia adducta, dimidiam ſuarum copiarum partem egentibus erogauit. Compluribus Chriſtianam religionem ſequentibus, qui ſe à cultu Idolorum auocari moleſte ferebant, Præfectum, cuius fidei Nero Sutrium commiſerat, aggreſſi, Romulum ſociosq; eius criminando exagitare cœperunt. quo eā

Pergamus S Romuli ſermonibus, precibus, eximiisque miraculis, cum vniuerſa familia ad Chriſti, fidem conuertitur. Simile legitur in Vita S Godoleuæ, poſt eius obitum

Item complures alij. Romulus & Socij accuſantur apud Præfectum.

Sutrium

Sutrium aduenisse, qui nouam religionem profitentes imbecillorum mentes errore imbuerent, ociumque ciuitatis turbarent: eos coercendos esse, remque omnem discutiendam, ni omnia seditione & superstitionibus miſceri mallet, nec prius destitêre, quam ex vrbe & agro Sutrino Romulus ac ſocij præcipites exturbati ſunt.

Sutrio expelluntur.

Angebatur Romulus tantam occaſionem bene gerendæ Christianæ Eccleſiæ extortam eſſe de manibus, ob eam rem cùm ipſe ſocijque Deum pro Sutrinorum ſalute precati eſſent, mœsti ſe Romam receperunt, remque Petro, vt geſta erat, expoſuerunt. Petrus eos benigno appellando ſermone, à triſtitia acerbitateque deduxit, & languentes confirmauit.

Romam redeunt.

Porro vt inſtitutum vitæ curſum Romulus teneret, nouum ei onus imponendum exiſtimauit. Erant Feſulæ Hetruriæ oppidum armis viriſque opulentum: Atalantem Tigiani filium cum à Babelicæ turris confuſione diſceſſiſſet in Italiam traiec iſſe, & in Hetruria conſediſſe tradunt, Feſulanique montis amœnitate & cœli ſalubritate captum ibi vrbem, quam Feſulas appellauit, condidiſſe, mœnibuſque ſepſiſſe & turribus firmâſſe altiſſimis. cùm ſpes oblata eſſet populum Feſulanum oppreſſum à dæmone, poſſe ſeruitute eximi, eam prouinciam Romulo ſociiſque eius deſtinauit. Romulumque primum Feſularum Epiſcopum renunciauit, & quamprimùm eo contendere iuſſit. Romulus, qui quiſquis præſidibus Eccleſiaſticis dicto audiens eſſet, cum Christo parere intelligeret, ſtatim viam ingreſſus eſt. Petrus Creſcentium & Dulciſſimum, Volaterras Hetruriæ oppidum paucis diebus ante miſerat, qui id à dæmoniaca poteſtate eripiendum curarent, quod vero poſt diſceſſum nihil de ijs vnquam allatum erat, Romulo viam, quæ præter Volaterras ferebat, ineunti, mandauit, vt de eorum ſtatu cognoſceret, ſeque certiorem faceret. Cùm Romulus ſocijque eius Volaterras peruenissent, exploratis omnibus, Creſcentium & Dulciſſimum iniurijs ab oppidanis iactatos, Volaterriſque

Ioan. Vill. lib. 1. cap. 7.

Feſulas quis condiderit.

A D. Petro Apoſtolo, Feſulan. Epiſcopus deſignatus S. Romulus mittitur

Creſcẽtius & Dulciſſimus, Volaterras miſſi.

& Fe-

& Feſulis exactos, in monte, qui non longe aberat, conſtitiſſe comperterunt. ibi obſiti ſqualore & pallore, macieque perempti precationibus vigilijſque ſe dediderant. ijs conuentis, & longo ſermone cum eis habito, reuertendi in oppidum Volaterras eumque populum doctrina euangelica inſtituendi conſilium ineunt.

Ijs rebus conſtitutis, dum eo recta pergunt, in ciuem nobilem, cui Victimus erat nomen, inciderunt. is ſe miſere afflictabat, quod filij ægrotantis ſaluti deſperaſſet, multitudineque neceſſariorum, qui eum conſolarentur, circumfuſus, domo ſe ſubduxerat, ne filium animam agentem videret: cùm eum adijſſent, nomineque appellaſſent, rogârunt, vt lachrymis temperaret, ſi Chriſto fidem haberet, ſtatim filium incolumem habiturum. Victimus, cui filij ſalus propria vita erat charior, ſe omnia, quæ illi præcepiſſent, facturum pollicitus eſt: rebus, quæ credendæ erant, ordine perceptis, precibuſque à Romulo factis, domum reuerſus filium conualeſcentem ſumma cum omnium aſtantium admiratione offendit. Hoc inſigne miraculum, vt in Chriſtianorum numerum tota eius familia adſcriberetur, effecit. Volaterris nonnullos dies verſati, diu natum ſententiarum pondere ſic hominum animos affecerunt, vt complures eorum hortatione in ſpem, cupiditatemque æternæ ſalutis adducti, euerſis Idolis Chriſtianam fidem amplecterentur.

S. Romulus Victimi ciuis Volaterrenſis filium ſanat, Victimumque tota cum familia, Chriſtianum reddit.

Inde Feſulas petituri Feſulanos truculentius in Chriſtianos ſæuire, & nefaria in eos facinora edere, à Creſcentio & Dulciſſimo acceperunt. quare commutato conſilio, ad diſſeminandam Chriſtianam pietatem, quo Spiritus Sanctus ferebat, iter auerterunt. Cùm plurimas ciuitates prædicando luſtraſſent, plurimumque ea in re profeciſſent, tandem Brixiæ conſtiterunt. ibi concionibus & ſanctitate vitæ plurimos ad Chriſti fidem conuerterunt; tum viduæ cuiuſdam filium mortuum ad vitam mirabiliter reuocârunt, compluribuſque ægrotis opem & ſalutem tulerunt. inde Bergomum ſe recepere. Quo tempore id acciderit, aliquo annorum numero

Et alios multos.

Itidem Brixiæ, vbi & mira operantur.

inter

inter ſcriptores noſtros & externos diſcrepat. Hi enim anno à Chriſti natali die circiter ſeptuageſimo ſecũdo, noſtri octuageſimo octauo Romulum Bergomum veniſſe tradunt; adduntque tam in tempore id accidiſſe, vt prope cœlo miſſus videretur: propterea quod mortuo Viatore, Epiſcopo Bergomates carerent, reſque Chriſtiana pedem referre videretur. qui mihi potiores auctores ſint habendi, non ſatis conſtat. Romulus primo complures, qui incommodo valetudinis affecti erant, in priſtinum ſtatum reſtituit: duos item à mortuis excitauit. Miraculorum fama per vrbem vulgata, non ſolùm in fide labantes firmauit, ſed ad Chriſtum ingentem nouorum cultorum multitudinem adiunxit, ob eam cauſam Bergomi ab omnibus magno in honore habebatur, eiuſque auctoritati plurimum tribuebatur. Iamque ei cum Bergomatibus vitam agere conſtitutum ac deliberatum erat; verùm duo de viginti menſibus Bergomi exactis, nocte in ſomnis obuerſatus Angelus Dei, verbis nunciauit, vt ſe quam primùm in Hetruriam conferret, & inſtitutum opus repeteret. Prima luce re cum ſociis communicata, diuinæ voluntati omnes parendum eſſe cenſuerunt, itaque conuocata Bergomatum concione, diuinum oraculum enunciant, ſeque quæ à Deo facere iuberentur, non neglecturos pronunciant. Prope diem eodem Angelo, qui in quiete viſus erat, duce, profecti ſunt. ne nunc quidem hæc ſine aliqua animi moleſtia legi audiriué poſſe certum habeo; inde exiſtimari poteſt, qui habitus animorum priſcorum illorum patrum, ijs diſcedentibus fuerit. Romulus non modo cœli ſalubritate & locorum amœnitate delectatus erat, ſed Bergomatum ſalutis ſtudio ardebat, quare conſentaneum eſt eum non prius diſceſſiſſe, quam Eccleſiam Bergomatem conſtituiſſet, & alium optimum Epiſcopum ſubſtituiſſet.

Brixia, Bergomũ deuenere.

Bergomatum infirmos Romulus ſanat, & 2. mortuos ad vitam reuocat.

Bergomates multi Chriſtiani fiunt.

Angelico monitu, Hetruriã repetunt, Romulus & Socij.

Cùm in ea loca, vnde Feſulæ procul cõſpici poſſent, perueniſſent, humi proſtrati, & in cœlum ſupplices manus tendentes, pro Feſulanorum ſalute Deum pre-

precati ſunt, inde vrbem ingreſſi, hoſpitio ab Adriano viro in primis claro & graui benigniſſime excepti ſunt, qui eſſent, & qua de cauſa eam regionem obiiſſent, hoſpiti expoſuerunt, quare re cognita eos Adrianus hortatus eſt, vt hoc munere & officio abſtinerent, & quam primùm Feſulanorum finibus excederent, ſuperiore tempore duos alios, qui ſe hæc eadem Chriſtiana inſtituta tradituros pollicerentur, Feſulas veniſſe, peſſimeque acceptos oppido pulſos eſſe; quamobrem ne ipſi committerent, vt hæc eadem pœna ab illis repeteretur. Ad hæc Romulus reſpondit, veniſſe ſe diuino ſpiritu inſtinctos, eius iniuſſu ſe non receſſuros, tantum vero abeſſe, vt vllas minas aut vim pertimeſcerent, vt etiam ſibi magno honori futurũ exiſtimarent, ſi quam tempeſtatem pro fide Chriſti ſubire contigiſſet, modo Feſulanorum ſaluti conſuluiſſent, cùm eos tanto ſtudio diuinæ gloriæ, & alienæ ſalutis deſiderio flagrantes Adrianus cerneret, altiuſque conſtantiam hominum & habitum tacitus conſideraret, viſque cœleſtis & diuina iis explicantibus religionis Chriſtianæ rationem ineſſe videretur: ſe quoq; orationis grauitate & iucunditate perfundi, & fidei virtutem in ſuam mentem influere intellexit, ſeque continuo in Chriſtianorum numero duci voluiſſet, ni tacitæ eius cogitationi vnum repugnaſſet: Chriſtiana enim inſtituta, quæ & inimicitias gerere, & illatas iniurias vlciſci prohibebant, nimiam duritiam & acerbitatem habere, & fortium ingeniorum vigorem vitæ humilitate reſtinguere videbantur, ſeque ea præſtare poſſe deſperabat: ſibi tamen perſuadebat, ſi legi Euangelicæ paulo plus facilitatis & iucunditatis aſperſum eſſet, nihil admirabilius fore. Hanc inanem ſolicitudinem Romulus Adriano facile detraxit, cùm nihil ſeuerius à Chriſto ſancitum eſſe oſtendit, quam communis animarum ſalus poſtulabat, natura autem ita comparatum eſſe, vt magna vis eſſet conſuetudinis, ac propterea ab iis moribus, quibus aſſueuerat difficulter auocaretur; verùm ſi Euangelicam ſuauitatem deguſtâſſet futurum, vt in rebus aduer-

Feſulas deueniunt, ac inibi complures Chriſto aſſociant.

aduerſis, & in periculis, aſperiſque temporibus, veris & diuinis gaudiis perfruerentur; & quæ nunc difficillima viderentur, ea rei Chriſtianæ ſtudium facillima redderet. His rebus auditis Adrianus, vt ſibi Baptiſmus adminiſtraretur, & in Chriſtianorum numero haberetur, poſtulauit. quem demùm vxor eius, liberi ac ſerui ſunt ſecuti. Nec ita multo poſt Celſus, quem à dæmonis vexatione liberauerat, vna cum cognatis aliiſque compluribus, qui rei miraculo interfuerant, ad nonaginta numerum, Chriſtianam religionem ſuſcepit. hac ratione creſcente fidelium numero, Sacerdotes in vrbe conſtitui cœpti ſunt, & de templo conſtruendo conſilia inita.

Expelluntur à Prætore Reperciano.

Id cùm ad Reperciani aures, qui tum Feſulis Præturam gerebat, perueniſſet, miſſis Lictoribus Romulum ac ſocios, aut diis immolare, aut vrbe excedere iuſſit. illi & immolare recuſarunt; nec vllis commoti minis vrbe ceſſere. ob eam rem Prætor ira incenſus, ſe ab ſolio, citato gradu proripit, eoſque virgis cæſos in agrum extrudit. portiſque, quibus firma repagula impoſita erant, obiectis, eos excludit. illi nocte concubia ad portam acceſſere. qua ratione Chriſtus ſepulcro quod obſtructum, & cuſtodiis vigiliiſque munitum erat exceſſit; Petroque in vincula coniecto, carcer, qui ex omni aditu clauſus eſſet, patefactus eſt, eadem Romulo porta vltro ſe aperuit. Romulus, ſociiq; vrbem ingreſſi apud neceſſarios pernoctârunt: poſtridie eius diei prima luce ad loca frequentia dilapſi, ſe ad munus ſuum penſumque reuocârunt. magni ad eos concurſus vndique fiebant, hominesque, abiecta ſuperſtitione, ſe ad Chriſti fidem conferebant, Euangelicæque orationis copia & vbertate ad veram pietatem ſe prope compelli ſentiebant; cùm interim Vienna mulier locuples, cuius filius graui & mortifero morbo vrgebatur, ad Romulum proſilit, fidem auxiliumque eius implorat quo ſanitatem pollicente, ſi Chriſtum colere in animum induxiſſet, ſtatim illa Chriſtum obteſtatur, Romulique precationibus chariſſimi filii ſalutem commendat. his remediis

Reuertuntur, & multos conuertunt.

Infirmum curant.

alijs cùm filius repente non ſolùm ſanatus, ſed etiam confirmatus eſſet, cum mulier, tum alij complures, qui ſe rei teſtes ſpectatoreſque præbuerant, auitas leges & patria inſtituta deteſtati, in Chriſtianam religionem conceſſere. res interea Prætori nunciatur; qui vſque eo commotus eſt, vt dolore atque iracundia arderet, quamobrem Romulum totumque eius comitatum comprehendi & in vincula conijci iubet, carceris ianuæ cuſtodes ponit, edicitque ne quis ad eos adeat, aut vllum cibi genus afferat; futurum ratus, vt illi ſine vllo ciuitatis tumultu, fame & rerum omnium inopia conficerentur, illi incluſi atque ab omnibus humanis præſidiis deſerti precationibus operam dabant, neque ſolùm æternæ felicitatis firma ſpe, ſed etiam præſentis auxilij certa expectatione pendebant, neque eos ſpes fefellit; nam Chriſtus in carcere eis oblatus eſt; cuius ope non ſolum fames depulſa, & caſus eorum ſuſtentati, ſed animi ad omnia pericula ſubeunda paratiores, alacrioreſque facti ſunt.

Carceri mancipantur.

Chriſtus eis inibi apparens, recreat & confortat.

Cum tantum temporis interceſſiſſet, vt eorum corpora fame abſumpta eſſe credibile videretur, Repercianus accerſitis neceſſariis ſuis, eamus, inquit, & iam deorum contemptores mortuos ex carcere proijciendos curemus. Quod diuerſo conſilio ad eos proficiſcebatur, atque Babiloniæ rex ad Danielem ierat, diſſimilem etiam exitum habuit. is enim vt Danielis mortem lugeret, ad lacum leonum; ille vt Sanctorum virorum morte lætaretur, ad carcerem rapiebatur, tulit is ex incolumitate gaudium; Repercianus autem, cùm quos miſeria iam peremptos exiſtimabat, eos hilaritatis plenos, optimoque corporis habitu florentes offendiſſet, exarſit dolore, & iracundia, cumque id cuſtodum culpa accidiſſe arbitraretur, propius nihil eſt factùm, quam vt eos pugnis & calcibus concisos vltimo ſupplicio mulctaret, ſedata tandem ira, cuſtodibus ignotum eſt, imperatumque vt Romulus, ac cæteri verberibus lacerati ex vrbe educerentur, & capite plecterentur. Dum extra mœnia vincti trahuntur, mulieri

Danielis 6.

vrnam aquæ plenam capite geſtanti fiunt obuiam. ab hac Romulus ſiti enectus aquam popoſcit. illa, ſiue armorum ſonitu, & hominum multitudine territa; ſiue, quod magis credendum eſt, inſita illiberalitate adducta terga dedit. ob hanc inhumanitatem vetus Ægyptiorum miraculum renouatum eſt. nam quemadmodum Pharaone Iſraeliticum populum inſectante tunc Ægypti flumina; ſic hoc tempore puteus, vnde mulier aquam hauſerat, in ſanguinem conuerſus eſt. Quæ res ad amplectendam fidem oblato miraculo Reperciani miniſtros excitare debuit, ea ad horrendam rabiem & nefandum furorem efferauit. quorum vnus ſtricto pugione vecordi audacia in Romulum irrupit; à quo is multis ictibus tranſfixus, moribundus concidit, ac paulo poſt expirauit. ſocios quoque eodem temporis momento obtruncant. hæc anno noſtræ ſalutis nonageſimo, pridie nonas Iulij, accidiſſe vetuſtiores noſtri ſcriptores in monumenta retulerunt. Horum corpora vnguentis circumlita, ab vrbe circiter paſſus mille, à fidelibus honorifice, quantum res ferebat, ſepulta ſunt. ibi poſtea creſcente fidelium numero, Feſularum cathedralis ædes & Epiſcopale domicilium conſtructum eſt.

Exod. 7.

Tandem martyrio coronantur.

Locus ſepulturæ.

VITA S. ILLIDII, ARVERNORVM Antiſtitis quarti; Ex ea quæ extat apud Gregor. Turonenſ. Libr. de vita Patr. cap. 2.

C. Bar. in not. mart. Rom.

BEatus Illidius cum ab ipſa infantia, vt mortificatis membris ſoli Chriſto viueret, diuerſas abſtinentiæ cruces ſibi adhibuiſſet, tantam demùm, Domino largiente, vitæ ſanctimoniam, tantaque gratiarum chariſmata eſt aſſecutus, vt vnanimi omnium ſuffragio, Deo inſpirante, ad Aruernæ Eccleſiæ Pontificalem Cathedram ſublimatus ſit. Vnde factum eſt, vt fama virtu-

7. Iulij.

Epiſcopus creatur Aruernorum.

Digitized by Google

virtutum eius, non ſolum ipſos Aruerni territorij terminos vicinarumque vrbium fines adiret: verum etiam Treuerici Imperatoris aures attingeret. Cuius quidem filia cum à ſpiritu immundo correpta grauiter vexaretur, & non inueniretur, à quo poſſet erui: ilico beatum Illidium directis ad eum pueris ad ſe euocauit. Quo poteſtati Regiæ celeriter ſe repræſentante, ac venerabiliter admodum excepto, pater de exitu infelicis conqueritur filiæ. Ille vero confiſus in Domino, in oratione proſternitur, nocteque cum ſacris hymnis, canticiſque ſpiritalibus tranſacta, immiſſis digitis in os puellæ, nequam ſpiritum à corpore abegit obſeſſæ. Quod miraculum Imperator cernens, immenſam auri argentique vim ſancto offert ſacerdoti. Quam ille execrans ac refutans, hoc obtinuit, vt Aruerna ciuitas, quæ tributa in ſpecie tritici ac vinaria dependebat, in auro diſſolueret; quia cum graui labore penu inferebantur Imperiali. *Sanat dæmoniacam*

His ita feliciter geſtis ſacer Antiſtes ad propria remeans, in ipſo itineris curriculo, corporalis ergaſtuli vinculis ſolutus migrauit in cœlos; à ſuiſque delatus, in vrbe ſua conditus eſt; vbi plurima infirmis præſtantur beneficia; quorum & author huius vitæ particeps fuit; Liberatus quippe eius meritis ab acerrima, qua vexabatur febre. *Moritur.* *Miraculis claret poſt obitum.*

VITA S. VVILLIBALDI, PRIMI EPIſcopi Aichſtadiani, ſiue Eiſtetenſis: Ex ea quæ extat penez D. Henricum Caniſium. Claruit Anno Chriſti 738. & reliq. Sedentibus Gregorio Tertio, & Zacharia PP. MM.

C. Baron. Tom 9. Annal & in Appendice 12. Tom. alias Eiſtatenſis:

PRæſul VVillibaldus Angelicæ caſtitatis inſtar, de genere Anglorum emicuit oriundus. Cumque egregiæ indolis puer, cum maxima parentũ ſpe iam tirenium *7. Iulij.* *Patria eius.*

Trimulus, Vſque ad mortem infirmatur. nium clauderet, morborum incommodis ſubito intabuit: ſpectabile oris decus fœda tenuatum macie defloruit. Vlcerati dolore parentes, quod vnicum tunc reſtabat, eum vix patulo ore aëra trahentem Eccleſiæ, inferentes, ante adorandam ſanctam crucem poſuerunt: & ſi ad ſalutem recrearetur, eum diuinæ mancipandum ſeruituti deuouerunt. *Parentum votis ſanatur.* Piis ſtatim votis effectum merentibus, puero cum ſalute prior oris decentia redijt, & abſolutæ valetudini reconciliatus, præmaturis pollere cœpit virtutibus. Hoc igitur omine parentes Deum aliquid magni in tantæ indolis puero operaturum percipientes, ſibi non defuerunt; ſed filium ſuum vix quinquennem monachicæ diſtrictioni apud monaſterium VValtheim dictum, ſub venerando Abbate Egilvvardo dedicauerunt. *Inſigniter proficit.* Literis ergo applicitus, nec momentum temporis otio indulſit, ſed breui ſolertiſſimus Prælatus, pectus ſuum hagiographiæ armarium fecit, & vt Chriſtum in omnibus exprimeret, quidquid diuini, quidquid legis Eccleſiaſticę legendo percepit, hoc moribus & habitu fideliter aſſequendo impleuit. In ſingulis ergo virtutibus iam excellentiſſime eminens, ita enituit perfectiſſimus in Chriſto, vt nil cogitaret, niſi eſſe cum Chriſto. Quamuis ergo iam abnegato ſeipſo, mundum tam mente, quam habitu calcâſſet, timeret tamen perfectioni, quod in natali ſolo parentelæ dignitas aliquantulum famæ & honoris ſibi licet nolenti adderet: decreuit patriam egredi, & tam ignotus, quam egens pro Chriſto peregrinari. Et ne ſolus ex ſuis Chriſti militiæ adſcriberetur, patrem nomine Richardum, *Eius vita habetur 7. Februarij.* genere & rebus clarum adijt, eiq; mundi contemptum, & peregrinationem ſuadere cœpit, qui cum obijceret filio ſibi videri crudeliſſimum, & omnino ab humanitate alienum, filios orbare, coniugem viduare, domum totam deſolare, inſtillauit ei S. VVillibaldus nil diuino amori præponendum; hanc pro Chriſto crudelitatem omni pietate humaniorem: ſoloſque mundi contemptores Chriſti futuros cohæredes. *Peregrinationem cogitat; & parenti perſuadet.* Victus demum veridici filij narratione, ſe obtemperaturum, & quocunque

à ca-

à caro duceretur pignore, ſecuturum promittit. Incenderat & idem felix ardor S. VVillibaldi fratrem VVunebaldum, Heidenheimenſis cœnobij conſtructorem, & Abbatem futurum, nec non & amborum ſororem virginum decus VValpurgam, multoſque eiuſdem non ſolum cognationis, ſed & patriæ, vt capto crucis vexillo, nudi euolarent ſecuturi Regem gloriæ.

Anno in æſtatem vernante, cum ventis patientibus prima fides arrideret pelago, ſancti fratres VVillibaldus & VVunebaldus, cum patre Richardo, & ſorore VValpurga, alijſque non paucis, in quorum pectoribus idem feruebat ardor, naui conſcenſa iter optatum arripiunt, & ventis feliciter ſubſequentibus ripam fluminis Sigone, iuxta vrbem, quæ vocatur Rotum appulerunt. Inde Romam tendentes, Luccam Tuſciæ vrbem deuenere, ibique patrem ſuum carne ſolutum, & præmia, quæ obſecutus filio meruit, adeptum in cœmiterio ſancti Preſciani ſepeliêre. Hinc deſideratam diu Romam peruenientes, lacrymoſa deuotione à principibus Apoſtolorum indulgentiam exorauerunt, ibique Sanctorum loca in illis partibus ſita viſitantes, ſeque cotidie Deo in ara cordis mactantes, à feſtiuitate S. Martini vſque ad Paſcha, ſæua excocti infirmitate ſuſtinuerunt. Interim tamen ſancti fratres hoc Deo prouidente ſortiti ſunt ſolatium, vt cum vnus vnam ſeptimanam grauante morbo lectum occuparet, alter mitigato interim languore iacenti miniſtraret. Sic occupante alternatim hunc grauiori, illum mitiori languore, ſe ſancti fratres procurauêre. Cumque Deo miſerante S. VVillibaldus iam abſolute eſſet reſtitutus ſanitati, amore cœleſtis Ieruſalem cœpit terreſtrem ſuſpirare, & loca veſtigijs Chriſti inſignia videre. Dimiſſis ergo ibi fratre VVunebaldo, ſororeque VValpurga, duobus comitatus ſociis, ipſe tertius, victorioſum iter adgreditur.

Iter init cum Parente fratre & Sorore & aliis compluribus.

Parens Richardus moritur & ſepelitur Lucæ in Tuſcia: cuius vita habetur 7. Februarij.

Romam deueniunt: Inde Hieroſolymam pergunt.

Quo varijs caſibus, variis diſcriminibus, magna veneratione, & eximia pietate emenſo, depoſuit ſe demum S. VVillibaldus in monte Caſſini, apud Monaſterium ſancti Benedicti, ſub Abbate Petronace. Et hic

decimus erat annus, ex quo exilium eſt adorſus, octauus vero, ex quo Romam eſt egreſſus. Poſtquam ergo ſanctus ille vir ſe Monachis prædicti loci coniunxit, vitæ cœnobialis, religioſiſſimæq; conuerſationis normam in ſe ſapientiſſime monſtrauit. Igitur amore omnium in eum prouocato, in primo poſtquam illuc venit anno, factus eſt cubicularius Eccleſiæ; in ſecundo, Monaſterij Decanus; poſtmodum octo annis in duobus poſitis ibi Monaſteriis portarius; quatuor annis apud Monaſterium in vertice montis ſitum: quatuor rurſus apud Monaſterium inferius iuxta amnem Raphito poſitum.

S. Willibaldus, ingreditur Monaſterium Montis Caſſini, iam redux ex peregrinatione. Eius vita extat 5. Iunij.

Claruit & eodem tempore in Teutonicis partibus, tam opere, quam nomine Bonifacius, Moguntinæ Eccleſiæ Archiepiſcopus, genere itidem Anglus, & ſancto Villibaldo cognatus, conuerſaque poſtmodum feroci Friſia, inſignis Chriſti Martyr futurus. Hic cum de propagando Chriſtianæ religionis nutrimento cogitaret, & huic operi habiles ac neceſſarios vndecunque anhelaret aggregare, audierat famam S. VVillibaldi apud caſtrum Caſſinum diuinæ deditiſſimum contemplationi. Veniens ergo Romam idem Archiepiſcopus, poſt alia cum Præſule Apoſtolico de Catholicæ ſtatu Eccleſiæ collata ſubiunxit, quod ſe feruentiſſime excoquebat, commiſſum ſcilicet ſibi Moguntinæ ſedis Archiepiſcopatum, terræ & locorum ſpatio amplum, gentilitatis autem ritu eſſe ſqualidum & multum, meſſem ibi multam, operarios autem paucos, & cum neceſſitas irrecuperabilis cogat paſtorem commiſſorum ſibi quorumlibet rationem reddere; ſubditorumque ſanguis requiratur à præpoſito Præſule, vnum paſtorem tam numeroſo ouili non poſſe ſufficere; ideoque ſi Deus annuat, & ſi Apoſtolica auctoritas permittat, ſe eundem Epiſcopatum, ſtatutis in eo duobus Epiſcopis, decreuiſſe partiri; vt minor procuratio, & gregem munire, & paſtorem valeat alleuare; Eſſeque apud caſtrum Caſſinum Monachum quendam VVillibaldum, qui poſtpoſitis diuino

uino amori patria & parentibus, poſt fractam longo viarum, & ſancta permeandi loca labore ætatem, Deo ibi mancipatas ſeruat, cui vnum ex ſtatuendis Epiſcopatibus velit committere, ſi ipſe dominus Papa eum Monaſterio ſubtractum, ſibi curet tranſmittere. Præfuit tunc ſedi Apoſtolicæ Gregorius eiuſdem nominis tertius, Papa vero nonageſimus primus. Hic audito tam laudabili Archipræſulis Bonifacij deſiderio propoſito, eius intentionem probauit, ſancti tranſmiſſionem VVillibaldi promiſit, & longis fotum amplexibus, plenum ſingultibus dimiſit. Nec longùm poſtea S. VVillibaldus decennio iam apud Caſſinum montem impleto, Romam cum quodam confratre ſuo genere Hiſpano, ex licentia Abbatis ſui Petronacis adijt. Cuius audito aduentu beatus Papa eum vocauit, & poſt multas inquiſitiones & reſponſa, ei ſancti petitionem Bonifacij intimauit. Id durum, & propoſitæ contrarium vitæ ſanctus VVillibaldus reputans, intulit, ſe qui propria dimiſit, qui mundum pedibus ſubegit, non poſſe rurſus mundanis irretiri, nec quiete, quam in valle lachrymarum ſibi parauit, velle priuari; nec eſſe prouidi, & mente integri, vt poſt horrenda naufragia portu occupato, ſe titubantibus adhuc veſtigiis ſæuam prætendenti mortem credat pelago. Ad quem Papa his vel huiuſmodi vtitur dictis. Dilectio DEI per dilectionem proximi probatur. Petro ergo poſtquam ſe amatum ter audiuit, gregis ſui curam & paſtionem commiſit. Hinc inſtructi diuinitùs ſancti Patres, multis ex Monaſteriali quiete, compluribus ex ſolitaria contemplatione raptis, Epiſcopatus commiſere. prædeceſſor & æquiuocus meus Gregorius mente & habitu Monachus, ſedi Apoſtolicæ præficitur. Moyſes heremita innumeris in eremo clarus ſignis de ſolitaria quam duxerat vita, impetrante apud Romanum Imperatorem Manuia Regina, raptus, Saracenorum genti Epiſcopus præponitur, nec longùm indutam agnina pelle ferociſſimam

gentem Chriſto lucratur. Quicunque igitur virtutibus pollens, præeſſe renuit, ſuamque quietem aliorum vtilitati præpoſuerit, tot damnatorum pœnas dignus erit luere, quot peccantium mores, ipſe Prælatus potuit corrigere. His vel ſimilibus animus S. Villibaldi flectitur, & pedibus Papæ aduolutus, quodcunque imponatur onus deuoto ſe ſubiturum humero profitetur. Multùm ergo inſtructus, & Apoſtolica benedictione munitus dirigitur ſanctus ſancto, VVillibaldus Bonifacio; quem ſanctus Archipræſul quaſi Angelum cœlo dimiſſum recipiens, gratioſo affectu amplectitur, digniſſime veneratur. Notificata ſibi de hinc vocationis ſuæ cauſa rogauit S. VVillibaldum, vt dignetur ire, & locum cui Præſul præponendus ſit videre. Erat igitur eidem Archiepiſcopo in finibus Baioariæ locus Eihſtad dictus; ſibi à quodam pio & religioſo, nomine Suigero, pro diuinæ reſpectu remunerationis in vſus diuinos traditus. Hoc igitur loco adhuc ſuæ parochiæ ſubiecto decreuit S. Bonifacius Epiſcopatum facere, eique S. VVillibaldum præficere. Iuit, vidit, probauit, reuerſuſque ad ſanctum Bonifacium, eo comitante, denuo locum ſuum adijt, & Presbyteratûs ibi gradum Archiepiſcopo conſecrante perfecit. Nec mora; Eccleſiæ fundamenta cœpit ponere, clauſtrum & officinas Cleri ſignare, & quælibet diuinæ neceſſaria ſeruituti ſagaciter diſponere. Reuoluto abhinc anno, Archiepiſcopum in Turingia adiens, tolerabile hoſpitium habuit in via, apud fratrem VVunebaldum, octauo ſemis anno, poſtquam apud Romam diſceſſere, non viſum. Hinc ad Archiepiſcopum ſuum apud vrbem Saltzburge venit, vbi confluente antiſtitum collegio, conſentiente Cleri, plebiſque ſuffragio, Epiſcopalem benedictionem, & Eihſtatenſis Eccleſiæ cathedram ſuſcepit, quadrageſimum primum ætatis annum tunc agens. Cura igitur Epiſcopali ſuſcepta, non habuit requiem, verbum Dei die ac nocte prædicare, deſides gentis illius animos, & parum de futuro ſollicitos, ad ſpem cœleſtium erigere, ſepoſitis inanium rerum curis, æterna quærere. Et ne parùm fidei

colo-

S. Willibaldus mittitur à Gregorio 3. Papa, S. Bonifacio Archiepiſcopo Moguntino in adiutorium, vti præfatus Bonifacius petierat.

Willibaldus fit Sacerdos: & conſtruit Eccleſiam in Eihſtad.

Conſecratur à S. Bonifacio primus Eihſtetenſis Epiſcopus.

colonus proficeret, quod verbo plantabat, vita, doctrina conſona rigabat. Nec longùm rudis ſqualentium cordium campus ita Euangelici ligonis exercitium audierat, vt ignaro fructus agro, extirpato errorum frutice, ſeges rubicunda & vinea Dei Sabaoth videretur ſurrexiſſe. Poſtquam igitur Epiſcopatum ſuum ſanæ inſtitutis vitæ per ſeptem annos digniſſime informauit, diſſolui & eſſe cum Chriſto cupiens, Spiritum conditori reddidit, ſepultus in Eccleſia, cui præfuit. Quanti nunc apud Deum ſit meriti, teſtatur corona iuſtitiæ, quam miracula apud ſepulchrum eius coruſcantia teſtantur eum recepiſſe.

Oliua fructifera in domo Dei.

Vita excedit ſeptennis in Epiſcopatu.

Sepulchrū eius miraculis glorioſum.

C. Baron. Tom. 3. Annal.

HEROICVM PLANE MARTYRIVM ſancti Procopij; Ex eo quod eſt apud Simeon, Metaphraſten. Eius acta citata reperiuntur, in ſecunda Synodo Nicæna. Act. 4. Paſſus eſt circa Annum Domini 308.

DIocletiano & Maximiniano Romanum adminiſtrantibus imperium, res Chriſtianorum in tantas eorum crudelitate atque ſæuitia redactæ fuère anguſtias, vt non niſi ſola morte eaque valde glorioſa ex turbulentiſſimo vitæ ſtatu ad pacem ac gaudium denique ſempiternum peruenire poſſent. Vaſtauerat Diocletianus Alexandriam; ſibique, auctore quodam Achille, rebellem, horribili ſtrage ac nece multorum, iterùm plene ſubiugauerat. Cumque rebus hoc modo in Ægypto ex animi ſententia peractis veniſſet Antiochiam, ac ibidem è tribunali noua crudelitatis ſuæ in Chriſtianos edicta proferret, ſuoſque commentitios deos deaſque, nefaria ſuperſtitione multis laudibus in cœlum tolleret, fœmina quædam Senatorij ordinis, Theodoſia nomine, marito Chriſtiano recens orbata, vnico cum filio cui nomen erat Neanias, & ingenti pecuniarum vi ſupplicem ſe Imperatori pro tribunali ſe-

8. Iulij.

Diocletiani ſæuitia in Alexandrinos.

Theodoſia mater S. Procopij.

denti exhibuit, vt filium vnicum egregio corporis robore adoleſcentem, & deorum amicum ſuſcipiat, & aliqua militiæ præfectura, pro generis nobilitate, honoret. Imperator cùm ex veſte lugubri maritum Chriſtianum è vita ſublatum intelligeret, ſciretque eam cum filio ſtrenuam inanium deorum cultricem, accepta, quam attulerat, pecunia vehementer gauiſus eſt, eiuſque filium & ſpiritu & corpore perſonam minime vulgarem præſentantem, perampla cum poteſtate, Alexandriæ præfecit, monuitque, vt tota virtute eam in rem incumberet, vt Chriſtianum nomen internecione deleret. Quod vt faciliùs exequeretur, duas ei militum cohortes attribuit, qui in Chriſtianis ſuppliciis fatigandis aſſiduam ei opem ferrent.

Theodoſia cum filio deos colit.

Neanias præficitur Alexandriæ. Is eſt Procopius.

Profectus igitur Antiochia cum inſtructa militum manu ac Apameam Syriæ prætergreſſus, in ipſo itinere tertiam circa noctis horam ingens repente terremotus cum crebris fulgetris & horrendo tonitruo exortus cunctos effuſam in fugam diſſipauit, mortiſque timore vehementer oppreſſos humi ſtrauit. Solus Neanias, diuina magis quam humana virtute roboratus, conſtitit, vocemque cæliùs delapſam huiuſmodi audiuit; Neania, quo vadis, & aduersùs quem in tanto impetu incitaris? Ille autem, qua erat animi libertate, Imperatoris edictum protinùs expoſuit, ac ab eo acceptam poteſtatem; vt quoſcunque nempe inuenire poſſet Crucifixo credentes, eos excrucians tolleret de medio. Tum rurſus audiuit; Quid vero, ô Neania, tu etiam contra me venis? Ille autem, tu, inquit, quis es Domine? non poſſum enim cognoſcere. Hæc vt effatus eſt, vidit protinùs Crucem cryſtallino candore mire rutilantem, vocemque ex ipſa non ſine ſtupore audiuit: Ego ſum Ieſus Crucifixus, Dei filius. Tum vero Neanias maiore ſtupore oppreſſus; Et tu, inquit, Domine quomodo Dei filius es, qui tantis vulneribus tantiſque ſuppliciis, dedecoris & ignominiæ maculis, in exitu vitæ affectus fuiſſe dice-

Chriſtus in via apparet Neaniæ.

Neanias qui & Procopius, more Apoſtoli Pauli à Domino vocatur.

diceris, quanta ſceleſtiſſimus quiſque nunquam ſuſtinuit? Cui Dominus; Ego quidem extremam ſuppliciorum omnium ignominiam acerbitatemque perpeſſus ſum, multiſque plagis contuſus è vita exceſſi, ſed niſi ego eas ægritudines ſceleribus veſtris debitas excepiſſem, doloreſque, qui vobis ſubeundi erant, ſuſtinuiſſem, vos ſempiternis ſupplicijs addicti, nunquam ſalutem conſequuti fuiſſetis. Meo igitur cruciatu, ab exitio & cruciatu ſempiterno liberati: Mea morte, è faucibus æternæ mortis erepti eſtis. In hoc autem ſigno quod tibi apparuit, vince hoſtes, & pax mea erit tecum. His CHRISTI verbis Neaniæ animus calore diuini amoris adeo incenſus fuit, atque ex Crucis illius aſpectu tanto repletus gaudio, vt mox Scythopolim ingreſſus, vocato ad ſe clanculum aurifabro Marco artis illius peritiſſimo, Crucis ſignum ex auro formari iuſſerit, quo perpetuo illius aſpectu tanti beneficij memoriam recoleret, eamque piis operibus continuo foueret. Interea Marcus dum operi ſedulo incumbit, iamque extremam manum imponere parat, ecce ſubito (dictu mirabile) tres ex templo imagines in ſcriptæ apparent, Hebræo ſermone hoc modo deſignatæ: Superne in principio, Emanuel: in iis autem quæ erant vtrinque initijs, Michael & Gabriel. Eas Marcus nequicquam delere conatus, cùm inſtaret, manumque vehementior adhiberet, ſenſit protinus diuina quadam virtute manum langueſcere, ac omni plane virtute deſtitui. Interea Neanias ſupernieniens, viſis imaginibus, myſterium earum quæſiuit & quo motu eas Cruci inſculpſiſſet ſcire voluit. Reſpondit artifex, neque ſe eas elaboraſſe, neque ſcire prorſus quid ſibi vellent, ſed occulta quadam, ac plane diuina virtute, eas, perfecto iam quaſi opere, ſubito apparuiſſe.

Fructus paſſionis Christi.

Neanias crucem ex auro ſibi formari curat.

Tum Neanias magna pietate commotus, Crucem adorauit, ac venerabundus eam amplexans, precioſiſſima purpura inuoluit, perſolutoque artifici

Adorat Crucem Neanias.

tifici precio, lætus ſuis cum militibus domum perrexit.

Agarenorum ſcelus. Porro eo tempore Agareni improba quadam conſuetudine aliorum filias vi ſibi vxores depoſcebant, recuſanteſque armis ſuam in poteſtatem redigebant. Ea res cùm parentes earum peſſime haberet, tum vero Neaniam ſupp'iciter rogabant, vt deteſtabiles adeo Agarenorum conatus reprimeret, filiaſque multorum à miſeranda ſeruitute in libertatem armis vindicaret. Nō recuſauit ille, Crucis ſuæ virtuti confiſus, dicens; Profecto iam demum experiar, fueritne vere Dei filius, qui mihi apparuit. Hæc identidem cogitans vox huiuſmodi auribus eius inſonuit; Confide Neania: Ego enim ſum Dominus Deus tuus, ego tecum ſum. Hac voce confirmatus mirifice, inflammato animo cum ſuis in Agarenos irruit, cunctiſq; repente in effuſam fugam conuerſis, ſex hominum millia ferro trucidauit, nemine è ſuis prorſus deſiderato.

Inſignis victoria Neaniæ, de Agarenis.

Ea potitus victoria, recta ad matrem contendit, quę glorioſi triumphi iam ante certior facta filio gratulabunda occurrit, magniſque clamoribus dijs tam præclaræ victoriæ laudem acceptam referendam dixit. At Neanias, Chriſti gratia à nefandis erroribus tunc rite purgatus, apprehenſa matris dextera, eam in cubiculum inanium deorum ſimulacris refertum deduxit, aitque; Fraus maligni dæmonis hactenùs te à via veritatis in ſempiternum præcipitium impulit. Nam ſi dij, quos dicis, opem mihi in bello tulerunt, ipſi pronuncient, vocemque edant, vt credam eos vitæ & mortis habere imperium. Theodoſia hæc audiens, primo haud mediocriter tantam filij audaciam indignata eſt; deinde ſupplici corporis habitu ad ſimulacra accedens, ſingula nōminibus proprijs inuocauit. Sed cùm nulla reſponſa darentur, adoleſcens ſiniſtra Crucem tenens, reiecta ex humeris chlamyde, matreque paululùm repulſa, dextera ſtatuas deiecit, humi detraxit, calcibus inſultans in fruſtra comminuit, ac poſtremo cuncta

Neanias matris ſimulacra deſtruit.

(erant

(erant enim ex auro & argento conflata) pauperibus diſtribuit.

Tum vero mater, & naturæ & viſcerum ſuorum oblita, mente furibunda, ad regiam cucurrit, & Diocletiano factum filij, ipſumque filium crudeliter prodidit. Imperator confeſtim datis ad Palæſtinæ Præſidem literis (is erat Italus Iuſtus quidem nomine, at ipſo Nerone crudelior) mandauit, vt Neaniam ſacrificare recuſantem omnibus ſuppliciis dire excarnificatum, dignitate ſimul & vita ſpoliaret. Præſes, acceptis literis, ilico ad ædes Ducis feſtinauit, eaſque illi legendas exhibuit. Ille vero rite perlectas minutatim conſcidit, parteſque ventis mandans, Ego ſum, inquit, Chriſtianus, quod imperatum tibi eſt, exequere. Cui Præſes, Non, inquit, Ducum fortiſſime, ſic agendum eſt; quin potius nouos tibi honores ab Imperatore tui ſtudioſiſſimo concilia. Cui Neanias; Ego me Chriſto lubens ſacrificabo. Ecce ergo propoſitæ ſunt tibi carnes; caſtiga Præſes, noſtriſque ſuppliciis, quæ ego auide expecto, noſtros tibi honores compara. Hæc dicens, militare cingulum in faciem Præſidis per contemptum proiecit, vt citius ad inferendos cruciatus eum prouocaret.

Accuſatur à matre.

Epiſtola Diocletiani ad Iuſtum, Palestina Regionis Præfectum.

Præclara Neania conſtantia.

Ardor eius pro Chriſto patiendi.

Tum vero in iram & furorem conuerſus Præſes, vinctum eum Cæſaream abduci iuſſit; quem populus errore ſimulacrorum temulentus magnis clamoribus ad necem poſcebat. Adfuit tandem & Præſes, qui à maligno dæmone animo efferatus, ſuſpenſum iuuenem crudeliſſime cædi iuſſit, adeo vt non pauci, martyris ætatem & corporis pulchritudinem miſerati, lachrymas funderent. Sed Chriſti athleta, quanquam toto corpore fœde admodum laceratus, inuictus permanebat, flenteſq; hortabatur vt potius animarum ſuarum interitum, quam eius corporis plagas, luctu lachrymiſque proſequerentur. Præſes tantam animi fortitudinem vehementer admiratus, iuſſit eum in carcerem abduci. Cuſtos erat Terentius, qui multis iam ante à ſanctiſſimo martyre beneficiis affectus, incredibili animi ſui dolore eum excepit, ac Præſidis veritus minas in inte-

Mittitur vinctus Cæſaream.

Verberatur immaniſſime.

Eximia eius magnanimitas.

interiore carcere concluſit, fœnum tamen ac ſindonem adminiſtrauit, vt fracta corporis membra commodius foueret. Sed qui omni ſolatio deſtitutus iacebat, non diu diuinæ conſolationis expers fuit. Quomodò enim fieri poſſit, vt benigniſſimus Ieſus militem ſuum, tot tantiſque vulneribus conciſum, relinqueret; Ecce vero nocte concubia, Angeli immenſo corruſcantes lumine carcerem ſubintrant, martyrem inclamant. At ille; Et quinam, inquit, vos eſtis? Cui illi; Angeli Dei ſumus, à Chriſto ad te miſſi. Tum martyr; Si Angeli, inquit, eſtis Chriſti, ei genu flectite, veſtroſq; oculos ſacroſancta Cruce conſignate. Fecerunt illi quod petebat martyr; cumque rurſus, an veros eos Chriſti angelos eſſe crederet interrogabant. Tum martyr veluti omnium, quæ paſſus fuerat, oblitus, oculos pietate plenos ad cœlum attollens, ô inquit, bone Ieſu, iure quidem tres pueros in fornace flamma conſtitutos tu Angelorum viſitatione dignatus es. A me autem quid factum eſt eiuſmodi, vt angelorum tuorum ſolatio me digneris? His dictis, vidit à latere Chriſtum ipſum clariſſima luce circumfuſa ſibi aſtantem, & aquis eum aſpergentem, dicentemque; Non tu ampliùs Neanias, ſed Procopius appellaberis. Præbe igitur te ſtrenuum inuictumque athletam, vt alios per te ad vitam deſtinatos, patri meo cœleſti eodem martyrij gloria coronandos exhibeas. Procopius tam ſtupendo Dei beneficio pene exanimatus, flexis genibus ſcelerum ſuorum veniam ſuppliciter poſtulare, vires contra tormenta petere, ſeque totum profuſis lachrymis Chriſto commendare. Inter hæc integræ ſanitati, fugatis omnino plagarum vibicibus, reſtitutus, nouoque inſuper delibutus gaudio, iubente Præſide, ita è carceris latebris prodijt, vt maxima populi multitudo, viſa corporis eius eximia pulchritudine, ac diuino ſplendore, qui ex ipſo vultu radiabat, vnum Deum Chriſtianorum, verum & viuum clamaret. Ea re ingenti affectus moleſtia Præſes, indicto ſilentio, Fratres, inquit, merito magnus Deorum noſtrorum clementia eſt celebranda laudibus, qui nouo

Angeli eũ inuiſunt.

Nota hæc Lector.

Mira humilitas eius.

Chriſtus ei apparet, & eum baptizat, vocans eum Procopium

Reſtituitur integræ ſanitati.

nouo inſuper addito decore hunc famulum ſuum reformârunt. Tum Procopius; Quin, inquit, ad eorum templa contendimus, vt ſciatis quiſnam deorum adeo in me beneficus extiterit.

Hoc dicto gauiſus Præſes, magnifico valde apparatu eum deduxit, ſolumque ingredi cupientem honorifice dimiſit. Ibi tum Procopius, clauſis templi foribus, ardentiùs precari, Chriſtique numen inuocare, vt ſtatuas ad vnam omnes contereret, atque in aquam reſolueret. Exauditæ eius fuêre preces; prorſus vt collapſis vno impetu ſimulacris, & in aquam reſolutis, milites tanto permoti miraculo protinùs Chriſto nomina darent: eandemque martyrij palmam vehementer expeterent. Præſes vero eorum conuerſione turbatus, de ijs prima opportunitate ſupplicium ſumere, ac cunctos repentino incurſu opprimere cogitabat; Cum interim Tribuni militeſque diuina luce colluſtrati, ad martyrem Procopium abierunt, ſupplicibuſque ab eo verbis contenderunt, vt eos Chriſto ſociare dignaretur. Ea re mirifice lætatus martyr, omnes ad Leontium ciuitatis illius antiſtitem noctu perduxit; ſicque rite ab eo inſtructi, & aquis luſtralibus expiati, percepto deinde viuifico corpore & ſanguine Chriſti, in numerum fidelium fuere recepti, ac paulo poſt viceſimo primo Maij, capitum ſuorum abſciſſione, victricem martyrij coronã, accepêre. Tribuni fuêre Nicoſtratus & Antiochus; quorum omnium reliquias Eulalius, vir genere & pietate clarus, magno honore excepit, & in loco eorum virtute digno condidit.

Procopius deorum ſimulacra precibus euertit, & multi credunt in Chriſtum.

Duo tribuni cum militibus ſuis credunt.

Plectuntur capite, & eorum reliquias colligit Eulalius.

Chriſti autem martyr Procopius maximo ferri pondere oneratus, tetro iterùm carcere concluſus fuit; ad quem mox duodecim prima nobilitate matronæ peruenerunt; quæ ſe quoque Chriſtiana imbutas fide profitebantur. Quod ſimulatque reſciuit Iudex eodem eas carcere concluſit; ac cum paulo poſt eaſdem Chriſti confeſſione mire conſtantes, variis excarnificaret ſuppliciis, ferroque & igne ad aliorum terrorem immaniter exurerentur, forte tunc aderat fortiſſimi mar-

Duodecim matronæ ad Procopium in carcerem veniunt, creduntque in Chriſtum, ac poſtea dire cruciantur.

martyris mater Theodoſia; quæ cum molles fœminarum animos vna Chriſti virtute ita repente roboratos cerneret, vt neque teterrimo carceris ſqualore, neque horrendis cruciamentis, quicquam à fidei conſtantia dimouerentur, imo cuncta ſupplicia Præſidis, quædam reputarent ludibria, adeo immutata eſt, vt animo plane virili intrepide ſeſe in medium carnificum turbam inferret, voceque libera Chriſtianam ſe profiteretur. Quare obſtupefactus Præſes, cùm blanditiis multis nequicquam eam ab ea mente reuocare conatus eſſet, tandem furore incenſus, illam cum aliis matronis in carcerem detrudi mandauit; vbi poſt multa charitatis officia eiſdem exhibita, poſt ſuſceptum à Leontio Antiſtite ſacrum baptiſma, à diuino filio Procopio ita eſt roborata, vt ad confeſſionem pro Chriſto cum aliis viriliter ſubeundam, parata extiterit.

Theodoſia mater Procopij, matronarum conſtantia ad fidem perducitur, & fit martyr, cum cæteris.

Miſit poſt hæc Præſes, vt omnes eæ ſimul ſiſterentur ad iudicium. Primo autem Theodoſiam aggreſſus, cum ſe contra ſtimulum calcitrare cerneret, dire verberatam, vncisque ferreis toto corpore fœde laceratam, tandem capitalem ſententiam cum reliquis (quarum conſtantiam iam exploratam habebat) ſubire iuſſit. Quæ prompto vna & alacri animo colla inclinantes, martyrio glorioſo vitæ finem accepêre.

Poſt alios cruciatus, demum decollantur.

Hac præclara earum conſummatione Procopius incredibili exultatione dum tripudiat, ecce iterùm ad tribunal euocatur; in quem ilico Iudex verbis aſperis & vultu truculento inuectus; Quid vero, inquit, impium & execrandum caput, esné tot animarum interitu ſatiatus? Cui martyr, Non, inquit, ad interitum, ſed ad vitam tibi adhuc ignotam eas traduxi. Hoc cùm dixiſſet, ſtatim fuit veneranda facies, iuſſu Præſidis, ferreis contuſa manibus. Inde ad omnia corporis membra vngulæ immani crudelitate adhibitæ, aliaque pœnarum genera; quæ tamen in caput Pręſidis redundabant. Nam cùm æque inuictum cerneret martyris animum, eum quidem miſit in carcerem: ipſe vero, inuidia & furore tabeſcens, in febrem incidit: quæ, diuino perurgente

Procopij facies caditur.

Impius Iudex moritur.

urgente iudicio, infelicem paulo poſt excuſſit animam, atque ad ſempiternos Phlegetontis tranſmiſit ignes. Ei continuo ab Imperatore ſuffectus fuit Flauianus, & ipſe Italus, honeſto quidem loco natus, ſed priore nihil æquior, qui ſtatim a ciuitatis ingreſſu martyrem ad certamen vocauit, ratus ſe dicendi facultate, qua multum præſtabat, inuictum athletæ animum ſuperare poſſe. Sed cum poſt longas ſermonis ambages martyrem vbique palmam referre cerneret, in rabiem conuerſus, imperat cuidam Archelao, vt ſtricto enſe virum ſanctum conficiat. Et quidem martyr cum alacriter ſeſe lictori feriendum præberet, iſque ſublato brachio magnam ex eo facinore gloriam ſperaret, protinus viribus deſtitutus, vna cum enſe in terram prolabitur.

Flauianus Iuſti Præſidis ſucceſſor.

Non poteſt lictor martyrem cædere.

Hæc cum merito ingenti ſtupore Flauianum afficerent, dubius animi vinctum iubet martyrem in carcerem abripi, vbi ardentibus precationibus diuinum implorãs numen, cœleſti voce curſum confirmatus eſt. Interea continuis ſex diebus conſilia agitat tyrannus, qua tandem via victoria ex martyre potiretur. Demum vero productum ex ergaſtulo ſic affatur; Tametſi maleficiis tuis enſem auertiſti? & ſpiculatorem exanimaſti, nobiſque omnibus tenebras offudiſti, non tamen propterea noxiorum euades ſupplicia; ſed efficiam vt malis edoctus imperata cõficias. Hęc vt audiuit athleta nullo timore perterritus, imo quo magis ſuam in Chriſtum fiduciam oſtenderet, libere eum maledictis inſectatus; Tu, inquiens, ignis ſempiterni nutrimentum, omnis iniquitatis operarie, me tanquam ſontem puniri aſſeris; & non aduertis quantam mihi tua ſupplicia pariant voluptatem: Quid enim iucũdius, quam pro Chriſti nomine pati: quid vtilius quam pro breuiſſimo cruciatu æternæ vitæ præmia & cæleſtia gaudia percipere?

Mira animi fortitudo.

His magis ad rabiem accenſus Iudex, iubet eũ crudis neruis laniari, dorſumq; vulneribus conciſum prunis torreri. Inde candentes obeliſcos lumbis infigi, atq; poſtremo vſtulata membra ſale perfricari. Quę cũ martyr inuicta virtute perferret, deoſque ipſos maledictis & contu-

Atrociſſimis afficitur cruciamentis.

Digitized by Google

contumelis appeteret, Iudex grauiori dolore ſaucius dexteram eius, impoſito thure & ardentibus impletam carbonibus, ſuper aram extendi iubet, vt ſi acriori doloris ſenſu victus martyr manum excuteret, dijs ſacrificaſſe diceretur. Et quidem manus longo tempore vrebatur, igniſque paulatim carnem abſumebat; martyr vero intentis in cælum oculis, perfuſus ora lachrymis, profundos ex imo pectore trahens gemitus, immotam conſtanter dexteram tenebat. Quicunque aderant, ſtupebant; error labefactabatur, & Chriſtus, confuſo diabolo, glorificabatur. Inter ea martyr vocem exaltans, Tenuiſti, dicebat, Domine dexteram meam, & accinxiſti me virtute ex alto, & non impie egi à Deo meo. In me ſunt Deus vota tua, quæ reddam laudationes tibi? Quoniam liberaſti animam meam à morte, oculos meos à lachrymis, & pedes meos à lapſu. Contrà vero Iudex: Si te nihil, inquit, tormenta hæc afficiunt, vnde nã gemitus & lachrymæ? Ad quæ præclarè admodũ martyr; Abſit, inquit, ô tu verè digne lachrymis, vt ego corporeos hoſce defleam labores. Sed quoniam corpus hoc ex luto formatum compactumque eſt, neceſſe eſt vt lutum, ignis calori admotum, ex natura aquam diſtillet: Alioqui autem tuam quoque miſerrimam defleo animam, quod cum dæmones colas & impios Imperatores; à Deo deficias; igni æterno cùm eis tandem (ni reſipiſcas) tradendus. Carcer poſt hæc verba ſanctum accipit; in quo manibus ſuſpenſus, immani lapidum pondere ab illius pedibus ſuſpenſo, vt compages eius diſſoluerentur, aliquamdiu tortus fuit. Eo quoque ſuperato tormento, in clibanum vehementer accenſum coniectus fuit. Sed martyr, Crucis ſigno precibuſque flammas ita diſcuſſit, vt miniſtros oberrantes momento deuorarent. Eo periculo vniuerſa fere ciuitas perculſa, clamare & vrgere Præſidem, vt quam ocyſſime martyrem conſumeret, ne vt illi dicebant, omnes illius maleficiis abſumerentur.

Pſalm. 17. *Pſalm. 55.* *Nota præclarum martyris dictum.* *Magni cruciatus eius* *Stupendũ miraculũ.*

Igitur Flauianus paucis poſt diebus capitis eum ſententia damnauit. Cùm autem Martyr ad vltimi certa-

Digitized by Google

certaminis locum perueniſſet, impetrato orandi ſpatio, ardentiſſimas multis cùm lachrymis pro omnium ſalute preces fudit. Viduis & Orphanis & omnibus in tribulatione conſtitutis diuinum humanumque ſolatium flagitabat; Morbidis ſanitatem impetrabat; Vinctis & animo deiectis libertatem precabatur; & omnibus denique, qui ſui poſt tranſitum memoriam cum pietate agerent, opportunum in quauis neceſſitate Dei auxilium poſtulabat. Hæc orantem vox cælitùs delapſa confirmauit, certioremque reddidit, cuncta ad eius petitionem eſſe perficienda. Hanc vt audiuit vocem, alacer ſtatim ceruicem lictori præbuit, atq; ictum gladij hilari vultu excepit, octauo Menſis Iulij. Sacrum porro eius corpus à fidelibus noctu ablatum, vnguentis & aromatibus refertum, venerando in loco depoſitum fuit. *Capite plectitur.*

VITA ET MARTYRIVM SANCTI CHILIANI Epiſcopi VVirtzburgenſis, ſiue Herbipolenſis, Colomanni Presbyteri, & Totnani Diaconi; Ex ea quæ integra fide extat apud V. P. Laurentium Surium, & D. Henricum Caniſium. Coronati ſunt Anno Incarnati verbi 689. ſedente Sergio Papa, & Imperante Iuſtiniano Iuniore.

C. Baron. Tom. 8. Annal. & in not. mart. Rom. alias Kiliani.

BEatus * Chilianus ex Scotia, quæ & Hibernia dicitur, nobilì inprimis proſapia oriundus, in ipſa pueritia liberalibus traditus ſtudiis, eo breui perfectionis deuenit, vt ſpretis cunctis mundi huius illecebris, ad monaſterium tanquam ſalutis portum vnum omnium tutiſſimum confugerit. Ibi vero aſſiduis ieiunijs, vigilijs, precibus, & diligenti rerum diuinarum commentatione, in ſtadio pietatis, Sacerdotio initiatus, tantùm profecit, vt ab omnibus propter ſanctitatis opinionem ad gubernandi curã electus, ma-

** Kilianus. 8. Iulij.* *Patria eius.* *Fit monachus & monaſterij præfectus.*

Digitized by Google

ſententiarumque grauitate adeo Principis permouit animum, vt nihil in re tam ſalutari cunctandum exiſtimans, ſe totum antiſtiti committeret; cuius documentis diligenter inſtructus, proximo Dominicæ reſurrectionis die cum multis aliis, dato nomine, luſtralibus aquis expiatus eſt: priſtinique erroris abſolutionem ita promeruit, vt deinceps maxima virtutum incremen ta ad perceptam baptiſmi gratiam adijceret. Vnum tantùm erat, idque maximum, quod viri ſalutem in extremum periculum trahere videbatur. Erat ei coniunx * Geila nomine, quæ quondam fratri ipſius, matrimonij iure copulata fuerat. Eas nuptias vir præclarus in ipſis fidei initiis idcirco prohibere noluit, ne Princeps ea re abſterritus, ſuſceptæ fidei pœnitudine duceretur. Diſtulit ergo egregius martyr in aliud tempus magis opportunum; quo quidem in familiari colloquio ſic Principem allocutus fertur; Fili mi, quem per Euangelium Chriſto genui, equidem valde gaudeo profectu fidei tuæ; ſed multum me mouet, quod illicitis nuptiis implicatus, grauiter adhuc de æterna ſalute periclitaris. Nam monente Apoſtolo Iacobo, *Qui totam legem ſeruauerit, offendit autem in vno, factus eſt omnium reus.*

Tandem credit & baptizatur, cum multis aliis.

* Alii Giſilam, Alii Geilanam vocant.

Iacobi 2.

Audiens hæc Princeps, primùm ſtupore hæſit, deinde alta trahens ſuſpiria, (vehementer enim vxorem ſuam diligebat) tale fertur dediſſe reſponſum, Equidem audiui, te docente, pater, nihil Chriſti Ieſu amori præponendum, atque ideo, quamuis incredibili amoris vinculo vxorem hanc mihi ſociauerim, tamen ſi ita ſalutis ratio poſtulat non inuitus dimittam. Sed quia nunc communis patriæ hoſtes noſtris ceruicibus imminentes armis ſubmouendi ſunt, è prælio reuerſus, viam modumque excogitabo, vt eam à thoro ſeparatã honeſte dimittam. Hæc cùm ad aures Geilæ peruenisſent. (Quis enim fallere poſſet amantem?) graui incanduit ira, prorſus vt viros ſanctiſſimos ante mariti reditum ſine populari ſtrepitu è medio tollere meditaretur. Itaque iræ impatientia & libidinis furore armata

Geila Ducis coniunx meditatur cædem S. Chiliano.

Digitized by Google

mata, duos crudelitatis ſuæ miniſtros ſpe præmiorum allectos nactus eſt, qui eius ſe deſideriis ſatisfacturos promittebant. Nec latuit ea fraus virum ſanctum, ſed noctu ſecundùm quietem, à quodam habitu formaque pulcherrimo admonitus, in futurum certamen cum ſuis excubabat. Illis igitur nocte concubia oratione vacantibus, carnifices ſtrictis gladiis locum penetrârunt. Quos ſacer vir intuitus; Amici, inquit, ad quid veniſtis? Vos implebitis præceptum, nos curſum conſummabimus. His dictis, interfecti ſunt, ibique cum ſacris rebus terræ mandati, ne res geſta ad aliorum notitiam emanaret.

Viſio S. Chiliano oſtenſa.

S. Chilianus cum ſociis necatur.

Sed erat nobilis quædam matrona Burgunda nomine; quæ à principio prædicationis eorum, ſanctis viris adhæſerat, & propinquas valde ſanctorum oratorio ædes habebat. Hæc tunc vigiliis intenta, diligenti ſtudio rem geſtam inueſtigauerat; neque tamen timore prohibita pandit, ſed fuſum ſanguinem mundo linteolo collegit, locumque ſumma veneratione proſecuta, vigilijs & orationibus aſſidue vacabat. Sceleratiſſima vero Geila, ne quo indicio ſacra martyrum corpora proderentur, ſtratis plancis ſtabulum equorum in loco martyrij fieri iuſſit, verùm iumenta (vt fama tenet) honorem martyribus exhibentia, eo in ſtabulo (mirum dictu) nec ſtercus, nec vrinam reddidêre. Interea Princeps profligato hoſte reuerſus, ſtudioſe ſanctos inquirere; Geila vero eos peregrinationis ergò alio profectos mentita, ſuis lenociniis credulum Principem à diligentiori quærendi ſtudio auertit. Cumque iam quæ facta fuerant alta obliuione ſepulta putarentur, ecce vnus eorum qui necem viris ſanctis intulerat, ſubito à dæmone correptus horribili voce clamauit; Chiliane, acriter me perſequeris. Igne enim conſumor: quod feci, cælare non poſſum. Video imminere mihi gladium, tuo ſanguine cruentatum. Talia vociferans, & propriis ſe dentibus lanians, à præſenti ad pœnas migrauit

Burgunda mulier ſanctorum ſanguinem colligit linteolo.

Percuſſor martyrum ſeſe prodit, arreptus à dæmone.

Digitized by Google

grauit æternas. Alter vero cædis ſanctorum conſcius in rabiem verſus, gladio ſe petiit, effuſiſque viſceribus, per tormenta præſentis temporis ad æternam peruenit. Quiſnam, Geila, tibi cernenti talia ſenſus tunc erat infelix? cruciatibus aucta furebas. Non multo poſt & ipſa bellua, à dæmonibus arrepta (dictu horrendum) nequicquam à ſuis detenta, cum magno cruciatu & clamore horribili patratum ſcelus pandens, ad cruciatus diabolo in omni æternitate paratos migrauit.

Geilam occupat dæmon & ſecum rapit in tartara.

His ita geſtis, aiunt Goſbertum à ſeruis ſuis interemptum; filiumque eius principatu deiectum, cognatos affineſque eorum à contribulibus tanta perpeſſos, vt vix aliqua eis Reipublicæ dignitas ea in prouincia relicta ſit. Et quidem quæ horum malorum vera cauſa fuerit, nouit ille, quem nullum ſecretum latet, Ieſus Chriſtus viuorum & mortuorum Iudex. Veneranda porro Martyrum corpora miraculis clara, per S. Burchardum Epiſcopum eleuata, & in baſilica à ſe erecta ſunt recondita: Idemque à Romano Pontifice impetrauit, vt iiſdem ſanctis, honor martyribus debitus deferretur. In eius templi crypta, etiamnùm hi verſus leguntur ſcripti.

Goſbertus Dux à ſeruis propriis interimitur.

Translatio SS. Martyrum.

Hi ſunt, Herbipolis, qui te docuere magiſtri:
Qua verum coleres religione Deum.
Impia quos tandem iuſſit Geilana necari:
Celauitq́ſub hunc corpora cæſa locum.
Ne turpi ſine laude ſitu defoſſa iacerent:
Corpora Burchardus ſub monumenta locat.

Eius vita habetur 14. *Octob.*

Ioan. Molan in Natalib. & Indiculo SS. Belgij.

VITA S. LANDRADAE VIRGINIS; EX ea quam Theodoricus Abbas conſcripſit. Floruit, vt patet infra, temporibus Martini Papæ; qui claruit (Iuxta 8. Tom. Annal. C.Bar.) Anno Domini 649. & reliq.

8 Iulij Landrada genus clarum.

VIrgo Landrada inclita Francorum ſtirpe, quam Maioris domûs appellant, progenita, ſuis ipſa meritis totam familiam egregie nobilitauit, ornauitque. Vnica parentibus tanto illis chariorfuit, quanto in illa ab inde à pueritia, maiora prudentiæ & virtutis indicia lucebant. Poſtquam exactis pueritiæ annis parentes eam nuptui tradere vellent, illa tanta apud eos grauitate perorauit, vt ipſos pene parentes de continentia & libello repudii admonuerit. Ab hinc ſpretis omnibus, & vnius cellulæ clauſa anguſtiis, paradiſi fruebatur latitudine; eodem ſolo orans & recubans, ſicco pane & aqua prouocans magis quam reſtringens eſuriem.

Reſpuit nuptias, & viuit ſanctiſſime.

Martinus eo tempore Romæ, Remaclus Traiecti verbo & opere in ſacerdotali cura peruigilabant; Trudo in Hasbania prima pietatis tyrocinia exercebat. Horum accenſa virtutibus, per momenta aut patriam deſerere, aut eremum inuolare deſiderabat. Et ſane Paulos & Antonios ſemper habens præ oculis, ſola & incomitata pene inuaſerat ſolitudinem, ſi non aut ætas, aut quos paſcebat pauperum cura pedem eius tenuiſſent Quorum enim cellas non intrauit, quorum pedes ipſa non lauit? Mira intentio, & difficilis in hoc tali ſexu fortitudo. Forma ſupra hominem anguſtiore, & reliquis omnibus quadam maieſtate decoris excellentibus, ornatum ſuum ipſa reprehendere, & vili aliquo palliolo totum corpus ſuum obtegere; vt qui eam vidiſſet, non ipſam ſed vltimam crederet ancillarum.

Liberalitas eius in pauperes.

Ocium

Ocium labore caſtigabat manuum; vigiliis dedita vltra humanum modum.

Veruntamen quamuis omnia iam pro Chriſto reliquerat, totum in fruſtra reputans, ſi non ſeipſam quoque abneget & relinquat, rurſus noua de eremo conſilia agitare; ac tandem expanſis omnibus nauigij ſui velis, inuitis parētibus, reclamante familia, ſaltum, quem ab inhabitantium belluarum feritate, Belluam vocant, inuadit, erectoque propria manu breui tugurio, ingreditur, & pugnatura cum diabolo, neſcio quæ diuiniora & vltra hominem pugnæ genera aggreditur. Gloriabatur contubernalem ſe factam Eliæ & Ioannis, quorum alterum corui, alterum mel ſylueſtre & locuſta pauerunt. Vrſorum & aprorum, cæterorumque id genus cohabitationes, tanta ſecuritate ridebat, vt putares illum illud Iob dicere: Frater fui draconum, & ſocius ſtruthionum. Habebat tamen & curam paſcendi gregis, non vt eſu carnium, cuius ab adoleſcentia nunquam vel tenuem guſtum attigerat, delectaretur, ſed peregrinis & hoſpitio receptis vt ſolaretur.

Petit deſertum locum, Belluam indigitatum.

3. Reg 17.

Matth. 3.

Iob 30.

Perpetuo abſtinet à carnibus.

Puer officialis in paſcendo pecore dum occupatur, irruentibus tenebris, ingruente nocte dum per auia porcos proſequitur, ſano quodam errore in denſam veprium ſyluam impegit. Ibi dum peruigil non ſine horrore medias noctis agit excubias, ſuper hunc locum cælicum inprimis vidit lumen, poſtea cum lumine cantum exaudit angelicum. Stupebat ſeipſum, & quid rei portenderet maieſtas, tremulis motibus expectabat. Ablata viſione, die reddita, miraculum ad virginem reportat. Illa nihil mota, vtpote quæ angelorum ſoleret frequentibus vti colloquiis, accerſit presbyterum, nomine Sigemarum; cumque illo locum adit. Ibi ſolo recubans, neſcio quæ myſtica diuinis auribus immurmurabat, cum ecce voces angelicæ ſolita dulcedine præſentiùs inſonuêre. Ex hinc cùm nulla non die eundem locum reuiſeret, debitaque ibi orationum munia perſolueret, quadam nocte ſub ro-

Paſtor porcorum viſionem ſuã Virgini reuelat.

patefactis cœlis, comitante lumine, mirifici operis Crux delabitur & Landradæ, quæ iam mundo crucifixa erat, velut pro munere ſuper contiguum lapidem deponitur. Durant adhuc non languidæ fidei certa monumenta. Sicut enim mollis cera, impreſſam ſigilli imaginem recipit, & repræſentat, ita duriſſimus lapis adhuc nobis eiuſdem Crucis totam impreſſionem integre demonſtrat. Vox interim adminiſtratorij ſpiritûs audita eſt: Accipe Landrada hoc ab immortali ſponſo charitatis pignus, ipſe tibi Crucis mittit ſponſalia, qui in Cruce moriens, reſtaurauit omnia.

Crux ad eam cælitus defertur.

Signa Crucis in lapide manent

Virgo Dei tali gauiſa munere, ſexûs & ætatis oblita, propriis manibus negocium, quod non poterat, aggreditur, vepres & ſpinas extirpare, humum ſarrire, eccleſiam in honore Virginis matris moliri: Denique lapides effodere, & comportare, lineam ducere, fundamenta iacere, & in loco ſibi deſtinatæ Crucis, propriis manibus altare, quod adhuc perdurat, collocare. Adfuit indefeſſæ laboratrici ſuæ manus omnipotentis, vſque ad conſummationem perfecti operis. Tunc vero Lambertum Epiſcopum, poſtea Chriſti martyrem, euocat, & nouæ Eccleſiæ conſecrationem cum reliquiarum impoſitione ex voto impetrat. Ex hinc iam creſcente religione, & diffuſo vnguentorum Chriſti odore, populus Dei ſpreta eremi auſteritate, velut ad plantaria conuolabant paradiſi. Virgines ad centeſimum, viduæ ad ſexageſimum quotidie colligebantur fructum.

Suis manibus templi ſtructurã molitur.

Huius Vita habetur 17. Septemb.

Multæ ad eam & Virgines, & Viduæ confluunt

Hac tali virginum militia, breui locus adeo adoleuit, vt non amplius, à belluis Bellua, ſed Belyſia, id eſt, bene Elyſia, vocari cœperit. Siue enim nemoroſam iucunditatem, ſiue fluminum aut fontium irriguam ſpectes vbertatem, apum quoque & mellis ceream ſuauitatem, addita incolarum Chriſtiana religione, parum eſt quod dubites de Elyſia beatitudine. Tanti igitur dux fœmina facti, in cuius ore pallor ex ieiuniis, elee-

Quæ prius Bellua, nunc Belyſia dicitur.

Digitized by Google

eleemoſyna in pauperes, conſtantia in aduerſis, modeſtia in proſperis, iuge obſequium erga omnes, & ſermo ſale conditus, Chriſti ancillas ad omnem virtutis perfectionem mire accendebant, poſt longam carnis & ſpiritus luctam, in lectū ægritudinis incidit? in quo ipſum, quodcumque illud eſſet, fœnum & ſtipulā & ſimilia, quæ liberum exitum impedire ſolent, iugi doloris igne decoquebat. Tandem cùm nihil de aſſiduo precandi ſtudio remitteret, medullitùs depaſta, carne & ſanguine exhauſta, è corporis vinculis ad cælos migrauit. Vocauerat quidem illa Lambertum antiſtitem, vt vltimum illum vitæ actū ſuis ſermonibus & diuinis ſacramētis muniret, ſed dum ille eundo ingruentibus tenebris laſſos artus humi deponit, virgo iam vitæ munere ſanctiſſime perfuncta, venerabili quadam maieſtate ſemiuigilanti apparuit, monuitque, vt in loco quem Crucis fulgore deſignatum videbat, oſſa tumularet.

Migrat in cœlum.

Landrada in Viſione S. Lamberto apparet, & indicat ei ſepulturæ ſuæ locum.

Lambertus iucūda illa virginis demonſtratione gauiſus, feſtinato & præter vires curſu Belyſiam delatus, viſionis exponit ſeriem, locum ſepulturæ, diſignat, virginis eam voluntatem eſſe ſanctè confirmat. At mox vniuerſi ne dum perorantem clamore tumultuario impediunt impugnantque, & nequicquam obteſtante antiſtite, in Eccleſia corpus virginis ſepeliunt. Nihilominus Lambertus priſtinam ſolicitudinem conſeruat, indictoque ſibi ipſi ieiunio, preces multiplicat, ac triduo demùm exacto pro concione declamat, vt Dei voluntatem clariùs, inſpecta virginis tumba, explorent. Acclamatur ab omnibus, pedibus eunt in ſententiam; & aperta tumba, non modo corpus, ſed neq; ipſe reperitur corporis loculus. Expallent tacito murmure cæteri; ſolus antiſtes in Dei benignitate exultans, filioſq; paterne demulcens, populum VV intershouium ſecum abducit, ibidemq; ſuæ viſionis & oſtenſæ Crucis relegens veſtigia, effoſſa humo, virginis glebam cum ipſo ſarcophago tranſlatum demonſtrat, eo ordine, ac decenti reue-

Sepelitur ad votum populi in Eccleſia.

Corpus eius tranſlatum per angelos.

Ad tumulum eius crebra miracula.

reuerenter a locatam, vt angelorum haud dubie miniſterio id factum eſſe cuncti acclamarent. Poſt huius angelicæ ſepulturæ indicium, tanta ſe illic vbertate diffudit cæleſte beneficium, vt vix vſquam copioſius effluxerit diuini muneris ſtillicidium. Anno deinde partæ ſalutis 980. cum SS. Landoaldi & Adriani martyris ac Sociorum ſacris reliquiis, ad D. Bauonis Eccleſiam Gandanum eſt tranſlatum.

Ioan. Molan. in Annot. Mart. Vſuardi.

VITA S. DISIBODI EPISCOPI ET Confeſſoris; Ex ea quæ eſt à S. Hildegarde Abbatiſſa Bingenſi conſcripta Anno Chriſti 1170. Claruit paulo poſt obitum S. Benedicti Abbatis: qui contigit circa annum Domini (iuxta C. Baron. Tom. 7. Annal.) 544.

8 Iulij. Patria eius.

BEatus Diſibodus præclaris in Hibernia ortus natalibus, iam puer docilis, literis & liberalibus diſciplinis imbuendus, piis præceptoribus à parentibus eſt commendatus. Et quidem agente Dei gratia, quæ ab eiſdem tradebantur, capaci ingenio memoriæ affigebat. Porro indies proficiens, & tum ætate, tum ſanctitate creſcens, à ſtudio literarum ad ſtudium bonorum operum progrediebatur; precibus & eleemoſynis vacans; ita vt quicquid de Deo auditione accipere aut diſcendo conſequi poſſet, illud multa auiditate complecteretur. Denique per gradus virtutum, & ætatis incrementa ſingulis initiatus ſacris ordinibus, cum trigeſimum ageret annum, presbyter ordinatus eſt.

Primordia eius.

Fit ſacerdos.

Eam autem dignitatem cum Dei timore acceptam, tantis virtutum ornamentis decorauit, vt omnibus Deum amantibus cumprimis gratus & charus eſſet: vnde eius regionis Antiſtite feliciter demortuo, ab eiſdem magna animorum conſenſione in Pontificem electus

Digitized by Google

ctus eſt. Cum autem cogerent eum, Epiſcopi onus in ſe recipere. ille pro ſingulari modeſtia indignum ſe clamare, & qua potuit vi manus ac pedes retrahere; at illis tādem præualentibus diuina diſpoſitione etiam inuitus, maleuoliſque fruſtrà obſtrepentibus in ſede pontificali collocatus eſt. Tum vero Dei iuſtitiam prædicare & docere, omnesq; quos potuit ſedulo adhortari, quatenus ſe diuinus mandatis morigeros præberēt; ſicque quod ab infantia ſancti ſpiritus gratia perfuſus fuerit iā eructando patefecit. Sanctarum virtutum optima quoque exempla paterno affectu in ſe illis præbabat; & alii quidē propter virtutes quas in eo cernebant, amabant eum, arrectiſque cordis aurib. doctrinam eius excipiebāt: Alij vero qui diuini erant timoris expertes, monita ſalutis contemnebāt multiſq; iniuriis illum afficiebant. At ille paucos eoſque fideles ſibi adiungens, cor ſuum quotidie affligebat: & tribulationem ſuam ante dominum pronunciabat.

Creatur Epiſcopus.

Qualiter in Epiſcopatu vixerit.

Pſalm.141.

Eadem quoque tempeſtate ingens ſchiſma & magna ludibria in tota illa regione extitêre: aliis vetus & nouum teſtamentum oppugnantibus, Chriſtumq; abnegantibus; aliis hæreſes complectentibus; plæriſque ad iudaiſmum ſe conferentibus; nonnullis in ethniciſmum prolabentibus; quibuſdam non vt homines decet, ſed inſtar pecudum, turpiter viuere appetentibus; aliis denique morum quandam diſciplinam præ ſe ferentibus propter humanitatem, ſed tamen nihil boni facere ſtudentibus. His vero tam fœdis erroribus & babylonicæ confuſioni beatus Diſibodus ſe virili & infracto animo opponens, multa opprobria, multas que iniurias patienter tulit; ipſam quoque vitam profundere magis optans, quam tam abſurdis & nefariis rebus ſuffragari. Vnde poſt aliquot annos in tot malis æquo animo exactos, errorum architecti & patroni, populuſque eis aſſentiens, poſt varias tenſas inſidias demùm coacto agmine, è ſede ſua multis affectum contumeliis exturbârunt.

Schiſmata & mortes corrupti in Hibernia.

Pellitur è ſede ſua.

Et ille quidem Deo malens in quiete ſeruire, quam

Digitized by Google

ſine fructu diutius apud illos hęrere, paucis ſibi adiunctis religioſis viris, ſedem illam, quam annis decem ſtrenue admodum & pie gubernarat, patriam quoque ipſam & res ſuas omnes Chriſti amore reliquit; dicens neque ſibi neque aliis prodeſſe, ſi illic velit morari, vbi vſque adeo incredulitas, perfidia, & pertinax increuerit iniquitas. Cum autem ex Hybernia egreſſus eſſet multis peragratis regionibus, & locis non paucis accurate exploratis, vbi animæ ſuæ poſſet inuenire requiem, tandem in Alemaniam peruenit; vbi in durum ſane & ferum populum incidit; attamen feſſus aliquamdiu pedem illic fixit, gentique illi haud contemnendo cum fructu verba ſalutis & ſanctitatis exempla propoſuit.

In Alemaniam venit.

Eius vita extat 21. Martij.

Interim gratiſſima beati Benedicti, non ita pridem vita functi, & religionis monaſticæ ab illo inſtitutæ fama, ad eum perlata eſt: vnde plurimum gauiſus, optabat ſibi aliquot eiuſdem religionis viros adiungere ſocios. Itaque concepta bona ſpe deſiderii ſui quandoque cæleſtis gratiæ ope complendi, vbi de hominibus ad Rhenum degentibus percepit, duros quidem & aſperos illos eſſe, ſed tamen Eccleſiaſticam religionem deuotione colere, propere ad Rhenũ tendit iter, atque inde deflectens & per auia quæque ingrediens, ad fluuium quem Glauu vocant, peruenit; quo tranſmiſſo, montem excelſum & ſyluigerum conſpicatus, in eum poſt decem peregrinationis ſuæ annos aſcendit. Quem circumquaque perluſtrans, cunctaque eius latera accurate inſpiciens, amœnitas illius magis ac magis eum incitauit, vt illic cuperet ſedem figere. Aſcenſus ſiquidem arduus, difficilem præbet aduentantibus acceſſum; & riuuli ex vtraq; eius parte manantes, corporibus magnam afferunt refocillationem. Fuſa igitur ad Deum precatione, in montis deſcenſu ad orientem propter aquæ compendium ſibi habitationem deſignauit, vitæque inſtitutum, quod diu concupierat ſtrenue inchoans, orando, vigilando, ieiunando dure & aſpere ſolitariam illic vitam duxit; quam ſocii eius impigre

Fluuius Glauu.

Ducit aſperam & ſo-

pigre imitantes, ſinguli ſibi conſtruxêre habitacula, proculab inuicem diſtantia. Suſtentabantur autem aliquandiu radicibus herbarum: cum aliis eſcis carerent.

litariam vitam in monte excelſo.

Cœpêre porro poſt aliqua temporis ſpatia in populi, venationis, piſcationis, aliarumue rerum neceſſariarum cauſa locum illum frequentantis, notitiam venire. Iam enim rumor ſparſus erat in vulgum, ſanctum quendam hominem cum aliquot ſociis à Deo miſſum eo aduenilſe. Quod cum pleriſque admirationi eſſet, ad eum accedebant, & de rebus vtilibus cum illo ſermones conferebant. Vnde factum eſt, vt quibus ille ſermones & adhortationes indeficientis vitæ promebat, ij res corpori ſuſtentando neceſſarias ei & ſociis eius ſæpe ſuppeditarent. Ille vero cum ſuis pauperes & egenos colligens, quicquid de victu quotidiano ſupereſſet, illis diſtribuebat. Semper enim memoria retinebat, Adamum è cibo periiſſe; attendebatque Antonium, Macarium, & eis ſimiles patres, herbis aſpero victu fuiſſe contentos, vt eorum confirmatur exemplis, corpori ſuo molles & delicatos cibos non permitteret: ne ab antiquo ſerpente deciperetur. Quanto autem magis affligebat carnem ſuam, tanto illum Deus copioſiori augebat gratia ſua, & per miracula quoque eum celebrem, cunctiſque manifeſtum reddebat.

Benignus eſt pauperibus.

Per multi ſiquidem ad eum adducti infirmi & debiles, per eius merita diuinitus repente curati ſunt, ſed & cæci, claudi, dæmoniaci & leproſi non pauci. Vnde fama ſanctitatis eius per totam regionem volitante, Principes & nobiles, opulentique homines, cum reliquo eius regionis populo, montem illum cum omnibus finibus eius vltra decurrentes fluuios Naham & Glauu in longum & latum, ei & poſteris eius donarunt, vt piis hominibus illic congragatis vitæ degendæ neceſſaria affatim ſuppeterent. Eo autem munere accepto vir ſanctus multum extimuit, recordatus malorum quæ erat plurima perpeſſus in Epiſcopatu; flexiſque

Multa operatur miracula.

Mons & fines eius dantur illi.

Digitized by Google

xiſque genibus Dominum orauit; vt oblatio illa ad fructum & profectum animarum Spiritus ſancti operatione cederet; deinde omne animi ſui ſtudium & voluntatem ad vitam & doctrinam S. Benedicti cooperãte ſpiritu ſancto appulit, & ad longinqua loca, vbi ea inſtitutio religioſe & ſancte colebatur nuntios miſit: ſupplices preces offerens, vt quidam ad ipſum venirent vineam Domini Sabaoth iuxta regulam Beati Benedicti plantaturi.

Multos ad ſe adducit Benedictinos.

Compluribus igitur eius ordinis viris religioſis ad ſe allectis, eis Oratorium & congrua domicilia in montis ſupercilio propter difficilem & arduum acceſſum contra Orientem conſtruenda curauit; ne aduentantis populi ſtrepitu interturbaretur: & feruor atque rigor inſtituti, quotidiana eo confluentiũ viſitatione diſſolueretur & enervaretur. Ipſe vero ſolitarius permanſit in domicilio & oratorio illo, in montis deſcenſu ad Orientem extructo, vt ad occurrentia omnia paratus eſſet, & ſuperuenientibus pro cuiuſq; ratione & conditione opportuna poſſet dare reſponſa. Et quidẽ ea fratrũ congregatio, tam pietate erga Deum quam habitatorum numero creſcebat, cunctaque agenda & habenda imperio S. Diſibodi ſubiacebant: communisque ab illis vita ſecundum B. Benedicti inſtitutionem exercebatur. Atque hac ratione effectum eſt, vt per multas prouincias inſignium virtutum eorum fama ſparſa ſit, compluresque ad eos venerint, conſilia & auxilia animarum ſaluti opportuna ab eis expetentes: prædiaque & facultates ſuas Deo & B. Diſibodo hilari mente offerentes.

Viuunt iuxta normam S. Benedicti.

Vera eius humilitas.

Porro vir ſanctus diuina myſteria ab eo tempore, quo è ſede ſua eiectus eſt, vſque ad vitæ finem, non vt Antiſtes, ſed vt pauper presbyter celebrauit, nihil prorſus ea ex re mœroris accipiens, ſed potius animo exultans, Chriſti paſſionem imitando. Cæterũm cum iam triginta annis ibidem Deo fideliter ſeruiuiſſet, ac fratribus ſuis verbis & exemplis egregiè præfuiſſet, plus labore quam ſenio exhauſtis corporis viribus, ægrotare

cœpit.

Digitized by Google

cœpit. Conuocata igitur ſancta congregatione, inſtantia mala & proſpera, imminentemque à corpore migrationem ſuam, ſpiritu prophetico prædixit, ſucceſſoremque deſingnauit: omnia quę eius loci erant illi committens. Locum quoque ſepulturæ ſuæ illis oſtendit, cum lachrymis & gemitibus eos orans, ne in ſublimi aliquo loco, ſed in humili oratorii ipſius vmbraculo ipſum humarent. Et quidem fratres magno dolore affecti, tantique Patris amiſſionem lugubri voce deplorantes, polliciti ſunt ſe id curaturos. Atque ita poſt multos exantlatos labores, poſt multas toleratas cruces & afflictiones, anno ætatis ſuæ 81. diem obiit extremum: Chriſto redemptori, cui fideliter ſeruierat, ſpiritum reddens.

Migrat feliciter è vita.

Sacrum autem eius corpus fuit ingenti omnium luctu, copioſiſſimaque funus cohoneſtantium multitudine, in exiguo ſui oratorii, vt viuens petierat, vmbraculo tumulatum: ſuauiſſimo omnium naribus ceu balſami, myrrhæ & thuris odore perfuſis: quæ miræ ſuauitatis fragrantia ad tricesimum vſque diem apud eius ſepulchrum perdurauit: vbi & multa ſunt diuinitùs edita miracula. Septem dæmoniaci liberati; triginta claudi; multi cæci & ſurdi; compluresque alij, varijs preſſi morbis, ad contactum tumuli eius, præſtante Domino, curati ſunt. Inde vero multo poſt tempore, magna cum veneratione aſſentiente & præſente Bonifacio Antiſtite Moguntinenſi, in Eccleſiam Monaſterij translatum & in ſarcophago honorifice repoſitum; fuit veterum miraculorum reiteratione, denuo diuinitùs glorificatum.

Inſignia miracula ad tumulum eius.

Eius vita habetur 14. Maij.

Translatio reliquiarũ S Diſibodi.

C. Baron. in notat. mar. Rom. & Tom. 2. Annal.

VITA ET MARTYRIVM SANCTI CYrilli Epiſcopi Cretenſis; Ex ea quæ optima fide extat, apud V. P. Laurentium Surium. Paſſus eſt ſub Decio Imperatore; cuius perſecutio in Chriſtianos ferbuit Anno Domini 253.

9. Iulij. Adhuc puer præclara de ſe dat exempla. Fit Epiſcopus. Comprehenditur à Duce Lucio & flammis damnatur.

SAnctus Cyrillus, cuius fides apud Deum probatiſsima eſt, ab ipſis pueritiæ annis adeo pietatis delectabatur operibus, vt vbicunque pium aliquem fidelium cœtum cõueniſſe nouerat, ad eum, relictis parentibus, continuo migraret. Cùm autem hoc modo & fidei & pietatis ſtudijs egregie imbutus, ad ætatem legitimam perueniſſet, mox apud Cretenſes antiſtitis honore decoratus, in eo munere annos quinquaginta, ſumma cum opinione ſanctitatis perſeuerauit. Iamque deuexa ætate vir (annum enim quartum & octogeſimum agebat) à Lucio Duce comprehenſus, dijs ſacrificare iuſſus eſt. Sed vir beatiſsimus, qui multos ab errore reuocauerat, os Ducis diuinis ſcripturis, populo Chriſtiano ob idipſum mirifice exultante, ita compreſsit, vt homo impurus à verbis in furorem conuerſus, flammis eum viuum damnaret.

Ignis nihil S. Virum lædit.

Tum vero ſanctus gaudens pſallenſque ad rogum perductus, mox in medium coniectus eſt. Et quidem ignis flamma, horribili ſpectaculo ad ſydera tendente, ligna omnia in cineres redigebat, & fideles, vt ſancti oſſa colligerent, expectabant; cùm ecce vir beatus expanſis in cælum manibus illæſus conſpicitur. Eo ſigno increduli ſtupore correpti ad Ducem abeunt, nunciantque virum venerabilem ab igne nihil perpeſſum. Dux ſummopere admirans, iuſsit ſanctum adduci; quem vt ſanum & incolumem vidit, collaudato Chriſtianorum Deo, demùm illum abire præcepit. Non ceſſabat autem Chriſti ſeruus alios ab errore, propoſitis ampliſsimis regni cælo-

cælorum promiſsionibus, ad viam veritatis traducere, ſe vero aſsiduo lachrymarum imbre deplorare, quod à Domini paſsione alienus, flammarum impetum euaſiſſet. Interim ſtrenue in opus Euangelij incumbebat, & ingentem populi multitudinem doctrinæ illius cupidiſsimum, ſacris luſtrabat aquis, ac nouo quotidie fœtu Chriſti Eccleſiam multiplicabat. Qua re ad Ducem delata, eaque ad iram prouocatus, ſeipſum dementiæ arguebat, quod ſuo eum gladio ab ignis incendio ereptum non confodiſſet. Alteram igitur in eum ſententiam pronuncians: gladio illum feriri iuſsit. Nec ſubterfugit vir ſanctus, ſed vltro caput Lictori offerens, palmam martyrii læ-tus eſt adeptus, ſexto Idus Iulii, ſub Decio Imperatore, & Lucio Duce; regnante Domino noſtro IESV CHRISTO, cui gloria in ſecula ſempiterna. Amen.

Lamentatur ſe à paſſione ereptum.
Multos baptizat.
Gladio perculſus occumbit.

MARTYRIVM S. ANATOLIÆ VIRGINIS; Ex eo quod V. P. Laurentius Surius ex antiquis monumentis eruit. Paſſa eſt anno Domini 253. Decii Imperat. 1. ſede vacante.

C. Baron. Tom. 2. Annal. & in not. mar. Rom.

SAncta Anatolia cùm ſe ieiuniis & precibus maceraret, & die noctequе diuinarum rerum commentatione exilii ſui labores ita mitigaret, vt nihil ea iucundius, nihil hilarius viueret, contigit filium Diodori, qui erat conſularis prouinciæ, Anianum nomine, à Diabolo vexatum clamare: Domina Anatolia, incendis me. Interea Diodoro, homine cum primis pagano, eum per lucos & templa mittente, venit ille ad lucum S. Anatoliæ vicinum, ruptiſque catenis, quibus conſtrictus erat, ante orantis Anatoliæ pedes ſe abiecit, dicens: Tu es, quæ me flammis orationum tuarũ exuris. Porro S. Anatolia exufflans in eum, vno verbo dæ-

9. Iulij.

Dæmonem expellit.

Digitized by Google

monem ab homine expulit, ſanumque ad parentes remiſit. Qui, viſo filio ab Anatolia præter ſpem ita ſubito curato, tanta ſunt repleti exultatione, vt aſſumpta ingenti pecuniæ vi ad virginem abirent, eamque gratitudinis ergô, reuerenter offerrent. At virgo accepta voluntate, pecunias pauperibus Chriſtianis diſtribui iuſſit: illos vero ad Chriſtiana ſuſcipienda ſacra inſtanter eſt hortata.

Morbidos multos ſanat.

Inde virginis fama miro omnium ſermone celebrata, totam Piceni prouinciam peruagata eſt; adeo vt plurimi varijs morbis oppreſſi, dæmonijs vexati, & medicorum ope deſtituti, ad eam ſanitatis adipiſcendæ cauſa confugerent, certamque ſalutem domum reportarent. Ea res cùm grauiter templorum Pontifices offenderet, ſuggerunt Decio, vt eam, peſtem & exitium dijs patrijs molientem, interficiat. Fuit continuo Fauſtiniano id negocij datum; qui eam ad * Thurienſem ciuitatem perduci, ibidemque in ſecretario ipſius diuerſis plagarum generibus vexari, ac deinde in eculeo ſuſpenſam, lampadibus aduri iuſſit. Sed cum ea cruciamenta virgo Chriſti deſpiceret, Iudicemque ni reſipiſceret, perpetuis ignibus cruciandum diceret, Fauſtinianus, vocato ad ſe Marſo, qui Audax dicebatur, propoſitis muneribus hortatus eſt, vt eam in cubiculo incluſam ſerpentum morſibus dilaceraret. Marſus facile aſſenſus, vt artem ſuam venditaret, vnico ſerpente negocium ſuſcepit. Cum ergo tota nocte anguſto in cubiculo virgo cum ſerpente concluſa eſſet, hymnis, & pſalmis, & orationibus, beſtiam ita edomuit, vt nihil eo quidquam manſuetius appareret. Mane facto, Marſus aperto cubiculo cùm pedem inferre vellet, ſerpens ſuis eum amplexibus circundans, in magnum vitæ periculum proſtrauit; deuoraſſetque protinùs, niſi Anatolia comprehenſum manu ſua ſerpentem abire in locum ſuum præcepiſſet: quod ille mox cum ſumma manſuetudine fecit. Quo viſo, Audax Marſus Chriſtum verum Deum confeſſus eſt.

* Tioram.

Dire cruciatur.

Serpens nihil ei nocet

Fauſtinianus interim ſua ſpe, & expectatione fraudatus,

datus,

datus, vt cognouit Marſum inſuper Chriſtum confite-ri, nimio furore accenſus carceri eum mancipauit, ac tandem ſtudio Anatoliæ Chriſtianis ſacris initiatum capite damnauit. Porro ſancta virgo, extenſis ad orationem manibus, gladio ita tranſuerberata eſt, vt à dextero latere in ſiniſtrum vſque confoſſa, glorioſo martyrij triumpho ad Chriſtum migrârit. *Magus credit, & capite caditur. S. Anatolia confoditur.*

MARTYRIVM SS. FELICITATIS ET ſeptem filiorum eius; ab Eccleſiæ Romanæ Notariis (vt videtur) conſcriptum. Paſſi ſunt anno Chriſti 175. Soteris Papæ primo. Ex eo quod extat apud V.P.Laurent. Surium. C.Baron. Tom. 2. Annal.

CVm * Antonini Imperatoris tempore, ingens Pontificum exorta ſeditio Chriſtianam religionem vna internecione penitùs delendam eſſe conclamaret, Felicitas illuſtri admodum genere matrona, inter alios omnes fidei cultores tanto pietatis virtutumq; omnium ſplendore fulgebat, vt pontifices, illa vna ſuperſtite, res ſuas nefandumque dæmoniorum cultum diu ſaluum conſiſtere poſſe diffiderent. Erat enim caſtis adeo moribus ornata vidua, & orationis ſtudio die noctuque tam ſedulo intenta, vt cuncti vel ſolo eius intuitu, Chriſtianæ religionis amore inflammarentur. Creſcebant per illam quotidie Chriſti præconia, & pietatis ſtudium maxima capiebat incrementa; prorſus vt idolorum ſacrifici inuidia tabeſcentes, Imperatori Antonino Reipublicæ excidium denunciarent, ni mature Felicitatem cum filiis, diis ſacrificare cogeret. Antoninus ea denunciatione commotus, Præfecto Vrbis Publio vitæ necíſque poteſtatem in viduam ſanctiſſimam tradit, vt ea ratione offenſa Deorum numina placaret.

10. Iulij. * Marci Aurelii, An. Imperii eius 13.

Egregia caſtitas S. Felicitatis Viduæ. Pietas & religio eius opera creſcit.

Igitur Publius, ne ſuo deeſſe officio videretur, blando eum alloquio ad ſacrificium prouocauit; inde pœ-

natum atrocitate cum minis propoſita, fœmineum pectus terrore compellere nitebatur. Cui ſelicitas, Nec inquit, blandimentis tuis reſolui, nec terroribus frangi potero. Quid? tu ſanctum Spiritum, qui fidelium mentes inhabitat, noſque contra aduerſos tuetur caſus, ab homine ſuperandum exiſtimas? nihil agis; de illius namque protectione ſecura, ſupplicia tua ſuperabo, & ſi interfecta fuero, glorioſiorem occiſa triumphum reportabo. Publius eam fœminæ virtutem admiratus, illam cum filijs ſeptem recludi iuſsit. Alia verò die in foro Martis pro tribunali ſedens, productam ſic blandè affatur, Felicitas, miſerere quæſo filiorum tuorum egregia indole iuuenum, & noli floridam illam iuuentutem dementia tua in interitum tradere. Reſpondit matrona. Miſericordia tua impietas, & exhortatio crudelitas eſt. Et conuerſa ad filios, O filij, inquit, ò chara matris pignora, mentem oculoſque ad cælum erigite, ibi vos expectat Chriſtus cum ſanctis ſuis. Pugnate pro animabus veſtris, & fideles vos in amore Chriſti exhibete. Audiens hæc Publius, iuſſit eam alapis cædi, dicens; Itanè me præſente, iſta monita dare audes, vt ſpretis dominorum noſtrorum iuſsis, in perniciem ſpontanei ruant? Et ſtatim amota matre, filium eius Ianuarium natu maximum blando ad ſe ſermone vocauit, multaque haud contemnenda obtulit, ſi idolis sacrificare vellet. Sed cùm ille munera reijceret contemneretque, Publius fulmine verborum minas ingeminans, iuuenem terrere nitebatur. Tum ille; Quid, inquit, inani verborum ſtrepitu aures meas obtundis? Ego enim Chriſti virtute hæc facilè ſuperabo. Iudex ea contumelia prouocatus, virgis atrociter cæſum in carcerem recipi iuſsit: Indè verò Felicem ſecundum adduci.

Vide animi fortitudinem in vidua.

Recluditur cum ſeptem filiis.

Confortat filios ſuos.

Alapis cæditur.

Ianuarius filius eius natu maximus.

Is pari conſtantia Iudicis blandicias minaſque excipiens: Tune, inquit, exiſtimas vel me vel aliquem fratrum meorum à Domini noſtri Ieſu Chriſti amore auellendum? Hoc audiens Præfectus, iſto amoto, iuſſit ſiſti tertium, nomine Philippum. Is ſimili audacia in Iudi-

Felix Secundus filius.

Philippus tertius.

Digitized by Google

Iudicem & inania deorum ſimulacra inuectus, iterùm eſt receptus in carcerem. Mox adfuit quartus, Silanus; inſigni animi & corporis robore iuuenis. Ad quem ſic Iudex; Vt video, inquit, conuenit vobis cum peſſima matre, vt ſpretis principum mandatis, vnum omnes eundemque interitum ſubeatis. Cui Silanus; Imo ſi tua tormenta ſane puerilia timuerimus, in æternum interitum, ſupp'iciaque horrenda incidemus. *Silanus quartus.*

Amoto Silano, iuſſit quintum præſto eſſe Alexandrum, vixdum ex ephebis egreſſum, cana tamen prudentia iuuenem; adeo vt libere conſtanterque, mirante etiam Iudice, Chriſtum confiteretur. Iſto amoto, iuſſit applicari ſextum; cui dixit; Forte vel tu vitam amplexaberis, & nequaquam pari cum reliquis ſtultitia in perniciem rues. Reſpondit Vitalis, (hoc namque illi nomen erat) Nos quamdiu Chriſto per fidem coniuncti ſumus, vitam habemus, neque poſſumus vllis mortis anguſtiis circumueniri. Qui vero impuris ſacrificijs dæmonem habere propitium nititur, is ſibi ſempiternam mortem imprudenter machinatur. Præfectus eam pueri prudentiam, dicendique libertatem admiratus, Et quid eſt, inquit, dæmon? Cui Vitalis; Omnes dij gentium dæmonia ſunt, & illi qui ijs diuinos honores tribuunt. Publius, hoc quoque per contemptum amoto, iuſsit prodire ſeptimum, animo ad ſupplicia pro Chriſti nomine ferenda promptiſsimum. Hic Martialis vocabatur; cui Iudex dixit; Crudelitatis fautores effecti, Auguſtorum inſtituta contemnitis, & in veſtra pernicie permanetis? Martialis vero contra exclamans; O, inquit, ſi noſſes quæ pœnæ idolorum cultoribus conſtitutæ ſunt, aliud ſaperes. Omnes enim qui Chriſtum verum Deum non confitentur, ſempiternis gehennæ flammis ſubijciuntur. Tunc Publius omnibus iam auditis, & carcere concluſis, geſta omnia in ſcriptis redacta Antonino miſit. *Alexander quintus.* *Vitalis ſextus.* *Pſalm. 95.* *Septimus Martialis puer.*

Imperator vero Antoninus, diuerſos ad Iudices eos miſit, variis excarnificandos ſupplicijs. Et primus quidem frater, plumbatis diu grauiterque cæſus, præclare in Chriſti confeſsione ſpiritum tradidit. *A diuerſis iudicibus variis cruciatibus interficiũtur.*

Digitized by Google

dit. Secundus & tertius, fuſtibus mactati, egregiam animi conſtantiam, ad extremum vſque vitæ ſpiritum, magno fidelium gaudio declarârunt. Quartus præcipitio interemptus, ad cælos migrauit. Reliqui tres, capitali ſententia damnati vna cùm matre, intrepide ceruices gladio ſubdiderunt; pia interim genetrice ſua pignora ad tam præclarum certamen hortante & confirmante. Quæ demùm & ipſa, de filiorum iam ſalute ſecura, plena gaudio & exultatione in certamen prodiit; & glorioſum triumphum ſimili exitu feliciter compleuit.

Tandem & mater decollatur.

C Baron. Annal. Tom. 2. & in notat. mar. Rom.

MARTYRIVM SS. VIRGINVM RVFfinæ & Secundæ; Ex eo quod V. P. Laurentius Surius ex antiquis monumentis optima fide decerpſit. Paſſæ ſunt anno Chriſti 260. Sixti Papæ, primo. Valeriani & Gallieni Impp. 6.

10. Iulij.

Earum patria & parentes.

RVffina & Secunda ſorores, patre Aſterio, matre vero Aurelia, ciuibus Romanis genere & dignitate clariſſimis ortæ, & Chriſtiana religione imbutæ, ipſo perſecutionis feruore, Armentario & Verino æque Chriſtianis, ſumma parentum voluntate deſponſatæ fuerunt. Sed ij deſertores fidei repente facti, nec tamen ſua perditione contenti, etiam has Dei famulas deteſtabili perſuaſione ad ſui imitationem inducere nitebantur. Illæ vero, vt inſanas eorum declinarent adhortationes, ad prædiolum ſuum quod in Tuſciæ partibus videbantur habere, ſeſe contulerunt. Id audientes Armentarius & Verinus, eam fugam, ſuam contumeliam interpretantes, illas apud Arceſilaum comitem accuſarunt, quod ipſis repudiatis, contemptiſq; temp orum myſteriis, Chriſti cæli terræque Deum confiterentur. Ijs auditis, Arceſilaus cum equitum turma celeriter eas inſecutus, via Flaminea quartodecimo milliario comprehen-

Accuſantur apud Arceſilaũ à ſuis ſponſis.

prehendit, reuocataſque ad Vrbem Iunio Donato præfecto diſcutiendas tradit.

Ducuntur in ſingulas cuſtodias.

Donatus indignabundus, ab inuicem ſeparatas duci in cuſtodiam mandat; dieque tertio Ruffinam ſuo oblatam conſpectui blandis admodum verbis ad deorum ſacrificia & maritales amplexus hortatur: vtque voluptatibus in vita conceſſis perfruatur, etiam atq; etiam rogat. Ad quæ Ruffina præter alia; Nec captiuitatem horreo, nec idolis ſacrifico: quin & Voluptates fœdas, & momento temporis interituras deteſtor: eas vero, quæ cum æternitate coniunctæ, nihil lubricum, nihil incertum ſuis amatoribus promittunt, amplector. Iunius Donatus, eo reſponſo tam prudenti non intellecto, Omiſſis, inquit, vaniloquis verbis iſtis, nube viro tuo. Tum Arceſilaus: Cùm ſit, inquit, rea ſacrilegij, in matrimonij ſortem admitti non poteſt. Reſpondit Ruffina; Ita tu dicis matrimonij in ſortem me admitti non poſſe, quaſi ego hominis vxor eſſe deſiderem, quæ Chriſto Dei filio virginitatem meam deuoui. Quamobrem audi Arceſilae Comes, Quære alium, cui minæ tuæ timorem adferant; me quidem nec à virginitatis palma reuocare poteris, nec ab amore & cultu Chriſti filij Dei ſeparare.

Egregium Ruffinæ reſponſum.

Vouit Chriſto Virginitatem.

Tum Donatus, accita Secunda, Ruffinam ſororem eius flagellis cædi iuſſit; ea ſpe, vt Secunda terrore proſtrata ipſorum perſuaſionibus aſſentiretur. Vt vidit autem Secunda Ruffinam ſororem flagellari, magno clamore Iudicem inſectata, Quid agis, inquit, ſceleſtiſſime regni cælorum hoſtis? Cur ſororem meam gloria afficis, me vero eius gloriæ non pateris eſſe participem? Præfectus, Vt video, ait, ſororem tuam inſania ſuperas. Ad quæ Secunda; Nec ſoror mea inſana eſt, nec ego inſanio; ſed ambæ Chriſtianæ ſumus: & iuſtum eſt, vt ſimul cædamur, quæ pariter Chriſtum Dominum confitemur.

Flagellatur.

Secundæ mira fortitudo.

Nota Virginis conſtantiam.

Præfectus earum conſtantia ſuperatus iuſſit illas obſcuro concludi loco, & fœtore è ſtercorum fumo excitato grauius cruciari. Sed fumus ille thymiamate fra-

Fœtor mutatur in odores aromaticos.

fragrantior, ſummam earum naribus delectationem inferebat. Porro obſcuritas lucem meridianam ſplendore vincebat, & omnia tetra in ſuauiſsima oblectamenta, mira Christi gratia, vertebantur. Inde igitur eductæ & in balneis incluſæ, in feruens dolium miſſæ ſunt; ſed calor virtutis ſuæ mox oblitus, dulce corporibus earum præſtitit refrigerium; prorsùs vt Præfectus ſtupore oppreſſus, eas ſaxo vno ad ambarũ colla ligato in Tyberim præcipitari mandârit. At illæ dimidia fere hora aquis ſuperiores tandem ſiccis veſtibus in ripam fluminis delatæ ſunt; ibidemque Chriſti numen hymnis & canticis, ſpectante populo, celebrârunt. Iudex rei illius certior factus Arceſilao Comiti dixit; Iſtæ quas mihi obtuliſti, profecto aut magica arte nos ſuperant, aut vera ſanctitate præditæ, res has adeo ſtupendas gerunt. Itaque tu eas recipito, & pro arbitratu vel plectito, vel abſoluito.

In feruenti dolio non læduntur.

Saxo alligatæ non poſſunt ſubmergi.

Igitur Arceſilaus ſanctiſsimas virgines in ſyluam per viam Corneliam decimo ab Vrbe milliario abductas in fundo, qui Buxo vocatur, pariter capite cædi, earumque corpora lupis deuoranda tradi mandauit. Sed domini gratia non defuit in Christum credentibus etiam defunctis. Plautilla namque in cuius prædio cæſæ ſunt, per viſum eas miro gemmarum ornatu nitentes conſpicere meruit, ſibique dicentes audiuit; Plautilla reuoca animum tuum à flagitioſo idolorum cultu, & impia incredulitate calcata, crede in Christum, noſtraque corpora in prædio tuo relicta ſepelito. Plautilla ea viſione admonita, protinùs ad locum abiit, inuentaque ſanctarum corpora ab omni fœtore & læſione aliena, adorauit & credidit, atque in monumentum nouum intulit. Iam vero, (in vrbem olim translata,) in Baſilica Lateranenſi prope baptiſterium debito honore ſeruantur. Locus autem vbi ſunt paſſæ, auctus eſt ſede Epiſcopali, quæ & titulo Syluæ Candidæ reperitur ſæpius appellata.

Capite cæduntur.

Plautilla viſione admonita eas ſepelit.

Translatio in Vrbem.

VITA

Digitized by Google

VITA S. AMELBERGAE VIDVAE, Matris S. Gudilæ Virginis: Ex ea quæ extat apud V. P. Laurentium Surium. Claruit temporibus Pipini Primi; qui floruit, (vt patet Tom. 8. Annal. C. Bar.) Anno Domini 631. & reliq.

C Baron. in notat. mar. Rom.

BEata Amelberga illuſtriſſimis orta natalibus, Xantes oppidum iure hæreditario obtinuit, donec monaſticum inſtitutum complexa eſt. Parentum vero orbata ſolatio, licet ætate tenera, familiam peruigili cura & multa comitate gubernauit. Decreuerat illa quidem, continentiæ in primis ſtudioſa, cælibem agere vitam, quo multo ſuauius CHRISTI ſpiritu frueretur, ſed parentum voluntate impulſa, maxime Pipino S. Gertrudis parente idipſum enixe cupiente atque vrgente, VVitgero homini præpotenti, generis nobilitate pari, nec diſpari meritis nupſit.

10. Iulij. Patria eius.

Nubit VVitgero, viro nobili ac pio.

Ex hoc tam ſancto tamque felici coniugio primus prodiit Aldebertus Cameracenſis Eccleſiæ præſul ſanctiſſimus; deinde ſorores quatuor Reinildis, Pharaildis, Ermelendis & Gudila, eximia omnes ſanctitate ac virginitatis præcipue laude conſpicuæ. Porro Amelberga cum poſtremam vtero geſtaret, & paucos ante puerperij dies, inſtar parturientium, in anguſtias veniret, Angelica cõſolatione recreata, audiuit ſe filiam ſummæ continentiæ & caſtitatis virginem parituram, quæ omnibus vitæ ſuæ diebus gratiſſimum Deo exhiberet famulatum. Illo tam inſperato Dei beneficio mirifice gauiſa, totam ſe ad grates Deo debitas cum marito reddendas compoſuit, proleſq; ſanctiſsimis diſciplinis ſimul cum ipſo lacte ita imbuit, vt nihil ijs caſtius, nihil modeſtius, nihil denique ſanctius videretur. Et quidem multi regni proceres propter nobilitatem & opes,

Idem vocatur etiã Embertus

Filiæ eius Virgines permanet.

opes, illatũ nuptias ſtudioſe ambiebant; ſed illæ Chriſti amore vehementius inflammatæ virginitatis propoſiti tenaces, mortalium hominum coniugia repudiabant.

Interea parentes inſigni filiarum pudicitia & aſſiduo precandi ſtudio, cui ſedulo incumbebant, delectati, & ipſi mũdo valefacere, ſeſeque totos ad ſpiritalia Chriſti caſtra transferre decreuerunt. Nec mora. VVitgerus princeps ſapientiſſimus (vt erat ab Angelo prædictum) monaſticæ vitæ inſtitutũ complexus eſt? Amelberga vero ſacrum velamen ab Autberto Cameracenſi antiſtite accepit, ſeſeque totam Domino conſecrauit. Tum vero, quanquam ab ineunte ætate in opera pietatis ſedulo incubuiſſet, tamẽ corpuſculum ſuum inedia macerauit, ſpiritumque aſſiduis precibus & meditationibus roborauit, vt non tam in terris, quã in ipſo cælo degere videretur. Cùm vero Dominus tãtis laboribus finem imponere vellet, acerrima tandem correptam febre, ex hoc mortalitatis ergaſtulo, ad ſempiterna cælorum regna ſanctam illam euocauit. Corpus fuit multis omnium lachrymis, ac præcipue magna pauperum lamentatione, in Lobienſi ſepultum monaſterio, eximiis admodùm miraculis clarum; quod deinde multo poſt tempore, translatum eſt Binchium.

VVitgerus princeps fit monachus, & Amelberga monialis.

Inedia & preces eius.

Felix obitus eius.

Ex Lobienſi monaſterio (iuxta Ioan. Molan) transfertur Binchium.

VITA ET MARTYRIVM S. CANVTI, Iunioris, Danorum regis, ac protomartyris; Ex ea quæ ſcripta eſt à Saxone Grammatico, Hiſtoriæ Danicæ lib. 11. Paſſus eſt. Anno Partæ ſalutis 1081. Gregorij 7. Papæ 9. Relatus in Numerum Sanctorum ab Alexandro 3. Papa Anno 1164.

C. Baron. *Tom* 11. *Annal.* & 12.

Alias: Kanuti.

10 *Iulij.*

CAnutus Suenonis filius, propitiæ fortunæ beneficio, ſummis naturæ dotibus cumulatus, magno cum

cum indolis experimento ætatem animo præcucurrit. Quippe contracta iuuentute, myoparonum piratica monſtra perdomuit, Sembicis atque Eſtonicis illuſtrem trophæis adoleſcentiam egit, nouiſque virium gradibus, paterni roboris fundamenta tranſcēdit. Quæ victoria futurum eius dominium ominata eſt. Pro amplificanda tuendaque patria iuges excubias geſſit, rerumque, quarum ob infirmam ætatem vix ſpectator eſſe potuit, auctor haberi præſumpſit. Quin etiam iuuenile corpus continuo vſu ad bella impigre conficienda, armaque viriliter ſuſtinenda firmabat, famaq; eius bellica vi in tantū claritatis exceſſit, vt rediuiuum magni Canuti ſpiritum fortunamque, ſimul cum nominis videretur communione ſortitus, adeo vt nullus eum Paterni regni ſucceſſione potiturum ambigeret. Neq; enim virtute iam maturus, honori intempeſtiuus videbatur. Sed nec liberalitatis ſpecies eius adoleſcentiæ defuit; cuius fratrem Haraldum natu maiorem, obtuſi admodum cordis, inter iuuentæ initia perpetuus inertiæ ſopor oppreſſum tenebat.

Martyrol. Rom habet 7. Ianuar.

Diſſipat piratas adhuc adoleſcens.

Claruit ille maxime ab anno Domini 1027. & deinceps, vt patet Tom. 11. Annal C. Baronij.

Suenone autem defuncto, regiæ ſucceſſionis delectum anceps populatium ſentētia pertractabat. Maior namque Danorum pars, Haraldum ocii cupiditate complexa, Canutum reſpuebat, ignauumque ſibi regem maluit imperare, quam fortem. Præferebat audaciæ hebetudinem, & egregiæ indolis claritate contempta, negatum virtuti culmen vitio tribuere non erubeſcebat. Soli Scanenſes, iuſta animi inclinatione prouecti, Canuti probitate culta, Haraldi deſidiam reſpuebant. Porro Haraldus pleroſque fraternæ patris fautores, legum emendatione liberioriſque vitæ iucunditate promiſſa, per ſubornatos in gratiam ſuam ſolicitandos curauit. Ita â Canuto vulgi animos partim ſpes, partim metus auertit. Ipſe deficientibus â ſe copiis, tribus duntaxat roſtratis nauibus in anguſtiſſimas Scanici maris fauces elabitur, regno carere iuſſus, cuius ipſe incolumitatem protexerat, terminos auxerat.

Haraldus frater eius.

Dani Haraldum ocio & inertia deditum præferunt Canuto.

Digitized by Google

Vbi fraterna legatione, regni communionē ſpondēte reuerti monitus, ſpretis mandatorum blanditiis, Sueciam fugibundis intrauit, per quam ſtultum ratus, eius ſe promiſſis infracta fortuna credere, cuius eadem ad huc vigente minas acceperit.

Haraldus obit, & Canutus fit rex Danorum.

Mox perinde atque iniuriarum oblitus, intactis patriæ rebus, bellum aduerſum Orientales viuente patre cœptum, enixe proſequitur. Interim Haraldus bienniùm emenſus, defungitur. Quo mortuo Canutus fraternis ſuffragiis in regni faſtigiū reuocatus, Orientale bellum, quod in adoleſcentia orſus, in exilio auſpicatus fuerat, accepto ſolio, potius amplificandæ religionis, quam explendæ cupiditatis gratia, totis viribus innouandum curabat; cum incrementis fortunæ etiam claritatis augmentum apprehendere cupiens. Nec ante manum ab incepto retraxit, quam Curorum, Sembonum que ac Eſtonum regna funditus deléſſet. Deinde ſublato hoſte, nuptias circumſpiciens, finitimaq. coniugia obſcura ac dignitate ſua minora reputans, Præfecti Flandriæ Roberti filiam Ethlam in matrimonium aduocauit; ex qua filius ei Carolus obuenit. Cumque magnatum inſolentia, ſolutos hebetatoſque priſci iuris neruos adſpiceret, omnibus ingenij modis ad reparandam patrii moris diſciplinam connixus, probatioris iuſtitiæ cultum ſeueriſſimis edidit inſtitutis, conatuſumque & labentem æquitatis tenorem in priſtinum habitū reuocauit. Non ſanguini, non neceſſitudini, quo minus iuſte ſe gereret, indulgentiam habuit; nullius amicitiæ aut familiaritati impunitatem iniuriæ tribuit, ſed labefactatum iuris vinculum tenaciſſimo nexu aſtrinxit ac paternæ ſeueritatis veſtigia ſolicitus vſurpauit, eoque ſtudio grauiſſimas Maiorum offenſas contraxit.

Ducit Roberti Flandriæ præfecti filiam Ethlam uxorem.

Iuſtitia & ſeueritas eius.

Epiſcopis primum inter proceres locum tribuit.

Sacris decus ſuum reddebat; ſacerdotia gerentes gratiæ nutrimentis proſequebatur; cumque ab inerti & rudi populo parum iuſtam pontificibus venerationem haberi conſpiceret, ne tanti nominis portitores

inter

inter priuatos relinqueret, decreti circumſpectioris induſtria, primum eis inter proceres locum perinde ac Ducibus aſſignauit, auctoritatem honore concilians. Nec ſolùm Pontificibus dignitatis incrementa donauit, ſed etiam priuatorum Clericorum ordinem benigniſſimis decretis adornare ſtudebat. Nã quo cumulatiorem eis honorem redderet, literatorum controuerſias, vulgaris fori conditione exemptas, ad eiuſdem profeſsionis iudicium relegabat. Iiſdem religionis reos, obiecta repellere nequeuntes, pecuniaria mulcta puniendos permiſit. Quibus etiam in omnia, quæ aduerſum diuina committerentur, animaduerſionis arbitrium tradidit, cunctaſque huiuſce generis actiones, ſacerdotali iudicio deſtinatas, à publico foro ſecreuit, ne honore impares conditio æquaret. Quamobrem dignitati pondus adiecit, decuſq; priuato faſtigio excelſius, eorum reſpectui ineſſe voluit. Quo effectum eſt, vt Danorum nemini, niſi Regi aut Pontificibus, eique qui potiſſimus regni ſucceſſor aduertitur, domeſt eis quenquã liceat actionibus poſtulare. Idem populares, adhuc ſacrorum rudes, decimarum religioni aſſuefacere conabatur. Sed propoſiti irrita ſuaſio fuit; Quippe maturitatem rerum, nouelli cultùs rudimenta capere nequibant. *Fauor eius in Clerum.*

Ne autem Sueno Epiſcopus promiſſam templi refectionem negligentiùs exequi videretur, cœptam Roſchildenſis ſacrarii fabricam ad finem vſque perduxit. Cuius excolendi gratiâ, coronam arte impenſaque operoſiſſime elaboratam, in eius ornamentum appendit; exiſtimans regias opes potius ſacrorum ſplendori, quam humanæ auaritię ſeruire oportere. Egynus quoque iiſdem ferme temporibus, opitulante rege, Laurentianæ ædis inchoatum â ſe opus explicuit. Quibus rex dedicari iuſsis, mirificam dotis nomine munificentiam erogauit. Prima namque dedicationis die, Rex ſolenniter altaria veneratus, quartam regii numiſmatis, quartam ſuæ in ciues exactionis, quartam æſtiui cenſûs portionẽ, ei qui pro tempore loci antiſtes extiterit, *Sueno Epiſcopus Daniæ.* *Liberalitas eius in Ecleſias.*

terit, muneris loco, perpetuo iure poſſidendam conceſſit.

Cùm vero Danorum nomen, armis in deſidiam cadentibus, à paterni auunculi temporibus obrutū animaduerit, nouarum rerum cupido ſubrepſit, Angliam infelicitate amiſſam, hæreditatis nomine repetere. Recolebat enim bellicam Maiorum gloriam, cumque opibus imperii fines nullo magis, quam Anglicis creuiſſe titulis; maioremque eis ex vnius inſulæ, quam tot us Orientis ſpoliis inceſſiſſe ſplendorem. Vt igitur Maiorum fortitudini reſponderet, atque auiti nominis gloriam æquaret, omnium quæ paterna corrupiſſet inertia refectionem, ſuæ commendabat induſtriæ: parentemque peroſus, auum æmulatus eſt.

Vult Angliam infeliciter amiſſam, armis repetere.

Primùm igitur occultum Olauo fratri conſilium prodit, eoque id ipſum hortante, rem deinde popularibus aperit. Alacris omnium aſſenſio fuit. Sed quem Rex ſibi fraterna charitatis viciſſitudine reſpondere crediderat, latenter æmulum habebat. Olauus enim affectatione regni, pietatis erga germanum oblitus, perfidiſſimi pectoris habitum, ſumma fidei ſimulatione tegebat. Et ne ſolus inſidias volueret, lecta ſocietate, clandeſtinæ coniurationis cætum inſtruxit. Canutus vero omnium animos gloriæ magis quam ſceleri intentos exiſtimans, imperata claſſe, Limici maris oris aduehitur, à quo breuiſſimus in Oceanum tranſitus patet, quondam nauigiis peruius; nunc vero interiecta arenarum mole præcluſus. Hîc Rex fraternum diù præſtolatus aduentum, nauigandi cunctatione exercitûs alacritate eſt excuſſus. Nam Olauus reddita tarditatis ratione, veniendi moram in dies extraxit, vt vel Regem ſine eo proficiſcentem regno priuaret, vel tarditate ſuſpenſum exercitu deſtitueret. Nec eum callida conſilij ratio fefellit. Nam tota à Rege claſſis, faſtidita eius expectatione, defecit. Tandem de fratris perfidia certior factus, claſſe præſtolari iuſſa, Sleſuicum lectiſſima manu feſtinato contendit, ibique fratrem inopinatum & attonitum intercepit. Deinde productum accuſatum-

Olaui fratris eius, in Canutum perfidus animus.

Olauus à Canuto

ſatumque, nec obiecta valide propulſantem, catenis coercitum, nauigioque in Flandriam relegatum, carcerali cuſtodiæ mandandum curauit. Cuius captionẽ coniurati parùm fama aut nuncio experti, quo callidius exercitum ſoluerent, inertem regis moram abſentiamque cauſati, claſſem clandeſtino monitu circumuentam, domos abire iuſſerunt. *vinctus in Flandriã mittitur.*

Itaque huius facti Rex poſtquam cognitionem accepit, dolorem prius, deinde lætitiam egit. Siquidem iniuriam in religionis habitum formauit, multæque nomine, primam exigendarum decimarum occaſionem corripuit; lætatus quod ei vtiliſſimam propoſiti rationem opportunitas conciliaſſet; ſuo dedecore ſacrorum decus inſtruere cupiens. Sed pientiſſimi regis conatus exitum inuenire non potuit. Dani enim illam decimarum ſolutionem non religionis, ſed ignominiæ eſſe decernentes; annuam alienis frugem dependere conſtanter recuſarunt, potiuſque graui ære, ob admiſſum perfidiæ crimen, ſemel mulctari, quam ſemper libertate ſpoliari, ſatius eſſe dixerunt. Hanc deterioris conditionis partem Rex à populo vniuerſo approbari vt intellexit, ſimulata pecuniæ exactione, ſeptentrionales Iutiæ partes ingreſſus, Toſtonem cognomine Peculatorem, eiuſque collegam Hortam colligendæ penſionis quæſtores inſtituit, mulctæ metu decimarum religionem differere cupiens. Qui cùm mandatum immitius, quam iuſſi fuerant, exequerentur, multitudo æmulorum regis hortatibus concitata, quæſtores trucidauit. Nec eorum cædibus ſatiata, in regem quoque veſana prorupit. Qui impetum eius opportune ſua ratus abſentia declinandum, Sleſuicum conceſſit, ibique coniugem cum filio conſtitutam, ſi res ſiniſtre ceſſiſſent, perfugere in patriam iuſſit, nullum inter perfidos præſidium habituram. Ipſe interim imminentibus Iutis, quo tutior ſeceſſu foret, Fioniam petit, ſalutem inſulæ præſidio quæſiturus. Sed illi eum ſuis finibus exegiſſe nequaquam contenti, Fionia quoque propellendum decernunt. Iamque Rex *Rex Canutus Danos conatur inducere ad decimas ſoluendas.* *Nolunt Dani perſoluere decimas.* *Quæſtores regis cæduntur.*

accepto traiectionis nuncio, Sialandiam emigrare ſtatuerat, cum Blacco quidam, primam ipſius familiaritatem adeptus, ſimulatæ fidei conſilio fugam dehortatur, ne fœmineo more latebras circunſpicere videatur; ſe interim plebis acta ſpeculaturum, blanditiaſque iræ eius oppoſiturum promittit. Sed Blacco, omiſſa legatione ſiniſtris plebem monitis palpitans, conciliandæ gratiæ loco, odium Regi impenſius ſtruit, ac deinde reuerſus pacatiorem tamen populi animum nunciat.

Blacco perfidus in regem ſuum.

Canutus interim, quotidianis ſacrorum ſolenniis aſſuetus, ne quid religioni præponeret, Albani ædem ſacram pro ſe deprecaturus accedit; vbi dum religioni vacando officia ſanctitatis exequitur, conſternatæ multitudinis corona armis ſacrarium clauſit. Quotquot ergo ex militibus hoſte præcurrere poterant, periculi conſortium affectantes Regem petebant, eius in ſeipſos diſcrimen transfundere cupientes; cumque ſalutem receſſu conſequi poſſent, periculum præſentia quæſierunt, morteq; clari, quam fuga tuti fieri maluerunt. Benedictus quoque fraternitatis nexum fide imitatus, in templo cum fratre commori deſtinauerat. Ericus vero ſeorſum ab hoſte concluſus, cum ſolus multitudinem ſuſtinere nequiret, per medios hoſtium globos, ferro ſeceſſum molitus, erupit. Tunc nemine religioſæ pacis domicilium violenter irrumpere præſumente, primus Blacco, cunctantibus cæteris, ferro valuas petiuit, ductuque ſuo eandem cunctis licentiam tribuit. Ita ſe non ſacrilegij modo, ſed etiam publici paricidij ducem auctoremque exhibuit. Quod videns plebs, concitato ſeditionis motu templum aggreditur: eoque irruptione facta, diuinos lares ac ſanctiſſima penetralia ſacrilega tempeſtate fœdauit. Verùm Blacco in ipſo, quem irruperat, aditu trucidatus, datis parricidij piaculis, violati ſacrarij pœnas pependit. Benedictus etiam liminibus irruptorem excipiens, dum foribus acriùs propugnat, occiditur.

Præclara militum fides in regem.

Pœna ſceleſtiſſimi proditoris Blacci.

Rex interim inter cruentos imminentis violentiæ ſtrepi-

Digitized by Google

ſtrepitus, fiducia conſcientiæ eundem mentis habitum tenuit, neque religioni parcius, quam ſi periculum abeſſet, vacauit. Sed ne extrema quidem eius hora, ſanctitatis ſtudio vacua fuit. Nam cùm parietem vndique à popularibus perfringi (quippe ligneus erat) ideoque propinquam ſibi necem inſtare animaduerteret, accerſito ſacerdoti factorum arcana confeſſus, per ſummam mœroris acerbitatem præteritæ vitæ culpas abſoluit, præmiumque ſibi pœnitentiæ ſalubritate conciuit. Deinde propaſſis vtrinque brachiis ante aram, fati ſecurus occubuit. Vbi dum victimæ more proſtratus percuſſorem expectat, immiſſæ per feneſtram lanceæ mortifero iactu confoſſus, pium mortis ſacrificium edidit, profuſoque militum ſanguine, ſuum ad vltimum erogauit. Enimuero crebris vndique telis petitus, corpus immobile tenuit; nec ante loco, quo cubabat, exceſſit, quam feretro mandaretur extinctus. Clandeſtina eius virtus, per lucidis poſtmodùm experimentis enituit. Sane ad coarguendam parricidarum malitiam, merita eius Deus miraculoſis prodidit argumentis, ignotamque vulgo virtutem, mirifico rerum fulgore detexit.

Rex confitetur ſacerdoti factorum arcana.

Pius rex ab impiis interficitur.

Multa eius poſt obitum miracula.

*VITA S. *HILDVLPHI, EPISCOPI Treuirenſis & primi Abbatis Vogaſienſis: Ex ea quæ extat apud V. P. Laurentium Surium. Claruit Anno ſalutis 754. &c. temporibus Stephani 3. Papæ, ſub Pipino francorum rege.*

* Hildolphi.

C. Baron. Tom. 9. Annal.

Hildulphus claro genere ortus, vt primum indefeſſo ſtudio ac labore ad aliquam literarum cognitionem peruenit, vitamque multis pietatis exercitiis contra vitiorum impetum egregie muniuit, apud Ratiſponam vrbem ſacris initiatus; indies maiora pro Chriſti gloria multorumque ſalute capeſcens *11. Iulij.*

certamina, præclaris facinoribus adeo euaſit celebris, vt, Milone Treuirenſe Archiepiſcopo defuncto, ab omnibus certatim ad id honoris faſtigium expeteretur. Erat enim præter generis nobilitatem inſigni animi & corporis robore; prorſus vt regios mores, regiamque perſonam per omnia repræſentaret. Vnde nominis illius celebritate longe lateque vagante, tandem etiam in aulam regis Pipini patris Caroli magni percrebuit; cuius ex ſententia ea dignitate ſine vlla controuerſia digniſſimus eſt habitus. Igitur Dei famulus, ſolitudinis & quietis ſtudioſior, cum fuga eam declinare conaretur, à deuoto populo raptus in Galliam Belgicam deductus eſt, ac Treuirorum antiſtes poſtea conſecratus. Hoc igitur ſublimatus honore, ita vitam inſtituit, vt cunctis & verbo & exemplo prælucens, fructus minime pœnitendos in populo faceret. Corpus ſuum ieiuniis, vigiliis atque caſtigationibus ita premebat, quaſi grauiſſimorum flagitiorum reus eſſet. Aliis vero tanta charitate ac manſuetudine quæuis miſericordiæ exhibebat opèra, vt nullis vel ſumptibus vel laboribus parceret, quo aliorum ſibi voluntates ad virtutum ſtudia promereri pòſſet. Porro inter cætera magnifica ſua opera quæ geſſit, corpus S. Maximini Præſulis Treuir. à loco quo eum S. Paulinus Aquitanus ſepelierat, in eum quo nunc veneratur, tranſtulit.

Nobilitate & animi corporiſque robore clarus eſt.

Fit Epiſcopus Treuirenſis.

Sibi rigidus aliis clemens.

Poſtquam vero multiplices pro Chriſti grege labores ſuſtinuiſſet, reſignata dignitate, omnibuſque relictis, eremum ingreſſus eſt. Eſt ſaltus, quem Vogaſi appellant, (vbi parua ſanctorum virorum habitacula à ſanctiſſimo Deodato Epiſcopo prius extructa viſebantur) hunc vir diuinus pœnitentiæ locum à Iacobo Leucorum antiſtite efflagitauit, obtinuitque. Quem vt incolere cœpit, montium & fluuioli (cui Rapido nomen) amœnitate delectatus, duobus templi fabricis egregie illuſtrauit; quorum alterum Virgini Matri, alterum Apoſtolorum Principi conſecrauit. Ibi vero, ab omni puluere terreno remotus, tam excellenti vitæ inte-

Valedicit mundo, & eremum petit.

Digitized by Google

integritate ac ſanctimonia Deo famulatus eſt, vt multi viri tam ſeculari potentia, quam nobilitate inſignes, ad eum ſæpiùs confluerent; ex quibus nonnulli cæleſtis vitæ deſiderio accenſi, ei adhæſerunt. Itaque dum numerus accurrentium ex diuerſis mundi partibus magis ac magis accreſceret, cœpit plura ibi domicilia extruere, vt omnium ſaluti conſuleret. Quod ſane in vtroque homine præſtitit egregie. Totus namque igne diuini amoris & fraternæ ſalutis inceuſus, cæcos illuminabat, claudos curabat, dæmones ex obſeſſis corporibus fugabat. Et cùm ſanctus Deo ibidem famulantium cœtus, nimia infirmorum ac debilium frequentia à ſtudio rerum cæleſtium auocaretur, impediretur que, extra monaſterij clauſtra, aliud templum D. Ioan. Baptiſtæ ſacrum extruxit, domoſque peramplas adiecit, quibus languentium & infirmorum turba hoſpitio exciperetur. Cum itaque ex remotis etiam terris fama viri allecti frequentes eo venirent, contigit inter alios S. Erhardum Ratiſponenſ. antiſtitem eius tam ſanguine quam ſanctitate germanum aduentare; quem ille dum benigno ac fraterno affectu ſuſcipit, multoque apud ſe tempore detinet, accidit res quæ vtriuſque ſanctitatem celeberrimam reddidit.

Multi ſequuntur eius inſtitutum.

Eximia eius miracula.

Extruit Xenodochium.

S. Erhardus Epiſcopus Ratiſp. S. Hildulphi frater, eum inuiſit.

Erat Heſticonis cuiuſdam Ducis filia vtroque lumine ab ipſo ortu orba. Hanc parentes mœſti ad viros ſanctos detulerunt, vt ſi quo modo poſſent, tantum miſeriæ & calamitatis pondus ſubleuarent. Patres cùm eam gentilem eſſe intelligerent, factam priùs catechumenam, Domino commendauerunt. Interea Hildulphus diuinam ſine intermiſſione miſericordiam pro ea implorans, tandem luſtralibus aquis, ſuſceptore Erhardo, eam tinxit, Odiliamque nuncupauit, & vtriuſque hominis tenebras, miro parentum gaudio & ſtupore, profligauit. Huius tam præclari miraculi nouitate ſtupefacti omnes, Hildulphum maxime venerari cœperunt. Multi quoque, in augmentationem tam ſanctæ religionis ibidem inſtitutæ, ſua impendere au-

Cæca à natiuitate videt.

xilia. Ex quibus Beggo quidam, fundum ſuum, qui in hunc vſque diem cella Beggonis appellatur, pro conſtruendo monaſterio viro Dei obtulit: & per magnam inſuper Vogaſi partem, quæ Focodi rupes nominantur, iure perpetuo tradidit poſſidendam. Sanctus igitur Hildulphus, nouo monaſterio in fundo Beggonis exſtructo, & honori Dominicæ Crucis dedicato, locisque omnibus virtutibus admirandis & miraculorum ſignis à ſe ornatis, plenus dierum & ſanctitatis, correptus febre, feliciter obdormiuit in Domino, æterno pro meritis coronandus brauio, quinto Idus Iulias.

Feliciter obit S Hildulphus.

C. Baron. Tom. 11. Annal. & in not. mar. Rom.

VITA S. IOANNIS GVALBERTI, Inſtitutoris Ordinis Valliſumbroſæ; Ex ea quæ eſt à Blaſio Melaneſio eiuſdem Ordinis Generali conſcripta. Obijt vir ſanctus anno Domini 1073. *ſedente Gregorio, ſeptimo Papa.*

11. *Iulij.*

Patria & Parentes eius.

IOannes Gualberti vir & animi & corporis dotibus ornatiſſimus, patria Florentia oriundus, parentes habuit prima nobilitate conſpicuos. Pater eius Gualbertus, vir militaris & bellicæ laudis gloria illuſtris, quanquam & diuitiis & honoribus afflueret, vna tamen cura, eaque perpetua ita obſeſſus tenebatur, vt animum honeſtis ſtudiis obiectare non poſſet. Erat ei hoſtis capitalis, qui cognatum eius fraude doloque circumuentum peremerat. De eo vltionem vt expeteret, non ipſe modo, ſed & filius Iohannes intenta cura excubabant. Quodam vero die Iohanni cum armigero ſuo Florentiam tendenti, in ipſo itinere capitalis ille hoſtis ab inſperato fit obuiam, loco ſane per iniquo, adeoque anguſto, vt neutri, à via deflectendi quicquam omnino reliquum eſſet. Tum vero hoſtis plane inermis, cùm haud dubiam ſibi necem paratam cerneret, concepta ſubito quadam fiducia, ab equo deſi-

Hoſtis capitalis patris illius.

Digitized by Google

deſiliens, humi ſe proſternit, iunctiſque cancellatim ad pectus manibus, pro Crucifixi amore veniã vitamq; ſibi deprecatur. Compunctus Ioannes audito nomine Crucifixi, pacem offert; metum ponere iubet; culpam ex animo illi remittit, vt poſſim, inquit, & ego eundem Crucifixum experiri propitium.

Vide pietatem ſane præclaram.

Porro Ioannes, hoſte cum optima pace & gaudio à ſe dimiſſo, ad Eccleſiam quandam deflexit; cumque flexis coram Crucifixi imagine genibus, Chriſti ſupplicia vulneraque contemplaretur, vidit, (dictu mirabile) Chriſti in Cruce pendentis caput ad ſe inclinari, tanquam gratias ipſi agentis, quod pro eius reuerentia hoſti capitali peperciſſet. In tanti miraculi teſtimoniũ, hodieque Crux illa in Eccleſia S. Miniatis, in monte prope Florentiam, cum ea, qua par eſt, veneratione & cura ſeruatur. Ioannes autem, ea Chriſti bonitate & vocatione melliflua attractus, protinus relicto ſeculo nequam, paternis opibus & honoribus contemptis, ad S. Miniatis monaſterium profectus eſt; vbi, patre nequicquam reluctante, & diras in Abbatem minas iactante, ipſi monaſticæ vitæ inſingnia aptauit, comam capitis proprijs manibus totondit, cucullum hilariter ſibi induit, & alacritate incredibili ad arma ſpiritalis militiæ ſeſe accinxit. Etſi autem pater eius initio acerbe eam mutationem ferret, habitumque iniquis oculis aſpiceret, & inſignem ea re familiæ ſuæ ignominiam irrogatam clamaret, victus tamen filij conſtantia, ac tandem etiam eximia vitæ illius ſanctimonia delectatus, animum compoſuit, atque etiam magnam inde conſolationem hauſit.

Nota Lector, & diſce ignoſcere.

Mirabilis feruor S. Ioannis.

Ita ergo Ioannes externis interniſque cæleſtis militiæ armis inſtructus, ante omnia ocium vitiorum omnium ſentinam remis veliſque vitare, dies nocteſque in preces & ſtudia diuina impendere tantiſq; virtutum omnium exemplis aliis prælucere, vt defuncto, non diu poſt, Abbate, fratres eum illo honore vnanimi conſenſu digniſſimum iudicarent. At ille periculoſos hono-

Recuſat Abbatis functionẽ.

honoris ſcopulos perhorreſcens, omnem mouebat lapidem, ne eò abriperetur; cùm interim alius quidam, ſtimulante ambitione per fas & nefas, numerata Florentino antiſtiti pecunia, illum honoris gradum conſequitur. Id vbi vir Dei comperit, cum alio quodam inſigni pietate monacho, clam Florentiam ad ſenem quendam eximia ſanctitate virum & opinione prudentiæ celeberrimum (Teuzo is dicebatur) abiit, vt ſanum ab eo conſilium requireret. Putabat enim nefas eſſe, ſub homine Simoniæ labe contaminato, ſpiritalis militiæ ſtipendia facere. Porro Teuzo vt Simoniæ vitium, quo multi Eccleſiæ rectores laborabant, acriùs profligaret, ac tandem aliquãdo internecione deleret, hortatus eſt Ioannem, vt vna cum ſocio palam in foro ciuitatis proclamaret, Epiſcopum & Abbatem Simonię vitio obnoxios teneri, ac deinde loco cederent. Quod conſilium tametſi à communi legum conſuetudine abhorreret, ſimpliciter ille ſecutus eſt. Ea autem res cùm multis horrorem adferret, cùm ipſis magnum periculum creauit; prorsùs vt è tumultu extracti, vix manus eorum, qui Epiſcopo fauebant, euaderent.

Teuzonem ſenem conſulit.

Itaque eodem illo Teuzone conſultore, relicta patria, alium habitationis locum perquirere cœperunt; ſola Chriſti gratia ſubnixi, fore, vt ad tutiorem aliquę ſalutis portum pertingerent. Erat illis panis vnicus; quem obuio cuidam pauperi ſtipem poſtulanti benigne tradiderunt, ne quid eſſet, quod eorum in Deũ fiduciam infringeret vel certe minueret. Vt autem ad eremum Camaldulenſem peruenêre, ſedulo ibidem degentium mores vitamque contemplantes, ad eandem vitæ ſocietatem ab iilis inuitati ſunt. At Ioannes cœnobiticam ſolitaria tutiorem exiſtimans, inde ea animi ſententia receſſit, vt alibi nouam quandam militiam ſub ſignis D. Benedicti inſtitueret. Delatus igitur ad Vallem Vmbroſam fuit à duobus loci illius incolis egregiis pietatis cultoribus peramanter exceptus; cumque locus ei mirifice arrideret, constructo vili

Eius conſilio, Diſcedit è patria S. Ioannes.

Camaldulenſes religioſi.

Venit ad Vallem Vmbroſam

quodam

quodã ex lignis dom cillo,ſedẽ illic fixit. Vbi eo haud ſegniter religioſæ vitæ ſtudiis incumbente, fama ſanctitatis eius per loca vic niora ſenſim ſeſe diffudit, & inter alios clericos laicoſque, Erizonem, Albertum, Teuzonem, Rodulphum, & Petrum, poſteà Albinenſem epiſcopum Cardinalem, allexit.

Hiſce tam felicibus initiis, breui, locus ille in tantam celebritatem euaſit, vt certatim plurimi ad tam egregiam, optimeque conſtitutam diſciplinam confluerent. Proinde conſultum viſum omnibus, vt ipſum Ioannem vniuerſorum regimini ſumma cum poteſtate præficerent, cui reliqui ſine vlla recuſatione obtemperarent. Igitur inuitum licet & renitentem, primaria in ſede, eius imperio parituri, collocant. Tandem ille, ne diuinæ voluntati reſiſtere videretur, eis ceſſit: ſuſceptoque Abbatis miniſterio, ex regula D. Benedicti viuendi inſtitutum amplexus eſt. Verum cum nimia auſteritate ad ardua quæque tenderet, neq; vulgarem virtutis tramitem ingrederetur, & infirmorum mores pari rigore aſtringere vellet, diuina diſpẽſatione eueniſſe creditur, vt fracto ſtomacho, ꝑpetuo lãguori ad ſupremũ vſque vitæ diem obnoxius fieret, vt ex ſua infirmitate aliorum quoque vires metiri diſceret. Cum enim initio pauci admodum nimium illum vitæ rigorem imitari poſſent, eo morbo correptus, ita inſtitutum ſuum erga omnes moderatus eſt, vt nemo illo humanior, nemo benignior videretur.

Fit primus Abbas Vallis Vmbroſa S. Ioannes.

Infirmatur vt ſuis con fratribus infirmis compatiatur.

Fuit autem vir Dei præcipuus quidam paupertatis amator, eximiuſq; rerum humanarum contemptor; prorſus vt neque ſuperba domicilia, neque theſauros vltro oblatos, ſolis tantum neceſſariis contentus, admitteret. Et quo magis opes honoreſque reſpuebat, eo iis ipſis dignior ab omnibus habebatur. Hinc nobiles principeſque viri varia illi loca offerebant, extruendis cœnobiis congrua: alii vt monaſteria collapſa diſſolutaque ſibi moderanda ſumeret, rogabant; alii aurum argentumque tribuebant, vt ſibi ſuiſque conſuleret; quæ vir ſanctus reſpuens, vt pauperibus largirentur

Egregius contemptor diuitiarum.

Digitized by Google

Quæ conſtruxerit Monaſteria.

hortabatur: vel ipſe protinus erogabat. Conſtruxit autem monaſterium S. Saluij; monaſterium in Moſceta; tertium in Razulo; quartũ in monte Scalatio; Paginam quoque, nimia vetuſtate collapſam, reformandam ſuſcepit, atque aliud S. Reparatæ in Æmilia, ſiue Romandiola; quæ non tam ſtructuris magnifica, quam virtutibus clara, & cæleſtibus diſciplinis illuſtriſſima reddidit. Porro cum ſingula perugili cura ſæpius obiret, cerneretque Muſcetanum, Præpoſiti illius induſtria, in quandam magnificẽtiam excreuiſſe, tectiſque ſuperbum, priſtinæ quodammodo paupertatis oblitum, Zelo inflammatus, conuerſuſque ad riuulum quendã exiguum iuxta manantem, ait; Deus omnipotens, qui minimis magna efficere soles, videam miniſterio puſilli riuuli iſtius, celerem enormis ſtructuræ huius vindictam. His dictis, mox tanquam locum abominatus abijt, cum potinus riuulus collecta aquarum vi increſcere cœpit, ac tandẽ loco ſuo relicto præceps à monte ruit, tractiſque ſecum arboribus atq; petrarum ſcopulis, ſtructuras illas funditus euertit.

Deus non elegantes fabricas, ſed pulchras animas expetit.

Alio quoque tempore cum audiſſet quendam conuerſionis gratiâ cœnobium petijſſe, totumque patrimonium, neglectis hæredibus, monaſterio legâſſe, ilico accurrens codicillos ſibi exhiberi poſtulauit. Exhibitos mox diſcerpſit, & fragmenta humi abijciens, Deũ & Apoſtolum eius monaſterij patronum, paupertatis amore precatus eſt, vt illatam ſanctiſſimo inſtituto iniuriam vlciſcatur. Vix pedem ſacris ædibus extulerat, cum ecce repentina flamma monaſterium corripit, plurimaque viro ſancto nec reſpicere quidem dignante, deuaſtat. Cum autem tenaci adeo propoſito paupertatis votum perſequeretur, tum vero aliorum inopiam totis viribus ſubleuare ſtudebat; prorſus vt & ingentem frumenti vim etiam fratribus neceſſariam, non raro erogaret, reſque monaſterijs legatas venderet, earumque precia pauperibus diſtribueret. Nec defuit viro Dei gratia diſcretionis ſpirituum, neque donum Prophetiæ, quo occulta hominum ſoli Deo cognita,

En vt olim SS. Patres Symoniæ etiam ſuſpicionem vitauerunt.

Ignis cæleſtis vlciſcitur monaſterium.

diuina

diuina reuelatione edoctus enunciauit: quæ ſingulatim hic referre, longum nimis foret.

Porro quanto Zelo animarum flagrauerit, nulla vis orationis explicare poterit. Cum adhuc Florentinus antiſtes, Petrus Ticinenſis, Simoniæ labe aſperſus grauiter inſuper hæreſeos ſuſpicione laboraret, Ioannes vt Eccleſiam ea peſte purgaret, non dubitauit conſtanter publiceque reum illum aſſerere, neque vllo modo ad ſacrorum functionem idoneum pronunciare. Hortabatur igitur ſubditos, vt ab illo ſe ſegregarent, ne ſæua adeo contagio, ad totius corporis exitum permanaret. Inde cum vehemens in Clero & populo contentio oriretur, & alij antiſtitem innoxium, alij reum clamarent, atq; diu repugnantibus inter ſe ſententijs certarent, antiſtes vt eam ignominiæ notam aboleret, ſtatuit Ioannem ipſum vna cum religioſo cœtu internecione delere. Miſit igitur nocturno tempore ingentem equitum & peditum turmam ad S. Saluij monaſterium; (vbi Ioannes tunc temporis degere putabatur, & pridie inde receſſerat ad vmbroſam vallem) qui effractis foribus in ipſa penetralia irrumpunt, obuioſque conuulnerant, & cæde atque horrore omnia replentes, tandē omnes pene cum ipſa morte luctantes relinquunt. Altera die eo diuulgato maleficio, aduenit Ioannes, & ſuos beatos ac vere felices prædicans, quod acceptis plagis ad necem vſque pro veritate decertaſſent, ſe vnum lamentabatur, quod glorioſi illius certaminis particeps fieri non meruiſſet.

Epiſcopus Florentinus Simoniacus & hæreticus.

Crudelitas Epiſcopi Florentini.

Poſtea vero, recuperata pręter ſpem valetudine, monachi Romam profecti, vt Florentinam Eccleſiam ab illa peſte aliquando eriperent, conſtanter denuo Petrum Simoniæ & hæreſeos accuſarunt. Sed fruſtra; Maximus namque Epiſcoporum cœtus, qui eo ad Synodum confluxerant, Florentini partes acriter defendebant, vixque monachorum accuſationem ad aures mittere dignabantur. Tum vero quidam zelo inflammati, vt pullulantē hereſim ac Simoniæ crimen extingue-

Attende Zelum & fiduciam SS. monachorum pro Eccleſia Chriſti.

tinguerent, Petrumque in ſcelere exultantem dignitate deiicerent, intrepide ſeſe ad ignis periculum obtulerunt. Verum Alexander Pontifex maximus, nec accuſatum deponere voluit, nec vt monachi in ignem ingrederentur, admittere; quin & Dux quidam Godefridus, Epiſcopo impenſe fauens, eiſdem mortis minas intentabat. Altercatio itaque hæc nouos animorum motus concitabat; aliis conditionis æquitatem approbantibus, aliis rem nefariam eſſe clamantibus. Verũ fuit tandem, cunctis applaudentibus, locus & dies cõſtitutus, quo monachi ignis certamen ſubirent, docerentque antiſtitem Simoniæ & hæreſeos labe fœdatũ eſſe. Fit ingens populi concurſus; Aduocatur Epiſcopus Petrus à ſuis, rei euentum ſpectaturus; at ille prorſus renuit: imo ſi qui eũ charum haberent, eos accedere vetuit. Interea in Monaſterio Septimi, loco præfixo, duæ lignorum ſtrues excitantur, obtinentes in longum pedes decem in latum quinque, in ſublime quatuor & dimidium: inter vtraſq; autem intererat ſemita longitudine brachij, ardentibus conſtrata prunis, vt per illam vnus monachorum nudis plantis pertranſiret. Fiunt litaniæ, & ſacrificium ſolenne ſingulari cum ceremonia ab Abbate illius inſtituti peragitur. Quo peracto, vnus ex Abbatibus clara voce populo petitionis & ſponſionis conditionem exponit. Deinde Abbas Petrus, exuta caſula, & Cruce arrepta, S. Ioanne interim coram aſtante, & precibus ac lachrymis ardenter intento, ingreditur per medios ignium globos & flamma in ſublime aſcendente, ardẽtes calcat prunas, nullo adustionis veſtigio vel corpori vel veſtimentis inhærente. Cumque verſa iterum facie, eadem via per flammas regredi vellet, populus tanti miraculi nouitate ſtupefactus eum retinere, manus pedeſq; exoſculari, diuinam virtutem in eo admirari, & antiſtitem Petrum ſceleſtũ, hæreticum & Florentina ſede indignum clamare, qui demùm Senatu populoque Florentino omnino inſtante, à Romanæ Sedis præſule Alexandro, iuſtitia id exigente, dignitate ſua eſt priuatus: & alter in ipſius locum ſubſtitutus.

Abbas Petrus per medios ignes illaſus pertranſit.

Petrus Epiſcopus Florentinus deponitur & quare.

Eo

Eo miraculo multum Ioanni, eiuſque diſcipulis dignitatis deinde accreuit, eorumque inſtitutum honoribus & ſanctitate auctum, plurimis admirationi fuit; donec vir ſanctus ſenio confectus perceptis primùm inſigni deuotione viuificis ſacramentis, ad cœleſtem patriam feliciter demigrauit; cuius corpus in Eccleſia Monaſterii de Paſignano humatum, multis admodum miraculis Deus illuſtrare dignatus eſt. *S. Ioannes feliciter obit.*

VITA S. IOANNIS, BERGOMENSIS Epiſcopi, & Martyris: Ex ea quæ extat per Reuerend. ac Doctiſſ. D. Anthonium Benalium, Canonicum Bergomenſem. Claruit Anno Dominicæ Incarn. 680. & reliq. Interfuiſſe reperitur Synodo Romanæ eodem anno, ſub Papa Agathone, aduerſus Monothelitas celebratæ. *C. Baron. Tom. 8. Annal. & in not. mar. Rom.*

SAnctus Ioannes Bergomi haud humili loco natus eſt. Is etſi ineunte ætate veſtigijs ſanctorum virorum ingreſſus, quæ virtutis maturitas futura eſſet, ſignificarat: tamen ætatem doctrina, religione, & morum integritate dicitur anteiſſe. Nam cùm puer artibus liberalibus erudiretur, ſenili iudicio, inanibus puerorum delectationibus repudiatis, ſe totum & animo & corpore in colenda pietate collocauit; & ſimul ac è ludo dimittebatur, æqualium cœtu relicto, templum ingrediebatur, manibuſque ad cælum ſublatis, Deum orabat, vt infirmæ & lubricæ ætati opem ferret: & viam ſalutis oſtenderet. Hoc animi robore confirmatis rectis ſanctiſque conſilijs, ſuas cogitationes ad ſacrarum literarum ſtudia, reliquaſque pias exercitationes direxit: breuique in clericorum ordinem, reclamantibus parentibus, quorum poſteritatis ſpes hoc vnico filio nitebatur, adſcriptus eſt. Cùm ſpecimen ſapientiæ temperantiæque antiquæ dediſſet, inter Canonicos lectus eſt: *11. Iulij. Primordia eius. Fit Clericus. Item C[anonicus].*

Initiatur ſacerdotio. eſt: & per ſacrorum ordinum gradus, à Quintiano Epiſcopo ad ſacerdotium elatus. Tum vero, qui ad eam diem omnia charitatis officia diligenter ſanctæque ſeruârat, non modo liberalius afflictis priuatorum fortunis conſuluit, ſed de tota ciuitate optime meritus eſt: nihilque beneficentia & miſericordia præſtantius & Deo gratius eſſe dixit.

Hac ratione cùm delatorum honorum ſplendorem, nouorum meritorum magnitudine ſuperaret, mortuo Quintiano, cum ingenti omnium approbatione, Epiſcopus renuntiatus eſt: recuſanti & inuito hunc ei honorem detulerunt. *Succedit Quintiano in Epiſcopatu Bergomenſi.* Sed vir acutus & prudens, cùm ſuperioribus temporibus pietate & charitate cæteros viciſſet, tum ſe ipſum vicit. Priuatis enim hominibus ſatis ad laudem & pietatem eſſe poſſe exiſtimabat, ſi ſe probos & iuſtos præbuiſſent; at qui animarum gubernacula tractaturi, erant n ſi ij eſſent, vnde iuſtitiæ, vigilantiæ, pudoris & charitatis exempla peterentur: illorum procurationem non modo inanem, ſed turpem futuram putabat. Neque enim fieri poſſe videbat, vt populi vel mediocriter diſciplina Christiana imbuerentur, niſi qui præerant, omnium virtutum compotes fuiſſent. Itaque in primis in obeundis muniis Epiſcopalibus ſe acerrimum ac diligentiſſimum præſtitit: in ſacrarum item literarum libris volutandis, & in prædicatione verbi Dei, quantum poterat, verſabatur.

Maxima cum Laude præeſt.

Vt vero Canonicos, quos cenſu, honore, & commodis auxerat, comites & adiutores negotii publici haberet, vnas ædes cum eis habitauit, eodemque cultu & victu contentus fuit: eaſdem preces nocturnas diurnasque obiit. Atque hæc ei cum Canonicis erant communia. Illud vero Ioannis præcipuum, quod ſic animum nonnunquam à corpore auocabat, vt ſe totum in contemplando ſummi rectoris numine collocaret, & in corpore humano cæleſtem vitam imitaretur. Etenim cùm tot tantaq; ſint, quæ partim à Deo accepimus, partim accepturi ſumus, vt ea nemo non modo facultate vlla conſequi, ſed ne cogitatione quidẽ complecti poſſit;

ſit: tamen in eo potiſſimum ipſius erga genus humanũ eluxit benignitas, quod eam poteſtatem nobis dedit, vt animis in cœlum verſaremur, eiuſq; maieſtati velut neceſſitudine quadam iuncti, vitam cæleſti ſimilem ageremus.

Igitur contemplationi rerum cæleſtium cùm ſe Ioannes dediſſet, vberrimoſque fructus ex ea caperet, non tamen in hac iucunditatis immenſitate diu ſe continebat, quod tanti luminis ſplendorem mentis eius acies ſuſtinere non poſſet; quin quemadmodum ſolem acrius intuentibus vſu venit, vt aſpectũ amittant: ſic ipſe mentem diutius Deum contemplantem hebeſcere, & à gloria opprimi non ignorabat. Cùm tamen ſe à rebus cæleſtibus ad humanas referebat, magnificentius excelſiuſque dicebat. Itaque non ſolùm ciuibus iucundus & carus erat, ſed ab externis tantam ſibi gratiam famæ celebritate conciliauit, vt Platina, cùm de Ioanne V. Sum. Pont. agit, his verbis vſus ſit: *Pontificatum illius etiam fecere celebrem & felix Flauiani patruus; vir tanta integritatis & doctrina, vt Gundibertus Aritperti filius Longobardorum rex ei baculum argento & auro inſignitum virtutis gratia dono dederit, & Ioannes Bergomatum Epiſcopus; cui ob ſanctitatem & doctrinam reges & principes honoris gratia aſſurgere conſueuerunt.* Hæc Platina. Sed multa præterea beneficia à Grimoaldo Longobardorum rege, cui Arianæ hæreſis errorem eripuerat, in eum collata ſunt; tum templum ab eo Faræ conditum, & S. Alexandro dicatum: prædiaque quæ templo attributa erant, Ioanni conceſſa.

Omnibus charus.

Quantus apud Reges & Principes.

Grimoaldum Longobardorũ Regem Arianum, Catholicum reddit.

Illud quoque ingens pietatis argumentum habitum eſt, quod diuini ſacrificij conficiendi ab eo nulla intermiſſio fiebat; nulloque vnquam negocio aut incommodo abducebatur: quin ſtatis horis diuinas preces perſolueret; tantoq; ſtudio rerum diuinarum tenebatur, vt illud euentu mirabile à Bartholomæo Oſſa, & Ioanne Maria Mediolanenſi locupletiſſimis auctoribus memoriæ proditum ſit: Ioannem cùm die quadam ſe Faræ Bergomum recepturus eſſet, ibiq; rem diuinam facturus,

Iugis in Celebrando.

ctturus, atque ea de re ad Canonicos ſcripſiſſet, tranſigendis negotiis, matutini temporis magnam partem non ſentiẽtem, vt fit, conſumpſiſſe, atq; tum diſceſſiſſe, cùm iam ſe ſol altius extuliſſet. Quare animaduerſa, magno dolore ictum, commutato conſilio & itinere conuerſo, Faram repetiiſſe, ſegnitiemque ſuam vehementer queſtum, totius diei ieiunio, & aſperiori labore ſe ipſum mulctâſſe. Bergomi vero Epiſcopi aduentum Canonicis opperientibus, & cùm meridies inſtaret, eum non adeſſe admirantibus, è cælo hanc vocem exauditam: ite miſſa eſt; & aliam redditam: Deo gratias. Quo quidem miraculo declaratum eſt, & Ioannis labores Deo acceptos fuiſſe, & ſacrificandi ſtudium, perindeac ſi ſacrificatum eſſet, probatum.

Quam ſolicitus de penſo Precum Horariar. ordinate perſoluendo.

Inſigne miraculum.

Sed non modo in ijs, quæ ſerio & grauiter agebantur, miraculis eſt illuſtratus, verùm cùm in eo ludus iocuſque petulanter & illiberaliter quæreretur, viri ſanctitas diuino numine atque auxilio defenſa eſt. Cunipertus Longobardorum rex ad conuiuium Ioannem forte adhibuerat. Cùm ſermonem vterq; longius produxiſſet, Ioannes, aſſentatione vitiorum adiutrice procul amota, neſcio quid liberius ad comprimendas, & reſtinguendas regias cupiditates protulit; id & ſi dimiſſe, & leniter, ac remotis arbitris, quæ inerat viro naturalis ingenij dexteritas, factum eſſe fertur: tamen regis animus, cuius aures veritati minus patebant, offenſus eſt. Quare vt Ioannis admonitiones ſine vllo motu ac tumultu vindicaret, equum indomitum & effrænatum ei ſterni iubet. Is ſæpe inſidentem, aut inuitum longius extulerat: aut prioribus pedibus ſe erigendo excuſſerat: aut calcitrando ſuper caput effuderat. Sed in hunc elatus Ioannes, eo adeo manſueto & obedienti vſus eſt, vt & incitatum ſuſtineret, & arbitratu ſuo flecteret, ac moderaretur. Ea re à rege perſpecta, iocus in admirationẽ verſus eſt: & non modo equo Ioannem donauit, ſed poſtea præcipuo in honore habuit.

Equus indomitus manſueſcit Iohanne ſeſſore.

Verùm & ſi Ioanni magnæ curæ erat, vt prolapſos

pſos mores cum regum tum populorum reſtitueret; oblataſq; eius rei occaſiones non prætermittebat: tamen periculi cogitatio, quod ab hæreſi Ariana impendebat, magis ſolicitum eum habebat, & anxium. Neque enim iam diſceptationibus & conuentibus, ſed vi & armis res gerebatur. Arianorumq; animi ad execrabile odium in Catholicos exarſerant. Alios aperto bello perſequebantur; alios latronum ritu aut procedentes domo, aut ad varios commeantes vſus excipiebant: alios inſidijs circumueniebant, aut in deſerta deductos diuerſoria opprimebant. Cum ex alijs regionibus complures, tum præcipuè Inſubres ijs facinoribus infames erant. Qui non modò in finibus Mediolanenſium in catholicos ſæuiebant; ſed quòd à Bergomatibus tantum flumine Abdua diuidebantur, id tranſgreſsi, extrema agri ita incurſabant, vt coli non poſſet. Ioannes vbi parum ſubſidij in deterrendo eſſe vidit, ſeque tanquam Catholicorum caput peti animaduertit, Faram oppidum oportunè ad flumen Abduam ſitum hoſtibus obiecit. Id antè hæreſis erroribus purgauerat, ac dirutum reſtituerat, & muro foſſaque munierat: tum valido præſidio firmarat. Ex hoc loco non ſolùm Arianos citeriore agro arcebat, ſed ipſe traiecto amne fugam eorum, qui vlteriorem ripam obtinebant, occurſabantque, fecit. Congreſſus item cum ijs qui ex varia trepidatione ſe in vnum collegerant, ferro ſibi viam ad catholicos aperuit, obuioſque alios ſæpè fudit fugauitque & ſiue à fronte, ſiue à latere, ſiue à tergo hoſtes ſe oſtendiſſent; parua ſuorum iactura, magnam eorum ſtragem fecit. Nonnunquam quoque coniuncta ſuorum manu cum Ioannis boni Antiſtitis Mediolanenſis copiis, implorantibus catholicis auxilium tulit. Qui antè in Eccleſiæ procuratione Epiſcopi pietatem, temperantiam, & moderationem mirati fuerant, in bello fortitudinem ducis mirabantur: & non modò antiquos pontifices ſanctitate & doctrina, ſed iam clariſſimos duces virtute & rei militaris ſcientia æquare exiſtimabatur. Verùm cum iam hoſtibus terrori

Arianorum atrox in Catholicos perſecutio.

S. Ioannes Arianos domat.

rori,&amicis præſidio eſſet,catholicique lætitia ingenti efferrentur, omneſque alacres & fiducia pleni beatam Eccleſiam Bergomatem, & inuictam & æternam illius ductu futuram ſibi perſuaderent, magna eheù clade tantum gaudium fœdatum eſt. Erat Alahis Tridentinorum Dux magnæ homo audaciæ: apud quem, vt pleraque ſunt barbarorum ingenia, fides nihil ſancti habebat. Is iam inde à puero, Perthanto Longobardorum regi, qui prauitatem in eo animi ingenijque tacite intuebatur, ſuſpectus & formidoloſus fuerat; contra Cunipertus Perthariti filius, vſu,familiaritate,& beneuolentia ei coniunctus erat. Et ſi hunc pater ſæpe monuerat, eum falli ſi Alahis eo ſtatu, qui ei partus erat,contentum fore putaret; ſuaſeratque ne orientem ignem,quo ipſe præcipue arſurus erat, foueret: tamen prudens hęc eius oratio non modo nihil profecerat,ſed filius inſtando orandoque peruicerat, vt pater Alahim in gratiam reciperet; tantuſque error occæcauit Cuniperti animum, vt non prius quiêrit, quam pater eum inſuper Brixia vrbe in primis florentiſſima & opulentiſſima donâit. Haud falſus vates pater fuit, quæque decantauerat,ea incredibiliter vera cecidêre. Nam Alahis poſt Perthariti mortem beneficij immemor,captato tempore,quo Cunipertus abeſſet, magnis copijs coactis pacatum regnum inuaſit: & cuius nomen gratiſſimo animo proſequi debebat,eius ditionis plurimas vrbes,in primiſque Ticinum,nec opinato aduentu occupauit. Cunipertus cum ſua aduerſus vim, iniuriamque præſentem tueri non poſſet,inopi conſilij, in inſulam Comacinam profugit. Interim Alahis, quod Arianarum erat partium,in Catholicos omnis iniuriæ, crudelitatis & inhumanæ ſuperbiæ exemplum edidit, Ioannemq; qui Eccleſiam Bergomatem annos 29. ſanctiſſime rexerat,dolo circumuentum necauit. Ioannem anno 683. 5. Idus Iulij cæſum eſſe inter omnes ſcriptores conuenit. Sed cùm Platina Ioannis V. Summi Pont. acta, Ioannis Epiſcopi Bergomatis dignitate honeſtata referat, in temporum ratione erratum eſſe puto. nam Ioannem V. anno

Alahis Tridentinorũ Dux, Arianus, quam impius.

S. Ioannes poſtquam ſediſſet annis 29. ab Alahe Ariano necatus circa Anno Domini 683.

V. Anno 685. Pontificem renunciatum ſcriptores prodiant. Quare ſi huic Pontificatui is Epiſcopus decori & ornamento fuit, Epiſcopi vitam longius productam eſſe neceſſe fuit. Quod ſi opinio mea interponenda eſt, non eo anno, ſed aliquanto poſt interfectum eſſe crediderim; atque eo magis quod Alahis, à quo Cunipertus eſt pulſus, Ioannes Epiſcopus circumuentus, & Antonino Ioannis ſucceſſori Fara adempta, & ad Arianos auerſa, non anno 683. ſed 692. teterrimum hunc ſuperbiſſimumque dominatum orſus eſt. Si hoc obſcurum, at illud perſpicuum, quod quo carior acceptiorque Bergomatibus Ioannes erat, eo acerbior eius mors omnibus fuit, diutiſſimeque vrbem luctus tenuit, & magnum viri deſiderium. Cùm ſancto Proiectitio in æde S. Alexandri à Catholicis & piis hominibus honorifice ſepultus eſt: iſque diuina miraculorum virtute elucceſcit.

Ioannis mors Catholicis luctuoſa.

Sepulchrũ eius miraculis glorioſum.

MARTYRIVM SS. NABORIS ET FElicis; Ex eo quod extat penez Mombritium Tom. 2. De ipſorum reliquiis in Gallias anno Domini 764. translatis ſcribit Sigebertus; licet pro parte, more ſuo, integras translatas dicat. Paßi ſunt circa Annum à partu virgineo 303.

C. Baron. in notat. mart. Roman. & Tom. 2. Annal.

REGNANTE impio Maximiano, cùm eiuſdem edicto grauis in populum Chriſtianum perſecutio deſæuiret, erant Mediolani viri duo bellica laude ſpectatiſſimi, & honoribus apud ipſum Imperatorem cum primis conſpicui. Vni Nabor, alteri Felix nomen erat; ambo & animi & corporis robore præſtantiſsimi: & quod caput eſt, apud Chriſtianæ religionis fideique cultores, propter egregiam in CHRISTVM pietatem admodùm venerandi. Porro Imperator de eorum religione

12. Iulij. Præclara laus SS. Naboris & Felicis.

Digitized by Google

Mittuntur in carcerē. ac pietatis operibus certior factus, vtrumque, ſeparatim tamen, comprehendi, & quæſtione habita, carceri mancipari iuſſit. Ibi diebus admodum duodecim ſine cibo potuque exactis, rurſus tribunali eius oblati, atq; Anolino conſiliario ſupplicijs fatigandi, vt diis ſacrificarent traditi ſunt. At martyres, ſpretis minis & ſuppliciorum inſtrumentis, quæ ad terrorem parata erant, vni vero ac ſoli Deo Chriſto ſe ſacrificare confeſſi ſunt. *Cæduntur fuſtibus.* Tunc Imperator ira feruidus, fuſtibus eos à viris quinque mactari iuſſit, præcone interim clamante: Sacrificate diis, quos Imperator & omnes honore proſequuntur: Nabor verò, Idolis, inquit, non ſacrifico, omnis namque qui ſe impuris illis ſacrificiis contaminauerit, tormentis ſubiacebit ſempiternis. *S. Nabor in eculeo ſuſpenditur.* Hæc dicentem clamantemque Anolinus in eculeo ſuſpendi, & aduri, vnguibusque ferreis carptim laniari iuſſit. Sed Naborem tota mente cælo intentum, nulla vis ſuppliciorum frangere poterat.

Ea re ſtupefactus Anolinus, illo amoto, Felicem adduci iuſſit; quem attonito vultu intuitus; Ecquæ, inquit, Felix cauſa eſt, quod hic tuus frater adeò dura ceruice in tormentis perdurat? Cui Felix; *Egregium Felicis reſponſum.* Quia, inquit, hæc tormenta breuiſſimo temporis ſpatio definita, puerorum potius terriculamenta nobis videntur; quia futura illa, omnibus idolorum cultoribus in omni ſeculorum æternitate conſtituta, optimè perſpecta habemus, Anolinus eo reſponſo admonitus, vlterius cum viris adeo fortibus non certandum eſſe, iuſſit eos in carcerem recipi.

Pertrahuntur Lugdunum SS. Mart. Non multo poſt Imperator Lugdunum profecturus, martyres catenis vinctos ad terrorem Chriſtanorum poſt ſe raptari, multiſq; iniurijs & contumelijs onerari iuſſit. Lugdunum vero vt ventum eſt, poſt diem tertium erecto extra vrbis portas tribunali, martyres, impia hac voce affatus eſt; Dijs noſtris inuictiſſimis ſacrificia offerte, artemque iſtam magicam, qua Chriſto veſtro adhæretis, protinus relinquite, vt amplificati honoribus ac dignitatibus, reliquam Chriſtianorum mul-

multitudinem à miſeranda illa mentis inſania veſtro exemplo liberetis. Ad quæ Martyres; Nos neque magicis artibus contaminati ſumus, neque vanos honores exquirimus: tuaſque minas pro nihilo ducimus. Quare quod reliquum eſt, cruciatus veſtros mature expromite, noſque honoribus ſempiternis in cælo repoſitis afficite. Imperator, his auditis, auerſo præ indignatione vultu; Fuſtibus, inquit, illos contundite, & capitis ſupplicio plectite. Hac lata ſententia, martyres ingenti deibuti gaudio, ceruices præbuerunt, vltimumq; illud certamen cum magna virtutis ſignificatione, ad reliquorum animos roborandos peregerunt.

Egregia martyrum conſtantia.

Fuſtibus caſi capite plectuntur.

Corpora eorum fuêre à Sauina, egregia pietate matrona, cum aromatibus in prædiolo eius ſepulta; quæ poſtmodùm alia quædam, religione ac fide inſignis, furtim ſublata, Mediolanum tranſtulit. Poſt hæc Mediolanenſibus Imperio rebellantibus, & ab Imperatore Frederico ſecundo, bello * ſubactis, Agrippinæ Coloniæ archipræſul Reynoldus, eadem magno ſtudio conquiſita, cum trium Regum corporibus ſummo cum honore ac magno fidelium gaudio, ad prædictam vrbem transferri curauit; vbi vſque hodie honorifice aſſeruantur.

Sauina matrona corpora eorum ſepelit.

* *Anno Chriſti (teſte Genebrardo in Chronico)* 1158.

Corpora eorum Coloniam translata.

VITA S. LEONIS, ABBATIS CAVENſis ſecundi; Ex ea quæ extat penes V. P. Laurentium Surium. Claruit Anno Reſtauratæ ſalutis 1050. *& reliq. Eſt autem Cauenſe monaſterium ita dictum à loco; nempe à Caua Metelliana: quæ quinto Lapide à Salernitana diſtat ciuitate, verſus Amalfitanos.*

C. Baron. Tom. Annal. 11.

SEcundus Cauenſis Monaſterij Pater Leo, vir valde venerabilis, fuit viri reuerendiſſimi Alferij diſcipulus inſtitutione, & ſanctitate proximus. Sed enim Luſcus genere, ciuis Lucenſis, in Salerni partes veniens,

12. Iulij.

Patria eius

 vbi

vbi eiuſdem Patris celebrem famam comperit, ei ſe protinùs in ſanctiſsima conuerſatione erudiendum dedit. In qua quidem ita breui profeciſſe cognoſcitur, vt non ſolùm æmulator laborum magiſtri ſui, ſed etiam mirabilium operum cooperator exiſtere videretur. Siquidem cùm pro reſuſcitando mortuo vir venerandus Alferius aliquando orare propoſuiſſet, hunc ſolum ex omnibus diſcipulis ſecum retinuit, cum quo pariter ſe in orationem dedit. Qui licet Magiſtri ſui tempore magnus haberetur, tamen poſt eius mortem magis etiam claruit. Nam vt diſcipuli eius, qui vſque ad noſtra tempora in monaſterio fuerũt, referre ſoliti ſunt, in tantam cordis puritatem profecit, vt venerabilem Domini noſtri Genitricem orationis tempore videre meruerit. Præterea autem tantæ humilitatis atque miſericordiæ vir extitit, vt ab adiacenti cellæ ſuæ eremo lignorum ſarcinas propriis humeris Salernum ferret, eaq; diſtrahens, panes emeret, quos pauperibus erogaret.

S. Alferio cooperatur in ſuſcitatione mortui.

Nota ætatem ſcriptoris.

Eximiæ eius dotes.

Ferunt etiam, quia quadam die, cum à prędicta ciuitate veniret, & lignorum ſuorum pretium in pane pauperibus diuideret, Giſulfo quoque Salerni Principi ſudoris ſui panem porrexit; qui cùm primo oblatum ſibi panem deſpiceret, reprehenſus à militibus, quod non panem, ſed in pane Dei hominem ſperneret, confeſtim reuerſus eſt: de viri Dei manibus panem accepit & comedit; atque ex illa iam die tanto Patri etiam familiaris fuit. Ex qua nimirum gratiæ vbertate accidit, vt in multam donorum meſſem panis ille, fruſtra, vt putabatur, diuiti oblatus creſceret: & quaſi bonum ſemen fructus ſui copiam abundanter effunderet. Nam cùm idem Princeps, ſęculari potentia tumidus, plura crudelia, ſæuaque proponeret, hic ſolus audebat obſiſtere: ſolus prauis eiuſdem diſpoſitionibus libera authoritate contraire. Quem nimirum ſæpe humilibus precibus leniens, ſæpe comminationibus impetens, ita ſibi ſubiectum reddidit, vt obtineret quandoque quæ peteret: quandoque, quæ impendere nollet, ab inuito authoritate, non precibus extorqueret.

Ecce ex re parua quãtum aliquando bonum.

Eo

Eo ſiquidem tempore memoratus Princeps contra Amalficanos bellum mouerat, in quos ita ſæuire viſus eſt, vt quoſcunque ex eis caperet, magnis tormentorum cruciatibus deputaret. Sed nemo digne explicare ſufficiat, Pater venerabilis Leo quanta tunc captis authoritate, quanta liberalitate ſuccurrerit; quam largiter carceratos pauerit, ſpoliatos induerit, vinctos abſoluerit: atque à vicina membrorum amputatione liberauerit. Quadam die, cùm ad menſam cum fratribus ſederet, triſtis nuntius adfuit, qui venerando viro tres homines priuari lumine iuſſos à Principe indicauit, & eiulans atque exclamans ſubiunxit, dicens: Curre Pater, curre, quia iam miſeri producuntur; cùm Pater venerabilis à menſa ſurgens, & velut alter Tobias prandium leſerens, Salernum concito gradu perrexit, & iam viros illos extra ciuitatem productos inueniens, tenuit & abſoluit, atque abire liberos iuſsit: carnificibus ſe Principi redditurum rationem promittens; quod & profecto, vt promiſit, exhibuit. Quin etiam aliquando indignanti Principi, & ſuperbiæ tumore ſalutis monita contemnenti, crudelitatis ſuæ meritum per prophetiæ ſpiritum pronuntiauit, dicens: Pro crudelitate tua poſt parum temporis huius terræ dominus non eris. Ac denique non multo poſt, Salernitana ciuitate à Roberto Duce obſeſſa & capta, ſicut vir ſanctus prædixerat, regimen, quod pie moderari Princeps noluerat, amiſit. Atque his nimirum & huiuſmodi virtutibus clarus beatus Pater, cùm iam plena dierum ſenectute grauaretur, tandem æternæ quietis leuamine, pondere carnis depoſito, ſuſceptus eſt. Poſt quem, ad multos annos non defecit propago ſanctorum eidem Monaſterio Præfectorum.

Princeps Salernitanus, alioqui crudelis, maximi facit virum ſanctum.

S. Leo tres viros iuſſos à Principe oculis priuari, magna authoritate liberat.

Superbus Princeps iuxta vaticinium viri Dei principatu ſpoliatur.

Obdormit vir ſanctus in Domino

Digitized by Google

C. Baron. Tom. 6. Annal. & in not. mar. Rom.

VITA S. EVGENII, EPISCOPI CARthaginenſis, Ex ea quæ eſt per Victorem Vticenſem de perſecut. VVandal. Libr. 2. Claruit maxime Anno ſalutis 484. & reliq. Sub Felice & Gelaſio Rom. PP. & Zenone ac Anaſtaſio Impp.

13. *Iulij.*

CVm Hunnericus maior filius Geiſerici VVandalorum Regis, Catholicis infenſiſſimi, Patri ex humanis ſublato in regno ſucceſſiſſet, vt populorum ſibi animos barbarica quadam ſubtilitate conciliaret, cœpit primordio regni ſui mitiùs ac moderatiùs, maximè circa religionem noſtram agere. Et primo quidem, vt ſe religioſum oſtenderet, pietatiſque opinionem apud vulgus captaret, Manichæos exagitans, plurimos ex eis flammis exuri, alios nauibus tranſmarinis diſtrahi mandauit. Carthaginenſi porro Eccleſiæ, quæ annos quatuor plus minus & viginti Antiſtite deſtituta iacuerat, plenariam licentiam, (iniquis tamen interpoſitis conditionibus) ſibi quem vellet Pontificem eligendi conceſſit; quæ tandem vnanimi conſenſu Beatum Eugenium virum eximia pietate admodùm conſpicuum, ingenti omnium noſtrorum applauſu, in Cathedram Pontificiam honorificè collocauit.

En vafriciem Hunnerici ſucceſſoris patris Geiſerici VVandalorum Regis.

Præclara S. Eugenij Virtutes; eſtque mire gratioſus apud omnes.

Porro vir Dei ea dignitate ſublimatus, bonorum operum virtute, magnam ſibi non modo venerationem, ſed & auctoritatem apud vniuerſos conciliabat. Quid enim? Etiam ij qui foris ſunt, viſo virtutum ac præcipuæ charitatis eius ſplendore, taciti obſtupeſcebant, tantamque in Sacerdote erga omnes humanitatem ac beneuolentiam ſine fine ſuſpiciebant. Nec mirum ſane. Cùm enim totam fere Eccleſiam Barbari occuparent, exiguæque facultates Epiſcopo vix ſibi alendo ſuppeterent, & ambabus nihilominùs manibus elec-

eleemoſynas erogaret, ſummaque vigilantia ac ſtudio pauperum inopumque omnium patrocinium ſuſciperet, homines & pecuniarum largitatem & charitatis ardorem admirantes, ſanctiſſimi viri virtutes omnibus prædicabant, multiſque laudibus ad cœlum vſque extollebant.

Verùm enimuero cùm tanta celebritate nomen eius longe lateque inclareſceret, cœperunt Arianorum Epiſcopi multis calumniis, graui inuidia concitati, eum impetere: nihilque non moliri, vt tam præclara pietatis opera impedirent. Et primo quidem fallacibus verbis perſuadere conati ſunt, vt à pabulo diuini verbi populis miniſtrando ceſſaret, & mares fœminaſque habitu barbaro incedentes, Eccleſiæ liminibus prohiberet. At ille domum Dei omnibus communem eſſe reſpondit, neque vllo modo externum habitum quidquam vel religioni addere, vel demere; multoſque admodùm egregia pietate viros hoc habitu ornari, quod Regiæ inſeruirent: regioſque miniſtros tali ſymbolo à reliquis diſtingui ſolitos eſſe. Hoc reſponſo à viro Dei accepto, Ariani inuidia tabeſcentes, tandem in apertum furorem proruperunt. Statuerunt igitur conniuente rege Ariano Hunnerico in omnibus eccleſiæ porticibus tortores quoſdam, qui viros fœminaſque habitu barbarico ornatos & in eccleſiam ingredi volentes male mulctârunt, paliſque minoribus dentatis in capite iactis & nexu firmiſſimo in capillos implicatis rapiâtunt, tanta plerumque crudelitate, vt auulſa à capite pellicula, fœde lacerati tandem abirent. Neque tamen ea ſæuitia Catholicorum infringere conſtantiam, vel pietatem minuere potuit.

Ariani illi inuident.

Crudelitas Arianorũ & Regis.

Catholicorum conſtantia.

Cumque ea dæmonis ſæuitia nihil proficerent, tandem tyranni, etiam in domeſticos truculentiſſimi, decreto cautum eſt, ne quis in regia conſtitutus, vel annona in ſtipendiis ſolitis frueretur, niſi Arianæ perfidiæ nomen daret. Tum vero ingens fidelium numerus, ne fidei puritatem violaret, abiecta mili-

Digitized by Google

Quo tamen ſpreto, plurimi reperti ſunt Miſſas in ſortibus VVandalorum egiſſe. Statuimus igitur, quò omnis occaſio ſcandali tollatur, vt ad diem Kalendarum Februariarum, Carthaginem, cum fidei noſtræ Epiſcopis omni veneratione digniſſimis, de ratione religionis conflicturi veniatis.

Hoc edictum cum haud dubiam perſecutionis procellam denunciaret, ingenti terrore multorum animos concuſſit; cum neque tempus, neque ratio imminenti calamitati occurrendi ſuppeteret. Eugenius tamen, qua erat animi magnitudine, Regi in hunc modum per literas reſpondit; Cognouimus ad omnes coepiſcopos meos præceptum Regiũ ſimiliter emanâſse, vt die conſtituta pro diſputatione fidei veniatur. Quod nos venerab liter accepiſſe ſuggeſſimus. Suggeſſit interim mea humilitas, debere etiam tranſmarinarum omnium partium, qui nobis ſunt in vna communione conſortes, agnoſcere; maxime quod totius mundi cauſa, non ſpecialis ſit prouinciarum Africanarum. Quod petimus, vt benignitate, quantus eſt, & iuſtitia ſapientiæ ſuæ dignetur annuere. Data ab Eugenio, &c. Tum ille parturiens iniquitatem, Subde, demandat, mihi, ô Eugeni, vniuerſum orbem terrarum, vt ſub poteſtate mea totus mundus redigatur, & facio quod dicis.

Reſponſum S. Eugenij.

Res fidei ad vniuerſam ſpectat Eccleſiam.

Reſponſum barbari Regis.

Inter hæc cum ignis perſecutionis accenderetur, & flamma infeſtantis vbique Regis arderet, oſtendit Deus noſter præclarum quoddam miraculum per ſeruum ſuum Eugenium, quod præterire non debeo. Erat in eadem ciuitate cæcus quidam ciuibus vniuerſis notiſſimus, Felix nomine. Hic à Domino ſecũdùm quietẽ ſemel, iterum, & tertio monetur, vt Eugenium Epiſcopum adeat, oculorum lumen per eum recepturus. Cæcus primo & ſecundo falſa imaginatione ſe deludi exiſtimãs, recuſabat ſurgere; tertio vero verbis increpatus durioribus, è lecto exilijt: ac puero ductore ad Fauſti baſilicam perrexit. Ibi per diaconum, Peregrinum nomine, antiſtiti indicat, ſe habere aliquod ſecreti genus inti-

intimandum. Audiens Epiſcopus, admittit hominem; qui protinus hymnis per totã Eccleſiam reſonantibus, ad pedes ipſius proſtratus, obteſtatur ſe eum non dimiſſurum, niſi oculorum lumen redderet. Eugenius admirans reſpondit; Recede à me frater, ego enim homo peccator ſum, & delictis ſuper omnes homines grauiſſimis oneratus: nec mihi quidem ſufficio peccatorum veniã impetrare. Ille autem mordicus tenens genua eius, hæc verba identidem repetebat: Redde mihi oculos meos. Tum Eugenius attendens inuerecundam hominis credulitatem, quia tempus vrgebat, pergit cum eo, comitante clericorum officio, ad fontem. Ibi fixis genibus cum ingenti gemitu, pulſans ſingultibus cælum, criſpantem benedixit fontis alueum; & completa demum oratione, ita cæco reſpondit; Iam dixi tibi frater Felix, peccator homo ego ſum; ſed qui te viſitare dignatus eſt, præſtet tibi ſecundum fidem tuam, aperiatq; oculos tuos; ſimulque ſigno Crucis conſignante oculos eius, ſtatim cæcus viſum, Domino reddente, recepit. Quem ſecum quouſque vniuerſi ſacro fonte expiati eſſent, detinuit, ne tanto miraculo populus excitatus, virum contereret; qui lumen receperat. Fit poſtea manifeſtum Eccleſiæ vniuerſæ: ſtatim nuncius pergit ad Regem tyrannum. Rapitur Felix, inquiritur ab eo, quid factum ſit: qualiterque receperit lumen. Dicit illi ex ordine totum. Dicunt Ariani Epiſcopi, Eugenium maleficijs vſum fuiſſe. Et quia oppreſſi confuſione, rei geſtæ tenebras offerre non poterant, modis omnibus eum necare conati ſunt; quomodo olim Iudæi ſuſcitatum Lazarum occidere cupiebant.

Hymni nocturni in Eccleſia.

Felicem cæcum illuminat S. Eugenius.

Nota vocẽ hæreticis familiarem.

Ioan. 12.

Appropinquante interim die illo funeſto Kalendarum Februariarum, conueniunt Epiſcopi, afflictione & mœrore confecti. Fit ſilentium diebus multis, quouſque peritos quiſque & doctiſſimos viros, calumnijs appoſitis, necandos exinde ſepararent. Tandem venitur ad diſputationis conflictum. Aduerſarij argumentorum ſuorum bonitati diffiſi, calumniatur inter alia apud Regem, Catholicos ſtrepitum feciſſe, & importunis

Sic hæretici vincunt Catholicos

Quo tamen ſpreto, plurimi reperti ſunt Miſſas in ſortibus VVandalorum egiſſe. Statuimus igitur, quò omnis occaſio ſcandali tollatur, vt ad diem Kalendarum Februariarum, Carthaginem, cum fidei noſtræ Epiſcopis omni veneratione digniſſimis, de ratione religionis conflicturi veniatis.

Hoc edictum cum haud dubiam perſecutionis procellam denunciaret, ingenti terrore multorum animos concuſſit; cum neque tempus, neque ratio imminenti calamitati occurrendi ſuppeteret. Eugenius tamen, qua erat animi magnitudine, Regi in hunc modum per literas reſpondit;

Reſponſum S. Eugenij.

Cognouimus ad omnes coepiſcopos meos præceptum Regiū ſimiliter emanâſſe, vt die conſtituta pro diſputatione fidei veniatur. Quod nos venerabiliter accepiſſe ſuggeſſimus. Suggeſſit interim mea humilitas, debere etiam tranſmarinarum omnium partium, qui nobis ſunt in vna communione conſortes, agnoſcere; maxime quod totius mundi cauſa, non ſpecialis ſit prouinciarum Africanarum. Quod petimus, vt benignitate, quantus eſt, & iuſtitia ſapientiæ ſuæ dignetur annuere. Data ab Eugenio, &c.

Res fidei ad vniuerſam ſpectat Eccleſiam.

Tum ille parturiens iniquitatem, Subde, demandat, mihi, ô Eugeni, vniuerſum orbem terrarum, vt ſub poteſtate mea totus mundus redigatur, & facio quod dicis.

Reſponſum barbari Regis.

Inter hæc cum ignis perſecutionis accenderetur, & flamma infeſtantis vbique Regis arderet, oſtendit Deus noſter præclarum quoddam miraculum per ſeruum ſuum Eugenium, quod præterire non debeo. Erat in eadem ciuitate cæcus quidam ciuibus vniuerſis notiſſimus, Felix nomine. Hic à Domino ſecūdùm quietē ſemel, iterum, & tertio monetur, vt Eugenium Epiſcopum adeat, oculorum lumen per eum recepturus. Cæcus primo & ſecundo falſa imaginatione ſe deludi exiſtimās, recuſabat ſurgere; tertio vero verbis increpatus durioribus, è lecto exilijt: ac puero ductore ad Fauſti baſilicam perrexit. Ibi per diaconum, Peregrinum nomine, antiſtiti indicat, ſe habere aliquod ſecreti genus

inti-

imandum. Audiens Epiſcopus, admittit hominem; *Hymni no*
i protinus hymnis per totã Eccleſiam reſonantibus, *cturni in*
pedes ipſius proſtratus, obteſtatur ſe eum non dimiſ *Eccleſia.*
um, niſi oculorum lumen redderet. Eugenius admi-
s reſpondit; Recede à me frater, ego enim homo pec
or ſum, & delictis ſuper omnes homines grauiſſimis
eratus: nec mihi quidem ſufficio peccatorum veniã
petrare. Ille autem mordicus tenens genua eius, hæc
ba identidem repetebat: Redde mihi oculos meos:
im Eugenius attendens inuerecundam hominis cre-
litatem, quia tempus vrgebat, pergit cum eo, comi-
ite clericorum officio, ad fontem. Ibi fixis genibus
n ingenti gemitu, pulſans ſingultibus cælum, eri-
ntem benedixit fontis alueum; & completa demum
itione, ita cæco reſpondit; Iam dixi tibi frater Felix,
ccator homo ego ſum; ſed qui te viſitare dignatus
, præſtet tibi ſecundum fidem tuam, aperiatq; oculos *Felicem cæ*
os; ſimulque ſigno Crucis conſignante oculos eius, *cum illumi*
tim cæcus viſum, Domino reddente, recepit. Quem *nat S. Eu-*
um quouſque vniuerſi ſacro fonte expiati eſſent, *genius.*
tinuit, ne tanto miraculo populus excitatus, virum
ntereret; qui lumen receperat. Fit poſtea manife-
im Eccleſiæ vniuerſæ: ſtatim nuncius pergit ad Re-
m tyrannum. Rapitur Felix, inquiritur ab eo, quid
ctum ſit: qualiterque receperit lumen. Dicit illi ex *Nota vocẽ*
dine totum. Dicunt Ariani Epiſcopi, Eugenium ma- *hæreticis fa*
icijs vſum fuiſſe. Et quia oppreſſi confuſione, rei *miliarem.*
ſtæ tenebras offerre non poterant, modis omnibus
m necare conati ſunt; quomodo olim Iudæi ſuſci- *Ioan. 12.*
um Lazarum occidere cupiebant.

Appropinquante interim die illo funeſto Kalenda-
m Februariarum, conueniunt Epiſcopi, afflictione
mœrore confecti. Fit ſilentium diebus multis, quo-
que peritos quiſque & doctiſſimos viros, calumnijs
poſitis, necandos exinde ſepararent. Tandem veni-
r ad diſputationis conflictum. Aduerſarij argumen- *Sic hæreti-*
rum ſuorum bonitati diffiſi, calumniatur inter alia *ci vincunt*
ud Regem, Catholicos ſtrepitum feciſſe; & impor- *Catholicos*
tunis

tuois clamoribus cũcta intertubaſſe. Rex ea accuſatione præclaram ſe penitus eos delendi occaſionem nactum exiſtimans, quod animo ſcelus conceperat, momento temporis in eos exprompſit. Cunctos enim Catholicæ fidei epiſcopos fuſtibus primum cæſos, bonis omnibus euerſos exilio damnauit; tali inſuper pœna omnibus illis, qui hoſpitio eos exciperent, propoſita vt viui cum vniuerſa domo ſua flammis exurerentur. Hinc tam atrox in Chriſtianos Catholicos tempeſtas eſt exorta, quam nulla vis orationis explicare poteſt.

Epiſcopi Catholici bonis omnibus exuti, mittuntur in exilium.

Neque tam Reges, VVandalique, quam ipſi Arianorum Epiſcopi, Presbyteri & Clerici in catholicos ſæuiebant; quippe gladijs & pugionibus accincti, paſſim diſcurrebant, & abditos quoſque ad necem atque ſupplicia inquirebant. Inter alios Antonius quidam Arianus, antiſtes cuiuſdam ciuitatis eremo proximæ, Tripolitanæ Prouinciæ vicinæ, vt auctoritate ita etiam crudelitate cæteris ſuperior, Eugenium ab ipſo Hunnerico in ipſis eremi partibus relegatum cuſtodiendum ſuſceperat; quem varijs inſidiarum atque pœnarum ſupplicijs extinguere cogitabat. Interea vir ſanctiſsimus dum acerbiſsima perſecutionis illius tempora defleret ſenſit aliquando infeſtum paralyſis morbum. Quo nuncio, exultabundus Arianus pergit feſtinus ad venerabilis ſenis cubile, & acetum aſperum, nimiſque acerrimum recuſantibus illius faucibus ingerit, vt reliquias virium opprimeret ac virum ſanctiſſimum vita ſpoliaret. Sed pietate Chriſti, ad aliorum ſalutem eo ex periculo ereptus, clariſſimum poſteà de Arianorum impietate triumphum egit. Nam Hunnericus ſeptimo regni ſui anno, ac menſe decimo, propter multiplicem impietatem iuſto Dei iudicio in eiuſmodi morbum incidit, vt putrefacto corpore vermibus ſcaturiret; à quibus paulatim abſumptus: non tam corpus ipſum, quam fœdas quaſdam partes ſepulturæ reliquit.

Ariani ſæuitia Barbaros ſuperant.

B. Eugenius ab atrociſſimo Ariano Epiſcopo mire affligitur.

Horrenda mors impij Hunnerici.

VITA

VITA S. BONAVENTVRAE, CARDI-nalis & Epiſcopi Albanenſis, Ordinis Minorum; Ex oratione quam Octauianus de Martinis Sueſſanus, I. V. Doctor, coram Summo Pontifice, Sixto Quarto habuit; cum ab eo relatus eſt in ſanctorum numerum. Obijt (vt patet infra) Anno Dominici Natal. 1275. ætatis ſuæ 53.

C. Baron. in notat. mar. Rom.

SAnctus Bonauentura natione Tuſcus, patria Balneoregin us, Iohanne Fidanza & Ritella fidelibus ortus coniugibus, ea à primis annis edidit pietatis facinora, vt in iis commemorandis, relicta Maiorum dignitate, merito noſtra debeat deſudare oratio. Vt primùm tranſactis adoleſcentiæ annis turbulentum huius mundi ſtatum cognouit, & periculoſam conſequendæ ſalutis rationem præuidit, relicto ſeculo nequam, victimam ſe omnipotenti Deo perpetuam, meritis beatiſſimi Franciſci dedicauit. Cuius rei ſeries, non aliunde quam ab ipſo miſericordiarum Patre initium ſumpſit; qui quos ſibi àb æterno prædeſtinauit electos, aptiſſimis medijs ad portum deducit, ſecumque bonorum omnium communione ſociat. Cùm enim in tenera ætate, extrema valetudine periclitari cœpiſſet, mater ſalutis eius anxia, vbi phyſicorum, quos adhibuit, diligentiam fruſtra experta eſſet, ſolius Dei opem, quem ſancta timebat, & cui caſtos pueri mores intelligebat acceptos, humiliter in ſalutem pueri inuocauit, ac S. Franciſci ſuffragia reuerenter implorans, illum, ſi ſanum recuperaret, ipſius religioni perpetuo deuouit. Exauditæ ſunt preces, & puer non ſine admiratione phyſicorum integer euaſit.

14. Iulij. S. Bonauentura Patria & Parentes.

Laborat aduerſa valetudine.

Poſt Matris eius votum conualeſcit.

Hinc iam adoleſcens, ac porro ætate prouecta, cùm ſe religioni maturum cerneret, anno ætatis ſuæ ſecundo & viceſimo habitu ſancti Franciſci ad caſtra

ſpi-

Digitized by Google

Amplectitur S. Franciſci inſtitutum.

ſpiritualia ſe recepit, ſtipendiaque nequaquam oſcitanter, ſed tanta diligentia atque ardore fecit, vt ſeptimo, à religionis ingreſſu, anno, in Pariſienſi vniuerſitate librum Sententiarum publico auditorio prælegere meruerit; Vſus præceptore doctiſſimo Alexandro de Ales; cuius honorificum ſane eruditionis teſtimonium conſequutus eſt, adeo vt ætatis ſuæ ſecundo & tricesimo, poſtquam magiſtralem cathedram annos admodum tres rexiſſet, inter primos Ordinis ſui viros religione atque doctrina admirandos locum teneret. At vero, quod maiori in illo admiratione dignum erat, quo magis ſcientia & auctoritate emerſerat; eò magis ſeipſum mentis humilitate deprimebat. Neque enim vt plerique literarum ſcientia inflati, villa miniſteria faſtidiebat, ſed tanta alacritate, eaque ſpontanea, domeſtica munia obibat, vt aliis non modo ingentem admirationem, ſed ſuperioribus etiam, eum ab eiuſmodi officiis impedire conantibus, indignationem, ſi dicere licet, commoueret. Nec ſegnius interim charitatis officia præſtabat; cùm oculis in omnes fratres intentis; alios triſtitia affectos dulciſſimis verbis ſolabatur, alios profeſſionis ſuæ pœnitentes monebat confirmabatque; tanta gratia atque auctoritate, vt nullus ab eo diſcederet, quin libens cœptum profeſſionis iter proſequeretur. Infirmorum præterea cura, ſupra quam credibile ſit delectabatur, & quò grauioribus aut magis contagioſis morbis affligerentur, eo magis ſe totum illorum obſequio applicabat. Quibus officiis cùm maiorem diei partem abſumeret, non eo minor erat in publicis lectionibus, & interpretationibus ſcripturarum; quæ tantis luminibus illuſtrabat, vt ipſe auctor illorum non immerito putaretur. In Capitulis vero & quæſtionibus ad Ordinis totius ſalutem decidendis, tanta illius erat ſapientia, vt cuncta ad illius iudicium tanquam ad Lydium lapidem explorarentur. Quibus gratiis doniſque illuſtratus, cum iam tertiumdecimum in religione exegiſſet annum, defuncto generali Magiſtro, ex tam multis viris doctrina atque ſanctitate conſpicuis; quibus

Alexander Alenſis eius præceptor.

Magna eius humilitas.

Item eius charitas.

Humanitas eius erga morbidos.

Eruditio & prudentia eius quanta.

Fit Miniſter generalis.

us Ordo ſacer in ſua nouitate florebat; vnus omnium ſine controuerſia extitit ſubrogatus.

Hic vir ſanctus accingens ſe grauioribus actionibus, cum iam robur illud primi inſtituti non nihil labaſceret, monendo, ſuiſque humeris lapſa erigendo, ad priſtinam virtutem reduxit, atque in Narbonenſi Capitulo, quod primum tenuit, beati Franciſci regulam expoſuit reformauitque, ordinemque in Prouincias redegit. Vbi ſtrenue etiam decertans, venenoſas obtrectatorum oppugnationes, quibus Mendicantium religionem delere nitebantur, ſola iuſtitia atque innocentia tutus, confutauit: & præclarum de aduerſariorum calumnijs triumphum egit. *Reformat Ordinem ſuum.*

Fuit vero vir ſanctiſſimus cultor glorioſæ virginis præcipuus. Ipſius namque hortatu & vigilantia ſtatutum eſt, vt ſigno Campanæ poſt Completorium audito, Virgo Mater à populo ſalutaretur; quod creditũ ſit, eadem hora ab Angelo ſalutatam. Congregato Capitulo generali Piſis, cum venerabile beati Antonij Paduani corpus Paduam transferre decernerent, fuit eiuſdem ſanctiſſimi viri lingua ſecundo & triceſimo ab obitu illius anno, integra & rubicunda reperta; quam Bonauentura manibus apprehendens, largiſſimo lachrymarum imbre perfudit, & luculentis admodum verbis ſe aliosque omnes docuit, quã ingens pietatis theſaurus in optimo membri illius vſu reconditus lateret. Hinc cum ſanctiſſimi viri fama omnibus admirationi fieret, Clemens quartus Eboracenſi eum Eccleſiæ præficere voluit, vt doctrinæ ſuæ fluenta largius effunderet. Sed vir diuinus propoſiti ſui conſtans, illos honores precibus a ſe repulit, quo vberiores ſibi diuitias ac dignitates in cælis cumularet. *Præcipuus cultor eſt D Virginis.* *Nota de S. Antonij Paduani lingua. Eius Vita extat 13. Iunij.* *Recuſat Eboracenſem epiſcopatum.*

Erat enim mundo ita mortuus, vt quamuis corpore in terris, mente tamen in cælis verſaretur. Hinc præclara illa, omnique eruditione ac pietate referta ſcripta eius, ad totius Eccleſiæ vtilitatem prodierunt. Poſtquam enim Pariſijs primum librũ Geneſeos magna *Scripta Viri ſancti, præclara, quæ.*

L cum

Digitized by Google

tia temporali, & ſpretis Regiæ honoribus, ceſſit, quos tyrannus domibus deinde proiectos, omnique ſubſtantia exutos, in inſulas Siciliam & Sardiniam relegauit.

Regis ſæuitia in ſacras Virgines.

Poſt hæc, ne quid ſupremæ tyrannidi deeſſet, ſacras virgines congregari præcepit; quas ſupplicijs ſane nefandis, dictuque horrendis exagitauit. E crinibus namque vel manuum digitis ſuſpenſas, & immani pondere pedibus earum alligato torquebant, atq; ignitas ferri laminas dorſo, ventri, mammillis & lateribus apponentes dicebant, Dicite, quomodo Epiſcopi, Clericique veſtri carnalibus vobiſcum voluptatibus perfruantur. Nitebatur enim impius ſemitam inuenire, per cuius aditum, publicam, ſicut fecit, faceret perſecutionem. Et quanquam totis viribus Chriſti Eccleſiam oppugnaret, nulla tamen ſceleris contagione eam maculare poterat. Sæuiebat inaudita quadam crudelitate. Epiſcopos, presbyteros, diaconos & alia eccleſiæ membra ad quatuor millia * D. CCCCLXVI. in eremi exilium deſtinauit; quorum in numero erat beatus Felix Abdiritanus antiſtes; qui annos 44. magna cum ſanctitatis laude gregi ſuo præfuerat. Is paralyſi morbo afflictatus, prorſus vt neque vox, neque ſenſus vllus relictus eſſet, ita vt ex tranſuerſo ſuper Burdonem vinctus, quaſi quidam ligni truncus geſtari debuerit, cæteris ſua patientia toto itinere animum addebat. Congregabantur vniuerſi in Siccenſem & Larenſem ciuitates; cum Comites duo ſuperuenientes blandis ſermonibus Chriſti confeſſores aggrediuntur: Quid, inquiunt, tanta animorum pertinacia vobis ipſi peſtem hanc & exitium machinamini, qui in Regia omnibus delicijs affluere poteſtis? Ad quæ Catholici ingenti vociferatione reſponderunt; Chriſtiani ſumus, Catholici ſumus; Trinitatem vnum Deum inuiolabilem confitemur. Hæc clamantes grauiori demum includunt cuſtodia, adeoque affligunt atque coarctant, vt ne ad naturale quidem officium ſecedendi locum relinquerent. Ibi tunc fœtor & hor-

Item in eccleſiaſticos.
*4966.

S. Felix Abdiritanus antiſtes.

Præclara Catholicorum Vox.

horror vniuerſa pœnarum genera ſuperabat; ad quos alij conſolationis ergo cum intrare vellent, Mauris ingenti precio delinitis, veluti in gurgite luti ad genua vſque mergebantur. *Vide miſeriam.*

Tandem poſt diuturnum hunc carceris ſqualorem, ad iter, quo deſtinati erant, perſtrepentibus vndique Mauris, educti ſunt. Ibi tunc incredibilis fidelium multitudo ex diuerſis regionibus & ciuitatibus cum cereis obuia ruens, martyres cum lachrymis proſequebatur. Quidam ſuos infantulos martyrum veſtigijs obijciebant, iſta voce clamantes; Quibus nos miſeros relinquitis, dum pergitis ad coronas? qui hos paruulos fontibus aquæ perennis luſtrabunt? qui nobis pœnitentiæ munus collaturi ſunt, & reconciliationis indulgentia, obſtrictos peccatorum vinculis ſoluturi? ô vtinam vobiſcum & nos pergere liceat, eodemque certamine martyrij corona potiri! In his vocibus & lachrymis, Mauri, ne vel tantilla ſanctiſſimi martyres conſolatione fruerentur, haſtilium cuſpidibus & lapidibus eos ad currendum impellebant. Qui vero nimia laſsitudine oppreſſi ambulare non poterant, ligatis pedibus cadauerum inſtar, per dura & aſpera loca raptabantur: quorum maxima multitudo, alliſo cerebro, vel fractis lateribus, inter manus trahentium expirabat. Reliqui vero vt primum ad ſolitudinis loca peruenêre, hordeum vt iumenta ad veſcendum acceperunt; quo inter alia incommoda grauiſſima ita vitam tutati ſunt, vt facile declararent, ſe diuino ſolatio minime deſtitutos eſſe. *Vide deuotionem Catholicæ plebis.* *Hordeum cibus exulum Catholicorũ.*

Tum vero tyrannus noua eaque acriora aduerſus Dei Eccleſiam excogitans, cum membra aliqua abſcidiſſet, totum ipſum corpus laniando perdere moliebatur. Nam die Aſcenſionis Domini, Eugenio tale dirigit præceptum, quod etiam vniuerſæ Africæ, veredis currentibus deſtinauit; Rex Hunnericus vniuerſis Epiſcopis Homouſianis. Non ſemel, ſed ſæpius, noſtro conſtat edicto prohibitum, ne in ſortibus VVandalorum Sacerdotes veſtri conuentus celebrarent. *Epiſtola impij Hunerici ad Eugenium Epiſcopum.*

Quo

Quo tamen ſpreto, plurimi reperti ſunt Miſſas in ſortibus VVandalorum egiſſe. Statuimus igitur, quò omnis occaſio ſcandali tollatur, vt ad diem Kalendarum Februariarum, Carthaginem, cum fidei noſtræ Epiſcopis omni veneratione digniſſimis, de ratione religionis conflicturi veniatis.

Reſponſum S. Eugenij.

Hoc edictum cum haud dubiam perſecutionis procellam denunciaret, ingenti terrore multorum animos concuſſit; cum neque tempus, neque ratio imminenti calamitati occurrendi ſuppeteret. Eugenius tamen, qua erat animi magnitudine, Regi in hunc modum per literas reſpondit; Cognouimus ad omnes coepiſcopos meos præceptum Regiū ſimiliter emanâſse, vt die conſtituta pro diſputatione fidei veniatur. Quod nos venerabiliter accepiſſe ſuggeſſimus. Suggeſſit interim mea humilitas, debere etiam tranſmarinarum omnium partium, qui nobis ſunt in vna communione conſortes, agnoſcere; maxime quod totius mundi cauſa, non ſpecialis ſit prouinciarum Africanarum. Quod petimus, vt benignitate, quantus eſt, & iuſtitia ſapientiæ ſuæ dignetur annuere. Data ab Eugenio, &c. Tum ille parturiens iniquitatem, Subde, demandat, mihi, ô Eugeni, vniuerſum orbem terrarum, vt ſub poteſtate mea totus mundus redigatur, & facio quod dicis.

Res fidei ad vniuerſam ſpectat Eccleſiam.

Reſponſum barbari Regis.

Inter hæc cum ignis perſecutionis accenderetur, & flamma infeſtantis vbique Regis arderet, oſtendit Deus noſter præclarum quoddam miraculum per ſeruum ſuum Eugenium, quod præterire non debeo. Erat in eadem ciuitate cæcus quidam ciuibus vniuerſis notiſſimus, Felix nomine. Hic à Domino ſecūdùm quietē ſemel, iterum, & tertio monetur, vt Eugenium Epiſcopum adeat, oculorum lumen per eum recepturus. Cæcus primo & ſecundo falſa imaginatione ſe deludi exiſtimās, recuſabat ſurgere; tertio vero verbis increpatus durioribus, è lecto exilijt: ac puero ductore ad Fauſti baſilicam perrexit. Ibi per diaconum, Peregrinum nomine, antiſtiti indicat, ſe habere aliquod ſecreti genus inti-

timandum. Audiens Epiſcopus, admittit hominem; qui protinus hymnis per totã Eccleſiam reſonantibus, ad pedes ipſius proſtratus, obteſtatur ſe eum non dimiſſurum, niſi oculorum lumen redderet. Eugenius admirans reſpondit; Recede à me frater, ego enim homo peccator ſum, & delictis ſuper omnes homines grauiſſimis oneratus: nec mihi quidem ſufficio peccatorum veniã impetrare. Ille autem mordicus tenens genua eius, hæc verba identidem repetebat: Redde mihi oculos meos. Tum Eugenius attendens inuerecundam hominis credulitatem, quia tempus vrgebat, pergit cum eo, comitante clericorum officio, ad fontem. Ibi fixis genibus cum ingenti gemitu, pulſans ſingultibus cælum, criſpantem benedixit fontis alueum; & completa demum oratione, ita cæco reſpondit; Iam dixi tibi frater Felix, peccator homo ego ſum; ſed qui te viſitare dignatus eſt, præſtet tibi ſecundum fidem tuam, aperiatq; oculos tuos; ſimulque ſigno Crucis conſignante oculos eius, ſtatim cæcus viſum, Domino reddente, recepit. Quem ſecum quouſque vniuerſi ſacro fonte expiati eſſent, detinuit, ne tanto miraculo populus excitatus, virum contereret, qui lumen receperat. Fit poſtea manifeſtum Eccleſiæ vniuerſæ: ſtatim nuncius pergit ad Regem tyrannum. Rapitur Felix, inquiritur ab eo, quid factum ſit: qualiterque receperit lumen. Dicit illi ex ordine totum. Dicunt Ariani Epiſcopi, Eugenium maleficijs vſum fuiſſe. Et quia oppreſſi confuſione, rei geſtæ tenebras offerre non poterant, modis omnibus eum necare conati ſunt; quomodo olim Iudæi ſuſcitatum Lazarum occidere cupiebant.

Hymni nocturni in Eccleſia.

Felicem cæcum illuminat S. Eugenius.

Nota vocẽ hæreticis familiarem.

Ioan. 12.

Appropinquante interim die illo funeſto Kalendarum Februariarum, conueniunt Epiſcopi, afflictione & mœrore confecti. Fit ſilentium diebus multis, quouſque peritos quiſque & doctiſſimos viros, calumnijs appoſitis, necandos exinde ſepararent. Tandem venitur ad diſputationis conflictum. Aduerſarij argumentorum ſuorum bonitati diffiſi, calumniatur inter aliã apud Regem, Catholicos ſtrepitum feciſſe, & importunis

Sic hæretici vincunt Catholicos

Digitized by Google

tunis clamoribus cũcta intertubaſſe. Rex ea accuſatione præclarum ſe penitus eos delendi occaſionem nactum exiſtimans, quod animo ſcelus conceperat, momento temporis in eos exprompſit. Cunctos enim Catholicæ fidei epiſcopos fuſtibus primum cæſos, bonis omnibus euerſos exilio damnauit; tali inſuper pœna omnibus illis, qui hoſpitio eos exciperent, propoſita vt viui cum vniuerſa domo ſua flammis exurerentur. Hinc tam atrox in Chriſtianos Catholicos tempeſtas eſt exorta, quam nulla vis orationis explicare poteſt.

Epiſcopi Catholici bonis omnibus exuti, mittuntur in exilium.

Neque tam Reges, VVandalique, quam ipſi Arianorum Epiſcopi, Presbyteri & Clerici in catholicos ſæuiebant; quippe gladijs & pugionibus accincti, paſſim diſcurrebant, & abditos quoſque ad necem atque ſupplicia inquirebant. Inter alios Antonius quidam Arianus, antiſtes cuiuſdam ciuitatis eremo proximæ, Tripolitanæ Prouinciæ vicinæ, vt auctoritate ita etiam crudelitate cæteris ſuperior, Eugenium ab ipſo Hunnerico in ipſis eremi partibus relegatum cuſtodiendum ſuſceperat; quem varijs inſidiarum atque pœnarum ſupplicijs extinguere cogitabat. Interea vir ſanctiſsimus dum acerbiſsima perſecutionis illius tempora defleret ſenſit aliquando infeſtum paralyſis morbum. Quo nuncio, exultabundus Arianus pergit feſtinus ad venerabilis ſenis cubile, & acetum aſperum, nimiſque acerrimum recuſantibus illius faucibus ingerit, vt reliquias virium opprimeret ac virum ſanctiſſimum vita ſpoliaret. Sed pietate Chriſti, ad aliorum ſalutem eo ex periculo ereptus, clariſſimum poſteâ de Arianorum impietate triumphum egit. Nam Hunnericus ſeptimo regni ſui anno, ac menſe decimo, propter multiplicem impietatem iuſto Dei iudicio in eiuſmodi morbum incidit, vt putrefacto corpore vermibus ſcaturiret; à quibus paulatim abſumptus: non tam corpus ipſum, quam fœdas quaſdam partes ſepulturæ reliquit.

Ariani ſæuitia Barbaros ſuperant.

B. Eugenius ab atrociſſimo Ariano Epiſcopo mire affligitur.

Horrenda mors impij Hunnerici.

VITA S. BONAVENTVRAE, CARDInalis & Epiſcopi Albanenſis, Ordinis Minorum; Ex oratione quam Octauianus de Martinis Sueſſanus, I. V. Doctor, coram Summo Pontifice, Sixto Quarto habuit; cum ab eo relatus eſt in ſanctorum numerum. Obijt (vt patet infra) Anno Dominici Natal. 1275. ætatis ſuæ 53. *C. Baron. in notat. mar. Rom.*

SAnctus Bonauentura natione Tuſcus, patria Balneoreginus, Iohanne Fidanza & Ritella fidelibus ortus coniugibus, ea à primis annis edidit pietatis facinora, vt in iis commemorandis, relicta Maiorum dignitate, merito noſtra debeat deſudare oratio. Vt primùm tranſactis adoleſcentiæ annis turbulentum huius mundi ſtatum cognouit, & periculoſam conſequendæ ſalutis rationem præuidit, relicto ſeculo nequam, victimam ſe omnipotenti Deo perpetuam, meritis beatiſſimi Franciſci dedicauit. Cuius rei ſeries, non aliunde quam ab ipſo miſericordiarum Patre initium ſumpſit; qui quos ſibi àb æterno prædeſtinauit electos, aptiſſimis mediis ad portum deducit, ſecumque bonorum omnium communione ſociat. Cùm enim in tenera ætate, extrema valetudine periclitari cœpiſſet, mater ſalutis eius anxia, vbi phyſicorum, quos adhibuit, diligentiam fruſtra experta eſſet, ſolius Dei opem, quem ſancta timebat, & cui caſtos pueri mores intelligebat acceptos, humiliter in ſalutem pueri inuocauit, ac S. Franciſci ſuffragia reuerenter implorans, illum, ſi ſanum recuperaret, ipſius religioni perpetuo deuouit. Ex auditæ ſunt preces, & puer non ſine admiratione phyſicorum integer euaſit.

14. Iulij. S. Bonauentura Patria & Parentes.

Laborat aduerſa valetudine.

Poſt Matris eius votum conualeſcit.

Hinc iam adoleſcens, ac porro ætate prouecta, cùm ſe religioni maturum cerneret, anno ætatis ſuæ ſecundo & viceſimo habitu ſancti Franciſci ad caſtra ſpi-

Amplectitur S. Franciſci inſtitutum. ſpiritualia ſe recepit, ſtipendiaque nequaquam oſcitanter, ſed tanta diligentia atque ardore fecit, vt ſeptimo, à religionis ingreſſu, anno, in Pariſienſi vniuerſitate librum Sententiarum publico auditorio prælegere meruerit; *Alexander Aleſius eius præceptor.* Vſus præceptore doctiſſimo Alexandro de Ales; cuius honorificum ſanè eruditionis teſtimonium conſequutus eſt, adeo vt ætatis ſuæ ſecundo & triceſimo, poſtquam magiſtralem cathedram annos admodum tres rexiſſet, inter primos Ordinis ſui viros religione atque doctrina admirandos locum teneret. At vero, quod maiori in illo admiratione dignum erat, quo *Magna eius humilitas.* magis ſcientia & auctoritate emerſerat; eo magis ſeipſum mentis humilitate deprimebat. Neque enim vt plerique literarum ſcientia inflati, villa miniſteria faſtidiebat, ſed tanta alacritate, eaque ſpontanea, domeſtica munia obibat, vt aliis non modo ingentem admirationem, ſed ſuperioribus etiam, cum ab eiuſmodi officiis impedire conantibus, indignationem, ſi dicere licet, *Item eius charitas.* commoueret. Nec ſegnius interim charitatis officia præſtabat; cùm oculis in omnes fratres intentis, alios triſtitia affectos dulciſſimis verbis ſolabatur, alios profeſſionis ſuæ pœnitentes monebat confirmabatque, tanta gratia atque auctoritate, vt nullus ab eo diſcederet, quin libens cœptum profeſſionis iter proſequere-*Humanitas eius erga morbidos.* tur. Infirmorum præterea cura, ſupra quam credibile ſit delectabatur, & quo grauioribus aut magis contagioſis morbis affligtarentur, eo magis ſe totum illorum obſequio applicabat. Quibus officiis cùm maiorem diei partem abſumeret, non eo minor erat in publicis lectionibus, & interpretationibus ſcripturarum; quæ tantis luminibus illuſtrabat, vt ipſe auctor illorum non *Eruditio & prudentia eius quanta.* immerito putaretur. In Capitulis vero & quæſtionibus ad Ordinis totius ſalutem decidendis, tanta illius erat ſapientia, vt cuncta ad illius iudicium tanquam ad Lydium lapidem explorarentur. Quibus gratiis doniſque *Fit Miniſter generalis.* illuſtratus, cum iam tertiumdecimum in religione exegiſſet annum, defuncto generali Magiſtro, ex tam multis viris doctrina atque ſanctitate conſpicuis; quibus

bus Ordo ſacer in ſua nouitate florebat, vnus omnium ſine controuerſia extitit ſubrogatus.

Hic vir ſanctus accingens ſe grauioribus actionibus, cum iam robur illud primi inſtituti non nihil labaſceret, monendo, ſuiſque humeris lapſa erigendo, ad priſtinam virtutem reduxit, atque in Narbonenſi Capitulo, quod primum tenuit, beati Franciſci regulam expoſuit reformauitque, ordinemque in Prouincias redegit. Vbi ſtrenue etiam decertans, venenoſas obtrectatorum oppugnationes, quibus Mendicantium religionem delere nitebantur, ſola iuſtitia atque innocentia tutus, confutauit: & præclarum de aduerſariorum calumnijs triumphum egit. *Reformat Ordinem ſuum.*

Fuit vero vir ſanctiſſimus cultor glorioſæ virginis præcipuus. Ipſius namque hortatu & vigilantia ſtatutum eſt, vt ſigno Campanæ poſt Completorium audito, Virgo Mater à populo ſalutaretur; quod creditũ ſit, eadem hora ab Angelo ſalutatam. Congregato Capitulo generali Piſis, cum venerabile beati Antonij Paduani corpus Paduam transferre decernerent, fuit eiuſdem ſanctiſſimi viri lingua ſecundo & triceſimo ab obitu illius anno, integra & rubicunda reperta; quam Bonauentura manibus apprehendens, largiſſimo lachrymarum imbre perfudit, & luculentis admodum verbis ſe aliosque omnes docuit, quã ingens pietatis theſaurus in optimo membri illius vſu reconditus lateret. Hinc cum ſanctiſſimi viri fama omnibus admirationi fieret, Clemens quartus Eboracenſi eum Eccleſiæ præficere voluit, vt doctrinæ ſuæ fluenta largius effunderet. Sed vir diuinus propoſiti ſui conſtans, illos honores precibus a ſe repulit, quo vberiores ſibi diuitias ac dignitates in cælis cumularet. *Præcipuus cultor eſt D Virginis.* *Nota de S. Antonij Paduani lingua.* *Eius Vita extat 13. Iunij.* *Recuſat Eboracenſem epiſcopatum.*

Erat enim mundo ita mortuus, vt quamuis corpore in terris, mente tamen in cælis verſaretur. Hinc præclara illa, omnique eruditione ac pietate referta ſcripta eius, ad totius Eccleſiæ vtilitatem prodierunt. Poſtquam enim Pariſijs primum librũ Geneſeos magna *Scripta Viri ſancti præclara, quæ.*

cum laude auditoribus legiſſet, nobile opus, quod à ſeptem viſionibus Bonauenturæ nomen obtinet, in lucem prodijt. Inde celeberrima illa in libros Sententiarum Commentaria edidit, & Euangelia multis ſententijs compendioſe illuſtrauit. Rurſus contemplatione S. Ludouici regis Franciæ, officium de Cruce inſigniter pium atque deuotum edidit; quod ab Eccleſia receptum, nullo immutato, in ea ſolemnitate vbique legitur. Compoſuit & ſolenne officium in honorem B. Franciſci, & vitæ ipſius hiſtoriam contexuit, & libellum de ſex alijs Seraphin concinnauit. In monte Aluerno duo nobiliſſima opuſcula pijſſimis contemplationibus flagrantia, quorum alterum Itinerarium mentis in Deum, alterum, In ſeipſum, appellata ſunt, produxit. Compoſuit & libellum, cui nomen Mendicantium Defenſorium indidit; quo religionis ſuæ partes egregie tuetur. Compoſuit & libellum de vita Chriſti, quem Arborem Crucis nominant. Inſuper & Breuiloquia; & Sermones Dominicales; & veritatis ſacræ ſcripturæ Compendium; & Nouitiorum Inſtitutionem, & Stimulum amoris, & Pharetram de auctoribus Doctorum approbatorum principalibus, quem per Alphabetum proſecutus eſt, aliaque opuſcula lectu ſane digniſſima, ad tricenarium numerum in lucem emiſit.

Creatur Cardinalis & Epiſcopus Albanenſis.

Et quidem cum beati Franciſci religio (quam annis octo & decem, maxima virtute gubernauit) ipſius ſanctitate vitæque exemplis egregiè iam ſtabilita eſſet, tum forte Romana Sedes plurimis implicita difficultatib. vehementius laborare cœpit. Gregorius hoc nomine decimus, Eccleſiæ gubernacula tenebat; qui audita viri ſanctimonia & doctrinæ præſtantia, quanquam inuitum & reluctantem in Cardinalium collegium cooptauit, & Albanenſem Epiſcopum conſtituit. Quo in munere ita verſatus eſt, vt illius opera præcipua, in Lugdunenſi Concilio Græcorum hæreſes compoſitæ fuerint, ipſique, præſente tum Palæologo eorum imperatore, qui in hoc Lugdunum venerant; libere ad Romanæ

manæ, Sedis obedientiam redierint. In ea vocatione cùm pari ſanctitate atque operum fructu perſeueraret, & inexhauſtos pro Eccleſia Dei labores ſubiret, tandem anno ſalutis milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo quinto, ætatis ſuæ quinquageſimo tertio, vitæ munere ſanctiſſime perfunctus, è corporis vinculis ad cælos eſt euocatus. Mors illius ingentem vniuerſæ Eccleſiæ, ac præcipue Summo Pontifici luctum attulit. Corpus fuit multis omnium lachrymis in eccleſia Lugdunenſi S. Franciſco ſacra ſepultum. Porro eximia miraculorum claritate effulſit. Infantem mortuum ſuſcitauit parturientem liberauit: aliosque penè innumeros de variis doloribus, ægritudinibus, ac periculis miraculoſe eruit. Dum S. Corpus eius 160. ſui obitû: anno in nouam Baſilicam transferretur, reliqua corporis parte alioquin exeſa atque corroſa, caput tamen ſolidum, capillamentum hærens, labia, dentes & lingua; in nullo à vitali ſtatu aut colore demutata reperta ſunt. Reliquorum relatione ſuperſedemus: cum illuſtrium virorum ſanctitas non tam miraculorum virtute, quam integritate vitæ atque charitate confirmetur.

Obitus eius Domini Anno 1275. ætatis verò ſuæ 53.

Miracula eius.

Translatio Reliquiarum eius.

VITA S. HENRICI IMPERATORIS, hoc nomine, Primi, Ex ea quæ eſt penez D. Henricum Caniſium. Obijt anno Domini milleſimo vigeſimoquarto; Imperij vndecimo, ætatis vero ſuæ 52.

C. Baron. Tom. 11. Annal. & in Appendice Tom. 12.

HEnricus Bauariæ Dux, tam vitæ ſanctimonia quam regia dignitate clarus, timorem Domini vna cum literarum ſtudio à teneris vnguiculis eximie percepit. Quo præclare munitus, multa & ingentia bella admirabili felicitate confecit. Eluxit enim in eo egregium virtutis militaris ſpecimen; quod ita cum omni vitæ ſanctitate atque innocentia iunxit, vt neſcias an magis pietas, an potius militiæ decus in eo celebrandum ſit. Vt primùm adulta ætate

14. Iulij.

Egregia ipſius pietas.

Digitized by Google

cum laude auditoribus legiſſet, nobile opus, quod à ſeptem viſionibus Bonauenturæ nomen obtinet, in lucem prodijt. Inde celeberrima illa in libros Sententiarum Commentaria edidit, & Euangelia multis ſententijs compendioſe illuſtrauit. Rurſus contemplatione S. Ludouici regis Franciæ, officium de Cruce inſigniter pium atque deuotum edidit; quod ab Eccleſia receptum, nullo immutato, in ea ſolemnitate vbique legitur. Compoſuit & ſolenne officium in honorem B. Franciſci, & vitæ ipſius hiſtoriam contexuit, & libellum de ſex alijs Seraphin concinnauit. In monte Aluerno duo nobiliſſima opuſcula pijſſimis contemplationibus flagrantia, quorum alterum Itinerarium mentis in Deum, alterum, In ſeipſum, appellata ſunt, produxit. Compoſuit & libellum, cui nomen Mendicantium Defenſorium indidit; quo religionis ſuæ partes egregie tuetur. Compoſuit & libellum de vita Chriſti, quem Arborem Crucis nominant. Inſuper & Breuiloquia; & Sermones Dominicales; & veritatis ſacræ ſcripturæ Compendium; & Nouitiorum Inſtitutionem, & Stimulum amoris, & Pharetram de auctoribus Doctorum approbatorum principalibus, quem per Alphabetum proſecutus eſt, aliaque opuſcula lectu ſane digniſſima, ad tricenarium numerum in lucem emiſit.

Et quidem cum beati Franciſci religio (quam annis octo & decem, maxima virtute gubernauit) ipſius ſanctitate vitæque exemplis egregiè iam ſtabilita eſſet, tum forte Romana Sedes plurimis implicita difficultatib. vehementius laborare cœpit. Gregorius hoc nomine decimus, Eccleſiæ gubernacula tenebat; qui audita viri ſanctimonia & doctrinæ præſtantia, quanquam inuitum & reluctantem in Cardinalium collegium cooptauit, & Albanenſem Epiſcopum conſtituit. Quo in munere ita verſatus eſt, vt illius opera præcipua, in Lugdunenſi Concilio Græcorum hæreſes compoſitæ fuerint, ipſique, præſente tum Palæologo eorum imperatore, qui in hoc Lugdunum venerant, libere ad Romanæ

Creatur Cardinalis & Epiſcopus Albanenſis.

manæ

manæ, Sedis obedientiam redierint. In ea vocatione cùm pari ſanctitate atque operum fructu perſeueraret, & in exhauſtos pro Eccleſia Dei labores ſubiret, tandem anno ſalutis milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo quinto, ætatis uæ quinquageſimo tertio, vitæ munere ſanctiſſime perfunctus, è corporis vinculis ad cælos eſt euocatus. Mors illius ingentem vniuerſæ Eccleſiæ, ac præcipue Summo Pontifici luctum attulit. Corpus ſuit multis omnium lachrymis in eccleſia Lugdunenſi S. Franciſco ſacra ſepultum. Porro eximia miraculorum claritate effulſit. Infantem mortuum ſuſcitauit parturientem liberauit: aliosque pene innumeros de variis doloribus, ægritudinibus, ac periculis miraculoſe eruit. Dum S. Corpus eius 160. ſui obitûs anno in nouam Baſilicam transferretur, reliqua corporis parte alioquin exeſa atque corroſa, caput tamen ſolidum, capillamentum hærens, labia, dentes & lingua, in nullo à vitali ſtatu aut colore demutata reperta ſunt. Reliquorum relatione ſuperſedemus: cum illuſtrium virorum ſanctitas non tam miraculorum virtute, quam integritate vitæ atque charitate confirmetur.

Obitus eius Domini Anno 1275. ætatis vero ſuæ 53.

Miracula eius.

Tranſlatio Reliquiarum eius.

C. Baron. Tom. 11. Annal. & in Appendice Tom. 12.

VITA S. HENRICI IMPERATORIS, hoc nomine, Primi, Ex ea quæ eſt penes D. Henricum Caniſium. Obijt anno Domini milleſimo vigeſimoquarto; Imperij vndecimo, ætatis vero ſuæ 52.

14. Iulij.

HEnricus Bauariæ Dux, tam vitæ ſanctimonia quam regia dignitate clarus, timorem Domini vna cum literarum ſtudio à teneris vnguiculis eximie percepit. Quo præclare munitus, multa & ingentia bella admirabili felicitate confecit. Eluxit enim in eo egregium virtutis militaris ſpecimen; quod ita cum omni vitæ ſanctitate atque innocentia iunxit, vt neſcias an magis pietas, an potius militiæ decus in eo celebrandum ſit. Vt primùm adulta ætate

Egregia ipſius pietas.

ad res fortiter gerendas euocatus fuit, ante omnia numen diuinum quouis in negocio propitium ſibi reddere ſtudebat. Hinc cum aliquando in Ratiſponenſi vrbe intenta ſupplicatione ad D. Emerammi ſepulcrum excubaret, cælitùs eſt admonitus, vt ſcripturam quandam præſagam, in muro ſecùs D. VVo fangi tumulum, legeret, & diligenter obſeruaret. Conſtabat ea hiſce duabus duntaxat vocibus: *Poſt ſex*; Henricus vt erat ſagaci non modo ingenio, ſed & inſigni pietate præditus, ſe poſt ſex dies è viuis diſceſſurum ſuſpicatus, animæ ſuæ interea diligenter proſpexit. Sed cum præterlapſa ſex dierum curriculo, nihil quod putabat eueniret, ſenarium illum numerum ad ſex hebdomadas traduxit. Verum cum & ipſis euolutis nihil incommodi pateretur, ad ſex menſes tranſtulit. Ipſis vero pari animi corporiſque integritate tranſactis, arbitratus eſt annorum ſenionem donotari. Cum igitur ſex anni defluxiſſent, & iam ſeptimi illuceſceret primus dies, ecce is qui longa expectatione ad mortem obuijs (quod aiunt) vlnis excipiendam paratus ſtabat, diuino nutu, præter expectationem, ad Imperij gloriam euehitur.

Eius vita habetur 21 Septembris

Præſaga ſcriptura Henrico oblata.

Fit Imperator.

Imperio igitur potitus, ita gubernacula illius ſuſcepit, vt ſemper de gloria militiæ Chriſtianæ ſolicitus, cultum religionis ſummo ſtudio & diligentia proueheret. Quæ res inprimis ſempiternæ laudis ac gloriæ materiam illi adminiſtrauit; meritoque non modo nomen eius ab obliuione vindicauit, ſed & apud omnes nationes celeberrimum reddidit. Et primo quidem, Bohemos VVandaloſque, & alias nationes, virtute ſua domitas, ſibi ſubdidit; inde in Italiam progreſſus, Saracenos in effuſam fugam compulit, terraque illa ſceleratorum hominum peſte repurgauit. Et hæc quidem aliaque non tam armorum ſuorum virtute, quanquam minime contemnenda, quam diuini numinis auxilio fortiter geſſit. Cum enim barbararum gentium colluuies, regni ipſius fines impeteret, ferunt Henricum ſigna in hoſtem intrepide inferentem, in Mersburgenſi agro quem miſerrime deuaſtatum cernebat, votum B.

Victoria eius contra Saracenos, præter alias.

Lau-

Laurentio nuncupâſſe, fore, vt perpetuis temporibus ipſius nomini eum dicaret, & in ſtatum priſtinæ dignitatis reformatum diuino cultui conſecraret, ſi ſuo apud Deum interuentu victoriam Romano Imperio obtineret. Barbarorum igitur multitudine in prælium occurrente, proſtratus in oratione, vidit angelum percutientem ſuo exercitui præire, & hoſtium cuneos in fugam propellere; quorum regiones, ſine cruore, Imperio Romano & Chriſtianæ fidei ſubiecit: ac confeſtim ſe voto magnifice ſoluit. Apuliam deinde, diu Græcorum dominatum paſſam, manu bellica recuperauit; vbi ordinatis quæ ad regni pertinebant vtilitatem, cœpit calculo conflictari; à quo tamen in monte Caſſino, cum ibidem religioſos viros egregia pietate claros viſitaret, ad S. Benedicti reliquias eſt liberatus. Neque hoc tantùm, ſed alia inſuper plurima à Domino ardentiſſimis ſuis precibus, quibus ſupra modum erat deditus, conſecutus eſt beneficia; quæ ſcriptis quondam mandata interciderunt.

Votum nuncupat S. Laurentio.

Angelus hoſtes eius proſternit.

Viſitat religioſos in monte Caſſino, & liberatur à calculo S. Benedicti meritis.

Nec mirum ſane; quippe qui per omnem vitam, in medio honorum curſu, ac ſumma diuitiarum opumque affluentia, nihil pietatis ſtudio potius habuit; nihil charius, quam vt Chriſto Redemptori ſuo intime placeret. Quis enim virtutes omnes, quibus in vita ornatiſſimus extitit, oratione explicabit? Eſtne aliquid admirabilius, quam ſummum Imperatorem Hereberti Epiſcopi pedibus proſtratum cernere, ab eoque delicti in quod maleuolorum hominum ſuaſionibus impulſus fuerat, ſuppliciter veniam poſtulare? Iam vero quis non admiretur ſummam illam pudicitiæ virtutem, qua per totam vitam præditus fuit; prorſus vt omnis carnalis voluptatis expers, in ſumma licentia, cum caſtiſſima coniuge virginitatem tutatus fuerit? Cùm enim ſacratiſſimo matrimonij fœdere Vxorem ſibi Chunegundem virginem ſanctiſſimam copulâſſet, eam caſto adeo amore proſecutus eſt, vt non coniugem, ſed ſororem cuncti crederent. Nunquam enim illius concubitu frui voluit, ſed vterque

In vita S. Hereberti, 16. Martij.

Viuit cum coniuge continenter per omnem vitam.

Digitized by Google

virginitatem ſuam ardentiſſimo Chriſti amore, Deo conſecrauit, & ad extremum vitæ ſpiritum conſeruauit.

Quod ſane cùm apud multos plus admirationis quam fidei haberet, quidam calumniari non verebantur Imperatores, cupiditate parum honeſti amoris inflammatos caſtitatem ſimulare, eoque prætextu impudicis aliorum amplexibus clanculùm frui. Eam offenſionem Chunegundis vt tolleret, populumque ſibi ſubditum à ſcandalo liberaret, non dubitauit nudis plantis ignitos vomeres illæſa calcare, & virginitatis hoſtem nouo miraculo confundere, ac ſanctiſſimum coniugem ab omni ſuſpicione ſceleris liberare.

In vita S. Chunegundis, 3. Martij.

Cæterùm Imperator hic pientiſſimus, quam egregia opera ediderit, quantaque diligentia iuſtitiam coluerit, explicatu eſt difficillimum. Tot enim tantiſque ſignis & operibus præclaris inſitam pietatem & charitatem in miſeros indicauit, quantis Imperatorum nemo vnquam. Ædes ſacras quampluri mas vel à fundamentis extruxit, vel collapſas refecit; & ſanctorum hominum domicilia, in quibus illi qui monachi dicuntur, die noctuque Deo famulantur, regia magnificentia exornauit; nomenque ſuum vel ijs ſolùm rebus immortalitati conſecrauit. Bambergenſem eccleſiam à fundamentis erexit, eidemque cœnobium ad partem Septentrionalem Sancti Michaelis ſacrum adiunxit. Tanta inſuper multis alijs Eccleſijs contulit beneficia: vt nulla orationis vi complecti poſſint. Fuit enim in religionis cultu ſanctiſſimus; in egentium inopia ſubleuanda benignus: & in omnium denique ſalute procuranda vigilantiſſimus. Nulla enim regni negotia quantumuis ardua, nulli bellicarum rerum tumultus, ab eo ſtudio, quo proximorum ſempiternæ ſaluti aſſidue incumbebat, eum auocare poterant. Hinc non immerito Apoſtoli Hungarorum nomen apud multos obtinuit, quod Stephanum Hungariæ regem, popu-

S. Henricus dictus Apoſtolus Hungarorum: & unde.

populumque vniuerſum ſuis potiſſimùm monitis precibuſque ad Chriſti fidem perduxerit, gentemque barbaram cœleſti lumine illuſtrauerit. Atque vt firmiſſimo pietatis nexu regem conſtringeret, ſororem illi ſuam in vxorem collocauit, multaque alia fecit, vt gentem Hungarorum ſine vllo errore per ſemitas iuſtitiæ, ad patriam perduceret claritatis æternæ.

Sedes quoque Epiſcopales Hildesheim, (vbi à puero educatus & literis imbutus dicitur) Magdeburgam, Argentinam, Miſnam, Merſburgam, quæ barbarica immanitate adiacentium Sclauorum vaſtatæ fuerant, reſtaurauit. *Quos Epiſcopatus reſtaurauit.*

Denique conſummatis vitæ huius laboribus, cum extremum ſibi diem imminere cognoſceret, accerſitis caſtiſſimæ coniugis ſuæ parentibus, & nonnullis regni proceribus, Auguſtam dextera apprehenſam, ipſis hoc modo contradidit; Hanc mihi, inquiens, à vobis, imo à Chriſto Domino traditam, eidem & vobis virginem reſtituo immaculatam. *Feliciſſimus obitus eius.* Bellis igitur tam in Germania quam Italia aduersùs rebelles iuſte ac proſpere confectis, & Imperij ſtatu optime conſtituto, beato tandem fine in Domino quieuit. Reliquit ſane is Princeps ſanctiſſimus vniuerſis magnum ſui deſiderium, cum multis lachrymis ac luctu diuturno coniunctum. Corpus eius fuit cum honore, tanto Imperatore eiuſque ſanctitate digno, in Bambergenſi, quam à ſe fundatam cathedrali titulo inſigniuerat, ſepultum; vbi etiam glorioſus Deus ipſius ſanctitatem miraculis conſignauit: cæcis illuminatis; obſeſſis liberatis: varijſque infirmitatibus oppreſſis, optatæ ſoſpitati reſtitutis. *Claruit miraculis poſt obitum.*

Digitized by Google

C. Baron. Tom. 3. Annal. & in not. mart. Roman.

VITA BEATI IACOBI, NISIBITAE Epiſcopi; Ex ea quæ eſt à Theodoreto, Cyri Epiſcopo conſcripta. Claruit vir ſanctus Anno Domini 338. &c. ſub Iulio ſummo Pontifice, & Conſtantio Imperatore; & reliq. Interfuitque non tantum Nicæno, ſed & Antiocheno Concilio.

15. Iulij. Patria eius

SAnctus hic Iacobus, Niſibe celeberrima ciuitate, in confinio regni Romanorum & Perſarum, olim quidem Romanis ſubiecta, oriundus, vitam amplexus eſt ſolitariam & quietam; & vere quidem, æſtate & autumno, vitam vel in ſiluis, vel in montium altiſſimorum cacumine ſub dio agebat; hyeme vero in antro quodam latitabat: quod ei paruum præbebat tegumentum. Alimentum ei ſylueſtria præbebant poma, herbæque crudæ; veſtimenta vero, ex aſperrimis caprarum pilis, corpus non tam ab aëris iniuria vindicabant, quam ſtimulis quibuſdam ad propoſitum certamen alacrius currendum excitabant. Itaque de corporis cura parùm ſolicitus, cogitationem mentis in Deo ſine intermiſſione figebat; à quo magna non modo conſolatione, ſed lumine quodam etiam cæleſti perfundebatur: quo & futura multo ante clariſſime præuidebat, & virtutes ſane admirandas iugiter patrabat.

Viuit ſolitarie. *Victus & veſtitus eius.* *Viget Prophetia Spiritu.*

Vigebat illo tempore ſimulacrorum impietas, paucique admodùm vniuerſorum opificem ea, qua par eſt, fide colebant. Tunc Iacobus, vt in tanta fideliũ paucitate religionem propagaret, in Perſidem venit. Accidit autem in ipſo itinere, cum fontem tranſmitteret, puellas quaſdam ſuccinctis veſtibus, nudiſque pedibus in pannorum emundatione occupari; quæ honeſtatis, grauitatis & reuerentiæ oblitæ, exuto pudore & perfricta fronte virum ſanctum impudentibus oculis adſpiciebant: neq; capita operientes, neque veſtes demitten-

Venit in Perſidem.

Digitized by Google

mittentes. Eo ſcelere vir diuinus haud mediocriter offenſus, fontem vna cum puellis execratus, oculos auertit, tacituſque diuinum numen precatus eſt, vt intolerandam illam puellarum inuerecundiam caſtigaret, & animas ab impuriſſimo illo inimici dominatu liberaret. Res mira; vix ab earum conſpectu auulſus fuerat, cum fluentum confeſtim euanuit; & puellæ repentina canitie deformatæ ſunt. Senſerunt mox ſupplicium, concitoque gradu ad vrbem properantes, cunctos ad nouæ rei ſpectaculum excitarunt. Accurrunt omnes, & circumfuſi Iacobum ſupplices rogant, vt illatum virginibus ſupplicium & notam dedecoris ſempiternam tollat, fontemque fugacem ad priſtinam ſcaturiginem reducat. Ille autem non diu cunctatus, & puellis iuuentutis florem ac pulchritudinem reſtituit; & fluentum reuocauit. Stupent omnes admirandam viri virtutem; relictoque errore, temperantiæ ac pudicitiæ documentum amplectuntur.

Laſciuæ puellæ diuinitus puniuntur.

Iterum eas à ſupplicio liberat vir ſanctus.

Eodem fere tempore Iudex Perſarum, odio parum iuſto prouocatus, iniquam ſententiam tulerat, multorumque animos eo ſcelere irritauerat. Cumque nemo ſententiam impugnare, Iudicemque iniuſtitiæ arguere præſumeret, Iacobus ingentem quendam lapidem, cui vltimo afficiendi ſupplicio inſidere forte ſolebant, execrationi deuouit, iuſſitque protinus vt is virtute ſua iniquam Iudicis ſententiam argueret. Et ecce lapis in partes innumerabiles repente contritus hinc illinc diſſilijt, & cūctos ingenti horrore concuſſit, ipſumque Iudicem adeo exterruit, vt priore ſententia extemplo reuocata, alteram ſumma æquitate & iuſtitia ſubnixam protulerit.

Iniquum Iudicem miraculo ad iuſtitiā conuertit.

His alijſque admirandis virtutum ſignis clarus effectus Iacobus, ad munus pontificium euocatur, Niſibemque ciuitatem vel inuitus, diuino iure regere cogitur. Paruit igitur; ita tamen vt neque à priſtina illa vitæ auſteritate vel latum vnguem recederet, & nihilominus haud auctoritatē vulgari, ciuilem vitæ conſuetudinem adminiſtraret. Nam tametſi ille apud ſe auſte-

Fit Epiſcopus Niſibenſis S. Iacobus.

ram diſciplinam exerceret, nequaquam tamen moroſam philoſophiam populo vehementer exoſam præ ſe ferebar, ſed comitate, modeſtia, ſuauitate morum, omnium ſibi animos amore incredibili deuinciebat, & viduarum ac pupillorum patrocinium intenta in primis cura aſſiduo gerebat. Ab eis igitur & potentium hominum iniurias propulſabat, & acri ſane vindicta, ſi quo ſcelere obtrecti eſſent, ipſos etiam pauperes puniebat. Quidam enim, vt quæſtum vberiorem paupertatis titulo facerent ad eum accedentes, quendam è ſuis mortem callide ſimulantem tanquam mortuum obtulerunt: vt & funeri neceſſaria præberet Iacobus, & preces pro defuncti anima Deo offerret. Ille autem, fraudis ignarus, benigne aſſenſit: funerique large omnia ſuppeditauit. Poſtquam vero peracta fabula ſimulatorem illum ſurgere iuberent, iuſto Deo iudicio, miſer ille vitali ſpiritu deſtitutus inuentus eſt. Tum horrore ſane perfuſi virum diuinum inſequuntur, ſcelereque detecto, ſupplices pro defuncto preces cum multis offerunt lachrymis: vt vitam illi reſtituat, & cunctos à tanto reatu clementer liberet. Miratur vir ſanctus Dei iudicium, quo in ſcelus animaduertit; pietate tamen ductus, vitam precibus ablatam, per preces iacenti reſtituit.

Diſce hinc quam ſit antiquum orare pro defunctis.

Defunctũ excitat.

Celebrato Nicææ aduerſus Arium concilio, cum ex eo quoque Iacobus victor domum rediiſſet, non multo poſt defuncto Conſtantino Imperatore, * Sabbores Perſarum Rex aduerſus Niſibim bellum mouit, & ciuitatem magnis equitum & peditum copijs arctiſſime obſedit. Poſt longas vero oppugnationes irrite muris illatas, ingentem vim aquæ, curſu præterfluentis fluuij artificio ſingulari retento, in vnam muri partem immiſit; cuius impetu mœnia ſtrata, & via in vrbem patefacta eſt. Tum vir ſanctus adhortationis ac precationis ſuæ virtute, in tantùm militum, aliorumque incolarum ætate adhuc vigentiũ confirmauit animos, vt vna nocte quam maxima poterant contentione rurſus ædificantes, diſtractam muri

* Sapores.

muri partem in tantam altitudinem extruxerint, vt ſufficeret ad arcendum curſum equorum & hominum aſcenſum abſque ſcalis. Iacobus porro ciuium ſuorum precibus exoratus, in muris hoſti ſe conſpiciendum præbens, in caſtra eorum tela maledictionis (cynphum quippè ac culicum examina) eiaculabatur, ea virtute, vt equi & elephanti (quorum ingens erat numerus) beſtiarum morſus in auribus, naribus, atque proboſcidis ferre non valentes, ruptis vinculis, huc illuc diffugerent, ordinemque caſtrorum perturbarent, & omnia cædibus & ciulatu complerent. Interea vidit & ipſe Rex in muro quendam regali plane veſtitu amictum, cuius purpura & diadema mire reſplendebant; prorſus vt Imperatorem operi præeſſe crederet. Acerba igitur indignatione repletus, capitis eos ſententia damnauit, qui bellum ſuaſerant, & Imperatorem minime adeſſe contenderant. At vero cum illi conſtanter affirmarent, Conſtantium Imperatorem Antiochiæ eſſe, Sapores viſionis ſignificationem intelligens, Deum pro Romanis bellum gerere aſſerebat. Itaque dimiſſo exercitu, in ſuam ipſe regiam rediit: & Niſibis ciuitas à repentino interitu precibus Iacobi liberata, in Dei miſericordia exultauit. Ipſe vero paulo poſt, plenus operibus bonis & gloria, è corporis vinculis ad cælos emigrauit.

Culicibus & Cyniph. vincuntur hoſtes, precibus viri ſancti in illos diuinitus immiſſis.

Rex Perſarum turpiter cedit.

Felix viri S. obitus.

VITA S. ATHANASII PONTIFICIS *Neapol. Ex ea quæ eſt à Petro Diacono Caſſinenſi, eius contemporaneo, & à D. Dauide Romæo Neapolitano conſcripta. Deſiit ab humanis, Anno ab orbe Redempto 572. Sedente Pontifice Maximo, Hadriano 2. Romanum vero Imperium adminiſtrante Ludouico 2.*

C. Baron. Tom. 10. Annal. & in not. mar. Rom.

CVm Multis annis regnum Neapolitan. vaſtatum, vrbes calamitoſo bello vexatæ fuiſſent, & magna 15. *Iulij.*

gna clades homines preſſiſſet; ſumma tandem pacis, atque otij tranquillitas regno data erat: Diuiſum tamen erat in partes tres; partim ſeruiebant Theophilo Græco, partim parebant Ludouico Pio, partim obediebant Grimoaldo Beneuentanorum duci. Neapolitani cum ſub imperium, ditionemque Græcorum cecidiſſent, regebantur, & gubernabantur à Duce; quem dominum ſeu magiſtratum vocabant. Circa annum DCCCXX. Theophilus Sergium ducem Neapolitanum ſummo ſtudio, cunctis approbantibus fecerat. Itaque Sergius vir integerrimus ætate, opibus, gratia, propinquis, affinibus, amicis, ingenio, honoribus, omnique genere virtutis florens, ex animi ſui ſententia vxorem habebat ex veteri, & illuſtri Druſiorum familia; qua grauida, & ad pariendum vicina Sergius vouit Deo, & ſancto Athanaſio Alex. Pontifici (vigebat tunc in ore omnium Athanaſius Pontifex Alexandr. quanquam is multis ante ſeculis ex hac vita iam migrauerant) ſi vxor marem peperiſſet, Athanaſij nomine appellaturum, & hortari, monere, atque ſuadere nunquam eſſe ceſſaturum, vt ſacris initiaretur.

Parens Athanaſij quis & qualis.

Pium votum eius.

Anno tandem. DCCCXXXV. à die Natali Chriſti, tempore pontificatûs Gregorij IV. Pont. Max. & Imperij Ludouici Secundi, vxor Sergij peperit infantem filium, quem pater, vt vouerat, Athanaſium vocauit, & litteris latinis, & græcis, cum acceſſiſſet ætati paulum iam roboris, erudiit. Precibus enim partim græce, partim latine conſcriptis, ſacerdotes eo tempore Neapoli in ſacris ædibus vtebantur. Athanaſius, vt primùm ex pueris exceſſit, totus Ioanni Pontifici Neapol. viro ſanctiſſimo de manu, vt aiunt, in manum à patre traditus eſt. Ioannes in Athanaſium adoleſcentulum, in quo ſingulari bonitate, modeſtia, & optima ſpe prædito inerat dignitas quædam, in fidem ſuam receptum omni humanitate, beneuolentia, caritate, atque beneficiis complexus, omnia, quæ in ſuos conferre potuiſſet, conferebat.

Naſcitur S. Athanaſius Anno Domini 835.

Digitized by Google

ferebat. Athanaſius omnibus Chriſtianis myſterijs ſibi enunciatis, ordine Chriſtiano ritu ſacris eſt initiatus. Tanta ſanctitas in eo ſacerdote tandem creato elucebat, vt vbi Ioan. Antiſtes animam efflauerit, ſacerdotes; & omnes Neapolitani ſuum Pontificem vnum ex cunctis ipſum iuuenem delegerint. Pontifex creatus Romam petijt, vt quod Neapoli geſtum erat, à Leone IV. Pontifice Max. vel, vt alij putant, à Nicolao I. confirmaretur; & ipſe vngeretur oleo, quod ſanctum vocant; inde ad ſuos ſe recepit ciues, de eius reditu gratulantes, & gaudio triumphantes, quod ab ipſis actum eſſet, Pontificem Roman. ratum habuiſſe.

Omnibus iam diſciplinis imbutus poſt reliqua Sacerdotio initiatur.

Eligitur & confirmatur Antiſtes Neapolitanus.

Athanaſius his rebus non mouebatur; antiquius nihil habuit, quam, vt Ioannem alumnum ſuum, cui ſucceſſerat, imitaretur: quem aſſecutus eſt, ac ita ſuo fungebatur officio, vt nunquam vel in re leui ab eo declinauerit. Ædes ſacras non ſolum ſacris vaſis, rebuſque neceſſarijs inſtruxit, ſed etiam picturis & ſacerdotibus, & miniſtris ornauit; quæ magna impenſa, magnoque inſtrumento tuebatur: cultum diligentem, & officium tribuebat. Ornauit videlicet ædem, quæ Stephania dicebatur; ædem S. Andreæ in vico Nido; & ſanctæ Reſtitutæ; quæ à Conſtantino Imp. Græciam petente conſtructa dicitur; & Sancti Stephani, & Sancti Ianuarij extra Neapolim; & ſanctæ Luciæ in Megari, & Saluatoris in inſula prope Megarim, vbi nunc eſt arx, quod Caſtellum Nouum appellant. In atrio ſui fani, quod Epiſcopium vocatur, domum perhoſpitalem ædificauit: in qua peregrini pauperes hoſpitio acciperentur, & gratis habitarent. Viduis victum quotidianum præbebat. Delubrum, eius res, & dignitatem, & homines Deo conſecratos diligentiſſime tuebatur, defendebat, & ornabat: iniurias omnes ab ijs propulſabat. Templum nudum, inane, populatum, & ſpoliatum à barbaris auxit diuitijs, cultu & miniſtris, atque adeo rebus omnibus locupletauit, vt in tota Campania nullum eſſet ſacerdotium neque

Optimè praeſt.

Quid Sacris quibuſdam ædibus contulerit.

Alia inſignia eius opera.

neque amplius neque locupletius: ac omnium bonarum rerum copia abundantius. In quos tantos ſumptus non ſolùm paternorum prædiorum fructus abibant; ſed etiam bona ipſa paterna magna ex parte conſumpſit, ſumptu exhauſit. Egentibus hominibus, & aliena viuentibus miſericordia large effuſeque donabat. Ipſe paruo contentus tenui victu delectabatur, omni cultu carebat; ſic ſe gerendo, quod ad abſtinentiam, & continentiam attinet, vt ruſtica & horrida huius vita, quæ alijs acerba videretur, illi eſſet beata, & iucundiſſima; ſolitarij, & in agro vitam agentes homines erubeſcerent profecto in hac, & ſe ab Athanaſio victos eſſe faterentur. Carne non veſcebatur; vinum meracius nunquam: ſed in vberiori aqua modicùm ſumebat. Erat enim infirma, & ægra ſemper valetudine; cuius imbecillitatem hoc modo ſuſtentabat, & tuebatur. Grande plumbi pondus, vt corpus ſeruituti oppremeret, in veſte geſtabat. In veſtimentis ſuam dignitatem ſeruabat; tunica intima, quam vocamus, erat lanea, & aſpera: hoc eſt cilicium, & ſaccus. Seipſum nocte cædebat virgis, & funiculis; humi iacebat, ibi quieſcebat. Erat tamen in cubiculo lectus, pulcherrimumque ſtratum, ne ſimulationis artificio eruditus videretur. Ad præcandum hilari, atque prompto ſemper erat ánimo; in templo frequentiſſimus: multum temporis lectionibus librorum de rebus diuinis conſumebat. In omni denique re diuina erat multus.

Curſus vitæ ipſius quantæ perfectionis.

Dum tam ſanctam, & innocentem vitam ageret à Nicolao I. Pontifice maximo Romam arceſſitur ad ſedanda, vel potius tollenda mala, quæ à Ioanne Pontifice Rauennati homine factioſo impendebant. Adhortabatur enim ille omnes, vt turbulenti, vt pernicioſi ciues velint eſſe. Nicolaus videns rem ad hæreſim ſpectare, ne plures à republ. Chriſtiana deſciſcerent, aliquos Antiſtites virtute cognita, ſpectataque fide ad ſe conuocauit. Qua in re Athanaſius

Euocatur Romam à Nicolao primo Papa

ſius ita ſe geſſit, ita ſe omnibus probauit, vt nihil ſanctius, nihil melius, nihil rectius illo fuerit. Pacatis hoſtibus, reuertitur in patriam; quam offendit magno timore perculſam, & ita perturbatam, vt omnia timeret. Nam cùm Ludouicus Pius Beneuentum interea veniſſet, & pacem cum Beneuentanorum domino feciſſet, obtrectatores, maleuoli, & inuidi odium Ludouici in Neapolitanos ſtruxerant; vt Ludouicus non modo duriorem, & nimium inexorabilem in admittendis, & audiendis legatis à ciuitate Neapoli ad pacem deprecandam miſſis ſe præbuerit: verùm etiam periculi denunciatione illos terruerit, ferrum, & ignem Neapoli minitando. Athanaſius videns patriam in maximum periculum, & extremum pene diſcrimen adductam, nec Sergium fratris filium Ducem valde ſe in ea iactare, Ludouicum, & coniugem adijt; quibus cum ſuos ciues in gratiam reduxit. Sanctitas, vitæque grauitas, & integritas magnam apud omnes auctoritatem habere, apud omnes gratioſa eſſe ſolet: à barbaris, impijs hominibus fere omnibus veneratur, & obſeruatur. Affluebat quoque Athanaſius omni ſermonis lepore, ac venuſtate.

Rebus ibidem pacatis ad propria redit.

Placat Ludouicum Imp. Neapolitanis infenſum.

Itaque; confirmata pace per ſeipſum cum Ludouico, redijt in patriam; & ſi, in quam patriam veniebat, intelligeret: Nam Sergius pater Athanaſio deceſſerat, & vxor ſecundum ei pepererat iam, Gregorium nomine; qui Dux Neapolim gubernauit, & moriens Sergio filio, qui minor vocatus eſt, Duci creato Athanaſium tutorem inſtituit, ſummoque ſtudio præcepit, vt eius aures verbis, præceptis, monitis Athanaſij patrui dies, & noctes paterent; ijs niteretur; omnia de ſententia, & auctoritate patrui faceret: maiori obſeruantia patrui, quam patris nomen coleret. Athanaſius cùm perſpiceret fratris filium diſſimilem & patris, & aui, non iuſsis, neque præceptis, aut hortationibus,

Sergius Minor, Neapolitanorum Dux à Parente Gregorio creatus. Athanaſij fidei committitur.

nibus, ſed precibus paternis cum illo agebat; at verba fiebant mortuo; nam Sergius nec precibus, nec admonitionibus Athanaſij cedebat; nihil niſi de ſententia ſuæ ſocrûs mulieris, & ſexu, & mente faciebat; à patruo moneri odioſum, & moleſtum erat illi: & Athanaſius, & eius conſilia vehementer diſplicebant. Ciues, verbis, contumeliis, omnique ſcelere vexabat, raptabat, omni crudelitate lacerabat, mulieribus pudicitiam eripiebat, in foro attrectabat, maiores natu, & ſacerdotes non verebatur: improbiſſimorum iuuenum conſilio, & auctoritate nitebatur. Athanaſium orantem, & aliquando liberius accuſantem, & monentem, vt infamiam fugiat, morum mutationem faciat, contemnebat: & eius verba reijciebat à ſe, & aſpernabatur. Itaque tandem & ſua ſponte, ſuaque voluntate, & ſocrûs impulſu in carcerem illum incluſit. Athanaſius nihil tamen à religionis officio nulla in re vnquam declinauit. Verùm tantum ſtudium bonorum in eum extitit contra incredibilem contentionem, peruerſitatem, & furorem ducis, vt cuncta ciuitas, omnes ſacerdotes his rebus ita commoti ſunt, vt ad Ducem concurrerint, ad patriæ patrem emittendum è carcere; quod ſæpe factitatum eſt, quoad Sergius timens tumultus, & diſſenſiones ciuium, neue quid turbulenti, ſe duce, conflaretur. Athanaſium è cuſtodia eduxit. Ciuitas ſuo pontifici gratulabatur. Sergium ſolum hominem nequam, & improbum pœnitebat è carcere patruum emiſiſſe, & pietatem illi præſtare ſimulans, octauo poſt die amandauit illum in inſulam, vbi erat templum Seruatoris, quod Athanaſius, vt diximus, ſua pecunia refecerat, & religioſi viri incolebant, vt Athanaſius tota mente (ſic Sergius dicebat) atque omni animo Deum intueri poſſit. Multum ſcilicet otij Dux habebat, ſuæ animæ, ſuæque ſaluti ſatis ſuperque conſuluerat, aliarum cura ſuſcipienda erat, timebat, Deum daturum eſſe ſibi vitio, quod otio langueret.

Athanaſius patitur Sergiũ Iuniorem, nepotem impium, infeſtum & ſibi rebellem.

Ab eodem relegatur in Inſulam.

Athanaſius primùm collegit, & concluſit vaſa omnia, veſtes, pecuniam, ſupellectilem, cæteraſque tem-

pli

ſti res, ſuoque annulo ſigillum impreſsit, & ſanxit edicto, nè quis impias manus ijs admoueret: Quod ſi quis iniuſſu ſuo contingere auderet, ei ſacris, aqua, & igni interdiceretur; in impiorum, ſacrilegorum, & ſceleratorum hominum numero haberetur; ius ſuum obtinere non poſſet, ſi repeteret; nullis beneficijs, nullis honoribus particeps frueretur; ex Chriſtianorum numero, collegioque eijceretur; nemo illum ſalutaret; omnes ſe ab illo ſeiungerent; aditum, ſermonem, congreſſumque illius fugerent: ne illius vitio inficerentur, vel contagione ſe contaminarent. Hoc vnicū eſt telum acerrimum, hoc vnum terribile fulmen, quod torquent tantum, & iaciunt Pontifices, nec fruſtra vllum emittunt: percutiunt omnes in ſe contumaces, & ad luendas pœnas ad inferos demittunt. His actis Athanaſius modeſte paruit, inſulam cum ſuis ſacerdotibus petiuit; in cuius cuſtodia Dux clam homines poſuit, vt omnes non modo ab Athanaſij familiaritate, ſed etiam congreſsione prohiberent: nemo limen intraret. Monebant tamen Athanaſium, ex Ducis mandatis, vt ſacerdotio ſe abdicaret, & ſacerdotes mitteret; ſolitarius ipſe vitam cum ſuis religioſis viris in eiuſdem inſulæ ſolitudine ageret: ſacerdotium ipſi Duci adminiſtrandum relinqueret. Athanaſius hoc quale erat pro ſua prudentia conſiderans, funditùs repudiauit: nec mandata egit. Sed cum effrenatum illius furorem, ferocitatem, & impiam cupiditatem comprimi non poſſe, intelligeret: reſpondit, ſi Dux pateretur, ibi commorabitur ipſe, dum illius animum Deus mitigaret; quod humiliter, ac demiſſe precabatur. Rurſus in poſterum quam longiſsime prouidens, dolebat non ſuo incommodo, & detrimento, ſed fratris filij caſum, & vicem; flebat non de iniurijs, quas æquo patiebatur animo, neque de ſupplicio, & pœna, quam indigniſsimam, & iniuſtiſsimam dabat: ſed de Sergij fratris filij morte, ruina, & malis, quæ iam illi impendere præuidebat. Nam non multos poſt annos, ab obitu patrui, cum nollet fœdera cum Sarace-

Athanaſius fulmen excommunicationis in quos vibrarit.

Quæ in exilio paſſus à Sergio impio ſuo Nepote.

Præuidet vltionem diuinam Sergio imminentem.

M nis

nis inita vllatenùs ſoluere, ab Athanaſio Germano fratre; captus, oculis orbatus, & Romam eſt tranſmiſſus.

Sergius vero interim cum impetus eius in Athanaſium non reſederint, nec furor conſederit, videns eum grauitatem ſuam perpetua conſtantia roboraſſe, & ſuis mandatis non ſatisfacere, armis ſe, ſuoſque Italos, barbaroſque milites, quos ſecum ſemper habebat, armauit; & rapinarum, & prædæ ſpe, ac promiſſis impulit, vt Athanaſium oppugnarent: qui clauſis ianuis reſiſtere decreuit. Cumque ſuorum timorem inſpectaret, hortabatur, & obſecrabat, animo vt maximo ſint; ſi Deus, dicebat, pro nobis, quis contra nos? Sergius, quamuis facile ſit vincere non repugnantes, inſulam per nouem dies capere non potuit. Nam interea Beneuent. Dux Athanaſium à Ludouico diſcedente ſibi commendatum obſideri, fama, & auditione accipiens, illius miſeriis, & periculis commotus, Marino, qui præerat Picentinis illis, quos Amalphitanos vocant, diligenter per literas mandauit, vt Athanaſium in libertatem vindicatum ad ſe Beneuentum perduceret. Marinus hominum multitudinem ſtatim coegit, manum fecit, Neapolim petijt, Athanaſium à Duce liberatum, ad eius germanum Stephanum Antiſtitem Surrentum comitatus perduxit. Sergius reſtiterat, ſeque defenderat, ſed ſuorum multis occiſis, in fugam tandem ſe contulit. Poſt hæc mittit ſatellites ſuos, qui templum diriperent; hi ſacratarum ſanctionum timore ſacrilegas fano manus afferre, illudque depeculari auſi non ſunt; ſacerdotes tamen aliquos Athanaſij partium parum pie, imo iniurioſius tractabant. Hæc vbi Romæ cognita ſunt, vehementer Hadrianum Pontificem Max. pupugerunt. Itaque legatos ad Neapolitanos miſit, qui ſuis verbis denunciarent, vt Athanaſium acciperent, in priſtinum ſtatum, priſtinamque dignitatem, & in integrum omnino reſtituerent. Neapolitani ſuo duci gratificaturi hæc ſæpe ſpreuerunt; ſacerdotes etiam reſpuentes interdictum Pontificis Romani: res diuinæ

Athanaſius à Duce Beneuentano è poteſtate Sergij armata manu eruitur.

nias faciebant in templis; quibus eos prohibuerat. Poſtremo cunctam ciuitatem Neapolim ſceleris idem Pontifex Rom. condemnauit; voluitque nihil diuini, humanique iuris, nihil commune huic cum Chriſtianis eſſe; quod ipſius Pontificis Max. auctoritatem ſacroſanctam contempſiſſet.

Hadrianus Papa excommunicat Neapolitanos.

Sergius furiis agitatus, Dei immemor, humanitatis oblitus, putans Athanaſij morte omnia hæc ſedari, & extingui poſſe: homines miſit, qui eum veneno necarent. Neſciebat homo amens, iuſtorum hominum vitam eſſe in manu Dei, nec illos, ſi venenum biberint, offendi, nec aliquo incommodo affici; itaque nihil mali, nihil periculi Athanaſio intulit; nullum detrimentum hac in re ſanctus vir accepit; feſſus tamen pro patria, qui ſuus in omnes amor erat, plorando, dicebat; ſi ipſe, & Pontif. Max. ex hac vita diſceſſerint, quid de infelici patria fiet? quis pro eius ſalute Deum orabit? quis in veterem Dei gratiam reſtituet? Quare grauiſſimas iniurias, quas & à fratris filio, & à ſuis ciuibus acceperat, vltro oblitus, doloris memoriam depoſuit, & præuidens, quod ipſe, atque Hadrianus ex hac vita breui demigraturi eſſent, Surrento Romam ad Pont. Max. naui aduectus, & hilare, & bene ab eo acceptus, impetrauit, vt Neapolitanis ignoſceret, ſceleris pœnas nullas peteret, & Chriſtianorum beneficijs omnibus, atque honoribus participes fruerentur. Remigrabat Athananaſ domum ſuam cum Landulpho Campano Pont. ab Hadriano ad Neapolitanos legato miſſo; cumque veniſſent ad villam Verulam 3. Calend. Quinctil qui dies ſanctorum Petri, & Pauli feſtus ſolemnis celebratur, mane res diuinas fecit; deinde ibi continuo in morbum incidit; ex quo non conualuit: nam in cellam ſancti Quiricij vltra Caſſinum 12. millia paſſuum vectus, In Græcia regnante Baſilio Macedone, Rom. vero Ludouico 2. Pontifice Romano Hadriano ſecundo, anno poſt natum Chriſtum DCCCLXXXII. Idib. Quinctil. cùm primum & quadrageſimum annum ageret, hinc demigrauit in cœlum. Inde illius corpus ad Caſ-

Athanaſius veneno inſcius ſumpto haud læditur.

Romam proficiſcitur, & Neapolitanos Summo Pontifici reconciliat.

Roma rediens in itinere infirmatur & diem obit.

Digitized by Google

monere, vt abiecta omni cunctatione, ſine vlla mora, quod faciendum erat, facerent; nec diutius rem differrent; impedimentum non expectandum eſſe: cum aliquid impedimenti, & moræ inferri poſſet. Ij, ſuis, & Benedictinis excitatis, ſublatoque beati Athanaſij corpore in viam ſe dederunt. Viſum eſt eius corpus integrum, nulla ex parte violatum, vel deformatum; nitor naturalis, vt dormientis: pilus nullus deciderat. E veſtimentis nec vetuſtate confectis, nec conſumptis odor ſuauis, & iucundus efflabatur, non ſecus ac ſi vnguentis eſſent oblita. Iamque aliquantulum viæ proceſſerant, occurritque eis homo ab hominum aduerſario exagitatus, & lectica vix tacta de impij omnium hoſtis manibus ereptus eſt. Peruenerunt tandem Neapolim, & in maiori fano S. Ianuario dedicatum, quod Archiepiſcopatum vocant, corpus beati Athanaſij prope tumulum Ioannis eius alumni humauerunt, Calen. Sextil.

S. Athanaſij corpus quinto ab obitu anno, integrum cum veſtimentis repertum, Caſſino Neapolim translatum.

Energumenus loculi eius attactu ſanatur.

Locus ſepulturæ eius.

Ciuitas cuncta frequens ad hoc ſpectaculum conuenerat. Venit & vidua quædam, quæ diuturni morbi grauitate audiendi ſenſum amiſerat; S. Athanaſio eo tempore commendat ſe, & ſalutem continuo accepit. Item Claudus ſanatus eſt. Lituum ipſius Athanaſij, quem bacillum paſtoritium, vel paſtoralem vocant ligneum in ſolemni die, atque feſto, qui Idib. Quinctil. ſancti Athanaſij nomine agitur, licet videre. Cingulum, ſeu pellis illa, qua cingebatur, ſuper infirmorum capita impoſita, morbos omnes depellabat. De multis alijs miraculis, rebus nouis, & inuſitatis, deque lampade, quæ ardebat totos dies, ac noctes ante ipſius tumulum, nunquam in eam infuſo oleo, vt de rebus notis, ac apud omnes peruulgatis, verbum nullum eſſe faciendum, arbitramur.

Surda & Claudus ſanantur.

Varia alia inſignia miracula ad tumulum eius notiſſima.

Digitized by Google

ſculum cilicio aſpero domabat, & ſpiritum diuinis ſine intermiſſione colloquiis fouebat, tædiumque omne, cœleſtium rerum commentatione profligabat. Cumque in dies magis ac magis carnem edomando ſpiritum roboraret, nudis ſemper pedibus virgo tam nobilis & tenera incedebat, proſtrataque ad preces, non raro noctem cum die in ſancto illo opere iucunditate admirabili tranſmittebat. Cibus ei hordeaceus panis, potus aqua erat. Sed cùm ijs rebus perfectam virtutem minime contineri haud ignoraret, ſtatuit cùm ſorore ſua Gudila Lobienſe adire cœnobium, vt in eo beatiſſimo Petro Apoſtolorum principi omnem terrenam ſuam ſubſtantiam offerret, & ſe totam ſub ſeuerioris diſciplinæ ac obedientiæ inſtituto Chriſto conſecraret. Ibi tùm, quanti ſanctiſsimæ virginis exercitia Chriſtus faceret, præclaro ſane miraculo omnibus innotuit. Nam cùm fores monaſterij clauſas inueniret, & introitum ſuppliciter admodùm poſtularet, audiretque locum illum viris tantùm conſecratum, fœminei ſexûs capacem non eſſe, illa (ſorore Gudila quidem recedente) importunis precibus inſtitit, & tres continuos dies ieiuna opem à Deo implorare non deſtitit. Et ecce nocte tertia, cunctis fratribus alto ſopore depreſsis, oſtia monaſterij diuina virtute reſerata virginem admiſerunt, & ſignis vltro ſonantibus templi adita cum gratulatione acceperunt. Eo ſonitu excitati fratres concurrunt vndique, viſaque virgine coram Saluatoris imagine proſtrata obſtupeſcunt, & intellecta introitûs ſerie, laudibus, vt par erat, diuinam in virgine virtutem proſequuntur. Raineldis vero, vt erat pia, humilis & religioſa valde, cum poſitis humi genibus eorum preces poſtulâſſet, animi ſui propoſitum illis explicauit, & Sanctlhas cum quinque villis, appendicibuſque earum, cæleſtis regni clauigero tradidit: vt ab eo ad cæli palatium mereretur introduci. Deinde vt inanis gloriæ & humanæ laudis fumos vitaret, & maioris certaminis curſum conficeret, accepta à monaſterij Præfecto & fratribus

Incedit nudis pedibus ſemper.

Cibus eius.

Fores monaſterij Lobienſis diuinitus ei reſerantur.

Multa largitur Lobienſibus.

It Hieroſolymam. bus benedictione, inde Hieroſolymam, vnius tantùm ſerui & ancillæ comitatu contenta, profecta eſt; vbi biennio ſingula quæque loca non ſine fructu perluſtrauit.

Tandem ſeptennio euoluto, precioſiſſimis ſanctorum aucta reliquiis, Sancthas reuertitur, & à familia cunctiſque loci eius indigenis ſumma cum exultatione excipitur. Deinceps vero ita vitam inſtituit, vt rebus omnibus terrenis proculcatis, ſolis cœleſtibus incredibili ardore inſiſteret, prorſus vt multis miraculis & virtutibus coruſcaret. Cùm autem propter hominum flagitia, Dominus ſæuitiæ Barbarorum, terram illam vaſtandam traderet, & alij omnes fuga ſibi ſalutem quærentes, irruentium gladios pertimeſcerent, ſola Christi virgo Raineldis nullis vel minis impelli, vel blandimentis amicorum eo adduci potuit, vt locum in quo diem claudere extremum conſtituerat deſereret.

Claret miraculis. Alij hos Hunnos, alij Nortmannos fuiſſe volunt.

Irruentibus igitur Barbaris, virgo Christi ſancto ſpiritu plena, & in ſponſi ſui amore ſolidata, more ſuo ad preces confugit, & in æde Beati Quintini martyris intrepide furorem hoſtium expectauit. Tandem in ipſam ædem irrumpentes Barbari, immaniſſimarum belluarum inſtar humanum ſanguinem ſitientes, arreptis ſanctiſſimæ virginis capillis circumquaque eam trahebant, fuſtibus & flagellis cædebant; calcibus tundebant; multiſque iniuriis, ludibriis & plagis crudeliſſimis afficientes, poſtremo vt ceruicem extenderet, compulerunt. Tum illa flexo poplite, virili plane animo ceruicem carnifici feriendam præbuit; & corporeis ſoluta vinculis ad Christum euolauit. Cæſi ſunt cum ea Grimoaldus ſubdiaconus, & Gundulphus ſeruus. Corpus eius ſacratiſſimum eximiis miraculis clarum, eleuatum eſt (teſte Ioan. Molano In Indic. & Natalibus SS. Belgij) Anno 866. in thecam argenteam, præſentibus confinium Diœceſum tribus Epiſcopis. Poſtremo Anno 1170. Ioannes Abbas Laubienſis ſacra pignora ſumma veneratione populo oſtendit, & in

Multis à barbaris tormentis affecta, tandem capite cæditur.

& in anguſtiorem thecam tranſpoſuit: coram multis teſtibus.

VITA S. ALEXII CONFESSORIS, Filij Euphemiani Senatoris; Ex ea quæ eſt apud Simeon. Metaphraſt. Claruit, vt patet infra, temporibus Archadij & Honorij Imperator. ac Innocentij Summi Pontificis, qui præfuere Eccleſiæ & Imperio (teſte C.Baron.Tom.5.Annal.) anno Chriſti 402. & ſequentibus.

C.Baron. in notat. mar. Rom.

17. Iulij.

QVam apte & pulchre omnis creatura ſuo deſeruiat Creatori, modo adſit pietas & timor Domini, explicatu eſt difficile. Nam & diuitiæ, quæ mammona iniquitatis appellantur, quod ſcelerum omnium ſentinam plerumque trahere ſolent, ſi pietate ac timore Domini fulciantur, certam ſuis poſſeſſoribus expeditamque ſalutis viam ad regnum cœlorum aperiunt; quod cùm in aliis veteris teſtamenti patribus, tùm in vno ſanctiſſimi Alexii parente luce meridiana clariùs patet. Is enim Euphemianus nomine, cum Romæ ſub Imperio Archadio & Honorio, in ſummo vitæ ſplendore & incredibili diuitiarum affluentia degeret, ſeruorumque tria admodùm millia poſſideret, iis omnibus non ad luxum & voluptatem, vt plerique mortalium ſolent, ſed admirabili ſane pietatis ratione ad Conditoris ſui gloriam vtebatur. Ternas namque menſas domi ſuæ inſtructas habebat; quibus quotidie ingentem viduarum, pupillorum, & pauperum multitudinem excipiebat, ſuiſque ipſe manibus, accumbentibus officioſe miniſtrabat; neque priùs cibi quidquam potúſue libabat, quam cunctis hilariter refectis, admirabile hoc pietatis atque humilitatis officium rite exequutus fuiſſet. Si vero minùs diligenter hanc benignitatis in pau-

Luc. 16.

Diuitiæ, ſi bene expendantur, multum ad vitam æternam conferunt.

Parentes Alexij valde pij & potentes.

Summa liberalitas Euphemiani in pauperes.

peres diſciplinam exercuiſſet, mox in faciẽ proſtratus, vim lachrymarum profundebat, ſeq. inertiæ & ingratitudinis vehementer accuſabat, ſummaque diligentia neglecti officii rationem inibat. Huic erat coniunx Aglais nomine, pari pietate ac miſericordia fæmina; quæ licet omnibus mundi huius bonis hoc modo affluerer, vno tamen ſterilitatis opprobrio adeo cruciabatur, vt nunquam à precibus ac lachrymis ceſſaret, quo benigniſſimus Deus maſculam illi prolem largiri dignaretur, qua affectam tandem ſenectutem oblectare poſſet. Nec fruſtra adhibitæ preces. Natus namque illis eſt filius, cui Alexio nomen impoſuêre; puer & inſitæ indolis bonitate, & corporis animique præſtantia ad omnem virtutem promptiſſimus. Qui vt ſexto ætatis anno literarum ſtudijs adhibitus fuit, breui eo eruditionis peruenit, vt Grammaticæ rudimentis fœliciter ſuperatis, haud vulgari Eccleſiaſticæ hiſtoriæ cognitione imbutus haberetur; ac tandem in arte oratoria probe inſtitutus, ſummam eruditionis laudem apud doctiſſimos ſit conſecutus.

Aglais mater Alexii.

Alexius naſcitur.

Alexius inſigniter eruditus.

Cumque iam ætate adulta matrimonio idoneus putaretur, parentes ſumma diligentia virginem ei regio ſanguine claram, & moribus vitæque integritate ornatiſſimam deſponderunt, & nequaquam inuitum ad nuptiarum celebritatem adduxerunt. Fuêre magno totius ciuitatis gaudio in S. Bonifacii iunctæ dexteræ, & dies in multam noctem hilaritati dicatus; atque poſtremo, vt moris eſt, ad thalamum honorifice à parentibus deducti. Tum vero Alexius, qui occulto numine ardua ſanctitatis opera meditabatur, ſponſam in ſella ſedentem blande affatus eſt; hortatuſque, vt caſto amore ſponſum ſuum ad ſupremum vſque vitæ ſpiritum proſequeretur; ſimulque annulum ſuum & caput baltei purpureo inuoluto velamine ei tradidit; Accipe, inquiens, hæc, & ſerua: Deus enim erit inter me & te, donec illi placebit. Moxque ſuum ingreſſus cubiculum, aſſumpta maxima pecuniarum vi, & auri

Celebrat nuptias.

Alexius relicta ſponſa vir-

auri pondere, clam ad portum abiit, conſcenſaque naui Laodiceam curſum inſtituit. Inde Edeſſam Meſopotaniæ vrbem contendens, imaginem Chriſti Ieſu, quam ipſe Dominus Abagaro tradidiſſe fertur, luſtrauit: & ſeſe ſuaque omnia eidem Domino Ieſu Chriſto ex animo conſecrauit: Omnia namque pauperibus diſtribuit, veſtiumque ſplendore, quo ad illam diem vſus fuerat, depoſito, præ foribus templi ſtipem mendicabat: & oblata incredibili benignitate ſenibus nutriendis impendebat.

gine, abit Laodiceam & vltra.

Diſtribuit ſua pauperibus, & ipſe mendicat.

Interea luctus & continui ploratus domum impleuerunt. Mater nimio luctu deformata in cubiculũ ſe ſolitariam abdebat; nurus eam ſequebatur; ambo mœrore oppreſſæ, nullam ſe conſolationẽ admiſſuras vouebant, niſi de Alexij ſtatu certiores factæ eſſent. Pater dimiſſis in omnes orbis partes ſeruis filium requirebat; qui licet ab ipſis famulis frequenter viſus & eleemoſynis donatus, nequaquam tamen agnitus fuit; prorſus vt omnis parentis induſtria in inueſtigando filio ſine vllo fructu deſudare videretur. At Alexius cum decem & ſeptem annos in veſtibulo ædis Dei Genitricis excubaſſet, & pauperum curam ipſe pauper & inops ſedulo egiſſet, cæpit paulatim ſanctitatis illius opinio diuino oraculo manifeſtatæ apud omnes creſcere, nomenque illius à pleriſque celebrari. Ea re vir ſanctus periculum animæ imminere conſpicatus, vt humanam gloriam euitaret, ſtatuit Tarſum Ciliciæ ad S. Pauli templum nauigare, vt omnibus ignotus, ſecurius ibidem cœpta pietatis opera proſequeretur. Sed accidit, vt conſcenſa naui vi tempeſtatis Romam deferretur. Ibi tum vir ſanctus vberiori diuina gratia repletus, & humilitatis amore vehemẽtius inflammatus, recta ad ædes paternas abiit, ac ipſi inprimis patri, ingenti famulorũ caterua ſtipato obuiã factus, ignotus tamen; Virorũ, inquit, ornatiſſime ac Serue Dei altiſſimi, capiat te quæſo aliqua mei pauperis admodum & abiecti miſericordia. Aliquem mihi domi tuæ concede habitationis locum, vt reliquiis

Requiritur Alexius à parente ſed minime inuenitur.

Nauigaturus Tarſum diuinitus Romam defertur.

Ignotus patri ſupplicat. Vt eum domi ſuæ recipiat.

Digitized by Google

menſæ tuæ fruar, quo aliquod apud te diuturnæ peregrinationis meæ locatum inueniam. Euphemianus, audita peregrinationis mentione, lætus eum excepit, miniſtriſque curandum tradidit, & vnum ex omnibus ingentibus oneratum promiſſis, ſi ſedulus peregrino miniſtraret, eidem miniſterio præfecit. Voluit autem, vt nullis eum deliciis fraudarent, ſed omnibus quibuſcunq. poſſent modis, fouerent, curarent, honorarent.

Multa patitur à Seruis patris ſui, dum ignotus in domo paterna vixit.

At illi, ſpreto Domini ſui mandato, indies veſpere cum contumeliis, verberibuſq. affecêre. Alij cum alapis cædebant; alii capillum vellebant; alii ſordes, (dictu fœdum) in ſacrum eius caput effundebant. Ipſe vero dæmonis illas machinas eſſe non ignorans, non modo patienti, ſed læto inſuper hilarique animo cuncta perferebat.

Quodam autem die Imperatori, dum ſacroſancto Sacrificio intereſſet, cælitus indicatur, quêdam eximiæ ſanctitatis virum in ædibus Euphemiani deliteſcere, cuius precibus flexus Deus, Romæ propitius eſſet, vrbemq. donis ac muneribus exornaret. Imperator itaque, tantum virum videndi cupidus, Euphemianum aduocat, atque vt virum meritis ſanctitatis ornatiſſimum exhibeat, imperat. Dum vero hæc fiunt, Alexius futurorum præſcius, totius vitæ decurſum literis diligentiſſime conſignauit, & ſic demum è corporis vinculis, omnibus inſciis, in cælum emigrauit. Interea Euphemianus vt venientem Imperatorem honorifice domo ſua exciperet, cuncta adornari; ſcamna ſubſelliaq. apto ordine diſponi, cæteraq. vt tantum Imperatorem decebant, componi iuſſit. Ipſe interim, vt Alexium de Imperatoris aduentu præmoneret, & habitu decenti exornaret virum ſanctum adiit. Sed cum ille immobilis perſiſteret, neq. Euphemiano multa dicenti vllum reſponſum daret, tandem reiecto pallio, quo ſancti viri facies operta erat, vita functum inuenit, vultumq. mirabili ſplendore coruſcantem obſtupuit. Charta vero dexteræ adeo tenaciter inhærebat, vt nulla eam vi euellere poſſet. Tum gaudio pariter & timore repletus,

tus, feſtinus ad Imperatorem abiit, & cuncta ei ordine expoſuit. Acceſſit Imperator, depoſitoq. in lectum ſancti corpore, cum Archiepiſcopo flexis genibus precatus eſt, vt chartam traderet; quæ confeſtim ceſſit, & ab Aetio ſacroſanctæ Eccleſiæ Cācellario lecta eſt, & maiore ſilentio ab omnibus audita. Cum vero ad eum locum ventum eſſet, vbi parentum & ſponſæ fiebat mentio, tunc Euphemianus tanquam è profundo ſomno excitatus canos diuellere, curſu ad venerabile corpus contendere, magno deſiderio amplecti, oſcula figere, locum omnem miſerabili eiulatu admodum complere. Mater vero vix mentis compos, ſciſſis veſtibus, paſſiſq. crinibus, conſertam turbam perrumpere, Deum hominesq. obteſtari, vt filium ſibi defunctum redderent. Sponſa vero lugubri veſte ſimiliter accurrens, ſuper venerandum ſponſi corpus procidit, & largiſſimo lachrymarum imbre rigauit.

Poſt obitū agnoſcitur à ſuis.

Porro Imperator, vt omnibus ſanctiſſimi viri corpus ſpectandum proponeretur, lectum tolli & circumgeſtari præcepit. Sed tantus erat populi concurſus, vt loco moueri non poſſet. Imperatum igitur, vt aurum argentumq. proiiceretur, quo populus ad colligendam pecuniam diuerteret; ſed tanta omnib. inerat videndi cupido, vt pauci admodum attelli poſſent. Coruſcabat enim corpus admirandis virtutibus. Dæmones ad illius conſpectum fugabantur, mundabantur leproſi, & cuncti quibusuis affecti morbis præſens ibidem remedium inueniebant. Tandem ſacro pignore ad S. Petri templum delato diebus continuis ſeptem, parentes & cognati iuſta celebrārunt. Imperator autē, arca è marmore & ſmaragdo elegantiſſime fabrefacta, venerabile corpus excepit, & eodem in templo deponi curauit 16. Calend. Aprilis, Apoſtolicam ſedem adminiſtrante Innocentio Primo. Porro ex arca ipſius oleum ſuauiſſimum emanauit: ex quo ſi quis accipiebat, quicquid poſtulabat, à Deo obtinebat.

Coruſcat miraculis.

VITA

C. Baron. Tom. 9. Annal.

VITA S. FRIDERICI, EPISCOPI TRAiectenſis & martyris: Ex ea quæ prolixe extat apud V. P. Laurent. Surium. Martyrio occubuit anno Domini 838. *Gregorii* 4. *Papæ* 11. *Ludouici Imp.* 25.

18 Iulii.

S. Fridericus, nobili admodum Friſonum, proſapia ortus, ea à primis annis vitæ innocentia & animi fuit candore, vt angelica quadam puritate coruſcans, magnæ inprimis matri ſuæ voluptati eſſet. *Patria eius & genus.* Erat enim puerulus & corporis pulchritudine & tantis animi dotibus præditus, vt contemptis rebus ludicris, pene aſſiduo diuinis rebus vacaret, & lecta vel audita in Eccleſia maxima alacritate parentibus referret. *Eius primordia.* Ea re eius genitrix gauiſa, inuito patre, eum primo patribus quibuſdam, dein cœleſti viſione admonita S. Ricfrido Traiectenſis Eccleſiæ antiſtiti commendauit; à quo & literis & ſanctiſſimis imbutus diſciplinis, eo pietatis tãdem prouectus fuit, vt ſede eadem, defuncto Ricfrido, omnium iudicio digniſſimus haberetur. *Fit Epiſcopus.* Fuit igitur, quanquam inuitus & plane reluctans, ad illud honoris faſtigium aſſumptus, & in cathedra Epiſcopali ab ipſo Ludouico Rege, Caroli Magni filio honorifice collocatus. Porro Rex quanquam enixe Friderico faueret, eiuſque ſanctitatem digno honore proſequeretur, propter illicitum tamen matrimonium, quo coniugem ſibi conſanguinitate propinquam copulauerat, blandioribus eum verbis demulcebat, modiſque omnibus virum ſanctum inducere conabatur, ne vinculum illud coniugale diſſolueret, ſed auctoritate ſua ratum firmumque haberet. At Fridericus, quem neque perſonarum dignitas, neque opes vel munera à recto iuſtitię tramite in aduerſum vitiorum gurgitem abripere poterant, primum ipſi regi ſumma modeſtia atque auctoritate, quanto ſe ſcelere

Friderici conſtantia in tuenda iuſtitia & pietate.

lere

lere obſtrinxiſſet, aperuit, inde diuini iudicij terrorem impiis omnibus conſtitutum denuntiauit, hortatuſque eſt, vt breui potius voluptati renuntiet, quam eam propter in peſtem atque exitium ſempiternum furibunda mente ſeſe præcipitet. Multis quoque varijſque ſcripturæ locis in medium prolatis luculenter admodum diſſeruit, quanta Dei protectione muniantur omnes illi, qui admiſſi ſceleris recordatione melioris vitæ frugem admittunt: contra vero quam horrende & in hac & futura puniantur vita, qui in ſuſcepto ſemel ſcelere impie perſiſtunt. Et quidem Rex, profuſis lachrymis facinus ſuum deplorans, melioris vitæ frugem viſus promittere. Fridericum honorifico comitatu Traiectum dimiſit, vt ſedem illam ſumma cleri populique totius voluntate occuparet.

Fuit igitur magna omnium gratulatione exceptus; ipſe vero morum integritate ornatiſſimus, breui omnium animos ſua comitate ita deuinciebat, vt quidquid priſtini erroris reliquū erat, haud inuiti abiicerēt. Erat vir laudibus manſuetudinis & humilitatis nulli ſecundus; in præſtādis eleemoſynis admodū profuſus; in ſuſcipiendis peregrinis aſſiduus: in captiuis & compeditis liberandis diligentiſſimus. Erat in eius diœceſi inſula VValacrana nomine, nefandis admodum ſceleribus contaminata. Homines enim diuini & humani iuris plane ignari, neptes ſibi ſuas paſſim matrimonio, aut etiam, quod dictu fœdius eſt, ſorores, vel ipſas quoque matres copulabant. Eam igitur ab eiuſmodi facinoribus vt liberaret, mature eo (hortatu Ludouici Imperatoris) cōtendit; ſed tanta erat quorundam in ſcelere pertinacia, vt infeſtis eum armis excipere pararent, necemque furibundi, ſi pia monita inferre pergeret, minitarentur. Ea tam atroci denunciatione nequaquam exterritus antiſtes, primo Synodum indicere, omnibuſque excommunicationis fulmen, qui intereſſe recuſarent, intentare. Illi vero, ſpretis eiuſmodi minis, magis magiſq. furere, atque ad necem illi inferendam ſeſe expedire. Tum vir ſanctus, cernens

Præclara eius virtutes.

VValacrana insula, multis ſceleribus obnoxia.

Digitized by Google

cernens gentem flagitiis pollutam nullis monitis ab inceſtis connubiis abduci poſſe, cum Clero & paucis admodum ſanioris mentis hominibus in Eccleſiam ſeſe recipere, ibique nocte dieque precibus & lachrymis & gemitibus inenarrabilibus pugnare, donec barbaras mentes occulto numine ad ſcelerum ſuorum agnitionem adductas frangeret, & cæleſtis luminis ſplendore horrendas illorum tenebras illuſtraret. Inſequenti namque die illo cum clericis de ſcripturis diuinis colloquia miſcente, tantus ex omnibus plagis factus eſt ad eum concurſus illorum qui cum Deo in gratiam redire, & inceſta connubia reſcindere cupiebant, vt vir ſanctus præ gaudio lachrymas tenere nequiret. Precibus itaque ſuis, mentes multo tempore in peccato obduratas expugnauit, ſuaque deinceps vigilantia in omni pietatis officio egregie conſeruauit.

Scelerat as barborum mentes precibus conuertit.

Imperator autem vt cognouit ſubditum ſibi populum ſanctiſſimas Chriſti leges ſuſcepiſſe, fœdiſq. connubiis relictis, caſtitatis virtutem adamare, ne & ipſe tandem ſuam deſerere & dignis pœnitentiæ operibus inueteratas animi ſordes expiare cogeretur, in Gallias profectus eſt, ſuæque Iudithæ in mandatis dedit, vt viam aliquam modumque inueniret, quo Epiſcopum deliniret, ne contractum matrimonii fœdus reſcinderet: ſed ſua illud auctoritate confirmaret. Si precibus non poſſet, minis eum expugnare contenderet. Illa, vt erat iuſſa, ſtrenuè ſatis ſanctiſſimi viri animum eſt aggreſſa, ſed cum nūc blanditijs & muneribus, nunc minis & terroribus eum oppugnans ſemper ſe repulſam pati cerneret, tandem bile percita, amoreque inſano obcæcata, etiam iniuſſa ſecuta eſt Imperatorem, multiſque nominibus charum Deo Pontificem accuſauit, multaque molita eſt, vt dignitate ſimul & vita eum ſpoliaret. Neq. tamen priori ſcelere inceſtoque connubio contēta, eo impudicitiæ inpudentiæq. progreſſa eſt, vt Bernardū quendam, quem ex ſacro fonte Imperator ſuſceperat, ad fœdā ſecum explendā libidinem

Iuditha Ludouici regis coniunx viro ſancto inſidiatur.

ſtem prouocaret, illoque tandem ad ſuam intemperantiam turpiter abuteretur. Ea res cum procerum omnium animos grauiter offenderet, tum Pipinum, Imperatoris ex Irmingarde Imperatrice filium, tanto mœrore affecit, vt communicato cum Epiſcopis quibuſdam & permultis regni primoribus conſilio; ipſam Iuditham vi abſtulerit, atque in monaſterium detruſerit; quam tamen Imperator paucis poſt menſibus iterum recepit, & antiſtites omnes qui conſilij illius auctores extiterant; partim exilio, partim carcere mulctauit.

Iuditha vi in monaſterium detruditur, ob adulterij crimen.

Et res cum nequaquam obſcura eſſet, ſed totum per orbem terrarum diuulgata, hominum ſermone volitaret; Pontifex Gregorius; iuſta indignatione repletus; ipſum adijt Imperatorem, eumque verbis ſane aſperis increpitum officij ſui monuit, quantoque ſcelere conſtrictus eſſet ſeuere admodum docuit. Ludouicus vel ex animo vel ſimulate humi ſe proiecit, peccatum agnouit, admiſſi ſceleris veniam petiit; ac poſtremo ad quoſcunque pœnitentiæ labores haud grauatè; vt apparebat, ſubeundos ſe paratum exhibuit. Multis deinde regijs muneribus Pontificem affectum ſummo cum honore à ſe dimiſit. Sed non multo poſt inueterata libidinis ſuæ flamma incenſus, ad vomitum rediijt; nouorumque etiam ſcelerum contagione ſeſe fœdauit. Tum vero cuncti tam Germaniæ quam Galliæ Epiſcopi, memores præcepti Pontificis, ferrum ſimul & ignem ad Imperatoris vulnera admouere, palam obteſtari; ſi pergat, ethnici & publicani inſtar, à corpore Eccleſiæ perpetuis temporibus eum reſecandum. Hæc cum alij omnes, tum præcipue Fridericus tanta ſeueritate proponeret; ea propter caninum illius odium incurrit.

Itaque cum iam inferni tenebris excœcatus, nullam melioris de ſe frugis ſpem relinqueret Imperator, fuit anno Reſtauratæ ſalutis 838. à propriis filiis, ne ſempiternam ignominiæ notam ad poſteros tranſmitteret; in locum quendam occultum abreptus; ipſaque Iuditha

tha

Ludouicus & Iuditha ſeparãtur, & concluduntur.

tha in Italiam ablegata, vt tandem aliquando patrata ſcelera expiarent, nouiſque virtutibus, vt ſperabant, inuſtum familiæ dedecus delerent. Verum enimuero non multo poſt Ludouicus, Imperatoris Ludouici filius, ea patris fortuna commotus, collectis quotquot potuit Francis, Imperatorem, vixdum inchoata pœnitentia, è cuſtodia eduxit, atque Aquiſgrani honorifice in ſedem repoſuit; ad cuius conſortium mox etiam Iuditha reducta, ſopitam nonnihil libidinis & ſcelerum omnium flammã, acrius multo quam ante excitauit. Sæuiebant tum in omnes antiſtites ſane vehementer; & alios quidem vinculis nectebant alios exilio mulctatos bonis omnibus exuebant: alios grauioribus pœnis damnatos diuexabant. Tunc Fridericus diuinæ iuſtitiæ zelo armatus, tanta literarum ſeueritate Imperatorem inuaſit, corripuitque, vt vitam morte ipſa triſtiorem putaret, quamprimum acri vindicta animum ſuum Friderici literis exulceratum ſanaret. Igitur habito de nece illi inferenda conſilio, in Gallias profectus eſt, prophana imperatrice apud Rhenum relicta, vt eam cædem acceleraret, ipſumque deinde incunctanter ſequeretur. Tum illa, dolo fraudeque dæmonis probe inſtructa, multas beato viro inſidias moliri, ac tandem moratum impatiens, vocatis ad ſe duobus ſicarijs, ampliſſimam eis mercedem propoſuit, ſi quoque modo Epiſcopum Traiectenſem è medio tollerent, Illi munerum promiſſorumque largitate prouocati Traiectum ſe conferunt, & antiſtitem Reginæ nomine conuentum petunt: Quod vt Friderico ad offerendum ſacrificium ſe præparanti nunciatum eſt, ille ingemiſcens, oculis manibuſque inſita pietate ſurſum erectis, Deo prolixe gratias egit, quod tempus optatæ mortis adeſſet. Deinde ad aſtantes vultu conuerſus angelico, Scio, inquit, quid iſti velint: ſed peracto demum ſacrificio iubebo eos adeſſe. His dictis, è cathedra pontificia ad Miſſarum ſolennia perrexit, lectoque Euangelio ad populum verba facturus, cunctis, obſcure tamen,

A filio Ludouico liberantur.

S. Fridericus acriter reprehendit Imperatorem literis.

men, ne nimio mœrore abſorpti in lachrymas & ſingultus prorumperent, obitum ſuum prædixit. Expleto autem miniſterio, S. Ioannis Euangeliſtæ ingreſſus oratorium, excluſis omnibus, Sacellano tantum comite, multis lachrymis & ſuſpirijs Sanctorum omnium implorauit patrocinia: ac poſtremo Reginæ nuncios introduci iuſſit. Tum Sacellano parumper abire iuſſo, trepidantes ſicarios ſic eſt affatus; E quidem aduentûs veſtri cauſam multo ante præſciui, neque mortis imperium vnquam formidaui; quare quod iuſſi eſtis intrepidi peragite, meque creatori meo reddite. Hanc ſanctiſſimi viri conſtantiam audientes, ſicas ipſi ſuas in ſacra ipſius viſcera abdiderunt; dixeruntque ei irridicale viciſſim: Sic ſe noſtra de te vlciſci voluit Regina.

Intrepidè mortem excipit à ſicariis Reginæ.

At martyr Dei compreſſis, vt poterat, vulneribus, ne inteſtina effluerent; Abſcedite, inquit, propere, vobiſque celeri fuga conſulite: ne comprehenſi atrociori ſupplicio pœnas luatis. His ita peractis, poſt aliquantam moram accerſito ad ſe Sacellano, Filli mi, inquit, conuoca populum Dei, vt reddant me vnde egreſſus ſum; terram terræ: orentque vt Domini ſempiterna fruitione hodie dignus inueniar, pro cuius legibus & amore ſanguis hic meus effuſus eſt. Hæc audiens, cernenſque vulnerum veſtigia Sacellanus; miſerabili valde eiulatu templum compleuit, plebemque vniuerſam aduocauit. Ibi tum quantæ lamẽtationes & planctus auditi fuerint, nemo poterit pro dignitate explicare. Ipſe vero antiſtes vniuerſos moribundis vocibus conſolatus, propter Imperatoris coniugiſque & procerum peccata, totum regnum Danorum incurſione vaſtandum, & vrbem etiam Traiectẽſem atrocia paſſuram, prædixit; & ſic demum viuus tumulum ingreſſus, inter pſallentium & plorantium voces ſupinus cœlum intuens beatum Deo ſpiritum reddidit; è cuius corpore tanta mox odoris ſuauitas totam peruaſit Eccleſiam, vt innumerabilem cœleſtium ſpirituum multitudinem ad cohoneſtandas exe-

Viuus adhuc ſepulchrum ſuum ingreditur.

Nortmanni irrumpunt in Galliam.

quias animamque ad cœlos deducendam, præſentem eſſe nemo ambigeret.

Eodem anno propheticus beati viri ſermo effectum ſortitus eſt. Nortmanni enim maxima claſſe mare ingreſſi, Doreſtadum oppidum, quod nunc VVyk appellant, olim quinquaginta & quinque Eccleſijs celeberrimum, flammis exuſſerunt, & deinde omni regione populata & vexata, captiuos plurimos cum opima admodum præda abduxerunt. Paucis vero annis interiectis, Traiectum vi ceperunt, cæſis omnibus loci eius incolis; quod deinde ad Baldrici antiſtitis vſque tempora plane deſertum & euerſum iacuit. Porro ſicarij nequaquam ſceleris patrati pœnam euaſerunt. Licet enim, accepta à Iuditha ſceleris mercede, hominũ manus euaderent, è regno tamen in regnum profugi, tandem ſubitanea extincti morte, in tartarum demigârunt. Imperator autem homicida & periurus, dum filium Ludouicum trans Rhenum perſequitur, ſubito correptus morbo, & in nauim delatus, in inſula iuxta Ingelaheim vita functus eſt Poſtea Metim translatus, & in S. Arnulphi Baſilica tumulatus, nomen ſuum, quod Pius aſſumpſerat, rebus hiſce à ſe impie geſtis obſcurauit. At B. Fridericus martyr, multis poſt obitum virtutibus illuſtrior, nomen ſuum miraculis clarum, ſempiternæ memoriæ conſecrauit.

Traiecti vaſtatio.

Percuſſores ſancti viri ſubito moriuntur.

Obitus Ludouici Imperatoris.

VITA S. PHILASTRII, EPISCOPI BRIXIenſis; Ex ſermone S. Gaudentii eius ſucceſſoris. Claruit Anno reſtauratæ ſalutis 369. Sedente Damaſo Papa: & Impp: Valentiniano & Valente, &c.

C. Baron. Tom. 4. Annalium

18. *Iulii.*

CHariſſimi, nos hodie memores promiſſionum Chriſti, honorem debitum beato Patri noſtro Philaſtrio, tamquam vere viuenti, deferimus. Eſt enim vere Patriarcharum filius, & ſocius in fide, & æmulator conuerſationis, Omnes enim, inquit ille, illi viuunt. Et qui-

quidem legitimum eum eſſe filium beatiſſimi Abrahæ, nemo ſane dubitabit. Credens videlicet Deo fide pleniſſima, exiit & ipſe de terra ſua, & de domo patris ſui, & ſequebatur verbum Dei ab omnibus ſeculi impedimentis exutus; quare & cite aſſequi meruit, quod ſequi ſtuduit expeditius. Exercens continentiam ſingularem, peruigil in ſcripturis ſanctis; Dei ſapientiam concupiuit, portionem ſuam Chriſtum reputans Dominum: in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ cæleſtis abſconditi. Quibus cum repleuiſſet deſiderium ſuum, deſideriorum cœleſtium vir, & per impoſitionem manûs presbyterij diſpenſator diuini ſermonis electus, negligere gratiam Dei omnino paſſus non eſt; ſed circũiens vniuerſum pene ambitum Romani orbis, Dominicum prædicauit verbum, Pauli Apoſtoli idoneus imitator exſiſtens. Sancto enim Spiritu plenus non ſolum contra Gentiles atque Iudæos, verum etiam contra hæreſes omnes, & maxime contra furentem eo tempore Arrianam perfidiam magno fidei vigore pugnauit, ita vt etiam verberibus ſubaeretur.

S Philaſtrius verus filius Abraha.

Fit Presbyter.

Acriter præliatur contra Arrianos.

In Mediolanenſi quoque vrbe idoneus olim cuſtos fuit Dominici gregis, Arriano repugnans Auxentio, priuſquam beatus eligeretur Ambroſius. Romæ etiam non exiguo tempore moratus, multos & publica & priuata diſputatione lucratus in fide eſt. Sed neque per vicos & caſtella diuerſarum præteriens regionum, prædicare verbum Dei vnquam deſtitit. Poſt quos ſcilicet circuitus animarum ſalutares, Brixia eum rudis quondam, ſed cupida doctrinæ, promeruit; ſciẽtiæ quidem ſpiritalis ignara, ſtudio tamen diſcendi laudabilis. Et quidem excîdit continuo imis ab ſtirpibus horrentem ſiluis diuerſi erroris dumum bonus agricola, & aratro doctrinæ pronus incumbens, inuertit crudã totis viribus terram, ſquallentemq. humum ſulcis aſſiduis in noualia fæcunda conuertit: affatim ſemina vitalium mandatorum gremio eius inſinuãs. Plantauit quoq. vineam, cuius lætaretur ex fructu, quoniam vinum lætificat cor hominis. Oleas etiam pacis agreſtibus indidit

Poſt varios diſcurſus prædicationum per regiones, ſubſiſtit Brixiæ.

oleaſtris, & aſperitati pomorum ſylueſtrium germina pinguedinis ac ſuauitatis inſeruit, vt haberet Apoſtolicus vir aliquem in vobis fructum, ſicut & in cæteris gentibus. Et iſte quidem conſummati operis nunc apud Deum fructibus gratulatur; nam dignus eſt operarius mercede ſua; & laborantem agricolam oportet primo de fructibus ſumere. Ego autem minima eius pars omnibus votis exopto, vt agrum bene à Patre cõſitum, & non ſatis idonea ſucceſſione ſuſceptum, quoquo modo tueri præualeam. Certe zelum fidei eius, & magnitudinem laborum paulo ante perſtrinximus.

Quanta bona ibidẽ præſtiterit.

Iam ſimul reminiſcamur, chariſſimi, vehemens ille ardor animi quantam tamen poſſederit in ſanctis moribus lenitatem; illa celſitudo ſcientiæ, quanta fuerit humilitate ſublimis; illa cæleſtium rerum peritia, quam fuerit ignara terreſtrium. Erat enim humanę gloriæ neſcius, & acer diuini honoris exactor; non quærens quæ ſua eſſent, ſed quæ Ieſu Chriſti. Amicitias ſeculi, & officia mundana contemnens, ſeruitio Dei iugiter adhærens, inter diuina colloquia iugiter erat occupatus; nimirum ibi cor eius erat, vbi erat theſaurus. Sed illud etiam quale eſt? Cum operoſa quæq. huius ſeculi ac pretioſa deſpiceret; futurarum tamen rerum pauperes venditores miſericordi ambitione profuſus emptor augebat: Parum ſcilicet cõputans, quod profeſſus egentibus largiretur. Ad hæc etiam erat ira breuis, indulgentia facilis, patientia ſupremus, humanitate deuinctus, in corripiendo diſtrictus, in relaxando abſolutus, liber in agendo; omni ætati & conditioni & ſexui ſtupenda benignitate communis, ac tum humilibus quibuſcunque coniunctior. Ipſe quoq. in illo habitu veſtium tota erat vilitate mundiſſimus; gratus ſine induſtria, contẽptibilis ſine fuco: & plane, qui, ipſo nil curante, mẽtis eius panderet puritatem. Atque hæc quidem pauca de virtutibus hominis Dei breuiſſimo ſermone memoraui: ne dies iſte, quo ad ſuperna migrauit beatus Philaſtrius, patronus noſter, cuius hodie feſta celebramus, triſti ſilentio inglorius præteriret. Nam etſi multa merito-

Inter homines verſans ſemper tamen eſt intentus Deo.

Singularis eius benignitas & humilitas.

ritorum eius præconia, quatuordecim iam per annos ſolennitatis huius cultum renouans, aurditui veſtro intulerim: plura tamen ſemper, quæ prædicari adhuc poſſunt, intacta perſpicio. Porro quinto decimo Calendarum Auguſtarum exuit hominem, & migrauit ad eum quem dilexit. *Obdormit in Chriſto.*

MARTYRIVM SS. IVSTAE ET RVFFINAE: Ex eo quod eſt à Ioanne Maldonato, breuiter quidem, at fideliter conſcriptum.

C Baron. In Not. Martyr. Rom.

IVſta & Ruffina, mercimonio fictilium vaſculorum victum quæritantes, Hiſpali vitam pudice ac ſancte agebant, pauperumq. mendicitatem ſua illa tenuitate iuuantes, ſucciſiua diuinis laudibus tempora impendebant; cum hoſtis ille humani generis truculentus ac ferus medius interuenit, honeſtumque viuendi modum perturbauit ac ſuſtulit. Quædam ſiquidem matronæ Salambonem (Sic Venerem Babylonij vocant) circumferentes, vas in eius ſacrorum vſum à ſanctis fœminis poſtulârunt. Illæ facere ſe nolle dixerunt, cauſantes, Deum Chriſtianos, non lapides venerari. Peſſimæ tum fæminæ, dimiſſo ſimulacro, vaſa pleraq. confregerunt. Quare Iuſta & Ruffina, integerrimæ quidem matresfamil âs, factũ peſſimum improbantes, idolum confregerunt, fœdeque conſpurcatum mediam in viam prouoluerunt. Quod adeo plebem concitauit, vt compræhenſæ mox traherentur ad Præſidem Diogenianum. Qui Chriſtianas eas eſſe cognoſcẽs, eculeo extendi, ferreuque vnguiis laniari præcepit: poſt tetro carceri mancipatas, nouis exquiſitiſque modis cruciari. Productæ tandem ad Præſidem, diis ſupplicare litareque iubentur. Illæ Chriſto eum honorem deberi contendunt. Cumque per cautes & montium prærupta, poſt Iudicem nudis pedibus ductæ non mouerẽtur, Iuſta tandem in carcere vitam dedit. Corpus in puteum

19. Iulii.

Nolunt vendere merces ſuas ad impios vſus.

Confringunt idolũ Veneris.

Horrende cruciãtur.

Iuſta obitus.

Digitized by Google

puteum miſſum, à Sabino eſt Epiſcopo ſublatum, ſepulturæque traditum. Ruffinæ, pleno Deum ore fatententi, gula eſt fracta, corpuſque flammis traditum; ſed à Sabino oſſa collecta, cum Iuſtæ reliquiis Hiſpali ſepulta ſunt.

Ruffina necatur.

C Baron. Tom. 4. Annal.

VITA S. ARSENII, INTER EREMI cultores præcipui: Ex ea quæ extat apud Simeon. Mephraſten. Claruit anno Domini 383. &c. ſub Damaſo Papa & Theodoſio Imperatore & Reliq. Obiit vero anno ætatis ſuæ vigeſimo primo inchoato ſupra centeſimum.

19. Iulii. Patria gini.

ADmirabilis hic Arſenius, cuius nomen non modo in monte Scete, vbi illuſtria admodum peregit certamina, ſed per totum orbem terrarum eſt celeberrimum, vetere Roma oriundus, eos, quamdiu in hac vita verſatus eſt, virtutis effudit radios, qui non ſolum ſplendore admirabili aliorum perſtringebant oculos, ſed & gratiſſimo quodam calore, frigidiores ad virtutem accendebant animos, vt vehementi admodũ ardore ad ſimilem virtutum gloriam incaleſcerent. Vt primum maturum ad literarum cognitionem nactus eſt iudicium, generoſo & ſtrenuo animo incredibiles ſuſcepit labores, Græcamque omnem diſciplinam tam prompte eſt aſſecutus, vt nihil in imis lateret penetralibus, quo non ſuum ipſe pectus egregie locupletaret; eoque & animi magnitudine & ingenij celebritate breui peruenit, vt Græcorum Philoſophia longe ſuperata, eaque tanquam friuola & inani ſpreta, conatus omnes ad ſacrarum literarum cognitionem hauriendam conferendos exiſtimaret. Neq. ſane abiectum vel ignauum ad puriſſimos illos ſanctioris diſciplinæ fontes hauriendos attulit animum, ſed adeo generoſum, adeoque pium & ſanctum, vt paulo poſt ampliſſia

Inſignis eruditio Arſenii.

Digitized by Google

plissimo Romanæ Eccleſiæ iudicio, diaconatûs honore (qui id temporis haud vulgaris erat) dignissimus ſit habitus. Ipſe vero in eo munere ſacro, tanto virtutũ omnium ſplendore degebat, vt eum cuncti ad ſacerdotij gradum promouendum conclamarent. *Fit Roma Diaconus.*

Interea Imperator Theodoſius, qui Valenti impio pius, in Imperii dignitate ſucceſſerat, magna tenebatur ſolicitudine, vt virum aliquem artium maximarum diſciplinis inſtructiſſimum & diuinis prædìtum moribus inueniret, qui filios ſuos & doctrina & moribus regia indole dignis imbueret, iuuenumque animos ad omnem honeſtatem virtutemque exactiſſime informaret. Hanc curam cum aſſiduo ſub pectore coqueret, tandem ad Gratianum Imp. literas dedit, quibus eum rogabat, vt egregium pietate virum, qui filios doceret, quæreret, inuentumque Conſtantinopolim mitteret. Gratianus vt hac in re Theodoſio gratificaretur, virumq. aliquem omnibus numeris abſolutum obtineret, ſcripſit continuo ad Damaſum Romanæ Eccleſiæ Pontificem; qui ſine mora Arſenium diaconum egregia probitate ſpectatum, & literis inſigniter eruditum euocauit; eique Imperatoris voluntatem expoſuit, atque vt ſe ad eam functionem rite prudenterque obeundam accingeret, hortatus eſt. At Arſenius, qui guſtata iam ſpiritûs dulcedine mundo eiuſque ſplendori ac faſtui ex animo nuncium remiſerat, & vna cum ſorore ſua diuinis aſſiduo rebus vacabat, eo nuncio turbatus manibus, quod aiunt, pedibuſque, eam curam, quam maximis cum honoribus coniunctam cernebat, à ſe repellere conatus eſt. Sed & Damaſi Pontificis & Gratiani Imperatoris auctoritate atque monitis victus ceſſit quanquam inuitus, virginemque ſororem virginibus commendans, recta Conſtantinopolim iter inſtituit. Ibi vero ſumma ab Imperatore Theodoſio beneuolentiæ ſignificatione & maximis exceptus honoribus, tantam ipſi primo conſpectu & affatu attulit voluptatem, vt Imperator continere ſe non poſſet, quin voces lætitiæ ſuæ indices ederet, atque omnipotenti

Piapii Imperatoris ſolicitudo.

Damaſus Papa Arſenium hortatur, vt filios Theodoſii erudiendos ſuſcipiat.

Arſenius obediens, abit Conſtantinopolim.

Digitized by Google

Deo immenſas, pro tanto tamque excellenti viro, è cuius vultu ſplendor quidam prudentiæ ac pietatis mirifice relucebat, gratias ageret.

Cùm enim pius Princeps, filium Arcadium natu maiorem eo tempore Auguſtum pronunciaſſet, (agebat tunc annum ætatis ſuæ ſextum) parùm ſibi viſus filio contuliſſe, ſi Romanum tradens Imperium, non æque in eum transfunderet pietatem; eum Arſenio moribus ac literis tradidit imbuendum. Porro quo ordine quoque modo filios illi ſuos commiſerit, equidem exiſtimo dignum eſſe, quod à nobis paulo fuſiùs explicetur. Et quidem adductis in conſpectum Arſenij filijs, his fere verbis prudentia & auctoritate & paterna ſolicitudine pleniſſimis orationem inſtituit; Quandoquidem bene eſſe, magis proprium magiſque paternum eſt, quam ſolummodo eſſe, poſthac tu ô Arſeni, magnum prudentiæ decus, potiùs eris eorum pater, quam ego. Ego namque præter vile hoc corpus infinitis obiectum miſeriis & ignorantiæ tenebris inuolutum contuli nihil; tu eruditionem, ſapientiam, pietatem, cæteraſque virtutes, ſine quibus humanæ vitæ fœlicitas nulla conſtare poteſt, conferes: & informes rudeſque mentes diſciplinarum omnium pulchritudine exornabis. Ego illis diuitias, & regnum incertis fortunæ flatibus ſubditum trado: tu diuitias ſtabiles nulliſque prædonum inſidijs obnoxias propones, & viam denique ad cœleſte regnum certiſſimam demonſtrabis. Quare eos tui ingenij & prudentiæ excellentiæ committo, Deum ſimul inſpectorem teſtemque adducens, vt tales mihi tua diſciplina euadant, quales eos volo & opto. Da vt expreſſam virtutis tuæ in eis certam imaginem, nulliſque offuſi tenebris ſimili eruditionis ac pietatis ſplendore coruſcent. Da, amiciſſime Arſeni, vt gaudeam inculpata eorum educatione, & tu de collocatis optime horis, laboribuſque exultes. Cæterùm hoc te minime latere volo, me omnem tibi eorum ita facere poteſtatem, vt delicta ſeuere punias, nulloque Imperatoriæ dignitatis habito reſpectu, metum,

Licet ſcriptores de duobus filiis mentionem faciant, tamen de Honorio conſtat nondum natū fuiſſe; quem anno ſequenti Placilla Auguſta peperit. Baronius Annal. Tom. 4.

Oratio Theodoſij Imp. ad Arſenium, præſentibus filiis, dum eos tradit Viro ſancto erudiendos.

tum, vbi opus eſt, conſtanter incutias. Volo enim eos tibi tanquam filios & diſcipulos eſſe, moremque tanquam patri germano & magiſtro gerere. Quod ſi quid honeſtate tuaque inſtructione indignum (quod abſit) admiſerint, ipſi ſe inſimulabunt, vt à nobis, quæ minus illis grata futura ſunt, ſuſtineant: operumque ſuorum fructus (vt inquit Eſaias) ipſi comedent. His dictis, eos Arſenio cum auctoritate tradidit: qui intenta deinde cura formandis eorum animis præclare incubuit.

Eſaia 3.

Porro Arſenius quanquam ſingulari dexteritate iuueniles erudiret animos, monitaque pietatis pleniſſima ſumma cum auctoritate eorum inferret auribus, vt tamen aliquid Imperatoriæ dignitati deferret, diſcipulis in ſellis reſidentibus, ſtans ipſe plerumque documenta promebat: amica quadam moderatione ſeueritatem temperans. Verùm cum Imperator ſcholas aliquando caute ingreſſus, filios ſedentes, Arſenium vero ſtantem vidiſſet, graui ſatis indignatione repletus Arſenium admonuit, quod magiſterij gradum decora parùm ratione ornaſſet: quod filijs ſedentibus ſtans ipſe peroraret. Arſenius autem cùm, qua erat animi modeſtia, ſe excuſaret, diceretque haud decere ſedentem ſe docere Imperatores, indignatione vehementiùs commotus, abſtulit eis Imperatoris inſignia, ſedereque in throno Arſenium compulit, filios vero ſtare detectoque capite auditores profiteri; illud inculcans, tunc proles ſuas vere fore Imperio dignas, ſi cum ſcientia æque imbuti fuerint pietate. Præclara ſane vox Imperatore digna, qui filios ſuos priuatam ducere vitam ſatius eſſe iudicabat, quam Imperij gubernacula ſtulte, aut parum prudenter vel ſancte tractare.

Stans docet filios Imperatoris Arſenius.

Id indigne fert Imp.

Hæc omnia Arcadio tantum contigiſſe verius eſt; cum conſtet Honorium vel nondum natum fuiſſe, vel adeo tenerum, vt ad literarum diſciplinas minime idoneus eſſet.

Verum enimuero cùm in has curas incidiſſet Arſenius, plurimumque ab omni faſtu & ſtrepitu abhorreret, vitamque monaſticam vnice adamaret, cœpit priſtinum vitæ inſtitutum, quod iam ante parturiebat, iterùm in animum demittere, variaſque ſecum cogitat o-

Vox digna Imperatore.

nes

nes agitare, qua via modoque à præſentibus ſe vinculis exuere poſſet. Cathedra & ipſe thronus gloriæque ſplendor & dignitas grauiter eum conturbabant, neque quidquam aliud quam ſeceſſum vitamque ſolitariam meditabatur. Cumque libertatis ſpes omnino nulla relicta videretur, quod proximum erat, precibus lachrymiſque à Deo opem implorare conſtituit. Nec fruſtra ſane; nam ratione admirabili à Deo exauditus, excuſſo ſeruitutis iugo, paulo poſt ad eremum magnum libertatis portum commigrauit. Hic vero fuit modus.

Abhorret à faſtu Arſenius, & ſolitudinē meditatur.

Arcadius Imperatoris filius graue quoddam delictum admiſerat; quod cum nullo modo veniam mereretur, Arſenius flagris eum cecîdit. Ille vero caſtigationis impatiens, vt vltionem de iniuria, quemadmodum interpretabatur, expeteret, Neronis inſtar, magiſtro ſuo mortem inferre conſtituit. Ea re cum quodam ſpathario ſibi à miniſterijs deputato communicata, eundem Arſenio inſidias ſtruere, quibuſque poſſit modis de medio tollere incitat. Verùm miniſter occultis conſcientiæ ſtimulis agitatus, nefarium facinus in virum adeo ſanctum tota mente exhorruit, ſimulque Imperatoris iram veritus, ipſi Arſenio rem totam aperuit, hortatuſque eum eſt, vt fuga iuuenis inſidias & furorem declinaret. Tum Arſenius multo ardentius die noctuque precibus incumbere, numinis diuini opem implorare, lachrymis gemitibuſque fugitiuos honores ærumnis & periculis plenos deplorare, & certiorem ſalutis viam à Deo expoſcere. Et ecce hæc aſſiduis lachrymis precanti, vox quædam ſuperne in aures dilapſa, Arſeni, inquit, fuge tumultus, & ſalutem aſſequeris. His auditis, Arſenius ſine mora abiecta ſplendida veſte, vili ſe amictu induit, & recta, nullo comite, ad littus contendens, Alexandriam, opportune nauem nactus, delatus eſt. Et ſtatim vt omnem ſpem reditûs Imperatori præſcinderet, tonſa capitis coma, ſuſceptoque habitu monaſtico, ad Scetem montem valde excelſum & ſolitariæ vitæ aptiſſimum abijt: totoque & ani-

Caſtigat Archadiū Arſenius, & ille necem ei parat.

Necte facta ſunt eim ſidia Archadij.

Arſenius cælitus audit vocem, & clam fugit ex aula.

Fit monachus, in Mo

& animo & corpore in numerum patrum; qui illic cœleſtis militiæ ſtipendia faciebant, conceſſit. *naſterio Montis Scetiin.*

Vt vero Imperator illius fugam cognouit, mœrore tabeſcens, ilico magnam famulorum multitudinem ad eum requirendum dimiſit; ſolitudines, inſulas, ſpeluncas, petrarum ſciſſuras, aliaque loca ſubterranea indagari iuſſit, quo ſuum doctorem filiorumque magiſtrum recuperaret. Sed quem Deus in occulto tabernaculi ſui abſconderat, nulla induſtria humana inueniri poterat; latuitque per totam Theodoſij vitam Arſenius, hominibus ita ignotus, vt interim angelis totique curiæ cœleſti eſſet notiſſimus. Defuncto autem Patre, cùm Arcadius imperij gubernacula ſuſcepiſſet, mox de Arſenij vita & habitationis loco certior factus, omnem mouit lapidem, vt tantum virum ſcelere ſuo offenſum reuocaret. Literas igitur ad eum dedit officij & humilitatis pleniſſimas: eiuſque preces conſiliaque ad Imperij ſtabilimentum admodum ſubmiſſe implorabat. Neque puduit conceptum quondam ſcelus agnoſcere; multiſque precibus veniam illius poſcere. Poſtremò donum ſane magnificum & liberale addidit; quo & animum illius placatum redderet, & ad Imperij felicitter adminiſtrandi ſocietatem euocaret. Nam totius Ægypti vectigalia obtulit, vt ea, ſi ad ſuos vſus admittere recuſaret, pauperibus & ſacris in Scete monaſterijs diſtribueret. Hæc per literas agebat Imperator, orans atque obteſtans, vt ſecum Imperii bonis honoribuſque frui dignaretur. At Arſenius, qui iam in regni cœleſtis ſocietatem per contemplationis ſtudium admiſſus erat, terrena cuncta ſe indigna putabat, eademque ita ex animo reiecerat; vt ne Imperatori quidem quamuis hoc ipſum enixe petenti, ſcripto reſponderit: ſed oretenùs hæc fere verba deferri curauerit. Deus ſit nobis omnibus propitius, & peccatorum noſtrorum vincula ſoluat. Pecuniarum autem diſtributio nequaquam ad me pertinet, qui iam mundo mortuus ſum. Mortui autem talis nulla eſt actio alia, quam ſpiritu æterna cœleſtiaque

Latet per omnem vitam Theodoſij.

Archadius Imp. offert ei totius Ægypti vectigalia, ſed renuit.

Præclarum Arſenij reſponſum, ad literas Imperatoris.

Digitized by Google

ſtiaque contemplari. His in hunc modum paucis Imperatori ſignificatis, Arſenius inſtitutum diſciplinæ curſum alacriter proſecutus eſt, patreſque omnes in ſtadio virtutis viriliter currentes multis paraſangis cum ſuperaret, tum eorum iugiter animos luculentis ſane orationibus contra varios tentatoris inſultus vegetabat: ac ſingularia ſemper cum eodem certamina egregie ſuſtinebat. Cùm vero dæmones, aliquando in cellam eius importuniùs irrumperent, variiſque eum afflictionibus frangere conarentur, ille ſumma animi tranquillitate moleſtiatum patiens nihil agebat aliud, quam hoc identidem ſubmiſſe repetens. *Deus ne derelinquas me. Da vt, qui omnis boni inops ſum, tandem aliquando melioris vitæ attingam principium.* Hoc quaſi dæmonum contemptu infinitas eorum inſidias deuicit: & clariſſima ſemper de ijs victoria potitus, in ſola Chriſti gratia exultauit. Erat vero eius tam inſignis humilitas, vt cum omnium diſciplinarum cognitione eſſet cultiſſimus, agreſtiores tamen frequenter conſuleret, & ab iis haud mediocrem vtilitatem ſe accepiſſe gauderet. Prudenter namque ſentiebat, multorum idiotarum mentes diuino quandoque lumine illuſtratas non raro ea percipere, ad quæ nulla humanæ mentis induſtria, nulla ars vel ſcientia pertingere poteſt. Cùm autem vir ſanctiſſimus tanta animi humilitate famæ celebritatem euitaret, tum adeo omnibus virtus illius innotuit, vt toto orbe celeberrimus in ore omnium verſaretur. Hinc præter alios, qui ex omnibus mundi partibus ſtudio nominis illius ducti in Scetem confluebant, Theophilus Alexandrinus antiſtes vna cum ciuitatis illius Præſide, ingenti labore ſuperatis itineris moleſtijs, ad eum venit, vt diuini illius colloquij participes fierent. Cumque ab eo pia quædā monita poſtularent, Arſenius parumper conticeſcens, tandem ait, Nunquid, ſi quid vobis dixero, ſeruaturos id mihi promittitis? Illis annuentibus, Bene, inquit, Quæſo vos, vbi Arſenium eſſe audiueritis, videte ne illuc vltra gradum inferatis. Placuit eis ardens ſilentij viri ſancti

Dæmones ei infeſti, & vt eos ſuperarit.

Egregia humilitas Arſenij.

Theophilus Alexandriæ Epiſcopus eum inuiſit.

Vide quam cupiat neſciri.

ſancti deſiderium, multumque gauiſi tanti viri conſpectu Alexandriam redierunt. Cæterùm Theophilus ſanctorum amantiſſimus, paulo poſt, vt rurſus illius conſpectu colloquioque frueretur, per quendam ab eo ſciſcitatus eſt, num venienti aditus pateret; Cui vir ſanctus, Aditus, inquit, tibi quidem patebit, ſed ne omnibus pateat, reſtat vt hinc longiſſime recedam. Hoc accepto reſponſo, Archipræſul diuinum eius ſilentium deinceps interrumpere non præſumpſit. Sed & cum aliquando Matrona quædam Senatoria, opulenta ac religioſa valde, pio eius videndi, ac diuina monita accipiendi incenſa deſiderio, (vbi id primum, fruſtra quidem, per interceſſionem memorati Antiſtitis tentaſſet) tandem itineris labore, pudore cæteriſque deſpectis, Roma ad eum veniſſet: indigne id ferens, vir ſanctus, dure admodũ eam accepit, ac ſeuere increpauit. Quin & cum eius, apud communem Dominum iugiter meminiſſe pia fœmina ſupplex poſtularet, reſpondit B. Arſenius: Deum magis oro, vt tui memoria de meo corde deleatur. Quæ quidem non erant verba odij, ſed cautionis & puriſſimæ continentiæ. Erat enim vir diuinus ſilentij & ſolitudinis ſtudioſiſſimus, adeoq; mente cum Deo vnitus, vt quamuis corpore in terris, cogitatione tamen in cælis habitaret. Quocirca & illius habitaculum triginta milliaribus ab aliis remotum, quandam cæleſtis manſionis ſpeciem præbebat, ſoloque ſui conſpectu homines ad pietatis amorem excitabat.

Fugit colloquium Senatoriæ fœminæ.

Porro quanta inedia corpus ſpiritui deſeruire coegerit, quæ vis orationis explicare poterit? Ocium vero remis, quod aiunt, veliſque ſemper euitauit, certus eam peſtem facillime ſolitariis nec opinantibus ſubrepere, mentemque fucata pietatis ſpecie ornatam funditùs ſubuertere. Hinc vir ſanctus, exhauſta ieiuniis membra vel in precibus ac rerum diuinarũ ſtudiis perpetuo exercebat, vel manibus palmarũ ramos contexebat, vt ſpiritum ad orationis ſtudium vegetiorem adduceret. Cùm aliquando frater quidam magno videndi Arſeniũ deſiderio tactus, ab alio ad eũ deductus fuiſſet, & vterq;

Ocium tota virtute fugit.

Fratri cupido eum inuiſenti, nihil loquitur.

ab

ab Arſenio admiſſus eſſet, vir ſanctus, data ſalutatione, conticuit, neque verbulum quidem vnum ſedentibus, auideque ſermones eius expectantibus deprompſit. Quo ſilentio fatigati fratres, ambo receſſerunt, & ad Moyſem quendam magnæ ſanctitatis opinione celebrem, qui vias latrociniis infeſtas olim inſederat, abierunt; à quo non modo benigne hoſpitio excepti, ſed ſuauiſſimo colloquio abunde, & cibo etiam potuque refecti ſunt. Tandem dimiſſi, frater ab hoſpite requiſiuit, quiſnam ex duobus viris ſanctis ſibi videretur eſſe virtute ſuperior. Cui ille: Æſtimo, qui nos hoſpitio accepit & refecit. Audiuit forte hoc iudicium, quidam ex præſtantioribus ſenibus. Cum vero animi dubiis vtriuſque facta penſaret & huius quidem ſilentium, illius vero hoſpitalitatis ſtudium diligenter perpenderet, nec ſcire poſſet cuinam ſanctioris diſciplinæ palmam merito tribueret, deprecatus eſt Dominum, quatenùs id ſibi ſignificaret. Vidit ergo ſecundum quietem naues duas proſpero ventorum flatu maria ſulcantes, quarum vna Arſenius ferebatur; quem ſumma in tranquillitate Dei ſpiritus foucbat: Altera vero Moyſes; quem Angeli Dei melleſfauoque paſcebant. Cognouit ergo vtrumque maximi apud Deum precii eſſe; maius tamen Arſenii ſilentium, quam Moyſis hoſpitalitatem eſſe; quod cum Arſenio quidem diuinus verſabatur ſpiritus: cum Moyſe autem Angeli; qui tacite bonum hoſpitalitatis ſignificabant. Hoc namque diuino Arſenio propoſitum erat, vt mentem ſuam cum Deo arctiſſime conſociaret, nihilque admitteret, quod vel temporis momento ab illa felicitate eum auelleret. Hinc frequenter ſuis ipſe auribus hæc inculcabat, ſecumque repetebat; Arſeni, cur egreſſus es? Quod eſt; Quis fuit tuus ſcopus, vt à mundo te ſubduceres? Et illud frequentius; *Sæpius me dixiſſe pœnituit, tacuiſſe nunquam.* Et quidem inter ipſa ſilentia, aſſiduo lachrymarum imbre genas rigabat: prorſus vt ſub ecto panno fluenta excipere cogeretur. Dies vero & noctes ita precibus iungebat, vt cùm occidente ſole illud ſtudium inchoaret, oculis

Secus facit Abbas Moyſes, vterq; tamen bene.

En vt ſeipſum adhortatur & excitat S. Arſenius

Perpetuò lachrymatur.

lis

Iis manibuſq; in cœlum erectis ſtans permanebat, donec ſplendor orientis alias quærere latebras ſuaderet.

Iuges eius preces.

Poſtquam vero poſt longa arduaque adeo certamina tempus adfuit, quo in cœlis à Deo coronandus vocabatur, mortis doloribus circumuentus, cœpit is, qui nulla peccati grauioris contagione pollutus, angelica Deo puritate per omnem vitam militauerat, horrore affici, metu pulſari, profuſis lachrymis exitum formidare; adeo vt ſtupefacti diſcipuli exclamarent, Et tu pater times mortem? Quibus ille; Reuera, inquit, nunquam hic metus quo me oppreſſum cernitis, omnino à me receſſit, ex quo primum Chriſtianæ militiæ ex animo nomen dedi. Hæc dicens, beatam animam in manus Creatoris ſuauiſſime efflauit: cùm annos inter monachos in omni ſanctitate, exegiſſet quinquaginta quinque; nulla corporis parte mutilatus, vel morbi ſenie, (quanquam vigeſimum ſupra centeſimum exceſſiſſet) incommodo fractus; quam illi fortitudinem continentiæ labores, quos reliqui mortalium adeo perhorreſcunt, contulêre. Fuit vir procera corporis ſtatura; promiſſa ad ventrem vſque barba; ſenio paululùm incuruatus, caluis propter vim lachrymarum ſupercilijs, reliqua parte plane viuida, & ad omnem virtutis exercitationem aptiſſima. Corpus eius fuit magno diſcipulorum ploratu in ipſis, quibus fuerat indutus veſtibus, (cilicio quippe & pelle ouilla) cum pſalmos pro more cecíniſſent, in loco cui nomen Stromes, reconditum.

Sub mortē en quomodo Vir Sanctum metuat; Peccator quid faciet?

Decedit valde grādæuus.

Statura eius qualis fuerit: & reliqua corporis conſtitutio.

C. Baron. Tom. 4. Annal. & in not. mar. Rom.

VITA S. MACRINAE IVNIORIS, VIRginis, Sororis D. Gregorij Nyſſeni; Ex Epiſtola eiuſdem, ad Olympium Monachum. Claruit Anno à partu virginis 378. & Reliquis.

19. Iulii.

QVoniam bonorum hiſtoriam frugiferam eſſe cenſuiſti, tu quidem, mi amantiſſime, idcirco ne vitæ illius Virginis, quæ ad humanæ virtutis faſtigium, vt ita dicam, peruenit, exemplum poſteros lateret, faciendum mihi exiſtimaui. Macrinæ virgini nomen erat, ſic à parentibus appellatæ, quod olim inſignis quædam in noſtra familia Macrina fuerit, patris noſtri videlicet mater, quæ tempore perſecutionum pro Chriſti confeſſione pugnauerat. Educatur ergo puella; & quanquam propria illi nutrix aderat, tamen in manibus fere matris enutriebatur. Studebat autem mater, vt filia quidem erudiretur; ſed non iſta tamen externa diſciplinarum ſerie, qua plerunque ex poetarum lectione, primæ diſcentium ætates imbuuntur. Proinde quæ ex diuino ſpiritu dictata Scriptura primæ illi ætatulæ faciliora aptioraque videbantur, diſcenda proponebat. Cum primis autem Sapientiam Salomonis; idque ex eo potiſſimùm, quod ad vitam & mores maxime conducere exiſtimabat. Quin erat etiam Pſalmorum haudquaquam ignara, præfinitamq; eorum partem ſtatutis temporibus percurrebat. Atque adeo, ſiue ſurgeret è lectulo, ſiue ad ſtudia accederet, ſiue diſcederet ab eis, ſiue cibum ſumeret, ſiue à menſa recederet, ſiue cubitum ſe conferret, ſiue ad precandum exurgeret, ſemper vt bonum, ſeque nullo tempore deſerentem comitem Pſalmorum habebat cantilenam. Quibus & ſimilibus inſtitutis dum educatur, manumque ſimul tractanda lana excellenter exerceret, ad duodecimum ætatis peruenit annum. Quo quidem tempore iuuentæ flos in ea mirifice ſplendere cœpit.

B. Macrina clarum genus.

Puerula diligenter exercetur in Sapientia Salomonis & Pſalmis.

Etiam lanam tractare docetur.

Nec

Nec vero iam in patria quicquam æque admirabile videbatur, atque forma & venuſtas illius, vt ne pictorum quidem manus, quæ ars nihil non machinatur, eius decorem aſſequerentur. Quamobrem magnũ iuuenum, nuptias eius ambientium, examen, parẽtes circumſtabat. Pater denique quendam tum genere, tum moribus honeſtum, probatumq; adoleſcentem prætulit, eique, ſi ad ætatem perueniſſet, filiam deſpondit. Interim vero ille magnam de ſe expectationem concitare in iudiciiſq; reos defendendo egregiam dicendi facultatem præ ſe ferre, atq; ita patri puellæ tanquam gratũ ſponſaliium munus dare. Quam tamen præclarã ſpem interrupit mortis inuidia: eum vitæ in ipſa ſurripiens adoleſcentia. Sed & quæ à patre ſtatuta fuiſſent, puella non ignorabat. Vnde & cùm rurſum parentum ad eam deferrentur ſermones, propterea quod multi erant, qui fama pulchritudinis eius illam ſibi cuperent vxorẽ adiungere; abſurdum & iniquũ eſſe dicebat, ſibi non permitti, vt illud coniugium coleret, quo ſemel à patre deuincta eſſet, ſed ad alterum cogi reſpicere, cùm vnum natura ſit matrimonium, quemadmodum vnus ortus & vna mors. Eum ſiquidem, cui à parentibus fuiſſet deſponſata, non eſſe mortuum contendebat, ſed ſpe reſurrectionis Deo viuere. Quapropter eum non obiiſſe, ſed peregre profectum eſſe iudicare. Et eiuſmodi quidem rationibus repellens eos, qui ſibi perſuadere conabantur, decreuit in eo, quod ſibi propoſuerat, perſtare: ac ne momẽto quidẽ temporis à latere matris vnq̃ diſcedere.

Duodennis deſpondetur adoleſcenti magnæ ſpei.

Sponſus eius moritur.

Fruſtra agitur cum ea de alio ſponſo.

Iam pater naturę cõceſſerat, cùm mater quidẽ variis curis diſtingeretur. Sed hæc in omnib. laborib. matri ſe ſociã pręſtabat, & ſolicitudinũ partem ipſa ſubiens, eam grãui moleſtiarum onere leuabat. Simul autẽ & matris diſciplina vitã ab omni reprehenſione integrã ſeruauit, cùm in eius oculis ſemper ageret; eiuſdemq; teſtimonio probaretur, & ſe viciſſim ei magnũ ad parem Philoſophię ſcopum, exemplo vitæ ſuæ ducem præbuit: paulatim ipſam ad puriorem, perfectioremque vitam trahens. Sic igitur philoſophans, & vita ſua matrẽ beatam

Mortuo patre ſedula in omnibus inſeruit matri.

Digitized by Google

reddens, quintum annum exegerat, quando iam nutriendorum liberorum cura, & educationis atque collocationis eorum mater eſſet ſolicitudine liberata. Author fit matri virgo, vt in virginum turba, eadem cum illis viueret conditione, vnaque menſa, ſimili lectulo, pari denique & æqua rerum omnium, quæ ad vitam pertinent, vteretur ratione, omni ex ipſarum vita dignitatis differentia ſublata. Sola illic rerum diuinarum vigebat cura, perpetuumque precandi ſtudium, & aſſidua Pſalmorum decantatio; quæ nullo vnquam tempore, nec die nec nocte intermittebatur; vt in ea re, & opus ipſarum pariter, & quies conſiſteret.

Fit matri author vitæ ſanctioris ſuſcipiendæ.

Stetit denique illa tanquam inuictus pugil, nullo calamitatum impetu labefactata, non matris funere, non quando commune generis decus Magnus Baſilius diſceſſit; ſtetit vt aurum diuerſis fornacibus exploratum, quouſque ſcilicet tandem, ſubiecta ſacco tabula, humi quieſcens, febris robore exiccata, virtutis curſum & vitam ſimul terminauit. De qua quidem quæ ab illis, qui ſimul cum ea vixerunt, quique omnem illius vitam plane perſpectam & cognitam habebant, acceperim, huic narrationi attexenda non ſentio. Plerique enim pro eo, quantum ipſi poſſunt efficere, credunt ea quæ dicuntur; quæ vero audientis ſuperant vires, tanquam à veritate remota, mendacij ſuſpicionibus inſectantur. Proinde mirandam illam in penuria & fame agriculturam eius prætermitto. Quomodo nimirum in pauperum vſus proiectum frumentum nec, dum diſtribueretur, nec poſt imminutum ſit: ſed eadem plane menſura numeroque permanſerit; aliaque his longe magis admiranda, morborum curationes, expulſiones dæmonum, & veras futurorum prædicationes: quæ quidem omnia ijs, qui diligenter explorârunt, vera eſſe conſtat.

Plena virtutibus migrat ad Christum circiter Annum 385.

Varia ab ea patrata miracula.

VITA

Digitized by Google

VITA ET MARTYRIVM SANCTISSIMÆ Virginis Margaritæ; Ex ea quæ eſt per Simeon. Metaphraſten. Quo tempore paſſa ſit, patet infra.

C. Baron. in notat. mar. Rom. Alias Marinæ.

BEata & præclara virgo Margarita, quam Græci Marinam vocant, cuius nomen merito propter virtutis conſtantiam immortalitati conſecratum eſt, Antiochia Piſidiæ parentibus, quod ad corporis quidem nobilitatem attinet, claris admodùm oriunda, patrem habuit * Ædeſium, præcipuo ſacerdotij idolorum honore celeberrimum. Cùm autem parentibus ſuis vnica eſſet, & quidem eximia corporis pulchritudine filia, matre ante tempus è vita ſublata, fuit quintodecimo ab vrbe milliari, nutrici honeſtis moribus fœminæ, alenda tradita. Quæ cùm eam honorifice haberet, moribuſque ingenua virgine dignis imbueret, breui & nutricis diligentia, & inſita indolis bonitate eo peruenit, vt nulla re magis quam inſigni morum honeſtate, vitæque integritate animus eius oblectaretur. Hinc cum adulta paulatim ætate multa quotidie & de vitiorum fœditate, & virtutum pulchritudine cognoſceret, cœpit Chriſtianorum diſciplinam, quam omnibus virtutum ornamentis mirifice decoratam audiuerat, vehementer adamare, ſeſeque totam liberis actionibus eidem conſecrare: prorſus vt neque Crucis ſignaculum idolorum cultoribus exoſum erubeſceret, neque patris furorem pertimeſceret.

20. Iulii. Patria & Parentes S. Margaritæ.

**Vixit anno Domini 351. &c. ſub Conſtantio Imp. vt patet Tomo 3. Annal. C. Baron. fuitque Iuliano maxime charus, necdum Imperatori.*

Adamat Chriſtianam diſciplinam, & fit Chriſtiana.

At Ædeſius pater eius, qui incredibili idolorum ſuperſtitione conflictabatur, cùm nullis vel blanditijs vel minis Chriſti à confeſſione eam abducere poſſet, furore percitus, Olybrio Orientis præſidi, homini crudeli & humanum ſanguinem auide ſitienti, filiam tradidit, vt ſuam in eam crudelitatem exerceret, atque vi mala coactam ad idolorum cultum impelleret.

Traditur Olybrio Præſidi torquenda.

Vult eam habere coniugem Præſes.

leret. At Olybrius quanquam naturali efferatus ſæuitia, vix vlla morum verborumque modeſtia ad lenitatem inflecti poſſet, primo tamen virginis conſpectu ita emollitus eſt, vt nimio illius amore ſaucius, firmo matrimonij vinculo eam ſibi copulare decerneret. At Margarita blandis eius ſermonibus tentata, tam præclara reſponſa prudentiæ & virtutis pleniſſima dedit, vt Olybrius facile intelligeret, tantam virtutem nudis ſermonibus nequaquam expugnandam eſſe. Iuſſit igitur ſequentibus ſe ſatellitibus, vt eam honorifice Antiochiam deducerent, ſuoque ibidem, certo die, tribunali ſiſterent.

Ducitur Antiochiã Margarita.

Nec mora. Virgo omnibus animi corporiſque dotibus ornatiſſima, tribunali oblata fuit. Præſes vero defixis in eam oculis, adeo formæ eius venuſtate mox toto corde reſolutus eſt, vt ad blanditias conuerſus, multa diceret promitteretque, quæ animi eius mollitiem manifeſte prodebant. Cæco enim amore captus, nihil moliebatur aliud quam vt cupitis eius amplexibus frueretur: animumque libidine inflammatum voluptate expleret. Sed virgo Margarita, cui caſtitatis pulchritudine & amore Chriſti nihil charius, nihil erat ſuauius, ſurdis auribus promiſſa omnia tranſibat: totaque mente in cœlis defixa, de æternæ felicitatis gloria pertractabat. Cumque Præſes vehementius inſtaret, & ab ea cogitatione importunis vocibus caſtam illius mentem auertere conaretur, illa vultu oculiſque angelico quodam ſplendore coruſcantibus ita Præſidem affata eſt; Quid? Ego, quæ ineffabili Chriſti gratia meritiſque ad vnius veri æternique Dei cognitionem vocata ſum, nefando idolorum cultu me contaminabo? Quid? ego Chriſti Ieſu ancilla illum negabo, qui morbos & ægritudines ſceleribus meis debitas excepit, doloreſque qui mihi ſubeundi erant, ſuſtinuit, & cruciatu ſuo me ab exitio, & cruciatu ſempiterno liberauit? Omnia potius ſuppliciorum genera

Olybrius eius pulchritudine captus, ei blanditur.

Præclare reſpondet Præſidi.

a'a3

alacri animo ſubibo, quam tanto ingrati animi ſcelere me conſtringam.

Olybrius tali virginis reſponſo ſtupefactus, ac tandem ira repletus, humi eam proſtratam virgis atrociſſime cædi imperat. Illa vero oculis inſita pietate ad cœlum ſublatis, Chriſti numen inter ſupplicia implorabat: ne cruciatuum atrocitate victa, aliquid Chriſtiana virtute indignum proferret. Deinde ad Præſidem conuerſa, dicebat: quæcunque tibi diabolus ſuggerit, quam primùm in me exprome. Ego namque Chriſti ſpiritu roborata, tua nihil tormenta timeo. His dictis vehementer irritatus Præſes, ferreis concluſam laminis, clauiſque confixam, ferreis eam fuſcinis cædi iubet. Cumque diu laniata, omni corporis decora exuta iam eſſet, Olybrius auerſo vultu, vtpote qui tantam membrorum mutilationem ſine magno animi dolore aſpicere non poſſet, eam in cuſtodiam abduci iuſſit. Ibi tum virgo ſanctiſſima ſummis doloribus afflicta, ardentiſſimas preces Chriſto offerre, eius miſericordiam implorare, plagas ſanandas exhibere, integras vires, priſtinumque corporis vigorem poſtulare: denique enixius obſecrare, vt humani generis hoſtem diabolum propriis oculis videre poſſet, qui eam oppugnabat: & caput eius conterere. Et ecce repente valido excitato terræmotu, dæmon in ſpecie terribilis draconis, Sanctæ oculis adſtans primùm, deinde celeriter eam circumcurſans, manifeſtum, execrando ſibilo, intolerabili fœtore, vaſtoque oris hiatu, ei minabatur exitum. At illa, mente in Deum ſtabili, vota preceſque multiplicans, ſignoque Crucis ſe conſignans, profligato dracone repente immenſo lumine circumdata fuit, ſimulque à plagis omnibus curata; tanto inſuper gaudio atque conſolatione perfuſa, vt plane in cœlis ſe conſtitutam exiſtimaret.

Ceditur virgis.

Fuſcinis laniatur.

Mittitur in carcerē.

Diabolus ſpecie Draconis ei apparet.

Fugat Draconem & ſanatur.

In his porro ſancta virgine & martyre per totam noctem illam exultante & Deum glorificante, Præſes mane aduocata pro tribunali concione, eam adduci iuſſit; quam cernens toto corpore non modo ſanam,

ſed noua inſuper pulchritudine decoram, vehementer, vt par erat, obſtupuit, atque vt diis tantum beneficium acceptum referret admonuit. Vides, dicebat, ô Marina, quantam dij noſtri tui curam gerant: vides quomodo te ab exitio conſeruatam cupiunt. Nunc igitur, vt ingrati animi ſcelus euadas, æquum eſt, vt ſicut tuus pater conſtituta ſacerdos, perpetuo deorum ſacerdotio fungaris. Cui Margarita; Abſit, vt tanto me ſcelere, in ſummi Dei ſummam iniuriam, vnquam aſtringam, & clariſſimum hoc donum, quo à Chriſto Ieſu Redemptore meo me affectam vides, ad muta ſimulacra impie transferam.

Vruntur pectus & latera eius.

Tunc Præſes in rabiem conuerſus, lampadibus pectus lateraque eius aduri iuſſit; quod illa ſupplicium tam inuicto animo ſuſtinuit, vt Præſes admiratione defixus, ne propter virginis conſtantiam à circumfuſa multitudine ludibrio haberetur, continuo aquis eam ſuffocari iuberet. Nec mora: Vas ingens aquis repletum adductum fuit, vt vinctam eam in illud deturbarent. At martyr, cùm nondum ſe ſacris aquis luſtratam recordaretur, Chriſtum precata eſt, vt præſenti ſuo numine aquas illas ſacraret, animique ſordes cœleſti lauacro expiaret. Aſpice, dicebat, ô Domine, ancillam tuam, & rumpe vincula mea, fiatque mihi hæc aqua in vitam æternam, & in ſupplementum baptiſmatis à me deſiderati, ad depoſitionem veteris hominis, & indumentum noui illius, qui ſecundùm Deum in veritate & iuſtitia creatus eſt.

Rogat per aquam Baptiſmatis renaſci.

Epheſ. 4.

Mergitur in aquam.

Hæc orantem carnifices in aquas præcipitem dedêre. Cum protinùs horribili cum terræmotu, niuei candoris columba cælitùs delapſa, coronam ore tenens, ſanctiſſimæ martyris caput leuiter attingere viſa eſt. Hoc cùm alij ſtupore defixi contemplarentur, ſublato in cælum clamore, Chriſtum vnum & verum Deum confeſſi ſunt; quos omnes numero, vt aiunt, vltra 15. millia, Olybrius immiſſo exercitu crudeliter trucidari, Margaritam vero extra ciuitatem capite

Multi interficiuntur Chriſtiani.

capite plecti iuſſit. Cum autem vnus ex militibus ſtricto enſe ceruicem eius ferire vellet, illa ad militem conuerſa, Suſtine, inquit, parumper, ô fili; aſtantem poſtremis verbis alloquar plebem, precesque ad Deum fundam: & ſic demum imperata perficias. Fuit poſtulato eius benigne ſatisfactum. Ipſa vero magno omnium ſilentio audita, luculentis ſane verbis multa de rerum omnium Creatore atque Trinitatis myſterio ad populum diſſeruit, multorumque animos flamma quadam fidei incendit; ac poſtremo preces ad Chriſtum tanta virtute inſtituit, vt numen ipſum cum angelorũ multitudine præſens eſſe cuncti haud dubie intelligerent. Tandem hortata memoratum militem, vt optata martyrij gloria eam afficeret, capitis abſciſſione victoriam obtinuit: lætaque ad cœleſtia regna commigrauit. *Capite caditur S. Virgo.*

VITA S. VVLMARI, ABBATIS ET Confeſſoris, apud Boloniam Franciæ quieſcentis, admirandæ ſanctitatis viri; Ex ea quæ eſt apud V. P. Laur. Surium. Claruit anno Domini 689. Temporibus Sergij Papæ, & Iuſtiniani iunior. Imp. & reliquis.

C. Bar. 8. Tom. Annal & Innotat. Martyrol. Roman.

S. Vulmarus in inferioribus Galliæ partibus, pago Bolonienſi in villa Siluiaco oriundus, Chriſtianis & inclytis admodum parentibus, patre Vulperto, matre vero Duda natus eſt. Erat illi frater vnicus VValmarus nomine. Accidit porro, vt Vulmarus in primo iuuentutis flore coniugem Hiſtoraldam nomine duceret, arctiſſimiſque amoris vinculis eam ſibi copularet. Sed cum ea alteri cuidam iam ante deſponſata eſſet, fuit Vulmaro apud Francorum principem lis intenta; cuius imperio Hiſtoralda priori ſponſo VVilmaro nomine reſtituta eſt. Vulmarus vero coniugij

20. Iulii. Patria & parentes S. Vulmari. Vxorem ducit, ſed ſtatim eam dimittere cogitur.

 iſtius

Digitized by Google

iſtius vinculis ſolutus, tædio mundani ludibrij affectus, monaſterium petiit, in pago Hannonienſi ad Sambram fluuium ſitum, cui nomen Altimontis, monaſticis diſciplinis celeberrimum; in quo impigre ad omnes virtutis labores ſubeundos Abbati ſeſe tradidit. Suſceptus itaque primo ad pecorum curam, & ad ligna fratrum officinis deferenda deputatus fuit. Quod munus, quanquam vile & abiectum miniſteriũ, prompto attamen animo executus fuit. Porro cum ſpiritus eum ad contemplationis ſtudium aſſiduo raperet, vrgeretque vt pectus cognitione rerum maximarum impleret, vir ſanctus amore literarum inflammatus, (erat enim illarum rudis plane & ignarus) prima elementa in manus ſumpſit, & inter quotidiana miniſteria animum erudiit, mentemque quotidie magis magiſque ad literarum amorem accendit.

Fit monachus in Altimõte.

Poſtquam vero ſanctum eius ſtudium Abbati innotuit, ab hoc miniſterio abſolutus, literarum ſtudijs totus eſt traditus, ac paulo poſt in clerum adſcriptus, atque omnium iudicio propter virtutis ſtudium, eo honore digniſſimus iudicatus. At ille ne in ſcopulos ſuperbiæ impingeret, ſeipſum deſpicere, & viliora etiam miniſteria die noctuque obire, modiſque omnibus conari, ne à ſui pſius cognitione vel latum vnguem recederet. Sed quo magis ille honores ſubterfugiebat, ſuique deprimendi ſtudium amabat, eo magis honoribus dignus habebatur: prorſus vt vel inuitum Abbas ad Sacerdotij munus ſuſcipiendum impelleret, & nouis quotidie honoribus decoraret. Sed vir Dei ruinam animæ vehementer pertimeſcens, totaque mente fucatos honores perhorreſcens, relicto monaſterio, Abbatis aſſenſu, eremum petijt, vaſtamque ſyluam, Mempiſco pago vicinam, errabundus peragrauit. Ibi demum cauam conſpicatus arborem, domicilium conſtituit, & diebus admodum tribus, cibi omnis potûſque expers præclare delituit, animumque cœleſtibus epulis abunde expleuit.

Fit Clericus.

Studet cognitioni ſuiipſius.

Fit Sacerdos & petit eremum.

Iſte locus non longe diſtat Caſſeto, Flandriæ oppidulo.

Tunc

Tunc pius & miſericors Deus, qui ſuorum curam paterna p.uſquam prouidentia gerit, in locis illis excitauit virum quendam miſericordiæ & pietatis operibus egregie deditum, vt in vaſta illa eremo Dei famulum requireret, ſuiſque eum alimentis triduano ieiunio confectum reficeret. Ille hac viſione ſecundum quietem admonitus, quanquam loci ignarus vbi ſanctum inuenire poſſet, cibos tamen parauit, & conſcenſo equo ad eremum perrexit, rectaque diuino plane nutu equus ad arborem, in qua Vulmarus delitcſcebat, peruenit. Tunc vir ille, conſpectu viri Dei mirifice exhilaratus, cibos deprompſit, & ad communem menſam benigne inuitauit. Nec renuit Vulmarus, ſed de allata annona gratias agens, animum ad omnes labores pro Chriſti gloria conſtanter ſubeundos obfirmauit: ſtatuitque inter ferarum luſtra, reliquum vitæ curſum in omni ſanctitate exigere. Sed vir ille cum aſſiduo Vulmari conſpectu ſanctaque conuerſatione atque precationum ſuffragijs frueretur, multis verbis promiſſiſque ad ſuum fundum eum pellexit, & locum nouo monaſterio conſtituendo aptum attribuit. Nec recuſauit Vulmarus, importunis optimi viri precibus victus, ſed oblatum munus accepit, locumque non tam ſuperba monaſterii fabrica, quam admirandis diſcipulorum virtutibus celeberrimum reddidit.

Monetur vir quidā diuinitus, vt paſcat Vulmarū in eremo latentem.

Conſtruxit monaſterium Vulmarus.

Cum itaque multis virtutibus clarus omnibus innoteſceret, & ex varijs ad eum locis multi certatim confluerent, ille rurſus elationis animi periculum pertimeſcens, ad pagum Bolonienſem clam ſe ſubtraxit; & in ſylua, vno à paternis ædibus milliari diſſita, quæ hæreditario iure ad eum ſpectabat, Eccleſiam Virgini matri ac cæleſti clauigero ſacram conſtruxit. Quo cum illum inuiſendi gratia complures vtriuſq. ſexûs homines conuolarent, inter alios & VValmarus frater eius germanus adfuit, ignotumq. præ foribus cellæ, manum operibus intentum, inuenit. Quo ſalutato, quis eſſet, & vnde veniret, quidue moliretur,

Reuertitur Boloniam.

Manifeſtat ſe fratri germano VValmaro. litetur, ſtudioſe quæſiuit. At eremita Chriſti non ferens diutius in tanta ignorantia fratrem verſari, germanum eius ſe eſſe profeſſus eſt. Ille vero ex fratris reſponſo hilarior effectus, Eamus, inquit, ad ædes paternas, & matrem noſtram diuturno mœrore abſentiæ tuæ tabeſcentem conſolemur. Cui Vulmarus, Non, inquit, frater mi decet, vt locum hunc ſuſcepti ſemel certaminis deſeram, & vanis conſolationibus animum meum emolliam. *Recuſat inuiſere matrem.* Quin tu potius ito, & matri noſtræ felicem curſum meum nunciato, vt nonnulla in hac eremo alimēta mihi meiſque ſuppeditet, vt pro eius incolumitate ac ſempiterna ſalute, aſſiduas viciſſim preces Deo offerre valeamus.

Hæc VValmarus matri ſuæ deferens, tanto eam gaudio cumulauit, vt cuncta ad monaſterij ſuſtentationem libenter ſubmitteret, filiumque VValmarum cibariis onuſtum frequenter eo deſtinaret. Accidit autem die quodam, vt Vulmaro fratre non inuento, magnos in aera eiulatus emitteret, Vulmarumque VValmarus repetitis vocibus ſæpius inclamaret. Tum vir ſanctus è latebris proſiliens, Frater mi, inquit, tales deinceps noli edere clamores. Suſpendit deinde ligneam in arbore tabellam cum malleo, vt eo ſigno fratrem deinceps euocaret. Hæc vero in perpetuam rei memoriam cum prædicto malleo in monaſterio conſeruatur. *Multi eius inſtitutum amplectuntur.* Confluebant interim ad ſanctum Dei complures vtriuſque ſexûs homines, ſub eius ſacro inſtituto militare cupientes; quos ille benigniſſime ſuſcipiens, & ambroſia cæleſtis diſciplinæ depaſcens, nectare diuini amoris inebriabat. Semota tamen habitatione virorum à manſionibus mulierum: quibus ſanctiſſimæ conuerſationis Bertam Abbatiſſam neptem ſuam præfecit. Ipſe vero paſtor monachorum, ab vtriuſque ouili, lupum vigili admodum cuſtodia arcebat.

De Ceadualla vide Bedam lib. 4. c. 12. 15. Anno Incarnationis Dominicæ 688. Ceadualla occidentalium Saxonum Rex, in Britannia factus catechumenus, audita Vulmari ſanctitate, & ſtudio admirabili, quod in ſalute animarum die noctuque impen-

ſendebat, magnis itineribus eo contendit, vt & illius documentis & precibus, ad iuſtitiæ ſemitam viriliter ambulandam fulciretur. Quem vir ſanctus magna beneuolentiæ ſignificatione excipiens, tam ſuauibus ſermonum ſuorum refecit epulis, vt non modo Romam profectus contractas animi ſordes in fonte baptiſmatis ibidem depoſuerit, ſed tam præclarè ad finem vitæ in fide perſtiterit, vt plenus operibus bonis ſanctiſſima Vulmati documenta ſe percepiſſe vehementer gauderet. *& 16. lib. 5. cap. 7. Hiſt gentis Angl.* *Ab eodem inuiſitur S. Vulmarus.*

Accidit quodam tempore, vt fur quidam equum viri Dei callidè abduceret: & præda lætus abiret. Sed cum longum ſatis itineris ſpatium emenſus, periculum omne ſe euaſiſſe crederet, tota nocte errabūdus, mane ante monaſterij fores ſe conſtitutum vidit. Cumque timore perculſus, ex equo deſilire & fuga ſibi conſulere vellet, nullo modo deſcendere valuit: nec ab alijs, qui eum comprehenderant, inde auelli. Ductus igitur vna cum equo ad Abbatem fuit; qui propius accedens, tanti ſceleris eum, vt par erat, coarguit: ſuiſque eum manibus depoſuit, ac liberum abire permiſit. Tunc longe lateque diffuſa ſanctitatis eius fama, permulti ad eum venerunt, dona muneraque ſane ampliſſima offerentes; quæ ille in pauperes, quorum erat ſtudioſiſſimus, benigne diſtribuit. Porro, quantas Chriſti miles paſſus ſit dæmonum inſidias, quantas ſuperauerit perſecutiones, qua virtute per omnem ætatem aduerſus animarum hoſtes luctatus ſit, nullis verbis condigne explicari poteſt. Tandem multo grauatus ſenio maximo ſuorum luctu è vita exceſſit, corpus vero admirandis præditum miraculis, quæ apud illius tumulum coruſcant, poſteris relinquit. *Fur quidā proditur diuinitus.* *Claret miraculis poſt obitum.*

C. Baron. 2. Tom. Annal.

VITA S. PRAXEDIS VIRGINIS; EX ea quæ eſt per Adonem Archiepiſcopum Treuirenſem. Claruit Anno Saluator. 164. Pii Papæ 7. Mar. Aurelii Imp. 2. & reliquis.

21 Iulii. Pater S. Praxedis, Pudens, à S. Paulo inſtructus.

PRaxedis claris natalibus Romæ oriunda, patrem habuit Pudentem nomine; quem Paulus Apoſtolus diuinæ legis cognitione egregie inſtruxit, & in omni ſanctitatis officio præclare erudiuit. Ipſe vero in Praxedem & Potentianam filias ſuas egregium illud pietatis officium viciſſim tam excellenter effudit, vt caſtiſſimis virginibus nihil in vita dulcius, nihil charius eſſet, quam ſpreta mundanæ gloriæ potentia, die nocteque Chriſto ſeruire, precibus & hymnis incumbere, pauperum inopiam ſubleuare, ac nullum denique pietatis ſtudium vnquam negligere.

Diſtribuũt facultates ſuas in pauperes, Potentiana & Praxedes ſorores.

Porro defuncto parente ſanctiſſimo, ambæ ſorores maximam facultatum partem in pauperes erogârunt, eorumque miniſterio tam ſedulo vacârunt, vt propriæ neceſſitatis quodammodo obitæ; quidquid poſſent vel pecuniarum vel opis, alacriter in eos conferrent.

Potentiana vero vitæ munere ſanctiſſime perfuncta, Praxedis domum paternam pauperum hoſpitio conſecrauit. Nouato etiam fratre mortuo, cum Pio Pontifice egit, vt in eius thermis Eccleſia dedicaretur. In titulo vero, quem pater eorum Pudens, nomine beati Paſtoris dedicauit, conſilio & auctoritate beati Pij Pontificis regenerationis lauacrum inſtituit; in quo ſeruos & ancillas numero ſex & nonaginta, integra libertate donatos, ſacris aquis manibus ipſius Pontificis expiari curauit. Fuit enim ſacra virgo adeo & Chriſti amore & animarum ſalute inflammata, vt nullum diem immunem præterire ſineret, quem nouo pietatis opere non illuſtraret. Iam enim

Sacros fontes in Eccleſia erigere, Apoſtolici inſtituti eſt.

enim tumulandis martyribus, qui pro Chriſti nomine viriliter decertârant, iam ſubleuandis pauperum neceſſitatibus intendebat. Inter alios autem beatum Simetrium presbyterum, cum alijs viginti duobus, martyrij gloria inprimis celebrem, ſuis ipſa manibus apud titulum ſupradictum reuerenter ſepeliuit. Tandem inter ipſa pietatis & miſericordiæ opera, virgo beatiſſima migrauit ad Dominum, iuſtitiæ corona in cælis redimita; ſepultaque eſt in cœmeterio Priſcillæ, via Salaria, iuxta ſororem ſuam & patrem Pudentem poſita.

Commendatur virgo ex martyrum ſepulturis.

VITA BEATAE MARIAE MAGDALENæ; Ex aurea Roſa Syluestri Prietatis, Viri doctiſſimi, profeſſione Dominicani: In expoſitione Euangelii feriæ quintæ, intra Octauas Paſchæ.

C. Baron. Tom. 1. Annal. & Not. In Mart. Roman.

CVm anno Domini 1497. deuotionis gratiâ antrum pœnitentiæ laboribus Magdalenæ celeberrimum, ſacraſque eius reliquias apud S. Maximinum viſitaſſem, oſtenſum eſt mihi pluries venerabile caput eius, grande valde, & carnibus vndique nudatum, excepta ea parte frontis, quam Saluator omnium ſacroſanctis ſuis manibus tetigiſſe fertur. Ibi enim pellis, ad inſtar Aethiopiſſæ, clare apparet, & in pelle impreſſa duorum digitorum extremitatum indicia; quorum alterum reliquo multo eſt euidentius atque profundius: & ſub pelle caro ad albedinem declinans clariſſime elucet. Oſtenſi ſunt & in vitrea ampulla capilli eius, qui ſanctiſſimos Chriſti pedes terſêre; necnon & ampulla vitrea, plena terra, rubeo nigroque colore mixta: quam in Paraſceue Magdalena ſub cruce collegerat; Quæ, vt conſtanti omnes ſermone aſſerebant, ſingulis annis in die paraſceue perlecta paſſione, clare ebullit: quaſi ſanguinem redemptionis noſtræ precium, omnium oculis conſpiciendum præbês.

22. Iulii. Reliquiæ S. Magdalenæ apud S. Maximinum in Galliis.

Veſtigia digitorum Chriſti manent in capite Mariæ Magdalenæ.

Vidi

Vidi & brachium eius magnum, & cerei coloris. Oſſa vero reliqua, argentea capſa concluſa videre non potui. Alabaſtrum quoque vnguenti nardi ſpicati piſtici precioſi, monſtratum eſt mihi Maſſiliæ in Eccleſia S. Victoris. Hæc Sylueſter; qui deinde poſt pauca refert, quod cum in loci eius archiuis, diligenter ea, quæ ad hiſtoriam huius beatæ peccatricis pertinent, inquiſiſſet; ſe in illis depræhendiſſe, quendam eximiæ ſanctitatis monachum Dominicanum, Eliam nomine, qui in ſpecu B. Magdalenæ orationi vacare ſolebat, cum ad eum locum iam iam moriturus ſe deferri curaſſet, hæc nouiſſima verba ſequentibus fratribus ac peregrinis dixiſſe; Fratres, dies venit & hora mihi diu expectatæ mortis; Igitur quæ ad beatæ Magdalenæ gloriam & veſtræ ſalutis augmentum enarro percipite.

Narratio fratris Eliæ fide digniſsimi, de beata Magdalena.

Apparens Magdalena S. Eliæ, ordinem ei pandit translationis ſuæ.

Magdalena diuinitus transfertur in locum deſertum.

Cum B. Magdalenæ ſeruiturus, deſertum iſtud & rupem horridam periuiſſem, exacto hic menſe, ingenti ſolitudinis tædio affectus, diſceſſum tacitus cogitaui. Quadam igitur nocte vehementiori cogitationum æſtu abſorptus, aſtitit mihi B. Magdalena, & inter alia hæc mihi dixit; Tu hinc à meo ſeruitio diſcedere cogitaſti; ſed audi, quæ dicam, & demum age, quæ libet. Vt noſti, inquit, è Hieruſalem Maſſiliam multi, Deo volente, & nauem ſubuehente, deuenimus. At vbi Maſſilia, & pars non parua regionis, Chriſtianæ fidei ſacris, initiata fuit, tantum circa nos humanus fauor & inquietudo creuerunt, vt hominum conſortia fugere cogitarem. Rapta vero diuinitus, ſub huius antri ore depoſita fui. Cumque hinc inde per locum mihi à Deo paratum lumina direxiſſem, draconem, quem mea ſoror Martha occidit, repente inter lucem & tenebras, longo viperarum agmine ſanè horribili circũſeptum aſpexi. Subito me apparente in ſpelunca, & draco & viperea multitudo excitantur in me: oculis & ſibilis ſuum furorem præ ſe ferentes. Cumque iam deglutiendam draco me in ſua ora traxiſſet, quia lingua non poteram, ſic ſum profundo & ſecuro corde locuta; Dulcis amor Ieſu, triſtemne ac ſolam in deſerto poſt innu-

innumera tua dona, draconis me eſcam effeciſti? Tunc ſubito Angelus de ore draconis eductam me allocutus eſt, dicens; Beata, quæ fidem tenes; ac draconem calce percutiens, Egredere, inquit, hinc draco, & omnes viperæ tecum. Deinde vero ad me conuerſus, Deus, inquit, quem tantum ô Magdalena concupiſcis & ſemper habes, te vult hunc locum lachrymis irrigare profuſis: vt futuris ſeculis exemplum pœnitentiæ perpetuo fias. Remanſi, eo diſparente, perterrita; & loco luſtrato hominibus inuium aſcenſum deſcenſumque, rupe vetante, cognoui. Tunc amoris dulcedine in lachrymas reſoluta, me in terram proſtraui, adorans ac dicens; Gratias tibi Chriſte ago, quod me omni mea affectione repleſti: ſed oro, fontem in rupe hac exhibeas deprecanti. Crepuit ſtatim ſub meis oculis immane hoc ſaxum, & quas cernis, Elia, aquæ è duro ſilice ſcaturiêre. Cumque ante ipſum limpidiſſimum fontem genu flexo, Chriſto gratias agerem, ecce plusquam mille ſpiritus vidi in ſpeluncæ dextera ſteuiſſe, verba ſuauiſſimi amoris Hebraica lingua decantantes. Cum igitur poſtremo ſubintuliſſent, non expedire animæ, tam aſſiduam orationum frequentiam, dæmones eſſe intelligens, cum Ieſum territa acclamaſſem, repente cum ſuis militijs Angelus Michael adfuit; dicens: Adſum Magdalena, ne timeas. Denique cum malignis ſpiritibus congreſſus, eos omnes in effuſam fugam compulit; ita clamantes: Non eris tamen ideo beata tu, quæ orationibus vacas in antro. Crucem igitur in ore ſpeluncæ Angelus erexit, dicens; Caue ne extimeſcas in poſterum: cuſtos tui eſt altiſſimus. Igitur ante crucem, eo diſparente, cum iacuiſſem, timore nimio exſiccatis viſceribus, orationi inſtare attenta non præualens, collectas duas radices in ipſo ore ſpeluncæ & lotas comedens, aquam de fonte bibi: poſt quam humanum aliquid non guſtaui. Crucem deinde complexa, ea die ac nocte ſequenti orans, orto Sole, oculos ad

Liberatur ab Angelo de ore draconis.

Magdalena exemplum pœnitentia.

Fons ad preces eius ſcaturit è rupe.

En vt Satan transfiguret ſe in Angelũ lucis.

Crucem in ſpelunca conſtituit Angelus.

Digitized by Google

Crucem ipſam leuaui, coloris, vt videbatur, cryſtallini, & radijs vulgentibus coruſcam. Cumque in me amoris vehementiſſimi flammam perſenſiſſem, ecce tam læta & iubilans angelorum turba adfuit, vt æternam in hoc antro vitam credidiſſes. Repente igitur ab his ad infernalia loca delata, pœnarum genera & punitorum turmas inſpexi. Cumque ad loca Purgatorij ventum eſſet, tanta dulcedine me Spiritus deuoti circumſteterunt, vt mihi viderer eſſe in patria, & cum magna teneritudine dixerunt: Ora pro nobis Magdalena noſtra. Quibus ego; Vtinam veſtra voluntas per me impleatur.

Rapitur ab angelis Magdalena ad locum inferni & purgatorii.

Deinde vero ad Crucem iterum repoſitæ mihi Angelus ait; Quanto tempore tuus ac noſter amor Ieſus, in terris te propter vixit, tanto tu quoque in hac ſpelunca moraberis. Steti igitur, eo diſparente, ad Crucem orans, inque ea Chriſtum ſalutem meam contemplans. Omni autem euoluto die, angelorum adfuêre militiæ, & me tam ſublimem in aera ſuſtulerunt, vt cæleſtes audiuerim reſonare melodias. Quod abinde citra ſepties ſemper intra diem & noctem fecerunt. Frigus ac gelu, igne ſuccenſa diuino, iam non curabam. Cumque meæ veſtes paulatim vetuſtate deciderent, paulatim quoque diuina pietate mei creuêre capilli; in ipſa vero Cruce, cuncta Chriſti myſteria viua quaſi imagine expreſſa, incredibili ſpiritûs dulcedine contemplabar. Ibi Annæ & Ioachim hiſtorias; Ibi Mariam Ieſum meum mihi parientem; Ibi Crucifixi tetrum liuorem; Ibi pium cruorem; ibi dura vulnera; ibi crucem ac mortem eius dabatur intueri: & eundem regredientem ab inferis, & cæli ſidera penetrantem. Cumque his cibata ferculis, nocte dieque flerem, cum lauandi vultûs gratiâ fontem petiuiſſem, obuium mihi humana forma Ieſum me his verbis alloquentem vidi; Te propter Maria, loca iſta conſtitui. Circumſtabant cæleſtes militiæ regem ſuum, florum ſerta geſtantes, & oliuarum palmarumque ramos tenentes in manibus.

Quotidie crebro in aera ſuſtollitur ab angelis.

Chriſtus ei apparet.

nibus. Et ecce reſplenduit ſubito aſſumpta humanitas, & ſeipſum ad inſtar ſui, cum eſſet in monte Thabor, Saluator transfigurauit, adeo vt me oculos inflectere tanta Maieſtas compulerit. Me quidem ad vultum dilectum oculos attollere dulcis amor inflammabat, ſed acies tanto ſplendore hebetata non valebat. Cumque mecum multa contuliſſet, illapſus eſt cælo: & quo ad vixi, centies ac decies me in ſpelunca pro ſua pietate viſitauit. Itaque Elia tibi conſulo teque rogo, vt in hac rupe Chriſti laudes extollas, quo te ad vitæ portum tandem adducam. Sterilem locum ſola ac nuda ego adiui; tu vero fratrum habes ſolatia, & victuique veſtituique abundanter opportuna: Igitur de perſeuerantia cogita. His dictis, ab oculis meis, inquit Elias, Magdalena euanuit, & ego in hanc vſque horam, omnes homines prædicta celaui. His dictis, poſt horulam beatus ille pater expirauit, ſtatimque ipſæ campanulæ in ea rupe ſuſpenſæ, nullo hominum mouente iubilârunt. Omnia hæc ex dicto libello fideliter aſſumpſi.

Matth. 17.

Sapius à Christo viſitatur.

Campanæ ad obitum Eliæ ſponte reſonant.

Mirabitur autem fortaſſis vir animalis, diuinam pietatem peccatricem animam tam præclaris donis extuliſſe: ſed ſi viderit, qui eiuſmodi eſt, prædicantem Chriſtum, & forte laſciuientem in ſermone Mariam, ſubito diuini ſermonis iaculo percuſſam, ſui pectoris arcana lachrymis & ſingultibus reſerare; ſi viderit repente agitatam doloribus, & amore liquefactam, torques, armillas, dextralia Margaritaſque deponere, & effuſis comis, lugubres aſſumere veſtes: Si, inquam, viderit hanc Ieſu Chriſti tenuiſſe veſtigia, & hæc lachrymarum flumine lota exiccare capillis, & cordialibus oſculis ac miſerandis vocibus miſericordiam ſuis ſceleribus implorare: ſi à maculis abſolutam, in pace, Chriſti pietate, remiſſam: ſi prædicantem vbique Chriſtum, & Mariam comitantem: haurientem quidem Chriſti doctrinam, ſed ſubſtantiam effundentem: Si hanc viderit pauperem ac itinere fatigatum Saluatorem mundi exci-

Luc. 7. & 8

Maria Magdalena vera pænitentia, contritio, confeſſio & ſatisfactio.

 pere

pere domo, fouere vnguentis, dapibus recreare, & diſcipulorum eius turbam ſuis facultatibus ſuſtentare; Si propinquis imo & diſcipulis fugientibus, carnifices inter, intrepidam Cruci adſtitiſſe, cruentam ſanguine, lachrymis inſuſam, aera eiulatibus adimplentem; Si contemplari ſepulchrum, & vnguenta parare; ſi mulierem fragilem ſexu, noctis tenebras & arma cuſtodum non extimuiſſe, (ô vim amoris immenſam) quin dilectum extinctum quæreret in ſepulchro; ſi poſtremo hanc viderit vacuo ſepulchro colligatam, & nulla iam præter lachrymas habere ſolatia: videbit pariter diuinam pietatem, hanc ab extremo in extremum; non niſi per opportuna media deduxiſſe. Quæ enim crimina poſſent tot gemitibus, tot lachrymis, tanto ardore non eſſe abolita? Si animas ſceleſtiſſimas baptiſmalis vnda, ſanguinis Chriſti operante virtute, pulcherrimas, & in oculis Dei Optimi maxime ſplendentes reſtituit, Quid in Maria, ſanguis Chriſti è cruce ſtillans effecit? Mirari igitur magis oportet ignauiam hominum atque ſocordiam, qui in Maria Chriſti pietate perſpecta; ſubito; quamuis ſceleſti & flagitioſi, non atteruntur; vt vbi ſuperabundauit delictum, ſuperabundet & gratia.

Ioan.19. *Mar.15. & 16.* *Ioan.20.* *Rom.5.*

FRANCISCVS PETRARCHA, viſa Mariæ ſpelunca, & lapideo cubili, huius beatæ peccatricis conſiderans pœnitudinem, compunctus ait.

DVlcis amica Dei, lachrymis inflectere noſtris,
Atq; humiles attende preces, noſtraque ſaluti
Conſule: namque potes. nec enim tibi tangere fruſtra
Permiſſum, gemituq; pedes perfundere ſacros; *Luca 7.*
Et nitidis ſiccare comis, ferre oſcula plantis:
Inq; caput Domini precioſos ſpargere odores.

Nec

Nec tibi congreſſus primos à morte reſurgens, Matth. 28.
Et voces audire ſuas, & membra videre, Mar. 16.
Immortale decus, lumenque habitura per æuum:
Ne quicquam dedit, ætherei Rex Chriſte Olympi.
Viderat ille Cruci hærentem, nec dira pauentem, Ioan. 19.
Iudaicæ tormenta manûs, turbæque furentis
Iurgia & inſultus, æquantes verbera linguas;
Sed mœſtam intrepidamque ſimul, digitiſq; cruentos
Tractantem clauos, replentem vulnera fletu,
Pectora tundentem violentis candida pugnis:
Vellentem flauos manibus ſine more capillos.
Viderat hæc, inquam, dum pectora fida ſuorum
Diffugerent: pellente metu. Memor ergo reuiſit Matth. 26.
Te primam ante alios: tibi ſe prius obtulit vni.
Te quoque digreſſus terris, & ad aſtra reuerſus,
Bis tria luſtra cibi nunquam mortalis egentem, Mar. 16.
Rupe ſub hac aluit: tam longo tempore ſolis Ioan. 20
Diuinis contentam epulis, & rore ſalubri.
Hæc domus, antra tibi ſtillantibus humida ſaxis,
Horrifico tenebroſa ſitu, tecta aurea regum,
Delitiaſq; omnes ac ditia vicerat arua.
Hic incluſa libens, longis veſtita capillis,
Veſte carens alia, ter denos paſſa Decembres
Diceris: hinc non fracta gelu: nec victa pauore.
Namque famem, frigus, durum quoq; ſaxa cubile,
Dulcia fecit amor: ſpeſque alto pectore fixa.
Hic hominum non viſa oculis ſtipata cateruis
Angelicis; ſeptemq; die ſubuecta per horas,
Cæleſtes audire choros, alterna canantes
Carmina: corporeo de carcere digna fuiſti.

C. Baron. in Martyrolog. Rom. Not.

MARTYRIVM S. ET GLORIOSI MARtyris Platonis; Ex eo quod extat apud Simeon. Metaphraſten. Videtur paſſus eſſe tempore perſecutionis Diocletianæ; quo & Clemens Epiſcop. Ancyræ, in Galatia coronatus eſt: circa annum Domini. 303.

22. Iulii. S. Plato prædicat Galatis.

SAnctiſſimus Christi martyr Plato, cum apud Galatas diuini verbi ſemina ſpargeret, inſenſatoſque Galatas fructu fidei plane admirabili ad veritatis cognitionem inſtanter adduceret, quidam crudelitate & ſæuitia ante alios inſignes captum in vincula coniecerunt, multiſque onctatum iniurijs & ſupplicijs, ante vſitatum iudicii morem, tandem Agrippino Vicario maioribus frangendum cruciatibus obtulerunt. Agrippinus vero homo belluinis moribus, & aduerſus Christi athletas ſupra modum efferatus, poſtquam intellexit animum eius Christi gratia ita roboratum, vt nullis ſupplicijs quantumuis atrocibus cedere vellet, tanquam grauioris delicti reum, crudis bouum neruis extenſum atrociter laniari iuſſit. Fuit tunc ſane horrende à viris quatuor, inde à duodecim, in martyris corpus ſæuitum; ſed is alacri & conſtanti animo in Christi confeſſione perſeuerans, nullis cruciatibus vinci poterat. Vnde Agrippinus tantam in martyre virtutem admirans, ſimulque ſuiipſius dedecus pertimeſcens, à ſuppliciis ad carcerem eum abduci iuſſit.

Dire cruciatur ſub Agrippino Vicario. Ducitur à ſuppliciis ad carcerē.

Martyr vero primi illius certaminis victoria illuſtris, defixos in ſe Chriſtianorum animos, vultu oculiſque ad parem gloriam vehementer prouocabat, omniumque oculos in ſe tam inuicta virtute conuerterat, Vt vero ad carceris locum ventum fuit, ſublata manu ſilentium popoſcit, verbiſque ferè huiuſmodi Chriſtianorum cœtum compellauit: Viri fratres, num leui aliqua de cauſa hoc tantum certamen

Oratio eius ad Populum.

men me ſuſcepiſſe exiſtimatis? Certe propter cæli terræque conditorem libens has plagas vulneraque ſuſtineo, vt his breui perfunctus periculis, gloriæ illius ſempiternæ in cælis fruar promiſſis. Quid? an neſcitis quod paſſiones huius temporis non ſunt condignæ, ad futuram illam gloriam, quæ in nobis reuelanda eſt: Ne vos igitur conturbent ſupplicia, non carceres frangant, ſed ſtate animis: certi, quod de omnibus his afflictionibus, quæ iuſtorum in hac vita propriæ ſunt, liberabit nos Dominus. Hæc aliaque luculenter ſanè perorantem martyrem in carcerem truſerunt: quem ille lætus ſubijt, precibuſque continuis labores omnes mitigauit.

dum ad carcerem ducitur.

Rom. 8.

Pſal. 33.

Septem autem poſt diebus, Agrippinus ſuum ante tribunal martyrem ſiſti iuſſit, ac diuerſa tormentorum genera, lebetem quippe æneum, ſartagines ferreas, candentes crates, manus ferreas, catapultas, acutos obeliſcos, vncos, rotas, multaque alia aſpectu terribilia conſtitui: exiſtimans infelix ſe per hæc eſſe martyrem territurum. Tum vero talem ad illum orationem inſtituit: Equidem, chariſſime Plato, quam tui ſim nominis ſtudioſus, quamque te ab imminenti interitu, atrocibuſque ſupplicijs ereptum cupiam, teſtis mihi Apollo, Deorum optimus. Hæc quidem quæ vides ſupplicia, te noſter Imperator ſubire iubet, ſi eadem in mentis inſania perſeueras. At ego inſuper vt tibi tuoque generi & inſigni parentum tuorum nobilitati conſulam, & pulcherrimum illum iuuentutis tuæ florem ab hac peſte & exitio eripiam, fratris mei vnicam quam habeo filiam, ſtabili matrimonij vinculo tibi copulabo, Beatus autem Chriſti martyr, leniter ſubridens. Quid, inquit, ô Agrippine: eſto, quod mundanæ gloriæ fumo implicatus, vxoris in me nexus inducere ſtatuerim, an tu exiſtimas quod huiuſmodi ancillas qualis fratris tui filia eſt, vel meam in familiam admittere dignarer? Hoc autem vir ſanctus eo dicebat, vt ille contemptu, tanquam ictu vno, amoris illecebras, Satanæ inſi-

Iudex terroribus vult frangere Platonem: Itidem, Conuertitur ad blanditias.

Præclare repellit à ſe dæmonis inſidias & nuptias reſpuit.

inſidias perículoſiſſimas, amputaret, eaque contumelia Vicarium ad certamen proſequendum acrius inflammaret.

Igne & virgis crudeliſſime torquetur S. Plato.

Tunc Agrippinus, incredibili rabie exagitatus, martyrem in grabatum æneum conijci, virgis ſubtiliſſimis cædi, oleo, reſina, bitumine, & prunis ardentibus vehementer cruciari iuſſit. Cumque inter atrociſſima illa tormenta tyrannus martyri magna verborum petulantia inſultaret, hortareturque ſubinde vt Apollinem inuocaret, ſupplicemque ſe illi exhiberet, vt à ſæuis illis tormentis eriperetur, Plato inclyto inuictæ virtutis robore corpus animumque attollens; Ego vero, inquit, dico tibi, ô tyranne, quod neque vita, neque mors, neque gladius, neque fames, neque periculum, neque altitudo, neque profundum, neque vlla alia res creata poteſt nos ſeparare à charitate Dei, quæ eſt in Chhriſto Ieſu Domino noſtro. Agrippinus his auditis furore percitus, multiplicari tormenta, omneſque machinas adhiberi iuſſit, vt martyris conſtantiam frangeret. Cumque horis admodum tribus omni ſuppliciorum genere atrociter ſæuitum fuiſſet, diſcuſſo tandem fumo, qui aſpectum ademerat, ecce martyr ex grabato deſcendens, nouo viſus eſt coruſcare ſplendore, & quaſi è balneo egrediens, ſuauiſſimos è corpore ſpirabat odores.

Magna fortitudo martyris.

Rom. 8.

Nota rem admiratione dignã.

Agrippinus ea re ſtupefactus, iterum ad blanditias conuertitur; & nunc deorum hoc eſſe beneficium, nunc tortorum miſericordiam, qui ægre ferebant, tam inſignem iuuentutem funeſta adeo ſorte extingui, multis perſuadere conabatur. Tandem vero ait; Sed ſi nolis, ô Plato, animum inducere, vt diis ſacrifices, ſaltem Crucifixum illum abnega, & te liberum dimittam. Cui martyr, o cor peruerſum. Qui mihi tot beneficia conciliauit, Saluatorem Chriſtum te propter negabo, meque ſocium tuæ impietatis conſtituam, vt eandem in peſtem præceps ruam? Diſcede à me, qui operaris iniquitatem.

Inuictus martyris animus.

Agrippinus ea fiducia & dicendi libertate commotus,

motus, è throno ſuo conſurgens, ſphæras igneas martyris mammillis imponi iuſſit; quarum vehementia non modo latera, ſed interior viſcerum ſtructura continuo nudata fuit: prorſus vt cuncti eum examinatum crederent. Martyr autem paulo poſt oculos tanquam è ſomno ad cælos attollens exclamabat: Domine Deus ne diſceſſeris à me. Ne forte dicant gentes; Vbi eſt Deus eorum? Hæc aliaque, multa pietate orantem Agrippinus iuſſit loris cædi, inde in ligno ſuſpenſum vncis ferreis fruſtratim diſcerpi, laniarique: prorſus vt oſſa omnia carne nudata triſte atque horribile aſtantibus ſpectaculum præberent. Poſt hæc de ligno depoſitum ſic tyrannus affatur; Infeliciſſime mortalium, cùm iam ad oſſa vſque excoriatus ſis, de cætero quid expectas? Cui martyr; Et tu, ô tyranne, à me quid aliud expectas, quam fidem Domini noſtri Ieſu Chriſt? Tibi vero ſi quid reſtat aliud, quod mihi à te debetur, hoc protinùs exequere. Tunc Agrippinus multo magis inuictum animi admirans robur, rurſus in lignum ſublatum vehementiùs torqueri iuſſit. Cùm vero cerneret martyrem omnibus tormentis ſuperiorem, inuidia tabeſcens, iterum depoſitum ad carcerem abripi, & pane ſolo aquaque tenuiter ſuſtentari iuſſit, nullum interim, nunc per minas, nunc per blanditias, non mouens lapidem, vt ſaltem eum ſibi ſupplicem efficeret.

Sphæra ignea mammillis eius applicantur.

Pſalm. 78.

Cæditur loris.

O egregiũ Chriſti athletam.

Rurſus in carcerem abducitur.

Octo & decem diebus in cuſtodia conſtitutus, oblatum panem & aquam recuſabat, certus quod is qui Danieli in medio leonum conſtituto nutrimentum ſuppeditauit, ipſum quoque benigne nutriret. Cumque carnifices interitum illi à fame timerent, rogarentque vt cibum ſumeret, ne ea res poſtea apud Agrippinum illis fraudi eſſet, martyr reſpondit, Nihil vos ea ſolicitudo conturbet. Vos enim nutrit panis, me verbum Dei permanens in æternum. Vos ſatiant carnes, me puræ preces. Vos lætificat vinum, me autem Chriſtus, vera vitis patris. Vos laudem ab hominibus expectatis, ego vocem Domini mei Ieſu Chriſti in extremo iudicij die:

Daniel. 14.

Nihil comedit in carcere.

Ioan. 15.

Matth. 25. *Venite benedicti patris mei, poſſidete regnum, ante mundi conſtitutionem vobis paratum.*

Poſt dies autem aliquot Agrippinus eductum è cuſtodia martyrem hiſce blanditiis compellauit; Plato, quid eſt, quod mihi optime tibi conſulenti parere recuſas? Vel nunc igitur te dicto audientem præbe, ne vltimo mortis ſupplicio, tibi tuoq; generi notam dedecoris inferas ſempiternam. Cui martyr; *Mihi*, inquit, *viuere Chriſtus eſt, & mori lucrum.* Fac igitur cito, quod velis. Ego enim nefando ſimulacrorum cultu, nunquam me contaminabo. Tunc Agrippinus, abiecta omni victoriæ ſpe, capitis eum ſententia damnauit; quam beatus Martyr poſt innumera certamina, in loco, cui Campus nomen, alacri animo excepit: ac prætioſæ eius reliquiæ à Chriſtianis ibidem ſunt depoſitæ.

Philip. 1.

Caput ei amputatur.

C. Baron. Tom. 8 Annal.

VITA S. VVANDREGISILI, ABBATIS Fontanellij: Ex ea quæ optima fide extat apud V. P. Laurentium Surium. Obijt, (vt patet infra.) Anno Dominicæ Incarnationis 665. Vitaliani Papæ II.

22 Iulij.

PRæclarus atque glorioſus vir Domini VVandregiſilus, cognomento VVando, in Virdunenſi regione, nobilibus admodum parentibus ortus, patre nimirum VValtchiſo, Pipini excellentiſſimi Principis Francorum conſobrino, primùm ſub Dagoberto rege militaribus aulicíſque nobiliter fuit educatus diſciplinis. Cumque cum ætate, indolis præſtantia omnibus admiranda paulatim accreſceret, multaque de ſe virtutis militatis indicia minime vulgaria præberet, Dagobertus rex regiæ ſuæ Comitem eum conſtituit, & multiplicibus auctum honoribus indies ad maiora prouexit. Cùm vero & ætas & dignitas nuptijs matura eſſet, parentes illi virginem quandam, licet inuito, nobiliſſimis natalibus ortam deſponſarunt, ſolen-

Patria & parens eius

Fit Comes Palatij.

Digitized by Google

ſolemnique more nuptias celebrârunt. At VVandregiſilus, virginei floris amantiſſimus, mox ſponſæ virginitatis integritatem ſuadere, caſtitatis munus prædicare, ſuauiſſimum Chriſti amorem inculcare, modiſque omnibus conari, vt thorum ad extremum vitæ ſpiritum odore virgineæ caſtitatis redolentem immaculatum conſeruent. Sponſa vero caſtiſſimis monitis exhilarata, ſupernoque lumine illuſtrata, Quæſo te, inquit, nobiliſſime virorum, vt quæ ore promis, actu explere non differas, meque famulam tuam æterni Regis caſtris committas. Tum ille mirifice de caſta illius voluntate gauiſus, abiecto veſtium ſplendore, ſacro habitu Chriſti ſeruitutem profeſſus eſt, ſponſamque virginem, velo piæ religionis opertam, ſacrarum virginum monaſterio ilico tradidit ſociandam; quæ vitæ curſum ſanctitatis opinione celebrem multis virtutibus atque miraculis exornaſſe dicitur; ipſe vero, rebus ſuis in pauperes diſtributis, omnibus ſeculi curis atque impedimentis nudus, in loco, qui Mons Falconus dicitur, viriliter cum hoſte antiquo certamen inſtituit: eiuſque inſidias & oppugnationes egregie ſuſtinuit.

Cum Sponſa nobiliſſima ſeruat corporis integritatem.

In monte Falconis fit monachus.

Cùm autem inuidus pios eius conatus per ſe frangere non poſſet, protinus Regis procerumque animos concitauit, vt ab illo viuendi inſtituto eum reuocarent, atque priſtinæ dignitatis moleſtias ſubire compellerent. Itaque Rex eum accerſiri, & ſuſcepti inſtituti rationem reddere iubet. Nec recuſauit VVandregiſilus, Dei fretus auxilio: cuius opem iam ante in anguſtiis, rebuſque aduerſis præclare expertus fuerat. Cùm vero regias feſtinus properaret ad ædes, ante fores palatij ſubito offendit pauperem quendam cum vehiculo quod ei ſola erat domus, luto miſere immerſum. Cumque alij miſerum præterirent, alij cachinnis, vt fieri ſolet, exciperēt, ipſe de equo, cui inſidebat, cum grauitate deſcendens, pauperi manum porrexit, & plauſtrum non ſine ingenti moleſtia de luto leuauit. Id quidam ſtolidorum conſpicati, ſimulque amictum eius

Reuocatur à Rege.

Officioſe ſuam operam nauat pauperi.

luto

luto fœdatum cernentes, vanæ gloriæ & temeritatiſ eum inſimulare non ſunt veriti. At ille optimo conſcientiæ ſuæ teſtimonio fretus, calumnias ſurda aure pertranſibat, opprobriaque æquo animo tolerabat; cùm ecce Angelus Domini veſtem eius mundare eſt viſus, multoque quam ante candidiorem reddere. Ea res cum Regi innoteſceret, cerneretque Dei famulum mitiſſimis præditum moribus, perditorum hominum calumnijs nihil moueri: honorifice à ſe demiſſum pietatis ac religionis operibus libere vacare permiſit.

Angelico miniſterio eius veſtes mundantur.

Regia igitur auctoritate ſecurus vir Dei, in Eliſgangium commigrauit territorium, vbi monaſterium in poſſeſſione propria conſtruxit: quod deinde maximarum virtutum ſtudiis celeberrimum reddidit. Ibi namque vigilijs, ieiunijs, & orationibus viriliter inſiſtens, clariſſimos de hoſte triumphos egit. Inediæ adeo patiens erat, vt tota hebdomada, exceptis prima & quinta ſabbati in cibum potumue admitteret nihil. Quadam vero nocte dum obuolutus de more cilicio membra quieti dediſſet, angelico ductu Bobienſe in Italia monaſterium luſtrauit, diuinoque hoc monitus eſt oraculo, vt ob explorandam arctioris continentiæ ſemitam talia loca inuiſeret. Tribus igitur pueris itineris ſui comitibus & aſello aſſumptis, Alpium iuga tranſmiſit, Bobiumque ingreſſus, à diſcipulis B. Columbani peramanter eſt exceptus: vbi multa futurorum præſagia poſteris intimanda à Deo cognouit. Inde vero cœleſti iterum monitus oraculo Romam petiit; vbi votis omnipotenti Deo rite perſolutis, denuo per Alpes ad Gallica rura iter conuertit. Cùm autem, tranſcenſis Alpibus, hoſpitij causâ monaſterium quoddam Romanis nuncupatum vltra ſaltum Iurenſem ſitum peteret, ſanctiſſimis monachorum iſtorum diſciplinis vehementer delectatus, eorum ſe militiæ adiungit, anniſque admodum 10. ſpiritalia ibidem ſtipendia fecit, ſuauiſſimoque virtutum ſuarum odore multos è mediis mundi honoribus, ac certiſſimis animarum periculis, ad Chriſti ſerui-

Regio aſſenſu conſtruit monaſterium.

Mira eius inedia.

Decem annis in monaſterio

ſeruitutem & viam ſalutis æternam adduxit: cœleſti viſione ibidem haud raro conſolatus.

quodam ſanctiſſimè viuit.

Eodem tempore, anno tertio Clodouei Regis, filij Dagoberti, Audoenus ſedem vrbis Rothomagenſis adeptus, doctrinæ munere & vitæ ſanctitate celebris habebatur. Cuius fama excitus VVandregiſilus, ſimulque in viſu admonitus vt occidentalia Galliæ reuiſeret loca, Rothomagum peruenit; vbi ab antiſtite venerabili reuerenter exceptus, ſacris omnibus eſt initiatus ordinibus. Ipſe vero eximia cum laude ſibi iniuncta explebat miniſteria. Quamobrem memoratus glorioſus præſul eum in vrbe ſecum perpetim retinendum cenſuit. At vero egregius Dei cultor, mundanorum honorum faſtidio laborans, vt tutius cœleſtibus frueretur, ſecreta eremi ardenter expetere, & viam omnem tentare, vt excuſſo ſeruitutis iugo, vni Chriſto, ab hominum conſuetudine auulſus, aſſiduo militaret. Talia voluenti animo, Erchinoaldus vir religionis ſtudioſiſsimus, magnam ſoli partem, quam veteres, ob riuum in eo loco fluentem, Fontanellam vocabant, contulit; terminoſque monaſterio conſtruendo aptiſſimos auxit. Tum vir ſanctus, ciuitate relicta, eo conceſsit, cum nepote ſuo Godone: ac cœpit ædificare, anno Dominicæ Incarnationis 645. Clodouei Regis 11. ſedente beatiſsimo Papa Martino. Tam vero ſolerti ſtudio, tantaque induſtria perfectum eſt, vt pene illo in tempore aliis præclarioribus cœnobiis æquaretur.

Eius vita habetur 24 Auguſti.

Initiatur ſacris ordinibus.

Conſtruit Fontanellenſe monaſterium, & congregat trecentos monachos.

Et quidem non multo poſt, ſpectata vitæ morumque ſanctimonia, trecentos haud infima conditione diſcipulos ibidem congregauit. Porro complures alias vir Domini ædificauit baſilicas egregij operis: quas ſanctorum reliquiis à Romano Pontifice impetratis inſigniter exornauit. Accidit autem die quodam, vt Betto quidam cuſtos regij ſaltûs, loco illo, in quo fratres manibus victui neceſſaria comparabant, cedere ab ijſdem compelleretur; vnde liuoris peſte correptus, ſimulque dæmone plenus, viro Dei lancea ad necem inferendam prompta occurrit; ſed mox vltio diuina

Betto dum vult virũ Dei confodere, diuinitus punitur.

dexte

dexteram labefactans, ipſum inſuper à dæmone arreptum humi ſtrauit; quem vir ſanctus, eius miſertus, prolixis precibus tandem erexit: ſanumque ad propria à ſe dimiſit. Claruit & prophetiæ ſpiritu: ita vt quæ ventura eſſent, plurimis indicârit. Aliis prætere miraculis admodum clarus extitit; ſed nulla maior illius laus, quam quod ingentem populi multitudinem nefaria idolorum ſuperſtitione conflictantem Chriſti cognitione illuſtrauerit, & diabolicæ ſeruitutis iugum ceruicibus illorum excuſſerit, aſſiduiſque monitis in viam iuſtitiæ ſine vllo errore perduxerit. Erant & omnes Caletorum populi adeo vita & moribus efferati, vt præter Chriſtianum nomen haberent nihil, quod eorum religionem à gentilium diſtingueret. Eos vir diuinus à mentis cæcitate & inſanientis animi temeritate, ad tantam vitæ modeſtiam & purum adeo religionis adduxit cultum, vt in ijs cœleſtis quædam reſpub. diuinis opibus florentiſſima cerneretur. Nec minor illi cura, vt afflictos & pauperes, & conſilio & opibus recrearet, & ſe ſuaque omnia cum inopia preſſis benigne communicaret.

Paganos multos conuertit ad Chriſtum.

Chriſtianos impios reformat.

His virtutum inſignibus egregie clarus, ſextum & nonageſimum fere impleuit annum, cùm patriæ cæleſtis deſiderio accenſus aſſiduis lachrymis vitæ ſuæ peregrinationem deplorabat. Tandem vltima imo ſalutifera correptus ægritudine, cùm iam glorioſum beatæ conſummationis inſtaret tempus, cœleſti munitus viatico, ſempiternæque beatitudinis prægustata dulcedine, animam cœlo reddidit, anno ab incarnatione Domini 665. indictione octaua, Pontificatûs Vitaliani Papæ 11. ac Tertij Clotarij Regis anno ſimiliter vndecimo: ſedis vero ſuæ 20. nondum expleto. Corpus eius fuit in eccleſia beati Pauli Apoſtoli ab eo conſtructa honorifice conditum, vbi annis 40. admirandis virtutum ſignis clarum requieuit. Poſtea vero à Domini quippe 729. Baino Taruanæ vrbis antiſtes, & Fontanellæ cœnobij Abbas, reſerato monumento, non modo corpus, ſed & veſtimenta quibus inuolutum erat, ita ab omni corru-ptione

Tranſit feliciter fere nonagenarius.

Tempus obitus eius

Poſt 40. annos corpus & veſtimenta eius integra inuenta.

ptione integra reperit, ac ſi eodem die tumulatum fuiſſet, quod multorum gaudio & lachrymis, in B. Petri Eccleſiam tranſtulit.

VITA S. ROMVLAE VIRGINIS; EX D. Gregorio Papa, Homil. 40. in Euangelia. Claruit Anno partus Virginei 581. & reliq.

C. Baron. Annal. Tom. 7. & in notat. mart. Rom.

QVotieſcunque, fratres, aliquos in hoc mundo abiectos adſpicitis, nolite deſpicere. Pauper cùm reprehenſibilis cernitur, moneri debet, deſpici non debet; ſi reprehenſionis nihil habet, venerari etiam ſummopere, ſicut interceſſor, debet. Rem, fratres, refero, quam bene is qui præſto eſt frater & compresbyter meus Speciosus nouit. Eodem tempore quo monaſterium petij, anus quædam Redempta nomine, in ſanctimoniali habitu conſtituta, in vrbe hac iuxta beatæ Mariæ Virginis Eccleſiam manebat. Hæc illius Erundinis diſcipula fuerat, quæ magnis virtutibus pollens, ſuper Præneſtinos montes vitam eremiticam duxiſſe ferebatur. Huic duæ in eodem habitu diſcipulæ adhærebant; vna nomine Romula, & altera quæ nunc adhuc ſupereſt: quam quidem facie ſcio, ſed nomine neſcio. Tres itaque hæ in vno habitaculo commanentes, morum quidem diuitiis plenam, ſed tamen rebus pauperem vitam ducebant. Hæc autem, quam præfatus ſum, Romula, aliam quam prædixi condiſcipulam ſuam magnis vitæ meritis anteibat. Erat quippe miræ patientiæ, ſummæ obedientiæ, cuſtos oris ſui ad ſilentium, ſtudioſa valde ad continuæ orationis vſum.

23 Iulij.

S. Romulæ inſtitutio, & ſingulares virtutes.

Sed quia plerumq. hi, quos iam perfectos homines æſtimant, adhuc in oculis ſummi opificis aliquid imperfectionis habent, ſicut ſæpe imperiti homines necdum perfecte ſculpta ſigilla conſpicimus, & iam quaſi perfecta laudamus, quæ adhuc artifex conſiderat,

Incidit in paralyſim.

derat, & limat, ita & hæc, quam prædiximus, Romula; ea; quam Græco vocabulo medici paralyſim vocant; moleſtia corporali percuſſa eſt; multiſque annis in lectulo decubans, pene omnium iacebat membrorum officio deſtituta, nec tamen hæc eadem eius mentem ad impatientiam perduxerunt. Nam ipſa ei detrimenta membrorum facta fuerant incrementa virtutum; tantoque ſolicitiùs ad vſum orationis ſuccreuerat: quanto & aliud quodlibet agere nequaquam valebat. Nocte ergo quadam eandem Redemptam, quam præfatus ſum, quæ vtraſque diſcipulas ſuas filiarum loco nutriebat, vocauit, dicens: Mater veni, Mater veni. Quæ mox cum alia eius condiſcipula ſurrexit, ſicut vtriſque referentibus; & multis aliis res eadem claruit, & ego quoque eodem tempore agnoui. Cumque noctis medio lectulo iacentis aſsiſterent, ſubito cælitùs lux emiſſa, omne illius cellulæ ſpatium impleuit; & ſplendor tantæ claritatis emicuit; vt corda aſsiſtentium inæſtimabili pauore perſtringeret; atque, vt poſt ipſæ referebant, omne in eis corpus obrigeſceret: & in ſubito ſtupore remanerent. Cœpit namque quaſi cuiuſdam magnæ multitudinis ingredientis ſonitus audiri; oſtium cellulæ concuti, ac ſi ingredientium turba premeretur.

Completur eius cellula cæleſti lumine.

Sentiuntur multi cœlites ad eã intrare.

Atque, vt dicebant; intrantium multitudinem ſentiebant; ſed nimietate timoris & luminis videre nil poterant: quia earum oculos & pauor depreſſerat, & ipſa tanti luminis claritas reuerberabat. Quam lucem protinùs miri odoris eſt fragrantia ſubſecuta; vt earum animum, quia lux emiſſa terruerat, odoris ſuauitas refoueret. Sed cùm vim claritatis illius ferre non poſſent, cœpit eadem Romula aſsiſtentem ſibi & trementem Redemptam, ſuorum morum magiſtram, blanda voce conſolari, dicens; Noli timere Mater: non morior modo. Cumque hoc illa crebro diceret, paulatim lux, quæ fuerat immiſſa, ſubtracta eſt; ſed is qui ſubſecutus eſt odor, remanſit. Sicque dies ſecundus & tertius tranſijt, vt aſpera fragrantia odoris remaneret. Nocte ergo quarta eandem magiſtram ſuam iterùm vocauit. Qua venien-

ueniente, viaticum petijt, & accepit. Necdum vero eadem Redempta, & alia eius diſcipula à lectulo iacentis abſceſſerant, & ecce ſubito in platea ante eiuſdem cellulæ oſtium duo chori pſallentium adſtiterunt; ac ſic, cùm ante fores cellulæ exhiberentur cœleſtes exſequiæ, ſancta illa anima carne ſoluta eſt. Qua ad cœlum ducta, quanto chori pſallentium altiùs adſcendebant, tanto cœpit pſalmodia leniùs audiri: quouſque & eiuſdem pſalmodiæ ſonitus, & odoris ſuauitas elongata tandem finiretur. Porro earundem Romulæ, & Redemptæ veneranda Corpora aſſeruantur Romæ in Baſilica Mariæ Maioris.

Munit ſe viatico corporis Dominici.

Inter pſallentes cœleſtes choros migrat ad Chriſtũ

MARTYRIVM S. APOLLINARIS Rauennatum primi Epiſcopi, & à Beato Petro Apoſtolorum Principe ordinati; Ex eo quod eſt apud V. P. Laurentium Surium. Paſſus eſt Anno Chriſti 75. Lini Papæ 6. Veſpaſiani Imperato. 4.

C Baron. Annal. To. 1. & in not. mart. Rom.

CVm Petrus Apoſtolorum princeps, Romæ, diuini verbi prædicatione rem Chriſtianam mirifice multiplicaret, Apollinaremque diſcipulum Chriſtianæ diſciplinæ cognitione ſanctiſſime imbutum ſecum haberet, vt Rauennam vrbem eodem veritatis lumine illuſtraret, eum ſacerdotij munere inſignitum perampla cum poteſtate eo deſtinauit. Apollinaris vero Chriſti præſidio confirmatus, & ſacroſancta manuum impoſitione Apoſtoli roboratus, eam expeditionem non minus confidenter quam alacriter ſuſcepit, ſummaque feſtinatione, vt populum à miſeranda dæmonum ſeruitute in Chriſti libertatem vindicaret, accelerauit. Cumque non procul ab vrbe, hoſpitio à quodam milite Aſiatico, nomine Irenæo, exceptus, ibi primùm itineris ſui cauſam panderet, miles is, Habeo, inquit, ô hoſpes filium oculorum lumine orbatum, cum ſi tu Chriſti tui quem prædicas virtute ab ea calami-

23. Iulij. S. Petrus Apollinarem Rauennum mittit.

Digitized by Google

tate liberare vales, ego protinùs Deo tuo nomen meum dabo, eiuſque potentiam reliquis ſimiliter intrepide annunciabo. Apollinaris nihil cunctatus, filium conſpectui ſuo oblatum accepit, ſanctiſſimiſque expiatum precibus Cruce conſignauit, dictoque citius tetram caliginem non tantùm ab oculis, ſed quod admirabilius eſt, à mente fugauit. Quo viſo miraculo, omnis illorum perfidia concidit, & ad Christi ſacra à miſerandis erroribus ingenti animorum gaudio translati ſunt.

Cæcus ab Apollinare cruce ſignatus videt.

Eodem tempore matrona quædam, Tecla nomine, Tribuni militum coniunx, grauiſſimo morbo, qui omnem medicorum induſtriam eludebat, lecto affixa iacebat. Porro Irenæus cùm ſub hoc Tribuno ſtipendia faceret, admirandam Apollinaris virtutem, qua filio cæco viſum contulerat, ei pandit, & hortatur, vt eodem peregrino ad certiſſimam coniugis ſuæ ſalutem familiariter vtatur. Tribunus ea ſpe accenſus, Apollinarem ex ædibus Irenæi Rauennam aduocat, honorifice ſuſceptum, de nomine & officio ſtudioſe percunctatur. Reſpondit Apoſtolus, ſe Chriſti Ieſu filij Dei viui ſeruum eſſe, cuius ſine nomine nihil poſſet. Tum Tribunus, Ecquæ, inquit, eſt Ieſu virtus? Tunc Apollinaris, aduocata militum concione, Chriſti nomen inſigni precatione inuocauit, vt mentes illorum, denſiſſimis ignorantiæ tenebris inuolutas, lumine ſuæ claritatis illuſtraret; & apprehenſa coniugis Tribuni dextra, Surge, inquit, in nomine Domini & Dei noſtri Ieſu Chriſti, illiuſque potentiam libere confitere. Mox illa incolumis conſiſtens, perfuſis præ gaudio & admiratione lachrymis; Non eſt, inquit, alius Deus præter Ieſum, quem tu prædicas. Viſo tam illuſtri miraculo, Tribunus & milites ſtupore oppreſſi, tandem magna voce Chriſtum vnum cæli terræque Deum conclamârunt, ac ſtatim ſacro fonte expiati, ingenti cum gaudio Chriſti legem amplexati ſunt.

Tecla, Tribuni Rauennatenſis vxor ægrotat.

Vxorem Tribuni clinicam ſanat Apollinaris.

Multi credunt.

His tam felicibus Euangelij ſui initijs vehementer gauiſus Apoſtolus, cæterorum quoque animis ignem inijce-

Digitized by Google

inijcere aggreſſus eſt. Itaque cùm multi quotidie ad eum ventitarent Chriſtianæ doctrinæ, cupidi, eos ipſe præclare erudiebat, & ſacro fonte luſtratos, ad reliquorum ſimiliter animos expiandos inſtruebat. Duos ordinauit presbyteros, Adhæretum & Calocerum, Martianum vero nobiliſſimum virum, & Leucadium Philoſophum Diaconos fecit; & ſex clericos conſtituens, cum illis diu noctuque in ædibus Tribuni, Chriſtianæ rei operam nauabat, Miſſas faciebat, pſalm. & hymnis Dei laudes celebrabat, & multos quotidie ſacris aquis tingebat. Iamque fama eius omnium ſermone celebrata ad Saturnium Ducem delata fuit; qui protinùs virum ſanctum ad ſe vocatum, Rauennatis Capitolij Pontificibus obtulit, vt diligentius doctrinæ illius inſtitutum cognoſcerent. At vero cùm Apoſtolus ſe Chriſti, cæli terræque conditoris, ſeruum eſſe diceret, Saturninus, Quid, inquit, an ignoras ſacrum nomen Iouis, cuius hac in vrbe magnificum eſt fanum, mirificeque exornatum? Cumq. ſe & Iouem & fanum ignorare reſponderet ſanctus, ilico Pontifices Apollinarem in Capitolium deduxêre, ſperantes fore vt Chriſti ſeruus ſimulacro ſupplex fieret. Sed vir ſanctus, viſo Iouis ſimulacro, Quam, inquit, ſatius foret, vt hæc aurea ornamenta in pauperum vſus erogarentur, quam quod dæmonum cultui dicata hic appenduntur.

Vide quomodo in primitiua Eccleſia etiam Miſſa ſunt celebrata, & Pſalmi decantati.

Tum vero Pontifices facta in eum impreſſione cum populo, immani eum cæde mactârunt, eiectumque extra vrbem ad mare ſemiuiuum reliquerunt; quem diſcipuli mox inde ſublatum, in cuiuſdam viduæ inſigni pietate domo abſconderunt, ac ibidem ſedulo curandũ fouendumq; procurarunt. Poſt menſes vero ſex Bonifacius ciuis Cluſenſis, cuius ea in vrbe erat egregia nobilitas, ſubito loquendi facultate priuatus, & vxori & ciuibus vniuerſis ingentem luctũ attulit. Cumq; nulla medicorum induſtria malo remedium inuenire poſſet, vxor illius, audita viri Dei fama, ilico ad ædes viduæ conuolat, orat Apollinarem obnixe, ne grauetur, maritum magno malo conflictantem inuiſere. Neq; recu-

Crudeliter cæditur.

Q 2 ſauit-

ſauit vir ſanctus; ſed vt primùm ædibus appropinquauit, puella è familia eius ſæuo dæmone obſeſſa horrendas in Apollinarem minas iacere cœpit; ni protinùs recederet, ſe daturum operam, vt pedibus manibuſque ligatis male mulctatus vrbe pelleretur. Apoſtolus vero verbo ſilentium imponens, & dæmonem expulit, & Bonifacio linguæ beneficium reſtituit, ſimulque eodem die ampliùs quingentos homines ad Chriſti ouile adduxit.

Eÿcit dæmonem, & muto loquelam reddit.

Ea res cùm gentilium quorundam animos vehementiùs exacerbaret, tùm ira inflammati in Apoſtolum impetum dederunt, fuſtibuſque atrociter cæſum nudis plantis candentes prunas calcare compulerunt; quas cùm plane illæſus, inuocato Chriſti Ieſu nomine, inambulaſſet, barbari furore efferati, vrbe eum exturbârunt, & ſeuera admodùm denunciatione introitum interdixerunt. Igitur extra muros conſtitutus, in tugurio quodam, Euangelium propagare non deſtitit, ſed ſummos infimoſque ad ſe ventitantes Chriſto genuit, & cœleſti pane, peracto Miſſæ ſacrificio, aduerſus hoſtium furorem communiuit.

Calcat nudis plantis prunas ardentes.

Eÿcitur vrbe.

Interiecto deinde multorum annorum ſpatio, Rauennatis Eccleſiæ gubernacula Calocero tradidit, vt populum Æmilianum miſeranda dæmonis ſeruitute oppreſſam, in Chriſti libertatem aſſereret, & Chriſtianæ fidei terminos dilataret. Quo proſpere ſatis perfunctus officio, Rauennam rediit, & Rufi patritij filiam vita functam, magno multarum animarum lucro ſuſcitauit; ſanamque & incolumem parenti reſtituit. Erat enim Rufus à nominis Chriſtiani profeſſione alienus; ſed cum præter omnem ſpem & expectationem vnicám filiam è mortis faucibus ad vitam reuocatam cerneret, tanta eſt & admiratione & gaudio affectus, vt ſe cum trecentis viginti quatuor promiſcui ſexûs confeſtim ad Chriſtiana ſacra transferret, virginemque filiam perpetuæ caſtitatis voto Chriſto libenter conſecraret. Hæc cùm celebri ſermone ad aures Cæſaris perlata eſſent, miſſo ſucceſſore, Rufum dignitate exuit; & vica-

Docet in Æmilia.

Mortuam ad vitam reuocat.

Digitized by Google

vicario Meſſalino in mandatis dedit, vt Apollinarem vi mala coactum, Ioui cæteriſque d js ſuppl cem redderet. Nihil à Meſſalino intentatum relictum. Nam vt inſtituta cum Chriſti Apoſtolo diſputatione inſuperabilem eius animum cognouit, protinus veſtibus nudatum fuſtibus mactari iuſſit; inde in eculeo ſuſpenſum, varijs cruciatuum generibus torqueri. Porro Meſſalinus, viſa martyris inuicta fortitudine, admiratione defixus, clamauit; Quid quæſo præmij pro his tam atrocibus expectas ſupplicijs? Cui martyr: *Qui perſeuerauerit in finem, hic ſaluus erit.* Et ſi quis in Chriſto mortuus fuerit, viuet. Hæc eſt remuneratio Chriſtianorum. Hoc martyris reſponſo Chriſtiani omnes incredibili gaudio perfuſi exultabant; quidam vero è tortoribus, qui cæteris ſæuitiæ palmam præripere conabatur, à malo dæmone correptus ſubito expirauit. Meſſalinus interim in nouis ſemper inferendis ſuppliciis laborans; Effundite, inquit, in plagas bullientem aquam, vinctumque graui pondere ferri ſub præconis voce ad nauim abducite, vt Illyrico damnatus exilio, longioribus fractus pœnis ad mentem redeat. Appollinaris autem conuerſus ad Iudicem, Cur, inquit, ô impijſſime, cur, inquam, non credis in filium Dei, vt poſſis vitare æternos gehennæ cruciatus? Tum indignatus Meſſalinus, os eius lapidibus contudi iuſſit. Qua immanitate commoti Chriſtiani, impetu in gentiles facto, ducentos trucidârunt. Nec Meſſalinus pœnæ expers fuiſſet, niſi fuga intentos capiti ſuo mucrones declinaſſet. Porro beatum Apollinarem horrido concluſum carcere inedia confici iuſſit. Sed fuit vir diuinus angeli miniſterio refectus, & viribus ad maiora perferenda egregie auctus. Interiecto deinde quatriduo, vt audiuit Meſſalinus, Chriſti ſeruum, quem extinctum credebat, nouo inſuper corporis animique donatum robore, clam iniectis ei catenis in exilium deportari iuſſit. Adiunxerunt ſe comites tres è Clero, præcipua religione viri; qui fidelem illi in quouis negotio operam præſtiterunt.

Fuſtibus caditur, & in eculeo torquetur.

Matth. 10. & 24.

Os eius lapidibus contunditur.

Horrido carceri traditur.

Mittitur in exilium.

Vt vero ſolutis anchoris in altum prouecti ſunt,

Naufragio cum ſuis Clericis & duobus militibus ad littus eijcitur.

ſubito coorta tempeſtas nauem alliſit, omnibuſque miſerando ſpectaculo fluctibus hauſtis, ſolus Chriſti ſeruus cum Clericis & duobus militibus ad littus eiectus eſt. Et quidem milites, relicta confeſtim idolorum ſuperſtitione ſacro fonte luſtrati ſunt; Apollinaris vero in Moeſiam profectus, Euangelium, nullo tamen operæ pretio, prædicauit. Erat viri cuiuſdam primarij frater lepra horrende deformatus; cui vir ſanctus in Chriſti nomine ſanitatem contulit, & ad Chriſti fidem haud inuitum adduxit. Inde Danubij littora terens, vberiores prædicationis ſuæ fructus collegit. Sed vt primùm barbaris innotuit, hoſtem eum idolorum eſſe, de nece illi inferenda conſilia inierunt. Quo cognito, in Thraciam profectus eſt; vbi in quadam ciuitate idolum vnum omnium celeberrimum negabat ſe deinceps reſponſa dare poſſe, niſi diſcipulus Petri Apoſtoli Ieſu Chriſti, profligatus eſſet. Facta ergo inquiſitione, repertum tandem Chriſti ſeruum, plagis multis conciſum in Italiam remiſerunt.

Sanat leproſum.

Redit Rauennam.

Triennium iam vir diuinus incertis vagans ſedibus, per varia loca læta Euangelij ſemina ſparſerat, cum Rauennam reuerſus, ſumma cum exultatione excipitur, & feſtiuo cum hymno ad intermiſſa Chriſtianæ Reipubl. gubernacula admouetur. Cumque die quodam in Cyrenæi Senatoris poſſeſſione rem diuinam faceret, cœtumque fidelium cæleſti pabulo reficeret, repente barbari lymphati amenteſq; irruunt, vinctumq; Apollinarem, multis plagis impoſitis, ad forum pertrahunt. Ibi communi omnium ſententia decernitur, vt ad Apollinis ſimulacrum duceretur, indignus videlicet Iouis conſpectu. Adductus igitur Chriſti ſeruus in fanum, ingenti interim tam Chriſtianorum quam gentilium multitudine exitum rei præſto ante, primo inani ſimulacro male precatus, pias ad Chriſtum preces fudit, moxque diſſoluto idolo, fanum ipſum euerſum eſt.

Templum Appollinis euertit precibus.

Gentiles eo facto commoti, vinculis conſtrictum Thauro Iudici necandum tradiderunt. Is congregatis vrbis totius nobilibus, ita martyrem compellauit; Oramus

mus te, ne quid celes eorum, quæ maxime ex te ſcire deſideramus. Cum videamus maxima te populi cinctũ multitudine, quæ mordicùs tibi adhæret, venit nobis in mentem admirari, qua virtute res adeo ſtupendas efficias. Dicito, eſt ne aliqua in te diuinitatis virtus? Cui Apollinaris; Nulla, eſt in me diuinitas, ſed eſt hæc virtus Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui credentibus in ſe admirandã hanc miraculorũ virtutem contulit. Thaurus, cui erat filius ab ipſa natiuitate cæcus; Si, inquit, filium meũ à miſerandis va de tenebris liberaueris, profecto & ego Chriſto tuo nomen dabo. Sin minus, noueris te flammis mendacio tuo debitis exurendum. Nec mora; Venienti in medium cæco, Apollinaris lumen tribuit, & Thaurum procereſque, rei nouitate ſtupefactos, Chriſtianis ſacris ſupplices initiauit. Thaurus autem Iudex annis admodum quatuor, in quodam ſuo prædio eum conſeruauit, & rem Chriſtianam occulte multiplicantem benigne habuit, & à barbarorum furore inſidiiſque tutum conſeruauit. *Cæco reddit lumen, & Iudicem procereſq; conuertit.*

At vero templorum Pontifices inuidia tabeſcentes, quod optatis diu ſuppliciis eum afficere non poſſent, variis apud Veſpaſianum Imperatorem calumniis certârunt, vt hominem maleficum & turbulentis erroribus (quemadmodum aſſerebant) populũ ſubuertentem vita priuaret, ne ſæua peſtis ad Reipublicæ totius contagionem & interitum permanaret. Igitur Veſpaſianus, ſceleratorum hominum calumniis impulſus, eum exilij reum eſſe denunciauit; Nam ſi diis, inquiebat, irrogauit iniuriam, ipſi potentes vindictam expetant. Ea ſententia Rauennam allata, Demoſthenes vir illuſtris & patricius, ſed ethniciſmi erroribus vehemẽter implicatus, comprehenſum Apollinarem Centurioni cuſtodiendum tradidit, vt interim quibus potiſſimum ſuppliciis eum perderet excogitaret. Porro Centurio ille, cùm occulte Chriſtianis rebus ſtuderet, Chriſti ſeruum noctu clam dimiſit. Sed vbi res dæmonum cultoribus innotuit, eum inſecuti, non longe à porta fuſtibus tamdiu mactârunt, donec plane extinctũ crede- *Accuſatur apud Veſpaſianum Apollinaris. Veſpaſiani reſponſum.*

 rent,

rent. Sed ante lucem à diſcipulis collectus, eorumque ſingulari di igentia recreatus, in vicum leproſorum perductus eſt; vbi poſt dies ſeptem è corporis ergaſtulo lætus ad cæleſtis patriæ regnum feliciter commigrauit, poſtquam Eccleſiam illam annis octo & viginti, menſe vno & diebus quatuor, inter varia certamina inexhauſtis laboribus adminiſtrâſſet.

Feliciſſime moritur.

C. Baron. in notat. mar. Rom.

VITA S. LIBORII ECCLESIAE CEnomanicæ Præſulis Quinti; Ex ea quæ eſt optima fide apud V. P. Laurentium Surium. Claruit temporibus S. Martini Antiſtitis Turonenſis; qui floruit (iuxta C. Baron. Tom. Annal. 4.) Anno Domini 386. & reliq.

23. Iulij. Patria eius & genus.

SAnctus Liborius ex Gallis originem ducens, & parentum haud ignobili ortus proſapia, clariſſimam patriam ſuorum claritudine meritorum amplius illuſtrauit. Siquidem ab ætate primæua, maturum in bonis actibus cor gerebat: neque illecebris voluptatum carnalium, vt ætati lubricæ moris eſt, animo cedens, neque vitio leuitatis indulgens. Porro flagrantiſſimo diſcendi accenſus ſtudio, cunctarum fere ſibi vtilium ſcientiam ſcripturarum ſatagebat intentus auditor acquirere: quas poſtmodum, in quibus opus eſſet, valeret facundus præceptor ingerere. Denique ſimul cum proceſſu temporis, probitatis ac prudentiæ proficiens incrementis, ita in breui maturitatem virilis ornabat ætatis, vt acceptus apud omnes, & tam honore, quam amore dignus haberetur.

Qualis in ſtatu exti terit ſeculari.

Poſtquam autem tam vitam quam habitum ſecularem cæleſtium præmiorum intuitu dereliquit, & vere à Domino in ſuam electus ſortem, Clero aſſociatus, ac officiis eſt functus eccleſiaſticis, amplius totum ſe diuino cultui viſus eſt mancipare. Vnde Patauio

Qualis in Eccleſiaſtico.

viro

viro ſanctiſſimo Cenomanorum Antiſtite, omnium ingenti mœrore è viuis ſublato, totius populi vnanimi aſſenſu, regulariter Pontifex ordinatus, ad Eccleſiæ Chriſti regimen, iuxta morem Canonicum aſſumptus eſt. Et quidem haud illum tantæ dignitatis honores, ſolitæ religionis mutare potuêre mores, nec Eccleſiaſticorum occupationes negotiorum quicquam ex quotidiana diuinæ laudis & placationis ſeruitute prætermittere coegêre; quinimo tanto eam inſtantius adaugere curauit, quanto iam non ſuæ ſolius, ſed multarum animarum ſalutis cauſa recte ſe viuere debere ſciebat.

Creatur Cenomanorum Antiſtes.

Qualis in Epiſcopatu.

Igitur Dominici gregis pius paſtor, commiſſis ſibi ouibus duplici quidem adhibita cura, exhortationibus & exemplis, iter ad æternæ vitæ pabula quærenda, & ſpiritualium morborum dira contagia vitanda, demonſtrando eximium ex eis acquiſiuit lucrum; multos enim ab iniquitate conuertit, & rectitudini vitæ fideique reſtituit. Habuit hoc vir ſanctus præ cæteris tum temporis Pontificibus, religionis & Dei amoris indicium ſpeciale, quod omnia, quæ ad eius laudem iugiter celebrandam, & Eccleſiaſtici cultûs officium pertinent, totis niſibus amplificare, prouehere, atque ornare contenderit: & exceptis his, quæ ſibi ſuiſque ad quotidiani victûs & veſtitûs neceſſaria, quibus ſolis contentus erat, vix ſufficere poterant, necnon & his, quæ ad egentium & inopum ſuſtentationem larga manu ſolebat expendere; reliquos omnes redditus Epiſcopalium poſſeſſionum, omnes quarumlibet rerum cenſus, qui ſibi ex omni ſua diœceſi debebantur, vel ſi quid ex fidelium donationibus conferebatur, ad exhibendum Eccleſijs congruentem ornatum, & noua quæque oratoria in locis, quæ ad hoc opportuna videbantur, conſtruenda deputauit.

Diuini cultus ſtudioſiſſimus.

Quorum conſtructionem, primum diuinæ ſeruitutis multiplicandæ intuitu aggrediebatur; dehinc etiam plebium commoditati pariter & ſaluti proſpicere pie meditabatur: vt ad Eccleſias cum ſuis ſacerdotibus

Digitized by Google

prope poſitas facile confluere, orationum ſtudijs aſſueſcere, regenerationis gratiam conſequi, documenta ſacræ legis audire, cæleſtium ſacramentorum celebrationibus intereſſe, atque omnia Chriſtianæ legis & religionis iura diſcere & exercere valerent. Hac igitur pia intentione decem & ſeptem ſacris ædibus nouiter conſtructis & dedicatis, ſuam parochiam ita omnem illuſtrauit, vt in qualibet eius parte populo degenti aliquam orationis domum vicinam eſſe conſtaret. Obſeruandum vero omnino cenſuit, ne qua ibidem legitimis horis die noctuque ſacrorum intermiſſio fieret officiorum: quibus ſanctæ & indiuiduæ Trinitati debitæ gratiarum actiones & laudes referrentur.

Septendecim ædificat baſilicas.

Legitur feciſſe Ordinationes nonaginta & ſex; Ordinaſſe vero presbyteros ducentos decem & ſeptẽ; Diaconos centum ſeptuaginta ſex: Subdiaconos nonaginta tres. Reliquorum quoque graduum miniſtros, quantum ſacris officiis congruum & ſufficiens eſſe videbat. Habuit præterea bonum teſtimonium etiam ab his, qui foris ſunt; ſic ſiquidem religionis conſtantiam ante Deum ſeruabat, vt tamen proximorum oculos non offenderet; ſic humano foris ſtudebat placere iudicio, vt diuinis obtutibus non diſpliceret in occulto. Ita per omnia verus Dei cultor illi merito Pontifici comparatur, quem ſine querela Domino ſeruiſſe euangelica laudat hiſtoria; niſi quod hic tanto præſtantioris fuerit ſacerdotij præſul, quanto figuram veritas, quanto legem veterem noua Chriſti gratia tranſcendit.

Ordinationes eius.

Lucæ 1.

Cum autem diuinæ maieſtati complacuit, poſt tam egregia tot annorum certamina, victorem hoſtis antiqui militem ſuum æterno præmio glorificare, anno quinquageſimo Epiſcopatûs ſui, corporis eum moleſtia ita fatigari permiſit, vt adeſſe ſibi diem exitûs ſui non dubitaret; quo tempore S Martinus Epiſcopus Turonenſem regebat Eccleſiam. Cui inter alia, quibus aſſiduè frui ſolebat, Angelicæ collocationis myſte-

Diuturnitas eius Epiſcopatus.

Claruit is ſanctiſſi.

myſteria, etiam hoc ex diuina reuelatione præceptum eſt, vt ſanctum hunc in infirmitate poſitum viſitaret; cui obtemperans atque vrbem Cenomanicam ingreſſus, inuenit beatum præſulem iam in extremis poſitum, & cæleſti quidem gaudio, quod intraturus erat omnimodis intentum. Hic vero quis digne poſſet referre, quanta ab eodem lætitia ſuſceptus ſit? quam diuina, quam ſpiritualia, quam cæleſtia fuerint eorum colloquia?

mus Pontifex anno 386 &c. Iuxta Tom. 4. Annal. Baronii. Eius vitã habet lector 11 Nouemb. Viſitatur à S. Martino S. Liborius.

Igitur ſacer Antiſtes, præſente ſibi tanto conſolatore, ſuarumque exequiarum prouiſore, ſolutus mortalitatis vinculis lętus ad regna cælorum conſcendit. Cuius venerabile corpus S. Martinus cum honore congruo ad Eccleſiam extra vrbem duodecim Apoſtolis ſacram duci, & in ea ſepeliri iuſſit. Sequenti vero die populum omnem, qui ad tanti viri exequias copioſus nimis & innumerabilis conuenerat, & internũ amorem erga paſtorem ſuum largiſſimis lachrymarum fontibus teſtabatur, in Eccleſiam conuocans, ſanctæ doctrinæ admonitionibus conſolabatur, eiſq. Victurium ordinauit Epiſcopum. Porro anno ſalutis 836. Indictione 14. Ludouici Imperat. 23. ſacræ eius reliquiæ Paderbornam fuêre tranſlatæ; eximijs in itinere glorificatæ miraculis, curationibus, quippe cæcorum, claudorum, mutorum, ſurdorum, dæmoniacorum, & aliorum debilium atq. languentium: quæ etiamnum apud venerandum eius tumulum ſæpius oſtenduntur.

Moritur feliciter beatiſſimus Præſul. Victurius eius ſucceſſor. Præclaris coruſcat miraculis, in Tranſlatione Paderbornam.

VITA S. BIRGITTAE, ALIAS BRIGITTAE, viduæ. Ex ea quæ ſincere conſcripta habetur apud V. P. Lauren. Surium. Obiit autem an: Domini 1373. Relata in numerum Sanctorum a Bonifacio nono, Summo Pontifice.

C. Baron. in Not. Martyrolog. Rom.

S. Birgitta, illuſtri admodum proſapia in regno Sueciæ oriunda, non modo parentes; ſed &

23. Iulii. Illuſtris

auos,

gius Proſapia in Suedia, auos, proauos, abauoſque ea habuit pietate & religione conſpicuos, vt exemplo Abrabæ, aliorumque priſcorum patrum, quamuis diuitijs abundarent, vitæ tamen conuerſatione veros ſe in hac terra peregrinos declararent. *Parentes eius.* Patri Birgerus nomen fuit, matri vero Sigridis; cuius pater regio ſanguine procreatus, maximam auri argentique vim in Eccleſiarum conſtructione liberaliter expendit, ampliſſimoſque redditus magnificentia ſua dignos dotis nomine ijſdem aſſignauit. Porro Birgitta in lucem hanc non ſine magnis futuræ ſanctitatis iudicijs edita, anno ætatis ſuæ plus minus ſeptimo, *Traditur matertera, defuncta matre, nutrienda.* matre iam vitæ munere ſanctiſſime perfuncta, materteræ, inſigni prudentia & religione matronæ diſciplinis imbuenda eſt tradita. Vbi præclaris quibuſdam ſanctitatis præludijs vitam ita inſtituit, vt & multis Chriſti conſolationibus & inimici etiam terroribus indies ad maiora vocaretur. Facta vero nubilis, pater eam cuidam adoleſcenti, cum generis claritate tum prudentiæ opinione illuſtri, deſpondit: vt familiæ vniuerſæ maiorem dignitatis ſplendorem adferret. Erat is ſponſus Nericiæ princeps: Vlpho de Vlphaſo nomine; *Nubit Vlphoni, & toto anno viuunt continenter.* qui virginem ſpectabili morum elegantia præditam caſtis adeo amoribus proſequebatur, vt nefas eſſe duceret carnalibus eius amplexibus frui. Anno itaque integro ſe continuit, virginemque pudicitiæ deditam hortabatur, vt ardentibus ſecum precibus incumberet, quo prolem omnipotentis Dei ſeruitio perpetuo conſecrandam generarent. Inde amori mutuo ita incubuerunt, vt ſemper tamen ſacro Quadrageſimali tempore, diebuſque ſolennibus, & ſexta qualibet feria à carnali copula abſtinerent, carnemque diſciplinis aſperioribus ad virtutem omnem exercerent. *Deut. 32.* Porro mater Birgitta, vt primum prolibus à Deo ditata fuit, tanquam aquila prouocans ad volandum pullos ſuos, & ſuper eos volitans, eas ad omnem ſanctitatem ſolicitè educabat: adhibens illis præceptores, qui eos in fide & moribus inſtituerent.

Loca autem & perſonas omnes ſuſpectas vbique decli-

declinabat: ſemper honeſtas ancillas & comites morũ grauitate conſpicuos apud ſe retinens. Et vt erat otio acerrima inimica, iugiter bonis ſanctiſque exercitijs vacabat; nunc ardentiſſime cæleſtia meditans; nunc operi manuum incumbens; nunc Sanctorum vitas & ſacra Biblia legens; nunc Eccleſiarum limina terens, diuinis officijs libenter intererat: ieiunijs quoque, vigilijs & orationibus feruenter intenta, carnem ſpiritui ſubditam reddebat. Quam vero infirmis, morbidis & pauperibus benigna perpetim fuerit, vix condigne explicari poſſit. Habebat ſiquidem magnas ædes eiſdem deputatas: quibus & ipſa cum multa humilitate ſæpenumero inſeruiebat, lauans & oſculans pedes eorum.

Pia eius quotidiana exercitia.

Maritus autem eius, cum eſſet vir ſtrenuus & potens, & ex præcipuis Regis conſiliarijs, perſpecta tanta eius virtute & gratia, in tantum illius factis & ſalutaribus delectabatur ſermonib. & conſilijs, vt reuerſus ex ſpontanea quadam cum ea ſuſcepta peregrinatione, ſumma eiuſdem voluntate, perpetuæ continentiæ votum arriperet, ſeque tandem in monaſterio Aluaſtra ordinis Ciſtertienſis Deo dicaret; vbi vitæ curſum feliciter peregit. Quo defuncto, ſancta & pudica matrona, facultatibus ſuis inter proles ſeptem diſtributis, ſedulo animum ad monaſticæ vitæ ſtatum adiecit. Cumque animi dubia fluctuaret, cui potiſſimum vitæ generi ſe dicare vellet, fertur cœleſti admonitam oraculo fuiſſe, vt cuncta vitæ ſuæ conſilia ad Magiſtrum Matthiam, ſacrarum literarum Doctorem eximium, & in diſcretione ſpirituum in primis præſtantem, referret: ſeque ſuaque omnia ex illius conſilio moderaretur.

Vlpho maritus eius fit Monachus.

Doctor Matthias ſpiritalis pater S. Birgittæ.

Tunc Brigitta nihil cunctata, ſimul cum vita & habitum mutauit, & nouum Canonem ordinemque ſacris VVaſtenæ cœnobij virginibus conſcripſit, tam ſanctum, pium, & cæleſtibus adeo decretis inſtructum, vt ſine controuerſia, cuncti ex ore ipſius Chriſti eum prodijſſe faterentur. Interim vero nobilium faſtus ſubitariam eius vitæ mutationem & habitus vilitatem indi-

Nouus ordo S. Birgittæ.

Digitized by Google

indigne ferebat, calumniabaturq. ex ſana parum mentis iudicio prouenire. Sed illa calumniatum patiens præclare ſecum ſtatuebat, nullis hominum perſecutionibus à ſuſcepto inſtituto vel latum vnguem recedere; illud ſubinde ad mentem reuocans, quod ſicut laudantium præconia malam conſcientiam non ſanant: ita nec bonam vituperantium conuicia lædere.

Conſtantia eius.

Triginta ab obitu mariti annis, ſpreto linearum veſtium vſu, excepto capitis velamine, aſpero cilicio carnem macerabat; humus vero tapeto ſimplici inſtrata, delicata matronæ membra, longo feſſa peruigilio, ad ſomnum excipiebat. Sextis quibuslibet ferijs, ignitas cerei ardentis guttas in nudam deponebat carnem, & herba quadam amariſſima palatum excruciabat, vt memoria ſuppliciorum Chriſti menti impreſſa tenacius inhæreret. Nodoſis inſuper & aſperis ſane ligaminibus, die noctuque corpus terebat, & confeſſione, animi labes vel leuiſſimas ſexta qualibet feria expiabat: totaque mente commentationi paſſionis Chriſti, cuius conſideratione potiſſimum afficiebatur, nauabat operam. Paupertatis & obedientiæ vero ſtudium adeo ſemper adamauit, vt res & facultates ſuas omnes alteri diſpenſandas commiſerit, & quoties inde vel in ſuos vel aliorum vſus aliquid conuerti cuperet, ſumma cum humilitate in Chriſti nomine id ſibi dari petebat.

Veſtitus & Lectus eius.

En vt memoriam agat paſſionis Chriſti.

Paupertas eius.

Biennio in domibus Aluaſtræ monaſterio vicinis ex obedientia morata fuerat, cum iuſſa Chriſti mandato peregrinationis ſuſcipere labores, Romam venit, vbi Sanctorum limina ſingulari deuotionis ſtudio viſitauit. Inde Hieroſolymam profecta, loca omnia Chriſti ſupplicijs inſignita luſtrauit. Ibi vero plurima de ſtatu regnorum cognouit, & diuinis intrinſecus viſiationibus mirifice illuſtrata fuit. Perſolutis autem ex animi ſententia votis; inde Romam rediJt, vbi multo deinde clarius ſanctitatis illius ſplendor indies eluxit. Et quidem tanta fuit illius animæ mentiſque puritas, tantus nitor, vt non modo hor-

Venit Romam.

It Hieroſolymam: & inde reuertitur Romam.

hórrendam peccati faciem ipſa in ſe horreret ; ſed nec iniquorum hominum præſentiam vllo modo ferre poſſet. Si quis enim vel mortiferi alicuius peccati labe contaminatus illi aſtaret, vel fraudulenter loqueretur, adeo tetrum ex eo fœtorem hauriebat, vt vix poſſet ſubſiſtere, & mox nares obſtruere cogeretur. *Valde ei fœtent peccato mortifero obnoxii.*

Ante autem quam Hieroſolyma rediret, febri & ſtomachi infirmitate correpta, eam terra marique inter labores & dolores anno integro patientiſſimè tulit. Romæ vero vis morbi indies magis magiſque creſceſcens, eam paulatim confecit, ac poſtremo cum Miſſa celebrata, ſacroſ. percepiſſet ſacramenta, ſolutis corporis vinculis eam ad Chriſtum (cuius conſpectu cùm alias frequenter, tum præcipue in mortis agone exhilarata fuit) tranſmiſit. Corpus eius fuit debito cum honore ad monaſterium S. Laurentij deportatum, ibidemque ſepultum. Vbi poſtquam anno integro multis admodum miraculis clarum quieuiſſet, inde ſublatum ad cœnobium VVaſthenæ ſtudio & opera filiæ eius Catharinæ non ſine magna miraculorum virtute translatum fuit. *Moritur Romæ.* *Roma tráſfertur in Suediam.* *Multa ad eius ſepulchrum miracula.*

MARTYRIVM S. CHRISTINAE VIRginis; Ex martyrolog. Adonis, Archiepiſcopi Viennenſis. Paſſa eſt circa Annum Domini 300.

C. Baron. in Not. Martyr. Roman.

CHriſtina Virgo claris natalibus orta, Tyri apud Italiam lacui Vulſino finitimam, præclarum pro Chriſti nomine certamen inijt. Pater eius Vrbanus præfectus, nefanda dæmonum ſuperſtitione cōtaminatus, varia multiplici auro ornata colebat ſimulacra, quæ pia filia Chriſtina in fruſta comminuens pauperibus diſtribuit, deoſque aureos, patris nihil furorem verita, ſanctè ad vſus egenorum tranſtulit. Quo cognito, *24. Iulii.* *Chriſtina iubente patre dire cæditur.*

to, parens Vrbanus alapis eam cædi, verberibus laniari, & ferro denique catenisque onuſtam in carcerem coniici iuſſit. Poſt hæc iterum ad tormenta educta fuit, cumque crudeliſſime laniata, ſanctiſſimæ illius carnes in terram defluerent, illa animo plane virili ſuas ipſa carnes patri in faciem proiecit. Inde alligata rotæ, igni ſuppoſito, oleoque deſuper infuſo diutiſſime torta fuit; ſed flamma vi magna erumpens, ingentem turbam (mil e gentiles fuiſſe ſcribunt) interfecit. Ipſa vero è loco ſupplicij ad carcerem reducta: angelico miniſterio integræ ſanitati reddita eſt. Deinde cum magno ſaxi pondere in lacum Vulſinum præcipitata, angelico præſidio liberata eſt.

Virilis animi Virgo.

Torretur ignibus.

Interea certamina patri in dignitate ſucceſsit Dion; qui multis iterum ſupplicijs certamen renouauit, virginemque vehementer afflixit, modiſque omnibus ad cultum Apollinis, quod ille ſimulacrum colebat, eam traducere conatus eſt. Chriſtina vero precibus ſuis idolum ſubito in fauillam redegit. Quo miraculo tria hominum millia, impia ſuperſtitione relicta, ad ſanctiſsima Chriſti ſacra tranſierunt.

Multi conuertũtur.

Nouiſſime autem Iulianus Dionis ſucceſſor, poſt varia certamina, poſt fornacem candentem, vbi diebus quinque illæſa permanſit; poſt ſerpentes à venefico immiſſos, ſed Chriſti fide ſuperatos; poſt abſciſſionem linguæ, ſagittis eam configi præcepit: ſicque martyrij curſum magno fidelium gaudio conſummauit. Corpus eius honorifice aſſeruatur Panormi in Sicilia.

Sagittis confixa obiit.

MARTYRIVM S. IACOBI MAIORIS, FRAtris B. Ioannis Euangeliſtæ; Ex eo quod eſt a Ioachimo Perionio Benedictino, eleganti ſtylo conſcriptum. Paſſus eſt anno Chriſti 44. Claudii Imp. 2. ſub Herode Agrippa.

C. Baron. Tom. 1. Annal. & In Not Mart. Roman.

25. Iulii.

IAcobus Zebedæi filius, Ioannis autem Apoſtoli & Euangeliſtæ frater, à Chriſto hoc ordine, vt Matthæus

thæus ſcribit, diſcipulus delectus eſt. Cum Petrus & Andræas eius frater in naui eſſent, retiaque in aquam capiendis piſcibus demitterent, Chriſtus, illis *Matth. 4.* in diſciplinam vocatis, longius progreſſus, Iacobum, de quo dicimus, & Ioannem in naui animaduertit, vna cum Zebedæo patre retia reficientes; quos cum moneret vt ſe ſequerentur, illi ſine mora, relicto patre, abiectiſque rebus, eum ſecuti ſunt; quod de diſciplinæ ratione intelligendum eſt. Neque enim Chriſtus quenquam ex diſcipulis Apoſtolum ſeparatim delegit, ſed cum magnum iam diſcipulorum numerum, partim nouis inauditiſque operibus, partim vitæ quam integerrimam agebat opinione, ſibi adiunxiſſet, ex tanto numero duodecim modo ſelegit, quos Apoſtolorum appellauit nomine: quod in monte factum eſſe Lucas commemorat. *Luc. 6.* Iacobus autem hic, cuius vitam ſcribimus, quantum apud Chriſtum gratia & amicitia valeret, hinc intelligi poteſt; quod eum ille quamdiu vixit in ijs habuit ſemper, quos cæteris quaſi arbitris ad res præcipuæ charitatis iudices adhibuit. Nam & in monte, in quo tum eius facies *Matth. 17.* ſummo ſplendore illuſtrata eſt, tum veſtes ſimili candore nituêre, vna cum alijs duobus Petro & Ioanne, tantæ gloriæ ſuæ teſtem futurum duxit, & pridie quam ſalutis hominum cauſſa interficeretur, cum duobus *Matt. 26.* ijſdem adiunctis ſecreuit à cæteris. Eum quidem ab Herode * ſecuri permiſſum eſſe Lucas in Actis Apo- ** gladio* ſtolorum commemorat: ſed quoniam ad alia prope- *Act. 12.* rans rei ordinem prætermiſi, non erit alienum pauca, de eius & doctrina & morte dicere.

Ei Samaria & Iudæa prouinciæ obtigerunt; quas *Hermogenes magus,* cum docendæ veritatis cauſâ peragraret, atque in *Philetum* publicis conuentibus palam ac liberè Chriſtum Dei *diſcipulum* filium eſſe profiteretur, Hermogenes quidam magus, *ad Apoſtolum mittit, vt eum refellat.* diſcipulum quendam ex ſuis Philetum nomine, ad illum miſiſſe dicitur, eo conſilio vt eum refelleret. Quo cum ille adhibitis aliquot Phariſæis veniſſet, conaretur que docere, Ieſum Chriſtum, cuius ſe Apoſtolum

commemoraret,non eſſe,vt ipſe prædicabat, Dei filiũ, Iacobus ei facilè reſtitit,eumque ita ſcripturis refellit, vt ad Hermogenem rediens hæc magna claraque voce victus à veritate dixerit.Iacobum, ô Hermogenes, eum , qui ſe Ieſu Chriſti & ſeruum & Apoſtolum eſſe confirmat, ſcito abs te vinci ſuperarique non poſſe. Nam & cacodæmones, eius appellato nomine, ex hominum corporibus eijci ac expelli , & cæcis priſtinum oculorum aſpectum reſtitui, & eos qui elephantia infecti erant purgari, vidimus. Quinetiam mortuum ab inferis eum excitaſſe, nonnulli, qui maxima mecum neceſſitudine coniuncti ſunt,aſſeuerant. Quid multa? Scripta diuina omnia memoria tenet, quibus docet non alium eſſe Dei filium, niſi Ieſum, quem Iudæi in crucem egerint. Itaque ſi conſilium,quod tibi do magiſtro diſcipulus, ſequare, veniensque ad eum veniam petas, melius certe tibi rationibusque conſules. Si enim hoc neglexeris, artem iſtam tuam ſcito nihil tibi deinceps prodeſſe poſſe. Nam quod ad me attinet, hoc tibi velim perſuadeas, me ad illum reuerti decreuiſſe, petereq. ab illo maiorem in modum, vt me in ſuam recipiat diſciplinam.

Philetus Apoſtoli verbis perſuaſus credit.

Hæc cum Hermogenes accepiſſet,ira percitus, Philetum ita arte ſua fixit, vt penitus ſe loco mouere non poſſet; tumque per ridiculum, Iam, inquit, videbimus an Iacobus tuus veniens te poſſit ſoluere. Philetus, qui his verbis Apoſtolum male acceptum irriſumque cerneret, miſit ad illum continuo puerum ſuum, qui ei hæc omnia exponeret. Apoſtolus factus certior, ei ſudarium ſuum ad Philetum perferendum dedit, vt eo accepto hæc diceret; Dominus Ieſus Chriſtus erigit eliſos, peditoſque ſoluit. Puer ilico præceptis Apoſtoli paret, magniſq. itineribus ad herum contendit. Philetus, ſudario accepto, cum verba illa pronunciaſſet, ſtatim dæmonum fraudes, quibus vinctus tenebatur, ſolutæ ſunt. Quod cum non ſine ſumma admiratione animaduerteret, contempta irriſaque arte Hermogenis, ad Iacobum confugit.

Apoſtolus ſudario ſuo Philetũ magicis artibus vinctum ſoluit. Pſal.145.

Her-

Digitized by Google

Hermogenes hinc furijs quibuſdam agitatus ad inſaniam adigitur, nec quid faciat habet, ab arte tamen ſua præſidium petit. Appellat Cacodæmones, eiſque imperat, vt ſe ad Iacobum Philetumq. conferant, eoſque ad ſe, vt de illis ipſe ſupplicium ſumet, pertrahant, ſic enim fore, vt Phileti ſupplicio, cæteri diſcipuli à ſimili audacia deterreantur. Parent illi quidem, ſed vt primum ad eum locum, in quo Iacobus orabat, peruenerunt, protinus vociferari ac rogare cœpêre, vt miſericordia ipſe commoueretur, ſe enim iam ante incendij tempus ardere. Ille quam ob rem venerint, rogat, cauſam quam paulo ante expoſui, ab eis diſcit, eoſque vt Ieſu nomine, Dei Angelus ſoluat, clara voce, vt omnes intelligerent, Deum precatur, eiſq. imperat, vt ad ſe Hermogenem ſaluum & incolumen perducant. Abeunt illi, Hermogenemq. vinctis à tergo manibus ad Iacobum ducunt, ita tamen, vt hoc illi in itinere obijcerent, quod ipſos eo miſiſſet, vbi incendio conflagraſſent. Perductum Iacobus ſtultiſſimum hominum appellat, quod cum humani generis hoſte rem haberet, nec conſideraret, ſe ab illo contendiſſe, vt angelos ſuos ad ipſius perniciem exitiumque mitteret, quos ipſe, nè in illum impetum facerent, vetaret. Clamare etiam tum cacodæmones, rogareq. Iacobum, vt Hermogenem ſibi dederet; de quo ita conſulerent, vt & illius iniurias, & ſua incendia vlciſcerentur. Iacobus eos rogat, cur Philetum, qui aderat, non arriperent; cumque illi negarent, vel formicam, quæ in ipſius cubiculo eſſet ſe poſſe contingere, ipſe Philetum docuit diſciplinæ religioniſque noſtræ eſſe bene mereri de ijs qui malè de nobis meriti ſint. Itaque eum iubet Hermogenem ſoluere, qui ipſum vinxiſſet, & qui vinctum à dæmone ad ipſum pertrahere conatus eſſet: liberum ſolutumque eum dimittere. Solutus Hermogenes primum abiectus ſtare cœpit; deindè cum ei Iacobus poteſtatem abeundi quo vellet, feciſſet, quod negaret diſciplinæ noſtræ eſſe, quenquam ad eam inuitum traduce-

Hermogenes à dæmonibus ad Iacobũ vinctus ducitur.

Scipione S. Iacobi Hermogenes, dæmonum poteſtatem frangit.

re, ſe ille dæmonum furorem noſſe dicit, ob eamquè cauſam minimè dubitare, quin arreptum ſe illi diuerſis ſupplicijs necarent. Apoſtolus eius vicem dolens, illi ſcipionem, quo ipſe in itinere vti ſolitus eſſet, tradidit; cumque bono eſſe animo, illo comite iuſſit. Magna vis illo in bacillo ineſſe viſa eſt. Vt enim domum Hermogenes venit, illudque & ſuis & diſcipulorum ſuorum ceruicibus appoſuit, repente totus mutatus conquiſitos, qui de arte magica conſcripti erant, libros innumerabiles ad Iacobum pertulit, eoſque æquo animo exuri paſſus eſt. Hinc ſe ad Apoſtoli pedes abiecit, petens ab eo maiorem in modum vt pœnitentem reciperet, quem inuidentem & obtrectantem adhuc tuliſſet. Iacobus qui ignoraret, quo id animo conſilioque faceret, reſpondet; Si verè & ex animo ipſum auctæ ad illud tempus vitæ pœniteret, veram eum miſericordiam veniamque à Deo eſſe conſecuturum. Ad quæ ille, Eam, inquit, veram pœnitentiam Deo offero, vt & omnes codices meos, qui malis artibus referti erant, vt ſcis, abiecerim: & omnibus inimici artibus nuncium remiſerim. Quod cum Apoſtolus ex eo accepiſſet, imperauit illi, vt id iam verum eſſe doceret ac profiteretur, quod falſum eſſe aſſeueraſſet; ſimulacrum quod veneraretur, & à quo oracula ſe accipere putaret, in partes diuideret ac comminueret; pecunias quas malis artibus quæſiuiſſet, in res bonas profunderet; vt quemadmodum Diaboli filius, eum imitando, fuiſſet, Dei iam filius efficeretur: qui quotidie in ingratos beneficia conferret, & in obtrectatores clementem ſe præberet. Si enim tu, inquit, cum in Deum tam multa impiè feceris, ipſe contra, multis te bonis affecit, quanto in te futurus eſt benignior, ſi & magus eſſe deſieris, & benefactis ei gratus ſtudueris eſſe?

Hermogenes ad Christum conuertitur.

Hæc atque alia cum Iacobus dixiſſet, ita Hermogenes eis præceptis paruit, vt perfecta abſolutaque virtus, quæ deinceps in eo fuit, ad mira inuſitataque opera perueniret. Porro Iacobus, Eccleſiæ à rebus ibi-

Act. c. 9.

dem

dem rectè ſatis conſtitutis, in Hiſpaniam eſt profe-ctus; Iudæis illic exiſtentibus, Chriſtum annuntiaturus; Nondum enim gentibus oſtium Euangelij fuerat reſeratum. Verùm cum parum inibi proficeret, non multo poſt Hieroſolymam rediit. Interim Iudæi cum non Hermogenem modo, quem inuictum putârant, verumetiam diſcipulos & amicos omnes in Chriſti fidem Iacobi doctrina traductos receptoſque animaduerterent, Lyſiæ ac Theocrito centurionibus, qui tum illis locis præfuiſſe dicuntur, pecunia largitionibuſque perſuaſerunt, vt reducem iam Iacobum in cuſtodiam traderent. Orta autem ſeditione, vt fit, in populo, cum educi è cuſtodia, audireque, quemadmodum lex iubebat, placuit. Eductū Phariſæi rogant, cur Ieſum hominem, quem inter latrones in Crucem ſublatum eſſe conſtaret, publice laudibus ornaret. Ipſe cum eos Abrahæ filios appellaſſet, altè petito exordio, hoc Abrahæ à Deo promiſſum eſſe dixit, fore, vt nationes omnes illius ſeminis, id eſt, poſterorum, hæreditatem adirent, ſemenque illius non Iſmahele, qui vna cum Agara matre eiectus fuiſſet, ſed in Iſaco intelligi; cum hæc Deus ipſe declarauerit his verbis. *In Iſaac vocabitur tibi ſemen.* Abrahamum vero amicum Dei appellatum eſſe, antequam præceptum de circuncidendo præputio à Deo accepiſſet, antequam Sabbathum coleret, antequam legem vllam diuinitùs latam cognoſceret; eumque amicitia cum Deo coniunctum fuiſſe, non quod præputij ſui carnem ipſe circumcidiſſet, ſed quod Deo credidiſſet, cum prædixiſſet ad omnes eius ſeminis venturam eſſe hæreditatem. Quod ſi Abraham, inquit, gratiam à Deo iniit, cum ei fidem hoc pollicenti ac prædicenti habuit, certe perſpicuum eſt, eum qui illi non credit, inimicitias cum eo exercere. Cumque Iudæi quærerent, quiſnam eſſet tam amens, qui Deo non crederet, cum reſpondit Iacobus, qui non crederet, ſeminis Abrahæ hæreditatem, ad omnes gentes minimè peruenturam eſſe, qui Moyſi, Eſaiæ, Hieremiæ, Danieli, Dauidi cæteriſque Prophetis,

Iacobus in Hiſpaniam proficiſcitur, & redit.

Iudæi Iacobo inſidiantur, & in cuſtodiam mittunt.

Gen. 21. & 22.

Digitized by Google

tis, qui de Chriſt aduentu, morte, reſurrectione, aſcenſu in cælum, certiſſima clariſſimaque teſtimonia dixiſſent, fidem non haberet. Atque hæc omnia Iacobus ex Prophetis memoriter cum maxima eorum qui aderant admiratione pronunciauit: multaque præterea expoſuit, quæ à Chriſto facta ſunt & tolerata, vt Prophetæ prædixerant.

Quibus commemoratis, fieri poſſe negauit, quin Iudæi qui hæc minus crederent, perpetui ignis ſupplicio afficiendi eſſent, ac debitas pœnas daturi; cum præſertim ij, qui eſſent ex Gentibus, in Prophetarum ſcripturis, ſententijſque acquieſcerent. Itaque omnes qui circumſtabant, hortatus eſt atque monuit, vt hæc ipſa tam grauia tamque indigna ſcelera lachrymis oblitterarent atque delerent; vt noſtram, inquit, pœnitentiam Deus pro eximia ſua miſericordia & benignitate gratam acceptamque habeat, nè ea nobis eueniant, quæ contemptoribus euenerunt: de quibus Dauid ita ſcribit. *Aperta eſt terra, & deglutiuit Dathan: & operuit ſuper congregationem Abiron.* Quæ cum dixiſſet, aliaque permulta in eandem ſententiam, omnes ad vnum clamare cæperunt, ſe peccâſſe, iniuſtè ſe egiſſe; itaque orare, vt ipſe quid agerent præſcriberet. Ille eos bono eſſe animo iubet, admonetque vt tantum credant, vitalique aqua expientur.

Pſalm 105.
Multi Iudæi credũt, Apoſtoli verbis perſuaſi.

Erat tum Hieroſolymis Abiatharus Pontifex, qui cum tam magnam multitudinem ad Chriſti religionem fidemque traduci moleſtè acerbèq. ferret, pecunia, Apoſtolum in tantam inuidiam odiumq. apud Phariſæos adduxit, vt Ioſias ſcribarum vnus, iniecto in collum fune eum ad Herodem ſtatim perduxerit: perductum Herodes ſecuri * feriri iuſſit; quemadmodum ex eo libro Lucæ, qui acta Apoſtolorum inſcriptus eſt, intelligi poteſt. quo in libro ille miſſos eſſe milites ſcribit ab Herode qui Iacobum comprehenderent; quod factum eſſe tum, cum primum Iudæi ob Hermogenẽ infeſto in eum animo eſſe cæperunt, intelligere debemus. Sed ad propoſitum reuertamur. Cum Iacobus Hero-

Abiatharus Pontifex.
Ioſias Scriba fune vincit Apoſtolum.
** gladio.*
Act. 12.

Glemmes

Herodis iuſſu ad locum, in quo eum feriri oporteret, duceretur, paralyticum in via vidiſſe dicitur, orantem vt ſe curaret. Quod cum ipſe Chriſti nomine feciſſet, Ioſias Scriba ille, quem funem eius ceruicibus iniecisſe paulo ante dixi, eo extracto, ſe ad illius pedes miſit, magnis obteſtans precibus, vt & ſibi ignoſceret, & ſe lauacro expiaret. Iacobus, qui hæc illum diuino afflatu ductum dicere intelligeret, protinus interrogauit, Ieſumne Chriſtum, quem Iudæi in Crucem egiſſent, verum Dei filium eſſe crederet? quod cum ille ſe credere profiteretur, Abiatharus Pontifex eum ſtatim comprehendi iuſſit, eodemque mortis genere, quo Apoſtolum, mulctatum iri dixit, niſi quamprimum & à Iacobo ſe diſiungeret ac ſecerneret, & nomine Chriſti malediceret. Sed cum, vt noſtri loquuntur, maledictũ illius nomen, Chriſti autem benedictum magna voce diceret, Abiatharus os eius pugnis cædi, eumque cum Iacobo ſecuri feriri iuſſit.

Alexandrinus, teſte Euſebio, in hiſtoria Eccleſiaſtica.

Ioſias viſo miraculo credit, & ab Apoſtolo veniam petit.

Ioſiæ os pugnis ceditur.

Cum autem ventum eſſet ad locum ſupplicij, lictorem Iacobus rogaſſe dicitur, vt antequam feriret, aquã iuberet afferri. Allata aqua, quæſiuit à Ioſia Apoſtolus, num in Chriſtum Dei filium crederet; qui cum ſe credere diceret, expiatus eſt ab Apoſtolo aqua ſalutari: oſculoque dato, frons illius conſignata eſt. Quibus rite perfectis, vterque eadem hora, eodemque loco morte mulctatus, migrauit ad Chriſtum, 8. Kalend. April. Cæterum ſacræ Iacobi reliquiæ Hieroſolymis in Hiſpaniam ſunt translatæ, & in vltimis eius finibus, apud Compoſtellam in Galęcia reconditæ; vbi celeberrima non modo illarum gentium veneratione: verum totius orbis Chriſtiani, iugi concurſu religionis & voti ergô, piè coluntur.

Baptizatur ab Apoſtolo.

Vterque capite plectitur.

Digitized by Google

leſtia, Chriſtophorum ad ſe vinctum adduci præcepit; adductumque cùm minis tum blanditijs ab ea, quam prædicabat fide, abducere conatus eſt. At Chriſtophorus preclare conſtanterque pro fidei veritate decertans, & Chriſtum & nomen ſuum confitebatur, dicens ſe antea quidem Adocimum, id eſt, reprobum, dictum fuiſſe, nunc vero Chriſtiana religione initiatum, Chriſtophorum appellari: vnde æquum eſſe, vt quod nomine referebat, re ipſa declararet. Prophanus vero homo Decius, ſcelerum ſuorum tenebris occæcatus, martyrem ilico in carcerem abripi mandauit, donec apud ſe tractaret, quo potiſſimum ſupplicij genere inuictum athletam è medio tolleret.

nō Dagno, quemadmodum mendoſe in Surio & alijs legitur.

Chriſtophorus quare dictus ſit.

Mittitur in carcerem.

Et primo quidem conſultiſſimum viſum, vt virum egregio corporis robore & formæ pulchritudine præditum carnis illecebris irretiret, animique virtutem infringeret, quo facilius hoc modo eneruatum, ad idololatriæ ſcelus impelleret. Itaque duas fœminas meretricia arte egregie inſtructas ad carcerem mittit, vt illæ caſtum ſanctiſſimi martyris animum ad rem nefariam ſolicitarent, darentque operam, vt Chriſtianæ religionis oblitus thura dijs offerret. Sed ſimulatque in carcerem venêre impudicæ fœminæ, adeo ſunt diuinitùs exterritæ, vt protinùs cæleſtis numinis vindictam pertimeſcerent, niſi ab eo facinore deſiſterent, animoſque ad eandem pietatis rationem, cui Chriſtophorum deditum cernebant, componerent. Itaque agnito ſcelere, ſupplices Chriſtophoro fiunt, obteſtanturque per Chriſti numen, vt precibus ſuis cœleſtes iras ab eis auertat, ac Chriſtianam diſciplinam ſyncere edoceat. Quibus Chriſti martyr; Si, inquit, repudiato impuro Ioue & Apolline, Chriſti ſacra ſuſcipere vultis, facile à benigniſſimo Saluatore præteritorum ſcelerum veniam obtinebitis. Illis prompto animo aſſentientibus, & enxius precantibus, vt propitium ſibi Chriſti numen reddat, Decius vtramque, Nicetam & Aquilinam (ſic enim vocabantur) accerſiri iubet, ſciendi auidus quid effeciſſent. Adſunt intrepidæ, ac voce libera im-

In carcerem mittuntur ad eum duæ meretrices.

Conuertuntur Meretrices.

pium & execrandum deorum cultum eſſe, Chriſti vero religionem ſacroſanctam, profitentur. Admiratur vehementer Decius, mandatque vt ſine mora ad fanum abducantur, vt illam dijs iniuriam nouo expient ſacrificio. Admiſſæ in templum, primo probra in dæmonum ſtatuas iaciunt, ridentque, deinde iniectis in caput Iouis zonis ſuis, inane ſimulacrum in terram detrahunt, pedibuſque bene largiter conculcant. Eo ſpectaculo magiſtratus commotus, vtramque, poſt varia ſupplicia conſtantiæ earum illata, capitis damnauit.

Meretrices conuerſæ ſubeunt martyriũ capitis abtruncatione.

His ita geſtis, fortiſſimus Chriſti miles Chriſtophorus iubetur ſiſti Decio; qui cùm inuicta animi virtute in Chriſti confeſſione perſtaret, multiuarijs pœnis crudeliſſime ſubijcitur. Interim ſua ipſe conſtantia viros pleroſque nobiles ad Chriſti fidem alliciebat, eoſdemque tempore martyrio coronatos, ad regna cælorum præmittebat. Porro tyrannus cernens omnes impietatis ſuæ machinas irrideri, furore & rabie accenſus, Chriſtophorum virgis atrociter cæſum ignita galea ad cruciatum ſimulque ludibrium indui iuſſit; deinde in ſcamnum ferreum, quod corporis eius ſtaturam æquabat, alligari, totoque corpore oleo feruenti perfuſo, ſubiectis prunis ardentibus exuri; Horrenda ſane crudelitas, quam tamen Chriſti martyr diuinitùs confirmatus, non modo conſtanter ſuperauit, ſed & tyrannum ludificans, dixit; In nomine Chriſti Ieſu, tormenta tua non ſentio. Tandem modo admirabili ab hiſce cruciatibus liberatus, Chriſtum populo prædicauit, & multos ad læta Chriſti paſcua traduxit. Quę res cùm Decium vehementiùs irritaret, iuſſit ſanctum virum ad palum alligatum militum ſagittis configi; ſed inanes ſagittarum ictus quem, Chriſtus tuebatur, lædere non poterant. Interea vero circumfuſa multitudo fidei lumine illuſtrata, ad hominum quadraginta octo millia Chriſto nomine dedêre. Poſtremo Martyr ſanctiſſimus, hiſce trophæis glorioſus, capitis abſciſſione palmam promeruit, cùm prius dominum intenta

S. Chriſtophori multiplices pœnæ.

48000. hominum conuertit.

tenta

tenta ſupplicatione rogaſſet, vt locus ille, vbi humatum exiſteret corpus eius, ab omni tempeſtate ignis & grandinis, famis denique & peſtis perpetuis temporibus immunis permaneret. Cæterùm inter coruſcantia poſt obitum eius miracula, vnus carnificum, cuius oculus ex reſultu ſagittæ colliſus erat, cruore beati martyris terræ mixto, lumen recepit, ſimulque eadem virtute mentis eius tenebræ fugatæ ſunt. *Capite caditur.* *Miraculis glorioſum ſepulchrũ eius.*

MARTYRIVM S. HYACINTHI; EX EO quod habetur apud V. P. Laurentium Surium. Paſſus eſt anno Incarnation. verbi 100. *Clementis Papæ* 8. *Traiani Imperator.* I. *C. Baron. Annal. Tom. 2.*

LVxurius quidam homo improbus & acri in Chriſtianum nomen odio inflammatus, comprehenſum Hyacinthum Leontio viro conſulari tradidit; *26. Iulij.* à quo de nomine & conditione, ſeruuſné an ingenuus eſſet, interrogatus, reſpondit: ſe Hyacinthum dici, ſeruum vero eſſe Domini Ieſu Chriſti. Cui Leontius; Edicto Imperatorum noſtrorum cautum eſt, vt omnes qui Dijs ſacrificare recuſant, diuerſis excruciati ſuppliciis, debitum ijs honorem tribuere cogantur. Reſpondit Hyacinthus; Pœnæ veſtræ diuerſæ eſſe poſſunt, æternæ eſſe non poſſunt. Itaque cùm non tam diuerſa ego ſupplicia timeam quam æterna: nec te audio iubentem, nec tuum principem comminantem. Hodie enim ira veſtra & exardeſcit, & euaneſcit: & cùm eritis vita defuncti, deinceps nihil eritis. Tum Luxurius exclamans, dixit ad Leontium; Audis Hyacinthum cum principum iniuria verba iactantem, & adhuc ceſſas eum pœnis ſubdere? Leontius conſularis reſpondit; Ec quænam in eum ferenda ſententia eſt? Luxurius ait; Vt comburatur igni, corpuſque flammis exuſtum in torrentem præcipitetur. Beatus Hyacinthus dixit; *Examinatur à Leontio viro Conſulari.* *Luxurius Leontium incitat, vt Hyacinthũ plectat.*

Digitized by Google

xit, Me quidem igne concremabis, at aqua, quæ me regenerauit, quaſi filium ſuum ex ſe renatum ſuſcipiet, ipſaque mox martyrem me efficiet, quæ prius fecit Chriſtianum. Te autem Luxuri, hodie comedet coluber, vt cognoſcat omnis regio, quod Deus vindex ſit ſanguinis ſerui ſui, quem tu iuſſiſti ignibus concremari, & pro tua libidine in aquas iactari.

Miſſus in ignem martyr nihil læditur.

Miſſus ergo in ignem Hyacinthus, illo quidem die, nec ab igne, nec ab aqua quidquam mali paſſus eſt; ſed confeſtim & ignis extinctus eſt, & aqua ad littus incolumen eum eiecit. Luxurius vero grauiter ab ictu ſerpentis ſaucius, & inflatus iacebat miſer. Cùm enim equo vectus ad villam prandendi causâ properaret ſolus, ecce quandam arborem prætervectus, ſenſit inter collum & caputium colubrem illapſum, qui morſibus ſuis ventre dilacerato iam ipſa vitalia depaſcebat. Iacens vero ita tumefactus, priusquam ſceleratam efflaret animam, vidit ſuis ipſe oculis iuxta aquas deambulantem martyrem Chriſti, & iucunda voce pſallentem:

Luxurium lacerat coluber.

Pſalm. 65.

Tranſiuimus per ignem & aquam, & eduxiſti nos in refrigerium.

Capite cæditur S. Hyacinthus.

Nunciantur hæc conſulari Leontio, qui miſſo confeſtim lictore cum militum manu, capite eum plecti iuſſit. Comprehenſus igitur à militibus, non longe ab vrbe martyrij palmam gladio promeruit. Porro matrona quædam religione & pietate inſignis, Iulia nomine, veniens ad vrbem Romam, corpus beati martyris reuerenter collegit, & in prædio ſuo quod erat in eodem loco honorifice ſepeliuit. Nec eo pietatis ſtudio contenta, cubiculum ſibi, ſanctiſſimi martyris ſepulchro finitimum conſtruxit; vbi præclara in omnes Chriſtianos memoriam eius recolentes redundant beneficia.

Tumulus eius miraculis clarus.

DE

DE SANCTA ANNA, VIRGINIS DEI *Genetricis matre, hiſtoria perbreuis; Ex Epiphanio, Gregorio Niſſeno, Hippolyto martyre, & Damaſceno; aliisque Scriptoribus Eccleſiæ: qui omnes tam veteres quam recentiores orthodoxi Patres, Uniuiram eam fuiſſe profeſſi ſunt.*

C Baron. in Apparatu ad Annal. Eccleſiaſticos Tom. I.

BEatiſſima Anna, Virginis Dei genitricis mater, genere ſacerdotali, tribu Aaronica, radice prophetica & regia, Dauid & Salomonis, & eorum qui deinceps fuêre, orta, Saziri filia, in Bethleem, Iudeæ oppido nata fuiſſe fertur; cui duæ fuêre ſorores, Maria & Sobe; quarum prima nupſit in Bethleem, & peperit Salomen obſtetricem; nupſit & ſecunda in Bethleem, & genuit Elizabeth. Porro Anna omnium poſtrema ſacratiſſimo matrimonij vinculo Ioachim in Galilæa ſociata fuit; viro regio ſtemmate prognato, & multis eximiæ ſanctitatis inſignibus à Deo decorato. Inter alia autem egregia pietatis opera, quæ pientiſſimi coniuges ſedulo exercebant, non poſtremum fuit præclarum admodum & pietatis in Deum & charitatis in pauperes ſtudium. Tripartita namque bonorum ſuorum ratione conſtituta, vnam pauperibus, alteram templo eiuſque miniſtris, dicauerant, tertia ſe ſuamque familiam alebant. Cumque in maritali charitate, pace, gaudio, & iuſtitia, annum vigeſimum agerent, rebuſque omnibus ſatis proſpere ad votum fluentibus vterentur, vnus tantum ſterilitatis dolor agebat plurimum, quod nulla prole ſuſcepta pariter conſeneſcerent, & turpem illam infamiæ notam, quæ apud Iudæos ſterilitatis haud infima erat, perpetuo circumferre cogerentur. Matribus namque honos quidam à lege habebatur: cuius ſteriles participes eſſe non poterant.

26. Iulij. Genus eius

Duæ ſorores S. Annæ.

Nubet Ioachim S. Anna.

Tripartita bonorum eorum diuiſio.

Ioachimus igitur cum in feſto encæniorum Hieroſolymam adorandi gratiâ veniſſet, velletque ſupplex ad altare Dei munus offerre, repulſus eſt ab Iſacare ſacer-

dote

dote, cum ignominia; quaſi indignus eſſet ob longam ſterilitatem, qui more patrum & fœcundorum hominum ad eum locum accederet. Qua repulſa mœſtiſſimus Ioachim, nec ferens præ pudore ſuorum ciuium conſpectum, ad caulas ſeceſſit, & cum paſtoribus commorans, aſſiduis à Deo precibus contendebat, vt eam à ſe ignominiam depelleret. Et ecce demùm Angelus Ioachimo ſe oſtendit, & bono ipſum animo eſſe iubens, preces eius à Deo auditas eſſe renunciauit, filiamque procreandam, quæ Saræ & Rachaelis prolem myſterij magnitudine ſuperaret. Tali ergo ſpe erectus lætuſque Ioachim domum repetens, vxori obuiauit; quæ, cum ei quoq; apparuiſſet Angelus, eademq; nunciaſſet, plena ſpe & gaudio ad marito congratulandum properabat. Salutant igitur ſe mutuo cum maxima lætitia, & viſa Deique promiſſa conferentes domũ reuertuntur. Concepit Anna diuino munere, non tamen humanam præter naturam, ſed ex complexu viri; ſextoque idus Septembris Mariam peperit; cuius ortu feliciſſimo ſterilitatis macula deleta, parenteſque longiſſimi deſiderij, compotes effecti.

Angelus Domini Ioachimo apparet.

Epiphan. hæreſi 9. aduerſus Collyridianos qui Mariam humana prorſus natura expertem, ac diuina tantùm participem fuiſſe dicebant.

Itaque gratia, (nam & id ſonat Annæ vocabulum,) Dominam parit; id enim Mariæ nomine ſignificatur. Et hæc quidem pauca admodum, de auguſtiſſima illa matrona omni laude maiore, libamus; quæ 7. Kalend. Auguſti, ex hac vita mortali, ad beatum immortalitatis ſtatum commigrauit: cuius corpus in Bethleem in patria ſepultura conditum fuit.

HISTORIA SEPTEM GERMANORVM, quos Dormientes vocant; Maximiani, Malchi, Martiniani, Dionyſii, Iohannis, Serapionis & Conſtantini;

C. Baron. Tom. 2. Annal. & in notat. mar. Rom.

Ex ea quæ eſt apud Simeon. Metaphraſten. Paſſi ſunt anno Christi 254. Sede vacante, Decij Imper. 2.

27. Iulij.

QVo tempore Decius Romanorũ Imperator Epheſi, inſana idolorum cultura ebrius, victimarum nidore

dore loca omnia replebat, tale tantumque Chriſtianis certamen propoſitum fuit, vt cælum ipſum terraque ad ſupplicia, quæ iis inferebantur, obſtupeſcere viderentur. Vix enim erat angulus, qui non aliquo ſanctorum martyrum membro furca ſuſpenſo aliis horrorem incuteret, triſtemque mortem timidis denunciaret. In mœnibus capita palis affixa viſebantur; in plateis membrorum reliquiæ canibus proiectæ, piis omnibus luctum gemituſque afferebant. Atque interim vbique minæ terroris plenæ iactabantur; prorſus vt ne hiſcere quidem fideles auderent; imo multi turpi formidine victi, abiurata per ſummum ſcelus Chriſti fide, ad idola confugerent: & nefandis ſacrificiis, vt ſupplicia euaderent, ſe contaminarent. At vero qui Chriſti gratia confirmati fidem ex animo ſequebantur, audito quorundam lapſu, adeo grauiter indolebant vt tyranni minas nihil veriti libenter in quoduis diſcrimen ſeſe caputque ſuum inferrent, quo vel miſerorum illorum animas è diaboli faucibus eriperent, vel certe inclyto inuictæ virtutis robore triumphum de ſempiterno humani generis hoſte agerent. Alij aſſiduis lachrymis, ieiunijs, precibuſque diuinum ſolicitabant numen, vt è tot tantiſque malis Eccleſiam ſuam eriperet, boniſque omnibus florentem & pacatam redderet. Inter quos illuſtrium virorum & optimatum vrbis ſeptem filij, clandeſtinis in Chriſtianorum Eccleſiæ conuenticulis preces inſtituebant, gemitibuſque inenarrabilibus iram diuini numinis auertere conabantur. Hoc tam præclarum pietatis opus cum nequaquam diu obſcurum eſſe poſſet, tum ad ipſum Imperatorem delatum eſt; qui furore percitus, confeſtim militari cingulo eos priuari iuſſit, cæteriſque nobilium ornamentis, quibus decorati erant, ſpoliari, proculque à ſuo conſpectu remoueri: vt interim maturo conſilio, quo potiſſimùm ſupplicij genere in eos animaduerteret, cum ſuis deliberaret.

Perſecutio Decij in Chriſtianos atrociſſima.

Multi deficiunt à fide

Aliorum præclara virtus & conſtantia.

Militares Zonæ auferuntur martyribus.

Interea Chriſti milites totò illo tempore à tyranni

tis, qui de Chriſt aduentu, morte, reſurrectione, aſcenſu in cælum, certiſſima clariſſimaque teſtimonia dixiſſent, fidem non haberet. Atque hæc omnia Iacobus ex Prophetis memoriter cum maxima eorum qui aderant admiratione pronunciauit: multaque præterea expoſuit, quæ à Chriſto facta ſunt & tolerata, vt Prophetæ prædixerant.

Quibus commemoratis, fieri poſſe negauit, quin Iudæi qui hæc minus crederent, perpetui ignis ſupplicio afficiendi eſſent, ac debitas pænas daturi; cum præſertim iį, qui eſſent ex Gentibus, in Prophetarum ſcripturis, ſententijſque acquieſcerent. Itaque omnes qui circumſtabant, hortatus eſt atque monuit, vt hæc ipſa tam grauia tamque indigna ſcelera lachrymis oblitterarent atque delerent; vt noſtram, inquit, pænitentiam Deus pro eximia ſua miſericordia & benignitate gratam acceptamque habeat, nè ea nobis eueniant, quæ contemptoribus euenerunt: de quibus Dauid ita ſcribit. *Aperta eſt terra, & deglutiuit Dathan: & operuit ſuper congregationem Abiron.* Quæ cum dixiſſet, aliaque permulta in eandem ſententiam, omnes ad vnum clamare cæperunt, ſe peccâſſe, iniuſtè ſe egiſſe; itaque orare, vt ipſe quid agerent præſcriberet. Ille eos bono eſſe animo iubet, admonetque vt tantum credant, vitalique aqua expientur.

Pſalm 105.
Multi Iudæi credũt, Apoſtoli verbis perſuaſi.

Erat tum Hieroſolymis Abiathatus Pontifex, qui cum tam magnam multitudinem ad Chriſti religionem fidemque traduci moleſtè acerbèq. ferret, pecunia, Apoſtolum in tantam inuidiam odiumq. apud Phariſæos adduxit, vt Ioſias ſcribarum vnus, iniecto in collum fune eum ad Herodem ſtatim perduxerit: perductum Herodes ſecuri * feriri iuſſit; quemadmodum ex eo libro Lucæ, qui acta Apoſtolorum inſcriptus eſt, intelligi poteſt. quo in libro ille miſſos eſſe milites ſcribit ab Herode qui Iacobum comprehenderent; quod factum eſſe tum, cum primum Iudæi ob Hermogenẽ infeſto in eum animo eſſe cæperunt, intelligere debemus. Sed ad propoſitum reuertamur. Cum Iacobus Hero-

Abiathatus Pontifex
Ioſias Scriba fune vincit Apoſtolum.
* *gladio.*
Act. 12.

Glennes

Herodis iuſſu ad locum, in quo eum feriri oporteret, duceretur, paralyticum in via vidiſſe dicitur, orantem vt ſe curaret. Quod cum ipſe Chriſti nomine feciſſet, Ioſias Scriba ille, quem funem eius ceruicibus inieciſſe paulo antè dixi, eo extracto, ſe ad illius pedes miſit, magnis obteſtans precibus, vt & ſibi ignoſceret, & ſe lauacro expiaret. Iacobus, qui hæc illum diuino afflatu ductum dicere intelligeret, protinus interrogauit, Ieſumne Chriſtum, quem Iudæi in Crucem egiſſent, verum Dei filium eſſe crederet? quod cum ille ſe credere profiteretur, Abiatharus Pontifex eum ſtatim comprehendi iuſſit, eodemque mortis genere, quo Apoſtolum, mulctatum iri dixit, niſi quamprimum & à Iacobo ſe diſiungeret ac ſecerneret, & nomine Chriſti malediceret. Sed cum, vt noſtri loquuntur, maledictũ illius nomen, Chriſti autem benedictum magna voce diceret, Abiatharus os eius pugnis cædi, eumque cum Iacobo ſecuri feriri iuſſit.

Alexandrinus, teſte Euſebio, in hiſtoria Eccleſiaſtica.

Ioſias viſo miraculo credit, & ab Apoſtolo veniam petit.

Ioſiæ os pugnis caditur.

Cum autem ventum eſſet ad locum ſupplicij, lictorem Iacobus rogaſſe dicitur, vt antequam feriret, aquã iuberet afferri. Allata aqua, quæſiuit à Ioſia Apoſtolus, num in Chriſtum Dei filium crederet; qui cum ſe credere diceret, expiatus eſt ab Apoſtolo aqua ſalutari: oſculoque dato, frons illius conſignata eſt. Quibus rite perfectis, vterque eadem hora, eodemque loco morte mulctatus, migrauit ad Chriſtum, 8. Kalend. April. Cæterum ſacræ Iacobi reliquiæ Hieroſolymis in Hiſpaniam ſunt translatæ, & in vltimis eius finibus, apud Compoſtellam in Galæcia reconditæ; vbi celeberrima non modo illarum gentium veneratione: verum totius orbis Chriſtiani, iugi concurſu religionis & voti ergô, piè coluntur.

Baptizatur ab Apoſtolo.

Vterque capite plectitur.

Digitized by Google

leſtia, Chriſtophorum ad ſe vinctum adduci præcepit; adductumque cùm minis tum blanditijs ab ea, quam prædicabat fide, abducere conatus eſt. At Chriſtophorus præclare conſtanterque pro fidei veritate decertans, & Chriſtum & nomen ſuum confitebatur, dicens ſe antea quidem Adocimum, id eſt, reprobum, dictum fuiſſe, nunc vero Chriſtiana religione initiatum, Chriſtophorum appellari: vnde æquum eſſe, vt quod nomine referebat, re ipſa declararet. Prophanus vero homo Decius, ſcelerum ſuorum tenebris occæcatus, martyrem ilico in carcerem abripi mandauit, donec apud ſe tractaret, quo potiſſimum ſupplicij genere inuictum athletam è medio tolleret.

nō Dagno, quemadmodum mendoſe in Surio & alijs legitur.

Chriſtophorus quare dictus ſit.

Mittitur in carcerem.

Et primo quidem conſultiſſimum viſum, vt virum egregio corporis robore & formæ pulchritudine præditum carnis illecebris irretiret, animique virtutem infringeret, quo facilius hoc modo eneruatum, ad idololatriæ ſcelus impelleret. Itaque duas fœminas meretricia arte egregie inſtructas ad carcerem mittit, vt illæ caſtum ſanctiſſimi martyris animum ad rem nefariam ſolicitarent, darentque operam, vt Chriſtianæ religionis oblitus thura dijs offerret. Sed ſimulatque in carcerem venêre impudicæ fœminæ, adeo ſunt diuinitùs exterritæ, vt protinùs cæleſtis numinis vindictam pertimeſcerent, niſi ab eo facinore deſiſterent, animoſque ad eandem pietatis rationem, cui Chriſtophorum deditum cernebant, componerent. Itaque agnito ſcelere, ſupplices Chriſtophoro fiunt, obteſtanturque per Chriſti numen, vt precibus ſuis cœleſtes iras ab eis auertat, ac Chriſtianam diſciplinam ſyncere edoceat. Quibus Chriſti martyr; Si, inquit, repudiato impuro Ioue & Apolline, Chriſti ſacra ſuſcipere vultis, facile à benigniſſimo Saluatore præteritorum ſcelerum veniam obtinebitis. Illis prompto animo aſſentientibus, & enxius precantibus, vt propitium ſibi Chriſti numen reddat, Decius vtramque, Nicetam & Aquilinam (ſic enim vocabantur) accerſiri iubet, ſciendi auidus quid effeciſſent. Adſunt intrepidæ, ac voce libera im-

In carcerem mittuntur ad eum duæ meretrices.

Conuertuntur Meretrices.

pium & execrandum deorum cultum eſſe, Chriſti vero religionem ſacroſanctam, profitentur. Admiratur vehementer Decius, mandatque vt ſine mora ad fanum abducantur, vt illam dijs iniuriam nouo expient ſacrificio. Admiſſæ in templum, primo probra in dæmonum ſtatuas iaciunt, ridentque, deinde iniectis in caput Iouis zonis ſuis, inane ſimulacrum in terram detrahunt, pedibuſque bene largiter conculcant. Eo ſpectaculo magiſtratus commotus, vtramque, poſt varia ſupplicia conſtantiæ earum illata, capitis damnauit.

Meretrices conuerſæ ſubeunt martyriū capitis abtruncatione.

His ita geſtis, fortiſſimus Chriſti miles Chriſtophorus iubetur ſiſti Decio; qui cùm inuicta animi virtute in Chriſti confeſſione perſtaret, multiuarijs pœnis crudeliſſime ſubijcitur. Interim ſua ipſe conſtantia viros pleroſque nobiles ad Chriſti fidem alliciebat, eodemque tempore martyrio coronatos, ad regna cælorum præmittebat. Porro tyrannus cernens omnes impietatis ſuæ machinas irrideri, furore & rabie accenſus, Chriſtophorum virgis atrociter cæſum ignita galea ad cruciatum ſimulque ludibrium indui iuſſit; deinde in ſcamnum ferreum, quod corporis eius ſtaturam æquabat, alligari, totoque corpore oleo feruenti perfuſo, ſubiectis prunis ardentibus exuri; Horrenda ſane crudelitas, quam tamen Chriſti martyr diuinitùs confirmatus, non modo conſtanter ſuperauit, ſed & tyrannum ludificans, dixit; In nomine Chriſti Ieſu, tormenta tua non ſentio. Tandem modo admirabili ab hiſce cruciatibus liberatus, Chriſtum populo prædicauit, & multos ad læta Chriſti paſcua traduxit. Quę res cùm Decium vehementiùs irritaret, iuſſit ſanctum virum ad palum alligatum militum ſagittis configi; ſed inanes ſagittarum ictus quem, Chriſtus tuebatur, lædere non poterant. Interea vero circumfuſa multitudo fidei lumine illuſtrata, ad hominum quadraginta octo millia Chriſto nomine dedêre. Poſtremo Martyr ſanctiſſimus, hiſce trophæis glorioſus, capitis abſciſſione palmam promeruit, cùm prius dominum intenta

S. Chriſtophori multiplices pœnæ.

48000. hominum conuertit.

tenta ſupplicatione rogaſſet, vt locus ille, vbi humatum exiſteret corpus eius, ab omni tempeſtate ignis & grandinis, famis denique & peſtis perpetuis temporibus immunis permaneret. Cæterùm inter coruſcantia poſt obitum eius miracula, vnus carnificum, cuius oculus ex reſultu ſagittæ colliſus erat, cruore beati martyris terræ mixto, lumen recepit, ſimulque eadem virtute mentis eius tenebræ fugatæ ſunt.

Capite caditur.

Miraculis glorioſum ſepulchrũ eius.

MARTYRIVM S. HYACINTHI; EX EO quod habetur apud V. P. Laurentium Surium. Paſſus eſt anno Incarnation. verbi 100. *Clementis Papæ* 8. *Traiani Imperator.* 1.

C. Baron. Annal. Tom. 2.

LVxurius quidam homo improbus & acri in Chriſtianum nomen odio inflammatus, comprehenſum Hyacinthum Leontio viro conſulari tradidit; à quo de nomine & conditione, ſeruuſné an ingenuus eſſet, interrogatus, reſpondit: ſe Hyacinthum dici, ſeruum vero eſſe Domini Ieſu Chriſti. Cui Leontius; Edicto Imperatorum noſtrorum cautum eſt, vt omnes qui Dijs ſacrificare recuſant, diuerſis excruciati ſuppliciis, debitum ijs honorem tribuere cogantur. Reſpondit Hyacinthus; Pœnæ veſtræ diuerſæ eſſe poſſunt, æternæ eſſe non poſſunt. Itaque cùm non tam diuerſa ego ſupplicia timeam quam æterna: nec te audio iubentem, nec tuum principem comminantem. Hodie enim ira veſtra & exardeſcit, & euaneſcit: & cùm eritis vita defuncti, deinceps nihil eritis. Tum Luxurius exclamans, dixit ad Leontium; Audis Hyacinthum cum principum iniuria verba iactantem, & adhuc ceſſas eum pœnis ſubdere? Leontius conſularis reſpondit; Ec quænam in eum ferenda ſententia eſt? Luxurius ait; Vt comburatur igni, corpuſque flammis exuſtum in torrentem præcipitetur. Beatus Hyacinthus dixit;

26. Iulij.

Examinatur à Leontio viro Conſulari.

Luxurius Leontium incitat, vt Hyacinthũ plectat.

xit; Me quidem igne concremabis, at aqua, quæ me regenerauit, quaſi filium ſuum ex ſe renatum ſuſcipiet, ipſaque mox martyrem me efficiet, quæ prius fecit Chriſtianum. Te autem Luxuri, hodie comedet coluber, vt cognoſcat omnis regio, quod Deus vindex ſit ſanguinis ſerui ſui, quem tu iuſſiſti ignibus concremari, & pro tua libidine in aquas iactari.

Miſſus in ignem martyr nihil læditur.

Luxurium lacerat coluber.

Miſſus ergo in ignem Hyacinthus, illo quidem die, nec ab igne, nec ab aqua quidquam mali paſſus eſt: ſed confeſtim & ignis extinctus eſt, & aqua ad littus incolumen eum eiecit. Luxurius vero grauiter ab ictu ſerpentis ſaucius, & inflatus iacebat miſer. Cùm enim equo vectus ad villam prandendi causâ properaret ſolus, ecce quandam arborem præteruectus, ſenſit inter collum & caputium colubrem illapſum, qui morſibus ſuis ventre dilacerato iam ipſa vitalia depaſcebat. Iacens vero ita tumefactus, priuſquam ſceleratam efflaret animam, vidit ſuis ipſe oculis iuxta aquas deambulantem martyrem Chriſti, & iucunda voce pſallentem; *Pſalm. 65.* *Tranſiuimus per ignem & aquam, & eduxiſti nos in refrigerium.*

Capite cæditur S. Hyacinthus.

Nunciantur hæc conſulari Leontio, qui miſſo confeſtim lictore cum militum manu, capite eum plecti iuſſit. Comprehenſus igitur à militibus, non longe ab vrbe martyrij palmam gladio promeruit. Porro matrona quædam religione & pietate inſignis, Iulia nomine, veniens ad vrbem Romam, corpus beati martyris reuerenter collegit, & in prædio ſuo quod erat in eodem loco honorifice ſepeliuit. Nec eo pietatis ſtudio contenta, cubiculum ſibi, ſanctiſſimi martyris ſepulchro finitimum conſtruxit; vbi præclara in omnes Chriſtianos memoriam eius recolentes redundant beneficia.

Tumulus eius miraculis clarus.

DE SANCTA ANNA, VIRGINIS DEI *Genetricis matre, hiſtoria perbreuis; Ex Epiphanio, Gregorio Niſſeno, Hippolyto martyre; & Damaſceno; aliiſque Scriptoribus Eccleſiæ: qui omnes tam veteres quam recentiores orthodoxi Patres, Vniuiram eam fuiſſe profeſſi ſunt.* *C Baron. in Apparatu ad Anal. Eccleſiaſticos Tom. 1.*

BEatiſſima Anna, Virginis Dei genitricis mater, genere ſacerdotali, tribu Aaronica, radice prophetica & regia, Dauid & Salomonis, & eorum qui deinceps fuêre, orta, Saziri filia, in Bethleem, Iudeæ oppido nata fuiſſe fertur; cui duæ fuêre ſorores, Maria & Sobe; quarum prima nupſit in Bethleem, & peperit Salomen obſtetricem; nupſit & ſecunda in Bethleem, & genuit Elizabeth. Porro Anna omnium poſtrema ſacratiſſimo matrimonij vinculo Ioachim in Galilæa ſociata fuit, viro regio ſtemmate prognato, & multis eximiæ ſanctitatis inſignibus à Deo decorato. Inter alia autem egregia pietatis opera, quæ pientiſſimi coniuges ſedulo exercebant, non poſtremum fuit præclarum admodum & pietatis in Deum & charitatis in pauperes ſtudium. Tripartita namque bonorum ſuorum ratione conſtituta, vnam pauperibus, alteram templo eiuſque miniſtris, dicauerant, tertia ſe ſuamque familiam alebant. Cumque in maritali charitate, pace, gaudio, & iuſtitia, annum vigeſimum agerent, rebuſque omnibus ſatis proſpere ad votum fluentibus vterentur, vnus tantum ſterilitatis dolor agebat plurimum, quod nulla prole ſuſcepta pariter conſeneſcerent, & turpem illam infamiæ notam, quæ apud Iudæos ſterilitatis haud infima erat, perpetuo circumferre cogerentur. Matribus namque honos quidam à lege habebatur: cuius ſteriles participes eſſe non poterant.

26 Iulij. Genus eius

Duæ ſorores S. Annæ.

Nubet Ioachim S. Anna.

Tripartita bonorum eorum diuiſio.

Ioachimus igitur cum in feſto encæniorum Hieroſolymam adorandi gratiâ veniſſet, velletque ſupplex ad altare Dei munus offerre, repulſus eſt ab Iſacare ſacerdote

Digitized by Google

dore loca omnia replebat, tale tantumque Chriſtianis certamen propoſitum fuit, vt cælum ipſum terraque ad ſupplicia, quæ iis inferebantur, obſtupeſcere viderentur. Vix enim erat angulus, qui non aliquo ſanctorum martyrum membro furca ſuſpenſo aliis horrorem incuteret, triſtemque mortem timidis denunciaret. In mœnibus capita palis affixa viſebantur; in plateis membrorum reliquiæ canibus proiectæ, piis omnibus luctum gemituſque afferebant. Atque interim vbique minæ terroris plenæ iactabantur; prorſus vt ne hiſcere quidem fideles auderent; imo multi turpi formidine victi, abiurata per ſummum ſcelus Chriſti fide, ad idola confugerent: & nefandis ſacrificiis, vt ſupplicia euaderent, ſe contaminarent. At vero qui Chriſti gratia confirmati fidem ex animo ſequebantur, audito quorundam lapſu, adeo grauiter indolebant vt tyranni minas nihil veriti libenter in quoduis diſcrimen ſeſe caputque ſuum inferrent, quo vel miſerorum illorum animas è diaboli faucibus eriperent, vel certe inclyto inuictæ virtutis robore triumphum de ſempiterno humani generis hoſte agerent. Alij aſſiduis lachrymis, ieiunijs, precibuſque diuinum ſolicitabant numen, vt è tot tantiſque malis Eccleſiam ſuam eriperet, boniſque omnibus florentem & pacatam redderet. Inter quos illuſtrium virorum & optimatum vrbis ſeptem filij, clandeſtinis in Chriſtianorum Eccleſiæ conuenticulis preces inſtituebant, gemitibuſque inenarrabilibus iram diuini numinis auertere conabantur. Hoc tam præclarum pietatis opus cum nequaquam diu obſcurum eſſe poſſet, tum ad ipſum Imperatorem delatum eſt; qui furore percitus, confeſtim militari cingulo eos priuari iuſſit, cæteriſque nobilium ornamentis, quibus decorati erant, ſpoliari, proculque à ſuo conſpectu remoueri: vt interim maturo conſilio, quo potiſſimùm ſupplicij genere in eos animaduerteret, cum ſuis deliberaret.

Perſecutio Decij in Chriſtianos atrociſſima.

Multi deficiunt à fide

Aliorum præclara virtus & conſtantia.

Militares Zonæ auferuntur martyribus.

Interea Chriſti milites totó illo tempore à tyranni

Vide vt ſe communiant aduerſus perſecutionem

ni furore vacuo, ſedulo præclaris iuſtitiæ operibus incumbere, pauperibus multam pecuniam diſtribuere; precibus, mutuiſque cohortationibus ad certamen pro Chriſti gloria viriliter ſubeundum ſeſe communire, ac tandem conſilio habito ex vrbe ad ſpeluncam quandam ſecedere, vt ibidem ab hominum congreſſu remoti, liberius rerum diuinarum commentationi incumbere poſſent. Itaque aſſumptis rebus quibuſdam, & pecuniis vitæ degendæ neceſſariis, ad ſpeluncam montis Ochlon ſeceſſerunt; vbi dies non paucos diuino cultui aſſiduam magna cum tranquillitate nauârunt operam; Malcho interim natu minimo, ſed obeundis miniſteriis aptiſsimo, Oeconomiæ officio commiſſo: qui cautè mutato habitu in vrbem commeabat; & non modo cibos vitæ ſuſtentandæ neceſſarios emebat; ſed & cuncta Imperatoris conſilia mira calliditate explorabat. Die vero quodam cum noua in Chriſtianos edicta atrocia valde percepiſſet, feſtinuſque ad ſpeluncam reuerſus, ſociis eadem expoſuiſſet, hortatus eſt omnes vt cibos ſumerent, quo virilius in certamen cum tyranno deſcenderent. At vero illi, auditis Decij minis, cùm inter ſe mœrore grauati conſilia agitarent, ſomno iuſtorum correpti, ſuas Deo animas tradiderunt.

Abdunt ſe in ſpeluncam martyres.

Malchus, natu minor, eorum Oeconomus.

Obdormiunt in Spelunca.

Martyrum parentes capiuntur & coguntur prodere filios.

Poſtridie mane Imperator inter optimates iuſsit iterum ſeptem iſtos adoleſcentes requiri. Quibus non inuentis, ira & furore percitus, parentes eorum accerſiri, & fugitiuorum pœnam ſuſtinere iuſsit. At illi, nefanda idolorum ſuperſtitione polluti, multis lachrymis iniuſtam mortis ſententiam deprecari, perque propitia deorum numina obteſtari, iniquum eſſe, vt ipſi rebellium filiorum, qui ingenti auri & argenti pondere per fraudem ablato, ad ſpeluncam confugiſſent, ſupplicium ſubirent. Imperator audiens eos in ſpelunca deliteſcere, diuino magis numine quam vindictæ cupiditate impulſus, tali eos ſententia damnauit, vt obſtructo ingentibus ſaxis ſpeluncæ aditu, triſtiſsimo illo mortis genere plecterentur. Exiſtimabat enim eos miſeram hanc & caducam adhuc degere vitam, qui diuinam iam glo-

Imperator iubet obſtrui os Speluncæ.

gloriam cum beatis ſpiritibus in cœlo concelebrabant.

Interea Theodorus & Barbus, qui Imperatori à cubiculis fuerant, & Chriſtianis ſacris imbuti delitescebant, amore martyrum iſtorum, quos ſingulariter diligebant, incitati, æreis in loculis curſum eorum literarum monumentis conſignârunt, ſigilloque munitis & inter lapides caute repoſitis reliquerunt, vt præclara eorum facta poſteris aliquando innoteſcerent: & prolata in apertum corpora, honore ſanctorum perpetuis temporibus decorarentur. Temporis autem interuallo, cùm defuncto Decio tota illa ætas paulatim interijſſet, & varij Imperatores ſuo quiſque tempore ſucceſſiſſent, tandem Theodoſius iunior, pietate & religione ante omnes illuſtris, Imperij gubernacula tractare cœpit; cuius ſub Imperio cùm variæ nefandæ hæreſes, etiam, vt nonnulli aſſerunt, quæ mortuorum reſurrectionem impie negabat, natæ eſſent, indieſque vires ſumerent, peſtiferoſque multorum errores in Chriſti Eccleſiam inueherent; prorſus vt ipſi antiſtites diuerſis inter ſe opinionibus conflictarentur, clementiſſimus Deus, qui ab ipſis mundi primordijs vniuerſa pariter & ſingula gubernat, & per occultas cauſas noſtrorum omnium ſalutem operatur, eo tempore, quo maxime fides per Chriſti doctrinam in mundum inuecta periclitari videbatur, hominem quendam Adolium excitauit, qui montis & ſpeluncæ eius dominus erat, vbi ſancti martyres quieſcebant, vt ouile quoddam ſuis pecudibus conſtrueret. Eius igitur ſerui, vna cum his qui operi faciendo vacabant, lapides pro ædificio ex eius ſpeluncæ oſtio reuoluebant. Tunc Domini noſtri Ieſu Chriſti iuſſu ſanctis illis viris, qui in ſpelunca dormierant, vita reſtituta eſt & vox illa quæ Lazarum è monumento excitauit, eadem & ſanctis martyribus vitæ ſpiritum reſtituit. Surrexerunt igitur, & Chriſti numen conſueto more laudibus celebrârunt, ſeſeque mutuo ad certamen ſubeundum prouocabant. Nam neque vllum extabat

Theodorus & Barbus martyriũ illorum cõſcripſerunt in tabulis plumbeis.

Claruit is Theodoſius Iunior, Anno Chriſti 448. & reliq iuxta C. Baron. Annal. Tom. 6.

Adolius aperit Speluncam.

Ioan. 11. Reuiuiſcunt dormientes.

Digitized by Google

bat veſtigium, ex quo ſe mortuos fuiſſe iudicare poſſent, neque aliter corpora ſe habebant, quam ſi pridie veſperi ſomnum cœpiſſent, poſtridieque mane experrecti fuiſſent. Itaque prima cura de idolorum cultura animas eorum ſolicitabat, atque de Decio Imperatore ſermonem inſtituere compellebat. Nec mora; Ad Malchum procuratorem conuertunt oculos, quæruntque ab eo, quænam pridie veſperi de ipſis in ciuitate audiuiſſet. Reſpondet ille ea ipſa, quæ heri veſperi ſe retuliſſe dicebat; nimirum cum reliquis ciuibus eos ab Imperatore Decio vel ad deorum ſacrificia, vel ad varia cruciatuum genera requiri.

Credebant ſe vna tantum nocte dormijſſe.

Tunc Maximianus, Chriſti amore inflammatus; Agite, inquit, fratres parati ſimus pro Chriſti nomine certamen ſubire, & virili conſtantique animo tyranni furorem ſuſtinere. Tu vero Malche ciuitatem ingredere, & cibos nobis futuro certamini neceſſarios coeme: nam quos heſterno die ad nos attuliſti panes, ad vnum omnes conſumpti ſunt. Tunc Malchus miſſis in loculos nummis, prima luce foras prodijt; cumque poſitos ante ſpeluncam cerneret lapides, dubius animi trepidare cœpit, an pedem in vrbem ferre vellet, nihil enim de lapidibus illis iam ante cognouerat.

Maximiani ad reliquos oratio

Emittitur Malchus, ad emendos panes.

Cùm vero in vrbem ingenti formidine preſſus ingrederetur, vidit venerandæ Crucis imaginem ante vrbis portas erectam. Vnde rei nouitate perculſus, ſecum hoc modo agere cœpit; Et quid eſt hoc? Heri veſperi Crucis huius ſignum in latibulis ſeruabatur, & nunc aperte in ipſius vrbis foribus erectum videmus. Verene hęc video, an ſpectri alicuius illuſione decipior? Cùm hæc diceret, animoque magis confirmato in vrbem gradum inferret, audiuit multos per Ieſu Chriſti nomen iurare. Qua re magis perculſus, ambigere cœpit, an Epheſi eſſet, quandoquidem vrbis ædificia plane mutata cerneret. Sed conſtanter omnes, quos interrogabat, affirmabant vrbem illam Epheſum appella-

Vide antiquiſſ. S. Crucis vſum.

Putat ſe alicuius ſpectri illuſione deceptũ Malchus.

pellari; quibus tamen fidem non adhibebat, ſed locorum oblitus tota mente ſe aberrare credebat. Itaque anxius animi, ſtatuit vrbe egredi, & rem omnem cum ſocijs conferre; verùm cum reputaret animo, re icto in ſpelunca omnibus rebus deſtitutos fame laborare, panes emere voluit, vt afflictis & mœrore depreſſis aliqua ſaltem conſolatione ſubueniret.

Sed cùm antiquæ monetæ nummos è loculis promeret, vt precium perſolueret, piſtor admiratione magnæ illius monetæ defixus, eam alteri exhibuit; qui ſimiliter ſtupefactus, tertio ſpectandam præbuit; ſicque per manus multorum non ſine admiratione, tacitoque murmure nummus ille vagatus eſt; plane vt cuncti Malchum inuentione theſauri alicuius locupletatum, atque ex eo nummum protuliſſe opinarentur. Ille vero interim & timore & admiratione percuſſus, putabat eos inter ſe conſilio agitare, vt Decio traderetur, vltimoque ſupplicio miſer plecteretur. Cum vero multi paulatim ad eum confluerent, & nouam hominis formam nunquam illis viſam intentis oculis contemplarentur, Malchus vt ſuſpicionem omnem inuenti theſauri depelleret, circumſpicere cœpit, vt aliquem è turba notum inueniret; ſed licet claro & illuſtri apud Epheſum genere natus eſſet, neminem tamen inuenire poterat, quem generis & probitatis ſuæ teſtem adduceret. Interea cùm fama, celebri rumore, de peregrino adoleſcente per totam vrbem increbreſceret, tùm ad ipſius Epiſcopi aures peruenit; qui tùm forte, diuina haud dubium prouidentia, cum vrbis Proconſule ſermonem variis de rebus conferebat. Ij itaque iuſsêre adoleſcentem cum inuento theſauro cuſtodiri, & benigne haberi.

Moneta antiqua prodit.

Cùm igitur Malchus ad quendam Eccleſiæ locum duceretur, putabat ſe omnino ad ipſum Imp. Decium trahi, vt ſuo ſupplicio tyranni furorem ſatiaret. Itaque huc illuc circumſpiciens omnem adhibebat operam, vt aliquem conſanguineorum vel notorum ſaltem inueniret, cuius auctoritate inuenti theſauri calu-

Malchus trahitur ad Epiſcopũ & Proconſulem.

Digitized by Google

mniam extingueret. Sed nihil hæc Malchi diligentia & circumſpectus valebant aliud, quam quod turba eum inſanum, alij inſaniam callide ſimulantem, vt periculum euaderet, aſſererent. Iam vero proconſul & antiſtes, ſumpta in manus moneta, vrgere cœperunt, vt theſaurum proderet. Quibus adoleſcens, ſe neque theſaurum inueniſſe, neque omnino ſcire reſpondit: ſed pecuniam illam è parentis ſui arcula depromptam eſſe. Tum Proconſul, vt parentum ſuorum nomina promeret, edixit. Protulit ille & parentum, & fratrum, & conſanguineorum genus; familiamque per ordinem expoſuit; ſed erat plane nemo, qui ſtirpem noſceret; vel vnquam tenuem illius mentionem fieri audiuerat. Tum proconſul, cùm adoleſcentem perplexo cerneret animo; ingentique admiratione defixum, nullum pro aſtruenda veritate teſtimonium habere, atrocibus verbis increpitum in vincula conjici & flagellis verberari iuſſit, donec ſine fuco confiteretur, vbinam theſaurum illum reliquiſſet.

Dure accipitur à Proconſule.

His auditis; Malchus facie confeſtim in terram proſtrata ſupplicium deprecari, & intrepide de Imperio Decij, eiuſque habitationis loco percunctari. Dicite, inquit, mihi; Decius Imp. qui hac in vrbe heri erat, viuitne an non? Cui antiſtes; Non eſt; fili, hac in regione qui Decius Imperat. appelletur. Tunc Malchus, Venite quæſo, inquit, mecum ad ſpeluncam montis Ochlon, & re ipſa ex ſociis ibidem relictis intelligite, me vera dicere, neque mendaciorum fuco vobis imponere velle. Certus namque ſum, Decium Imperat. vrbem Epheſum (quæ an hæc eadem ſit plane ignoro) heri veſperi ingreſſum eſſe; & me ſocioſque propter Chriſti confeſſionem ad necem quæſiuiſſe, vt noſtro ſupplicio reliquorum Chriſtianorum animos à religione deterreret, atque ad nefanda deorum ſacrificia pertraheret. Hæc Malchus cùm diceret, antiſtes eam in cogitationem veniens, Deum magnum aliquid per iuuenem reuelare velle. Eamus, inquit, & videamus. Statimque Epiſcopus & Proconſul cum optimatibus,

Mal-

Digitized by Google

Malcho ductore, ad ſpeluncam abierunt, in ipſoque ingreſſu arculam quandam æream duos inter lapides artificis manu repoſitam inuenerunt, qua coram Præſide & opimatibus aperta, duæ plumbeæ tabulæ repertæ ſunt; in ſcriptis autem exaratum erat, Maximianum Eparchi filium, Malchum & reliquos adoleſcentes, à Decio tyranno fugiſſe, ipſiuſque tyranni iuſſu aditum ſpeluncæ obſtructum fuiſſe. Erat & eorum certamen in earundem tabellarum latitudine conſcriptum. Quo lecto, admiratione affecti ſunt, & Deum ipſum, qui tanto miraculo adoleſcentes illos proſecutus fuerat, ſummis vocibus collaudârunt.

Arcula ærea continens martyrium 7. dormientium.

Ingreſſi vero in ſpeluncam, ſanctos diuina quadam ſpecie fulgentes inuenerunt; quorum ad pedes ſe abijcientes, demiſſe petierunt, vt quæ quantaque ſub Decio paſſi fuiſſent, docerent. Epiſcopus vero & Proconſul ſtatim datis ad Imperatorem literis, ad tanti miraculi ſpectaculum eum inuitârunt: vt coram aſpiceret, cognoſceretque, corporum reſurrectionem non ſolùm fide, ſed & clariſſimo ſuis temporibus miraculo teſtatam eſſe. Ea re gauiſus Imperat. ex vrbe Conſtantinopoli Epheſum honorifico comitatu aduolauit: & ſanctos, profuſo præ nimio gaudio lachrymarum imbre, ſalutauit, amplexatus eſt, & Dei gloriam toto animo exultans dignis laudibus concelebrauit.

Theodoſius venit Epheſum ad 7. dormientes.

Porro ſancti poſt pauca verba, quibus futuram reſurrectionis gloriam adſtruebant, poſtque preces admiranda pietate Deo oblatas, ſuas iterum animas Creatori tradiderunt. Quorum corpora Imperator ſeptem aureis arcis honorifice componi, & ex decreto ſanctorum, nocte ſecundùm quietem ſibi exhibito, eodem in monte recondi iuſſit.

Rurſus obdormiunt in Domino.

Sepultura eorum vbi.

C Baron. Tom. 3. Annal. & in notat. mar. Rom.
Alias Pantelcemonis.
27. Iulij.

VITA ET MARTYRIVM S. ET INSIgnis Martyris Pantaleonis medici & ſociorum; Ex ea quæ eſt apud Simeon. Metaphraſten. Paſſi ſunt circa Annum Domini
311.

CVm tetra idolorum caligo ſub Galerio Maximiano Imperatore, Chriſtianam religionem inuolueret, inter alios, qui Nicomediæ religionis pietatiſque ſplendorem egregie tuebantur, admirabilis inprimis & magnus fuit Pantaleon. Is filius Euſtorgij in ea ciuitate oriundus, parentes habebat cùm opibus tùm imp etate claros, vnica excepta matre Eubula, quæ Chriſtianis imbuta ſacris, religioni impenſe ſtudebat: ac mariti execrata ſuperſtitionem, filium Pantaleonem ſanctiſſimis diſciplinis diligenter inſtruebat. Sed immatura, pro dolor, ſublata morte, tenerum impio parenti educandum reliquit; qui iuuenem, poſtquam humaniores literas Græcaſque diſciplinas mira ingenij facilitate ſuperaſſet, Euphroſyno medico ea arte imbuendum tradidit; apud quem breui non modo exactam medicandi ſcientiam, ſed tantam etiam apud omnes atque apud Imp. Maximianum eruditionis exiſtimationem conſecutus fuit, vt Imp. egregiis illius moribus & flore virtutis delectatus, eum in regiam aſſumere; primoſque ei, inter ſuos, honores decernere ſtatuerit.

Parentes & Patria S. Pantaleonis.
Mater eius Chriſtiana.
Adhibetur ſtudio medicinæ.
Maximianus Imp. eũ aſſumit in regia.

Eodem illo tempore Hermolaus Chriſtianæ fidei cultor eximius, cùm quadam in domo deliteſceret, & Pantaleonem ad regiam iſtac frequenter commeantem cerneret, captus ſpectata morum probitate & præclaro ſpecimine adoleſcentis, clam eùm acceſſijt, & inter verba vltro citroque inſtituta, luculenter multa de Chriſtianæ religionis præſtantia diſſeruit; atque animum eius occultis virtutum facibus tam vehementer accendit, vt protinùs memor priſtinæ educatio-

Hermolaus ei Chriſtũ prædicat.

cationis, qua pia genitrix eum ad omnem virtutem & Chriſtianam præcipue diſciplinam informauerat, toto animo fidem amplexatus ſit: & reliquum deinde tempus diuinarum rerum commentationi ſedulo tribuerit. Cumque ſumma quadam animi voluptate dies noctesque de Chriſti in humanum genus bonitate cogitaret, ijſque fluentis mentem inebriaret, accidit aliquando, cùm ab ædibus præceptoris ſui domum iter haberet, vt puerum venenato viperæ morſu extinctum, ipſamque viperam non procul inde ſe volutantem cerneret. Tunc Pantaleon; Profectò, inquit, ſi Hermolai doctrina vera eſt, neceſſe eſt, vt verbo puerum hunc ad vitam reuocem, & peſtiferam beſtiam internecione deleam. His dictis, diuinum Chriſti numen pro ſalute pueri implorauit, dictoque citius defunctum vitæ reſtituit, & viperam eadem virtute interemit.

Credit in Chriſtum.

Excitat mortuum.

Quo facto & fides ſtabilita fuit, & animus eius tanto delibutus gaudio, vt continere ſe non poſſet, quin concito gradu ad præceptorem rediret, factumq; exponeret, & cœleſte lauacrum ſupplex expeteret. Nec recuſauit Hermolaus; quinimo ſalutaribus expiatum aquis ſeptem continuos dies cœleſtibus monitis epuliſque refecit, tanto fructu ac animi illius gaudio, vt Chriſti amore ebrius, patrem inprimis ac reliquos omnes eiuſdem gratiæ vehementer cuperet facere participes. Cumque idola conterere vellet, & ſæpe pio motus zelo, admotis manibus ſimulacra deijcere pararet, rurſus prudenter ſe continuit, ne parentem, cui honos debebatur, aliqua interpoſita offenſione ad iram prouocaret, debitumque honorem præripere videretur. Statuit igitur lenitate ac manſuetudine efficere, vt Chriſto crederet, atque ita ſimul cum honore, ab impio dæmoniorum cultu ad pientiſſima Chriſti ſacra eum traduceret.

Baptizatur ab Hermolao.

Quantus eius pro fide zelus.

Hæc cum animo volueret Pantaleon, & diuinum numen profuſis lachrymis in auxilium vocaret, ecce adeſt præ foribus cæcus, qui Pantaleonis in arte medica

Digitized by Google

induſtriam requirebat. Quo audito, vir ſanctus accurrens, præſente patre, cæcum quid velit interrogat. Cui cæcus, Hæc, inquit, miſeranda mea cæcitas, omnium in hac vrbe medicorū induſtriam hactenus eludit, neque vllum potui, exhauſtis iam pene facultatibus, inuenire remedium. Tu vero, qui artis medicæ præſtantia plurimum valere diceris, quæſo te manum huic meæ adhibe calamitati, & quidquid facultatū reliquū eſt, prompto atq. alacri animo tibi exoluam. Cui Pantaleon, Donum, inquit, lucis conferet tibi per nos pater luminum. Tu vero, quæ mihi es pollicitus, vade & da pauperibus. Hæc cùm audiſſet pater, qui filium inani quadam oſtentatione ea verba proferre exiſtimabat, eum à cœpto abducere conatus eſt. Quid, enim, dicebat, fili mi, tu plus poteris quam cæteri medici, quibus & ætate & prudentia longe es inferior? Cui, turius Pantaleon, Nemo, inquit, ô pater, hunc medicandi tenet modū, quem ego à magiſtro meo edoctus ſum. Pater cùm exiſtimaret illum Euphroſinum dicere; Et is, inquit, ô fili, ſuam in hoc cæco operam nequicquam poſuit. Tum Pantaleon, expecta pater, & res ipſa indicabit. Hæc cùm dixiſſet, inuocato Chriſti Ieſu nomine, manûs ſuæ contactu caliginem ab oculis cæci pepulit, patriſque tenebras luce veritatis ac fidei ſplendore illuſtrauit.

Offertur ei cæcus.

Cæco reſtituit lumen & pater eius credit in Chriſtū.

Haud ita magnum temporis interceſſit interuallum quo Euſtorgius multis pietatis clarus operibus è vita exceſſit, filioque ampliſſimas facultates reliquit. Quocirca Pantaleon opportunum amplificandæ religionis tempus nactus, primo quidem ſeruos omnes libertate donauit, opeſq; hæreditarias pauperibus diſtribuit; prorſus vt non modo corporis, animi, ſed & egeſtatis medicus eſſet. Hoc cùm apud medicos alios magnā eum in inuidiam vocaret, tùm vt nomen eius omnium ſermone celeberrimum obliuione contererent, apud Imperatorem Maximianum eum detulerunt, quod in deorum iniuriam, medicandi virtutem & Æſculapij curationes Chriſto aſcriberet, eiuſque præcipue cultores, neglectis ſpretiſq; interim deorum amicis, curaret.

Facultates ſuas largitur pauperibus Pantaleon.

Medici ex inuidia deferunt eum apud Imp.

Digitized by Google

taret. Hoc vt teſtatum facerent, efficerentque vt Imp. Pantaleonem vel exilio mulctaret, cæcum à viro ſanſancto reſtitutum adduxerunt, cumque præſente Imperatore, cuius demum virtute lumen oculorum conſequutus fuiſſet, interrogârunt. Ille autem, Profecto, inquit, vno Chriſti nomine fidenter inuocato, lucem hanc mihi reſtituit. Tibi autem quid videtur, inquit Imp. cuinam potiſſimûm hoc oculorum tuorum beneficium acceptum referendum exiſtimas, Chriſtonè, an dijs, quorum numina colimus? Qui vero curatus fuerat, ait, Hoc vel cæco, vt dicitur, euidens eſt. Nam hi quos vides, diu multumque implorata Æſculapij virtute, hoc mihi præſtiterunt, quod facultates meas egregie attonderint, exiguam vero lucem, quæ mihi reliqua erat, plane corruperint. At Pantaleon nulla interpoſita mora, inuocato Chriſto, claram ilico lucem mihi donauit.

Adſcribit curationẽ Chriſto, qui cæcus fuerat.

Ad hæc Maximianus cum non haberet quod diceret, præcipiti furore incitatus, cæcum diuinam Chriſti virtutem intrepidè confitentem capitis ſupplicio plecti iuſſit; cuius corpus Pantaleon, magna vi auri redemptum, paternum in monumentum honorificè intulit. Deinde Imp. accerſito ad ſe Pantaleone, animum in omnes partes verſabat, vt tam præclarum pietatis decus ad inanium deorum cultum reuocaret: ſuaque impietatis numina magnifico ſacrificio à contemptu vindicaret. Præſente igitur viro ſancto, huiuſmodi ad illum orationem inſtituit; Quam benignis te ſemper, ô Pantaleon, aſpexerim oculis, equidem te latere haud exiſtimo. Primo enim te meam in familiam honorificè aſciui; iuuenem adhuc Euphroſyno magiſtro præſtantiſſimo, cum maximarum artium diſciplinis, tum medicinæ cognitione imprimis diligenter inſtruendum tradidi. Honoribus deinde ac dignitatibus auxi: ac denique nullum tui ornandi locum prætermiſi. Tu autem. (Hæc duo poſtrema verba cum indignatione quadam proferebat; Sed mox ad blanditias reuerſus, ſermonem pertexuit.) Verum omnino falſa ad

Cæci à Pantaleone curati caput amputatur.

Imperatoris ad Pantaleonem oratio.

me de te, ô Pantaleon, allata exiſtimo. Quomodo enim mihi perſuadere poſſum te, qui deorum noſtrorū beneficio præſtantiſſimam medicandi artem conſecutus es, ad hominem quendam in Crucem actum nullaq. virtute præditum cuncta illa transferre, quæ tantam omnibus admirationem adferunt, neque poſſunt humana induſtria confici?

Reſpondet tyranno S. Pantaleon.

Ad hæc Pantaleon, Præclarè, inquit, ô Imperator tu dicis, nulla virtute humana peragi poſſe, quæ iam per me patratæ ſunt virtutes, Itaq. iuſtum eſſe exiſtimo, vt deo illi magnifica ab omnibus offerātur ſacrificia, qui talia tamq. admiranda mortalibus per me conferre dignatur beneficia. Cenſeo igitur, vt aliquis inſanabili correptus morbo in medium adducatur, & ſacerdotes quiq. religioſiſſimi aduocentur, vt deorum veſtrorum numine ſuppliciter inuocato, ſanitatem illi conferant. Si fecerint, nihil recuſo thura libare. Sin vero à dijs derelicti nullam miſero in calamitate extrema opem exhibere poſſunt, & ego tum demum vnius Dei virtute, quem mihi perpetuis temporibus colendum ſtatui, miſerum repentè morbo liberauero, peto abs te, ô Imperat. vt eum Deum diuinis, vt par eſt, proſequamur honoribus: reliquos vero in puluerē redactos, ſempiterna obliuione conteramus. Placuit Imperatori conditio æquitatis & iuſtitiæ pleniſſima.

Aequam proponit conditionē.

Adducto igitur viro paralytico, conuocati ſunt præcipui Deorum ſacerdotes, vt Pantaleonē Chriſti Ieſu virtutem magnis præconijs extollentem, & laudibus celebrantem, confunderent, ac præſenti miraculo ſumma deorum virtutē declararent. Nec mora. Preces votaq. importunè oblata, & deorum inanium numina multis magniſq. clamoribus diu ſunt fatigata: ſed cuncta, ſubridente interim Pātaleone, in vanum adhibita. Tandem & ipſe Deum ſuum inuocare iuſſus, oculis inſita pietate ad cælum ſublatis, paralytici manum arripuit, dixitq, In nomine Chriſti Ieſu, qui eliſos erigit, eſto incolumis, membriſque tuis ad illius gloriam deinceps vtere ſanus. Dixit & protinus, is, qui o-

Sanat paralyticum.

mnium

mnium membrorum deſtitutus officio, lecto affixus iacebat, exilijt: atq. ſempiternum Chriſt. nomen magna voce prædicauit.

Eam rem cum non ſinè maximo inuidiæ ſenſu idolorum ſacerdotes aſpicere poſſent, ad Imperatorem accedentes, ei perſuaſerunt, vt Pantaleonem vita exueret, dignumq. de illata Dijs iniuria ſupplicium ſumeret. Quibus Imp. facilem aurem præbens, virum ſanctum ilico accerſiri iubet; quem hiſce primum blanditijs aggreſſus, in impietatis barathrum pertrahere conatus eſt, Noſti, inquit, ô Pantaleon, quam horrenda omnibus deorum contēptoribus ſubeunda ſunt ſupplicia. Vidiſti iampridem atrociſſimos Anthimi cruciatus. At ego, qui præ cæteris iuuentutis tuæ curam paternè gero, nolo te tam facilè interire; quin potius, ſi deos honorare proponis, honoribus auctum nomen tuum immortale reddere decreui. Sin autem in mentis tuæ ſtultitia, quod abſit, perſeueras, profecto vel inuitus te ſupplicijs tradere cogor. Ad hæc Pantaleon; Ne exiſtimes, inquit, ô Imp. me vel minis vel blanditijs à ſpe immortalis gloriæ, quam fidenter à Chriſto Ieſu æterno Deo expecto, abſtrahendum. Neque enim tormēta extimeſco, quinpotius magno me damno affectum putabo, ſi non plurima & grauiſſima quæq. attuleris. Porro ad Anthimum quod attinet, non illum ego miſerum vt tu, ſed mortalium omnium feliciſſimum iudico, qui venerandam ſuam canitiem roſeo cruore poſtremo exornari, & martyrij palma glorioſus ad cœlos migrare meruit. Quod ſi ille deuexa ætate vir, tam glorioſum de hoſte triumphum egit, ego, qui iuuenili ætate ad grauia quæq. multo robuſtior eſſe debeo, certamē detrectabo? Nunquā, mihi crede, me patriamq. meam, & piam genitricem, quæ vna cum lacte pietatē mihi ſemper inſtillauit, tanto dedecore afficiam. Hæc dixit Pantaleon, paucisq. admodum oſtendit, qualem virum offendiſſet is, qui de ſceptris & throno ſe iactabat. Quam ob rem Imp. quod reliquum erat, omnes adhiberi machinas iuſſit,

Iterum blanditur tyrannus martyri.

Anthimus martyr.

Praclare denuo reſpondet martyr Imperatori

vt ſuppliciorum atrocitate victus, inuictus Chriſti athleta hanc animi magnitudinem remitteret.

Multis afficitur ſupplicijs. Nec mora; Lictores manibus animiſque expediti, appenſum in ligno martyrem ferreis vngulis certatim dilaniant, inde ignitas lampades lateribus admouent: vrgent, clamant, vt dijs ſacrificet, ſupplicemque ſe Imperatori exhibeat. At martyr neque plagis neque vſtionibus quidquam motus, intentus ſupplicatione, oculos in cælo defixos tenebat; cum ecce liberator *Chriſtus ei apparet.* Chriſtus in habitu Hermolai apparens, martyrem verbis dulciſſimis conſolatur, recreatque, lictores vero & à cruciando abſterret, & lampades extinguit, diſijcitque. Tum Imp. dubius animi quid ageret, propius ad martyrem accedit, aitque: Quænam hæc eſt ars præſtigiarum, qua & lampades extinguis, & ſatellites momento quaſi plumbos reddis? Cui Pantaleon; Nullæ, inquit, præſtigiæ ſunt, ſed adeſt mihi Chriſtus ipſe, qui ſuis & animum addere, & hoſtium potentiam infringere conſueuit. Tum Maximianus; Si ergo maiora tibi tormenta infligam, quid facies? Quid aliud, inquit, martyr, quam ipſe quoque maiores conſequar remunerationes;

Hoc audiens, improba & ſcelerata mens maiora experiri voluit. Itaque lebetem ferreum feruenti plumbo redundantem conſtitui, ac in eum martyrem conijci iuſſit. *In plumbũ liquidum mittitur.* Sed illa quoque machina, orante martyre, per Chriſti præſentiam non tormentum ſed potius refrigerium attulit, prorſus vt plumbum ſubito in naturalem frigiditatem conuerſum, omnibus admirationem afferret, plurimoſque ad Chriſti potentiam confitendam prouocaret. *Multi credunt.* Solus Imp. cum ſuis in impietate & furore perſiſtens, alio protinus ſupplicio martyrem deleri volebat. Iubet igitur ingenti ſaxo collo eius appenſo, in mare præcipitem dari, ne reliqui Chriſtiani reliquijs ad conſolationem fruerentur. Sed *Miſſum in mare eripit Chriſtus.* miſſum in mare Chriſtus mox excepit, ſiccíſque plantis, vt quondam magnum illum Petrum, manu deduxit: lapide interim, inſtar folij arboris, leuiter ſuper fluctus

ctus maris natante. Pantaleon vero, ductore Chriſto, inambulans ad littus peruenit, & alios quidem multos ſtupendo miraculo ad Chriſti virtutem prædicandam excitauit. Imperator autem, malitiæ tenebris nimis immerſus, ad noua inferenda ſupplicia, & furore & vindictæ cupiditate acriter inflammatus, ingentem ferarum vim in certum cogi locum iuſſit; vt cum ijs martyr congreſſus, reliquis Chriſti cultoribus ſuo ſupplicio terrorem incuteret: & repentino interitu, vt ipſe ſperabat, Imperatori laudes cumularet. Et quidem vniuerſa ciuitas ad ſpectaculum confluxit, vt iuuenem corpore & animo præſtantem, & multis triumphis celebrem, cum feris congredientem cerneret. Ibi tum videre licebat rem maxime nouam & longè iucundiſſimam; homines quidem mutatos in ferarũ ſæuitiam, feras vero, tanquam ratione præditas, ſumma humanitate & obſequio vti. Nam Tyranno & ſatellitibus feras magnis clamoribus ad ſæuitiam & crudelitatem excitantibus, ipſæ magna cum reuerentia ad martyrem accedentes, ſuauiterque blandientes, inter ſe contendebant: quænam prima accederet, & medicante lingua pedes tangeret. Nec prius ſingulæ earũ receſsêre, quam benedictione per manum martyris percepta, quo gaudio affectæ eſſent, curſu & ſaltu ſpectantibus declararent. Eo tam nouo ſpectaculo, qui aderant, admirati, vno clamore omnes Deum Chriſtianorum vere magnum eſſe teſtati ſunt, dignumque eſſe vt Pantaleon iuſtus dimittatur. Quid igitur; Ferus plane & crudelis Imperator, totus vindictæ cupiditate æſtuans, feras illas ad vnam omnes trucidauit: vt vel eo ſupplicio animum dolore ſaucium leniret.

Matth. 14.

Feræ producuntur, ad deuorandum martyrem.

Feræ martyri blandiuntur.

Tyrannus ſæuit in beſtias.

Porro martyre interim in carcerem recepto, noua variaque agitata conſilia, vt & Pantaleon male periret, & plurimi per eum ad Chriſtum perducti, ad deorum ſacrificia reuocarentur. Tandem placuit, vt martyr ſublimi rotæ alligatus, per decliue demiſſus, membratim contereretur, eoque tam tam tetro ſupplicio reliquos à confeſſione fidei deterreret. Sed terribilis

illa

Digitized by Google

illa machina precibus martyris diſſoluta, magnum infidelium numerum contriuit: Pantaleonē vero vinculis ſolutum illæſum conſtituit. Nemo non timore perculſus rem admirabatur, multoq. magis, minitante nequicquam Imperatore, magnum Deum Chriſtianorum clamabat.

Rota martyri parata multos conterit.

Stabat attonita mente Maximianus, animumq in omnes partes verſabat, vt vel ignominiæ notam ſubterfugeret, ſi non poſſet victoria pro voto potiri. Stupēs igitur & animo hærens, interrogat martyrem, quis illum Chriſti fidē docuiſſet. Cui Pantaleon: Hermolaus. Cum enim præclaram planeque diuinam doctoris ſui mentem probe perſpectam haberet, nefas eſſe exiſtimabat, oblata martyrij corona eum priuare: qui nequaquam angulo & obliuione dignus, ad idem certamen magno ardore aſpirabat. Iuſſus igitur Pantaleon eum adducere, nihil renuit, ſed tribus ſtipatus militibus, recta ad domum Hermolai abijt: eumq. ad eandem martyrii gloriam inuitauit. Et quidem Hermolaus, qui ea nocte per quietem à Domino præmonitus fuerat, venētem ad ſe Chriſti martyrem lætabundus excepit: ac cum eo, rebus omnibus præ nimio gaudio neglectis, ad Imperatorem contendit. Imperator, viſa ſenis alacritate & vultu ad omnem hilaritatem compoſito, Tune, inquit, es Hermolaus Chriſtianus? Cui Hermolaus, Chriſtianus, inquit, ſum. Rogatus vero, annè alios eius religionis diſcipulos haberet, Sunt, inquit, Hermippus & Hermocrates domi meæ: vterq. ſpectata religione & pietate, qui haſce epulas martyrij auidè expectant. Eos igitur Imperator confeſtim quoq. adduci præcepit; adductoſq. inani verborum fulmine aggreſſus, vos eſtis, inquit, qui Pantaleonem à cultu deorum abduxiſtis? Illi vero, Eos, inquiunt, qui digni ſunt, Chriſtus nouit ad veritatis agnitionem vocare. Diu autem multumq. adhuc fulminante Imperatore, ad preces & Chriſti laudes conuerſi, manus oculoſq ad cælum ſubleuabant: cum repente locus motu agitatus eſt. Tum emotæ planè men-

Hermolaus adducitur ad Imp.

Item Hermippus & Hermocrates.

Digitized by Google

mentis Imp. En, inquit, dij iuſta indignatione prouocati, terram mouent. Cui martyres prudenter admodum & fortiter; Quid ſi & ipſos Deos vna ruere contigerit? Nondum finita oratio, & eccè nuncius calamitatis accurrens, Dei, inquit, ô Imp. ceciderunt. Tum vero Tyrannus in rabiem conuerſus, poſt varia ſupplicia, tres illos ſanctos capitis damnat: Pantaleonem vero rurſus ad carcerem abductum, ac deinde flagellis atrocißime cæſum, idem capitis ſupplicium ſubire iuſſit.

Hermolaus, Hermippus & Hermocrates capite cæduntur, & Pantaleon eadē ſententia damnatur.

Ductus itaque inuictus athleta ad vltimi certaminis locum, oleaſtro alligatus fuit, nudataque ceruice lictor ſtricto enſe accurrit. Ibi tunc miraculum ſane prioribus nihil inferius contigit: quod maximam gentilium turbam ipſoſque carnifices ad clariſſimam Chriſti cognitionem, omniaq. ſanctitatis officia repente perduxit. Cum enim ſumma vi enſem in nudam ceruicem vibraret lictor, acies inſtar ceræ conuerſa fuit, martyremq. omnis ſectionis expertem penitus reliquit. Ea de cauſa tremore correpti carnifices, ſupplices ſe ad pedes martyris demiſerunt, ac copioſo lachrymarum imbre plantas humumq. rigantes, nihil non faciebant, vt conceſſa audaciæ venia, Chriſti ſimul miſericordiam illis impetraret. Nihil recuſauit ſanctus martyr, ſed inſita pietate oculis ad cælum ſublatis, pro eorum ſalute preces fudit. Cumq. prolixius, multo cum gemitu, ſupplicaret, huiuſmodi vox cælitus dilapſa omnium auribus inſonuit; Non amplius Pantaleon, ſed Panteleemon vocaberis: vt rebus nomen pulchre conueniat. Plurimi enim per te miſericordiam conſequentur.

Inſigne miraculum.

Diuinitus ei nomen mutatur.

Hac voce audita, martyr incredibili delibutus gaudio, carnifices aduocauit, hortatuſque vt Imperatoris ſententiam effectui mandarent: ceruicem extendit. Cumque illi recuſarent, & ſcelus nefaſq. eſſe dicerent, ſanctum ferire, ille ne optata martyrij gloria fraudaretur, tandem euicit, vt quidam, non tamē ſine maxima reuerentia & timore, ſanctiſſimum caput ceruicibus

Decollatur.

cibus amputaret; è quibus lac protinus pro ſanguine fluxit, & oleaſter gratiſſimo fructu ſimiliter onuſtus, nouum & valde admirandum ſpectaculum præbuit. Quod quidem cum ad Tyranni notitiam eſſet perlatum, arborem excindi, & corpus martyris igni tradi iuſſit. Atque milites quidem, qui tanta miraculorum gloria ad Chriſti fidem conuerſi fuerunt. relicto Imperatore, Deum eiuſque martyrem perpetuum glorificârunt: ſacraſque reliquias, quorundam fidelium ope, in ſuburbano cuiuſdam ſcholaſtici (cui nomen erat Adamantio) ſacroſanctè depoſuerunt. Huius templum Conſtantinopoli vetuſtate collapſum, in ampliorem formam Iuſtinianus Imperator reſtituit, Aliudque in honorem eiuſdem martyris excitauit in Palæſtina, vt ſcribit Procopius lib. 1 & 5. de ædificatione Iuſtiniana Imper. Porro tranſlatum eſſe caput eius ex Africa in Gallias Anno Domini 802, teſtatur Sigebertus in Chronico. Cæterum Anno 950. S. Bruno Colonienſis Archiepiſcopus, ſacras eius reliquias Roma allatas depoſuit in ſuburbio Colonienſi, in Eccleſia eiuſdem B. Martyris: ibidemque religioſorum Domicilium conſtituit.

Præclara miracula.

Locus ſepulturæ eius.

Tranſlatio capitis eius, &c.

VITA ET MARTYRIVM SS. NAZARII ET Celſi pueri; Ex hiſtoria S. Antonini Archiepiſcopi Florentini; qui eos paſſos ſcribit circa annum Domini 57. qui fuit Neronis annus primus. Hic autem eſt dies natalis eorum. Pridie vero Idus Iunii, celebratur dies inuentarum reliquiarum per S. Ambroſium.

C. Baron. Tom. 1. Annal. & in Not Mart. Roman.

S. Nazarius nobiliſſima Romanorum familia, patre Africano viro illuſtriſſimo, ſed Iudaicis ceremoniis flagitioſe imbuto, matre vero Perpetua, Chriſtianis ſacris ab Apoſtolorum principe Petro initiata, ortus fuit. Hic anno ætatis ſuæ nono, cum cerneret parentes diuerſis admodum inter ſe, in religionis negotio,

28. Iulii. Patria & parentes S. Nazarii.

gotio, opinionibus confligtantes, animo vehementer angi cœpit, cuius potiſſimum ſententiam in re adeo ſeria, & æternæ ſalutis negotio ſequi deberet. Placuit tandem matris imitari pietatem, eiuſq. religionis inſtitutum amplecti, quod maioribus virtutum ornamentis & gratiſſimis charitatis operibus, præ Iudæorum cæremonijs, Chriſtianam religionem florentem cerneret. Igitur nequicquam reluctante patre, pia pientiſſimæ matris monita ſequutus, Linum adijt, qui poſtea ſummi Pontificis honorem obtinuit, eiuſque diſciplinis aliquamdiu imbutus, cæleſti lauacro expiatus eſt. Quod intelligens pater, animo plane commotus, filium à Chriſtianis ſacris auertere conatus eſt, ac præter alia, varia tormentorum genera ei explicauit, quæ Chriſti cultoribus, ni reſilirent, ſubeũda erant. Sed pius puer, Chriſti ſpiritu mirificè confirmatus, nullis patris hortamentis à fide Chriſto ſemel data auerti potuit; quinimo coætaneis ſuis perceptam Chriſti gratiam & religionis Chriſtianæ præſtantiam referre, aliosque ad eandem allicere gaudebat. Hinc parentes veriti nè id illis periculum & pio filio necem crearet, eũ rogârunt, vt vrbe excederet, & in locis tutioribus vitã degeret. Multis igitur oneratum diuitijs, rebuſq. alijs ad vitam ſplendidè degendam opportunis inſtructam, dimiſerunt.

Baptizatur à S. Lino.

Et quidem pius iuuenis protinus aurum & argentum benignè erogare pauperibus, & totus pietatis officijs incumbere: nihilque in vita moliri aliud, quam vt vberiorem quotidie Chriſti gratiam promeretur. Decimo vero egreſſionis ab vrbe anno, Placentiam, & inde Mediolanum aduenięns, cum frequentius inibi ſanctiſſimos Chriſti martyres viſitaret, nullumque Chriſtiani hominis officium erga illos omitteret, Præfectus comprehenſum fuſtibus atrociter mactari præcepit, mactatumque in confeſſione conſtantem vrbe expulit. Neque tamen elinguis aut timore perculſus egreſſus eſt, ſed maiore etiam quam ante fiducia, verba ſalutis omnium auribus animiſque

Largitur ſua pauperibus.

Caſus ab vrbe pellitur.

Digitized by Google

ingreſſit: locaque varia haud ſine fructu peragrauit.

Interea mater eius vita ſanctiſſime functa peregrinanti filio in ſomnis apparuit, monuitque vt Gallias Euangelij ſato fœcundandas accederet. Paruit ille protinus. Meliamque profectus, diuini verbi ſemina ſparſit, fructusque minime pœnitendos breui collegit. Tum verò inter alios matrona quædã, & genere, & dignitate illuſtris, ſuum filium Celſum nomine, eleganti forma, ſed ætate tenerum obtulit vt aquis luſtralibus expiatum ſecum duceret, & moribus ſanctiſſimiſque diſciplinis ſedulo imbueret. Quod Præfecto Galliarum vt innotuit, ipſum cum puero Celſo manibus poſt terga reuinctum, & catenarum pondere colla onuſtum, carceri mancipauit: vt die ſequenti tormentis afficeret. Sed vxor eius, illuſtris cuiuſdam fœminæ (quam Dinomedam appellatam fuiſſe dicunt) monitis perſuaſa, maritum impulit vt ſanctos nulli crimini obnoxios miſſos faceret: ne innocentium ſanguinis vindictam à dijs immortalibus expeteret. Præfectus vxoris ſuæ verbis impulſus Nazarium quidem dimiſit, ſed ſeuera admodum denunciatione ſupplicij interdixit, ne iis in locis Chriſti religionem hominum auribus inculcaret.

Venit in Gallias.

Celſus puer ei offertur inſtituendus.

Igitur Nazarius à Præfecto miſſus factus, ilico vna cum puero Celſo * Temerum ciuitatem, Meliæ vicinam adiit; vbi rem Chriſtianam mire locupletauit. Hæc aliaque admirandæ virtutis inſignia cum celebri ſermone vulgarentur, Nero vinctos ſibi ſiſti imperauit. Fuêre confeſtim Nazario vincula iniecta, & puero Celſo præceptoris ſui cruciatus deploranti alapæ inflictæ; deinde cuſtodiæ mancipati: donec mature ſecum deliberaret, quo tormentorum genere eos excarnificaret. Fertur vero, cum tyrannus venationi inſiſteret, quod aduerſo quodam caſu pedem grauiter ſauciauerit, acceptoq. vulnere exclamauerit; Dij nobis infeſti ſunt, quod eorum inimicos Nazarium & Celſum debitis ſupplicijs afficere differimus; Nazarium igitur cal-

**Sic habet Metaphraſt. Antoninus vero Treuerum ſcribit.*

Siſtitur Nazarius vna cum Celſo puero

calcibus tunſum, & Celſum puerum flagellis cæſum ſuo conſpectui iterum offerri præcepit. Adductos monuit, vt ſine mora honores dijs debitos tribuerent, eorumq. numina grauiter offenſa ſacrificijs placarent; ni facerent, ſupplicia ſubirent, quæ vel ſolo aſpectu ingentem eis formidinem, mortiſq metum incuterent. Tunc Nazarius vultu & verbis magnam animi lætitiā oſtendens, in fana deorum ſe admitti poſtulauit. Fuit non modo benignè ſed & honorificè deductus, ea ſpe, quod Nero ſanctum dijs thura oblaturum ſperaret. Sed cum Nazarius in adyta admiſſus Chriſtum inſita pietate precaretur, ilico & idola confracta, & omnipotentis Chriſti numen ſignis admirandis oſtenſum eſt. Vnde cum multi, relicta idolorum vanitate, ad Chriſtiana ſacra tranſirent, tyrannus furore incandeſcens, martyres in mare præcipites dari mandauit. Sed in mare proiecti, ilico diuina virtute in fluctibus illæſi ſteterunt, ſiccisque plantis mare inambulantes ad aridam peruenerunt.

Confringit idola precibus ſuis.

E mari educitur cū Celſo.

Deinde * Tenuſam profecti, Chriſtum vbiq. prædicârunt, tanto operæ precio, vt pleriq. nomina ſua Chriſto darēt, & crudelis tyranni minas Chriſti amore conſtanter deſpicerēt. Inde denuo Mediolanum cum Celſo abiens, vt ſanctiſſimorum Chriſti martyrum inibi vinctorum conſpectu colloquioq. frueretur, mox Anolinus præfectus, Celſo ab eius conſuetudine & conuictu auulſo, & honeſtæ cuidam matronæ tradito, Nazarium exilio damnauit. Qui Romam repetens, Patrem ab omni errore liberatū, & veteribus delictis ſacro fonte purgatum inuenit. Quare mirifice exhilaratus, pulſus à templorum pontificibus iterum Mediolanum petijt, vt ibidem paratam martyrij gloriam cum Celſo perciperet. Vrbem itaque ingreſſus, ab Anolino præfecto tentus, vna cum Celſo, capitis ſententiam lætus excepit: datiſque ceruicibus glorioſum triumphum magna pariter conſtantia & gaudio peregerunt. Corpora eorum fuēre à fideli quodam & inſigni pietate viro, in eius domo ſepulta; quæ

** Antoninus habet Ianuam.*

Multos conuertūt.

Nazarius exilio damnatur.

Redit Mediolanum.

Caduntur gladio martyres.

multo poſt tempore S. Ambroſius, diuina reuelatione admonitus, ad Apoſtolorum Eccleſiam tranſtulit, eorumque reliquias admiranda miraculorum virtute coruſcantes magnis, vt par erat, honoribus affecit.

Tranſlatio SS reliquiarum.

CERTAMEN S. MARTYRIS CALLINICI; *Ex eo, quod extat apud Simeon. Metaphraſtem. Paſſus videtur in perſecutione Diocletiani & Maximia. temp. Clement. Ancyr. Epiſc. circa an: Dom. 303.*

C. Baron. in Not. Marty. Roman.

29. Iulii. Patria eius.

DIuinus Callinicus, omnium rerum fertili Ciliciæ regione oriundus, à teneris vnguiculis ſanctiſſimis Chriſtianæ diſciplinæ rudimentis imbutus, ad eam vitæ perfectionem excreuit, vt adulta ætate vir, propria ſalute nequaquam contentus, longas eaſque difficiles ſuſceperit peregrinationes, quo Chriſtũ vbique prædicaret, plurimoſque ab idolorum inſania, qua homines tunc temporis miſerrime conflictabantur, abduceret, & Chriſti ſacris initiatos ad regna cælorum ſecum pertraheret. Neque ſine fructu ſata Euangelij ſparſit, ſed vberem vbiq. meſſem collegit, terramq. vitiorum ſentis ac vepribus oppreſſam egregie perpurgauit.

Zelus animarum.

Cum vero multos vicos & ciuitates obiens, Ancyram Galatiæ ciuitatem magnam & populo frequentiſſimam deueniſſet, populumq. dulciſſimo diuini verbi eloquio mira facilitate ad fidei agnitionem adduceret, quidam diaboli inuidia concitati, eum apud Præſidem loci accuſârunt; qui vt impietate ita & ira & crudelitate plenus, poſt minas nequicquam intentatas, martyrem neruis crudeliſſimis toto corpore cædi iuſſit. Quæ ſupplicia cum placido non ſolum conſtantiq. ferret animo, ſed minora etiam eſſe diceret, quam quæ excipere paratus eſſet, Sacerdos (hoc namque Pręſidi nomen erat) ſe ludibrio haberi cernens,

Venit Ancyram.

Neruis cæditur.

max-

martyrem in ligno ſublatum ferreis vngulis laniari præcepit.

Laniatur vngulis ferreis.

Eo quoq. ſupplicio pari fortitudine ſuperato, cum ſtolidus de victoria deſperaſſet, nouum quoddam furioſæ mentis protulit tormentum. Crepidas acutiſſimis confixas clauis, martyris pedes induit, cumq. hoc modo Gāgram vſq. currere voluit; lictores vero equis inſidentes ponè ſequebantur, vt ceſſantem, ſi opus eſſet, propellerēt, & diris ſupplicijs excarnificarent: Sed ecce rem ſane ſtupendam. Callinicus enim & aculeatis crepidis & ferri pondere grauatus, vt primum, inuocato Chriſti nomine, viam inijt, tanta celeritate iter confecit, vt lictores, quanquam equis mira pernicitate præditis vecti, nequaquam præeuntem aſſequi valerēt. Imo cum admotis calcaribus vehementius contenderent, iamq. ſexaginta ſtadijs peractis ad locum, cui Matrica nomen, perueniſſent, nimia laſſitudine oppreſſi, & extrema ſiti confecti, conciderunt. Cumq. locus plane aridus aquam negaret, omni ſpe vitæ abiecta, ad ſancti pedes reuoluti; crudelitatatis ſuæ veniam poſtulârunt. Cernebant. n. Callinicum neq. itineris moleſtia fatigatum, neq. atroci ſupplicio fractum, Chriſto grates perſoluentem, & in Dei ſui bonitate ac miſericordia mirifice exultantem.

Callinicus diuinitus roboratur.

Tunc martyr ſanctiſſimus miſericordia motus, ſupplices Deo preces obtulit, vt ſuis perſecutoribus cum morte colluctantibus aquam præberet, & è mortis faucibus ereptos priſtinis viribus reſtitueret. Et ecce miram orationis vim. Sancto totis viribus pro inimicorum ſalute ſupplicante, repentè vis aquæ è quadam petra effluxit, torrida lictorum ora refrigerauit, & copioſa deinde ſcaturigine fons lympidiſſimus in perpetuam diuinæ bonitatis memoriam permanſit.

Perſecutoribus ſuis de vita periclitantibus aquā impetrat.

Porro reſumptis viribus iter peregerunt, martyremque haud inuitum, ſed ſponte ſequētem, Gangram deduxerunt. Ibi eum coacti ex Præſidis decreto, ardentem in fornacē coniecerunt; cuius ardore fragilis caro

In fornacē miſſus tradit ſpiritū.

 ſoluta,

Digitized by Google

ſoluta; ſanctiſſimam eius animam, Chriſti numen ſine intermiſſione laudantem, ad cælos tranſmiſit.

C. Baron. Annal. Tom. 6.

VITA S. LVPI TRECENSIS EPISCOPI: Ex ea quæ apud V. P. Laur. Surium grauiter conſcripta habetur. Claruit maxime Anno Dominici natalis 451. Sedente Leone primo Pontif. Maximo.

29. Iulii. Patria & parentes S. Lupi. Eruditio eius.

BEatiſſimus antiſtes Lupus Leucorum oppidò, nobili inprimis familia, patre Epirochio, oriundus fuit. Quo ex hac luce ſubtracto, Aliſtichio patruo ſuo, multa generis nobilitate æquè conſpicuo, traditus fuit; cuius opera ſcholis admotus, magnos breui in arte dicendi proceſſus fecit, adeo vt apprimè eruditum, florentis eloquij fama per omnes illas regiones celebrem redderet. Deinde vero cum & ætate & moribus maturus, à ſacro matrimonij vinculo non abhorreret, fuit ei Pimeniola Hilarii antiſtitis Arelatenſis ſoror, inſignis pudicitiæ virgo, ſanctiſſimè copulata; qua cum poſtquam annos admodum ſeptem caſto coniugii amore vixiſſet, cœpit vterque occultis virtutum facibus agitari, & ſanctioris vitæ diſciplinam vehementer expetere. Itaque superni ſpiritûs vigore incitatus Lupus, ad animi cultum transferens veſtium ſplendorem, relicta paterna domo, cunctiſq. mundanæ cupiditatis vinculis diſſipatis, Euangelicæ perfectionis feruens deſiderio, eximiæ claritudinis & virtutis virum beatum Honoratum alacri animo ſtatuit inuiſere. Is erat Abbas primæ habitationis Lirinenſis monaſterij.

Ducit vxorem.

Fit religioſus.

Vbi ad eum peruenit, eius inſtitutioni ceruicem vltro ſubdens, Dominicæ ſeruitutis ſuaue iugum manſuetiſſimis accepit humeris, omnigenis vigiliis & ieiuniis carnem deprimens, ſpiritumq. ad cœleſtia contemplanda mirabiliter erigens. Cumque annum

vnum

vnum magno animi fructu illic exegiſſet, maiore fidei colore ad vrbem Matiſconenſem regreſſus eſt, vt ea, quæ ipſi remanſerant pauperibus elargiretur. Et ecce de improuiſo ad vrbis Trecenſis Epiſcopatum rapitur. Fuêre autem hæc eius promotionis primordia, vt ciuibus ſuis viam ſalutis ſacris ſemper concionibus explicaret, & imperitos populi ſenſus diuina lectione inſtrueret. Porro clerum quoq. ſuum, gratia præeunte, habenis iuſtitiæ ſtrenuè moderabatur.

Largitur ſua pauperibus.

Fit Epiſcopus.

Exacto vero biennii ſpatio, cum eſſet pollens ingenio, clarus eloquio, ſanctitate præcipuus, cum S. Germano, totius perfectionis & gratiæ ſpiritalis ſpecimen, contra hæreſim Pelagianam, quæ ſanam oppugnabat fidem, in Britanniam profectus eſt. Qui vno ſpiritu innexi, & pari voluntate concordes, terribiles oceani fluctus, temporibus hybernis, inexplorato mari ſe committentes, orationum gubernaculis mitigârunt. Inter ipſas autem vndarum minas cum ad tutam ſtationem appuliſſent, crebris virtutum ſignis aduentûs ſui nuncios præmittebant. Ad vrbis enim cuiuſdam mœnia vt propinquârunt, omnes ſe illis obuiam effudêre; quibus ipſi admirandis ſignis admirationi fuerũt. Erant vero ſine intermiſſione intenti ad capiendos homines; eaque cauſa ægris curationes adhibebant: ſpiritus immundos palam ex obſeſſis eiiciebant. Denique omnes ad ſanæ fidei confeſſionem ab errore reuocarunt: cum iam totam fere Britanniam Pelagiana peſtis occupaſſet.

In Britanniam cum S. Germano miſſus, oppugnat hæreſim Pelagianã. Eius vita extat 31. Iulii.

Claret miraculis.

Non longa poſt tempora Hunni erumpentes & per omnem Galliam diffuſi, partim ſimulatæ pacis arte tentabant vrbes, partim vi expugnabant: Vbi ad Trecenſem, patentibus campis ſitam, & nec armis nec muris munitam infeſto agmine deuenêre ſollicitus pius antiſtes, ad vſitata ſe recipiens præſidia, ſolis ad Deum fuſis precibus, ſupernæ opis auxilio eam defendit. At immanis ille & ferus Attilla, fidem ſancti viri altiori ſenſu ſuſpiciens, pro ſuo, exercitûsq. ſui ſalute & incolumitate, ſecũ eum voluit proficiſci ad Rhe-

Hunni Galliæ infeſti.

Defendit ciuitatem precibus.

num vſq. pollicens vbi co ventum ſit, ſeipſum dimiſſurum. Mox copia offertur ab eo loco reuertendi, non negatur reditus, iter quoq. indicatur; orat tyrannus obnixè ſanctum virum, vt velit pro ipſo Dominum deprecari, interprete vſus Hunigaſio. Reuerſus autem vir Dei, vt vidit ſe deſperatione ſuorum turbatum, ad montis perfugium Latiſconem cæteris ſolertior feſtinauit, vt eo transferret plebem, quam orationum ſuarum ſuffragiis diſcrimini ſubiacentem, inter excidia publica & hoſtilia arma defenderat. Illud perfugium diſtat ab vrbe milliaribus quinq, & quadraginta. Manens vero illic biennij ſpatio, offenſus raritate ſuorum eo venientium, Matiſconem ſibi cenſuit expetendam.

Sanat paralyticam.

Illuc eunti quædam mulier iuxta * Alſiam, corpore proſtrata in aggere publico, ſe paralyticã magna voce ſignificauit. Orauit pro ea vir ſanctus, & mox ſanitati ſe reſtitutam ſenſit.

** Baſilicã,*

Item Mutam.

Cum iam autem in Matiſconenſi prædio degeret, oblata eſt ei puella, ex dæmonis infeſtatione linguæ officio deſtituta. Cõfeſtim ſignum Crucis illi imprimẽs, & media nocte pro more ſurgens, pſalmodia abſoluta, inuocato nomine ſacroſanctæ Trinitatis, loquendi facultatem ei impetrauit. Etſi vero ex plurimis geſtis eius pauca iam perſtrinximus, operæ precium tamen videtur, vitæ eius hiſtoriam breuiter pertexere.

Lectus, Veſtitus, & cibus eius.

Annis plus minus viginti, lectuli quietem neſciens, in tabula cubauit. Veſtis eius perpetuo ciliciũ fuit. Præter illud, vnius tunicæ vſu ſemper contentus, in orationibus alternis noctibus peruigil perdurabat. Biduanis ieiunijs defatigato corpuſculo, libidinis incentiua proſternens: fletibus ora, ſemper in futura intentus, indefeſſe rigabat. Iugi etiam diſtrictione & ſeueritate, ſabbatum omne, non niſi panis hordeacei eſu trãſmittebat.

Liberalitas eius in pauperes.

Nec ſacræ immemor legis, cenſus ſuos pauperibus, captiuiſq. redimendis humaniſſime impendebat: ſciens eleemoſynis cælorũ nos poſſe regna mercari. Permultos, quos nouerat deſperatione teneri, celeri viſitatione refouebat. Atq. in ijs clariſſimum virum Claudium,

dium, filium ſpectabilis Germaniani; quem iam deficiente membrorum vigore, obtinebat vicinæ mortis pallor: hiatuſque frigidi indicabant robur extinctum. Eum fere exanimem intra corpuſculi hoſpitium oratione retinebat; iamque morientem reuocabat ad vitam, in viſcera refuſo, qui iam abſceſſerat, calore vitali: languentibuſque venis ſuos motus recuperantibus, & ſpem viuendi ipſo etiam vultu promittente. *Moribundum ſanat.*

Nec minoris miraculi res eſt, vno eodemque tempore & alibi oſtendiſſe virtutem. Nam clariſſima materfamilias, germana ſoror ſancti & venerabilis presbyteri Ruſtici, quam lethalis iampridem vexabat defectio membrorum, ita vt decem menſibus, neque pes, neque manus ſuum faceret officium, ab illo viſitari peroptans, vt eum venientem intuita eſt, precibus adiungens lachrymas, palmas vtraſque extendit, dicens: Si vis, potes me ſanare. At ille bis terque in preces incumbens, lachrymarum imbre perfuſus, compellauit ægrotam. Ea vero mox ſublata voce clamauit, nihil ſe dolere, iam abſceſſiſſe languorem omnem. *Item paralyticam.*

Iam illud ſingularis gratiæ beneficium, quod ei inter mundi proceres diuinitùs collatum fuit, non patitur ſolicitudo ſilentio præterire. Omnes quidem gentium Reges ei deferebant: ſed ſpecialius Rex Gebaualius eximio eum & honore & obedientia ſemper proſecutus fuit. Namque Brionenſes, quos olim captiuos abduxerat Alemannorum immanitas, ſola vi literarum à viro ſancto ſcriptarum impulſus, liberati reſtituit, hoſtilique ſeruitute abſolutos, & longæ dominationis acerbitate preſſos, ad S. Lupi poſtulatum remiſit. *Solis literis redimit captiuos.*

Multos autem habuit vir beatiſſimus præclara virtute diſcipulos, inſigni miraculorum gloria illuſtres. In S. Polychronio, Virdunenſis Eccleſiæ Epiſcopo, gratia curationum præfulſit; ita vt religatis poſt tergum manibus, dæmonibus imperaret: priuſque ſenſum perci- *Præclari & ſanctiſſimi illius diſcipuli, nempe, S. Poly-*

Digitized by Google

chronius, Virdunenſis. perent obſeſſi, quam corporum ſuorum colliſionem. S. Seuerum, Treuirenſi Eccleſiæ ordinatum antiſtitem, primæ Germaniæ gentibus prædicantem, non ambigimus inter Apoſtolos ſuum habere conſortium. *S. Seuerus Treuirenſis.* S. quoque Albinum, Catalaunenſem præſulem, diuturna ſanctitatis prærogatiua eminentem, non debemus taciti omittere, quam ille crebro permultis locis dæmones ab hominibus profligârit. *S. Albinus Catalaunenſis Antiſtites.* Nec immerito dum tantorum virorum celebramus præconia, eximij magiſtri laudes depromere videri debemus. Succeſſit autem ei dignus illo honore Camelianus; cùm S. Lupus duobus & quinquaginta annis ſacerdotio, maxima omnium ſanctitatis opinione, functus fuiſſet. *Poſtquam ſediſſet 52. annis, moritur vir ſanctus.*

*VITA S. GVLIELMI, * EPISCOPI Briocenſis in minori Britannia: Ex ea quæ eſt per Godefridum Caluum Bituricenſem Archiepiſcopum ei multum familiarem. Exceſſit vir ſanctus ex humanis, anno Domini 1241. Relatus in SS. numerum ab Innocentio Papa 4.*

** Alias Vvilhelmi. C. Baron. in Not. Martyr. Roman.*

29. Iulij. Sanctus Gulielmus à primæuo iuuentutis ſuæ flore, caſtitatis operibus vehementer deditus, totis viribus omni voluptate calcata, impollutum Deo ſpiritum ſeruare conabatur. Cumque non ignoraret vitam hominis militiam ſuper terram eſſe, *Iob 7.* multo ſemper ante contra infeſta dæmonis arma ſeſe muniebat, intentaque ſemper cura & precibus excubabat, ne quæ dæmonum inſidiæ improuiſo illi obuenirent. Veruntamen humani generis inimicus, quo vigilantiùs eum ſaluti ſuæ incumbere cernebat, eo multo magis modis omnibus eum euertere conabatur. Et quidem non ſemel per mulierum aſtutias Dei ſeruum corrumpere tentauit. Cùm enim adhuc iuuenis, & corporis elegantia & verborum facundia & conuerſationis gratia omnium

mnium oculis mirifice placeret, tum mulier quædam fornicationis ſpiritu ſtimulata, quo cupitis eius amplexibus frui poſſet, captato noctis ſilentio, perrexit ad beati viri cubile, procaciterque ſe ad latus eius proijciens, libidinis igne eum inflammare tentauit. At ille ad inſolitum mulieris tactum excitatus, non ſolùm ſcelus exhorruit, verumetiam quaſi tactus ab angue de lecto ſtatim exilijt, atque ad orationis præſidia ſeſe recepit.

Impudica mulier vrſ diatur eius caſtitati.

Alio vero tempore, cùm iam pontificali officio fungeretur, quædam nobilis admodum fœmina tam viri quam amicorum auxilio viduata, cùm forenſibus in curia Epiſcopi litibus intricata moleſtiarum ſuarum nullum inueniret exitum, inops conſilij quid ageret, tandem ex muliebri nequitia ſtatuit polluto amore Iudicis gratiam obtinere, aduerſarioſque per fas perque nefas hoc modo ſuperare. Quadam igitur die, fuco muliebri egregie compta, deductum in partem Epiſcopum cœpit blandis parum honeſti amoris ſermonibus pertentare, ac paulatim igneos impudicitiæ ſuæ radios in ipſum Dei virum vibrare. Sed vir Dei ſancto præmunitus ſpiritu, vt primum ignea impudicæ fœminæ tela ſenſit, ſtatim cum admiratione veſtimenta excutiens, Mulier, inquit, quid? an ignoras me Dei ſeruum & ſacerdotem eſſe? Vide miſera quo te ſcelere obſtringis? At illa increpationis viri Dei ſtimulis ſauciata, & confuſione ingenti perfuſa, protinùs cùm feſtinatione ſe ſubduxit: caſtiſſimum præſulis pectus ſecum mirabunda collaudans.

Item alias nobilis Vidua.

Præter hæc autem caſtitatis inſignia, præcipua etiam pauperum illi cura fuit; quos adeo ſedulo nutriuit & ab ægeſtatis malo defendit, vt cunctis ſæpe facultatibus eorum in vſus erogatis, ab aliis inſuper mutuo peteret, quod pauperibus diſtribueret. Inſtruebat ille quidem interdum magnifica conuiuia: ſed hoſpitibus pro dignitate acceptis, ac inde dimiſſis, mox cuncta pauperibus large admodum præberi mandabat. Ipſe vero pura aqua vel vino interdum mixta, & tenui ſane cibatu vitam ſuſtentabat, animũ magis aſſidua cœleſtiũ rerum com-

Benignitas eius in pauperes.

Frugalitas eius.

Digitized by Google

commentatione & intenta ſupplicatione paſcens, ne vanis vnquam illecebris ad perituras corporis voluptates abriperetur. Hinc præter conſuetum horarum officium, diebus ſingulis Dauidicum ex integro Domino perſoluebat pſalterium; ex quo ſuauiſſimas ſane animæ delicias hauriebat.

Charitas eius erga proximos. Porro quanto charitatis ardore proximum quemque dilexerit, nulla vis orationis pro dignitate explicare poteſt. Sæpe pro ouium ſuarum corporali ſalute, irruentium in ciuitatem hoſtium gladiis ceruices ſuas obiecit. Sæpe dies noctesque in fletibus & lachrymis peruigil exegit, vt iram diuini numinis hominum ſceleribus offenſi mitigaret. Cùm vero grauis perſecutio per tyrannorum malitiam in Britannica Eccleſia excitata præualeret, ipſe zelo iuſtitiæ viriliter inflammatus, ferocitati tyrannicæ reſiſtere ſatagebat: mortem pro ſuorum libertate, oppetere paratiſſimus. Quam ob cauſam minis & iniuriis multis ab ipſis tyrannis eorumque complicibus exagitatus, cum nullo modo principum iniquorum voluntati, in præiudicium libertatis Eccleſiaſticæ, vellet acquieſcere, exilio damnatus eſt. *Mittitur in exilium pro iuſtitia.* Ceſſit itaque patrio ſolo, & ad Pictauienſem antiſtitem profectus, ſumma ab eo beneuolentiæ ſignificatione exceptus fuit, & in vicariam operam ab eo aſſumptus. Ibi cum annos aliquot magna cum opinione ſanctitatis omnia pontificis officia adminiſtraſſet, tandem ceſſante perſecutione, ad ſuam iterum diœceſim honorifice reuocatus eſt; vbi vltimum vitæ curſum multis aliis pietatis & ſanctitatis operibus clarum feliciter conſummauit. *Obitus eius.*

Corpus eius in Eccleſia cathedrali ſummo cum honore tumulatum fuit. Cum vero Philippus ſucceſſor eius duobus poſt obitum illius annis, eccleſiæ fabricam viro ſancto inchoatam, nouis, magiſque magnificis ſtructuris extollere decerneret, eaque de cauſa Gulielmi corpus transferri deberet, fuit, mirabile dictu, non modo ab omni corruptione alienum, planeq; integrum repertum, ſed & quaſi precioſiſſimis fuiſſet aromacibus con- *Poſt biennium cor-*

Digitized by Google

conditum, ſuauiſsimo odore mirificè refertum. Ibi tum cunctis, qui aderant, Deum in ſancto eius laudantibus, clariſsima protinùs miracula coruſcârunt; prorſus vt in ipſa non tantùm Britannia, ſed per adiacentes & remotas quoque prouincias, plurimi accepta ſanitatis beneficia in propriis corporibus circumferrent, alioſque ad eadem percipienda itidem mitterent. *pus eius integrum repertum.* *Miracula ad tumulum eius.*

Martyrium Simplicij. Fauſtini & Beatricis habet Lector 11. *Maij in actis S. Anthimi.*

MARTYRIVM SS. VIRGINVM MAXImæ, Donatillæ, & Secundæ; Ex Adone Archiepiſcopo Vienneſi. Coronatæ ſunt Anno Chriſti 262. *Dionyſii Papæ* 2. *Valer. & Gallien. Impp.* 8. *C. Baron. Annal. Tom.* 2.

APud Aphricam ciuitate Tuburbo Lucernariæ, Maxima, Donatilla, & Secunda, eximia pulchritudine virgines, ſub Anolino præſide in perſecutione Gallieni præclarum fidei ſuæ certamen inierunt. Cùm enim Maxima & Donatilla ſorores, à Iudice comprehenſæ, ad Tuburbitanam ciuitâtem perductæ fuiſſent, mandato tyranni pane & aqua prorſus deſtitutas, aceto & felle carnifices eas potârunt. Cumque ea iniquitate aliquamdiu conſtanter tolerata nihil mouerentur, Anolinus ira & furore inflammatus, iuſsit eas, ad contumeliam, per vrbis compita deduci, omniumque ludibriis fatigari. 30. *Iulij.* *Maxima & Donatilla ſorores.*

Hæc cum Secunda virgo, annorum non amplius duodecim è ſuperiori domûs ſuæ loco contemplaretur, Spiritu Dei ilico accenſa, ad ſimilem martyrij gloriam vehementer exarſit. Itaque neque ſuppliciorum atrocitate deterrita, neque generis ſui dignitate & opũ amplitudine ineſcata, neque nuptiarum magnificentia *Secunda virgo duodennis.*

vel

vel ſponſi blanditiis detenta, neque poſtremo patris & cognatorum lachrymis mota, virili animo deſcendit, ſociamque ſe præclari certaminis præbuit. Cùm enim beatæ martyres Maxima & Donatilla procederent, illa feſtina accurrens clamauit; Nolite me dimittere, ô ſociæ virgines, ſed veſtris precibus ad eandem gloriam me aſſumite. Hęc voce maxima, cunctis ſane ſtupeſcentibus, exclamans, vna cum illis Tuburbitanam eſt ingreſſa ciuitatem.

Admiranda virtus in tantilla ætate.

Altera die Anolinus adductas pro tribunali ſorores Maximam & Donatillam ad tormenta elidi præcepit. Fuit tunc horrende in tenerrima duarum iſtarum virginum corpuſcula ſæuitum. Primo namque virgis crudeliſſime cæſas, viua calce plagas earum perfricari iuſſit. Deinde in eculeo extenſas torqueri, ſtatuamque ad libandum offerri. Hæc cùm animo inuicto, ſtupente populo, pertuliſſent, Iudex furore ebrius, in craticula eas torrere, prunaſque ardentes ſine intermiſſione adhiberi: ac poſtremo in theatro ad delubrum deponi præcepit, vt omnium calcibus pererentur.

Horrenda ſupplicia Maximæ & Donatillæ.

Hæc cùm fierent, & virgines in tanta ſuppliciorum atrocitate de hoſte triumphum agerent, fuit & Secunda virgo eximia formæ pulchritudine ad Anolinum adducta. Quam conſpicatus proconſul, & tu, inquit, Chriſtiana es? Cui Secunda; Chriſtiana. Tunc homo ferus planeque barbarus, neque virginis ætatem, neque corporis pulchritudinem, neque morum elegantiam miſeratus, vna cum Maxima & Donatilla ferro crudeliter vinctam ad beſtias damnauit. Populus frequens ad ſpectaculum venerat, cum cernere licebat virgines & generis & virtutum ſplendore ornatiſſimas, ſuauiter ſe mutuo amplexari; Chriſto, nunc ſtantes, nunc fixis in terram genibus, vota preceſque perſoluere; feras auidiſſime expectare, & vltimum vale alteram alteri cum oſculo pacis dicere. Porro vrſus tandem ferociſſimus in arenam cum ingenti omnium clamore dimiſſus, cùm putaretur momento virgines dilaceraturus, is agnina protinùs manſuetudine aſſumpta, ad earũ ſe pedes dimiſit,

Præclarum certamen & iucundũ ſpectaculũ SS Virginum.

Vrſus eas honorat, lingitque veſtigia.

Digitized by Google

miſit, linxitque veſtigia potiùs quam momordit. Tunc lætitiæ voces ab omnibus in cælum ſublatæ ſunt. Anolinus verò cernens ſe furente, beſtias mites, capitis ſententiam in virgines dictauit: quam magna cum gratiarum actione porrectis ceruicibus exceperunt, 3. Kal. Auguſti.

Decollantur SS. Virgines.

PRAECLARVM CERTAMEN SS. ABdon & Sennes, nobilium perſarum; quod Romæ viriliter compleuêre, Anno Salutis 254. Sede vacante, Decij Imperatoris 2. Ex ijs quæ extant apud V. P. Laurent. Surium, in præambulis S. Laurentij.

C. Baron. Annal. Tom. 2.

CVm poſt præclaram illam in Perſide adeptam victoriam, Decius Imperator, quamplurimos quos ibidem inuenerat Chriſtianos, atrociſſimis necaſſet ſupplicijs, Romam tandem rediens, duos ſubregulos Abdon & Sennen, (quos quod corpora cæſa Chriſtianorum colligerent ac in ſuo prædio reconderent comprehenſos, in ſuam ſeruârat gloriam, ac Romani populi ſpectaculum,) catenis vinctos ſecum ad Vrbem abduxit. Quo cum poſt menſes 4. veniſſet, conceptum in Chriſtianos odium omni tyrannide exprompſit, & imprimis præfatos Chriſti athletas, præſente Senatu ad certamen euocauit. Aderant illi auro quidem & lapidibus pretioſis, vtpote ſubreguli, ornati, ſed catenis vincti. Porro ſplendebat ex vultu eorum fulgor quidã, haud dubium diuinæ virtutis indicium; adeo vt Senatus moleſtiſſime ferret, viros tam præclaros, & regia dignitate conſpicuos ad ſupplicia euocari. Decius vero, allato per Claudium Capitolij Pontificem tripode, blandis admodum verbis & promiſſis ampliſſimis, ad Dijs ſacrificandum eos inuitauit. At illi animis plane inuictis in confeſsione Chriſti perſtitêre; vnde furore acrius incenſus, Valeriano præfecto ſeuere mandauit,

30. Iulij Iuxta Martyrologium Roman.

Abdon & Sennes Perſæ Subreguli Chriſtiani Romam vincti abducuntur.

Abdon & Sennes tentantur blanditijs à Decio ſed fruſtra.

vt

vt atroci vindicta martyres puniret, ac ſuppliciorum immanitate reliquis qui in vrbe erant Chriſtianis terrorem inferret.

Mox igitur Valerianus nudatos Chriſti martyres, furibundus ad Solis ſimulacrum, iuxta amphiteatrum, adduxit: præcepitque militibus, vt eos ad thura Diis cremanda compellerent. At illi, ciecto ſummum per contemptum in ſimulacrum ſputo, dixerunt Valeriano; Iam fac quod facturus es. Tum Valerianus illico plumbata expediri, iiſque atrociſsime cæſos martyres in amphiteatrum introduci præcepit, vt ferarum laniati morſibus, mentis eius furorem crudeli morte extinguerent. Sed vt martyres, expreſſo crucis ſigno & Chriſti nomine fidenter inuocato, amphiteatrum ingreſsi ſunt, ilico feræ (erant autem Leones duo, & vrſi quatuor) ouina pluſquam manſuetudine ad pedes ſanctorum rugientes ſe demiſerunt; & quod maiorem admirationem habet, contra tyranni furorem impetumque, eos aliquamdiu mirabiliter tutati ſunt. Tandem vero iuſſu Valeriani gladiatorum ictibus in ipſo amphiteatro trucidati, ad Solis ſimulacrum prope amphiteatrum proiecti ſunt; vbi ad Chriſtianorum terrorem, tribus diebus, totidemque noctibus corpora eorum iacuêre. Tertia vero nocte, Cyrinus ſubdiaconus, cuius ædes amphiteatro admodum vicinæ erant, ea collegit, & in arca plumbea, domi ſuæ honorifice condidit, 3. Cal. Auguſti.

Damnantur ad beſtias.

Nihil ab ijs læduntur.

Gladiis necantur.

Latuêre autem horum ſanctorum corpora ad vſque tempora Conſtantini, quo imperante, diuinitùs reuelata ſunt: & à Chriſtianis in cæmeterium Pontiani ſummo cum honore tranſlata.

Diuinitùs reuelantur eorum corpora.

MARTYRIVM S. FABII, MARTYris Cæſareenſis; Ex Adone Viennenſi Archiep.

C. Baron. in notat. mart. Rom.

31. Iulij.

SAnctus Fabius cum Cæſareæ præſidialia vexilla ferre recuſaret, primùm diebus aliquot in carcerem detru-

detruſus; varijs moleſtijs affectus eſt. Deinde ante tribunal productus, & ſemel atque iterum interrogatus, in Chriſti confeſſione, nihil ſupplicia veritus, conſtans perſtitit. Vnde Iudex furore percitus, capitali eum ſententia damnauit. Poſt hæc corpus triduo ſepulturæ beneficio deſtitutum cuſtodiri iubetur; tandem & corpus & caput ſeorſum reticulis inſuta, in maris profunda demerſa ſunt. Sed Domini virtute reſciſſo reticulo, membra capiti reuocantur, & ſcapulis ceruix, cum indicijs paſſionis, adiungitur. Atque ita ſuæ integritati redditum corpus, vnda blandiore ad Caternitanum littus eiectum; & condigno cultu à fidelibus in baſilica tumulatum eſt.

Mittitur in carcerem. *Plectitur capite.* *Præclarum miraculũ.* *Locus ſepulturæ eius.*

VITA S. GERMANI, EPISCOPI ANtiſidiorenſis: Ex ea quæ prolixe eſt per Conſtantium presbyterum, ſcriptorem illorum temporum haud ignobilem. Adſcribitur hic ſeptimus eius ſedis epiſcopus, ſeditque annos 30. & dies 25. functus eſt fato, Anno Redemptoris 435. Sixti Papæ 4. Valentiniani Imp. 11.

C. Baron. Tom. 5. Annal. & in notat. Mart. Rom.

SAnctus Germanus Antiſidiorenſis oppidi indigena, ſplendidis cum primis natus parentibus, ab ipſis infantiæ rudimentis, ſtudiis liberalibus adhibitus, magna ingenij vbertate breui ſummum eruditionis gradum conſcendit, prorſus vt & naturæ induſtriæ multiplicibus adornatus gratijs, magno ſuis eſſet honori. Atque vt omnibus literarum numeris abſolutus, nihil in eo deſiderari poſſet, poſt Gallicana auditoria Romam profectus, præclara iuris ſcientia pectus inibi egregie impleuit. Inde ad tribunalia præfectus admotus, cauſarum patrocinio tam celebre ſibi nomen reddidit, laudeſque adeo multiplicauit, vt ſublimen inprimis & genere, & diuitijs, & quod caput eſt, moribus

31. Iulij. *Patria eius* *Egregia eius eruditio.* *Romæ nauat operam legibus.*

Fit aduocatus. ornatiſſimam ſortiretur vxorem. Quem deinde togæ præconijs præeminentem, Reſpubl. ad maiora hono-*Ducit Vxorem.* rum inſignia, ducatûs quippe ad culmen & regimen prouinciarum euexit.

Dux conſtituitur. Eo honore & potentia ſublimatus, neglecto Chriſtianæ religionis cultu, tyrunculorum indulgere induſtriis, venatui inuigilare, ferarum copiam inſidiis & viribus captam in ciuitatem magna cum gloria inferre *In vita S. Amatoris hæc eadem habet Lector. 1. Maij.* quotidie. Erat in ciuitate arbor pyrus, cuius ramos ferarum capitibus in gloriam exornabat. Ea res cùm Chriſtianæ pietati plurimum obeſſe videretur, S. Amator loci illius antiſtes arborem, vt offendiculum tolleret, radicitùs extirpauit, flammiſque deputauit, atque oſſa, ne qua illius memoria extaret, longe ab *Minatur mortem S. Amatori.* vrbe proijci mandauit. Quod Germanus iniquo adeo tulit animo, vt Chriſtianæ religionis oblitus, mortem viro beatiſſimo minitaretur. Eius vero furorem ad tempus S. Amator declinans, Heduam profectus eſt; vbi, Domino reuelante, eundem ipſum Germanum in ſacro munere ſibi ſucceſſorem futurum cognouit. Reuerſus itaque Antiſiodorum antiſtes, conuocata concione, cùm in Eccleſia ad ſacerdotale officium rite obeundum ſeſe accingeret, cerneretque inter alios Præfectum vrbis Germanum, corpore animoque ad omnem modeſtiam ac pietatem compoſitis, ſacra limina intrantem, iuſſit illo ingreſſo, mox Eccleſiæ fores clauſtris arctari. Tum vero glomorata ſecum Clericorum atque nobilium turba, Germanum apprehendit, & inuocato nomine Domini *S. Amator Germanũ Clericum facit.* cæſariem capiti eius detrahens, habitu religionis, reiectis ornamentis ſecularibus, cum honore induit, dicens; Satagere te oportet, frater chariſſime, vt commiſſum tibi honorem immaculatum conſerues: quia *Moritur S. Amator & Germanus ei ſuccedit in Epiſcopatu.* me decedente, omnipotens tibi paſtorale officium commiſit.

Poſt hæc beatiſſimus Amator obitûs ſui incitamentis vrgeri incipit, breuique defungitur, & Germanus ſummorum infimorumque voluntate inuitus atque

coactus

coactus ad ſacerdotale officium adigitur. Deſeritur itaque mundi militia, & cœleſtis aſſumitur. Seculi pompa calcatur, vxor in ſororem ex coniuge mutatur, ſubſtantia in pauperes diſpenſatur, paupertas ambitur. Iam vero qua animi magnitudine & ardore ſpiritale bellum ſibi ſuoque corpori indixerit, difficile eſt enarrare. A primo namque ſuſcepti muneris die, ad vſque terminum vitæ, non vinum, non acetum, non oleum, non legumen, nunquam vel ſalem ad vſum condiendi ſaporis accepit. In refectionibus primùm cinerem prælibauit, deinde panem hordeaceum ſumpſit; quem tamen ipſe excuſſit & moluit. Et hic cibatus adeo tenuis & palato ingratus nunquam ante veſperam ſumebatur; interdum etiam hebdomada media, non raro etiam ſeptimo die latranti ſtomacho dabatur. Indumentum tam hyeme quam æſtate vnum erat, idemque, quod tam diu vſui erat, donec nimia vetuſtate conſumptum plane decideret, cilicio interim aſperrimo die noctuque carnem atterente. Lectus ex dolatis aſſeribus conſtratus, ac cinere conſperſus, nullo etiam ceruicali ſubiecto, profundum carpere ſomnum vetebat; quid dico ſomnum, cùm totas noctes nihil niſi gemitus duceret, ſtratumque aſperum aſſiduis pene rigaret fletibus.

Nota miram vitæ auſteritatem.

Et quidem (ô pietatem) cùm tanta ſeueritate in ſuum ipſe corpus ſæuiret, alios ſtupenda plane benignitate fouebat, ſummus cultor hoſpitalitatis; qui pauperibus & peregrinis aduentantibus conuiuium ieiunus paſtor exhibebat, propriis manibus pedes lauabat, oſculabatur, & profuſo lachrymarum imbre interdum rigabat. Inter hæc autem, aliaque quotidiana miniſteria, quæ in magna populorum frequentia obire neceſſe erat, vt contractum ex hominum familiaritate puluerē cœleſti rore iterum abſtergeret, monaſterium conſtruxit: in quo frequenter degebat, animumque mira cœleſtium rerum dulcedine paſcebat.

Benignitas eius eximia in pauperes

Conſtruit monaſterium.

Porro eodē tempore res accidit, quæ Germani ſanctitatem maxime celebrē reddidit: digna profecto quæ

à nobis explicetur. Erat vir candido ingenio, Ianuarius nomine. Qu cùm pr nceps præſidiali militaret offic o, exactos à prouincialibus ſol dos ad Iud cem deferebat. Is cum cauſa viſendi eum ex it nere diuertiſſet, ſacculum, quem pecunia onuſtum ferebat, incautus amiſit: nulloque de circunſtantibus intuente, caſu is reperit, qui vexari inimica infeſtatione conſueuerat. Tandem v ator in ſe reuerſus, vbi damnum agnou t, ſubito do ore percul us, totam ciuitatem lachrym s & clamoribus impleu t, & ab ip o b eatiſſimo ſacerdo e, haud al ter ac ſi ipſi tradidiſſet, am ſſam pecun am requiſiuit. Is pro ſua benignitate pacato illum animo eſſe iuſſit, ſpondens fore vt amiſſam reciperet. Ille interim ſolicitus triduo ſurſum deorſum cucurrit, ſi for e furem deprehen eret. Cumque triduo ſine vllo fructu exacto, ad epiſcopum rediret; genua eius lachrymabundus amplectens conteſtatus eſt; ſe vitam cum morte permutaturum, ſi non ilico damnum reſarciret. Tunc antiſtes extrema Ianuar j miſeria flexus, vnum ex his, qui dæmon o obſeſſi vexabantur, adduci præcepit, eumque monuit, vt ablatam furto pecuniam prodat, eamq; ſuo domino reſtituat. At ille conſtanter inficias it, negatque ſe pecuniam habere. Tunc Germanus pia commotione inficiantem in populum produci mandat: ibidemq; ſeruari, donec peracto à ſe M ſſarum officio, hominem vel abſoluat, vel condemnet. Nec mora. Proſtratus toto corpore in oratione, magna vi precum diuinum numen implorat, vt & obſeſſum ab infeſto dæmone liberet, & Ianuario magnis in anguſtiis conſtituto pecuniam oſtendat. Et ecce ſtatim infelix, inimici & captiuus pariter & min ſter in ſublime ſuſpenditur, & quaſi flammis circundatus; ingenti clamore nomen Sacerdotis inuocat crimen, quod comm ſerat, confitetur: & ſupplex ven am poſtulat. Plebs ſtupendo hoc ſpectaculo, vt par erat, commota, eccleſiam clamore implet, accurrit, hominemque in aëra ſuſpenſum mente oculiſque attonitis contemplatur. Tandem vir ſanctiſſimus ex oratione conſurgens, euocat æſtuantem, omnia diſcutit, vni-

Dæmoniacum furem furtum prodere cogit: & dæmonio liberat.

Magna vis precum S. Germani.

vniuerſa cognoſcit; eodemque miraculo, & decepto pecuniam, & obſeſſo ſoſpitatem reſtituit.

Plurimis eiuſmodi ſimilibus vir ſanctus claruit miraculis: quæ tamen ſecreta obumbratione ſemper ſupprimere ſtuduit.

Eadem tempeſtate cum Pelagiana hæreſis, in Anglia, læta Orthodoxæ fidei ſata popularetur, conuocata Synodo, Germanus & Lupus Apoſtolici ſacerdotes ad funeſtam peſtem delendam miſſi ſunt. Quibus Metodorum Pariſiaci territorij vicum ingreſſis, inter conſertam plebem læta acclamatione illis obuiam venientẽ, forte & Genoueſa teneræ ætatis virgo cum parentibus occurrit, quam diuinus antiſtes, cæteris omiſſis, amplexatus, prophetico ſpiritu maximis ſanctitatis ornamentis à Deo decorandam prædixit; & rebus ad ſpiritale bellum neceſſariis atque optimis documentis inſtruxit, quemadmodum in eiuſdem virginis vita elucet. Cùm vero Pariſijs digreſſi, Chriſto duce, Oceanum conſcendiſſent, & de ſinu Gallico leui ventorum flatu in altum deducti fuiſſent, ſubito horrida tempeſtas à dæmonibus excitata, cœli fragore, terraque ac minaci nubium vi, apertam in nauis ruinam conſpirare viſa eſt. Cedebant miniſteria victa nautarum, ferebaturque nauigium non viribus ſed oratione. Et ipſe Pontifex, fractus corporis laſſitudine, ſopore reſolutus iacebat. Iamque nauigium ſuperfuſis fluctibus mergebatur, cùm beatus * Lupus omneſque turbati excitant ſeniorem, elementis furentibus opponendum. Qui periculi immanitate conſtantior, Chriſtum inuocat, Oceanum increpat, & procellis ſæuientibus cauſam religionis opponit. Statimque aſſumpto oleo, in nomine SS. Trinitatis leui aſpergine fluctus ſæuientes oppreſſit, ſuiſque orationibus breui optati littoris quiete potitur. Ibi tum conueniens ex diuerſis partibus multitudo excepit ſacerdotes, quos venturos etiam vaticinatio aduerſa prædixerat. Nunciabant enim ſiniſtri ſpiritus, quod timebant. Qui imperio ſacerdotum dum ab obſeſſis corporibus detruduntur, & tempeſtatis ordinem, & pericula,

S. Germanus & Lupus in Angliam mittuntur ad tollendam hæreſim Pelagianam.

Prophetia eius de S. Genoueua: cuius vitã habet Lector 3. Ianuarij.

** Eius vita extat ſupra 29. Iulij.*

Sedat tempeſtatem.

Pelluntur dæmones ab obſeſſis. quæ intulerant, fatebantur: victoſque ſe eorum meritis & imperio non negabant.

Interea Britannorum inſulam, quæ inter omnes vel prima eſt, vel maxima, ingreſſi, nefandam hæreſim extirpare aggreſſi ſunt. Cumque inſtituta cum aduerſariis diſputatione, Pelagiani diuitiis, & veſtium ſplendore, atque multorum aſſentatione, vt fieri ſolet, circumdati, primi ſermonem facerent, contentioniſque aleam ſola verborum nuditate ſuſtinerent, demum Antiſtites venerandi torrentes eloquij ſui cum Apoſtolicis & euangelicis tonitruis contra humanam præſumptionem profuderunt: vanitatem conuicêre, perfidiam confutârunt; tanta efficacia, vt ad ſingulas verborum obiectiones, reos ſe, dum reſpondere nequeunt, aduerſarij faterentur. Cum ecce diuina haud dubium diſpoſitione, ſubito vir tribunitiæ poteſtatis cum coniuge procedit in medium, decem annorum filiam luminibus orbatã offerens: quam ſacri antiſtites aduerſariis offerri præceperunt. Sed illi conſcientia puniente deterriti recuſarũt, eamque ad viros ſanctos reiecerunt. Tum vir ſanctiſſimus plenus Spiritu ſancto, inuocata SS. Trinitate, protinus adhærentem lateri ſuo capſulam, cum ſanctorũ reliquiis collo auulſam, puellę applicat oculis; quos ſtatim, tenebris euacuatos, lumine veritatis impleuit. Exultant parentes, miraculo populus contremeſcit, & execrabili hæreſi abiurata, ſacerdotum doctrinam ardenti deſiderio amplectuntur. Porro S. Germanus templũ S. Martyris Albani, ingreſſus, plurimorum Sanctorum, ex diuerſis locis, collectas reliquias ſub altari pie condidit, & de ipſo loco, vbi B. Martyris effuſus fuit ſanguis, maſſam pulueris ſecum delaturus abſtulit. In reditu vero, dæmonis inſidiis pede læditur, & iacens in lectulo, dum circum circa caſuale deſæuit incendium, eius incolume apparuit tuguriũ. Et quidem referri nequit, quot quantaſque virtutes Deus ſit operatus in famulo ſuo infirmo. Cumq; nihil remedij ſibi adhiberi pateretur, candidatum ſibi noctu adeſſe videt, qui manu extenſa iacentem videretur attollere, cumq; conſiſtere firmum

Virtute reliquiarum cœca illuminatur.

En quanti facit puluerem martyris.

veſti-

veſtigiis imperare: qui ſtatim recepta ſanitate, die reddito, itineris laborem ſuſcepit intrepidus. *Miraculoſe ſanatur pes eius laſus.*

Interea Saxones, Pictique, bellum aduerſus Britones ſuſceperunt; quos eadem neceſſitas in caſtra contraxerat. Cumque trepidi partes ſuas pene impares iudicarent, ſanctorum antiſtitum auxilium petierunt. Accurrunt illi, & diuini verbi prædicatione maximam exercitûs multitudinem ad ſanctiſſima Chriſti ſacra ſuſcipienda aptant: eamque die Dominicæ reſurrectioni ſacra expiant. Hoſtes interim audita caſtrorum forma, quaſi ad exploratam victoriam alacritate incredibili feſtinant: vt Britones religioni intentos vno impetu ſubuertant. Quorum aduentum S. Germanus vt cognouit, expiatos hortatur, vt contempto armorum præſidio, Chriſtianæ ſpei firmiter innitantur, & ſe Ducem intrepide in hoſtem tendentem ſequantur. Iámq; aderat ferox hoſtium multitudo; quam ex editis locis conſpicatus Germanus, vniuerſos admonet, vt voci ſuæ vno clamore reſpondeant. Parent omnes, & nihil de imperio Germani & ſacerdotum detractant. Tum vero ſecuris hoſtibus, qui ſe inſperatos adeſſe confidebant, Alleluia, tertio repetitum, ſacerdotes exclamant; Sequitur vna vox omnium, & eleuatum clamorem repercuſſo aëre montium incluſa multiplicant. Hoſtile agmen terrore proſtratum fugam capeſſit, arma proijcit, certatimque, vt vel nuda corpora diſcrimini ſubducant, laborant. Vltionem ſuam innocens intuetur exercitus, & prædam cæleſtis victoriæ miles religioſus adipiſcitur. Triumphant pontifices, hoſtibus ſine ſanguine fuſis; compoſitaq; opulentiſſima inſula ſecuritate multiplici, ſuas repetunt ſedes, patriamq; reuiſunt: & quidem ſuam, turbulentis quorundam ingeniis moribuſque turbatam, Germanus reperit; quam breui inſita prudentia in integrum reſtituit; aliiſque multis miraculis claruit.

Multos conuertunt ad Chriſtum S. Germanus & Lupus.

S. Germanus miraculoſe hoſtes fugat.

Interea ex Britanniis nunciatur, extinctam nuper Pelagianam hæreſim iterato paucorum ſcelere dilatari. Euocatur omniũ precibus S. Germanus, vt malo iterũ exurgenti occurrat, populumq; nutantem prædicatione *S. Germanus ſecundo in Angliã vocatur*

tur & extinguit Pelagianam hæreſim.

ne confirmet. Non recuſat vir ſanctus, gentis illius ſalutem pacemque ſitiens; quin, aſſumpto Seuero Treuirorum antiſtite, rurſum mare Chriſto auctore conſcendit. Nec latuit malignos ſpiritus, ſancti aduentus; prorſus vt totam inſulam peruolitantes Germanum inuitis vaticinationibus venire nunciarent. Inter hæc Elaphius quidam haud ignobilis, filium ſuum contracto poplite miſerum aſſumit, & magna populi ſequente caterua, venienti Sacerdoti ſanandum offert; quem Germanus, vt Pelagij reliquias facilius profligaret, ſolo manûs ſuæ contactu ſanitati reſtituit: ac pullulantem denuo hæreſim cùm miraculorum virtute, tum vi diuini verbi præclare extinxit. Inde domum tranſmarina expeditione remeans, tantis in via virtutibus ſigniſque admirandis coruſcauit, vt, ſi cuncta referre velimus, vix fidem facere poſſimus, præſertim ijs, qui Dei in ſeruos ſuos bonitatem minus perſpectam habent.

Alia eius in Anglia & alibi miracula.

Tandem vir ſanctiſſimus Rauennam deueniens, inibi de itinere ſuo ad cœleſtem patria à Domino præmonetur; deinde ſeptimo infirmitatis ſuæ die rebus omnibus rite diſpoſitis, iam plenus dierum & bonorum operum, è corporis ergaſtulo ad cœlos migrauit. Reliquit tantum omnibus ſui deſiderium, vt veſtes eius, quanquam viles, certatim diriperent, eaſque reliquias, ampliſſimæ hæreditatis loco, inter ſe primarij viri ſtudioſe diuiderent. Rexit autem ſanctiſſimus Germanus Antiſidiorenſem cathedram annos XXX. dies XXV. Eius ſacratiſſimum corpus honorifico agmine ſuam vti viuus petierat, eſt delatũ ad vrbem; vbi innumerabilibus coruſcans miraculis: Chriſti Domini in ſanctis ſui bonitatem mirifice teſtatur.

Obitus eius feliciſſimus.

Sedit Annis 30. diebus 25.

Claret miraculis poſt obitum.

Et quidem:

Fulgida fulgentem | *Florida florentem* | *Cœlica cœleſtem* | *Splendida ſplendentẽ* } *Germanum* { *ſidera captant:* | *millia plaudũt.* | *carmina cantãt* | *gaudia pangũt.*

AVGVSTVS.

DE FESTO VINCVLORVM ſeu Catenarum B. Petri Apoſtoli; Ex iis quæ habentur apud Doctiſſ. C. Baron.

Annalium Tom 1. Anno Domini 44. & 5. Tom. An: Dom: 439. & in Not Martyrol. Roman. 1. Auguſti.

EVDOCIA Auguſta, Theodoſij Imperatori coniunx, cum Hieroſolymā voti ſolueni causâ veniſſet, præter alia quibus ibidem à Iuuenale Hieroſolymorum Epiſcopo, affecta eſt muneribus, inſigne donum accepit catenarum illarum, quas Angelus Domini de manibus Petri in carcere ab Herode vincti diſiecerat. Quas p è admodum venerata, illarum alteram Conſtantinopoli honorificè aſſeruari voluit, eiuſq. in honorem baſilicam erexit, & auro gemmiſque ornatam, SS. Patrum encomijs celebrari mandauit. Alteram vero Romam ad Eudoxiam filiam, Valentiniani Imperatoris coniugem tranſmiſit. Quæ quidem, matri religione non impar, in eius memoriam, & Petri Apoſtoli, qui ea vinctus fuit, erexit Deo Baſilicam in Exquilino monte: Auguſtam ſanè, Auguſtæque nomine dignam. Titulus enim Eudoxiæ nuncupata eſt. Dicta etiam S. Petri ad vincula. Vbi non illa tantum, Hieroſolymis à matre Eudocia miſſa catena recondita eſt, ſed & diuino miraculo huic illa coniuncta dicitur, qua ſub Nerone Imperatore, Romæ, vinctus Petrus in carcere Mamertino diu detentus eſt; à Romanis Pontificibus ſedulo admodum iugiter cuſtodita. Habent etenim tabulæ Eccleſiaſticæ, ambas has catenas ſimul collatas, eiuſdem generis & artis inuentas, ſibi inuicem di-

De peregrinatione Eudociæ Auguſtæ, &c.

Eudocia Conſtantinopoli in honorem Catenarū Baſilicam conſtruit.

Eudoxia filia Eudociæ, Romæ erigit Titulum in honorem Vinculorū B. Petri.

Duæ Petri

Imperator, audita accuſatione, confeſtim eas ſiſti tribunali mandat; quæ mutuis cohortationibus roboratæ, intrepidè Iudicis vultum ſubierunt, eumq; & animi & corporis eximia, qua præſtabant, pulchritudine, magnam ſane in admirationem adduxerunt. Itaque omiſſo ſeueriori iudicio, matrem ante omnia blãdis aggreſſus verbis, patriam, genus, nomen, & religionem ab ea quæſiuit. Cui Sophia, Primum quidem, inquit, nomen mihi vnum omnium præſtantiſſimum eſt à Chriſto: Sophiæ autem à parentibus mihi impoſitum eſt. Genus duco ex ijs qui primos in Italia magiſtratus geſſerunt, quæ & mihi patria dicitur. Ego autem inanem horum omnium gloriam exiſtimo; vtpotè quæ Chriſti Ieſu ab ortu conſecrata, ab eodem ex hoc exilio ad patriam cœleſtem me vocandam confido.

Siſtuntur coram tribunali.

Præclarum Sophiæ reſponſum.

Hanc libertatem dicendi admiratus tyrannus, nè ſui cum nominis dedecore vlterius certaminis periculum faceret, eam cum virginibus filiabus, Palladiæ ſenatorij ordinis fœminæ cuſtodiendas tradidit: vt tertio poſt die ad quæſtiones eas produceret. Interea pia illa genitrix, de filiarum ſalute mirè ſollicita, huiuſmodi ad eas orationem habuiſſe fertur. Ego quidem, ô dilectæ filiæ, mater veſtra ſecundum carnem, omni, vt noſtis, doctrina ſacriſq; literis indefeſſo labore vos erudij, dediq; operam, vt Chriſto Ieſu impollutas caſtaſque virgines conſeruarem. Ecce nunc tempus vos ad certamen vocat; quæſo vt meorum verborum fructus, qualis ſit, in vobis appareat; & diu meditatam virtutem conſtanter proferatis, ne erroris imbecillitas veritatem ſuperet: neue ſuppliciorum terror teneros veſtros animos deijciat. Suſpecta quidem mihi eſt iuuenilis ætas, ſed ſi Chriſto vos totas permiſeritis, eiuſque gratiam conſtanti fide tyranni minis atque ſupplicijs obieceritis: nulla vos pericula terrebunt, nulla ſupplicia ſuperabunt. Date ergo meæ ſenectuti, date, ô chariſſimæ filiæ, vt veſtris certaminibus iuueniliter exultem; & de peracto certamine ſempiternum Chriſti numen

Traditur Palladiæ cuſtodienda.

Adhortatio matris ad filias.

men in cæleſti gloria vobiſcum celebrem. Suſpicite quæſo cælum, oculoſq. ad immortalia illa præmia erigite; & breuem fluxamq. huius vitæ gloriam contemnite; diuitias calcate, ſupplicia deſpicite: vt immortali gloria perfruamini, diuitias ſtabiles conſequamini, & vitam denique omnium bonorum, quæ humana mens capere non poteſt, aggregatione mirifice affluentem, ſumma cum voluptate in cœlis poſſideatis. Prudentis enim animi eſt, paruis permutare maxima; fluxis & perituris æterna: & immortale denique regnum pauco mercari ſanguine.

Ad hæc filiæ lachrymis perfuſæ reſponderunt: Tu quidem, ô veneranda mater, nullum aut tempus aut locum neglexiſti, quo ſanctis nos imbueres diſciplinis. Nunc autem maternis nos precibus proſequere, vt conſtantibus animis futurum certamen ſuſtinere valeamus. Dominus autem, qui paterna prouidentia ſuorum curam gerit, ex promiſſo os nobis & ſapientiam dabit, cui aduerſarij reſiſtere non valebunt. Interea triduo hoc elapſo, ſanctiſſimæ virgines ad tribunal euocantur. Adeſt Iudex dæmonis inſidijs egregie inſtructus, vt teneram ætatem, & blanditiis maxime obnoxiam, verbis blandiſſimis emolliat. Quid, dicebat, ô virgines decoræ, deorum, vt ego profecto exiſtimo, ſanguine progenitæ, decreuiſtis? Nunquid mihi optime vobis conſulenti, diuitias ampliſſimas & gloriam offerenti, parere malitis, quam vetulæ illi, quæ ſe veſtram matrem mentitur, cum iniquis ſuis perſuaſionibus in exilium & peſtem vos impellere nititur? quæ & dire vapulabit, ſi vos non obtemperaueritis? Accedite ergo, & noſtra beneuolentia lætæ fruimini, ſtultamque illam de veſtro Chriſto opinionem deponite: vt mecum omnibus in vita deliciis affluatis. Nam ſi obedire contemnitis, inuitus ego, mihi credite, ad ſupplicia corporibus veſtris tenerrimis inferenda accedere compellor. Cui Virgines; Nos, inquiunt, neque tuas in hac vita delicias expetimus: neque tormenta formidamus. Quid enim Chriſtianis poteſt eſſe iucundius,

Filiarum ad matrẽ reſponſum.

Matth.10.

Vocantur ad tribunal.

Blanditur Iudex virginibus.

Egregia virginum conſtantia

Imperator, audita accuſatione, confeſtim eas ſiſti tribunali mandat; quæ mutuis cohortationibus roboratæ, intrepidè Iudicis vultum ſubierunt, eumq; & animi & corporis eximia, qua præſtabant, pulchritudine, magnam ſane in admirationem adduxerunt. Itaque omiſſo ſeueriori iudicio, matrem ante omnia blãdis aggreſſus verbis, patriam, genus, nomen, & religionem ab ea quæſiuit. Cui Sophia, Primum quidem, inquit, nomen mihi vnum omnium præſtantiſſimum eſt à Chriſto: Sophiæ autem à parentibus mihi impoſitum eſt. Genus duco ex ijs qui primos in Italia magiſtratus geſſerunt, quæ & mihi patria dicitur. Ego autem inanem horum omnium gloriam exiſtimo; vtpotè quæ Chriſti Ieſu ab ortu conſecrata, ab eodem ex hoc exilio ad patriam cœleſtem me vocandam confido.

Siſtuntur coram tribunali.

Præclarum Sophiæ reſponſum.

Hanc libertatem dicendi admiratus tyrannus, nè ſui cum nominis dedecore vlterius certaminis periculum faceret, eam cum virginibus filiabus, Palladiæ ſenatorij ordinis fœminæ cuſtodiendas tradidit: vt tertio poſt die ad quæſtiones eas produceret. Interea pia illa genitrix, de filiarum ſalute mirè ſollicita, huiuſmodi ad eas orationem habuiſſe fertur. Ego quidem, ô dilectæ filiæ, mater veſtra ſecundum carnem, omni, vt noſtis, doctrina ſacriſq. literis indefeſſo labore vos erudij, dediq. operam, vt Chriſto Ieſu impollutas caſtaſque virgines conſeruarem. Ecce nunc tempus vos ad certamen vocat; quæſo vt meorum verborum fructus, qualis ſit, in vobis appareat; & diu meditatam virtutem conſtanter proferatis, ne erroris imbecillitas veritatem ſuperet: neue ſuppliciorum terror teneros veſtros animos deijciat. Suſpecta quidem mihi eſt iuuenilis ætas, ſed ſi Chriſto vos totas permiſeritis, eiuſque gratiam conſtanti fide tyranni minis atque ſupplicijs obieceritis; nulla vos pericula terrebunt, nulla ſupplicia ſuperabunt. Date ergo meæ ſenectuti, date, ô chariſſimæ filiæ, vt veſtris certaminibus iuueniliter exultem; & de peracto certamine ſempiternum Chriſti numen

Traditur Palladiæ cuſtodienda.

Adhortatio matris ad filias.

men in cæleſti gloria vobiſcum celebrem. Suſpicite quæſo cælum, oculoſq. ad immortalia illa præmia erigite; & breuem fluxamq. huius vitæ gloriam contemnite; diuitias calcate, ſupplicia deſpicite: vt immortali gloria perfruamini, diuitias ſtabiles conſequamini, & vitam denique omnium bonorum, quæ humana mens capere non poteſt, aggregatione mirifice affluentem, ſumma cum voluptate in cœlis poſſideatis. Prudentis enim animi eſt, paruis permutare maxima; fluxis & perituris æterna: & immortale denique regnum pauco mercari ſanguine.

Ad hæc filiæ lachrymis perfuſæ reſponderunt; Tu quidem, ô veneranda mater, nullum aut tempus aut locum neglexiſti, quo ſanctis nos imbueres diſciplinis. Nunc autem maternis nos precibus proſequere, vt conſtantibus animis futurum certamen ſuſtinere valeamus. Dominus autem, qui paterna prouidentia ſuorum curam gerit, ex promiſſo os nobis & ſapientiam dabit, cui aduerſarij reſiſtere non valebunt. Interea triduo hoc elapſo, ſanctiſſimæ virgines ad tribunal euocantur. Adeſt Iudex dæmonis inſidijs egregie inſtructus, vt teneram ætatem, & blanditiis maxime obnoxiam, verbis blandiſſimis emolliat. Quid, dicebat, ô virgines decoræ, deorum, vt ego profecto exiſtimo, ſanguine progenitæ, decreuiſtis? Nunquid mihi optime vobis conſulenti, diuitias ampliſſimas & gloriam offerenti, parêre malitis, quam vetulæ illi, quæ ſe veſtram matrem mentitur, cum iniquis ſuis perſuaſionibus in exilium & peſtem vos impellere nititur? quæ & dire vapulabit, ſi vos non obtemperaueritis? Accedite ergo, & noſtra beneuolentia lætæ fruimini, ſtultamque illam de veſtro Chriſto opinionem deponite: vt mecum omnibus in vita deliciis affluatis. Nam ſi obedire contemnitis, inuitus ego, mihi credite, ad ſupplicia corporibus veſtris tenerrimis inferenda accedere compellor. Cui Virgines; Nos, inquiunt, neque iſtas in hac vita delicias expetimus: neque tormenta formidamus. Quid enim Chriſtianis poteſt eſſe iucundius,

Filiarum ad matrē reſponſum.

Matth. 10.

Vocantur ad tribunal.

Blanditur Iudex virginibus.

Egregia virginum conſtantia

Siſtuntur coram tribunali.

Imperator, audita accuſatione, confeſtim eas ſiſti tribunali mandat; quæ mutuis cohortationibus roboratæ, intrepidè Iudicis vultum ſubierunt, eumq; & animi & corporis eximia, qua præſtabant, pulchritudine, magnam ſane in admirationem adduxerunt. Itaque omiſſo ſeueriori iudicio, matrem ante omnia blãdis aggreſſus verbis, patriam, genus, nomen, & religionem ab ea quæſiuit. Cui Sophia, Primum quidem, inquit, nomen mihi vnum omnium præſtantiſſimum eſt à Chriſto: Sophiæ autem à parentibus mihi impoſitum eſt. Genus duco ex ijs qui primos in Italia magiſtratus geſſerunt, quæ & mihi patria dicitur. Ego autem inanem horum omnium gloriam exiſtimo; vtpotè quæ Chriſti Ieſu ab ortu conſecrata, ab eodem ex hoc exilio ad patriam cœleſtem me vocandam confido.

Præclarum Sophiæ reſponſum.

Traditur Palladiæ cuſtodienda.

Hanc libertatem dicendi admiratus tyrannus, nè ſui cum nominis dedecore vlterius certaminis periculum faceret, eam cum virginibus filiabus, Palladiæ ſenatorij ordinis fœminæ cuſtodiendas tradidit: vt tertio poſt die ad quæſtiones eas produceret. Interea pia illa genitrix, de filiarum ſalute mirè ſollicita, huiuſmodi ad eas orationem habuiſſe fertur. Ego quidem, ô dilectæ filiæ, mater veſtra ſecundum carnem, omni, vt noſtis, doctrina ſacriſq. literis indefeſſo labore vos erudij, dediq. operam, vt Chriſto Ieſu impollutas caſtaſque virgines conſeruarem. Ecce nunc tempus vos ad certamen vocat; quæſo vt meorum verborum fructus, qualis ſit, in vobis appareat; & diu meditatam virtutem conſtanter proferatis, ne erroris imbecillitas veritatem ſuperet: neue ſuppliciorum terror teneros veſtros animos deijciat. Suſpecta quidem mihi eſt iuuenilis ætas, ſed ſi Chriſto vos totas permiſeritis, eiuſque gratiam conſtanti fide tyranni minis atque ſupplicijs obieceritis: nulla vos pericula terrebunt, nulla ſupplicia ſuperabunt. Date ergo meæ ſenectuti, date, ô chariſſimæ filiæ, vt veſtris certaminibus iuueniliter exultem; & de peracto certamine ſempiternum Chriſti numen

Adhortatio matris ad filias.

men in cæleſti gloria vobiſcum celebrem. Suſpicite quæſo cælum, oculoſq. ad immortalia illa præmia erigite; & breuem fluxamq. huius vitæ gloriam contemnite; diuitias calcate, ſupplicia deſpicite: vt immortali gloria perfruamini, diuitias ſtabiles conſequamini; & vitam denique omnium bonorum, quæ humana mens capere non poteſt, aggregatione mirifice affluentem, ſumma cum voluptate in cœlis poſſideatis. Prudentis enim animi eſt, paruis permutare maxima; fluxis & perituris æterna: & immortale denique regnum pauco mercari ſanguine.

Ad hæc filiæ lachrymis perfuſæ reſponderunt: Tu quidem, ô veneranda mater, nullum aut tempus aut locum neglexiſti, quo ſanctis nos imbueres diſciplinis. Nunc autem maternis nos precibus proſequere, vt conſtantibus animis futurum certamen ſuſtinere valeamus. Dominus autem, qui paterna prouidentia ſuorum curam gerit, ex promiſſo os nobis & ſapientiam dabit, cui aduerſarij reſiſtere non valebunt. Interea triduo hoc elapſo, ſanctiſſimæ virgines ad tribunal euocantur. Adeſt Iudex dæmonis inſidijs egregie inſtructus, vt teneram ætatem, & blanditiis maxime obnoxiam, verbis blandiſſimis emolliat. Quid, dicebat, ô virgines decoræ, deorum, vt ego profecto exiſtimo, ſanguine progenitæ, decreuiſtis? Nunquid mihi optime vobis conſulenti, diuitias ampliſſimas & gloriam offerenti, parere malitis, quam vetulæ illi, quæ ſe veſtram matrem mentitur, cum iniquis ſuis perſuaſionibus in exilium & peſtem vos impellere nititur? quæ & dire vapulabit, ſi vos non obtemperaueritis? Accedite ergo, & noſtra beneuolentia lætæ fruimini, ſtultamque illam de veſtro Chriſto opinionem deponite: vt mecum omnibus in vita deliciis affluatis. Nam ſi obedire contemnitis, inuitus ego, mihi credite, ad ſupplicia corporibus veſtris tenerrimis inferenda accedere compellor. Cui Virgines; Nos, inquiunt, neque tuas in hac vita delicias expetimus: neque tormenta formidamus. Quid enim Chriſtianis poteſt eſſe iucundius,

Filiarum ad matrē reſponſum.

Matth. 10.

Vocantur ad tribunal.

Blanditur Iudex virginibus.

Egregia virginum conſtantia

Siſtuntur coram tribunali.

Imperator, audita accuſatione, confeſtim eas ſiſti tribunali mandat; quæ mutuis cohortationibus roboratæ, intrepidè Iudicis vultum ſubierunt, eumq; & animi & corporis eximia, qua præſtabant, pulchritudine, magnam ſane in admirationem adduxerunt. Itaque omiſſo ſeueriori iudicio, matrem ante omnia blādis aggreſſus verbis, patriam, genus, nomen, & religionem ab ea quæſiuit. Cui Sophia, Primum quidem, inquit, nomen mihi vnum omnium præſtantiſſimum eſt à Chriſto: Sophiæ autem à parentibus mihi impoſitum eſt. Genus duco ex ijs qui primos in Italia magiſtratus geſſerunt, quæ & mihi patria dicitur. Ego autem inanem horum omnium gloriam exiſtimo; vtpotè quæ Chriſti Ieſu ab ortu conſecrata, ab eodem ex hoc exilio ad patriam cœleſtem me vocandam confido.

Præclarum Sophiæ reſponſum.

Traditur Palladiæ cuſtodienda.

Hanc libertatem dicendi admiratus tyrannus, nè ſui cum nominis dedecore vlterius certaminis periculum faceret, eam cum virginibus filiabus, Palladiæ ſenatorij ordinis fœminæ cuſtodiendas tradidit: vt tertio poſt die ad quæſtiones eas produceret. Interea pia illa genitrix, de filiarum ſalute mirè ſollicita, huiuſmodi ad eas orationem habuiſſe fertur. Ego quidem, ô dilectæ filiæ, mater veſtra ſecundum carnem, omni, vt noſtis, doctrina ſacriſq. literis indefeſſo labore vos erudij, dediq. operam, vt Chriſto Ieſu impollutas caſtaſque virgines conſeruarem. Ecce nunc tempus vos ad certamen vocat; quæſo vt meorum verborum fructus, qualis ſit, in vobis appareat; & diu meditatam virtutem conſtanter proferatis, ne erroris imbecillitas veritatem ſuperet: neue ſuppliciorum terror teneros veſtros animos deijciat. Suſpecta quidem mihi eſt iuuenilis ætas, ſed ſi Chriſto vos totas permiſeritis, eiuſque gratiam conſtanti fide tyranni minis atque ſupplicijs obieceritis: nulla vos pericula terrebunt, nulla ſupplicia ſuperabunt. Date ergo meæ ſenectuti, date, ô chariſſimæ filiæ, vt veſtris certaminibus iuueniliter exultem: & de peracto certamine ſempiternum Chriſti numen

Adhortatio matris ad filias.

men in cæleſti gloria vobiſcum celebrem. Suſpicite quæſo cælum, oculoſq. ad immortalia illa præmia erigite; & breuem fluxamq. huius vitæ gloriam contemnite; diuitias calcate, ſupplicia deſpicite: vt immortali gloria perfruamini; diuitias ſtabiles conſequamini; & vitam denique omnium bonorum, quæ humana mens capere non poteſt, aggregatione mirifice affluentem, ſumma cum voluptate in cœlis poſſideatis. Prudentis enim animi eſt, paruis permutare maxima; fluxis & perituris æterna: & immortale denique regnum pauco mercari ſanguine.

Ad hæc filiæ lachrymis perfuſæ reſponderunt: Tu quidem, ô veneranda mater, nullum aut tempus aut locum neglexiſti, quo ſanctis nos imbueres diſciplinis. Nunc autem maternis nos precibus proſequere, vt conſtantibus animis futurum certamen ſuſtinere valeamus. Dominus autem, qui paterna prouidentia ſuorum curam gerit, ex promiſſo os nobis & ſapientiam dabit, cui aduerſarij reſiſtere non valebunt. Interea triduo hoc elapſo, ſanctiſſimæ virgines ad tribunal euocantur. Adeſt Iudex dæmonis inſidijs egregie inſtructus, vt teneram ætatem, & blanditiis maxime obnoxiam, verbis blandiſſimis emolliat. Quid, dicebat, ô virgines decoræ, deorum, vt ego profecto exiſtimo, ſanguine progenitæ, decreuiſtis? Nunquid mihi optime vobis conſulenti, diuitias ampliſſimas & gloriam offerenti, parêre malitis, quam vetulæ illi, quæ ſe veſtram matrem mentitur, cum iniquis ſuis perſuaſionibus in exilium & peſtem vos impellere nititur? quæ & dire vapulabit, ſi vos non obtemperaueritis? Accedite ergo, & noſtra beneuolentia lætæ fruimini, ſtultamque illam de veſtro Chriſto opinionem deponite: vt mecum omnibus in vita deliciis affluatis. Nam ſi obedire contemnitis, inuitus ego, mihi credite, ad ſupplicia corporibus veſtris tenerrimis inferenda accedere compellor. Cui Virgines; Nos, inquiunt, neque tuas in hac vita delicias expetimus: neque tormenta formidamus. Quid enim Chriſtianis poteſt eſſe iucundius,

Filiarum ad matrē reſponſum.

Matth. 10.

Vocantur ad tribunal.

Blanditur Iudex virginibus.

Egregia virginum conſtantia

catena mirabiliter vnita.

uinitus mirabiliter copulatas, iunctaſq. ſimul ac vnitas, ex duabus vnam affectam eſſe. Quarum memoriæ, Kalendæ Auguſti fuere à Romano Pontifice conſecratæ: in earumque nomen, Deo, dicta Baſilica dedicata. Quam autem ſolitæ fuerint catenæ iſtæ coroſcare miraculis, quamque vſitatum fuerit Romanis Pontificibus pro nobili munere aliquid ex limatura earundem catenarum ad inſigniores perſonas mittere, S. Gregorius Papa in ſuis ad diuerſos datis Epiſtolis locupletes teſtis eſt. Quidni vero veneraturi eſſent homines Catenarum Petri memoriam, quibus Deus eandem atque ipſi Petro contulit in edendis miraculis adeo admirandam atque viſibilem virtutem? *a* Merito itaque per omnes Chriſti eccleſias auro pretioſius habetur ferrum illud perrelium vinculorum. Si tam medicabilis fuit obumbratio viſitantis, quanto magis catena vincientis? Si inanis quædam ſpecies vacuæ imaginis, habere potuit in ſe vim ſalutis, quanto magis de corpore meruerunt attrahere ſalubritatis, ferreo pondere ſacris impreſſa membris vincula paſſionis? Si ad præſidia ſupplicantium tam potens fuit ante martyrium, quanto magis efficax poſt triumphum? Felices illi nexus, qui de manicis & compedibus in coronam mutandi, Apoſtolum contingentes, martyrem reddiderunt. Felices catenæ, quæ nudatis pene oſſibus inhærentes, viuas reliquias de ſanguinis ſudore, iam attrita carne, rapuerunt, tactuſque membrorum cruciatûs ſui ſanctificat inſtrumentum. In quo dum afflictio creſcit ad pœnam, cauſa pœnæ proficit ad gloriam. Felicia vincula, quæ reum ſuum vſque ad Chriſti crucem non tam condemnatum, quam conſecratum miſerunt.

Inter alias l. 1. epiſt. 6. Indictio 14 & epiſt. 23 lib 6 Indictio 15. ad Childebert franco. Reg. Vinculorum Petri præconium.

a. Auguſtinus de Sanctis ſerm. 29.

Porro de his catenis quibus B. Petrus vinctus eſt Hieroſolymis, tandem Romam translatis, hæc cecinit Arator Diaconus;

In Act. lib. 1.

------ manet omne per æuum
Pignoris huius apex, & ſideris obtinet inſtar,
Corpora quod Petrus ſacrauit, & Angelus ore.

His

His ſolidata fides, iſtis tibi Roma catenis,
Perpetuata ſalus: harum circumdata nexu
Libera ſemper eris. Quid enim non vincula præſtant,
Quæ tetigit qui cuncta poteſt abſoluere? &c.

Petijt & ab Hormiſda Papa Iuſtinianus V. C. poſtea vero Imperator, vt earundem catenarum limituram ad ſe mitteret, vt ſciamus non à temporibus Gregorij Papæ primum ortum habuiſſe, eiuſmodi conſuetudinem de mittendis hiſce ſacris muneribus. *Vide Tom. 7 Annal. C. Baronii. An. Chriſti 519.*

MARTYRIVM SS. MVLIERVM Sophiæ, & eius Filiarum, Fidei, Spei, & Charitatis; Ex eo quod eſt apud Simeon. Metaphraſten. Paſſæ ſunt anno Domini 122. Alexandri Papæ 2. Hadriani Imp. 3.

C. Baron: Annal. Tom 2.

CVm Romæ Hadrianus Imperator crudelitatis ſuæ in Chriſtianos laxaret habenas, fuit inſignis quædam matrona, prudentia & religione ſane admiranda, ab Italia oriunda, genere inprimis claro, marito tamen orbata nomine Sophia; cui prima cura erat, vt filias inſigni pudicitia virgines, Chriſtianæ diſciplinæ ornamentis excellentiſſime decoraret, diuinoq. roboraret Spiritu, quatenus ſi opus eſſet, corpora ſua pro Chriſti amore & fidei conſtantia, ſupplicijs exponere non dubitarét. Erant eis nomina rebus mire conuenientia: Fides, Spes, Charitas; mutua ita charitate & animorũ coniunctione deuinctæ, & prudentiæ ac religionis opinione apud omnes adeo celebres, vt ſalutis humanæ hoſtis (qui per ſuos ſatellites Eccleſiam oppugnabat) Antiochum Vrbis Præfectum inuidiæ ſtimulis concitaret, vt tam præclaram virtutem & magnum Eccleſiæ illius columen funeſta peſte deleret. Igitur Præfectus ad Imperatorem & nomina eorum & religionis profeſſionem ilico defert; conteſtans earum pietate multos à Deorũ cultu ad Chriſti ſacra conuerti, & magnos deos paulatim apud omnes in contemptum abire.

1. Auguſti.

Patria Sophia.

Eximia laus & virtutis opinio, de tribus virginibus.

Accuſantur apud Imp.

Siſtuntur coram tribunali.

Imperator, audita accuſatione, confeſtim eas ſiſti tribunali mandat; quæ mutuis cohortationibus roboratæ, intrepidè Iudicis vultum ſubierunt, eumq; & animi & corporis eximia, qua præſtabant, pulchritudine, magnam ſane in admirationem adduxerunt. Itaque omiſſo ſeueriori iudicio, matrem ante omnia blãdis aggreſſus verbis, patriam, genus, nomen, & religionem ab ea quæſiuit. Cui Sophia, Primum quidem, inquit, nomen mihi vnum omnium præſtantiſſimum eſt à Chriſto: Sophiæ autem à parentibus mihi impoſitum eſt. Genus duco ex ijs qui primos in Italia magiſtratus geſſerunt, quæ & mihi patria dicitur. Ego autem inanem horum omnium gloriam exiſtimo; vtpotè quæ Chriſti Ieſu ab ortu conſecrata, ab eodem ex hoc exilio ad patriam cœleſtem me vocandam confido.

Præclarum Sophiæ reſponſum.

Traditur Palladiæ cuſtodienda.

Hanc libertatem dicendi admiratus tyrannus, nè ſui cum nominis dedecore vlterius certaminis periculum faceret, eam cum virginibus filiabus, Palladiæ ſenatorij ordinis fœminæ cuſtodiendas tradidit: vt tertio poſt die ad quæſtiones eas produceret. Interea pia illa genitrix, de filiarum ſalute mirè ſollicita, huiuſmodi ad eas orationem habuiſſe fertur. Ego quidem, ô dilectæ filiæ, mater veſtra ſecundum carnem, omni, vt noſtis, doctrina ſacriſq; literis indefeſſo labore vos erudij, dediq; operam, vt Chriſto Ieſu impollutas caſtaſque virgines conſeruarem. Ecce nunc tempus vos ad certamen vocat; quæſo vt meorum verborum fructus, qualis ſit, in vobis appareat; & diu meditatam virtutem conſtanter proferatis, ne erroris imbecillitas veritatem ſuperet: neue ſuppliciorum terror teneros veſtros animos deijciat. Suſpecta quidem mihi eſt iuuenilis ætas, ſed ſi Chriſto vos totas permiſeritis, eiuſque gratiam conſtanti fide tyranni minis atque ſupplicijs obieceritis: nulla vos pericula terrebunt, nulla ſupplicia ſuperabunt. Date ergo meæ ſenectuti, date, ô chariſſimæ filiæ, vt veſtris certaminibus iuueniliter exultem; & de peracto certamine ſempiternum Chriſti numen

Adhortatio matris ad filias.

men in cæleſti gloria vobiſcum celebrem. Suſpicite quæſo cælum, oculoſq. ad immortalia illa præmia erigite; & breuem fluxamq. huius vitæ gloriam contemnite; diuitias calcate, ſupplicia deſpicite: vt immortali gloria perfruamini, diuitias ſtabiles conſequamini, & vitam denique omnium bonorum, quæ humana mens capere non poteſt, aggregatione mirifice affluentem, ſumma cum voluptate in cœlis poſſideatis. Prudentis enim animi eſt, paruis permutare maxima; fluxis & perituris æterna: & immortale denique regnum pauco mercari ſanguine.

Ad hæc filiæ lachrymis perfuſæ reſponderunt: Tu quidem, ô veneranda mater, nullum aut tempus aut locum neglexiſti, quo ſanctis nos imbueres diſciplinis. Nunc autem maternis nos precibus proſequere, vt conſtantibus animis futurum certamen ſuſtinere valeamus. Dominus autem, qui paterna prouidentia ſuorum curam gerit, ex promiſſo os nobis & ſapientiam dabit, cui aduerſarij reſiſtere non valebunt. Interea triduo hoc elapſo, ſanctiſſimæ virgines ad tribunal euocantur. Adeſt Iudex dæmonis inſidijs egregie inſtructus, vt teneram ætatem, & blanditiis maxime obnoxiam, verbis blandiſſimis emolliat. Quid, dicebat, ô virgines decoræ, deorum, vt ego profecto exiſtimo, ſanguine progenitæ, decreuiſtis? Nunquid mihi optime vobis conſulenti, diuitias ampliſſimas & gloriam offerenti, parêre malitis, quam vetulæ illi, quæ ſe veſtram matrem mentitur, cum iniquis ſuis perſuaſionibus in exilium & peſtem vos impellere nititur? quæ & dire vapulabit, ſi vos non obtemperaueritis? Accedite ergo, & noſtra beneuolentia lætæ fruimini, ſtultamque illam de veſtro Chriſto opinionem deponite: vt mecum omnibus in vita deliciis affluatis. Nam ſi obedire contemnitis, inuitus ego, mihi credite, ad ſupplicia corporibus veſtris tenerrimis inferenda accedere compellor. Cui Virgines; Nos, inquiunt, neque iſtas in hac vita delicias expetimus: neque tormenta formidamus. Quid enim Chriſtianis poteſt eſſe iucundius,

Filiarum ad matrẽ reſponſum.

Matth. 10.

Vocantur ad tribunal.

Blanditur Iudex virginibus.

Egregia virginum conſtantia

Digitized by Google

dius, quam pati pro Chriſto? qui & hanc nobis vitam contulit, & pretioſi ſanguinis ſui effuſione æternã promeruit? Hoc tam conſtanti reſponſo accepto, Iudex, omnique planè abiecta ſpe tantam virtutem blanditijs ſuperandi, primum quidem Fidem, annos non amplius natam duodecim, continuo veſtibus nudatã, manibus pone vinctis, virgis crudeliſſimè cædi mandauit. Quæ cum magna conſtantia & vultu ipſo, triumphum de tyrannide illa ageret, ad atrociora tormenta protracta eſt. Crudele profectò facinus. Iudex furore percitus, mammillas eius excindi iubet. Sed ecce rem nouam & prodigioſam. Pro ſanguine, lactis riuuli defluxerunt: virginemque niueo candore, ſtupente Iudice, exornârunt. Neq. tamen præcipitis animi fractus furor; Sed igne copioſo accenſo virginem exuri: & ibi quoq. illęſam permanentem, in ſartagine pice & bitumine bullientem præcipitari iubet. Sed Chriſti bonitas tyranni vincebat malitiam; prorſus vt virgo ſanctiſſima in medijs flammis atro fumo inuolutis conſiſteret integra, vultuquè minimè turbato ſupernum continuo inuocaret auxilium.

Fides virgo annorũ 12. virgis cæditur, & atrociter cruciatur.

Ecquid tunc animi Iudici, quid ſceleratis miniſtris fuiſſe putandum eſt? Quo gaudio, qua exultatione aliæ virgines & mater ipſa filiam tam admirando triumpho glorioſam aſpexiſſe exiſtimandum? Iudex in rabiem & furorem verſus, gladio eam tranſuerberari mandauit. Fides eã ſententia incredibiliter gauiſa, ſupremis his vocibus matrem & ſorores affata eſt. Vides ô dulciſſima mater, qua me benignitate Chriſtus Ieſus proſecutus ſit; reliquum eſt, vt vltimum hoc certamen tuis etiam precibus munire pergas. Vos autem, ô ſorores chariſſimæ, nihil formidate pro nomine Chriſti glorioſam adeo mortem oppetere. Vna mater nos genuit, eadem tres aluit, ſit etiam vnus tribus finis; ſint ſororibus ſororiæ etiam & germanæ voluntates. Sit prima domeſticum exemplar ijs quæ eam conſequentur. His verbis confirmatæ ſorores, vltimum ei vale fuſis præ gaudio lachrymis dixerunt.

Fides matrem & ſorores corroborat.

At

At generoſa mater martyrem filiam hiſce verbis ſua profecto virtute dignis eſt proſecuta; Ego quidem, ô filia, te genui, & te propter acerbiſſimos partús dolores tuli, teque ad hanc vſque ætatem ſtudioſè nutriui, ſed nunc præclaram abs te laborum meorum mercedem percipio. Nam etſi nullus parem poſſit parentibus gratiam referre, tu tamen multiplicato fœnore omnia mihi reddis: cum tu me talis filiæ matrem eſſe oſtendis, quæ tam magnifice pro Chriſto decertas. Ad quem, vade filia, vade inquam; tuo ſanguine, pro eo effecta purpurea, quo tuo ſponſo conſpicieris, quouis colore & flore colorata ſpecioſius. Hæc cum illa à matre & ſororibus audiuiſſet, porrecta continuo ceruice, certamen abſoluit, ac ſolutis corporeis vinculis ad Chriſtum migrauit.

Nota matris verba ad filiam martyrio coronandam.

Fides gladio caſa ad Chriſtum migrat.

Impius autem Iudex non ferens ignominiam, vt ex alijs amiſſæ victoriæ damnum repararet, continuo ſecundã decem annorum, accerſiri iubet; quam blanditijs aggreſſus ad Dianæ ſacrificium inuitabat. At illa, Quomodo, inquit, crediſti me eſſe ſororem precedentis, cuius iam feciſti periculum, ita tuo ſit animo perſuaſum, fore vt conſtantia eius etiam ſoror conſpiciar. Hæc audiens Iudex, iubet eam veſte nudatam, ſicut primam, crudis boum neruis flagellari, flagellatam in ardentem conijci fornacem: atque poſtremo illæſam inde exeuntem, in ligno ſuſpenſam ferreis laniari vngulis. At Spes virgo ſanctiſſima inter ſupplicia, voce plane virili tyranno inſultauit, dicens; Tu quidem ſanguinarie, ſuppliciis robur meum eneruare cõtendis: At ego Chriſti gratia & virtute confiſa, de te, tuaque tyrannide cum ſorore mea triumphum agam. His ad furorem incitatus Iudex, lebetem pice & reſina plenum, & igne vehementer accenſum, præparari iuſſit: vt ſanctam virginem, ad terrorem matris & filiæ iunioris, in eum præcipitem daret. Sed lebes diuina virtute inſtar vitri confractus, diffuſo repente feruenti liquore, non paucos viginti ea ſupplicia machinantes ad internecionem deleuit. Vnde Iudex furo-

Certamen Spei Virginis.

Vide conſtans animi robur.

Horrendũ ſupplicium.

ærabeſcens, capitis ſententia virginem damnauit. Tum illa, quaſi peracto certamine exultans: matris ſe precibus commendans, iuniorem ſororem ad eandem martyrij gloriam conſtanter ſubeundam excitauit. Vt vero ad certaminis locum, in quo ſororis reliquiæ etiamnum iacebant, ventum eſt; Spes iacentis ſororis corpuſculum amplexata, primo lachrimas fudit, quod chariſſimam ſororem truncam in ſuo ſanguine volutatam cerneret. Deinde cum recordaretur præclaram martyrem pro Chriſto decertaſſe, omiſſis lachrymis, gaudio exultare, & ſanctas reliquias genibus venerabunda nixis ardentiſſime exoſculari. Poſtremo alacriter exiliens, teneram carnificis gladio ceruicem ſubiecit, eandemq. martyrij palmam læta percæpit.

Certamen charitatis.

Porro Iudex iniquus, dubius animi, qua arte, quibuſue inſidiis poſtremam nouem annorum ſuperaret, cum blanditijs nequidquam adhibitis ſemel iterumq. à virginis conſtantia repulſam pateretur; præcipiti furore impulſus, teneram loris in eculeo extenſam torqueri iuſſit tanta immanitate, vt diuulſa corporis compage, virgo tenerrima ſpiritum tradere putaretur. Sed Chriſti virtute inuicta permanens, tyranni ſpreuit ſupplicia, eumq. redarguit, quod vero relicto Deo, impie Dianę diuinos deferret honores. Hinc Iudex vehementius excandeſcens, virginem ex eculeo in fornacem flammis accenſam inijci mandauit; ſed flammæ ilico diffuſæ circunſtantes apprehendebant; quin & ipſum quoq. Iudicem; qui quidem quanquam graui aduſtionis cruciaretur dolore, non tamen virginem impiis clamoribus ad alia tormenta expetere deſtitit: cuius corpuſculum, licet variis ante ſupplicijs confractum, terebris transfigi imperauit. Poſtremo, virgine eadem animi conſtantia & hoc ſupplicium perferente, capitis eam damnauit, quam illa ſententiam lætabunda excipiens, ad vltimi certaminis locum perrexit: matre eam cum gaudio proſequente, iiſdemque fere vocibus, quibus duas priores, ad glorioſam martyrii palmam exhortante. Tandem vbi ad deſtinatum locum

Horrende torquetur.

En vocis lætitia

eum ventum eſt, pia illa genitrix vix mentis ſuæ præ gaudio compos exclamare cœpit ; O me fœlicem, ô verè beatam quæ tribus filiabus SS. Trinitatem honorare merui; ô quantis me Domine beneficijs affeciſti, quantis ornamentis decoraſti, qui dulciſſimas filias glorioſiſſima martyrij corona redimitas ad tuum hodie regnum tranſtuliſti. Vt video angelos lætantes, tuamq. ô filia, conſummationem præſtolantes, Perge ô decus, ô gloria mea, perge ad cæleſtem ſponſi tui thalamum, quo ſorores tuæ iam perfruuntur. Talibus filiam matre verbis proſequente, & Chriſti interdum numen laudibus celebrante, Charitas omnium poſtrema certamen perfecit ; quarum corpora mater ſplendidè atq. magnificè compoſuit, & in monumentum quo par erat honore intulit. *Mater honorifice ſepelit filias.*

Poſt tertium verò à peracto certamine diem, Sophia ad locum accedens reliquiarum implorans earum ſuffragijs & ipſa beatum Deo tradidit ſpiritum. Quæ fidelium quarundam fœminarum opera filiabus communi in loculo coniuncta fuit. Ad gloriam Patris, Filij, & ſpiritûs ſancti; quem decet omnis honor & adoratio, per omnia ſecula: Amen. *Obitus Sophiæ.*

VITA B. FRIARDI RECLVSI; EX EA quæ eſt per S. Gregorium Turonenſem Epiſcop. lib. de vita Patrum, cap. 10. Claruit vt patet infra, ſub Felice Nannetenſis Eccleſiæ Antiſtite; qui floruit circa annum Domini 574. teſte C. Baron. Tom. 7. Annal.

Ioan. Molā. In Not. Martyr. Vſuardi.

FVit apud Inſulam Vindunitam, vrbis Nanneticæ, vir egregiæ ſanctitatis, Friardus nomine; qui ab infantia Deo mirè deuotus, manuum labore victum ſibi quæritabat; ita tamen inter opera ruſtica verſabatur, vt nunquam ab oratione ceſſaret. Ea res cum vicinis aut extraneis ridicula videretur, ipſe nihil- *1. Auguſti.* *Patria eius.*

Signum Crucis ſibi frequenter imprimit.

ominus in pio exercitio perſiſtebat, & frontem, oculos atque pectus; frequenter ſanctiſſimo crucis ſigno conſignabat. Accidit vero die quodam, vt reliquis in ſegete culmos incidentibus, examen veſparum è latebris erumperet, meſſoreſq. aculeis ſuis acerrimè laceraret. & in effuſam fugam compelleret. Cumq. fugiendo ad Friardum operi ſimiliter intentum veniſſent, irridendo virum beatum dixêre; Quare iſte benedictus, iſte religioſus, qui iugiter orare non deſinit, & crucem auribus & oculis imprimit, contra hoc examen pugnaturus non abit? Tunc Friardus, quaſi magna Dominicæ Crucis virtuti, iſta verborum petulantia, iniuria irrogaretur, ilico in genua prouolutus orationē fundit, facto de more Crucis ſigno ad examen abit, exclamatq. Adiutorium noſtrum in nomine Domini, qui fecit cœlum & terram. Ad hanc eius orationem confeſtim veſpæ iterum ſeſe in latebras abdidêre, liberamque metendi facultatem præbuêre. Denique poſt hæc cum in arborem quandam præcelſam ex neceſſitate conſcendiſſet, ſubito, colliſo ſub pedibus ramo, deorſum ruit; ſed inuocato Chriſti nomine, quod ſemper in ore habere conſueuerat, omni læſionis periculo, non ſinè miraculo immunis permanſit.

Abigit oratione & Crucis virtute examen veſparum meſſoribus infeſtum.

Vide quā prudenter homo ruſticus ſicū philoſophetur.

His alijſque virtutibus confirmatus, tacitus cum animo ſuo hoc modo philoſophari cœpit. Si Chriſti nominis inuocatio, eiuſq. poſtulatum auxilium, tantæ potentiæ eſt atque virtutis, vt aſpera quæque mundi deuinciat, periculoſa obruat, tentationum atra depellat, & omnia quæ ſunt ſeculi huius oblectamenta pro nihilo reputet atque faſtidiat, quid mihi & mundo, niſi vt relictis omnibus eius in me totum obſequijs tradam, cuius nominis inuocatione à multis ſum liberatus periculis? Itaq. patria, parentibuſq. relictis, eremum petijt, Abbate Sabaudo, Clotarij Regis quondā miniſtro, & Secundello Diacono comitibus. Sed Abbas, mox tentationum procellis turpiter ſuperatus, ad monaſterium repedauit, vbi non multo poſt, occulto Dei iudicio, gladio transfixus interijt:

Petit eremum.

Bea-

Beatus vero Friardus in Chriſti ſeruitio contra dæmonum inſultus immobilis perſiſtens, multis cœpit clarere virtutibus, ac miraculis coruſcare; adeo vt plurimi, fama virtutum eius exciti, ad eum confluerent: ſuiſque neceſſitatibus à viro ſancto remedia poſtularent. Accidit autem quadam vice, vt baculum ſuum, quo greſſus firmabat, humi defigeret, infuſaq. ſæpius aqua rigaret; qui breui poſt frondes & poma protulit: atq. duos deinde poſt annos in magnam arboris proceritatem diſtentus excreuit. Cumq plebs miraculi magnitudine permota turmatim ad arboris illius ſpectaculum conuenirer, ille, ne vanæ gloriæ inſidijs in ſuperbiæ crimen incideret, arrepta ſecure arborē ſuccidit. Rurſuſq. aliam floribus onuſtam, ſed turbine ſubuerſam, arrepta cuſpide in terram defixit; & fuſis ad Dominum precibus, flores, qui aruerant, reſtituit: eodemque anno fructus recepit.

Baculum ſuum humi defigit, & rigando fructiferum reddit

Aliud inſigne miraculum.

His pietatis inſignibus, alijſque miraculis clarus, de tranſitu ſuo à Domino certior factus, Felicem * Epiſcopum accerſijt; quo neceſſitate quadam detento, cur minus ilico aduenire poſſet, obtinuit vir ſanctus à Domino exitûs ſui dilationem, donec demum voti compos fieret. Poſt multum ſiquidem temporis adueniente Epiſcopo, denuo à febre corripitur, ingreſſumque ad ſe amplexans ſalutauit, ac inter ſuauiſſima verba vltro citroque habita beatum Deo ſpiritum tradidit; moxque cellula gratiſſimo repleta odore, tota contremuit; Angelica proculdubio præſentia ac virtute honorata; quæ glorioſam Eremitæ animam ad cœlos transferendam ſuſcipiebat.

** Claruit Felix Namnetenſis Eccle Epiſc. circa annum Domini 574. vt patet Tomo 7. Annal. C. Baron.*

Feliciſſime migrat.

VITA S. EVSEBII, EPISCOPI VERCELLENſis; Ex iis quæ extat penes Illuſt. Card. C. Baron. Obiit grauia ab Arianis paſſus anno ab Incar. Domini 371. Damaſi Papæ 5. Valentiniani & Valentis Impp. 8.

Annal. Tom. 3. & 4.

EVSEBIVS olim temporibus Diocletiani & Maximiani adhuc Catechumenus, cum Ma- *1. Auguſti.*

Euſebius baptiZatur Romæ ab Euſebio Papa, & inde nomē habet.

tre Reſtituta nomine, fœmina nobile, vidua Chriſtiana, è Sardinia Inſula Romam veniens, ab eodem Euſebio Pontifici maximo nutriendus traditus eſt, quem cum idem Pontifex egregiè fide Chriſtiana imbuiſſet, baptizauit, ſuoque nomine nuncupauit. Antequam vero puerum luſtraret, cæleſti eſt admonitus oraculo, quanta is virtute ac ſanctitate in Eccleſia fulgeret. Ferunt etiam in ipſo baptiſmate, angelico miniſterio de fonte ſubleuatum fuiſſe; fortè quod excellenti pueri caſtitate, qua in omni vita admirabilis fuit, puriſſimi illi ſpiritus delectarentur. Non enim poſt acceptam baptiſmi gratiam virgineum tantum ſeruauit pudorē, ſed adeo inſigni pudicitia fuit, vt nullam omnino fœminam, ne quidem matrem, oſculo exceperit vnquam. Cum aliquando nobilis quædam matrona, eius pulchritudine capta, nocte clam cubiculum eius petere vellet, tota nocte errabunda, angelis eam ab aditu cubiculi repellentibus, mane crimen, quod animo conceperat, confiteri coacta fuit: atque ad genua ſancti viri prouoluta veniam petijt.

Inſignis eius pudicitia.

Conſecratur Sacerdos anno ætatis ſuæ 50.

Interea Euſebius cunctis fidei virtutibus mirificè adornatus, anno ætatis ſuæ quinquageſimo fuit à Marco Papa presbyterij honore decoratus; quem ille honorem tanta ſanctitate adminiſtrauit, vt inter Miſſarum ſolemnia in manibus eius ſacra myſteria viſibili ſpecie apparerent. Poſt hoc Iulianus Papa, cernens Chriſti Eccleſiam Arianorum perfidia vehementius impugnari, eum vrbis Vercellis, quæ tunc inter alias Italiæ ciuitates principatum obtinebat, antiſtitem conſecrauit. Quo ciuitatem cum poteſtate ingreſſo, Ariani iam ante de illius aduentu certiores facti, cunctarum Eccleſiarum fores ita arctè obſtruxerant, vt nulli plane in eas introitus quoquo modo pateret. Quorum comperta malitia, vir ſanctus ante oſtium maioris Eccleſiæ, quæ Virgini Matri ſacra eſt, fixis humi genibus preces fudit: & protinus, eo ſurgente, fores diuinitus reſeratæ ſunt.

Item Epiſcopus Vercellenſis.

Cum autem vir diuinus omnes Occidentis prouin-

uincias, & Athanaſius Orientis ab Arianorum peſte indefeſſo ſtudio purgarent, Conſtantius Imperator totis viribus contra nitebatur, vt duo illa præclara Eccleſiæ lumina extinguerentur, vel certe longiſſime à regni ſui finibus propellerentur. Neque fuit difficile, Arianis enixe in idipſum operam conferentibus, ſanctum proſcribere. Cum ſiquidem poſtmodum Synodus ex inſtantia Liberij Papę Mediolani eſſet congregata. Conſtantius Imperator Orthodoxis inſidias tendens, Arianis fidem literis conſignare præcepit, quatenus eandem Orthodoxi vel inuiti ratam habere cogerentur: & Athanaſium damnarent. Ibi tum Catholicorum quidam Arianorum inſidijs in fraudem impulſi, S. viri licet abſentis damnationi (dummodo in reliquo Catholicæ fidei in omnibus conſultũ foret) ſubſcripsêre: inter quos & Dionyſius Mediol. Antiſtes.

Conſtantius Imp. Arianus inſidiatur Catholicis

Id porro accidit, antequam Euſebius vna cum Apoſtolicæ ſedis legatis ad Concilium ſeſe conferret; quod cum ipſe intellexiſſet, ægro admodum animo tulit; ſed cum facti iam pœnitentem eum inueniſſet, artem quoque excogitauit, qua eius ſubſcriptio deleri poſſet. Erat Euſebius Dionyſio longe ætate maior; adeo vt ipſe Dionyſius filius eius videri poſſet; pater namque Euſebius, præ ætate, & ſedis, cui præerat, temporis diuturnitate, ab eodem nominari conſueuerat. Requiſitus igitur cum eo perueniſſet Euſebius, vt exemplo Dionyſij ipſe damnationem Athanaſij ſuo quoq. chirographo communiret, viſus eſt illis annuere, ea tamẽ lege, ſi (vt decebat) ſua ſubſcriptio ante Dionyſii, in charta, perſpicue omnibus poneretur; indignum plane affirmans, ſi iunior Epiſcopus ſeniori, atque parenti filius in charta, præter Eccleſiæ morem, ab omnibus legeretur prælatus.

Dionyſii Epiſcopi Mediola. lapſus.

Illi autem quibus nihil magis inoptatis erat, quam vt fama celebrem, toti accidentali orbi conſpicuũ Euſebium in Athanaſium ad ſubſcribendum pellicerent, è ueſtigio ex tabella ſententiæ Dionyſij nomen expungunt, itaq. obliterant penitus, vt ne elementum quidẽ ſuper-

Liberatur Dionyſius per Euſebium à ſua ſubſcriptione.

ſupereſſet, quo vel exiſtimari potuiſſet, nomen Dionyſij ibi vnquam fuiſſe notatum. Hoc facto, mox Euſebius, omni fictionis laruа depoſita, ſubſcribere in hominem innocentem & inauditum (diuina id prohibente lege, & aduerſantibus Eccleſiaſticis atque etiam ſeculi legibus) nullo pacto ſe poſſe teſtatus eſt: ſicq. in hunc modum ab eo deluſa eſt Ariana impietas.

Euſebius atrociter torquetur ab Arianis.

Vnde graui indignatione ſuccenſus Imperator, Euſebium Arianorum voluntati permiſit, qui protinus eum ab alijs Epiſcopis auulſum flagris conciderunt, raptatumq. per gradus pallatij à ſummo vſq. ad imũ, rurſumq. ab imo vſq. ad ſummũ crudeliter diuexârũt. Cumq. quaſſato capite magnam ſanguinis vim profudiſſet, neq. tamen de fidei ſuæ conſtantia recederet, vinctis poſt tergum manibus, & fune eius collo iniecto, denuo raptârunt: ac demum multis alijs oneratũ iniurijs Sercopolim vrbem Palæſtinæ, in tribu Manaſſe (quæ deinde Scythopolis appellatá eſt, quod Schythæ eam condiderunt) ablegârunt.

Mittitur in exilium.

Fuit porro præſidio eidem Euſebio & aliis ibidem exulantibus Ioſephus Comes: qui ex nobili Iudæo, factus ſub Conſtantino Magno Chriſtianus, Comitatû dignitate ab eodem ornatus fuerat, quem Ariani ſæpe fruſtra tentârunt, vt ad ſuas partes allicerent: cum ille pietatis obſeruantiſſimus cuſtos, tantum abfuit, vt illorũ precibus flecteretur, vel minis: quin potius Chriſtiana libertate parui faciens Imperatoris edictũ, Dei tantũm mandati memor, exules Confeſſores Epiſcopos apud ſe ſuſcipiens, eoſdem ſummo charitatis ſtudio confoueret. Ipſe igitur S. Euſebium hoſpitatus eſt: apud quem agentem cum alii plures Orthodoxi eum inuiſerent, S. Epiphanius quoq. ex Cypro Inſula ad illum venit conſolabundus.

Benignitas Ioſephi Comitis in Catholicos extorres.

Verumenimuero quod Ariani pollerent Imperatoris auctoritate, haud paſſi ſunt eum apud tantum hoſpitem diu commorari. Patrophilus ſiquidem veternoſus hæreticus, Arii quondam ſocius, homo ſæuiſſimus, omniumq. teterrimus, ſub cuius Ioſephus erat

Patrophilus Epiſc. Arianus Euſebii infeſtiſſi-

parœcia, ab eo diuulſum diræ cuſtodiæ mancipauit; indignè enim ferebant, cum ipſe, tum Conſtantius & cæteri Ariani, vt quem è ſua Eccleſia ex lio abſtraxiſſent, in Arianorum paræcia tanto dignaretur honore: cum hoſpitio Comitis, tum etiã viſitatione ex diuerſis circumcirca prouinciis inſignium fama virorũ. Quæ vero & quanta ſub eodem Ariano Antiſtite Patrophilo, mutata ſubinde cuſtodia, paſſus ſit, condignè explicare ſingulatim haud poſſim: nihil namq. intentatum reliquit Ariana impietas, quo tantum Pontificẽ ad partes ſuas attraheret, ſin minus crudeli demum interne cione deleret. Liquet ſane eum ob priora illa ſupplicia, & alia tam in Palæſtina quam in aliis pluſquam ſemel mutatis exilii locis inuicto robore perpeſſa (quãquam eiſdem haud fuerit conſummatus) Martyrij titulo digniſſimũ ab omni antiquitate prædicari. Conſtat plane ad longa tempora ſuperuixiſſe ac pro tuenda fide Catholica ad finẽ vſq. vitæ ſtrenuè laboraſſe.

Quo pacto Euſebius martyr cenſeatur.

Cæterum Conſtantio Imperatore vita functo, Iulianus ad imperii gubernacula vocatus fuit: qui vt gratiam ac totius populi beneuolentiam captaret, Imperii ſui initio, damnatos exilio Orthodoxos reuocauit, & liberam cuique cuiuſuis religionis poteſtatem fecit. Iuliano autem quoque defuncto, Iouinianus ita imperium adminiſtrauit, vt ſopitis Arianis, Euſebius Vercellas rediret, ac ſumma populi exultatione cathedram reciperet. Quod autem ad lucubrationes eius ſpectat, cum Græcarum lit. æque ac Latinarum fuerit callentiſſimus, haud otioſus abſque ſcriptione vitam exegiſſe creditur: quanquam de illis nulla ſit memoria, & excidiſſe putentur. Quanta vero miraculorum effulſerit poſt obitum gloria, adeo vt oleo lampadum, in Eccleſia ipſius ex more ardentium, dæmones ab energumennis pellerentur, vide Gregorium Turonenſem lib. de Glor. Confeſſ. cap. 3.

Iuliani vafrities.

Redit Vercellas Epiſ. Euſebius.

Claret miraculis poſt obitũ.

C Baron. 2. Tom. Annal.

MARTYRIVM S. FELICIS APVD GErundam: Ex Adone Viennenſ. Archiepiſcopo. Coronatus eſt circa An: Chriſti Saluatoris 303. In perſecutione Diocletia: & Maxim: Impp.

1. Auguſti. Patria eius. In Hiſpaniis Chriſtum prædicat.

S. Felix Scillitana ciuitate oriundus, pietate, religione, & præcipuo martyrij ardore incenſus, cum in Hiſpanijs Chriſtianum nomen vehementi perſecutione oppugnari intellexiſſet, ocius cõſcenſa mercatorum naui, intrepide accurrit, ac diuini verbi ſemina vbique ſpargens, fidelium pectora nouo fidei calore contra vim tempeſtatis excitauit. Cumque aliquamdiu apud Barcinonam, Empurias, & Gerundam, ſparſo Euangelij ſato, plurimos in fide confirmâſſet, fama eius longe lateque increbreſcente, iubente Daciano, repẽte à Ruffino officiali tentus eſt. Ille vero cum tota auiditate ad martyrii epulas aſpiraret, magnam ilico & præclaram fidei ſuæ confeſſionem edidit: tyrannumq. ſua conſtantia permouit, vt à verbis ad ſupplicia deſcenderet. Primo igitur fuſtibus cæſus, & in ima carceris detruſus: deinde manibus pedibuſque ligatis, in loco ſqualido, omni cibo ac potu deſtitutus proiectus eſt. Poſt hæc etiam catenis grauioribus vinctus, per omnia ciuitatis compita ab indomitis mulis tractus, & pene in fruſta diſcerptus eſt.

Comprahenditur à Ruffino. Fuſtibus cæditur. Dire vexatur.

Deinde miſſus in carcerem, nocte ab Angelo viſitatus, ac priſtino decori reſtitutus, facto die, ad certamina reuocatur. Tunc vngulis excoriatus, ab hora tertia ad Veſperam vſque inuerſo capite ſuſpenſus, omnis penitus doloris expers manſit. Rurſus vero in carcerem receptus, tota nocte & lumine copioſo, & Angelorũ concentu mirifice recreatus fuit. Quod cum nunciatum fuiſſet Ruffino, iuſſit eum vinctis poſt tergum manibus in mare præcipitem dari. Ibi continuo vincula eius dirupta ſunt, & angelico comitatus obſequio, ſuper

Viſitatur ab angelis in carcere. Horrendũ ſupplicium. Vinctus in mare mittitur, ſed

ſuper vndas deambulans ad litus peruenit. Tunc Ruffinus iterùm cutem eius vngulis detrahi, ac deinde ad vſque oſſa laniari, & tamdiu vulnera vulneribus inſtaurari iuſſit, vſque dum inuictum Chriſto ſpiritum reddidit. Corpus eius Gerundæ in monumento, quod ipſe ſibi præparauerat, conditum eſt Nonis Auguſti.

ab Angelo liberatur. Poſt varia & horrenda tormenta, tradit Spiritum.

VITA S. ETHELVVOLDI VVINTONIENſis Epiſcopi: Ex ea quam VVolſtanus religioſus VVintonienſis eius diſcipulus conſcripſit. Migrauit è corpore, anno Domini 984. regnante Ethelredo Rege.

C. Baron. Tom. 10. Annal. & in notat. Mart. Rom.

SVb Eduardo ſeniore, Anglorum Rege, in vrbe VVentana, Ethelvvoldus ingenuis & eximijs Chriſtianæ pietatis cultoribus natus eſt parentibus; cuius genitrix Felix cùm adhuc vtero eum portaret, in ſomnis viſione mirabili, futuram ſanctitatis eius gloriam cognoſcere meruit. Porro natus infans, vt primum ætatem ad diſciplinas idoneam nactus eſt, inſita naturæ bonitate & ingenio acri, tenacique memoria, eo eruditionis breui peruenit, vt Rex Ethelſtanus, fama eius permotus, adultum tunc ad ſe vocauerit, & ſacerdotij honore decorari curauerit. Itaque cum Dunſtano & Ethelſtano ad Elphegum antiſtitem miſſus, ſacerdotio initiatus fuit; quod vt melius ſanctiuſque adminiſtraret, Glaſconiam petijt, ibidemque ſub Dunſtano monaſticæ vitæ inſtitutum arripuit; in quo vigilijs, ieiunijs, & cœleſtium rerum commentatione, ad ardua virtutum culmina demùm peruenit.

1. Auguſti. Patria & Parentes eius. Rex Ethelſtanus eum ad ſe vocat & ſacris initiari curat. Fit Monachus.

Poſtquam autem Edredus rex præclaram illius ſanctitatem cognouit, hortante eum matre ſua Edigna, locum quendam, cui Abendonia nomen eſt, ei tradidit; in quo olim exiguum fuerat monaſterium: ſed tum omni habitatore deſtitutum cernebatur. Id Ethelvvol-

Inſtaurat monaſterium.

dus Regis ipſius impenſa inſtaurauit, & religionis cunctis virtutibus mirifice exornatis fœcundum reddidit. Erat inter alios monaſterij illius religioſos Elſtanus quidam, vir miræ ſimplicitatis & obedientiæ; cui ex officio monaſterij artificibus cibus præparare incumbebat. Is impigre non minus quam pie miniſterium obibat, dabatque operam, vt religioſa munditia loca omnia niterent. Itaque Abbas viſa die quodam virili illius voluntate ad quoduis miniſterium obeundũ promptiſſima, vt alijs pariter admirandam obedientiæ virtutem luce meridiana clariùs demonſtraret, ait ad Elſtanum; Mi frater, hanc tu mihi obedientiam ſuffuratus es. Sed ſi eiuſmodi miles Chriſti es, immitte manum in bullientem aquam, & partem vnam ex imo cacabo mihi impiger extrahe. Ille incunctanter Abbatis ſui voci obediens, nudam manum in bullientem aquam demiſit, partemq. ſine vllo doloris ſenſu ab imo lebete eduxit. Is poſtmodum Abbas creatus, etiam VVintoniæ epiſcopus fieri meruit.

Elſtanus magnæ obedientiæ Vir.

En virtutẽ obedientiæ.

Porro Ethelvvoldus propagandæ religioni ſedulo intentus, non multo poſt vrgente Edgaro Rege, ad VVintonienſem epiſcopatum à Dunſtano euectus eſt. Cumque veteri in monaſterio, Canonici corruptis plane moribus ad ingentem Eccleſiæ ruinam viuerent, & luxuria fœdati per omnia libidinum genera, vxoribus per fas perque nefas aſſumptis, ac iterum repudiatis, vagarentur, Ethelvvoldus antiſtes protinùs ſumma regis voluntate eos expulit, & Abendonienſes monachos illorum in locum introduxit: quibus ſe & Abbatem & Epiſcopum exhibuit. At vero Clerici illi, ſtimulante inuidia & liuore, vt acri vindicta loci vberes prouentus recuperarent, venenum præſentiſſimum Epiſcopo obtulerunt. Quo hauſto, ſtatim facie in pallorem mutata, viſcera illius dire cruciabantur, prorſus vt ab ipſa morte abſorptus putaretur. At ille è menſa ad lectum ſe recipiens, tacitus apud ſe ita agere cœpit; Vbi nunc fides tua, quam aliis tanta conſtantia & virtute inculcaſti? vbi mentis tuæ cogitationes? Si Chriſti fidem habes,

Euehitur ad Epiſcopatum VVintonienſem.

Canonicos impie viuentes ab Eccleſia expellit, & monachos introducit.

Oblatum Haurit Venenum epiſcop.

bes, qui diuinitate ſua præſens eſt, quid mihi hoc mortiferum, quod tibi, nocere poterit? Ille proculdubio, ille inquam, qui nec falli nec fallere poteſt, hoc in te virus eneruabit. His dictis, lethiferam illam potionem fide ſua mox inefficacem reddidit, pulſoque dolore, hilari vultu ſurrexit. *Marc. 16.* *Haud læditur.*

Eo tempore cùm in Anglia cæleſtis illa monachorum diſciplina adhuc exultaret, & diuinum iſtud inſtitutum in ſola Glaſcenia & Abendonia notum eſſet, Ethelvvoldus ſummo ſtudio ac vigilãtia plurima vtriuſque ſexûs ibidem conſtruxit monaſteria, eademq; virtutibus adeo præclaris exornauit, vt vere Angelorum domicilia crederentur. *Monaſticã diſciplinã in Angliã introducit.*

Accidit quandoque vt acerba fames vniuerſam Britanniam vehementer opprimeret, diraque clades multos extingueret. Tum ille pecuniam omnem pauperibus largitus eſt; qua deficiente, cũcta eccleſiæ & monaſteriorum ornamenta, & permulta quoque vaſa ſacra, ac poſtremo omnem eccleſiæ theſaurum in ſubleuandã pauperum inopia tolli iuſſit; iiſque in pecunias redactis, innumeram multitudinem ſuſtentauit: donec miſericordia Dei de cœlo in terram proſpiciens, ſolita benignitate, inopiæ malum temperaret. Itaque confluebant vndique ad virum Dei, qui famis periculum euadere cupiebant. Ipſe vero in plateis omni ſolatio deſtitutos refocillabat, & ſingulis larga manu neceſſaria præbens, admiranda alacritate recreabat. Cumque nonnulli tanta largitate precioſam eccleſiæ ſuppellectilem erogari, eaque quæ diuinis erant conſecrata vſibus ad humanos transferri calumniarentur, ille multo cordis gemitu teſtabatur, ſe æquo animo ferre non poſſe muta metalla durare integra, hominem vero ad imaginem Dei factum, & precioſo Chriſti ſanguine redemptum, mendicitate & inedia confici. *Eximia eius liberalitas in pauperes.*

Monachus quidam furti ſe crimine obſtrinxerat. Ethelvvoldus mandauit, vt is, qui rẽ abſtuliſſet, quãprimùm

miſſam eam cum ipſius benedictione redderet, aut tali in loco eam proijceret, vbi inueniri poſſet. At furti reus, ſpreto Epiſcopi mandato, rem apud ſe detinuit, ac reſtituere neglexit. Tum vir ſanctus, conuocatis in domum Capitularem omnibus, ait; Quandoquidem ſacrilegus pecuniam, quam furatus eſt, cum benedictione reddere recuſat, reſtituat ergo eam cum omnipotentis Dei maledictione, ſitque ligatus noſtra auctoritate non tantùm in animo, ſed & in corpore. Et ecce ilico monachi illius brachia inuiſibili nexu ita constricta ſunt, vt ea nullatenùs, reliquis tamen membris officium ſuum retinentibus, mouere poſſet. Tandem cæteris exeuntibus, ipſe poſtremo Epiſcopum ſequutus, facinus ſuum confeſſus eſt; quem antiſtes blandis verbis compellans, à vinculo ſoluit, ſolutumque ſua inſuper benedictione munitum, piis monitis à ſimili facinore deterruit.

En virtutem excommunicationis.

Et quidem aliis multis clarus virtutibus vir diuinus, poſtquam ſedem epiſcopalem annis admodum quatuor & viginti adminiſtrâſſet, ipſis Calendis Auguſti feliciter in Domino obdormiuit. Corpus eius ſubita immutatione fuit renouatum, lacteo candore perfuſum, roſeoque rubore venuſtatum; ita vt quodammodo ſeptennis pueri vultum præ ſe ferre videretur; cum alioquin in vita ex crebertimis viſcerum doloribus, cruriumque tumoribus inuiſum vultûs pallorem contraxiſſet. Eſt autem VVintoniæ ex veteris Monaſterij crypta in Chorum Eccleſiæ translatum, & per quam honorifice repoſitum; vbi admirandis virtutibus in hodiernum vſque diem, Deo cooperante, fulget, & miraculis.

Cum ſediſſet an. 24. migrat è corpore.

Renouatio corporis eius poſt obitum.

Miracula fiunt ad tumulum eius.

MAR-

Digitized by Google

MARTYRIVM SANCTISSIMI STEphani Pontificis, & eorum qui vna cum illo Romæ paſſi ſunt: Ex eo quod eſt apud Simeon. Metaphraſten. Coronati ſunt Anno à Nato Saluatore 260. Valerian. & Gallieni Impp. 6. *C. Baron. Tom. 2. Annal.*

QVo tempore Valerianus & Gallienus impietatis ſectatores Romanum adminiſtrabant Imperium, lege ab ipſis ſtatutum eſt; vt quicunque hominem Chriſtianum latitantem detuliſſet, (latitabant autem quam plurimi acerbiſſimæ tyrannidis metu abſterriti) omnium facultatum ipſius repente hæres exiſteret: & quoſcunque in exercitu expeteret honores, protinus obtineret. Illo igitur tempore Stephanus, qui Chriſtiano gregi cum fide præerat, cùm cerneret fieri non poſſe, vt ipſe cum ſuo clero certamen declinaret, ſumma vigilantia in eam curam incubuit, vt ſe ſuoſque contra tyranni minas & futura ſupplicia cœleſtibus egregie armis muniret. Itaque conuocato clero, diuinis verbis ſane luculenter ad terrenarum rerum contemptum eos hortatus eſt; monuitque, vt tota mente ad hæreditatem aſpirarent cœleſtem, omneſque cogitationes ibi deinceps fixas haberent: vbi poſt hanc vitam caducam atque fugacem, æternùm ſe cum Chriſto regnaturos ſperabant. Hæc aliaque ſancto Pontifice ad ſuos perorante, adducti ſunt centum & octo vtriuſque ſexûs homines; quos cœleſti lauacro rite expiatos in Eccleſiæ gremium recepit: oblatoque Sacrificio, omnes Sacramentorum participes fecit. Deinde Presbyteros tres, Diaconos ſeptem, ac Clericos ſexdecim ordinauit, vt confluentem ad ſe populum exciperent, ac rem Chriſtianam pro viribus amplificarent. Ipſe vero quotidie ad omnes de Regno Dei & ſempiterna illa vita, quæ futura eſt, diſſerebat, tanta auctoritate ac gratia, vt multi ex Græcis pariterque gentilibus, diuina eius philoſo-

2. Auguſti. Valeriani & Gallieni in Chriſtianos edictum.

Stephanus Summus Pontifex hortatur aſſiduo ſuos ad conſtantiam, & rerum humanarum contemptum.

Ordinationes eius.

Digitized by Google

Euſebius baptizatur Roma ab Euſebio Papa, & inde nomē habet.

tre Reſtituta nomine, fœmina nobile, vidua Chriſtiana, è Sardinia Inſula Romam veniens, ab eodem Euſebio Pontifici maximo nutriendus traditus eſt, quem cum idem Pontifex egregiè fide Chriſtiana imbuiſſet, baptizauit, ſuoque nomine nuncupauit. Antequam verò puerum luſtraret, cæleſti eſt admonitus oraculo, quanta is virtute ac ſanctitate in Eccleſia fulgeret. Ferunt etiam in ipſo baptiſmate, angelico miniſterio de fonte ſubleuatum fuiſſe; fortè quod excellenti pueri caſtitate, qua in omni vita admirabilis fuit, puriſſimi illi ſpiritus delectarentur. Non enim poſt acceptam baptiſmi gratiam virgineum tantum ſeruauit pudorē, ſed adeo inſigni pudicitia fuit, vt nullam omnino fœminam, ne quidem matrem, oſculo exceperit vnquam. Cum aliquando nobilis quædam matrona, eius pulchritudine capta, nocte clam cubiculum eius petere vellet, tota nocte errabunda, angelis eam ab aditu cubiculi repellentibus, mane crimen, quod animo conceperat, confiteri coacta fuit: atque ad genua ſancti viri prouoluta veniam petijt.

Inſignis eius pudicitia.

Conſecratur Sacerdos anno ætatis ſuæ 50.

Interea Euſebius cunctis fidei virtutibus mirificè adornatus, anno ætatis ſuæ quinquageſimo fuit à Marco Papa presbyterij honore decoratus; quem ille honorem tanta ſanctitate adminiſtrauit, vt inter Miſſarum ſolemnia in manibus eius ſacra myſteria viſibili ſpecie apparerent. Poſt hoc Iulianus Papa, cernens Chriſti Eccleſiam Arianorum perfidia vehementius impugnari, eum vrbis Vercellis, quæ tunc inter alias Italiæ ciuitates principatum obtinebat, antiſtitem conſecrauit. Quo ciuitatem cum poteſtate ingreſſo, Ariani iam ante de illius aduentu certiores facti, cunctarum Eccleſiarum fores ita arctè obſtruxerant, vt nulli plane in eas introitus quoquo modo pateret. Quorum comperta malitia, vir ſanctus ante oſtium maioris Eccleſiæ, quæ Virgini Matri ſacra eſt, fixis humi genibus preces fudit: & protinus, eo ſurgente, fores diuinitus reſeratæ ſunt.

Item Epiſcopus Vercellenſis.

Cum autem vir diuinus omnes Occidentis prouin-

Digitized by Google

uinclas, & Athanaſius Orientis ab Arianorum peſte indefeſſo ſtudio purgarent, Conſtantius Imperator totis viribus contra nitebatur, vt duo illa præclara Eccleſiæ lumina extinguerentur, vel certe longiſſime à regni ſui finibus propellerentur. Neque fuit difficile, Arianis enixe in idipſum operam conferentibus, ſanctum proſcribere. Cum ſiquidem poſtmodum Synodus ex inſtantia Liberij Papę Mediolani eſſet congregata. Conſtantius Imperator Orthodoxis inſidias tendens, Arianis fidem literis conſignare præcepit, quatenus eandem Orthodoxi vel inuiti ratam habere cogerentur: & Athanaſium damnarent. Ibi tum Catholicorum quidam Arianorum inſidijs in fraudem impulſi, S. viri licet abſentis damnationi (dummodo in reliquo Catholicæ fidei in omnibus conſultũ foret) ſubſcripsêre: inter quos & Dionyſius Mediol. Antiſtes. *Conſtantius Imp. Arianus inſidiatur Catholicis*

Id porro accidit, antequam Euſebius vna cum Apoſtolicæ ſedis legatis ad Concilium ſeſe conferret; quod cum ipſe intellexiſſet, ægro admodum animo tulit; ſed cum facti iam pœnitentem eum inueniſſet, artem quoque excogitauit, qua eius ſubſcriptio deleri poſſet. Erat Euſebius Dionyſio longe ætate maior; adeo vt ipſe Dionyſius filius eius videri poſſet; pater namque Euſebius, præ ætate, & ſedis, cui præerat, temporis diuturnitate, ab eodem nominari conſueuerat. Requiſitus igitur cum eo perueniſſet Euſebius, vt exemplo Dionyſij ipſe damnationem Athanaſij ſuo quoq. chirographo communiret, viſus eſt illis annuere, ea tamẽ lege, ſi (vt decebat) ſua ſubſcriptio ante Dionyſii, in charta, perſpicue omnibus poneretur; indignum plane affirmans, ſi iunior Epiſcopus ſeniori, atque parenti filius in charta, præter Eccleſiæ morem, ab omnibus legeretur prælatus. *Dionyſii Epiſcopi Mediola. lapſus.*

Illi autem quibus nihil magis inoptatis erat, quam vt fama celebrem, toti accidentali orbi conſpicuũ Euſebium in Athanaſium ad ſubſcribendum pellicerent, è ueſtigio ex tabella ſententiæ Dionyſij nomen expungunt, itaq. obliterant penitus, vt ne elementum quidẽ *Liberatur Dionyſius per Euſebium à ſua ſubſcriptione.*

ſupereſſet, quo vel exiſtimari potuiſſet, nomen Dionyſij ibi vnquam fuiſſe notatum. Hoc facto, mox Euſebius, omni fictionis larua depoſita, ſubſcribere in hominem innocentem & inauditum (diuina id prohibẽte lege, & aduerſantibus Eccleſiaſticis atque etiam ſeculi legibus) nullo pacto ſe poſſe teſtatus eſt: ſicq. in hunc modum ab eo deluſa eſt Ariana impietas.

Euſebius atrociter torquetur ab Arianis.

Vnde graui indignatione ſuccenſus Imperator, Euſebium Arianorum voluntati permiſit; qui protinus eum ab alijs Epiſcopis auulſum flagris conciderunt, raptatumq. per gradus pallatij à ſummo vſq. ad imũ, rurſumq. ab imo vſq. ad ſummũ crudeliter diuexârũt. Cumq. quaſſato capite magnam ſanguinis vim profudiſſet, neq. tamen de fidei ſuæ conſtantia recederet, vinctis poſt tergum manibus, & fune eius collo iniecto, denuo raptârunt: ac demum multis alijs oneratũ iniuriis Sercopolim vrbem Palæſtinæ, in tribu Manaſſe (quæ deinde Scythopolis appellata eſt, quod Schythæ eam condiderunt) ablegârunt.

Mittitur in exilium.

Fuit porro præſidio eidem Euſebio & aliis ibidem exultantibus Ioſephus Comes: qui ex nobili Iudæo, factus ſub Conſtantino Magno Chriſtianus, Comitatû dignitate ab eodem ornatus fuerat, quem Ariani ſæpe fruſtra tentârunt, vt ad ſuas partes allicerent: cum ille pietatis obſeruantiſſimus cuſtos, tantum abfuit, vt illorũ precibus flecteretur, vel minis: quin potius Chriſtiana libertate parui faciens Imperatoris edictũ, Dei tantũm mandati memor, exules Confeſſores Epiſcopos apud ſe ſuſcipiens, eoſdem ſummo charitatis ſtudio confoueret. Ipſe igitur S. Euſebium hoſpitatus eſt: apud quem agentem cum alii plures Orthodoxi eum inuiſerent, S. Epiphanius quoq. ex Cypro Inſula ad illum venit conſolabundus.

Benignitas Ioſephi Comitis in Catholicos extorres.

Verumenimuero quod Ariani pollerent Imperatoris auctoritate, haud paſſi ſunt eum apud tantum hoſpitem diu commorari. Patrophilus ſiquidem veteroſus hæreticus, Arii quondam ſocius, homo ſæuiſſimus, omniumq. teterrimus, ſub cuius Ioſephus erat parœ-

Patrophilus Epiſc. Arianus Euſebii infeſtiſſimus.

parœcia, ab eo diuulſum diræ cuſtodiæ mancipauit; indigne enim ferebant, cum ipſe, tum Conſtantius & cæteri Ariani, vt quem è ſua Eccleſia ex loco abſtraxiſſent, in Arianorum paræcia tanto dignaretur honore: cum hoſpitio Comitis, tum etiã viſitatione ex diuerſis circumcirca prouincijs inſignium fama virorũ. Quæ vero & quanta ſub eodem Ariano Antiſtite Patrophilo, mutata ſubinde cuſtodia, paſſus ſit, condigne explicare ſingulatim haud poſſim: nihil namq. intentatum reliquit Ariana impietas, quo tantum Pontificẽ ad partes ſuas attraheret, ſin minus crudeli demum internecione deleret. Liquet ſane eum ob priora illa ſupplicia, & alia tam in Palæſtina quam in aliis pluſquam ſemel mutatis exilii locis inuicto robore perpeſſa (quãquam eiſdem haud fuerit conſummatus) Martyrij titulo digniſſimũ ab omni antiquitate prædicari. Conſtat plane ad longa tempora ſuperuixiſſe ac pro tuenda fide Catholica ad finẽ vſq. vitæ ſtrenuè laboraſſe.

Quo pacto Euſebius martyr cenſeatur.

Cæterum Conſtantio Imperatore vita functo, Iulianus ad imperii gubernacula vocatus fuit: qui vt gratiam ac totius populi beneuolentiam captaret, Imperii ſui initio, damnatos exilio Orthodoxos reuocauit, & liberam cuique cuiuſuis religionis poteſtatem fecit. Iuliano autem quoque defuncto, Iouinianus ita imperium adminiſtrauit, vt ſopitis Arianis, Euſebius Vercellas rediret, ac ſumma populi exultatione cathedram reciperet. Quod autem ad lucubrationes eius ſpectat, cum Græcarum litt. æque ac Latinarum fuerit callentiſſimus, haud otioſus abſque ſcriptione vitam exegiſſe creditur: quanquam de illis nulla ſit memoria, & excidiſſe putentur. Quanta vero miraculorum effulſerit poſt obitum gloria, adeo vt oleo lampadum, in Eccleſia ipſius ex more ardentium, dæmones ab energumennis pellerentur, vide Gregorium Turonenſem lib. de Glor. Confeſſ. cap. 3.

Iuliani vafrities.

Redit Vercellas Epiſ. Euſebius.

Claret miraculis poſt obitũ.

C Baron. 2. Tom. Annal.

MARTYRIVM S. FELICIS APVD GErundam: Ex Adone Viennenſ. Archiepiſcopo. Coronatus eſt circa An: Chriſti Saluatoris 303. In perſecutione Diocletia: & Maxim: Impp.

1. Auguſti.

Patria eius. *In Hiſpaniis Chriſtum prædicat.*

S. Felix Scillitana ciuitate oriundus, pietate, religione, & præcipuo martyrij ardore incenſus, cum in Hiſpanijs Chriſtianum nomen vehementi perſecutione oppugnari intellexiſſet, ocius cōſcenſa mercatorum naui, intrepide accurrit, ac diuini verbi ſemina vbique ſpargens, fidelium pectora nouo fidei calore contra vim tempeſtatis excitauit. Cumque aliquamdiu apud Barcinonam, Empurias, & Gerundam, ſparſo Euangelij ſato, plurimos in fide confirmâſſet, fama eius longe lateque increbreſcente, iubente Daciano, repẽte à Ruffino officiali tentus eſt. *Comprehenditur à Ruffino.* Ille vero cum tota auiditate ad martyrii epulas aſpiraret, magnam ilico & præclaram fidei ſuæ confeſſionem edidit: tyrannumq. ſua conſtantia permouit, vt à verbis ad ſupplicia deſcenderet. *Fuſtibus cæditur.* Primo igitur fuſtibus cæſus, & in ima carceris detruſus: deinde manibus pedibuſque ligatis, in loco ſqualido, omni cibo ac potu deſtitutus proiectus eſt. *Dire vexatur.* Poſt hæc etiam catenis grauioribus vinctus, per omnia ciuitatis compita ab indomitis mulis tractus, & pene in fruſta diſcerptus eſt.

Viſitatur ab angelis in carcere. Deinde miſſus in carcerem, nocte ab Angelo viſitatus, ac priſtino decori reſtitutus, facto die, ad certamina reuocatur. *Horrendũ ſupplicium* Tunc vngulis excoriatus, ab hora tertia ad Veſperam vſque inuerſo capite ſuſpenſus, omnis penitus doloris expers manſit. Ruſſus vero in carcerem receptus, tota nocte & lumine copioſo, & Angelorũ concentu mirifice recreatus fuit. Quod cum nunciatum fuiſſet Ruffino, iuſſit eum vinctis poſt tergum manibus in mare præcipitem dari. *Vinctus in mare mittitur, ſed* Ibi continuo vincula eius dirupta ſunt, & angelico comitatus obſequio,

ſuper

ſuper vndas deambulans ad litus peruenit. Tunc Ruffinus iterùm cutem eius vngulis detrahi, ac deinde ad vſque oſſa laniari, & tamdiu vulnera vulneribus inſtaurari iuſſit, vſque dum inuictum Christo ſpiritum reddidit. Corpus eius Gerundæ in monumento, quod ipſe ſibi præparauerat, conditum eſt Nonis Auguſti.

ab Angelo liberatur. Poſt varia & horrenda tormenta, tradit Spiritum.

VITA S. ETHELVVOLDI VVINTONienſis Epiſcopi: Ex ea quam VVolſtanus religioſus VVintonienſis eius diſcipulus conſcripſit. Migrauit è corpore, anno Domini 984. regnante Ethelredo Rege.

C. Baron. Tom. 10. Annal. & in notat. Mart. Rom.

SVb Eduardo ſeniore, Anglorum Rege, in vrbe VVentana, Ethelvvoldus ingenuis & eximijs Chriſtianæ pietatis cultoribus natus eſt parentibus; cuius genitrix Felix cùm adhuc vtero eum portaret, in ſomnis viſione mirabili, futuram ſanctitatis eius gloriam cognoſcere meruit. Porro natus infans, vt primum ætatem ad diſciplinas idoneam nactus eſt, inſita naturæ bonitate & ingenio acri, tenacique memoria, eo eruditionis breui peruenit, vt Rex Ethelſtanus, fama eius permotus, adultum tunc ad ſe vocauerit, & ſacerdotij honore decorari curauerit. Itaque cum Dunſtano & Ethelſtano ad Elphegum antiſtitem miſſus, ſacerdotio initiatus fuit; quod vt melius ſanctiuſque adminiſtraret, Glaſconiam petijt, ibidemque ſub Dunſtano monaſticæ vitæ inſtitutum arripuit; in quo vigilijs, ieiunijs, & cœleſtium rerum commentatione, ad ardua virtutum culmina demùm peruenit.

I. Auguſti. Patria & Parentes eius.

Rex Ethelſtanus eum ad ſe vocat & ſacris initiari curat.

Fit Monachus.

Poſtquam autem Edredus rex præclaram illius ſanctitatem cognouit, hortante eum matre ſua Edigna, locum quendam, cui Abendonia nomen eſt, ei tradidit; in quo olim exiguum fuerat monaſterium: ſed tum omni habitatore deſtitutum cernebatur. Id Ethelvvol-

Digitized by Google

Inſtaurat monaſterium. dus Regis ipſius impenſa inſtaurauit, & religionis cunctis virtutibus mirifice exornatis fœcundum reddidit. Erat inter alios monaſterij illius religioſos Elſtanus *Elſtanus magna obedientia Vir.* quidam, vir miræ ſimplicitatis & obedientiæ; cui ex officio monaſterij artificibus cibus præparare incumbebat. Is impigre non minus quam pie miniſterium obibat, dabatque operam, vt religioſa munditia loca omnia niterent. Itaque Abbas viſa die quodam virili illius voluntate ad quoduis miniſterium obeundũ promptiſſima, vt alijs pariter admirandam obedientiæ virtutem luce meridiana clariùs demonſtraret, ait ad Elſtanum; Mi frater, hanc tu mihi obedientiam ſuffuratus es. Sed ſi eiuſmodi miles Chriſti es, immitte manum in bullientem aquam, & partem vnam ex imo cacabo mihi impiger extrahe. Ille incunctanter Abbatis ſui voci *En virtutẽ obedientia.* obediens, nudam manum in bullientem aquam demiſit, partemq. ſine vllo doloris ſenſu ab imo lebete eduxit. Is poſtmodum Abbas creatus, etiam VVintoniæ epiſcopus fieri meruit.

Porro Ethelvvoldus propagandæ religioni ſedulo intentus, non multo poſt vrgente Edgaro Rege, ad *Euehitur ad Epiſcopatum Wintonienſem.* VVintonienſem epiſcopatum à Dunſtano euectus eſt. Cumque veteri in monaſterio, Canonici corruptis plane moribus ad ingentem Eccleſiæ ruinam viuerent, & luxuria fœdati per omnia libidinum genera, vxoribus per fas perque nefas aſſumptis, ac iterum repudiatis, vagarentur, Ethelvvoldus antiſtes protinùs ſumma regis *Canonicos impie viuentes ab Eccleſia expellit, & monachos introducit.* voluntate eos expulit, & Abendonienſes monachos illorum in locum introduxit: quibus ſe & Abbatem & Epiſcopum exhibuit. At vero Clerici illi, ſtimulante inuidia & liuore, vt acri vindicta loci vberes prouentus recuperarent, venenum præſentiſſimum Epiſcopo obtulerunt. Quo hauſto, ſtatim facie in pallorem mutata, viſcera illius dire cruciabantur, prorſus vt ab ipſa morte abſorptus putaretur. At ille è menſa ad lectum ſe *Oblatum Haurit Venenum epiſcop.* recipiens, tacitus apud ſe ita agere cœpit; Vbi nunc fides tua, quam aliis tanta conſtantia & virtute inculcaſti? vbi mentis tuæ cogitationes? Si Chriſti fidem habes,

beſ, qui diuinitate ſua præſens eſt, quid mihi hoc mortiferum, quod tibi, nocere poterit? Ille proculdubio, ille inquam, qui nec falli nec fallere poteſt, hoc in te virus eneruabit. His dictis, lethiferam illam potionem fide ſua mox inefficacem reddidit, pulſoque dolore, hilari vultu ſurrexit. *Marc.16.* *Haud læditur.*

Eo tempore cùm in Anglia cæleſtis illa monachorum diſciplina adhuc exultaret, & diuinum iſtud inſtitutum in ſola Glaſconia & Abendonia notum eſſet, Ethelvvoldus ſummo ſtudio ac vigilãtia plurima vtriuſque ſexûs ibidem conſtruxit monaſteria, eademq; virtutibus adeo præclaris exornauit, vt vere Angelorum domicilia crederentur. *Monaſticã diſciplinã in Angliã introducit.*

Accidit quandoque vt acerba fames vniuerſam Britanniam vehementer opprimeret, diraque clades multos extingueret. Tum ille pecuniam omnem pauperibus largitus eſt; qua deficiente, cuncta eccleſiæ & monaſteriorum ornamenta, & permulta quoque vaſa ſacra, ac poſtremo omnem eccleſiæ theſaurum in ſubleuanda pauperum inopia tolli iuſſit; iiſque in pecunias redactis, innumeram multitudinem ſuſtentauit: donec miſericordia Dei de cœlo in terram proſpiciens, ſolita benignitate, inopiæ malum temperaret. Itaque confluebant vndique ad virum Dei, qui famis periculum euadere cupiebant. Ipſe vero in plateis omni ſolatio deſtitutos refocillabat, & ſingulis larga manu neceſſaria præbens, admiranda alacritate recreabat. Cumque nonnulli tanta largitate precioſam eccleſiæ ſuppellectilem erogari, eaque quæ diuinis erant conſecrata vſibus ad humanos transferri calumniarentur, ille multo cordis gemitu teſtabatur, ſe æquo animo ferre non poſſe muta metalla durare integra, hominem vero ad imaginem Dei factum, & precioſo Chriſti ſanguine redemptum, mendicitate & inedia confici. *Eximia eius liberalitas in pauperes.*

Monachus quidam furti ſe crimine obſtrinxerat. Ethelvvoldus mandauit, vt is, qui rẽ abſtuliſſet, quãprimùm

mûm eam cum ipſius benedictione redderet, aut tali in loco eam proijceret, vbi inueniri poſſet. At furti reus, ſpreto Epiſcopi mandato, rem apud ſe detinuit, ac reſtituere neglexit. Tum vir ſanctus, conuocatis in domum Capitularem omnibus, ait; Quandoquidem ſacrilegus pecuniam, quam furatus eſt, cum benedictione reddere recuſat, reſtituat ergo eam cum omnipotentis Dei maledictione, ſitque ligatus noſtra auctoritate non tantùm in animo, ſed & in corpore. Et ecce ilico monachi illius brachia inuiſibili nexu ita conſtricta ſunt, vt ea nullatenùs, reliquis tamen membris officium ſuum retinentibus, mouere poſſet. Tandem cæteris exeuntibus, ipſe poſtremo Epiſcopum ſequutus, facinus ſuum confeſſus eſt; quem antiſtes blandis verbis compellans, à vinculo ſoluit, ſolutumque ſua inſuper benedictione munitum, piis monitis à ſimili facinore deterruit.

En virtutem excommunicationis.

Et quidem aliis multis clarus virtutibus vir diuinus, poſtquam ſedem epiſcopalem annis admodum quatuor & viginti adminiſtrâſſet, ipſis Calendis Auguſti feliciter in Domino obdormiuit. Corpus eius ſubita immutatione fuit renouatum, lacteo candore perfuſum, roſeoque rubore venuſtatum; ita vt quodammodo ſeptennis pueri vultum præ ſe ferre videretur; cum alioquin in vita ex creberrimis viſcerum doloribus, cruriumque tumoribus inuiſum vultûs pallorem contraxiſſet. Eſt autem VVintoniæ ex veteris Monaſterij crypta in Chorum Eccleſiæ translatum, & per quam honorifice repoſitum; vbi admirandis virtutibus in hodiernum vſque diem, Deo cooperante, fulget, & miraculis.

Cum ſediſſet an. 24. migrat è corpore.

Renouatio corporis eius poſt obitum.

Miracula fiunt ad tumulum eius.

MAR

MARTYRIVM SANCTISSIMI STEPHANI Pontificis, & eorum qui vna cum illo Romæ paſſi ſunt: Ex eo quod eſt apud Simeon. Metaphraſten. Coronati ſunt Anno à Nato Saluatore 260. Valerian. & Gallieni Impp. 6.

C. Baron. Tom. 2. Annal.

QVo tempore Valerianus & Gallienus impietatis ſectatores Romanum adminiſtrabant Imperium, lege ab ipſis ſtatutum eſt; vt quicunque hominem Chriſtianum latitantem detuliſſet, (latitabant autem quam plurimi acerbiſſimæ tyrannidis metu abſterriti) omnium facultatum ipſius repente hæres exiſteret: & quoſcunque in exercitu expeteret honores, protinùs obtineret. Illo igitur tempore Stephanus, qui Chriſtiano gregi cum fide præerat, cùm cerneret fieri non poſſe, vt ipſe cum ſuo clero certamen declinaret, ſumma vigilantia in eam curam incubuit, vt ſe ſuoſque contra tyranni minas & futura ſupplicia cœleſtibus egregie armis muniret. Itaque conuocato clero, diuinis verbis ſane luculenter ad terrenarum rerum contemptum eos hortatus eſt; monuitque, vt tota mente ad hæreditatem aſpirarent cœleſtem, omneſque cogitationes ibi deinceps fixas haberent: vbi poſt hanc vitam caducam atque fugacem, æternùm ſe cum Chriſto regnaturos ſperabant. Hæc aliaque ſancto Pontifice ad ſuos perorante, adducti ſunt centum & octo vtriuſque ſexûs homines; quos cœleſti lauacro rite expiatos in Eccleſiæ gremium recepit: oblatoque Sacrificio, omnes Sacramentorum participes fecit. Deinde Presbyteros tres, Diaconos ſeptem, ac Clericos ſexdecim ordinauit, vt confluentem ad ſe populum exciperent, ac rem Chriſtianam pro viribus amplificarent. Ipſe vero quotidie ad omnes de Regno Dei & ſempiterna illa vita, quæ futura eſt, diſſerebat, tanta auctoritate ac gratia, vt multi ex Græcis pariterque gentilibus, diuina eius philoſo-

2. Auguſti. Valeriani & Gallieni in Chriſtianos edictum.

Stephanus Summus Pontifex hortatur aſſiduo ſuos ad conſtantiam, & rerum humanarum contemptum.

Ordinationes eius.

Digitized by Google

Multos conuertit.

loſophia ineſcati, à vano errore ad veritatis agnitionem & Chriſtiana ſacra læti tranſirent.

Nemeſius Tribunus credit.

Inter alios autem adfuit quidam Tribunus militum Nemeſius nomine; cui vnica erat filia, forma quidem eleganti, ſed oculorum acie adeo hebetata, vt nihil omnino vel in ipſa meridiana luce miſera adſpiceret. Hanc Tribunus ſecum adductam Pontifici obtulit, vt vtrumque luſtralibus aquis expiatum Chriſto conſecraret. Suſcepit vtrumque cum gaudio vir diuinus, & breui catechiſmo imbutum expiauit, in loco cui nomen Titulus Paſtoris; vbi puella Nemeſij filia, cum animæ puritate & lumen oculorum recepit: quæ deinde

Lucilla Nemeſij filia, mente & oculis ſanata.

Lucilla appellata eſt. Porro eodem illo die quo Lucilla baptiſmo luſtrata eſt, mares pariter & fœminæ ſexaginta duo miraculo permoti, ad idem lauacrum cœleſte confluxerunt: qui omnes per Stephanum Chriſto geniti ſunt. Nemeſius vero fuit ad Diaconi officium digne

Nemeſius fit Diaconus.

promotus: quod magno animarum fructu adminiſtrauit. Cùm vero eximia illius & familiæ pietas atque religio minime obſcura eſſent, fuit nomen illius ab impietatis ſectatoribus ad Glabrionem & Maximum conſules delatum; qui miſerandum in modum nefario dæmonum cultu conflictantes conſilium iniêre, quibus potiſſimùm ſuppliciis eum excarnificarent. Cum autē

Ingens zelus Nemeſii

Nemeſius die quodā viam Appiam inambularet prope Martis templum, cerneretq; Valerianum & Maximum fœdiſſima dæmonibus ſacrificia offerre, zelo fidei inflammatus, genua magno animi ardore humi fixit, & manibus admiranda cum pietate ad cœlum ſublatis, ſanctiſſimum Chriſti numen precatus eſt, vt dæmonis inſidias, quibus animas ad ęterni Dei imaginem creatas ſecum in peſtem abripit, diſſiparet, quatenùs miſeri ac infelices illi repudiato ſimulacrorū cultu ad vnius veri Dei agnitionem peruenirent. Hæc illo orante, Maximus

Nemeſius capitur & verberatur.

à dæmone arreptus clamare cœpit; Nemeſius nunc factus Chriſtianus me incendit. Ecce illius oratio me cruciat. Ad iſtos clamores impij ſatellites templo effuſi Nemeſium corripiunt, atq; diuexant. Cumq; verberibus & iniu-

iniurijs vehementius onerarent, Maximus Conſul ſimul cum clamore ſceleratam animam miſere efflauit.

Itaque Nemeſius ſtatim mandato Valeriani ad palatium Claudianum ductus, ibidem ab eo nunc blanditiis nunc minis vt ad dæmonum caſtra reſiliret oppugnatus eſt. Verùm Valerianus cum ſe oleum & operam perdere cerneret ira percitus, ad carcerem abduci mandauit, eiuſque famulum Sempronium domino ſuo fideliſſimum quæſtionibus ſubijci, vt facultates domini proderet: ac abiurato Chriſti cultu, diis ſacrificaret. Pręerat quæſtionibus Olympius Tribunus; qui cùm verbis à Sempronio nihil obtineret, furore accenſus, iuſſit proſtratum virgis crudeliſſime cædi: cæſumq; aureo Martis idolo ac tripodi ſacrificare. Ille nihil iis motus ſuppliciis, Conterat te (inquit ad idola) Dominus Ieſus Chriſtus filius Dei viui. Quo dicto, idolum inſtar ceræ humi defluxit, & Olympium pudore affectum recedere compulit. Igitur Olympius cum Sempronium cuſtodiendum tradidiſſet Tertulle, domûs ſuæ gubernatori; ilico Exuperiæ coniugi rem ab eodem geſtam narrauit; quæ inquit ad maritum; Si tanta eſt Chriſti potentia, quanta dicis, ſatius nobis eſt, inanibus diis relictis, qui nihil vnquam opis nobis contulerunt, ad Chriſtũ tranſire. Nec mora. Olympius, hortante Sempronio, ſimulacra comminuit: & conflatam ex iis auri & argenti maſſam pauperibus diſtribuit; ſicque mammona iniquitatis liberatus, hilari animo vna cum coniuge & familia à ſanctiſſimo Stephano Pontifice fonte ſalutari fuit ablutus, oblatoque pro illis Sacrificio, SS. Euchariſtiæ vna omnes effecti participes.

Tertio autem à percepto baptiſmate die, Valerianus & Gallienus hæc audientes nimio furore agitati; Nemeſium & Lucillam capitis damnârunt, Sempronium vero vinctis poſt terga manibus flammis abſumendum curarunt, quorum venerandas reliquias ipſe Pontifex digno cum honore in monumento collocauit. Inde tyranni ad inquirendum Stephanum conuerſi, ſatellites ſuos multis oneratos promiſsis dimiſerunt, vt Pon-

Mittitur in carcerẽ. Et famulus eius Sempronius quæſtionibus exercetur.

Idolum ſubuertit Sempronius.

Olympius Tribunus cum vxore ad Chriſtũ conuertitur.

En Sacrificium pro aliis oblatum.

Nemeſius, Lucilla & Sempronius martyrio coronantur.

Pontificem eiuſque clerum adducerent. Abeunt illi, & die noctuque indagine facta, tandem Clericos duodecim reperiunt; quorum nomina ſunt hæc. Fauſtus, Maurus, Primitiuus, Columnius, Ioannes, Exuperantius, Cyrillus, Honoratus, Theodoſius, Baſilius, Caſtulus, Donatus; qui poſt multos cruciatus, magno & conſtanti animo ſuperatos, capitis ſententia palmam martyrij adepti ſunt; quorum corpora Tertullinus Olympij quondam ſeruus, quamuis adhuc gentilis, in via Latina prope reliquias SS. Iuuini & Baſilei honorifice condidit.

Duodecim Clerici martyres.

Tertullinus eos ſepelit adhuc gentilis.

Quod vt Stephanus Pontifex intellexit, Tertullinum ad ſe vocauit, ac pijs monitis ad Chriſti fidem conuertit, expiatumque ſanctiſſimo lauacro alba adhuc veſte indutum presbyterum ordinauit. Qui paucis poſt diebus à Marco Tribuno comprehenſus, & Valeriano oblatus, primùm virgis immaniter cæſus, inde flamma latere eius lambente aduſtus, atque in ligno extenſus, neruis diu flagellatus fuit. Cumque omnia illa & alia ſupplicia inuocato Chriſti Ieſu nomine egregie ſuperaſſet, poſtremo capite truncatus è corporeis vinculis ad cœlos migrauit. Cuius corpus Stephanus in crypta, quam arenoſam vocant, pridie Cal. Auguſti reuerenter ſepeliuit.

Baptizatur à Pontifice Tertullinus, & fit Presbyter.

Tertullinus martyrio coronatur.

Poſtero autem die pater omnium ipſe Stephanus cum magno clericorum numero apprehenſus, maiori fidelium cum luctu & lachrymis ſequente caterua, ad Martis templum deductus eſt. Quo in loco vir ſanctiſſimus oculis ad cœlum ſublatis ita rerum omnium conditorem precatus eſt. Domine Deus qui turrim confuſionis apud Babylonem euertiſti, deſtrue, quæſo, & locum hunc, in quo diaboli ſuperſtitio per idolorum cultum exercetur. Hæc vbi dixit, repente horribilis cœli fragor cum fulgure maximo intonuit, & profanam Martis ædem magna ex parte euertit. Quo terrore milites in effuſam fugam conuerſi, Stephano cum omnibus Chriſtianis relictis, Valeriano rem geſtam narrârunt. Ipſe vero Pontifex cum ſuis recta ad B. Lucillæ cœme-

Stephanus cum multis alijs comprehenditur.

Oratio Stephani.

Templum Martis corruit.

Digitized by Google

cœmeterium abijt; vbi cum ſuos contra tyranni minas egregia concione confirmâſſet, oblationem Deo obtulit. Valerianus autem, miſſa continuo militum manu, Pontificem mactari præcepit; qui animo tranquillo, & nulla ſui parte turbato, irruentium furorem ita excepit, vt nihil prorſus de priſtino habitu; cultuque diuino remitteret. Itaque datis ceruicibus, ſanguinis ſui effuſio- ne Christi fidem conſignauit, 4. Nonas Auguſti; cum ſediſſet annos 3. menſes 3. & dies 22. cuius venerandum corpus fuit via Appia à diſcipulis, in qua multa cum pace occubuit, admodum reuerenter ſepultum; & Tharſitius Diaconus quidam, cum Sacratiſſimum Christi Corpus, quod deferebat, prodere nollet, eodem die glorioſa morte ſimilem martyrij palmam adeptus eſt. Succeſſit autem huic ſanctiſſimo Pontifici, Xiſtus, nono Cal. Septemb.

Martyrio coronatur S. Stephan. Papa. Item Tharſitius Diaconus. Succeſſor S Stephani Xiſtus.

Martyrium S. Theodotæ cum tribus filiis, inueniet Lector in vita S. Anaſtaſiæ martyris 25. Decemb.

INVENTIO S. STEPHANI PROTO- *martyris, Nicodemi, Gamalielis, & Abibonis; Ex Epiſtola Luciani Presbyteri. Accidit eadem Anno Chriſti 415. Innocentij Papæ 14. Honor. 21. Theodoſ. Iunior. Imperator. 8.*

C Baron. Tom. 5. Annal. & in Not. Martyr. Roman.

IPſo die Paraſceues, hoc eſt, ſexta feria, tertio Nonas Decembris, Conſulatu Honorij decies, & Theodoſij ſexies Auguſtorum in villa Caphargamala, haud procul Hieroſolymis; presbyter quidam Lucianus, vir pietate non minus quam religione clarus, nocte ſecundùm quietem viſus ſibi videre eſt venerandum quendam ſenem, ſic ipſum compellantem; Luciane, Luciane, Luciane; eia vade Hieroſolymam & dicito

3. Auguſti.

Ioanni antiſtiti, vt pandat meum, ſociorumque ſepulchrum; & honeſtiore nos loco reponat: vt eſſe poſſimus aliquando mortalibus in aduerſis caſibus patrocinio. Exterritus Lucianus tanto viſu, Quis tu, inquit, es Domine? quos ſocios memoras? Sum, retulit, Gamaliel; cuius diſciplinis Paulus Apoſt. quondam eruditus eſt, iacetque mecum Stephanus, qui à perfidis Iudæis lapidibus obrutus meo in monumento ſepultus eſt. Iacet & Nicodemus mihi ſanguine iunctus, qui nocte, Iudæorum inſidias veritus, ad Ieſum venit, & à Petro & Ioanne cœleſti lauacro expiatus eſt; quem poſtea à Iudæis principatu ſuo priuatum, anathematizatum & ciuitate expulſum, excepi, foui, ac tandem vita functum eodem ſarcophago tumulaui. Iacet ſimul Abibon * filius meus, qui mecum regenerationis lauacrum conſecutus, in virginitate puriſſima ante me mortuus eſt. In medio autem ſuburbano, proximo villæ agro, Delagabri nuncupato, nos quæretis. Hæc viſio Luciano obiecta, primo quidem phantaſma viſa, ideoque neglecta. Inde iterùm ac tertio oblata pondus habuit, promouitque virum, vt Hieroſolymam ad Ioannem Epiſcopum abiret, & prodigioſam reuelationem eidem exponeret. Ioannes vero ijs auditis lachrymatus præ gaudio, cum Synodo Dioſpolitanæ intereſſe deberet, fodiendi curam mandauit Luciano; qui ad locum demonſtratum feſtinus contendens, adhibitis foſſoribus, ſumma contentione precioſum theſaurum inueſtigauit. Cumque diu fodiendo nihil proficerent, Gamaliel quoque Nygetio * cuidam monaſtica diſciplina inprimis præſtanti apparuit: locumque multo apertiùs deſignauit. Repertis itaque ſacris pignoribus, ilico Ioanni Antiſtiti denunciârunt: qui protinùs aſſumptis ſecum duobus alijs Epiſcopis eo adueniens, cum S. Stephani thecam aperuiſſet; facto repente ingenti terræmotu, tanta ſuauitas & odoris fragrantia inde emanauit, vt cuncti qui aderant, quaſdam cœleſtis vitæ primitias ſe delibare putarent. Mirabantur cœleſtem ambroſiam; concurrebant vndique mor-

Act. 22. 7.

Ioan. 3.

** al. Abibas & Abibus.*

Lucian. presbyter tertio in ſomnis monitus, ad Ioannem Hieroſolymorum Epiſcopum abit.

** al. Nugetio.*

Gamaliel Nygetio apparet.

mortales; duo & ſeptuaginta homines variis languori bus oppreſſi ſanitatem conſequuntur. Tandem ſacræ Reliquiæ in Eccleſiam ſanctam Sion: ſumma celebritate illatæ ſunt.

Miracula ad reliquias S. Stephani &c. inuentas.

VITA S. ASPREN SIVE ASPREMI, Primi Neapolitani Epiſcopi: D. Petri Apoſtoli Diſcipuli. Ex ea quæ eſt per Dauidem Romæum Neapolitan. Fato conceſſit Anno Chriſti Domini 79. Item S. Candidæ Maioris.

C Baron in notat. mar. Rom.

SAnctus Petrus, Chriſti Diſcipulorum Dux atq; Princeps, Republ. Chriſtiana Antiochiæ præclare fundata, feliciterque paſſim propagata, Antiochia Romam venit, Rempublicam, Sacerdotium perpetuum, & Animarum imperium à Chriſto ſibi datum, ibi fundaturus; vt, quæ ciuitas olim in hominum corpora, in poſteritatem, in animas, imperium, & auctoritatem teneret, huic imperio ſe ſubijceret, Petri ſucceſſoribus pareret: & dicto audiens foret. Cumque Neapoli ſiam ue ret de via, quieſcebat ad portam, exſpectans quod ſuo comprehenderat animo; mulierem, inquam, ſenectute prope confectam, in vrbem Neapolim ingreſſuram; ea Candida vocabatur; à qua requiſita, fere de omni rep. eruditur; qua religione ciuitas eſſet obſtricta; num ſi quis, quæ vera, puraque religio eſſet, & Dei immortalis voluntas, interpretaretur, idque vel exquiſitis rationibus, vel miraculis, rebuſq; nouis & inuſitatis confirmauerit, ac perſuaſerit, contraria vero refutauerit, ciuitas creditura eſſet? & puram illam nouam religionem, & cultum Dei eſſet ſuſceptura? tum docet Candidam, primos homines marem, & fœminam ſumma innocentia, & integritate ſine illo natiuo malo, & errore, quem cum lacte nutricis, vel potius antequã naſcimur, ſugimus, in hortis ſatis amœnis à Deo eſſe creatos, quorum vita nullis finibus terminaretur, cor-

3. Auguſti.

S. Petrus Apoſt. Antiochia Romam pergens diuertit Neapolim.

A Candida de ſtatu Vrbis informatur, eamque optimo ordine fidem Chriſtianam edocet.

Digitized by Google

Hominis creatio. pora nunquam interirent, nec periculis, aut ſub metu ſubiecta eſſent, modo vt diuinam, & ſanctam viuendi legem à Deo ſibi datam obſeruaſſent; verùm cùm eam fallacibus, & captioſis interrogationibus immaniſſimi, teterrimique omnium hoſtis circumſcripti, & *Lapſus.* decepti neglexerunt: ipſi, filij, nepotes, ac omnes poſteri ſceleris pœna tenebantur, & in duriſſimam ſeruitutem ſeipſos, & omnes ſuos poſteros Orco addixerunt; & ex illis hortis protinùs expulſi, eiecti, & exterminati ſunt: miſerrimam, & acerbiſſimam vitam victuri, mor- *Pœna.* te ſibi propoſita; cum vero corpora interierint: acerbiſſimas, & ſempiternas ipſi ſceleris pœnas in ergaſtulis perlaturi eſſent. Deum vero miſericordia permotum è *Liberatio.* cælo deſcendiſſe, & conuulſis repagulis, & effractis valuis, ſuos familiares, qui in compedibus corporis, & animæ erant, ſoluiſſe; ex inſidiis, & pœnis, & à morte eripuiſſe, viuis vero, vt natiuum malum ſanari, ſordes elui poſſent, remiſiſſe, atque conceſſiſſe: & viam ſtratam, & à ſe nobis munitam in cœlum monſtrâſſe. Deinde Candidæ exponit Chriſti vitam; ſermones, præcepta, res geſtas, necem, reditum ad vitam, ad cœlum aſcenſum, reſque nouas & inuſitatas: quæ omnia ſuis oculis viderat; religionem Chriſtianam interpretatur.

Tum Candida reſpondit, ſi quem ſummis laudibus ornat, implorando, magnos ſibi corporis dolores eriperet, aut minueret ſaltem, ſe animum inducturam, vt ei prædicanti facile crederet, illius conſiliis pareret, & religionem ſuſciperet. Petrus inuocato Chriſti nomine, imperat diuturno, grauique morbo, quo affligebatur vetula, illico ab ea diſcederet, veſtigium ſui nullum, imaginem nullam relinqueret; tribueret honorē Ieſu Chriſto: qui omni iure cum ſuo patre, diuinoq; ſpiritu à rerum omnium initio vſque ad ſempiternas ſeculorum ætates regnat; tum Chriſtiani Petrum Antiochia proſequentes reſponderunt verbo illo vſitato, ac trito in rebus diuinis, Amen; quod nequidquam aliud eſt, ſi interpretari velis, quam, Fiat. His dictis, malum illud ſubito in nihilum occidit, interijt, ac ſublatum eſt.

Candida diuturno grauique morbo à D. Petro liberata, credit & baptizatur.

eſt, omnia mulieris ex luctu ad lætitiam reciderunt, cum ſalutem à Petro acceperit, & nullo ſibi dato medicamento ſana facta ſit; admiratur quod illico ſic conualuerit, & Petro credidit: & aqua conſecrata, quod baptizare dicitur, lota eſt. Gaudeat regnum hoc Neap. ſe Chriſtianam religionem ſuſcepiſſe, ac in animis ſuis priuſquam in vllius regionis Italiæ Dei notionem informatam eſſe. Auctores, & magiſtros publicæ religionis diſcipulos legatoſque Chriſti Brutij Paulum, Campani Petrum habere.

Candida (cum ea ſit vis, & effectus religionis, caritatiſque Chriſtianæ, vt, quod ſibi, id alteri velit) dixit eſſe ſibi hominem amiciſſimum, & per neceſſarium Aſpremum nomine; innocentem, benignum, modeſtũ, ſobrium, humanum, pium, & religionum colentem, ſi quomodocunque res ſe habet, religio illa dici poterat, qui nemini iniuriam facere conſueuerit; quod, cum vires & corpus, perículoſi, grauiſſimique morbi longinquitate laborans amiſerit, ſi ex morbo illo euaderet, eius valetudo, vt ſua ipſius Candidæ, à veteri morbo erit confirmata, fore, vt ſuſciperet ſacram, de qua concionabatur Petrus religionem: & vindex eiuſdem, defenſor, & propugnator eſſet, quoad facere poſſet; Deo immortali gratiam, iuſtis honoribus, & mente memori perſolueret. Itaque Candida admonita à Petro, vt pergeret, properaret, Aſpremum conueniret, manu prehenderet, bene ſperare, bonoque animo eſſe, iuberet; Petrum, diſcipulum, legatum, & adminiſtratorem Ieſu Chriſti, Hieroſolymis ſuorum iniquitate, inuidia, & iniuria in crucem acti, velle, vti ad ſe Aſpremus ipſe veniret, vix ſermonem Petri illa retulerat cum Aſpremus ſatis firmo corpore eſſe cœpit, & omni morbo 'e̲ ratus, Petri mandata perſequi cupiens, & omni feſtinatione properans, tunica veſtiri oblitus eſt; & pallio tantum amictus è lectu'o ſurrexit, atque abijt. Cum ad Petrum adiiſſet, ad eius pedes ſe abijcere volens, à Petro erectus eſt, quid faceret, definitum eſt. Interea confluxerant ad Petrum plures, quibus rei nouitas,

Aſpren, ante Conuerſionem, optima vita: ſed infirmus.

Candida Aſpremum ad D. Petrũ adducit, à diuturna ægritudine perfecte curatum.

Digitized by Google

nitas, qua omnes delectari ſolent, cupiditatem iniecerat videndi hominis, à quo repente Aſpremum eſſe ſanatum, cognoſcebant; & ideo, Deum aliquem è cœlo delapſum, credentes, comites ſe Aſpremo præbuerant.

A D. Petro Apoſtol. Aſpremus cum multis aliis baptizatur.

Petrus hos omnes vna cum Aſpremo ad Chriſti inſtituta doctos, & ad omne Chriſtiani officij munus inſtructos aqua ſalutari expiat: atque in Chriſtiani cuiuſdam viri domicilio non longe à Porta, quæ hodie Nolana vocatur, conſtructo altari, miniſtrante Aſpremo, Deo quam ſæpiſſime immolauit. Raptim ad Petrum conueniebant, in eius ſententiam multis partibus plures ibant, nomina in Chriſtianorum numerum dabant. Petrus relicto Aſpremo Pontifice Neapol. à ſe facto, breui tempore poſt Romam profectus eſt. Ara illa vetus ad hæc tempora ſumma populi religione ſtat in primo aditu, veſtibuloque templi; quod ex eo vocatur S. Petri ad Aram; vbi in præſentia habitant, & res diuinas faciunt Socij S. Auguſtini, qui Canonici Regulares dicuntur.

Epiſcopus Neapolitanus ab eodem conſtituitur.

Candida quæ à Petro didicerat tenens, in eadem ſententia perſtabat, cum Aſpremo, cæteriſque Chriſtianis coniunctiſſime, & Chriſtiane viuendo, ſenio confecta migrauit in cœlum Prid. Non. Septemb. & in eodem templo S. Petri humata eſſe dicitur.

Candida Felix obitus.

Aſpremus quotidie Neapoli cum Chriſtianis, quos docebat, tuebatur, defendebat, nec ruere ſinebat, res diuinas faciebat, & eundem viuendi curſum, quem à Petro acceperat, tenuit; quoad Deo acceptus, decrepitus ſenex ab illo ad vitam ſempiternam vocatus in cælum aſcendit III. Non. Sextil. anno Chriſti LXXIX.

Item S. Aſpremi.

Fuit Neapoli poſt mortem S. Aſpremi vir quidam diues, & pecunia princeps ſuæ ciuitatis, ſine filiis, qui cum multis lachrymis oraſſet, atque obſecraſſet Aſpremum, impetrauiſſetque, vt liberos ex vxore procrearet: gratias Aſpremo pro tanto eius merito retulit; nam fanum, Aſpremo fecit. Romæ viro cuidam mul-

Miracula poſt obitum illius.

Digitized by Google

multum temporis grauiter ex capite laboranti, multis medicis fruſtra adhibitis, nullus vnquam medicinam aliquam facere potuit; tandem res nouæ, & inuſitatæ S. Aſpremi, quas Neapoli fieri viderat, diuinitùs in mentem venerunt, cui ſe commendauit, & animo valuit, ac ſine corporis dolore fuit, venit Neapolim, gratias Deo, & S. Aſpremo retulit. Duo Sergij, Neapolitanus alter, Picentinus alter item fecerunt: qui ex inteſtinis laborantes, ſanati ſunt.

VITA S. DOMINICI, ORDINIS PRAEdicatorij Primi inſtitutoris: Ex ea quæ eſt per F. Theodoricum de Appoldia, eiuſdem Ordinis, conſcripta. Deſiit ab humanis Anno Dominici Natalis 1221. qui fuit Honorij 3. Summi Pontificis, 5. agens ætatis ſuæ annum primum ſupra Quinquageſimum.

C. Baron. in Not. Martyr. Roman.

PRæſidente Romæ in cathedra Sancti Petri, magno patre Domino Alexandro, eius nominis tertio, & Frederico huius nominis primo imperij habenas moderante, fuit in Hiſpaniæ oppido Callatega, Oxonienſis diœceſis, anno ſeculi illius 1170. vir quidam, Felix nomine, ex nobiliſſima Guſmannorum proſapia, qui ducta in matrimonium Iohanna, clari inprimis generis fœmina, tres ex ea ſuſcepit liberos, quorum duo primi literis imbuti, & vitæ integritate conſpicui, ac ſacerdotio initiati, ſe totos Chriſti ſeruituti & proximorum ſaluti mancipârunt. Tertius vero, cui ex nutu Domini, Dominici nomen impoſitum fuit, haud ſine præſagio futuræ ſanctitatis, tanquam iubar quoddam longe præſtantiſſimum in mundum prodijt: & ſplendore plane admirabili eruditionis pariter & ſanctitatis, cæcas mortalium mentes illuſtrauit. Cum mater eius ſancto hoc fœtu grauida eſſet, videre ſibi viſa eſt catulum vtero geſtare, ardentem ore faculam ferentem, egreſſumque ab vtero, totum mun-

4. Auguſti. Patria & Parentes eius.

Viſio matris eius grauida.

dum flammis ab ore eius prorumpentibus illuminantem: quin etiam & matri eius ſpiritâli, nobili cumprimis matronæ, nato iam puero & ſacro baptiſmate luſtrato, uculenta in eius fronte ſtella apparuit: cuius immodico ſplendore totus orbis irradiabatur.

Examen apum circa os pueri volitat. Simile legitur de S. Ambroſio Epiſc. Mediolanenſ. Exercitia pietatis eius in tenera ætate.

Porro mater puerpera cùm accuratè domi filium enutriret, & lætabunda ad incrementa perduceret, iacenti aliquando in cunis apum examen adfuit, & circa os volitans, linguam eius diuinæ ſapientię melle affluituram indicauit. Itaque vixdùm infantiæ annos egreſſus, exemplo piorum parentum templum crebro adire, miro feruore in precibus perſiſtere, lectuli quoque molliciem in ea ætatis teneritudine ſæpe relinquere, nudaque humo infantilia allidens membra, iam tunc de cœleſti diſciplina ſedulo meditari. Erat in Eccleſiis aſſiduus, pſalmos cum Clericis promebat, hymnos concinebat, ſacris myſteriis deuotus aſſiſtebat, & Chriſti miniſtris ac ſacerdotibus mira alacritate & gaudio ſeruiebat, denique hæc & alia in altero ætatis ſeptenario ita obibat, vt ſub tenello vultu veneranda quædam animi canities abdita videretur.

Mittitur Valentiam ſtudiorum ergô.

Igitur parentes cùm cernerent admirandam in ſancto puero ſimul cum ætate gratiæ acceſſionem, ſtudiorum cauſa Valentiam eum deſtinârunt, quod ea Academia præ cæteris omnibus & præſtanti magiſtrorum doctrina, & diſcipulorum frequentia celeberrima haberetur. Itaque prudens adoleſcens non ſegnitiem ſectatus, ſed rebus friuolis & ineptis, quibus ea ætas diffluere ſolet, contemptis, breui & ingenij facilitate, & labore indefeſſo, & aſſiduo precationis ſtudio, liberales diſciplinas aſſecutus eſt, quibus tamen non ita multum tribuit, ſed mox vt ab humana philoſophia, ad Chriſtianæ præſtantiam, cui tota mente inhiabat, ocyus perueniret, ad fontem Theologicæ ſapientiæ ſe contulit: cui toto quadriennio tanta animi contentione & ſtudio inſudauit, vt pene noctes inſomnes duceret, quietiſque tempora vigilijs largiretur. Atque vt è fonte ſapientiæ ſalutaris largius potaret, decem annis

Superatis ſtudiis Philoſophicis, 4. annis Theologiæ dat operam. X. annis abſtinet à vino.

vino,

vino, in quo eſt luxuria; caſtitatis amator penitus ſibi interdictum voluit. *X. annis abſtinet à vino.*

Et quia incenſo erat in Deum amore, non potuit non proximum, quem vult Deus in ſe diligi, vehementer amare. Itaque quidquid in Deum nullius rei egentem non poterat, id totum in proximum incredibili charitate conferebat. Cum Valentiæ daret operam literis, omnem vero Hiſpaniam immanis oppreſſerat fames. *Dira fames in Hiſpania.* Deficiebant præ fame ſitique pauperes, miſerabiles valde gemitus pupillorum & viduarum audiebantur: nec erat qui miſerorum calamitatibus mouebatur. Inter hæc Dominicus perfectionis ſectator egregius, vt pro ſua facultate pauperum multitudini ſubueniret, libros & omnes res ſuas diſtraxit alacriter, pretiumque in pauperes expendit; aliosque ad tantam benignitatem ſtupentes, tanto exemplo ad ſimilem prouocauit. *Egregia eius in pauperes benignitas.*

Per id tempus Didacus Eccleſiæ Oxonienſis antiſtes, vir & ſacrarum literarum peritia, & generis nobilitate, & morum inprimis honeſtate inſignis, tota in id virtute incumbebat, vt errantes mortalium animos ad rectum ſalutis iter omni ratione reduceret. *Didac. Oxonienſis Epiſc. admodum inſignis.* Qui vt primum de celebri & odorifera Dominici fama multa cognouit, eum ad ſe accerſitum, Canonicũ regularem ſua in Eccleſia conſtituit. *Facit Dominicum in ſua Eccleſia Canonicum.* Ibi tunc vir diuinus librum, qui Collationes Patrum inſcribitur, ſtudioſè legendum ſuſcepit, deditq operam, vt lecta, intelligentia comprehenderet; affectu ſentiret: effectu & re ipſa fortiter exequeretur. Ex illo namq. præcipuam cordis puritatem, contemplationis viam, omniumque virtutum perfectionem, vnctione magiſtra, præclarè hauſit: atque in profundam adeo ſui cognitionem venit, vt quanquam cunctis eſſet virtutibus ornatiſſimus, ſui tamen deprimendi vbique locum & occaſionem captauit: prorſus vt ſe omnium abiectiſſimum, peccatorumque maximum exiſtimaret. *Collationes Patrũ ſtudioſiſſime legit.* Ex hoc vero ſtudio omnibus adeo charus euaſit, vt inuitum & fortiter reluctantem vices Prioris loci il-

Fit Supprior licet inuitus.

lius adminiſtrare compulerint. Tum vero magis ſatagebat, tanquam lucerna ſuper candelabrum poſita, & ciuitas ſuper montem, omnibus ſeſe exhibere integerrimæ vitæ ſpeculum: conſummatæque ſanctitatis exemplar.

Magnum illius ſtudium iuuandi proximos.

Eo tempore feruens deſiderium ſalutis animarum in illius pectore mirificè creſcebat, prorſus vt haud exiſtimaret ſe verum Chriſti membrum eſſe, ſi non eius exemplo totum ſe lucrandis animabus manciparet. Quid igitur? Cor eius mira pietate refertum illud ſpectabat imprimis, vt afflictorum rebus, ac præcipuè eorum qui pondere peccatorum preſſi ſub graui ſarcina gemebant, & conſilio & ope ſubueniret. Quotieſcunque enim in conſideratione turpitudinis peccati mortalis verſabatur, (verſabatur autem quotidie) toties obortis lachrymis peccatorum miſeriam deplorabat, & votis à Domino ſpecialibus flagitabat, vt ad eorum procurandam ſalutem ſibi & gratiam & auctoritatem conferre dignaretur. Nec fuit pio ſui fruſtratus deſiderio.

Conuertit hæreticum S. Dominicus.

Alphonſus Caſtellæ Rex, Didacum antiſtitem ad legationem apud Marchiam obeundam euocabat. Is diuinæ erga ſe & Dominicum prouidentiæ ignarus, eundem legationis ſuæ ſocium aſſumit. Vbi ventum eſt Toloſam, & Dominicus cognouit ciues hæreticorum Albigenſium fraudibus deprauatos, ipſumque ſuum hoſpitem eadem correptum peſte animaduertit, ſpiritu ingemiſcens, ſtatim blandis colloquijs eius ſe in familiaritatem inſinuauit: hominemque multa tum affabilitate, tum ratione erroris conuictum, ad Catholicæ fidei veritatem reduxit. Fuit hic primus manipulus, quem diabolo ereptum ad aream Domini reportauit. Expeditis autem apud Marchiam regijs negotijs, Epiſcopus Didacus ad Romani Pontificis curiam cum ſuis profectus eſt, vt à functione pontificali (quemadmodum ſperabat) abſolutus, ſe totum conuertendis animabus vna cum Dominico impendere

Didacus Epiſcopus

poſſet. Sed ea ſpe fruſtratus, cum Ciſtertienſe cœnobium

Digitized by Google

um quoddã in via inuiſeret, monaſtico ſe habitu indu- *Fit monachus Ciſtertienſis.*
it, & aliquot eiuſdem ordinis monachos ſecum aſſum-
pſit, vt hauſta eorum diſciplina ardentius ſe ad proxi-
morum ſalutem procurandam componeret.

Prætergreſſi montem Peſſulanum, Abbates duo-
decim eiuſdem ordinis à Pontifice Innocẽtio contra
Albigenſes hæreticos miſſos offenderũt, qui tum forte
conſilia inter ſe varia agitabant, quibus nefandam pe-
ſtem opprimere poſſent. Ij comperto Didaci aduẽtu,
multo gaudio ipſum acceſſiunt, honorificè accipiunt,
conſiliumque petunt, qua potiſſimum via modoque
hæreticorum impietati occurendum ſtatuat. Quibus
ille ſine vllis ambagibus, vt erat vir mirę gnarus. Quod *Optima ratio hæreticos in viam reuocandi.*
me, inquit, facere cernitis, hoc facite. Moxque familia
& equitatu atque apparatu, quem habebat copioſum
abire iuſſis, pedes ipſe in opus Euangelij cucurrit, &
humilitate, modeſtia, manſuetudine, deprauatos ho-
minum mores ad normam ſanctioris diſciplinæ re-
uocare inſtitit. Sequuti ſunt & alij duodecim, no-
uiſſimi omnium S. Dominicus: qui præ cęteris om-
nibus maximarum virtutum ſplendore coruſcabat.
Cum enim non pauci pro Orthodoxæ fidei defenſio-
libellos conſcriberent, & ipſe Dominicus ſuum quo-
que libellum auctoritatibus & diuinis rationibus mu-
nitum offerret, idemque cum hæretici cuiusdam li- *S. Dominici libellus contra hæreſes conſcriptus, ab igne lædi non poteſt.*
bello apud Fanum Iouis igni traderetur, hæretici li-
bello flammis abſumpto, ipſius Dominici ex igne
proſilijt, & ſecundo deinde ac tertio in ignem iniectus,
ſcriptoris ſui ſanctitati & Chriſtianæ fidei veritati præ-
clarum reſultu reddebat teſtimonium. Stupebant om-
nes, & pij quidem lætabantur, impij vero execrabili
errore relicto, corde compuncto ad veritatis agnitio-
nem reuertebantur.

Eodem tempore Dominicus monaſteriũ quoddam *S. Dominicus inſtituit Virginum monaſterium.*
in loco, quem Prulianũ vocãt, inſtituit: vt in eo depau
peratorũ nobiliũ filiæ, quæ peſtiferũ hæreticorũ virus
(quibus prius fuerant traditæ nutriẽdæ & erudiendæ)
attraxerant, ſanctiſſimis Catholicę fidei diſciplinis
imbue-

imbuerentur. Interea Didaco vitæ munere ſanctiſſimè perfuncto, Dominicus eius inſtitutum tanquam Dux & anteſignanus viriliter proſecutus eſt: Albigenſiumq. hæreſim totis viribus oppugnandam atque extirpandam ſuſcepit. Verba eius facularum inſtar ardebant: Opera admirando pietatis ſtudio relucebant, & hæreticorum perfidiam redarguebant.

Accidit, vt celebris admodum diſputatio cum hæreticis inſtitueretur; ad quam cum loci Epiſcopus multa cum pompa iturus eſſet, Dominicus prudenter decernens filios ſuperbiæ non faſtu elationis & oſtentatione, ſed humilitatis ſtudio expugnandos eſſe, detractis ſibi calceis, Epiſcopum vt idem faceret hortatus eſt. Aſſentit antiſtes; cumq. de itinere incerti obuium quendam hæreticum haberent, rati Catholicũ eſſe eius ſe ductui commiſerunt; qui eos in ſyluam quandam callidè pertraxit, vbi ſpinarum aculeis grauiter ſauciati, perfidi malitiam demum ſenſerũt. Tum Dominicus nihil ea iniuria motus; Confidite, inquit ad ſocios, chariſſimi, quia certa nos de cœlo manet victoria & triumphus, cum peccata noſtra ſanguine expiantur. Cernens autem veterator ille tantam in viro ſancto patientiam, ilico abiurata hæreſi ſupplicem ſe Dominico ſanandum tradidit; exiſtimans fieri non poſſe, vt à tanta vitæ integritate, recta in Deum fides abeſſet. Cum autem vir diuinus ſalutis animarum ſtudio vehementer incenſus crebro diſcurreret, & aquã quandam euangelizandi cauſâ traijceret, nauta importune admodum à ſeruo Dei denarium pro naulo exigere inſtitit. Cumque is mercedem regni cælorum promitteret, & miſer ille vili penderet atq... acrius vrgeret, vt vel cucullum relinqueret, vel denarium ſolueret, vir ſanctus ſublatis ad cælum oculis parumper intra ſe orauit; moxq. in terram deſpiciens, denarium nutu diuino illic iacentem vidit; quem protinus à nauta tolli iuſſit: & ſic demum ad læta Euangelij ſata ſpargenda alacer abſceſſit.

Detractis ſibi calceis obuiam procedit hæreticis.

Hæreticũ ſua humilitate & patientia conuertit.

Miraculũ.

Cum multo tempore apud Toloſanos tum verbis, tum

um exemplis hæreſim expugnâſſet, ſcelerati dæmonũ
atellites de nece illi inferenda conſilia captârunt. Ita-
que poſitis certo loco inſidijs, aduentum eius præſto-
ibantur At ille, cognita eorum malitia, cantans & a-
icer gradum intulit, eorumq. furorem vltro etiam ad
ædem prouocauit. Quare ſtupefacti carnifices; An
on, inquiunt, mortis horrore tu afficeris? Quid fa-
turus, ſi nos te ad mortem abriperemus? Quibus
le, Rogarem, inquit, ne breui compendio mortem
nihi celerem adferretis; ſed paulatim ſingula mem-
ra ferro præciſa oculis meis contemplanda obijcere
is, atque ad extremum euulſis luminibus, fineretis ita
nutilatum corpus in ſuo ſanguine volutari: vel pror-
as pro veſtro arbitratu vita omni priuaretis. Nec
ninus pro ſalute proximorum, extrema quæque
ubire paratus erat. Cum enim quendam hæretica
rauitate ſubuerſum ad fidem reuocare contenderet;
& ille res vitæ degendæ neceſſarias ab illis accipere ſe
diceret, eaque de cauſa adhærere deberet; vir ſan-
ctus toto pectore hominem miſeratus, ſeipſum ven-
dere propoſuit; vt eius in tanto periculo conſtituti
nopiam ſubleuaret: & ſub peccato venundatum re-
dimeret.

Inſidiæ hæreticorũ & mortem vir ſanctus nihil metuit. En ardentiſſimum patiendi pro Chriſto deſideriũ.

Ingens lucrandarũ animarũ Zelus.

Decem annis vir beatus in diuerſis Narbonenſis
prouinciæ locis hæreticam perfidiam ſtrenue oppu-
gnauit, animarumq. ſaluti totus addictus, multas in-
terim contumelias, multas anguſtias, magnum ſui cõ-
temptum & abiectionem pertulit; nullis tamẽ fractus
iniurijs, nullis fatigatus laboribus, à ſollicitãdis mor-
talium animis, & ad veritatis agnitionem reducendis
auelli potuit. Congreſſurus quandoque cum hære-
tico, ſcripta quædam fidei documenta in charta
eidem tradidit: vt de obiectis maturè deliberaret. Eâ
nocte cum reliquis forte ad ignem conſidens, chartulã
viri Dei protulit, & alijs diſcutiendam tradidit. Confe-
runt illi inter ſe multa, & alijs alia atq. alia aſſerenti-
bus, quidam inquiunt; Mittatur in ignem ſcedula, vt
veritas comprobetur. Mox proiecta in ignem, illæſa in
dè

Charta ab eo conſcripta exuri non poteſt.

Erat ijs temporibus Simō princeps cum primis illu-
:is Montis fortis; qui cum magna animi beneuolen-
a, honore deniq. & reuerentia virum Dei proſeque-
tur, dedit illi, ſumma hæredum omnium voluntate, *Varia in-*
ſtrum inſigne, quod Caſſauuel ſiue Fanum Iouis *ſignia illi*
ppellatur, aliaque compl ura, vnde ſe ſuoſque ſuſten *à Princi*
re potuiſſet. Porro Toloſanus antiſtes, zelator *pibus dono*
ei eximius, ſextam decimatum omnium partem ei *data.*
onauit: vt libros ſacramque ſuppellectilem ſibi ſuiſ-
ue compararet. Obtulêre ſe etiam illi duo Toloſa-
, frater Thomas homo facundus & glorioſus, & Pe-
us de Salare, qui inſignes ædes, quas Toloſæ habe-
at, ei largitus eſt. Tum vero, qui communem cum B.
Dominico vitam agebant, cœpêre ſe ad religioſorum
nſtitutum ex profeſſo ſectandum componere. Anno
gitur milleſimo ducenteſimo decimoquinto, cum
Romæ generale omnium patrum celebraretur Con-
ilium, Fulconi Toloſano antiſtiti eo contendēti, Chri *An. 1215.*
ti miniſter Dominicus ſe comitem adhibuit, vt eius *Romam*
& auctoritate & gratia nixus, Ordinis Prædicatorii in- *proficiſci-*
ſtitutum Innocentio tertio, qui tum ſummum illud *tur, vt or-*
honoris faſtigium obtinebat, confirmandum offer- *dinis ſui*
ret. Et primo quidem Chriſti Vicarius nonnihil ſeſe *fundamen*
opponere viſus eſt, ſed proxima nocte idem Pontifex *ta iaceat.*
in ſomnis ſibi videre viſus eſt Lateranenſem Eccleſi- *Viſio In*
am grauē minitari ruinam. Cumq. terrore perculſus, *nocentij*
conſiliū tanto malo oportunum inquireret, videt e di- *Pontificis.*
uerſo virum Dei Dominicum accurrentem, ſuiſq. hu-
meris totam illam ruinoſam fabricam ſuſtentantem.
Eam viſionis nouitatem prudens Pontifex admirans,
ilico quid ſibi vellet ſagaciter animaduertit; Obla-
tas itaque preces hilariter admiſit: & pium propoſitum
commēdauit. Hortabatur vero, vt ad ſuos rediret fra-
tres, communicatoq. cum eis conſilio, regulam quan-
dam approbatam deligeret, quam Ordo inchoan-
dus ſectaretur; atq. ita ad ipſum rediens, confirma-
tionem Ordinis pro voto reportaret. Abſoluto igitur
generali capitulo reuerſus ad ſuos vir Dei; Pontificis
verba

verba eis enarrauit. Illi inuocato Spiritu Sancto Regulam beati Auguſtini, vnanimiter elegerunt, adiunctis quibuſdam arctioris vitæ conſtitutionibus. Erant tunc fratres numero plus minus ſedecim, qui, gratijs (vt æquum erat) ſuperis actis, Toloſæ in Eccleſia S. Romani, quam Fulco eius ciuitatis Epiſcopus illis attribuerat, monaſterium extruxêre: eodem Pontifice & operam, & opes in ipſum enixè conferente.

Toloſæ primum monaſterium Dominicanorum.

Paulo poſt Innocentio III. è viuis ſublato, Honorius 3. Apoſtolicæ dignitatis ſedem obtinuit: qui, ſuppliciter hoc petente Dominico, ſancitam iam ante inſtituti formulam, Apoſtolica auctoritate confirmauit; anno Salutis milleſimo ducenteſimo decimoſexto; & Dominicus non vno oraculo cæleſti admonitus, fratres ſuos quanquam pauciſſimos in varia orbis loca dimiſit: vt ſata Euangelij longe lateque diſpergerent; & nouo fætu nouum ordinem quam maxime multiplicarent.

Ordine ab Apoſtolica ſede confirmato, Mittit S. Dominicus fratres ſuos in diuerſa Orbis loca.

Porro pater ipſe ſanctiſſimus cum ad Saracenos penetrare decreuiſſet, anno 1217. Matthæum Abbatem inſtituit qui cæteros gubernaret; cuius tamen nominis prælatus alius deinde nullus extitit. Sed ea profectio diuinitus impedita fuit, & fratribus alijs alio atque alio miſſis, ipſe Dominicus Romam venit; vbi concionādi munere magna cum laude & opinione ſanctitatis haud vulgari aliquamdiu fungens, duos è mortis ſeruitute in vitæ libertatem aſſeruit.

Primus idemque poſtremus Abbas apud Dominicanos. Romæ vir ſanctus duos mortuos excitat.

Per id tempus Honorius Pontifex, viſa viri in curandis animabus induſtria pariter & vigilantia; ei commiſit vt ſacras virgines per diuerſa Vrbis loca diſperſas, & multum à priſtino rigore ac vitæ ſanctitate alienas vnum in locum congregaret, eiſque leges præſcriberet; quibus & collapſa ſanctimonialium fæminarum diſciplina reſtauraretur: & Deo ſacratæ virgines ijſdem legibus haud inuitæ colla ſubderent. Præſtitit vtrumque vir diuinus, quamquam non ſine moleſtiis, admodum egregie. Omnes enim vrbis moniales, à diſciplina clauſtrali inueteratæ libertatis con-

S. Dominicus Romæ monaſteria virginum reformat.

conſuetudine tranſuerſum actas, vnum in monaſterium conuocauit, easque mira lenitate ad ſanctiorē diſciplinam reuocauit. Cumque omnibus in vnum congregatis in domo (vt vocant) Capitulari, præſentibus tribus purpuratis patribus, Hugolino Oſtienſi, Stephano de foſſa noua, & Nicolao Cardinali, Tuſculano Epiſcopo, verba ſalutis earum auribus ſuauiſſimè inferret, ecce vir quidam magno eiulatu irruens, repentino clamore haud mediocriter cunctos exterruit. Illis verò ſciſcitantibus quid calamitatis eſſet, reſpondit: Nepotem Stephani Cardinalis ex equo lapſum, vitam cum morte permutaſſe. Nepoti nomen erat Napuleon. Ea re prorſus inopinata Stephanus attonitus, animo concidit. Dominicus verò precibus & lacrymis multorum commotus, ilicò abijt ſacram hoſtiam Deo pro incolumitate iuuenis oblaturus. Cum autem iam aræ aſtaret, immenſo perfuſus lacrymarum imbre, cunctis qui aderant ſpectantibus ſtupentibusque, cubitu vnius altitudine è terra eleuatus eſt. Tanto enim ſpiritûs ardore ad cæleſtia ferebatur, vt terrenum corpus & graue eiuſdem ſpiritûs vi ſurſum attolleretur. Oblationis deinde miniſterio pijſsime peracto, recta ad corpus defuncti, Cardinalium & virginum cateruâ ſequente, abijt, & ſublatis in cælum manibus iuuenem in Chriſti Ieſu nomine incolumen ſurgere præcepit. Res ſtupenda; qui vita functus erat, & conquaſſatis miſere membris exangnis iacebat, protinus ad vocem ſanctiſsimi patris caput membraque erexit, & ſanus plane atque incolumis domum abijt.

Sacrificans cubiti altitudine vi ſpiritus eleuatur.

Nepos Stephani Cardinalis mortuus excitatur.

Intererat huic ſpectaculo, monaſterij, quod Mariæ trans Tyberim dicebatur, Abbatiſſa cum ſacro virginum cœtu; quæ licet anteà ad Patris obedientiā ægrè ſe adduci paſſa fuiſſet, tunc tamen adeò animo immutata eſt, vt nihil tam durum, nihil molli & delicatæ naturæ tam aduerſum eſſe putaret, quod non libens ſalutis cauſa aſſumeret: & ſe totam, ſuaque omnia Patri Dominico curanda permitteret. Itaque feli-

felicibus auſpiciis & magno bonorum omnium gaudio atque exultatione, ſacer ille virginum cœtus monaſterii Mariæ Trans Tyberinæ ad S. Sixtum translatus eſt; quo in loco ipſe Dominicus cum ſuis ad illum vſque diem domicilium habuerat: & tunc Honorii Pontificis munificentia ad S. Sabinæ Eccleſiam prædicatorio muneri aptiorem commigrauerat. Igitur anno reſtauratæ Salutis 1219. Abbatiſſa cum ſuis ſororibus numero quatuor & quadraginta ad ſanctioris vitæ initium, habitum ſimul cum obedientia integra à S. Dominico ſuſcepit; eiuſque in verba ſanctiſſime iurauit. Et hoc quidem primum fuit ſacrarũ virginum Ordinis iſtius monaſterium, eiuſdem Patris opera & ſtudio ſane florentiſſimum. Virgines n. Deo dicatas aſſidua cæleſtis diſciplinæ dulcedine paſcebat, eaſq; nõ tam ſeueritate quam conſolatione, atq; vbi op⁹ erat, miraculorũ virtute in officio cõtinebat.

Primũ virginum Dominicanarum monaſterium Romæ.

Octauo ab ingreſſu virginum in monaſterium iſtud die, cum in frequenti populi auditorio ſacrum orditetur ſermonem, ecce dæmoniaca quædam horribili voce clamare cœpit: Sceleſte, Sceleſte, quatuor iam tuis impoſturis mihi præripuiſti. Illo autem ſilentium dæmoni imperante, ſed nihil efficiente, tandem cum cerneret importunis inimici clamoribus concionem diſſipatam iri, Crucis ſigno ſublata manu edito, In nomine, inquit, IESV Chriſti præcipio, vt protinus exeas, & Dei creaturam eiuſdem IESV Chriſti ſanguine redemptam deſeras. Continuo mulier horribili corporis diſtenſione compacta, magnam carbonum molem cum ſanguinis copia euomuit: redditaque ſanitati, Chriſto ſeſe dicauit. Quo miraculo reliquis ſororibus pius quidam timor & reuerentia incuſſa eſt; quæ libenter deinceps ſanctiſſimi Patris monitis ſine vlla recuſatione obtemperabant. Proferebat tunc lætos admodum atque vberes animarum fructus Romana vinea; quam vir ſanctus incredibili charitatis ardore excolendam ſuſceperat. Sunt quidem multa & varia in illo admiranda, quæ

Crucis ſigno dæmonem ex obſeſſo corpore fugat.

nos

nos breuitatis cauſa ſilentio præterire cogimur. Sed hoc vnum ſatis eximiam viri ſanctitatem teſtatam facit, noſque merito ad æmulationem virtutis incitare debet, quod vna charitas ita ſanctiſſimum pectus eius ſibi vendicauerat, vt nihil tam terribile, nihil tam laborioſum poſſet accidere, quod pro ſalute proximi refugeret; nihil tam charum aut precioſum offerri, quod non ilico charitati poſtponeret: & eius cauſa alacriter exponeret. Hoc aſſiduis precibus & lachrymis à Domino contendebat; hoc feruentibus concionibus & perfectiſſimis ſtudiis agebat; hoc præclaris miraculis Domino cooperante complebat; vt animas Chriſti ſanguine redemptas, ab impotēti dæmonum tyrannide liberaret: & miſeranda peccati ſeruitute oppreſſas, in Chriſtianæ diſciplinæ libertatem vindicaret. Et quidem hanc vnam in rem tota mente adeo excubabat, vt nihil de craſtino ſolicitus cætera pene omnia neglexiſſe videretur; certus quod is qui aues cæli paſcit, & agri lilia ſplendidiſsimo veſtit ornatu, fieri non poſſe vt ſuis operariis, in Eccleſiæ vinea nullo ſtipendio laborantib. neceſſaria ad exigendam vitam alimenta deeſſe patiatur.

Nota charitatē eximii viri.

Math 6.

Item perfectam in Deo confidentiam.

Cum Romæ apud S. Sixtum centum fratres cum illo ſub Euangelica degerent paupertate, die quodam miſsi fuere ab eo duo, Ioannes Calaber & Albertus Romanus, vt fratribus omni alimonia deſtitutis eleemoſynam peterent. Illis à mane ad tertiam vſque horam fruſtra laborantibus, & iam re infecta domum petentibus, mulier quædam occurrens, vnū illis panem obtulit; ne, inquit, plane inanes & vacui reuertamini. Eo accepto pane, mox vir quidam candidus & pulcherrimo aſpectu ab eis ſtipem petiit, ac precibus vehementer inſtitit, vt in ſubſidium paupertatis ſuæ aliquid conferrent. Illi ſupplicantis importunitate victi, quanquam extrema inedia confecti, panem illum tribuunt, & ſic plane vacui domum abeunt. Interea Dominicus, qui rerum ab illis geſtarum ſeriem in ſpiritu probe cognouerat, iuſsit fra-

Nota inſignem in pauperem quendam benignitatem.

fratres ad menſam adeſſe. Quibuſdam vero negantibus quidquã omnino quod apponeretur ſuppetere, & aliis puſilla fide hæſitantibus, & cunctantibus, vir ſanctus omnibus ſedere iuſſis, ſolita pietate oculos atque manus in cælum ſuſtulit; & ecce, illo precibus adhuc intento, adoleſcentes duo cũ panibus candidiſſimis adſunt, & ſingulis fratribus ſingulos adminiſtrant, atque ad oblatis fruendum benigne inuitant. Omnibus igitur panes ſumentibus, Dominicus ad miniſtros conuerſus; Ite, inquit, & vinum è dolio à Domino infuſum nobis promite. Res mira. Cadus antea vacuus optimo vino redundans, potum præbuit ſuauiſſimum; qui deinde poſt biduum, iuſſu Dominici, vna cum ciborum reliquiis; pauperibus ex integro depromptus fuit. Hæc & permulta alia tũ virtutum exempla, tum miraculorum ſigna, Deo cooperante, beatus Pater Romæ edidit.

Diuinitus fratres paſcuntur.

Porro anno reſtauratæ ſalutis 1219. Lutetiam veniens, in cœnobio S. Iacobi, fratres inuenit triginta; regulari diſciplina & virtutum omnium odore mirifice florentes. Quibus deinde Deo commẽdatis, Bononiam migrauit; vbi iam tum apud S. Nicolaum magnus erat cum F. Reginaldo fratrum numerus; apud quos ad ſupremum vſque vitæ diem cæleſtis militiæ ſtipendia fecit, multaque cum admiranda ſanctitatis opinione vtique geſſit; exhibebat ſiquidem ſeſe vir ſanctiſſimus cunctis, verum viuumque religionis exemplar, & virtutum omnium ſpeculum lucidiſſimum; atque Bononiæ, inſtar oliuæ fructiferæ in domo Dei fructus protulit ſuauiſſimos; cuius excellentiſſimam vitæ ſanctitatem nemo pro dignitate vnquam explicare poterit. Et primo quidem laudibus manſuetudinis, humilitatis, ac præcipue charitatis fuit ornatiſſimus. Quid dicam? Proprij corporis domitor egregius, alijs tanta benignitate, modeſtia ac ſuauitate conſulebat, vt non raro infirmioribus, Canonis præſcriptum relaxaret, eiſque materna quadam indulgentia ſuccurreret: cum tamen in ſuo

Dõnicus Lutetiam venit.

Inde Bononiam & in ibi ſedem figit.

Catalogus virtutum eius.

ſuo capite minima quæque rigidiſſime puniret. Aliis duobus ad menſam ferculis miniſtratis, ipſe vno cõtentus, abſtinentiæ virtutem ſectabatur. Præclaro ſine exemplo, non inepto ſermone vir diuinus ſuos ad inediæ labores excitabat. Corporis enim cura, & victûs veſtitûſque ratio, exigua admodum ei erat. Lecto neque domi, neque foris vſus eſt vnquam, ſed tã proſpera quã aduerſa valetudine humi cubabat; ſcãno, ſtorea, aut crate ſtraminea, ad refocillanda membra nimia laſſitudine oppreſſa, pro deliciis fruens; ita tamen, vt aſſiduo ferrea catena lumbos ſuccinctus, laſciuientes corporis motus opprimeret, mentemque ſine intermiſſione in ſtudio cæleſtis diſciplinæ conſeruaret. Adeo namque orationi ſemper intẽtus erat, vt nullis vel moleſtiis, vel repentino ſtrepitu, vel irruente calamitate ab eius attentione auelli poſſet. *Summa vita eius auſterit as*

Nocte quadam ante aram proſtratum, malus dæmon vt interturbaret, grandem è tecto Eccleſiæ deiecit lapidẽ, tanto impetu, vt tota Eccleſia circũſonaret; eaq; induſtria, vt caputij eius extremitatẽ cõtingeret. Sed vir Dei nihil eo caſu cõmotus, nihil periculo abſterritus, ſumma animi tranquillitate in precibus perſtitit, & hoſtem tanta conſtantia confuſum, magnaque affectum ignominia, recedere compulit. *Dæmon eius precib. inſidiatur.*

Quodam vero tempore, vir ſanctus, cum intenta vigilia, pro ſua ſuorumque ſalute excubaret, vidit teterrimum cacodæmonem per omnia monaſterij loca peruagantem; quem compellans, ait; Quid hic cruenta beſtia ita circuis? Tum ille, Hic, inquit, lucro meo ſedulus incũbo. Cui Dominicus; Quod, inquit, lucrum ex dormitorio reportare potes? Reſpondit dæmon; Hic ego neceſſarium illis ſomnum non raro aufero, efficioque vt vagis imaginibus deluſi tempus quietis amitttant, ac poſtea cunctabundi ſurgant; interdum etiam maximo meo lucro, pigritia oppreſſi à diuinis ſe officijs ſubducant. Nec ceſſo animos ad libidinoſos ſolicitare motus: vt ijs polluti, vberiore di- *Dæmonem videt fratribus inſidiantem.* *Nota ſingula dæmonis reſponſa.*

Digitized by Google

uinæ gratiæ influxu fraudentur. Inde vir Dei de templo interrogat, quidnam tam ſancto in loco lucraretur Reſpondit ille; Id ago, vt ſui immemores vanis cogitationibus agitentur, ſoliſq; labiis Deum honorent; ac tandem tædio affecti procul ab amore Dei abripiantur. De refectorio vero ſciſcitanti, Ecquis, ait dæmon, non plus, quis non minus? De colloquii vero loco interrogatus, cachinnatus dixit: Hic locus totus meus eſt. Hic riſus exiſtit; hic vani referuntur rumores: & verba inania proferuntur. Poſtremo ad locum (vt vocant) capitularem perductus, cum horrore quodam refugit, Iſte, inquiens, locus, mihi tartarus eſt. Quidquid enim alibi lucratus ſum, hic iacturam patior. Ita miſer ille, cogente illum ſancto viro, malitiæ ſuæ detexit fraudes: vt iuſtus quilibet ſtudioſe caueat, ne laqueis eius irretitus capiatur.

En quem locum diabolus ſibi vendicat, & quem odit.

Fuit autem Pater beatiſſ. cum charitatis, tum paupertatis amator præcipuus; prorſus vt oblatas etiam vltro poſſeſſiones non ſemel repudiauerit; cauitque diligenter, ne poſſeſſionibus inſtitutuum ſuum obſcuraretur. Itaque ne pungens diuitiarum ſolicitudo & anxius rerum labentium amor, ſanctitatis fructũ aut prædicationis ſemen opprimeret, paupertatem euangelicam, quæ, reiecta ſolicitudine, de craſtino nõ cogitat, amplexus eſt: mandauitque filiis ſuis amplectendam. Panem non ſemel oſtiatim mendicauit: ſuoque exemplo cæteros ad eandem animi humilitatem prouocauit.

Paupertas eius.

Anno Dominicæ incarnationis 1220. à confirmatione inſtituti Dominicani quarto, Bononiæ in primo generali (vt vocant) capitulo, cui B. Dominicus præſedit, conſilio S. Spiritus, perpetuo ſtatuto cautũ eſt, vt ab omnibus rerum terrenarum poſſeſſionibus nudi, perfectam Chriſti paupertatem ſectarentur. Hiſce aliiſque rebus ad ordinis ſanctitatem conſtitutis, Dominicus qua erat humilitate vigiliam ſuam alteri tradere: ſeque Magiſtri officio abdicare conſtituit. Sed fuit communi Patrum omnium conſenſu, ab ea cogita-

Primũ Capitulum vel congregatio Patrũ generalis.

Magiſtratuſe abdicare nititur Dominicus.

Digitized by Google

cogitatione protinus reuocatus; & Ordini ſumma cum auctoritate prȩfectus. Prima ei cura ſemper fuit, vt omnib. modis animas Chriſti ſanguine redemptas, miſereq; peccatorum cœno fœdatas diuini verbi nitro perpurgaret, & impotentem dæmonis Dominatũ frangeret. Inerat n. ei mira quædam & penè incredibilis ſalutis omnium æmulatio; prorſus vt corpus in quoduis periculum atq; in ſeruitutem perpetuam libenter offerret, quo proximorum ſaluti ac libertati conſuleret. Inerat ẽt ei conſtans animi æquabilitas, adeo vt ne ſermonem quidẽ vllum ſemel ab ore matura deliberatione prolatũ, irritum fieri pateretur. Erat præterea externa illi vultus iucunditas, ac mira ſerenitas: qua facile omnium ſibi, qui eum aſpicerent, cõciliabat amorem. Nemo illo apud ſocios aut proximos aut fratres humanior & communior: nemo iucundior vel vtilior. Cauebat autem vir ſanctus in omnibus ſtudioſiſſime, ne cui vel in re leuiſſima offendiculum præberet. Poſt itineris laborem hoſpitium petens, ad fontem aliquem prius ſitim leuare ſolebat, ne eius, ex itineris labore, accenſæ occaſione, largius bibendo notam incurreret. Oratio eius munda & accepta fuit in conſpectu Dei; q̃ cum ſine intermiſſione Domino offerret, nihil non ab illo impetrauit; prorſus vt cuidã ipſe faſſus fuerit, nunq̃ ſe à Domino quicquam poſtulaſſe, quod non pro voto adeptus ſit.

Eſt ſalutis animarum ſitientiſſimus.

Vide quam diligenter vir ſanctus ab omni offendiculo & ſpecie mali caueat.

Neque ſatis illi fuit intenta ſupplicatione dies & noctes tranſigere, perpetuis vigiliis carnem macerare, inedia affligere, ſed etiam quamuis innocentem & virgineam, multis verberibus & caſtigationibus attriuit. Singulis enim noctibus ter catena ferrea in dorſum ſuum diutiſſime ſæuiebat; primo quidem pro ſeipſo, tum pro peccatoribus in mundo degentibus: tertio pro animabus pœnas in Purgatorio luentibus. Oculi eius aſſiduo lachrymarum imbre infuſi, & Chriſti numen ad miſericordiam iuflectebant, & peccatores etiam duriſſimos emolliebant. Honorum diuitiarumque contemptor adeo ſtrenuus fuit, vt ob-

Efficaciſſima eius preces.

Singulis noctibus ter ſe catena cadit.

Recuſat Epiſcopatũ. latum ſibi Cizeranenſem Epiſcopatum non modo recuſaret, ſed palam etiam teſtaretur, ſe potius ad vltimos terræ fines migraturum, quam vlli eiuſmodi electioni conſenſurum. Mundus illi totus crucifixus erat, & ille mundo; adeò vt nulla re magis, quam ſui contemptu & abiectione gaudere videretur. *Galat. 6.* Interrogatus cur in Carcaſſona diœceſi libentius moraretur quam in Toloſana, reſpondit: Quia in Toloſana honore me paſſim proſequuntur; In Carcaſſona vero, dum multi ſuis me calumnijs oppugnant, præclarã ibi exercendæ virtutis materiam inuenio. *Gaudet contemptu ſui.* En verum mundi contemporem, Chriſtique germanum diſcipulum: qui propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit Crucem, confuſione contempta. *Hebr. 12.*

Claruit Prophetiæ ſpiritu. Denique cum in omni ſanctitate perfectus, cunctis pater fulgeret virtutibus, nequaqum eum prophetiæ dono caruiſſe, multa, quæ futura prædixit, teſtantur. Itaque diuinorum conſcius arcanorum, cum obitus ſui diem cæleſti præſignificatũ oraculo certo noſcet, vt conſtitutæ à ſe fratrum ſocietati, Ordinique vniuerſo quam optime proſpiceret, poſtquam Bononiæ ſecundũ iam Capitulum (vt vocant) generale magna celebritate abſolutum eſſet, Hugolinum Oſtienſem antiſtitem, qui tum apud Inſubres legatione Pontificis Maximi nomine fungebatur, & perquam honorificum Prædicatorũ Ordini ſe ſemper præbuerat, iuuiſit. *En quam ſtricte paupertatis votum ſeruari voluerit.* Apud quem cum aliquandiu verſatus fuiſſet, & nonnulla cum eo in rem ordinis totius tranſegiſſet, poſtremo ſub finem menſis Iulij Bononiam reuerſus, lethalem in febrem incidit; Vocatis itaque ad ſe fratribus, tale teſtamentum condidiſſe fertur; Hæc ſunt, inquit, fratres & filij chariſſimi, quæ vobis hæreditario iure poſſidenda relinquo. Charitas ſit in vobis continua; humilitatem ſectamini: Paupertati voluntariæ ſtudete. Et ne paupertatem euangelicam, firmiſſimum inſtituti ſui fundamentum, inimica Deo carnis ſapientia aliquando euerteret, quanta potuit ſeueritate prohibuit; omnipoten- *Quale teſtamentũ condiderit.*

poten-

potentis Dei & ſuam ei maledictionem terribiliter intentans, qui prędicatorum ordinem, quem vel maxime orñat paupertatis profeſſio, terrenæ ſubſtantiæ puluere auſus fuerit obſcurare.

Indies porro febris ardoribus, ac dyſenteria pariter increſcentibus, cum ſentiret vir ſanctiſſimus corporis diſſolutionem iam imminere, ecſiaſticis primũ ſeſe muniens ſacramentis, ſuos dein deſolatos admodum ac mærentes pie conſolans, ac celeſti Patri commendans, placidiſſime demum efflauit animam. *Placidiſſime moritur.* Adfuit ei tunc glorioſiſſ. Dei Genitrix, cum Ieſu filio, & Angelorum ſuauiter modulantiũ frequenti exercitu, ſpiritum eius, in cælos (quemadmodum fideles complurimi per reuelationem didicerunt) ſecum abducentes. Sacrum vero corpus eius fuit ingenti omnium luctu Bononiæ iuxta filios ſuos fratres Prædicatores (vti viuens petierat) proprijs manibus Hugolini Oſtienſis Epiſcopi, ſediſque Apoſtolicæ legati humatum; *Translatio eius.* quod illuſtribus admodum miraculis clareſcere cœpit; cæcorum quippe illuminatione, ſurdorum, mutorum, claudorum, aliorumq; variis morbis afflictorum perfecta curatione, quibus iugiter tota Italia increbreſcentibus, Anno ſalutis 1233. indict. 6. Pontificatus Gregorij Noni, anno 6. ab obitu B. Dominici 13. honorificè ac reuerenter, ex priori monumento odorem ſuauiſſimum, ſuummeque delectabilem eructante, in marmoreum fuit tranſlatum ſarcophagum. Biennio vero poſt idem Gregorius, ſolenni ritu honores ei, vt reliquis diuis, conceſſit; *Adſcribitur catalogo SS.* Nonis Auguſti; pridie diei obitus eius: quibus anniuerſariã eius ſolennitatem in Eccleſia agi præcepit. *Dies obitu eius 8 Idus Auguſti.* At SS. D. N. Paulus Quartus Rom. Pon. ob feſtum Beatæ Mariæ ad Niues, quod in Nonas Auguſti incidit, in hunc eã voluit referrj diem.

Digitized by Google

C Baron. Tō 2. An

MARTYRIVM S. AFRAE, ANTEA MEretricis; Item Dianæ, Eunomiæ, & Eutropiæ, ancillarum eius: Ex eo quod eſt per Illuſtriſſ. D. Marcum Velſerum Auguſtanum. Paſſæ ſunt circa annum Domini 303. in perſecutione Diocletiani Imp.

5 Auguſti. Narciſſus Epiſcopus venit Auguſtam.

NArciſcus Epiſcopus, cum ſæuiente in Chriſtianos perſecutione, cum Felice Diacono ſuo Auguſtam Vindelicorum veniſſet profugus, neſciretque quo diuerteret, ad Afram meretricem fortè ingreſſus eſt. Illa exiſtimans viros, honeſtate conſpicuos, non niſi turpitudinis ſtudio eo deflexiſſe, ilicò cœna opiparè inſtructa, fuco meretricio de more ornata, ad flagitioſus actus ſeſe compoſuit. Porro antiſtes cum ad ſumendum cibum acceſſiſſet, & primum toto corpore, vultu, oculiſque ad orationem ſe componeret, illa, cuius omnis orandi conſuetudo non modo ignota, ſed ne viſa quidem eſſet, inſolita viri pietate ſtupefacta, inquiſiuit quis eſſet. Cumq; Chriſtianorum eum Epiſcopum eſſe cognouiſſet, mox ſalutari pudore ſuffuſa, & timore pariter correpta, ad eius ſe pedes abiecit: ac impudicitiæ ſuæ labem confeſſa eſt. Cui Narciſſus verbis protinus leniſſimis Chriſti Ieſu bonitatem explicuit, hortatusq; vt impudico & flagitioſo vitæ genere relicto, cum Chriſto in gratiam rediret, haud difficulter effecit, vt prioris vitæ pertæſa, ad matrem ſuam, Hilariam nomine, abiret, eidemque & Narciſſi monita, & animi ſui propoſitum aperiret. Porro Hilaria, audita Narciſci Epiſcopi fama, ilico cum filia in Chriſti amorem exarſit, & ſe ſuaque omnia antiſtiti permittens, ſacro baptiſmate veteris vitæ delictis ritè expiatis, Chriſtiana ſacra ſuſcepit; ſimiliter & Afra cum tribus puellis, Digna, Eutropia & Eunomia: necnon cum generatione ſua & omnibus amicis ſuis. Fecitque Narciſſus domum Hilariæ Eccleſiam: & ordinauit eis presbyterum Dionyſium

Ante cibū orat more Chriſtiano

Afra peccatricem ſe fatetur.

Digitized by Google

nyſium, Afræ auunculum. Poſt menſes verò nouem inde in Hiſpaniam profectus eſt, & Gerunda in ciuitate triennio Chriſtum annuncians, multos ibidem Chriſtianos reddidit. Proinde & demum pro fidei Chriſtianæ dilatatione ,inibi cum Felice ſuo Diacono martyrij palmam eſt adeptus. Illuſtratur tumulus eius multis miraculis; quorum illud imprimis celebre eſt, ſub Petro Arragonum Rege; quando capta Gerunda per Carolum Siciliæ, & Philippum Franciæ Reges, ex ſepulchro S. Narciſſi, quod violare tentarunt milites, muſcarum examen egreſſum, in exercitum infeſto agmine irruens, ingentem cladem intulit: in fugam egit, à cœptisque deſiſtere coegit. Contigêre hæc 8. Septemb. Ann. 1286. Ex his apud eos in prouerbium abierunt. MVSCÆ S. NARCISSI.

Sæuiebat interim Auguſtæ atrociſſima in Chriſtianos perſecutio; & inter alios ipſa etiam Afra, propter actiones meretricias notiſſima, ab impietatis ſatellitibus cōprehenſa eſt; cumq; eſſet oblata Gaio Iudici, ille vt eā à Chriſtianæ fidei profeſſione euocaret, atq; ad Veneris ſacra repetenda induceret, blanditijs ac promiſsis diu multumque certare. Mira namque dæmonis fraude inſidijſq; inſtructus huiuſmodi fere ſermonem ad eam habuit, Afra, ecque mentis dementia a Deæ noſtæ Veneris ſacris in ſpē adeo vanam te impulit, vt ab eo, qui propter ſummam imbecillitatem in Crucem actus fuit mercedem aliquā poſt hanc vitam expectes, Et vt concedam eum diuina potentia præditum eſſe, quem tu colendum Chriſtum inquam, ſuſcepiſti, certé ſi Criſtianorum dictis fidem adhibemus, tu quæ ab infantia libidinis labe fœdè contaminata es, Chriſti gratiæ particeps fieri nullo modo potes. Quare te hortor moneoq; vt ab hac mētis ſtultitia reſipiſcas, & iminentiū ſupplicio-rū atrocitatē Veneris ſacrificiis redimas. Ad quæ Afra; Equidem fateor me Chriſti gratia indigniſſimā eſſe; ſed ea eſt eius benignitas & miſericordia, vt facile cuiuis ad meliorem frugem redeunti ignoſcat, ſuiſque etiam

Afra Iudici offertur.

Gaii Iudicis ad Afrā oratio.

Afra reſpōſum fiducia plenum.

etiam beneficiis mirificè exornet, & cœleſtis gloriæ participes faciat. Quare nihil moror, corpus hoc, quo diù ad omnipotentis Dei iniuriam abuſus ſum, ſuppliciis ſubdatur, excrucieturque, modo præteritorum ſcelerum venia impetrata, ad requiem pertingam ſempiternam.

Iubetur viua ignibus cõcremari. Gaius, hoc reſponſo accepto indignatus: Meretricem, inquit, iſtam peſſimam flammis viuam exurite. Mox rapta à miniſtris, & ducta in inſulam fluuij, quem Licum vocant, ibique expoliata & ad palum religata: ſubiectis vndiq; ſarmentis breuiſſimo ignis ſupplicio ad æterna cœleſtis patriæ gaudia tranſmiſſa eſt. *Obit.* Stabant iuxta fluuium Digna, Eunomia & Eutropia, eius quondam nefario in opere ſociæ, & iam tum cœleſti lauacro expiatæ; quæ cum in ſe Inſulam traduci curaſſent, aduocata matre, quæ noctu cum ſacerdotibus eò venit, corpus beatæ martyris ab ignis incendio nihil læſum, inde aſportantes, in mo-monumentum ſecundo ab vrbe milliario intulerũt. *Corpus eius nihil læsũ ab igne* Quod ob factum, & illæ ſimiliter iuſſu Iudicis, eodẽ ſupplicii genere, ſexto è paſſione beatæ Afræ die, martyrij palmam, apud eius ſepulchrum in oratione excubantes, adeptæ ſunt. Cæterùm Anno Dominicæ Incarnationis 1064. ſacrum Afræ corpus ab Embrico Auguſtano Antiſtite, inuentum eſt integrum & planè incorruptum, in lapideo ſacrophago, miræ magnitudinis, & locatum in eo vbi etiamnum veneratur loco. *SS earum corpora quando reperta.* Ipſo quoque tempore, inuenta ſunt S S. Dignæ, Eunomiæ & Eutropiæ corpora.

VITA S. OSVVALDI REGIS ANGLOrum; Ex ijs quæ ſunt apud Venerabil. Bedam, libr. 3. Hiſtor. Eccl. gentis Anglorum. Migrauit è corpore Anno Domini 642. Theodori Papæ I.

C. Baron. To 8. Ann.

5. Auguſti OSuualdus Anglorum Rex, cum contra infandi Britonum Ducis immenſas copias, cum paruo admo-

admodum exercitu præliaturus in locum qui lingua Angelorum Deniſes burna, id eſt, riuus Deniſi dicitur, deſcendiſſet, fertur factam citato opere Crucem ſuis ipſe manibus in foueam demiſiſſe, atque vtraque manu erectam tenuiſſe, donec aggeſto a militibus puluere terræ figeretur, Quo facto elata in altū voce cuncto exercitui proclamâſſe, vt omnes flexis ſecum genibus omnipotentem Deū deprecarentur, quo ab hoſte feroce & iniqua bella moliente victoriā reportarent. Fecerunt omnes vt iuſſerat rex; moxque arreptis armis in hoſtem progreſſi, iuxta meritum ſuæ fidei victoria potiti ſunt. In cuius loco orationis, innumeræ virtutes ſanitatum noſcūtur eſſe patratæ, ad indicium videlicet ac memoriam fidei Regis. Nā & vſque hodie multi de ipſo ligno ſacro ſanctæ Crucis aſſulas excindere ſolent; quibus in aquas miſſis, potu eiuſdem aquæ tam pecora quam homines languentes ſanitatem conſequuntur.

Rex Oſvvaldus præclaram de hoſtibus ſuis Crucis virtute Victoriam adipiſcitur

Miracula alia.

Porro idem Rex vt ſuſceptis regni gubernaculis gentem ſibi dicto audientem reddidit, enixe operam dedit, vt Chriſtianæ fidei gratia, cuius in expugnādis barbaris per maxima iam cæperat experimenta, regnū imbueretur; Miſit itaque ad maiores natu Scotorum, (apud quos inter exilij ſui incommoda baptiſmatis ſacramenta, cum his qui ſecum erant militibus, conſequutus erat) petens vt ſibi Antiſtitis alicuius copia fieret, cuius doctrina ac miniſterio gens, quam regebat, à profanis ritibus ad Chriſtiana ſacra traduci poſſet. Nec difficulter, quod petebat, impetrauit. Obtinuit namque pontificē Aidanum ſummæ manſuetudinis ac pietatis virum; qui honorificè à Rege exceptus, ſedem in inſula Lindisfarnenſi, vbi ipſe Rex degebat, conſtituit. Cuius admonitionibus cum in omnibus humiliter alacriterque obtemperaret Rex, tum pulcherrimo ſæpè ſpectaculo contigit, vt euangelizante Antiſtite, qui Anglorum linguam perfectè non nouerat, ſuis ipſe Rex ducibus ac miniſtris interpres verbi exiſteret cęleſtis. Factumque

Aidanus inſignis Epiſcopus, cuius vita habetur 31. Auguſt.

Rex ſuis ſæpè concionatur.

Digitized by Google

ctumque eſt exinde, vt plures per dies illos de Scotorum regione in Britanniam confluerent,atq; Anglorum prouinciis magna deuotione verbum fidei annunciarent;ita vt innumeri, eximia eorum pietate ac præclaris regis pientiſſimi operib. prouocati,Christo ſua certatim nomina darent. Conſtruebantur ergo Eccleſiæ per loca; concurrebant ad audiendum Dei verbum populi gaudentes;donabantur munere regio poſſeſſiones ad inſtruenda monaſteria; imbuebantur præceptorib. Scotis paruuli Anglorũ,vna cum maioribus, ſtudiis cæleſtis diſciplinæ plane admirandis.

Monachi olim præcipue vineã Domini excolebant.

Nam monachi erãt maxime,qui ad excolendam Domini vineam venerant; monachus & ipſe epiſcopus Aidanus;cuius doctrina rex Oſvvaldus cum ea,cui p̃erat gente Anglorum,inſtitutus,non ſolum incognita progenitoribus ſuis regna cælorũ ſperare didicit, ſed & regna terrarum, pluſquam vlli maiorum eius, ab eodem vno omnipotenti Deo cõſequutus eſt. Deniq; omnes nationes & prouincias Britanniæ,quæ in

Rex Oſvvaldus in ſumma potentia ſumme humilis

quatuor linguas,id eſt,Britonum, Pictorum, Scotorum & Anglorũ diuiſæ ſunt,in ditione accepit. Quo regni culmine ſublimatus,nihilominus,ꝙ mirum dictu eſt,pauperibus & peregrinus ſemper humilis, benignus,& largus fuit.

Denique fertur quod tempore quodam, cum die ſancto Paſchæ cum præfato antiſtite conſediſſet ad prandium,poſituſque eſſet in menſa coram eo diſcus argenteus,regalibus epulis refertus, iamq; eſſent manus ad panem benedicendum miſſuri,intrauit ſubito miniſter ipſius,cui ſuſcipiendorum inopum cura erat delegata,& indicauit Regi, quia maxima pauperum multitudo vndecunq; adueniens per plateas ſederet, eleemoſynæ aliquid a Rege expectans. Qui mox dapes ſibi appoſitas deferri pauperibus iuſſit; ſed & diſcum confringi,atque eiſdem minutatim diuidi præcepit. Quo viſo,pontifex qui aſſidebat,delectatus tali facto pietatis, apprehenſa eius dextera, ait; Nunquam hæc manus inueteraſcat. Quod & ita iuxta vo-

tum

Digitized by Google

ſtum benedictionis eius prouenit. Nam cum interfecto illo in pugna, manus cum brachio à cætero eſſet corpore reſecta, contigit vt hactenus incorrupta perduret, quæ in regia, quæ à Regina quondam vocabulo Bebba cognominatur, loculo incluſa argenteo, digno à cunctis honore veneratur. Huius Regis induſtria, Deirorum & Berniciorum prouinciæ, quæ eatenus hoſtili odio diſſidebant, in vnam pacem & velut vnum in populũ ſunt compaginatæ. Erat autem nepos Eduini Regis ex ſorore Acha: dignumque fuit, vt tantus præceſſor talem haberet de ſua conſanguinitate & religionis hæredem, & regni.

Manus Regis eleemoſynis dedita non putreſcit.

Regnauit autem Oſvvaldus Rex Chriſtianiſſimus nouem annis, annumerato illo anno, quem & feralis impietas Regis Britonum, & apoſtaſia demens Regum Anglorum deteſtabilem fecerat. Siquidem vno animo, omniumque conſenſu firmatum eſt, vt nomen & memoria apoſtatarum, de catalogo Regum Chriſtianorum prorſus aboleri deberet, neque aliquis regno eorum annus adnotari. Quo completo annorum curriculo, fortiter dimicans in prælio contra paganum Regem Mericorum, gentemque paganam, occubuit, in loco qui lingua Anglorum vocatur Maſerfelth, anno ætatis ſuæ trigeſimooctauo, die quinto Menſis Auguſti. Cuius quanta fides in Deum, quæ deuotio mentis fuerit, etiam poſt mortem virtutum miraculis claruit. Namq; in loco, vbi pro patria dimicans à paganis interfectus eſt, vſque hodie ſanitates infirmorum & hominum & pecorum mirabiliter exuberant. Vnde contigit, vt puluerem ipſum, vbi corpus eius in terram corruit, multi auferentes, & in aquam mittentes, ſuis per hoc infirmis multum commodi afferrent. Qui videlicet mos adeo increbuit, vt paulatim ablata exinde terra, foſſam ad menſuram ſtaturæ virilis altam reddiderit. Nec mirandum, in loco mortis illius infirmos ſanari, qui ſemper, dum viueret, infirmis & pauperibus conſulere, opemque ferre non ceſſabat. Et multa quidem in loco

Reges à fide apoſtatæ ſempiterna obliuione dãnantur.

Locus in quo rex Oſvvaldus occiſus eſt, miraculis celebris.

Digitized by Google

loco illo, vel de puluere loci illius facta virtutum miracula narrantur; ſed nos duo tantum, quæ à maioribus accepimus, referre ſatis duximus.

Non multò poſt interfectionem eius exacto tempore, quidam equo inſidens iuxta locum illum iter agebat. Cuius equus ſubita laſſitudine oppreſſus concidit. Cumque diu ſpumando aliaque mortis indicia exhibendo huc illucque ſe volutaret, tandem ad locum illum, vbi Rex Oſvvaldus occubuit, deuenit. Nec mora; ſtatim & dolore, & inſanis membrorũ motibus fugatis, ſanus exilijt, atque per omnia loca herbarum vireta auidius carpere cœpit. Quare vir ſagacis ingenij admiratione defixus, intellexit aliquid miræ ſanctitatis loco illi ineſſe. Itaque poſito ibi ſigno, iter ſuum proſecutus eſt, & equo egregie forti ad deſtinatum vſque hoſpitium vſus eſt. Quo dũ adueniret, inuenit puellam ibi neptem patrisfamilias lõgo paralyſis morbo grauatam. Et cum familiares domus illius de acerba puellæ infirmitate ipſo præſente quærerentur, cœpit dicere de loco illo, vbi caballus ſuus præter omnẽ opinionẽ ſubito curatus fuerat: Quid multa? Subuectã curru puellã duxerunt ad locũ. At illa humi poſita, leui mox ſopore oppreſſa eſt. Inde euigilans, ſanatam ſe ab illa corporis diſſolutionẽ ſenſit, ſuisq; ipſa pedibus ſana & incolumis domũ repetijt. Sunt alia plurima virtutum miracula & præclara beneficia; quæ omnipotens Deus per reliquias ſantiſſimi Regis huius mortalibus conferre dignatus eſt. Nec mirandum ſanè; preces Regis illius, iam cum Domino regnantis, multum valere apud Deum; cum temporalis regni quondam gubernacula tenens, magis pro æterno regno ſemper laborare, ac eundem deprecari ſolebat. Denique ferunt, quia à tẽpore matutinæ laudis, ſæpius ad diem vſque in orationibus perſtiterit, atque ob crebrum modum orãdi, ſemper vbicumque ſederet, flexis genibus ſupinas manus habere ſolitus ſit. Sed & inter verba orationis vitã finiuit. Nam cum armis & hoſtibus circũſeptus,

Regis aſſiduum precandi ſtudium.

iam

iam iam videret ſe perimendum, preces pro animabus exercitûs ſui fudit; atque ita demum Rex ſanctiſſimus de aliorum magis quam de ſua ſalute ſolicitus occubuit. Oſſa illius in monaſterio Beardanam nomine, Lindiſſæ prouinciæ condita ſunt. Porro caput, & manus cum brachijs à corpore preciſas, impius Merciorum Rex, pro triumpho in furcis ſuſpendi iuſſit. Quæ tamen poſt annum, ſucceſſor regni eius Oſvvinus, cum exercitu victrici manu abſtulit; & caput quidem in Lindisfarneſis Eccleſiæ cæmeterio, in regia vero ciuitate manus cum brachijs honorificè condidit. Quis non dixerit, ſi oculis tantum carneis iſta inſpiciat, Oſvvaldum miſerrimo fine clauſiſſe diem, & à Deo quodammodo viſum derelictum eſſe? At anguſti animi fuerit id cogitaſſe; cum diuini oraculi teſtificatione certum ſit, vtcunque acciderit, pretioſam eſſe in conſpectu Domini mortem ſanctorum eius; ac viſos quidem illos, oculis inſipientium mori, verum eoſdem eſſe in pace, atque vna cum Chriſto regnare in cælis; quod nè putaret aliquis eſſe inanem imaginem in Oſvvaldo, perſpicuè cunctis quæ ſecuta ſunt miracula declarârunt.

Orat pro caſis in prælio.

Occumbit in certamine.

Oſvvinus ſucceſſor eius, in regno & pietate.

Oſvvaldus probatur haud male periiſſe.

DEDICATIO ROMAE, IN ESQVILIIS; BASILICAE *S. Mariæ ad Niues: Ex Ioanne Maldonato Hiſpano.*

C. Baron. in Nota. Martyr. Roman. 5. Auguſti.

QVo tempore *a.* Liberius Petri ſedem tegebat, Ioannes quidam vir patricius, ingentes Romæ diuitias poſſidebat, eratque procreandæ prolis mirum in modum cupidus, vt tanti patrimonij ſucceſſor ex voto contingeret, qui & nomen referret, & ſtemmata continuaret. Itaq. verſus cum ſterili coniuge pias ad preces, Mariam virginem & matrem ſupplicationibus quotidie intentiſſimis rogabat ac obteſtabatur, vt ſobolem eis ad propagandum genus & familiam à Ieſu filio impetraret: aut viam oſten-

Ioannes vir patricius Sobolem petit.

a Claruit hic S Pontifex præcipue, anno Chriſti 366 &c. ſub

Impp Valentiniano & Valēte, teſte C. Baron. Tomo 4. Annal.

ſtenderet, qua viuentes in aliquo pio poſſent opere congeſtas opes inſumere. Nonis igitur Auguſti, cum Solis potiſſimum æſtus mortalibus negotium facere ſolet, Ioanni coniugique Virgo mater noctu coram aſtitit; eorum precibus docet victam deſcendiſſe, quo piam præſens hæreditatem adiret. Mihi Romæ, dixit, nulla nunc habitatio eſt, nulla baſilica; Surgite cum primis mane, & in ea parte montis Superagii, quam contra naturam temporis, niuibus videritis opple-tam, domum mihi conſtruite. Locus ille veſtrarum facultatū hæres eſto. Eadem Liberio Pontifici Virgo Mater denunciauit: atque, vt orta luce cum Clero & populo locum monſtratum adiret, imperauit. Liberius, fugatis tenebris, viſa Ioanni nunciat: ille viciſſim eadem per noctem oblata commemorat. Conuocant exemplo Clerum ac populum, montem conſcendunt: & (dictu mirabile) locum baſilicæ dicandæ commodiſſimum, altiſſima niue conſpiciunt occupatum: cū proxima quæq; circum æſtuarent. Ita Diuæ Mariæ baſilica Ioannis opibus fabricata eſt, longeq; dotata; quod primum fuit ei Romæ templum dicatum: Poſtea a Xyſto Tertio reſtitutum, varijs, nominibus ſubinde eſt appellatum. Verum iam ob multiplicitatem Eccleſiarum in vrbe ſub nomine S. Mariæ, hæc ob miraculi nouitatem & dignitatem, S. Mariæ Maioris dicitur.

Aaſtat ei coram, Virgo Maria

Item Virgo Maria apparet Liberio.

Templum Mariæ ad niues, vnde exordium ſumpſerit.

MARTYRIVM SANCTISSIMORVM puerorum & fratrum, Iuſti & Paſtoris; Ex eo quod optima fide V. P. Laur. Surius ex antiquis monumentis eruit. Paſſi ſunt circa annū Domini 303. qui fuit Marcelli Papæ 7. Diocletiani Imper. 20.

C. Baron. Annal. Tom. 2.

6 Auguſt.

EO tempore, quo crudeliſſimus Datianus furoris ſui rabie in Chriſtianos accenſus, vniuerſum perluſtrabat orbem, vt quoſcunque inueniſſet pietatis cultores, variis tormentis enecaret, contigit eum ad Complutenſem, tranſeundi gratia, deuenire ciuitatem.

tem. Cuius incolæ cum tremendam eius opinionem intellexiſſent, duo infantes Iuſtus & Paſtor, relictis ſcholæ tabulis, quibus tenera eorum ætas imbuebatur, tanquam longa exercitatione probati Chriſti diſcipuli, ad ſpectaculum proprii martyrii alacres cucurrerunt. Cumque ſolicite cernerent & intento perciperent corde, quid dementis Datiani inquireret furor, nunciatum eſt Tyranno, duos iſtos, Chriſtianis parentibus ortos, propterea ad id ſpectaculi deueniſſe, vt ſi Chriſtianorum fieret inquiſitio, ipſi ſponte ſeſe offerrent puniendos. Quo audito, Tyrannus indignationis ira commotus, vtrumque comprehendi, & flagris conſcindi acerrime iubet. Comprehenſi igitur ſancti martyres, priuſquam ad ſupplicium traherentur, ſeſe mutuo, cælitus edocti, læti confortabant, adhortabanturque, vt ſpreto hoc breuis vitæ ſeculo, ad Angelorum conſortia alacres properarent. Erat inter eos mira verborum concertatio, & vultus alacritas, quibus ſe inuicem ad martyrii palmam prouocabant. Timebat Iuſtus, ne Paſtor ætate iunior, ſuppliciorum atrocitati ſuccumberet; rurſus Paſtor, ne Iuſtus promiſſis vel minis Tyranni vinceretur, vehemēter formidabat. Interea vero dum alter alteri mutuis cohortationibus animum adderet, carnifices, viſa puerorum conſtantia & alacritate, cuncta Datiano nunciarunt; qui tam admiranda puerorum virtute ſtupefactus, veritus ne ex eorum certamine aliquā ignominiæ notam maieſtati ſuæ inureret: quaſi per contemptum, quod ſuo conſpectu indigni eſſent, eos capitis damnauit.

Iuſtus & Paſtor ad modū pueri ad martyrium currunt.

Iuſtus & Paſtor cōprehendūtur.

Se mutuo corroborāt.

Capitis dānantur.

Cumq; accepta ſententia procul ab vrbe glorioſo fine certamen peregiſſent, & Datianus celeri profectione ad alia loca tenderet, ilico Chriſtiani incolæ ſacra eorum corpora honorifica ſepultura excepꝑrūt: & conſtructa baſilica, ſingulis martyrib. altare dedicarunt; vbi eorum precib. & meritis, præclara Dei beneficia, cūctis mortalib. pura fide & integra deuotione eorum ſuffragia implorantib. exhibentur.

Clarent miraculis poſt obitū.

Digitized by Google

C Baron. in Not. Martyrol. Roman.

VITA BEATI ALBERTI DE MONTE Drepano. Carmelitæ: Ex ea quæ eſt apud V. P. Laur. Surium. Migrauit è corpore anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo ſecundo.

7. Auguſti. Patria & Parentes Alberti.

EA tempeſtate, qua Sereniſſ. Rex Petrus regnum Cataloniæ & Siciliæ obtinuit, fuit Benedictus quidam, nobili ſtirpe progenitus, dictus Adalbatibas; quæ eſt præclara apud Siculos familia. Qui ducta in vxorem Iohanna, æque clari generis fœmina, in caſtro montis Drepani orta, poſtquam annos ferme ſex & viginti, inculpata morum integritate, in matrimonio, ſine vlla ſpe prolis cum ea exegiſſet, tandem communicato inter ſe conſilio, Virgini matri votum nuncupârunt, ſi ipſa pro ſolita humanitate & benignitate prolem eis maſculam impetraret, eam ſe ipſius ſeruitijs perpetuo cõſecraturos. Eo voto facto, in ieiunia preces, & eleemoſynas incumbũt, vt dicta factis confirment. Nec multi præteriêre dies, quin Iohanna è ſuo marito grauidã ſe ſentit. Porro Benedictus vir eius nocte quadam ſecundũ quietem vidit è ſuæ coniugis vtero prodeuntem cereum mirifice radiantem; nec diſſimilis viſio eius coniugi oblata fuit; quæ quidẽ in magnam eos ſpem adduxêre, vt infans eximia vitæ ſanctitate aliquando fulgeret. Aduenit deinde tempûs, natoq; filio fuit Alberti nomen impoſitum, inſtinctu plane diuino; cum apud Siculos hactenus vix quiſquam eo nomine eſſet appellatus.

Votum Parentũ.

Viſio Patris.

Poſtquam autẽ ætas diſciplinis matura fuit, mox liberalium artium ſtudijs admotus, haud vulgares fecit in ijs proceſſus; prorſus vt & literis apprimè eruditus, & optimis imbutus moribus, parẽtibus eximie charus & ciuibus vniuerſis acceptus & amabilis eſſet. Iam annũ attigerat octauum, & quidam præcipuæ nobilitatis viri eum (p verba de futuro vt vocãt)

Albertus octennis ſponſus expetitur.

puellæ

Digitized by Google

puellæ cuidam, quæ regio ſtemmate nata videretur, ſponſum poſcebant. Pater eius, illorū tandem precibus flexus, rem ad vxorē refert; quæ voti haud immemor, tacta religione, modeſtis maritū verbis increpuit, remq. diſiecit; & Alberto filio in cubiculū accito, omnia ei per ordinē expoſuit; & conceptionis modū & viſionem parentis: & poſtremo votum, quo Deo obſtricti tenebantur. Ille vero cum verba matris probe cepiſſet, reſponſum dedit humilitatis & prudentiæ pleniſſimum; dicens, Se quidem ſui iuris non eſſe, ſed ſalutari parentū iugo ſubiectum; ex eorum etiam conſilio & auctoritate vitæ curſum moderari debere: neq. velle ab eorum præſcriptis vel latum vnguem aberrare. Tum mater, Equidem, mi fili, inquit, votū, quod nuncupauimus, nolim eſſe irritum: quin potius toto pectore oratum te velim, vt promiſſa exequamur. Ait illi Albertus puer; Faciam, mea mater, quod hortaris, meq. in ſacra religione perpetuum Chriſto famulum conſecrabo. Cumq. die quodam pius puer cum parentibus menſæ ſimul accumberet, ait ad illos; Parentes optimi equidem neq. cibum, neq. potum ſumam, niſi mihi bene precemini. Tum illi pio animi affectu dixerunt; Benedicat tibi Deus, & dirigat greſſus tuos. Ea parentum ſuorum benedictione percepta, abijt ad monaſterium Depranenſe, fratrum Carmelitici inſtituti; à caſtro montis Deprani duobus plus minus diſtans milliaribus. Quo vt peruenit, templum ingreſſus, peracta ibidem oratione, petijt ab ipſo Priore, eiuſdem inſtituti habitum, Ordinemq. vt omne vitæ tempus in diuinis laudibus deinceps cum fratribus tranſigeret. At Prior, acceptis non ſine multa admiratione pueri ſermonibus, cum generis nobilitatem non ignoraret, veritus ne ea res parentib⁹ offenſionem cōmoueret, poſtulatum reiecit. Itaq. pius puer, inſigni mœrore afflict⁹ ad parentum ſe ædes recepit. Porro nocte ꝓxima parentibus in quiete apparuit beatiſſima Virgo, vultu minimè blando, ſed ſanè ſeuero, monēs vt ꝓmiſſi memores,

Ob votum parentum nihil efficitur.

Pius puer abit ad monaſterium.

Patitur repulſam à Priore.

Virgo Maria parentibus apparet.

filium ad perpetuum numinis diuini cultum tendentem non retinerent. Illi, hac correptione conſternati, è ſtrato conſurgunt, ac confeſtim cum filio ad monaſterium properant; Priori ac fratrib. viſa auditaque exponunt, & filium votiuum vltro illis exhibent: orant obſecrantque, vt habitu eum monaſtico donẽt.

Induit habitum monaſticum Albertus.

Nihil à Priore & fratrib. recuſatum eſt; ſed ſumma quadam eximiæ beneuolentiæ ſignificatione Albertum exceperunt: & in caſtra ſpiritalis militiæ receptũ, internis externiſq; armis & ornamentis decorarunt. At vero humani generis hoſtis, viſa pueri ad confligendum alacritate, ſtimulis inuidiæ grauiter concitatus, ei inſidias moliri cæpit, ſumptaq; elegantiſſimæ mulieris forma, vultu pietatem mentiens, precib. inhærentem non ſine gemitu ita compellat; O Decus omnis pulchritudinis & flos ætatis, quid inſano & ſtulto labore pondus humeris tui longe impar tollere conaris? Quid aſperum hoc & acerbum vitæ genus ſubire, & in ſordibus perpetuo permanere decreuiſti, quæ in fine, & inſignem ignominiam, & ſalutis ruinam, dum reſilire cogeris, tibi parient? An non ſatius eſſe exiſtimas, vna mecum, q̃ tui amore tota occupata ſum, ſacro matrimonii fœdere copulari, & ꝓcreãdis inſtituendiſq; liberis operam dare? Redi igitur ad paternos lares, & bonis mecum ſumma cum ſecuritate & felicitate perfruere. Has voces fraudis & inſidiarum plenas ilico ſentiens Chriſti ſeruus, ſigno S. Crucis ſe communiit, & tortuoſum ſerpentem, humanam ſpeciem mentientẽ, in flammas abire præcepit; atq; ita fugato dæmone, multo ſe alacrior ad ſubeundos pœnitentiæ labores accinxit.

Dæmon ſub ſpecie formoſiſſimæ mulieris ei inſidiatur.

Crucis ſigno procacem fugat dæmonem.

Profeſſionẽ facit.

Igitur euoluto anno, palam ſe monaſtica profeſſione obligauit, vitamq; adeo ſeuere & ſanctè inſtituit, vt parum aut nihil è priſcis illis eremi incolis diſcrepare videretur. Neq; tamen propria ſanctimonia cõtentus fuit, ſed & infideles Iudæos concionum ſuarũ radiis mirifice illuſtrabat, plurimoſq; ex illis ab impia ſuperſtitione ad ſanctiſſima Chriſti ſacra traducebat,

Multos cõuertit Iudæos.

Cum

Cùm ad Meſſanam vrbem ſacerdotio initiandus, inuitus plane, indignum omnino ſe tanto miniſterio cenſens, miſſus eſſet, mox eadem in vrbe, haud vulgari admiratione digna miracula per eum Dominus perpetrauit.

Anno Domini 1286. aut circiter, Fridericus Dux ad Regni Siciliæ gubernacula admotus fuit; quo tempore Robertus Rex Neapolitanus Meſſanam Siciliæ vrbem fortiſſima preſſit obſidione, eo conſilio, vt & ciuitatem illam, & totum Siciliæ regnum ſuo ſubderet imperio. Interim dira fames obſeſſos in vltimam deſperationem adduxerat; prorſus vt ipſe Rex, omni ſpe defenſionis abiecta, ciuitatem flammis exuri præceperat, & iam fugam in Cataloniæ & Caſtiliæ caſtra meditaretur. Tunc Albertus, importunis quorundã nobilium virorum clamorib. fatigatus, vt vrbem precib. & lachrymis defendẽdã ſuſciperet, immaculatum Chriſti Ieſu ſacrificium cum ingenti lachrymarum vi Deo patri obtulit: & flexis humiliter genib. peracta demum oratione, ecce in vrbis portu tres viſæ triremes, quæ per medios hoſtiũ cuneos virtute & beneficio plane diuino in ciuitatem penetrarunt. Ex iis exhauſta annona fuit, & dira ciuium fames ſedata; ipſæ vero momento ex oculis & aſpectu omnium abreptę, ſatis teſtatum reliquere, angelico miniſterio eo aduectas pariterq; ablatas fuiſſe. *Meſſanam vrbem precibus à perditione liberat.*

Anno Domini 1295. vir Dei ſacra loca Chriſti quõdam preſſa veſtigiis viſitabat. Erat ibi Iudæus morbo comitiali miſerandum in modum obnoxius; cuius parentes, cum nullã calamitoſo filio opem ferre poſſent, ad Albertum venêre; Fidemq; requiſiti; dedêre, ſe à religione patria ad Chriſti ſacra tranſituros, ſi eius virtute morbũ profligaret, & optatã filio ſanitatẽ cõferret. Tũ vir ſanctus animarũ ſalutis cupidus, edito Crucis ſigno in hominẽ comitialem, Expellat, inquit à te Chriſtus morbos oẽs, ſi vera ſunt quæ de illo p̃dico. Vix ea dixerat & eueſtigio homo ab infeſto morbo curatus integerrime, Chriſto nomen dedit: virum- *Viſitat terram ſanctã* *Miracula quædam eius.*

Digitized by Google

Sanat Iudæum comitialem in vtroque homine.

que beatum ſecutus eſt; & parentes pariter luſtralibus expiari aquis, abiurata pfidia, fidem Chriſti amplexati ſunt. Eodem anno alios idem Iudæos, inſigni miraculo ad fidem pertraxit. Erant non pauci, fluuiũ inter & montes excelſos loco per quã auguſto iter agentes Iudæi; qui ſubito ab exundantibus aquis arrepti de vita periclitare cepêre. Aderat ſpectator ex altera parte fluuij Albertus; quem Iudæi, vtpote fama ſanctitatis celebrẽ, protinus inuocârũt; promittẽtes fore, vt, ſi imminens mortis periculũ euaderent, ſanctiſſima Chriſtianæ religionis ſacra ſuſciperẽt. Tum nihil cunctatus vir Dei, ſiccis plantis aquas inambulans ad eos feſtinauit, & precibus impetu aquarum fugato, cunctos ex illo periculo in terram eduxit: ac ſacro Baptiſmate expiatos, ad Chriſti fideles aggregauit. Et hæc quidem è multis pauca virtutum miracula, quibus miſere errantes mortales ad læta Chriſti paſcua traduxit. Aliæ ſunt penè innumeræ illius virtutes, quibus & corporũ languores, & morbos exitiales, & infeſta hominibus dæmonia fugauit: multiſque optata ſanitatum beneficia contulit.

Liberat alios à præſentiſſimo ſubmerſionis periculo & baptiʐat.

Fugit celebritatem & latet in tugurio.

Cum autem his alijſq. rebus ſanè admirandis magnum honoris alimentum indies ad nomẽ ſuum accederet, vt hominum celebritatem, famamq. ſanctitatis euitaret, rurſus Meſſanam contendit; vbi vili quodã in tugurio ſeſe abdidit, & ab omni hominum conſortio remotus, reliquum vitæ tempus in precib⁹ & rerum cæleſtium commentationibus exegit. Cernens autem inſtare tempus, quo ad cæleſtẽ patriam euocandus erat, conuocatis fratribus prophetiæ ſpiritu obitûs ſui diem indicauit, aitq. Eodem ipſo die, quo ſpiritus meus è carnis ergaſtulo liberabitur, ſoror mea pariter mecum emigrabit. Aberat illa ducentis ſexaginta & amplius milliaribus; compertumque poſteà eſt, vera Albertum vaticinatũ eſſe. Ad eius obitum, quem non ſine magno animorum dolore & copioſo lachrymarũ imbre ſpectabant fratres, campana, quã ille fieri curârat, per ſeipsã, nullo mouente, inſo-

Prophetiæ ſpiritu prædicit ſuum & Sororis ſuæ obitum.

Digitized by Google

inſonuit: & odor ſuauiſſimus, ab eius corpore manans, omnium nares animoſque mirifice recreauit. Quam ob rem non modo Chriſtiani, ſed etiam Iudæi, tantæ rei admiratione permoti, ad exequias confluebant.

Ad eius obitum campana vltro ſonat.

Cumque ſacrum corpus in ædem maiorem delatum eſſet, ingens confeſtim hominum multitudo eô confluxit; atque hi manus, hi pedes certatim exoſculari; alij ægra membra applicare corpori; multi etiam veſtes deuotionis ergô certatim diripere. Denique viſis miraculis, quibus præclare admodum coruſcabat, ſinguli particulam aliquam è ſacris reliquijs ſibi vendicare cupiebant. Tandem cùm arcæ incluſum humandum eſſet, ingens lis & concertatio Clerum inter & populum exorta eſt, quonam Miſſæ officio, eoné quod defunctorum proprium eſt, an vero quod Confeſſoribus debetur, exequiæ celebrandæ eſſent; Clero defuncti Miſſam celebrandam eſſe dicente: contra populus tam eximia ſanctitate viro, Confeſſoris officium deberi aſſerebat.

Miracula ad funus eius.

En feruentem fideliũ deuotionẽ.

Tandem Vindericus Meſſanenſis Archiepiſcopus, cunctos in vota preceſque incumbere mandauit, & ecce in aëre duo pueri amicti ſtolis albis auroque intextis, Os iuſti meditabitur ſapientiam, cantandum eſſe, excelſa voce denuntiabant; quo miraculo ſopita controuerſia, diuinum Confeſſoris officium mira populi frequentia & exultatione celebratum eſt: & Rex, qui cum Archiepiſcopo exequijs intererat, illicò opera & impenſis regni, Sanctorum catalogo virum ſanctiſſimum inſerendum curauit. Eodem ipſo anno, præter alia quæ apud arcam viri ſancti contigêre miracula, Sacerdos quidam, ſtimulante inuidia, palam meritis & innocentiæ vitæ eius derogabat, & falſa atque commentitia eſſe exclamabat: modiſq; omnibus mentes populi à reuerentia & cultu viri ſancti abducere conabatur. Et ecce eodem plane momento, quo verbis venenatis vitam Alberti ſummam in inuidiam vocare contendebat, diſrupto ventre, viſcera & inte-

Cælitus ſignificatur pro illo Miſſam de Confeſſore celebrandam eſſe.

Canonizatur.

En vltionẽ diuinam, in virum

ſanctum blaſphemãtem.

inteſtina maligni, eius in genua prolapſa ſunt. Qua plexus pœna, ilico ad mentem rediit, agnitoque ſcelere, deuouit ſe deinceps Albertum feſtiuo celebraturum gaudio, ſi ſanitatem obtineret. Proximo die, prima luce, ſenſit ſacerdos blaſphemus adeſſe Albertum, oleoq. ſuum perungere corpus; ex quo mox ſanitate adepta ſurrexit incolumis; cunctisq; pro concione, & inſanæ mentis ſuæ blaſphemias, & collatum ab Alberto præter meritum beneficium non ſine lachrymis expoſuit. Sunt & alia haud contemnenda miracula, quæ nos præpoſiti memores omittere cogimur. Vnum adhuc illud ad terrorem ſacrilegorum noſtri temporis addidiſſe ſufficiat: quod teſtibus veritatis clariſſimis innititur.

Pœnitens ſanatur.

In Drepanenſi caſtro quidam taxillarum luſu rem ſuam omnem tanto animi dolore perdiderat, vt deſperatione fractus huic illucq; circumcurſaret, ac tãdem ad beatiſſimæ Virginis & S. Alberti imagines veniret. Eas vultu admodum toruo intuitus, tãdem ait; Toties te, ô Alberte, inuocaui, & ſemper mihi durus aures occluſiſti, neque vllam extremis neceſſitatibus meis vnquam conſolationem attuliſti. Et tu Maria, quæ mater gratiæ diceris, quæ hæc tanta tua eſt crudelitas, vt ſemper inuocantem te repellas. His dictis, arrepto gladio vtriuſque imaginem diſſecuit; è quibus mox ſanguinis riui copioſe defluxerunt. Ea res puero procul ſtanti vt innotuit, ſublato in ſacrilegum clamore turbas ciuit; ſed homo ille nefarius vix templi limen prætergreſſus, fulminis ictu proſtratus eſt: animamque infelicem ad tartara demiſit.

Haud impune ſæuitur in ſacras imagines.

Stupendũ miraculũ.

Iconoclaſta fulmine precuſſus.

CERTA-

CERTAMEN S. VICTRICII MILItis; poſtea Epiſcopi Rothomagenſis; quod ſubiit anno Salutis 362. ſub Iuliano Apoſtata Imperatore. Ex iis quæ S. Paulinus Antiſtes Nolanus, in epiſtola vigeſima ſexta ad ipſum ſcripta præclare replicat. Adſcribitur hic, in tabulis Epiſcoporum Rothomagenſium, ordine octauus. Claruit in Epiſcopatu Anno Dom. 404. ſub Innoc. Papa. *C. Baron. Tom. 4. & 8. S. Annal. & in c. Nouat Martyrol. Roman.*

GRatia illi & gloria, qui opera manuum ſuarum nunquam omittens, omnem hominem ad veritatis agnitionem vult venire. Sed quibus te itineribus omnipotens ille & miſericors ad viam ſuæ veritatis adduxit, ô Victrici? Carnalibus munijs ad ſpiritâlia ſuæ virtutis inſtituens, creauit initio militem, quem poſtea elegit antiſtitem; & paſſus eſt te militare Cæſari, vt Deo quandoque militare diſceres; vt dum labore caſtrenſi corporis robur exerces, ſpiritalibus te præliis roborares. Quod diuinæ prouidentiæ circa te fuiſſe conſilium, ingens poſtea exitus tuus à militia, & ingreſſus ad fidem, docuit. Cum primo Chriſti amore accenſus, per inſignem conſilio militari diem progreſſus in campum es, toto illo, quem iam ante mente reſpueras, muniminum bellicorum præcinctus ornatu, cũctis admirantib. accuratiſſimos in te habitus ac terribiles apparatus, repente obſtupefacto conuerſus exercitu, ante pedes ſacrilegi Tribuni militiæ ſacramenta, arma, inquam ſanguinis abiecisti, vt armis pacis indutus Chriſtũ profiteris. Et ilico antiqui ſerpentis inuidia cõcitatus in furias Tribunus, diſtrictis te verberib. mactauit, vaſtiſq; fuſtib. fractum, ſanguinolenta ſumere arma voluit. Sed tu, qui Crucis ligno innitebaris, nunq̃d fractus ſuccubuiſti? Imo mox acuto teſtarũ fragmine corpori ſubſtrato, ge-

7. Auguſt. *1. Timot. 2.* *Victricius primo miles inde antiſtes.* *S. Victrici⁹ proiicit arma militia ad pedes Tribuni.* *Acerbiſſime verberatur.*

to, geminata pœna exultaſti, & percuſſorem tuum carnificem ſacra victima ſequendo, quanta in Chriſto tibi fiducia repoſita erat, egregie declaraſti. Sed ô ineffabilis Chriſti bonitas, quanta tu benignitate, quanto amoris affectu tui amantes proſequeris. Carnifex mente furibunda ceruicem tuam inſultans violare conabatur, & is ilico cæcitate percuſſus, non modo ceruicem, ſed nec ipſum quidem gladium inuenire poterat.

Carnifex eum ferire volens, cæcitate percutitur.

Sed ideo ille cæcitate percuſſus eſt, vt multi illuminarentur: & ipſe etiam, qui oculos carnis amiſerat, lumina mentis acciperet. Quid interim? Ferrea, quibus conſtrictus tenebaris, vincula, diuina virtute diſrupta ſunt, & catenæ, ſtupeſcentibus miniſtris, liqueſcentis ceræ inſtar, de manibus tuis defluxerunt. Quo miraculo ſatellites turbati, ad Comitem pauidi cucurrerunt, & ſtupendam merito virtutem retulerunt. Et quid Comes? Mox, qui perſecutor Chriſti inprimis extiterat ſtrenuus, factus eſt eiuſdem prædicator egregius: prorſus, vt quos ſæuiens prædamnârat vt reos, laudans ilico emitteret vt ſanctos. Sunt hæc, ô Victrici, Victricia ſanctitatis tuæ ſigna, quibus & inimicum conculcaſti: & Chriſti inimicos potenti virtute, Chriſti tamen gratia, à perfidia & ſcelere ad vitam ſalutis traduxiſti.

Ferrea martyris vincula rumpuntur.

Comes conuertitur ad Chriſtum, & vinctos omnes dimittit.

C. Baron. Tom. 2. & 3. Annal.

MARTYRIVM SS. CYRIACI ET SIſinnij diaconorum, ac ſociorum. Item certamen S. Marcelli Papæ; Ex ijs, quæ habentur penes V. P. Laurentium Surium 16. Ianuarij. Paſſi ſunt circa annum Domini 298. & 309. ſub Maximiano & Maxentio eius filio.

8. Auguſti.

MAximianus cum de partibus Aphricæ Romam rediiſſet, vt ſummam apud Diocletianum Auguſtum

guſtum iniret gratiam, ſtatuit nomini eius thermas ædificare; qui honoris titulus magno apud gentes in precio erat. Itaque cùm vndique operas cogeret, inueterato quodam in Chriſtianum nomen odio, milites omnes tam Romanos quam exteros Chriſtianos ad laboris afflictionem compulit, locaque per varia, alios fodiendæ arenę, alios portandis lapidibus deputabat, damnabatque. Quo tempore fuit quidam eximiæ pietatis vir, idemque potens, & opum diuitiarumque exiſtimatione facile princeps; Thraſon nomine; qui, viſa iniqua Chriſtianorum conditione, nullis neque ſumptibus neque laboribus pepercit, quo ſanctis martyribus ſuccurreret, eorumque afflictiones rebus vitæ degendæ neceſſariis ſubleuaret. Eam in rem inſigni virtute Chriſtianos quatuor, Siſinnium, Cyriacum, Smaragdum & Largum conſtituit: qui alijs grauiſſima ſeruitute oppreſſis cuncta adminiſtrarent. Eadem tempeſtate Romanæ Eccleſiæ præerat Marcellinus, qui audito egregiæ pietatis charitatiſque eorum ſtudio, Cyriacum inprimis & Siſinnium ad ſe accerſijt, eoſque, inito conſilio, Romanæ Eccleſiæ diaconos ordinauit; vt deinceps non corporis tantum, ſed & animæ cibum fidelibus miniſtrarent. Interim illis die noctuque in opus ſedulo incumbentibus, accidit vt nocte quadam, alimoniis deferendis onuſti, impiorum inſidiis circumuenti in carcerem abriperentur, atque inde mox diriſſima cum alijs ſeruitute damnarentur.

Maximianus Diocletiano thermas ædificaturus Chriſtianos dire affligit.

Thraſon Chriſtianus inſignis.

Marcellinus Papa, Siſinnium & Cyriacũ diaconos ordinat.

Cyriacus & Siſinnius damnatis aſſociantur.

Erat inter alios Saturninus quidam, deuexa ætate vir; qui cùm frequenter oneri ſuccumberet, Cyriacus & Siſinnius hominis ætatem vehementer miſerati, illius onera ſuis ipſi humeris imponebant, ſuaſque nihilominùs ſarcinas Chriſti adiutorio, alacritate incredibili deferebant: & inter labores oneraque grauiſſima, pia admodum cantica, & hymnos & pſalmos Chriſto concinebant. Ea res cùm magnam operum magiſtris admirationem commoueret, ilico Maximiano Auguſto retulerunt, Siſinnium & Cyriacum labo-

Cyriaci alacritas.

laboribus non modo non fatigari, ſed voces inſuper letitiæ plenas depromere, & carminibus Chriſti nomen celebrare. Hoc audito, Maximianus Siſinnium adduci, adductumque Deo Herculi ſacrificare iuſſit: ni mallet continuo flammis viuus exuri. At vero Siſinnius minitanti extrema quæque Maximiano reſpondit; Equidem nihil ardentius in votis habeo, (ſi tamen me tali dignatur honore Chriſtus) quam vt ſuppliciis affectus, martyrii corona redimitus excedam. Hoc accepto reſponſo, Imperator tradidit eum Laodicio præfecto; qui eũ poſt graues carceris ſqualores, diebus quatuordecim paſſos, ſuo tandem iudicio per Apronianum Commentarienſem præſentari iuſſit.

Egregia Siſinnii conſtantia.

At vero is dum vinctum Chriſti martyrem ad tribunal adducit, ſubito cæleſti quodam ſplendore circumdatus, huiuſmodi vocem auribus percepit: *Venite benedicti patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum eſt ab origine mundi.* Apronianus ea voce perculſus, ad pedes Siſinnii cõcidit: & ſummis infimiſque precibus cæleſte lauacrum flagitauit. Siſinnius præclara confeſſione eius, quam proferebat, vehementer gauiſus, ſine mora ſalutari vnda eum luſtrauit, luſtratumque ad Marcellinum Pontificem deduxit; qui eum ad futura certamina chriſmate cõſignauit: & viuifici corporis ac ſanguinis Domini participem fecit. Iis muniti præſidiis, intrepide ad Laodicii tribunal perrexerunt. Et Apronianus fide vehementer incenſus, non exſpectato iudicii ordine, exclamauit; Quid vos infeſtus dæmon exagitat tantis Dei ſeruos afficere malis? Laodicius eo Aproniani clamore irritatus, ilico eum capitalem ſententiam via Salaria ſecundo ab Vrbe milliario ſubire iuſſit, quarto Nonas Februarias.

Matth. 25.

Apronianus ad Chriſtum conuertitur.

En Chriſmatis vſus antiquiſſimus.

Apronianus capite plectitur.

Inde Saturnium ſenem & Siſinnium diaconum carceribus mancipari iuſſit; qui confluentem indies magnam ad ſe gentilium turbam, ſalutari Chriſti doctrina inſtruebant: & ſacris aquis rite expiabant. Poſt dies

dies vero duos & quadraginta, vincti catenis ad tribunal in Tellude erectum, nudis pedib. euocati ſunt, allataque tripoda, diis ſacrificare iuſſi. Tunc Saturninus zelo fidei inflammatus, Conterat inquit, Dominus deos gentium. Et continuo tripoda ærea inſtar luti ſoluta eſt. Quo miraculo Papias & Maurus egregii milites exclamarunt; Vere Dominus Ieſus Chriſt⁹, Deus eſt. Laodicius ea militum confeſſione turbatus, Saturnium & Siſinnium in eculeo ſublatos fuſtib. & ſcorpionib. atrociſſime mactari præcepit. Ea ſupplicia non ferentes milites, Laodicium impietatis conſtanter redarguerunt; qui ora eorum lapidib. contundi, ac tandem in carcerem abduci iuſſit; martyres vero in eculeo pendentes lampadib. aduri, atq; poſtremo toto corpore fœde laceratos, via Nomentana ſecundo ab Vrbe milliario capite truncari; quorũ corpora Thraſon cum Ioanne presbytero, in prædio ſuo, via Salaria, ſepeliuit, 3. Kal. Decemb.

Saturnini virtus.

Papias & Maurus credunt.

Siſinnius & Saturninus decollantur.

Poſt dies vero duodecim, fuêre Papias & Maurus, iam aquis ſalutaribus rite à Marcellino Pontifice expiati, in circo flaminio, præfecto Laodicio oblati; qui, comperta eorum in Chriſti fide conſtantia, humi proſtratos, primum fuſtibus, inde plumbatis tamdiu mactari præcepit, donec Chriſto ſpiritum traderent; quorum corpora, noctu, Ioannes presbyter, via Nomentana, quarto Kalendas Februarias, ad Lymphas beati Petri reuerenter condidit. Hæc vt Maximiano nunciata fuêre, furore, ſuccenſus, Cyriacum, Largum, Smaragdum & Creſcentianum, Carpaſio vicario ſuo excarnificandos tradidit. Qui adductos in Tellude martyres, primo verbis multis ad deorum ſacrificia inuitauit. Sed cum inuictum fidei robur, neque verbis labaſceret, neque minis cederet, Carpaſius Cyriacum ſcommate petens, Efficiam, inquit, Cyriace, vt cana illa tua ſenect⁹ modo iuuenis appareat; ſimulq; liquata pice venerandũ diaconi caput perfundi iuſſit. At Chriſti ſeruus nihil eo ſupplicio cõmotus, Gloria, inquit, tibi Chriſte, qui nos ſeruos tuos tali honore afficere

Papias & Maurus perimuntur.

Pice liquata perfunditur Cyriacus.

Digitized by Google

afficere dignaris. Cumque alij pari conſtantia Chriſti numen collaudarent, Carpaſius ſublatum in eculeo Creſcentianum, ſpectantibus alijs, fuſtibus & vnguibus laniari iuſſit, flammiſque ad latera eius admotis, tam diu ſuppliciorum atrocitate martyrem torſit, donec inter certamina ſpiritum redderet. Fuit ipſius corpus à Ioanne presbytero, ipſa nocte, in cœmeterio Priſcillæ, via Salaria, octauo Cal. Decembr. ſepultum.

Creſcentiani martyrium.

Inde poſt dies quatuor reliqui ad certamen euocati ſunt. Et primo quidem Cyriacus in cataſta extenſus, neruiſque attractus, & fuſtibus cæſus eſt. Sed Chriſti martyr ijs ſupplicijs non modo non fractus eſt, ſed præclarum adeo inuicta animi virtute de hoſte triumphum agebat, vt Maximianus, præcipiti furore agitatus, vinctos omnes vna cum Cyriaco capitis damnaret: ne maiorem ex eorum conſtantia ignominiam acciperet. Fuêre omnes numero viginti, qui capitis truncatione martyrij palmam, via Salaria, intra thermas Saluſtij adepti ſunt. Quorum funera Ioannes presbyter inſita pietate, eadem via condidit. Porro S. Marcellus Papa octauo à peracto certamine die, cum Lucina inſigni religione matrona, eadem ſanctorum corpora inde ſuſtulit: atque ſeptimo ab vrbe milliario, via Oſtienſi, in lapideos ſarcophagos honorifice tranſtulit 6. Idus Auguſti.

Rurſus torquetur Cyriacus.

Maximianus Cyriacum cum multis alijs capitis damnat.

Cęterùm * eo tempore, quo Maxentius, Maximiani filius, Romæ tyrannidem occupârat, beata Lucina, rebus omnibus & facultatibus ſane ampliſſimis Eccleſiæ donatis, poſtremo domum ſuam Marcello diuino cultui ſacrandam obtulit. Quod ſingulari deuotione ſanctiſſimus Pontifex peregit, frequenterque eadem in domo Sacrum Miſſæ ſacrificium obtulit, & rem Chriſtianam egregie auxit. Sed cum in ciuitatis meditullio, via Latina, eccleſia illa ſita eſſet, non potuit ea res latere Maxentium; qui cùm odio in Chriſtianos æſtuaret vehementiſſimo, eccleſiam mox impie profanatam in iumentorum conuertit ſtabulum: ipſum-

** An. Domini 309.*

Digitized by Google

ipſumque Pontificem Marcellum eorundem animalium ſeruitijs cum cuſtodia publica deputauit. Vbi vir ſanctiſſimus & ſummis pontificij ſummi honoribus decoratus, cum ſemel inde à Clericis eſſet ereptus, ac rurſum ab impiis in illud retractus, poſt annos multos iumentis ſeruiendo beatum Deo ſpiritum tradidit decimo Calend. Februarij. Cuius Funus à Iohanne presbytero & beata Lucina in cœmeterio Priſcillæ, via Salaria, tertio ab Vrbe milliario, cum aromatibus curatum fuit.

S. Marcellus ſeruitiis iumentorum deputatur & moritur.

MARTYRIVM SS. SECVNDIANI, Marcelliani & Veriani; Ex eo quod eſt per V. P. Laurentium Surium, ex antiquis monumentis. Paſſi ſunt Anno Domini 253. Sede vacante.

C Baron. 2. Tom. Annal.

DEcio * Cæſare, & Valeriano præfecto, atrox ſane in Chriſtianis extitit perſecutio. Erat tunc togatus quidam Secundianus nomine, vir cùm laudibus eloquentiæ ornatiſſimus, tùm diſciplinarum omnium cognitione tam præclare inſtructus, vt viris inprimis illuſtribus eximie charus eſſet. Cùm autem à conſilijs eſſet Valeriano præfecto, & inter honoratos omnes principem facile locum obtineret, cogebatur cum ipſo Præfecto & Chriſtianos ſubuertere, & alios ſimiliter ad ſubuertendum incitare. Quodam vero die intentiſſima mentis cogitatione voluere cœpit, quo præmio vel qua ſpe adducti Chriſtiani, pro Chriſti nomine vitam tot ſuppliciis, ac morti acerbiſſimæ libenter obijcerent potius, quàm quod, abiurata fide Chriſto ſemel data, omnibus huius mundi bonis affluere mallent. Vtque accuratius ea de re philoſophari & ad veri cognitionem peruenire poſſet, acciuit ad ædes ſuas Marcellianum, quod is & minime vulgari ſapientia præditus eſſet, & animo in Chriſtianos adeo acerbo, vt & ipſum nomen valde ei exoſum eſſet. Itaque

** Eius Imp. Anno I.*
9. Auguſt.

Secundiani inſignis eruditio.

Digitized by Google

Secundiani & Marcelliani philoſophia.

cum ſumma vtriuſque animi voluptate philoſophari cœptum eſſet, & varia ex Homero & Virgilio loca adducerentur, tandem Secundianus, Quæſo te, inquit, omiſſis iſtis ambagibus, redeamus ad ſimplicis doctrinæ conſultationem. Sciſcitante vero Marcelliano, quam ille diceret ſimplicis doctrinæ conſultationem, Videamus, inquit, de Chriſtianis, quæ res tanto illos ardore ad mortem pro Chriſti nomine oppetendam impellat. Atque hoc, inquit Marcellianus, tu non ſemel ex eorum reſponſis intelligere potuiſti: qua ſpe & charitate inflammati, vitam hanc abijcere potius, quam tueri maluerint. Tum Secundianus; Aiunt illi reſurrectionem futuram & iudicium poſt mortem, vitamque immortalem, omnis doloris expertem, ac bonis denique omnibus mirifice affluentem. Chriſtus vero, quem illi colunt, execratur idola, ac lege cauit, omnibus æterna ſupplicia apud inferos conſtituta eſſe, qui ſimulacra colerent. Porro Chriſtum verum Dei filium eſſe, nouiſti opinor mecum, luce meridiana clarius, ex hiſtoriographis Matthæo & Luca; qui affirmant eum cæcos illuminaſſe, leproſos mundaſſe, mortuos excitaſſe, ipſoſque dæmones eum filium Dei confeſſos eſſe. Iam vero in Crucem quidem actum & ſupplicia perpeſſum fuiſſe, ſed vt ſui corporis ſupplicijs & morte ſponte ſuſcepta, nos à ſupplicijs & morte ſempiterna liberaret. Nam triduo à morte eum rediuiuum ſurrexiſſe, imo & manducaſſe, atque glorioſo triumpho poſt dies aliquot cœlos conſcendiſſe teſtantur. Hæc ſane de noſtris dijs nunquam vel audita, vel viſa fuêre; quos certum eſt multis flagitiis coinquinatos vitam egiſſe.

Credunt in Chriſtum poſt multas ratiocinationes.

Marcellianus auditis tam luculentis Secundiani rationibus, protinùs eius in ſententiam manibus, quod aiunt, pedibuſque conceſſit: & eadem hora Chriſtianam fidem ſyncere amplexati ſunt. Cùm autem hæc & his ſimilia inter ſe conferrent, forte adfuit Verianus, communis vtriuſque amicus; qui, audita eorum diſputatione, de æternæ vitæ bonis pariterque ſep-

ſupplíciis, Equidem, inquit, quod æternum eſt, vobiſcum ſumma contentione inquirendum ſtatuo. Eadem hora Timotheum presbyterum de titulo Paſtoris, egregia & eruditione & pietate virum, acceſſiêrunt; qui exiſtimans ſe ad martyrij certamen ineundum vocari, alacriter adfuit: primoque ad illos ingreſſu, pacem illis de more precatus eſt. Tum Secundianus, illico ſe ad ſancti viri pedes abijciens, cum lachrymis baptiſmum flagitauit; quem pari pietate & ardore ſecuti Marcellianus & Verianus, mox catecheſi inſtructi, ſalutari lauacro expiati ſunt, ac deinde à Fabiano Pontifice confirmationis ſacramento contra futura certamina muniti. Illi vero percepta CHRISTI gratia, incredibili gaudio exultantes, ſuas confeſtim facultates in pauperes erogârunt.

Item Verianus. *Baptizantur.* *En Confirmationis Sacramentum.*

Interea Valerianus præfectus, de Secundiani religione ac pietate certior factus, literis peramanter datis, cum ad conſilia & neceſſaria Reipublicæ negotia euocauit. Quibus lectis, Secundianus conuerſus ad ſocios, Iam, inquit, ô fratres tempus eſt, quo ad certamen euocamur; Ponamus metum omnem, armiſque ſpiritalibus communiti, conſtanter cum hoſte congrediamur. Ego ſolus ad Valerianum ibo; vos, ſi ita videtur, mature vobis cōſulite. Reſponderunt illi; Nequaquam ita decet, ſed vna nobis tecum ſit ſalus.

Valerianus præfectus aduocat Secundianum.

His ita conſtitutis, primo diluculo tres illi egregij Chriſti athletæ ad Saluſtij palatium, vbi tunc Valerianus cum Decio erat, contenderunt. Sedebat tum forte præfectus in Aſclepij baſilica; qui Secundianum cœleſti quodam lumine fulgentem intuitus ſic compellat; Vir eloquentiſſime & artium omnium peritiſſime, ecquid ego de te audio? Itane mentis inops factus, Chriſtianorum dementiam amplexatus es? Cui Secundianus præclare ſane reſpondit; Ego hactenus profundiſſimis ignorantiæ tenebris immerſus, iam demùm ſapientiæ lumen aſpicere merui. Veſtra, namque ſapientia ſtultitia eſt, & Chriſtianorum ſtultitia æter-

Valeriani ad Secundianum oratio.

Ducitur ad carcerem. æterna Dei ſapientia eſt. His aliiſque eius pijs rationibus auditis, Valerianus ilico martyrem ad carcerem abduci præcepit. Quo abeunte, Marcellianus & Verianus exclamârunt; Quid eſt, quod hominem innocentem carceris damnatis? Quod ſi Chriſtianæ fidei *Egregia Marcelliani & Veriani confeſſio* profeſſio cauſa eſt, & nos Chriſtiani ſumus. Igitur & illis pariter iniecta vincula, & eodem ergaſtulo concluſi ſunt.

Deinde cauſa eorum ad Cæſarem delata eſt; qui furore incenſus iuſſit eos Centumcellas in exilium deportari, ac * Promoti viri Conſulatis poteſtati permitti; qui eos ſacrificare recuſantes, multiplici cruciatuum atrocitate interimeret. Ducti ergo à militibus & Promoto traditi, fuere poſt breuem carceris ſqualorem in foro pro tribunali ſtatuti, vt Saturni ſimulacro thura incenderent. At vero Chriſti martyres vna voce conſtanter profeſſi ſunt, ſe deinceps nunquam dæmonibus; ſed Chriſto æterni Patris filio ſacrificaturos, & corpora ſua libenter ei hoſtiam oblaturos. Tunc confeſtim expoliati, grauiter fuſtibus cæſi ſunt; ſed ea inter ſupplicia, martyribus Chriſti potentiam laudantibus, & vota numini eius magnifice nuncupantibus, idolum graui lapſu contritum eſt.

** al. Quadrati & Quarti.*

Cæduntur fuſtibus martyres.

Ea re Promotus vehementer exaſperatus, ſublatos in eculeo martyres, vngulis radi ac flammis torreri iuſſit. Ibi tum furtius Chriſti virtus, quæ à martyribus aſſiduo celebrabatur, apparuit. Nam & carnificum vnus, ſubita oppreſſus morte concidit, & reliqui à dæmonibus arrepti, clamore valde miſerabili martyrum ſanctitatem fateri cogebantur. Promotus vero in furorem conuerſus, capitis ſententia eos damnauit, corporaque 62. ab vrbe milliario in fluctus maris præcipitari iuſſit. Eadem vero nocte, quidam egregius Chriſti ſeruus, Deodatus nomine, è maris litore ea abſtulit, & eo quo par erat honore ſepulturæ mandauit.

Plectuntur capite.

MAR-

Digitized by Google

MARTYRIVM SS. POLYCHRONII, Epiſcopi Babylonis, Parmenij Presbyteri ac ſociorum, quod conſummârunt Anno Dominici Natalis 254. Sede vacante, Decij Imp. 2. Ex ijs quæ habentur apud V.P. Laurentium Surium in præambulis Sancti Laurentij. *C. Baron. 2. Tom. Annal.*

DEcius inſignem illam, Mercurij, hominis Chriſtiani ope, de Perſis obtentam victoriam, erronea mente diis acceptam ferens, in Chriſtianos eorum contemptores atrocius deſeuijt. *10 Auguſt.* Cum igitur celebri hac victoria elatus, eos curioſe curaſſet inquiri, inter cæteros Polychronium Antiſtitem, cum Parmenio, Elima & Chryſotelo presbyteris, Diaconis Luca & Mucio, viriſque nobiliſſimis Maximo & Olympiade, comprehendit, ilicoque ad ſacrificandum idolis impulit. *Iuxta Martyrologium vero Rom. 17. Febr.* At Polychronius caput & ductor aliorum, pro omnibus tale reſponſum dediſſe fertur; Nos Domino noſtro Ieſu Chriſto noſipſos offerimus, dæmonibus vero & idolis manufactis nunquam nos ſubmittimus. *Polychronij conſtantia.* Eo reſponſo ad furorem prouocatus, martyres quidem in cuſtodiam trudi, Saturno vero templum in vrbe Babylonia magnificum plane ædificari præcepit. Quo perfecto, vinctos Chriſti martyres denuo ſibi oblatos, ad immolandum Saturno compellere aggreſſus eſt. Et quidem primo, ſic ore ſacrilego Polychronium antiſtitem affatus eſt; Tune es ille ſacrilegus Polychronius, qui & principum iuſſa obſeruare contemnis? Antiſtes vero, intenta mentis cogitatione cum Deo agens, ne verbum quidem, ſemel iterumque interrogatus, reſpondit. Qua re commotus Decius, En, inquit ad reliquos, Princeps veſter obmutuit. Reſpondit ei Parmenius; Nequaquam ita eſt; ſed prudenter admodum is præcepto Domini noſtri Ieſu Chriſti ſe gerit, ne os ſan-

Digitized by Google

ctum, quod à Creatore purgatum eſt, verbis polluat ſuperfluis. Neque enim decet ſanctum dari canibus, & margaritas obijcere porcis, ne pedibus eas conculcent, & conuerſi nos elidant. Tunc Decius, Itane, inquit, nos canes ſumus? ſimulque iratus vehementer, Parmenij linguam præcidi iuſſit. At vero Parmenius præciſa lingua exclamauit; Ora pro me beate Pater Polychronj: video enim os tuum ſignaculo S. Spiritûs munitum eſſe. Porro Decius admiratione defixus, Polychronium diuinis rebus ſpiritu vehementer intentum, & reſponſum dare recuſantem lapidibus contundi iuſſit; qui ſublatis in cælum oculis, dum ſacrum eius os repetitis lapidum ictibus frangeretur, ſpiritum Deo tradidit. Cuius corpus eadem nocte, duo ſubreguli Abdon & Sennes, occulte Chriſtiani, iuxta mœnia vrbis Babyloniæ ſepeliêrunt. Decius vero Cordubam proficiſcens, cæteros catenis vinctos ſecum abduxit.

Math. 7.

Parmenius præciſa lingua loquitur.

Polychronius inter cruciatus expirat.

Vt autem Cordubam ventum eſt, ilico ad ſacrificia euocati martyres, conſtanter negârunt ſe idolis, & impuris ſceleratiſque hominibus honores oblaturos. Tunc Decius omnes in eculeo ſublatos neruis diſtendi, ardentibus laminis ad latera eorum admotis torreri, ac vngulis atrociſſime lacerari præcepit. Poſtremo cum omnes in ſupplicijs inuictos, ac Parmenium præcipue elinguem, cæteris animum luculentis ſermonibus addere cerneret, de eculeo depoſitos capitis damnauit. Quorum corpora præfati Subreguli noctu, ſuo in prædio, iuxta Cordubam condiderunt.

Parmenius & ſocij decollantur.

INSIGNE MARTYRIVM SS. SIXTI Papæ; Item Laurentij, Primarij eius Diaconi: Quod inuicto conſummârunt animo, Anno à Chriſti Incarnatione, 261. Valer. & Galer. Impp. 7. Ex ijs quæ extant apud V. P. Laurentium Surium.

C. Baron. Tom. 2. Annal. & in not. Mart. Rom.

10. Auguſt.

Beatus Sixtus, Athenis quidem oriundus, cum magnum & præclarum ſane eruditionis ac philoſo-

loſophiæ theſaurum indefeſſo labore ſibi comparaſſet, poſtea Chriſti diſcipulus effectus, ſtrenuam cum primis, cum fructibus minime pœnitendis, in vinea Domini nauabat operam. Meruit is deinde eximia vitæ ſanctitate ſummos illos ſummi Pontificij honores; ad quos, Stephano Papa, martyrio coronato, euectus fuit, anno Domini 260. vigeſima quarta die menſis Auguſti, Valerij & Gallieni Imperat. anno ſexto. Is cùm die noctuque tanquam Paſtor optimus ſumma vigilantia commiſſum ſibi gregem regeret, & pabulo diuini verbi aſſiduo paſceret, multaque ſane pro Eccleſiæ ſalute faceret, quæ excellentem vitæ illius ſanctimonium in oculis & conſpectu omnium proponerent, fuit tandem iuſſu Valeriani cum Clero pene vniuerſo in vincula coniectus; vbi vir ſanctiſſimus ſuos luculentis ſane ſermonibus aſſiduo ad certamen viriliter & conſtanter obeundum hortabatur. Aliquo deinde temporis ſpatio interiecto, fuit ad fanum Martis euocatus, vt idolis ſacrificaret, vel certe recuſans ſupplicia ſubiret. Adhærebant ei diaconi duo Feliciſſimus & Agapitus egrega pietate viri; qui Sixtum admiranda conſtantia idola reſpuentem, & à templo Martis ad Mamertini cuſtodiam iuſſu Valeriani tendentem, ſequebantur.

S. Sixtus Athenienſis.

Sixtus quando Pontifex creatus.

Feliciſſimus & Agapitus diaconi.

Interea beatus Laurentius Archidiaconus, vt primùm certior eſt factus, Pontificem ad cuſtodiam cum aliis Diaconis reduci, ilico cæteris neglectis accurrere, & his eum verbis compellare; Quo progrederis ſine filio pater? Quid in me diſplicet paternitati tuæ? Nunquid degenerem probaſti? Experire certe, vtrum idoneum miniſtrum elegeris. Cui commiſiſti Dominici ſanguinis diſpenſationem, cui conſummandorum conſortium ſacramentorum credidiſti, huic ſanguinis tui conſortium negas? Vide, ne periclitetur iudicium tuum, dum fortitudo laudatur. Abiecto diſcipuli, detrimentum eſt magiſtri. Quid? quot illuſtres præſtanteſque viri diſcipulorum certamini-

Hæc Ambr. lib 1. offic. cap. 41

Egregia S. Laurentij fortitudo, & magnanimitas.

Digitized by Google

minibus magis, quam ſuis, vincunt? Denique Abraham filium obtulit; Petrus Stephanum præmiſit; & tu pater oſtende in filio virtutem tuam, & offer quem erudiſti: vt ſecurus iudicij tui, comitatu nobili peruenias ad coronam.

Geneſ. 22.
Actor. 7.

Sixti reſpõſum ad Laurentium.

Tunc Sixtus; Non ego te fili deſero, neque derelinquo: ſed maiora tibi debentur certamina. Nos quaſi ſenes, leuioris pugnæ curſum recipimus: te quaſi iuuenem manet glorioſior de tyranno triumphus; mox venies, flere deſiſte, poſt triduum me ſequêris; inter ſacerdotem & Leuitam medius hic numerus decet; non erat tuum ſub magiſtro vincere, quaſi adiutorem quæreres. Quid conſortium paſſionis meæ expetis? totam tibi hæreditatem eius dimitto. Quid præſentiam meam requiris? infirmi magiſtrum diſcipuli præcedunt, fortes ſequuntur; vt vincant ſine magiſtro, qui iam non indigent magiſterio. Sic & Elias Eliſeum reliquit, ſed virtutem non abſtulit. Tibi igitur commendo noſtræ virtutis ſucceſſionem. Accipe facultates Eccleſiæ vel theſauros, & diuide quibus tibi videtur.

4. Reg. 2.

S. Laurentius theſauros Eccleſiæ pauperibus erogat.
Miracula operatur.

Ea vero accepta poteſtate, beatus Laurentius per omnem circa regionem Chriſti pauperes ſtudioſe inquirere, theſauros ſibi commiſſos erogare, pedes pauperum lauare, exoſculari ac profuſis lachrymis rigare; denique manuum ſuarum contactu morbos & dolores pellere, ac cæco cuidam, cui nomen erat Creſcentio, viſum reſtituere. Hæc præclara pietatis & virtutis opera in vico, qui dicitur Canarius in ædibus Narciſſi, & in vico Patricij in crypta Nepotiana exercuit; vbi homines promiſcui ſexûs ferme ſeptuaginta tres congregati erant; quibus Iuſtinus, à beato Sixto presbyter ordinatus, pabula diuini verbi ſedulo miniſtrabat.

Sixtus in Telludem ducitur.

Eo miniſterio in vico Patritij ſanctiſſime peracto, cùm beatus Laurentius inde exiret, Sixtus Pontifex cum Feliciſſimo & Agapito in Telludem ducebatur, vt Senatuſconſulti auctoritate (eo enim in loco conuenire

uenire

venire ſolitus erat) ad ſacrificandum permoueretur. Sed cum inuictus Chriſti martyr, & conſtantia & verborum ac ſententiarum pondere, Senatûs auctoritatem longe ſuperaret ac vinceret, Valerianus eum ad templum Martis abduci mandauit, vt vel Dijs ſacrificaret vel capitis ſupplicio vitam finiret. Cum vero eo ventum eſſet, Sixtus zelo honoris diuini inflammatus ait ad fanum; Deſtruat te Chriſtus filius Dei viui. Chriſtianis omnibus dicentibus, Amen: ſubito magna templi pars horrendo fragore corruit. Porro Laurentius, incredibili martyrij deſiderio inflammatus, iterum exclamare cœpit; Noli me derelinquere pater ſancte, iam enim expendi theſauros fidei meæ commiſſos. Tunc milites audientes theſauros, vincula beatiſſimo martyri iniecere; & Sixtum quidem cum duobus diaconibus ante fanum Martis capite plexerunt; Laurentium vero ſpe theſaurorum pleni, Valeriano obtulerunt; qui eum Hippolyto cuidam vicario cuſtodiendum tradidit.

En ardens martyrij deſideriũ in Laurentio.

Sixtus capite plectitur cum Feliciſſimo & Agapito.

Ferunt tunc eadem in cuſtodia Lucillum quendam fuiſſe oculorum lumine orbum, ob aſſiduam lachrymarum vim; quem beatus Leuita hortatus eſt, vt relicto deteſtabili inanium Deorum cultu ad Chriſti ſacra tranſiret, ac cœleſti lauacro & mentis & corporis lumen reciperet. Paruit is alacriter, & ſpectante Hippolyto expiatus, cum ſummo mentis gaudio priſtinam videndi facultatem obtinuit. Quo ſane permotus miraculo idem Hippolytus, confeſtim nomen Chriſto dedit, & beatum Laurentium benignè habuit.

Lucillus cæcus à Laurentio curatur & baptizatur.

Hippolytus credit.

Interea mandatur Hippolyto, vt beatum Leuitam Valeriano ſiſtat, vt cupitos Eccleſiæ theſauros, quibus auaritia cæcus totus inhiabat, ei prodat. Adductus igitur ad Valerianum martyr, bidui aut tridui inducias poſtulauit; quibus tranſactis, theſauros ſe producturum ſpondebat. Acceptis itaque triduanis inducijs; pientiſſimus Chriſti athleta ingentem vim pauperum collegit, eamque Valeriano obtulit: elata voce palam conteſtans, eos eſſe veros Eccleſiæ

En veri theſauri Eccleſiæ à B. Laurentio Valeriano oblati.

theſauros, qui nunquam minuuntur. Valerianus ea re, inſigni ſe contumelia affectum exiſtimans, iuſſit protinus martyrem ſuo in conſpectu nudatum ſcorpionibus cædi. Cæſum vero grauiſſimè, & in Chriſti gratia mirificè exultantem eleuauit, propoſitoque ob oculos omni tormentorum genere, nimis exteriere conatus eſt.

Caditur Scorpionibus.

Allatæ erant laminæ ferreæ, lecti, & plumbatæ, & cardui, cæteraq. ſane ad aſpectum horrenda tormentorum inſtrumenta; quæ tyrannus eum experiri neceſſe eſſe dicebat, niſi confeſtim & dijs ſacrificaret, & theſauros proderet.

Minæ intentantur.

Quid ad hæc ſanctus adoleſcens? Num ad Imperatoriæ Maieſtatis præſentiam expauit? num tormentorum immanitate ante oculos poſita aut metu concidit, aut aliquantulum titubauit, aut demiſſa voce verbum aliquod fide ſua indignum protulit? Minimè vero, ſed incredibili conſtantia, Deo plenus, quaſi ante ſordidum quendam hominem aſtitiſſet, vocem illam emiſit; quam mundus expauit, dæmones exhorruerunt, & Angeli in cælo demirati ſunt; Infelix, inquiens, Imperator, qui me iſtis machinis terrendum putas; iſta mihi non arma, ſed ludus; non tormenta, ſed virtutis excitamenta; non gladij, ſed ludicra puerorum territamenta ſunt; iſta me tu miſer formidare putas? Has epulas ego ſemper optaui, tantum abeſt vt illas formidare debeam.

Nota magnanimũ S. Laurentii reſponſum.

Cumque Tyrannus reſpondiſſet, Dic ergo, vbi tui ſimiles ſunt, vt ſimul epulemini; ille contra, admiranda diuini Spiritûs vi confirmatus, non minus generosè quam antea, Non es, inquit, dignus eorum adſpectibus præſentari.

Tum vero Tyrannus ingenti (vt putabat) contumelia affectus, totuſq. furijs dæmonum agitatus, & in furorem conuerſus, ſcorpionibus immaniſſimè Martyrem cædi iuſſit, vt hoc tormentorum genere, quam aduerſus eum conceperat, rabiem expleret. Nec ſic tamen exſatiatus, quaſi parum eſſet, totum Martyris

Secundo caditur Scorpionibus.

Digitized by Google

ris corpus ſcorpionibus lacerum & cruentatum, ſanguiniſq. riuos ex eo vndique fluentes cernere, aliud flagellorum genus, nempe virgarum, adhiberi iuſſit; quo verbera verberibus & vulnera vulneribus addita, Martyris conſtantiam frangerent. Qui tamen quo vehementius cædebatur, eo fortior atque conſtantior reddebatur. Sed nec ſic tamen tyranni rabies & furor conquieuit. Tertium enim flagellorum genus multo dirius, hoc eſt, plumbatas proferri iuſſit; quo videlicet ſauciatum & lacerum ſcorpionibus & virgis corpus, plumbatæ contunderent, oſſaque confringerent. Sic factum eſt, vt in toto Martyris corpore nulla pars vulnere & ſanguine vacaret. Cum ergo ſanctus Martyr mortem ſibi iam imminere crediſſet, ſublatis in cælum oculis cæleſtem Imperatorem his verbis appellat; Domine Ieſu, ſuſcipe ſpiritum meum. Quid ad hæc Dominus Ieſus? O miranda diuinæ ſapientiæ conſilia! Ad hanc Martyris petitionem clariſſima è cælo vox delapſa eſt, quam ipſe etiam crudelis Tyrannus audiuit; Adhuc multa tibi deſunt certamina. Tunc Laurentius inter atrocia ſupplicia nouo delibutus gaudio, Benedictus es, inquit, Domine Deus, qui tantam nobis imminentibus miſericordiam impendis. Et nunc Domine oſtende nominis tui gloriam & gratiæ potentiam, vt cognoſcant omnes quod tu conſoleris ſeruos tuos.

Item Virgis & plumbatis.

Vox cæli tus eum ad maiora tormenta confirmat.

Hæc precantem Dominus in ſeruum ſuum fidiſſimus, protinus nouo ſpiritûs robore firmauit, & miraculis fidem eius ſtabiliuit: & certiſſimam ſalutis & gloriæ ſpem mox futuræ oſtendit. Nam eadem hora vnus ex militibus, Romanus nomine, pulcherrimum conſpexit Angelum; qui Martyris ſanguinem ex vulneribus defluentem linteo abſtergebat. Quo permotus miraculo ac plane ſtupefactus, ad Laurentium ait: Video ante te iuuenem ſidereo ſplendore coruſcantem, & linteo vulnera tua tergentem; ideoque te adiuro per Deum, qui ſuum ad te Angelum dimiſit, ne me derelinquas. Opportunitate vero accepta, à B.

Romanus miles videt Angelum, martyris vulnera curantem.

Lau-

Laurentio cæleſti lauacro expiatus clamare cœpit, ſe Chriſtianum eſſe. Ideoque Imperatoris iuſſu capite truncatus Chriſti martyr eſt effectus; cuius corpus per Iuſtinum presbyterum, noctu in crypta agri Verani ſepultum eſt.

Porro Valerianus, vt Martyrem ſupplicijs fractum aliquando ſuperaret, nihil non moliebatur. Eadem itaque nocte adductum, ad tribunal ſuum, Laurentium, totus quaſi furijs incitatus, ſic compellauit; Vel iam tandem faceſſat artis tuæ magicæ perfidia, & edic nobis genus tuum. Cui Martyr excelſo admodū animo reſpondit; Quod ad genus attinet, Hiſpanus ſum; Romæ autem nutritus & eruditus, atque à cunabilis Chriſtianus, omnem legem ſanctam & diuina edoctus: Tum Imperator. Reuera, inquit, diuinam, quia nec deos cogitas nec tormenta formidas. Rurſus Martyr: In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, tormenta tua non timeo. Tum vero crudelis Tyrannus, priore Martyris cruore nequaquam exſatiatus, Sacrifica, inquit, dijs: ſin minus, nox iſta in tuis expendetur ſupplicijs. Cumque ſanctus Martyr hoc ſacrilegum facinus & facinoris auctorem libera & conſtanti voce deteſtaretur, ignis, & craticula, furcæ ferreæ parantur, ſanctiſſimumque corpus in craticula, ſubiecto igne, ponitur, & furcis ferreis comprimitur. Ibi tum videre licebat admirandum, ſane cumprimis ſpectaculum. Carnifices alij carbones craticulæ ſubijciebant, alij ligna comportabant: alij corpus furcis fortius comprimebant, alij clamores in cælum tollebant: denique cuncta inconditis vocibus perſtrepebant: & ipſe inprimis Valerianus inſtabat & vrgebat, vt ſaltem vel gemitum à Martyre extorqueret, quo ſe victum eſſe oſtenderet.

Sanctus Laurentius Hiſpanus natione.

Aſſatur in craticula S. Laurentius.

At vero Martyr quanquam craticulæ dirè affixus, & ardentibus prunis toſtus, ad Tyrannum lætiſſimo vultu conuerſus: An tu, inquit, miſer exiſtimas, hos mihi carbones ſuppliciū & non potius gratiſſimū præſtare refrigerium? Equidem nunquā iucundius cubaui,

uij nunquam maiori me affectum gaudio in vita meminí. Tu vero vnam iam partem aſſaſti, verſa aliam & manduca; quia iam video quod diu ardentiſſime deſideraui. Hæc clariſſima voce pronuncians, inuictum ſpiritum per manus Angelorum in cœleſtes manſiones deportandum emiſit. Sacratiſſimum illius corpus in craticula relictum Hippolytus ſummo mane rapuit, conditumque aromatibus, in Crypta viæ Tiburtinæ in agro Verano ſepeliuit: Iuſtino presbyt. multa Christianorum frequentia exequias & triduo ſacras vigilias celebrante. Quin etiam tremendum altaris obtulit ſacrificium, populumq; vniuerſum, qui frequens ad vigilias confluxerat, eorundem myſteriorum participem fecit.

Cum ſumma conſtantia & fortitudine tradit ſpiritum.

Iuſtinus presbyter celebrat triduo exequias martyris.

ILLVSTRE MARTYRIVM S. SVSANNÆ *Virginis; Claudij, Præpedignæ & filiorum eius, & Maximi: Ex ijs quæ ſunt apud V. P. Laurentium Surium. Coronati ſunt Anno ab orbe redempto 295. Caij Papæ 12. Anno vero ſequenti Pater Sanctæ Suſannæ Sabinius, atque Caius Papa.*

C. Baron: Annal. Tom. 2.

TEmporibus * Diocletiani & Maximiani Auguſtorum, fuit Romæ presbyter quidam, eadem ciuitate oriundus, Gabinius, vterinus frater Caij Pontificis, vir humanarum diuinarumque literarum apprime eruditus, & genere ac dignitate clarus; vtpote ipſi Diocletiano ſanguine iunctus. Huic erat filia eximia & corporis & animi pulchritudine, Suſanna nomine; artium haud vulgarium cognitione à patre excellenter inſtructa; quam Diocletianus filio adoptiuo ſuo Galerio, * propter raram, quæ in virgine mirifice relucebat prudentiam, coniugem poſtulabat; miſſoque Claudio Gabinij conſobrino, viro valde nobili, inſtabat vrgebatque, vt quamprimùm Maximianus

** An. Imperij eorum 12.*

11. Auguſt.

Gabinius frater Caij Pontificis, pater Suſannæ, vxore defuncta, ordinate factus eſt presbyter.

Suſan-

** Maximiano.* Suſannæ ſacro matrimonij fœdere aſſociaretur. Et quidem Claudius cum mentem Imperatoris Gabinio & Caio eius fratri expoſuiſſet, hortareturque inſtanter, vt magnificas adeo nuptias admitterent, Gabinius animi dubius trium dierum inducias poſtulauit: vt interim & filiæ ſuæ mentem & Caij fratris exploraret conſilium.

Peculiare fuit principibus, vt quem cuperent Imperij ſucceſſorem, eundem in filium adoptarent.

Diocletianus Suſannam Maximiano petit vxorem.

Adiens itaque Suſannam parens aduocato coram patruo, expoſuit ei poſtulatum Imperatoris, vt ſi Spiritui ſancto gratum putaret, Maximianum coniugem admitteret. At verò Suſanna ſubito quaſi ſtupore oppreſſa pedem referre, atque vehementer mirari, vbi nam & patris & patrui ſapientia eſſet, qui virginem parentibus Chriſtianis ortam, & legibus diuinis à teneris imbutam, impuro dæmoniorum cultori matrimonij vinculo copulare vellent. Et ego, inquit, noui me ab ore veſtro, qui propter fidem Ieſu Chriſti cognatum noſtrum negare non timuiſtis, ita inſtitutam, vt ſeruandæ caſtitati & pudicitiæ ſtuderem; quomodo igitur virili me complexu coinquinabo? Equidem corpuſculum hoc meum, quod Spiritûs ſancti eſt templum, Chriſto conſecraui, neq. patiar illud amore humano vnquam pollui. Hoc admirandum planè Virginis reſponſum, non potuit non & patri & patruo lachrymas excutere, & gaudio ſimul incredibili perfundere, cum cernerent teneram virginem Chriſti amore adeo inflammatam, & gratia ſancti Spiritûs ita repletam, vt nihil dubitarent faciè eam minas Imperatoris ſuperaturam. Interea vero Claudius multis pro officio ſtipatus militibus superuenit, Gabiniique ædes ſolus ingreſſus, præ gaudio in oſcula & amplexus ſingulorum ruit. Erant enim non modo ſanguine, ſed & arctiſſima familiaritate ita inter ſe coniuncti, vt nulla res tanti illis eſſet, quam mutuo amori anteponere vellent. Igitur Claudius, poſt datam acceptamq. ſalutationem, iterum Imperatoris mentem eis expoſuit, rogauitq. peramanter, vt tanta affinitate genus & dignitatem amplificare vellent. Ad

Suſanna humanos amplexus recuſat.

1. Cor. 3. & 6.

quę

quæ Gabinius reſpondit, vt ante omnia virginis animum exploratent.

Accitam itaq. coram illis Suſannam, Claudius lachrymans amplecti voluit, & peramanter oſculari; ſed illa auerſo protinus vultu, Noli, inquit, contaminare os meum, quod hactenùs à viro intactum manet. Cui Claudius; Equidem charitatis affectu, non libidinis amore, volui oſculari te dominam neptem meam. Reſpondit Suſanna: Non ob aliud ego recuſo oſculum tuum, quam quod os tuum idolorum ſacrificijs pollutum eſt. Tum ille, Ecquid faciam, vt hac immunditia expietur? Cui Suſanna; Crede in Deum viuum, & abiurata nefanda idolorum ſuperſtitione, Chriſtianæ religionis ſacris initiare. Claudius, Nihil, inquit, recuſo tantum nè Diocletiani Auguſti petitio retardetur. Tunc Caius Pontifex præſaga mente ſermonem Claudi excipiens, Obſecro te, inquit, mi frater, vtere conſilio meo, neque differas fuſum à te ſanctorum ſanguinem digna pœnitudine redimere: ſcelerumque tuorum ſordes ſalutari lauacro expiare. Si feceris, quæcunque poſtulas, omnia tibi præſtabuntur. Eadem hora Suſanna ſalutis eius vehementer cupida, Ad Caij ſe pedes abiecit: obteſtans ne Claudium expiare negligeret: ſed confeſtim optatam illi ſalutem conferret. Hæc ea orante, Claudius, cum vera in Chriſtum fide omnia facinora ſua plenè diluenda à Caio Pontifice eſſet certificatus, demum credidit: ac humi proſtratus, & caput puluere aſperſus, pariter lachrymari & ſcelerum ſuorum veniam à Deo rogare. Tunc Pontifex gaudio ſane magno perfuſus Catechumenum fecit, ac ſalutari doctrina inſtructum dimiſit. Ille vero domum regreſſus, magna animi alacritate coniugi ſuæ expoſuit, quomodo Suſannæ neptis ſuæ precibus, à priſtino errore & idolorum cultu liberatus, ad Chriſtianam acceſſiſſet fidē, ſeque ad ſanctiſſima Chriſti ſacra breui percipienda componeret.

Suſanna recuſat oſculum idololatriæ

Suſanna pro Claudij ſalute ſupplicat.

Conuertitur Claudius precibus Suſannæ.

Eius permota ſermonibus Præpedigna coniunx eius

Præpedigna uxor Claudij.

eius, eadem hora ad Gabinium abijt, eandemque ſibi Chriſti gratiam profuſis lachrymis impartiri petiit. Nocte vero ſubſequutus Claudius cùm duobus filiis Alexandro & Cuthia, ſacro baptiſmate à Gabinio presbytero luſtratus eſt; vxor vero eius cum filiis, eadem hora per Caium Pontificem eiuſdem lauacri in Chriſto diuites effecti ſunt. Deinde omnes pariter ab eodem præſule ſacro chriſmate confirmati, cœleſte epulum, quo corpus & ſanguis Chriſti Ieſu continentur, percepêre. Ab eo vero die Claudius facultates ſuas Chriſtianis pauperibus erogare, cuſtodias officioſe inuiſere, vincula ſanctorum laxare, & nocturno tempore magno cùm gaudio illis miniſtrare.

Claudius cum vxore & filiis baptizantur, & confirmantur chriſmate.

Poſt menſem vero & dies ſedecim, Diocletianus, miſſo ad Claudium Maximo Comite eius fratre, de nuptiis Suſannæ certior fieri voluit. Vt autem Maximus ad Claudium, quem aduerſa valetudine domi teneri fama erat, venit: vidit eum duro amictum cilicio precibus intentum, & macie ac ſqualore confectum, profuſis lachrymis Chriſti numen implorantem. Quare admiratione confixus, cauſam tantę afflictionis quęſiuit. Tunc Claudius fratri totam rei geſtæ ſeriem pandens, nocte eum ad ædes Gabinij adduxit; vt plenius cognoſceret quanta in Suſanna prudentia, quanta caſtitas, quanta denique eſſet humilitas, Porro Maximus, viſa Suſanna, caſto illius amore exarſit; atque honoris & officij ergô verecundæ puellæ manus exoſculabatur. Illa vero id reſpuebat. Interim omnibus illis Chriſti numen profuſo gaudio celebrantibus, vocatus adfuit Caius; qui iuxta Eccleſiam à ſe conſtructam, prope Saluſtij palatium domicilium habebat. Is vero, quod ſe ad palmam martyrij vocari ſperaret, tanto cum deſiderio ingreſſus eſt, vt omnes ad illius conſpectum humi caderent. Deinde data de more benedictione, Maximus quanquam paganus, & ab eccleſiæ ceremonijs adhuc alienus; pedes tamen Pontificis ad aliorum exemplum cum reuerentia exoſculatus, aduentûs ſui cauſam expoſuit; nimirum miſſum ſe ab

Claudius veſtitus cilicio orat aſſiduo.

En antiquam valde conſuetudinem oſculandi pedes Pontificis.

Augu-

Auguſto nuncium, vt poſtulatam per fratrem Claudium Gabinij filiam, tandem aliquando Maximiano adduceret coniugẽ At vero Caius; Puella, inquit, hæc iam Chriſto à Deo patre omnipotente deſponſata eſt: nec alium coniugem admittere poteſt. Reſpondit Maximus, Quicquid à Deo datur, ſempiternum eſt. Quin igitur, inquit Caius, & tu ſempiternam accipis vitam? ſimulq; luculento ſermone de Chriſtianæ religionis præſtantia ad Maximum diſſerens, eum permouit, vt relicto errore, ad Chriſti ſacra vehementer tranſire cuperet. Nec mora; Caius, indicto illi ieiunio, Gabinio fratri eum catecheſi imbuendum tradidit; à quo probè inſtructus, omniaq. Chriſti ſacramenta edoctus, ab ipſo demum Caio luſtratus eſt: & ſacro ad luctam inunctus chriſmate, corporis & ſanguinis Chriſti cum reliquis particeps effectus eſt.

Caius Maximum conuertit.

En antiquiſſimum vſum confirmationis.

Ab eo die omnes animis arctiſſimè coniuncti, communi domo vſi ſunt; in qua diu noctuq. Chriſti laudes concinerunt, & gaudio mirè feſtiuo diuinum numen concelebrârũt. Maximus autem ſingulis noctibus facultates ſuas pauperibus erogabat, & ea pietatis opera præſtabat, quæ minimè obſcura nomen illius apud Diocletianum deferebant. Porro Diocletianus, audita rerum à Claudio & Maximo geſtarum gloria, Iulio cuidam poteſtatem dedit, vt omnes, excepto Caio Pontifice, comprehenderet, & Gabinium quidem bresbyterũ cum filia Suſanna cuſtodiæ mancipare: Claudium vero cum vxore Præpedigna & filijs Alexandro & Cuthia, itemq. Maximum, flammis concrematos, ad Oſtia Tyberina in aquas iactaret. Hi igitur glorioſo hoc martyrio vitæ curſum abſoluerunt: Illi vero carceribus mancipati ſunt. Poſt dies vero quinque & quinquaginta, Suſanna fuit Serenæ Auguſtæ Imperatoris Diocletiani coniugi tradita, vt eam à ſuſcepta religione abduceret: perſuaderetque vt Maximiano ſe matrimonij vinculo coniungeret. At Serena, quæ occultè rei Chriſtianæ operam dabat, venientem ad ſe Suſannam peramanter excepit:

Maxim. ſua dat pauperibus

Claudij ac vxoris & filiorum martyriũ. Item & Maximi.

Suſanna committitur Serenæ, vxori Diocletiani, occulta Chriſtianæ

pit: eamque in confeſſione Chriſti vehementer corroborauit. Cum diebus pluribus eam apud ſe detineret, vna ſimul cum ea ex Chriſtianorum inſtituto, diu noctuque quæ erant Chriſtianæ religionis officia frequentabat.

Cum vero innotuiſſet Imperatori Suſannam perſtare in ſententia de Chriſtiana fide ſectanda, ac coniuge refutando, eandem in Gabinij patris domum reduci mandat. Ad quam Maximianus Cæſar, cui eam Diocletianus ſpoponderat, noctu veniens vim virgini illaturus, reſilijt correptus numine; cuius vulgore eam ambiri atque cuſtodiri vidit; ſed totum magiæ tribuitur, cum Diocletiano, quod acciderat, aperitur. Quamobrem miſſo ad eam Macedonio, iubet eam occultè ſubijci quæſtioni, & in refragantem animaduerti. Abijt ille, conuenit eam, admouet tripodem, iubet thura offerre Iouis quod ſtatue erat ſimulacro; ſed deteſtata illa facinus, flexis genibus Deum eſt deprecata, vt abominabilem impietatem euerteret. Adfuit illi protinus numen diuinum, Iouiſque ſtatuam ab oculis omnium ſublatam, in plateam ante palatium Saluſtij proſtrauit. Quæ cum à Macedonio renunciarentur Diocletiano, iuſſit eam intra domeſticos parietes gladio necari; quo percuſſa, ſpiritum Deo reddidit; ſicq. glorioſam martyrij coronam, laureæ virginitati adiecit.

Cladio necatur S. Suſanna.

Vt autem Serena Auguſta comperit Suſannā martyrium ſuum forti animo conſummaſſe, gaudio incredibili exultans, noctu in ædes illius aduenit, corpuſq. ſuauiter ampl ectens, proprijs curauit manibus; linteo inuoluit, & aromatibus conditum opere polinctorio, in Arenario in crypta apud ſanctum Alexandrum tertio Iulius Auguſti ſepeliuit; Velum autem ſuum quo ſacrum cruorem abſterſit, apud ſe in theca argentea retinuit, & diu noctuq. ſurtiuis precibus ibidem ſedula incubuit. Caius vero eadem in domo, vbi percuſſa martyrium abſoluit, iugiter Deo ſacrificium pro eius commemoratione obtulit. Erat enim coniuncta domus

En Commemoratio Sanctorum in Miſſa ſacrificio.

mus Caium eum ædibus Gabinij patris eius. Atq. inde factum eſt poſtea, vt ſtatio Chriſtianorum in duabus illis ædibus fuerit inſtituta. Facta ſunt hæc in ſexta Regione, apud Vicum Mammuri ante forum Saluſtij. Poſt hæc pater Suſannæ Gabinius eadem ex cauſa, & Caius Papa martyrium ſubîere; ſiquidem poſtquam annos duodecim menſes 4. & dies 5. magna cum laude ſanctitatis, ſedem Pontificiam rexiſſet, & annos admodum octo pro ſalute Eccleſiæ, Diocletiani furorem fugiens, in Cryptis latitaſſet, tandem cum fratre Gabinio ad diu deſideratam martyrij gloriam lætus peruenit: ſepultus in cœmeterio Caliſti, via Appia, decimo Kalend. Maij.

Mentio eſt de vico Mammuri ſeu Mamurci, in Regione Sexta, apud Sextũ Rufum, & P. Victori.

*VITA S. GAVGERICI *, EPISCOPI Cameracenſis: Ex ea quæ extat apud V. P. Lauren. Surium. Fuit hic quintus eius ſedis Antiſtes. Deſiit ab humanis Anno Incarnati verbi 594.*

*Al. Gauderici.

C. Baron. In Not. Martyr. Rom.

Ioan. Molã in Nat. Belgii. 11. Auguſt.

BEatus Gaugericus, Iuodio Galliarum oppido Diœceſis Treuirenſis, patre Gaudentio, matre Auſtridiola, etſi pro elati ſanguinis faſtu nec ſummis, nec infimis, Chriſtianis tamen & ingenuis atq. orthodoxis editus eſt parentibus. Qui cum procedente ætate ſacrarum literarum ſtudijs traditus eſſet; ea vitæ continentia & morum integritate inter omnes effulſit, vt Magnericus Treuirenſis Antiſtes, cum parœciam ſuam peragraret, & ad caſtri illius Eccleſiam perueniſſet, Gaugerici moribus vehementer delectatus, eum in Clerum adoptaret: & Diaconũ ordinaret. Ille leuitico ſublimatus miniſterio, in ſingulos dies magna virtutum incrementa caſtiſſimis moribus adiecit, ac ſummma contentione laborauit, vt alios quamplurimos cœno peccatorum immerſo, inde extraheret, errantesque mortales ad rectum ſalutis iter reduceret; Cum igitur quodam tempore loca

Patria & parentes.

Magnericus Treuirenſis antiſtes eum diaconũ ordinat.

Digitized by Google

orationis more ſuo adiret, quendam horrenda ſanè vtriuſq. hominis lepra laborantem obuium habuit; corporis externa ſuperficie luridum, & fœdis gentiliſſmi erroribus animo corruptum ac ſqualidum, Cognoſcens autem vir beatus corporis deformitatem à peccatorum putredine profectam, hominem aggreditur, hortaturq. nihil iam mortale ſonans, vt priſtinis erroribus relictis, veram Chriſti fidem amplectatur; vt melioris vitæ ſtudio cum Deo in gratiam rediens, à lepræ fœditate purgari mereatur. Ille mox idolorum ſpurcitiei renuncians, Chriſtianum ſe forè promiſit, ſi optata ſalute potiretur. Nec mora. Gaugericus extemplo eum ad ſacerdotem tanquam Naaman ad Iordanem adduxit, vndis ſalutaribus expiandum; Vbi ſimulatq, baptizatus eſt, quod peccatis iam vacuus eſſet, ipſa externa corporis habitudo oſtendit; tanta in illo munditia apparente, vt nunquam lepra infectus fuiſſe videretur. Eum vero Chriſti ſeruus Gaugericus è fonte ſuis ſacris manibus ſuſcepit, & poſtea literis imbutum, coronæ fratrum religioſorũ ſociauit. Deinde Epiſcopus factus, per ſingulos gradus vſque ad ſacerdotij culmen eum euexit.

4. Reg. 5. Sanat leproſum.

Interea increſcente beati viri fama, & odore ſanctæ exiſtimationis longè lateq. ſeſe diffundente, Vedulphus Cameracenſis antiſtes, rebus humanis exemptus, ad meliora commigrauit. Igitur grex eius paſtore deſtitutus, comperta iam viri ſancti fama, vno animo & pari voluntate tum Clerus, tum populus à Childeberto Francorum Rege Gaugericum ſibi Epiſcopum poſtulârunt. Annuit benignè eorum poſtulato Rex; miſſiſq. ad Ægidium Rhemenſem Epiſcopum literis, mandauit, vt Gaugericum Epiſcopali honore digniſſimum, incunctanter in Cameracenſis Eccleſiæ ſede collocaret.

Vedulphus Epiſcopus Cameracenſis moritur.

Succedit Gaugericus.

Ordinatus igitur Epiſcopus, dictu mirum quanta vitæ innocentia ac ſanctimonia ſedem illam adminiſtrauerit. Nihil ei in ea dignitate prius fuit, quam vt miſeris & egenis conſuleret, & nexibus tam corporis

Eximia eius in

Digitized by Google

ris quam animæ conſtrictos ſolueret; & omnibus denique viſcera miſericordiæ aperiret. Quodam tempore cum oues ſibi à Domino commiſſas inuiſere vellet, fortè carceris cuiuſdam oſtium præterijt, vbi homines duodecim nequaquam innoxij ferreis conſtricti vinculis detinebantur. Id percipiens vir pius more ſuo miſericordia permotus, multis precib. apud VValdonium * eius loci Comitem egit, vt miſeros illos ſibi donaret. At ille ſuperbia tumidus, & mundanæ potentiæ faſtu inflatus, beati viri preces contempſit. Sentiens vir Dei ab illo ſe repulſum, cum humanum auxilium non ſuppeteret, totum ſe ad deprecandum Dominum contulit, orans, vt è carceris ſquallore erepti, in ea Eccleſia, quam ipſe petebat, ſub totius populi conſpectu inuenirentur. Mox diuinitùs manicæ ferreæ confringuntur, compedes diſſoluuntur; & in Eccleſiam, ad quam vir ſanctus deducebatur, illi iam nexibus liberi, Angelo ductore, celeriter ingrediuntur; in quam intrante etiam beato Gaugerico, Clero populoq. ſpectante, qui paulò antè vincti fuerant, flexis poplitibus, dicunt ei; Nos ſumus illi, qui tuis precibus ex interiori ergaſtulo, ſanctæ matri Eccleſiæ modo ſumus reſtituti. Audiens hoc vir pius, gaudio repletur, & gratias agens Deo, dicit Comiti, qui cum cæteris huic ſpectaculo admirandus intererat; Iam vel expertus agnoſce, vir generoſe, potentiorem eſſe Dei miſericordiam, compeditos ſoluentem, quam tuam ſeueritatem hos in vincula coniectos perdere volentem. Deinde ſalutaribus monitis inſtructos, ad ſua quemq. liberos reuerti permiſit.

pauperes & peccatores benignitas.

** al. VValdonem.*

Precibus ſuis vinctos & carcerem ſoluit.

Confirmatus porro in ſede ſua, ſacris habendis cōcionibus dabat operam; nec modo pluebat verbis, ſed etiam miraculis coruſcabat. Cumq. pro Galliarum conſuetudine, rogationes triduano cōuentu fierent, & vir ſanctus veneratione pleniſſima ieiunijs, eleemoſynis & pſalmodijs eas excoleret, contigit eum obiter tranſire carcerem, in quo viri tres iuſſu VVala-

Dies rogationum antiquitus obſeruati.

lacharij Tribuni vinculis implicati tenebantur. Solita igitur humanitate, Tribuno præſenti ſupplices obtulit preces, vt miſeros illos ſibi ad meliorem frugem reuocandos largiretur. Negat ille; Gaugericus ante fores carceris proſternitur, orat aliquantiſper, vt omnipotentis Dei clementia præſtet, quod Iudex ſuperbus & ita eb ius recuſat. Surgit inde ab oratione, & protinus vincti nutu præpotentis Dei nexibus ſuis expediuntur. Adhibet tum illis venerandus præſul animarnm medicinam, & ſic mente atq. corpore abſolutos, & vt deinceps emendationi vitæ ſtudeant admonitos, ad propria remittit.

Item alios vinctos precibus ſoluit.

Dum igitur ſic creſcit, & tum publicè, tum priuatim diuulgatur beati antiſtitis fama celebris, ad Clotarij Regis aures quoq. pertingit. Is comperta eius ſanctitate, de domo æternitatis ſecum pertractans, in ſaluberrimam incidit cogitationem; vt per manus tanti viri, eleemoſynæ pauperibus Chriſti diſtribuerentur. Mox igitur à Rege vocatus adfuit, & quæ ille in pauperum vſus contulerat, liberali manu diſtribuenda ſuſcipit. Interim apud ſe perquirebat, quomodo ea ſic poſſet expendere, vt inde conſolatio præcipua ad inopes rediret; conuenienter illi ſententiæ; *Deſudet eleemoſyna in manu tua, donec inuenias iuſtum, cui tradas eam.* Venit autem illi in mentem, vt ad beatiſſimi Martini limina properaret, ibiq. pro ſuis & ſuorum erratis, tanti viri interuenientibus meritis, Dominum deprecans, prout dignum videretur, etiam in vſus ſanctorum pauperum daret. Cum ergo itineri ſe dediſſet, prope Turones cæcus quidam triginta annis lumine orbatus, vt audiuit beatum Gaugericum tranſire, clamauit obſecrans, vt per eius preces, à Sole iuſtitiæ Chriſto Domino illuminari mereretur. Itaq. vir ſanctus diuinæ miſericordiæ confidẽs, dextera ſua oculis cæca caligine diu preſſis, ſanctæ Crucis ſignum impreſſit, & cæcitatem omnem ſancta manu deterſit.

Rex Clotarius per eum curat diſtribui eleemoſynas.

Cæcum illuminat.

Morante viro Dei apud fanum Martis in diœceſis ſuæ

ſuæ territorio, negotiator quidam pueros captiuos vinculis conſtrictos per eum locum venundandos duxit. Id vbi comperit ſanctus Epiſcopus, precibus ab eo obtinere contendit, vt vinctos illos pro peccatorum ſuorũ remiſſione dimitteret, atq. in ſupremo illo horrendo ſane mundi die, eius operis mercedem æternam ſecurus expectaret. At mercator ille, auaritiæ mancipium, obſtinato animo quibus potuit modis ſeſe excuſauit, nec ſancto antiſtiti obſequi voluit. Orat ergo beatus præſul clementiſſimum Deum, vt ipſe ſua immenſa virtute pręſtet, quod mercator ille lucris inhiãs negabat. Abit interea negotiator ad hoſpitium ſuum; & ecce nutu diuino ſomno grauiſſimo opprimitur. Id vero cernentes captiui, nexibus diſſolutis, ad Epiſcopum confugiunt. Inde expergefactus mercator, videt non adeſſe vinctos: ſuſpicatur eos beati antiſtitis precibus ſibi ereptos eſſe: properè accedit Eccleſiam, in qua vir Dei operi diuino incumbebat: inuenit quos quærebat, ſui liberatione lætantes: & qui prius noluit ſponte obtemperare Gaugerici precibus, diuinæ potentiæ vel intuitus ceſſit. *Captiuos liberat precibus.*

Obtinuit cathedram ſuam beatus antiſtes ad annos plus minus triginta nouem, virtutibus inſignis, miraculis celebris, fide integer, operibus bonis perpetuo intentus. Et licet animum inſtar arcûs ſemper haberet intenſum, attamen corporis viribus deficientibus, iam ætate prouectus, tertio Idus Auguſti obdormiuit in Domino. Sepultus eſt autem in Baſilica, quæ eſt in montis vertice, ab ipſo in honorem S. Medardi conſtructa: qui locus haud procul abeſt Cameraco: olim dæmonum cultui ab idololatris in animarum perniciem dedicatus. Sed vir Dei Gaugericus idola exterminauit: lucum ſuccidit: & locum ſpurcitijs addictũ, in orationis & ſacrificij ædem mutauit. Itaque locus ille & beati viri memoria eſt venerabilis, & nundinis celeberrimus: præſtanturq. illic vſq. ad præſens beneficia diuina, in laudem Domini noſtri Ieſu Chriſti: cui eſt honor & gloria in ſecula ſeculorum: Amen. *Obitus eius.*

C. Baron. in Not. Martyrol. Roman.

VITA S. CLARAE VIRGINIS, SANCTItate & Miraculis Clariſſimæ; Ex ea quæ iuſſu Alexandri IV. Pontificis, conſcripta eſt; qui eam inter ſanctas cenſuit adnumerandam, anno Domini milleſimo ducenteſimo quinquageſimo quinto; cum iam ante biennium ex hac vita migraſſet.

12. Auguſt. Patria & Parentes eius.

ADmirabilis Virgo Clara vocabulo & virtute, Aſſiſij claro ſatis genere oriunda, ex progenie militari, ab vtroque parente originem traxit. Familia nequaquā obſcura, ſplendidis inſtructa facultatibus, genus omne celebre reddebat. Pater eius miles, quanquam pro voto, pietatis operibus incumbere non poſſet, minimè tamen Chriſtianæ militiæ arma abiiciebat. Mater autem, Hortulana nomine, diu noctuque diuinis obſequiis inſudabat: & quamuis maritali ſubdita iugo, ſumma tamen mariti voluntate, loca quondam ſacris Chriſti Ieſu veſtigiis preſſa, religionis ergo luſtrauit: & Apoſtolorum limina, haud vulgari pietatis ſtudio viſitauit. Cumq. iam non mediocriter bonis abundans fructibus, fructiferam in horto Eccleſiæ plantulam paritura eſſet, & de partûs periculo ſolicita ante Crucem in Eccleſia oraret, vocem ſibi audire viſa eſt: Ne paueas mulier; ſalua enim lumen quoddam parturies, quod ipſum mundum clarius illuſtrabit. Quo edocta oraculo, natam infantulam Claram appellari voluit.

Mater eius Hortulana alitus de filia ſanctitate fit certior.

Igitur edita in lucem paruula, mox ſancto cœpit clarere lumine, atq. intra teneros annos morum ſplendere ſancta probitate. Docili corde primum ex matris ore fidei rudimenta ſuſcepit: quæ deinde operibus ſane præclaris exercuit. Pauperum enim cura tanta ei inerat, vt præter alia, quæ larga manu de abundantia domûs ſuæ pauperibus erogabat, proprio etiam

Magna eius cura & be-

iam corpuſculo delicata ſubtraheret cibaria, quibus clam viſcera pupillorum reficiebat. Stud um vero orationis adeo illi amicum erat, vt congerie lap llorum, ſuas oratiunculas Domino annumeraret, cùm ſignacula illa, quæ Roſaria vocamus, ad manum non haberet. Vbi autem ſancti amoris ſtimulis ſe ſauciari præſenſit, ilico mundani floris pictura inſtabili contempta, ſpiritûs vnctione prædocta, rebus vilibus precium imponere vtilitatis ſtuduit. Sub veſt bus namque precioſis ac mollibus, ciliciolum induit abſconditum; & dum mundo exterius florere videbatur, Chriſtum interius induta erat. Denique ſuis eam nobiliter maritare volentibus, diſſimulato in poſterum mortali coniugio, virginitatem ſuam Domino deuouit. Talia fuère in domo materna delibamenta virtutis, tales primitiæ ſpiritûs; talia præludia ſanctitatis; quæ quamuis ea diligenter occultaret, ipſa tamen, inſtar optimorum aromatum, ſua fragrantia in populum emanabant.

Benignitas erga pauperes.

Induit cilicium ſub veſtibus precioſis.

Vouet virginitatem.

Audiens vero tunc celebre nomen Franciſci, qui velut nouus homo, obliteratam in mundo viam perfectionis, nouis virtutibus renouabat, mox magno eius videndi deſiderio flagrabat; nec minus ille celebri gratioſæ puellæ fama perflatus, videre hanc & alloqui cupiebat; ſi quo modo, qui regnum mundi depopulaturus aduenerat, nobilem iſtam prædam ſeculo nequam poſſit eripere, ſuoque Domino vendicare. Viſitat ille iſtam, & ſæpiùs iſta illum, viſitationum ſuarum tempora moderantes, quibus diuinum illud ſtudium nec percipi ab homine poſſit, nec rumore publico detrectari. Nam vnica tantùm familiari ſocia comitante, paternos lares puella egrediens, clandeſt nos ad virum Dei frequentabat acceſſus; cuius ſibi verba flammantia, cuius vltra hominem opera videbantur. Hortatur eam Franciſcus ad mundi contemptum, ſpeciem ſeculi aridam & ſpem deceptiuam, viuo ſermone demonſtrat. Inſtillat auribus eius dulcia connubia Chriſti; aperit æternorum intuitum gaudiorum; quorum conſpectu mundus illi vileſceret. Quid multis? Virgo cœleſti igne

Cupit videre S. Franciſcũ: cuius vita habetur 4. Octobris.

Frequenter accedit S. Franciſcum.

ſuccenſa, terrenæ gloriam vanitatis ſic ex alto contempſit, vt nihil iam de mundi applauſu eius affectibus inhæreret. Ex tunc Franciſci conſilio ſe totam committit, ipſum poſt Deum ſtatuens ſuæ directionis aurigam. Pendebat ex inde anima eius ad ſacra illius monita, & de bono Ieſu calido excepit pectore, quidquid promit ille ſermone. Moleſte iam fert ſecularis ornatûs decorem, & ne ſpeculum illibatæ mentis mundanus puluis vlterius inquinet, conſilio beati patris Franciſci, ſolenni Palmarum die compta & ornata proceſſit ad palmam, & in turba dominarum, feſtiuo ſplendore puella præradians, cum reliquis intrauit eccleſiam. Nocte vero ſequenti ad ſancti mandatum ſe præparans, optatam fugam cum honeſta ſocietate aggreditur. Cumque oſtio conſueto exire non placuit, aliud oſtium, quod lignorum & lapidum pondera obſtruebant, miranda ſibi fortitudine, propriis manibus reſerauit.

Eligit Franciſcum in patrem ſpiritualem.

Igitur domo, ciuitate & conſanguineis derelictis, ad ſanctam Mariam de Portiuncula feſtinauit; vbi mox reiectis ſordibus Babylonis, mundo libellum repudij tradidit: ſimulque cum crinibus ornatus varios dereliquit. Cùm autem coram altari beatæ Mariæ, ſanctæ pœnitentiæ ſuſcepiſſet inſignia, & quaſi ante torum huius Virginis, humilis ancilla Chriſto nupſiſſet, ſtatim eam ad Eccleſiam S. Pauli, Franciſcus deduxit, donec aliud altiſſimus prouideret in eodem loco mauſoleum.

Conſilio S. Franciſci fugit mundum.

Interea rumore ad conſanguineos volante, factum & propoſitum virginis damnant, & conglobati in vnum, ad locum currunt: tentant quod obtinere non poſſunt. Violentiæ impetum, venena conſiliorum, blanditias adhibent promiſſionum; ſuadentes ab huiuſmodi vilitate diſcedere: quia nec generi congruat, nec exemplum habeat in contracta. At illa pannos apprehendens altaris, caput denudat attonſum, firmans ſe nullatenùs à Chriſti ſeruitio vlteriùs auellendam. Creſcit animus, bello creſcente ſuorum: vireſque

Cognati eam reuocare conantur.

Digitized by Google

quæ miniſtrat amor iniurijs laceſſitus. Sic ſic per plures dies cum in via Domini obicem pateretur, & ſui ſe opponerent eius propoſito ſanctitatis, non collapſus eſt animus, non feruor remiſſus: ſed inter verba & odia ad ſpem animum tamdiu reformat, donec propinqui retuſa fronte quieſcunt.

Paucis interiectis diebus, ad Eccleſiam ſancti Angeli de Panſo tranſiuit; vbi cùm animus inquietudine quadam exagitaretur, tandem ad Eccleſiam S. Damiani, beati Franciſci conſilio, commigrauit. Ibi mentis ancoram quaſi in certo figens, non iam pro loci mutatione vlterius fluctuat, non pro arctitudine dubitat, nec pro ſolitudine reformidat. Hæc eſt illa eccleſia, in cuius reparatione Franciſcus miro deſudauerat ſtudio, cuiuſque ſacerdoti pecuniam obtulerat pro opere reparando. In huius locelli ergaſtulo, cœleſtis amore ſponſi, virgo ſe Clara concluſit. In huius cauerna maceriæ, columba deargentata nidificans, virginum Chriſti collegium genuit; monaſterium ſanctum inſtituit; pauperum dominarum ordinem inchoauit. Hîc per duos & quadraginta annos, diſciplinæ flagellis corporis ſui alabaſtrum fregit, vt domus Eccleſiæ fragrantia vnguentorum repleretur.

Ad S. Damiani Eccleſiam cõmigrat: ac ibidem ſe includit.

Paulo enim poſt, odore ſanctitatis eius per proximas ſparſa regiones, dictu mirum, quanta alacritate virgines pariter & mulieres, nobiles & illuſtres, amplis contemptis palatiis, ad eam confluxerint, eiuſque exemplo arcta ſibi monaſteria conſtruxerint; vt Chriſto ſoli deinceps viuerent. Neque cœleſtis huius benedictionis vena, quæ in valle Spoletana ſcaturiit, breues intra terminos diu concluſa permanſit, ſed diuina prouidentia longe lateque in orbem erupit, & vbique animas in vaſto mundi huius oceano errantes, ad portum ſalutis tranſuexit. Nonnullę namque Ducum ac Regum matrimonio dignæ, Claræ inuitante præconio, arctam ſalutis viam libenter arripuerunt, monaſteria ſuis ſumptib. exſtruxerunt; & non modo ciuitates,

Multas Virgines & illuſtres matronas, ſuo exemplo, ad ſuaue Chriſti iugum inuitat.

Multa conduntur S. Claræ monaſteria.

tes, ſed ipſa quoque campeſtria & montana loca, cœleſtis huius ædificij fabricis decorârunt.

Studium humilitatis. Hæc ſui Ordinis lapis primarius, ac fundamentum, in fundamento ſanctæ humilitatis, virtutum omnium fabricam, ab ipſo principio ſtuduit collocare. Cùm enim B. Franciſco obedientiam ſanctè promiſiſſet, à promiſſo nullatenùs deuiauit. Triennio vero poſt conuerſionem ſuam, nomen & officium Abbatiſſæ declinans, ſubeſſe potiùs voluit, quam præeſſe: & inter Chriſti ancillas ſeruire libentius, quam ſeruiri. Sed cùm B. Franciſco cogente, regimen dominarum ſuſcipere deberet, non tumore, ſed timore cæteris ſe præferri paſſa eſt; *Cogitur eſſe Abbatiſſa.* ſi tamen illa prælata dicitur, quæ nullos famularum reſpuens actus, omnibus miniſtrabat; infirmarum ſedilia lauabat; ſuo illo nobili ſpiritu nec ſordida fugiens, nec fœtida perhorreſcens. Pedes famularum deforis reuertentium ſæpius abluit, & ablutis oſcula impreſſit.

Paupertatis ſtudium Paupertati ſpiritûs, quæ vera humilitas eſt, paupertas rerum omnium mirifice congruebat. Et quidem cùm primo conuerſionis ſuæ tempore paternam hæreditatem, quæ ad eam peruenerat, diſtraxiſſet, diſtractamque pauperibus, nihil ſibi de precio ſeruato, erogâſſet, tam ſtrictum cum ſancta paupertate fœdus inijt, vt ab Innocentio, tertio eius nominis Pontifice, priuilegium poſtulauerit paupertatis, ne deinceps vnquam terrenorum puluis, ad ſacrum eius inſtitutum tranſiret, neue res peritura amantem ab amato ſecluderet, aut curſum eius cum Domino impediret. Sed accipe nunc, quanta quamque admiranda paupertatis amatrix meruerit operari.

Cum die quodam refectionis tempore, vnicus tantum in monaſterio eſſet panis, iubet ſancta panem diuidi, & vnam quidem partem fratribus mitti, alteram vero ſororibus reſeruari. Deinde mandat de retento dimidio, iuxta dominarum numerum, partes fieri quinquaginta, & ſingulis vnam diſtribui. Ad quod mandatum diſpenſatrix cum obſtupeſceret, diceretque opus

eſſe

eſſe antiquis Chriſti miraculis, vt modicum panis quinquaginta reciperet ſectiones, Clara reſpondit: Fac filia ſecura; quod dico. Tum filia matris implere feſtinat mandata; mater vero ad Chriſtum ſuum properat, pia cum filiabus deſtinare ſuſpiria. Creſcit diuino munere, inter frangentis manus parua illa materia, & cuilibet extitit portio copioſa. Pari virtute, altero quodam die, vacuum vaſculum; oleo plenum inuentum fuit.

Precibus ſuis panem mirabiliter multiplicat.

Item Oleũ.

De admiranda carnis eius maceratione, ſilere magis quam loqui forſitan expediret, cùm talia fecerit, in quibus audientium ſtupor, cum veritate rerum contendit. Nam quæ conuentio carnis virgineæ; ad veſtem porcinam? Procurauerat ſibi virgo ſanctiſſima veſtem de corio porci, quam verſa ad carnem hiſpida tonſura pilorum, ſecreto ſub tunica deferebat. Vtebatur nonnunquam duro cilicio, de pilis equorum nodoſe conſerto, quod hinc inde cordulis rudibus ſtringebat ad corpus. Nuda humus, & interdum ſarmenta vinearum lectum præbebant, lignumque durum præſtabat ſub capite officium puluinaris. Poſtquam autem corpus tanta ſeueritate tractatum; longa cœpit infirmitate fatigari; iubente Franciſco, ſacco paleis pleno eſt vſa. Porro in ieiuniis tantus erat rigor abſtinentiæ, vt ſacro quadrageſimali tempore ſicco pane & aqua, ſolis Dominicis diebus vini vſum admittens, victitaret. Interim vero tribus cuiuslibet hebdomadæ diebus, ſecunda videlicet, quarta & Sexta feria, omnis alimenti expers, precibus & rebus diuinis tantùm, ſpiritum paſcebat. Quod tamen trium dierum exitiale ieiunium, cùm à B. Franciſco, tum ab Aſſiſij epiſcopo interdictum ei poſtea fuit: ne corporis vigorem penitùs eneruaret. Et quidem cùm ſic in carne præmortua eſſet, ſpiritu adeo vigebat, vt dies noctesque in oratione peruigil & inuicta ſemper maneret. Lachrymanti ſemel in oratione profunda nocte, adſtitit angelus tenebrarum in forma nigri pueri, ipſamque monuit, ne tantis lachrymis lumen oculorum amitteret, & cæcitate miſeranda aliis ludibrio eſſet.

Admiranda carnis afflictio in tenera Virgine.

Diabolus eius preces & lachrymas impedire conatur.

Digitized by Google

eſſet. Cui ſanctiſſima virgo ilico reſpondit: Cæcus non erit, qui Deum videbit. Quo reſponſo confuſus ille diſceſſit.

Libet hic orationum eius recitare magnalia. Illa tempeſtate, quam ſub Imperatore Frederico in diuerſis mundi partibus ſuſtinebat Eccleſia, Vallis Spoletana de calice iræ frequentius imbibebat. Erant in ea pro ciuitatum expugnatione acies militum & Saracenorum examina velut apum conſtituta. Cumque in Aſſiſium, peculiarem Domini ciuitatem, hoſtilis ſemel furor irrueret, & iam ipſis portis exercitus appropinquaret, Saraceni, gens peſſima, qui ſanguinem ſitiunt Chriſtianum, & omne nefas impudentiùs audent, apud ſanctum Damianum intra clauſtrum virginum confluxerunt. Liqueſcunt dominarum corda timoribus, tremunt formidine verba, & ad matrem referunt fletus ſuos. Quæ impauida corde, ſe infirmam ad oſtium, præcedente ſacratiſſimo corpore Chriſti, duci iubet. Cumque ſe totam in oratione coram Domino proſtrauiſſet, Chriſto ſuo cum lachrymis ait; Placet mi Domine, inermes ancillas tuas, quas tuis amoribus in-nutriui, manibus ecce tradere paganorum? Cuſtodi Domine, precor, has famulas tuas, quas ipſa in præſenti articulo cuſtodire non poſſum. Mox de nouæ gratiæ propitiatorio, vox quaſi puerili ad eius aures inſonuit; Ego vos ſemper cuſtodiam. Mi Domine, ait, & hanc ſi placet, protege ciuitatem, quæ nos pro amore tuo ſuſtentat. Et Dominus ad eam; Grauamina ſuſtinebit, ſed meo munere defendetur. Nec mora. Statim canum illorum repreſſa paueſcit audacia, & per muros, quos aſcenderant, celeriter exeuntes, orantis virtute deturbati ſunt.

Magna virtus orationis eius.

Præſens Chriſtus in aſſeruata Euchariſtia.

Alio quoque tempore, Vitalis de Auerſa, vir gloriæ cupidus, Imperialem exercitum, cui præerat, contra Aſſiſium admouit, verbiſque minacibus ſe inde nullatenùs receſſurum iurat, donec ipſa ciuitate potiretur. Iamque arctiſſima preſſa obſidione, in vltimum fere periculum venerat ciuitas, cùm Clara Chriſti famula

Aſſiſium precibus ſuis ab hoſte liberat.

Digitized by Google

famula ſororibus ad ſe vocatis ait; Multa quotidie ab iſta ciuitate, chariſſimæ filiæ, ſuſcepimus bona; quare impium eſt, ſi non tempore opportuno pro viribus ei ſuccurramus. Iubet afferri cineres, iubet capita nudare ſorores. Ac primùm illa ſuum multo conſperſit cinere: deinde ſororum cunctarum: totiſque affectibus cum lachrymis ciuitatis poſtulant liberationem. Quid ſingula narrem? Sequenti nocte ſuperbus homo toto diſſoluto exercitu diſcedit: nec deinde terræ illi bellum infert, paulo poſt interemptus.

Nec mirum, ſi ſanctæ virginis oratio hominum vicerit malitiam, quæ etiam dęmones cedere compulit, & ex obſeſſis corporibus profligauit. Præterea multa admodum admirandæ virtutis, per Crucis ſignum, edidit miracula. Credo ſane, quia die noctéque Dominicæ paſſionis commentationi intenta erat, hanc illi eiuſdem paſſionis & Crucis virtute, à Domino gratiam conceſſam fuiſſe, vt morbos & infirmitates quaslibet Cruce fugaret.

Cruce quoslibet morbos ſanat.

Porro qua animi prudentia ſuas informauerit diſcipulas, quo pietatis amore fouerit, quæ vis orationis explicabit? Primo ſiquidem docebat illas exclusis animi perturbationibus ſumma mentis tranquillitate in Dei ſeruitio verſari; carnalium propinquorum amore iam non affici: carniſque nugas rationis imperio reſtringere. Deinde Dæmonum occultis inſidiis & tentamentis viriliter reſiſtere. Certis horis operi manuũ ita incumbere, vt illico ad conditoris deſiderium per orationis exercitium valerent recaleſcere. Silentium obſeruare, verborum leuitatem ſedulo vitare: ſicque alacres iugiter ac lætæ in ſuauiſſimo Chriſti iugo pura mente & caſto corpore ferendo perſeuerare. Sed & id commodius vt fieret, ſumma diligentia ac ſtudio prouidit, vt diuini verbi alimonia aſſiduo paſcerentur. Gaudebat enim literatorum hominum, quanquam literarum rudis, doctis concionibus, tantaque auiditate diuini verbi prædicationi

Qua quotidiana eius ſalutis monita.

Libenter audit ſacras Doctorum Virorum conciones.

Is fuit Gregorius nonus.

ni intendebat, vt nulla re magis quam doctorum, ſermonibus delectari videretur. Cùm autem Papa Gregorius * ſanciiſſet, ne quis fratrum ad ſacrarum virginum monaſteria ſine ſua licentia pergeret, dolens pia mater, ſorores, pabulum diuini verbi rarius habituras, nullum non mouit lapidem, vt Pontifex canonem illum à ſe latum ſolueret: quô pane cœleſtis verbi aſſiduo ſaturari poſſent.

In fine vitæ varijs infirmitatibus exercetur.

Quadraginta iam annis in ſtadio altiſſimæ paupertatis cucurrerat, cum ecce iam ad brauium ſupernæ vocationis, præcedente languore multiplici, appropinquabat. Vigore ſiquidem carnis, acerbiſſimis pœnitentiæ doloribus, penitùs attrito, poſteriora tempora occupauit infirmitas; vt quæ ſana ditata fuerat merito operum, infirma ditaretur meritis paſſionum. Cumque ægritudinum pondere prægrauata, ad finem feſtinare videretur, Innocentius quartus, Romanus Pontifex, qui id temporis Lugduni moram trahebat, ilico Chriſti ancillam & meritis venerandam, & miraculorum gloria claram, inuiſere feſtinauit. Illa quantam ex præſentia vicarij Chriſti lætitiam hauſerit, quantoque fuerit cumulata gaudio, poſtquam ſacris illius manibus benedici, & ab occultis peccatorum vinculis (manifeſta enim nulla erant) abſolui meruit, argumento eſt, quod ſeptem deinde & decem diebus, nullo prorſus corporali cibo vſa fuerit. Aderant ei quotidie fratres, eiuſque filiæ, cuncti lachrymis infuſi, crebroque gemitu atque ſingultu piam matrem ex hac vita breui migraturam proſequentes. Cardinalium quoque atque prælatorum frequenti viſitatione, vt vere ſancta, honorabatur. Cæterùm ad ſe conuerſa virgo ſanctiſſima, ac tandem tota mente Deo intenta, ſuam in agone animam his verbis compellabat; Vade ſecura, quia bonum habes itineris conductum. Vade, quoniam qui te creauit, ſanctificauit, & cuſtodiens te ſemper, velut mater filiam, tenero amore dilexit. Tu, inquit, Domine benedictus ſis, qui me creâſti. Et inter hæc aliaque pietatis verba, ſancta illa anima ergaſtulo mortalitatis ſoluta, ad cœlos

Perſeuerat 17. diebus ſine cibo & quando.

Feliciſſimus deceſſus eius.

Digitized by Google

los migrauit. Funus fuit ab ipſo Pontifice, incredibili hominum caterua cum lachrymis & ſingultu ſequente, curatum, atque ex monaſterio ad Sanct Gregorij honorifice deportatum. Qui locus Sancti Franciſci reliquiis primo honoratus fuit: & tunc ſanctiſſimæ virginis corpuſculum excepit; vt qui viam vitæ viuenti parauerat, idem etiam morienti locum quodam præſagio præpararet. Mox vt pontifex cum ſacro Cardinalium cœtu, celebratis exequiis, turbæ, magno concurſu ad tumulum virginis confluenti, locum dedit, veneranda miraculorum teſtimonia mirifice fulſerunt. Dæmoniaci quippe liberabantur; cæci illuminabantur; claudi curabantur: aliiſque multifariis languoribus afflictati, diuina virtute ſanabantur; quæ, ne prolixiores ſimus, hic ſingulatim adſcribere omittimus: præſertim quod eximia virginis ſanctitas, in morum & operum perfectione ſatis ſuperque eluceat. *Innocentius Pontifex eius celebrat exequias.* *Miracula poſt obitū.*

MARTYRIVM S. EVPLII DIACONI. Ex eo quod extat penes, Ill. C. Baron. Paſſus eſt circa annum Chriſti 303. qui fuit Marcell. Papæ 7. Imperator. Diocletian. & Maxim. 20. *Tom 2. Annal. & in notat. mar. Rom.*

Diocletiano octies, & Maximiano ſepties Conſulibus, pridie Idus Auguſti, in Catanenſium ciuitate, Euplius Diaconus ab exploratoribus inuentus legere Euangelia, & Chriſtianos docere, tentus ab illis, vna cum libro productus cum eſſet extra velum ſecretarij exclamauit; Chriſtianus ſum & pro Chriſti nomine mori deſidero. Audiens hæc Caluiſianus Conſularis, iuſſit Euplium Iudicis Secretarium ingredi. Quo ingreſſo, quidam ex amicis Caluiſiani, nomine Maximus, furore incenſus, Non, inquit, decet tales eum tenere chartas, contra Auguſtorum edictum. Caluiſianus autem; Vnde, inquit, hæc tu nobis adducis? *12. Auguſti* *Euplij confeſſio.*

Dd nun-

Digitized by Google

nunquid è domo tua? Reſpondit Euplius; Non habeo domum. Nouit hoc Dominus meus Ieſus Chriſtus. Iuſſit deinde Caluiſianus, vt ea clara voce legeret. Tunc Euplius aperto codice legit : *Beati qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam , quoniam ipſorum eſt regnum cælorum*; & alio loco: *Qui vult venire poſt me, tollat crucem ſuam, & ſequatur me.* Cùm hæc & alia legeret, Caluiſianus Conſularis, Quid, inquit, hæc ſibi volunt? Cui Euplius, Lex eſt Domini mei, à Ieſu Chriſto filio Dei viui mihi tradita. Tunc Conſularis, audita Chriſti confeſſione, Tradatur, inquit, tortoribus, interrogetur ſub tormentis.

Euplius è codice Euangelij legit.

Matt. 5. 16.

Nec mora. Martyr Chriſti pridie idus Auguſtas tormentis ſubditur, Caluiſiano vrgente, vt à Chriſti confeſſione reſiliret, & mature atrocitatem tormentorum negando redimeret. At Euplius libera manu Cruce frontem conſignans, Quod, inquit, ſemel confeſſus ſum, idem rurſus confiteor, Chriſtianum me eſſe, & ſcripturas diuinas edoctum, cæteris eas prælegere. Caluiſianus vero, Et quare, inquit, has lectiones ex edicto Imperatorum nobis non tradidiſti? Reſpondit Euplius; Quia Chriſtianis nefas eſt eas tradere; ac multo ſatius eſt vitam in tormentis abijcere, quam diuina eloquia vobis prodere. In his enim vita conſiſtit æterna: quam ne perdam, hanc caducam veſtris libenter cruciatibus ſubdo. Tunc Caluiſianus martyris ſermonem interrumpens, Qui, inquit, ſecundùm Principum edicta ſcripturas non tradit, ſed eas populo legit, torqueatur.

Torquetur martyr.

Conſignat frontem ſuam Cruce.

In diuinis eloquiis vita æterna.

Cumque torqueretur Euplius, Gratias, inquit, tibi ago Chriſte; cuſtodi me, qui te propter hæc patior. At Caluiſianus, Deſiſte, inquit, ab hac mentis tuæ inſania; deos adora, & liberaberis. Et Euplius; Adoro Chriſtum, deteſtor dæmonia; fac quod vis, Chriſtianus ſum. Hæc diu optaui, fac, inquam, quod vis: adde alia, Chriſtianus ſum. Poſtquam vero diu tormentis exercitus fuiſſet, neque tamen de inuicta animi fortitudine quidquam remitteret, iuſſi ſunt ceſſare carnifices; & rurſus

Iterum torquetur.

Cal-

Digitized by Google

Caluiſianus, Miſer, inquit, adora deos; Martem cole, Apollinem, & Æſculapium. Reſpondit Euplius; Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum adoro; ſanctam, inquam, & indiuiduam Trinitatem, præter quam non eſt Deus. Pereant dij, qui non fecerunt cœlum & terram: Chriſtianus ſum. Caluiſianus præfectus ira inflammatus, Sacrifica, inquit, ſi vis liberari. Dixit Euplius; Sacrifico modo Chriſto Deo meipſum; quid vltra faciam non habeo. Fruſtra conaris, Chriſtianus ſum.

Tunc Caluiſianus in furorem & rabiem conuerſus, *Tertio dire* Martyrem acrius torqueri præcepit. Euplius vero in *torquetur.* tormentis ſpiritu exultans, frequenter in ore habebat; Gratias tibi Chriſte: Succurre Chriſte, te propter hæc patior Chriſte. Tandem vero deficientibus viribus, labia ad orationem mouebat, & ſpiritu de Præfecti tyrannide triumphum agebat. Caluiſianus ea Martyris *Sententia* conſtantia vehementius exaſperatus, intra velum in- *mortis in* grediens, ſententiam dictauit; In Euplium Chriſtia- *Euplium.* num, edicta Principum contemnentem, deos blaſphemantem, nec reſipiſcentem, gladio animaduerti iubeo. Ea ſententia ex tabella ab ipſo præfecto lecta, *Appenſo ad* ilico Euangelium, quocum apprehenſus fuerat, ad *collum Euangelio ad* martyris collum appenſum eſt; & præcone clamante, *mortem* Euplius Chriſtianus, deorum, & Imperatorum inimi- *trahitur.* cus, ad locum certaminis ductus fuit. Euplius vero gaudio exultans, Chriſto ſine fine gratias agens, hoc aſſiduo repetebat; Gratias Chriſto Deo. Cumque ad locum perductus eſſet, fixis humi magna cum reuerentia genibus prolixius orauit; ac poſtremo iterum gratijs Chriſto actis, iugulum præbuit: ac capite plexus ad cœlos emigrauit. Sublatum eſt poſtea corpus eius à Chriſtianis, & conditum aromatibus, honorifice ſepultum.

Digitized by Google

C. Baron. in Not. Martyr. Roman. & 2. Tom. Annal.

MARTYRIVM S. CASSIANI, BRIXIenſis Epiſcopi: Ex Aurelio Prudentio; qui eiuſdem acta, præclaro conſcripſit carmine. Paſſus videtur temporibus Fauſtini Presbyteri & Iouitæ Brixienſis Diaconi Anno Domini 122. ſub Hadriano Imperator.

13. Auguſti

CAſſianus Brixienſis antiſtes, cùm è ſede ſua pulſus, Romam iter inſtituiſſet, Imolam veniens, viſum eſt ibidem ſedem figere: ac teneros puerorum animos literis ac diſciplinis imbuere. Cum vero eodem tempore tempeſtas perſecutionis vehementer ſæuiret; & Chriſti cultores ad Iudicis tribunalia vbique abriperet; fuit & B. Caſſianus in medium productus: quod impia ſacra cum perſecutoribus colere recuſaſſet. A quo cum eſſet quæſitum, quid artis aut officij exerceret, reſponſum eſt, quod pueros & moribus & literis erudiret. Tunc perſecutor, quem ſpreuerat, præcipiti animi furore accenſus, tradidit eum pueris, quos caſtigando in ſe exaſperauerat, diris excarnificandum ſupplicijs; quamuis ſiquidem vtilia ſint ſcientiæ bona, dura tamen ſemper ſolent eſſe infantiæ; quæ inprimis ab omni labore & moleſtia abhorret.

Imbuit Imola teneros pueros literis & diſciplinis.

Traditur pueris S. Epiſcopus excarnificandus.

Igitur Caſſianus veſtibus ſpoliatus, & manibus poſt tergum arctiſſime reuinctis, agmini puerorum ſtylis armato lan[ia]ndus ſtatuitur; vt ij acriores à magiſtro pœnas expeterent, qui ægrius illius diſciplinas antea pertulerant. Itaque in faciem & ad caput magiſtri, tabulæ & buxa cerata franguntur, & præacutis ſtylis confeſſor Chriſti nunc foditur, nunc cæcatur; & aliis ſumma vulnera, aliis altiora figentibus, dum leuiores manus grauiores fiunt, morte dilata, humili confeſſor voce precabatur, vt eſſent viribus fortiores, & annos virtute tranſcenderent; vt ætatis infirmitatem ſuppleret

ret ſæua crudelitas: & ſe velocitas amaritudine mortis abſolueret. Sed illi non contenti ſola feritate tortoris, ſic magiſtri ſui vulneribus illudebant; Tu armaſti manus noſtras, & ferrum hoc, quod gerimus, tu donaſti. Duriores reddimus, quam ſenſimus, plagas: & in te diſtrictionem, accepta libertate, punimus. Tandem pius Deus Martyris ſui tormenta miſeratus, mortis vincula diſſoluit: & per venas totius corporis ſanguis effuſus, piam animam Creatori ſuo reddidit.

Innumeris vulneribus confoſſus tandem vita fungitur.

MARTYRIVM S. HIPPOLYTI MILITIS, quo coronatus eſt Anno Saluatoris 261. Valerian. & Gal. Imp. 7. Ex ijs quæ extant apud V. P. Laurentium Surium in vita S. Laurentij.

C. Baron. 2. Tom. Annal. & in notat. Mart. Rom. 13 Auguſt.

HIppolytus cum ſacratiſſimum S. Laurentij corpus, eximia cum pietate, multiſque lachrymis, adiuuante Iuſtino Presbytero ſepulturæ mandaſſet, domum ſuam reuerſus, allata ſecum altaris myſteria ſeruis & ancillis communicauit; cumque ſtrata iam menſa accumbere vellet, ſubito militum inſidijs circumuentus, vinctus catenis ad Imperatorem ductus eſt. Qui à Tyranno ilico veſte, quæ Chriſtianam religionem profitebatur, expoliatus, diis ſacrificare iuſſus eſt A. Hippolytus conſtans deorum contemptor, Ego, inquit, Chriſtianus ſum: nec diis ſacrifico. Eo reſponſo frequenter repetito, vehementer irritatus Tyrannus, primo os eius lapidibus contundi, deinde extenſum fuſtibus cædi, ac habitum militari indui mandauit, dicens; Memor eſto dignitatis tuæ, & fruere militia priſtina: vt viuas. Cui martyr; Militia mea hæc eſt, vt conſtanter me militem Chriſtianum declarem. Tunc Valerianus omiſſo Martyre, domum eius contendit, vt omnes eius facultates diriperet. Inuenit vero in domo eius familiam Chriſtianæ precationi intentam,

Olim in Eccleſia, vrgente perſecutione, non tantum Clericis, ſed & Laicis conceſſum fuit Euchariſtiam domum deferre, vt patet Tom. I. Annal. Eccleſiaſt. C. Baronij Anno Chriſti 57.

& in ea Hippolyti ipſius Nutricem, Concordiam nomine; quam furore præcipiti plumbatis cædi voluit, donec ſpiritum exhalaret. Inde nihil ab inſito furore remittens, Hippolytum cum promiſcui ſexûs familia, decem & nouem, extra muros portæ Tyburtinæ educi præcepit. Et illi quidem capitibus cæſi, præclaram martyrij palmam conſecuti ſunt. Hippolytus vero pedibus ad colla indomitorum equorum ligatus, perque carduos & tribulos raptatus, glorioſo fine ad Dominum migrauit. Corpora eorum in campo iuxta Nympham relicta, ad latus agri Verani, à Iuſtino presbytero nocte eadem, ibidem ſepulta ſunt.

Concordia martyriũ.

Familia Hippolyti gladio caditur.

Hippolyti martyriũ.

Porro corpus beatæ Concordiæ Iuſtinus nullo modo inuenire quibat; quæ res incredibilem animo eius dolorem inurebat, conabaturque aſſidua lachrymarum & precum vi, à Domino, & iſtum reliquiarum theſaurum obtinere; neque fuit optato fruſtratus deſiderio. Tertio enim decimo die à beati Hippolyti paſſione, Porphyrius miles ad Irenæum venit, ea ſpe incitatus, vt auro, argento, & gemmis, quæ in veſtibus beatæ Martyris recondita exiſtimabat, potiretur. Nunciabat is corpus Concordiæ in cloacam præcipitatum eſſe, multiſque obteſtationibus auaritiæ cupiditate occæcatus Irenæum rogabat, vt corpus inquireret, & theſauros ſecum participaret. Erat enim Irenæus homo abiectæ conditionis, & qui vili eiuſmodi miniſterio victitabat: ſed inſigniter probus, & occulte Chriſtianæ religioni ac pietati vehementer deditus. Is igitur, ſpectante Porphyrio, noctu magno cum labore corpus Martyris è cloaca eruit, mundum adeo & immaculatum, vt haud mediocrem admirationem eis adferret. Cumque Porphyrius auri gemmarumque valde cupidus, veſtes excuteret, & ſingula loca indagaret, nec tamen quidquam reperiret, æger admodùm animi abijt, & extractum è cloaca per Irenæum Martyris corpus nunciauit. Porro Irenæus, accito ad ſe Abundio viro cumprimis Chriſtiano, corpus B. Martyris ad Iuſtinum detulit; qui fuſis præ gau-

Irenaus inſignis Chriſtianus.

S. Concordia corpus inuenitur ab Irenao.

Digitized by Google

gaudio lachrymis apud Hippolytum cæteroſque honorifice ſepeliuit.

Altera vero die, Valerianus comprehenſos Irenæum & Abundium, viuos in cloacam demergi iuſſit, 7. Cal. Septembris Eorum corpora Iuſtinus presbyter inde extracta ſepulturę mandauit, iuxta corpus B. Laurentij in agro Verano, 27. die à paſſione ſanctorum ſupradictorum. Eodem tempore, Valerianus in amphiteatro funeſtas martyrum cædes exhiberi iuſſit, multorumque animos terrore compleuit. Quo tempore Tryphonia Decij quondam vxor, occulta S. Spiritûs gratia impulſa, & lumine veritatis mirabiliter illuſtrata, ad Iuſtinum cum Cyrilla filia abijt, ab eoque cœleſti lauacro ſanctiſſime luſtrata; ſeptimo poſt die inter verba orationis beatum Deo ſpiritum tradidit; cuius corpus Iuſtinus presbyter in crypta iuxta S. Hippolytum ſepeliuit.

Irenæi & Abundij martyriũ. Tryphoniæ feſtum 18. Octobris celebratur. Cyrillæ vero 28 Octobris vt patet in Not. C. Baron. ad notat. Martyr. Roman.

Porro milites ſex & quadraginta, exemplo Tryphoniæ & Cyrillæ permoti, ad B. Iuſtinum cum vxoribus & liberis venerunt, proſtratique ad eius pedes, nomina ſua Chriſto dedêre; quos deinde Dionyſius, qui Sixto Pontifici ſubſtitutus & à Maximo Oſtienſi epiſcopo conſecratus fuerat, baptiſmate luſtrauit. His auditis, Claudius princeps, Cyrillam Decij filiam & milites comprehendi, & vltimo affici ſupplicio præcepit. Et quidem Cyrilla capite plexa glorioſo certamine occubuit: corpuſque à beato Iuſtino iuxta matrem ſepultum fuit. Milites vero ab exercitu extra muros portæ Salariæ in ciuitatem Figlinam ducti, eodem fine cum aliis centum & viginti martyrij coronam adepti ſunt; inter quos fuêre quatuor milites Chriſti, excelſo animo & magna virtute præditi, Theodoſius, Lucius, Marcus & Petrus; qui vt viderunt armatos ad ſe venire milites, alacritate incredibili obuiam illis proceſſere, vt cæteris nonnihil trepidantibus pro Chriſto moriendi animum adderent.

Cyrilla Decij filia martyrio coronatur. Item milites ſex & quadraginta cum aliis 120.

Digitized by Google

Tiburtij certamen habet Lector tomo 1. in vita S. Sebaſtiani.

C Baron. 7. Tom. Annal & in notat. Martyr. Roman. 13 Auguſt Patria & Parentes eius. Abducitur captiua à Francis.

VITA S. RADEGVNDIS FRANCOrum Reginæ; Ex ea quæ eſt per Fortunatum epiſcopum. Migrauit è corpore Anno Domini 590.

BEATISSIMA Radegundis, ex Turinga regione oriunda, auo Rege Baſino, patruo Hermine-fredo, patre Rege Berchario nata fuit. Quæ cum in domo paterna tenera adhuc ætate, prout Barbarorum ferunt mores, imbueretur, regione illa Francorum victoria vaſtata, fuit in captiuitatem abducta. Cumque forma eſſet eximia, victores inter ſe Reges contendebant, cui tam pulchra tamque amabilis cederet præda. Ceſſit tandem in ſortem præcelſi Regis Clotarij, ductaque in Viromandenſem, Atheias in villa regia, nutriendi cauſa cuſtodibus eſt deputata. Ibi puella inter quotidiana opera animum præclare erudiit, omnique abiecta barbarie, tantis à Domino eſt illuſtrata beneficiis, vt vitam etiam pro illius nominis gloria inter tormenta profundere cuperet. Interea piis operibus ac præcipue humilitatis officiis ſedulo incumbebat, animumque ad omnem ſanctitatis rationem, domeſticorum nihil verita perſecutiones, mirifice componebat. Quid multis? Rex ipſe Clotarius virginis moribus & animi candore delectatus, præparatis expenſis, coniugem eam ſibi ſtabili matrimonij fœdere iungere ſtatuit. At illa gloriam mundi fugiens, nocte cum paucis elapſa eſt. Deinde Rex cùm eam Sueſſionis direxiſſet, vt Reginam eligeret, rurſus fuga ſibi conſulit, ne quo modo regali pompa ſeculo creſceret. Sed cui diuinitùs etiam gloria humana deſtinata erat, tandẽ terreno Prin-

Clotarius Rex eam coniugem petit. Illa fugit. Clotarius Rex eam ducit vxorem.

Principi ita coniuncta eſt, vt tamen à cæleſti nequaquam ſepararetur. Iuncta igitur Principi, prima illi cura fuit, ne animus puluere mundanæ gloriæ aſpergeretur; neue Creatoris ſui oblitus paulatim per abrupta vitiorum in tartara laberetur. Itaque facultates ſuas omnes, & quidquid tributorum nomine accipiebat, pauperibus deputauit.

Benignitas eius in pauperes.

Atheias domum inſtruxit, in qua congregatis egenis, fœminas ſuis ipſa manibus in thermis lauabat; morborum putredines curabat; virorum capita diluebant: ac poſtremo lotis omnibus potiones ſalubres miniſtrabat. Sic deuota fœmina, nata & nupta Regina, palatij domina, pauperibus ſeruiebat ancilla. Porro inter regales epulas occultè faba vel lenticula viſcebatur, preceſq. horarias tempore ſoluebat ſuo; prorſus vt non raro, (quando prolixior menſa eam retardabat) ſimulata corporis neceſſitate, è conuiuio ſe ſubduceret, vt debitum Deo redderet. Nocturno item tempore, ne animus Deo intentus carnali voluptate frangeretur, bona Principis venia ſurgebat, & egreſſa cubiculo, humi ſe abijciebat; intentaq. ſupplicatione, corporis ſui oblita, tamdiu rebus inhærebat cæleſtibus, donec carne planè præmortua, vix foco vel lectulo refici poſſet. Omnibus Quadrageſimæ diebus, ſub veſte regia duro terebat carnem cilicio: precibus & ſacræ ſcripturæ delicijs in Chriſto abundè ſe reficiebat. Totum illius ſtudium erat vel in pauperibus nutriendis, vel in precibus pro ſua ſuorumq. ſalute Deo offerendis. Vnde Regis miniſtri non reginã, ſed regalem monacham eum habere dicebant, & frequenter odio ſane iniquo animum illius in ſanctiſſimam coniugem incendebant. Sed illa partim mariti offenſam leniens, partim rixas à coniuge illatas modeſtè tolerans, cunctas difficultates inſigni conſtantia ſuperabat.

Humilitas eius.

Abſtinentia eius.

Pietas egregia.

Domat Cilicio carnem Regina.

Ridetur à Regis miniſtris.

Iam vero in redimendis captiuis quanta fuerit illius ſolicitudo, quis pro dignitate explicare poterit? Si enim quis à Rege vltimo adiudicatus eſſet ſupplicio,

Digitized by Google

Miſericordia eius erga captiuos.

ſanctiſſima Regina mortis quaſi doloribus oppreſſa deficiebat animo: & nunc proceres ſolicitabat, vt pro reo apud Regem intercederent, nunc Regem ipſum blandimentis mulcebat, vt reo veniam tribueret. His igitur ſanctiſſimis occupata actibus, cum inſuper miraculis clareſcere inciperet, frater eius (incertum quo caſu vel qua de cauſa) innocenter neci datur, fortè vt Regina ad maiorem ſanctitatem ijs ſtimulis proueheretur. A Rege igitur directa, Nouiomum ad beatum venit Medardum: orat, ſupplicat, inſtat & vrget, vt ipſam mutata veſte Domino conſecret. Sed Medardus memor dicentis Apoſtoli, ſi qua ligata ſit coniugi, ne quærat diſſolui; diſtulit Reginam ſacro contegere habitu: & à maritali complexu, Domino conſecrare. Interea proceres cognito Reginæ propoſito, beato viro minantur, & vi ab altari auellunt, nè Regi coniunctam ſacro tegat velamine, & Reginam Principi ſubducere præſumat. At Regina ſolius Chriſti inflammata amore, intrat in ſecretarium, vt vocant, & monachali induta habitu, rurſus procedit ad altare, & beatiſſimum Medardum his verbis alloquitur; Tu ſi me conſecrare diſtuleris, pluſq. hominem quam Deum in re tam ſalutari timueris, neglecti officij pœnas profecto lues, & nihilominus à mundanis vanitatibus ad Chriſti caſtra tranſibo. Quo ille concuſſus tonitruo, ilico manu ſuperpoſita, diaconam eam conſecrauit.

Frater eius innocenter occiditur.

1. Cor. 7.

Induit ſe Regina habitu monaſtico.

Fit monacha ex Regina, & conſecratur diacona.

Mox indumento nobili abiecto, & rebus omnibus inæſtimabilis precii cum gemmis ante altare Deo oblatis, horrido ſeculiu induit, ac velamen à Medardo ſuſcipit, viriliterq. pœnitentiæ labores aggreditur, adeò vt à tempore ſuſceptæ religionis, præter legumen & olera, in cibum nihil admiſerit. Sed hæc exigua ſunt, ſi cum ſtudio charitatis, (in quo perfectio legis conſiſtit) conferantur. Nam præter quotinam menſam, qua maximam pauperum multitudinem excipiebat, qualibet quinta feria & ſabbato, parato balneo morbidos & calamitoſos fouebat, nec quic-

Studium charitatis eius erga proximos ſane admirandum.

Digitized by Google

quicquam puru enta faſtidiens membra, cutis putredines ſuis ipſa manibus tergebat; capita ſcabie exeſa pectebat; vlcera cicatricum ſuperfuſo oleo mulcebat: atque omnia denique morborum contagia, incredibili quadam manſuetudine, ſalutari medicamine curabat. Hinc inſtructo opiparo conuiuio, ſingulis alacriter miniſtrabat; inualid s manus pariter & os tergebat; languidis & cæcis cibos cum cochleari porrigebat: ac poſtremo cunctos lauto tractatos conuiuio in pace dimittebat. Nec minori cura ac ſedulitate lepra deformatos excipiebat; oſcula figebat; maculas proprijs lotas manibus linteo tergebat, vlcera precioſis vnguentis liniebat: ac recedentibus auri & veſtimenti munuſcula ſuppeditabat. Nec curæ illi erat cui inſeruiret, quæ ſe totam omnium obſequio & neceſſitatibus deputauerat.

Tractat leproſos humaniſſime.

At vero Rex, prauis procerum ſuorum inſtigatus conſilijs, ſtatuit eam ab illa vitæ auſteritate & à ſordibus (vt dicebant) monachalibus, ad priſtinum regiæ dignitatis ſplendorem reuocare. Tunc illa, ne ab illo ſuauiſſimo Chriſti complexu auelleretur, rurſuſque maritalis ſubire cogeretur dolores, dies noctéſque precibus iunxit, & flagellis multo durioribus carnem triuit; Chriſti numen ſupplex cum ingenti lachrymarum vi implorans, ne terreno Regi iterum iungeretur, quæ in Regis cæleſtis iam admiſſa eſſet amplexus. Præterea Pictauis ſibi monaſterium conſtruxit, eaque pietatis & religionis opera præſtitit, vt Rex admirandis illius operibus tandem ſuperatus, ac prioris in illam odij pœnitudine ductus, ſe indignum iudicauerit, qui deinde ſanctiſſimæ illius mulieris amplexibus frueretur. Atque vt omnibus teſtatum faceret, quanta eam veneratione proſequeretur, quamque vehementer praua illorum conſilia, qui Reginam in ſtudio religionis impedire conabantur, deteſtaretur, ad pedes S. Germani Pariſienſis epiſcopi ante S. Martini limina palam ſe proſtrauit, orans vt à beata Radegunde veniam illi peteret, quo orationum & me-

Pictauis conſtruit monaſterium.

En quanti Rex Clotarius

Poſt multas perſecutiones eam fecerit. & meritorum eius particeps fieret, regnumq. felicius ad animæ ſalutem adminiſtraret.

Ingreditur monaſterium ſuum. Igitur Regina cunctis, quas inimicus tendebat, liberata inſidijs, monaſterium ſuum, magna puellarũ ſequente caterua, ingreſſa eſt: vt præclariora adhuc perfectionis ornamenta ſibi compararet. Et quidem vt Chriſto ſponſo ſuo tota mentis virtute inhæreret, ex vniuerſo ſacratarum virginum numero, vnam cæteris præſtantiorem elegit, ac ſumma cum poteſtate omnibus præeſſe voluit, cui ſe ſuaq. omnia ita ſubdidit, vt nihil ſibi reſeruaret. Ibi tum videre licebat nobiliſſimã reginam, viliſſimũ quæq culinæ officia ſedulo ſubire, & omnia, quæ ſupra retulimus, charitatis munera exhibere, adeoq. ſui abiectione & contemptu gaudere, vt cunctæ tantam illius humilitatem vehementer obſtupeſcerent.

Subdit ſe alterius voluntati & regimini.

Admiranda eius humilitas.

Nec ijs humilitatis contenta officiis, ſeipſam quotidie Domino immolabat; martyriiq. accenſa ardore, delicatam carnem incredibili cruciatu affligebat. Diebus Quadrageſimæ, tres circulos ferreos collo vel brachijs cum innexiſſet, totidemq. catenis corpuſculum ſuum ſtrictius alligaſſet, tenera caro paulatim ſupercreſcens, durum ferrum ſub cute recondidit; prorſus vt non niſi medica manu, nec ſine ſanguine copioſo, inde euelli poſſent. Præterea & lamina aurichalcea vehementer ignita, carnem ſæpius concremabat, vt animum ad martyrii labores vehementius accenderet, ac in rebus leuioribus periculum faceret, num gratia Chriſti adiuta, acrius martyrii certamen, ſi opus eſſet, ſuſtinere poſſet. Hæc autem omnia cum clanculum perageret, & in cordis penetrali, admirandæ ſanctitatis moliretur opera, virtus miraculorum, quæ ſe vndiq. prodebat, eadem occulta eſſe non patiebatur. Nam & dæmoniaci ad conſpectum eius ſanabantur, morbi & languores fugiebant, cæcitates oculorum pellebantur; mortua fuit excitata: deniq. homines ſcelerati, peccatorumq. tenebris occæcati illius interceſſione & meritis, cæleſti lumine quod eſt præſtan-

Dire ſeipsã affligit & ad martyriũ exercet.

Miracula ab ea adhuc in viuis patrata.

Digitized by Google

ſtantiſſimum & cognitione vitæ æternæ illuſtrabantur. Quid multis? tot tantæq. per eam coruſcabant virtutes, vt vix iuſto ſermone explicari queant. Itaq. & Chriſti gratia & miraculis plena; Idibus Auguſt è corpore in cælum emigrauit; cuius venerabile corpus, vir Apoſtolicus Gregorius, Antiſtes Turonenſis; abſente tunc temporis Pictauienſi Epiſcopo, in Baſilica S. Mariæ honorificè ſepulturæ mandauit; præmemoratis mirabilibus ſignis iam ab obitu æque glorioſum. *Eadem fiunt ad ſepulchrum eius.*

VITA S. ATHANASIAE ABBATISSAE; ex ea quæ eſt apud V. P. Laurent. Sur. Claruit, vt patet infra, temporib. S. Iohannitij Anachoretæ: qui floruit Anno Chriſti 842. &c. ſub Michaele Orient. Imperatore, iuxta Tom. 9. Annal. C. Baronii. *C. Baron. in Not. Martyrol. Roman.*

BEata Athanaſia, patre Niceta, matre vero Irene orta eſt, parentibus ſane genere præſtantibus, & Deum valde timentibus; qui domum in Inſula Ægina poſſidebant. Porro cùm eſſet annorum ſeptem, breui tempore Pſalterium edidicit; deinde cum quadam die ſederet, & ſola telam texeret, vidit ſtellam quandã valde ſplendidam ad ſuum vſque pectus deſcendere; atq. ex eo iam omnino vitæ huius vanitatem odiſſe cœpit. Verum cum propoſuiſſet ad monaſticam inſtitutionem ſe conferre; eius parentes multam ei violentiam adhibentes, eam viro collocârunt; cum quo ſexdecim ſolos dies habitauit; ac repente vidua remanſit, viro eius in prælio contra Naurifios barbaros illuc erumpentes gladio interfecto. Sed & interea, cum multum temporis præterijſſet, & Athanaſiá quidem iam ſecum ipſa decertaret, & omnino ad monaſticam vitam mentem dirigeret, Regale quoddam Edictum repente prolatum eſt, vt mulieres, quæ nuptæ non *14. Auguſt. Patria & Parentes. Sexdecim tantum dies coniugium experta, dehinc vidua efficitur.*

Compellitur ad ſecundas nuptias.

non erant, ſeu viduæ, ijs viris, qui eſſent ex natione, collocarentur. Ex eo igitur factum eſt, vt Athanaſia non antea monaſticam vitam aggredi poſſet, quam eius parentes eam ad alterum virum ducendum impulerunt. Quæ res quamuis facta ſit, illa tamen, vt conſueuerat, propriam ſalutem curabat, Pſalmorum cantibus & diuinis lectionibus diligenter vacans; omnes etiam monachos, qui vndique peregre veniebant, benignè accipiens, nec non & viduis, pupillis, & omnibus indigentibus abundè ſuppeditans. Adeo vero, & coniugi ſuo poſt aliquot annos conuictûs, vt ad ſacram monachorum inſtitutionem ſe conferret, perſuaſit. In qua cum ille ſanctè eſſet verſatus, & in ea excelluiſſet, poſtea dormiuit in Domino.

Perſuadet marito, vt fiat monachus.

Igitur beata illa fœmina, libertatis tēpus nacta, cū & alias mulieres valdè religioſas inueniſſet, illis concordi animo adhærens, quamprimum ex huius mundi confuſione ſe remouit. Cumque omnia, quæ poſſidebat, pauperibus diſtribuiſſet, vna cum moribus & mundi habitum mutauit. Itaque cum quietam vitam ducere cœpiſſet, cuiuſdam viri ſancti & virtute præditi adhortatione, qui & eas totondit, poſt tres annos Athanaſia earum mulierum principatum quoque inuita ſuſcepit. Neque enim vnquam paſſa eſt ab aliqua earum mulierum, quæ cum ipſa erant, miniſterium ſibi præberi, quemadmodum, quæ cum ea vixerant, poſt ſanctum eius obitum, omnes illius religionis homines de ea re certiores fecerūt. Cum etiam abſtinentia multum valeret, paululum panis & aquæ poſt nonæ horæ tempus guſtabat, caſeo & piſce omnino abſtinens, quæ in ſolo die feſto Paſchæ, Deo gratias agens, guſtare ſolita erat. Sanctæ quoque Quadrageſimæ diebus poſt biduum ſumens cibum, crudis tantum oleribus contenta erat; in illis ſanctis diebus omnino potum non guſtans. Porro eius ſtratum ex magnis lapidibus compoſitum, parua quadam & aſpera veſte deſuper tegebatur: cuius etiam lachrymæ tum in Pſalmis canendis, tum in precibus

Collectis nonnullis mulieribus, & ipſa tonditur, & fit monacha.

Crudis oleribus plerumque victitat.

ad

ad Deum mittendis, ita profundebantur copioſè, vt ſanctos & aſſiduè Chriſtum ſpectantes oculos nunquam vidiſſes lachrymarum expertes. *Patitur multa aduerſa.*

Sane ex quo die monaſticam vitam fœmina illa ingreſſa eſt, etiam cum multas ærumnas pateretur, & ſororibus præeſſet, nulli vnquam increpationem adhibuit, neque contumelioſum aliquid ex eius ore honeſtiſſimo profectum eſt, præſertim cum etiam ſæpius audiret, diabolica tentatione illa omnia ſe facere. Iam quatuor anni præterierant, cum ecce ijs, quæ cum illa erant, perſuaſit, vt è loco, in quo manebant, exurgerent, & ad priuatum & omnino remotum montē ſecederent. Adierunt autem virum quendā Dei amantiſſimum Matthiam nomine, Presbyterij honore decoratum, & eorum, qui ſe in vita monaſtica exercebāt, ouili præſidētem. Tum ille ad B. Athanaſiā, Tuum quidem (inquit) & earum, quæ tecum ſunt, bonum eſt, & valde laudabile propoſitum; ſed quoniam vos video ita exercitatione afflictas, vt infirmiſſimæ ſitis, moneo, ne duriſſimæ vitæ legibus vos ipſas tradatis: perducam autem vos in locum quendam, in quo poteritis ita, vt decet, verſantes, bene vobis ipſis conſulere. Erat in loco illo ſanctum Protomartyris Stephani templum, tū gloria, tum vetuſtate clariſſimum. Beatus igitur ille Matthias, nutu eius Epiſcopi, qui regioni præſidebat, illic mulieres illas collocauit. *Etiam maiora molitur, ſed modus ei ponitur à quodam ſancto Presbytero.*

Quin etiam prope templum illud Protomartyris Stephani alia etiam tria templa beata Anaſtaſia ædificauit, Dei Genitricis Mariæ, Ioannis Præcurſoris, & Nicolai illius diuini præconis. Sed poſtea, neceſſitate poſtulante, profecta fuit ad vrbem Regiam, vbi & in monaſterio ſex morata eſt annos. Quod tandem moleſte ferens, Exul, inquit, facta ſum è templo illius, quæ Deum peperit. Itaque cum diuina viſio illi oblata eſſet, auſa eſt ijs, quæ cum illa verſabantur, dicere; Tempus iam inſtat, vt ad eum locum abeamus, vbi olim ſedebamus. Quæ cum dixiſſet, ex vrbe illa Regia migrauit, & ad deſideratum locum venit, qui vocatur *Cogitur migrare Conſtantinopolim.*

Tim aj

Obdormit in Domino.

Timia; nomine ab honore deducto, quod & à quodam perſpicaciſſimo viro ac patre, multis annis antea præuiſum fuerat. Hic, quem dixi, Iohannitius ſcilicet ille fuit laudatus; cuius gloria per totum orbem terrarum celebratur. Quo cum beata mulier peruenisset, & paucos quoſdam dies illic vixiſſet, morbo correpta, cum dies feſtus adeſſet, Dei Genitricis Aſſumptio, in pace dormiuit, ac requieuit, miraculis valde coruſca: Demoniacorum quippe, Hydropicorum, aliorumque calamitoſorum curationibus.

C. Baron. 8. Tom. Annal.

VITA S. VVERENFRIDI; QVI FVIT EX viris Apoſtolicis miſſis ex Anglia, ad conuertendos Hollandos, Friſones, Geldrenſes, Saxones, &c. Ex ea quæ eſt apud V.P. Laurentium Surium. Claruit Anno Salutis 697. Sergii Papæ 10. &c.

24. Aug. ** VVilibrordus.* *Patria eius.*

TEmpore quo * VVilebrordus, ſpectata religione ac pietate ac ſanctitate vir, ex Anglia ad Francorum, Friſonumq gentem Chriſto ſubiugandam profectus eſt, VVerenfridus, qui iiſdem in partibus Anglorum oriundus extitit, non ſolum exemplis ſed & veſtigiis præclare eum ſecutus eſt. Patria namque & parentibus Chriſti amore relictis, indiuiduum ſe illi comitem in gloria & ignominia conſtanter præbuit: & animas non paucas ſanctæ prædicationis officio, Chriſto lucrifecit. Poſtquam enim VVillebrordus primus omnium. Vltraiecti antiſtes deſignatus fuit, VVerenfridus auctoritate eius quædam illius Diœceſis loca, quæ Elſte vocant, & VVeſteruoert, verbo & doctrina regenda ſuſcepit, vbereſque adeo animarum fructus Deo breui retulit, vt tota diœceſis, quæ ad illud vſque tempus nefanda dæmoniorum ſuperſtitione conflictata erat, veſanis gentium ritibus ac deteſtabili inanium Deorum cultu ſublato, ſanctiſſima Chriſti ſacra ſuſceperit, ſeque totam, vni Chriſti famulo

VVillebrordus primus Vltraiecti Epiſc. *In Elſte VVerenfridus prædicat.*

mulo VVerenfrido, ſanctioribus religionis Chriſtianæ diſciplinis imbuendam commiſerit. Hoc vero vir diuinus non verbo tantum, ſed excellenti vitæ integritate effecit; quæ gentis illius animos ita permouebat, ac inſolitæ virtutis ſplendore illuſtrabat, vt cuncti non hominem, ſed angelum è cælis miſſum crederent. Nihil enim in eo, quod ad virtutum omnium perfectionem attinet, requiri videbatur. Itaque poſt vberem animarum meſſem Domino oblatam, omnis colluuionis immunis, ac meritorum trophæo inſignis, in VVeſteruoert ex huius carnis migrauit ergaſtulo, ſine fine feliciter gauiſurus in Domino. Sacrum corpus eius fuit, longam vtriuſque loci populorum poſt altercationem, inſigni de *a* arca teſtamenti Domini renouato miraculo, demum diremptam, in Elſte, cum omni veneratione, ingenti omnium luctu ſepulturæ commendatum. Ibi per tanti patris interceſſiones, multæ diuinitus fuère miraculorum declaratæ virtutes, Paralytici nimirum, contracti, leproſi, aliiſque varijs languoribus afflicti: plenè curati.

Obitus eius. *Locus ſepulturæ eius.* a. 1. *Reg.* 6. *Claret miraculis poſt obitū.*

SOLENNITAS ASSVMPTIONIS, SANctiſsimæ Dei Genitricis Virginis Mariæ: Ex R. P. Ludouici Granatenſis & D. Ioannis Damaſceni Serm. adiunctis paucis C. Baron.

C Baron. *Annal. Tom.* 1. *Anno Chriſti* 48. *Et in Not. Martyrol. Roman.* 15. *Auguſt.*

CVm multa ſunt ac penè innumera, in hac ſacratiſſima ſolennitate commemoratione digniſſima, illud nos tantum pro inſtituti noſtri modulo attingere volumus & debemus, qua celebritate ac lætitia, hodierna die, Sacratiſſima Virgo à ſupernis ciuibus excepta ſit.

Principio igitur conſtat, inter alia Angelorum miniſteria hoc inprimis numerari, quod ſint animarum noſtrarum (ſi pie vixerimus) in cælum portitores. Si enim mendicus ille Lazarus, (in Euangelio, ipſo Domino referente) ab angelis in ſinum Abrahæ portatur.

Angeli ſanctorum animas in cælum deferunt:

Digitized by Google

Luc.16. Quod ſi ex vngue leonem (quod aiunt, æſtimare licet) iam tum conijcere poterimus, qua celebritate & pompa, quibus hymnis & canticis, & qua cæleſtis illius Senatûs lætitia, Mater Regis æterni hodie excepta ſit. In terrenis quippe regnis hoc videmus, quod cum noui Regis nuptiæ celebrantur, aut filius regni hæres naſcitur, aut etiam Rex ad Imperatoris dignitatem euehitur, & Imperatoria corona redimitur, regni Proceres, quo quiſq. Regi charior, & in eius regno præſtantior eſt, eo ſumptus maiores in Principis ſui gratiam facere, maioremq. lætitiæ ſignificationem dare. Cum igitur hoc die Regis æterni Mater in cælum conſcenderit, vt regiam coronam, dignitati & meritis eius debitam, perciperet, ſuperni illi ciues, qui tanto charitatis ardore communem Dominum & Regem ſuum proſequuntur, qua hodie lætitia perſultârunt? qua frequentia ad hunc diem celebrãdum conuenerunt? quibus hymnis & canticis Matris Domini ſui laudes prædicârunt? cum omnes intelligerent, gloriam matri Dei exhibitam, in Regis ſui gloriam redundare? Quale autem hoc genus obſequij fuerit, nemo poterit mente complecti, niſi qui charitatis magnitudinẽ, qua communem Dominum Sancti diligunt, potuerit pro dignitate æſtimare, qui ſolis ipſis ac Deo cognita eſt. Acceſſit & alia cauſa, quod cum ſuperni ciues, felicitatis ſuæ gloriam, & omnia gratiarum genera, quibus ad illam peruenerunt, humanitati Chriſti debeant, hoc eſt, innocentiſſimo illi Agno, qui occiſus eſt ab origine mundi, cui omnes ſalutem ſua in Apocal. magnis vocibus acceptam fecerunt; cum, inquam, tantum honoris & gloriæ huic ſacræ humanitati & ſanguini debeant, conſequens erat, vt proximo loco beatiſſimæ Virginis ſe debitores profiterentur, ex cuius intemeratis viſceribus, illa caro, ille ſanguis, illa humanitas delibata eſt. Illam igitur poſt filium, tanquam mediatricem ſalutis, matrem gratiæ, miniſtram gloriæ, cæli feneſtram, & vitæ ianuam agnoſcunt, dilgunt, amplectuntur, & toto affectu reuerentur. *Apoc.13. & 5.*

Itaque

Itaque hodierna die non ſolum in gratiam filij, ſed etiam ob grati animi officium ergo beatiſſimam matrem, omnes è ſoliis ſuis ſurrexerunt; omnes Virgini occurrerunt; omnes ſacris eius pedibus prouoluti ſunt; omnes eius laudes & gloriam cecinerunt: illiq. poſt filium ſalutis & felicitatis ſuæ beneficium acceptum retulerunt. Vbi Iudith vidua, abſciſſo principis Aſſyriorum capite, Iudæorum populum ab imminenti exitio liberauit, ſeniores populi & ſacerdotes magnificis eam titulis ornantes, *Tu* (aiebant) *lætitia Iſrael, tu gloria Hieruſalem tu honorificentia populi noſtri. Benedicta filia tu à Domino, quia per te fructum vitæ communicauimus.* Quanto igitur iuſtius hæ voces & laudes beatiſſimæ Virgini cōueniunt? Quæ non principis Aſſyriorum, ſed ſerpentis antiqui capite contrito, nos à diaboli ſeruitute, à morte peccati, & gehennæ incendio liberatos, cæleſtis regni ciues effecit? Illam igitur meritis laudibus ornant; illius gloriā prædicant: illam magnificis titulis nuncupant. Tu (inquiunt) genitrix gratiæ, inuentrix vitæ, mater ſalutis. Tu ſtella illa orta ex Iacob, ex qua radius proceſſit, qui vniuerſum mundum illuminauit. Tu viuum & animatum templum Dei, in quo ſalus mundi nouem menſibus habitauit. Tu arca illa myſtica teſtamenti, quæ cœleſte manna, hoc eſt, Angelorum & hominum panem, continuiſti. Tu aureum illud propitiatorium, per quod infenſum ſceleribus noſtris diuinum numen placatur. Tu veri Salomonis thronus, tu aula regia tu thalamus, in quo cœlorum Rex & Dominus requieuit. Tu hortus conclusus, & fons ſignatus: qui nulli vnquam, niſi cœleſti Sponſo, patuit.

Quo iubilo virgo Deipara, à SS. in Cœlo recepta ſit.

Iudith 15.

Geneſ. 3.

Num. 24.

Exodi 16.

25.

3. Reg. 10.

Cant. 4.

His igitur titulis, his vocibus, Sanctorum omnium chori, Virginis beatæ gloriam prædicabant. Quæ autē vis orationis explicare valeat, qua lætitia ſimul & admiratione beatæ illæ mentes completæ fuerunt, cum incomparabilem Virginis puritatem, & pulchritudinē, & clariſſima virtutum eius odoramenta perceperunt? Eorum quippe nomine hodie canit Eccleſia; *Vidi ſpe-*

Digitized by Google

cioſam, ſicut columbam, aſcendentem deſuper riuos aquarum, cuius inæſtimabilis odor erat nimis in veſtimentis eius, & tanquam dies verni circundabant eam flores roſarum, & lilia conuallium.

Sed inter has tamen Sanctorum laudes & voces, multo dulcius Virginis auribus dilectiſſimi filij vox inſonabat; qui placidiſſimo vultu matri occurrens his vocibus eam compellabat; *Surge, propera amica mea, columba mea, formoſa mea, & veni. Iam enim hyems tranſiit, imber abiit & receſſit, flores apparuerunt in terra noſtra Veni ſponſa mea, veni de Libano, veni, coronaberis.* Ad electos Saluator in extremo iudicij die ſe dicturum eſſe ait; *Venite benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis paratum eſt ab origine mundi. Eſuriui enim, & dediſtis mihi manducare: ſitiui, & dediſtis mihi bibere: hoſpes eram, & collegiſtis me: nudus, & cooperuiſtis me.* Quanto ergo iuſtius hæc eadem verba, ad Matrem filius inclamabit? Veni, inquiens, benedicta Patris mei, & accipe thalamum tibi ante mundi conſtitutionem præparatum; quæ me eſurientem pauiſti, ſitientem potaſti, nudum carne veſtiſti, & hoſpitem ac peregrinum in terris, intra pudicum pectoris tui hoſpitium excepiſti, lactaſti, & omni pietatis obſequio fouiſti.

Cantic. 2.

Matth. 25.

Et hoc quidem ſplendidiſſimo comitatu, hac communi ſupernorũ ciuium lætitia, hodierna die ad thronum ſibi à Deo paratum beatiſſimam Virginis animam deductam fuiſſe, dubium non eſt. De ſacratiſſimo vero illius corpore quid Eccleſia ex antiqua & veriſſima traditione acceperit, ſilentio tranſeundum non eſt. Siquidem tempore glorioſæ illius dormitionis, ferunt diſperſos per orbem Apoſtolos, momento temporis diuinitus Hieroſolymis conueniſſe, eiuſq. exitum, Angelorum concentu & hymnis dulciſonis honoratum, pari gaudio & alacritate ab Apoſtolis celebratum fuiſſe. Sacratiſſimum autem corpus eius munda inuolutum ſyndone, & arca reuerenter incluſum, inclytis Apoſtolorum humeris in prædium Gethſemane

De Sacroſancto Virginis corpore, quid actum.

Digitized by Google

ne delatum eſt. Cum autem ſacri portitores in montis eſſent deſcenſu, aiunt Hebræum quendam, ſeruum peccati, audaci & inconſiderato impetu, & infelici impreſſione, in diuinum illud tabernaculum irruiſſe, & ambabus manibus furioſe apprehenſum grabatum, in humum deiicere voluiſſe. Sed mox audax & nefarium facinus cæleſti vltione fuit repreſſum; nam areſcentibus manibus ipſe concidit, agnitoq. ſcelere ſupplex ſui reatûs veniam poſtulauit. Tunc Apoſtoli conſtituêre; ac mutilata brachia infelicis Hebræi feretro admouerunt; dictoq. citius priſtinam incolumitatem, cum inſigni dono fidei lætabundus accepit. Hinc Gethſemane in prædium tendentes, ſumma cũ reuerentia corpus in monumento poſuêre; vbi dies admodum tres continuos, cæleſtes hymni, Apoſtolis de more Eccleſiæ iuſta ei ſoluentibus auditi ſunt. Tertio vero die vnus Apoſtolorum, qui forte tum præſens non erat, ſuperuenit, voluitq. inſita animi pietate, aperto monumento, corpori debitos deferre honores, & parem cum reliquis cultum exhibere. Cumq. poſtulato eius annuentes reliqui loculum apperuiſſent, ſyndonem quidem honeſtè compoſitam viderunt, corpus vero nequaquam inuenire potuêre; ſed ineffabilis quædam odoris ſuauitas ad omnium nares permanabat; prorſus vt miniſterij obſtupefacti miraculo hoc ſolum cogitarent, quod cui placuit ex ſacroſancta Virgine carnem aſſumere, & poſt partum incorruptũ eius virginitatem conſeruare, ei quoque viſum fuiſſe, intemeratum eius & impollutum corpus, ante communem reſurrectionis diem, ad cælos honorificè transferre.

Vltio diuina in perfidum, ſacras Virginis reliquias violare conantem.

Cæleſtis melodia, ad eius tumulum triduo auditur.

Aperto monumento, corpus ſanctiſſimum non inuenitur.

Porro ne cui hæc eadem friuola videantur, ſane eorum confirmantur teſtimonio, quorum & oculata fides, & auctoritas hactenus ab Eccleſia recepta perſeuerat. Nam vna cum Apoſtolis Sanctiſſimus Timotheus primus Epheſiorum antiſtes, & Dionyſius Areopagita præſentes fuêre; ſicut ipſe præclaro confirmat teſtimonio, in ijs, quæ de B. Hierotheo, (qui ipſe

Nota fidem iam dictorum, ex Dionyſio Areopagita.

quoque tunc aderat) ſcripſit ad dictum Timotheum ſic dicens: *Nam etiam apud ipſos à Deo afflatos ſacrorum Antiſtites, quando nos quoque, ut noſti, & multi ex ſanctis noſtris fratribus, ad contuendum corpus, quod vita principium dedit, & Deum ſuſcepit, conuenisſimus, (aderat autem & Domini frater, Iacobus, & Petrus ſuprema & antiquiſſima Theologorum ſummitas) & viſo ſacro corpore, placuit omnibus prout quiſq; poterat, hymnis celebrare infinitam bonitatem diuinarum virium.*

Hæc C. Baron Tom. 1 Annal.

Aſſertio de S. V Mariæ aſſumptione.

Cæterùm quanquam de tempore obitus eius diuerſæ ferantur ſententiæ, nec Eccleſia certum aliquid definierit, illud tamen (ſicut tam ex Græcorum tam Latinorum fere omnium aſſertione, ita etiam ex Romanæ Eccleſiæ vſu recepto) firmiter conſtanterque eſt aſſerendum ac profitendum, Ipſam Sanctiſſimam Dei Genitricem Mariam, vt hominem, naturali exitu vita functam; vnaque cum Sacratiſſimo illo corpore, quo impartita eſt Deo carnem, in cœlum eſſe receptam. Quod quidem haud adeo mirum vel nouum videri debet, cum, ſi cætera in illam collata penſentur beneficia, hoc leuius cenſendum videatur, quod & aliis plurimis conſtat fuiſſe diuina liberalitate conceſſum. Quod ſi Chriſto reſurgente ex mortuis, multa ſubinde (vt ait Euangeliſta) ſanctorum corpora ſurrexerunt, & introierunt in ſanctam ciuitatem, & apparuerunt multis; (Quos, penetrans ille cœlos, duxit ſecum in altum, captiuam,) vt eſt apud Paulum (ducens captiuitatem.) Quid, inquam, tam mirum, tam nouum, vt matri conceſſum ſit, quod compluribus ſeruis conſtat fuiſſe tributum? Sunt & aliæ innumeræ rationes, imo & ſanctorum oracula Prophetarum, quæ non id ſuadeant ſolùm, ſed & affirmare compellant; quæ cum ab aliis pluribus ſint recenſita, in illis diutius hic immorari, ſuperuacaneum duximus.

Matth. 27.

Epheſ. 4.

VITA

Digitized by Google

VITA S. ARNVLPHI, EPISCOPI Sueſsionenſis; Ex ea quæ eſt per Liſiardum eius ſucceſſorem. Exceſsit ex humanis anno Domini milleſimo octogeſimo ſeptimo. Pontificante Victore 3. Papa: & Regnante Henrico Imperatore eius quoque Nom. 3.

C. Baron. Tom. 11. Annal. & in not. Mart. Rom.

PEr id tempus, quod Flandriæ regio Balduini Comitis & Adelæ coniugis eius regimine ornabatur, regnum Francorum moderante Henrico filio Roberti, & apud Anglos regnante Eduardo Rege pientiſſimo, fuit vir nobilis, Fulbertus nomine, in pago Brabantiæ, apud fluuium Scaldem in villa, quam vocant Thidengen, qui non ſolùm genere ſed etiam mundanarum rerum copia locuples, inter cæteros conterraneos & animo & carne modis omnibus eminebat. Porro nobilium more, digno matrimonio inito, ex nobiliſſima coniuge * Meinſinde filium elegantem ſuſtulit, qui iam adultus, & armis geſtandis aptiſſimus, ex humanis ſublatus eſt. Eius vero mors, tantum vtrique parenti & omni denique familiæ attulit dolorem, vt toto deinde anno in luctu & ſqualiore verſarentur.

15. Auguſt. *Patria & Parentes S. Arnulphi.* ** Manſuenende.*

Menſibus vero aliquot in illo mœrore tranſactis, ecce in ſomnis apparuit matronæ illi, vir ſane ſpecioſus, & multa luce ſplendidus, qui eam his fere verbis affatus eſt: Quid ita teipſum mœrore conſumis, filiumque ex hac mortali ad vitam meliorem translatum luges? An ignoras æquiſſimo Dei iudicio eum ex hac vita ſublatum? ne ſi longiora vitę ſpatia ei conceſſa fuiſſent, per abrupta vitiorum in ſempiternæ damnationis barathrum irruiſſet? Deſine igitur ſtulto te dolore affligere, quin potiùs exulta, quod in vtero geſtes puerum ſuperna prædeſtinatione in conſpectu Dei magnificandum. Cui in lucem edito, Chriſtophori nomen imponi curabis: Quandoquidem reuera in hoc ille deſti-

Viſio matris eius.

deſtinatus eſt, vt verbis & factis ſuo in pectore Chriſtum ferat. Et vt certo noueris hæc ita diuinitus præfinita, abi ad Eccleſiam, & in conſueto orationis tuæ loco, humo foſſa, inuenies lapidem, & nomine & meritis filij tui literis grandiuſculis inſignitum. Matrona tantæ laudis percepto oraculo, ſumma mariti voluntate & gaudio, ilico aſſumptis famulis ad locum abiit, foſſaq. humo, lapidem quadratum, in eoq. Chriſtophori nomen profunde exaratum inuenit. Eo reperto, admiratione pariter & gaudio affecta, anxiè partûs diem præſtolata eſt; ac tempore deinde opportuno, filium diuinitus promiſſum enixa, cum incredibili gaudio & patris & propinquorum, eum ad Arnulphum Aldenardenſem, virum diuitiis & potentia inſignem, è ſacro fonte pro more ſuſcipiendum direxerunt. Is vero gaudio perfuſus maiori, nullo modo paſſus eſt Chriſtophorum eum appellari, ſed præ nimio propinquitatis amore, & faſtu quodam Arnulphi nomen ei impoſuit. Etſi autem Chriſtophori nomen non accepit, virtus tamen Chriſtum ferendi, indies in illo mirifice excreuit.

Magnum corporis eius robur. Interea magno ſtudio ac cura nutrici traditus, tanta cæpit & animi & corporis adoleſcere virtute, vt quinque robuſtorum excederet vires; ita vt omnes eum fortem Arnulphum nominarent. Et pater quidem ac mater eum cupiebant ſtudiis tradere literarum, ſed propinqui omnes, ac præcipue Aldenardenſis Arnulphus, ex paterno ſanguine cognatus, ſumma vi reluctabantur, eumque ſummo conatu & ſtudio bellicis aptabant rebus; ac tandem etiam ſæcularis militiæ cingulo, cum multa cognatorum exultatione donatū, ad ſummos honoris ac dignitatis gradus euehebant. Erat .n. Aldenardenſis Arnulphi maternū ſtemma ex Comitū genere, nempe Ducis Louanienſis & Comitis Namurcenſis, Loſnēſis, Duſacenſis atq. Montenſis, apprimè nobile. Itaq. pro voto amicorum, & nobilium cōſuetudine, ornamētis militiæ egregiè decoratus fuit; quem tamē mater tanta nobilitate ornatū, ex diuina ſpon-

Nobilis proſapia matris eius.

Arnulphus Chriſtophorus nuncupatur à matre.

ſponſione Arnulphum Chriſtophorum appellari voluit.

Cæterùm pius piæ matronæ filius, ita inter ſecularis militiæ arma verſatus eſt, vt cuncti ex ipſo vno, egregium virtutis acciperent exemplum, & tanquam in ſpeculo perfectiſſimam viuendi normam contemplarentur. Erat enim diuinis rebus intenta ſupplicatione deditus, pius in ſubditos, erga pauperes profuſus, & vt verbo concludam, cunctis virtutibus præclare excultus. Sed cùm tot & tanta virtutum germina, vberes fructus pro voto, terrena militia eum retardante, proferre non poſſent, ſalutari apud ſe conſilio ſtatuit, ſecularis militiæ ſtipendio deſerto, curas & labores omnes in illud commutare, vnde certa cœleſtis vitæ præmia expectare poſſet.

Eius perfectio vitæ, inter arma militia.

Itaque duobus conuocatis armigeris, iubet omnia armorum genera expediri, vt cum eximio ornatu & pompa, Francorum Regis aulam poſſet adire. Parent illi imperanti; præparant equos, arma componunt, omniaque ſtrenuo milite digna comparant. Tum Arnulphus matri valedicens, (iam enim pater obierat) arripit iter Franciam verſus; & neglecta Regis Philippi aula, feſtinus expetit Eccleſiam almi confeſſoris Medardi. Erat tunc illo in monaſterio præclara monachorum congregatio, ſub Reinaldo ſpiritalis militiæ ſtipendia faciens. Eius loci fratres, Arnulphum præcipua deuotione ad Chriſtum properantem & militiæ cingulum reſpuentem, charitatis officiis, vt par erat, excipiunt, armaque cum veſtibus cultiſſimis Eccleſiæ conferentem tondent, & tonſum habitu regulari, & Crucis Chriſti mortificatione induunt. Indutus Chriſtianæ militiæ armis Arnulphus, mox legibus & præceptis Dominicis diligenter imbuitur, annuoque curſu in tramite regulari ſtrenue exacto, eleemoſynæ operibus per obedientiam deputatur. Præſtitit hoc vir ſanctiſſimus, qui miſericordiæ viſceribus totus affluebat, tanta liberalitate, vt pauperes verum patrem ſe nactum profiterentur.

Abit in Franciam, Chriſto ſeruiturus.

Recipitur in monaſterio S. Medardi, & induitur habitu monaſtico.

Mire beneficus in pauperes.

Digitized by Google

Porro cùm eodem in monaſterio, per id tempus, monachus quidam Ereboldus nomine, Chriſti amore incluſus degeret, ei Arnulphus pietatis ergô, & vt eius diſciplinis per familiare colloquium diligentius imbueretur, ſedulo miniſtrabat; qui tandem poſt multos pœnitentiæ agones, cum mortis doloribus ſe vrgeri ſentiret, aduocato Arnulpho, obnixe ab eo parum lactis ad refocillandas corporis vires petiit. Id vir diuinus vt ocyus exequeretur, panem vnum, ex ijs qui pauperibus deſtinati erant, vendidit, ac precio illius lac emit, & ſeruo Dei alacriter obtulit. Interim Arnulphus cernens Ereboldum ad vitæ terminum appropinquare, ſupplicibus ab eo precibus contendit, vt poſt obitum, ſtatum illi ſuum reuelare dignaretur. Ille vero, quod fidei calore eum petere nouerat, ſe facturum fideliter promiſit. Cumque à præſenti vita emigraſſet, paucis poſt diebus iucunda viſione Arnulpho ſe exhibuit. Vndeſane mirifice exultans Arnulphus quæſiuit, num quid pœnarum perpeſſus eſſet. Cui Ereboldus; Lactis illius cauſa, quod tu mihi miniſtraſti, pœnarum nonnihil lui: quod illud pauperum ſubſtantia comparâſſes. Sed tum hoc, tum alia omnia mihi clementer indulta ſunt peccata, & nunc beatorum gaudiis ſecurus fruor.

Ereboldus poſt obitũ Arnulpho apparet.

Hac viſione Arnulphus vehementer ad diuinæ ſeruitutis cultum inflammatus, non prius à precibus, aliiſque corporis afflictionibus ceſſauit, quam eandem ſecretæ conuerſationis rationem à Domino obtineret, & ab omni hominum familiari congreſſu ſecluſus degeret. Eo autem potitus deſiderio, factus eſt Chriſti bonus odor in omni loco; ſuoque exemplo, præter alios innumeros, ipſum quoque Theobaldum, nobilem cum primis adoleſcentem, ad eadem laborum præmia è medio honorum curſu allexit, multorumque mentibus virtutis rem mirabiliter inſtillauit.

Arnulphus ſe includit.

Ille vero cellæ anguſtiis incluſus, mente paradiſi fruebatur deliciis: prorſus vt annis admodum tribus & menſibus ſex, intra perpetuum ſeſe ſilentium con-

continuerit, ſolaque diuinorum librorum lectione animum oblectauerit. Dedit quoque operam, vt ſcribendi peritiam obtineret: libroſque componendi non contemnendam adeptus eſt gratiam. De cibo vero & potu quid referam? cum diuturnis ille ieiuniis plus delectaretur, quam delicatis ferculis: panemque ex hordeo ſemitrito non niſi parce & raro ſumeret.

Interea Abbate Reinaldo vitæ munere pie defuncto, Pontius quidam pſeudomonachus, à Rege Francorum Philippo, nomen & ſedem Abbatis per Simoniam obtinuit, breuique monaſterium & opibus & diſciplinis florentiſſimum, exhauſit: & omnia pene ornamenta veſana mente profudit. Cuius ſcelere merito offenſi fratres, habito inter ſe conſilio, Sueſſionenſem antiſtitem adeunt; ſupplicant, vt cum loci primariis à Regia maieſtate alium illis paſtorem petat, eiectoque Pontio non Abbate ſed tyranno, locum illum, à Pontio ſubuerſum atque omnibus ornamentis impie ſpoliatum, in priſtinum ſplendorem reſtituat. Satisfecit eorum poſtulato antiſtes Theobaldus; ſummaque Regis voluntate, electo Pontio, Arnulphum ſubſtituit. At vero Arnulphus, qui iam triennij & ſex menſium ſilentium tenuerat, accepta antiſtitis fratrumque voluntate, vehementer indoluit, & inducias in alterum vſque diem poſtulauit. Tum epiſcopus aduertens eum quippiam animo callide verſare, conceſſis induciis, cuſtodes in cellæ circuitu diſpoſuit, ne nocturna fuga, quam animo voluebat, elaberetur. Verùm Arnulphus altis ſuſpiriis, crebriſque gemitibus noctem ducens inſomnem, vbi cuſtodes optato correptos ſomno aduertit, per murum aufugit, totaque pene nocte errabundus, tandem pauperis cuiuſdam hoſpitio, in pago iuxta montem Laudunenſem exceptus fuit. Interea vt primùm fuga innotuit, ilico permulti in regiones ablegantur, vt virum ſanctum paſſim requirant: domumque reducant.

Pontius pſeudomonachus, per Simoniam obtinet Abbatiam S. Medardi.

Arnulphus Abbas eligitur.

Init fugam.

Hæc vbi audiuit reuerendus heros, vt quærentium cui-

cuitaret manus, prima noctis hora è ſtrato conſurgens, ad pagi illius Eccleſiam abiit: ibidemque ante ianuam proſtratus, profuſo lachrymarum imbre diuinam opem ſupplex implorauit, vt cœptum iter proſpere dignaretur dirigere. Cumque expleta oratione exauditum ſe à Deo putaret, ad remotiora deſerti loca fugere decreuit. Et ecce ſubito lupus ingens ab improuiſo adueniens, illi ſe itineris comitem adiungit. Ille ratus ex lupi comitatu ſe facilius ad auia loca peruenturum, illum præeuntem ſequitur, ſed duce lupo, vel potius auctore Deo nocte ad vrbem Sueſſionenſem redit, ſedenſque in cliuo ei propinquo, orto iam Sole vbi eſſet demum agnouit. Animi ergo anxius & mœrore confectus, antequam nouas latebras quærere poſſet, fuit à nobilibus & vrbanis, Monachis pariter & Clericis à fuga retractus, & Abbatis officio ac honore vel inuitus decoratus. Itaque cùm diutius reluctari ſe non poſſe cerneret, ceruicem oneri ſubiecit; collapſam monaſterij diſciplinam & doctrina & exemplo egregie reſtaurauit: & diſtracta Eccleſiæ ornamenta affatim reſtituit. Inde vero annis aliquot, clariſſimis miraculorum virtutibus non modo fratres in omni ſanctitatis continuit officio, ſed & exteros etiam à prauitate vitæ ad meliorem admodum adduxit frugem.

Lupus ſe illi in fuga adiungit.

Lupi ductu ignarus ad Vrbem venit.

Inuitus Abbatis officium ſuſcipit.

Sed quia ratum hoc eſt inter mortales, nihil eſſe ex omni parte beatum: Odo quidam illius ſubditus, ſummis inuidiæ ſtimulis in virum Dei concitatus, indicauit Regi Francorum Philippo, contra hoſtes bellum molienti, antiqua conſuetudine receptum eſſe, vt S. Medardi Abbas regiæ expeditioni intereſſet, cogeret igitur Arnulphum, vt cum armato milite regiam in expeditionem iret. Excepit Rex Odonis conſilium gratulabundus, monuitque Arnulphum, vt ilico arma expediret, ſociumque ſe periculi præberet, vel certe Abbatis loco & nomini cederet. His auditis, vir eximius honoris culmen pro nihilo ducens, ilico elegit ſibi Geraldum ſucceſſorem, virum & ſcientia ſcripturarum egregie inſtructum, & omni honeſtate conſpicuum; ſeque confeſtim

Abdicat ſe libentiſſime Abbatis officio.

Digitized by Google

ſtim cellæ includens, priſtina pœnitentiæ opera incredibili animi ardore reſumpſit.

Porro Geraldo Abbate ocyus inſtituto, de repente aduolat memoratus ille Pontius, veſanus monaſtici Ordinis temerator, ducens ſecum Reginam Bertradam; quæ authoritate regia, viro Dei Arnulpho fruſtra obnitente ac cœleſtem vltionem denuntiante, Geraldum expulit; & impium Pontium contra fas in adminiſtrationem intruſit. Et quidem B. Arnulphus, cum præter omnium opinionem, vitam ibidem incluſus multo ſuauius iucundiuſque duceret, tum eiuſmodi virtutum ſtudijs & exercitijs celebre adeo nomen longe lateque ſibi comparauit, vt totius regni nobiles eius benedictionibus frui peroptarent, & omnes in dignitate poſiti eius colloquium ardenter expeterent, vt cum de pace Eccleſiæ, tum de animarum ſalute ab illo conſilia peterent. Interea vero, dictu mirum, quantis miraculis & quam egregio prophetiæ ſpiritu claruerit.

Fit celebrior apud nobiles omnes, cellâ incluſus quam Abbatis honore decoratus.

Poſtquam autem Sueſſionum antiſtes Theobaldus, vitam hanc caducam cum meliore permutauit fuit, Arnulphus ad id honoris faſtigium, quanquam inuitus & plane reluctans, euectus, & infula pontificali ſummo Sueſſionenſis populi gaudio decoratus. Sed cum iam ante, Vrſio Geruaſij regij dapiferi germanus frater, ſedē illam occupaſſet, & armatorum circumcinctus turba, per fas perque nefas, Regis fauore fretus, epiſcopalem dignitatem retinere vellet, Arnulphus pacis quam diſcordiarum ſtudioſior, in quodam caſtello eiuſdem diœceſis, quod Vlciacum vocant, ſedem ſibi conſtituit; ibidemque accurrentibus ad eum promiſcuis populorum turbis, officio ſuo egregie eſt perfunctus. Tandem vero poſt alia atque alia pietatis munia, Eccleſiæ magna cum ſanctitatis laude præſtita, viuificis perceptis ſacramentis, tempore diuinitùs ei reuelato, obdormiuit in Domino, 18. quippe Calend. Septemb. Anno Chriſti 1087. Aldenburgi in Flandria; quo tum, pro pace Reipublicæ componenda, Deo ita diſponente, iam ſecundo erat euocatus; Vbi & corpus eius in Eccleſia S. Petri hono-

Succedit Theobaldo in Epiſcopatu.

Obitus eius.

Digitized by Google

honorifico monumento conditum eſt: inſigni hoc Epitaphio decoratum:

Epitaphiũ S. Arnulphi.

Miles in hoc mundo, modo puluis in hoc monumento;
Militiam mundi ſpreuit amore Dei:
Cuius tutela, qua viuitur abſque querela,
Primum deuotus Sueſſionis monachus;
Et mox Anguſta deuotior incola cella,
Et per pauperiem frigus & eſuriem;
Atque per inſomnes in fletibus & prece noctes:
Virtutum ſtudiis extulit & meritis:
Abba dein factus, & præſul vtrunq; coactus;
Quæ digne ſubijt, dignius excoluit.
Huc veniens demum, Domino donante, ſupremum
Claudens morte diem: tranſijt ad requiem.
Tranſitus eius ei prouenit fine diei,
Quem ſequitur celebris, orbe colente, dies;
Qua cœli Dominum de mundi valle Mariam.
Intulit Aſtricolis cœlica turma choris.
Præſulis Arnulphi quo feſta dies celebratur:
Præſulis Arnulphi corpus humo tegitur.

Inſignia ad ſepulchrũ eius miracula.

Fuit vero vt in vita, ita poſt obitum eximiis clarus miraculis. Varij ſiquidem morbi & languores ad ſepulchrum eius curati. Quare per multi aſſiduo eo confluere; puluerem eius tumulo propinquum colligere; ad ſuos morbidos eum abſportare: quia inde ſalutare remedium celeriter obtinebant.

C Baron. Annal. Tom. 3. & in Not. Martyr. Roman.

BREVIS VITA S. ARSACII CONFESſoris; *quem Latina Martyrologia Vrſatium vocant: ex hiſtoria Eccleſiaſtica Sozomen: lib. 4: cap. 15. Claruit, vt patet infra, temporibus Licinij in Oriente Imp. qui floruit in Regno Anno Chriſti Domini 316. & Reliq.*

16. Auguſt.

CIuitas (Nicomedia) tam exiguo temporis momento, terræmotu concuſſa eſt, vt qui cuperent alio

alio confugere, non poſſent: ſed prima periculi aggreſſione, quo quiſque ſtetit loco, in eo magna ex parte aut ſeruatus eſt, aut perijt. Eſt præterea multis in ore, Arſacium hanc ante vidiſſe calamitatem, quam acciderit. Qui genere Perſa fuit, & ex milite, qui Imperatoris leones nutriebat, inſignis confeſſor, regnante Licinio, factus, relictaque militia, in arce Nicomediæ, intra murum, monaſticam exercens diſciplinam, habitauit. Quo in loco diuina viſio ei oblata, iuſſit ex vrbe egredi: quo vitaret cladem, quæ eſſet eam poſtea occupatura. Mature igitur ad Eccleſiam profectus, dat mandatum Clericis, vt ſupplices Deo preces exhibeant, quo imminentem ciuitati cladem orationibus auertant. Vbi autem fruſtra eis perſuadere conatus eſt, & ludibrio habitus, ſimul vt calamitatem eos nec opinantes oppreſſuram præſignificauerat, ad arcem reuertitur, & humi faciem proiectus, Deum precatus eſt.

Nicomedia horribilis terræmotus.

Patria eius

Admonetur diuinitus, de terræmotu futuro.

Interea temporis, vrbe terræmotu concuſſa, complures obtriti perierunt; qui autem ſupererant, in agros & ſolitudinem profugerunt. Siquidem velut in ciuitate opulenta & ampla, ſingulis in ædibus ignis accenſus fuit; in focis, furnis, & caminis balneorum, & eorum qui eas exercent artes, quibus igni opus ſit; adeo vt tectis ædium terræ motu diſturbatis, flamma eorum materiem occuparet, ligniſque aridis, vt eſt veriſimile, admixtis, & rebus oleo & pinguedine perfuſis, quæ facile incendi ſolent, affatim nutrita creſceret: atque in omnes partes ſerpens, ac tandem velut in vnum confluens, efficeret, vt tota vrbs inſtar vnius (pene dixerim) rogi videretur. Et quoniam in hac clade ad ædes accedi non poſſet, qui incolumes ex terræmotu euaſerant, ad arcem procurrerunt. Arſacius autem in turri, quæ ſteterat inconcuſſa, pronus decumbens, ſicut ſe, cùm orare cepiſſet, extenderat, mortuus repertus eſt. Fama vero eſt, eum à Deo precibus contendiſſe, vt ante cladem mortem oppeteret; morique maluiſſe, quam calamitatem oculis cernere vrbis illius,

Terribile incendium.

Obitus S. Arſacij.

illius, in qua primùm Chriſtum cognouerat, & Eccleſiaſtica diſciplina imbutus fuerat.

Dæmones ex obſeſſis fugat corporibus.

Sed quoniam ad hunc virum noſtra delapſa eſt oratio, intelligendum eſt, eum præ amore, quo Deus illum complexus eſt, potuiſſe dæmones abigere, & homines ijſdem agitatos purgare. Nam cum quidam vexatus dæmonio, per forum gladio ſtricto curreret, omneſque fugam in effuſam conuerteret, & tumultus vrbem occuparet, Arſacius factus illi obuiam, Chriſtum nominauit; verbo hominem deiecit; eum ex templo dæmone purgauit, & ad ſanam mentem reduxit. Edita ſunt etiam ab illo alia multa opera, quæ ſupra humanam facultatem atremque putanda ſunt; quorum hoc vnum fuit. Erat forte Draco, vel aliud ſerpentis genus, quod viatores illac iter habentes ante flatu ſuo peremit, quam oculis eorum cerneretur; nam in quodam ſpecu prope viam oblituit. At quem locum accedens Arſacius, orauit; ſerpens autem ſua ſponte egreditur è ſpecu, & capite bis ad terram alliſo, ſe ipſe interfecit. Atque iſta commemorârunt hi, qui dicebant ſe ab illis audiuiſſe, qui ipſum Arſacium oculis aſpexiſſent.

Draconem hominibus infeſtum interfecit.

C. Baron. in Not. Martyr. Roman.

VITA S. ROCHI, CONFESSORIS EXimij: *Ex ea quæ eſt per Franciſcum Diedum Venetum. Exceſſit è corpore Anno Salutis* 1327.

16. *Auguſt.*

SAnctus Rochus confeſſor Chriſti glorioſus, Galliæ Narbonenſi oppido Montis Peſſulani, olim Agathopolis dicto oriundus, patre Ioanne, matre vero Libera, illuſtribus oppidi illius dominis, rubra cruce inſignitus, in lucem prodijſſe fertur. Is duodecimo ætatis ſuæ anno parentibus orbatus, incredibili ſeueritate bellum ſuo corpori indixit: & patria, & amicis relictis, cunctiſque poſſeſſionibus ac facultatibus ſane ampliſſimis pauperibus diſtributis, ac poſtremo oppidis paternis, vna cum principatu, patruo commiſſis, breui & ab-

Clari natales eius.

iecta

iecta indutus veſte, cum pileo & perâ, peregrini in-ſtar, ex Gallia in Italiam commigrauit. Itaque cum Romam animo propoſuiſſet, antequam eo perueniret, Aquampendentem ingreſſus ciuitatem, Vincentio Noſocomij magiſtro ſe iunxit; vbi cunctos peſtilenti contagione ad mortem infectos, ſigno Crucis (haud ſine ingenti omnium admiratione) integra & perfecta ſanitate donauit. Inde alias Italiæ ciuitates & caſtella ob eũs, plurimos truci peſtilentia correptos, ſimili ratione ac virtute ſanauit. Quibus geſtis, & ipſe cœleſti admonitus oraculo, corporis ſe cruciatibus & tormentis exercendum eſſe, acutiſſima febre corripitur, coxaque ſiniſtra, ſagitta peſtifera transfigitur. Quare ſeſe in proximam eremum recepit; ibique latitans, à cane cuiuſdam nobilis, Deo diſponente, pane Domini ſui alitus eſt: donec priſtina recuperata valetudine, Gallias tandem longis itineribus repetere licuit.

Peregrinatur.

Seruit in Noſocomio & ſanat omnes peſte laborantes ſigno Crucis.

Corripitur Febre.

Alitur diuinitus miniſterio canis.

Eo delatus, & paternum caſtrum ingreſſus, cum omnia tunc bellis feruerent, fuit inibi omnibus incognitus, & explorator exiſtimatus, in vincula coniectus; vbi annis admodum quinque, à patruo incognitus, carceris ſqualorem inuicta quadam animi patientia ſuſtinuit. Quo tempore exacto, noua infirmitate corripitur: qua cum ſe exanimari, mortemque adeſſe ſentiret, ſacris Eccleſiæ munitus ſacramentis, ante quam è vita excederet, ſupplicibus à Domino precibus contendit, vt quicunque patrocinium eius cum fide poſtularet, à peſtilenti contagione immunis permaneret.

Mittitur in carcerem.

Moritur.

Eo itaque vita functo, ad latus eius tabella his literis inſcripta reperta eſt; *Peſte laborantes, ad Rochi patrocinium confugientes, contagionem illam atrociſſimam euaſuros ſignifico.* Quod & ad patruum eius, principem, delatum eſt; is, agnito ſuo ex fratre nepote, profuſa ingenti lachrymarum vi, corpus eius ſanctiſſimum cum ſumma pompæ celebritate ad templum deferri curauit; inde exequijs rite peractis,

Digitized by Google

eidem honorificam admodum erexit baſilicam; vbi vir ſanctus per multos annos inauditis ſignis & virtutibus coruſcauit. Fama deinde virtutum & miraculorum eius cum in Germaniam, tûm in Italiam perlata effecit, vt vndique illi & templa & ſacella conſtituerentur.

Claret miraculis poſt obitum.

Porro ſacratiſſimum illius corpus fuit anno 1484. à quibuſdam è Derdonenſi diœceſi furtim ſublatum, ac tandem Venetias aductum; vbi à Senatu Veneto, ac vniuerſo populo ineffabili feſtiuitate ac gaudio fuit exceptum: & templum celeberrimum ingenti impenſa illi conſtructum.

Transfertur Venetias corpus eius.

VITA S. ARNVLPHI, ALIAS ARNVLfi, Metenſis Epiſcopi; Ex ea quæ eſt apud V. P. Laurentium Surium. Obijt Anno Salutis 640.

C. Baron. Tom. 8. Annal. & in not. Mart. Rom. 18. Iulij. 16. Auguſt. Quo die eius feſtum celebratur, propter translationem illius.

SAnctus Arnulphus in Francia, parentibus diuitiarum ac nobilitatis claritudine multum conſpicuis natus: à Stephano quodam ſeruo Dei, in ipſis natiuitatis exordiis, futuræ ſanctitatis inſigni meruit decorari teſtimonio. Porro opportuno tempore, literarum ſtudiis imbuendus traditus præceptoribus, cum eſſet præclaræ admodùm indolis, ſagacis ingenij, memoriæque capacis, intantùm breui tempore profecit, vt cæteros contubernales ſuos, multis paraſangis ſuperaret.

Primordia eius.

Cumque iam egregie edoctus, ad robuſtam perueniſſet ætatem, in bonis actibus exercitandus, oblatus eſt Gundulpho ſubregulo ſiue palatij Rectori: quem ille per multa deinceps experimenta probatum, Theodeberti Regis miniſterijs applicauit. Ecquis vero illius in armis & bellicis rebus ſtrenuitatem ſatis enarrare queat, quando ille ſepe aduerſarum gentium phalanges ſuo ferro abegit? Vnde Christo directore, qui dudùm pene omnium infimus videbatur, demùm eſſe-

Degit in aula Regis.

Magnis honoribus potitur.

effectus eſt omnium ſummus; ita vt ſex prouinciæ, quas tunc totidem curabant Regis domeſtici, ſub illius adminiſtratione, eius ſolius arbitrio regerentur; interim haud ſegniter in orationibus, in ieiuniis, in pauperum miſeriis ſubleuandis, aliiſque ſpiritalibus exercitiis ſeſe exercebat. Porro parentibus & amicis ipſum cogentibus vix cedens, illuſtriſſimæ proſapiæ, præclariumque morum duxit vxorem; ex qua duorum filiorum gaudia ſuſcepit: ita tamen vt iugis eius meditatio circa monaſteria & loca ſancta verſaretur. *Pia eius exercitia.*

Per id tempus vero erat in Regis miniſterio Romaricus, vir egregius; qui cognito eius deſiderio ſancto, familiari ei affectu iungitur: atque adeo tandem relictis omnibus ad * Litinenſe monaſterium, Chriſti amore proficiſci ſimul ſtatuunt. Verùm hac in re vtriuſque deſiderio, altiſſimi voluntas obſtitit. Contigit ſiquidem interim vrbem Metenſem ſuo orbari Pontifice; cum ſubito vnanimi corde & voce, populus Arnulphum Regis domeſticum & Conſiliarium Epiſcopatu dignum plane acclamat. At ille primo multum reſiſtere obnitique; demùm cernens Deo ſic viſum eſſe, compulſus, cum lachrymis humeros oneri ſubiecit: ita Pontificalem ferens infulam, vt cogeretur, priorem curam & Aulæ ſolicitudinem, nec non & Palatij Primatum ſeu Magiſtratum retinere.

** Lerinum*

Creatur Metenſis Antiſtes.

Porro ad hanc dignitatem ſublimatus vir ſanctus, ſedulo cauit ne illi honores in peius (vt aſſolet) mutarent mores. Ilico etenim tanta illi acceſſit in pauperes munificentia, vt fama per longinquas regiones & ciuitates ſeſe diffundente, innumera pauperum multitudo vndique ad eum refocillanda feſtinaret. In ſuſcipiendis autem monachis & peregrinis intantum extitit humilis & deuotus, vt quos hoſpitio recepiſſet, propriis manibus, eorum ablueret pedes: veſtitos deinde, & cibo potuque ſatis refectos in pace dimitteret. Abſtinentiæ vero eius

Benignitas eius in pauperes, Religioſos, ac peregrinos.

Digitized by Google

eidem honorificam admodum erexit baſilicam; vbi vir ſanctus per multos annos inauditis ſignis & virtutibus coruſcauit. Fama deinde virtutum & miraculorum eius cum in Germaniam, tùm in Italiam perlata effecit, vt vndique illi & templa & ſacella conſtituerentur.

Claret miraculis poſt obitum.

Porro ſacratiſſimum illius corpus fuit anno 1484. à quibuſdam è Derdonenſi diœceſi furtim ſublatum, ac tandem Venetias aductum; vbi à Senatu Veneto, ac vniuerſo populo ineffabili feſtiuitate ac gaudio fuit exceptum: & templum celeberrimum ingenti impenſa illi constructum.

Transfertur Venetias corpus eius.

VITA S. ARNVLPHI, ALIAS ARNVLfi, Metenſis Epiſcopi; Ex ea quæ eſt apud V. P. Laurentium Surium. Obijt Anno Salutis 640.

C. Baron. Tom. 8. Annal. & in not. Mart. Rom. 18. Iulij. 16. Auguſt. Quo die eius feſtum celebratur, propter translationem illius.

SAnctus Arnulphus in Francia, parentibus diuitiarum ac nobilitatis claritudine multum conſpicuis natus: à Stephano quodam ſeruo Dei, in ipſis natiuitatis exordiis, futuræ ſanctitatis inſigni meruit decorari teſtimonio. Porro opportuno tempore, literarum ſtudiis imbuendus traditus præceptoribus, cum eſſet præclaræ admodùm indolis, ſagacis ingenij, memoriæque capacis, intantùm breui tempore profecit, vt cæteros contubernales ſuos, multis paraſangis ſuperaret.

Primordia eius.

Cumque iam egregiè edoctus, ad robuſtam perueniſſet ætatem, in bonis actibus exercitandus, oblatus eſt Gundulpho ſubregulo ſiue palatij Rectori: quem ille per multa deinceps experimenta probatum, Theodeberti Regis miniſterijs applicauit. Ecquis vero illius in armis & bellicis rebus ſtrenuitatem ſatis enarrare queat, quando ille ſepe aduerſarum gentium phalanges ſuo ferro abegit? Vnde Chriſto directore, qui dudùm pene omnium infimus videbatur, demùm eſſe-

Degit in aula Regis.

Magnis honoribus potitur.

effectus eſt omnium ſummus; ita vt ſex prouinciæ, quas tunc totidem curabant Regis domeſtici, ſub illius adminiſtratione, eius ſolius arbitrio regerentur; interim haud ſegniter in orationibus, in ieiuniis, in pauperum miſeriis ſubleuandis, a'iiſque ſpiritâlibus exercitiis ſeſe exercebat. Porro parentibus & amicis ipſum cogentibus vix cedens, illuſtriſſimæ proſapiæ, præclariumque morum duxit vxorem; ex qua duorum filiorum gaudia ſuſcepit: ita tamen vt iugis eius meditatio circa monaſteria & loca ſancta verſaretur.

Pia eius exercitia.

Per id tempus vero erat in Regis miniſterio Romaricus, vir egregius; qui cognito eius deſiderio ſancto, familiari ei affectu iungitur: atque adeo tandem relictis omnibus ad * Lirinenſe monaſterium, Chriſti amore proficiſci ſimul ſtatuunt. Verùm hac in re vtriuſque deſiderio, altiſſimi voluntas obſtitit. Contigit ſiquidem interim vrbem Metenſem ſuo orbari Pontifice; cum ſubito vnanimi corde & voce, populus Arnulphum Regis domeſticum & Conſiliarium Epiſcopatu dignum plane acclamat. At ille primo multum reſiſtere obnitique; demùm cernens Deo ſic viſum eſſe, compulſus, cum lachrymis humeros oneri ſubiecit: ita Pontificalem ferens inſulam, vt cogeretur, priorem curam & Aulæ ſolicitudinem, nec non & Palatij Primatum ſeu Magiſtratum retinere.

** Lerinum*

Creatur Metenſis Antiſtes.

Porro ad hanc dignitatem ſublimatus vir ſanctus, ſedulo cauit ne illi honores in peius (vt aſſolet) mutarent mores. Ilico etenim tanta illi acceſſit in pauperes munificentia, vt fama per longinquas regiones & ciuitates ſeſe diffundente, innumera pauperum multitudo vndique ad eum refocillanda feſtinaret. In ſuſcipiendis autem monachis & peregrinis intantum extitit humilis & deuotus, vt quos hoſpitio recepiſſet, propriis manibus, eorum ablueret pedes: veſtitos deinde, & cibo potuque ſatis refectos in pace dimitteret. Abſtinentiæ vero eius rigo-

Benignitas eius in pauperes, Religioſos, ac peregrinos.

rigorem condigne explicare quis poſſit? cum præſertim interdum poſt triduana vel prolixiora ieiunia, pane hordeaceo & aquæ potu victitârit? Quin & occulte aſperum iugiter ad nudam carnem geſtans cilicium, exeſa & macerata membra ſpiritui egregie ſubdita eſſe, indefeſſe cogebat.

Rigor vitæ ipſius.

Quo fere tempore * Clotharius; peremptis hoſtibus, cùm ſolus totius Galliæ regni monarchiam conſecutus eſſet; nihil antiquius habuit, quam vt coleret pietatem, Deique amicos, viros ſanctos, vſu ſibi amicitiæ iungeret, atque conſiliarios adhiberet. Fuit ex ijs vnus ſacer hic Antiſtes, cui ſuum filium Dagobertum tradidit inſtituendum: quem regni totius hæredem fore ſperaret. Tanti ſiquidem ſanctum Præſulem faciebat Rex, vt eo inconſulto quicquam facere non auderet; itemque Regina; qui non interdiu tantum, ſed noctu etiam eundem ſæpius adire ſolerent; vnde curialibus canibus oblattandi in eum & famam eius dilacerandi ac corrodiendi occaſio data eſt. At ſeuere admodùm Deus vltus eſt in huiuſmodi detractores:

** al. Clotarium.*

Clotharius Francorũ Rex, quanti eum fecerit.

Quidam enim ſceleſtus homo, nomine * Noddo; auſus eſt irrogare cum complicibus ſuis Epiſcopo ſancto iniuriam; aſſerens ſcilicet eum non eſſe cultorem Dei, ſed potius hominem deditum voluptati; ad cuius lectum nocturnis horis non ſolum Rex, verumetiam Regina, tanquam conſilia flagitantes interdum properarent. Cum ergo vir ille die quadam, aluo referto vino, vna cum detractore ſocio ſuo ſtrata petijſſet, ecce iubente Domino, omnia illorum veſtimenta vallantur vndique flamma. Quibus ilico cum ingenti clamore proſilientibus, & aquam circa nates ac genitalia loca, vbi camiſiæ illorum acerrime cremabantur, inijcientibus, nec omnino flammam diuinitùs miſſam extinguere valentibus; tandem ad inſtar porcorum luto volutabri ſeſe pariter inuoluunt; & ibi diu vociferantes, vix ad vltimum, pœnam, quam merito patiebantur, euaſerunt; nec diu poſt Noddo ille, in ipſis

** al. Notto.*

Diuina vltio in detractores viri Sancti.

Digitized by Google

ipſis ſacro Præſuli impie obiectis flagitiis deprehenſus, Regia animaduerſione, vna cum filio vita priuatur.

Per id tempus cum vir ſanctus iam pene omnes Eccleſiæ theſauros in vſus pauperum erogâſſet, ſupererat adhuc diſcus argenteus, habens libras ſeptuaginta duas. Hunc quidam Hugo primus procerum, promiſis primo pauperibus de neceſſariis, dato pretio comparauit. Sed omnipotens Deus haud paſſus eſt, vt laicus illo frueretur, qui in honorem Beati Stephani protomartyris olim conſecratus habebatur. Prædicto ſiquidem Hugone repentina morte ſublato, diſcus ille Clothario Regi allatus eſt: qui cum vera relatione didiciſſet, hunc à Beato Arnulpho ob alimoniam pauperum venundatum fuiſſe, mox tanquam cælitùs inſpiratus, iubet eum velociter ſuperpoſitis centum aureis ad Metenſem ciuitatem ſancto Pontifici deferri. Ita factum eſt, vt pauperes Christi haberent alimenta; & res ſanctorum, quibus ſemel data fuerat, abſque vllo diſpendio, quin & multiplicato fœnore reſtitueretur.

Vas ſacrum haud impune retinet laicus.

Pietas Regis Clotarij

Porro cuncta quæ operatus eſt vir ſanctus miracula, ſingulatim hîc recenſere, longum nimis cum foret, ea ſummatim perſtrinxiſſe ſufficiet. Tres dæmoniacas liberauit; Leproſum mundauit: permultiſque alijs virtutibus egregie paſſim claruit. Vnde metuens ne quandoque vanæ gloriolæ laqueum incideret: eremi ſecreta adire, nunciumque Eccleſiæ remittere ſtatuit. Verùm id regnante Clothario ad effectum perducere haud potuit; eodem Rege conſtantiſſime iugiter obnitente. Quo demùm defuncto, cum adhuc pio eodem deſiderio flagraret, & iterum atque iterum à Dagoberto eius filio, quem diligentiſſime nutrierat, licentiam huius rei poſtularet, inſtinctu diaboli tandem commotus Rex, ſtricto gladio voluit eum ſauciatum à ſe remouere. At pius Antiſtes diuino feruens amore, intrepidum ſeſe neci obtulit; cum protinus aſtantium procerum vnus temeritatem

Quædam miracula eius.

Petit miſſionem ab Epiſcopatu.

Conſtantia eius.
Rex & Regina ſacrũ Antiſtitem veniã rogant, & poſtulatis annuunt.
Inſtituit ſucceſſorem.
** al. Gertrico.*
** al. Abdo.*

Regis redarguens, furorem eius ſedauit: ſicque mediante Dei gratia, caruit effectu, ſceleratus affectus. Superueniens quoque Regina, vt audiuit iniuſtam Regis commotionem in ſanctum Præſulem, proſtrauit ſe vna cum eo pedibus ipſius: iniuriæ illatæ remiſſionem cum lachrymis poſtulantes, ac facultatem ad eremum pergendi, quanquam inuiti, ei largientes.

Itaque Beatus Arnulphus data illis benigne venia, ſollicitus de grege ſibi à Domino credito, ne ſolitis æternæ vitæ pabulis, illo ſic remoto, deſtituerentur, prouidit illi de ſucceſſore viro digniſſimo ac ſanctitate admirando, Gœrico * cognomento * Abbo. Id vbi percepit vir egregius Romaricus, cunctis poſthabitis ilico ad virum ſanctum venit congratulabundus; & vtroque in id conſentiente, in vaſta eremo ſibi locum præparauit. Inſequenti autem luce, cum quod animo conceperant, conficere vellent, & equi præ foribus iam ſtrati adeſſent, ecce caſu inopinato Regium promptuarium voraci corripitur igne; flamma excelſiſſima erumpit: domos vndique vicinas minaciter lambit. Oritur repente ciuium eiulatus & clamor: concurritur vndique; in vanum laboratur: donec beatus Pontifex eo adueniens, protinùs expleta oratione, ſanctam manum eleuans, contra horrendos flammarum globos ſignum Sanctæ Crucis expreſſit. Tunc ſiquidem (mirabile viſu) tanquam cœlitùs percuſſus, intra parietes in ſemetipſum totus contortus ignis interijt: nihilque alibi nocuit.

Signo S. Crucis extinguit ingens incendium.
Abit in eremum vir ſanctus.
** al. Vogaſum.*

Poſt quæ ſacer Antiſtes, relictis cunctis ſeculi rebus, beneque ac integre in pauperes erogatis, ceu nouus Elias ad eremum * Voſagum cum pientiſſimo ſocio Romarico properans, inter beſtias & feras ſylueſtres exiguis conſtructis domicilijs, quotidianis meditationibus, diuinarum laudum cantica admiſcens, animum iugiter paſcebat, confortabatque.

Aſcitis quoque nonnullis monachis, atque leproſis,

Digitized by Google

proſis, haud dedignabatur tantus Antiſtes ſuis manibus calceamenta à pedibus eorum detrahere, eaque detergere; capita eorum & pedes crebro abluere: lectos illorum quotidie ſtudioſiſſime componere; cibos illis ſedulo præparare: ſæpeque ipſe eſuriens, ſolicite admodùm illos paſcere. Lectus vero eius, ſpretis mollibus & pretioſis operimentis, ciliciis ornabatur.

Pia eius exercitia ibidem.

In his igitur aliiſque bonis innumeris cum vitam Angelicam duceret ſanctus Pontifex, tandem Deo volente athletam ſuum ad deſtinatum vocare brauium, poſt breuem infirmitatem, ſancta illa anima è corpore migrans, manibus ſanctorum Angelorum in Cœlum delata eſt: exultantibus quidem ſupernis virtutibus, multum vero plorantibus Chriſti pauperibus ac religioſorum cætibus.

Migrat in cœlũ ſacer Antiſtes.

Porro Romaricus eius ſanctiſſimum corpus, quo potuit honore, in caſtello ſepulturæ mandauit. Inde anno fere euoluto ſucceſſor eius Goericus accitis duobus Epiſcopis, collectaque Cleri & populi multa frequentia, id ad vrbem Metenſem tranſtulit, ac in Baſilica ſanctorum Apoſtolorum cum reuerentia, ingentique totius ciuitatis gaudio condidit. Quid autem apud Chriſtum in eremo ſibi comparâſſet, ſuis ciuibus per miracula ilico declarauit. Cæca ſiquidem illuminatur; contracta ad ſepulchrum eius ſanatur: claudo greſſus optatus reſtituitur. Et hæc quidem pauca è plurimis: quæ ſi omnia ſtylo exarare vellemus, vaſtum opus & ingens lectori exhiberemus.

Locus ſepultura eius.

Miracula ad ſepulchrum eius

C Baron. in Not. Martyr. Roman.

VITA S. HYACINTHI CONFESSOris, Ordinis Prædicatorum ſiue Dominicanorum; Ex ea quæ eſt per V. P. Seuerinum Cracouienſem, eiuſdem Ordinis S. Theologiæ Magiſtrum. Deceſſit ex hac Vita Anno Domini 1257. Relatus in numerum Sanctorum à Clemente 8. Pontifice Maximo, Anno Partæ Salutis 1594. Pontificatus ſui 3.

16. Auguſt. Genus & Patria eius.

ORtus eſt B. Hyacinthus, ex Nobiliſſima familia, Odrouons, Patria Polonus, territorio Camienenſi; Anno à Natiuitate Domini 1183. In qua familia, præter Generales exercituum Ductores, & de Barbaris, & Chriſtiani nominis hoſtibus magnificos triumphatores, plures floruêre Eccleſiarum Antiſtites, Epiſcopi & Archiepiſcopi. Eadem etiam familiæ magnum deinde additum eſt ornamentum: qui ex materno eiuſdem latere prodijt ampliſſimi huius ordinis Cardinalis Radziuil; vita, moribus, & virtute ab illuſtribus anteceſſoribus minime degener.

Parentes eius.

Habuit autem B. Hyacinthus patrem Euſtachium Comitem de Conskye Heroem præſtantiſſimum; Patruum, Iuonem de Conskye, Cracouiæ Epiſcopum; de cuius vitæ ſanctimonia egregiis animi dotibus, & cunctarum virtutum corona, ſi hic ſuus eſſet locus, mea quidem oratio facile principium inueniret exitum vero perdifficilem. Fuit etiam ſuis à parentibus Deum timentibus in via Domini alitus, educatus atque inſtitutus.

Mirificus profectus eius in ſtudiis.

Poſt puerilia autem rudimenta, & audita oratoriæ artis præcepta, cum eſſet in primo adoleſcentiæ flore, gnauiter adeo Ciuilibus, & Canonicis ſtudiis, his ſacræ etiam Theologiæ accurate vigilantiam adiungens, in Ciuitate Bononiæ operam dedit, prorſus vt temporis progreſſu, in Academia Bononienſi, in Sacræ Theologiæ Profeſſorem, & vtriuſque Iuris Doctorem promotus fuerit. Inde Poloniam

Digitized by Google

niam rediẽs, Iuoni Epiſcopi Cracouienſi patruo ſuo, qui quẽadmodũ dignitate, ita etiã vitæ innocẽtia, tanquam fax in alto poſita, diuino amore accenſa, alijs mirificè prælucebat, libentiſſimè adhæſit; quo in dies magis illius exemplo excitatus, in Dei ſeruitio proficeret: & in ſemita rectè ſanctèque viuendi firmius veſtigia figeret. Quod profecto ſicut optabat feliciter ſibi vſu venit; quandoquidem patruus ille perprudens, cognito generoſo Iuuenis animo nil aliud prorſus affectanti, quam vt diuino cultui penitus vitam addiceret, in Canonicorum numerum, qui hoc magnopere optabant adſciri permiſit. Quo in ordine ita egregiè, & per omnia ſe geſſit morum ſuauitate, humanitate, charitate refertus, quam indefeſſa ſedulitate Eccleſiæ inſeruiens, vt nullus ex collegis exiſteret, qui de admirandis eius virtutibus ac meritis paſſim non prædicaret. *Fit Canonicus Cracouienſis.*

Interea cum emineret Vir Beatus eo in ordine, non ſolum vt in corona, ſed tanquam in regio diademate fulgidiſſimus Hyacinthus, Ecce Deus illum ad maiora vocauit; Iuonem namque Epiſcopum Romam euntem ſecutus, cum Sanctum Dominicum magno cum animi ardore, & intimis charitatis viſceribus audiret verbum Domini frugiferè in vrbe prædicantem, & verba illa referentem, & diuinitùs explicantem: *ſi vis perfectus fieri, vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus*, ſummo flagrans deſiderio, diuino parendi conſilio, & iam ſibi conſtaret ſectari beati Dominici veſtigia, Iuoni, quem vt Dominum reuerebatur, certum fixumque propoſitum aperit, ilico Patruus, verè tanti nepotis amantiſſimus, cui non caro, non ſanguis reuelabat, ſed vt erat præſul religioſiſſimus, æternamq. gloriam huius mundi breui, & inani anteponens, ſanctus Spiritus inſpirabat, incredibili perfuſus lætitia, cœleſtem potius quam humanam Nepotis deliberationem amplectitur: & occaſione data Honorio 3. tunc temporis Pontifici Maximo, qui cum eo dum ambo ſtudiorum causâ Pariſijs verſarentur ſoli- *Laudabiliſſime conuerſatur.* *Romam proficiſcitur cum Patruo.* *Matth. 19.*

dam contraxerat amicitiam, communicat. Honorius qui Beati Hyacinthi doctrinam, & ingenium quale eſſet non ignorabat, & laudatiſſimi qui eſſent eius mores à multis aud erat, vaticinatus eſt, nec eum iudicium feſellit, ſi Beatus Hyacinthus Diui Dominici alumnus ac ſocius efficeretur, apud latas arcturi, & ſeptentrionis plagas magnam Catholicæ fidei lucem ac ſplendorem eſſe allaturum. Acceſſito itaque Beato Dominico, eique Beati Hyacinthi firmiſſima deliberatione oſtenſa: vti filium commendat. At is vbi diuum Dominicum libenter annuere intellexit, ſtatim ſumma cum deuotione, & humilitate animo tamen lætiſſimo Dominicanæ Religionis habitum, & indumentum in Eccleſia Sanctæ Sabinæ Immortali Deo ducente ſuſcepit, ac per id temporis, dum Romæ fuit nunquam à ſacro Dominici latere diſcedit, ita viuens vt non ſibi, ſed Chriſto viuere videretur.

Roma amplectitur S. Dominici inſtitutum.

Sed poſtquam velut alter Eliſeus hauſit ab Elia ardoris diuini Spiritum, quippe quo Diuus Dominicus erat inflammatus eiuſdem placito & benedictione, tribus cum ſocijs, quibus cum fuerat religione initiatus Ceslao, ſcilicet Hermanno, & Henrico tribus quaſi ſtellis, ſpe, fide, & charitate comitantibus, Alpes ſuperat Carinthiam peruenit; vt ciuitatis Frizacenſis populo, verbi prædicatione commoto, & ad cultûs diuini ſinceritatem incenſo prima ibidem Prædicatorum Ordinis magno cum omnium applauſu fundamenta iecit, nobile monaſterium erexit, atque inſtituit. Relicto autem in eis partibus Hermanno, quod theutonici ſermonis peritus cenſeretur, Cracouiam veniens, quamuis ab omni popularis auræ honore, quæ ſua erat ſingularis humilitas, abhorreret, tamen quaſi ouans à toto Clero, ab vniuerſo populo, nil tale cogitans honorificentiſſimè recipitur; augentur honores vbi eius eloquio, ac doctrina, & vitæ in primis ſanctimonia ſentiunt ſe inflammari, & in

Mittitur cum 3. ſocijs in Carinthiam, & in ciuitate Frizac Cœnobium erigit.

Digitized by Google

in dies magis Chriſtianis illius operibus grandibus, & inſignibus ex intimo corde commoueri. Quare nullum fuit illi negotium in ea principe Regni ciuitate monaſterium in honorem Sanctiſſimæ Trinitatis Ordinis prædicatorum erigere; quod tanquam maximum, & munitiſſimum Catholicæ fidei propugnaculum feliciter poſuit, atque inſtruxit. Quarè cum eiuſdem Sancti viri fama in vniuerſum Regnum, proximaſque prouincias diffunderetur, & in dies magis illuſtriorum factorum ſuorum rumor increbreſceret, & à cunctis populis maxima in veneratione haberetur. (Erat namque iam vbique illarum gentium notæ ipſius, pietas, charitas, manſuetudo, continentia, humilitas, patientia, ieiunia, vigiliæ, orationes, incredibileſque aliæ ſingulares, quæ ſicut alterum ſolem ipſum Dei ſeruum ſplendeſcere faciebant) fiebat perfacilè vt quodcunque opus ad honorem Dei moliretur, quam celerrimè ad felicem exitum perduceret. Facilè præterea ſibi fuit in ciuitate Pragen. per Ceslaum ſocium ſuum ſub nomine Sancti Clementis, & Vuratislauien. alterum nobile monaſterium ſub inuocatione Sancti Adelberti Martyris, & Pontificis erigere, qui etiam miraculis clarus ibidem obijt; & alia complura breuitate temporis prætereunda, quæ in Bohemia, Moſſouia, Sileſia, Morauia, Pruſſia, Ruſſia, atque in tota Germania eiuſdem Prædicatorij Ordinis multa cum religione, & populorum deuotione, cultûſque feruore Monaſteria partim ipſe conſtruxit, atque ſtabiliuit, partim poſt eius obitum adhuc ſanctæ eius memoriæ vigore, à fundamentis erecta. Illud ſolum referre liceat, nimirum cum S. Hyacinthus à magno Cruciferorum magiſtro Inſulam impetrâſſet, & Eccleſiam atque conuentum eiuſdem ordinis in honorem Diui Nicolai ædificaſſet, & magnus fuiſſet factus eo religioſorum concurſus, cum locus atque Inſula eſſet minimè capax, vtpote piſcatorum refugium, Deo volente

Inde in Cracouiā venit, & ibidem Monaſterium conſtruit.

Item aliud Cœnobium Pragæ.

Item in multis aliis prouinciis.

Digitized by Google

Maximũ miraculũ. lente poſt multa tempora Maris fluctus ſeſe vltra quinquaginta millia ſtadia retraxerunt, anſamq. dedêre, non ſolum ad monaſterij commoditatem, & amplitudinem, verum vt ibi poſtea ciuitas Genadenſis poneretur, cum portu pulcherrimo, atque tutiſſimo. Memoratu autem illud dignum eſt, & à meritis S. Hyacinthi non alienum, vt quamuis Monaſterium pluries ipſius ciuitatis Hæretici inuaſerint; nunquam tamen dictum monaſterium occupare potuerunt.

De progreſſu ſanctiſſimarum ſuarum actionum hactenus; nunc de moribus breuiter dicendum eſt; de quibus vnum illud dicere ſufficeret fuiſſe Diui Dominici alumnum, & ſocium, & illi perſimilem; vterque enim pro Catholica fide labores ingentes exantlauerat: alter in Italia, in Hiſpania, & in Gallia: alter inter nationes ſub Septentrione poſitas. Erat denique Sanctus Hyacinthus quemadmodum Diuinus Dominicus rutilante virginitatis flore ornatus, pretioſo vt ille profundæ humilitatis theſauro dotatus, toto corde, tota anima erga Deum intentus, in continuis orationibus, lectionibus, confeſſionibus, ſacrificijs, officijs aliiſque pijs peragendis operibus perpetuò occupatus, & vt contemplationibus aliquod tempus ſupereſſet non in thalamo, & cubili, ſed in Eccleſia pernoctare ſolebat, corpuſque nodoſis cordis, vel vt vulgo vocatur, diſciplinis afflictum, & ieiunijs per ſingulas ſextas ferias in honore Sanctæ Virginis, & ſanctorum Apoſtolorũ *Vita eius auſteritas.* vigilias in pane, & aqua maceratum, ſuper nuda terra, & caput ſuper lapide, vbi ſomno cedere cogeretur, ante altare decumbabat; quo perincommode parum quieſcens iterum ad nouas vigilias, contemplationeſque & orationes facilius excitaretur, memor verborũ Domini ad diſcipulos in horto recumbentes, *non poteſtis vna hora vigilare mecum*, & quæ ſequuntur, &c. *Matt, 26.* Quantum vero, ſpe, fide, & charitate valuerit, quæ ſunt noſtræ ſalutis propugnacula munitiſſima, ex eius operibus cognoſci poteſt. Nam charitatis illud fuit ſignum euidentiſſimum, cum is ex nobiliſſima familia oriun-

Digitized by Google

ſtiundus, cunctas opes, quibus affluebat in pauperes alendos diſpergeret, in Eccleſias, in Monaſteria, conuentus ad gloriam Dei extruendos erogaret; cumque nil amplius haberet, quod egenis largiretur, totis commotus miſeratione viſceribus, ad lachrymas, ad orationes confugiebat, vt miſeris ſolamen, auxiliumque à largitore Deo imploraret.

Quâ vero ſpe ſultus fuerit, ex eo perſpicitur quod audacter poſſet vna cum Chriſti diſcipulis dicere: *Ecce omnia reliquimus, & ſecuti ſumus te*; nec ſolum diuitias; tanquam acutiſſimas ſpinas, ſed cunctos honores à ſe abdicauerat, & nè rebelles eſſent ſenſus, incredibili humilitatis calcare deuicerat, & in chamo, & freno maxillas eorum conſtrinxerat: certiſſima ſpe fretus, æternum ſibi ſolatium in cœlis iri præparatũ. Qua vero fide vti ſcopulo firma, & conſtanti aduerſus tentationum mare extiterit; non ſolum ex paulo antè dictis, ſed ex innumeris Chriſtianis operibus colligi poteſt. Nam ſi ſumma, & excelſa fide, vel vſq. vltra granum ſinapis præditus non fuiſſet, non omnia commoda abieciſſet, non per tot labores ſeſe commiſiſſet periculis, non tot tantaq. Eccleſiarum, & Monaſteriorum moles in varijs prouincijs, quæ magna ſuæ fidei, ac pietatis adhuc extant monumenta condita à ſe fuiſſent; per eum muti loquuti eſſent, cæci vidiſſent, membra concuſſi ambulaſſent, mortui ſurrexiſſent, ſiccis pedibus & rapidos fluuios tranſmitteret, conuulſas ſegetes in priſtinũ reſtituere potuiſſet. Quæadmirãda, & ſtupẽda miracula nõ niſi à ſingulari, & immobili fide præditis poſſe fieri, & ab omnipotẽti Deo ijs datũ eſt. Quæ quidẽ miracula Sanctũ Hyacinthũ feciſſe legitimis ventilatis probationib. certiſſimè cõſtat. Sicque vir ſanctus poſt immenſos ad honorem Dei perpeſſos labores ab Anno Domini *1216*. quo tempore religionem illam eſt ingreſſus, vſque ad annum *1257*. quo tempore ab huius mundi carcere eſt egreſſus. Cũ in craſtino feſtiuitatis Sancti Dominici ægrotare cepiſſet, in feſtiuitate Aſſumptionis Beatæ Mariæ Virginis

Matt. 19.

Catalogus miraculorum eius quæ operatus eſt in vita.

Digitized by Google

nis circa horā nonā ætatis ſuæ ann. 71. infirmo corporis pondere ſolutus, euolauit in cœlum; fratribus & vniuerſo populo quaſi à patre deſtitutis gementibus, ac lachrymantibus; mirum ſui deſiderium relinquens; quem ſane extremum vitæ ſuæ actum, non ſine magna ſanctitatis ſignificatione proceſſiſſe putādum eſt. Nam quid aliud præ ſe fert aduerſæ valetudinis initium in feſto die Sancti Dominici, niſi quod ab eo tempore quo eidem ſe diſcipulum, & ſocium addixit, quemadmodum ægrotatio ſolet omnia membra concutere, & omnes ſenſus conturbare, ita ab illo tempore ſanctus Hyacinthus cæpit corpus ſuum laboribus, ieiunijs indies magis affligere? quid aliud receſſus ab humanis in die Aſſumptionis Beatiſſimæ Virginis, niſi quod aſſumptam Reginam in cælum ſit cum Angelis comitatus? Felix certè ægrotatio, felicior è terris diſceſſio; laudabile teſtamentum, quo ingentem fratribus ſuis reliquit theſaurum, his verbis, humilitatem ſeruate, charitatem mutuam habete, paupertatem voluntariam poſſidete, quibus dictis, cum pſalmi illud pſalleret: *In te Domine ſperaui*, & ad illa verba veniſſet, *In manibus tuis Domine commendo ſpiritum meum*, feliciter in Deo obdormiuit, atq. in die ſepulturæ ſuæ quendam iuuenem nobilem ad ſacrum corpus ſuum à mortuis ſuſcitauit. Fuêre quoq. nonnullis mirabiles oſtenſæ viſiones, de ineffabili gloria, qua iam in cælis frueretur ſanctus Hyacinthus.

Migrat in cælum ſeptuagenarius vno maior.

Mortuus reuiuiſcit ad ſacrum corpus eius.

C. Baron. 2. Tom. Annal. & in Not. Martyr. Roman.

ILLVSTRE MARTYRIVM S. MAMANTIS; Ex eo quod eſt apud Metaphraſten. Paſſus eſt Anno Salutis 275. Eutych. Papæ 1. Aureliani Imp. 5.

17 Auguſt.

MAMAS magnus & inſignis martyr Chriſti, pietate non minus quam genere clarus, è Paphlagonia oriundus, patrem habuit Theodotum, matrem

matrem vero Ruffinam; vtroſque cum patricia nobilitate illuſtres, tum religione & Chriſti amore adeo inſignes & conſpicuos, vt nullo modo ardentem amoris diuini flammam reconditam ſeruare poſſent. Nam & libere religionem profitebantur, & quotquot poterant tam verbo quam exemplo, ab infelici dæmonum cultu ad Chriſti fidem traducebant. Eo tempore Alexander quidam, Gangræ, legatione pro Imperatore fungebatur, habebatque in mandatis, vt Deorum cultum, quam maximè poſſet, extolleret: Chriſtianos vero atrociſſimis ſupplicijs, ſi immolare recuſarunt, ſubjiceret. Nec ſegniter ab eo mandatum peractum eſt. Mox enim viſa Theodoti & vxoris eius pietate, vtrumque in Cappadoceæ Cæſaream, ad Fauſtam Præſidem miſit; non quod ijs parcere vellet, ſed quia à dignitate parentum, Patricijs ſupplicia, vel contumeliam inferre prohibebatur. At Fauſtus homo ſæuo & crudeli ingenio, eos confeſtim vinculis conſtrictos carceri mancipauit. Et quidem Theodotus imbecillitatis ſuæ bene ſibi conſcius, eo in ergaſtulo precibus & lachrymis, maturam & piam valdè à Domino impetrauit mortem, ne forte in medijs ſupplicijs, aliquid diceret faceretue, ſua pietate ac religione indignum. Porro Ruffina, quæ vterum gerebat, cernens, ſe mariti ſolatio deſtitutam, multis ac variis perturbationibus agitari cœpit; cumque profuſo lachrymarum imbre coniugis ſui reliquias rigaret, & crudelia carnificum tormenta perpenderet, victa doloribus filium enixa eſt. Tum vero nouæ de infante ſolicitudines accreſcebant ac eam perturbabant; nullo tamen modo à Chriſti amore & fidei conſtantia, vel latum vnguem dimouebant. Itaque cùm Deo infantem ſuum commendâſſet, & aquis ſalutaribus expiatum Chriſto obtuliſſet, inſtantiſſimis à Deo precibus ſimilem cum marito vitæ exitum obtinere meruit.

Patria & Parentes eius.

Capiuntur & in carcerem mittuntur.

Theodoti felix obitus.

Parit filiũ Ruffina in carcere pra iuſtitia

Ruffina baptizat Namantẽ, & decedit è vita.

Ea igitur pariter cum marito vitæ munere perfuncta, ſolus infans inter parentum reliquias viuus volueba-

Ammia inſignis

Matrona, adoptat Mamantē infantem in filium.

uebatur; cum ecce diuina quædam viſio mulieri viduæ, genere inprimis & opibus claræ offertur; monetq. Ammiam (hoc nāmq. matronæ nomen erat) vt à præſide petat ſanctorum corpora: tenerumq. pupillum ſibi in filium adoptet. Illa vero (quod careret liberis) alacriter viſioni aurem præbuit: Præſidemque accedens, corpora ſanctorum ſimul cum infante ſibi donari cum poſtulaſſet, impetrauit. Itaq. & corporibus & infante è carcere ablatis, illa quidem ſplendidè & magnificè ſuo in horto ſepulturæ mandauit, infantem autem in filium adoptatum, ſumma diligentia ac ſtudio aluit, nutriuitq. ac ſimul cum lacte, pietate ac Chriſti amore eum præclarè imbuit.

Mamas vnde dictus.

Porro exacto ferè biennio, à primo adoptionis die infans Ammiam lingua tenera mammam appellare cœpit; quod Romani matrem interpretentur. Itaque prima infantis balbuties, proprium ei nomen tribuit, fuitq. deinceps Mamas appellatus. Cum autem quintum ætatis annum attigiſſet, Ammia optimis præceptoribus, ſtudijs diſciplinarum eum imbuendū tradidit: quarum amore adeo inceuſus erat, planèque in eruditionē defixus, vt coæuos ſuos multis (quod aiunt) paraſangis ſuperaret.

Romanorum autem ſceptra tunc Aurelianus tenebat, qui inſano dœmoniorum cultu ebrius, non modo perfectæ ætatis viros & mulieres, ſed & pueros ad venerationem ſimulacrorum cogebat. Et quidem cum alij non pauci, Imperatoris cederent voluntati, tum multo plures Mamantis exemplo (qui Omnipotentis Dei cognitione, pro ingenij ſui modulo præclarè inſtructus erat) ſimulacra irridebant, & pias quaſdam preces cum magna animi veneratione, Mamante in verba præeunte, Chriſto recitabant. Interea temporis ſucceſſu, Fauſto Cæſareæ præſidi vita functo, Democritus quidam, vir inſigniter impius nec minus crudelis, ſubrogatus fuit: Cui Cæſaream venienti, mox dœmonum ſatellites de more gratulabundi occurrerunt; atque vt eius ſibi beneuolentiam arctius conciliarēt, Maman-

Mamantem accuſârunt, quod ſpreto Imperatoris e dicto, non ipſe modo diuinos Chriſto honores offerret, ſed alios inſuper quamplurimos ad eiuſdem religionis cultum pertraheret. Agebat tunc temporis Mamas annum quintum decimum, eratq. defuncta Ammia, omnium eius facultatum hæres factus. *Mamãs accuſatur.*

Democritus ergo, audita Mamantis pietate pariter & virtute, animo protinùs in adoleſcentem efferatus, eum ad tribunal ſuum euocauit, vbi multa de eius religione ac ſtudijs inquiſiuit. At Mamas animo minimè perturbato, Ego, inquit, ſatis veſtram nequeo mirari dementiam, qui canitie iam aſperſi, tantam erroris caliginem non cernitis, quod, vero & viuo Deo relicto, ſurdis & mutis ſimulacris honores diuinos tribuitis. Nam ego ſane à meo Chriſto tantum abeſt vt recedam, vt potiùs quoſcunq. poſſum ad eum adducam. Democritus tantam dicendi libertatem in puero admiratus, iuſſit eum ad aram duci Serapidis, vt vel inuitus Deo ſacrificaret. Ille autem nihil à minis effœminatè affectus; At non licet, inquit, tibi adoleſcentē, è matre maxima & clariſſima Ammia educatum, ſupplicijs ſubdere. Cùm hæc audiſſet Democritus & vera cognouiſſet, ferreis vinctum catenis, ad Imperatorem tranſmiſit. *Egregia Mãmantis coram Iudice confeſſio.* *Vincitur catenis.*

Imperator lectis, quæ ad eum datæ erant à Democrito literis Mamantem variè eſt aggreſſus. Et nunc quidem minis terrere, nunc promiſſis & muneribus delinire, nullumq. non mouere lapidem, vt pius adoleſcens nefario ſe ſacrificio contaminaret. At Mamas, ſpretis muneribus & minis contemptis: Mihi, inquit, ô Imperator, pro Chriſto mori, quouis honore & lucro eſt præſtantius. His vehementer irritatus Aurelianus, iubet corpus adoleſcentis flagris conſcindi; atq. interim venenatam linguam adhibebat, vt animum adoleſcentis emolliret. Si, dicebat, vel ſolis labris te ſacrificaturum dixeris, continuo ab omni ſupplicio liberaberis. Et Mamas, Nec labris, inquit, nec corde verum Deum & Regem Chriſtum vnquam *Cæditur flagris.*

Digitized by Google

negabo. Quin potius gratias tibi ago maximas, quod præclaris adeo beneficijs me afficis. Aurelianus hoc reſponſo vehementer exacerbatus, iubet nudatum martyris corpus, ignitis torreri lampadibus; ſed lampadum flammæ, diuina virtute in tortores conuertebantur; prorſus vt, martyre illæſo permanente, ipſi præ dolore ingemiſcerent. Iuſſit deinde tyrannus lapidum ictibus illum obrui: ſed neque lapides, vllum ei ſupplicium inferebant.

Eximia eius conſtantia.

Vnde animi dubius Imperator, ac ſimul furore æſtuans, iuſſit ingenti plumbi pondere collo eius appenſo, maris illum fluctibus obrui. Cumq. ad hoc ſupplicij genus à carnificibus inſulſo clamore duceretur, ecce Angelus Domini protinus adfuit; ac inimicis in fugam actis, Mamantem ad montem quendam Cæſareæ deduxit: vbi diebus admodum quadraginta ieiunus permanſit. Inde vero digreſſus, tanquam alter Moſes ſplendore diuinæ virtutis fulgens, & doctrina inſtar Pauli inſtructus, omnibus Chriſti Euangelium prædicare cæpit. Et ne cui moleſtiā inferret, poſt ſparſa Euangelij ſemina, ad montem reuertebatur, feraſq. (dictu mirabile) in vnum conuocabat; è quarum mammis lac mulſebat; indeque caſeum conficiens, partim ſibi reſeruabat, partim Cæſaream deſcendens egenis diſtribuebat.

Victitat lacte ferarum.

Quoniam autem fama eius, omnium ſermone celebrabatur, Præſes Cappadociæ Alexander, miſſis equitibus, eum ſibi ſiſti voluit; quorum aduentum martyr vt cognouit, hilari planè vultu eis obuiam proceſſit, illiſq. ignotus, cunctos hoſpitio & menſa excepit. Quærunt illi interim de Mamantis habitatione, & rogant, vt eum, ſi poſſet, exhibeat. Ille vero ſe facturū promittit, iubetq. vt animo ſecuro caſeo & lacte fruantur, donec Mamas in conſpectum prodeat. Interim vero dum illi menſæ accumbunt, & Mamas ſuos hoſpites ſedulo excipit, feræ, vt conſueuerant, ad eum accedunt, ſuoq. vt lacte mulgeantur, incredibili manſuetudine ſe illi ſiſtunt. Stupent interim, vt par erat, milites;

Vide eius benignitatem in hoſtes.

Digitized by Google

lites; ac nimia formidine oppreſſi, fuga ſe inde proripere ſatagunt. Mamas vero iubet eos bono & fidenti eſſe animo, ſe Mamantem eſſe, quem tanto ſtudio inquirunt. Illi cùm hœc audijſſent, ingenti admiratione correpti, ei tamen fidem adhibentes, protinus conſcenſis equis ad ciuitatem confugiunt; quos ille pro Chriſto patiendi deſiderio inflammatus, mox ſubſecutus eſt. Itaque ductus à militibus ad Præſidem quæſitus eſt, quibuſnam præſtigijs & incantationibus feris animalibus imperaret, ijſq. tanquam ratione præditis, pro nutu ac voto vteretur. Reſpondens autem Mamas, Qui, inquit, Deo vero & æterno deſeruiunt, ijs cuncta famulantur, noruntq. eius ſeruos, vt decet, reuereri.

Chriſti ſeruis, omnia creata famulātur.

Præſes eo reſponſo ſuperatus, cùm non haberet, quo Chriſti ſeruum impugnaret, ilico in furorem conuerſus, iubet eum ſuſpenſum atrociter cædi, cæſumq. vngulis ferreis laniari: cumque ea ſupplicia generoſum martyrem nihili facere cerneret, demùm in carcerem abduci mandat.

Suſpenſus caditur martyr.

Porro cum eodem in carcere, alij quadraginta egregia pietate viri pro Chriſti nomine vincti detinerentur, Mamas precationis ſtudio & diuina quadam virtute, vectes carceris labefactauit; portas aperuit; vincula ſoluit; cunctoſq. à vinculis liberos abire præcepit; ſolus ipſe in cuſtodia permanens, angelica præſentia excitatus, tyranni certamen inuictæ virtutis robore expectauit. Interea Præſes, abiectis curis alijs, fornacem accendi iuſſit, inq. eam martyrem præcipitari: ſi à ſententia recedere recuſaret.

Vinctos Chriſtianos precibus liberat.

Et quidem generoſus adoleſcens, vt primum ad tribunal productus, fornacem flammis accenſam conſpexit. Quin tu, inquit ad Præſidem, ea quæ mihi minaris conſtanter exequeris? Ego enim iam tibi prius meam aperui ſententiam: à qua non recedo. Tum vero tyrannus rabie quadam incenſus, egregium athletam mediam in fornacem protinus deturbauit: At Martyr, Chriſti protectione ſecurus, in

Mittitur in fornacē ſed nihil læditur.

Digitized by Google

in media verſabatur flamma, tanquam in prato florido; ſaluatori hymnos iugiter canens.

Porro poſt triduum ceſſante flamma, ac lignis omnibus in cineres redactis, exiſtimans Præſes Martyrem ad oſſa igne depaſtum, reliquias lictoribus offerre iubet. Et ecce carnifices, præter omnem expectationem martyrem ſanum plane & incolumem, diuinaſq. laudes iucunda voce depromentem reperiunt. Quo ſane obſtupefacti miraculo, Præſidi anxie viſa renunciant: magniſq. clamoribus vel inuiti Dei magnalia diuulgant.

Preſes autem attonitæ & emotæ mentis homo, cuncta eum magiæ & veneficijs aſcriberet, martyrẽ mente furibunda ad noua certamina euocauit. Et quidem ductus in theatrum, pardo & vrſo ſæuiſſimo deuorandus eſt traditus. Sed vrſus omnis ſæuitiæ ilico oblitus, humi ad eius ſe pedes abiecit; pardus vero, in humeros eius citra vllam inſiliens moleſtiam, lingua ſudorem eius abſtergebat, eumq. demulcens, geſtu & eiulatu oſtendebat, ægre admodum ſe ferre tantis martyrem moleſtijs affici.

Feræ illi blandiuntur.

His maximo animi ſui dolore viſis Præſes vehementer indoluit, & omni ſpe victoriæ abiecta, quendam è ſatellitibus vrget, vt tridente ferreo in martyris viſcera adacto celeri morte ignominiam deleat. Paruit is, & ferrum magna vi ambabus torquens manibus, ſacra martyris viſcera traiecit; prorſus vt ipſa inteſtina in terram, niſi manibus eius fulta fuiſſent, continuo defluxiſſent. Itaque ſaucius grauiter Chriſti athleta, per medium theatrum lætus graditur; & ſanguine vbertim in terram manante, duo è ciuitate ſtadia progreditur: ac tandem quadam in ſpelunca recumbens, beatam Deo animam reddit. Fuit vero poſt obitum eximijs clarus miraculis: de quibus D. Baſilius, hæc inter cætera, ad adſtantem populum. Memores eſtote martyris, quotquot illo per ſomnia potiti eſtis; Quotquot in hoc loco conſtituti, adiutorem ipſum ad precandum habuiſtis: quibuſ-

Tridenti occiditur.

Homil. 26.

Miracula poſt obitũ.

buſcunq. ex nomine aduocatus ipſis affuit operibus: quotquot aberrantes, ad vitam reduxit: quoſcunq. ſanitati reſtituit: quibuſcunque, pueros iam mortuos, ad vitam reductos, reddidit; quotquot vitæ terminos prorogauit.

MARTYRIVM SS. LIBERATI ABBAtis, ac ſociorum; quod feliciter conſummarunt, Carthagine, Anno â Chriſti Incarnatione 484. Felicis Papæ 2. Zenonis Imperatoris 11. ſub VVandalorum Rege Hunerico Ariano: Ex eo quod extat apud Victorem Epiſcopum Vticenſem. *C. Baron. Annal. Tom. 6.*

SEptimus crudeliſſimi atque impijſſimi Regis Hunerici agebatur annus, cum hoſtis antiquus, Cirila, quodam Ariomanitarum Epiſcopo vſus eſt miniſtro, vt perſuaderet Regi, non poſſe eum ſtatum regni ſui diu retinere pacatum atq. longæuum, niſi nomen perderet innocentum. Qui tamen Dei iudicio non multos poſt dies turpiſſima morte præuentus, ſcatens vermibus expirauit. Inſectari cæpit ore cruento, omnem Catholicorum multitudinem, quæ per totam prouinciam Africanam mirifice multiplicata erat, vt eam ſceleratis ſuis inficeret dogmatibus, & acceptam in lauacro regenerationis innocentiæ veſtem ſordida fœdaret. *17. Auguſt. Fortaſſe quod hoc die eorum ſit facta translatio. Nam paſſi ſunt ſexto Non. Iulij. Vltio diuina in Arianum Cirilam.*

Itaque Tyrannus ſerpentina Cirilæ ſuggeſtione incenſus, feralibus edictis vno tempore totam cœpit commouere Africam. Et primo quidem ſacerdotum copioſam multitudinem in longinquitas & extremas regiones exilio crudeli detruſit: quibus bis acutum genus frumenti, quod iumentorum tantummodo cibus eſt, non molari induſtria contritum, ſed corticatum, pro miſeratione dari præcepit. Poſt vero *Hunerici Regis Tyrannis.*

increſcente impietatis inſania, etiam hoc auferri crudeliſſimus imperauit. Poſt modicum quoq. temporis, vniuerſas ſimul Eccleſias, cæmentis ingentibus claudi mandauit. Vniuerſa namque monaſteria, tam ſanctarum virginum quam virorum, Mauris vna cum habitatoribus dono dedit. Vnus fuit omnibus eiulatus; vnus pro Chriſto moriendi integer & plenus affectus. Et quanquam aliqui votifragi, Chriſtianæ fidei immemores, per ſummum ſcelus à conſtantia reſilirent, vt impuris mundi voluptatibus ad breue tempus fruerentur, multo tamen plures, viri ſane nobiles & bonorum omnium copia mirificè affluentes, vitam pro Chriſti nomine ſupplicijs obijciebant; & delicatæ etiam nobiliſſimæque fœminæ, contra verecundiam naturæ, ſpectante vulgo, virgis cæſæ, varijſq. tormentis cruciatæ, victricia trophæa ad cælos portabant. Sed & infantuli feralia edicta irridentes, ante mundum contemnebant, quam illecebroſam eius ſemitam introirent.

Egregia virtus multorum Catholicorum.

Tunc apprehenſi ſunt & ſeptem fratres, quantum pertinet ad concordiam Dominicæ ſeruitutis, Bonifacius Diaconus; Seruus & Ruſticus Subdiaconi; Liberatus Abbas; Rogatus, Septimus, & Maximus monachi; cæleſtibus diſciplinis præclarè inſtructi, de territorio Capſenſis ciuitatis oriundi. Quibus ad vrbem Carthaginenſem callidè attractis, primo honores ingentes & diuitiæ maximarum voluptatum, nec non & Regis amicitia, aliaque permulta, quæ ſolent inſipientium animas illaqueare, fuêre oblata. Sed hæç omnia, milites Chriſti, ac ſi contagia, reſpuentes vno ore clamabant; Vnus a Dominus, vna fides, vnum baptiſma. Facite quod vultis, inferte pœnas corporibus noſtris. Melius eſt temporalibus purgari ſupplicijs, quam æternis tormentis excruciari. Habete quod promittitis, cum ipſis diuitijs poſt paululum perituri.

Patria Septem Martyrũ.

Diuitias & honores oblatos reſpuunt.

a Epheſ. 4.

Quid multa? Dum tali conſtantia diuinitus munirentur, crudeli ferri pondere onerati tenebricoſo

depu-

deputati ſunt carceri; vbi nulla miſeratio lenitatis attenderet. Sed populus illius vrbis, cuſtodibus pretio delinitis, die ac nocte Chriſti martyres frequentabat, & ita ab eis doctrina & virture fidei roborabatur, vt eadem ipſe pro Chriſti nomine plena delectatione perferre vehementer cuperet. Quod tyrannicas vt primum peruenit ad aures, illico ebrietate furoris accenſus, iubet eos inauditis adigi ſuppliciis, & maioribus oneratos vinculis, in nauim aridorum lignorum manipulis plenam imponi, medioque in pelago igne ſuppoſito concremari. Eductis igitur illis de cuſtodia, multitudo populi Dei bellatores Trinitatis quaſi agnos innocuos ad victimam deducebat, & rigentium pondera catenarum, quaſi quædam monilia peruidebat; quia non fuerunt illa vincula, ſed potius ornamenta. Incedebant itaque fiducia pleni ad ſupplicium, imo ad triumphum vna voce per ambitus platearum Domino decantantes: *Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies ſalutis, quando pro fide Domini Dei noſtri præferimus præparatum ſupplicium, ne amittamus acquiſitæ fidei indumentum. Sed & populus publica voce clamabat: Ne timeatis ô populi Dei, neque formidetis minas atque terrores præſentium tribulationum, ſed potius moriamur pro Chriſto, quemadmodum ipſe mortuus eſt pro nobis redimens, nos pretio ſui ſanguinis ſalutaris.

Mittuntur in carcerẽ.

Addicuntur ſupplicio ignis.

Martyrũ fiducia

Luc. 2.

1. Cor. 6.

Vnum tamen, vehementi conatu, qui inter eos infantulus videbatur, nomine Maximum, cupiebant auctores malorum, à ſanctorum cõſortio ſeparare. At ille voce quidem pueri, ſenili tamen maturitate clamabat: Nemo me ſeparet à ſancto patre meo Liberato Abbate, & fratribus meis, qui me optimis diſciplinis imbuerunt, & pluſquam amore fraterno proſecuti ſunt. Cum ipſis extrema quæq. pati volupe mihi erit, quibuſcum æternis gaudijs me fruiturum confido.

Maximi pueri conſtantia.

Digitized by Google

Simul nos ſeptem Dominus congregare voluit, ſimul etiam, ſpero, vna martyrii corona donabit.

Perducti itaque cum feſtinatione ad nauale ſupplicium, pro voluntate infandi Regis, vel crudelium miniſtrorum, manibus pedibuſque extenſis, ſ'auati feruntur, potius, quam ligari. Cumque ignis fuiſſet lignis iniectus, extinctus eſt. Et dum ſæpius renouatur nutrientibus pabulis, iterum atque iterum rogus flãmarum globo extinguebatur. Et cum deinde magis Tyrannus, furore ſimul eſſet & rubore repletus, iuſſit eos remorum vectibus enecari, & ita ſingulos in modum canum cerebris comminutis extingui. Qui tali genere mortis, debitum ſpiritum feliciter Domino reddiderunt. Sed cum in mari venerabilia corpora iactarentur, illico (quod contra naturam eſt æquoris) eadem hora illæſa corpora pelagus litori reddere maturauit; nec auſum fuit, vt moris eſt, triduana dilatione in profundo retinere, ne præcepto Dominico minimè paruiſſet. Ad quod miraculi genus & ipſe Tyrannus, licet impœnitens, vt fertur, expirauit. Porro Chriſtianorum multitudo, quæ gaudio incredibili delibuta aderat, ſanctorum corpora, Carthaginenſi Clero honorifice cum hymnis & pſalmis præeunte, ſepulturæ mandauit, in monaſterio Biguæ, Baſilicæ quæ dicitur Celebrinæ contiguo.

Iterata de igne miracula.

Confracto cerebro tradunt Spiritum.

Miraculum aliud.

En veterẽ morem tumulandi Chriſtianorum corpora.

C. Baron. Tom 2. Annal.

MARTYRIVM SS. PAVLI ET IVLIANÆ; *qui illud apud Vrbem Ptolemaidem præclarè ſuſceperunt, Anno Dominici Natalis 275. Eutich. Papæ 1. Aureliani Imperat. 5. Ex eo quod eſt per Simeonem Metaphraſten.*

17. Aug.

CVM Aurelianus Imperator, feralibus per totum terrarum orbem edictis, Chriſtianos perſeque-

quereretur, & in Iſauriam in vrbem Ptolemaidem, vt Chriſtianos idolis ſacrificare cogeret, ingreſſus eſſet, vidit forte Paulum eximia pietate virum, cum ſorore Iuliana, frontem ſuam Chriſti ſigno conſignantem. Vnde animo commotus, ilico Paulum ad ſe adduci præcepit; adductumque toruo admodum vultu & verbis iracundiæ & furoris plenis compellauit. Quid, inquit, tibi homo infelix, in mentem venit, vel qua demùm audacia, tu, me in vrbem ingrediente, frontem ſignare audes? An ignoras edictum contra Chriſtianos propoſitum? Cui Paulus animo ſanè confidenti, Equidem, inquit, edictum tuum non ignoro; ſed nemo vnquam à charitate, quæ eſt in Chriſto Ieſu, me vllo timore auellere poterit. Tua enim tormenta breuiſſimo temporis ſpatio ſunt circumſcripta; At illa, quæ à Deo viuorum & mortuorum Iudice impiis omnibus conſtituta ſunt, nulla temporis longinquitate finem accipiunt; ideoque ſola formidanda. Eodem modo, voluptas & gloria, quam Deus noſter piis omnibus largitur, æterna eſt: veſtra vero, & impura & multis ægritudinibus contaminata, & momento temporis peritura. Quis igitur adeo demens erit, vt viuo & æterno Deo relicto, ſurda & muta iſta idola cum ſempiterno cruciatu colere velit?

En antiquam conſuetudinē ſignandi ſe Cruce.

Egregia Pauli conſtantia.

Aurelianus cùm hæc martyrem ſumma cum grauitate perorantem audiret, Suſpendite, inquit, hominem iſtum, & acerrime torquete, donec eum Chriſtus è ſupplicio eripiat. Fuit igitur continuo à carnificibus ſuſpenſus, & cruciatibus vehementer afflictus; quos tamen Chriſti nomine conſtanter inuocato facile ſuperauit. Interim Iuliana ſoror, cernens fratrem tormentis affici, magno animo ad tribunal cucurrit, & Aurelianum his vocibus inſectata eſt; Cur tyranne ita crudeliter in fratrem meum innocentem deſæuis? An tu exiſtimas te poſſe omnipotentis Dei virtutem ſuperare? Aurelianus quanquam ea Iulianæ conſtantia haud mediocriter turbaretur, victus tamen fœminæ pulchritudine, quæ erat eximia, omiſſo furore; Accede, inquit, &

Suſpenditur Martyr & dire torquetur.

Egregia virtus S. Iulianæ.

Aurelianus Imp. captus pulchritudine Iulianæ eam coniugem poſtulat.

dijs ſacrifica, vt te mihi legitimam coniugem ſtabili matrimonio iungam, mecumque Imperij diuitijs ac delicijs perfruaris. Quin & fratri tuo illatam à me iniuriam ampliſſimo dignitatis gradu compenſabo. Iuliana ad eas antiqui ſerpentis blanditias arridens, ſublatis in cœlum oculis, Crucis ſigno frontem conſignauit, & ait; non poſſum non te hominem nugacem & futilem irridere, qui putas me inanibus iſtis tuis voluptatibus à Chriſti amore & gloria ſempiterna auellere. Audiens hæc Imperator, bile percitus, iuſſit eam ijſdem cum fratre cruciatibus torqueri. Itaque cùm ambo in ligno ſuſpenſi tormentis vexarentur, Paulus ſorori præclaris monitis animum addebat conſolabaturque; prorſus vt Iuliana non modo tormenta non formidaret, ſed tyranno etiam in medijs ſupplicijs virili animo inſultaret.

Iuliana torquetur cum fratre.

Mittuntur martyres in picem feruentem.

Vnde Imperator vehementius exaſperatus, iuſſit martyres in lebetem feruenti pice bullientem conijci; ſed fuit eorum precibus pix in gelidam aquam protinùs conuerſa; adeo vt cuncti, qui ſpectaculo intererant, Dei omnipotentiam cum ingenti admiratione prædicarent. Nihilominùs tamen Aurelianus proprio furore oppreſſus, duas ſedes ferreas ſubiectis carbonibus vehementer ignitas ſtatui iuſſit, inque eas martyres abdomine illitos imponi. Quod cum factum fuiſſet, Aurelianus quaſi victoria potitus, Iam, inquit, cognoſcere poteſtis, quiſnam ſit Aurelianus qui artes iſtas magicas ſuperare potens eſt. Cui Iuliana, Imo, inquit, tu potius cognoſce & vide potentiam Chriſti, qui ab igne nos lædi non patitur. Tunc Imperator furijs agitatus, impetum rabiei ſuæ in ipſos conuertit carnifices, quaſi pecunijs à Chriſtianis deprauati, ſupplicia debita non inferrent. Iuſſit igitur vtrumque carnificem, alterum Quadratum nomine, Acacium alterum, obtruncari. Qui Pauli monitis roborati, & fide inſtructi, neceſſitatem ſupplicij in martyrij gloriam conuerterunt.

Terribile ſupplicium

Nota Tyranni furorem.

Duo carnifices conuertuntur, & fiunt martyres.

His igitur martyrio conſummatis, Paulus & Iuliana

na compedibus vincti, & ceruices maximi ponderis lignis onerati, & manus catenis deuincti, in carcerem abducti ſunt; vbi omni humano ſolatio, & cibo etiam ac potu deſtituti, in terram ferreis clauis denſiſſime ſtratam, cubare coacti ſunt. Cum vero media nocte martyres Deum precarentur, ecce Angelus Domini multa luce conſpicuus adfuit; ruptiſque, quibus cella eorum conſtricta erant, inſtrumentis, ac reliquis vinculis tam ferreis quam ligneis diſſipatis, eos erexit, appoſitiſque dapibus non modo refecit, ſed adeo mirifice exhilarauit, vt fuſis præ gaudio lachrymis Chriſti bonitatem ſatis laudare non poſſent. Videbant interim cuſtodes, ſplendidiſſimi luminis radios ex ergaſtulo erumpentes; quorum claritate excitati, carcerem intrârunt, ſeſeque, admiratione & ſtupore pleni, & menſæ & eiuſdem religionis ſocios præbuerunt.

Angelus eos in carcere viſitat.

Cuſtodes carceris conuertuntur.

Tertio vero poſt die, Imperator foras productos martyres, in Chriſti confeſſione conſtantes, iterùm iuſſit in ligno ſuſpendi, ac ſuſpenſos ſuppliciis fatigari. Stabat è carnificibus vnus ad ſiniſtrum Iulianæ latus, vt tormenta ei inferret, ſed pulchritudine eius captus, manus ab ea ilico continuit. Cuius ſenſum atque animum Iuliana vt cognouit, calce pedis ſiniſtri eum petijt, dicens; Stratonice, (hoc enim illi nomen erat) quin tu, quod iuſſus es à Tyranno, exequeris? Ego enim Chriſti æterni Regis & veri Dei præſidio munita, præſentes iſtos cruciatus non ſentio. His auditis Stratonicus abiecto, quem manu tenebat, mucrone, ad Imperatoris cucurrit tribunal, ingenti voce exclamans; Tyranne, curnam hæc facinora in Chriſtianos patrare audes? Quidnam homines Deo ſeruientes commiſerunt, vt ita crudeliter & immaniter eos crucies? Aurelianus eo Stratonici clamore adeo obſtupuit, vt hora integra ne verbulum quidem effari poſſet. Tandem furore percitus, ſtultitiæ atque inſaniæ eum incuſans, capitis in illum ſententiam tulit; quam Stratonicus, fixis in terris genibus, Chriſti nomen ardenter inuocans, lætabundus excepit.

Iterum torquentur martyres.

Stratonicus ex carnifice, fit confeſſor Chriſtianus & martyr.

Porro

Porro Paulus & Iuliana in tormentis inuicti, ad carcerem abducti ſunt: & conuocatis veneficis ac præſtigiatoribus omnibus, iuſſit Imperator, vt viperas, aſpides, ceraſtes ac dracones afferrent; eorumque morſibus, celeri morte martyres de eri curarent. Et quidem feræ acerbiſſimæ, fuêre ad martyres in carcerem immiſſæ, & ſimul cum illis concluſæ; ſed tantum abeſt, vt eos aliqua moleſtia afficerent, vt potiùs ad pedes eorum abiectæ, ingenti martyres pſallentes & Deum collaudantes gaudio perfunderent; cùm cernerent peſtiferas beſtias Chriſti numen reuereri.

Beſtiæ Chriſtũ in martyribus venerantur.

Tribus vero diebus totidemque noctibus in carcere cum ſerpentibus tranſactis, Imperator noſce deſiderans, num ab iiſdem conſumpti eſſent martyres, quoſdam ad rem inueſtigandam ſub noctis tempus eo miſit; qui cum eos illæſos ac diuinis laudibus intentos comperiſſent, ilico Aureliano admirabundi denunciârunt. Porro ille diluculo conſurgens ac pro tribunali ſedens, iuſſit veneficos feras ſuas illinc euocare, & martyres ad tribunal duci. At feris ſolitam obedientiam vocatæ cum eſſent præſtare renuentibus, fuit à magis & veneficis ergaſtulum reſolutum; & ecce ſerpentes, viperæque vno impetu prorumpentes, obuiis quibuslibet Infidelibus venenato morſu interfectis, ad deſerta confugerunt. Carceris autem cuſtodes, Paulum & Iulianam ad Aureliani tribunal duxerunt. Tyrannus igitur eos intuens, ac ridens; Beatum, inquit, me hodie exiſtimo, quod veſtra conſuetudine fruor, qui præclaro magni Appollinis beneficio, à morſibus ſerpentum liberati eſtis. At Paulus Tyranni ſermonem excipiens, Quæ hæc eſt tua arrogantia & temeritas, ô ſcelerate, vt tu Chriſti virtutem Apollini adſcribere audeas? Iratus Aurelianus, iuſſit plumbeis glebis Pauli maxillas contundi, ac è tribunali abduci: Iulianam vero eius ſororem coram ſiſti; quam hiſce blanditiis animo plane effœminato eſt aggreſſus; Quæſo te, animæ meæ domina Iuliana, quæſo te inquam, & hortor, ne fratris tui inſaniam imiteris. Video te puellam & eximia corporis pul-

Blanditiæ Imperatoris ad Iulianam.

pulchritudine, & multa ſapientia præditam. Obtempera conſiliis meis, & ego te aureis per totum terrarum orbem columnis honorabo. Cui Iuliana; Non circumuenies Dei altiſſimi ſeruam. Viſne me & Dei gloria & cœleſti regno priuare, quo tu indignus es? Aurelianus eo reſponſo turbatus & mœrore affectus, Iuliana amota, rurſus Paulum reduci iuſſit: quem tali dæmonis arte ſubuertere conabatur; En, inquit, ſoror tua ſe dijs ſacrificaturam mihi promiſit; vnde eam mihi vxorem elegi, & regni totius dominam conſtitui. Tu igitur da operam, vt primos quoque in regno noſtro honores conſequaris. Ad hæc Paulus; Vere, inquit, mentitus es: ſed nihil alienum à patris tui diaboli diſciplina feciſti. Quid fruſtra laboras? Nos enim nullis vel promiſſis vel ſuppliciis ſubuertere poteris. *Inſidiatur Paulo.*

Tunc Imperator omni mora poſtpoſita, quatuordecim virgas ferreas, easque ignitas expediri, & Paulum ferreo conſtrictum vecte atrociter laniari iuſſit; Iulianam vero ad lupanar abductam, impuris ſcortatoribus tradidit; vt nefarijs polluta operibus, præ dolore animi, vitam abrumperet. Sed Iuliana fuit angelo cuſtode, ab irruentibus in eam certatim libidinoſis defenſa; prorſus vt qui ſani, & facibus libidinis vehementer incenſi, lupanar ingreſſi fuerant, luminibus orbati repente prodirent: & palpitantes magnum Deum Iulianæ clamarent. Quorum confeſſione ac humili ſupplicatione permota martyr, aquam accepit, & inſita pietate Deum precata, cæcam plebem aſperſit, dictoque citiùs cunctis viſum reſtituit. Illi vero tanto affecti beneficio, ad pedes eius proſtrati, nomina ſua Christo dedêre. *Cæditur Paulus virgis ferreis ignitis.* *Iulianā ad Lupanar abductam, angelus cuſtodit.* *Miraculū inſigne: quo multi ad Chriſtū conuertuntur.*

Interea cùm Paulus virgis illis ferreis cæderetur, Imperator, vt cruciatibus illius ludibrium adhiberet, iuſſit Iulianam, quam à multis iam vitiatam putabat, in conſpectum illius abduci. At Paulus, viſa ſorore, quam Chriſti beneficio per angelum intactam manſiſſe cognouerat, plenus gaudio exultabat. Tum vero Aurelianus

lianus ignominia repletus & dedecore, foueam trium hominum ſtatura parari, inque eam, exſtructa pyra, martyres præcipitari iuſſit. Sancti vero, non expectata carnificum manu, ſolo Crucis ſigno muniti, in eam inſilierunt. Ecce autem Angelus Domini, fumum vna cùm igne foras excuſſit, & ſanctos magna voce Chriſtum laudantes illæſos ſeruauit. Fuit eo miraculo ingens multitudo populi à nefanda idolorum ſuperſtitione ad Chriſtum conuerſa; & Paulus cum Iuliana, poſt alias corporum aduſtiones, lampadeſque conſtanter ſuperatas, capitis ſupplicio, ex hac vita ad beatorum gloriam migrauit; quorum funera ſeptimo poſt die, à Chriſtianis honorifice curata fuerunt.

Illæſi in pyra cōſiſtunt martyres.

Capite plexi ad cœlos migrant.

C Baron. 2. Tom. Annal.

MARTYRIVM S. AGAPITI MARTYris; *Ex eo quod eſt per Adonem Reuerendiſſ. Archiepiſcopum Viennenſem. Quo tempore paſſus ſit: patet infra.*

18 Auguſt.

APud Præneſtinam vrbem milliario ab vrbe trigeſimo tertio, ſanctus Agapitus præclarum martyrij certamen ſub Aureliano *a* Imperatore, Præſide Antiocho, peregit. Cùm enim martyrij amore ferueret, annorum non amplius quindecim, iuſſu Imperatoris tentus, & neruis crudis diu cæſus eſt. Deinde cùm nihil eo ſupplicio moueretur, fuit Præſidi traditus; qui eum teterrimo concluſum carcere, quatriduano ieiunio vehementer afflixit. Inde de carcere eductus, ardentibus prunis capiti eius impoſitis tortus eſt. Cumque in illis tormentis gratias inſuper Deo ageret, flagellis cæſus, & nudus capite deorſum verſo, acri ſubter fumo facto, ſuſpenſus eſt. Sed nec illa tormenta quicquam martyrem à conſtantia dimouebant: imo forti virilique animo Præſidi dicebat, Sapientia tua & vanitas, in fumo laborat.

a Anno Imperij eius 5. qui fuit Chriſti Domini 275.

Agapitus 15. annorū, martyr.

Præſes, ea martyris virtute irritatus, iterùm flagellis à qua-

Digitized by Google

à quatuor ſibi inuicem ſuccedentibus cædi, aqua bulliente perfundi, & maxillas eius confringi iuſſit. Sed non tulit homo nefarius impune, quod in martyrem impie moliebatur; nam ſubito caſu è tribunali prolapſus, & à miniſtris in lecto collocatus, paulo poſt infelicem animam gemebundus efflauit.

Porro Imperator Aurelianus, audita Præſidis ſui morte, & inuicta Agapiti virtute, iuſſit martyrem leonibus deuorandum tradi. Sed leones inſitæ feritatis obliti, pedibus ſe beati athletæ proſtrauerunt, eiuſque plantas multa manſuetudine lamberunt. Hoc videntes ſceleris miniſtri, eductum è theatro ſanctum martyrem, contra ciuitatem Præneſtinam, inter duas ibidem columnas gladio trucidârunt; cuius corpus à Chriſtianis noctu ſublatum, primo ab vrbe milliario in ſarcophago nouo reuerenter conditum eſt. *Leones blādiuntur S. martyri.* *Gladio caſus martyrium abſoluit.*

VITA SANCTI HELENAE MATRIS Conſtantini magni Imperatoris. Ex ijs quæ Euſebius Cæſareenſis Epiſcopus de vita eiuſdem Conſtantini conſcripſit, libro 3.

C.Baron. Annal. Tom 3. anno Chriſti 326.

HElena pientiſsima, Conſtantini genitrix, poſtquam tot tantiſque à Deo ſe beneficijs affectam vidit, quanta nec cogitatione quidem vnquam apprehenderat, vt debitas Deo gratiarum actiones, præcipue pro filio ſuo tanto ac tam præclaro Imperatore, proque liberis eius Cæſaribus, Deo chariſsimis, nepotibus ſuis, ageret, quanquam ingraueſcente ætate, ſingulari quodam conſilio & prouida animi cogitatione, vereque regia, terram Chriſti quondam veſtigijs preſſam, deuotionis ergò luſtrare ſtatuit. Itaque ardentiſsimis pietatis facibus accenſa, adoleſcentulæ inſtar in Orientem abijt, ac debita ibidem veneratione locis ſacroſanctis exhibita, maiora pietatis ſuæ monimenta, quibus poſteris prodeſſet, ilico fabricare ag- 18. *Auguſt.* *Viſitat terram ſanctā* *Templa ædificat magnifica.*

re aggreditur. Nam duo inſigni opere templa Deo dicauit; alterum in monte, qui Chriſti in cœlos aſcenſione celebris habetur; alterum ad obſcurum illud natiuitatis eius antrum ædificauit, quod variis cuiuſque generis inſignibus egregie illuſtrauit. Imperator autem eundem locum paulo poſt ornamentis regalibus honorare, & monimentis ex auro & argento, variiſque aulæis, matris ſuæ magnificentiam adaugere. Rurſus eius mater, quo omnium noſtri Seruatoris in cœlos aſcenſionis memoriam celebraret, excelſa quædam ædificia in monte Oliuarum extruere parat. Ac primùm in ſummo totius montis vertice ſanctuarium Eccleſiæ Dei erexit, templumque inferiùs etiam exædificauit; eo ipſo in antro, in quo diſcipuli & Apoſtoli à Seruatore omnium, arcanis fuerunt initiati myſterijs. Imperator quoque ibidem variis monimentis & inſignibus Regem magnum Deum veneratus eſt. Iſta igitur duo templa, memoria perpetua celebranda, auguſta & eximia; in duobus obſcuris quaſi antris & myſticis, Helena Auguſta, ſuæ piæ mentis tanquam indicia, Deo Seruatori fundauit.

En ſtudiũ ornandi templa.

Porro dum regiarum opum magnificentiâ inſtructa, omnem Orientem peragrat, cùm vniuerſo populo, quaſque ciuitates incolenti, ſimul, tum priuatim ſingulis eorum, qui ad ipſam accedebant, munera largita eſt. Infinita etiam ordinibus militaribus, quaſi plena manu diſtribuit. Quæ vero pauperibus, omni auxilio & ope deſtitutis, diſpertierit, vix enumerari poſſunt: quippe in alios grandem pecuniarum vim conferre, aliis corporis integumenta prolixe & largiter ſuppeditare, vinculis eripere alios, tum laboribus in metallis effodiendis afflictatos, tum fraude & iniuria oppreſſos liberare: denique ab exilio alios in patriam reuocare. Quæ quidem, licet eiuſmodi rebus eſſet inſigniter nobilitata, alia tamen in Deum pietatis munera minime neglexit. Nam vbique cernebatur in eccleſiam Dei intrare, templaque ſplendidis exornare monumentis, inque ædes ſacras vel in minimis vrbibus extructas,

Eximia eius in pauperes liberalitas, benignitas.

Item in Deum pietas.

ſtructas, ſuam benignitatem liberaliter exhibere.

Præterea illuſtriſſima illa & maxima admiratione digna Imperatrix, aliud facinus, quod poſterorum memoriæ merito commendari debet, obijt. Nam mulieres quæ toto vitæ tempore virginitatem excolebant, primùm omnes in vnum congregari, & ſedibus præparatis accumbere iuſſit. Deinde illa ipſa ancillæ munus exequi; apponere cibaria, pocula illis porrigere; fundere vinum & gutturnium cum malluuio afferre; aquam denique earum manibus, dum lauant, miniſtrare. Quorum omnium præmia laboribus ſuis digna, cùm in altera, tum etiam in hac vita abunde reportauit.

Hæc Theodoretus hiſtor. Eccleſ. lib 1 c.18.

Inſignis tanta Reginæ humilitas.

Demum vero, cùm vitam ſuam omnis moleſtiæ expertem, boniſque omnibus egregie affluentem, ad 80. fere ætatis ſuæ annum traduxiſſet, æternæ vitæ incenſa beatitudine, facto teſtamento, præſente filio, tanto tamque eximio Imperatore, cum ea pietatis & amoris diuini ſignificatione è vita hac caduca exceſſit, vt nulli dubium eſſet, quin recta in cœlum migraret. Funus fuit ſplendidis admodum exequijs, vt par erat, decoratum, ac Conſtantinopolim maxima ſatellitum turba deductum, ibique regali ſepulchro conditum. Sic igitur Imperatoris mater diem ſuum obijt, quæ quidem eſt immortali plane memoria celebranda, non modo propter pia vitæ officia, ſed etiam propter eximium illud & admirabile germen ab ipſa editum, Conſtantinum dico, quem quidem cum ob cæteras res omnes, tum ob pietatem in parentem ſuam beatum iudicare par eſt; qui illam, cum iam antea pietate minime eſſet imbuta, ita piam reddidit, vt à primo ætatis tempore, ab ipſo communis omnium Seruatoris ore inſtituta fuiſſe videretur; ita etiam honore regio exornauit, vt cùm apud omnes gentes, tum apud eos, qui aliquo in gradu militari collocati eſſent, Auguſta & Imperatrix nuncuparetur, aureaque numiſmata eius imprimerentur effigie.

Feliciſſimus eius obitus.

Conſtantinus ſuam matrem conuertit: & celeberrimam reddit.

Digitized by Google

Quomodo ab eadem beatiſſima Imperatrice inuenta ſit Crux & Claui Saluatoris noſtri, Lector videre poteſt in S. Crucis inuentione, de qua tom. 2. Maij 3.

VITA BEATI RAYNALDI, ARCHIEpiſcopi Rauennatis; Ex Commentariis doctiſſimi viri a *Hieronymi Rubæi. Deſijt ab humanis, Anno partæ Salutis* 1321. *vt patet infra.*

a *Lib. 6. Hiſt.*

18 Auguſt. MOrtuo Opizone Rauennate Archiepiſcopo, ſacrati viri Rauennates, de more in Vrſiano templo habitis comitijs, duos elegerunt, Raynaldum Concorregium Mediolanenſem, & Leonardum Fliſcum, Eccleſiæ Brugenſis, quæ eſt in Tornacenſi diœceſi, Præpoſitum. Verùm Benedictus vndecimus, Pontifex Maximus, qui tum primùm Bonifacio ſucceſſerat, Raynaldum probauit; qui rem diuinam coram Pontifice fecerat; Canonicus primùm Laudunenſis, mox vniuerſæ Flaminiæ Præſes, deinde epiſcopus Vicentinus; ad Archiepiſcopatum Rauennatem euectus, tertiodecimo Cal. Decembr. apud Lateranum, anno Pontificatûs primo, à Benedicto Pontifice conſecratur; cum omnes illum Rauennates, ob ſanctitatis famam à Pontifice Archiepiſcopum poſtulaſſent. Qui in dies puriſſimum numinis diuini cultum, legibus perſanctè editis, propagandum apud ſuum populum diligenter curauit; quapropter & ſæpe Archiepiſcopatûs oppida, Argentamque præſertim inuiſit, ac prouinciale concilium, anno ab ortu Chriſti, milleſimo treceteſimo ſeptimo Rauennæ celebrauit; curauitque vti Senatui Rauennati, Lamberto præcedente atque ſuadente, placeret, Rauennæ, monetæ, pecuniæque ad Anconæ modum cuderentur. Eſtque id habitum, non multo

Votis omnium eligitur, & conſecratur Archiepiſcopus.

Concilium prouinciale Rauennæ anno 1307.

multo poſt quam Clemens V. qui Benedicto ſubrogatus fuerat, in Galliam Pontificatûs maximi Sedem tranſtuliſſet.

Poſtea cùm Henricus Cæſar Ciſalpinarum diſſenſionum peritiſſimus, regnique propagandi cupidus, in Galliam Ciſalpinam deſcendiſſet, familiariſſimo ſemper, grauiſſimoque Senatore vſus eſt hoc Raynaldo Archiepiſcopo; cuius etiam, aliorumque præterea Senatorum conſilio, cum eſſet Aſtæ Coloniæ, omnes Ciſalpinarum ciuitatum exules, in patriam quemque ſuam, reuocauit. Tametſi non ita multo poſt, mutata ſententia, omnem fere Italiam perturbauerit, & Robertum Siciliæ Regem, pronunciato publice edicto, regno priuauerit. Ad hæc acceſſit cauſa equitum Templariorum, quos Clemens Pontifex per hos dies acriter perſequens, Raynaldo Archiepiſcopo eam cauſam cognoſcendam mandauit, religione hominis & virtute plurimùm fretus.

Cauſa Templariorum Raynaldo excutienda committitur.

Cæterùm Raynaldus, vt iudicium legitimo iure faceret, cum anno milleſimo trecenteſimo nono, Bononiæ habito conuentu aliquot ſibi ſubiectorum Epiſcoporum, ſtudioſe in illos inquiſiuiſſet, tandem anno 1311. eadem de re Concilium Rauennæ habuit; in quo ſeptem Templarij Ordinis equites ad quæſtionem introducti fuerunt. Erant autem hæc quæſtionis capita.

Cùm in Ordinem cooptabantur, in ipſis ſacrorum ſuorum initijs; Chriſtumne, aut Deum, aut Virginem Deiparam, aut duos abiuraſſent, vel vt abiurarent moniti fuiſſent, alioſque ipſi ad abiurandum incitâſſent. An ſimulacrum quodpiam, idolum fictum & commentitium; diuina veneratione coluiſſent. An tyrones, adoleſcentulos præſertim; libidinoſe, atque alia quam deceat parte, oſculati fuiſſent. An dum rem diuinam facerent, ſacra myſteriorum & conſecrationis verba omiſiſſent. An ſceleſtum & nefarium facinus putarent, hæc committere. Quod cum affirmâſſent, cæteris fortiter perpetuoque negatis, ab Concilio

Capita quæſtionum Templarijs obiecta.

Clemens Pontifex Ordinem Templariorum delet. dimiſſi ſunt. Et quidem Raynaldus, Concilium de tota re conſuluit, quid fieri placeret; in quo cum multæ & variæ ſententiæ dicerentur, & Clemens Pontifex cuncta accepiſſet, ſic de tota tandem re iudicauit, vt multis eorum incendio crematis, vniuerſum Ordinem deleuerit.

Paulo poſt idem Raynaldus, Ioannis Pontificis iuſſu & auctoritate, Friderico, Guidoni, & Sperantiæ, Comitis Vrbinatium fratribus, ipſiſque Vrbinatibus, ſacris interdixit, quod cædibus indigniſſimis maximiſque factis, Vrbinum, & pleraque alia Romanæ Eccleſiæ ſubiecta oppida occupaſſent, ciues multos expuliſſent, reliquos duriſſimo imperio opprimerent. *Eximius Zelus eius pro iuſtitia.* Neque vero has Pontificias Interdicti literas Raynaldus ſolum intrepide recitauit diuulgauitque, ſed omnes iuſſit, curauitque, ad quos ipſe eas miſiſſet, vt idem efficerent. Tandem autem cum Bononiæ anno 1317. Concilium Prouinciale habuiſſet, Rauennæque in æde Vrſiana aram Crucis erexiſſet ac dedicaſſet, in qua ex marmore arcam multis ac præſtantibus Sanctorum reliquiis plenam, incluſerat, ac eam certis legibus latis, prædijs ditâſſet, ſacerdotumque conuentum, qui certis ſtatiſque diebus parentarent, & pro mortuis pſalmos & preces ex libris ſacris conceptas, recitarent, iam multis ante ſeculis inſtitutum; & hoc Raynaldi tempore ob ſacerdotum licentiam corruptum, reſtituiſſet, anno 1321. non abſque ingenti apud omnes ſanctitatis opinione quintodecimo Calend. Septembris tranquille decedens, in cœleſtem patriam euolauit. *Felix Obitus eius.* Sepultus eſt in monumento ex marmore, in æde Vrſino; quod cùm ſuperioribus annis Iulius Feltrius ab Ruuere, Cardinalis, Rauennatum Archiepiſcopus aperiri coram ſe mandâſſet, corpus ſancti viri integrum ac pene recens, promiſſa barba, ſtatura procera, ingenua forma, & ſpecie ad dignitatem appoſita inuentum eſt. *Miracula ad ſepulchrum eius* Ad eius funus, cùm adhuc in ſepulchrum illatum non eſſet, multa miracula & inſequentibus etiam diebus & annis facta ſunt; & vt reliqua omittam, Iacobus Bennicaſa, Iu-

Digitized by Google

ſa, Iuriſconſultus Rauennas, cùm deſperata omni ſalute, & penitùs deſtitutus, acerrimis podagræ doloribus affligeretur, ſeque voto nuncupato, diem Raynaldi feſtum, quotannis ſolenniter celebraturum obligâſſet, poſtridie eius diei, doloribus & morbo ſolutus eſt. Quod Ioanni quoque Grado, in graui capitis oculorumque dolore, cùm eſſet ad Raynaldi ſepulchrum profectus, eiuſque opem ſuppliciter imploraſſet, per idem tempus contigit. Ex agro item Rauennati, eo vico, cui Herboſæ nomen eſt, mulier Blonda vocata, cacodæmone ſupra quam dici poteſt agitata, à cognatiſque ſuis maxima vi ad Raynaldi ſepulchrum pertracta, liberatur. Pari felicitate ſacra virgo cœnobij D. Mariæ cognomento Padrielis, membrorum omnium reſolutione oblanguens, cum viri ſancti patrocinium inuocâſſet, repente ſanitati reſtituitur. Atque hæc pauca de multis quæ indies fiunt, collegiſſe ſat fuerit.

PRAECLARVM MARTYRIVM S. ANDREÆ, Ducis Exercitus & Sociorum: Ex eo quod extat apud Simeon. Metaphraſten. Coronati ſunt Anno Salutis 301. Marcellini Papæ 5. Sub Galerio Maximiano Imper. in Oriente; Diocletiani genero. *C. Baron. 2. Tom. Annal.*

TEmpore illo, quo Maximianus imperij gubernacula tenebat, cùm in omnibus circa locis, tum in regionibus Syriæ acerrima in Chriſtianos perſecutio deſæuiebat. Erat Antiochus quidam ſuperſtitioni plurimum deditus; qui militaribus copiis cum poteſtate ſumma ab Imperatore præfectus erat: & inter Tribunos militares Andream habebat, virum multis egregiis ac ſtrenuis facinoribus admodùm inſignem; prorſus vt illius virtus & admiranda fortitudo, ac præcipua in rebus gerendis prudentia, omnibus admiratio- *19. Auguſt.* *Andreas inſignis admodum Tribunus.*

mirationi eſſet. Ea tempeſtate Perſæ bellum aduerſus Antiochum mouebant: & repentina incurſione, eximiaque multitudine eum non mediocriter perturbârunt. Porro Antiochus cum plurimum Andreæ fortitudini ac induſtriæ fideret, iuſſit vt inſtructa militum manu hoſtiles copias reprimeret: & ad cæteras laudes ſuas illum quoque belli à ſe confecti titulum adiungeret. Tunc Andreas, qui ad illum vſque diem egregia Chriſtianæ religionis ac pietatis ſemina in cordis ſui penetrali recondita ſeruauerat, vt ea iam tandem diſpergeret, fructuſque ſuauiſſimos ampliſſimoſque reportaret, magnum illum Gedeonem æmulatus, ſelecta quædam militum capita, optimis naturæ adiumentis ad percipiendam Chriſti gratiam fidemque idonea aſſumpſit; quibuſcum, cæteris militibus domi relictis, infeſta ſigna, in hoſtem copijs innumerabilem intrepidus intulit. Ante vero quam aciem illam exiguam admodùm inſtrueret, luculentis ſane verbis de vnius veri & æterni Dei potentia præclare diſſeruit: & præcipua Chriſtianæ fidei documenta eis tradidit; hortatuſque omnes, vt vno Chriſti nomine fidenter inuocato, prælium inirent, ilico in oppoſitas hoſtium phalanges ſtricto mucrone irruit, & nullo ſuorum amiſſo, hoſtem fudit fugauitque; illuſtremque victoriam, cunctis obſtupentibus, domum reportauit. Interea maximus Dei athleta, ad ſtadium progredi paratus, præſtantioribus à Deo donis decoratus, maiora vbique virtutis diuinæ inſignia exhibebat. Nam cum inuidum & ſuperbum hoſtem doctrina ſua retunderet, tum verbulo ex obſeſſis corporibus profligabat: tantiſque miraculis coruſcabat, vt milites quidam, gloriæ illius inuidia & liuore incitati, apud Antiochum eum deferrent, quod Chriſtum in Cruce ſuffixum, Deum palam confiteretur.

Iudic. 7.

Hoſtes plurimos, paucis militibus, inuocato nomine Chriſti fugat.

Profligat dæmones.

Ea re turbatus Antiochus, ſtatim per internuncios honoratos, partim aſſentationibus, partim minis, partim admonitionibus, Andreæ animum à Chriſti

Accuſatur Chriſtianitatis.

cultu auellere conatus eſt. Cumque neque minis neque promiſſis quidquam efficeret, imo athletæ animum magis magiſque roboraret, vinctum ilico ad ſe adduci iuſſit, & omnibus audientibus eum interrogauit, num Imperatoris edicto, an ſuo Deo parere vellet. Ille autem conſtanter, aperte & diſtincte, Chriſtum confeſſus eſt. Itaque Præſes ſuperbiſſimus, ironia quadam vtens, Quoniam, inquit, Andreas noſter multorum bellorum fatigatus laboribus, & victoriis non paucis coronatus eſt, ſuadet, & ſummo iure vltima illius laſſitudo à nobis poſtulat, vt iam tandem optata diu requie potiatur. His dictis, iuſſit æreum lectum, copioſo igne accenſum componi, & Andream ſuper illum cunctis nudatum veſtibus proſterni. At ille præſenti & alacri animo, non expectata carnificum manu, in illum tanquam in molle ſtratum inſilijt, decubuitque. Et primo quidem grauiſſimos cruciatus perpeſſus eſt; ſed mox eximio fidei feruore ſuccenſus, ignitum vndique corpus, canticis & hymnis & gratiarum actione refrigerauit: ipſumque tyrannum ſua conſtantia & alacritate, ingenti dolore affecit. Tum nefarius ille Iudex, quoſdam ex eorum militum numero, qui relictis ſimulacris vni Deo nomina ſua profeſſi fuerant, manibus pedibuſque in lignis quadratæ figuræ ſuffigi iuſſit, fixoſque ridens interrogauit, num ea res illis voluptati eſſet. Repente illi animo valde iucundo, eam rem iucundiſſimam ſibi eſſe affirmârunt, addentes; Vtinam Chriſti efficiamur imitatores, qui propter nos in Crucis ligno ſuffixus fuit. Perculit hoc reſponſum Tyrannum grauiter, iuſſitque Andream è lecto ſublatum carceri mancipari; verbo quidem, quod martyri tempus dare vellet, vt mature ſententiam mutaret, re autem vera, vt interea Imperatoris ſententiam, cui Andream admodùm charum eſſe nouerat, exploraret.

Inſignis Confeſſio eius.

In ferreum lectum igne candentem collocat ſe martyr.

Sociorum militum cruciatus.

Mittitur inde in carcerem.

Porro Imperator Maximianus, vt per Antiochi literas de Andrea, cæteriſque militibus certior eſt factus,

Digitized by Google

veritus ne vniuerſum exercitum morte tam præclari Ducis, optimorumque militum turbaret, ac animos omnium à ſe alienos redderet, monuit Antiochum, vt Andream eiuſque ſodales è carcere liberos dimitteret, quaſi anteactarum rerum venia ijs conceſſa; paulo autem poſt, niſi à ſententia diſcederent, tanquam alterius criminis reos grauiter puniret.

Andreas, eiuſque milites Chriſtiani, dimittuntur liberi.

Antiochus igitur, accepto Imperatoris reſcripto, Andream, cæteroſque vinculis ſolutos, in priſtinam libertatem reſtituit. At ſanctus Dei eiuſmodi fallaciæ inuento, diuinitùs cognito, vna cum militibus in Ciliciam, ad Tarſum metropolim ſe contulit; vbi à Petro Tarſenſi antiſtite, ſacro fonte (needum enim baptiſma perceperant) luſtrati ſunt. Inde vero celeriter cum militibus profectus, Seleuci, Ciliciæ præfecti perſecutionem (qui ab Antiocho in mandatis acceperat, vt vinctos eos illi tranſmitteret, vel gladijs conficeret) non metu, ſed ſolius præcepti Dominici reſpectu fugiens, tandem ad Tauri montis anguſtias peruenit, ac ibidem cum diuino oraculo locum illum ſuo ac ſociorum martyrio præfinitum cognouiſſet reſedit; commilitoneſque ad futurum certamen luculenta oratione roborauit. Porro Seleucus cum inſtructo exercitu iam eos aſſecutus, ilico eundem in ſanctos immiſit. Ibi tum profani illi & nefarij perſecutores, ferociter & quodam cum dentium ſtridore ac fremitu irruentes, ſtrictis gladiis beatiſſimos viros interfecerunt; eorumque ſanguine præterlabentem fluuium impleuerunt. Statim autem, quemadmodum beatus martyr in vltimo illo certamine precibus à Deo poſtulauerat, fons ille, in quem venerandus ſanguis ille defluxerat, diuinis beneficiis mirabiliter ſcaturiuit; prorſus vt hodiernum vſque diem, diuina quadam virtute præditus morbos pellat, dæmones ex obſeſſis corporibus fuget, vt cunctis Chriſti gratiam per interceſſionem martyrum illorum imporantibus ſanitatem tribuat. Porro venerandas eorum reliquias, Petrus Tarſenſis Epiſcopus, Nonnus Epiſcopus

Baptizatur Andreas

Matth. 10.

Andreas cum ſuis militibus trucidatur.

Miracula poſt obitum eius.

pus Berœenſium, Theodulus & Syneſius diaconi, Marinus, Nicolaus, Euſebius & Lamyrion Lectores, qui è longinquo certamen ſpectabant, honorificè condiderunt: In Iſauriam ob metum Seleuci confugientes.

VITA S. MARIANI EREMITAE; EX D. Gregorio Turonenſi, De Gloria confeſſorum, cap. 81.

C. Baron. In Not. Martyr. Roman.

FVit in Termi termino Marianus Eremita, qui vitam ab omni peccati contagione alienam pomis agreſtibus, & melle vel oblato vel in ſyluis quæſito, ſuſtentabat. Qui cum à plurimis plerumque pietatis ergô viſitaretur, quodam tempore fuit ſub arbore malo exanimis inuentus: incertum quo genere lethi extinctus. Tunc viri qui aduenerant, eiuſq. ſolatijs ſæpius fruiti fuerant, attulerunt eum ad vicum Emanuenſem, ablutumq. ac dignis indutum veſtibus, in Eccleſia honorificè ſepelierunt. Feſta vero obitûs eius, per ſingulos celebrantes annos, atq. conuenientes populi, crebro ab infirmitatibus ſanabantur.

19. Auguſti. Pomis & melle vescitat.

Feſta dies eius annua miraculis clara.

Quidam autem de vicinis annonas diu infectas aqua, ac germine producto conflatas, facto igne, ſuper vimina contexta coquere parat, ad pocula facienda. Accedens autem vnus vicinorum eius, ait; Quid tu ô homo, detineris in opere? An ignoras hodie ſolennitatem eſſe beati Mariani? qui indignabundus, putas tu, inquit, qui hæc loqueris, quia homo eliſus ex arbore propter compendia gulæ, angelorum ſit relatus in conſortium? eumq, vt ſanctum inuocandum eſſe? Melius eſt, mihi crede, opus neceſſarium domi exercere, quam talem ſanctum excolere. Quod ille audiens, relicto in opere vicino, ad templum abijt. Nec mora, flante vento domus illius flammis abſumitur, ac vicinis ædibus (ne quid miraculo deeſſet) relictis, huius hominis aream, ſepes, tuguriola vel por-

Caleſtis vindicta in blaſphemum.

corum vel pecudum, vorax incendium corripit, ac momento in fauillam ac cinerem redigit.

Porro eodem tēpore alterius hominis, qui in templo precibus vacabat, boues furto quidam abegerat. Cumq. è templo domum reuerſus damnum cognoſceret, miſer ille magno eiulatu ad beati Mariani ſepulcrum recurrit; orat obſecratq. vt ablatos boues re-

Miraculū. ſtituat. Res mira; cum rurſus vix mentis ſuæ compos è templo domum regredi parat, aduertit hominem per aggerem publicum venientem, qui boues illos ante ſe cum caballo ex itinere laſſo proſequens adducebat. Errauerat enim à via, & quaſi amentia percuſſus, in illam viæ partem, de qua egreſſus fuerat, mente turbata redibat. Itaque vir ille boues ſuos recipiens, hominem ſine calumnia dimiſit, quod Mariani virtute amiſſos recuperaſſet. Quo vulgato miraculo, tota Biturigia in cultum & laudes Mariani vehementius exarſit.

C. Baron. in Not. Martyrol. Rom.

VITA S. LVDOVICI, EPISCOPI Toloſani; Ex Dioplomate Ioannis XXII. Pontificis Maximi: & reliquis, quæ extāt apud V.P. Lau. Surium. Fato conceſſit Anno Dominici Natalis 1297.

19. Aug. Ludouici regia proſapia, & parentes eius.

LVdouicus eximius Chriſti Confeſſor, clariſſimo ſtemmate prognatus, patrem habuit Carolum, Siciliæ Regem, matrem vero Mariam, Regis Hungariorum filiam. Genus ſane illuſtre. & quod alijs ſuperbiæ fomitem adminiſtrare ſolet, hoc adoleſcenti huic, præter communem naturæ modum, admirandæ humilitatis ac ſanctitatis ſuppeditauit materiam. Nam

Egregia pietas & virtus Ludouici in iuuenili ætate.

vt à teneris virtutem vnicè adamauit, ac diuino in primis cultui miro ſtudio vacauit, ita poſtquam quartumdecimum ætatis ſuæ attigit annum, adeo ſtrenuè viriliterq. faſtu mundanæ gloriæ calcato, Chriſtianæ fidei ac religionis opera ſectatus eſt, vt cunctis haud paruam ſui admirationem commoueret. Non enim abiecto

abiecto & effœminato animo vmbras virtutum captabat, ſed excelſo planè atq. virili, ſolidas in pectoris ſui ſcrinium ingerebat virtutes. Ea ætate adoleſcens, fuit Patris redimendi cauſâ obſes cum duobus è ſuis fratribus in Cataloniam ductus; cumq. vna cum alijs militari cuſtodia teneretur, ipſe ſeniores iunior miris rationibus conſolabatur, & quaſi iam ex alto cæli cardine mundanæ gloriæ & fortunæ ludibrium deſpiciebat, & cum verbis tum factis oſtendebat, nihil eſſe calamitoſius homine illo, qui in incerto diuitiarum, aut magna ſpe honorum felicitatem collocat. Hinc vt animum magis magiſque contra aduerſos caſus omnes roboraret, oblata in eo exilio opportunitate, animum artium maximarum diſciplinis imbuendi, præclarè eſt vſus. Toto namque ſeptennio, fratres Minores, inſigni pietate ac eruditione viros; indiuiduos exilij ſui ſocios habuit; quorum præceptionibus tantos in literis proceſſus fecit, vt haud vulgarem, de rebus maximis ac Theologicis, dicendi facultatem conſecutus ſit. Solo vero pietatis & deuotionis ſtudio ductus, horarias preces, iuxta ritum fratrum minorum ſumma cum animi attentione perſoluebat: extenſiſque brachijs, dictu mirum, quanto ardore contemplationi Dominicæ paſſionis inhærebat, ac eiuſdem Officium legebat; Vigiliis inſuper, ieiunijs, & alijs corporis afflictionibus rebelles carnis motus ſpiritui ſubdebat: ac poſtremo, cœleſti pane ſacroſancti Chriſti Ieſu corporis, frequenter ſe muniebat.

Obſes mittitur in Hiſpaniã pro liberatione patris.

Pia eius ibidem exercitia.

Tandem pace inter patrem eius & Aragoniæ Regem reſtituta, eo tempore, quo nuptiæ ſororis eius cauſâ pacis, celebrabantur, Ludouicus præſentibus duobus Regibus, totidemq. Apoſtolicæ ſedis Legatis, palam accepta tonſura, mundo, eiuſque pompis renunciauit. Inde Romam cum patre & fratribus profectus, & à Pontifice Bonifacio honorificè exceptus, Subdiaconus ordinatus eſt. Cumque multo tunc ardentius ad perfectionis apicem ſibi annitendum

Renunciat mundo.

Fit Subdiaconus.

dum

Abit Neapolim & fit Diaconus & Sacerdos.

dum eſſe putaret, cerneretq. curiæ ſtrepitum ſibi vehementer impedimento eſſe, quo minus rebus cæleſtibus pro voto vacare poſſet, ilico ſe Neapolim contulit; vbi factus Diaconus, & ſacerdotio poſtmodum initiatus eſt. Porro vt altioribus adhuc ſacratum literarum ſcientijs pectus locupletaret, quodam in loco, fratrum Minorum habitationi ſe adiunxit: eorumque diſciplinis ſane ſanctiſſimis, animum egregiè imbuit.

Interea Toloſanus antiſtes, vitæ munere perfunctus, Eccleſiæ illius curam, Bonifacio ſummo Pontifici reliquit; qui perſpecta iam antè Ludouici pietate, pariterq. prudentia, ac eruditione ſingulari, cum ad ſedem illam adminiſtrandam euocauit. Recuſauit inſtanter Ludouicus, negauitq. ſe aliquod Eccleſiaſtici muneris officium ſuſcepturum, niſi prius in verba, regulamq. D. Franciſci ſolenni profeſſione iuraſſet, ſeſeque totum ſanctiſſimo illi inſtituto conſecraſſet. Miratur Pontifex viri humilitatem; obſtupeſcunt alij ad tantum religionis ac pietatis amorem; ille vero totus in Chriſto abſorptus, abiectis veſtibus cultioribus, omnibuſq. regiæ dignitatis calcatis ornamentis, Franciſcanæ religioni nomen dedit, ac vili ſuſcepti ordinis indutus habitu, nodoſq. præcinctus fune, ſtrenuum ſe Chriſtianæ militię athletam exhibuit. Non diu admodum ſub ſignis illis militauerat, cum Pontifex inuitum ac fruſtra reluctantem in ſede Toſolana collocat: ac Epiſcopali dignitate ornatum, ad Eccleſiæ munia ſtrenuè viriliterque obeunda cogit.

Dedit ſe inſtituto D. Franciſci.

Fit Epiſcopus.

Igitur auctoritate Pontificis victus obedientiæ ceſſit, ſeſeq. totum ad animarum curam diligenter comparauit. Et quidem inter omnes virtutes, humilitatem præcipuè mordicùs in ſeſe tutatus eſt; prorſus vt oblitus ſe Regis filium, oblitus Epiſcopum, pedes pauperum lauaret, & pupillorum ædes luſtraret; ijſq. non ſolum larga manu ſubueniret, ſed etiam reuerenter admodum cibum potumq. miniſtraret; manus pedeſq. ablueret; brachijs amoris ardentiſſimi ſtringeret, oſcula figeret: aut denique haud aliter quam ipſamet

Inſignis eius humilitas.

Eximia in pauperes charitas.

imet Chriſti viſcera reficeret. Porro erga ſuperbos & tumidos peccatores iuſtitiæ ſeueritate; lapſos tamen, quanquam grauiſſimè, nequaquam deſpiciebat, ſed in ſpiritu lenitatis corripiens, ſumma ope, ad rectam iuſtitiæ ſemitam reducere conabatur. Beneficia vero ita conferebat, vt nulla vel conditionis, vel fauoris, aut precum habita ratione, ſolos mores, ſcientiamque accuratè diſcuteret, eoſque ſolos beneficijs ac dignitatibus ornaret, qui cæteris & morum grauitate, & prudentia ac pietate præſtabant.

Vide quibus Eccleſiaſtica contulerit beneficia.

Interim vero prudenter ſecum conſiderans, quod ſicut cibus corporeus, niſi ſalis acrimonia condiatur, cito conſumpitur; ſic vitæ ſanctimonia facilè labaſcit, niſi pœnitentiæ auſteritate fulciatur, totis in id viribus incubuit, vt propriam carnem & victus parſimonia, & aſperitate veſtium, vigilijs, ieiunijs, curis denique ac laboribus domaret, & ſpiritui ſine vlla rebellione parere cogeret. Cingebat nodoſa reſte carnem delicatam, & ſtramine aſpero pro induſio vtebatur; & ſi quando vel paululum caro aduerſus ſpiritum inſurgeret, mox ferreis catenulis, motus omnes ratione vacuos comprimebat; Fractoque hoſte, carne inquam, ſpiritum cœleſtibus delicijs mirificè recreabat.

Tepor in religioſo, valde periculoſus.

En quanta ſeueritate delicatus Regis filius carnem domuerit.

Vrgentibus Eccleſiæ cauſis, cum alio proficiſci cogeretur, diuerſas Italiæ & Galliæ luſtrans regiones, diuini verbi ſemine vbiq. ſparſo, tandem Luteciam Pariſiorum appulit, vbi diebus admodum paucis non ſine fructu exactis, ſuperatis Pyrenæis montibus, peragrataque Catalonia, in Prouinciam reuerſus eſt. Ibi tanta auiditate, diuinas illius conciones excepit populus, vt facto ad eum concurſu quidam in mortis diſcrimẽ adducerentur. Diuina tandem diſpenſante clementia, cum breui explêſſet tempora multa, ſanctus antiſtes in eo loco, qui Brimonia dicitur, annos natus triginta tres, ardentium febrium vi correptus, anno ſalutis 1297. 14 Kal. Septembris è corporis vinculis, in cælos migrauit. Funus fuit feſtiuo gaudio lachrymis mixto, Maſſiliæ, in Eccleſia fratrum Minorum honorificè cura-

Venit Pariſios.

Præclara eius conciones.

Moritur anno ætatis ſuæ 33.

Digitized by Google

Miracula ad ſepulchrum eius. curatum; vbi, mirificante Domino ſanctum ſuum, cæcis, ſurdis, claudis, mutis, paralyticis, hydropicis cæteriſque morbidis, præſtantur remedia, ab eo, qui facit mirabilia ſolus, viuens & regnans per infinita ſecula, Amen. *Pſal 71.*

C. Baron. Tom. 8. Annal.

VITA S. BERTVLPHI ABBATIS COEnobii Bobienſis in Italia: Ex ea quæ eſt per Ionam Monachum, eius contemporaneum. Floruit temporibus Honorii *Primi Papæ: qui ſedit Anno Salutis 626. & cæteris.*

19. Aug.

a. Iſtius vitam habet Lector 16. Aug.

b. Illius vitam habet lector 10. Mart.

Concionator præclarus S. Bertulphus.

Fit Abbas

B. Bertulphus claris admodum ortus natalibus beato *a* Arnulpho Metenſi Epiſcopo ſanguine coniunctus fuit. Cuius pijſſimis veſtigijs inſiſtens, poſthabito patre, neglecto natali ſolo, ſpretis ſeculi pompis, diſtributis in egenos omnibus ſuis facultatibus nudus tulit crucem ſuam & ſemetipſum abnegans, ad Bobienſe tandem Cœnobium ſeſe contulit: ibidemque ſub obedientia venerandi Abbatis *b.* Attalæ, Chriſto Redemptori iugiter militaturus ſedem fixit. Porro increſcentibus cum tempore virtutum incrementis, egregius iam & ſtrenuus monaſticæ regulæ ac religionis ædificator & cuſtos, cum pijs omnibus indies charior & gratior euaderet, ſacrum ad populum declamandi munus ei iniunctum fuit: quatenus rudem plebeculam optimis moribus imbueret, ſalutaribuſque monitis ac doctrinis, contra hæreſim Arianam aſſiduo inſtrueret atque muniret.

Exequutus id vero eſt venerabilis Pater continuis 13. annis tanto ſtudio ac ſpiritali cum fructu, vt beato Attala ex his ſeculi ærumnis, ad cœleſtia regna euocato, omnium fratrum vocibus animiſque coniunctis paterni honoris ſucceſſor digniſſimus declaratus ſit, atque aſſumptus: Omnibus autem bonis inuidus ſatanas,

nas, haud ferens tanti Patris proficuam electionem, nihil non attentare, machinarique, quo mentis eius tranquillitatem quodam modo conturbaret, infeſtaretque. Et quidem excitauit in eum quendam Procum, Cleronenſis vrbis Pontificem: qui vt pientiſſimum Abbatem cum Cœnobij ſupplemento ſubiectum ſibi faceret, omninisu intendebat: vicinoſque Pontifices, & alios quoslibet primates ad id peragendum muneribus attentabat. Quin & * Ariouualdum Regem Longobardorum tunc Arianum ſuper eadem quoque readijt. Verum cum nihil aliud ab eo reſponſi accepiſſet, niſi vt Eccleſiaſtico iure probaret, vtrum cœnobia procul ab vrbibus ſita, Epiſcopali deberent parere dominio: ille omnes interim quos poterat ſuo intentui iungebat. *Patitur perſecutionem.* ** al. Arioaldum & Arriovvaldum.*

Cumque hæc agerentur, vnus aliquis ex aula clam Abbati Bertulpho totius machinamenti ſeriem per internuncium manifeſtauit. Ille vero protinus experiendi gratiâ, quoſdam de pueris ſuis ad Regem direxit. Quibus ille inter alia reſpondit: Non eſt meum ſacerdotum cauſas diſcernere: quas Synodalis examinatio ad purum debet iudicare. [*En ſcitum ſane Regis, quamuis Ariani reſponſum: quem imprudens Epiſcopus aduerſus monachos interpellauit. Ita plane adeo perſpicuum eſt, ſemper ſacra per homines ſacros, & Eccleſiaſtica per Eccleſiaſticos viros tractari debere: vt neque hæretici ipſi Principes, tenebris errorum offuſi, id potuerint non vidiſſe: ſolis temporis huius cæcutientibus Nouatoribus, qui rebelles facti ſunt lumini; nam ne tãta luce coruſca videre quæ ſunt omnib. nota cogãtur, craſſa obſtinatione, obductis mentis oculis, ſpontanea ſunt cæcitate percuſſi*] Porro ſciſcitãtur illi qui à ſancto Abbate miſſi fuerant, vtrum Rex fautor eſſe velit prædicti Epiſcopi, An Abbatis ſui. Ad quod Rex, nequaquam ſe ait, illis fauere velle, qui famulo Dei moleſtias aliquas aut iniurias vellent irrogare. *Exploratmentum Regis Abbas.* *Nota reſponſum etiam Ariani Regis.* *In Nouatores.*

Poſtquam igitur vir ſanctus Regem quamuis barbarum, & Arianæ ſectæ credulũ, tam humanè de cauſa ſua

ſa ſua locutum fuiſſe cognouiſſet, poſcit vt publicò ſupplemento fultus, Romam ad Apoſtolicam ſedem proficiſci liceat. Quo protinus impetrato, proſpero itinere Romam perueniens, Honorium ſummum Pontificem adijt: ac occaſionem ei aduentûs ſui pateſecit. Antiſtes vero vt erat ſagax animo, de induſtria quærit, quæ ſit conſuetudinis ſuæ regularis diſciplina: ne ſi forte errones monachi eſſent, faueret illis, ab Epiſcoporum poteſtate dimouens. Ea autem ex Abbate audita ac probè cognita, placuit Præſuli, eam in priſtino vigore conſeruari, ac ſolita libertate iugiter perfrui. Per ſingulos exinde dies Abbatem conueniens, eum blanditer commonebat confortabatq. quatenus ſuſcepti laboris haud tæderet: At Arianam perfidiam Euangelico mucrone viriliter impugnare, omnemq. impietatem profligare adniteretur. Erat ſiquidem B. Honorius Pontifex, vigens conſilio, doctrina clarus, dulcedine & humilitate pollens; vnde lætabatur ſe è gentibus tam inſignem Patrem reperiſſe, cum quo dulcia de Catholica fide ſtabilienda, & ſimilibus, libere liceret promerere eloquia. Quapropter prorſus ferre haud ſuſtinens, cito ab eius conſortio ſeparari, peropportunè accidit, vt vehementi admodum tunc exiſtente æſtu, B. Bertulphus longiores quam optârat in vrbe cogeretur trahere moras.

Bertulphus Romã venit ad Pontificem

Res eius geſta cum Honorio Papa.

Laudes Honorii

Impertiit autem tandem B. Pontifex S. Bertulpho munera optata; priuilegia quippe ſedis Apoſtolicæ: quatenus nullus Epiſcoporum in præfato cœnobio quodlibet iure dominari conaretur. Sicq. Apoſtolica inſuper munitum benedictione, ad propria cum ſuis in pace dimiſit. Cum vero peracto aliquanto itineris ſpatio ad Biſmantum Caſtrum veniſſent, tanta eum vis febrium oppreſſit, vt omnino morte præueniri crederetur. Erat autem Vigilia paſſionis Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli. Atra porro nocte iam irruente, accerſitum ad ſe fidiſſimum itineris comitem Ionam, ante ſtratum ſuum per totam noctis metam excubare iubet. Paret ille quidem lubens Abbatis iuſſioni,

Priuilegia à ſede Apoſtolica indulta Bobienſi Cœnobio.

Aegrotat B. Bertulphus.

Is eſt huius hiſtoriæ ſcriptor.

hil; verum nocte concubia tantus eum ſopor oppreſſit, vt ſurſum caput attollere non valeret: ſimili quoq. modo eos qui circa tentorium ſarcinas vel equos cuſtodiebant. Cum ecce cæleſtis aulæ clauiger, Apoſtolorumq. Princeps Petrus, immenſo coruſcus lumine, aduenit: ac ſuper ſtratum ægri Patris aſtans; Surge, inquit, & ſoſpes cum conuiatoribus tuis abſcede. Eo autem inquirente, quis eſſet, qui ſibi talia iuberet, reſpōdit: Ego ſum Petrus, cuius hodie clara in toto orbe celebrantur ſolennia. Et hæc dicens abſceſſit. At vir ſanctus timore perculſus, ſciſcitatur à Iona, num audiſſet vocem, vel aſpectum alicuius vidiſſet. Eo reſpondente, minimè, Non cernis, inquit, fuluam lucem, vbi Petrus Apoſtolus pergit? Tunc tandem agnoſcens Ionas motiuum interrogationis eius, vix enixis precibus valuit obtinere, quatenus ei ſeriem admirandę viſionis pandere dignaretur.

À S. Petrô mirabiliter curatúr.

En ſolennitatem D. Petri ab eodem approbatam.

Cæterum fuit & S. Bertulphus miraculorum gloria illuſtris. Duos ſiquidem ſæuis dæmonum infeſtationibus vexatos, diuina virtute omnino purgauit. Alium quendam horrenda perfuſum lepra ita ſanum reddidit, vt nè eius veſtigium quidem in homine appareret; adimplente vota famuli ſui præponente Deo: qui eſt ſuperadmirabilis in ſanctis ſuis.

Miraculis claret S. Bertulph.

VITA S. PHILIBERTI, ABBATIS Gemmeticenſis primo, dein Herionenſis; Ex ea quæ extat apud V. P. Laurent. Surium. Vixit temporibus Dagoberti eius nominis primi Regis Francorum, & filiorum eius. Qui claruêre anno Salutis 644. & reliquis teſte C. Baron. Tom. 8. Annal.

C. Baron. In Not. Martyr. Roman.

BEatus Philibertus, Heliſano territorio oriundus, patrem habuit Philibandem, virum eximijs prudentiæ laudibus, & multis dignitatum ac honorum

20. Auguſt. Patria & Parentes eius.

Digitized by Google

titulis egregiè ornatum : qui propter prudentiæ ac pietatis opinionem laicæ ſanctionis miniſterio abſolutus, ad culmen honoris Pontificij euectus fuit. Porro Philibertus optima & liberali admodum indole præditus, & maximarum artium diſciplinis probè inſtructus, Dagoberto Regi, à pio parente commiſſus fuit; vt partum gloriæ ac familiæ decus, ſua virtute ac regio fauore ſartum tectum conſeruaret. At vero Adoleſcens inſigni nobilitate conſpicuus, poſtpoſito omni faſtu, in intimam Audoëni optimatis familiaritatem ſeſe inſinuauit; quod cerneret virum illum, aureo licet balteo cinctum, & inter alios aulæ proceres cumprimis illuſtrem, clariſſimis vitæ meritis inſignem; atque ea propter, non multo poſt, Rothomagenſis Eccleſiæ antiſtitem conſecratum.

In aula regia adhæret Audoëno.

Philibertus autem, cuius in pectore diuini amoris flamma indies magis magiſque creſcebat, vbi annum ætatis expleuit viceſimum, rebus ſuis omnibus in pauperes erogatis, ad Rasbacenſe cœnobium ſe contulit; quod præ cæteris omnibus, ſub Aglio Abbate, ſanctiſſimis monaſticæ inſtitutis florebat egregiè. Audoënus namque hoc ipſum cœnobium in ſuo fundo condiderat, Agliumque è Luxouienſi monaſterio accitum, eidem præfecerat; iiſque virtutum ornamentis inſtruxerat, vt fama ſanctitatis celebre, multos præcipua nobilitate viros, ad ſuaue Christi iugum amplectendum alliceret. Igitur Philibertus, relicta regia, Chriſtianæ militiæ nomen dedit, ſpiritualibus armis egregie tectus, certamen cum hoſte antiquo, animo ſane confidenti, inijt; rurſuſque hoſtis ignita (ingluuiei potiſſimum) iacula acriter in eum vibrauit, Chriſtique militem non raro horribili ſpecie terrere conatus eſt. Nocturnis ſiquidem horis tendenti ad Eccleſiam ſumpta immanis viſi ſpecie occurrit; alias candelabri ferro confodere niſus infremuit; interdum etiam præ templi foribus tranſuerſum ſe obiecit; quæ tamen machinamenta, Chriſti virtute

Abit ad monaſterium Raſbacenſe

Aglius Abbas Rasbacenſis

Dæmon frequenter ei inſidiatur.

Phi-

Digitized by Google

Philibertus diſſoluit, ſoloque Crucis ſigno hoſtem in fugam conuertit.

Poſtquam vero Aglius vitæ munere perfunctus, in Domino obdormiuit, fuit vnanimi fratrum omnium conſenſu, in defuncti locum ac honorem ſubrogatus; qui dum vitia cuncta radicitus extirpare conatur, peſſime à nonnullis peruerſis mulctatus eſt. Sed fuit eorundem rebellio, vltione diuina cito repreſſa; & Philibertus honoribus auctus, à cæteris peramanter deinde habitus. Nam cum quidam maligno concitati ſpiritu, violenta manu, ex Eccleſia optimum parentem extrahere vellent, vnus ex eis fulmine ictus interijt; alius inſtar Arij, effuſis in ſterquilinium viſceribus, indigna morte vitam finiuit. Quo ſupplicio reliqui exanimati, ſupplices ſe viro ſancto exhibuerunt; petitaque ſcelerum venia, in omni officio pietatis, ſub illo ſtipendia fecerunt.

Fit Abbas, & perſecutionem patitur à ſubditis.

Vltio diuina in monachos rebelles.

Itaque vir diuinus, ſancta pace domi cum ſuis compoſita; mox ſanctorum inſtruit cœnobia, vt inſtar apis prudentiſſimæ, ex aliorum moribus & inſtitutis, ſuauiſſima virtutum mella colligeret. Cumque hinc inde profundam cæleſtis philoſophiæ diſciplinam hauſiſſet, ilico animum ad nouam monaſterij fabricã extruendam adiecit. Et quidem haud difficulter à Rege Francorum Clodoueo, eiuſq. coniuge Balthilde, locum in pago Rothomagenſi obtinuit, quem antiqui Gemmeticum appellant; quem elegantiſſimo monaſterio, virtutibus floretiſſimo, illuſtrauit: ac meritis ſanctitatis ſuæ præclare adornauit. Præter alia loci iſtius commoda; haud miraculo carere videtur, quod non raro ibidem marinas belluas, quinquaginta pedum longitudine capere ſoleant; ex quibus non modo eſcas ſibi parent fratres, ſed & earum pinguedine lucernas foueant.

Condit Gemmeticum monaſterium.

Porro eo in loco; quantis vir ſanctus claruerit virtutibus, documento nobis ſunt præclara miracula quæ omnia referre nos breuitatis ſtudio omittimus. Sufficiat ad imitationem tanti viri nouiſſe, nunquam

Eximia operatus eſt miracula.

Deflet aliorum peccata quotidie.

eum corpori alimenta ſuppeditare voluiſſe, niſi prius copioſo lachrymarum imbre genas rigaſſet, & ſua aliorumque peccata, prolixis precibus & eleemoſynis defleſſet: ac poſtremo internam Chriſti inſpirationem hauſiſſet. Et vt intelligi poſſet, quanto ardore omnium ſitiebat ſalutem, quantaque diligentia ac ſtudio, curandis animabus inuigilabat, vnum è multis hic referre libet, quod cuidam ſuo fratri, mortis æternæ periculis circumuento, contulit beneficium. Monachus quidam occulto infectus facinore, ſubito loquendi facultate priuatus animam agebat, ac deſperatione fractus, ſpem ſalutis plane abiecerat. Accurrit Philbertus, ac manu moribundi fratris apprehenſa, blandis hortatur verbis, vt vel aliquod iudicium edat, ſe ab occulti facinoris delicto, pariterque ſupplicio, liberari velle. Nec mora; blando Philiberti affatu permotus ſpem concipit; manumque eius arctè ſtringens, pœnitentiæ ſignum dat. Tum vir ſanctus ilico ad ædem beatiſſimæ Virginis abiens, perfuſus ora lachrymis in preces incumbit; nec prius à fletu gemitibuſque ſurgit, quam fratrem illum loquelæ beneficium à Deo recepiſſe intelligit. Tunc ab oratione ſurgens iterùm ad moribundi ſe lectum confert, eius confeſſionem excipit; qui peracta pœnitentia, mox animam à graui peccatorum ſarcina liberatam læto vultu tradidit.

Fratri muto ac diſperanti, impetrat loquelam, ac pœnitudinem.

Solebat etiam vir ſanctus, fratres è monaſterio ad animarum ſalutem curandam ablegare, quorum concionibus multi viri nobiles permoti, propria calcata voluntate, ſe Chriſti ſeruitio mancipabant. Conſtruxit quoque celebre illud virginum cœnobium, decimo à Gemmetico milliario, quod Pauliacum vocant, cui Auſtrebertam illuſtri familia fœminam præfecit. Alia quoque plurima virtutum meritis illuſtria condidit monaſteria in Neuſtria; quæ cum Rex annuis prouentibus egregiè ditaret, ipſe decimas, alendis pauperibus, ac captiuis redimendis, inde

Pauliacũ virginum cœnobium ab eo conſtructum.

Digitized by Google

inde abſtrahebat, tanta liberalitate, vt etiam mona
chos ſuos cum onuſtis nauibus non raro in regiones *Studium*
tranſmarinas mitteret, qui illinc captiuorum greges, *& libera-*
perſoluto pretio, reducebant. At vero inter tot tanta *litas eius*
que virtutum inſignia, non potuit vir ſanctus caninos *in redimē-*
malignorum quorundam euadere morſus; qui per *dis capti-*
ſummam fraudem ſtructa calumnia, nomen eius a *uis*
pud beatum a Audoënum Rothomagenſem Præſu *Vide quid*
lem detulerunt, ac tantam in inuidiam adduxerunt; *non faciat*
vt ſanctus antiſtes, impiorum mendacijs perſuaſus, *venenata*
virum innocentem in vincula coniecerit. Quod vir *lingua.*
diuinus non modo patienter, ſed alacri etiam tulit *a Eius vi-*
animo; prorſus vt ergaſtuli ſqualorem delicias repu- *ta habetur*
taret. Sed eam inuidiam facilè vicit eximij viri ſancti *infra.*
tas, Audoënumque permouit, vt eum honorificè è *21. Aug.*
carcere educeret, & in priſtinum honoris gradum re- *Conſtru-*
ſtitueret. Conſtruxit quoque vir ſanctus in oppido *xit Villa-*
Villare nuncupato, (in territorio Caltino) quod *renſe mo-*
dono acceperat à VVarrato palatij Principe, præcla- *naſterium*
rum virginum monaſterium; vbi etiamnum eximiè *virginum.*
floret ſacra religio.

Cæterum & Prophetico ſpiritu inſigniter clarus, a-
lijſque mirabilibus ſignis celeberrimus vir ſanctiſſi-
mus, demum flentibus Fratribus, cunctiſque popu-
lis, lætantibus angelis in Cœnobio Herionenſis In-
ſulæ, ab Anſoaldo Pictauorum Epiſcopo, eius in-
ſtantia poſt vinculorum ſolutionem conſtructò, cui *Obitus*
& ab eodem Antiſtite præfectus erat, tertiodecimo *eius feli-*
Kalend. Septemb. è huius mundi ludibrijs, ad Chri- *ciſſimus.*
ſtum migrauit: ſempiternæ gloriæ pal-
mam à Domino perce-
pturus.

Digitized by Google

a Baron. Annal. Tom. 12. & in Not. ad Mart. Roman.

VITA S. BERNARDI, PRIMI ABBATIS Claraeuallenſis; doctrina & miraculis glorioſi: Ex ea quæ eſt per Guilielmum Abbatem S. Theodorici Rhemenſis; Bernardum Abbatem Bonæuallis, & Godefridum Claraeuallenſem monachum, viri ſancti quondam Notarium conſcripta. Migrauit è corpore anno à Chriſto Domino 1153. *quem Alexander* 3. *Papa, inter diuos adnumerauit, anno* 1165.

20. Auguſt. Patria & Parentes S. Bernardi.

BErnardus Burgundiæ oppido oriundus, claris admodum ſecundum ſeculi dignitatem, parentibus, patre Teſſelmo, viro antiquæ & legitimæ militiæ inſignibus ornatiſſimo, matre vero Aleth, illuſtri pietate fœmina, in lucem prodijt. Et quidem vterque ea fuit religione & pietate in Deum, vt proles ſuas omnes (quas numero ſeptem, mares ſex, fœminam vnam habuêre.) Omnipotentis Dei ſeruitio libenter conſecrauerint: & neglecta generis ac familiæ dignitate, totis viribus, cæleſtis militiæ ornamentis eos ornandos curauerint. Nam pia matrona mox vt fœtũ ediderat, ſuis ipſa manibus eum Deo offerebat, proprijſq. ſedulo lactabat vberibus, vt vna cum lacte materno maternam quoque pietatem imbiberet. Cum vero adoleſcere inciperet, teneram ætatem luſibus ita exercebat, vt ijs ipſis quam maximè ad futura Chriſtianæ militiæ certamina, eremo eos non curiæ nutriens, erudiret. Cum autem tertium in ordine Bernardum vtero geſtaret, vidit in ſomnio futurorum præſagio, candidum ſe catellum geſtare, rufis in dorſo aſperſum maculis, ſuoque latratu multos vndique populos excitantem. Qua viſione territa ſane mater, virum quendam religionis ac ſanctitatis opinione præſtantem conſuluit; qui mox prophetico ſpiritu, futuram pueri ſanctitatem ei explicauit, monuitque vt cum

Viſio matris de S. Bernardo.

in

in Eccleſia Dei acceptabile Chriſto munus offerret. Paruit non modo mater, ſed viri iſtius monitis tanquã calcaribus incitata, ilico natum infantem amore incredibili complexus eſt, ac literarum ſtudijs ſedulo imbuendum curauit; in quibus breui tantos fecit progreſſus, vt eruditio ætatem longe vinceret, & pueritia ſenili quadam prudentia ac morum grauitate ornata cunctis admirationi eſſet.

Cum adhuc puerulus graui capitis dolore vexaretur, & mulier quædam dolorem carminibus mitigatura ad eum veniſſet, ille acri indignatione commotus, incantatricem clamoribus à ſe repulit, abegitque & impetu quodam ſpiritûs è lecto exiliens, mox diuinitus ab omni dolore ſe liberatum cognouit. Adiecit porro ei Dominus apparere, vt olim puero Samueli in Silo: & manifeſtare illi gloriam ſuam. Solenni ſiquidem quadam Natiuitatis Dominicæ nocte, cum nocturni diuini Officij hora aliquantiſper protelaretur, contigit, ſedentem expectantemque Bernardum inclinato capite paululum ſoporari, cum ecce ilico affuit puero ſuo puerulus Ieſus: diuinæ in eo inchoans myſteria contemplationis. Apparuit namque ei velut denuo procedens ſponſus de thalamo ſuo; apparuit ei quaſi iterum ante oculos naſcẽs ex vtero matris virginis verbum infans: ſpecioſus forma præ filijs hominum. Vnde & poſtmodum in laude eiuſdem genitricis & geniti, & ſanctæ eius Natiuitatis inſigne edidit opuſculum: interim in Dei & proximi dilectione mirum in modum proficiens. Hinc pauperibus imprimis, clandeſtinis eleemoſynis benigne conſulere, & cuncta pro ætate immo ſupra ætatem, pietatis opera ſtrenue ſectari. Porro cum hiſce exercitijs ſedulo inſudaret, & paulo poſt ſanctiſſime defuncta matre, ſuo inciperet iure victitare, iuuenis eleganti corpore, grata facie, ſuauiſſimis moribus, acri ingenio, acceptabili eloquio, omnium ſermone maximæ ſpei adoleſcens prædicabatur. Cui mox tortuoſus coluber inuidens, laqueos tentationum

Repellit puerulus fœminam carminibus medentem.

1. Reg. 3.

Admiranda viſio eius.

Pſal. 18.

Pſal. 44.

ſpargere, & inſidias callidè ſtruere. Et primò quidem, cæco pue'larum amore; laqueo autem vno omnium ad ruinam certiſſimo, caſtiſſimi iuuenis animum peruertere cogitans, incredibili pulchritudine matronam, diuitijs & generis claritate præſtantem, excitauit; quæ in ſecretiori domûs cubiculo eum aggreſſa, ad peccati illecebras pertrahere conata eſt. At ille lenibus eam verbis demulcens, pari aſtutia è manibus & amplexibus eius elapſus aufugit; & virginitatis florem, in medio ignis illibatum conſeruauit. Altera autem vice, cum curioſius aſpiciendo, defixos in quandam oculos tenuiſſet, moxque impuri amoris flamma corpus incendi animaduerteret, ilico vltor in ſeipſum ſeueriſſimus, in ſtagnum gelidæ aquæ collotenus inſiijt, ibidemque tamdiu immobilis conſtitit, donec pene exanguis calorem carnalis concupiſcentiæ penitus extinctum ſentiret.

Mulier impudica inſidiatur eius pudicitia.

Seueriſſime punit in ſeipſo incautum fœminæ aſpectum.

Eodem ferè tempore, laſciua quædam puella, dæmonis inſtinctu adeo eius pudori eſt inſidiata, vt nocte quadam per ſummam impudentiam in eius lectum nudam ſe collocare, & inquieto motu ac tactu, etiam ad fœdam voluptatem prouocare non ſit verita. Quam adoleſcens caſtiſſimus admirandis pudicitiæ ſignis, quanquam impudentiſſimam, tanto perfudit rubore, vt eo relicto, clam denuò aufugeret: nec deinceps eiuſmodi bellum mouere præſumeret. Nec tamen ea adoleſcentis caſtitate, pariterque conſtantia, ſuperatus hoſtis ceſſit; nam alia quædã haud contemnenda matrona, apud quam hoſpitabatur, decoro adoleſcentis aſpectu capta, vehementer in illius amorem exarſit, prorſus vt & pudicitiæ & honoris ſui oblita, noctu ad eius lectum impudenter accederet, & caſtiſſimum iuuenis animũ voluptatis illecebris tentaret. At Bernardus animaduerſo periculo, mox ingenti voce clamare cœpit, Latrones, latrones. Quo clamore impudens mulier in fugam quidem verſa eſt; ita tamẽ, vt, flamma amoris in viſcerib. hærẽte, ſecũdo & tertio aditum, ad nefarium concubitũ, tentaret. Sed

Repellit à ſe mulierẽ inhoneſtã.

Digitized by Google

cùm eodem clamore ſemper pelleretur, & domeſtici, accenſo lumine, arreptiſque quæ ſors offerebat armis, accurrerent, tandem quieuit. Cùm autem ne muſca quidem latro appareret, & mane facto, à Bernardo perquirerent, quo mentis furore ille latrones adeſſe clamaſſet, reſpondit prudenter ſane, eam veraciter latronem infeſtiſſimam fuiſſe, quæ irreparabilem caſtitatis theſaurum ſuffurari nitebatur.

His igitur defunctus periculis, Chriſti gratiâ, Bernardus, ne tandem aliquando callidi ſerpentis aſtutia circumueniretur, fuga ſibi conſulere ſtatuit. Igitur ſagaci mente atque iudicio omnia perpendenti, & locum tutiſſimum inquirenti, Ciſtertij monaſticæ religionis noua arriſit plantatio; quæ paucos admodum, ob nimiam vitæ & paupertatis auſteritatem, ſui habebat cultores. Quæ tamen Bernardum cùm minime terrerent, poſtpoſita omni hæſitatione ac timore, mentem oculoſque eo direxit, ac plane caſtra illa ſubire decreuit. Quod vt primùm fratribus & cognatis eius, gloriæ & honoris ſupramodum ſtudioſis innotuit, totis viribus animum eius, amore ſcientiæ implicare conati ſunt; eumque tam arcte reuincere, vt paulatim tumore elationis (quemadmodum ſperabant) inflatus, cogitationes illas humilitatis & abiectionis plane deponeret. Et primo quidem feruor pietatis, amoriſque diuini, eorum ſuggeſtione haud parùm tardatus fuit; ſed cum pia matris monita & educatio, animo illius importune occurrerent, mox pio lachrymarum perfuſus imbre, mentis ſuæ leuitatem & inconſtantiam damnauit, & acrioribus amoris diuini iaculis vulneratus, fratres ipſe ſuos ad eandem Chriſti ſeruitutem pertrahere aggreſſus eſt. Et ſane vix dici poteſt, quantum laboris in hoc munere perficiendo ſuſceperit; dum animos eorum, gloriæ militiæque vehementer deditos, ad Chriſtianæ humilitatis ſtudium allicere ſtudet. Primùm omnium Galdricus eius auunculus, Dominus caſtri, quod Tuillum dicitur, in territorio Heduenſi, optime monenti Bernardo aſſenſum præbuit, nepotiſque ſententiam

Bernardũ Ciſtertium cogitantẽ, amici & cognati reuocare conantur.

Galdricũ auunculũ conuertit.

cum gaudio amplexatus, Chriſtianæ militiæ nomen dedit. Quam mox Bartholomæus, cæteris fratribus iunior, ſecutus eſt. Porro Andræas Bernardo iunior, recenti honoratæ militiæ gloria clarus, ſalutaribus monitis aures præbere recuſabat, donec inſtante & vrgente Bernardo, ſubito exclamauit; Video matrem meam. Mater enim viſibili ſpecie apparens, filiorum propoſito, ſerena facie ſubridens, congratulabatur. Qua viſione motus Andreas, ilico manus dedit, abiectiſque ſecularis militiæ armis, ad ſpiritalia Chriſti caſtra cum fratre aduolauit. Guido fratrum primogenitus, matrimonij vinculis arcte alligatus, eadem cum Bernardo ſtipendia expetebat; ſed coniunx iuuencula vehementer obſtabat, & ſedula filiarum nutrix, monita Bernardi conſtanter reſpuebat. Vnde Guido, ne cæteris fratribus in ſtudio pietatis inferior eſſet, ſtatuit, honorum ac dignitatum titulis plane repudiatis, opere ruſtico victum quæritare: ſeque ſuamque familiam, ſanctiſſimo manuum ſuarum labore ſuſtentare. Dum hæc toto animo ſecum voluit, vxor eius graui infirmitate corripitur. Nec mora; Accerſito ad ſe Bernardo, prior ipſa religioſæ vitæ inſtitutum poſtulat: ſeque vehementer perpetuæ caſtitatis cupidam oſtendit. Exultat Bernardus, & teneram coniugem, in ſacro Virginum collegio Chriſto conſecrat: Guidonem vero vna ſecum ad optata diu ſpiritalis militiæ caſtra abducit.

Item Bartholomaũ fratrem ſuum.

Item Andream.

Item Guidonem fratrem primogenitũ.

Vxor Guidonis Chriſto conſecratur.

Secundus natu poſt Guidonem Gerardus erat; vir non modo in armis ſtrenuus, ſed propter inſignem prudentiæ & benignitatis eximiæ opinionem omnibus charus. Is obſtinato plane animo, ſaluberrima fratris conſilia repellebat: fratrumque conuerſionem ſummam leuitatem reputans, Bernardum inſuper temeritatis arguebat. At Bernardus fidei calore præclare incenſus, & fraternæ charitatis zelo mirum exaſperatus in modum, Scio, inquit, ſcio, quia ſola vexatio dabit intellectum auditui, Digitumque lateri eius apponens, Veniet, inquit, dies, & cito veniet, cùm lancea lateri huic infixa, peruium faciet iter ad cor tuum conſilio ſalu-

Prædicit S. Bernardus Gerardo euentura.

Digitized by Google

ſalutis tuæ, quod aſpernaris; & timebis quidem, ſed minime morieris. Sic dictum, ſicque factum eſt. Paucis enim poſt diebus, Gerardus in acie ab hoſtibus captus, & vulneratus ad vincula trahebatur. Cumque vulneris dolore oppreſſus, præſentem imminere mortem putaret, æternæ mortis periculo exanimatus clamabat; Monachus ſum, monachus ſum Ciſtertienſis. Itaque in carcerem coniectus, ilico ab amore ſeculi liberatus eſt. Cumque hoſtilibus adhuc vinculis teneretur, multiſque circumuentus anguſtiis, hoc ſolùm precibus lachrymiſque die noctequè à Domino flagitaret, vt aliquando optata libertate in Chriſti ſeruitute cum Bernardo fratre frueretur, audiuit quadam nocte vocem in ſomnis ſibi dicentem; Hodie liberaberis; Agebatur tunc ſacrum Quadrageſimale ieiunium; cùm Gerardus ex ea voce dubius admodum animi, qua via modoque liberaretur, forte compedes ſuos tetigit; qui ilico (dictu mirum) in manu eius, ex parte ſoluti ſunt: ita vt minùs iam teneretur, & aliquatenùs incedere poſſet. Sed quid ageret? Erat oſtium peſſulis & clauſtro firmiter obſeratum: & ingens præ foribus pauperum multitudo ſpem omnem euadendi præterea adimebat. Surrexit tamen, & non tam ſpe euadendi, quam tædio iacendi, ſeu curioſitate tentandi, ad ſubterraneæ domûs accedens oſtium, mox vt peſſulum tetigit, tota inter manus eius collapſa eſt ſera; apertoque oſtio, pedetentim gradum facere cœpit; ac mendicis (qui ibidem ſtipem petere conſueuerant) diuinitùs in fugam conuerſis, recta ad eccleſiam debitas Deo grates ante omnia oblaturus tetendit. Itaque Bernardus 4. fratribus (quinto, omnium iuniore, ſeniori patri ad ſolatium relicto) hoc modo ad Chriſti ſeruitutem ſecum adductis, palam vbique prædicationi inſiſtere, & alacritate incredibili rem Chriſtianam præclare multiplicare.

Gerardus caſtigatur ad vitæ emendationem.

Magno miraculo frater eius Gerardus liberatur è carcere.

Et quidem tanta virtute ac ſuauitate, verba ad populum faciebat, vt quotquot ad hoc præordinati erant, operante in eis gratia diuina, ſermonibus illius in eſcati,

Admiranda S. Bernardi virtus in concionibus.

eſcati, mox ad Chriſti caſtra conuolarent. Hinc matres, publice vel priuatim illo prædicante, filios abſcondebant; vxores detinebant maritos; amici amicos auertebant; veriti ne vocis eius virtute, eorum affectus expugnaretur.

Cùm autem aduenïente die, quo ſolenni iuramento ſe perpetuæ Chriſti ſeruituri deuouere ſtatuerant, de domo paterna cuncti egrederentur, & Guido natu maior, fratrem iuniorem, in platea, puerum cum pueris luſitantem cerneret, Eia, inquit, * Niuarde frater, tu ſolus bonorum omnium noſtrorum ex aſſe hæres relictus es. Ad quæ puer haud pueriliter motus, Vobis ergo, inquit, cœlum, & mihi terra? Non ex æquo facta eſt hæc diuiſio. Quo dicto, abeuntibus illis, tunc quidem cum patre domi remanſit; ſed, modico poſt euoluto tempore, fratres ſecutus, nec à patre nec ab amicis, vlla vi retineri potuit.

** Winarde*

S. Bernardus cum ſociis 30. Ciſtertium ingreditur.

Igitur anno reſtauratæ Salutis 1113. à conſtitutione domûs Ciſtertienſis 15. ſeruus Dei Bernardus, annos natus tres admodum & viginti, cum ſociis ferme triginta Ciſtertium eſt ingreſſus; qui omnes Bernardo præeunte vota ſua Chriſto ſanctiſſime nuncupârunt. Et quia non pauci ex eorum numero matrimonij fœdere vxoribus copulati fuerant, ne earum pudicitia & voluntas, qua ſanctum illud cum maritis diuortium inierant, periclitarentur, ilico Bernardus cœnobium ſanctarum fœminarum ædificari curauit; In quo ſanctimoniales illæ, Deo nocte dieque inſigni pietatis ſtudio ſeruiêrunt. Porro Bernardus, à primo monaſterij ingreſſu, tanto mentis feruore cœleſtium rerum incumbebat meditationi, vt omni ſenſu corporeo pene extincto, ſolo Deo viuere videretur; prorſus vt poſt annum in cella exactum, ignoraret, eſſetne domus teſtudine tecta: nec animaduerteret, vnane an pluribus feneſtris eccleſia lumen reciperet. Ex his pius lector facile colligere poteſt, quo animo ad cibum potumque ſumendum acceſſerit. Profecto hoc conſtat, cibum illi tormentum fuiſſe; ſomnum vero mortis imaginem

Sanctimonialium cœnobium extruitur.

Mirus feruor Spiritus

Inuitus indulget cibo

repu-

Digitized by Google

ſeputans, quidquid dormiendo temporis abſumebatur, idipſum plane perditum eſſe dicebat. Hinc ita animum mentemque iugiter aptabat, vt quocunque in opere verſaretur, ſemper cogitatione cum Deo eſſet. Iam vero vt animum ſuum ſapientiæ diſciplinis excoleret, quos non labores ſubijt? quanta vigilantia, putandum eſt, eum mentem à terrena cogitatione ſegregâſſe, cum exploratum habeatur, omnem eum ſacrarum literarum ſcientiam, in ſyluis & in agris meditando & orando accepiſſe, nulloſque alios aliquando habuiſſe magiſtros, niſi (quemadmodum gratioſe inter amicos ioco dicere ſolebat) quercus & fagos. *& ſomnô corporali.* *Quercus & fagos habet magiſtros.*

Interea cum ſcripturarum cognitione haud mediocriter inſtructus, cæteris etiam meditandi ſtudio & ordine longe præſtaret, & Stephanus, qui cæteris Abbas præerat, domum Claræuallis ædificatam cupiebat, ipſum Bernardum, fratribus Abbatem conſtituit. Erat autem Claræuallis locus in territorio Lingonenſi, non longe à fluuio Alba, antiqua latronum ſpelunca; quam veteres Vallem abſynthialem vocabant; cùm propter abundantis ibidem abſynthij copiam, tum propter doloris amaritudinem, quæ ab infeſtis latronibus viatori inferebatur. Ibi igitur Bernardus, in loco horroris & vaſtæ ſolitudinis, cum ſuis, facturus de ſpelunca latronum templum Dei & domum orationis, præclare conſedit, fami, ſitique, frigori & nuditati, vigilijs & anguſtijs multis expoſitus; qui tamen ſummam illam vitæ auſteritatem, cùm in ſe tum in alijs, cœleſtium rerum dulcedine temperabat. Panem eis hordeum & milium & vicia præbebant: ciborum condimenta fagi folia erant. Hæc poſt vberes lachrymarum riuos, ſuauia ipſis erant fercula; hæ deliciæ, quibus latrantem ſtomachum & nimia inedia fractum ſedabant; quæ quidem cum viros nobiles & principes ad miſericordiam & ad lachrymas prouocarent, tantùm non mouebant Bernardum, vt quaſi torrente diuinæ voluptatis potatus, ijs ipſis in miſerijs exultaret. *Claræuallis quid loci fuerit.* *Summam penuriam patitur cũ ſuis in Claræualle.*

Et quidem illa mentis ſecuritas, & firma in Deum fidu-

Egregia eius in Deũ fiducia.

fiducia, nunquam cum tanta rerum inopia premi eſt paſſa, vt non ſemper (potiſſimum quando fratres de perſeuerantia inclamatum eſſe putarent) res vitæ degendæ neceſſariæ diuinitùs ſuppeditatæ fuerint. Cum enim extrema rerum omnium egeſtas eos opprimere videbatur, tunc vel maxime, orante Bernardo, diuinum aderat auxilium: & vnde minime ſperabatur, ſolatium etiam humanum abunde ſuccurrebat.

Porro vir ſanctus, cura iſtarum rerum Gerardo fratri commiſſa, ipſe in ſolitudine cœleſtes delicias tota auiditate hauriebat; quas deinde populo pro concione tanta ſuauitate proponebat, vt cuncti non humana, ſed lingua plane angelica eum fari teſtarentur. Quid multis? tantum dicendi facultate præſtitit, vt præter alios innumeros, ipſum etiam parentem ſuum, deuexa ætate & admiranda prudentia virum, & ſororem nobilem, diuitiis & luxu affluentem, è medio honorum curſu, ad ſanctiſſima Chriſtianę humilitatis officia perduxerit, & à cunctis vitijs expiatos, omnibus virtutum ornamentis mirificè excultos reddiderit.

Patrem & ſororem ſuam, à mundi vanitate, ad Chriſt. ſeruitutem traducit.

At vero inter duros adeo pœnitentiæ labores fieri non potuit, quin tenerum eius corpuſculum ieiuniis & vigiliis exhauſtum, graui tandem infirmitati ſuccumberet. Igitur cùm ingraueſcente morbo, iam non ſi mors eius, vel omni morte grauior vita timeretur; fuit ei conſilio prouido Antiſtitis Catalaunenſis, tugurium quoddam haud procul à monaſterio extructum, vt ibidem ab omni domûs ſolicitudine, ac ordinis rigore feriatus, tantum meliori valetudini ſtuderet. Sed Bernardus iam erat ſpiritu tam arcte Deo copulatus, vt in eo ipſo valetudinis ſuæ tugurio, corporeæ neceſſitatis plane oblitus, crudum ſagimen, per errorem ſibi oblatum, multis diebus pro butyro ſumeret; oleumque tanquam aquam biberet; aliaque multa ſine vllo ſapore in ſtomachum mitteret: prorſus quaſi corporis expers, ſolo ſpiritu vitam protraheret. Nihil enim præter aquam ſibi ſapere dicebat, quod illa fauces ei & guttur refrigeraret. Hæc aliaque ſubditi illius cum

En vim Spiritus, Deo intime coniuncti

magno

magno & feruenti zelo æmularentur, ac præ dulcedine amoris interioris, amara æque ac dulcia delectabiliter edendo, delectabilius iam viuere in eremo, quam prius in ſeculo ſibi viderentur, tandem eo delapſi ſunt, vt plane fugiendum arbitrarentur, quidquid carnem cum qualibet delectatione nutrire videretur. Cumque in hoc ſuſpectam haberent ſpiritualis patris quotidianam correptionem, quaſi carni eorum plus quam ſpiritui deferentem, aliquando ad VVilhelmi memorati Catalaunenſis Epiſcopi iudicium res delata eſt. Is vero & pietate & eruditione celebris, (à quo etiam Bernardus Abbatis inſignibus ornatus fuit) omnem hominem quæcunque Dei dona propter gratiam Dei recuſantem diuinæ gratiæ inimicum eſſe, & Spiritui ſancto reſiſtere, luculento ſermone perorauit.

Porro cum procedente tempore in illa ſua valle, Bernardus, & vicinis circa ciuitatibus, quas aliquoties eum inuiſere domeſticæ curæ ratio cogebat, magnis floreret virtutibus & miraculis, cœpit etiam ſeu communibus Eccleſiæ neceſſitatibus ſeu charitate fratrum ſeu obedientia Maiorum ad remotas pertrahi, regiones, ac ibidem virtutis ſuæ radios longe lateque extendere. Et quidem, vt haud pauca alia omittamus, ad ſchiſma Petri Leonis Pſeudopapæ opprimendum, ante omnia Abbas Claræuallenſis ab ipſo Rege & præcipuis quibuſque pontificibus ad Synodum, Stampis in Gallia, conuocatam, accerſitus fuit. Qui laboranti Eccleſiæ, quâ animi prudentia, quâ vigilantia ſuccurrerit, nulla vis orationis pro dignitate explicare poteſt. Ipſe enim vnus, inſtar omnium, tantum dicendi facultate potuit, tantoque verborum ac ſententiarum pondere, reiecto Leone, Innocentium ſuſcipiendum confirmauit, vt cuncti manibus (quod aiunt) pedibuſque, eius in ſententiam deſcenderent, & Innocentio ſummos honores ſine vlla controuerſia deferrent. Ipſum quoque Henricum Angliæ Regem, à ſuis perſuaſum ne Innocentium admitteret, miro dicendi artificio perpulit, vt poſita priore ſententia, quam

Synodus Stampenſis in Gallia.

B. Bernardi in Synodo authoritas & dexteritas.

quam mordicùs tuebatur, Pontificem Innocentium amplecteretur, foueretque.

Et hæc quidem, aliaque ſane multa à ſancto Bernardo edita ſunt virtutis indicia. Porro, vt peruſtrata Francia, ac Rhemis peracto concilio, Leodium Romanorum Regi gratulabundus, cum ſacro Cardinalium cœtu occurrit Pontifex, fuit quidem honorifice ab ipſo Rege ſuſceptus, ſed (vt ſunt fere hominum ingenia ad quamuis lucri occaſionem cæca) ratus Rex opportunum ſibi tempus recuperandi Epiſcoporum Inueſtituras (vt vocant) oblatum, (quas ab eius prædeceſſore Imperatore Henrico per maximos labores & pericula, Romana Eccleſia ſibi vendicauerat) importune inſtitit, vt illis iterum per fas perque nefas potiretur. Res erat periculi plena, maioremque Pontifici & Romanis omnibus timorem incutiebat; quam illud ipſum periculum quod Romæ declinauerat. Iamque nulla Imperatoris voluntati reſiſtendi ſpes reliqua erat, nec conſilium ſuppetebat, quo iniquum poſtulatum reijcerent, cùm rurſus Bernardus, Chriſti gratia egregie confiſus, intrepide ſe Regi murum opponit, ac mira auctoritate malignam eius voluntatem compeſcit.

Imperatorē Bernardus auctoritate ſua compeſcit.

Itaque hiſce tumultibus Leodij per Bernardum ſopitis, Lotharius Rex Pontificem Innocentium armata militum manu in Lateranenſe deduxit palatium. Verùm Petrus Leonis, ſuorum ſtipatus malitia, in locis munitioribus & turribus, Imperatoris ludificabat virtutem; prorſus vt Innocentius, ne Petri rabiem ſua præſentia magis efferaret, ad horam ceſſerit; Romaque ſponte relicta, Piſas reuerſus ſit; vbi conuocatis totius Occidentis Epiſcopis, aliiſque præcipua religione viris, ſynodum celebrauit. Adfuit per omnia conſilijs & iudicijs ſanctus Abbas, tanta auctoritate & exiſtimatione ſui, vt ſacerdotes qui dubiis in rebus prudentiam eius conſulere cupiebant, ante limina domûs excubarent, vt aliis abeuntibus, alijs vero aduentantibus, primo ad eum acceſſum inuenirent.

Concilium Piſanum præſente Pontifice.

Iam

Iam verò ſoluto Concilio, reliquum erat, vt ſchiſma per Anſelmum in Mediolanenſi vrbe conflatum tolleretur. Eam in rem, nemo rurſus vno Bernardo magis idoneus inuentus eſt. Itaque à ſummo Pontifice perampla cum poteſtate Mediolanum miſſus, tanto fuit ciuium omnium gaudio & gratulatione exceptus, vt nobiles pariter & ignobiles, equites pediteſque; ſeptem à ciuitate millia ribus obuiam ruerent, & agminibus certo ordine diſtinctis ſumma cum reuerentia eum ſuſciperent. Nimirum adeo fama ſanctitatis eius, & nota miraculorum virtus increbuerat, vt vel eius tactu ſe ſanctificari exiſtimarent. Vellicabant quidam pilos veſtimentorum eius, vt male affectis membris admouerent, certa ſpe, ilico omnem morbi calamitatem virtuti eius ceſſuram, Hiſce virtutum indiciis & morum facilitate haud difficile ſchiſma oppreſſit, rebuſque omnibus ſanctiſſime pacatis, eccleſiam illam bonis omnibus florentem Pontifici reſtituit.

En quanta reuerentia & gaudio Mediolani vir Sāctus excipitur.

Mediolani, ſchiſma extinguit.

Eadem quoq; tempeſtate Guilhelmum Aquitaniæ Comitem horribiliter ſanè furentem, parteſque Petri Leonis armis fouentem, admiranda virtute proſtrauit. Cum enim monendo & obſecrando oleum & operam diu perdidiſſet, fruſtraq; Comitis impietatem expugnare conatus fuiſſet, poſtremo vir Dei ad arma confugiens efficaciora, templum ſacra oblaturus myſteria ingreditur. Intrārunt pariter cum eo, quibus licebat diuinis intereſſe myſteriis. Comes vero fulmine excommunicationis ictus, præ foribus ſuſtinebat, & frendens conſuetas in Abbatem minas iactabat. Interea peractis conſecrationibus, & pace de more data, vir Dei corpore Domini noſtri Ieſu Chriſti patenæ impoſito, ignea facie & flammeis oculis foras egreditur, Ducemque verbis ſane terribilibus aggreditur; Rogauimus te, inquit, & ſpreuiſti nos; Supplicauit tibi in altero, quem iam tecum habuimus, conuentu, ſeruorum Dei ante te adunata multitudo, & contempſiſti. Ecce ad te proceſſit filius Virginis, qui eſt Caput & Dominus Eccleſiæ, quam tu perſequeris. Nunquid & ipſum,

Guilhelmū Comitē vt conuertit.

Digitized by Google

eadem qua ſeruos eius impietate contemnes? Lamentabantur vniuerſi, qui aderant, & orationib. intenti, rei exitum præſtolabantur, & omnium ſuſpenſa expectatio, neſcio quid diuinū cælitus fieri expectabat. Porro Comes viſo Abbate protinus diriguit, ac ſolo tremebundis metu membris proſtratus, ne oculorum quidē aciem ad Bernardum conuertere præſumpſit. Et quidē eleuatus à militib. rurſum in faciem ruit, & ſaliuis per barbam defluentibus, alta ab imo pectore ſuſpiria trahebat. Tum vir Dei propius accedens, & pede accliuē pulſans, ſurgere, attentiſq; aurib. Dei ſententiam percipere ſumma cū auctoritate iubet. Præſens eſt, inquit, Pictauenſis, Epiſcopus, quem iniurijs onuſtum ab eccleſia ſua expuliſti. Vade & reconciliare ei, & protinus in pacis oſculo iungito fœdera; & in Sedem reſtituto redde pro ignominia gloriam. Subdere Innocentio Papæ; & qua omnis ei obedit Eccleſia, tu quoque pari alacritate tanto pare Pontifici. Audiens hæc Comes, auctoritate S. Spiritus & tanti præſentia ſacramēti victus, ilico Epiſcopum amplexatus eſt, ac totius cum ciuitatis exultatione, eadem qua eum abiurauerat manu in Sedem reſtituit.

Pace igitur omni Aquitanicæ Eccleſiæ reddita, Bernardus glorioſis trophæis inſignis, Clarasuallem reuerſus, magno cum gaudio à fratribus exceptus eſt. Cumque iam aliquod quietis tempus ſe nactum putaret, cœpit tota auiditate diuinis incumbere meditationibus, & Cantica Canticorum cum ſibi tum alijs omnibus commentari; cum ecce rurſus literis Apoſtolicis Romam euocatur, vt laboranti Eccleſiæ opem ferat. Adhuc Petrus, honorum & opum dulcedine ineſcatus, ſummam Eccleſiæ poteſtatem, per ſummum ſcelus ſibi arrogabat, Regemque Siciliæ Rogerium inter omnes principes obedientiam Innocentio detrectantem, ſuarum partium ſtudioſum habebat. Neque ſegniter interim idem Siciliæ Rex, Innocentij Sedem per inſidias oppugnabat. Cum enim de ſecundo Bernar-

Reuerſus ad ſuos, Cantica Canticorū commentatur.

di in Vrbem aduenti certior factus eſſet, datis ad Innocentium pariterque Petrum Leonis literis, vtriuſque legatos ſibi mitti poſtulauit, per ſpeciem vt diſſenſionis originem profundius indagaret, cognitaque veritate, aut errorem corrigeret, aut ſententiam ſanciret: re autem vera, vt Bernardum, ſimplicitatis amantem, Petri Piſani eloquentia, quemadmodum ſperabat, obtueret, & verborum ac rationum pondere ſilentium ei imponeret. Erat enim is Petrus, Petri Leonis legatus, vir in legum ac Canonum ſcientia ac præcipua dicendi facultate nulli ſecundus. Sed cum vtraque pars Salernum veniſſet mox tanti ſceleris machinamentum vltio diuina præuenit, Siciliæque Regem dolos ac fraudem meditantem inſigni calamitate oppreſſit. Produxerat is armatas in campum acies, vt Ducem Rannulphum, iuſta aduerſus eum bella molientem, internecione deleret.

Cumque egregio ſane exercitu, haud dubiam victoriæ ſpem ſibi promitteret, primus eorum, qui aduocati fuerant, Abbas ſanctus aduenient, Regi denunciauit, ſi imminentem euitare cladem vellet, ne certamen iniret. Sed Rex ſpreta Rannulphi paucitate, certa victoriæ ſpe, infeſta in eum ſigna intulit; at eo exitu, vt à Rannulpho in fugam verſus, caſtris exutus ſit. Nec tamen inflicta cælitus plaga reſipuit; quanquam & Petrus Leo, lethifero morbo ab Angelo percuſſus miſerabili valde exitu, vitam cum morte permutaret. Eo extincto, & Petro Piſano præter omnium expectationem ſuperato, & ad ſaniorem mentem reducto, vir diuinus Clarauallem lætus repetijt, & ad intermiſſa ſacrarum literarum ſtudia, magno animi ardore redijt. Ibi tunc adeo præclare mores ſuorum omnibus ſanctitatis operibus excoluit, vt ab eius potiſſimum diſcipulis, tota Eccleſiæ fabrica ſuſtineretur. Epiſcopi diuerſarum regionum, ex eius collegio mox prodierunt. Et quidem imprimis Roma ipſa, ſummo ornatur Pontifice Eugenio,

Antipapa Petrus Leo, diuinitus percuſſus perit.

Bernardus ſuis diſcipulis totam fere regit Eccleſiam.

eius nominis tertio. Præneſte, Stephanum totius modeſtiæ virum meretur. Oſtia, ſpectatæ ſanctitatis Hugonem accipit. In ipſa quoque curia Romana, Henricus & Bernardus, alter presbyter, diaconus alter, in purpuratorum patrum collegium honorifice aſſumptus. Denique vt verbo concludam, ea fuit Bernardi diſciplina, vt merito Eccleſia gloriari poſſet, ſe per eam nouis quotidie ornamentis decorari.

Cum vero aliquot iam annos, Chriſti famulus virtutibus & miraculis clarus, in Claraualle exegiſſet, fama Hugonis Gratianopolitani & Carthuſienſium fratrum (quorum diſciplina quanquam ſeueriſſima, ad hæc vſque tempora, cæteris, pro dolor, collapſis, integra perſeuerat) excitus, deuotionis ergô ad eos contēdit; quorum vitæ conſuetudine ac integritate, morumque candore, adeo delectatus eſt, vt in eandem ſocietatem toto animo & corpore migrare vehementer cuperet. Sed non paſſus eſt Chriſtus, ſeruum ſuum à communi totius Eccleſiæ vtilitate, ad paucorum conſolationem tranſire, eumq; in abditam ſolitudinem recedere, qui diuini verbi ſemina cū vberrimo fructu adeo alacriter ſpargebat: vt nunquam pro iis, oblatas vltro facultates, ſtipendiaque admittere voluerit; Præclare namque, tanquam alter Dauid ad bellum proceſſurus, ſtatuebat, bellicis armis, pecuniis inquam & muneribus, non eſſe prægrauandum eum, qui tela in hoſtem expedite ac libere vibrare vellet. Hinc pari virtute & conſtantia, honores maximos & dignitates ampliſſimas ſubire recuſauit, ne quid impedimento eſſet, quo minus alacriter in ſalute omnium rite conſtituenda verſari poſſet. Et ſane non dubium quin maximam cuiuis admirationem moueant, quas vnus homo moribundus & languidus virtutes exercuit. Quis enim enumerare valeat, miracula multiplicia & varia, quibus tanquam Sol quidam inter omnes diuini verbi miniſtros coruſcauit? Nam frequenter vna die homines viginti, variis languoribus oppreſſos, cæcos, claudos, paralyticos, & dæmonio obſeſſos, verbo virtutis ſanitati

S. Bernardus quantū dilexerit Carthuſianos.

1. Reg 3. 17.

Miracula in viuis patrauit infinita.

ſanitati reſtituit, alioſque innumeros, longiſſimo tempore graui peccatorum ſarcina miſere grauatos, & diaboli ad voluntatem captiuos, perfectam in Christi libertatem aſſeruit. Cum autem ſtupenda viri ſancti ſigna magis magiſque crebreſcerent, prorſus vt vix à diligenti quidem ac ſedulo ſcriptore, cuncta literarũ monumentis committi poſſent, cæpit ipſe ſecum profunda plane philoſophia, cũ animo ſuo volutare, quidnam tanta miraculorum virtus ſibi vellet. Itaque die quodam cogitationum abundantiâ abſorptus, religioſis præcipua ſibi familiaritate iunctis referebat, ſe mirari plurimum, quidnam Deo viſum eſſet talia actitare per talem. Nam, inquit, in ſacris litteris nihil me ſuper hoc ſignorum genere legiſſe memini. Si quidem patrata ſunt aliquando ſigna per ſanctos homines, facta ſunt & per fictos. Ego mihi nec perfectionis conſcius ſum, nec fictionis, Scio enim ſanctorum mihi nõ ſuppetere merita, quæ miraculis illuſtrentur; confido autem nec ad eorum pertinere ſortem, qui virtutes multas in nomine Domini operantur, & à Domino ignorantur. Hæc cùm crebrius ſecretiuſque, cum inſigni pietate & eruditione viris conferret, nouiſſimo opportunum ſibimet exitum reperiſſe viſus ait; Scio huiuſmodi ſigna, non ad ſanctitatem vnius, ſed ad multorum ſpectare ſalutem; nec Deum in homine, per quem talia operetur, perfectionem conſiderare, ſed opinionem; vt in eo commendet hominibus, quæ illi creditur ineſſe, virtutem; Neque enim pro eis fiunt hæc, per quos fiunt, ſed pro eis magis fiunt, qui vident illa vel ſciunt. Nec eo fine Deus per eos iſta operatur, vt ipſos probet cæteris ſanctiores, ſed vt cæteros magis amatores, & æmulatores faciat ſanctitatis. Nihil ergo mihi & ſignis iſtis; quandoquidem meæ illa famæ magis, quam vitæ, nouerim exhiberi; nec ad meam commendationem, ſed ad commonitionem potius fieri aliorum. Præclare hæc prudenter, vir ſummæ humilitatis amator diſſerebat; cuius animum, pariterque prudentiam, quiſquis hæc diligenti conſideratione penſauerit, ſat ſcio mirabitur. *Matth. 7.*

 Cæte-

Digitized by Google

Cæterum quia infiniti operis foret cuncta per eum patrata referre miracula, cæteris omiſſis vnum hoc ad inconcuſſam Catholicæ fidei veritatem aſtruendam, prioribus adjcere haud grauabimur. Inter eos, qui dæmonio obſeſſi à viro ſancto mundari ſunt, mulier quædam grandæua, ciuis Mediolanenſis, & honorata quondam matrona fuit. Cuius in pectore, impurus dæmon, annis pluribus ſedem fixerat, eamque ita ſuffocauerat, vt aurium & oculorum ac linguæ officio priuata, frendens dentibus, monſtrum verius quam fœminam referret. Sordida eius facies, vultus terribilis, flatus fœtidus, inhabitatoris Satanæ colluuia teſtabantur. Hanc vir Dei vt adſpexit, conuerſus ad populum, cuius innumera aderat multitudo votis precibuſque attentius incumbere, mulierem vero iuxta altare conſiſtere iubet. Illa vero diabolica recalcitrans, non ſine aliorum iniuria ipſum Abbatem pede percuſſit. Quem diaboli auſum inſita manſuetudine ferens, ad immolationem hoſtiæ ſalutaris accedit. Quoties vero eandem hoſtiam ſignat, toties ad mulierem conuerſus, eodem Crucis ſigno edito, ſpiritum nequam fortis athleta impugnat. Nam & ille malignus vim Crucis minime ferens, acrius ſæuit, & tormentum, quo ex Crucis virtute afficiebatur, prodit inuitus. Expleta autem oratione Dominica vir ſanctus hoſtem efficacius aggreſſurus, ſacrum Chriſti corpus Patenæ impoſitum, mulieris capiti ſuperponens, ait; Adeſt, inique ſpiritus, Iudex tuus; adeſt ſumma poteſtas: iam reſiſte, ſi potes. Hic illud corpus, quod de corpore Virginis ſumptum, pro nobis cruci affixum eſt; quod in tumulo conditum, tertio die ſurrexit, & glorioſo triumpho, videntibus diſcipulis, in cælum aſcendit. In huius igitur Maieſtatis terribili poteſtate, tibi ſpiritus maligne præcipio, vt ab hac ancilla eius egrediens, deinceps eam contingere non præſumas. His dictis, venerandus Chriſti ſacerdos, cum ſacris myſterijs ad altare reuerſus, fractionem hoſtiæ ſalutaris

De corporali Chriſti præſentia in Eucharistia, habes hic exemplum memorabile.

com-

compleuit, pacemque in populo diffundendam miniſtro dedit; & confeſtim in quos ille, viuifica myſteria quantæ ſint virtutis, fuga oſtendere coactus eſt. Itaque fugato diabolo, mulier, quam in tantorum ſartagine tormentorum carnifex peſtilens tanto tempore frixerat, mentis ſuæ compos effecta, palam Deo gratias egit: & Curatoris ſui pedibus aduoluta, quanto per eum beneficio affecta eſſet, profuſis lachrymis teſtata eſt.

Porro quanta virtute perfidos hæreticos oppugnauerit, profligaueritque, & quam firma fide Chriſti promiſſis inhæſerit, cum alia multa tum illud inprimis argumento eſt, quod in partibus Toloſanis, Sarlati contigit. Cum enim ibidem, peracta concione, panes plurimi ei benedicendi de more offerrentur, & ille eleuata manu, edito Crucis ſigno, Domini benedictionem eis impertiretur, ait; In hoc ſcietis vera eſſe, quæ à nobis; falſa quæ ab hæreticis ſuadentur, ſi infirmi veſtri, guſtatis panibus iſtis, adepti fuerint ſoſpitatem. Hæc clara voce dicentem, Carnotenſis Epiſcopus, magnus ille Gaufridus (qui tunc fortè præſens erat) infirma fide ſubſecutus, ait; Si bona fide ſumpſerint, ſanabuntur. Cui pater ſanctus, de Domini virtute nihil hæſitans; Non hoc ego dixerim, ait; ſed vere, qui guſtauerint, ſanitatem conſequentur; vt proinde veros nos & veraces Dei nuncios cognoſcant. Quid multis? Ingens languentium multitudo guſtato pane mox conualuit; quæ totam per prouinciam diffuſa, cum gaudio & exultatione eximias viri ſancti virtutes celebrauit.

Hæreſes profligat.

Pane benedicto morbidos curat

Porro inter omnes ſanctiſſimi viri virtutes, charitas cum in Deum tum proximum præcipua enituit; quæ tanta fuit, vt aduerſa omnia, quibus ad patientiam egregie exercitus fuit, immenſoſque labores, ſummo illo gaudio, quod ex animarum fructu & peccatorum conuerſione percipiebat, facile leniret. Erat manſuetudinis & pacis ſummus æmulator; prorſus vt monitis & obſecrationib. potius, quam

Eximia ſancti viri in proximũ charitas.

increpatione, in ſanandis ſuorum animis vteretur. Cæterum, quæ non medicamenta ad ægras conſcientias integritati reſtituendas adhibuerit, qua vigilantia, quo ſtudio male affectis mentibus conſuluerit, nunquid pro dignitate aliquis explicare poterit? Profecto luculentis ipſe verbis, ſuper Cantica Canticorum, quo animi angore torqueretur, explicat: ſi forte optatos ex labore ſuo fructus nō referret. Vbi inter cætera; Vtinam, inquit, neminem obiurgare neceſſe ſit: id enim melius.
Iacob. 3. Sed quoniam in multis offendimus omnes, mihi tacere non licet, cui ex officio incumbit peccantes arguere; magis autem vrget charitas. Quod ſi arguero, & fecero quod meum eſt, illa autem procedens increpatio, minime quod ſuum eſt faciat, neque ad quod miſi illam, ſed reuertatur ad me vacua, tanquam iaculum feriens & reſiliens, quid me animi tunc habere putatis
Philip 2. fratres? Nonne angor? nōne torqueor? Et vt mihi vſurpem aliquid ex verbis magiſtri, quia de ſapientia non poſſum, coarctor prorſus è duobus, & quod eligam neſcio; placere ne mihi in eo quod locutus ſum, quoniam quod debui feci: an pœnitentiam agere ſuper
Ezech 18. verbo meo, quia quod volui non recepi. Et infra; Dicas forſitan mihi, quod bonum meum ad me reuertatur, & quia liberaui animam meam, & mundus ſum à ſanguine hominis, cui annunciaui & locutus ſum, vt
Qua charitate oēs prælati ſuorum ſaluti inuigilare teneantur. auerteretur à via ſua mala, & viueret. Sed etſi innumera talia addas, me tamen minime iſta conſolabuntur, mortem filij intuentem; quaſi vero meam illa repræhenſione liberationem quæſierim, & non magis illius. Quæ enim mater, etiamſi omnem, quam potuit, curam & diligentiā ægrotanti filio ſe adhibuiſſe ſciat, ſi demum ſe viderit fruſtratam, & omnes labores ſuos eſſe penitus inefficaces, illo nihilominus moriente, propterea vnquam à fletibus temperabit? Et hæc quidem breuiter. E quibus tamen, facile quis pectus illius Apoſtolica charitate feruens cognoſcere poteſt. Cæterum longe eminentius in ſuis illa libris apparet, & ex bonis proprijs luce meridiana clarius innoteſcit.

Et quidem diuiſiones gratiarum commendat Apoſtolus, & quicunque ſanctorum mores, vitamque cognoſcit, diuerſos ab initio Dei famulos diuerſis claruiſſe muneribus non ignorat. Legimus enim viros in fide magnificos, multiplicibus coruſcaſſe miraculis; alios prophetiæ ſpiritu inſignes, futura quaſi præſentia, occulta velut ſub oculis poſita mirabiliter cognouiſſe; alios grauiori abſtinentiæ deditos, parſimoniam ad ſtuporem hominum coluiſſe; alios excelſo animo ſpretis huius ſeculi dignitatibus auctori ſeculi plurimum placuiſſe; alios in doctrina verbi ad ſalutis ſcientiam plurimos erudiſſe; vt ſecundum promiſſionem ſcripturæ ſacræ, luceant quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates; alios denique alijs atque alijs virtutibus ac donis ornatos, egregiam Chriſti Eccleſiæ, cum ſempiterni nominis gloria operam contuliſſe. Huic autem Bernardo, omnibus maximarum virtutum ornamentis decorato, nihil eorum defuiſſe videtur, in quibus ſinguli excelluerunt. Nos ſi cunctas illius virtutes, ac ſtupenda inprimis miracula, ab eo adhuc in viuis patrata referre vellemus, nec iuſto volumine complecti poſſemus. *1. Cor. 12.* *Diuerſa in ſanctis gratiarum chariſmata.* *Daniel. 12.*

Igitur conſummatis in omni ſanctitate vitæ ſuę diebus, & annis circiter quatuor & ſexaginta, cum ampliſſimo animarum fructu feliciter expletis, dilectus Domini Bernardus, Claræuallenſis cœnobij primus Abbas, aliorum quoque amplius quam centum ſexaginta monaſteriorum pater, tertiodecimo Kalend. Septembris, inter ſuorum filiorum (quos in ipſa Claraualle, Domino ſeruientes, ſeptingentos ſeptuaginta relinquebat) amplexus, & lachrymas, in Domino obdormiuit; ſepultus in oratorio B. Virginis: miraculorum quoque iam vita functus claritudine conſpicuus. *Tempus vitæ eius.* *Obitus viri Sancti.*

& honore decorandus, diuinæ prouidentiæ conſilio id efficiet, quod tu animo concepiſti. Hoc tantum impræſentiarum tibi curæ ſit, vt hominem ſpiritali apud te legatione functurũ honorifice excipias; exceptumq; reuerenter habeas; eiuſq; monitis, ſincerum pij pectoris aſſenſum adhibeas.

Experrectus Princeps ac viſione ſtupefactus, accitis ilico præcipua pietate ac religione viris, rem totam exponit; & humi proſtratus, ſeque principatumque ſuum, cum naſcituro filio, lachrymabundus Deo commendat. Admirante autem eo de viro diuinitus ipſi prædicto, nunciatur illi, beatum Adalbertum Boemenſis Eccleſiæ antiſtitem adeſſe, cuius aduentus non modo ipſi Duci, ſed omnibus nouis Chriſti tyronibus tantam attulit lætitiam, vt læto agmine obuiam illi procederent, multiſque honoribus acceptum, in opus Euangelij deducerent. Is vero agrum iam ante ſubactum, mox lætiſſimo ſemine compleuit, vbereſque adeo fructus breui retulit, vt plurimum ſibi de optime collocatis laboribus merito gloriari poſſet. Interea ne quæ dubietas viſioni Duci oblatæ relinqueretur, etiam eius vxor partui iam propinqua, diuina plane meruit conſolatione perfundi. Nam protomartyr Stephanus, Leuitici habitus ornatus inſignibus, manifeſte apparens, ita eam compellauit; Confide, mulier, in Domino, & certa eſto te filium parituram, cui primo huius gentis & regnum & corona debetur. Tu vero nomen illi meum imponito. Ego namque Stephanus protomartyr, qui primus pro Chriſti nomine ſanguinem profudi, eum meo tutabor patrocinio, & aſſiduis apud Deum precibus efficiam, vt regnum illius florens, Chriſtiana inprimis re egregie diretur.

Adalbertus Pragenſis Epiſcopus Hungaros conuertit, cuius vita habetur 23. April

Viſio vxoris Geiſæ Ducis.

Hac viſione, illuſtris matrona, gaudio pariter & admiratione perfuſa, tandem expleto tempore, in Oppido Strigonienſi filium enixa eſt; quem Adelbertus ſacro fonte expiatum, & Stephanum appellatum, ad luctam ſpiritalem ſtrenue viriliterque obeundam confirma-

Naſcitur Stephanus.

plicatione die noctequé diuinum fatigabat numen, vt animi ſui propoſitum cum virtutum incremento ad finem optatum perduceret. Cum autem religioſorum hominum ſtudia, quam maxime ſibi neceſſaria eſſe præuideret, per idoneos nuncios, literaſque amantiſſime ſcriptas, mentis ſuæ benignitatem, bonorumque omnium communionem illis propoſuit, ſi vellent in eius ditione ſedes figere. Haud fruſtra eximia tanti Principis beneficentia diuulgata eſt. Mox enim presbyteri & alij cæleſtis diſciplinæ amantes quamplurimi, relictis proprijs ſedibus, ſub tam religioſo Principe, in ſumma rerum inopia viuere ſatius eſſe decreuerunt, quam apud alios in ſumma bonorum affluentia. Inter alios Aſtricus Abbas cum vniuerſo cœtu ſuo eò conceſſit, extructoque, ad radices Montis Ferrei, cœnobio, in honorem D. Benedicti tam ſanctis diſciplinis locum illum excoluit, vt Dux eorum præcipue familiaritate, omnes militiæ ſuæ comites, ad veri Dei cultum abduceret. Venerunt etiam duo è Polonia, eremiticæ vitæ cultores eximij; alter Andreas nomine, confeſſionis merito, choris Angelicis aſſociatus; alter Benedictus; profuſo pro Christo ſanguine, martyrij palma laureatus. *Aſtricus Abbas, venit in Panoniam.*

Cùmque hoc modo Chriſtiana res felici ſucceſſu multiplicata eſſet, ilico prouinciam in decem Epiſcopatus diſtribuit; quorum metropolim Strigonienſem Eccleſiam eſſe voluit: & Aſtricum inſigni prudentia Abbatem, Colocenſem Epiſcopum, Canonica electione creatum conſtituit. Deinde quarto à patris obitu anno, diuino inſtinctu permotus, eundem Aſtricum præſulem, (quem Anaſtaſium quidam appellant) ad ſanctorum Apoſtolorum limina legatum deſtinauit, vt à Principis Apoſtolorum ſucceſſore, & recens conuerſæ Pannoniæ benedictionem, & Epiſcopatuum confirmationem impetraret. Poſtremo, vt ipſum Ducem, Pontifex, regio cohoneſtaret diademate, legatio continebat; vt eo fultus honore cæptum ſalutis iter magis magiſque promoueret & conſtabilire poſſet. Eo- *Decem Hũgaria Epiſcopatus.*

dem

Mieſca Dux Poloniæ fit Chriſtianus.

dem tempore Mieſca, Poloniæ Dux, Chriſtianam complexus fidem, miſſis Romam legatis, eadem fere quæ Stephanus impetrare volebat. Et quidem Pontifex Mieſcæ ſalute gauiſus egregio opere coronam confici curarat, quam benedictione de more munitam, eidem deſtinare decreuerat. Sed viſione in ſomnis ac Stephani pietate & futura in cælis gloria admonitus, eadem Hungarorum Apoſtolum (ſic enim Pontifex eum appellabat) ornari voluit; cunctaque illius poſtulata non modo large admodum & benefice confirmauit, ſed & ſuas illi vices in ordinandis Eccleſijs conceſſit.

S Stephanus à Pontifice Apoſtolus vocatur & Hungarorum prim⁹ Rex ordinatur.

Omnibus ergo impetratis, Aſtricus antiſtes ad ſuos reuerſus eſt; & Stephanus ea dignitate auctus, mox ſobolis propagandæ cauſa, Henrici Imperatoris (qui ob morum comitatem, Pius dictus eſt) Filiam * Giſelam nomine, conſortem ſibi regni adſciuit. Fuit ea Regina, Regi in pietatis ac religionis ſtudio non multum inferior. Quæ res omnibus & ſingulis regni totius Eccleſiis, magno ſane ornamento fuit. Porro Rex, Præter alia innumera Chriſtiano populo & Dei miniſtris collata regia munificentia digna beneficia, in ipſa regiæ ſedis ciuitate quam Albam vocant, grandem & inſignem & inprimis celebrem, opere ſane mirifico, cælatis Chori parietibus & pauimento marmore ſtrato, Virgini Matri condidit baſilicam.

** Sororem.*

Stephanus ducit vxorẽ Henrici Imperatoris.

Sororem Giſelam.

In Alba Regali magnificam Baſilicam B. Virgini excitat.

Porro eiuſdem Virginis (cuius in tutelam & ſe & regnum votis precibuſque conferebat) feſtum Aſſumptioni eius ſacrum, adeo celebre in vniuerſo regno reddidit, vt tacito proprio nomine, ſua lingua diẽ Dominæ appellent.

Mariæ virginis, apud Hungaros quanta veneratio.

Neque tamen præclaram adeo beneficentiam, ardentiſſimamque pietatem, regni ſui finibus concluſit, ſed in longinquas etiam regiones, vrbeſque celeberrimas diffudit, propagauitque. Nam & Hieroſolymis inſigne monachorum cœnobium extruxit, & prædijs, vineiſque dotauit. Et Romæ duodecim Canonico-

Cœnobium condit S. Rex, Hieroſolymis.

Romæ Canonicorum Collegium.

Digitized by Google

nonicorum collegium, protomartyris Stephani dicatum honori, condidit, rebus vitæ degendæ neceſſarijs inſtruxit, & domos etiam hoſpitiaque Hungaris, orationis ergô Romam confluentibus, ædificauit. Poſtremo nec Conſtantinopolim quidem regiam vrbem, ſuæ liberalitatis expertem eſſe voluit; ſed eam quoque mirifici operis Eccleſia, rebus omnibus neceſſarijs regaliter inſtructa honorauit. *Item Eccl. ſiam Conſtantinopoli.*

Inter omnia autem cæleſtis gratiæ munera, beato Regi diuinitus collata, nullum illuſtrius eſſe videtur eo, quam quo miſericordiæ opera, die noctéque ſedulus exercuit. Præter immenſam enim pecuniæ vim, & quotidianis expenſas recreandis pauperibus deſtinatas, ipſe nocturnis horis alacritate incredibili fidelium abluebat pedes, & eleemoſynis in ſinu pauperum abſconditis, Chriſtum inopem in membris eius conſolari gaudebat. Quadam autem nocte, diuino permotus inſtinctu, cum vellet crumenam nummis egregie refertam Chriſti pauperibus diſtribuere, illi pecuniæ auidiſſime inhiantes, beati viri barbam euulſerunt; ea improbitate illius meritis teſtimonium perhibentes. At ille eam iniuriam non modo tulit hilariter, ſed gaudio etiam ingenti perfuſus, Virgini Mariæ gratias agebat, quod dulcem adeo contumeliam, pro beneficio retuliſſet. Cæterum, quanquam multa quotidie per ſe, plura tamen per Chriſti ſeruos & familiares, ac præcipue Guntherum diuinũ eremicolam, & Gerardũ ex monacho Epiſcopũ, ac poſtea martyrem, erogabat. Nec prætermittendum, quod multorum inopiam, inſita charitate non modo ſubleuauit, ſed etiam varias corporis calamitates morboſque pane, vel pomo, medicinæ loco à ſe miſſis, profligauerit. *Admiranda eius in pauperes benignitas.* *Multos ſanat ægros.*

Defuncto autem beati Regis amico, Romanorum Imperatore Henrico, Conradus, vna cum Imperio, immane in ſanctum Regem odium ſuſcepit, & viribus totius Germaniæ, copijſque contractis, infeſta Pannoniæ ſigna inferre conatus eſt. Tum vero Rex *Conradus Imp. molitur bellum in Stephanum.*

Stepha-

Stephanus, totius Hungariæ exercitu inſtructo, antêquam ſigna pro patriæ defenſione explicaret, ſupplex ad virginem Matrem abijt, votis precibuſque ab ea contendens, vt ſi cũ ꝑa paſtoris, eam diuini iudicij mereretur iram, ipſe lueret: oues vero inſontes ne paterentur affligi. Hæ preces cum lachrymis non fruſtrà miſſæ ſunt. Expleta namque oratione, cum in hoſtes fidenter moueret, altera die nuncius, ad ſingulos quoſq; exercitûs Germanorum Duces, cum Imperatoris venit literis, quæ pedem retro referre iubebant. Illis ergo diſcedentibus, ſanctus Rex diuina ſe adiutum miſericordia ſentiens, humi ſe abiecit; gratias agit Deo, & ſanctiſſimæ Genitrici eius; cuius protectioni, ſeque regnumque ſuum aſſiduis precibus commendare ſolebat. At Imperator ſuorum tam repentina defectione perterritus, ſciſcitatur quidnam rei ipſis accidiſſet, audienſque de nuncio, qui eos ipſius nomine redire iuſſiſſet, ſcienſque eum à ſe haudquaquam miſſum fuiſſe, non dubitauit conſilio & voluntate omnipotentis Dei rem geſtam, ob fideliſſimi Regis corroborandam ſpem; ſeque deinceps ab eius inuadendo regno, timore illius Iudicis æterni, cohibuit.

Precibus auertit à ſe Immane bellum.

Porro Rex pientiſſimus, quanquam cunctis adornatus virtutibus, & ſanctitatis etiam opinione celebris, nequaquam tamen tribulationum expers fuit. Tribus annis admodum continuis, aduerſa valetudine laborauit. Inde non ſine diuina ope ſanitati reſtitutus, filijs chariſſimis & omni penitus regni hærede orbatus, grauiora æterni Iudicis flagella perſenſit. Quæ licet acrẽ ſane doloris ſenſum ei inurerent, mox tamen animum ad Dei voluntatem præclare admodum compoſuit, & maioribus quoque excellentioribuſque pietatis operibus ſtrenue incubuit. Chriſtum ſemper in ore, Chriſtum in corde, Chriſtum in cunctis actibus ſuis circũferebat. Politicam regni ſui gubernationem ita adminiſtrabat, vt diurnum quidem tempus colloquijs & conſultationibus impenderet, nocturnas vero horas in vigilijs & precibus cum profuſo lachrymarum imbre tranſi-

Eius multæ afflictiones

Digitized by Google

tranſigeret. In rebus autem diſcutiendis ferendiſque ſententijs, ante omnia extremum iudicij diem ſibi ante oculos ſtatuebat, & æternum illum omnium Iudicem non raro totus lachrymis infuſus rogabat, vt incorrupta & vera iudicia ferre poſſet.

Hæc aliaque ſane egregia pietatis & iuſtitiæ opera quanquam vniuerſo populo eum mirifice charum redderent, non potuêre tamen ab inuidia quorundam vindicare. Erant viri quatuor, præcipua inter omnes nobilitate conſpicui; qui inuidentia & perfidia pleni, iniquum inter ſe conſilium inierunt, vt Regem optimum & pientiſſimum vi morbi, in quem inciderat, lecto affixum è medio tollerent. Iamque tenebris circa veſperum paulatim ingruentibus, vnus ſcelere & ante alios inſignis, nudo ſub chlamide ferro, Regem iugulaturus, pedetentim gradum in cubiculum inferebat. Sed cæleſti reuera impulſu gladius ei excidens, ſimul cum tinnitu, Regem futurorum haud ignarum excitauit. Cumque voce intrepida cauſam illius ſonitus perquireret Rex, parricida tremebundus agnoſcit conſilium ſcelere & amentia plenum; dolet, accedit propius, procumbit in genua, Regis amplexatur pedes, ſcelus confitetur, petit tanti parricidij veniam. Rex pientiſſimus faciem ab eo non auertit, ſed propenſo animo, cunctis ad tantam Regis clementiam ſtupentibus, ignoſcit; tres vero alios immanes parricidas, omni ſupplicio digniſſimos, mortis ſententia damnauit.

Quatuor viri primarii, in eius necem conſpirant.

Dignus tandem, qui cæleſtis regni brauium ex Chriſti miſericordia conſequeretur, febre correptus eſt; tempuſque migrationis adeſſe ſentiens, diſpoſitis prudenter admodum in vtroque ſtatu regni ſui negotiis ſacram percepit vnctionem: ac plenus gaudio & exultatione ſanctam animam, corporis & ſanguinis Chriſti viatico recreatam, circumſtantibus cum Clero Epiſcopis, cum miniſtris Principibus & Comitibus, in ſolennitate Aſſumptionis Beatiſſimæ Mariæ, vti precibus à Domino contenderat, in manus Crea-

Felix obitus S. Regis.

Digitized by Google

toris ſui tradidit. Corpus eius fuit incredibili omnium planctu, ad regiam vrbem Albam perductum, ibidemque in æde Virginis ab eo conſtructa honorifice conditum. Vbi poſtquam annos quinque admodum & quadraginta marmoris pondere preſſum, & in puluerem redactum, haud ſine miraculorum gloria quieuiſſet, Pontifex Romanus, corpora eorum, qui in Pannonia prima Euangelij ſemina ſparſiſſent, eleuari mandauit. Sedebat tunc ad Reipublicæ gubernacula Rex Ladislaus; omni morum honeſtate conſpicuus & virtutibus illuſtris; qui vt Pontificis mandatum ad maiorem Dei gloriam, multarumque animarum & corporum ſalutem exequeretur, habita cũ Epiſcopis & proceribus conſilio, triduanum omnib. indixit ieiunium. Cumque totis viribus in id incumberent, & Chriſti miſericordiam pro regni totius ſalute votis precibuſque expeterent, tãdem die tertio ad ſacrum Regis corpus eleuandum proceſſerunt. Sed nulla id arte, nullis viribus, nullis hominum conatibus id loco mouere potuerunt. Erat eo tempore grauis inter Ladislaum & fratrem eius Salomonem orta ſimultas, & quorundã ſcelere excitata ſeditio eo rem deduxerat, vt Ladislaus fratrem in cuſtodiam tradere coactus fuerit. Itaque dum in reliquijs ſancti Regis eleuandis fruſtra ſudarent, quædam ſacra virgo, quæ pietatis ergo apud Saluatoris eccleſiam incluſa manebat, (Charitas ea dicebatur) Regi ex diuina reuelatione mandauit, vt, ſi vellet cæptum irrito conatu opus ad felicem exitum deducere, Salomonem è cuſtodia liberum dimitteret. Rex Ladislaus Virgini optime monenti, propter celebrem vitæ eius opinionem ilico paruit; & Salomone è carcere educto, rurſuſque triduano ieiunio exacto, grande ſaxum ſarcophago impoſitum tanta facilitate ſublatum eſt, ac ſi ponderis omnino nihil haberet. Ibi tum per ſanctæ ædis amplitudinem, cælitus, tot tantaque coruſcarunt miracula, vt nemo omnino, quouis etiam morbi genere affectus, beneficiorum eius expers abiret. Cæterum venerandis reliquijs iam eleua-

Corpus S. Regis moueri non poteſt.

Multa miracula in eleuatione corporis ei⁹.

tis,

ris, ſola eius dextera cum annulo integra, & ab omni corruptione aliena inuenta eſt. Credo equidem diuini conſilij altitudinem, hac re demonſtrare voluiſſe, eleemoſynæ ſtudium omnes virtutum gradus tranſcendere. Merito namque ſancti Regis dextera corruptionis manſit expers, quæ ſemper miſericordiæ floribus reuiuiſcens, ad alendos pauperes nunquam muneribus diſtribuendis vacua fuit. *Dextera eius incorrupta.*

MARTYRIVM S. PRIVATI, EPIſcopi Gaualitani alias Gabalitani: Ex eo quod eſt apud V.P. Laur. Surium. Paſſus eſt circa Annum Chriſti 280.

C. Baron. Tom. 2. Annal & in Not. Mart. Rõ 21. Auguſt.

QVo tempore Cornelius Romæ, Cyprianus vero Carthagine, glorioſo martyrio coronati ſunt, repente omnes pene barbari, coniunctis quaſi animis infeſta Romanis arma intulerunt. Et quidem cum alij alias horrenda ſane ſtrage prouincias popularentur, Alemanni tranſmiſſo Rheno, Gallias petierunt; non tam virtute, quam numero præualidi. Qui cum obuia quæque protererent, tandem in Gaualitanæ regionis excidium, animos atque arma conuerterunt. Quo cognito, loci illius incolæ in montem Gredonenſem pro rei neceſſitate confugerunt; vt montis excelſi, natura magis quam arte muniti præſidio, into etiandam hoſtis ſæuitiam euaderent. Ei vero regioni ſiue eccleſiæ tum præerat ſanctus Priuatus Epiſcopus; qui feruenti religionis & quietis ſtudio ſolicitus, in monte quodam Mimatenſis vicuii, cryptam ſibi grandi ſtudio & eleganti opere confecerat; in qua vitam in conſideratione rerum cæleſtium agebat perpetuam; niſi ad celebranda pro more ſolennia egrederetur. *Manet iugiter in crypta S Priuat Epiſcopus.*

Interea barbari dum regionem omnem populabundi peruagantur, & Gredonenſis montis locum armis inexpugnabilem comperiunt, ad Epiſcopi receptaculum feroces aduolant: eo conſilio & ſpe, vt incluſos per antiſtitem ad deditionem compellerent. Itaque

Digitized by Google

Comprehē-ditur ab hoſtibus. virum ſanctum è crypta abductum, per interpretem monent & vrgent, vt plebem, Dei & loci beneficio tutam, ad ſpontaneam captiuitatem inuitet, perpellatque. Quibus ille conſtanti & virili animo tale reſponſum dedit, vt intelligere poſſent, illum quæuis potius ad diſcrimina ſuppliciaque paratum eſſe, quam eam in fraudem Dei populum ſcelerato conſilio pulſurum. Qua ſancti viri virtute commoti barbari, fuſtibus ilico cæſum grauiter, ad vicum vſque protraxerunt: maiorique indignatione accenſi, idolis immolare compulerunt. At ille atrociſſimæ mortis cruciatu contempto, flagra, flammas, aliaque ſane atrocia pœnarum excepit genera, potius quam fracti animi indicium præberet. *Cæditur fuſtibus, dum non vult prodere ſubditos.* Itaque barbari, epiſcopo fœdis vulneribus pene exanimi relicto, ad Gredonenſem locum ſe retulerūt, pacemque ab obſeſſis poſtulârunt. Accidit hoc ingenti omnium admiratione, & miraculo ſane euidentiſſimo; quod ſancti præſulis meritis Deum præſtitiſſe nemo ambigebat. Igitur plebs egrediendi tandem libertate potitia, ilico ad Epiſcopum & confeſſorem gratulabunda occurrit; alij eius genibus aduoluuntur; alij ſuo ore ſacro eius corpori inflicta lingunt vulnera; alij profuſis lachrymis ſuam, in epiſcopi morte, & libertatem & vitam contemplantur. *Decedit è Vita.* Beatus vero confeſſor atrocibus illis quaſſatus cruciamentis, inter ſuorum manus & lachrymas non multo poſt, beatum Deo tradidit Spiritum.

C. Baron. Tom. 2. Annal.

MARTYRIVM S. SYMPHORIANI:

Ex eo quod eſt, apud V. P. L. Surium. Cuius etiam meminit Gregorius Turonenſis, de gloria Confeſſorum cap. 77. Paſſus eſt circa Annum Domini 273.

22. Aug. Patria & Genus Symphoriani.

AVreliano principe aduerſus Chriſtianum nomen diram perſecutionis procellam excitante, Auguſtoduni erat Symphorianus, Fauſti nobilis viri filius Chriſtia-

Chriſtiana familia ortus, literis & moribus probe inſtitutus; adeo vt eximiam bonis omnibus virtutum ſuarum ſpem faceret, ac non ſine admiratione cum ſupernis ciuibus magnum eum conſortium habere ſtatuerent. Illuſtrabat enim eum cæleſtis ſapientiæ ſpiritalibus gemmis ornata ſimplicitas, & ipſe prudenter male blandientis mundi naufragia vitabat Per id tempus Heduorum ciuitas Auguſtodunum, antiquæ nobilitatis titulis & ſacrilegæ religionis referta cæremonijs diuerſis gloriabatur idolorum templis, errorique ſeruiens, Berecynthiæ imprimis, Apollinis, & Dianæ cultum ſtudio propenſiori complectebatur. Conuenerat tum ad Berecynthiæ matris dæmonum profanam ſolennitatem multa populi frequentia. Porro Heraclius conſularis, ea in vrbe ad perquirendos diſcutiendoſque Chriſtianos comprimis ſagax & curioſus reſidebat. Adfuit & Symphorianus, & cum ſtatuam Berecynthiæ, quæ carpento vehebatur, agminibus ſtipatam populorum, per contemptũ adorare nollet, publicæ ſeditionis prætextu comprehenſus tenetur, & Heraclio conſulari offertur. Is vero pro tribunali ſedens, ait ad eum, Nomen tuum, conditionemque edicito. Ille reſpondit; Symphorianus dicor, Chriſtianus ſum. Iudex dicit; Chriſtianus es? Nos igitur, vt video, latuiſti. Nobis huius nominis profeſſio, non magni momenti videtur. Sed cur deæ matris effigiem, profana abuſione deſpectam adorare noluiſti? Symphorianus reſpondit; Paulo ante iam dixi, Chriſtianus ſum. Deũ viuum adoro, qui regnat in cælis. Simulacrum vero dæmonis non ſolum non adoro, verum etiam ſi permittis mihi, malleis illud mea auctoritate comminuam. Tum Iudex; Iſte, inquit, non ſolum ſacrilegus, ſed etiam rebellis conatur exiſtere. Sed forſitan decretorum Principum ignatus, nimium ſibi de nobili familia & indole glorioſa applaudit. Itaque ab Officio Imperatorum edicta recitentur.

Berecynthia eſt, quam Cybelem vocant.

Comprehẽditur Symphorianus.

Lectis igitur edictis, Symphorianus, Iudice vrgente vt intenta crimina diluerет, reſpondit; Nunquam

ego hanc ſtatuam aliud, quam diabolicæ perſuaſionis infauſtum ſimulacrum, & publicæ perditionis dæmonem putabo. His auditis, Iudex præcipiti furore exaſperatus, iuſſit eum flagris cæſum à lictoribus carceri mancipari. Poſtea ad certum tempus ruſſus eum ſuo tribunali ſiſti iuſſit. Producitur ergo è tenebris filius lucis; quem Iudex non minis, ſed blanditijs ac promiſſis aggrediendum ratus, Symphoriane, inquit, ſacrifica dijs, vt ſummis palatij honoribus perfruaris. Sin recuſas, hodie te, deos teſtor, inuitus pœnis omnibus excruciatum capitali ſententiæ ſubiicere cogor. Ad hæc Martyr; Quid, inquit, refert, ſi vitam quam Chriſto ex debito ſoluturi ſumus, ex voto ſoluamus? Munera veſtra, fucati mellis permixta dulcedine, male credulis mentibus venena parturiunt. At noſtræ opes & diuitiæ ſemper in Chriſto ſunt: quas nulla vnquam vetuſtas, nulla temporis diuturnitas corrumpit. Cupiditas veſtra, etiam omnia habēdo nihil poſſidet; quandoquidem diabolicis obnoxia laqueis, infelicis lucri perpetuis vritur æſtibus. Nobis vero nihil in hoc mūdo aufert humanæ fragilitatis lapſura conditio. Gaudia veſtra, inſtar vitri ad ſolis ſplendorem crepantis diſſiliunt. Solus Deus noſter beatitudinem vendicat ſibi.

Caſus mittitur in carcerem.

Præclarum S. Martyris reſponſum.

Hæc aliaque Symphoriano proſequente, Iudex furore percitus, ait; Symphorianus publici criminis reus, qui ſacris aris nefarijs vocibus iniuriam irrogauit, gladio vltore feriatur. Ea prolata ſententia, cum vir beatus duceretur ad mortem, Chriſti victima futurus, venerabilis mater eius, de muro ſedula illum voce & oratione ita exhortabatur; Nate, Nate Symphoriane, memento Dei viui. Concipe fili, concipe animi conſtantiam. Timere non poſſumus mortem, quæ citra dubium perducit ad vitam. Surſum, fili, erecto corde, aſpice illum qui regnat in cælis. Hodie tibi, nate, vita non tollitur, ſed mutatur in melius. Si hodie perduraueris, fili, ad cæleſtem gloriam & ſupernam nobilitatem feliciſſima commutatione migrabis. Ita ergo S. Martyr

Sententia mortis in martyrem.

Mater eius egregie illū confirmat.

Digitized by Google

Martyr extra muros eductus, à carnifice cæſus eſt: purpurei ſanguinis ſui vnda perfuſus. Porro homines religioſi, ſacrum eius corpus clam inde ſublatum, apud fontem, qui extra agrum publicum viſitur, condiderunt: vbi virtutibus clarus, ipſis quoque gentilibus, ob miracula & ſanitatum beneficia ſtupentibus, maximo in honore ea tempeſtate eſt habitus. *Capite trũcatur.* *Coruſcat miraculis poſt obitũ.*

VITA S. SIDONII APOLLINARIS, Aruernorum Epiſcopi. Ex Gregorii Turonenſis Epiſcopi, hiſtor. Franc. lib. 2. c. 21. Peruenit vſque ad annũ Salutis 484. ſedente Felice Papa, & Zenone Imper.

C. Baron. Tom. Annal 6.

EParchio, Aruernorum Epiſcopo, vitæ munere functo, Sidonius, prima Galliarum nobilitate illuſtris, ex Præfecto ſubſtituitur. Habebat enim Auiti Imperatoris filiam, ſanctiſſimo matrimonij fœdere ſibi ſociatam; & propter admirandam facundiæ virtutem, ſummo patriæ vniuerſæ non modo honori, ſed etiam ſaluti erat. Tanta namque dicendi facultate & gratia pollebat, vt plerunque ex improuiſo luculentiſſime quæ voluiſſet, nulla obſiſtente mora, componeret. Cũ autem eſſet magnificæ ſanctitatis atque ex Senatorib. primus, non raro ignorante coniuge, argentea è domo vaſa auferebat, & pauperibus ſummo cum animi gaudio erogabat. Quod illa cum reſciſceret, animo haud parum commota cruciabatur, & pium ſanctiſſimi viri factum calumniabatur: ablataque, dato egenis precio, domui reſtituebat. *23. Auguſt.* *Sidony genus nobiliſſimum.* *Egregia Sidony eloquentia.* *Mira eius in pauperes liberalitas.*

Porro Sidonius in epiſcopali munere conſtitutus, de præſentis vitæ bonis parum aut nihil ſolicitus, aſſidua mẽte & cogitatione æterna pertractabat. Quam animi puritatem, ſimplicitatemque, duo præsbyteri, nequitia & fraude inſignes, facile ſe decipere poſſe confidentes, omni antiſtiti ablata poteſtate, contumelias inſuper varias intulerunt: ac tandem eo dementiæ proruperunt, vt plane ei eccleſię limina per fas *Duo improbi ſacerdotes eum perſequuntur.*

Digitized by Google

perque nefas prohibere vellent. Itaq; cum minas ei ſub veſperã intẽdiſſent, ſtatuiſſentq;, ſi ad nocturnas preces cum reliquis conueniret, è templo eum exturbare, iamq; dato ſigno ad matutinas vocarentur, alter preſbyterorum iniquo animo meditata explere cogitans, prius neceſſitati naturæ ſatisfacturus, ſeceſſum ſuum ingreditur. Et ecce ventrem purgaturus, eodem quo Arius ſupplicio diuinitus mulctatus, inteſtina effudit.

Horrenda mors preſbyteri.

Hinc beatus antiſtes priſtinæ reſtitutus poteſtati, paulo poſt febre correptus, cum ſe haud dubijs mortis indiciis vrgeri ſentiret, in eccleſiam ſe ſuorum manibus deferri curauit; vbi inter ſuorum lachrymas & ploratus, beatam Deo animam tradit, certo cum vaticinio, Aprunculum poſt ſe eccleſiam illam moderaturum. Eo defuncto, presbyter alter nequam protinus omnes eccleſiæ facultates inſtar epiſcopi occupauit; & animi elatione tumidus, altero à tranſitu viri ſancti Dominico, cunctos eccleſiæ ſuæ ciues ad epulum ſane magnificum inuitauit. Cumque deſpectis ſenioribus primus accumberet, vnus famulorum, qui ei à poculis erat, animi valde anxius, in plena conuiuantium turba, ſic Dominum ſuum, ei ſcyphum offerens, affatus eſt; Equidem vt maximè vellem, tamen præ nimia quadam animi anguſtia, quæ ſuperiori nocte ſecundum quietem vidi, ſilere non poſſum. Videbam hac nocte Dominica, domum regio ſplendore inſignem; in qua Iudex cunctis poteſtate præſtantior, è ſublimi throno omnium cauſas incorrupto plane iudicio ventilabat. Porro inter promiſcuam populorum multitudinem vidi B. Sidonium cum illo forte presbytero tibi chariſſimo, qui paucos ante hos dies vitam cum morte permutauit. Is cum neſcio quid litigij cum Sidonio haberet, tandem deuictus, Iudicis iuſſu in imas carceris anguſtias retruſus eſt. Eo vero ablato, viſus eſt idem Sidonius tuo nomini litem intentare, dicens te eidem ſceleri, propter quod prior ille damnatus fuerat, affinem eſſe. Verum vbi Iudex inquirere cœpit, quem

Abit è vita S. Sidonius.

potiſ-

potiſſimum ad te citandi gratia deſtinaret, ego pauidus ilico inter reliquos me abdidi. Sed paulo poſt amotis omnibus, ſolus ego inuentus hæc à terribili Iudice tibi nuncianda in mandatis accepi. Quandoquidem Sidonius cauſam viget, æquum eſt vt citatus venias, & iuſtitiæ ſubditus ſententiam audias. Hæc venerande Domine ſub grandi teſtificatione præcepit mihi Iudex, peſſima mulctando morte, ſi tacerem.

Hæc eo loquente presbyter ſubdito timore perculſus, elapſo de manu calice, reddidit ſpiritum; cum ſatellite ſuo infernum poſſeſſurus. Tale iudicium verus ille & iuſtus Iudex Deus in homines contumaces, & alienarum rerum inuaſores exercere ſolet. Porro Sidonius pro contumelia & iniuriis, ſumma patientia ad finem vſque perlatis, & cæleſtibus in cælo præmiis coronari, & Aprunculum, Lingonicæ Ciuitatis prius Epiſcopum; cum à Burgundionibus ad necem quæreretur, fuga elapſum: vti prædixerat, ſucceſſorem habere meruit. *En etiam alterius presbyteri terribilem mortem.*

MARTYRIVM SS. CLAVDII, ASTERij, & Neonis itemque Donuinæ & Theonillæ. Ex eo quod V.P. Laur. Surius, à notariis publicis conſcriptum habet. Paſſi ſunt, anno Chriſti 285. Caij Papæ ſecundi. Diocletiani Imperatore 2. *C. Baron. 2. Tomo Annal.*

APud Ægeam vrbem, Lyſiæ Præſidi pro tribunali ſedenti, & Chriſtianos acri examine ad ſupplicia perquirenti, oblati fuere ab vrbis magiſtratu pueri tres; fraterno ſanguine & eximia pietate inter ſe coniuncti: fœminæ quoque duæ cum infantulo, vt quod de iis fieri vellet crudelis Præſes ilico præciperet. Primus erat Claudius, qui à Præſide dijs ſacrificare iuſſus, animo plane virili & excelſo, nefarium facinus deteſtatus eſt; ſeque intrepide ad virgarum ictus obtulit, & conſtan- *23. Aug.* *Claudius Aſterius & Neon fratres offerũtur Iudici.*

ter pertulit. Lyſias vero cernens pueri conſtantiam & virtutem admirandam, iuſsit eum in eculeo ſuſpenſum flammis torreri, parteſque ex eius calcaneis præciſas illi offerri. Deinde ne tantillum quidem eo ſupplicio motum vngulis vexari, teſtiſque aſperrimis latera eius radi, & candelas ardentes applicari. Inter ea Claudius exultans, Tyranne, inquit, ignis ille & tormenta tua, æternam mihi ſalutem conciliant. Quę enim propter Chriſtum patior, in magno lucro ponenda mihi ſunt; atque adeo mors ipſa Chriſti cauſa tolerata, diuitiæ putanda. Tum Lyſias victus, præ furore frendens, eo in cuſtodiam abducto, iuſsit adeſſe Aſterium.

Horrende torquetur puer Claudius.

Quem blanda voce compellans, Vel tu, inquit, fili, commoda fidem dictis meis, & ſacrificia dijs; vt atrocia ſupplicia rebellibus conſtituta vitare queas. Ad quæ Aſterius; Vnus eſt, inquit, in cælo & in terra Deus; quem ego à parentib. meis colere ſum edoctus. Quos vero tu colis deos, dæmonia ſunt, æternum & tibi & tuis omnibus exitium adferentia. Lyſias, his auditis, iuſsit eum in eculeo ſublatum, iiſdem fere, quibus fratrem paulo ante, ſuppliciis excarnificari. Carpebant latera eius ferreis vngulis, prunaſque ardentes pedibus ſubſternebant; virgis & neruis dorſum pariter & ventrem horrenda ſæuitia dilacerabant. Quæ animo adeo excelſo & alacri Aſterius ferebat, vt ipſi etiam Præſidi victori inſultaret. Itaque eo quoque in cuſtodiam recepto, Neon frater eorum tertius adductus fuit, qui dijs ſacrificare iuſſus, tale reſponſum Præſidi dedit; Si qua virtus eſt in diis tuis, ipſi ſe tueantur, nec tuum patrocinium requirant. Lyſias eo pueri reſponſo vehementer commotus: Frangite, inquit, pueri iſtius ceruicem, & blaſphemias ſacrilegi oris compeſcite; Extendite eum, & neruis atrociter conciſum prunis ardentibus obtegite. Iis omnibus expletis, Lyſias Præſes, martyrum conſtantia ſe ſuperatum cernens, hanc in eos ſententiam tulit, vt foris ante atrium Cruci affixi mortem ſubirent: & corpora auibus deuoranda relinque-

Tormenta Aſterij.

Certamen Neonis pueri.

Crucifigũtur tres pueri fratres.

Digitized by Google

linquerētur. Eo igitur certamine, glorioſi Chriſti martyres, poſt varia tormenta tropheis inclyti, palmam adepti ſunt.

Eodem momento, Donuina, inſigni pietate matrona, ab Eulalio Commentarienſi comprehenſa, iuſſu Præſidis, cunctis veſtibus nudata, virgis tamdiu cæſa fuit, donec in Chriſti confeſsione beatam Deo animā traderet. Eam mox Theonilla, ſupplicii atrocitatem nihil verita, conſtanter ſecuta eſt. Cum enim ab Eulalio, præſente Lyſia, ad deorum ſimulacra ſacrificiis honoranda compelleretur, & præciſe ac conſtanter tantū nefas execraretur, fuit protinus facies eius liuoribus contuſa; inde veſtimentis ſpoliata, & virgis cæſa, è capillis ſuſpenſa. Et quidem cruciatus quanquam acerbiſsimi nihil pudicam frangebant fœminam; tantum corporis nuditas eam ſane vehementer turbabat; adeo vt pro ea Iudicem deprecaretur. Sed immanis tyrannus, vt maiore eam pudore afficeret, iuſsit caput eius nouacula radi; ac poſtremo campeſtri cinctam rubo, ad quatuor palos extendi; loro totum eius corpus proſcindi; prunaſque ardentes ventri imponi; iiſq; ſuppliciis tamdiu fatigari donec de morte triumphans, victrix ad cælos migraret.

Donuina martyrium.

Item Theonilla.

Horrendi cruciatus Theonillæ.

VITA S. AVDOENI, EPISCOPI Rothomagenſis 21. Ex ea quam V. P. Laur. Sur. fideliter ex antiquis M.S. Codicibus eruit. Claruit maxime anno Saluatoris 672. Sedente Theodato. Pontif. Max.

C. Baron. Annal. Tomo 8. & in Not Mart. Romau.

TEmporibus Clotarii clariſsimi principis, filii Chilperici Regis Francorū, anno plus minus viceſimo regni eius, pago Sueſsionico, tres viri cū generis dignitate tū pietate inprimis illuſtres, patre Authario, matre vero Aiga, orti ſunt. Primus Ado, ſecundus Dado, tertiꝰ vero Rado dicebatur; qui vt primos pubertatis attigêre annos propter eximiā parentum probitatem & generis ſplendorē, primū Clotario Regi, deinde Dagoberto, in

24. Auguſti.

Patria Audoeni.

Parentes & fratres eius.

cunctis

Digitized by Google

cunctis inuenti ſunt gratiſſimi. Sed illi ad exemplum parentum, ita vitam moreſque componebant, vt peſtifera inter mundi huius negocia, religioſis ſanctorum hominum conſortijs plurimum delectarentur: ſemperque animum à terrenis ad cæleſtia reuocarent. Et licet ordine diuerſo, vnum tamen eundemque pietatis ſcopum, ſumma cum laude attigerunt.

Ado frater Audoeni, relicto mũdo condit monaſteriũ Lodarienſe.

** Materna.*

Nam primogenitus Ado, cæleſtium rerum contemplatione, tanquam pennis quibuſdam ſublatus, mox ad caſtra Regis æterni, è medijs mundi honoribus ſe tranſtulit, ac Lodarienſe monaſterium ad * Matronæ fluuium in proprio ſolo condidit; opibus & reb. neceſſariis ditauit, electamque Chriſtianorum militum manum, ſub ſignis S. Columbani Deo perpetuo militaturus collegit.

Rado frater iunior, in aula regis piè & religioſè vixit.

Rado vero, qui extremum natiuitatis ordinem tenebat, ſummis à Rege honoribus auctus, regalium theſaurorum procurator conſtitutus, ita in ipſis ſeculi dignitatibus vitam inſtituit, vt nemo eo religioſior, nemo in præſtandis eleemoſynis largior appareret. Ordines vero militares ea prouidentia gubernabat, & ſtipendia iuſte, pie ac beneſice adeo perſoluebat, vt à cunctis militibus mirifice diligeretur.

Audoenus in aula Regis, monachum repræſentat.

Porro Audoenus, cognomento Dado, cum cæteris virtutibus, tum eloquentiæ laudibus eximie ornatus, Regi Dagoberto à ſecretis erat; cuius conſilio & auctoritate, omnia ferè regni negotia adminiſtrabantur. Et quanquam in medijs regiæ honoribus conſtitutus, precioſis de more veſtibus extrinſecus ornaretur, ſubtus tamen carnem cilicio indutus, ſtrenue die noctéque precibus & ieiunijs incumbebat, omnemque pene operam in pauperibus & infirmis tractandis collocabat. At vero ijs, quanquam excellentibus pietatis operibus, nequaquam contentus, in Brigienſis ſyluæ receſſibus Rasbacis fluuioli officinas perluſtrans, monaſterium in ſuo patrimonio, quod Hieroſolymam dici voluit, conſtruxit; eidemque Abbatem Aglium, patris Columbani diſcipulum, monaſticis diſciplinis

Condit monaſterium Rasbacẽſe.

egregi

Digitized by Google

egregie excultum, præfecit. Iamque meditabatur, vt cunctis ſeculi dignitatibus reiectis, ſoli Deo intra clauſtra iſtius monaſterij ſeruiret; ſed Rex & optimates vniuerſi reluctabantur, & iniquum eſſe clamabant, priuatam voluntatem communi plurimorum vtilitati præponere. Itaque ceſſit eorum ad tempus obteſtationibus; atque animum interim diuinarum humanarũq; rerum cognitione diligentius excoluit.

Interea defuncto Rege Dagoberto, Clodoueus filius eius regni ſuſcepit gubernacula; cuius in exordio, infanda hæreſis totum pene fœdauit Orientem, prorſus vt ipſe etiam Conſtantinopolitanus antiſtes, & Alexandrinus patriarcha, peruerſo dogmate corrumperentur. Aſſerebat enim illa peſtis, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, nequaquam veram ex Virgine Maria carnem ſumpſiſſe. Cumque ea de re, Paulus & cæteri infauſti dogmatis aſſertores, cum auctoritate etiam Imperatoris Conſtantij tertij, B. Martino, Romano Pontifici ſcripta dirigerent, ipſe mox guſtum mortiferæ ſuaſionis execratus, ad Francorum Regem legatos direxit, vt viros fidei puritate illuſtres & diuinarum rerum cognitione apprime inſtructos quamprimum ad ſe mittat; quo, cum illis & totius Italiæ præſulibus, aliqui aduerſus tantæ prauitatis venena antidotum adhibere poſſit. Rex cunctis regni ſui ſacerdotibus in vnum coactis, quid legati tanti Pontificis afferebant, exponit, iubetque, vt ex ſemetipſis viros tales eligant, quos ad ſuſcipiendum tantæ rei munus, puritate fidei & verbi ſapientia idoneos norint. Tum illi vno animo beatum Audoenum, cum ſancto Eligio ei rei deſtinãdos eliguunt. Tanta enim erat in viro Dei Audoeno ſapientia, vt quamuis ſacris initiatus non eſſet, tamen pene omnibus eius temporis vel Franciæ ſacerdotibus ſapientia anteferretur. Veruntamen ne Romam mitteretur, aliud impedimento fuit.

Hæreſis Monothelitarum.

Execratur eam hæreſim, Rom. Pont. Mart.

Audoeni inſignis prudentia & eruditio.

Interim vero Audoënus vna cum Eligio ſtrenue hæreſim profligabant, & quoslibet in conflictu à ſe ſuperatos, regni finibus confeſtim expellebat. Quæ res, ipſum

pſum tandem Regem, regniquе opimates perpulit, vt eum ſacris initiari haud inuiti paterentur. Ea igitur dignitate ornatus, maiori cum auctoritate, non modo nouas hæreſes oppugnare cœpit, ſed Simoniacam etiam labem, qua totum Francorum regnum fœde corruptum erat, extinxit. Igitur cum præcipue illius ſtudio intemerata Eccleſiæ fides conſeruaretur, defuncto tandem Rothomagenſis vrbis antiſtite, B. Audoenus ſummo omnium conſenſu, ad onus illud verius quam honorem ſubeundum compellitur.

Fit epiſcopus S. Audoenus,

Igitur accepta, quanquam inuitus, pontificia ſede, mox curis regiæ penitus valere iuſſis, ad verbum Dei gentibus procul poſitis prædicandum, voluntario ſe exilio ſubdidit. Tranſmiſſis namque Sequana & Ligeri fluminibus, cunctos ijs in regionibus habitantes, lumine verbi ſalutaris, quaſi Sol quidam illuſtrauit. Cumque in Hiſpanias vſque penetraſſet, reperit populos illos, terramque, ſeptem annorum ſiccitate exhauſtos, in vltimum fere omnium periculum veniſſe. Itaque ilico in preces proſtratus, ingenti lachrymarum imbre terram rigauit, nec prius à votis precibuſq; ceſſauit, quam diu deſideratam Dei miſericordiam, pacemq; populo impetraret.

Prædicat verbū Dei in locis longinquis.

Septem annorum ſterilitatem ſanat ſuis precibus.

Cum autem, ſparſo per omnes circa regiones verbi ſemine, cum ampliſſimo fructu, Rothomagum rediiſſet, tum demum ad Pontificiæ dignitatis conſecrationem vere humilis acceſſit. Neque enim ante ſe conſecrari paſſus eſt, quam quid eo in genere poſſet, ſtudioſe exploraſſet. Itaq; pontificiali infula decoratus, quæ alijs pōpæ & faſtus fomenta ſubminiſtrare ſolet, huic maioris abiectionis ſtudium attulit; prorſus vt Pontificio faſtu poſthabito, populorum agminib. neglectis principum ſpreta frequentia, famulantium obſequijs poſtpoſitis, pauperum & captiuorum conſortijs ſemper delectaretur. Cæterum cum alios aſſiduo ad peccati fugam hortaretur, tum corpus proprium rigore pene incredibili domabat. Abſtinentiam ora pallida demonſtrabant: maxillæ lachrymis humectæ, cordis contri-

Humilitas eius.

Vitæ eius auſteritas.

contritionem prodebant. Lactea colla ferrei præmebāt circuli: ventrem & brachia ferrum æque conſtringebat. Tali a miles Chriſti in ſuo corpore ſtigmata circumferens, voluntatum illecebras & diabolicas perſuaſiones facile contemnebat. Lectus non mollibus plumis, pictiſve tapetis, ſed aſperis virgultis ſtratum, corpus vigilijs & ieiuniis feſſum excipiebat.

Cum autem probe perſpectum haberet, quanta ex ſanctiſſimis monaſticæ vitæ diſciplinis, in Eccleſiam bona redundant, ſummo ſtudio monaſteria & ſacra loca per omnes Franciæ prouincias conſtruxit; & quidem cum alijs in locis, tum vero maxime in propria diœceſi, multa eaque ampla & nobilia condidit monaſteria, & xenodochia quoq;, aliaq; pia ſubſidia pauperibus Chriſti exſtruxit.

Multa condit monaſteria.

Cum tempore quadam diœceſim ſuam prædicando perluſtraret, & muli currui iuncti (neque enim nimio confectus ſenio equo vehi poterat) ſubito quaſi attoniti ſubſiſterent, nec vllo modo aurigæ flagellis incitati, gradum vlterius facere vellent, vir Dei, ſublatis in cælum oculis, Crucis vexillum multo ſplendore circumfuſum vidit. Quo ſane miraculo varie affectus, tandem intellexit, eum locum diuina prouidentia religionis ac pietatis cultui deſtinatum eſſe. Moxque reductis oculis, conſpicit hominem terram aratro proſcindentem. Accepto ergo eius ſtimulo, figuram ſanctæ Crucis terræ infixit, eiq; ſanctorum impoſitis reliquijs diſceſſit. Sole inde ad occaſum tendente, ignea eo in loco columna ab infinitis totius prouinciæ hominibus viſa eſt, tanta omnium admiratione & gaudio, vt ingens hominum multitudo protinus eo confluerct, & multi diuerſis affecti morbis priſtinam ſanitatem recuperarent. Quo etiam in loco Leutfridus Eccleſiam S. Cruci ſacram, in perpetuam Audoeni Pontificis memoriam condidit; vbi hodie non pauci monaſtica diſciplina inſignes Deo famulantur.

Vidit Crucem luculentam in aere.

Itaq; poſt ampliſſima ſaluberrimæ doctrinæ flueta,

varijs

varijs regionibus exhibita, poſt varia monaſteria ædificata, poſt fundatam in fide Eccleſiam, Romam, ſacra

Romã proficiſcitur. ſanctorum Apoſtolorum viſurus limina, multis egregia pietate & eruditione viris ſtipatus, abijt. Vbi votis precibuſque ex animi ſententia rite perſolutis, cum propriam ad ſedem reuerſus eſſet, inuenit regni totius

Reuertitur. principes ſæua diſcordiæ peſte correptos; quos antequam in priſtinam animarum concordiam reſtitueret poſſet, dictu mirum, quas non moleſtias & afflictiones deuorauerit. Adeo namque pacis & vnitatis ſtudioſus erat, vt eam libenter, ſi opus fuiſſet, vita ipſa profundenda redemiſſet. Porro vt ortam inter Francos & Auſtraſios diſſenſionem componeret, non dubitauit

Venit Coloniam, & ſanat mutum. deuexa tum plane ætate vir Coloniam pergere; vbi inter cætera virtutis ſuæ miracula, virum quendam annis vndecim linguæ beneficio orbum, Crucis ſigno capiti eius impreſſo, loquentem reddidit. Hinc pacis fœdere inter diſcordes populos inſtaurato, domum reuerſus, iam Nonagenarius beatum Deo ſpiritum tradidit. Rexit vero Rothomagenſem Eccleſiam ſumma cum laude, & præclara ſanctitatis opinione, annos tres

Tempus in Epiſcopatu ab eo tranſactum. admodum & quadraginta, menſes tres, dies decem. Funus fuit omnium lachrymis curatum, & à Rege, Reginaque, cæteriſque regni optimatibus, Rothomagum honorifice deductum, & in B. Petri baſilica ſepul-

Claret eximiis miraculis poſt obitum. tum; vbi Chriſtus Dominus admirandis virtutum ſignis, ſancti ſui gloriam celebrare non ceſſat. Menſe autem vltra triennium decimo, Aubertus * ſanctiſſimi viri ſucceſſor, cum vellet ſacras eius reliquias celebriori monumenti loco honorare, reperit corpus tam ab omni corruptione alienum, quam fuerat olim virginea integritate conſpicuum.

** alias Anſbertus.*

VITA

Digitized by Google

VITA ET MARTYRIVM SANCTISſimi Apoſtoli Bartholomæi. Ex iis quæ de eo ſcribunt Ioſephus apud Metaphraſten. Euſebius Hiſt. lib. 5. cap. 10. Gregorius Turon. Nicephorus & alii.

C. Baron. Tom. 1. Annal. & in Not. a Martyr. Rom.

BArtholomæus Iudæa oriundus, Tholmai filius, primum Chriſti diſcipulus, ad ſummum illud Apoſtolatus culmen ab ipſo Chriſto euectus fuit. Is poſtquam Chriſtus glorioſa Crucis trophæa in cælum tranſtulit, vna cum Philippo Euangelium multo tempore gentibus prædicauit. Quo poſt varias ærumnas & cruciatus à ſceleratis hominibus in crucem acto, & vitæ munere ſanctiſſime perfuncto, Bartholomæus, aſſumpto ſecum Matthæi Euangelij volumine maiorem Armeniam profectus; Lycaonas eius Prouinciæ populos; inſuper & Albanos veritatem Euangelicam docuit, ac fide Chriſtiana imbuit; demum citeriorem Indiam penetrans, gentem illam profundiſſimis peccatorum & ignorantiæ tenebris inuolutam, luce veritatis illuſtrare, & è diaboli ſeruitute in veram Chriſti libertatem vindicare ſtuduit. Itaque templum quoddam ingreſſus, inuenit ibidem idolum, (Incolæ Aſtarothum nuncupabant) quod homines quouis morbo afflictatos ſe curaturum profitebatur. Sed, ô fallaciam dæmonis, qui cæcis mortalibus perſuadebat ſe curationem adhibere, eos à ſe in morbos & calamitates varias coniectos leuius exagitabat; quo facto, miſeri ſe ingenti beneficio affectos putabant. Primo autem Bartholomæi aduentu, ſimulachrum, aut potius dæmon qui in eo latebat, nec reſponſa dare, nec afflictis vllo modo conſulere poterat. Igitur cum indies maior ægrotorum multitudo in templum curationis cauſa conflueret, neque tamen eorum quiſquam optatum remedium inueniret, nefarij ſacerdotes pleni confuſione ad proximum inde oppidum abire coacti ſunt, vt à

25. Aug.

Aſtaroth idolum aduentu Bartholomæi obmuteſcit.

Beritus idolum.

Deo, qui ibi colebatur, tanti ſi ent j cauſam quærerent. Reſpondit Beritus (hoc enim Deo nomen erat) eam ob cauſam Aſtarothum penitus ſilere, quod Bartholomæus Dei Apoſtolus præſens eſſet. Cumque illi, quiſnam ille eſſet, & qua ex re eum internoſcere poſſent, rogarent. Reſpondit; Virum eſſe iuſta ſtatura, Barba prolixa; paucis iam canis diſtincta; nigro capillitio; carne candida; albo amictum pallio.

Forma & habitus S. Bartholomæi.

Illi, his auditis, reiecto idolo, magna diligentia Apoſtolum inquirere cœperunt. Cumque hinc inde certis diſtincti manipulis diſcurrerent, forte quidam dæmonio obſeſſus magno cum eiulatu clamare cœpit, ſe Bartholomæi precibus mirum in modum excruciari. Quo audito, Apoſtolus ſilentium dæmoni verbo impoſuit, & dicto citius ab homine expulit. Fuit hoc continuo ad aures Polimij regis perlatum; qui mox filiam ſuam ſæuo dæmonio miſere obſeſſam ad eum miſit, rogans vt quemadmodum Euſtium (hoc enim viro illi recens curato nomen erat) ab eo morbi genere liberaſſet, ita & filiæ, quam chariſſimam haberet, ſubueniret. Itaque virgo, regis filia, catenis vincta, vt in Apoſtoli conſpectum adducta eſt: iuſſit eam, vinculis ſolui. Pernegârunt miniſtri ſe facturos, quod nemo ad eam accedere, nemo eam attingere auderet. Quos Apoſtolus primum obiurgans, monet deinde vt miſeram ſoluant, ac poſtera luce ad ſe introducant. Illi tandem dicto audientes ad virginem accedunt; ſoluunt; quo facto, dæmon ita expulſus, eiectuſque eſt, vt nunquam deinde eam agitauerit, Rex, ne tanto accepto beneficio ingrati animi ſceleri obnoxius videretur, cōfeſtim camelos auro, argento, gemmis, veſtibuſque onuſtos ad Apoſtolum muneris loco miſit; quæ Apoſtolus conſtanter reiecit, ac denuo ad regiam referri curauit. Inſequenti vero luce Regem ipſum adijt, & ſolus cum ſolo, de humani generis Redemptione, per Chriſti in terras aduentum facta luculenter diſſeruit: Inde cuncta fere Euangelij ac fidei noſtræ myſteria ei expoſuit, & Regem Polimium, vna cum vxore & duobus liberis

Polimius Iudeorum Rex.

Eius filiam à dæmone liberat Apoſtolus.

Diſſerit ad Regem Apoſtolus, de miſterijs fidei Chriſtianæ.

Digitized by Google

liberis & ingentẽ deniqꝫ populi multitudinem, aqu[a] ſalutari expiauit. Quod Aſtyages Regis frater, pontifi- cum opera vt intellexit, miſſa continuo militum manu; Apoſtolum ad ſe vinctum adduci; fuſtibus cædi; excoriari: demum ſecuri feriri iuſſit.

Rex cum vxore & filiis aliisq; baptizatur

Rex autem Polemius, cum populo ſacrum corpus magno cum honore in monumentum intulit; vbi cum multis magniſque clarum miraculis diu quieuiſſet, barbari inuidia & odio impulſi, clam è ſepulchro ſublatum, in plumbeos loculos immiſerunt, & in fluctus marinos deiecerunt. Sed diuina prouidentia factum eſt, vt aquis conuehentibus, ad Siciliæ inſulam, quæ Lipara dicitur, præclaro ſane miraculo deferretur. Quo vt delatum eſt, Chriſtiani incolæ gaudio incredibili affecti, nouo & magnifico ſane ac mirifici operis templo illud exceperunt.

A Regis fratre martyrio coronatur.

Corpus eius in mare proiectum venit Liparam Siciliæ Inſulam.

Porro anno Domini 832. vt vult Sigebertus, in Chron. vel vt Leo Oſtienſis lib 1. cap. 26 840. inde Beneuentum magna cum celebritate translatum eſt. Capto vero Beneuento, Otho [a] ſecundus Romanorum Imp. anno Reſtauratæ ſalutis 983. ſacra illa Bartholomæi Apoſtoli oſſa Romam aſportauit; vt ea in tumba porphyretica honorifice collocata, per Tiberim & mare in terram ſuam deueheret; ſed morte præuentus, ſacrum illum reliquiarum theſaurum Romæ reliquit; vbi ſummo cum honore, ad multorum vtilitatem & conſolationem vſque hodie aſſeruatur.

De translatione S. Bartholomei.

a Otho Friſingenſis Lib. 6. cap 25.

Corpus eius etiamnum cõſeruatur Romæ.

CERTAMEN S. EVSEBII ET SOciorum eius Martyrum. *Ex S. Vincentii ſpeculo Hiſtoriali, lib. 11. cap. 119. Martyrologia conſentiunt.*

C. Baron. 2. Tom. Annal.

Paſſi ſunt anno Domini 192. Eleutheri Papæ 14. Imp. 11.

25. Auguſt.

COMMODVS Imperator, homo incredibili ſuperbia & flagitioſa in deos ſuperſtitione, die quodam natali ſuo, Herculi & Ioui

Nota inſanæ mentis ſuperbiam in Imp.

ſacra facturus, Leonis ſe pelle induit; eo ſymbolo deſignare volens, quod ſicut Leo beſtiarum omnium fortiſſimus, ita & ipſe Rex & caput omnium populorum eſſet. Cumque ea ſpecie inaniter ſe iactanti & thura dæmonibus offerenti, populus voce maxima acclamaret, eumque lætabundus Romanæ libertatis defenſorem prædicaret, Euſebius, Vincentius, Peregrinus atque Potentianus, qui in vico * Carnario, Chriſtianæ rei die nocteque operam dabant, rei indignitate permoti, ilico vicos omnes & vrbes, Chriſtum annunciantes perluſtrare, atque omni contentione miſeram plebem, dæmonis artibus circumuentam, à nefando errore reuocare conati. Neque ſane ſine fructu.

** Lanario iuxta Bar.*

S. *Euſebius cum ſociis Chriſtum prædicat.*

Erat haud contemnendæ auctoritatis Senator quidam Iulius; qui in cordis ſui agro S. Spiritus gratia iam ante ſubacto ſemen excepit, ac protinus accito Ruffino presbytero, ſe aquis luſtralibus cum vniuerſa familia expiari curauit. Inde animo Chriſti amore mirabiliter accenſo, palam Chriſtum profiteri, conſtanterq; omnes hortari, vt ab infelici dæmonis ſeruitute, ad veram Chriſti libertatem tranſirent. Quod ad aures Cæſaris celebri ſermone, vt perlatũ eſt, iuſſit eum catenis vinctum, Vitellio Iudici examinandum tradi. Vitellius homo ferox & vitiis omnibus turpiter coopertus, cum eſſet animo in Chriſtianum nomen admodum iniquo, Iulium, Chriſtum conſtanter confitentem, faſtibus atrociter cædi mandauit; quo in ſupplicio beatus martyr ſpiritum emiſit. Quo cognito, Euſebius cum ſociis, corpus eius canibus ante amphiteatrum relictum collegit, atque in cœmeterio Calepodii, 14. Kal. Septem. ſepeliuit.

Iulius Senator cũ omni domo ſua credit.

Iulius martyrio coronatur.

Hæc audiens Vitellius, qui magna animi ægritudine tabeſcens, præreptas ſibi Iulij facultates lugebat, protinus Euſebium eiuſque ſocios apprehendi iuſſit; haud parua ſpe amiſſi lucri per eos recuperandi. Itaque adductis in conſpectum athletis, horrendas minas & ſupplicia intentauit, ni Iulij facultates proderent. At vero Euſebius, illo diu multumque inania verborum

tonitrua

tonitrua fulminante, Quid, inquit, nos minis tuis terrere laboras? Nos nihil ardentius in votis habemus, quam vt eadem cum Iulio gloria potiamur. His auditis, Vitellius iracundiæ ſtimulis inſtigatus, iuſſit eos facie ad faciem in eculeo ſuſpendi, & neruis ac fuſtibus ſine intermiſſione fatigari. Hæc cùm à carnificibus ſane ferociter fierent, Euſebius ſociique animis in omni ſupplicio inuictis, dixerunt; Nolite manus remittere: Ante enim vobis tempus, quam nobis patiendi pro Chriſto animus deficiet. Vitellius ea conſtantia ictus, cum admiratione, En, inquit, iſti de magica arte ſecuri, in tormentis gaudent. Cui Vincentius, Nos gaudemus & exultamus in Domino noſtro Ieſu Chriſto.

Euſebij conſtantia & virtus.

Euſebius cum ſociis in eculeo ſuſpenduntur.

Tyranus tanta eorum virtute turbatus, flammas eorum lateribus applicari iuſſit; quas illi non modo alacres, ſed etiam hymnos & laudes Chriſto concinentes, perferebant. Inter hæc vnus carnificum, Antoninus nomine, intentis oculis iuuenem nimio fulgore coruſcantem, & ſpongia latera eorum extergentem conſpicatur. Quo ille ſpectaculo permotus, ingenti cum gaudio protinus exclamauit; Vnus verus Deus eſt Chriſtianorum, quem hi euidentiſſima ratione prædicant. Nec mora; concito gradu ad Ruffinum presbyterum abijt, ſupplicemque ſe illi ſacro fonte expiandũ obtulit. Expiatus, rurſus ſumma cum feſtinatione, & alacritate incredili ad Vitellium reuerſus eſt. Erant tunc Chriſti martyres de eculeo depoſiti, & Vitellius multis blanditiis inuictos eorum animos oppugnabat, vt vel entdijs honores deferre. Cumque multo conſtantius illi Iudicis impietatem arguerent, Vitelius Euſebij linguam præcidi iuſsit. Tunc vero Antoninus. ô hominum omnium, inquit, crudeliſsime, non te pudet pœnitetque ſanctiſsimis viris ſupplicia inferre? Vix ea effatus erat, cum Vitellius diuinam ſentiens vindictam, vim ſanguinis ingentem cum vomitu eiecit; iuſto ſane iudicio, vt qui ad os iuſti puniendam exarſit, teri dolore torqueretur in ſuo. Cæterum Chriſti martyr Euſebius, multo clarius Chriſti laudes extollebat; eius

Vruntur eorum latera.

Antonius carnifex credit, & baptizatur

S. Euſebi⁹, præciſa lin-

gua loquitur.

eius vero linguam Chriſtianus quidam, nomine Fauſtus, qui ſpectaculo intererat, exceperat, abditamque in ſinu, apud ſe deinceps in honore habuit. Porro Antoninus iuſſu Vitellij via Aurelia capite plexus, glorioſam martyrii coronam adeptus eſt.

Plectitur capite S. Antoninus

Mittuntur in carcerē SS. martyres, & multos conuertunt.

Poſt hæc Euſebius, ſociique, omnib. macerati ſupplicijs, in ima carceris miſſi ſunt; vbi ſignis & virtutibus clari, confluentem ad ſe Chriſtianorum multitudinem aſſiduo erudiebant: & gentes etiam, dæmonum errore occæcatas, veritatis lumine illuſtrabant. Inter quos Lupulus quidam Capitolij ſacerdos, qui annos admodum quatuor oculis priuatus, fruſtra ab inanibus ſimulacris remedium poſtulauerat, ad eos venit, ſuppliciter baptiſmum expetens. Neque enim, dicebat de corporis ſalute laboro, tantum me Chriſti gratiæ & vinculorum veſtrorum participem facite. Ea confeſſione gauiſi martyres, acceſito protinus Ruffino preſbytero, cum luſtralibus aquis expiandum curarunt. Qui ſimul cum baptiſmate, perfectum oculorum lumen recepit. Quo miraculo & ipſe cuſtos carceris permotus, Chriſto nomen dedit. Inde cum indies, magis magiſque, admirandis ſignis eorum virtus coruſcaret, Vitellius Regis mandato, fecit eos è carcere eductos, ante * amphiteatrum tam diu plumbatis cædi, donec in Chriſti confeſſione ſpiritum exhalarent. Quorum corpora Beatus Ruffinus preſbyter, Sexto ab vrbe lapide, in Arenatio, inter viam Aureliam & Triumphalem, 8 Kal. Sep. ſepeliuit.

Lupulus idolorum Sacerdos per fidem & baptiſmum à duplici cæcitate curatur.

SS. Martyres plumbatis occiduntur.

** al. Petrā ſceleratam.*

C. Baron. Annal. Tom. 2.

MARTYRIVM S. GENESII ARELATENſis: Ex ea quæ eſt per B. Paulinum Epiſcopum Nolanum. Paſſus eſt circa Annū Salutis 303. qui fuit Marcel. Papæ 7. Diocletian. Imper. 20.

25. Auguſt.

S. Geneſius cum in primæuo iuuentutis flore animo ſane generoſo militiæ tyrocinium ſuſcepiſſet, fuit propter

propter ingenij animique præſtantiam, ilico inter ſuos honoratus, atque ad exceptoris officium ad tribunal iudicis aſſumptus. Cumque eo munere ſedulo ac cum laude fungeretur, accidit vt iniuſto atque ſacrilego mandato, perſecutionis iuſſa ederentur; quæ cum ceris imprimere de more cogeretur, ipſe Deo deuotus, abiectis ante pedes Iudicis tabulis, miniſterium ſacrilegum, ſacrata iam Domino mente refugit. Et vt in nullo à præceptis Euangelicis actus martyris deuiarent (quibus declinare perſecutionis impetum vel permittimur, vel iubemur) aliis atque aliis non ſolum latebris, ſed etiam ciuitate mutata, ab ira ſe furentis Iudicis paulisper occuluit. Qui cum eum corripi, ſibique offerri iuſſiſſet, neque inueſtigatio ad procuratas latebras perueniret crudeliſſimis mandauit pœnæ miniſtris, vt vbicunque Geneſium reperiiſſent gladio eum e ueſtigio confoderent. Quod vbi beato Geneſio, vel occultis nuncijs, vel rumore compertum eſt, diuerſa latendi loca, vt exitus docet, non infirmitate ſpiritus, ſed carnis trepidatione mutauit. Atque interim, licet ſuperfluo, de præſumptæ fidei confirmatione ſolicitus, quoniam nondum erat ex aqua & Spiritu ſancto renatus, per fidos internuncios, à Catholicæ religionis antiſtite, donum baptiſmatis poſtulauit. Sed ille vel temporis anguſtiis impeditus, vel iuuenili ætati diffidens, ardentia vota diſtulit, ac fideliter indicauit, quod plenam conſummationem etiam huius muneris, daret prompta pro Chriſto cruoris effuſio. Et hæc quidem cunctatio ſacerdotis, diuino, vt æſtimo, prompta nutu, atque iudicio prouocata, diſpoſitaque eſt, vt circa eius ſolemnem conſecrationem officia humana ceſſarent, cui vnius baptiſmatis duplex gratia, ex vtroque ſcilicet Chriſti latere, & aqua & ſanguis parabatur.

S. Geneſius exceptor abnuit ſcribere edicta cõtra Chriſtianos.

Matth 10.

Fugit perſecutionem gentilium

Cruoris per martyrium effuſio, alter eſt baptiſmus.

Sed iam Dominus, qui per Spiritum ſanctum futuri martyris ſeruabat arcana, ſubeundæ cõſtantiam paſſionis vel fecerat, vel videbat; neque patiebatur differri coronam, cum videret paratam eſſe victoriam. Itaq;

percuſſoribus ſuis eum obtulit, & iis, quorum in eundem auida crudelitas inhiabat, oſtendit. Atque is, vbi ſe perſpicit deprehenſum, inſtinctu Domini Rhodanum petijt, & ſancta fluuio membra committit; vt cũ illic à contagione mortali, velut alterius Iordanis vndis, occultus Baptiſta purgaret: & mutuo alterneque myſterio, & aquis corpus, & aquas corpore conſecraret. Atque hæc cauſa profecto extitit, vt natandi adminiculo perueniret, qui exemplo beatiſsimi Petri ad Chriſtum tendens, per ſumma gurgitum ambulare potuit. Tranſgreſſum continuo in vlteriora fluminis, & ſubeundi præmij paſsionis Chriſto ſponſore ſecurum, in eo loco, quem effuſione ſanguinis glorioſi Dominus elegerat, quique nunc oratione aſsidua & votis nunquam irritis frequentatur, percuſſor aſſequitur, exoptatoque gladij ictu feſtinantem ad Deum animam vinculis corporis, quibus tenebatur, abſoluit: & vtraque ſubſtantia propriæ originis elementa repetente, terrena interim terris membra commendat, & cæleſtem ſpiritum emittit ad cælum. Prouiderunt tamen fideles temporis illius Dei ſerui, vt vtramque fluminis ripam geminatis vrbibus ambiendam, vnius martyris tutela muniret. Nam in ipſo beatæ paſsionis loco, conſecrati cruoris veſtigia relinquentes, in alterum fluuij latus, honoratas reliquias tranſtulerunt; vt vtrobique præſens ſanctus Geneſius, illic ſanguine haberetur, hic corpore.

Gladio percuſſus abit ad Dominum.

Duæ vrbes ad vtramque Rhodani ripam ſancti reliquiis celebres.

C. Baron. 2. Tom. Annal.

MARTYRIVM S. GENESII MIMI ROmani: Ex eo quod eſt apud R. P. Laur. Surium. Eſt hic Geneſius alius ab Arelatenſi; quos aliqui imprudenter confundunt. Coronatus eſt circa annũ Dominici Natalis 303. qui fuit Marcel. Pap. 7. Diocle. Imper. 20.

25. Auguſt.

DIocletiano Imperij gubernacula tenente, cum per annos quatuor omnes Chriſtianorum eccleſiæ

clauſæ

clauſæ ſeruarentur, fuit Romæ, mimus quidam, Geneſius nomine; qui cum rebus ſcenicis Chriſtianos frequenter irrideret, vt gratiſſimum aliquando Imperatori, cæteriſque regni primatibus exhiberet ſpectaculum, multam in ſcrutandis Chriſtianorum myſterijs operam poſuit; ac tandem accurate inſtructus, Comœdiam ſingulari ingenij dexteritate compoſuit; diſcipulis partes diſtribuit; atque publico in theatro ſacra myſteria, magno cum Imperatoris & omnium applauſu & cachinnis, ludibundus prodere cœpit. *Geneſius mimus.* *Baptiſmi ritus ſcrutatur, & palam irridendos exhibet Chriſtianos.*

Cumque ægroti inſtar lecto decumbens, ad ſocios diceret, ſe graui quaſi pondere preſſum, leuem fieri velle, reſponderunt ſocij; Itane nos fabros arbitraris, qui te ex graui, runcina leuiorem facere poſſimus? Hæc atque his ſimilia illis dicentibus, & populi riſum concitantibus, Geneſius diuinitus permotus, ait; Ve ani, ego Chriſtianus mori cupio. Collegis vero cauſam percunctantibus reſpondit Geneſius; Vt in illa die ceu fugitiuus, in Deo inueniar. Iis auditis, Imperator riſum tenere non potuit. Illi vero, vt conſtitutum erat, exorciſtam & presbyterum ironice repræſentant; quorum ad ingreſſum Geneſius non iam ſimulate, ſed ex animo, ſe aquis luſtralibus expiari, velle, teſtatus eſt: vt liber, inquit, à facinorum meorum præcipitio, in Chriſti gratia lætus exultem. Fit clamor populi; curſores aduolant; adferuntur munera ab Imperatore tranſmiſſa. Cum iam autem omnia diuinorum myſteriorum ſecreta completa eſſent, Geneſius albis indutus veſtibus, panemque & dulciaria, cereoſque elargiebatur. *Simulatio vertitur ei in rem ſeriam.* *Diuinitus ei bona mẽs præſtatur.*

Interea milites tanquam ab Imperatore miſſi, nouum Chriſtianum ad iudicem ducturi accurrunt. Sed ille, dum ad commentitiam & ſimulatam rapitur perpeſſionem, ad veram ſinceramque confeſſionem accedit, atque adeo ad illum feſtinus contendit locum, vbi expectabat Imperator; aſcenſoque pulpito, quod ſtatua Veneris cunctis venerabile erat, ita exorſus eſt; Audi Imperator, voſque qui adeſtis ſapientes, hodie

Digitized by Google

dictis meis aurem fidemque accommodate. Equidem hactenus, intolerabili errore implicatus, omnibus quibus potui machinis, Chriſtianum nomen oppugnaui, & execratus ſum. Paucis vero ab hinc diebus cum in perſcrutandis eorum myſterijs multum operæ poſuiſſem, viſum fuit, illis in publicum proferendis populo riſum mouere. At vero ſimulatque nudum me in conſpectu veſtro aqua illa perfudit, interrogatuſque, reſpondi firmiter ea me credere, quæ proponebantur, vidi ſupra me manum cælitus porrectam, atque Angelos Dei ignea radiantes facie mihi propius aſſiſtentes, flagitiaque omnia, quæ à primis ætatis initijs vſque in præſens admiſiſſem, è libro recitantes dicereſque: Aqua hæc diluit oĩa, quæ te agnoſcis perpetraſſe. Cũq; vnda baptiſmatis tinctus eſſem, ſimul etiam liber ille perfuſus, niue candidior apparuit; ita vt ſuperioris ſcripturæ nulla prorſus in ea veſtigia cernerentur. Iam tu igitur Imperator, voſque alij omnes, quid mihi faciendum ſit, decernite. Ego enim dum volo vobis terrenis placere Imperatoribus, ad Regis cæleſtis gratiam perueni; dumque hominibus riſum facere ſtudio, Angelos lætitia affeci. Nunc igitur ab hac ipſa hora, quemadmodum vos omnes hactenus hiſce myſterijs, perinde vt ego, nullam fidem ignorantia ſeducti adhibuiſtis: ita iam vna mecum credentes, deinceps ea irridere ne velitis, quando ex me cognoſcitis, apertum me vidiſſe cælum, manumque cælitus mihi impoſitam, ea hora, qua aqua perfundebar; conſpexiſſe etiam Angelos; peccata omnia prorſus obliterata; cæleſte lumen; adhortationeſque audiuiſſe angelicas. Quare vos oro atque obteſtor, vt impio dæmonum cultu, execrabilique errore relicto, veram ſalutem amplectamini, voſque Chriſto Ieſu vna mecum ſanandos, ſaluandoſq; committatis.

Hortatur Geneſius Imperatorē & principes eius fieri Chriſtianos.

Vide admirandam baptiſmi vim.

His à Geneſio dictis, Diocletianus immodico furore accenſus, iubet omnes eius ludi ſocios, virgis acerrime cædi, ratus eos Chriſtianam ſimiliter religionem amplexatos eſſe. At illi eo periculo pene exanimati,

Chriſti

Chriſti nomen blaſphemantes, iniquum eſſe dixêre, ſeſe eius pœnis ſubdi, qui ſolus tantum nefas patraſſet. Tum vero Imperator incredibili in Geneſiam furore percitus, iubet fuſtes virgaſque in Geneſium, ſanguinem eius, ni horrore prohiberetur, bibiturus, conuerti. Altero vero die, cum Plutiano præfecto, omnibus excarnificandum ſupplicijs tradidit; qui beatum martyrem in eculeo ſuſpenſum vngulis lacerari, lampadibus aduri, ac tandem in Chriſti confeſſione inuicta animi virtute perſiſtentem, capite puniri iuſſit. Cæſus igitur inuictus martyr è corporis ergaſtulo in cælos lætabũdus migrauit. *In eculeo ſuſpenſus Geneſius laceratur. & vritur. Decollatur*

VITA S. GREGORII EPISCOPI Vltraiectenſis: Ex ea quæ eſt per eius Diſcipulum S. Ludgerum Monaſterienſem Epiſcopum. Exceſſit ex humanis Anno Domini 784. poſtquam ſediſſet Anno 32.

C. Baron. in Not. Mart. Rõ.

DIuus Gregorius, eximius Traiectenſium Præſul, prope Treuiros, alto eiuſdem patriæ ſanguine procreatus, ex ſchola & palatio reuerſus, annum agens decimum quintum, cum in S. Bonifacium incidiſſet, ad Heſſos & Turingos proficiſcentem, relictis omnibus, mox amabilis diſcipulus magiſtro adhæſit, tantumque profecit, vt poſt ſe in Eccleſia Traiectenſi præfici mereretur. Præſulatu ſuſcepto, poſt aurum non abiit, nec ſperauit in pecuniæ theſauris. Nullum in eo locum inuenit ſuperſtitio veſtium & ciborum, nullum iactantia & detractio ſermonum. In potu tantum erat temperamentum, vt vix vnquam aut modico vino vteretur, quod non eſſet aqua mixtum. Tandem pijs ſucceſſibus ad ſeptuaginta annorum ætatem perueniens, tactus moleſtia corporali, quam paralyſin medici vocãt, tribus annis ea detentus fuit. Vbi cum ad extrema perduceretur, videretq; contriſtari circũſtantes diſcipulos de- *25. Aug. Patria ei⁹. Qualis in Epiſcopatu. Prophetiæ ſpiritu claret.*

Claret miraculis poſt obitum.

de electi filij eius Albrici abſentia (erat enim in Italia regali ſeruitio deputatus) dixit Nolite timere, non tranſibo, antequam ipſe veniat. Quod & factum eſt: & quarto poſt aduentum eius die obiit vigeſimo quinto Auguſti, anno Chriſti ſeptingenteſimo octogeſimo quarto, Deo glorioſis miraculis Eccleſiam ſuam per eum glorificante.

C. Baron. Tom. 8. Annal.

VITA S. AREDII ABBATIS; EX D. Gregorio Turonenſi lib. 10. Hiſt. Franc. Obiit Anno partæ Salutis. 595. Gregorij Papæ 6.

25. Auguſt.

S. Aredii patria & parentes.

FVit quidam nomine Aredius, qui hoc anno terras relinquens, vocante Domino, migrauit ad cælum. Lemouicinæ vrbis incola fuit, non medio cribus regionis ſuæ ortus parentibus, ſed valde ingenuis. Hic Theodeberto Regi traditus, aulicis & Palatinis adiungitur. Erat autem tunc temporis apud vrbem Treuericam vir eximiæ ſanctitatis Nicetius Epiſcopus, qui non ſolum in prædicatione admirabilis facundiæ, verum etiam in operibus bonis ac mirabilibus celeberrimus habebatur in plebe. Qui intuens puerum in Regis palatio, neſcio quid in vultu eius cernens diuinum, præcepit ei ſe ſequi. At ille, relicto Regis palatio, eum eſt ſecutus. Cumque ingreſſi in cellulam, de ijs, quæ ad Deum pertinent, confabularentur, expetijt adoleſcens à beato Sacerdote ſe corrigi, edoceri, inſtrui, ac

Relicto Regis palatio, tondetur Clericus.

in diuinis voluminibus ab eodem exerceri. Cumque in huius ſtudij fragrantia cum Antiſtite memorato degeret, tonſurato iam capite, quadam die, pſallentibus Clericis in Eccleſia, deſcendit columba à camera: quæ leuiter volans circa eum, reſedit ſuper caput eius.

Columba cælo demiſſa eius capiti inſidet.

Quam cum ille non ſine pudore conaretur abigere, hæc paululum circumuolans, iterum ſuper caput eius aut ſcapulam reſidebat; quæ non modo ibi, ſed etiam cum in cellulam Epiſcopi ingrederetur, iugiter eum comita-

Digitized by Google

altabatur. Quod per plurimos dies factum non ſi-
idmiratione Epiſcopus animaduertebat.
Exinde autem vir Dei Spiritu ſancto repletus ad
riam, genitore ac germano defunctis, regreditur,
ſolaturus Pelagiam genitricem, quæ nullum con-
guineum præter hanc ſobolem ſpectabat. Vbi
n ieiuniis atque orationibus vacaret, deprecatur
n, vt omnis cura domus, id eſt, ſiue correctio
iliæ, ſiue exercitium agrorum, ſiue cultus vi-
ım, cuncta adſpicerent ad eam, ne ſibi ſcilicet
juod accederet impedimentum, quo ab oratione
ſaret; vnum tantum ſibi priuilegium vendicans, vt
ædificandas Eccleſias ipſe præeſſet. Nec mora. Cō-
ixit templa Dei in honorem Sanctorum, expetiuit-
: eorum pignora, ac ex familia propria tonſuratos
tuit monachos, cœnobiumque fundauit, in quo
n modo Caſſiani verum etiam Baſilij, & reliquo-
n Abbatum, qui monaſterialem vitam inſtituerunt,
ſeruantur & celebrantur Regulæ, beata muliere vi-
ım atque veſtitum ſinguiis miniſtrante. Nec minus
e tamen impedita hoc onere, in Dei laudibus perſi-
bat, ſed aſſidue in eis verſabatur: & ſi quiddam ope-
exerceret, ſemper orationem Domino tanquam o-
rem incenſi acceptabilis offerebat. Atque interea ad
ıctum Aredium cœperunt infirmi confluere; quos,
inus ſingulis cum vexillo crucis imponens, ſanitati
ldebat. Quorum ſi ſingulatim nomina ſcribere ve
ı, nec numerum percurrere valeam, nec vocabula
:morare.

Construit inſigne monaſterium in hæreditate paterna.

Etiam mater eius ſanctis operibus inſiſtit.

Aredius infirmos ſanitati reſtituit.

Quodam tempore, dum cum genitore iter ageret,
ad ſancti Iuliani Martyris Baſilicam properaret, ve-
runt veſpere in quendam locum. Erat autem locus
: aridus, & abſque fluentis currentibus infœcundus:
xitque ad eum mater eius; Fili, aquam non habe-
ıs, & qualiter hic nocte præſenti quieſcere poſſu-
ıs? At ille proſtratus in orationem, diutiſſime preces
dit ad Dominum, & erigens ſe defixit virgam in
:ra, quam manu gerebat, eamque cum bis aut tertio
vertiſ-

Impetrat ſuis precibus aquā: aliuḋ, daret miraculū.

Digitized by Google

vertiſſet, ad ſe lætus extraxit, moxque vnda aquæ ſecuta eſt tam valida, vt non ſolum ipſis de præſenti, ſed etiam pecoribus affatim deinceps pocula miniſtraret. De his vero ſignis, quæ per virtutem ſancti Iuliani Martyris, Martinique Confeſſoris in eius manibus Dominus operatus eſt, pleraque in libris miraculorum ſcripſimus. Poſt multas autem virtutes, quas Chriſto cooperante compleuit, aduenit Turones poſt feſtiuitatem S. Martini, ibique paululum commoratus, dixit nobis, ſe aut longæuo tempore adhuc in mũdo retineri, aut certe velocius diſſolui. Et valedicens abſceſſit, gratias agens Deo, quod priuſquam obiret, ſepulchrum beati Antiſtitis oſculari promeruiſſet. Cumque ad cellulam acceſſiſſet, teſtamento condito, ordinatiſque omnibus, ac ſancto Martino, Hilarioque Antiſtitibus hæredibus conſtitutis, ægrotare cœpit, ac dyſenteriæ morbo grauari.

Nota fidem Scriptoris.

Laborat vir ſanctus morbo dyſenteria.

Iam ſexta erat ægrotationis eius dies & mulier, quæ à ſpiritu immundo ſæpius vexata, à Sancto emundari non poterat, ligatis per ſe à tergo manibus, clamare cœpit, ac dicere: Currite ciues, exilite populi, exite obuiam Martyribus, Confeſſoribuſque, qui ad exceſſum B. Aredij conueniunt. Ecce adeſt Iulianus à Brinate, Priuatus ex Mimate, Martinus à Turonis, Martialiſque ab vrbe propria. Adeſt Saturninus à Toloſa, Dionyſius ab vrbe Pariſiaca, nonnulli & alij, quos cælum retinet, quos vos vt Confeſſores & Dei Martyres adoratis. Hæc cum in exordio noctis clamare cœpiſſet, à domino ſuo reuincta eſt. Quæ nequaquam potuit retineri, ſed rumpens vincula, ad monaſterium cum hiſce vocibus properare cœpit. Moxque beatus vir ſpiritum tradidit, non ſine teſtimonio veritatis, quod ſit ſuſceptus ab Angelis. Mulierem etiam in exequijs ſuis, cũ alia muliere nequiori ſpiritu vexata, vt eſt ſepulchro tectus, à nequitia infeſti dæmonis emundauit. Et credo, quod ob hoc, Dei nutu, eaſdem in corpore poſitus non potuit emundare, vt exequiæ illius hac virtute glorificarentur. Poſt celebratum quoque funus, mulier

Occurrentibus ſibi multis Sãctis, migrat in cælum.

Multis miraculis exequia eius glorificantur.

Digitized by Google

er alia ri&u parulo; ſine vocis officio ad eius ac-
t tumulum, & oſculo delibato elocutionis meruit
:ficium.

T A S. HVNEGVNDIS VIRGINIS *Ioan. Moll. in Add. & Not. Mart. Vſuardi.*
icicæ: Ex ea quæ eſt apud venerab. P. Laurent.
um. Claruit (vt patet infra) tempore S. Eligij E-
iſcopi Noviomenſis; Qui floruit in præſulatu
Anno Domini 649. & ſubſequentib.
iuxta C Baron. Annal.
Tomo. 8.

Enlta eſt ſancta virgo Hunegundis nobili ſtirpe, *25. Aug.*
parentibusque Chriſtianis in villa, quam Lem- *S. Hunigũdis clari natales.*
ſem vocant, Veromandenſis pagi; quem clariſſimi
tyris Quintini ſuffragia ornant. Atque hæc qui-
ſacro fonte ſuſcepta eſt ab Eligio* Noviomenſi ac *Patria eius*
omandenſi Epiſcopo. Cum eſſet autem claris orta ** Eius vita habetur. 1. Decemb.*
ilibus, in ipſis incunabulis cuidam deſponſata fuit,
pari erat generis claritudine. Sed quia Sponſus cæ-
s eam ſibi ſeruate conſtituerat, occulto Dei iudi-
o, ille morte ſubtractus eſt. Sed & poſtquam ſan-
virgo adoleuit, eſſetque liberali atque eleganti vul-
ludaldus quidam homo nobilis nihilominus eam
deſpondit, multis ei collatis muneribus, mancipiis
illulis. Qua in re licet à parentibus inuita cogere *Inuita nubitur cuidã homini nobili.*
, attamen vultu placido & mente caſta id perfe-
;, iam ſecum animo meditabatur quemadmodum
e & dotem ſuam Chriſto ſponſo offerret, fieret-
ſanctimonialis in beatiſſimæ matris virginis mo-
terio.

Atq; adeo, cũ iã ſanctũ mentis ſuæ propoſitũ in op*
ferre vellet, ſapienti vſa conſilio, ſponſum, qua po-
; arte tentauit blanditer emollire; ſuadet Apoſtolorũ
Princi-

Pia fraude ſuadet ſpõſo, vt ſimul tant Romam.

Principem prius inuiſere; quod ea ingenij dexteritate eſt conſecuta, vt ſumptus apparandis nuptijs deſtinati, in res conferrentur itineri neceſſarias.

Tendunt igitur vterque Romam cum omni corporis & fidei integritate. Quo cum perueniſſent, & loca Vrbis orbis dominæ perluſtrarent, & ſponſus quidem ſuperbo apparatu ſodalibus vndique ſeptus, diuerſa Sanctorum inuiſeret pignora, illa vitans ambitioſum comitatum; ſola ad Apoſtolorum limina accedebat; ibique in precibus, vigilijs, ieiunijsque perſeuerans; vix ad hoſpitium reuertebatur; omnia ſimul quæ habere poterat, pauperibus erogans. Quin tandem, vbi dies aduenit Apoſtolicæ ſtationis, ad pedes Antiſtitis ſanctæ & Catholicæ matris Eccleſiæ aduoluta, Chriſto ſuam offert virginitatem ab illo hactenus defenſam, oratque Pontificem, vt capitis velamen ſibi imponat; quod ille libenter fecit, poſteaquam ſancta virgo, quæ & vnde eſſet, prolixe & ſapienter apud eum eſſet proſecuta. Quæ dum Eudaldus ſponſus eius audiuit, iamque ſe cerneret à virgine Chriſti contemptum, toto animo commotus, ſtatuit eam gladio confodere. Sed veritus ne homicidij pœna plecteretur, pœnitentia ductus, non fuit eam auſus contingere, ſed miſsis nuntiis, ſeparauit eam à conſortio ſuo, ſolam illam relinquens, ſimulque res tanto itinere conficiendo neceſſarias omnino ei ſubtrahens. At illa humano deſtituta ſolatio, viriliter egit; & ſeipſam in Domino confortans, ſolam ſe dedit itineri in Gallias proficiſcens, ſemperque Sanctorum ſuffragia implorabat.

Subitò quadam die accipit à ſummo Pontifice ſacrum velumen.

Relicta à ſponſo redit in Gallias in ſumma paupertate

Ibat ergo per viam perinde ac ſi iam in monaſterio degeret, vel potius inſtar eremicolæ Chriſto in remota ſolitudine famulantis. Diebus ſcilicet feſtis ſolo pane & aqua parciſsima contenta, reliquis diebus pane cineribus permixto, & herbarum arborumque paſtu defeſſum fouebat corpuſculum. Vbi & quodnam per eam Dominus voluerit efficere miraculum, non eſt noſtro ſilentio tegendum. Cum Eudaldus, vt diximus, ferret

Nota quia non eſt conſilium contra Dominum.

Digitized by Google

ꝫm, ſed non auderet eam interficere, conſilio cuiuſ-
ꝫm comitis ſui cum magna celeritate ad paternam cō
ndit domum, venditis etiam & diſtributis his, quæ
oſſent ſuo pondere iter retardare, vt citius rediret ad
ios. Iam enim ſtatuerat ſecum, omne ſanctæ virginis
atrimonium & res hæreditarias diſtrahere, quæ vero
on poſſent vendi, ea prorſus deſtruere. Ibat ergo cum
quis velociſſimis expedito itinere. Sed virginem ſan-
tam, in cuius pectore morabatur Dominus ſciens o-
nnia, nihil huius latuit. Quamobrem diuino permota
nſtinctu, & Chriſti ſpiritu vegetata, vt erat pedes, alia
ergens via, equos & currus eius omnes anteuertit: ve-
tienſque in patriam, omnia ſua prius pro voto, loco
lli, quem vulgo Humolarias vocant, in honorem bea-
iſſimæ genitricis Dei, ſeque ſimul, vt concupierat,
Chriſto illic ſeruituram obtulit.

Offert ſancta virgo ſe ſuaque omnia monaſterio Humolarias.

Non diu autem poſt & Eudaldus ſecutus eſt, & re-
rum facultatum eius omnium ſibi dominium vendi-
cauit, neſciens eas iam diuino cultui, & ſanctiſſimæ
virginis patrocinio nuncupatas & addictas. Sed ecce
vbi id comperit, tandem in ſe reuerſus gratias Deo of-
fert, quod ipſum ab improbo conatu repreſſiſſet: ac
deinde cum multa cordis & corporis humilitate co-
ram beatiſſimæ matris Dei altari proſtratus, veniam
à beata virgine popoſcit, orans vt quem noluiſſet ha-
bere ſponſum, ſaltem dignaretur habere ſeruum: Et
ego, inquit, in rebus externis fidum me tibi procurató-
rem exhibebo, quin & cum obiero, facultates meas o-
mnes, & mancipia huius teſtamenti mei auctoritate
volo cedere in ius & honorem omnipotentis Dei, &
ſanctiſſimæ matris eius. Qui & cum multo plura
quam poſceret neceſſitas, ſacratiſſimæ virgini ſuppe-
ditaret, inſtituto etiam xenodochio, victum & veſtes
præbuiſſet; fultus multimoda Chriſti virtute, in huiuſ-
modi operibus vitam exigens, tandem exutus eſt hu-
ius mundi contagiis: pro cuius anima virgo Hunegun-
gundis per manus ſacerdotum diligenter ſacrificium
ſalutare Deo obtulit, corpore in monaſterio ſuo ſepul-

Item offert ſe, ſuaque omnia Deo eius ſponſus.

En ſacrificium pro defunctis

Nn to. Eo

to. Eo aũt vita functo, arctiori erga ſe, & ſeueriori vitæ beata virgo tradidit, cogitationes haud ſecus atq; mala opera deplorans & caſtigans; crebriſq; ieiunijs & vigilijs macerans corpus defeſſum; non ignorans ad ſalutem ſatis non eſſe cœpiſſe bene, ſed qui perſeuerauerit vſq; in finem, illum fore ſaluum.

Atque adeo in hac ſanctâ animi meditatione, & deuota fidei operatione totum vitæ ſuæ tempus duxit non raro illud cum Pſalmiſta dicens: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt.* Non defuit autem ſanctis eius deſiderijs ſuperna pietas, ſed longanimẽ eius peregrinationem attendens, dum quodam die oraret extenſis manibus, corporis magnis ardoribus & moleſtiis eam affici permiſit. Aderant ei vtriuſque ſexũs permulti Chriſto ſeruientes, qui ex vicinis & longinquis locis, ad tantæ matris & virginis deceſſum conuenerant. Ad quos illa conuerſa, ſacræ Vnctionis oleum & Euchariſtiam ſibi petijt miniſtrari: ac non multo poſt ex cilicio & cinere erigens caput, ſuauiſſimo illic odore repente cum immenſo lumine diffuſo, migrauit ad Dominum, octauo Calend Septembris, anno circiter ſalutis ſexcenteſimo ſeptuageſimo. Cuius ſacrum corpus cum diu ſub terra conditum iacuiſſet, quædam ſanctimonialis Berta nomine, ieiunijs, vigilijs, & precibus intenta, ex diuina reuelatione locum ſepulturæ eius cognouit, anno ſalutis nongenteſimo quadrageſimo ſexto, Ludouico regnante. Leuatum eſt autem ſanctiſſimum corpus ſeptimo Idus Nouembris: vbi & ipſo die eleuationis ſanctiſſimæ virginis, cum ſæuiſſimus morbus totum illum pagum adeo occuparet, vt vix eſſet domus, in qua non iaceret ægrotus, omnes illi, cum eleuato ſacro corpore, ſimul è ſuis lectulis ſani ſurrexêre.

Pſal. 119.

Cupit ſancta virgo diſſolui, & eſſe cum Chriſto.

Tranſit feliciter.

Inſigne miraculum in eius eleuatione.

VITA

ITA S. LVDOVICI, REGIS FRANrum eximij. *Ex ea quæ integra fide extat apud V.P. aurent. Surium. Migrauit è corpore anno Domini 270. Hic eius nominis fuit nonus: Regum vero Francorum 43. ponitur. Relatus inter Sanctos, à Bonifacio octauo, Roman. Pontif.* *C. Baron. in Not. ad Martyr. Roman.*

BEatus Ludouicus, Francorum Rex pientiſſimus, patre Ludouico Chriſtianiſſimo natus, anno ætatis ſuæ plus minus duodecimo, Rhemis, ab Epiſcopo Sueſſionenſi; regia inſignitus corona & conſecratus fuit. Qui, defuncto patre ſub tutela & moderatione matris Blanchæ relictus, & pædagogo literis moribuſque imbuendus traditus, iam præclare in vtriſque præ cæteris omnibus excelluit, vt vitam ab omni mortiferi peccati contagione puriſsimam exegiſſe dicatur. Cuius ſanctitati mater eius Blancha congratulans, non raro filio dixiſſe fertur; Equidem malim, chariſſime fili, te extinctum, quam lethali peccato obnoxiũ cernere. Quæ matris verba adeo tenaciter pij iuuenis menti inhærebant, vt omnes peccandi occaſiones cane peius & angue vitabundus odiſſet. *25 Aug. Parentes eius. Ludouicus ab omni peccato mortali immunis fuiſſe putatur*

Itaque & literis & moribus vitæque innocentia præclare ornatus, anno ſeculi illius 1234. ſumma matris & procerum totius regni voluntate & gratulatione, Margaretam Comitis Prouinciæ filiam, ſtabili matrimonij fœdere ſibi coniunxit: & regni gubernacula non minori populorum vtilitate, quam prudentia rexit. Cæterum Arſacidas Aſſaſsinorum ſenior, diris inuidiæ ſtimulis concitatus, ſecundo à nuptiis celebratis anno, miſit in Franciam ſceleris ſui nuncios, qui Regẽ optimum & pientiſſimum quouis modo internecione delerent. Sed paulo poſt animi pœnitudine ductus, alios ſumma feſtinatione deſtinauit, qui *Ducit vxorem.*

Digitized by Google

En Regis immenſam clementiã.

Ludouicum Regem admonerent, vt à primis legatis diligenter ſibi caueret. Itaque priores per idoneos & prudentes viros examinati, Regi oblati ſunt; qui vna cum ſecundis, ingenti omnium admiratione, donis & muneribus liberaliter affecti, ad Regem Arſacidam remiſsi ſunt.

Ludouicus & Philippus ei naſcuntur filij.

Anno 1243. ſuſcepit ex coniuge filium, cui Ludouici nomen impoſuit, & altero deinde anno natus eſt illi Philippus; quo fere tempore apud Pontiſaram ex morbo decumbens, oppreſsis corporis ſenſibus aliquandiu manſit: prorſus vt multi eum extinctum putarent. Sed mox ſenſibus reſtitutus, cæleſti oraculo, vt creditur, admonitus, tranſmarinæ militiæ Crucem petijt, accepitque. Anno deinde ſeculi illius 48. cum iuſſu & auctoritate ſummi Pontificis, ampliſsima ſacræ militiæ ſtipendia ijs omnibus proponerentur, qui Cruci contra Saracenos militare vellent, in diœceſis Colonienſis pago, quem vulgo Bedonfr. ſium vocant, viſæ ſunt menſe Maio, ſexta ante Pentecoſten feria, tres in aere Cruces; vna candida Aquilonem verſus, altera eiuſdem coloris ad Auſtrum; tertia colore medio; in qua effigies Chriſti, pro nobis ligno affixi cernebatur. Alio vero tempore in Enchuſen Phryſiæ oppido, alia Crucis forma cæruleo Solem iuxta colore apparuit. In Traiectenſi quoque diœceſi in Doccum, qui locus S. Bonifacij martyris ſanguine conſecratus eſt, Crux viſa eſt in eiuſdem martyris feſto die. Hæc autem tam admiranda portenta, cum alias vrbes atque populos, tum inprimis Colonienſis diœceſis incolas permouerunt, vt naues trecentas rebus omnibus ad bellum inſtructiſsimas appararent. Cæterum pius Rex cum Chriſti magis gratię quam humanis virib. inniteretur, anno 1247. magnam Dominicæ Crucis portionem Conſtantinopoli accepit; qua egregie confiſus, proximo inde anno tranſmarinam expeditionem ſuſcepit.

Tres Cruces in aere.

Magna S. Crucis portio Lutetiã venit.

Rex ſanct⁹ nauigat in Syriam.

Et quidem proſpero ventorum flatu, rebuſque ſecundis, Cyprum, paulo ante ferias B. Matthiæ, appulit; vbi hyeme tranſacta, ſabbatho poſt Domini aſcenſionem

em infeſta ſigna Damiatæ intulit. Cumque ſublatis ncoris in Ægypti conſpectum naues delatæ eſſent, erneretque Rex in ipſo portu magna Turcarum præ-dia, quæ humanis viribus haud facile expugnari poſ-ent, iuſsit vt inſequenti luce, præſidio relicto, in terrã leſcenderent. Sed cum hoſtes ingentem telorum vim n eos torquerent, Ludouicus Crucis beneficio confi-ius (quam nudam apertamq; in cymba ſuis perpetuo oſtentabat, hortabaturque vt eius virtute conſtanter pugnam inirent) cunctas ſuas copias, nullo prorſus (haud ſine miraculo) è ſuis deſiderato, in terram expo-ſuit; cum interim, inter Saracenos alios, tres quoque proceres magno illorum damno ac luctu occumbe-rent. Eodem ſucceſſu ac Crucis virtute, profligatis Sa-racenorum triremibus, Chriſtianorum triremes fluuij oſtia occuparunt, quarum primo conſpectu, ciuitatis defenſores nimio terrore completi, per aduerſas portas in effuſam fugam conuerſi ſunt. Ad hunc modum Da-miata, quam alii Heliopolim vocant, diuino miracu-lo, ſine vllo Chriſtianorum ſanguine, expugnata fuit anno Salutis humanæ 1249.

En inſignẽ S Crucis virtutem.

Damiata capitur à Chriſtianis

Quam ſane expugnationem, vt alia multa bellorum trophæa, multi haud dubitarunt Clariſsimi Regis fi-dei, & eximiæ eius in Deum pietati aſcribere. Erat e-nim is Rex apud omnes propter vitæ auſteritatem in-nocentiamque ſanctitatis opinione celebris. Corporis domitor egregius, ſextis quibuslibet ferijs, in ieiunijs & lachrymis precibuſque Chriſti pro nobis in Crucem ſancti memoriam recolebat. Sacro vero Quadrageſi-mali & Aduentus tempore, omni penitus non modo piſcium, ſed & frugum eſu ſibi interdicto, vitam ſan-ctiſsime tranſigebat. Multo tempore intima veſte vte-batur cilicina; quam cum mandato Confeſſarij pro-pter nimiam corporis exhauſti imbecillitatem depo-nere cogeretur, libens diebus ſingulis, quadraginta ſo-lidos Pariſienſes clanculum in pauperes erogabat.

Nota magnam vitæ auſteritatẽ in tanto Rege.

Vtitur cilicio.

Quolibet ſabbatho, aliquot pauperum ſuis ipſe manibus in loco ſecretiſsimo pedes abluebat; lotos

Humilitas eius.

 terge-

tergebat; terſos exoſculabatur. Crebro etiam 120. pauperibus, qui eius beneficio quotidianam in aula annonam percipiebant, atque certis quibuſdam diebus & ſolennibus vigiliis, ducentis pauperibus ieiunus ipſe cibos miniſtrabat. Præterea ſemper tres confecta ætate inopes menſæ ſuæ conuiuas habebat, quibus & de appoſitis ſibi ferculis humaniſſime tranſmittebat, & eorum viciſſim ſcutellas ciboſque (offas præſertim quibus libentiſſime veſcebatur) ad ſe reportari iubebat. Ex ea vero pauperum conſuetudine ac familiaritate, præcipuam animi voluptatem hauriebat: præclare illud Christi ſecum reputans. *Quod vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis*. Nec iis, tamen beneficiis in pauperes contentus, decreuit ipſe ſummam ſanctæ paupertatis formam ſuſcipere, & ſeptennio peregrini inſtar loca ſancta inuiſere. Venit igitur Peruſium ad S. Ægidium, inſignem Franciſci ſectatorem; pauperis inſtar peregrini, & ignoti. Sed ianitore monaſterij, Ægidio indicante, peregrinum quendam ipſius expetere colloquiū, ille diuinitus de Regis aduentu edoctus propere accurrit; pariterque flexis genibus, in mutuos ruunt amplexus, neutro interim vel verbulum proferente, vtpote, quod vtrique alterius cor pateret

Multos alit pauperes.

Is S. Ægidius fuit ex primis ſocius S. Franciſci; Vitam habet Lector tom. 2. 23. Aprilis.

Notet prudens Lector

Sed vt res ab eo, Christi auſpicio & virtute geſtas proſequamur, nō erit abs re animaduertere, numquam illis vel ſanctis hominibus exercendæ virtutis & patientiæ materiem deeſſe. Scilicet Christus milites ſuos, quos ad ardua virtutum maximarum opera, gratiæ diuinæ præſidio & liberæ voluntatis arbitrio exercet, vel otio torpere, vel rebus nimium ſecundis efferri non patitur, ne partam ſemel de hoſte victoriam, virtuteſq; multo ſudore congeſtas, vitio ſuo amittant. Itaque Rex ſanctus, vt virtus eius & patientia illuſtrior appareret, paulo poſt, copiis graſſante morbi contagio abſumptis, hoſtium armis vehementer affligtari cœpit, expugnarique; prorſus vt valida impreſſione facta, ipſum Ludouicum Regem ſanctiſſimum, ſimulque duos eius fratres Alphonſum & Carolum,

m, fuſis fugatiſque & multis ferro conciſis Chriſtianis, captiuos abducerent. Et quidem potuiſſet facile ſanctus Rex fuga elabi, ſed ſuorum ac Chriſtiani maxime ſanguinis amantiſſimus, ſponte ſe vinculis obtulit, vt captiuos Chriſtianos, quorum ingens erat numerus, ſecum vna facilius è vinculis eriperet.

S. Rex capitur à Saracenis.

Nec eum feſellit expectatio. Nam Sulthanus non multo poſt, minacibus apud Regem verbis, de paciſcendis egit induciis; quæ decennales hiſce fere conditionibus conceſſæ ſunt, nimirum vt Sulthanus Regem Ludouicum & captiuos Chriſtianos omnes è ſuis ditionibus liberos à ſe dimittat: vt Chriſtiani aliquot terræ ſanctæ loca retineant. Porro Rex Ludouicus, vt dimiſſis ſimiliter factis captiuis Saracenis, Damiatam reſtituat: proque factis in illud bellum expenſis, octo millia Bizantiorum refundat. Hiſce conditionibus pace inter eos ſancita, pius Rex pedem non prius è Sulthani finibus efferre volebat, quam captiuos omnes reciperet. Sed interea Sulthanus cum exercitu Damiatam profecturus, à quibuſdam è ſuis fruſtratim gladiis conciditur; moxque grandi numero Saraceni ad Regis Ludouici tentorium, eum cum reliquis Chriſtianis eodem furore iugulaturi aduolant. Sed vt intelligi poſſet, nihil hominum furorem inſidiaſque aduerſus eum valere, qui in protectione Dei cæli commoratur, repente vt in Regis conſpectum venêre, mutata ſcelerata voluntate, vt pactis conuentis ſtare velit poſtulant. Nec abnuit Rex; quin ad certum diem Damiata eis reſtituta, aureorum ſummam perſoluit; ſed nequaquam captiuos ſuos pari fide ab impiis recepit. Itaque Rex ſapientiſſimus, ne res Chriſtianorum & ipſius Chriſti tanto in diſcrimine ac deſperatione relinqueret, maluit maiori etiam cum capitis ſui periculo in Syria hærere, quam dulcem patriam & libertatem gratiſſimam repetere. Acta ſunt hæc anno Chriſti 1250.

Æmilius habet octo millia auri pondo

Vide vere animum regium erga ſubditos

Quis vere hîc non agnoſcat ſtupendum præpotentis Dei miraculum, gentem illam ferociſſimam tanto

Digitized by Google

Regi parcere? gentem cupidiſsimam, Regem opulentiſsimum pro longe minori pretio captiuitate ſoluere, quam nullo negotio obtinere potuiſſent?

Rex ſanct⁹ multos in Syria ad Chriſtum conuertit.

Rex autem annos admodum quinque, in Syria nequaquam ocioſus reſidens, multos Saracenorum ad ſanctiſsima Chriſti ſacra traducere, multos captiuos precio redimere, caſtra & vrbes egregie contra perfidos communire, putentia cæſorum Chriſtianorum corpora, & non pauca à feris belluis lacerata, ſuis ipſe manibus, famulis etiam fœtorem horrentibus, ſepulturæ mandare. Quotidie quoque primo diluculo flexis genibus Dauidicum recitabat Pſalterium, & precibus ac lachrymis, optimam regni gubernandi rationem à Domino poſtulabat.

Reuertitur in Gallias.

Poſtquam vero, annis iam quinque omni ſanctitatis ſtudio in Syria tranſactis, matris ſuæ Blanchæ obitum cognouit, Gallias repetijt; vbi ſumma omnium gratulatione exceptus, ad virtutum ſuarum cumulum magnas laudes adiecit: Nam vt Chriſti pauperibus, cæcis, claudis, alijſque debilibus ac ſeuerioris diſciplinæ cultoribus benigne conſuleret, cœnobia multa Dominicanorum ac Franciſcanorum præcipue, xenodochia, aliaque ædificia plurima ægris & calamitoſis hominibus opportuna condidit.

Multa cõdit cœnobia & xenodochia.

Hoc ſtudium, hic labor ſanctiſsimi Regis erat præcipuus, vt Chriſti ſe humilitati charitatique conformaret, quæ quam grata Deo eſſent, clariſsimo miraculo non erit abs re explicare. Geldriæ Comes cum aliquando cum literis ſuum Pariſios nuncium deſtinaſſet, ex eoque reuerſo ſciſcitaretur, num Regem Franciæ Ludouicum vidiſſet; & ille, contorto per contemptum collo, ſubſannando reſponderet, Vidi miſerum illum papilardum Regem, ad ſcapulas capitium geſtantem; facies eius retrorſum acta, ita contorta permanſit.

Vltio diuina in eius Irriſorem.

Sanctarũ reliquiarũ veneratio.

Sacrarum reliquiarum fuit obſeruantiſsimus; adeo vt immenſo labore & magnis impendiis, ſacroſanctam Domini Ieſu coronam ſpineam, magnam S. Crucis portionem, ferrumque lanceæ qua Chriſti la-

tus

rus confoſſum fuit, à Conſtantinopolitano Imperatore impetrauerit, eaque omnia cum multis alijs Sanctorum reliquijs, in Regio ſacello, Pariſijs elegantiſſime extructo, repoſuerit. In regni vero adminiſtratione ſingularem prudentiam & auctoritatem adhibuit; prorſus vt omnes regni proceres ſincere & ex animo (quod rarum eſſe ſolet) illum diligerent, & haud mediocriter vererentur. Atque vt cauſis pauperum, quas formidabat non magnæ illis curæ eſſe, quam optime proſpiceret, bis hebdomadibus ſingulis, publico in loco reſidens, querelis eorum benignas præbebat aures: cauſaſque cum iuſtitia, tum miſericordia expendens, celeriter expediebat.

Tandem poſt multorum annorum curricula, quibus ſe in omni virtute exercuit ſanctus Rex, certa ad eum fama, de vaſtatione & periculis terræ ſanctæ allata, inſtar Mathathiæ, cum filiis ſuis mala gentis Christianæ & ſanctorum, ferre non ſuſtinens, alteram cum tribus filijs comitibus, Philippo, Ioanne, & Petro, ſuſcepit nauigationem; nec quicquam ſuperiorum temporum vel expenſis vel laboribus fractus, regnum Tunetanum, quod magna id in Syriam nauigantib. objiceret impedimenta, expugnandum, cenſuit. Iamque felici auſu Carthaginis portum, qui haud procul à Tuneto abeſt, ſuam in poteſtatem redegerat, cum ecce morbus, qui illo anno ijs in locis mire graſſabatur, Chriſtianorum exercitum inuadit, & cum alijs regni proceribus, è Regis filijs Ioannem tollit; ac tandem etiam Regem ſanctiſſimum, vitæ munere, magno Chriſtianorum luctu, ſed maiori Saracenorum gaudio, ſpoliat. Quam multis magniſque eximiæ ſanctitatis indiciis è vita migrauerit, gener eius Nauarræ rex, Tuſculano antiſtiti perſcripſit. 1. Mach. 11. Alteram expeditionem ſuſcipit in Syriã. Moritur Rex ſanctus cum multis aliis

Eius obitu animis vehementer conſternati Chriſtiani conſilia de fuga inire videbantur; niſi ſubito Carolus Siciliæ Rex, cum inſtructo milite ſuperueniens, barbarorum ferociam repreſſiſſet. Qui in bellis ſtrenuus tam arcta eos obſidione preſſit, vt pacem ab eo

Nn 5 pete-

petere, omnes in eo regno captiuos Chriſtianos liberos dimittere, liberam prædicandi Euangelii facultatẽ concedere, atque annum tributum 40. millium aureorum perſoluere coacti fuerint. Obiit vero Rex pientiſſimus, cum in vita tum poſt obitum multis clarus miraculis, 25. Auguſti; quem Bonifacius Pontifex, eius nominis octauus, Sanctorũm catalogo digniſſimum cenſuit.

Canonizatus à Bonifacio eius nomine 8. Pont. Maximo.

MARTYRIVM S. ALEXANDRI, MILITIS è legione Thebæorum: Ex eo quod extat per Adonem Archiepiſcopum Viennenſem. Coronatus eſt circa Ann. Chriſti 297. Sedente Marcellino Papa.

C Baron. 2. Tomo Annal.

26 Auguſt.

APud vrbem Italiæ, quæ Bergomum dicitur, Alexander, ſub Maximiano Cæſare, præclara militiæ ſtipendia faciebat. Qui cum eſſet è Thebæorum legione vnus, Chriſtianis initiatus ſacris, palam Chriſti nomen profeſſus eſt, alioſque ſummo conatu tantæ gratiæ participes facere laborauit. Quæ vt à quintodecimo à perceptis ſacris die ad Maximiani aures peruenerunt, ilicò eum acceſſiri, ſtrataque menſa, diis ſacrificare iuſſit. Sanctus vero Alexander tantum impietatis facinus execratus, ſublatis ad cælum cum inſita pietate oculis, Vtinam, inquit, tantam mihi Deus gratiam conferre dignaretur, vt pulſis errorum tuorum tenebris, veriſſima Chriſti cognitione te illuſtrare poſſem. Sed tu mente in omni ſcelere obdurata, ad veritatis aguilonem venire recuſas; Me vero Chriſti gratia à tenebris ad admirabile lumen vocatum, rurſus priſtinæ impietatis, perfidiæque tenebris inuoluere cogitas; Sed parce, quæſo, diabolicis conſiliis, parce fraudibus iſtis, & ſcelerum tuorum abominationes tandem aliquando cognoſce & plange. Tunc Maximianus, tãta eius fiducia commotus, iuſſit aſtantibus, vt vel inuito, ap-

Præclara vox Alexandri.

Digitized by Google

to applicitis è contra armatis qui terrorem inferrent, de appoſito ſacrificio obtruderent.

At ille beatiſſimus, fide contra Regis iniquitatem armatus, calce menſam percutiens, cum omnibus appoſitis euertit. Vnde iracundia repletus Maximianus, ſtanti ſibi militi, vt euaginato gladio ſanctum feriret, imperauit. At miles ſtricto enſe repentè ſtupore oppreſſus, non modo ferire non valuit, ſed increpante nequicquam Maximiano totus intremuit. Tunc Imperator necitæ nec voci parcens, aliis eum plectẽdum tradidit. Gaudio itaque repletus martyr, aqua faciem ac manus lauit, fixisque in terram genibus extenſa alacriter ceruice martyrii palmam percepit. Cuius ſacrum corpus, paucis poſt diebus, inſigni caſtitate matrona, Gratia nomine, in ſuo prædiolo, non longe ab vrbis Bergomẽſis mœnibus ſepeliuit. *Menſam idololatrarum calce percutiens euertit.* *Stupẽdum miraculũ.* *Decollatur*

VITA S. CAESARII, EPISCOPI ARELAtenſis: Ex ea quæ eſt per Cyprianum eius diſcipulum conſcripta. Floruit autem anno Dominici natalis 508. Symmachi Papæ 10. Anaſtaſiii Imperator. 18. Theodorici Italiæ Regis 16. &c. *C. Baron. Annal. Tom. 6.*

Beatiſſimus Cæſarius, Arelatenſis Antiſtes, illuſtri inprimis proſapia è territorio Cabilonenſi oriundus ſeptem admodũ annorum puer, haud vulgari virtutis opinione florere cœpit. Nam pauperum adeo ſtudioſus erat, vt non raro cum nihil quod iis largiretur ad manus haberet, proprijs ſe veſtibus nudaret, ac domum ſeminudus rediret. Cumque parentes mirabundi, vbi veſtes reliquiſſet, inquirerent, à prætereuntibus ſibi ablatas fuiſſe reſpondebat. Porro vt dies egregia in pio eius pectore virtus creſcebat ita neſcijs parentibus, familiaque, magna vi precum, à Silueſtro egregio illius temporis Epiſcopo, in ſanctam diſciplinam admiſſus eſt; Vbi tribus admodum annis *27. Auguſ. Patria eius* *Cæſarius puer, dat veſtes ſuas pauperibus*

Digitized by Google

Fit monachus in Lirinenſi monaſterio.

annis in diuino ſeruitio præclare exactis, maiori regni cæleſtis amore, Lirinenſe monaſterium tyro expetijt.

Præerat tunc illi cœnobio Porcharius Abbas; qui benigne eum in diſciplinæ regularis initijs inſtituendum ſuſcipiens, perfectum ſe inueniſſe, in totius inſtitutionis augmentis vehementer gauiſus eſt. Hinc paulo poſt œconomiæ præpoſitus fuit. Verum cum attente & ſtudioſe indigentibus fratribus, quanquam nihil petentibus, neceſſaria largiretur, ceteris autem tametſi optaſſent accipere, nihil daret, maleuoli, quibus inuiſa erat ſancta eius diſcretio & moderatio, Abbatem adeunt; nec importuni ſupplicare deſiſtunt, donec Cæſarium à Celarij functione remoueant. Tum ille ea cura liberatus vſque adeo ſeſe optata legendi, orandi, vigilandi, aliorumque ſpiritalium exercitiorum aſſiduitate macerauit, vt immodica afflictatione plane fractus, Arelatem ſe, valetudinis curandæ cauſa, conferre compulſus ſit. Erãt tum ea in vrbe Firminus & Gregoria; cum generis dignitate, tum vero pietatis operibus admodum illuſtres; qui Cæſarium beneuole exceptũ, & ſumma vigilantia, breui priſtinæ valetudini reſtitutum, Pomerio cuidam, artis Rhetoricæ laudibus valde præſtanti, humanæ ſcientiæ diſciplinis excolendum tradiderunt; vt monaſtica eius ſimplicitas, humanarum artium ſtudijs egregie exculta, & ipſi ornamento & cæteris vtilitati eſſet. Sed quem diuina gratia ſibi per ſe inſtituendum ſeruauerat, humanæ eruditionis figmẽta non recepit. Cum enim codicem, quem ei magiſter legendum obtulerat, caſu vigiliis delaſſatus ſub ſcapula repoſuiſſet, mox ſomno correptus, diuinitus terribili viſione percellitur: Nam & ſcapulam & brachium, quo codici innitebatur, vidit dracone colligante, arrodi. Itaque ipſo viſu territus, è ſomno exilit, ſeq; ſuamque dementiam caſtigat, quod lumen cæleſtis ſapientiæ, ſtultæ huius mundi doctrinæ voluerit copulare.

Fit Oeconomus, quẽ alii Cellarium vocant.

Immodica abſtinentia pene ſe conficit.

Viſio C. Cæſarij.

Eonius Epiſcopus A-

Inde paucis admodum interiectis diebus, homines illi, quos diximus, illuſtres, cum ad Eonium ciuitatis epiſco-

piſcopum adduxerunt; qui Cæſarium ipſo vultu ſane :nerabilem & omni laude digniſſimum, ſuam in fa- ıliam adoptauit; moxque ſacris omnibus init atum, partem d gnitatis ſuæ & muneris aſſumpſit. Defun- o autem in ſuburbana ciuitatis Inſula Abbate, ab piſcopo Eonio eo Cæſarius confeſtim deſtinatus eſt, monaſterium illud rectore deſtitutum, ipſe Abbas onaſtica diſciplina informaret. Libens ille, magno- ıe cum gaudio eam vitæ rationem ex profeſſo am- :xus eſt; quam etiam intra vrbem quotidianis ſem- r ſtudijs, quantum quidem licebat, ſemper coluit. :eterum vt ea in inſula vltra triennium Abbatis mu- re functus fuit. Eonius antiſtes, viſa viri ſanctitate ıe eximia, petijt à Clero ciuibuſque, vt Cæſarium ıdibus prudentiæ & manſuetudinis ornatiſſimum, i poſt mortem ſucceſſorem eligant. Itaque his om- ɔus diuina prouidentia fideliter conſtitutis, ſecu- : de ſucceſſore, beatus Eonius migrauit ad Domi- .m.

relatenſis. Cæſarium presbyterū ordinat.

Fit Abbas, Cæſarius.

Tum Clerus populuſque certatim Cæſarium anti- em expetere, templa domoſque adornare, vt eum n honore tanto viro digno exciperent. Quæ ad ıti patris vt peruenere notitiam, feſtinus ad ſepul- ta quædam ibidem latiturus abijt. Sed quem gratiæ en dor latere non patiebatur, viuus non mortuus, è ulchro ad honoris faſtigium inuitus ſublatus fuit. ique Epiſcopatus ſarcinam ſuſcipere coactus, mox ni cura & ſolicitudine terreſtri, ad Diaconos alioſ- : Eccleſiæ miniſtros, reiecta, ipſe, Apoſtolorum in- , totum ſe verbo Dei lectioni ac ſacris addixit con- nibus; tanto animarum cum fructu, & auditorum fecti a ac gaudio, vt non boni tantum, ſed improbi ım homines, quanquam verborum eius flagellis :re caſt gati, libenter ſuas ei conſcientias, tanquam imo & peritiſſimo animarum medico, curandas ımitterent. Aduentantes ad ſe Epiſcopos, presby ɔs, alioſque diuini Ordinis miniſtros, ciues etiam & 'ancos, ſumma quadam beneuolentiæ ſignificatio- ne ex

Fit Epiſcopus Arelatenſis.

Actor. 6.

Prudentia & moderatio eius in exhortando.

ibus flammis obuiam proceſsit, humique proſtratus
recibus, dictu mirum, igneos globos extinxit. Ea
es miraculi & ſtuporis plena, tanta eum apud ci-
ies admiratione extulit, vt ea in vrbe non modo
t pontifex, ſed inſtar Apoſtoli haberetur, Hinc Rex
efarius comperta beati viri innocẽtia, ilico ſententiam
nutauit, & oratione humili ab exilio reuocauit dela-
orem vero dictum factum lapidibus obrui iuſſit. Nec
nora Populus præcipiti furore ad lapides concurrens,
roditorem nefarium è medio tollere feſtinabat; cum
ecce Antiſtes benigniſſimus, magis de inimici quam
le ſua ſolicitus ſalute, ſe medium in furentis populi ag-
nen infert; orat obſecratque, vt mortis reum ſibi do-
ient. Populus tam inſigni pontificis charitate permo-
us, repreſſo conceptum furore, Licinianum tradidit;
quem ille non modo à corporis, ſed quod præclarius eſt
ab animæ ſempiterno interitu liberauit.

Proditorẽ ſuum ſeruat à morte.

Eo vero periculo Chriſti gratia repulſo, ilico ani
mum ad Eccleſiam virginum choris exornandam
adiecit. Sed hac in re rurſus hoſtis antiquus, pios eius
conatus haud parũ retardauit. Nam cum eo tempore
Franci & Burgundiones, vrbem obſidione preme
rent, & Alarico Rege à Clodoueo Rege fortiſſimo
n conflictu perempto, infeſta ſigna audacius inferrent,
quidam Clericus ciuis & cognatus Cæſarii captiui
atem formidans, iuuenili temeritate permotus, noctũ
ad hoſtium caſtra transfugit. Quo comperto, Gotthi
qui intra oppidum erant facto concurſu, motaque ſe-
ditione, Iudæis facile ſe eis agglomerantibus, voci-
ferantur, antiſtitem vrbis prodendæ cauſa conciuem
& cognatum ſuum ad hoſtes noctu ablegaſſe.
Nullus hic fidei, nullus probationi, nullus denique
puræ conſcientiæ relinquitur locus. Itaque nequicquã
obteſtans Epiſcopus, ex Eccleſiæ domo ad vincula &
carceres rapitur: Rhodanumque in fluuium mer-
gendus condemnatur. Sed perpetuis hoſtium excubiis
quæ in fluuio agebantur, prohibiti, in Regis palatium
clam

S. Cæſarius traditur in cuſtodiam.

conuertit, atque inter alia præcipuum illud monaſterium,quod ſorori ſuę condere cœperat, inſtar prioris inſtaurauit;euocataq; è Maſſilienſi cænobio venerabili ſorore ſua Cæſaria, in præparata domicilia, cum duabus aut tribus ſodalibus eam introduxit. Mox verò multæ virginum cateruæ ad illam confluxerunt; quæ dulciſſimis parentibus & ampliſſimis facultatibus libenter relictis, Chriſti iugum multò ſuauius amplexatæ ſunt.

Condit Cœnobium Virginum.

Iamque fugatis procellis & tempeſtatibus, cuncta pietatis ornamenta mirabiliter refloreſcere incipiebant cùm ecce Satan inuidiæ facibus inflammatus, denuò viro ſanctiſſimo apud Theodoricum Italiæ Regem calumniam ſtruit. Itaque Rauennam vſque, cauſam dicturus, ſub cuſtodia pertrahitur. Venit ergo in palatium ad Theodoricum Regem, eumque intrepidè ſalutat. Cernens eũ Rex nihil non modò formidantem, ſed aſpectu valdè venerabilem, reuerenter ei aſſurgit, eumque depoſitis capitis ornamentis clementer reſalutat. Deindè placidè ex eo de itineris labore, de Gotthis ſuis & Arelatenſibus ſciſcitatur. Poſtea egreſſo Pontifice, Rex ad ſuos ait; Non parcat illis Deus, qui tantæ ſanctitatis & innocentiæ virũ, fruſtrà compulerunt tam prolixum iter facere. Quantus enim ille ſit, vel hoc ſolum argumento eſt, quòd primum ad illius ingreſſum totus cõtremui; vidique in eo Angelicum vultum; vidi virum Apoſtolicum; prorſuſque nefas puto de tam venerabili viro ſiniſtrè aliquid ſuſpicari. Deindè beato viro in hoſpitium ingreſſo, miſit argenteum ſexaginta plùs minus librarum diſcum, ſolidoſque cum eo admodum trecentos; rogans vt vaſculum illud pro ipſius memoria ſuis perpetuò vſibus reſeruare dignaretur. At vir ſanctus, munere ſumma cum gratiarum actione accepto, tertio indè die diſcum iuſto precio vendi, & ingentem captiuorum numerum eo redimi curauit. Trecentos verò ſolidos, dubium non eſt, in pari benignitate pauperibus diſtribuerit; nam

Apud Italiæ Regẽ Theodoricum iniquè accuſatur.

Theodorici Regis ergà eum reuerẽtia.

Multos captiuos redimit.

Digitized by Google

ingens adeò pauperum multitudo ad hoſpitium eius indies cõfluebat, vt præ miſerorum ſuas ei calamitates exponentium denſitate, vix ad ſalutandum eum pateret acceſſus.

Poſtquam autem rem ab eo geſtam comperit Theodoricus Rex, tanta eum laude & admiratione proſecutus eſt, vt in eius palatio ſeruientes ſenatores ac proceres, certatim beato viro offerrent munera, eius manibus diſpenſanda; magno Dei beneficio ſe affectos exiſtimantes, quòd talem antiſtitem conſpicere digni fuiſſent. Et quia nihil fama velocius eſt, cùm in eiuſmodi ſanctiſſimo opere frequens eſſet vir Dei, Romæ celebris eius extitit opinio; tantoque eius viſendi deſiderio arſere omnes, Pontifex, Clerus, Senatus, proceres & populus, vt prius eum iã animo complecterentur, quam oculis cõſpexiſſent.

Cæſarij magnum nomẽ.

Erat tum Rauẽnæ vidua quædam; cuius filius ſubitò correptus morbo, iacebat exanimis. Ea cum vnicum illum vitæ ſuæ haberet ſolatium, (alebatur nãque eius ſtipendijs, quæ ſub vrbis præfecto faciebat) ilicò ad virum Dei properauit, ac lachrymis infuſa, ſancti Epiſcopi amplectitur genua, exclamatque; Credo equidẽ diuina benignitate te huc adductum, ſancte pater, vt filium reddas matri. Recuſat pauliſper vir pius; ſed tamen ſolita protinus miſeratione permotus, occultè ad mulieris accedit tugurium: ibidemq; fuſis more ſuo ad Deum precib. ſtatim vt ſenſit diuinam virtutẽ ſuę vocationi adeſſe abſceſſit. Interim adoleſcẽs, vix horæ vnius ſpatio elapſo, à mortis tenebris ad lucem reuocatur, moxq; explicatis oculorum orbibus matrẽ ita compellat; Curre mater mea ad ſeruũ Dei cuius orationib. & tibi & vitæ ſum redditus; eiq; gratias, vt par eſt, age, quòd meritis & virtutib⁹ eius, Deus effectũ largitus eſt. Hoc tã illuſtre miraculũ, non modò ciuitatẽ illam, ſed prouinciam omnem, fidelium deuota relatione, peruagatum eſt.

Sentiunt ſancti in operatione miraculorum, diuinam ſibi adeſſe virtutem.

Excitat mortuum S. Cæſarius.

Poſt hæc vir Diuinus Romam veniens, tanto B. Symmachi Pontificis ac Senatorum omniũ gaudio

Venit Romã

dio exceptus fuit, vt è duodecim Apoſtolis vnum ſe videre putarent; Atque Pontifex ipſe, præclara eius meritorum dignitate permotus, ſpeciali quodam priuilegio, pallij vſum ei permiſit, ſacrorumque eius miniſtros, perindè vt Romanæ Eccleſiæ diaconos, dalmaticis vti voluit. His ita geſtis, vir ſanctiſſimus, qui in Italiã exulatum ierat, cõfecta captiuorũ redẽptione, cum octo ſolidorũ millibus ab Italia Arelatem reuerſus eſt. *ad Symmachum Papã.*

Porrò inter alia omnia, maximè ei ſtudio & curæ fuit captiuorum redemptio; cui ſanè tam præclaram & illuſtrem nauauit operam, vt nulla vis orationis pro dignitate id explicare queat. Cùm quodam tempore ſanctis manibus aurum & argentum deeſſet, rogareturque ſtipem à paupere quodam, confeſtim ingreſſus cubiculum, caſulam qua diebus ſolennioribus ſanè precioſa vtebatur, & albam, vt vocant Paſchalem indè proferri; datque egeno, iubetque vt vendat vni ex Clero, & earum precio captiuum ſuum redimat. Nos ſanè ſi cunctas illius virtutes & gratias, quas manu pleniſſima Deus in eum congeſſit, explicare vellemus, profectò obſcuritatem potius quàm lucem ijs adferre videremur. *Magnũ ſtudium ergà captiuos redimendos.*

Hominem eius interiorem prodebat exterior. Nã vultu ſẽper erat placido & Angelico; ita vt cõuenienter diuinæ ſcripturæ corde lætãte vultus floreret. Vt autẽ nunquam in riſu plus æquo remiſſior, ita nunquam mœrore nimio opreſſus fuit, niſi fortè aliena peccata lugeret. Nullam diei horam abſq; diuinorũ eloquiorum meditatione abire paſſus eſt. Cũ aliquãdò circa Alpes, vna cũ Lugdunenſi antiſtite Eucherio vir ſanctus ageret, accidit vt mulier infelix planè & morbida, manibus pedibuſque reptans occurreret. Quam cùm eſſet intuitus beatus Cæſarius, ſanctum interrogauit Eucherium, quid hoc eſſet, quod mulier per terram quadrupedis inſtar ita graderetur. Eucherius interrogat fœminam; illa reſpondet, ſe multis annis membris omni- *Prouerb. 5. & 17.* *Eucherius Lugdunenſis Epiſcopus: eius Vita habetur 16. Nouembris.*

omnibus fuiſſe contractam. B. Cæſarius dicit Eucherio; Deſcende, & conſigna eam. Illo quaſi trepidante & excuſante ſeſe, Cæſarius inſtat & vrget. Tādem Eucherius deſcendens, conſignat, aitque; Ecce quod iuſſiſti, feci. Dicit ei Cæſarius; extenſa manu apprehende manum illius, & erige eam. Ille reſpondet; Quicquid aliud iuſſeris, non recuſabit Eucherius tuus: iſtud vt faciam, adduci non potero. Tuum eſt hoc, cui præſtitit Deus gratiam & animas & corpora languentium curandi. Cæſarius ait; Tu interim quod dico facito. Illo planè renitente, & multa cum modeſtia & lachrymis ſeſe excuſante, Cæſarius dicit; Tunè obedientiæ causâ in ignem ingreſſurus es, qui nec miſericordia adduci potes, vt facias quod charitas iubet? Mitte in nomine Domini manum tuam, & erige eam. Tum ille obediens, porrecta manu fœminam ſubleuat, & integræ mox ſanitati reſtitutam, ad hoſpitiolum dimittit.

Aliud miraculum.

Multa quidem alia admirandæ virtutis edidit miracula, quæ nos breuitatis gratia omittere cogimur. Vnum hoc quod illi frequens admodum in ore erat, quodque clariſſimis ſanè exemplis exprimebat, ad imitationem addidiſſe ſufficiat: vt inimicos (nempè) vera & ſyncera dilectione proſequeremur. Biennio antequàm è vita excederet, mercedem, coronamque iuſtitiæ in cælis ſibi repoſitam cæleſti viſione cognoſcere meruit; qua eius animus tanto Chriſtum videndi deſiderio inflammatus eſt, vt rerum terrenarum planè pertæſus, ad corporis diſſolutionem vehementer aſpiraret; ſicque tandem lætus, è corporis ergaſtulo in cælum immigrauit.

Obitus eius feliciſſimus.

VITA

VITA S. NARNI, PRIMI BERgomenſis Epiſcopi; Ex ea quæ eſt P.R.D. Antonium Benalium, Canonicum Bergomenſem. fato conceſsit Anno Chriſti Domini 75. cum ſediſſet Annis circiter triginta.

C. Baron. In Not. Marty. Roma.

27. Auguſti

Barnabæ Apoſtolo Chriſtianæ religionis originem quà Mediolanenſes, quà Bergomates & Brixiani ſe debere profitentur, & ſecundum dominum Ieſum, ſuæ ſalutis initium ad eum referunt auctorē, nam cum Barnabas Antiochenſes & Cyprios partim ad fidem conuertiſſet, partim credentes firmaſſet, tandem in Italiam venit; & cum fidei fundamenta Mediolani ieciſſet, Bergomum ſe recepit: cuius monitis & cohortationibus plurimi Bergomates ſe ad fidem contulerunt. Barnabam anno à Chriſti Natali die XLV. Bergomi conſtitiſſe quidam auctores ſunt. ſed ſi quis epiſtolam, quam S. Paulus ad Galat. ſcribit, paulò accuratius perſpexerit, fieri non poſſe comperiet, vt in Italiam Barnabas id temporis acceſſerit. is enim cum Paulo Apoſtolatus ſocietate iūctus, multas prius regiones tranſmarinas prædicando & docēdo peragrauit, gentibuſque illis Euangelium diſſeminauit; demùm cùm à Chriſti morte anni fermè XV. ab Apoſtoli conuerſione XIV. interceſſiſſent, Hieroſolymam à Paulo, qui iterum eò proficiſcebatur, adductus eſt; ad eam diem Barnabam in Italiam veniſſe, nuſquam, quod cognouerimus, memoriæ proditum eſt: quin cum à Paulo digreſſus eſt, Cyprum ſtatim eum petijſſe in actis Apoſtolorum traditur; itaque relinquitur, vt non prius, quàm anno à Chriſti natali die XLVIII. ex illis oris ſoluiſſe & in Italiam traieciſſe concludatur.

Barnabas Mediolanenſium, Bergomatum & Brixianorū Apoſtolus.

Barnabas quandò in Italiam venerit.

Erat Narnus Bergomas, grauitate, officio, & modeſtia ſpectatiſſimus; ab eius nominis vico, qui propter Serium amnem ſitus vetuſtate extinctus eſt, & ortum

S. Narni Patria.

Digitized by Google

ortum & nomen habuiſſe fertur. Is cum eſſet peracri ingenio, ſtudio flagranti, & doctrina ſingulari S. Barnabæ prædicatione commotus, perueſtigandæ pietatis Chriſtianæ veritati ſe dedidit; cumque multa à S. Barnaba percepiſſet, multa, quantum tempus patiebatur, quæſiuiſſet, tantum profecit, vt non ſolùm reliquis omnibus Bergomatibus in rerum diuinarum ſcientia eum Barnabas anteferret, ſed etiam paſtoralem procurationem Bergomatis gregis, quem nuper fidei Chriſtianæ rudimentis inſtruxerat, committendum cenſeret. Narnus iam legem erroris legi ſpiritûs aduerſantem reprimere, & animo à terra longiſſimè elatus cælum ſpectare aſſueuerat; diuinaq; cum diuinis ſic conferre cæperat, vt figurarum & veritatis cōuenientiā optimè teneret, illiſq; relictis ad hanc ſe applicaret: tū vetuſtate literæ reiecta, ſpiritûs nouitati inſeruiret. Hęc etſi ita eſſent, tamen ipſe non ſatis ſe mētem purgaſſe ſibi perſuadebat, & non modò in arcanos & inæſtimabiles Dei theſauros non penetrâſſe ſibi videbatur: ſed diuinas res primorib⁹ tantum labris attigiſſe; idcircoq; lacte egere arbitrabatur. His reb⁹ adductus, hoc onus diutiſſimè recuſauit. Ad hanc ſententiam cum reliquis cauſis hæc quoq; ratio eum deduxit, quòd ſine multa tractatione omnium rerum diuinarū atq; humanarum, ſinè ſumma prudentia & pietate Antiſtitem non ſatis rectè in hac negotij ratione verſari poſſe exiſtimabat; longè item perſpiciebat, quæ moleſtiæ deuorādæ, quæ tempeſtates ſubeundæ, quæ tyrannorum dominationes perferēdæ eſſent; iis enim religionis dignitatem poſteriorem ſuis cupiditatibus & domeſticis commodis fermè ſemper fore diuinabat. Quodque eorum ratio, qui Eccleſiam adminiſtrant, non veritate ſolùm, ſed etiā fama niteretur, omnes ſuſpiciones vitandas intelligebat: præſertim cum ab obtrectatoribus ſæpè falſa crimina confingerentur, & pia conſilia in contrariam partem raperentur. Tot tantiſq; difficultatibus nequaquàm ſe parem eſſe cogitabat.

Conſtituitur à S. Barnaba Bergomatū Epiſcopus.

Onus Epiſcopale diutiſſimè recuſat S. Narnus.

Sum-

Summam hanc difficultatem, periculorumque
utionem Barnabas diſcuſsit; cùm longè alia ratio-
: in Eccleſiæ procuratione rem geri, atque in reli-
.iis adminiſtrationibus demonſtrauit; hic enim in-
:enij acie & humana prudẽtia homines freti omnia
ubernant & moderantur: illic verò in ſpiritu oris
ius omnis virtus eorum. Docebat etiam cùm Chri-
:us Dominus à Petro magno ſtudio ſciſcitatus eſſet,
n ſe amaret, trina illa interrogatione ſignificaſſe,
ıihil æquè ſibi charum & acceptum eſſe, ac ſi quis
'ocatus regendarum animarum munus ſuſcepiſſet.
Nunquam eum erraturum, ſi antiquorum patrum
:es geſtas ſibi imitandas putaſſet. Moyſem ijſdem
:auſsis adductum rerũ Iſraeliticarum gubernationẽ
:efugiſſe: perſpecta Dei voluntate, impoſito oneri o-
bedienter ceruicem ſubieciſſe. quanta deindè eſſet
vis obedientiæ, oſtendit; quæ & omnium virtutum
parens & cuſtos ſemper habita eſſet, & pluris quàm o-
mne ſacrificij genus à Deo æſtimata; neque id im-
meritò; propterea quòd in ſacrificijs aliena corpora,
hic verò propria voluntas hoſtia conſtitueretur.

S. Barnabas difficultatũ obiectiones egregiè diluit.

Quemadmodum qui in mari fluctibus turbato, duobus contrarijs & ſæuis ventis iactantur, tandem feruntur, quo vehementior vrget: ſic Narnus, qui & delati muneris magnitudinem, & non recepti culpã perhorreſceret, ancipiti cura diſtractus animo fluctuabat: cùm tandem magis obedientiæ virtute moueretur, inſtanti Barnabæ & cupienti ceſsit.

Simile.

Narnus tandem S. Barnabæ aſſentitur.

Suſcepto munere Paſtorali Narnus in moderãdo populo Bergomati, fideq; propaganda, totum animũ curam, cogitationemque poſuit. Rudem, imperitãq; multitudinẽ à ſuperſtitione abducere, & fidei initijs inſtituere, magni erat negocij; præſertim cũ alij pietatis Chriſtianæ prædicatione ſeditiones excitari, motuſq; & conuerſiones rerum quæri iactarent; alij inſita ſuperbia & contumacia quadam ſingulari, ab Euangelij præceptis diſcreparent: alij ad euertendã Chriſtianam religionem, delẽdoſq; fidei cultores &

Narnus quãtus in Epiſcopatu.

 docto-

doctores inhumana crudelitate raperentur. Vehementer amor multitudinis erga ſuos gubernatores commouetur fama & opinione charitatis & morum ſanctitatis: præſertim, ſi iuſtitia & prudentia cæteros anteire exiſtimentur. ijs virtutibus Narnus illuſtris, reliquarumq; rerum contemptu inſignis, apud pios homines ſolus ſapere & intelligere, & de ſempiterna gloria optimè ſentire & loqui, vniq; Bergomatum ſaluti ſtudere videbatur. quare ſic plurimorum animos ad ſe conuertit, vt eorum iudicijs & omni amoris ſignificatione floreret.

Aptiſſima ſunt arma Præſidum Eccleſiaſticorum, artes, exercitationesque Euangelici ſermonis. Hic enim teſtis eſt ſummæ Dei in nos charitatis, lux veritatis, vita diſciplinæ, magiſter vitæ, nuncius futuræ felicitatis. Huius diuinis ſententijs Narnus inſtructus, diuinæ beneficentiæ magnitudinem illuſtrare; Bergomates ad veram pietatem erudire; elatos reprimere; torpentes excitare; ad ſpem cæleſtis gloriæ cohortari; à vitæ prauitate deterrere: diſparibus tandem hominum morbis diſſimili medicamentorum genere conſulere.

Hoc paterno Narni ſtudio creſcebat in dies ſingulos, mirum in modum fidelium numerus; quique Barnabæ ductu in Eccleſiam aſciti erant, magnopere gaudebant. verùm quò maiorem auctoritatem Narnus ſibi comparabat, eò magis apud eos, qui à fide abhorrebant, quique multitudinis ſtudium contra concitare nitebantur, offendebat. quorum inſidijs, cùm apertis, tum clandeſtinis, Narnus non ſolùm animosè & conſtanter, ſed conſideratè & prudenter occurrebat. itaque & ſi interdum cœtus publicos celebrabat, ſæpius tamen nocturnos conuentus, ſeductosque ab inimicorum conſcientia agebat, locaque abdita & remota ſequebatur. eam ob cauſam, quædam loca humi depreſſa exſtitere, quò frequentes conuenirent, ſecretiusq; de rebus ad fidem pertinentibus agerent. tum primum quoque ſacellum in

Ab infidelibus perſecutionem patitur.

Sacellum conſtruit.

montis

ontis vertice, in quo vrbs ſita eſt, non longè ab eo ʒco, vbi S. Alexandri ædes CCXXXIII. annorũ intervallo poſt conſtructa eſt, Narnus ædificandum curauit. id erat ab idololatrarum perturbationibus remotius. poſteri S. Petri nomine Deo conſecrârunt. ibi Bergomates à Deo precibus opem expoſcebãt; ibi Narnus miſſæ ſacrum faciebat; ibi crebra inter ſe colloquia fideles habebant: ibi Narnus concionando ad ſempiternam patriam iter commonſtrabat. *Iuibi fideles vacant diuinis.*

Hoc ardore charitatis Narnus ſic Bergomatum animos ad pietatis ſtudia incendit, vt eius diſciplina ad multas ætates permanſerit: & ijs temporibus, quæ ſubſecuta ſunt, plurimi diuinarum virtutum præſidio muniti fortiter & conſtanter mortem oppetere, quàm fidem deſerere maluerint. quare turbulentis illis perſecutionum tempeſtatibus, alij horribilem in modum per vrbem raptati, alij ſitu, ſqualore, & intolerabilis pædoris fœditate confecti, alij virgis cæſi, aut fuſtibus contuſi aut diſcerpti, alij aliorum ſuppliciorum inauditas crudelitates perpeſsi, æternæ gloriæ mercedem tulerunt. *Quanta paßi tẽpore perſecutionis.* Narnus cùm multos annos Bergomatem Eccleſiam ſanctiſsimè rexiſſet, quãquã ætate iã ingraueſcebat: tamẽ in precib⁹, ieiunijs, vigilijs, aliiſq; pietatis officijs Deo ſeruiebat, ſpeciemq; veri Paſtoris, quam S. Paulus epiſtolis ad Timotheum & Titũ ſcriptis amplexus eſt, vitæ ſanctitate & doctrina exprimebat. Tantùm verò abſuit, vt vlli ſe oneri ſubduceret, vt ad reliquos labores, peregrinationes quoque adderet. quamuis enim corporis vires affectæ eſſent: tantus tamen pietatis amor inſitus erat, vt viros, locaq; lõginqua, quę ſanctitate & religione nobilitata erant, inuiſeret. non multo poſt Chriſti mortem Iacobus Maior Apoſtolus Herodis iuſſu interfectus eſt. cuius corpus eius ipſius Iacobi diſcipuli ſurripuerunt, & in nauem impoſuerunt. indè cùm ſe mari commiſiſſent, in Hiſpaniam delati ſunt. ibi corpus expoſuerunt, & Compoſtellæ collocarunt. magnificentiſſimum ſta- *Martyrium S. Iacobi Maioris Apoſtoli. Cuius corpus in Hiſpaniã translatum.*

tim templum ei exſtructũ eſt;quod cũ sũma celebritate & religione coleretur,id Narnum obijſſe tradũt, ſanctiſſimas eius Apoſtoli reliquias venerat⁹ in patriam reuerſus eſt;inde ætate grauis,& locorum longinquitate,viarumq; aſperitate defeſſus, in grauem morbum incidit. Eodem tempore Viator Epiſcopus egregia pietate,& admiranda,diuinaq. virtute prędi-tus Brixienſi Eccleſiæ præerat, Brixienſiumque magnam multitudinem ad fidem perduxerat;is cũ Narno neceſſitudine & familiaritate, tum ſtudiorum ſimilitudine cõiunctus erat; ad quem cùm Narnũ exacta iã ætate periculoſa eſſe valetudine allatum eſſet, Bergomum venire maturauit; eius aduentu Narnus magnoperè lætatus eſt. quãuis enim vi morbi corpùs erat oppreſſum, tamen extremum mentis ſenſum ad Eccleſiæ Bergomatis memoriam retinebat,omniaq; quę ei profutura eſſent,animo circumſpectabat. Itaq; cùm ſe paullulum erexiſſet, dextera porrecta,opportunè,inquit,ad nos accedis optime Viator; inſtat enim tẽpus,quo ex hoc carcere illuc demigrem, vbi nihil caducum & mortale reperitur;ad cumulandum id gaudium,quod iã animo percipio, nihil tã deeſt, quam vt ſciam eum mihi ſucceſſurum, qui fluitantẽ adhuc Bergomatis Eccleſiæ nauẽ tẽpeſtatibus aduerſariorum gubernare, & ſaluam in portu collocare poſſit. Quę proſpera tibi ac reipub. Brixienſi euenere, ea diuinæ gratiæ in te collatæ oẽs aſsignãt. trãquillo illic mari non ſolũ Latinus tuus familiaris pietatis ſtudijs ab ineunte ætate imbutus,ſed quilibet alius gubernare poſsit. Hic verò, vbi tẽpeſtas adhuc ſæuit, ſumma cura prouidendum, & præcauendum eſt, nè nauis vento rapta,procellis ſubmergatur. non ſolùm Brixiẽſi,ſed vniuerſæ Eccleſię te natũ eſſe meminiſſe debes. cum Petrus Apoſtolorum princeps, ſe magis humanæ ſocietati profuturum cerneret,ſi Romã petijſſet,conſtituta Eccleſia Antiochena,illuc demigrauit;neque fuit quidquam tã aſperum,tamq;arduum, quod cœptum illius moraretur. Tantus vir, tam

cu mu-

Incidit in morbum S. Narnus.

Viſitatur à viatore Epiſcopo Brixienſi.

imulatus omni gratiarum genere, recenti exemplo, bi documento eſſe debet, vt Bergomatis gregis cuodiam ſuſcipias. quò maior erit ouium numerus, uò magis retia prę multitudine piſcium ſcindētur, ò vberiorem mercedem à Deo conſequere. & fidei :mpora hoc poſtulant, & Eccleſiæ maximè intereſt, anc vrbem talem pręſidem habere; qui, quod tu Briæ optimè præſtitiſti, & ſpicas à lolio purgare, vules à vineis, & lupos ab ouibus arcere poſſit; quare ſi io huic meo ſtudio obſecutum eſſe te ſenſero, æuiſſimo animo hinc decedam.

Hac audita oratione ſtupor Viatorem defixit. rixienſes.n. deſerere, quorum ingentem numerum imo labore & periculo à falſæ religionis cæcitate, ɔſtractum vnicè diligebat, ei magnū ac difficile erat; ı noua onera ſēper ſuſcipere, Petri aut Pauli alicuiꝰ lle putabat: qui omnia omnibus fiebant, vt omnes Deo adiungerent. adiuuabat hoc conſiliū, quod Narus quoq; ita Epiſcopatū geſſerat, vt cuiq; ſuccedēti ō facilis fauor futurus eſſet. rurſus negare ei quem ımopere vereretur; præſertim Dei verbis petenti, ꞇ ſalutē ouium in periculo verſantiū quærenti, durū dmodum videbatur. Hæc res cum Viatorē incertū, ɔlicitumq; haberet; tandem & auctoritate viri, & inveterata pietatis & ſapiētiæ fama cōmotus ſe factuū, quod Narnus rogaſſet, pollicetur; Narnumq; coortatur, vt bono ſit animo: quippè qui tanquam ex ɔga & turbulēta nauigatione in portū eſſet vēturus, aborūq; & periculorū præmia percepturus. Interim emitus ingēs omnium circumſtantiū exortus eſt; cū Narnus extremū ſpūm redditurus, lacrymas mittite, nquit, atq; hæc ſuprema mentibus veſtris mādate: vt Viatori obtēperetis vos hortor, quē vos nullo modò leſerturū certò ſcio; & omnes velut vnum corpus in ōe conſentiatis: ille capitis vos mēbrorū vicē præletis. quòd ſi in vnū cōſulatis, fides quotidie magis oaleſcet, nec aduersꝰ cōſentiētes vllus impiꝰ aut idoolatra ſatis erit validus; diſſenſiones aūt aduerſanibus, & inſidiantibus maximè opportunæ ſunt. Has

Viator Antiſtes Brixienſis, ad inſtantiam S. Narni, ſuſcipit & curam Epiſcopatus Bergomēſis.

Circà nouiſſimas ſuos adhortatur S. Narnus.

Digitized by Google

velut parentis voces cùm audirent, manare omnibus mœrore lachrymæ. Paulòpoſt Narnus ad cælum erectis oculis, cogitationeq; ad Deum intenta ſpiritum reddidit, anno à Chriſto nato LXXV. ſi ſuperiorum ſcriptorum auctoritate ſtandum ſit, eum XXX. annos Eccleſiæ Bergomati præfuiſſe dicemus. ſi ſubductam temporum rationem ſequi malimus, eum hoc temporis ſpacium non expleſſe credemus. hunc cùm fideles diu multumq; luxiſſent, in ſacello, quod exſtruxerat, ſepelierunt. cùm aliorum miraculorum magnitudine, tum curationum gloria Deus eius ſanctitatem teſtatiſſimam eſſe voluit in ſepulcro, vbi erat conditus aqua iugis manabat: quæ neque ſolito magis augeretur, aut ſuperfunderetur, neque hauſta minueretur; hanc ſi qui grauioribus morbis affecti ebibiſſent, ſtatim recreabantur. Huius rei Cremenſis mulier inſigne documentum proximè dedit; quæ oculis capta, cùm ad S. Narni ſepulchrum adducta eſſet, aqua hauſta, lotiſq; oculis, aſpectum, quem amiſerat, recepit.

Moritur Sacer Antiſtes.

Locus ſepultuæ eius, miraculis celebris.

VITA S. GEBEHARDI, EPISCOPI Conſtantienſis; & Monaſterij, quod Petri Domus, ſeu Petershuſen appellatur fundatoris; ex ea quæ eſt penès I. D. Henricum Caniſium. Obijt anno Domini 996. Imperante Ottone, eius nominis Tertio.

Ioan. Molã. In Add. Martyr. Vſuardi.

BEatus Gebehardus nobiliſſima Alamannorũ ſtirpe, patre videlicet Vzone vel Huozone nomine, Rhetianorum Comite extitit oriundus. Quem mater dum geſtaret in vtero, morte debitum exigente, languore correpta eſt. In extremis verò poſita ſuis indicauit hominibus, viuum ſcilicet in vtero geſtare ſe infantem, rogatque vt anima exhalata ventrem ſibi incidant, infantulum tollant, calido aruinæ globo inuoluant, Deiq; prouidentiæ cautiſſimè cuſtodiant. Quæ

17 Auguſti.

Patria & Parentes eius.

ſuæ omnia vt ipſa rogauerat completa ſunt. Hora
ıt em adueniente, qua infans naſci debuiſſet, ſi ma-
:rno vtero foueri licuiſſet, vocem emiſit infantu-
ıs; indeque cognitum eſt reuoluendum, lucique red- *Mirabilis ortus eius.*
:ndum fore. Tulerunt ergò infantulum & nutrici
ommendauerunt; adultumq; literis tradiderunt.
unc puer cœpit bonæ indolis eſſe, & ceu prudentiſſi-
ıa apis per multigenos flores mella, ita ille per di-
:rſas ſacræ ſcripturæ paginas, in alueario cordis
ılciſonas congerebat ſententias, quibus poſtmodũ
opulorum dulcificaret fauces.

Cum autem puerilia tranſcẽdiſſet iura, & iuueni-
m vitam attigiſſet, Dei cœpit frequentare contu-
:rnia; & præcipuè beati ac Deo digni Sacerdotis
onradi Conſtantienſis Epiſcopi; cuius etiam fami- *Primordia eius.*
ariſſimus pediſſequus extitit; vt videlicet in eius
:obitate diſceret, quicquid adhuc in eius moribus
nendandum foret. Sciebat enim ſcriptum eſſe; *Pſal. 17. & 100.*
m ſancto ſanctus eris, & cum viro innocente innocẽs eris,
cum peruerſo peruerſus eris; ideò & prauorum fugie-
at conſortia, dicens cum Propheta: *Oculi mei ad fide-*
terræ, vt ſedeam cum eis: *& ambulanti in via im-*
ıculata huic miniſtrabam.

Vnde & Spiritus ſanctus dignatus eſt ſuis de eo
ænuntiare fidelibus quod iugum portaturus Do-
ini, & pater familias in domo Domini futurus eſ-
. Deniq; cum Conradus die quodam cum ſuis reſi-
ret, & cauſa exiſtente, domum ad horam fuiſſet e-
eſſus, vir Domini Gebehardus, iocandi gratia, vt
ri ſolet, venit & ſedit in loco, de quo Epiſcop⁹ fue- *Prædicitur futurus Epiſcopus.*
: digreſſus. Ingrediens autem inopinatè Epiſco-
s, & videns Gebehardum ſuum occupantem locũ,
ridendo, vt fertur, ad eum locutus eſt. Eia, inquit,
:beharde, quam cito meum anticipare voluiſti lo-
m? ſed non ita erit; non enim tibi poſt me, ſed alte-
debetur. Illo verò aſſumpto, te Dominus ſuarum
ium rectorem prædeſtinauit atque Paſtorem.
ınc autem Prophetiam veracem eſſe, rei exitus ap-
probauit.

Digitized by Google

probauit. Nā beatiſsimo Conrado ad Dominū trāſlato: *Bamenoldus ei in Epiſcopatum ſucceſſit; qui pl⁹ minus quatuor præfuit annis; quo defuncto, Clerus, Senatus, populuſque Conſtantienſis Gebehardum ſibi Paſtorem vnanimiter delegerunt; ipſam verò electionem ſummo Paſtori acceptabilem, atque ſuis ouibus Paſtorem hunc etiam ab ipſo Domino prædeſtinatum fuiſſe, euidenti ſigno monſtratum eſt.

*Alij, Gaminolphus.

Omnium votis eligitur in Epiſcopū Conſtantienſem.

Erat namque in eadem Eccleſia imago ſanctæ Dei genitricis Mariæ ligneæ inſculpta tabulæ; quæ beato viro in ſomnis viſa eſt virgam præbuiſſe Paſtoralem, eique præcepiſſe, vt Dominicum gregem paſceret, eique paſcua vitæ monſtraret æternæ. Otto etiam eiuſdem nominis ſecundus Imperator, audiens obitum Conſtantienſis Epiſcopi, conſenſumque populi in electione venerandi viri Gebehardi, gratulabundus ei baculum cum Pontificali annulo direxit, præcipiens vt cum ouium ſubiectione Gebehardo omnes obedirent, eumque ſibi datum à Domino Pontificem gauderent; Erat enim idem vir Domino Imperatori familiariſsimus, eo quod Compater eius eſſet, ideoque gaudebat quod occaſionem inueniſſet ad hoc eum promouendi, quod iam dudum concupierat, & ad quod eum digniſsimum omni vitæ ſanctimonia decernebat. Canonica electione peracta, vnctuſque vnguento ſanctificationis, quod *de capite deſcendit in barbam Aaron*, cœpit vir Domini, boni Paſtoris imitari exemplum, mercenarij deuitare perfidiam; talentum ſibi creditum cum lucro reportare, omni mentis anniſu ſatagere, omni virtuti operam dare, ſicut decebat Domini diſpenſatorem: bonus, pius, pudicus, ſobrius, caſtus, & , vt breuiter dicam, omni bonitate conſpicuus vniuerſo morum decore ornatus. *Ibat enim de virtute in virtutem* vt videret *Domini decorem in Sion. Omni cuſtodia ſeruabat cor ſuum*, illud attendens quod Dominus in Euangelio ait: *Beati mundo corde*

Otto Imperator ei congratulatur.

Laudabiliſſimè præeſt.

corde quoniam ipſi Deum videbunt: omnibus omnia factus eſt, vt omnes ſaluos faceret, omnia autem faciebat propter Deum, vt hæres eius fieret, cohæres autem Chriſti.

Sed quia de nobiliſsimis & ditiſsimis fuerat parentibus, qui ſibi fratribuſque ſuis multitudinem copioſam prædiorum reliquerant, (ſicut eſt humana auaritia, quæ diuitijs non impletur) fratres eius ſibi vendicabant vniuerſa, nec fratri quicquam dederant de ſibi relicta ſubſtantia. Vir autem Dei non cupiditate prædiorum, ſed Dei, cui ea tradere cupiebat, amore ſuccenſus, ſuam partem poſſeſsionum à fratribus ſibi dari poſtulabat. Illis autem negantibus, vi extorſit ab eis, vt omnia æqua lance diuiderent; nec quicquam eorum, quod ſuæ contigerat ſorti, permiſit habere. Hæc verò non malitia ſed diuino zelo, ainmo inardeſcente peragebat; nè forſè fratres periculum ſuæ incurrerent animæ, ſi aliquid ſibi iniuſtè vſurpatum poſsiderent. Peracta autem hac hereditaria diuiſione, vir Domini Gebehardus, animo reuoluens illam ſententiam, qua Saluator in Euangelio ait: *Vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cælo: Et, niſi quis renũtiauerit omnib⁹, quæ poſſidet, nõ poteſt meus eſſe diſcipulus*; Suis ex prædijs Monaſterium ſancti Gregorij Papæ in ripa Rheni fluminis iuxta Conſtantiam Ciuitatem conſtruxit; Anno Dominicę Incarnationis 983. Epiſcopatus ſui 4. deputatis illic duodenis fratribus, qui die noctuq; diuinis ibidem aſſiſterent officijs; quibus ſufficienter victum veſtitumque ſuis ex facultatibus miniſtrari conſtituit. De terrena ergò ſubſtantia ſibi nihil reſeruauit, ſed cuncta Chriſti pauperibus fideliter erogauit, ſicut ſcriptũ eſt: *Diſperſit dedit pauperibus, iuſtitia eius manet in æternum*; theſaurizare ſibi noluit in terra, vbi neſciret, cui congregaret, ſed theſaurizabat ſibi theſauros in cœlo, vbi nec *Ærugo, nec tinea demolitur*, vbi *fures non effodiunt, nec furantur.*

Fratres ſuos Germanos cogit bona parentum æqualiter diuidere.

Excitat Monaſterium S. Gregorij Papæ, propè Conſtantiã.

Pſal. 111.

Cum

ıagnificis ſanctorum reliquijs cumulauit; inter uas etiam brachium ſancti Philippi Apoſtoli ab)ttone tertio imperatore ſibi cum alijs plurimis ɔndonatum, ſummo ſtudio ibidem collocauit. umque ſummo ſtudio ſanctorum reliquias & cæ:ra quæque ad diuinum cultum pertinentia vndi-ıe ex diuerſis locis congregaret, eiuſdem rei gratiâ iam Romam properauit, vt & de Apoſtolorum liınibus, ſanctorum exuuias, priuilegiumquè liber-tis perciperet; quod & magnificè impetrauit.

Ibidem præter alia, recond. brachium S. Philippi Apoſtoli.

Romam proficiſcitur pro Reliquijs & priuilegio.

Inter cæteras verò, quas Papa Ioannes beato viro nctorum dedit reliquias, Caput quoque ſanctiſſiıi Papæ ei condonauit Gregorij; ſed hoc paucis ntûm & ſibi familiariſſimis cognoſcentibus; vir ıtem Dei tanto munere accepto, maximo delibuıs gaudio, feſtinus vrbem egreditur, verens hoc, ıod etiam contigiſſet, niſi diuina miniſtratione ofectus fuiſſet. Romani enim cognoſcentes ſe nto pignore priuatos, ſe quaſi orbatos gementes, ıitatem egreſſi, virum Dei vnanimiter proſeıuntur. Quod ille ſentiens fugam iniuit, fugienıque Placentiæ ad Padum fluuium vſque peruenit; ıem in immenſum excreuiſſe inuenit, nauemque :era in parte fluminis conſiſtere doluit; cumque ıllum adeſſe conſpiceret, qui nauim aduehere poſſet; iam iamque inſequentes ſe aduenire formiret, quòd tunc ſolùm ſubſidij nouerat, ad arma oionum confugit, ſeſeque in ripa fluminis Deo ɔplicem dedit; quem mox ſe inuocantem Chriſtus tribulatione dilatauit: quia *oculi Domini ſuper iuſ, & aures eius in preces eorum*, & adhuc eo clamandixit: Ecce adſum; illo namque orante & omnitentis Dei miſericordiam implorante, vt ſi voıtatis ipſius eſſet quatenùs iſtæ ſanctorum exue ad locum deſtinatum peruenirent, ſibi in hoc :eſſitatis articulo ſubueniret, Mirum dictu Padus ıubmiſit, & per medium ſuimet ſanctiſſimo viro : commodum patefecit, & ſicut de Iſraelitico po-

Donatur à Papa Ioanne, capite S. Gregorij Papæ, præter cætera.

Digitized by Google

ties perturbaret, & eſſet ſicut ſcriptum eſt; *Nihil deeſt timentibus eum*; ſciebat enim ſcriptum: *Propter inopiã deliquerunt multi*, & ideo prouidebat illis interius exteriuſq;, quæque erant neceſſaria; nè inopia vrgente cum periculo animæ ſubſidium quærerent huius vitæ, & ipſe pro hoc non beneficium, ſed à diſtricto iudice Deo gehennæ tuliſſet ſupplicium. *Attendant hæc præſidentes.*

Cum autem quodam die in ſæpè dicto deambularet loco, obuium habuit quendam claudum eiuſdem loci incolam, qui curuatis ad terram genibus & ſcabellulis, quæ manibus geſtabat, caput à terra ſuſtentabat, in modumque quadrupedis omni corpore curuus deambulabat. Is autem peritiſſimus erat in omni ſculptura lignorum, ſicuti etiam in eiuſdẽ Baſilicę valuis melius addiſci poterit. Hunc ergo cum venerabilis vidiſſet Pontifex, ait ad eum; homo cur manibus, genibuſque tellurem premis, nec rectis graderis plantis? ſcitis ait, ſcitis dudum Domine, quod Dei debilitatus iudicio, erectus quoquã greſſum mouere nequeo. At ille, baculum, quem manu geſtabat, claudo porrigens, ſume, inquit, & in hoc te ſuſtenta, rectoque curſu deinceps ambula: ille autem ſumens baculum, ſuper eo ſe erexit, nouiſque, gaudendo, Dominumque laudando, greſſibus currere cœpit; ô virum ineffabilem & principibus Apoſtolorum, Petro videlicet atque Paulo, comparandum; quorum vnus claudum ad Speciosãm portam templi iacentem & mendicantem erexit; alter verò dormitantem Eutychum & de tertio cænaculo in inferiora cadentem viuum reddidit atque ſaluum: Cæterũ cùm bonorum remunerator operum, famulum ſuum de turbulento huius mundi ſalo ad portum perpetuæ quietis educere decreuiſſet, moleſtia corporali eum pulſauit; cumq; languor corporis ingraueſceret, & ſe de hoc ſeculo citius migraturum præſenſiſſet, rogauit, ſe in templo, quod ipſe fabricârat, ſepeliri; nam tunc temporis in Conſtantienſi morabatur ciuitate; in qua etiam hæc eadem eum infirmitas occupauerat. Languore autem ad vitalia veni- *Claudũ mirabiliter ſanat.*

Migrat in cælum Sacer Antiſtes.

ente, Anno Chriſti Domini 996. Epiſcopatus verò ſui 16. Imperante Ottone eius Nominis tertio, ſexto Calendas Septembris, viam vniuerſæ carnis ingreſſus eſt; Angelicisq;, vt verè credendum eſt, manibus euectus, talentum ſibi creditum Domino duplicatum repræſentauit, & ab ipſo auctore audire promeruit; *Eugè ſerue bone & fidelis, quia in modico fidelis fuiſti: ſuper multa te conſtituam; intra in gaudium Domini tui.* Cum ergò lotus ac ſacerdotalibus, vt moris eſt, veſtibus indutus & feretro impoſitus ad Eccleſiam fuiſſet deportatus, diſſenſio exorta eſt, vtrum in ipſa Eccleſia, ſponſa videlicet ſua, an vti ipſe rogauerat, in ea, quæ ab ipſo conſtructa fuerat, debuiſſet tumulari. Illis verò ita inter ſe altercantibus, alijs quidem eius petitionem implere cupientibus, alijs verò tanti paſtoris exuuiis carere dolentibus, tandem maior minorem vicit partem, quæ ſe ſui patris reliquijs exorbitare nolle clamabat & decreuerunt eum in eodem loco ſepeliri.

Accedentes autem hi, qui ad portandum feretrum deputati fuerant, loculum leuare atque ad præparatum ſepulchrum deferre conabantur; cumque brachia tenderent ad feretrum, cœperunt toto corpore tremere, ac immenſo pauore concuti; ita, vt etiam penè humano amiſſo ſenſu, amentes efficerentur, tantoque pondere ipſum depreſſum eſt feretrum vt humanis viribus moueri nequiuiſſet; tunc omnes qui aderant, hoc miraculo perterriti, cœperunt dicere illum ſepulchri locum à Deo ſibi prædeſtinatum non fuiſſe; tandemque diuino correcti iudicio, decreuerunt, eum, vbi ipſe rogauerat, ſepeliendum fore. Portitores autem iterum accedentes, cum omni velocitate loculum leuauerunt, atque omnis illi priſtina grauitudo ita ex toto immutata eſt, vt penè nil ponderis ſe portare præſenſiſſent.

Sepultura eius miraculis illuſtrata.

Cum autem ianuam eiuſdem egrederentur Eccleſiæ, aliud non minus miraculum diuina monſtrare dignata eſt miſericordia. Nam columba quædam

dam

Digitized by Google

dam cunctis cernentibus auolauit, & ſuprà beati viri, nullo abigente conſedit feretrum. indeque non receſſit, donec tranſnauigato flumine, Eccleſiam ſancti Gregorij ingreſſi fuiſſent. Quam mox, vt intrauerunt, columba, quæ videbatur, diſparuit, eamque nullus deinceps videre præualuit; tantique odoris fragrantia eos illic excepit, vt omnes ſe quaſi renouatos crederent, nulluſque ſe vnquàm aliquid, quod tanti eſſet odoris, præſenſiſſe memorarit. Quæ etiam fragrantia tamdiu ſuper ſanctum corpus permanſit, quouſque eum maximo cum honore in Meridiana parte eiuſdem templi ſepulturæ tradiдiſſent: eius autem tumbæ tale Epitaphium aureis ſubſcripſerunt characteribus.

Epitaphium eius.

DEbita pars terræ fallentia tempora ſperne:
Et memorare viæ quam teſtatur cinis iſte.
Gentis honor noſtræ iacet hic, gentis dolor
Præfuit huic vrbi, cuncto ſed profuit orbi. (atque.
Hancque Deo Sedem Templi fundauit & ædem.
Parti terrenæ Deus ignoſcens miſerere:
Redde vicem iuſtè, quia te dilexerat iſte.

Porrò vti in viuis, ſic & ab obitu Sanctum ſuum Deus mirificauit, ſubſequentibus ſignis; cæcos illuminando, dæmoniacos liberando, aliiſque ægritudinibus afflictos, priſtinæ ſoſpitati reſtituendo.

MARTYRIVM SS. GEORGII DIAconi, & ſociorum cordubenſium; Ex eo quod extat penès V. P Laurent. Surium. paſſi ſunt ſub Abdirama Saracenorum Rege: qui regnauit in Hiſpanijs Anno Dom. 725 &c. vt patet Tom. 9. Annal. C. Baronij.

Ioannes Molan. in Not. Martyr. Vſuardi.

QVod Magiſter noſter & Dominus prædixerat, quòd multi ab Oriente & Occidente venientes recumberent cum Abraham, Iſaac, Iacob in regno cælorum, id certis contuemur in-

Auguſt 27. S. Georgius Bethlemita quo tempore

velut parentis voces cùm audirent, manare omnibus mœrore lachrymæ. Paulòpoſt Narnus ad cælum erectis oculis, cogitationeq; ad Deum intenta ſpiritum reddidit, anno à Chriſto nato LXXV. ſi ſuperiorum ſcriptorum auctoritate ſtandum ſit, eum XXX. annos Eccleſiæ Bergomati præfuiſſe dicemus. ſi ſubductam temporum rationem ſequi malimus, eum hoc temporis ſpacium non expleſſe credemus. hunc cùm fideles diu multumq; luxiſſent, in ſacello, quod exſtruxerat, ſepelierunt. cùm aliorum miraculorum magnitudine, tum curationum gloria Deus eius ſanctitatem teſtatiſſimam eſſe voluit in ſepulcro, vbi erat conditus aqua iugis manabat: quæ neque ſolito magis augeretur, aut ſuperfunderetur, neque hauſta minueretur; hanc ſi qui grauioribus morbis affecti ebibiſſent, ſtatim recreabantur. Huius rei Cremenſis mulier inſigne documentum proximè dedit; quæ oculis capta, cùm ad S. Narni ſepulchrum adducta eſſet, aqua hauſta, lotiſq; oculis, aſpectum, quem amiſerat, recepit.

Moritur Sacer Antiſtes.

Locus ſepultuæ eius, miraculis celebris.

VITA S. GEBEHARDI, EPISCOPI Conſtantienſis; & Monaſterij, quod Petri Domus, ſeu Petershuſen appellatur fundatoris; ex ea quæ eſt penès I. D. Henricum Caniſium. Obijt anno Domini 996. Imperante Ottone, eius nominis Tertio.

Ioan. Molā. In Add. Martyr. Vſuardi.

17 Auguſti.

BEatus Gebehardus nobiliſſima Alamannorũ ſtirpe, patre videlicet Vzone vel Huozone nomine, Rhetianorum Comite extitit oriundus. Quem mater dum geſtaret in vtero, morte debitum exigente, languore correpta eſt. In extremis verò poſita ſuis indicauit hominibus, viuum ſcilicet in vtero geſtare ſe infantem, rogatque vt anima exhalata ventrem ſibi incidant, infantulum tollant, calido aruinæ globo inuoluant, Deiq; prouidentiæ cautiſſimè cuſtodiant. Quæ

Patria & Parentes eius.

Digitized by Google

uæ omnia vt ipſa rogauerat completa ſunt. Hora
ıt em adueniente,qua infans naſci debuiſſet, ſi ma-
rno vtero foueri licuiſſet, vocem emiſit infantu-
s;indeque cognitum eſt reuoluendum, lucique red-
:ndum fore. Tulerunt ergò infantulum & nutrici
ımmendauerunt; adultumq; literis tradiderunt.
unc puer cœpit bonæ indolis eſſe,& ceu prudentiſſi-
a apis per multigenos flores mella,ita ille per di-
:rſas ſacræ ſcripturæ paginas, in alueario cordis
ılciſonas congerebat ſententias, quibus poſtmodū
ɔpulorum dulcificaret fauces.

Mirabilis ortus eius.

Cum autem puerilia tranſcēdiſſet iura,& iuueni-
m vitam attigiſſet, Dei cœpit frequentare contu-
:rnia; & præcipuè beati ac Deo digni Sacerdotis
onradi Conſtantienſis Epiſcopi;cuius etiam fami-
ariſſimus pediſſequus extitit; vt videlicet in eius
:obitate diſceret, quicquid adhuc in eius moribus
nendandum foret. Sciebat enim ſcriptum eſſe;
ım ſancto ſanctus eris, & cum viro innocente innocēs eris,
cum peruerſo peruerſus eris; ideò & prauorum fugie-
at conſortia,dicens cum Propheta: *Oculi mei ad fide-*
i terræ, vt ſedeam cum eis : *& ambulanti in via im-*
ıculata huic miniſtrabam.

Primordia eius.

Pſal.17. & 100.

Vnde & Spiritus ſanctus dignatus eſt ſuis de eo
ænuntiare fidelibus quod iugum portaturus Do-
ini,& pater familias in domo Domini futurus eſ-
:.Deniq; cum Conradus die quodam cum ſuis reſi-
ret,& cauſa exiſtente, domum ad horam fuiſſet e-
eſſus, vir Domini Gebehardus,iocandi gratia, vt
ri ſolet,venit & ſedit in loco,de quo Epiſcop⁹ fue-
t digreſſus. Ingrediens autem inopinatè Epiſco-
s,& videns Gebehardum ſuum occupantem locū;
ɔridendo,vt fertur,ad eum locutus eſt.Eia, inquit,
:beharde,quam cito meum anticipare voluiſti lo-
m?ſed non ita erit;non enim tibi poſt me, ſed alte-
debetur.Illo verò aſſumpto, te Dominus ſuarum
ium rectorem prædeſtinauit atque Paſtorem.
ınc autem Prophetiam veracem eſſe,rei exitus ap-
probauit.

Prædicitur futurus Epiſcopus.

Digitized by Google

probauit. Nã beatiſſimo Conrado ad Dominũ trãſlato: *Bamenoldus ei in Epiſcopatum ſucceſſit; qui pl' minus quatuor præfuit annis; quo defuncto, Clerus, Senatus, populuſque Conſtantienſis Gebehardum ſibi Paſtorem vnanimiter delegerunt; ipſam verò electionem ſummo Paſtori acceptabilem, atque ſuis ouibus Paſtorem hunc etiam ab ipſo Domino prædeſtinatum fuiſſe, euidenti ſigno monſtratum eſt.

** Alij, Caminolphus.*

Omnium votis eligitur in Epiſcopũ Conſtantienſem.

Erat namque in eadem Eccleſia imago ſanctæ Dei genitricis Mariæ ligneæ inſculpta tabulæ; quæ beato viro in ſomnis viſa eſt virgam præbuiſſe Paſtoralem, eique præcepiſſe, vt Dominicum gregem paſceret, eique paſcua vitæ monſtraret æternæ. Otto etiam eiuſdem nominis ſecundus Imperator, audiens obitum Conſtantienſis Epiſcopi, conſenſumque populi in electione venerandi viri Gebehardi, gratulabundus ei baculum cum Pontificali annulo direxit, præcipiens vt cum ouium ſubiectione Gebehardo omnes obedirent, eumque ſibi datum à Domino Pontificem gauderent; Erat enim idem vir Domino Imperatori familiariſsimus, eò quod Compater eius eſſet, ideoque gaudebat quod occaſionem inueniſſet ad hoc eum promouendi, quod iam dudum concupierat, & ad quod eum digniſsimum omni vitæ ſanctimonia decernebat. Canonica electione peracta, vnctuſque vnguento ſanctificationis, quod *de capite deſcendit in barbam Aaron,* cœpit vir Domini, boni Paſtoris imitari exemplum, mercenarij deuitare perfidiam; talentum ſibi creditum cum lucro reportare, omni mentis anniſu ſatagere, omni virtuti operam dare, ſicut decebat Domini diſpenſatorem: bonus, pius, pudicus, ſobrius, caſtus, &, vt breuiter dicam, omni bonitate conſpicuus vniuerſo morum decore ornatus. *Ibat enim de virtute in virtutem* vt videret *Domini decorem in Sion. Omni cuſtodia ſeruabat cor ſuum,* illud attendens quod Dominus in Euangelio ait: *Beati mundo corde*

Otto Imperator ei congratulatur.

Laudabiliſſimè præeſt.

rde quoniam ipſi Deum videbunt :omnibus omnia factus ; vt omnes ſaluos faceret, omnia autem faciebat opter Deum, vt hæres eius fieret, cohæres autem hriſti.

Sed quia de nobiliſsimis & ditiſsimis fuerat pantibus, qui ſibi fratribuſque ſuis multitudinem piosam prædiorum reliquerant, (ſicut eſt humana aritia, quæ diuitijs non impletur) fratres eius ſibi ndicabant vniuerſa, nec fratri quicquam dederant ſibi relicta ſubſtantia. Vir autem Dei non cupitate prædiorum, ſed Dei, cui ea tradere cupiebat, nore ſuccenſus, ſuam partem poſſeſsionum à fraibus ſibi dari poſtulabat. Illis autem negantibus, i extorſit ab eis, vt omnia æqua lance diuident; nec quicquam eorum, quod ſuæ contigerat rti, permiſit habere. Hæc verò non malitia ſed uino zelo, animo inardeſcente peragebat; nè for- fratres periculum ſuæ incurrerent animæ, ſi aliid ſibi iniuſtè vſurpatum poſsiderent. Peracta item hac hereditaria diuiſione, vir Domini Gehardus, animo reuoluens illam ſententiam, qua luator in Euangelio ait: *Vade, vende omnia quæ ibes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cælo:* , *niſi quis renũtiauerit omnib⁹, quæ poſſidet, nõ poteſt me- eſſe diſcipulus*; Suis ex prædijs Monaſterium ſancti regorij Papæ in ripa Rheni fluminis iuxta Conantiam Ciuitatem conſtruxit; Anno Dominicæ Inrnationis 983. Epiſcopatus ſui 4. deputatis illic odenis fratribus, qui die noctuq; diuinis ibidem ſiſterent officijs; quibus ſufficienter victum veſtimque ſuis ex facultatibus miniſtrari conſtituit. De rrena ergò ſubſtantia ſibi nihil reſeruauit, ſed cun- a Chriſti pauperibus fideliter erogauit, ſicut ſcriptũ t: *Diſperſit dedit pauperibus, iuſtitia eius manet in æternm*; theſaurizare ſibi noluit in terra, vbi neſciret, cui ngregaret, ſed theſaurizabat ſibi theſauros in cœlo, i nec *Ærugo, nec tinea demolitur*, vbi *fures non effodit, nec furantur.*

Fratres ſuos Germanos cogit bona parentum æqualiter diuidere.

Excitat Monaſterium S. Gregorij Papæ, propè Conſtantiã.

Pſal. 111.

Cum

ıgnificis ſanctorum reliquijs cumulauit; inter as etiam brachium ſancti Philippi Apoſtoli ab tone tertio imperatore ſibi cum alijs plurimis ıdonatum, ſummo ſtudio ibidem collocauit. mque ſummo ſtudio ſanctorum reliquias & cæa quæque ad diuinum cultum pertinentia vndi: ex diuerſis locis congregaret, eiuſdem rei gratiâ ım Romam properauit, vt & de Apoſtolorum linibus, ſanctorum exuuias, priuilegiumque liberş perciperet; quod & magnificè impetrauit. Inter cæteras verò, quas Papa Ioannes beato viro ctorum dedit reliquias, Caput quoque ſanctiſſi-Papæ ei condonauit Gregorij; ſed hoc paucis tùm & ſibi familiariſſimis cognoſcentibus; vir em Dei tanto munere accepto, maximo delibugaudio, feſtinus vrbem egreditur, verens hoc, od etiam contigiſſet, niſi diuina miniſtratione ıfectus fuiſſet. Romani enim cognoſcentes ſe to pignore priuatos, ſe quaſi orbatos gementes, itatem egreſſi, virum Dei vnanimiter proſeıntur. Quod ille ſentiens fugam iniuit, fugienque Placentiæ ad Padum fluuium vſque peruenit; m in immenſum excreuiſſe inuenit, nauemque ra in parte fluminis conſiſtere doluit; cumque lum adeſſe conſpiceret, qui nauim aduehere poſſet; iam iamque inſequentes ſe aduenire formiet, quòd tunc ſolùm ſubſidij nouerat, ad arma oonum confugit, ſeſeque in ripa fluminis Deo plicem dedit; quem mox ſe inuocantem Chriſtus ribulatione dilatauit: quia *oculi Domini ſuper iu- & aures eius in preces eorum*, & adhuc eo clamanixit: Ecce adſum; illo namque orante & omnientis Dei miſericordiam implorante, vt ſi votatis ipſius eſſet quatenùs iſtæ ſanctorum exuad locum deſtinatum peruenirent, ſibi in hoc eſſitatis articulo ſubueniret, Mirum dictu Padus ıbmiſit, & per medium ſuimet ſanctiſſimo viro commodum patefecit, & ſicut de Iſraelitico populo

Ibidem præter alia, recond. brachium S. Philippi Apoſtoli.

Romam proficiſcitur pro Reliquijs & priuilegio.

Donatur à Papa Ioanne, capite S. Gregorij Papæ, præter cætera.

ies perturbaret, & eſſet ſicut ſcriptum eſt; *Nihil deſt timentibus eum*; ſciebat enim ſcriptum: *Propter inoiā deliquerunt multi*, & ideo prouidebat illis interius xteriuſq;, quæque erant neceſſaria; nè inopia vrgen: cum periculo animæ ſubſidium quærerent huius itæ, & ipſe pro hoc non beneficium, ſed à diſtricto ıdice Deo gehennæ tuliſſet ſupplicium.

Attendant hæc præſidentes.

Cum autem quodam die in ſæpè dicto deambuıret loco, obuium habuit quendam claudum eiuſ:m loci incolam, qui curuatis ad terram genibus ſcabellulis, quæ manibus geſtabat, caput à terra ſtentabat, in modumque quadrupedis omni corore curuus deambulabât. Is autem peritiſſimus erat omni ſculptura lignorum, ſicuti etiam in eiuſdē ıſilicę valuis melius addiſci poterit. Hunc ergo cum nerabilis vidiſſet Pontifex, ait ad eum; homo cur anibus, genibuſque tellurem premis, nec rectis aderis plantis? ſcitis ait, ſcitis dudum Domine, ıod Dei debilitatus iudicio, erectus quoquā greſn mouere nequeo. At ille, baculum, quem manu ſtabat, claudo porrigens, ſume, inquit, & in hoc te tenta, rectoque curſu deinceps ambula: ille autem nens baculum, ſuper eo ſe erexit, nouiſque, gaundo, Dominumque laudando, greſſibus currere :pit; ô virum ineffabilem & principibus Apoſtolon, Petro videlicet atque Paulo, comparandum; orum vnus claudum ad Speciosam portam templi entem & mendicantem erexit; alter verò dormiıtem Eutychum & de tertio cænaculo in inferio:adentem viuum reddidit atque ſaluum: Cæterū n bonorum remunerator operum, famulum ſuı de turbulento huius mundi ſalo ad portum peruæ quietis educere decreuiſſet, moleſtia corporali n pulſauit; cumq; languor corporis ingraueſceret, ſe de hoc ſeculo citius migraturum præſenſiſ.rogauit, ſe in templo, quod ipſe fabricârat, ſeiri; nam tunc temporis in Conſtantienſi moraur ciuitate; in qua etiam hæc eadem eum infir:as occupauerat. Languore autem ad vitalia veni-

Claudū mirabiliter ſanat.

am cunctis cernentibus auolauit, & ſuprà beati vi-
i, nullo abigente conſedit feretrum. indeque non
ceſſit, donec tranſnauigato flumine, Eccleſiam
ncti Gregorij ingreſſi fuiſſent. Quam mox, vt in-
auerunt, columba, quæ videbatur, diſparuit, eam-
ie nullus deinceps videre præualuit; tantique o-
oris fragrantia eos illic excepit, vt omnes ſe quaſi
nouatos crederent, nullúſque ſe vnquàm aliquid,
iod tanti eſſet odoris, præſenſiſſe memorarit. Quæ
iam fragrantia tamdiu ſuper ſanctum corpus per-
anſit, quouſque eum maximo cum honore in
eridiana parte eiuſdem templi ſepulturæ tradi-
ſſent: eius autem tumbæ tale Epitaphium au-
s ſubſcripſerunt characteribus.

Epitaphium eius.

D Ebita pars terræ fallentia tempora ſperne:
Et memorare viæ quam teſtatur cinis iſte.
entis honor noſtræ iacet hic, gentis dolor
æfuit huic vrbi, cuncto ſed profuit orbi. (atque.
neque Deo Sedem Templi fundauit & ædem.
rti terrenæ Deus ignoſcens miſerere:
dde vicem iuſtè, quia te dilexerat iſte.

Porrò vti in viuis, ſic & ab obitu Sanctum ſuum
us mirificauit, ſubſequentibus ſignis; cæcos illu-
nando, dæmoniacos liberando, aliiſque ægritu-
ibus afflictos, priſtinæ ſoſpitati reſtituendo.

Ioannes Molan. in Not. Martyr. Vſuardi.

ARTYRIVM SS. GEORGII DIA-
i, & ſociorum cordubenſium; Ex eo quod extat ės V. P Laurent. Surium. paſſi ſunt ſub Aodi-rama Saracenorum Rege: qui regnauit in Hiſpaniis Anno Dom. 725 &c. vt patet Tom. 9. Annal. C. Baronij.

Auguſt 27. S. Georgius Bethlemita quo tempore

D Vod Magiſter noſter & Dominus prædixe-
rat, quòd multi ab Oriente & Occidente ve-
nientes recumberent cum Abraham, Iſaac,
acob in regno cælorum, id certis contuemur in-
dicijs,

inHiſpaniam venerit.

dicijs, in Monacho & Leuita Georgio omnino perfectum; cui tellus Bethleemitica ortum, Hiſpaniæ autem rura incolatum contulerunt, non multo poſt quàm Rex Abdirama cum ſuis Saracenis in Hiſpanijs conſediſſet. Hic vir quis & quantus fuerit, tum quoſnam ſui certaminis habuerit ſocios & collegas, ipſe poſteris vtcunque ſuo ſcripto teſtatum reliquit; cuius iſte eſt tenor; In nomine Patris, & Filij, & Spirtûs ſancti. Glorioſis patribus ac fratribus congregationis ſancti Sabæ, quingentorum numero virorum, Georgius peccator, nec non Monachus & Diaconus perpetuam in Domino IESV Chriſto ſalutem. Cognoſcite, ô venerabiles, introitum meum in Hiſpaniam non fuiſſe alium, niſi gratia ſtipendij veſtri, qui ſub regula & regimine ſancti patris noſtri Dauid Hieroſolymæ degitis. A quo ad Aphricam miſſus, deinceps ad Hiſpaniam commigraui. Sed hanc ipſam regionem nimis afflictam reperiens, cœpi cogitationibus varijs æſtuare, ſi aut proprium ſolum reuiſerem, aut regnum Chriſtianorum, id eſt, Franciam appeterem. Et tum clariſſimos quoſdam amicos ſuper hac re conſulerem, nonnulli peragrare me eam iubebant, plerique ad cœnobium reuerti inuitabant. Hinc velut ebrius, diuerſo præpeditus tractu, cui me primùm cogitationi ſubmitterem, neſciebam. Sed tandem deliberans, quòd ad patriam potius redire deberem, perrexi de Corduba ad Tabennenſe cœnobium; quatenùs fratrum & ſanctarum ſororum ibidem degentium benedictio iter meum potuiſſet comitari.

Epiſtola eiuſdem ad fratres ſuos inPalæſtina.

Per Aphricã venit in Hiſpaniam.

Excipitur humaniſſimè in cænobio Tabennenſi.

Coniungitur futuris Martyribus.

Atque hîc quidem Abbas loci illius vocabulo Martinus eiuſque ſoror Deo dicata Eliſabeth, dixerunt mihi: Veni frater, & accipe etiam benedictionem itineri tuo ancillæ Dei Nataliæ. Quæ mox vt me intuita eſt: Promiſſus, inquit, noſter comes & collega hic monachus eſt. Ego autem agnita eius cauſa, & ratione penitùs, comperta, ilicò pedibus eius aduolutus, pro me Dominum eam orare rogaui, ſi fortè Spi-

Spiritus ſancti reſpectu illuſtratus, ad illa, quę pol-
cebatur, peruenire meruiſſem. Et illa; Vndè hoc
obis, pater, vt cum peccatoribus pergas? Cumq; ea-
em nocte ibi manſiſſem, apparuit mihi in viſione
octis ipſa venerabilis mulier, neſcio quod genus o-
ramenti precioſiſſimi accommodans. Manè autē
cto, deſcendimus ambo in ciuitatem ad virum ſu-
n Aurelium. Quem cum vidiſſem, proſtraui me
hilominus pedibus eius, petens ab eo, vt oraret etiā
ſe pro me, quatenùs ad promiſſum Dei donum vna
ım ipſis dignus accedere poſſem. Qui vt rogandi
otum ſuſcepit, exarſit in me, fateor, vaſtus ignis cæ-
ſtis amoris, ita vt iam deliberatum reuertendi iter
bliuiſcerer. Atque ex tunc omnes pariter in domo
urelij congregati, reddebamus Domino, cum iu-
ınditate vota laudationis. Reperi etiam apud illos
atum Felicem cum ſua coniuge Lilioſa; qui & ipſi
iam omnia ſua vendiderunt, & per loca ſancta ſeu
ıuperibus erogauerunt. Qui læti & exultantes gra-
as Deo retulerunt dicentes: Scimus, frater chariſ-
ne, quia Dominus miſit te ad nos, vt palmam no-
ſcum martyrij dignus exciperes. Huc uſq; epiſtola.
Præterea omnes in cōmune de hinc cogitare cœ-
runt, quomodo ad deſideratam peruenirent coro-
ım. Vndè Domino diſpenſante, viſum eſt illis, vt
rgerent vxores beatorum Aurelij & Felicis reue-
tis vultibus ad Eccleſiam, ſi fortè eos alligandi da-
tur occaſio. Et hoc non quaſi immemores pręcepti
ominici, qui ait: *Si vos perſecuti fuerint in vna ciui-
e, fugite in aliam*; ſed vt exemplum fierent illis,
i pro fide Chriſti diuerſis erant vinculis mācipa-
; nè quando ad Martyrij palmam properare ti-
erent. Nam reuertentibus de Eccleſia mulieribus,
cidit, vt quidam exactor malignus eis obuius eſ-
; cumq; cauſam cultûs agnoſceret, ilicò ſumpta
caſione, viros earum quaſi neſcius interrogat, quid
i vellet talis fœminarum progreſſus. Qui reſpon-
runt: Fidelium, vt ſcitur, mos eſt, Eccleſias viſita-

B. Aurelius & alij animant eū ad Martyrium.

Diligenter omnes ſe parant ad Martyrij coronā.

Matth. 10.

Nota: Mos fidelium eſt Eccleſias viſitare, & atria venerabilium Martyrum.

re, & atria venerabilium Martyrum piæ deuotionis humilitate requirere. Ergo & nos, quia eiuſdem religionis ſumus profitemur nos ac mulieres noſtras eodem accenſos zelo, ipſius fidei ſanctum geſtare vexillum. Circumſtãt ſtatim milites miſſi à Iudice domum Aurelij, in qua omnes Sancti erant collecti, omnes ad Iudicem immaniter pertrahunt. Tunc omnes quaſi ex vno ore reſpondent: Nulla, ô Iudex, temporalis affluentia lucris comparatur ęternis. Itaque omnem omninò cultum, qui à Chriſti pietate diſſentit, reprobum iudicamus. Quæ & alia multa diffuſo ore Sanctis antè iudicē aſſerentibus, ſectamq; ipſius fortiter expugnantib⁹, in furorem concitatus Iudex, rapido curſu, carceri eos mãcipãdos inſinuat, intolerabili iubens eos vinculorum onere grauari.

Siſtuntur Martyres impio Iudici

Conijciuntur in carcerem.

Dilatam vſq; in quintũ diē mortē ſeram putabãt, Chriſtũ, cui fideliter ſeruierãt cernere ocyus anhelãtes. Vndè & nè viderentur ſpe ſua fruſtrati, oſtenſum eſt vni eorum, quam haberent ſortem in cęlis repoſitam. Reuelata ſunt etiam eorum nonnullis, vt erant in carcere poſiti, & alia mira, quæ ego propter compendium melius cenſui non ſcribenda. Ducuntur autem tandem ex præcepto Iudicis in palatium, in conſpectu ſiſtuntur Conſulum. Qui cùm eis primò minas incuſiſſent & terrores, deinde verò opes atque faſces polliciti eſſent dignitatum, inconcuſsè eos in ſua confeſsione durantes, lictoribus aſsignant perimendos, vno excepto ſancto Georgio; quem decernunt ſolummodò abire pro eo, quòd ipſi Optimates priores palatij nihil conuitiorum cum audiſſent proferentem aduerſus ſuum vatem. Tum verò egregius teſtis, Num, ait, ô Principes, de profeſsione mea, quam coràm vobis nondum protuli, dubitatis? Aut putatis me de Magiſtro veſtro, diſcipuloque ſatanæ quicquam boni cogitare? ego enim credo Antichriſti fuiſſe miniſtrum & vitiorum omnium labyrinthum. Interemerunt igitur gladio primùm beatum Felicem, deinde ſanctum

Variè tentatur eorum conſtantia.

Mahumetes Antichriſti miniſter.

ctum

ꝉum Georgium, poſt venerabilem Lilioſam, atque
:xtremum egregios agoniſtas Aurelium & Nata-
iam. Quorum corpora Chriſtiani noctu furantes,
·a cum timore & reuerentia in Eccleſiis ſepelie-
unt. Beatos verò Georgium & Aurelium condide-
unt ſeparatim apud cænobium, quod dicitur * Pen-
ıamellenſis, in Oratorio Domini noſtri Saluatoris:
tà enim prædixerat idem Martyr Chriſti Aurelius.
'aſſi ſunt anno Chriſti plus minus ſeptingenteſimo
'igeſimo quinto.

Tranſit feliciter S. Georgius & ſocij circiter Anno 725.

C. Baron. Annal. To. 5. & In No. Martyr. Roman.

'ITA S. AVGVSTINI, HIPPOenſis Epiſcopi; *Præſtantiſsimi Eccleſiæ Doctoris: ex ea quæ eſt à Poſsidio primùm eius diſcipulo, inde Epiſcopo Calamenſi edita. Migrauit è corpore anno Chriſti 430. Cæleſtini Papæ 7. Theodoſij Imperat. 23.*

28. Aug.

Diuinus Auguſtinus, præclarum, Catholicæ
Eccleſiæ ornamẽtum, ex prouincia Aphrica-
na ciuitate Thagaſtenſi oriundus, parentes
abuit omni morum honeſtate, & Catholica religi-
ne conſpicuos; quorum cura, diligentia, & impẽſis,
umanarum diſciplinarũ cognitione apprimè eru-
itus, & ſuis & patriæ ornamento fuit. Nam & Grã-
ıaticam prius in ſua ciuitate, & Rhetoricam poſteà
'arthagine, ſumma cum laude profeſſus fuit, Conſe-
uenti dein tempore, Romæ ſimiliter & Mediolani,
aud exiguam optimi bonarum artium profeſſoris
udem promeruit; atque ita munere ſuæ profeſſio-
ıs functus eſt, vt ab omnibus palmam eruditorum
mnium haud immeritò reportaret. Sed cum ado-
ſcens, aliquãdo apud Carthaginem Manichæorum
audibus ſeductus fuiſſet, eorumque erroribus miſe-
biliter implicitus, ſanam Eccleſiæ Catholicæ do-
rinam mordicùs reſpueret, accidit diuina, haud
.bium, prouidentia, vt * Ambroſius Mediolanenſis
anti-

Patria eius.

Auguſtinus primùm Manichæus.

Eius vita habetur 7. Decembris.

antiſtes vir multis magniſque, & ſanctitatis & eruditionis ornamentis decoratus, Manichæorum hæreſim impugnaret, & incidentes legis quæſtiones, multis dicendi luminibus illuſtraret, erroremque peſtiferum egregiè profligaret. Cuius ſermonibus perquàm luculentis, ſemel iterumque auditis Auguſtinus animo deinde ſuſpenſo atque affixo interfuit, vt ingenij ſui, quo multum valebat, acumine, ſancti antiſtitis argumenta refelleret: Sed qui ingenij & eruditionis ſuæ magnitudine nixus, victoriam ſibi forſan de Ambroſio promittebat, fuit ipſius Ambroſij, vel potius Chriſti gratiâ ita expugnatus, vt agnita paulatim neſaria hæreſi, ac tandem planè ex animo pulſa, ſupplex ipſe à beato antiſtite regenerationis lauacrum poſtularet: & diuina Eccleſiæ ſacramenta, mira Catholicorum omnium gratulatione acciperet.

Conuertitur concionibus S. Ambroſij: & baptizatur ab eodē.

Itaque accepta baptiſmi gratia, annis quidem maior triginta, ſola matre Monica nomine, ſuperſtite, (pater namque Patritius, vita functus erat) quæ eius profectui incredibili gaudio gratulabatur cum alijs quibuſdam ciuibus & amicis ſuis, ad Aphricam, propriamque domum Chriſto deinceps militaturus remeauit. Ibi mox omnibus ſeculi huius curis valere iuſſis, ieiunijs, orationibus boniſque operibus, & lucrandis etiam animabus iugiter vacabat; tāto cum fructu ac fidelium gratulatione, vt Hipponēſis Eccleſiæ ciues, à beato Valerio, qui Epiſcopatum eius adminiſtrabat ac flagitante Eccleſiaſtica neceſſitate, eos de prouidendo & ordinando ciuitatis preſbytero allocutus & exhortatus fuerat, Auguſtinum ſacerdotij dignitate initiari vno conſenſu & deſiderio poſtularent; quô maiori cum libertate & auctoritate, diuini verbi pabulum omnibus adminiſtrare poſſet.

Pater & Mater eius. Proficiſcitur in patriam, Vbi ieiunijs, orationibus ac pijs vacat operibus.

Igitur presbyterij honore decoratus, monaſterium intrà Eccleſiam inſtituit; ibidemque ad exactiſſimum Apoſtolorum canonem cum Chriſti ſeruis

Conſtruit monaſteriū,

ēruis vitam inſtituit, & ſibi ſuiſque, rei cuiuslibet *in quo ſecundùm Regulā Apoſtolicam cū ſuis viuit.*
ıroprietate interdicta, primam illam Apoſtolo-
um innocentiam & paupertatem egregiè ſectatus
ſt. Porrò Valerius antiſtes, qui multis ſæpè preci-
ıus eiuſmodi virum à Domino flagitauerat, cernens
: præter ſpem & expectationem virum non mo-
o omni eruditione, ſed ſanctitatis etiam laudibus
rnatiſſimum nactum eſſe, ilicò contrà vſum &
ɔnſuetudinem Eccleſiæ Aphricanæ, Auguſtinum
ūblicum diuini verbi miniſtrum inſtituit;& quan-
uàm alijs Epiſcopis indignè ferentibus, primarijs
ɔncionibus à ſolo Epiſcopo fieri ſolitis, cum aucto-
tate præfecit.

Erant tunc in vrbe Hipponenſi, plurimi pe-
ifera Manichæorum infecti hæreſi, & auctore
uodam Fortunato presbytero, dogmatum ſuorum
rauitatem tuebantur. Qua re non modò Catho-
ci, ſed & Donatiſtæ permoti, Aūguſtinum adeunt;
:ant obſecrantque, vt hominem illum Mani-
ıæorum presbyterum, ſcientiæ opinione tumi-
ım, erroris conuincat, & doctrinam nefariam
: vrbe profliget. Non recuſauit Auguſtinus; ſed
ɔrtunatus, qui virum ſanctum quondam Car- *Diſputat cū Fortunato Manichæo Auguſtinus.*
ıgine erroris ſui ſocium habuerat, primò diſ-
ıtationis congreſſum vehementer formidauit;
d pedem conferre coactus, ab Auguſtino non
odò proſtratus, ſed tanto inſuper pudore, ſpe-
ınte & audiente populo, affectus fuit, vt egreſſus
ınquam deindè eò remeare auſus fuerit.

Itaque hæreſi illa ex vrbe profligata, mox aciem *Item oppugnat Donatiſtas & Pelagianos.*
Donatiſtas & Pelagianos cōuertit, eorumque
ıudes & praua dogmata, & ſcriptis & ſermonibus
ɛexit, refutauitque. Quo tam inſigni doctrinæ ge-
re Valerius antiſtes vehementer grauiſus, ſtatuit
ıctū virum in locum ſuum depoſcere Epiſcopum.
ımebat enim, nè paulò pòſt, tam excellens viri vir-
ab alia aliqua Eccleſia ad Epiſcopale mun⁹ expete-
retur

retur. Itaque datis ad Archipræſulem Carthaginenſem literis, & corporis ſui imbecillitatem & exhauſtas ætate vires allegans, obſecrabat, vt Auguſtinum ſuæ cathedræ, non quidem ſucceſſorem, ſed conſortem habere mereretur. Fuit eius poſtulato protinùs ſatisfactum; & Auguſtinus contrà morem Eccleſiæ, viuente ſuo Epiſcopo, maioris loci ordinationem ſuſcepit. Quod poſteà tamen, in ſeipſo fieri minimè debuiſſe, cùm verbo tum ſcripto docuit; nec quod ſibi factum eſſe doluit, alijs fieri voluit.

Cogitur eſſe Epiſcopus Valerio viuente.

Igitur Epiſcopali munere ſuſcepto, multo feruentiùs & ſumma cum auctoritate, in opus Euangelij incubuit; neque vna tantum in regione, ſed vbicunque rogatus veniſſet, verbum ſalutis æternæ populo prædicabat; & poſcentibus præclaram ſanè de fide & ſpe, quæ in Deum eſt, rationem reddebat. Vnus ille inter omnes, hæreticorum perfidiam ſtrenuè oppugnabat, ſectaſq; Aphricanas extirpabat, & Catholicam Eccleſiam, quæ multo tempore oppreſſa iacebat; egregiè erexit. Publicè, priuatim, diebus ac noctibus, in refellendis extirpandiſque erroribus deſudabat, & hæreticorum Epiſcopos in ſcelere obſtinatos, ad certamen fidei vltrò prouocabat. Illi verò fidei ſuæ ſinceritati diffiſi, certamen detrectabant, & furore ac amentia pleni, Auguſtinum ſeductorem, animarumque deceptorem & priuatim & publicè conclamabant; eumque velut lupum occidendum, in defenſionem gregis, ſcilicet ſui, dicebant; omniaque peccata, ijs à Deo dimittenda aſſerebant, qui tam præclarum facinus Deo gratiſſimum perpetrarent.

Nota ſæuitiam Donatiſtarum.

Habebant ijdem Donatiſtæ, per omnes penè Eccleſias ſuas, inauditum quoddam genus hominum peruerſum ac violentum, velut ſub profeſſione continentium ambulantes, qui Circuncelliones dicebantur; homines audacia & temeritate præcipites; qui ingenti numero per agros villaſque bacchantes, diuerſis armati telis, Chriſti ſacerdotibus clades valdè miſerabiles inferebant; alios obtruncabant; alijs verò cal-

Circuncellionum immanitas.

:alcem cum aceto, acerbiſſimum tormenti genus, oculos ingerebant; modiſque omnibus per vim que fraudes Catholicæ veritatis defenſores opmere nitebantur. Sed Auguſtinus cum ſuis in moſterio delitescens, illorum fraudibus & impijs co:ibus, excellenti & diuino planè doctrinæ genere :clarè obuiam ibat: multoſque è ſuo grege & eruionis & ſanctitatis opinione celebres laboranti :cleſiæ Epiſcopos ſuppeditabat.

Multos ſuppeditat Eccleſiæ Epiſcopos è ſuo grege Auguſtinus.

E[illegible]res cùm Donatiſtarum inuidiam acrius conaret, tum illi Circuncelliones, vt tam inſignem :letam, & Catholicorum anteſignanum è medio lerent, vias omnes armati obſederunt, dum fortè viſitandas confirmandasque in ſana doctrina Ecſias varia loca peragrabat. Sed vir ſanctus, qui in utorio altiſsimi ſecurus habitabat, Deo protectoita eorum inſidias vitabat, vt cum illi viam aliam, illi neceſſariò peruiam occupaſſent, ipſe mi:ili Dei prouidētia, ignarus periculi, aliam plerū:e capeſſeret, & inuitis hoſtibus ampliſsimos Euan:lij fructus domum reportaret. Tot enim & tanta, ditionis & ingenij ſui edidit monumenta & tam ılta, variæ ac multiplicis doctrinæ aduerſus diuerhæreticos in Eccleſia reliquit ſcripta, vt vix cunà ſtudioſiſsimo quolibet volui & cognoſci que-:.

Cæterum ita die nocteque ſanctis ſtudijs affixus :t, vt nequaquam tamen vel minimum fraternæ ıritatis officium negligeret. Si interpellatus à :riſtianis, vel cuiuſcunque ſectæ hominibus eſſet, :ſas eorum piè ac diligenter audiebat; ac ſingulon querelis non rarò toto die ieiunus ita aures præ:at, vt partes hoſtili odio diſsidentes, ſumma aniorum concordia veniret.

Audit cauſas omnium accuratè & piè.

Veſtis ei aliaque & corporis & cubiculi ornamen- nec nitida nimium, nec abiecta plurimùm e:t; quia his plerunque vel iactare ſe inſolenter ho:es ſolent, vel abijcere; ex vtroque non quæ Ieſu Chriſti,

Eius victus & veſtitus.

Digitized by Google

Chriſti, ſed quæ ſua ſunt, ijdem quærentes. At iſte beatus Philoſophiam palliotenùs deteſtans; veſte honeſta, & nequaquam à vulgari conſuetudine temporis illius abhorrente vtebatur. Menſa frugalis & parca oleribus & leguminibus inſtructa, tum demum carnes ſuppeditabat, cùm vel infirmitas ſuorum, vel aduentãtium dignitas eas poſtulare videretur. Semper autem vino, quamuis modicè & temperanter vtebatur; timebatque vir ſanctus (quemadmodum in

Lib. 10. c. 31.

ſuis Confeſſionum libris teſtatur) non immunditiam obſonij, ſed immunditiam cupiditatis. cochlearibus tantum argenteis, cæteris vaſibus, quibus menſæ inferebantur cibi, vel teſteis, vel ligneis, vel marmoreis, hoſpitalitatis amantiſſimus, vtebatur. Enimuerò ideò potiſſimùm conuiuis delectabatur, vt cum ijs de rebus ſalutaribus verba faceret, difficilioreſque ſacræ ſcripturæ quæſtiones proponeret, enodaretque. Et ne quis à ſalutari colloquio, peſtilenti conſuetudine, vt fieri ſolet, abreptus, ſermonem ad vitia moreſque aliorum referendos conuerteret, huiuſmodi ſymbolo menſam ſuã conſignatam habebat.

Leges menſæ ipſius.

Quiſquis amat dictis abſentum rodere vitam,
Hanc menſam vetitam nouerit eſſe ſibi.

Hinc cõuiuas ſuos interdum monebat, vt à noxijs & ſuperfluis fabulis abſtinerent, & animum mentemque inter corporales epulas diuini verbi pabulo paſcerent. Si autem intemperantis linguæ vitio, ſcripturæ illius obliti, in detractionis ſcopulos vel leuiter impingerent, mox vir diuinus haud parum cõmotus, aut verſus illos delendos eſſe, aut ſe de media refectione ſurrecturum, pronunciabat. Pauperum verò prima illi ſemper cura erat, eiſque abundè vel ex fidelium oblationibus, vel ex redditibus Eccleſiæ, vnde & ſibi ſuiſque erogabat, ſuccurrebat. Cæterùm ipſe

Eius in pauperes liberalitas.

Digitized by Google

e rebus tantum diuinis die nocteque intentus,
:am rerum temporalium ad prudentiores Cle-
os reijciebat. Cumque animarum ſaluti ſedulò
iigilans, ſe pecunia, quam pauperibus erogabat,
hauſtum cerneret, confidenter non ſuam, ſed pau-
:um neceſsitatem populo explicabat: & vaſa Do-
nica frangi, conflarique, vt vel captiuos redime-
, vel inopes recrearet, iubebat. Rogatus aliquandò
pro quibuſdam energumenis oraret: vberrimis
hrymis Deum precatus, dæmones ab obſeſsis pro-
gauit.

Cum autem aliorū ſaluti, corporumq; neceſsita-
us tanta cura ac ſtudio inuigilaret, tum nequaquā
oblitus, vias omnes aditusque ad peccatū diligen-
: ſepiebat. Fœminarum intra domū eius nulla, ne
rmana quidem ſoror, conuerſata eſt. Et ſi fortaſsis
rebus neceſſarijs cum aliquibus fœminis ſermo
i conferendus eſſet, nunquam ſine Clericis teſtibus
eas intrare vel colloquia miſcere voluit. Tria ve-
potiſsimū, quæ in inſtitutis Ambroſij cōpererat,
ratis Chriſto hominibus ſeruanda aſſerebat. Ne
iquam vxorem vnquam poſcerent; Ne militare
lentes ad hoc commendarent; nè, poſtremò, in pa-
a ſua ad conuiuium vocati accederent. *Fœminarum colloquia vt vitârit.*

Antè proximum infirmitatis obitus ſui diē, dicta-
os editoſque à ſe recenſuit libros, correxitque. Inde
iina voluntate, ingens hoſtiū Vandalorū, Alano-
n, Gotthorum, aliarumq; diuerſarum gentiū ma-
s diuerſis armata telis, ex tranſmarini Hiſpaniæ
rtibus, nauibus Aphricæ influxit, irruitque: & vni-
rſa loca, incendijs, cædibus, alijſque innumerabili-
s infandis malis depopulata eſt. Hæc autē ferociſsi-
a hoſtium graſſatio, amariſsimā illi, lugubremq;
modùm peperit vitā; prorſus vt lucis huius pertæſ⁹,
æternā patriā ardētiùs aſpiraret, & corporis diſſo-
:ionē & precib⁹ & lachrymis à Domino expeteret.
:rtiò vero ab obſidione ciuitatis mēſe, vir ſanctiſsi-
ıs febribus correptus, vltima paulatim ægritudine
exerce- *Scribit libros Retractationum.* *Barbarorum irruptiones in Aphricā.*

exerceri cœpit. Quia inualente Pſalmos Dauidicos, quos Pænitentiales vocant multis cum lachrymis ſæpiùs recitabat; dicere ſiquidē cōſueuerat, poſt perceptum baptiſmum etiam laudatos Chriſtianos & ſacerdotes abſq; digna & competenti pœnitētia exire de corpore non debere. Et nè quo impedimento, mens illius Deo perfectè intenta, ad inanes cogitationes abduceretur, antè dies fermè decem, quàm è corporis ergaſtulo migraret, omnem ſibi humani ſermonis vſum ac hominum conuentum interdictum voluit: ijs exceptis horis, quibus medici ad inſpiciendum intrarent, vel domeſtici refectionem ei inferrent. Itaque ad extremum vſque ſpiritum orationi deditus, ſana mente, vultu hilari & iucundo, cunctis in circuitu fratribus aſtantibus, eiuſque exceſſum precibus pariter ac lachrymis proſequentibus, è corpore exceſſit, annos natus ſex admodùm & ſeptuaginta; è quibus ferè quadraginta cum ſumma totius Eccleſiæ vtilitate in Clericatu exegit; pro cuius commendanda corporis depoſitione cum Sacrificium Deo oblatum eſſet, terræ mandatum eſt. Teſtamentum autem nullum fecit: quia vndè faceret, pauper Chriſti non habebat.

Migrat ad Dominū & Sacrificium pro eo offertur.

MARTYRIVM S. IVLIANI, Comitis beati Ferreoli Tribuni: Ex eo quod Gregor. Turonenſ. integrō libro conſcripſit. Paſſus eſt circà annū Domini 303. qui fuit Marcel. Papæ 7. Diocletiani Imper. 20.

C. Baron. Tom. 2. Annal.

28 Augu. *Patria S. Iuliani.*

IVlianus martyrii gloria inclytus; Viennenſi vrbe oriundus, Aruernis, glorioſo certamine præclarum de hoſte triumphum egit. Nam cum beatiſſimo Ferreolo adhæreret, tam ardenti martyrij deſiderio flagrabat, vt diuitijs & propinquis illicò relictis, Aruernas contenderit, quò ibidem cupitum cū hoſte

certamen iniret. Quanquam enim Viennæ,
:utio nequaquam deeſſet, ſanctus tamen martyr, *Ardor Martyrij.*
litias parentum, ſuorumque lachrymas veri-
ò conceſsit, nè quo inſidiarum metu ab ea mar-
ralma retardaretur. Igitur inſtante perſecutio-
l Briuatenſem vicum in quo fanatici erroris
e colebantur, aduenit. Cumque aduerſarios ra-
radam agitatos Chriſtianorum ſanguinem ve-
nter ſitire cerneret, ad viduæ cuiuſdam ædes
tè diuertit; facileque eorum furorem ac immi-
periculum euitare potuiſſet, ni Chriſti athleta
ligione ac virtute indignum iudicaſſet, diutius
re. Itaque è latebris vltrò prodiens, tali fertur *Sitit tota auiditate Chriſtum.*
one perſecutores allocutus; equidem diutiùs in
ſeculo commorari nolo, quia tota auiditate
ſtum ſitio.
illi, educto vibranti dextera gladio, deſecto *Caput ei amputatur.*
re crudeliter eum obtruncârũt; caput verò am-
um in fonte ibidem ſplendido, aquiſq; dulcib⁹
imo abluerunt; quibus cæci, alijſque infirmita- *Præclara miracula.*
oppreſſi cum aſperguntur, diuina virtute ſani-
1 aſſequuntur. Porrò in tres (vt ita dicam) par-
orioſus martyr diuiſus eſt. Nam caput Viennæ
tur; artus Briuate reconduntur; fœlix anima à
to conditore ſuſcipitur. Senes quoq; qui ſacrũ
is mancipauerant ſepulturæ, diuino prorſus
:ulo ita redintegrati ſunt, vt deuexa ætate viri,
ili robore præditi haberentur. Caput quoque
'erreolus martyr accepit: completoque certa-
, tam illius membra, quam iſtius caput, in vni⁹
li receptaculo collocantur. Poſtea verò à fideli-
1 beati Iuliani honorem, Briuate, inſignis fa- *Eccleſia S. Iuliani Briuate: & inibi miracula.*
ata eſt Baſilica: in qua paralyticorum, claudo-
n, cæcorum, & aliorum quoque morborum
ſæpiùs petita remedia conqui-
runtur.

C.Baron. In Not. Mart. Roman.

VITA S. MEDERICI, ABBATIS
Galli; Ex ea quæ eſt per Vincentium, Lib. 25. Speculi cap. 92. Exceßit vita circà Annum Salutis 550.

29. Auguſt.

ANNO Domini nongenteſimo octogeſimo quarto, qui fuit primus annus Ottonis tertij, leuatum eſt Pariſijs corpus ſancti Mederici Abbatis, ipſo die depoſitionis eius, ſcilicet quarto Calendas Septembris. Hic Eduæ ciuitatis pago ortus, nobilis genere, cùm tredecim annos impleſſet, inuitis parentibus ad monaſterium eiuſdem ciuitatis abijt; & illud ingreſſus tantæ abſtinentię fuit, vt in hebdomada non niſi bis edulij quicquam caperet; quod non niſi pane hordeaceo, vel quod vilius reperire poterat, & aquæ modico fiebat. Corpus cilicio aſperrimo occultè tegebat, & deſuper in veſtibus alijs fratribus ſimilis erat. Tandem autem id mortuo Abbati ſucceſſit; vbi non honorem, ſed onus ſe accepiſſe conſiderans, omnibus ſibi commiſſis verus Pater apparere ſtuduit. Ipſius tempore, cùm quidam monachus eiuſdem loci, libidinis æſtu grauiter vreretur, poſtquam hoc Patri pio indicaſſet, ille tunicam qua induebatur, ei ad induendum direxit. Qua cùm indutus ille eſſet, ilicò dæmon, incentor ipſius mali, fugiendo delituit, magnis vocibus proclamans: Sancte Mederice; cur incendis me precibus tuis? Vaſculum quod diu poſſederam, abſtuliſti, & me inextinguibili incendio mancipaſti. Tunc verò ſanctus diuina voce eum increpauit, & ille abſceſſit. Monachus verò ille poſtmodum in tanta ſanctitate permanſit, vt plurimæ per eum virtutes efficerentur.

Patria eius & genus.

Fit monach⁹ & rigidam ducit vitam.

Fit Abbas & laudabiliter præeſt.

Claret miraculis.

Alius quoque prædicti Patris diſcipulus, ita erat diabolica illuſione ſubactus, vt quandocunque operi diuino inſiſtere deberet, ſtatim vt ſynaxeos oratio conſueta finienda erat, ab eccleſia exiret. Qua

pe

Digitized by Google

cauſa frequenter admonitus, non tamen eſt
ıendatus. Tunc igitur ſanctus Abbas panem
:epit, & benedicens, eulogias fratri tribuit, & ſic
eo mox inimicum excluſit. Cùm autem de di-
ſis regionibus audita eius fama, ad eum multi
ɔperarent, deſertum locum tandem expetijt, &
ſtatu diu deſiderato ſeſe concluſit; ita vt quic-
d ciborum ſumendum eſſet, proprijs manibus
ɔoraret. Sed fratres de abſceſſu eius triſtes ef-
:i, per vaſtam eremum longè lateque eum per-
runt, atque etiam inuentum cùm reducere
ı poſſent, Epiſcopum ſuper hoc adeunt. Qui
n eis pergens, ſanctum in eremo reperit; &
ɔmmunicationis eum vinculo alligans ad mo-
:erium perduxit, vbi multo poſt tempore ma-
ſanctitate floruit, & multas infirmitates cu-
t. Tandem autem orationis cauſa Pariſios
ficiſci voluit; in quo etiam itinere multa per
ı Dominus miracula fecit. Denique Pari-
veniens, in cellula, quæ ſub nomine ſancti
i Apoſtoli fuerat conſecrata, duobus annis &
em menſibus Deo militauit, ac ſic demum,
ıtis diſcipulis, obitũs ſui diem prædixit, &
pletis omnibus, valedicens eis inter verba
orationis ad Deum migrauit quarto Ca-
lendas Septembris, anno plus mi-
nus quingenteſimo quin-
quageſimo.

Fugiens regimen Fratrum, vix tãdem compulsᵒ, redijt.

Pariſijs obdormiit in Domino circà An. 550.

C.Baron.Tõ. 1.Annal.& in Notat. Martyrol. Roman.

DECOLLATIO S. IOANNIS BAptiſtæ, *quam contigiſſe dubium non eſt imminente feſtiuitate Paſchali. Transfertur autem eius ſolennitas (ſicut & dies natalis Iacobi Apoſtoli) tum quia Paſchali tempore feſta martyrum agi vetitum erat, tum quod venerandum Sancti Præcurſoris caput, hoc die, ſecundò inuentum, poſteà translatum fuit.*

29. Auguſt.

QVanquam & vita & res geſtæ Sanctiſſimi Præcurſoris, omnibus ex Euangelica veritate notiſſima ſint, tamen quia earum narratio magnam habet cum voluptate coniunctam vtilitatem, non grauabimur in ijs commorandis, aliquid & temporis & laboris collocare. Igitur temporibus Herodis, qui fuit Rex Iudææ, diuinus Lucas ſacerdotem fuiſſe refert nomine Zachariam, ex vice Abiæ: quæ in ſorte Sacerdotum octaua erat. Ei ſacroſancto matrimonij vinculo vxor è filiabus Aaron Eliſabeth copulata erat; qui cum alijs virtutibus, tum Dei ipſius teſtimonio, inſigni iuſtitiæ laude ornati, vitam diuinis oculis gratiſſimam ducebant. Quanquam autem tot tantisque præditi eſſent virtutibus, vno tamen ſterilitatis probro vereribus omnium grauiſſimo laborabant; quod ijs magno debet eſſe ſolatio, quicunque bonæ vitæ ſibi conſocij, aduerſis caſibus in hoc mundo agitantur.

Lucæ 1.

S. Ioannis Parentes.

Carere liberis, patribus veteris teſtamẽti maximo fuit probro.

Porrò Zachariæ, dum ſacerdotali munere ex ordine fungeretur, ſubitò Angelus Domini cœleſti ſplẽdore coruſcans à dextris altaris apparuit, & eũ quidẽ tanto ſpectaculo vehementer perterritum bono animo eſſe iuſſit. Nam & preces illius à Deo exauditas & ſterilitatis probrum natiuitate admirandi filij tollendum eſſe dixit. Neque enim putandum eſt,

Zacha-

Digitized by Google

Zachariam in illa publica muneris ſui functione, filium à Deo poſtulâſſe, ſed pro communi totius populi ſalute preces votaque feciſſe. Quæ dum ſedulo exequitur, Deus ei filium largitur, qui & ſalutem nunciaret, & cunctis veras iuſtitiæ ſemitas demonſtraret. Nam Angelus præclaram eius ſanctitatem mirifico ſanè extulit præconio, dum ait; illum coram Domino & magnum futurum, & in vtero matris ſanctificandum, & ſancto ſpiritu replendum. *Angelus Zachariæ apparet in tẽplo.*

Hæc verò aliaque admirandæ virtutis ac ſanctitatis præconia, tantam Zachariæ admirationem commouebant, vt ægrè admodum ijs fidem accommodaret. Vndè Angelus fidei eius imbecillitatem corripiens, ea propter vocis eum beneficio ilicò priuauit, & ad natiuitatis vſque diem ſilentio obnoxium reddidit. Expleto autem partûs tempore, Eliſabeth infantem enixa eſt; cui ex mente diuina, cognatis & vicinis ſtupentibus, Ioannis nomen, pari conſenſu parentum, inditum fuit. Indè mox ſoluto linguæ vinculo, Zacharias non modò loqui, ſed futura quoque Vates prædicere, & multa de eximia filij ſanctitate atque virtute concinere. Ioannes verò adultis nonnihil viribus, protinùs in vaſtam eremi ſolitudinem conceſsit, ne vitam puriſsimam, vel leuiſsima aliqua peccati contagione macularet. *Zachariæ modica fides ſilentio caſtigatur.* *Adit eremũ S. Ioannes.*

Verùm enimuerò Zacharias deuecta planè ætate ſacerdos, cum natum Saluatorem maternis vlnis in templum inferri ſœpius videret, minimeq; ignoraret eum rerum omnium conditorem eſſe, Sancta ſanctorum ei ſemper aperta eſſe voluit; libereque conceſsit, vt Deipara virgo ſanctiora templi adita ingrederetur. Quæ res cùm Iudæis inuidiæ fomitem adminiſtraret, pariterque metum, nè Regi aliquando parêre cogerentur, incuteret, vna nocte in templum irrumpentes, Zachariam templum inter & altare trucidant: eiusque corpus effoſſa humo, *Cædes Zachariæ.*

 nefarij

Digitized by Google

nefarij parricidæ abſcondunt. Hęc quidam de obitu Zachariæ monumentis conſignata poſteris reliquerunt.

Cæterùm ſanctiſſimum Sacerdotem ab impio Herode neci traditum fuiſſe alij confirmant: quod filium ſuum Ioannem, qui ab Herode cum alijs infantibus ad mortem inquirebatur, prodere noluiſſet. Poſtquàm enim ſæuo & crudeli edicto Herodes pueros omnes in Bethleem & in montanis, neci deſtinaſſet, Ioannemque pari crudelitate interfici mandaſſet, Zacharias de ſalute filij ſolicitus. coniugem ſuam Eliſabeth cum filio, alterum cum dimidio annum nato, ad quandam ſpeluncam confeſtim tranſmiſit. Cumque impij Herodis ſatellites infantem minimè inuenirent, totam mentis ſuæ rabiem in Zachariam conuertunt: eumque in templo rebus diuinis operam nauantem, ante altare incenſi ferro interimunt.

Hæc apud Baronium Annal. Tō. 1.

His ita conſtitutis, pia ſanctiſſimi pueri genitrix Eliſabeth, quadrageſimo deindè die eadem in ſpelunca diem obijt; Ioannes verò Angeli curæ cuſtodięq; relictus, & ſolitarijs in locis libẽter verſari ſolitus, Angelo duce vſus, in remotiores ſyluarum receſſus ſeceſſit. Quod ſanè de Ioanne nequaquam mirum videri debet, præſertim ſi mente recolamus, Iſmaeli à matre proiecto Angelum adſtitiſſe. Itaque Ioannes, annis plus minùs triginta, in eremo, in omni ſanctitate & admiranda vitæ auſteritate exactis, vt primùm, tempus à Deo conſtitutum adfuit, quo Iudaicæ perfidiæ ſcelus arguere, & pœnitentiæ viam prædicare debebat, ex latebris in publicum prodijt, tanta cum auctoritate ac ſanctitatis opinione, vt cuncti eum Chriſtum eſſe exiſtimarent. Ipſe verò ſummæ humilitatis amator non modò Chriſtum ſe eſſe negabat, ſed nè dignum quidem, qui Chriſti caleamenti corigiam ſolueret, publica voce confitebatur. Neque perfidis tantum Iudæis, ſed ipſi etiam Herodi,

Geneſ. 21.

S. Ioannes quandò prodiderit in publicum.

inſigniter

inſigniter impio, & multis ſceleribus nefariè inquinato, admodùm venerandus erat Baptiſta; prorſus vt non ſolùm pudorem, ſed metum etiam ſcelerato Regi, conſpectu ſuo inferret. Timebat enim & ſanctitatem, & iuſtitiam Ioannis, eiuſque ſermone delectabatur, nec non plurima Ioannis doctrinæ conformia præſtabat opera. *Marc. 6.*

Sed quò non mortalium corda rapit, quò non impudentiæ & ſceleris abducit intemperans libido? Quæ hunc ipſum Herodem in ſempiternæ miſeriæ barathrum præcipitem egit. Is enim facibus libidinis ſuæ incenſus, deſpecta legitima coniuge, quæ erat filia Aretæ Regis Arabum, impuris Herodiadis amoribus ſe implicauit. Eam enim, cùm eſſet Philippi fratris eius vxor, per ſummum ſcelus duxit vxorem, nihilque Ioannis monita veritus, tam arctè complexus eſt, vt ipſum tetro potius ergaſtulo (prô nefas) manciparet, quàm impudentiſſimam meretricem à ſe dimitteret. *Libido certiſsima animæ ruina.*

Verùm Ioannes, qui perpetuum & fatale aduerſus peccatum bellum ſuſceperat, conſtanti animo ergaſtulum ſubijt, Regiſq; nefarium facinus arguere non deſtitit. Contigit autem dum ille in vinculis tenetur, Herodem in die natali ſuo, proceribus & tribus ac Galilææ primatibus cœnam inſtruere, eaque omni deliciarum genere peracta, tripudia, aliaſque parum honeſtas animi oblectationes adhibere, vt ſuos ab omni cura ad hilaritatem quam maximè inuitaret; cum Reginæ filia à matre eò directa in medium prodiens, tripudio delicatiſſimo, & Regi & conuiuis omnibus, ſpectaculum (pudicis profectò oculis indigniſſimum) exhiberet gratiſsimum, iucundiſsimumque. Nec fuit intentione ſua fruſtrata. Nam Rex cincinnis impudici corporis ſaltatricis, & ſpecie fuco ornata meretricio captus, tanquam ex eo ſpectaculo voluptatem hauſit; vt protinus iureiurando, vel dimidiam totius regni ſui partem ei offerret. *Ioãnes mittitur in carcerem.* *Filia Herodiadis tripudiat.*

Peteret tantum quidquid animo luberet, (ô regiam munificentiam) ſe poſtulatis ſatisfacturum pleniſſimè.

Herodiadis filia, Fœtus Viperæ.

Hiſce Regis promiſsis vltrò exhibitis, laudis & gloriæ cupiditate mota, rem regno toto petit longè maiorem. Nec mirum ſanè. Fœtus enim viperæ, conſulta matre, caput illius petijt; quo maior, veri Dei teſtimonio, inter natos mulierum non ſurrexit. Illius, inquam, caput, qui non homo, ſed Angelus, vtpotè angelica puritate præditus appellari meruit.

Malach. 3.

Decollatur S. Ioannes Baptiſta.

Igitur Herodes audita ſaltatricis petitione, confeſtim miſſo in carcerem lictore, caput illud ſanctiſsimum ſanguine plenum inferri iuſsit. Tetrum profectò, & horrendum inuitatis omnibus ſpectaculum; ſed ſoli puellæ matri longè iucundiſsimum; quę præciſo capiti petulanter etiam inſultauit, atque acu diſcriminali, ſanctiſsimam illam linguam perforauit. Exiſtimabat enim eo iam extincto, liberè ſe per omnia libidinum genera poſſe vagari; nequè quenquam futurum qui ea libertate nefarium illius ſcelus argueret. Sed probata virtus, quæ vinci non pòteſt, poſt mortem eius qui eam poſsidet, longè efficacius præclariuſque dominatur. Nam Herodes Rex, qui tanta audacia ac facilitate Sanctiſsimum Præcurſorem capite ſpoliauerat, quantis, poſt mortem eius, cœpit terroribus agitari? Cùm enim multa paulò poſt de Chriſti virtutibus & miraculis audiſſet, timore perculſus, Ioannem à mortuis excitatum palàm pronunciabat. Cæterùm mater debacchantis iuuenculæ verita, ne ſi caput corpori rurſus coniungi, & cum eo ſepulturæ mandari pateretur, Ioannes protinùs reſurgeret, maiorique virtute nefanda ſcelera oppugnaret, terræ illud quam profundiſsimè defodi, tutoque apud ſe in regiæ loco remotis arbitris abſcondi curauit. Et hic quidem glorioſus Sanctiſsimi Præcurſoris & Martyris exitus fuit; qui poſtquam annos triginta

Virtus ſemper inuicta.

Matth. 14.

Caput S. Iohanis defoditur.

Digitized by Google

ginta duos & menſes admodum ſex in terris exegiſſet: tali fine ad cœleſtia habitacula migrare debuit.

Intereà Herodes, conſcientiæ angore fraudiſque cruciatu, tanquam domeſticis furijs aſſiduè vexatus, tandem acriorem Dei vindictam licet ſerò perſenſit. Nam repudiata vxor, Aretæ Arabum Regis filia, tã tam contumeliam & ignominiæ notam non ferens, ad patrem ſuum abijt: eumque ad vltionem ſceleris incitauit. Ille verò ſatis per ſe vindictæ cupiditate inflammatus; bellum aduerſus Herodem mouit, illatiſque in regionem eius armis, ſubiectis flammis loca omnia longè lateque populatus eſt; & alijs ferro conciſis, alijs in ſeruitutem abductis, exulceratum iniuria animum nonnihil ſanauit. Quis verò exitus tandem ſaltatricis fœminæ ſceleſtiſſimæ fuerit, & quod ſupplicium acceperit feralis impietas, relatu digniſſimum eſſe arbitror. *Vltio diuina in Herodem.*

Furibunda, & adultera, inceſtaque adeò illa, quæ quidem Herodis habebatur, reuerà autem Philippi erat coniunx, vita longius acta, cùm prius filiam & ſaltatricem acerbo fato ſublatam vidiſſet, deinde ipſa quoque deceſſit; futuri ſæculi iudicio & ſupplicio reſeruata: meras ibi quàm citiſſimè diuinæ iræ fæces, intolerabiliſque indignationis Domini calicem hauſtura. Filiæ autem eius (dignus eſt enim qui memoriæ commendetur) talis fuit obitus. Eundum ei quoquam, brumali tempore erat: & fluuius traijciendus. Qui cum glacie conſtrictus coagmentatuſque eſſet, pedes eum tranſibat: glacie autem rupta, (idque non ſinè Dei numine) demergitur illa ſtatim capite tenùs, & inferioribus corporis partibus laſciuiens, molliuſque ſe mouens ſaltat; non in terra, ſed in vndis, caput verò ſceleſtum, frigore & glacie concretum, deindè etiam conuulneratum, & à reliquo corpore, non ferro, ſed glaciei cruſtis reſectum, in glacie ipſa ſaltationem lethalem exhibet, eoque ſpectaculo omnibus præbito, in memoriam ea quæ fecerat,

Nicep. hiſt. lib. 1. c. 20. De morte filiæ Herodiadis.

Horrendus interitus filiæ Herodiadis.

Digitized by Google

ſpectantibus reuocat.

De inuentione Capitis S. Præcurſoris,

Porrò quemadmodum ſacroſanctum illud, & omni veneratione dignum caput Ioannis, è latebris terræ in lucem prodierit, non erit abs re deinceps explicare. Duo religioſæ vitæ cultores, magno ſacra loca viſendi deſiderio inflammati, Hieroſolymam venerunt. Alteri verò eorum, fortè in ſomnis, Sanctus Præcurſor apparuit, eumque monuit, vt reconditum in regia Herodis domo caput eius tolleret, ſecumque aſportaret. Sed ea viſio alteri narrata, non modò fidem non fecit, ſed etiam tanquam quoddam ſomnij phantaſma riſum commouit. Sequenti ergò nocte, S. Baptiſta rursùs vtrumque ſingulatim accedens, mandat eadem, vrgetque vt alacriter iter conficiant, & è terris theſaurum eruere diutius non negligant. Tunc illi omni incredulitate depoſita & ſocordia, locum ſumma cùm feſtinatione adeunt, & ſacrum caput effodiunt; effoſſumque ſacco è pilis cõfecto immiſſum, in reditu figulo cuidam paupertatis malum errabundo fugienti deferendum tradunt. Is theſauri, quem ferebat, ignarus, ab ipſo Præcurſore in ſomnis admonitus eſt: vt relictis monachis, cum tradito ſibi ſacculo fugam arriperet. Creditum eſt, Præcurſorem Monachorum ſocordiam, frigiditatẽque deteſtatum, figulo hanc præbuiſſe occaſionem vt per eam ad melioris vitæ frugem veniret. Nam cum ille voci Præcurſoris obediens, cum tali theſauro domum veniſſet, cœpit paulatim fugato paupertatis malo opibus floreſcere, ac tandem tantis vndique bonis affluere; vt haud obſcurè S. Baptiſtæ virtutem gratiamque ſibi adeſſe cognoſceret. Itaque nè in ingrati animi ſcelus aliquando laberetur, ſummo in honore venerandum illud caput habuit, ſummaque contentione operam dedit, vt cunctis ſimiliter virtutibus florens, veteris vitæ delictis pœnitentiæ nitro ritè purgatis, Deo gratiſſimum die nocteque famulatum exhiberet. Cùm autem tempus adeſſe cerneret, quo ex hac vita ad meliorem à Deo vocabatur,

Diteſcit figulus aſſeruans Sanctũ caput.

precio-

precioſum illum theſaurum hydriæ impoſitum, & arca affabrè facta incluſum, ſorori pari veneratione & cultu proſequendum tradidit; eidemque mandauit, vt appropinquante mortis hora eaſdem reliquias alij cuidam ſpectatæ probitatis ac fidei viro reſignaret. Curauit illa ſummo ſtudio ac pietate, fratris mandata, tradiditque eas cuidam non modò fide & pietate, ſed caſtimonia ornatiſſimo; qui deindè morti vicinus, eaſdem cuidam Euſtachio ſacerdoti quidem & monacho, ſed hæretica prauitate contaminato, cuſtodiendas commiſit. Is verò non multò poſt hæreſeos conuictus, exilio damnatus fuit. Qui cùm iam antè non ſemel admirandas ex ſacro illo theſauro ſenſiſſet virtutes, eaſque (prô ſcelus) impiè ſibi ſuæque fidei aſſcriberet, ſummo ſtudio ſanctiſſimas reliquias exilij ſui ſolatium habere nitebatur. Sed dictum factum exilio mulctatus, relicto in monaſterio capite abſceſſit. Intereà pretioſus ille theſaurus cunctis ignotus, ad tempora vſque Valentis Imperatoris delituit; qui cùm eum Conſtantinopolim transferre vehementer cuperet, diuinitùs ab eo facto prohibitus, quod homini Ariana hæreſi contaminato ſancta tractare minus liceret, hoc ipſum pientiſſimo ſucceſſori, Theodoſio Auguſto, religioſiſſimè adimplendum reliquit; qui venerabile Baptiſtæ caput ex vico Coſlai Conſtantinopolim deportans, ſeptimo ab Vrbe lapide, in baſilica, quam magno ſumptu erexerat, recondidit: quod poſtea Romam tranſlatum, in Eccleſia S. Silueſtri ad Campum Martium, ſumma populi deuotione aſſeruatur.

Sanctum caput traditur cuidam hæretico.

Hic videat & conſpiciat prudens Lector Baron. tam in Not. quam Annal. Tom. 1. è quibus hæc deſumpſimus.

Caput S. Ioannis Baptiſtæ, Romæ aſſeruatur.

* * *

MAR-

C. Baron. Tom. 2. Annal.

MARTYRIVM S. SABINAE, ILLVſtriſſimæ Matronæ: Ex eo quod eſt per Adonem Archiepiſcopum Viennenſem. Paſſa eſt Anno Chriſti 122. Alexandri Pap. 2. Ariani Imp. 3.

29. Auguſt.

ILluſtriſſima fœmina Sabina, vxor præclariſſimi quondam Valentini, & filia Herodis Metallarij, egregium pro Chriſto certamen ſub præfecto Elpidio, Adriano imperante, confecit. Ea cum Serapiæ virgini intima eſſet familiaritate coniuncta, fuit pijs eiuſdem Virginis monitis atque exemplis ab errore ad Chriſti cognitionem adducta: tantaque eidē deinceps cōſtātia in omni opere ſāctitatis adhæſit, vt nec ad martyrij palmā properātē deſerere voluerit. Nā cū Serapia virgo à Beryllo præfecto ad martyrij gloriā vocaretur, Sabina indiſſolubili amicitiæ vinculo ei connexa ad locū certaminis cū ea cōceſſit; Beryllumq; præfectum nequicquā eam terrere conantē ſpreuit, ac reſponſis ſanè prudentiſſimis adeò retudit, vt quanquàm vindictæ vehementer cupidus, manus tamen in illam mittere non præſumeret.

S. Sabina cōuertitur à S. Serapia, virgine Antiochena.

Porrò beata Serapia glorioſiſsimo coronata martyrio, illuſtriſsima Sabina venerandas reliquias, ſuū in monumentum inſigni cum celebritate intulit. Deinde paucis admodum pòſt diebus comprehenſa, Elpidio Iudici oblata fuit. Qua viſa, Elpidius ingenti quaſi admiratione defixus. Tunè es, inquit, Sabina, vxor quondam Valentini illuſtriſsimæ memoriæ, & Herodis filia? Cui ſancta matrona: Ego ſum, & gratias ago Domino meo Ieſu Chriſto, qui me peccatricem famulam ſuam opera, & ſtudio ſanctiſsimæ Serapiæ è tenebris ad lucem, è ſordibus ad puritatem, è dæmonum ſeruitute, ad veram libertatē traducere dignatus eſt.

Siſtitur corā Elpidio præfecto.

Confeſſio Virginis Sabinæ.

Commotus eo matronæ reſponſo Præfectus, viſaque ipſius in Chriſti confeſsione conſtantia, capitis eam ſententia damnauit, & omnibus eius facultati-

Digitized by Google

cultatibus ad Fiſcum redactis, dictum factum beatã martyrem gladio feriri præcepit. Paſſa eſt autem 4. Kal. Septembr. Cuius corpus à Chriſtianis ſublatum, eodem in monumento, vbi ipſa fidei ſuæ magiſtram honorificè collocauerat, ad arcum Fauſtini, iuxta aream Vindiciani, in oppido Vindinenſi conditum eſt. Vetus extat Romæ titulus S. Sabinæ in Auentino; cuius eſt mentio in Concil. primo Romano ſub Symmacho, & apud Gregor. in regiſt. lib. 9. cap. 22. & lib. 11. cap. 2. quam quidem Eccleſiam Eugenius Papa, eius nominis ſecundus, exornauit auxitque: vt conſtat ex lib. de Rom. a Pontif. in Eugenio.

Percutitur gladio.

Hæc Baron. in Notat. ad Martyr. Ro.

VITA S. FIACRII, CONFESSORIS & Eremitæ: Ex ea quæ eſt apud V. P. Laurent. Surium. Claruit, vt patet infrà, ſub Farone Epiſcopo Meldenſi, Qui floruit anno Domini 620 &c. iuxta Tom. 8. An. C Baronij.

C. Baron. in Not. Martyr. Romani.

BEatus Fiacrius ex Hybernia nobilibus ortus parentibus, vitæ ſolitariæ allectus dulcedine, relicta domo & ampliſsima ſpreta hereditate, Meldis, ad Faronem antiſtitem ſanctitatis opinione celebrem conceſsit. Cuius deſiderio Pontifex mirè gauiſus, ei locum quendam in nemore ſui patrimonij, nomine Brodolium, aſsignauit. Vbi Fiacrius illico extirpatis vepribus, monaſterium Virgini Mariæ ſacrum conſtruxit, & publicum aduentantibus hoſpitium; vbi peregrinos & pauperes, rigidus ſui corporis domitor, incredibili charitate excipiebat. Fama igitur ſanctitatis & admirandæ benignitatis opinione longè lateque creſcente, mox ingens languentium turba indies magis magiſque eo confluere; quibus vir ſanctus non modò conſueta charitatis exhibebat officia, ſed precibus & manus ſuæ contactu priſtinam reddebat ſanitatem.

30. Auguſt.

Patria Fiacrij.

Monaſteriũ conſtruit & hoſpitale.

Claret miraculis.

Poſt

Poſt hæc, cùm ex nimia liberalitate annona deficeret, nec haberet quo deinceps aduenientiũ inopiã ſubleuaret, ſupplex ad antiſtitem abijt, petens vt tantũ ei nemoris euellere liceret, quantũ nutriẽdis oleribus ſibi ſuiſq; ſatis eſſet. Cui Pontifex benignè annuit, tantumq; conceſſit, quantum vna die fodiendo manu propria, foſſa poſſet circumdare. Quo audito, ad ſolitudinem reuerſus, facta oratione, baculum quem manu tenebat per terram trahere cœpit; quo, (dictu mirabile) nemus hinc indè funditùs corruit, terraque dehiſcens, ad baculi tractum foſſam præbuit.

Cum ſummo omnium ſtupore terram baculo aperit ad modum foſſæ.

Mulier accuſat eum maleficij apud Epiſcopum.

Intereà mulier quædam adueniens, viſo terræ dehiſcentis miraculo, ſtuporis plena ilicò ad Epiſcopũ feſtina currens, Eremicolam, magum, maleficum, & incantorem appellauit. Deindè eadem rurſus mẽtis temeritate ad eremum feſtinans, multis conuicijs in virum ſanctum inuecta eſt; præcipitque ei, auctoritate Epiſcopi, ab incepto opere vt ceſſaret: donec mox affuturus antiſtes debitas de tanto maleficio (vt illa dicebat) pœnas expeteret. His auditis, Fiacrius manum ab opere reuocauit, & mœroris ac triſtitiæ plenus ſuper petram reſedit. Ibi tunc mirabilibus ſuccedũt mirabiliora. Petra namq; duriſsima, nutu Dei, vt ſeſsioni ſancti eſſet habilior, ſub ipſo concauũ eidẽ præſtitit locum. Quæ petra, eodem in monaſterio ad hæc vſque tempora aſſeruata, non raro tactu ſuo debiles ſanitati reſtituit.

Ingens miraculum.

Igitur Põtifex inuidæ mulieris prouocatus verbis, aduenit; videnſq; vtraque miracula, intellexit Eremitam ſummum Dei amicũ eſſe; vndè ſanè & amore & honore pariter eũ proſecutus eſt. Porrò Fiacrius mulieris iſtius malitia admonitus, voluit deinceps omnibus fœminis monaſterij aditũ interdictũ eſſe, & ſupplicibus à Deo precibus contendit, vt quæcunque pedẽ per vim inferre conaretur, vltione protin⁹ diuina repulſam pateretur. Qua re cognita, mulier quædam & generis & diuitiarum gloria præſtans, ancillam ſuis ipſa manibus in Fiacrij monaſterium impel-

impellere voluit, vt quid futurum eſſet, alieno periculo diſceret. Sed ecce ancilla, dominæ ſuæ ſcelere impulſa, illæſa quidem permãſit, ipſa verò altero orbata lumine vindictæ ſubiacuit. Sed & alia quędã de Latiniaco mulier, alterum pedem in Monaſterium inferre conata, ilicò horribili tumore eum correptũ retraxit; qui deinde tumor, tibiam, genu & crus occupauit. Beatus itaque Fiacrius eodem in loco, ſignis & virtutibus clarus, vitæ curſum feliciter conſummauit. Cuius ad tumulum, glorioſa continuè coruſcant miracula.

Caſtigatur diuinitùs mulier, temerè monaſterium ingredi volẽs.
Item alia.
Obitus eius.
Claret miraculis poſt obitum.

MARTYRIVM SS. FELICIS ET Adaucti: ex eo quod extat apud V. P. Laur. Sur. Cui omnia ſuffragantur martyrologia. Coronati ſunt Anno Salutis 302. Marcel. Papæ. 6.

C. Baron. Tom. 2. Annal.

CVm feruor Diocletiani & a Maximiani in ſãctos Dei acerrimè ſæuiret, duo fratres nomine & opere Felices, Romanæ Eccleſiæ presbyteri à Draco Vrbis præfecto vel dijs ſacrificare, vel ſupplicia excipere cogebantur. Intereà Felix ſenior, ad fanũ Serapis ducebatur, vt imminens ſuppliciũ, ſacrificio (quemadmodum Dracus ſperabat) redimeret. Sed is vt ſtatuæ ęreæ propinquior eſt factus, mox ſacri oris ſui flatu ſimulachrũ ſubuertit. Indè verò ductus in aliã ædiculam, quæ ſtatua Mercurij honoratior habebatur, pari modo atque virtute ſtatuam proſtrauit. Deindè ad tertiam deductus ædiculam, cùm Dianæ ſimulacro thùra incendere cogeretur, ſimili modo inhabitantem expulit dæmonem, & ſimulacrum humi deiecit. Tunc reductus ad præfectum, protinus in eculeum ſublatus fuit; adhibitiſque cruciatibus, quæſitus, quib⁹ maleficijs deos ſuperaſſet. Qui in tormẽtis inuictus reſpondit; Non ego hoc diaboli maleficijs; ſed

o Augu.
a. *Anno eorũ Imperij 19.*
Duo Felices fratres.
S. Felix tres comminuit ſtatuas.
Torquetur.

ſed omnipotentis Dei beneficijs egi. Tunc furore repletus præfectus iuſsit eum iuxta murum vrbis, via Oſtienſi, duci ad locum qui ſecundo ab vrbe erat miliario, vt ibidem apud arborem præcelſam vel ſacrificium compleret, vel eodem in loco capitalem ſententiam ſubiret. Igitur Felix, cùm ad præfatam arborem nefandis ſacrificijs inquinandus à carnificibus deductus eſſet, ſtatim impietatem execratus, in arborem ſuffiauit, & ait; Præcipio tibi in nomine Domini mei Ieſu Chriſti, vt radicitùs corruens & templũ cum ara, eiuſque ſimulacrum ita comminuas, vt amplius per te animæ nullatenùs in tantum ſcelus impellantur. Ad hoc ſerui Dei verbum, horrendo fragore arbor corruit, & fanum cum ſimulacro penitùs comminuit. Quo cognito, Dracus, furore & amentia plenus, ſententiam ſinè mora executioni mandari, & truncum corpus lupis ac canibus deuorandum relinqui præcepit.

Subuertit ſimulacrum.

Intereà ſanctus Chriſti athleta, multis tropheis inclytus, cùm Oſtienſi via ad locum certaminis duceretur, quidam fidei Chriſtianæ ardore mirificè incenſus, hominibus quidem ignotus, ſed Deo præclarè cognitus, voce magna clamare cœpit; Et ego ex eadẽ lege ſum, & ipſum, quẽ hic ſanctus prædicat presbyter, cõfiteor Dominum Ieſum Chriſtum, parique ſententiæ ſubiacebo. Elegi enim cum eo, breuiſsimi temporis potius ſuſtinere tormentum, & in æternũ deindè cum Chriſto Ieſu in cæleſti gloria exultare, quàm veſtris nefandiſsimis cum principibus, impuris ad tempus affluere delicijs, & æternis deindè ſubdi cruciatibus. Hæc maxima voce & admiranda conſtantia ac alacritate vociferantem lictores corripiũt, vinctumque vnà cum Felice ad locum ſupplicij perducunt. Ibi tunc Felix, fuſis præ gaudio lachrymis, ſocium ſuauiſsimè amplexatur; figit oſcula; gratulatur vtrique. Deindè peracta pariter oratione, ịcti capitalem ſubeunt ſententiam. Chriſtiani, qui ſpectaculo intererant, ignorantes nomen huius, cum Adauctum

Ardor fidei in S. Adaucto.

Digitized by Google

auctum appellârunt; quòd beato Felici auctus eſſet ad coronam. Corpora eorum feris & auibus relicta, fuêre à Chriſtianis noctu ſepulturæ tradita, eo in loco, vbi nefandæ arboris euerſio nimiam telluris altitudinem aperuerat: Altera verò die, pagani rabie efferati humata corpora rurſus effodere voluerunt; ſed impius eorum conatus parum fœliciter ad gloriam ſucceſſit. Nam quotquot erant operi intenti, arrepti à Diabolo, lymphati amenteſque hinc indè fugerunt. Fuit deindè, ceſſante perſecutionis procella, inſignis eis eodem in loco constructa baſilica: in qua Chriſti beneficia in hodiernum vſque diem exuberant.

Felix & Adauctus gladio feriuntur.

VITA S. BONONII, ABBATIS MOnaſterij Locedenſis; quod eſt in agro Vercellenſi; Ex ea quam Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. Cardinalis & Epiſcopus Bononienſis, Gabriel Palæotus, ad V. P. Laur. Surium tranſmiſit. Migrauit è corpore Anno Domini 1026: eiuſq; ſanctitatem probauit Ioannes Papa vigeſimus.

C. Baron. in Not. Martyrolog. Rō.

30. Auguſt.

BEatus Bononius, Bononia oriundus, vir haud vulgari prudentiæ laude conſpicuus, cum vitam ſapientis, aſſiduam mortis meditationem eſſe legendo didiciſſet; ilicò à primis annis, repudiatis mundi huius delicijs, in S. Stephani monaſterium, quod eſt Bononiæ, ſe abdidit; vt interim mundo mortuus, ſaluberrimam mortis philoſophiam; altiùs ſuo pectori imprimeret. Nec reuocare poterant à ſalutari inſtituto prudentem adoleſcentem varia vulgi de eo iudicia; vtpotè qui iam antè cognouerat, primam monachi virtutem eſſe temeraria hominum iudicia contemnere, iugiq; memoria illud Apoſtoli repetere; *Si adhuc hominibus placerem, Chriſti ſeruus non eſſem.* In illo autem S. Stephani monaſterio, cùm haud exiguos in diuinæ contemplationis ſtudio per aliquot annos feciſſet pro-

Patria eius.

Secedit in monaſteriū S. Stephani.

Prima virt⁹ monachi hominum inania iudicia contemnere.

Gal. 1.

 ceſſus;

Digitized by Google

ceſſus, perfectioris vitæ deſiderio inflammatus, patria, amicis, domo, vrbiſq; frequentia deſertis, Babylonis AEgypti ſolitudinem adijt: vt antiquam illam patrum in eremo degentium virtutem quàm acerrimè æmularetur. Accidit autem, vt AEgyptij proceres, fama eius, (quæ cum admiratione regiones illas peruagabatur) & virtutum fragrantia capti ac deliniti, ſingulari amore ac beneuolentia eum cōplecterentur; adeò quidem, vt poteſtatem ei facerent, cuncta religionis ac pietatis domicilia, quæ barbarica feritate conculcata iacebant, reſtaurandi. Quod cùm frequenter vrgerent, pius pater vehementer gauiſus, & Deo, qui feroces barbarorum mentes mitigaſſet, gratiam, vt par erat, referens, arrepta auidè rei benè gerendæ occaſione, operi ſedulò inſtitit; primùm diruta multis in locis templa reſtaurans, & poſt iactum hoc virtutum ſuarum quaſi ſpiritale fundamentum, monaſteria deindè plurima reparans; per quæ cœtus monachorum diſtribuit; Abbates conſtituit; eoſque ex præſcripto D. Benedicti, vitam religioſè traducere edocuit.

Adit AEgyptij ſolitudinem.

Templa per AEgyptum & monaſteria reſtaurat.

Ipſe autem ſedulus diuini verbi ſator AEgyptum peragrabat, & indies nouos credentium manipulos in horrea Domini lætus inferebat; & nunc quidem doctrina, nunc miraculis infrugiferos agros ſubigebat, optimiſque frugibus breui mirificè florentes reddebat. Sic cùm fortè in naui, AEgyptij mercatoribus quibuſcum Alexandriam vnà nauigabat, Chriſtum annunciaret, & ſubita tempeſtas exorta, in certum omnes vitæ diſcrimen conijceret, illique attoniti, & omni alia ſalutis ſpe deſtituti, Deum, quem ipſis annunciabat, ſe credere profeſsi, ad eius opem confugerent, obteſtantes vt pro ſalute omnium, Deum ſuum deprecaretur, nuncupato inſuper voto, Chriſtiana ſacra ſe ſuſcepturos, ſi præſens eius numen experti, ſalui euaderent. poſtquàm ad precum præſidia ſanctus ſe conuertit Bononius, tempeſtas repentè diſcuſſa & ſerenitas reddita eſt:

AEgyptijs Chriſtum annunciat.

Precibus ſuis ſedat tempe-

Digitized by Google

eſt: & Alexandriam incolumes ad portum omnes applicuerunt. Nec mora; quos ad ipſius preces ex mortis quaſi faucibus Deus eripuerat, in eis, per baptiſmi gratiam, ipſe nouam vitam reſtaurauit. *ſtatem: vndè vectores Baptiſmum ſuſcipiunt.*

Hæc aliaque eiuſdem generis admiranda opera, Bononium valdè celebrem per Alexandriam reddiderunt; quorum ciuium nè fauor eum nimiùm extolleret ac tranſuerſum ageret, clam indè egreſſus, Babylonis ad amicam ſolitudinem iterum ſeceſsit; vbi vigilijs, ieiunijs, orationibus, pijſque alijs bonorum operum exercitijs, cùm ipſe ſeduiò operam daret, tum alijs vitæ viam præibat, præmonſtrabatque; neque potentibus blanditus, & eorum, per turpem adulationem, amicitiam ac fauorem nimis abiectè appetens; neque tamen eos quamuis ſuperbos & inſolentes, per nimiam auſteritatem negligendo, aſpernandoſque ac faſtidiendos ſibi ducens; & hoc quidèm, vt *omnibus omnia factus, omnes lucrifaceret*; illud autem, diuinæ illius non immemor comminationis: *Væ vobis qui conſuitis puluillos & ceruicalia ſub omni cubito, ad decipiendas animas.* Non ille proſperis nimiùm efferebatur: non aduerſa eum deijcere poterant. Pauperum ei cura præcipua, peneque aſsidua; quos & per ſe fouebat, & diuites ſolicitabat, vt ad opem illis ferendam beneuoli eſſent. Et quidem cùm pro aliorum cura ſedulus die noctèque excubaret, ipſe in ſuſcepta ſemel vitæ auſteritate perſeuerans, quaſi proprij corporis oblitus, pro molli lecto duram humum, pro delicatis linteaminibus aſperum cilicium, pro ceruicali lapidem commutabat; & ſic demum poſt ingentes labores quieſcere ſolebat, ſi quies dicenda eſt, quæ iugibus orationibus fatigabatur; ita quidem, vt Dauidis illud ſibi vſurpare potuerit: *Lauabo per ſingulas noctes lectum meum, lacrymis meis ſtratum meum rigabo.*

En præclarã Bononij diſcretionem.

1. Cor. 9.

Ezech. 13.

Vitæ auſteritas.

Pſal. 6.

Cùm graues per illa tempora procellæ, vniuerſam AEgyptum concuterent, & Romani parum fælici

marte infeſta ſigna in AEgyptum inferrent,cōmiſſoq; prælio ingens vtrinq; ſtrages fieret, AEgyptij tādem ſuperiores,præter aliam Chriſtianorum turbam ipſum etiam Vercellenſem antiſtitem Petrū, in captiuitatem abduxerunt. Is verò in illam abreptus miſeriam,diligenter inquirere cœpit,num qui Chriſtianis initiati ſacris,in ea regione degerēt.Tādem poſt varia ſuſpiria, poſt multas preces & lachrymas Deo ſuppliciter fuſas, eximia illi Bononij innotuit ſanctitas. Qui accerſitus confeſtim adfuit; & carceris cuſtodibus muneribus delinitis, egregiam inprimis operam in fouendis ac conſolandis vinctis collocauit. Poſtremò verò concepta fiducia, regiam familiam, ipſamque Regis coniugem adijt, ſuasque in partes omnes pertraxit; vt pro captiuis ſuis fratribus apud Regem intercedere vellent. Adfuit cœptis Bononij omnipotens Deus.Nam Regem quodam die hortos odoriferiſſimis balſamis conſitos animi causâ inambulantem, accedit Regina; quam mox proceres ſubſequuti orant obſecrant que Regem, vinctos Chriſtianos Bononio viro optimo & regijs negotijs enixè fauenti donet. Annuit nutu planè diuino Rex; cunctosque vinculis & ergaſtulo ſolutos ſummæ Bononij voluntati permittit.Is fratrum ſuorum libertate vehementer gauiſus, confeſtim naui impoſitos Hieroſolymam tranſmittit: indè eos in montem Sinai perducit; quibus locis ſumma animi veneratione luſtratis, Coſtantinopolim contendit; vbi ab Imperatore inſidiarum metu, cuſtodiæ mancipati ſunt.Sed protinùs,vt eorum innocentia omnibus perſpicua facta eſt, non modò honorificè, ſed muneribus inſuper ac veſtibus ex fiſco donati,dimiſſi ſunt. Igitur conſcenſa naui, vt ſingulos proprijs ſedibus reſtituit Bononius, ita mox ad montem Sinai reuerſus,totum ſe illic diuinæ legi mancipauit; tantis maximarum omnium virtutum ſignis, vt gratiſſimo ſanctitatis ſuæ odore, Hieroſolymam & vicina omnia loca repleret.

Bononij benignitas in captiuos.

Viuit in monte Sinai ſanctiſſimè.

Inter-

Intereà defunĉto Locedenſis Monaſterij Abbate in diœceſi Vercellenſi, Petrus vercellenſium Pontifex, qui iam ante Bononij beneficio è miſerãda valdè captiuitate in ſedem ſuam reſtitutus fuerat, ilicò virum ſanctum accerſendum ſtatuit; vt is monaſterij eius curam ſuſciperet, ſuiſque virtutibus per AEgyptum clariſſimis, totam quoque diœceſim iſtam quam maximè illuſtraret. Et quidem Bononius cùm aliquandiu onus illud à ſe reijcere conatus eſſet, victus tandem importunis Pontificis precibus, ceſſit; humeroſque oneri ſubiecit: & virtutibus virtutes cumulans, nouum quendam pietatis ſplendorem de ſe præbuit. Quem antiquus humani generis hoſtis non ferens, mox aduerſus ſanctum paſtorem ingentem excitauit procellam; ita vt per ſummam humilitatem, in Hetruriam ſecedere coactus ſit. Vbi veteri ad plenum inſtaurato monaſterio, fratres ſanctiſsimis inſtituit diſciplinis; & ipſe miraculis celebris, cum inſigni gloria ad Locedenſe monaſterium, ſedata tandem tempeſtate, reuerſus eſt. Vbi poſt varia deindè virtutum inſignia, ſuis totique Eccleſiæ exhibita, beatum Creatori ſuo ſpiritum reddit.

Petrus Vercellenſis Epiſcopus, S. Bononium ad Locedenſis monaſterij præfecturam vocat.

In Hetruria monaſterium reſtaurat.

Felix obitus eius.

Inter alia, quæ poſt mortem edidit miracula vnũ hoc ad confirmanda ſanctorum patrocinia, contra hæreticorum perfidiam, haud abs re erit explicare. Quidam immani in fratrem ſuum odio incenſus, tandem illi necem intulit, ferroq; peremptum abſcondit. Ingens & ſceleſtum facinus ęternis ſupplicijs expiandum. Veruntamen fratricida, paulò pòſt incredibili animi dolore ſaucius, commiſſum ſcelus pura oris confeſsione & vera pœnitudine expiare conſtituit. Expoſuit igitur crimen ſacerdoti: multiſque cum lachrymis medicinam poſtulauit. Exhibuit is ſe medicum per omnia prudentem, & hominem iuſto animi dolore fractum, ſeptennali nihilominùs pœnitentia damnauit. Nec recuſauit ille amaros pœnitentiæ dolores, modò ab aſsiduo con-

Præclarum miraculum.

Digitized by Google

ſcientiæ angore, & admiſſi flagitij cruciatu liberari poſſet. Itaque ex eo quo fratrem peremerat mucrone, circulum brachio dextero circundedit; totumque ſe lamentis & varijs corporis afflictionibus dedidit. Sed cùm domeſticæ furiæ, quæ eum die nocteque perſequebantur, vix vllas ab æternæ damnationis metu inducias concederent, tandem ille Sanctorum ſtatuit implorare patrocinia; vt quod ſuis lacrymis meritiſque non poterat, illorum aliquando precibus à Deo obtinere mereretur. Itaque poſt alia atque alia Sanctorum limina piè obita, ipſo natali S. Bononij ad eius etiam ſepulchrum venit ſupplex; Deumq; flens atque eiulans precabatur, vt tanti ſui famuli interceſſione ſibi propitius eſſe dignaretur. Dumque orationi feruenter inſiſtit, & S. Bononium interuentorem ſolicitat, eccè in magna virorum atque mulierum circumſtante turba, circulus qui cute atque carne iam penè contectus erat, per Chriſti clementiam diſſilijt: omneſque illæ conſcientiæ furiæ fuſæ fugatæque, ſummam conſcientiæ tranquillitatem & incredibile animi gaudium reddiderunt. Tunc is in lætitia ſalutaris Chriſti mirabiliter exultans, ferreum illum nexum ad ſancti altare ſuſpendit; & voce maxima, quanto à S. Bononio affectus eſſet beneficio, conteſtatus eſt.

VITA

VITA S. AIDANI, EPISCOPI LINdiſfarnenſis: Ex ea quæ eſt per Venerabilem Bedam lib.3. capite 3. & ſequent. Hiſtoriæ Eccleſiaſt. Gentis Anglorum. Claruit maximè Anno Domini 634. ſub Honorio Papa & Heraclio Imp. &c.

C.Baron. 8. Tom. Annal.

SANCTVS Aidanus ex Inſula Hu ex monaſterio ibidem, ad prouinciam Anglorum fide & pietate imbuendam deſtinatus eſt Epiſcopus; qui omnibus admirandæ ſanctitatis ornatus inſignibus, haud exiguos in vinea Domini faciebat fructus. Nam vt exemplo magis quàm verbo, Chriſtianæ vitę præſtantiā cùm fidelib⁹ tū infidelib⁹ declararet, pedes loca cūcta peragrās, antè omnia ſtrenuam miſericordiæ operibus nauabat operam, ac plena manu, quicquid à Regibus alijſque dynaſtis accipiebat, in pauperes erogabat; alioſque ſimiliter ad miſericordiæ æmulationem prouocabat. Vbicunque verò locorum degebat, tam ille quàm qui ei ſocij adhærebant, aſſiduò cæleſtium rerum meditationi dediti erant, ſuauiſsimeque ex ſacris ſcripturis in itinere commentabantur; quo mentes eorum ſinè intermiſsione pabulo diuini verbi paſcerentur. In redimendis verò captiuis præcipuum eius eluxit ſtudium; quos deinde diſciplinis ſanctioribus imbuebat, ac in diſcipulos ſuſcipiens, ad ſacerdotalem gradum prouehebat: ratus parum eſſe ſi vinculis ſoluerentur corporeis, niſi etiam veram integramque animæ libertatem conſequerentur. Fertur autē quòd cum Oſvvaldus Rex de prouincia Scotorum poſtulaſſet antiſtitem, miſſus ei fuerit primò auſterioris animi vir; cuius doctrinam paulò ſeueriorem cùm populus ægrè ad aures animoſque admitteret, & is oleum & operam docendo monendoque perderet, redijt in patriam; gentem duræ ac Barbaræ

31. Auguſt.

Benignitas Aidani in pauperes.

Studium ei⁹ in captiuos.

Digitized by Google

mentis, cæleſtis doctrinæ minimè capacem eſſe aſſerens. Quo audito, Aidanus in concilio vbi hæc tractabantur ſurgens ait; Equidem frater exiſtimo te minùs illius Apoſtoli obſeruantem fuiſſe; vbi docet, indoctis auditoribus primò lac doctrinæ mollioris porrigendum eſſe, donec paulatim enutriti verbo Dei, ad ſolidora diuini verbi pabula, ſumenda idonei inueniantur. Huic Aidani dicto mox ab omnibus acclamatum, & communi conſilio decretum eſt, vt ipſe antiſtes ad gentem illam Christianæ diſciplinæ rudimentis imbuendam mitteretur.

1. Cor. 1.

Diſcretio omnium virtutum mater.

Huius igitur reuerendiſsimi Antiſtitis diſciplina Rex Oſvvaldus, cum ea, cui præerat, Anglorum gente, præclarè inſtitutus, admirandos ſanè breui in fide ac pietate fecit proceſſus; vndè & multis maioribus honorum & regni titulis, etiam in hac vita à Deo decorari meruit. Quo ad cæleſtia regna deindè translato, Oſvvinus frater eius, haud minore pietate vir; regni ſuſcepit gubernacula. Qui die quodam, vt animum ſuum amoris & beneuolentiæ plenum Aidano declararet, equum optimum & regalibus ſtratum phaleris donauit; vt eo deinceps vectus varios itinerum labores faciliùs ſuperaret. Accidit autem, vt paruo interiecto tempore Aidanus antiſtes pauperem quendam infimis precibus ſtipem poſtulantem obuiam haberet; cui cùm nihil, quod tribueret, ad manus haberet, ilicò deſiliens, equum cum regijs ornamentis prompta manu ac hilari vultu tradidit. Erat enim antiſtes mirificus pauperum cultor, & beneficus admodùm miſerorum pater. Hoc verò vt fama ad regias aures eſt perlatum, viſus Rex aliqua animi affici ægritudine; accitoque ad prandium Epiſcopo, ait; Ecquid eſt hoc Domine antiſtes, quod equum regium, quem te proprium habere conueniebat, pauperi largitus es? Nunquid non habemus equos viliores plurimos, aliaque quibus pauperibus conſuli benignè poterat, quòd donum regiũ ſpeciali amore tibi traditum, alteri dares? Cui

Vide egregiam Aidani in pauperem liberalitatem.

ſtatim

ſtatim Antiſtes, quid, inquit, loquitur Rex? Num tibi charior eſt iſte filius equi, quàm filius Dei?

Quibus dictis, Epiſcopus quidem ſuo reſedit loco; Rex verò, quod è recenti venatu veniſſet, ad focum conceſſit; moxque altius verba antiſtitis menti infigens, feſtinus accedẽs ad pedes ſe Epiſcopi abiecit, ſuppliciter poſtulans, vt ſibi placatus eſſet; quia nunquam, inquit, deinceps preſcribam, quantum de noſtra pecunia filijs Dei tribuas. Epiſcopus, viſa tanta Regis humilitate, pio quodam horrore perfuſus eum leuauit, verbiſque ſuauiſſimis ab omni triſtitia ad hilaritatem reuocauit. Indè paulò poſt, Rege omni hilaritate perfuſo, ſanctus Antiſtes profuſis lachrymis ex imo pectore gemitus trahere cœpit. Quem cùm presbyter eius, patria lingua Regi & domeſticis eius ignota, cauſam tantarum lachrymarum gemituumque interrogaret, reſpondit antiſtes, ſcio, inquit, hanc gentem pio & ſancto hoc rege indignã, ideoque breui ex hac miſera vita, ad regna cœleſtia trnasferendum. Nec multò pòſt, dira Antiſtitis præſagia, triſti Regis funere impleta ſunt. Sed & ipſe Aidanus antiſtes, non plùs quàm duodecim poſt occiſionem Regis, quem amabat, dies, id eſt pridiè Kalend. Septembris, de ſeculo ablatus, perpetua laborũ ſuorum à Domino præmia recepit. Qui cuius fuerit meriti, miraculorum ſignis internus arbiter edocuit.

Nota quantus honos Epiſcopo à rege deferatur.

Presbyter quidam Vtta nomine, admirandæ grauitatis & prudentiæ vir; ideoque apud principes omnes cum primis honoratus, cùm Cantuam (adducturus indè Regi Oſvvino coniugem, filiam Eduini Regis Eanfledam) mitteretur, acceſſit ad Epiſcopum, preces eius & benedictionem, vt proſpero itinere legationem obiret, petiturus. Cui Antiſtes benedictionem impartiens, vaſculum olei conſecrati tradidit dicens; Scio quanta vos in mari tempeſtas quaſſabit, quantiſque fluctibus nauim inuoluet; ſed tu memento hoc oleum ſæuientibus obijcere vndis: quo ilicò ſedatis ventis, optata redibit tranquillitas, voſque

Præclara Aidani prophetia & miracula.

cupito itinere domum remittet. Quæ cuncta vt prædixerat antiſtes, ex ordine completa ſunt. Et quidē inprimis cum furentibus vndis pelagi nauis fluctuaret, fruſtraque vim tempeſtatis euigilante magiſtro, cum ipſo iam penè interitu luctarentur; presbyter memor olei ſibi traditi, aſſumpta ampulla, ex eo in pōtum miſit, & ſtatim, vt prædictum erat, immanis pelagi furor quieuit.

Obſerua hic vim rerum benedictarum.

Fertur etiam, huius Antiſtitis virtute atque oratione, regiam vrbem, quæ ex Bebbæ Reginæ quondam vocabulo cognominatur, neque obſidione, neque armis hoſtilibus capi potuiſſe. Nam cum Merciorum exercitus, Penda Duce, vrbem longa obſidione preſſam, opportunum nactus ventum illato igne comburere niteretur, Aidanus qui tunc haud procul ab vrbe in Inſula Farnæ morabatur, ventis furentibus, globum ignis ac fumum ſupra muros vrbis exhalare conſpiciens, eleuatis ad cœlum oculis manibuſque, cum lachrymis dixit; Vide Domine, quanta mala facit Penda. Quo dicto, ſtatim mutati ab vrbe venti, in eos qui accenderant, flammarum incendia retorſerunt. ita vt aliqui læſi, omnes territi, ab vrbis, quam diuinitùs iuuari cognouerant, oppugnatione ceſſarent. Obijt autem vir ſanctiſſimus, ſeptimo decimo Epiſcopatus ſui anno, in Inſula Lindiſfarnenſi, in fratrum cœmeterio ſepultus: cuius animam S. Cuthbertus ab Angelis in cœlum deferri vidit.

Virtus orationis S. Aidani.

S. Cuthberti vitam habet lector 20. Mart. Tom. I.

* * *

SEPTEM-

SEPTEMBER.

MARTYRIVM DVODECIM FRAtrum Afrorum: Ex eo quod Alſanus, Epiſcopus Salernitanus, hexametro verſu conſcripſit. Quo tempore paßi ſunt, patet infrà

C. Baron. in Not. Martyrol. Roman. al. Alphan?.

1. Septemb.

FVIT in Aphrica a Valeriani tepor ib⁹ Bonifacius quidam, vir illuſtri genere natus; qui ducta in vxorem Tecla, æq; illuſtri genere fœmina duodecim ex ea ſuſcepit liberos: quorum hæc dicuntur fuiſſe nomina. Donatus, Felix, Arontius, Honoratus, Fortunatus, Sabinianus, Septiminius, Ianuarius, Felix alter, Vitalis, Satyr⁹, & Repoſit⁹. Hos pij parentes præclarã ſanè ſobolem, literis & Chriſti cognitione perfectiſſima imbuendos ſuſcepere, tanto ſtudio atque diligentia, vt non rarò pias Chriſto lachrymas funderent, quò eorũ filij vitã ab omni ſceleris contagione, ac præcipuè ab infandis ſimulacrorum ſacrificijs puram perpetuò ducerent. Hæc cũ verbo & doctrina, die nocteque apud eos agerent, & aſſiduis precibus à Diuino numine flagitarent, illi ad vnum oẽs dociles imprimis ſe parentibus præbuêre; annoſq; pueriles prudentia & virtute longè ſuperarunt. Indè creſcente paulatim ætate, adeò feruor fidei in pectoribus eorũ exarſit, vt ſpretis poſſeſſionibus, domo ac familia cotẽpta, totos ſe ad debellandum Satanæ regnum conferrent, multoſque mortales miſerè errantes, ad Chriſti ouile traducere gauderent. Et quidem vt ſuis à ciuibus exitialem deorũ culturam antè omnia pellerent, patriamque Adrumentinam, à fœdis Iouis & Herculis Sacrificijs repurgarent, pari virtute & conſtantia omnes Florẽtium Herculis Sacerdotẽ (eo die quo cum ciuibus ſolenni maxime ritu thura offerebat) aggreſſi ſunt: & luculenta ratione impium facinus confutarunt. Stupebat ad martyrum conſtantiam & grauitatẽ admirandam,

a. Anno eius Imperij 6. qui fuit Chriſti Domini 260. Sixti Papæ 1. cœpta eſt eius perſecutio in Africa: Teſte C. Baron. Tom. 2. Annal.

Patria & Parentes: Nominaq; duodecim martyrum fratrum.

In fide à parentibus inſtituuntur.

Profectus egregius.

cupito itinere domum remittet. Quæ cuncta vt prædixerat antiſtes, ex ordine completa ſunt. Et quidẽ inprimis cum furentibus vndis pelagi nauis fluctuaret, fruſtraque vim tempeſtatis euigilante magiſtro, cum ipſo iam penè interitu luctarentur; presbyter memor olei ſibi traditi, aſſumpta ampulla, ex eo in põtum miſit, & ſtatim, vt prædictum erat, immanis pelagi furor quieuit.

Obſerua hic vim rerum benedictarum.

Fertur etiam, huius Antiſtitis virtute atque oratione, regiam vrbem, quæ ex Bebbæ Reginæ quondam vocabulo cognominatur, neque obſidione, neque armis hoſtilibus capi potuiſſe. Nam cum Merciorum exercitus, Penda Duce, vrbem longa obſidione preſſam, opportunum nactus ventum illato igne comburere niteretur, Aidanus qui tunc haud procul ab vrbe in Inſula Farnæ morabatur, ventis furentibus, globum ignis ac fumum ſupra muros vrbis exhalare conſpiciens, eleuatis ad cœlum oculis manibuſque, cum lachrymis dixit; Vide Domine, quanta mala facit Penda. Quo dicto, ſtatim mutati ab vrbe venti, in eos qui accenderant, flammarum incendia retorſerunt. ita vt aliqui læſi, omnes territi, ab vrbis, quam diuinitùs iuuari cognouerant, oppugnatione ceſſarent. Obijt autem vir ſanctiſſimus, ſeptimo decimo Epiſcopatus ſui anno, in Inſula Lindisfarnenſi, in fratrum cœmeterio ſepultus: cuius animam S. Cuthbertus ab Angelis in cœlum deferri vidit.

Virtus orationis S. Aidani.

S. Cuthberti vitam habet lector 20. Mart. Tom. 1.

***

SEPTEM-

Digitized by Google

SEPTEMBER.

C.Baron. in Not. Martyrol. Roman. al. Alphan?.

MARTYRIVM DVODECIM FRAtrum Afrorum: Ex eo quod Alfanus, Epiſcopus, Salernitanus, hexametro verſu conſcripſit. Quo tempore paßi ſunt, patet infrà

1.Septemb.

a. Anno eius Imperij 6. qui fuit Chriſti Domini 260. Sixti Papæ 1. cœpta eſt eius perſecutio in Africa: Teſte C.Baron. Tom.2. Anal.

Patria & Parentes: Nominaq; duodecim martyrum fratrum.

FVIT in Aphrica a Valeriani tẽpor ib⁹ Bonifacius quidam, vir illuſtri genere natus; qui ducta in vxorem Tecla, æq; illuſtri genere fæmina duodecim ex ea ſuſcepit liberos: quorum hæc dicuntur fuiſſe nomina. Donatus, Felix, Arontius, Honoratus, Fortunatus, Sabinianus, Septiminius, Ianuarius, Felix alter, Vitalis, Satyr⁹, & Repoſit⁹. Hos pij parentes præclarã ſanè ſobolem, literis & Chriſti cognitione perfectiſſima imbuendos ſuſcepere, tanto ſtudio atque diligentia, vt non rarò pias Chriſto lachrymas funderent, quò eorũ filij vitã ab omni ſceleris contagione, ac præcipuè ab infandis ſimulacrorum ſacrificijs puram perpetuò ducerent. Hæc cũ verbo & doctrina, die nocteque apud eos agerent, & aſſiduis precibus à Diuino numine flagitarent, illi ad vnum oẽs dociles imprimis ſe parentibus præbuêre; annoſq; pueriles prudentia & virtute longè ſuperarunt. Indè creſcente paulatim ætate, adeò feruor fidei in pectoribus eorũ exarſit, vt ſpretis poſſeſſionibus, domo ac familia contẽpta, totos ſe ad debellandum Satanæ regnum conferrent, multoſque mortales miſerè errantes, ad Chriſti ouile traducere gauderent. Et quidem vt ſuis à ciuibus exitialem deorũ culturam antè omnia pellerent, patriamque Adrumentinam, à fœdis Iouis & Herculis Sacrificijs repurgarent, pari virtute & conſtantia omnes Florẽtium Herculis Sacerdotẽ (eo die quo cum ciuibus ſolenni maxime ritu thura offerebat) aggreſſi ſunt: & luculenta ratione impium facinus confutarunt. Stupebat ad martyrum conſtantiam & grauitatẽ admi-

In fide à parentibus inſtituuntur.

Profectus egregius.

randam,

Digitized by Google

cupito itinere domum remittet. Quæ cuncta vt prædixerat antiſtes, ex ordine completa ſunt. Et quidē inprimis cum furentibus vndis pelagi nauis fluctuaret, fruſtraque vim tempeſtatis euigilante magiſtro, cum ipſo iam penè interitu luctarentur; presbyter memor olei ſibi traditi, aſſumpta ampulla, ex eo in pōtum miſit, & ſtatim, vt prædictum erat, immanis pelagi furor quieuit.

Obſerua hic vim rerum benedictarum.

Fertur etiam, huius Antiſtitis virtute atque oratione, regiam vrbem, quæ ex Bebbæ Reginæ quondam vocabulo cognominatur, neque obſidione, neque armis hoſtilibus capi potuiſſe. Nam cum Merciorum exercitus, Penda Duce, vrbem longa obſidione preſſam, opportunum nactus ventum illato igne comburere niteretur, Aidanus qui tunc haud procul ab vrbe in Inſula Farnæ morabatur, ventis furentibus, globum ignis ac fumum ſupra muros vrbis exhalare conſpiciens, eleuatis ad cœlum oculis manibuſque, cum lachrymis dixit; Vide Domine, quanta mala facit Penda. Quo dicto, ſtatim mutati ab vrbe venti, in eos qui accenderant, flammarum incendia retorſerunt. ita vt aliqui læſi, omnes territi, ab vrbis, quam diuinitùs iuuari cognouerant, oppugnatione ceſſarent. Obijt autem vir ſanctiſſimus, ſeptimo decimo Epiſcopatus ſui anno, in Inſula Lindiſfarnenſi, in fratrum cœmeterio ſepultus: cuius animam S. Cuthbertus ab Angelis in cœlum deferri vidit.

Virtus orationis S. Aidani.

S. Cuthberti vitam habet lector 20. Mart. Tom. 1.

* * *

SEPTEM-

Digitized by Google

SEPTEMBER.

MARTYRIVM DVODECIM FRAtrum Afrorum: Ex eo quod Alfanus, Epiſcopus Salernitanus, hexametro verſu conſcripſit. Quo tempore paßi ſunt, patet infrà

C.Baron. in Not. Martyrol. Roman. al. Alphanꝰ.

1.Septemb.

FVIT in Aphrica a Valeriani tēpor ibꝰ Bonifacius quidam, vir illuſtri genere natus; qui ducta in vxorem Tecla, æq; illuſtri genere fœmina duodecim ex ea ſuſcepit liberos: quorum hæc dicuntur fuiſſe nomina. Donatus, Felix, Arontius, Honoratus, Fortunatus, Sabinianus, Septiminius, Ianuarius, Felix alter, Vitalis, Satyrꝰ, & Repoſitꝰ. Hos pij parentes præclarā ſanè ſobolem, literis & Chriſti cognitione perfectiſſima imbuendos ſuſcepere, tanto ſtudio atque diligentia, vt non rarò pias Chriſto lachrymas funderent, quò eorū filij vitā ab omni ſceleris contagione, ac præcipuè ab infandis ſimulacrorum ſacrificijs puram perpetuò ducerent. Hæc cū verbo & doctrina, die nocteque apud eos agerent, & aſſiduis precibus à Diuino numine flagitarent, illi ad vnum oēs dociles imprimis ſe parentibus præbuêre; annoſq; pueriles prudentia & virtute longè ſuperarunt. Indè creſcente paulatim ætate, adeò feruor fidei in pectoribus eorū exarſit, vt ſpretis poſſeſſionibus, domo ac familia contēpta, totos ſe ad debellandum Satanæ regnum conferrent, multoſque mortales miſerè errantes, ad Chriſti ouile traducere gauderent. Et quidem vt ſuis à ciuibus exitialem deorū culturam antè omnia pellerent, patriamque Adrumentinam, à fœdis Iouis & Herculis Sacrificijs repurgarent, pari virtute & conſtantia omnes Florētium Herculis Sacerdotē (eo die quo cum ciuibus ſolenni maxime ritu thura offerebat) aggreſſi ſunt: & luculenta ratione impium facinus confutarunt. Stupebat ad martyrum conſtantiam & grauitatē admirandam,

a. Anno eius Imperij 6. qui fuit Chriſti Domini 260. Sixti Papæ 1. cœpta eſt eius perſecutio in Africa: Teſte C.Baron. Tom.2. Annal.

Patria & Parentes: Nominaq; duodecim martyrum fratrum.

In fide à parentibus inſtituuntur.

Profectus egregius.

cupito itinere domum remittet. Quæ cuncta vt prædixerat antiſtes, ex ordine completa ſunt. Et quidē inprimis cum furentibus vndis pelagi nauis fluctuaret, fruſtraque vim tempeſtatis euigilante magiſtro, cum ipſo iam penè interitu luctarentur; presbyter memor olei ſibi traditi, aſſumpta ampulla, ex eo in pōtum miſit, & ſtatim, vt prædictum erat, immanis pelagi furor quieuit.

Obſerua hic vim rerum benedictarum.

Fertur etiam, huius Antiſtitis virtute atque oratione, regiam vrbem, quæ ex Bebbæ Reginæ quondam vocabulo cognominatur, neque obſidione, neque armis hoſtilibus capi potuiſſe. Nam cum Merciorum exercitus, Penda Duce, vrbem longa obſidione preſſam, opportunum nactus ventum illato igne comburere niteretur, Aidanus qui tunc haud procul ab vrbe in Inſula Farnæ morabatur, ventis furentibus, globum ignis ac fumum ſupra muros vrbis exhalare conſpiciens, eleuatis ad cœlum oculis manibuſque, cum lachrymis dixit; Vide Domine, quanta mala facit Penda. Quo dicto, ſtatim mutati ab vrbe venti, in eos qui accenderant, flammarum incendia retorſerunt. ita vt aliqui læſi, omnes territi, ab vrbis, quam diuinitùs iuuari cognouerant, oppugnatione ceſſarent. Obijt autem vir ſanctiſſimus, ſeptimo decimo Epiſcopatus ſui anno, in Inſula Lindiſfarnenſi, in fratrum cœmeterio ſepultus: cuius animam S. Cuthbertus ab Angelis in cœlum deferri vidit.

Virtus orationis S. Aidani.

S. Cuthberti vitam habet lector 20. Mart. Tom. I.

* * *

SEPTEM-

SEPTEMBER.

MARTYRIVM DVODECIM FRAtrum Afrorum: Ex eo quod Alſanus, Epiſcopus Salernitanus, hexametro verſu conſcripſit. Quo tempore paßi ſunt, patet infrà

C. Baron. in Not. Martyrol. Roman. al. Alphan?.

1. Septemb.

FVIT in Aphrica a Valeriani tēpor ib⁹ Bonifacius quidam, vir illuſtri genere natus; qui ducta in vxorem Tecla, æq; illuſtri genere fæmina duodecim ex ea ſuſcepit liberos: quorum hæc dicuntur fuiſſe nomina. Donatus, Felix, Arontius, Honoratus, Fortunatus, Sabinianus, Septiminius, Ianuarius, Felix alter, Vitalis, Satyr⁹, & Repoſit⁹. Hos pij parentes præclarā ſanè ſobolem, literis & Chriſti cognitione perfectiſſima imbuendos ſuſcepere, tanto ſtudio atque diligentia, vt non rarò pias Chriſto lachrymas funderent, quò eorū filij vitā ab omni ſceleris contagione, ac præcipuè ab infandis ſimulacrorum ſacrificijs puram perpetuò ducerent. Hæc cū verbo & doctrina, die nocteque apud eos agerent, & aſſiduis precibus à Diuino numine flagitarent, illi ad vnum oēs dociles imprimis ſe parentibus præbuēre; annoſq; puériles prudentia & virtute longè ſuperarunt. Indè creſcente paulatim ætate, adeò feruor fidei in pectoribus eorū exarſit, vt ſpretis poſſeſſionibus, domo ac familia contēpta, totos ſe ad debellandum Satanæ regnum conferrent, multoſque mortales miſerè errantes, ad Chriſti ouile traducere gauderent. Et quidem vt ſuis à ciuibus exitialem deorū culturam antè omnia pellerent, patriamque Adrumentinam, à fœdis Iouis & Herculis Sacrificijs repurgarent, pari virtute & conſtantia omnes Florētium Herculis Sacerdotē (eo die quo cum ciuibus ſolenni maxime ritu thura offerebat) aggreſſi ſunt: & luculenta ratione impium facinus confutarunt. Stupebat ad martyrum conſtantiam & grauitatē admirandam,

a. Anno eius Imperij 6. qui fuit Chriſti Domini 260. Sixti Papæ 1. cœpta eſt eius perſecutio in Africa: Teſte C. Baron. Tom. 2. Annal.

Patria & Parentes: Nominaq; duodecim martyrum fratrum.

In fide à parentibus inſtituuntur.

Profectus egregius.

randam,

cupito itinere domum remittet. Quæ cuncta vt prædixerat antiſtes, ex ordine completa ſunt. Et quidē inprimis cum furentibus vndis pelagi nauis fluctuaret, fruſtraque vim tempeſtatis euigilante magiſtro, cum ipſo iam penè interitu luctarentur; presbyter memor olei ſibi traditi, aſſumpta ampulla, ex eo in pōtum miſit, & ſtatim, vt prædictum erat, immanis pelagi furor quieuit.

Obſerua hic vim rerum benedictarum.

Fertur etiam, huius Antiſtitis virtute atque oratione, regiam vrbem, quæ ex Bebbæ Reginæ quondam vocabulo cognominatur, neque obſidione, neque armis hoſtilibus capi potuiſſe. Nam cum Merciorum exercitus, Penda Duce, vrbem longa obſidione preſſam, opportunum nactus ventum illato igne comburere niteretur, Aidanus qui tunc haud procul ab vrbe in Inſula Farnæ morabatur, ventis furentibus, globum ignis ac fumum ſupra muros vrbis exhalare conſpiciens, eleuatis ad cœlum oculis manibuſque, cum lachrymis dixit; Vide Domine, quanta mala facit Penda. Quo dicto, ſtatim mutati ab vrbe venti, in eos qui accenderant, flammarum incendia retorſerunt. ita vt aliqui læſi, omnes territi, ab vrbis, quam diuinitùs iuuari cognouerant, oppugnatione ceſſarent. Obijt autem vir ſanctiſſimus, ſeptimo decimo Epiſcopatus ſui anno, in Inſula Lindiſfarnenſi, in fratrum cœmeterio ſepultus: cuius animam S. Cuthbertus ab Angelis in cœlum deferri vidit.

Virtus orationis S. Aidani.

S. Cuthberti vitam habet lector 20. Mart. Tom. I.

* * *

SEPTEM-

Digitized by Google

SEPTEMBER.

MARTYRIVM DVODECIM FRAtrum Afrorum: Ex eo quod Alſanus, Epiſcopus Salernitanus, hexametro verſu conſcripſit. Quo tempore paſſi ſunt, patet infrà

C.Baron. in Not. Martyrol. Roman. al. Alphan?.

1.Septemb.

FVIT in Aphrica a Valeriani tẽporibꝰ Bonifacius quidam, vir illuſtri genere natus; qui ducta in vxorem Tecla, æq; illuſtri genere fæmina duodecim ex ea ſuſcepit liberos: quorum hæc dicuntur fuiſſe nomina. Donatus, Felix, Arontius, Honoratus, Fortunatus, Sabinianus, Septiminius, Ianuarius, Felix alter, Vitalis, Satyrꝰ, & Repoſitꝰ. Hos pij parentes præclarã ſanè ſobolem, literis & Chriſti cognitione perfectiſſima imbuendos ſuſcepere, tanto ſtudio atque diligentia, vt non rarò pias Chriſto lachrymas funderent, quò eorũ filij vitã ab omni ſceleris contagione, ac præcipuè ab infandis ſimulacrorum ſacrificijs puram perpetuò ducerent. Hæc cũ verbo & doctrina, die nocteque apud eos agerent, & aſſiduis precibus à Diuino numine flagitarent, illi ad vnum oẽs dociles imprimis ſe parentibus præbuêre; annoſq; pueriles prudentia & virtute longè ſuperarunt. Indè creſcente paulatim ætate, adeò feruor fidei in pectoribus eorũ exarſit, vt ſpretis poſſeſſionibus, domo ac familia cõtẽpta, totos ſe ad debellandum Satanæ regnum conferrent, multoſque mortales miſerè errantes, ad Chriſti ouile traducere gauderent. Et quidem vt ſuis à ciuibus exitialem deorũ culturam antè omnia pellerent, patriamque Adrumentinam, à fœdis Iouis & Herculis Sacrificijs repurgarent, pari virtute & conſtantia omnes Florẽtium Herculis Sacerdotẽ (eo die quo cum ciuibus ſolenni maxime ritu thura offerebat) aggreſſi ſunt: & luculenta ratione impium facinus confutarunt. Stupebat ad martyrum conſtantiam & grauitatẽ admirandam,

a. Anno eius Imperij 6. qui fuit Chriſti Domini 260. Sixti Papæ 1. cœpta eſt eius perſecutio in Africa: Teſte C.Baron. Tom.2. Annal.

Patria & Parentes: Nominaq; duodecim martyrum fratrum.

In fide à parentibus inſtituuntur.

Profectus egregius.

mentis, cæleſtis doctrinæ minimè capacem eſſe aſſerens. Quo audito, Aidanus in concilio vbi hæc tractabantur ſurgens ait; Equidem frater exiſtimo te minùs illius Apoſtoli obſeruantem fuiſſe; vbi docet, indoctis auditoribus primò lac doctrinæ mollioris porrigendum eſſe, donec paulatim enutriti verbo Dei, ad ſolidora diuini verbi pabula, ſumenda idonei inueniantur. Huic Aidani dicto mox ab omnibus acclamatum, & communi conſilio decretum eſt, vt ipſe antiſtes ad gentem illam Chriſtianæ diſciplinæ rudimentis imbuendam mitteretur.

1. Cor. 1.

Diſcretio omnium virtutum mater.

Huius igitur reuerendiſsimi Antiſtitis diſciplina Rex Oſvvaldus, cum ea, cui præerat, Anglorum gente, præclarè inſtitutus, admirandos ſanè breui in fide ac pietate fecit proceſſus; vndè & multis maioribus honorum & regni titulis, etiam in hac vita à Deo decorari meruit. Quo ad cæleſtia regna deindè translato, Oſvvinus frater eius, haud minore pietate vir; regni ſuſcepit gubernacula. Qui die quodam, vt animum ſuum amoris & beneuolentiæ plenum Aidano declararet, equum optimum & regalibus ſtratum phaleris donauit; vt eo deinceps vectus varios itinerum labores faciliùs ſuperaret. Accidit autem, vt paruo interiecto tempore Aidanus antiſtes pauperem quendam infimis precibus ſtipem poſtulantem obuiam haberet; cui cùm nihil, quod tribueret, ad manus haberet, ilicò deſiliens, equum cum regijs ornamentis prompta manu ac hilari vultu tradidit. Erat enim antiſtes mirificus pauperum cultor, & beneficus admodùm miſerorum pater. Hoc verò vt fama ad regias aures eſt perlatum, viſus Rex aliqua animi affici ægritudine; accitoque ad prandium Epiſcopo, ait; Ecquid eſt hoc Domine antiſtes, quod equum regium, quem te proprium habere conueniebat, pauperi largitus es? Nunquid non habemus equos viliores plurimos, aliaque quibus pauperibus conſuli benignè poterat, quòd donum regiũ ſpeciali amore tibi traditum, alteri dares? Cui

Vide egregiam Aidani in pauperem liberalitatem.

ſtatim

ſtatim Antiſtes, quid, inquit, loquitur Rex? Num tibi charior eſt iſte filius equi, quàm filius Dei?

Quibus dictis, Epiſcopus quidem ſuo reſedit loco; Rex verò, quod è recenti venatu veniſſet, ad focum conceſſit; moxque altius verba antiſtitis menti infigens, feſtinus accedẽs ad pedes ſe Epiſcopi abiecit, ſuppliciter poſtulans, vt ſibi placatus eſſet; quia nunquam, inquit, deinceps præſcribam, quantum de noſtra pecunia filijs Dei tribuas. Epiſcopus, viſa tanta Regis humilitate, pio quodam horrore perfuſus eum leuauit, verbiſque ſuauiſſimis ab omni triſtitia ad hilaritatem reuocauit. Indè paulò poſt, Rege omni hilaritate perfuſo, ſanctus Antiſtes profuſis lachrymis ex imo pectore gemitus trahere cœpit. Quem cum presbyter eius, patria lingua Regi & domeſticis eius ignota, cauſam tantarum lachrymarum gemituumque interrogaret, reſpondit antiſtes, ſcio, inquit, hanc gentem pio & ſancto hoc rege indignã, ideoque breui ex hac miſera vita, ad regna cœleſtia trnasferendum. Nec multò pòſt, dira Antiſtitis præſagia, triſti Regis funere impleta ſunt. Sed & ipſe Aidanus antiſtes, non plùs quàm duodecim poſt occiſionem Regis, quem amabat, dies, id eſt pridiè Kalend. Septembris, de ſeculo ablatus, perpetua laborũ ſuorum à Domino præmia recepit. Qui cuius fuerit meriti, miraculorum ſignis internus arbiter edocuit.

Nota quantus honos Epiſcopo à rege deferatur.

Presbyter quidam Vtta nomine, admirandæ grauitatis & prudentiæ vir; ideoque apud principes omnes cum primis honoratus, cùm Cantuam (adducturus indè Regi Oſvvino coniugem, filiam Eduini Regis Eanfledam) mitteretur, acceſſit ad Epiſcopum, preces eius & benedictionem, vt proſpero itinere legationem obiret, petiturus. Cui Antiſtes benedictionem impartiens, vaſculum olei conſecrati tradidit dicens; Scio quanta vos in mari tempeſtas quaſſabit, quantiſque fluctibus nauim inuoluet; ſed tu memento hoc oleum ſæuientibus obijcere vndis: quo ilicò ſedatis ventis, optata redibit tranquillitas, voſque

Præclara Aidani prophetia & miracula.

Digitized by Google

SEPTEMBER.

MARTYRIVM DVODECIM FRATRUM Afrorum: Ex eo quod Alfanus, Epiſcopus, Salernitanus, hexametro verſu conſcripſit. Quo tempore paßi ſunt, patet infrà

C. Baron. in Not. Martyrol. Roman. al. Alphan⁹.

1. Septemb.

FVIT in Aphrica a Valeriani tēpor ib⁹ Bonifacius quidam, vir illuſtri genere natus; qui ducta in vxorem Tecla, æq; illuſtri genere fæmina duodecim ex ea ſuſcepit liberos: quorum hæc dicuntur fuiſſe nomina. Donatus, Felix, Arontius, Honoratus, Fortunatus, Sabinianus, Septiminius, Ianuarius, Felix alter, Vitalis, Satyr⁹, & Repoſit⁹. Hos pij parentes præclarā ſanè ſobolem, literis & Chriſti cognitione perfectiſſima imbuendos ſuſcepere, tanto ſtudio atque diligentia, vt non rarò pias Chriſto lachrymas funderent, quò eorū filij vitā ab omni ſceleris contagione, ac præcipuè ab infandis ſimulacrorum ſacrificijs puram perpetuò ducerent. Hæc cū verbo & doctrina, die nocteque apud eos agerent, & aſſiduis precibus à Diuino numine flagitarent, illi ad vnum oēs dociles imprimis ſe parentibus præbuêre; annoſq; pueriles prudentia & virtute longè ſuperarunt. Indè creſcente paulatim ætate, adeò feruor fidei in pectoribus eorū exarſit, vt ſpretis poſſeſſionibus, domo ac familia contēpta, totos ſe ad debellandum Satanæ regnum conferrent, multoſque mortales miſerè errantes, ad Chriſti ouile traducere gauderent. Et quidem vt ſuis à ciuibus exitialem deorū culturam antè omnia pellerent, patriamque Adrumentinam, à fœdis Iouis & Herculis Sacrificijs repurgarent, pari virtute & conſtantia omnes Florētium Herculis Sacerdotē (eo die quo cum ciuibus ſolenni maxime ritu thura offerebat) aggreſſi ſunt: & luculenta ratione impium facinus confutarunt. Stupebat ad martyrum conſtantiam & grauitatē admirandam,

a. Anno eius Imperij 6. qui fuit Chriſti Domini 260. Sixti Papæ 1. cœpta eſt eius perſecutio in Africa: Teſte C. Baron. Tom. 2. Annal.

Patria & Parentes: Nominaq; duodecim martyrum fratrum.

In fide à parentibus inſtituuntur.

Profectus egregius.

Digitized by Google

randam, quæ ex vultu oculiſque mirificè relucebat, plebs vniuerſa; arrectiſque auribus orationis facundiam excipiebat: ac tandem, nequicquam obteſtante Florentio, ſe Chriſti ſacra percipere velle conclamabat. Diſſerebant enim martyres primum de cruciatibus & horrendis tormentis apud inferos deorum cultoribus & impijs omnibus conſtitutis: indè verbis ſuauiſſimis, præmia & cœleſtis regni gaudia in omni æternitate Chriſti fidelibus & pijs omnibus repoſita ob oculos ponebant; tanta virtute ac gratia, vt cuncti certatim ſua capita luſtralibus aquis ſubderent, animaſque cum ſummo gaudio expiandas cõmitterent.

Multos conuertunt ad Chriſtum.

Intereà Cyprianus Carthaginenſis Antiſtes, vt primum de tam inſigni & admiranda planè fratrum virtute certior eſt fact⁹, accitos ilicò ad ſe ad virtutis conſtantiam & martyrij gloriam eos animauit accẽditque; & Donatum quidem natu maximum, ſacerdotio, Felicem verò in ordine ſecundum, Hypodiaconatu initiauit. Inde pleni gaudio & exultatione ad animarum curationem ſe conferre, cunctoſque morbos & ægritudines, inuocato Chriſti nomine, ab vrbe pellere. Erat eo tempore in vrbe nobilis admodũ matrona, Reſtituta nomine; quæ præter viduitatis malum incredibili animi dolore, propter filium vnicum ſæuo dæmonio obſeſſum, affligebatur. Nam puer immanes dæmonis patiebatur cruciatus, tetroſque admodùm edebat clamores: qui matri dolores quouis mortis aculeo acerbiores adferebant. Cùm verò ſacer ille fratrum cœtus in vrbe degeret, dæmon ab ore pueri clamare cœpit, ſe nullatenus receſſurum, niſi Donatus & Felix, cæterique fratres aduenirent, & fidei ſuæ, quam profitebantur, rationem redderent.

S. Cyprianus Carthaginẽſis Epiſcopus, Donatum creat presbyterum, & Felicem hypodiaconum.

Eo clamore excita mater, ilicò miſſis legatis fratrum præſentiam ſupplex poſtulauit: qui quanquàm itineri iam iam accincti, inſita tamen pietate commoti, ad domum matronæ conuenerunt. Quæ mox victa

victa ſupplicij filij atrocitate, ad eorum ſe pedes humi proſtrauit: & miſerãdo valdè eiulatu, vt extremis filij miſerijs ſuccurrerent, obteſtata eſt. Cui ſancti quid, inquiunt, ô mulier, dij tui huic puero tibique non ſubueniunt? An non æquum eſſe putas, vt Iuppiter & Apollo, quos tantis honoribus ac muneribus cumulatis, hanc vobis viciſſim præſtent gratiam, vt filius tuus illorum beneficio ſoſpitatem conſequatur? Ad hæc Deodatus Tribunus, O inquit, vtinam veſtra medicamina huic miſero prodeſſe queant; ſpondeo vos hodiè donis & muneribus ampliſſimis ornandos; & ſummo apud Carthaginenſes in honore futuros.

Talia ſpondentem martyres modeſto riſu ſic affati ſunt; Ecquæ ſunt quæ tu promittis Chriſti ſeruis, qui cuncta mundi huius bona ſtercora arbitrantur, vt Chriſtum lucrifaciant? Nos neque opes, neque honores, ne tantilli quidem facimus, ſed tota auiditate animarum ſalutem, pro qua Chriſtus noſter IESVS ſuum effundere ſanguinem non dubitauit, ſitimus: proq; ea præter opes & facultates ampliſſimas quas ſponte reliquimus, hæc etiam corpora expendere parati ſumus. Quare ſi huius infelicis pueri mater, à teterrimo dæmonum cultu recedere, & filium pariter Chriſto conſecrare velit, cedet ilicò dæmon, & puer integra ſanitate ſubſiſtet. Mater ad hæc, vix mentis præ dolore compos, protinùs exclamans, ait; Si hoc modo optata ſalus filio redire poteſt, tum & ego & filius, & tota denique familia libentes Chriſti ſacra amplectimur: ipſumque verum Deum confitemur. Tunc Donatus Chriſti numen ardentiſſimis precib⁹ aliquamdiu precatus, dæmonem egredi compulit; qui mox relicto habitaculo, horrendo cum rugitu fugam capeſsiuit, & puerum Chriſti potentiam ac bonitatẽ prædicantem ſanum & incolumen reliquit.

Nec mora; Mater incredibili perfuſa gaudio, cum lætabunda familia Chriſti ſanctiſsima ſacra ſuſcepit: & fratres non minori affecti lætitia, ſuam ad Vrbem cœpto

Donatus filium Reſtitutæ, illuſtris matronæ, à dæmone liberat, & illa cum tota familia credit.

cœpto itinere perrexerunt. Interea fama rei geſtæ magna cum celebritate Romã peruenit;ipſumq; inprimis Valerianũ perpulit,vt antè omnia in martyres acri ſupplicio vindicaret.Itaq; Roma Carthaginẽ sũma cum feſtinatione contendit, & ilicò Reſtitutæ, quæ cum ſuis Deo vacabat,domũ ingreſſus,minacibus admodùm verbis eam adoritur,iurans & obteſtãs per capita deorum ſuorum,quòd eam,ni communio ſanguinis obſtaret,gladio conficeret.At verò reſtituta,admiranda animi tranquillitate minas excipiẽs, placido ſermone tale fertur reſponsũ dediſſe;Equidẽ, vt noſti, hactenùs quod ad deorum cultum quã maximè faceret neglexi nihil;opes ingentes obtuli, die nocteque precibus ac lachrymis pro filij ſalute numina eorum fatigaui;ſupplex ad eorũ limina iacui; ſacrificia infinita obtuli:ſed prô pudor,eorum nemo miſeræ opem poſtulanti conferre potuit. Nec mirũ ſanè;Dij enim,qui à me hactenus tãto in honore sũt habiti,flagitijs innumeris cooperti fuère, eaq; propter infernalibus nunc ignibus addicti, æternùm cruciantur.Solus Chriſtus IESVS æterni Dei filius, qui ſanguine ſuo noſtra expiauit ſcelera,veram mihi meoque filio ſalutem contulit,dæmonem fugauit;& viam denique, per ſalutare lauacrum, ad cæleſte regnum aperuit.

Reſtituta Valeriani cognata.

Præclara Reſtitutæ cõfeſſio.

His auditis, Imperator quæſiuit, quorum opera vel ſtudio,ad eam cæleſtis regni cognitionẽ veniſſet. Cui matrona,Studio,inquit,fratrũ duodecim;quorum excellens & eruditio & virtus,haud dubito quin tibi quoque eadem facilè perſuadere poterit. Tunc Valerianus,miſſo confeſtim Victore militum tribuno Adrumentum, iuſſit Chriſti confeſſores vinctos adduci. Abijt confeſtim Victor furoris & minarum plenus;quem fratres orationi pariter intenti venientem placidè exceperunt.Indè mox Donatus ſermonẽ de dijs inſtituens,prudenter per ambages,ad vnius & ſummi Dei potentiam deflexit.Præbebat attẽtas aures Victor,ſcilicet eximia viri facundia delinitus; ac tandem,

Victor Tribunus à Valeriano mittitur ad capiendos fratres.

tandem mirabili Chriſti gratia adiutus, deos omnes deaſque repudians, ab vno Chriſto veram ſalutem ſperandam eſſe didicit. Sequuti ſunt protinùs Ducem ſuum milites; ac pariter oẽs luſtralibus aquis expiati, indiſſolubili amoris vinculo Chriſto adhæſêre.

Victor cum ſuis à Donato conuertitur & baptizatur.

Intereà Imperator, moræ impatiẽs, miſſa alia militum caterua fratres recepit, ac ilicò catenis vinctos tetro carcere condemnauit. Altera verò die tribunali oblatos minis terribilibus aggreſſus eſt; indignum facinus clamitans, deos omnes deaſque, vni homini in Crucem ſublato poſtponere. Ad quæ Donatus pio admodum & ſereno vultu reſpondit; Tu, qui hominẽ illum Deumque ſimul in Crucem actum, tãta animi ſuperbia contemnis, experire num eius potentiam ſuperare potes. Experire, inquam, vtrum plebs Chriſti dæmonibus cedet; an verò nos Chriſti virtute, dæmonũ potentiam frãgere poterimus. Mihi crede, potes olida hæc noſtra corpora internecione delere, animæ verò victrices de tua dæmonumq; tyrannide, in omni æternitate triumphum agent. Noſtra enim virtus, noſter triumphus, Crux Chriſti eſt; quam tu polluto ore ſpernere non horruiſti.

Præclarè reſpondet Donatus Valeriano.

Infremit ad hæc Valerianus, eamque (vt ille putabat) contumeliam, fuſtibus vindicare præcepit. Fuêre ilicò martyres veſtibus nudati, ac multiplici confuſione fatigati; adeò vt fractis oſſibus, ac viſceribus nudatis, vix ſpiritũ ducerẽt. Sed quibus dulcia Chriſti præmia ob oculos perpetuò verſabantur, in omni ſupplicio inuicti perſtabant: ipſumque tyrannum ſua conſtantia vehementiùs turbabant. Inde in tetrum abducti carcerẽ, cæleſti protinùs cõſolatione fuere recreati. Nam nocte concubia Angelus Domini adfuit mirabili ſplendore coruſcans; qui, ſolutis vinculis & catenis confractis, iuſſit martyres illæſos abire. Illi gaudio & exultatione pleni egreſſi ſunt: totamque Carthaginem in maximam admirationẽ pertraxerunt. Populus enim cum cerneret duodecim illos fratres omnibus vinculis ſolutos mediã inambulare

Cæduntur fuſtib⁹ martyres.

Mittuntur in carcerem, ſed liberantur ab Angelo.

bulare

bulare ciuitatẽ, aliud ſanè, quam id quod reſerat, ſibi perſuadere non potuit; nempè eos Chriſti virtute è vinculis ereptos ad plurimorum curandam ſalutem miſſos eſſe. Vndè cuncti inter ſe Imperatoris tyrannidem execrari, eumque potius ſupplicio, quod in martyres ſtatuerat, dignum eſſe clamare.

Fugit Tyrãnus cum ſanctis martyribus.

Quo populi murmure perculſus Tyrannus, turpi fuga per medias noctis tenebras, aſſumptis fratribus, ſalutẽ quæſiuit. Sed qui terræ pericula euaſiſſe ſe gaudebat, mox ab ipſo mari vindictam ſenſit. Nam ſæua tempeſtate coorta, vltimum in periculum carina impellitur; prorsùs vt nautæ omni ſalutis ſpe abiecta, ad impia deorum numina confugerent, & ab ijs ſolis ſalutem ſperandam eſſe cernerent. Perculit ea vox nautarum Tyranni animum grauiter; ipſeque ſceleris conſcientia fractus, non à dijs, ſed à ſanctis, quib⁹ tot tantaſque intulerat iniurias, opem poſtulandam eſſe ſtatuebat. Igitur cùm diu fruſtra nautæ omnes clamoribus & ſacrificijs dæmonum ſimulacra fatigaſſent, Valerianus mortis periculo exanimatus, fratrum nomina cum gemitu inclamauit, orans ſupplicanſque, vt virtute ſuperna, quam profitebantur, procellas fugarent. Hæc anxie poſtulantem, occulta Donati Feliciſque virtus, vel potius teſtis conſcientia eũ admonuit; vt primùm ab impio deorum cultu pura confeſſione ad Chriſtum tranſiret, eiuſque numen cum fide imploraret: ac tum demùm certam ſalutis rationem expectaret.

Poſcit impius Præfectus ſanctorum ſuffragia.

Dum hiſce cogitationibus anxiè fluctuat, & vota preceſque diuino Chriſti numini ſpondet, ac etiam promittit ſe ſanctiſſima Chriſtianæ fidei ſacra ſuſcepturum, ſi ſanctorum orationibus præſens mortis periculum euaderet; eccè mox furentis pelagi vndæ quieuêre: ac præter ſpem omnem nauis incolumis portum appulit. Tunc Tyrannus, optata ſalute gauiſus, nouo ſcelere impietatem cumulauit. Nam voti oblitus, Chriſti virtutem Ioui aſcripſit: eique ſoli ſalutem omnem acceptam referendam clamauit. Indè

Votifragus tyrannus, acceptam ſalutem Ioui aſſcribit.

iterum

iterum martyres aggreſſus, blanditijs à Chriſto auellere conatus eſt; ſpondēs promittensq́; eos primis honoribus extollendos, & muneribus diuitijſque afficiendos, ſi Ioui ſacrificare vellent. Negârunt martyres ac impiam tyranni vocem execrantes, ſe occidi poſſe, vinci verò non poſſe, conſtanter reſponderunt. Hoc tam conſtanti reſponſo commotus Tyrannus, omiſſa deinceps verborum concertatione, ſanctos martyres vnà ſecum in Italiam perduxit: ibidemque poſt varios cruciatus, diuerſis diebus inuictos Christi athletas martyrio coronauit.

In Italia tandem SS. martyres certamen abſoluunt.

VITA S. LVPI, EPISCOPI SENOnenſis: Ex ea quæ eſt apud V. P. Laur. Surium. Numeratur hic inter Senonenſes antiſtites in ordine viceſimus. Claruit præcipuè Anno ſalutis 615. Sub Clotario Francorum Rege.

C. Baron. Tō. Ann. 8. & in Not. Martyr. Rom.

BEatiſſimus Lupus, inclytis parentibus, quadam ex parte regio ſtemmate illuſtratis, parte Bettone, matre verò Auſtregilde natus eſt. Territorium Aurelianenſe ad Ligerim flumen ſitum, tali progenie nobilitatū fuit. Cùm autē pij parentes diuino quodam præſagio, futuram prolis ſuæ ſanctitatem cognouiſſent, mox, vt literarum ſtudijs idoneus inuentus eſt: prædagogo commiſſus tantos in diſciplinis breui fecit proceſſus, vt haud mediocrē ex eo cognati omnes, ac Parentes præcipuè haurirent voluptatem. Erant matri eius fratres duo; Auſtrenus & Aunarius, venerandi antiſtites; ille Aurelianenſis, hic Antiſidorenſis; qui viſa morum grauitate in Lupo, & animi religione ſanè admiranda, eum in Clerum adoptârunt. Itaq; ſacris omnibus initiatus, tanta indies magis magiſq; gratia viſus eſt pollere, vt Senonenſes, defuncto Arthemio, eum ſibi antiſtitem à Rege poſtularent. Annuit beni-

I. Septem. Patria & parētes eius.

Duo eius auunculi Epiſcopi.

Initiatur ſacris S. Lupus.

Digitized by Google

gnè Rex; vtpotè ſama ſanctitatis eius, quæ longè lateque increbuerat, probè inſtructus, eum, non illo modò, ſed longè quoque maiore honore dignum eſſe.

Fit Episcopus.

Itaque Pontificali infulſa decoratus, gregem ſibi commiſſum ſummo ſtudio ac vigilantia regere, tuerique; admirandis quoque virtutum ſignis clareſcere; die quidem ſemina diuini verbi ſpargendo, nocte verò precibus & lachrymis in conſpectu Dei fuſis, dæmonis inſidias auertendo. Cum autem quadam nocte ad limina baſilicæ Beati *a.* Aniani peruigil in precibus ſtaret, & fores cuſtodum diligentia firmiter obſeratæ eum ab ingreſſu arcerent, & ipſe poſtratus in limine pias Domini aures precibus pulſaret, eccè derepentè, amotis cælitùs repagulis, pateſcunt valuæ, templique adita ſanctum virum roſeo vultu nitentem accipiunt. Inter omnia verò virtutum eius ſtudia, charitas, ac præcipuè præclara in obtrectatores eius eluxit benignitas; quæ tanta fuit, vt eos non tantùm beneuolentia, ſed donis etiam muneribuſque proſequeretur; vt ſe vel inprimis pacis maximè ſtudioſum oſtenderet. Cæterùm vno conſcientiæ teſte contentus, nihil maleuolorum hominum linguis mouebatur.

a. *Habetur iſtius Aniani vita 17. Nouembris.*

Diuinitus ei pateſcunt fores Eccleſiæ.

Egregia eius benignitas in inuidos

Per id tempus Theodoricus Rex cum Brunichilde auia, Burgundiæ regnum adminiſtrabat. ex eius aula venit ad ſanctum Epiſcopum Fulcarius vir illuſtris & Aurelianorum Comes; ea de cauſa beato viro præcipuè addictus, quòd pater eius Betto ipſum è ſacro fonte ſuſcepiſſet: indicauitque illi, quòd in regia honeſtos parum rumores de illo audiiſſet, tanquam qui ancillam Dei Veroſiam, anteceſſoris eius Arthemii filiam, immoderatiùs amare videretur. Cui vir ſanctus aduersùm illa obtrectationum tela, Euangelici ſermonis ſcutum oppoſuit, commemorans il-

Matth. 5.

lani

lam Saluatoris ſententiam: *Beati eritis, cùm maledixerint vobis homines, & dixerint omne malum aduerſum vos, mentientes. Gaudete & exultate, quoniam merces veſtra copioſa eſt in cælis.* *Contemnit hominũ obtrectationes.*

Mortuo autem Theodorico principe, Rex Clotarius in Burgundiam veniens, hoſtili manu armatum Blidebodem ducem miſit in Senones. Illo ergo tela atrociter in oppidum vibrante, ſanctus Epiſcopus in protomartyris æde ad orationum præſidia confugiens, dato Eccleſiæ *a.* ſigno, imbellem turbam pariter conuocauit. Et ecce hoſtes, audito ſigno, tanto ſunt terrore correpti, vt in ſola fuga omnem ſalutis ſpem collocandam putarent. Ita vir ſanctiſſimus, dum inſtar Moyſi ad cælum tollit manus, hoſtes profligat. Poſtquam verò Clotarius Burgundiæ regnum obtinuit, Farulphum virum diuitijs & potentia celebrem, ob regia negotia curanda eò ablegauit. Is, vehementer indignatus, quod parum honorificè ab antiſtite exceptus fuiſſet, quodque muneribus ei obuiam non veniſſet, Regi deindè multa de ſancto viro falſa retulit, & mendacijs Medegiſiliæ viri nequiſſimi eius muli artificio conflatis perſuaſit, vt ſanctum Lupum exilio damnaret. Nihil ea turbaturus iniuria ſanctus, vt villam Andeſaginam ad flumen Anciam mandato Ducis Boſonis Landegiſili, pagani, Chriſtianis inprimis infeſti, profectus eſt. Ibi verò conſtitutus, ad ſolatium ſui exilij gentem illam Chriſtianis ſacris imbuendam ſuſcepit. Adfuit cœptis virtus diuina. Nam cùm verbis duræ ceruicis populum ægrè mollire poſſet, miraculis rem agreſſus eſt; cæcumque inprimis, ſpectante Duce, Chriſti gratia & virtute illuſtrauit. Eo miraculo, expugnata protinùs Ducis perfidia fuit; ipſeque aquis ſalutaribus expiatus,

a. *Fuit illud prægrande tintinnabulum, quod Campanam vocant.*

Oratione hoſtes in fugam vertit.

Exodi 17.

Mittitur in exilium.

Cæcum illuminat, & multos conuertit.

cæteram plebem ſuo exemplo ad parem gratiam ritè percipiendam inuitauit.

Intereà ciues Senonenſes, ablatum ſibi impia crudelitate paſtorem dolentes, Medegiſilum in Baſilica S. Remigij acerba morte interimunt;& ſummis infimiſque precibus, ab ipſo Rege per VVinebaudum Abbatem, paſtorem ſibi reſtitui poſtulant. Flectitur VVinebaudi precibus Rex; mutatoque in beneuolentiam odio, Epiſcopum reduci imperat. Reuocatur ab exilio vir diuinus, & Regis vultui ſummo procerum gaudio præſentatur. Rex verò venientem Epiſcopum contemplatus, pietate flexus, ad pedes eius humi proſternitur, veniamque ab illo deprecatur. Cernens verò antiſtitem macie & ſqualore confectum, conſcientia tactus, magno cum gemitu eius ſe miſeriæ reum fatetur;& ſancti viri delatoribus dira imprecans, iubet eum honorificè tractari: & coma barbaque tonſis, regio conuiuio, vnà cum eius Clero excipi. Ibi tum Rex ex perſecutore factus beati viri miniſter, ſuis manibus ei cibos porrigit; & rurſus in media conuiuantium turba humi proſtratus, ſui facinoris veniam petit. Tandem magno omnium gaudio & exultatione conuiuio celebrato, donis muneribuſq; affectus, Senones vnà cum VVinebaudo conceſſit. Porrò cùm Lutetia iter haberent, ingens reorum turba vinculis carceribuſque incluſa eorum virtute mortem euaſit; feſtiuoq; cum gaudio obuiam procedens, diuinum beneficium ſanctorum iſtorum meritis acceptum, publica confeſſione retulit. Indè ad caſtrum Miledunum progreſſus, horreum immani flamma correptum vidit; populoque fruſtrà incendium ſopire conante, ipſe mox in oratione proſtratus, nō priùs è terræ puluere faciem leuauit, quàm flammis fugatis, horreum nulla ex parte læſum à ciuibus inuentum fuit. Ijs clarus miraculis à Senonico populo cum hymnis & canticis exceptus ſummo cum honore fuit in ſedem reſtitutus.

Reſtituitur Eccleſiæ ſuæ S. Lupus.

Rex eius pedibus ſe proſternit.

Magna Regis humilitas.

Captiui multi virtute S. Lupi liberantur.

Precibus incendium reſtinguit.

Cæte-

Cæterum quanta virtute ac charitate dignitatem illam adminiſtrauerit, cùm alia multa, tum præclarum illud, quod in *Obordone prædio contigit miraculum abundè teſtatur. Cum enim diuinis myſterijs intentus, effuſi pro nobis Chriſti ſanguinis conſecrationem perageret, ſacerdotibus Leuitiſque præſentib⁹, gemma radio micante pulcherrima cælitus in calicem delapſa eſt; quæ diu apud Senones conſeruata iubente Rege, inter reliqua Sanctorum pignora repoſita eſt.

*Bardone.

Gemma cælitùs labitur in eius calicem.

Nocte quadam inter ſacras vigilias, vir ſanctus inſolita quadam ſiti ſe vehementius vrgeri ſenſit. Admirans verò ſitis cauſam, fauciumq; ardorem frigidam adferri iuſſit. Qua allata, gulæ cupiditatem acrius adhuc dęmonijs ſola fraude tētari animaduertit. Tum verò inſidias hoſtis antiqui probè intelligens, (qui per gulam in corporis eius domicilium aditum quærebat) ſignatum ſuum puluinar, ad va ſculi os ſtrictim applicari iuſſit. Res mira dæmon vaſi incluſus, tota nocte miſerandos edens eiulatus, fraudes ſuas inuitus patefecit; ac orto demum Sole pudebundus abſceſſit. Vir ſanctus vt erat vigiliarum patientiſſimus, ita ſingulis ferè noctibus, vno contentus comite, vicina ſanctorum loca venerabundus obibat. Cùm autem quadam nocte hoc pietatis ſtudium perageret, duos inter ſe clericos de concubitu fœminę vnius corrixantes audiuit. Quo facinore quāquàm haud mediocriter turbat⁹, prudenter tamē ſe continuit; ſtatuens, ſanctis potiùs precibus, quàm iracundo iurgio miſerandum eorum caſum ſubleuare. Feſtinus igitur ad Eccleſiam abijt; fuſiſq; pro eis breuiter precibus, ſuis ipſe manibus inſonuit; omniq; illo ſæuæ libidinis ardore extincto, cum alijs ad Eccleſiam properârunt: debitumque officium ritè perſoluerunt. Indè prudens antiſtes, accito vtroque, in ſpiritu lenitatis correptionem inſtituit; eaque cum prudentia teterrimum facinus ob oculos eis propoſuit, vt vltrò proſtrati veniam peterent, & melioris

En vt gulam refrenârit, & dæmonē compreſſerit.

Precibus ardorem libidinis extinguit.

Miraculis claret. vitæ propoſitum integrè conciperent. Et vt multis animarum cæcitate laborantibus lumen reſtituit, ita miſeros quoslibet, corporeo viſu, alioue ſenſu priuatos, nequaquam diuini beneficij expertes reliquit; ſed quouis tempore, ac quouis loco, languidos curauit, ægros inuiſit, pauperibus larga manu ſubuenit; ac omnibus denique omnia factus, ſingulis debitam conſolationem exhibuit.

Obitus eius. Tandem verò ætate deuexa, plenus bonorum operum, in prædio Briennonenſi ſpiritum ſuum Creatori tradidit; ea cum odoris fragrantia, vt nihil aromatibus ad corpus condiendum ſeruandumque opus eſſet. Funus fuit multorum lachrymis ad pedes S. Columbæ in baſilica ſepulturæ mandatum. Vbi multis clarum miraculis aliquamdiu cùm quieuiſſet, Epiſcopus quidam, improbus ille, inuidiæ ſtimulis concitatus, quaſi ea miraculorum gloria S. Lupi meritis precibuſque minimè tribuenda foret, ſepulchrum eius proteruè conculcauit; ſed mox contractis neruis, caduco morbo, ſceleris ſui pœnam perſenſit. Qui deindè, admiſsi ſceleris pœnitudine ductus, ſupplex à ſancto remedium poſtulauit: percepitque. *Pœna Epiſcopi petulanter eius ſepulchrum conculcantis.*

C. Baron. Tom. 6. Annal. & in Not Martyr. Rom.

VITA S. AEDGIDII ABBATIS; EX ea quæ eſt per Fulbertum Epiſcopum Carnotenſem. Claruit Anno Dominici Natalis 514. ſub Symmacho Papa; &c.

1. Septem. *Patria & parentes eius.*

SAnctus AEgidius Athenis oriundus, præclaris admodum & regia ſtirpe illuſtribus natus parentibus, patre videlicet Theodoro, matre verò Pelagia, egregiam parentum pietatem, ſuis ipſe virtutibus ſempiternam reddidit. Vt primùm tenera illius ætas diſciplinis idonea extitit, fuit à parentib⁹, quibus erat vnicus vniceque charus, literis adhibitus; quibus ita deditus fuit, vt cætera præ illarum amore contemnere videretur. Veruntamen ita mentem liberalibus artibus imbuebat, vt maiore tamen ardore *Studium ei⁹ & egregia*

dore charitatis officijs deſeruiret: nullamque de omnibus benemerendi occaſionem negligeret. Hinc cum die quodam ad eccleſiam pergens, ęgrum quendam humi ſtratum miſerandis vocibus alimoniam à prætereuntibus petentem audiret, ſanct⁹ puer, miſericordia motus, confeſtim propria ſe tunica exuens, eã egeno tribuit: Nam aliud quod daret, ad manus non habebat. Ea verò indutus æger, ilicò ſe à graui corporis afflictatione liberatum ſenſit; lætuſque exiliens, magis de ſalute quàm de veſte gauiſus eſt. Ægidius verò domum reuerſus, & à parentibus vbi veſtem reliquiſſet interrogatus, reſpondit, quendam haud ſatis ſibi notum eam abſtuliſſe. *pietas in tenera ætate.*

Non multum verò poſt parentibus eius vitæ munere ſanctè perfunctis, patrimonium ſanè lautum atque opulentum in pauperes erogauit; ſuarumque poſſeſſionum lætabundus Chriſtum fecit hæredem: vt à Chriſto viciſſim vberiores diuinæ gratiæ, cui totus inhærebat, opes acciperet. Nec eſt ſua ſpe fruſtratus iuuenis. Nam præter admirabilem conſcientię tranquillitatẽ, & gaudium illud Spiritûs ſancti quod omnem ſenſum & intellectum ſuperat, multis magniſq; miraculorũ gratijs à Deo mirificè ditatus fuit; adeò vt ex ſumma nominis celebritate animæ ſuæ periculum vehementer timeret. Itaque cùm in patria maximarum laudum præconia ſe diutius declinare poſſe diffideret, ſolitudinem vltrà mare petere decreuit. Cumque clam omnibus ſolus maris litus inambularet, & fuſis precibus opem tranſmittendi à Deo poſtularet, vidit procul quandam nauim horrenda quaſſatam tempeſtate certum iam ad exitium deferri. Tum ille humi confeſtim ſtratus, ſupplices pro vectorum ſalute cum lachrymis Deo obtulit preces quarum virtute, lacera nauis, ſedata tempeſtate, ad portum appulit. Videntes autem nautæ virum ſanctum adhuc orationi & lachrymis intentum quis & cuias eſſet, interrogârunt. Quibus ille, *Patrimoniũ ſuum pauperibus diſtribuit.* *Pro terrenis accipit cæleſtia.* *Nauem periclitantem ſuis precibus liberat.*

ſe Chriſtianum eſſe, Romamque, ſi facultas daretur, pergere reſpondit. Illi, viſa viri ſanctitate, eius mox pedibus prouoluti, & nauim, & commeatum, aliaq; vitæ degendæ neceſſaria obtulerunt; ſi placeret ea facultate vti. Eo beneficio vir ſanctus gauiſus, nauim conſcendit, panſiſque velis, poſt dies quatuor totidemque noctes cuidam inſulæ applicuerunt. Ibi verò nautæ cum humana veſtigia littoris ſaburræ impreſſa cernerent, ijs prudenter inſiſtentes, AEgidio comite, ad tugurium quoddam inter veprium denſitates ſitum peruenerunt. Vbi AEgidius hominem lectioni librorum intentum conſpiciens, cum gaudio irrumpit, hominemque arctiſſimè amplexans, de inſtituti ratione & tempore ibidem exacto ſtudioſè inquirit. Reſpondit ille, ſe duodennem ibidem pœnitentiam egiſſe, crudiſque herbarum radicibus & aqua ſuſtentatum, cunctas corporis moleſtias & dæmonum inſidias, facilè cæleſtium rerũ delicijs ſuperâſſe. His auditis, AEgidius ſimilis vitæ cupidine mirabiliter exarſit; nec perſuaderi à nautis potuit, quin ſaltẽ triduum cum viro Dei ibidẽ exigeret.

Petit Romã S. AEgidius.

Triduo apud quendam eremicolam manet.

Indè verò ab inuicem non ſinè acri dolore diuulſi, ſublatis ancoris, proſpero curſu Marſiliæ vrbi illabuntur. Præerat tunc Arelatenſi Eccleſiæ magna cũ opinione ſanctitatis Cæſarius; cuius virtutum præconio prouocatus AEgidius, Arelatem contendit; vt tanti præſulis colloquio inſtrueretur. Eum autem Arelatis vidua quædam cumprimis locuples hoſpicio officioſsimè excepit; & omni qua potuit humanitate tractauit. Intereà dum cœna prępararetur, vir ſanctus audiens in ſecretiori domûs parte quandam luctuoſa ſuſpiria & gemitus ducere, matronam interrogat, quid ſibi ſuſpiria illa vellet. Cui illa, Eſt, inquit, filia mea Theocrita, quæ triennio & amplius cum febribus miſerabiliter conflictata, nullum ſuæ miſeriæ remediũ inuenire poteſt. Equidem opes plurimas pro ſalute eius in medicos erogando diſtraxi; ſed nullo hactenus tantæ operæ precio;

Cæſarium Arelatenſem Epiſcopum inuiſit; Cuius vita habetur 27. Auguſti.

precio; tu ſi quid medicaminis noſti, quod huic opitulari poteſt, multis magniſque ditatus muneribus hinc abibis. At ille nihil terrenæ medicinæ ſe ſcire faſſus, ſolito precum antidoto, optatæ eam ſoſpitati reſtituit. Iſtius autem miraculi fama breui diuulgata, ad Cæſarij Præſulis aures peruenit. Mox igitur miſſo Archidiacono ſuo Aurelio, AEgidium acceršit; venientem ſumma cum reuerentia ſuſcipit, ac biennio multis obſecrationibus apud ſe detinet. *Sanat precibus puellam triennio febricitantem.*

Sed vir Domini tranſacto biennio, ſolitariæ vitæ amore clàm inde ſeceſſit; tranſitoque Rhodano; secùs ripam Guardanis fluuij aliquod latibulum, ſuo propoſito aptam quærens, haud ſinè numine Veredemium inuenit eremicolam, ſanctitate & miraculis inſignem. Is in cuiusdam rupis concauo morabatur: quò ſaxorum aſperis anfractibus ſatis difficilis erat aſcenſus. Cuius vitæ inſtitutum ſanè ſanctiſſimum AEgidius æmulatus, eidem aliquamdiu adhæſit: ſeque inter alia mirabilium effectorem exhibuit. Nã morbidos (quorum ingens numerus ad eos confluebat) quoſque ſanabat & terræ ſterilitatem, orationibus fretus, fugaſſe perhibetur. Quæ aliaque plurima cùm rurſus celebrem de eo rumorem longè lateque ſpargerent, veritus nè aliquandò conſcientiæ puritatem ijs miraculorum ſignis turpiter fœdaret, relicto Veredemio, fuga ſalutari interiorem eremum penetrauit. *Biennio manet apud Cæſarium. Clam petit eremum. Veredemius eremita. Petit interiorem eremũ.*

Peruenit autem ad locum quandam, cui Septimania nomen, haud longè à Rhodani fluuij in mare decurſu, frutetis arboribuſque obſitum, ſoliſque ferarum luſtris frequentatum. Ibi reperto quodam antro, pellucido quodam fonticulo gratiſſimo, manſionem conſtituit, & tanquam regio apparatu diues in ſumma tranquillitate, pro ſalute totius populi ſanctiſſimas Deo preces obtulit. Cibum ei herbarum radices, potum aqua ſuppeditabant; ſed vt clarius innoteſceret, quàm grata acceptaque Deo eius vitæ ratio eſſet, cerua quædam certis horis ſuorum ei vbe- *Moratur in antro iuxtà fonticulum, Cerua ei ſua*

præbet vbera. rum poteſtatem faciebat, lactiſque alimoniam abũdè præbebat.

Triennio ibidẽ cæleſtibus fruitus erat delicijs, cũ a Clodouei Francorum Regis familia ſyluas illas ſaltuſque venando peragrans, ceruam illã corpore ſpecieq; præſtantem conſpicit. Nec mora; præda tã ſpecioſa ineſcati, ſolutis canibus eam inſequuntur. Illa verò vitæ ſuæ diffiſa, ad alumni ſui confugit auxilium; queruliſque mugitibus à ſancto viro præſidium flagitat. At ille ceruæ ſuæ præter ſolitum admirans mugitus, foras egreſſus, canũ audit latratus, & venatorum clamores. Tum protinus, cognita re, flexis genibus pro nutricis ſuæ ſalute Deum precatur. Deindè ſurgens, innuit ceruæ, vt mugitibus parceret. Illa voce repreſſa, pedibus illius accubuit. Canes verò infrà lapidis vnius iactum, cum vlulatu ſubſtiterunt: ac nox denique ſuperueniens, venatorum conatus irritos reddidit. Manè autem facto, omnis familia Regis ceruam venatura in ſyluam properat; ſed eodem ordine ac modo, oleum & operam perdidit.

a. Fuit is Clodoueus Frãcorum Rex; nullus etenim Carolus nomine ijs temporibus, ac multis poſt regnaſſe reperitur.

Ceruam ſuã precibus cõtrà canes defendit.

Ea res vt Regi relata eſt: admiratione, vt par erat, defixus, accito Nemuſenſi Epiſcopo, proxima luce cum multitudine venatorum & canum, ſyluam eam ingreſſus eſt. Cumque ſpeluncæ appropinquantes canes cum vlulatu retrocederent, vnus venatorũ, vt latentem in ſpelunca ceruam expelleret, eò ſagittam direxit; quæ oranti pro nutrice viro Dei, graue vulnus inflixit. Interea vero milites acrius inſiſtentes, & ferro ſemitas aperientes, tandem ad ſpeluncam peruenêre. Sed vbi ſenem canicie & ætate venerabilem, & horrida tectum veſte, recentique ex vulnere cruore aſperſum, & ceruam illius pedibus accumbentem conſpiciunt, religione tacti, pedem referunt; ſoluſque Rex cum antiſtite, cæteris retrò ſtare iuſſis, antrum ſubintrant. Ibi tum data acceptaq; mutua ſalutatione, vt nomen patriamque viri, & inſtituti rationem probè cognorunt, pedibus eius prouoluti, tãtæ moleſtiæ veniã poſtulantes, medicos & impenſas ſanando

Vulneratur vir S. ſagitta.

nando vulneri ſpoponderũt. At ille, qua erat animi manſuetudine vir flexis genibus pro illorum erratis Deum precatus, negauit vllum ſibi, ſuoque corpori vnquàm medicamentum adhibendũ. Obtulit deindè opes & munera ei Rex ampliſsima; quæ vir ſanctus auerſatus, monuit Regem, vt ea potius egenis cõferret, vel monaſterium conderet: in quo ſeruos Dei cæleſtibus ornandos diſciplinis congregaret. Paruit lætus & alacer Rex; duaſque eccleſias, alteram Apoſtolorum principi ſacram, conſtruxit; Priuato martyri alteram; in qua vir diuinus crebris intentus vigilijs, pernoctare ſolitus fuit. Conceſſit verò iiſdem monaſterijs Rex ſpacium terræ quinque miliariorũ; quòd vir ſanctus tanto interuallo à ſpelunca ſua digreſſus, Regi occurriſſe dicatur; eumq; multùm quidem reluctantem Abbatem inibi conſtituit.

Rex duas eccleſias & monaſteriũ conſtruit, cogitq; AEgidium Abbatem eſſe.

Itaq; vir Domini, Abbatis munere ſanctiſſimè fungens, inſtanti Monachorum ſuorum ſupplicique precatu, ad Sacerdotij honorem euectus fuit; quod ille onus cũ inuitus ſuſciperet, tum maiore ſanctitate adminiſtrandũ exiſtimauit. Itaq; cum illud Pauli *Virtus in infirmitate perficitur*, animo reputaret, petijt à Domino nè vnquam ab inflicti vulneris dolore in hac vita ſanaretur. Cæterùm commiſſum ſibi gregẽ tanta prudentia, tantoque moderamine gubernabat vt rex fama virtutũ eius maximè permotus miſſis legatis, eius cõſpectu colloquioq; frui voluerit. AEgidius cognita Regis volũtate eũ adijt; & ſermonem de mundi cõtemptu familiariter, haud ſine fructu inſtituit. Nam Rex cùm occulti ſceleris cuiuſdam conſcientia ligatus, ad illum vſque diem Dei iudicium non extimeſceret, tunc ſubito horrore perculſus, ſupplex AEgidium rogauit, vt iratum ſuis ſceleribus diuinũ numen, precibus pacatum reddere dignaretur. Ea Regis ſupplicatione motus AEgidius, proxima deindè Dominica Agni oblaturus ſacrificium, intentiùs pro Rege Deum precatus eſt; & ecce ſub ipſo (vt vocant) Canone, angelus Domini in altari ſcedulã depoſuit,

Fit Sacerdos.

2. Cor. 12.

Accerſitus Regem adit.

quæ

Regi peccatorum remiſsionem à Deo impetraſſe miraculo confirmatur.

quæ Regem voti ſui compotem fecit. Eam ſcedulam ſanctus Abbas Regi legendam tradidit, eumque ſeueris monitis ab omni peccato abſterruit; & ſicdemũ, donis muneribuſq; ad pauperum conſolationem affectus, monaſterium repetijt. Antè verò quàm tecta monaſterij ſubiret, fertur defunctum principis filiũ, in Nemauſenſi vrbe ad vitam reuocaſſe. Monaſteriũ deindè ingreſſus, prophetico ſpiritu nunciauit fratrib⁹ euerſionem monaſterij ab hoſtibus breui affuturam. Itaque vt & ſuo deſiderio faceret ſatis, & monaſterij bona iuri ſubderet Apoſtolico, Romam profectus eſt; vbi cuncta à Chriſti vicario ex animi ſententia obtinuit; & duobus inſuper oſtijs cypreſſinis, ad ornamentum ſui monaſterij donatus eſt. Ea verò oſtia vir diuinus in Tyberim demitti præcepit; omnibus interim ſtultitiæ & inſaniæ virum ſanctum arguentibus; At ille peractis itineris ſui negotijs, vt primum monaſterium eſt ingreſſus, nunciatum eſt, duo miræ ſculpturæ in portu fluminis adeſſe oſtia. Eo nuncio gauiſus, immenſas Deo gratias egit, qui ea per tot vndarum vertigines, per tot ſcopulorum colliſiones, per tot etiam portuum applicationes, ſibi illæſa dirigere dignatus eſſet. Tunc ea deferri ad monaſterium, & in templi liminibus ad decus pariter, & Romani pacti monumentum poſteris conſtitui iuſſit. Confirmatis igitur in Dei militia fratrib⁹, monaſterijque rebus conuenienter diſpoſitis, vir ſanctus, vtpotè miles emeritus, de tranſitûs ſui die diuinitùs certior factus, è præſenti ergaſtulo ad cœlos migrauit; cuius animam, multi qui aderant, cum hymnis angelicis & odore ſuauiſſimo, ad beatas illas manſiones delatam teſtantur.

Proficiſcitur Romam S. AEgidius.

Aliud miraculum.

Fœlix obitus eius.

VITA

Digitized by Google

VITA S. IVSTI DECIMI TERTII Lugdunenſis Epiſcopi; Ex ea quæ eſt apud V. P. Laur. Surium Claruit autem anno Domini 381. &c. ſub Damaſo Papa & Gratiano Imperatore.

C Baron. Tom. 4 Annal. & in Notat. ad Martyr. Rom.

BEatus Iuſtus Antiſtes Lugdunenſis quanquàm compertum non ſit, quo ſanguine, quibuſuè parentibus in lucem prodierit, præclaris tamen & generoſis planè natalibus eum ortum fuiſſe crediderim; vtpotè qui tam excelſo animo arduam virtutis ſemitam à teneris eſt aggreſſus, vt martyribus haud inferior meritò haberi poſsit. Nam vt inexpugnabilem eius in operibus fidem prætereamus, præcipuus in victu rigor & parſimonia, diuturna in ſolitudine habitatio, cæteraq; inuictæ virtutis & patientiæ certamina tanta fuère, vt martyrij ſinè ſanguine palma, iure ei tribuatur. Itaque primùm Viennenſis Diaconus, poſteà Lugdunenſis Eccleſiæ antiſtes, populum ſibi creditum tanta virtute & integritate gubernauit, vt magnificos & præſtantes quoſlibet Domini Sacerdotes omni virtutum gratia anteiret. Sed cum ita intentus functioni ſuæ, & plebis profectui, illi Eccleſiæ præſideret, ad eum expellendum frementis diaboli exarſit inuidia. Nã cũ in ea vrbe quidam ſubito mentis furore correptus, in publicum ſe proripiens, obuios ignaroſque confodiſſet, ac pro atrocitate rei excitato tumultu, hinc atque indè premeretur ab infeſta multitudine, eodem, quo in ſcelere vſus fuerat, telo ſe defendens, in Eccleſiã, nonnihil iam ſibi reſtitutus, confugit; obſeratiſque ſacratum ædium valuis, diu reuerentia loci, inſanientis populi furorem à ſe amouit

2. Septem.

S. Iuſtus à ſcriptoribus, martyribus æquatur.

Primùm Viennenſis Diaconus poſtè Lugdunenſis Epiſcopus.

Sed cùm ſeditio increſcens, iam etiam templo Domini ignes minaretur, beatus Iuſtus Epiſcopus, neceſsitate compulſus, accepta à quodam viro primario ſacramentali fide; quòd nihil homini illi periculi

riculi intentarent, ſed tantiſper duntaxat in cuſtodia aſſeruarẽt, donec populo eſſet factum ſatis, reum extra Eccleſiæ clauſtra dimiſit; Eũ verò turba, quæ in tumultu nihil alicuius penſi habet, pedibus colligatum trahens, vltimo mortis ſupplicio affecit. Tũ ille vir Dei, ſanctitate memorabilis, admiſſum facinus adſcribit ſibi: alienum crimen ſibi imputat. Peccauit incondita plebs; & quidẽ Satanæ inſtinctu peccauit; Iuſtus autem quid fecit? Confidebat ille in Domino, & dicebatur animæ eius, *Transmigra in montem ſicut paſſer.* Nam Iuſtus ille, qui fuerat magnus Sacerdotio, factus eſt maior voluntario exilio; officio ſcilicet Sacerdotali ſe ſtatuens abdicare, & loca peregrina animo latitandi expetere. Reuerſus igitur ex quadam Italiæ Synodo, non Lugdunum venit, ne toti⁹ plebis amore obſtrictus, liberam nõ haberet diſcedẽdi facultatem; ſed apud Torrentem reſidens, ſi qui amici ad valedicendũ ipſi eò excurrere vellent, ſuſtinuit. Multis verò turbis luctu & lachrymis oppletis eò accurrentibus, veritus nè multitudine, oppreſſus retineretur, clam ſolus, & præter omnem expectationem receſſit; nec quiſquam ei ſe adiunxit comitem, præter vnum Viatorem, egregiæ indolis puerum; qui tum in Eccleſia Lectoris munere fungebatur. Is ſolus, inquam, beatiſſimi ſenis latere cupientis veſtigijs inhæſit; & iam Arelatæ & Maſſiliæ agenti, nauẽque cõſcẽdere volẽti, nõ ſine admiratione ſe ei obtulit. Illo ergò in peregrinationis ſolatium recepto, eremum ſitiens, in AEgyptum nauigauit, ſoli ac vni illi adhærens, qui eſt *ſpes omnium finium terræ, & in mari longè.* Et cùm à facie furoris ſatanici, inſtar Eliæ Iezabelis minas fugientis, ſe ſubducere vellet, in deſerta ſeceſſit, AEgyptijs illi alimoniam ſuppeditantibus imò vt planius dicam, coruis illi, vt Eliæ eſcas miniſtrantibus. Quoties enim per manus peccatorũ ſanctis victus affertur, toties ſuos Dominus coruorũ opera paſcit; quorum ſanè atrum colorem, iniqui nõ immeritò à ſuis vitijs induunt.

Alienum peccatum ſibi imputat.

Pſal. 10

Hic ille Iuſtus eſt, qui pro omnib⁹ Gallicanis Epiſcopis interfuit legatus concilio Aquileienſi.

Vir ſanctus clam deſerit Epiſcopatũ, & fugit in AEgyptum.

Pſalm. 64.

3. Reg. 19.

3. Reg. 17.

Poſt-

Poſtquàm autē Epiſcopus,& nomine & meritis Iuſtus, eò peruenit, inter ſanctos illos eremitas degens diu ſe celauit, vt tum nomine, tū dignitate ſuppreſſa, ſummæ humilitatis opus exercere poſſet; non iam Clericis duntaxat, ſed etiam monachis & laicis ſe inferiorem exibens. Cumque nō breui tempore ita latuiſſet, accidit aliquandò, vt in præcipuo monachorum ſanctorum conuentu, à quodam fratre, qui ex hac prouincia eò tum peregrinus aduenerat, agnoſceretur; iſque ad eius genua prouolutus, cunctis ſtupentibus, & quid id rei eſſet ſciſcitantibus, ſanctum Epiſcopum Iuſtum illū eſſe cōfiteretur. Quod vbi cognitum eſt ab illis, omnes tantæ humilitatis virū admirantes, culpanteſque ignorantiæ ſuæ temeritatem, quod pontifici ſeſe quamuis neſcij præpoſuiſſent, ſuperiorem erga illum negligentiam recenti honoris exhibitione compenſarunt. *Innoteſcit monachis.*

Horum itaque vitæ particeps Iuſtus noſter, noctes atque dies precibus & ieiunijs tranſigens, in conſpectu Domini perpetuus erat pro ſuis Lugdunenſib9 deprecator. Nam tametſi corpore ab illis aberat, precibus attamen iugiter aderat; neque illos reliquiſſe cenſendus eſt, ad quos ſuas preces referebat. Expetierat lachrymis opportuna loca, vt ſoli Deo vacans, quæ pro illis peteret, efficaciùs impetraret. Eo autem tempore, quo ſanctus antiſtes in eremo morabatur, Antiochus tunc presbyter Lugdunenſis, pio incitatus officio, ad viſendum præſulem ſuum peregrè proficiſci deliberabat; vir ſanè vitæ ſeueritate præcipuus, & qui non immeritò poſteà in ea ſede Beato Iuſto ſucceſſerit. Cùm igitur tanti Præſulis deſiderio terras ac maria tranſmitteret, beatus Iuſtus aduentum eius adeò prænunciaſſe fertur, vt etiam quibus diebus, quæ loca adiret, exprimeret, ita dicens; Chariſſimus Antiochus noſter hodiè illic moratur, Immò verò illum ipſum diem quo venturus eſſet ad eū indicauit. Porrò cùm annis aliquot in eremo angelis proximam egiſſet vitam, & tantorum laborū dignus adeſſet *Precibus ſuis paſcit relictas oues.* *Antiochus Iuſti ſucceſſor.* *Prophetia S. Iuſti.*

adeſſet finis, regna cęlorum ſcandenti, & in extremis agenti flens & animo conſternatus dixit Viator; Cui me Domine relinquis? Beatus Iuſtus reſpondit; Nè turberis fili, tanquam ſolatio deſtitutus, non ita diu pòſt tu me ſequeris. Quam eius prædictionem, à diuina reuelatione manantem, veram fuiſſe ſanctiſsimi iuuenis obitus declarauit.

S. Iuſti obitus. Itemque Viatoris ei⁹ miniſtri.

Hoc autem ſilentio premere nolim, Lugdunenſiũ ciuium erga ſanctiſsimum antiſtitem ſuum, ſtudium & amorem tantum fuiſſe, vt nõ dubitauerint in AEgyptum proficiſci, & penè inacceſſas præ ardoribus ſcrutari ſolitudines, vt ſacrum eius corpus indè in patriam aſportarent. Nouerant illum eius fugæ cupidum fuiſſe, nec quod ipſos deſeruiſſet, ei imputare voluerunt. Neque enim diſceſſerat ab eis aliquo illorum contemptu, ſed compunctione animi, ob eam, quam ſupra diximus, culpam ſuſcepta. Et certè oſtenderunt Lugdunenſes ſe tam præclaro non indignos antiſtite, cùm gratiæ eius magnitudinem officij gloria æquipararant; cum egregij ſecerdotis & ſancti ſenis oſſa reuerenda, fideliſsima plebs à longinquis regionibus cum multa alacritate & religione reduxit, & cum lachrymis præ gaudio fuſis ea exceperunt, dederuntque operam, vt qui ſpiritu cum ipſis erat, eſſet & corpore; in honorem Domini noſtri Ieſu Chriſti: cui eſt poteſtas & gloria, cum patre & S. Spiritu, in ſecula ſeculorum.

Nota ſtudiũ Lugdunenſium, ergà ſacrum eius corpus.

Transfertur eius corpus ex AEgypto Lugdunum.

VITA

VITA ET MARTYRIVM S. AIGVLphi, Abbatis Lirinenſis, & Sociorum eius: Ex ea, quam optima fide refert V. P. Laur. Surius. Paßi ſunt, circa annum Domini 660. regnante Clodoueo eius nominis 2. Francorum Rege.

C. Baron. Ann. Tom. 8. Anno 664. & in Notat. Martyr. Rō.

BLECENSE caſtrum ad montis cuiuſdam latus ſitum eſt; quem Liger fluuius præterfluit; eo loco ſanè piſc oſus inprimis, & magnam illi adferens vini atque frumenti, cæterarumque rerum homini nutriendo neceſſariarum fertilitatem. Huius pagi & caſtri incolas fuiſſe beati Aigulphi parentes, certiſſima relatione didicimus; non quidem ſuperbo ſtemmate valdè inſignes, nec opibus affluentes, ſed tanta prole beatos. Poterat enim & de Aigulpho dici: *Infirma mundi & contemptibilia, & ea quæ non ſunt, elegit Deus.* Vt verò pueritiæ annos exegerit, quanta animi puritate nocte dieque diuinis officijs interfuerit, qua cura & ſtudio pauperes pro viribus adiuuerit, explicatu foret difficile.

3. Septem.

S. Aigulphi humilis admodùm proſapia.

1. Cor. 1.

Poſtquàm autem adoleſcentiæ annos attigit, tædio rerum præterlabentium affectus, multo vehementiùs in ſtudia æternitatis exarſit: Itaque celebri admodùm fama Mummoli Abbatis Floriacenſis prouocatus, ad eum profectus, animi ſui æſtum ei apparuit: arduamque virtutis ſemitam gratulante Abbate, viriliter eſt ingreſſus. Itaque à beato Mummulo, regularis diſciplinæ genere aliquandiu probatus, tandem in ſanctæ ſocietatis contubernium admiſſus eſt. Tùm ille, qui ſumma quæque animo ſuo propoſuerat, nè laruam potiùs virtutum vel vmbras, per imprudentiam, quàm veras ſolidasq; virtute ſectaretur; antè omnia indefeſſo ſtudio è ſacris litteris perſpicuam dilucidamque omnis boni & mali cognitionem (quam diſcretionem vocant)

Fit Monach' Floriacenſis S. Aigulphus.

Digitized by Google

ſibi comparauit. Qua in re vſque adeò profecit, vt non ſolùm eius prouinciæ hominibus, ſed etiam exteris doctrina eius haud vulgari admirationi eſſet.

Voluit autem Deus, quàm ei gratus, Aigulphus eſſet, euidenter demonſtrare. Iampridem vir ſanctiſſimus & toto orbe celeberrimus Benedictus, in Caſſinenſi cœnobio vita functus & ſepult⁹ erat: & vt ipſe prædixerat, diu poſteà à Longobardis illud cœnobium in ſolitudinem redactum eſt. Volens autem diuina prouidentia ſacras beatiſſimi viri reliquias eo, quo par erat, honore affici, & Gallias earum aduentu conſolari, per viſum præcipit beato Mummolo Abbati, vt Aigulphum, Caſſinum mittat, ſanctiſſimi Benedicti oſſa indè deportatum. Facit ita Abbas; & Aigulphus diuina ope fretus admirabiliter Caſſinum peruenit; quod quærebat, nullo negotio reperit: & Patrem Mummolum lætiſſimus adducit. Extat hac de re libellus conſcriptus. Hinc verò, licet nihil tale curaret, magna apud Regem & aulicos ſanctitatis opinio beato Aigulpho comparata fuit. Cmque ea fama increbreſceret, & per id tempus monachi Lirinenſes paſtore deſtituti, à Rege Abbatem poſtularent, Rex habito cum ſuis conſilio, beatum Aigulphum præ cæteris omnib⁹ maximè idoneũ ei functioni iudicauit.

S. Aigulphus S. Benedicti oſſa quidèm adduxit in Gallias; remanſiſſe verò in Caſſinẽſi Cænobio, redactas in puluerẽ carnes, ibidemque pro corpore integro, piè ac ſanctè à fidelibus venerari; cõprobat C. Baron. Tom. 8. Annal. anno Chriſti 664.

Itaque vir beatus à Rege accitus, Abbatis munus ſuſcipere cogitur. Is verò, quanquàm ſilentio & quiete propter ſacrarum literarum amorem vehementer delectaretur, æquo tamen animo illud ſibi onus imponi eſt paſſus: ea ſpe vt morum ſuauitate, locum illum florentiſſimum redderet. Et quidem fuit primùm magna cum charitatis ac lætitiæ ſignificatione à fratribus exceptus; quibus ipſe tanta diſcretione ſalutaria animarum fercula adminiſtrabat, vt cuncti ſe talem paſtorem nactos eſſe mirificè gratularentur. Aderat omnibus ipſius conatib⁹ Deus, eiuſque verbis tantam vim & efficaciam præſtat, vt non modò præſentes eum cupidè audi ent, ſed illi

Fit Abbas Lirinenſis S. Aigulphus.

etiam,

etiam, qui à monaſterio receſſerant, magno cum deſiderio redirent. Prætereà multi quotidiè ad tam eximij paſtoris ouile & ſacram diſciplinam confluebant; & viri potentes donis ampliſsimis eum honorabant, planè vt nihil obſtaret, quò minùs quoſlibet ſacri illius inſtituti cupidos admitteret.

Inſigniter præeſt.

Sed his mirè torquebatur tortuoſus ille ſerpens, & inuidia tabeſcebat, cùm ſe ab ijs, quos dudum ſibi obſequentes habuerat, excludi cernebat. Itaque ad ſuas veterator artes conuerſus, ſingulorum pectora ſedulò explorat: num per aliquos, inter ſummè pacificos diſcordiæ incendium excitare poſſet. Tandem reperit duos egregios ſuæ nequitiæ adminiſtros, Arcadium & Columbum; quorũ opera ſparſo inter fratres peſtiferæ diſcordiæ ſemine, totus in id incubuit, vt Aigulphũ monaſterio exturbaret quò, paſtore ſublato, liberius in oues lupus ſæuire poſſet. Tandem verò duo iſti dæmonis ſatellites, cùm iam & numero confiderent, & ſui pectoris rabiem diutius celare non poſſent, inſtar flammæ diu preſſæ ſubitò erumpunt: & ægrè à cæde beati viri, eorumq; qui illi adhærebant, manus abſtinent. Et quidem ceteris fuga ad Eccleſiam S. Ioannis periculum declinantib9, ſolus Aigulphus pro ſua ſingulari manſuetudine verbis blandiſſimis rabiem eorum lenire ſtuduit; ac tandem poſt multa, Si, inquit, me propter hæc fiunt; dico vobis Ionæ verbis: *Tollite me, & mittite in mare.* Satius enim mihi eſt à vobis corpore ſeparari, quàm veſtra diſſenſione apud vos diſcruciari:

Arcadius & Columbus pſeudomonachi perſequuntur S. Aigulphum.

Ion. 1.

Hac ille oratione viſus eſt quidèm ad tempus illorum turbulentos animi motus compreſſiſſe, & ſedaſſe furorem; adeo vt omnem melioris vitæ frugem promittere viderentur. Sed latebat in pectorum illorum latebris ſerpens antiquus; nec poterat vllis ſancti viri monitis vel adhortamentis indè extrahi. Cumq; per multorum ora impium facinus volitaret, & ad regias vſq; aures perueniret, veriti cõſpirationis auctores, nè Regis ſeueritas in ipſos anim-

 aduer-

Digitized by Google

aduerteret, ſtatuunt inter ſe vt alter ipſorum nempè Arcadius, relicto monaſterio, ad Clerum ciuitatis populumque ſe adiungeret: alter verò, nempè Columb⁹, in ipſo monaſterio, eorũ qui à ſancto viro deſciuerãt animos, in ſuſcepta perfidia confirmaret.

Interea Aigulpho, die nocteque precibus & doctrinis inſiſtente, Arcadius tandem ad monaſterium redit: fictis verbis & ſimulata humilitate, locũ ſibi reſtitui poſtulans. Cuius peſtilentem animum vir Dei ſentiens, præcisè non modò negauit, ſed fratribus annitentibus, cœnobio expulit. Qua ille ignominia prouocatus, ſumma cum feſtinatione ad Nuceriæ ciuitatis principem Mummulum nomine abijt: eumque hortatur, vt feſtinus ad monaſterium, multas illic reperturus pecunias, ſe conferat. Princeps cupiditatis flamma incenſus, incunctãter capeſſit iter, venitque ad virum Dei; qui eum quòd ſæpè cum illo de rebus animæ ſalutaribus colloqui conſueuiſſet, lauto ſatis excepit conuiuio; tametſi ex Audoeno Epiſcopo, iam antè inſidiás cognouſſet. Mummulo igitur cum conſpirationis ſocijs prandente, ſubitò inſtar Iudæ turbis ſtipatus aduolat Arcadius; manuſq; beato viro inijciens, ligari eum, ac fuſtib⁹ cędi iubet. Vinctus ille grauiterq; cæſus, exultat in Domino, hortaturq; ſuos qui arctiùs ei adhærebant, vt præſentes tribulationes ſummum & maximum Dei donum animis reputarent. Et quidem cùm varijs iniurijs ad ſolis vſq; occaſum affecti eſſent, tandem è monaſterij clauſtris quaſi ad mortem abripiuntur: vbi ſanè mirificis ſe mutuò verbis ad necem ſubeundam confirmabant. Ruebant in mutuos amplexus; gratulantes ſibi inuicem, quòd non tantùm contumelias ſed & mortem pro Chriſti nomine pati mererentur. Cumque ſuauiſſimis ſermonibus, è ſacra ferè ſcriptura depromptis, & noctis tenebras, & ærumnas ſuás ſolarentur, accidit vt prę mœrore, quæ eſt humanæ naturæ imbecillitas, & vincti & cuſtodes

S. Aigulphus captus verberatur.

En viri ſancti & ei adhærentium conſtantiam.

ſto des

ſtodes arctiori ſummo corriperentur. Vnus verò è cuſtodibus miſericordia permotus, tectum carceris aperit, eoſque ad fugam capeſſendam hortatur. At ſanctus Aigulphus, gratijs quidem humanitati illius actis conſilio parêre recuſans, ait; *Siue viuimus, Domino viuimus; ſiue morimur, Domino morimur*; cuius prouidentiæ cùm ſemel nos permiſerimus: eius voluntati haud quaquam reluctabimur. Fiat de nobis, quod vult ille. *Rom. 14.*

His dictis, Arcadius totius mali huius caput aduenit; blandis verbis ſanctorum dolores lenire volens. At vnus ex illis, Trucharius nomine, iuſto dolore commotus, quod ſuggerebat animus, in faciem ei obijcit; Doleo, inquit, te imitatione filium eſſe Satanæ, qui cùm in exitium omnes impellat, etiam conſolator vult videri. Doleo te fratrem eſſe Iudæ proditoris, qui inſtar illius pro ficto oſculo, ſermones profers blanditijs quidem mellitos, ſed ſuccis venenatis refertos. Sed perfricta frons, cum animi crudelitate coniuncta, obiurgatione non retunditur: immò importunè perſtat in ſententia, ſe conſolatorem ſimulans. Vtque magis etiam fidem faceret, ſe non feciſſe, quæ fecerat, ad horam tertiam ſanctis viris cibos & pocula offert, & tanquam illorum dolores miſerans, hortatur vt ſe reficiant. At illi reſpondent, ſibi fas non eſſe ſtatutam refectionis horam præuenire, quæ hoc tempore, in horam vſq; nonam producenda erat. Itaque amotis eſcis, ad canonicam horam dilata refectio eſt. Quæ cum aduenisset, fuſis primùm pro Arcadio precibus, oblatum cibum cum gratiarũ actione pariter perceperũt. *Arcadij ſimulatio.* *En veros monachos.*

Porrò Mummolus, ſimulans ſe illis, quæ fiebant, offenſum, à monaſterio iam receſſerat; ſed tertia die rediens, præda ineſcatus, cœpit à ſingulis inſtantiſſimè pecunias extorquere. Negãt illi quidquã ſibi pecuniarum eſſe: vtpotè qui ex vitæ inſtituto, quod profeſſi fuerant, nihil omninò proprij, nè ipſam quidem propriam voluntatem, poſſiderent. Itaque

Mummolus princeps diripit res monaſterij.

Mummolus ſua ſpe fruſtratus, nè inanis omninò domum rediret, publica monaſterij bona diripit, cunctaque quæ impia & ſcelerata cupiditas ſuadebat ſecum auehit. Eo verò cum præda recedente beatus Aigulphus & cæteri, pro voluntate Arcadij & Columbi ergaſtulo concluſi, decem admodùm diebus ſqualore vexabantur. Quibus exactis, Arcadius & Columbus omnes naui impoſitos vnà ſecum, (incertum quò) per marinos fluctus abripere conſtituunt. Vbi autem longiùs euecti fuêre, ſubitò venti contrarij in nauis exitium conſpirare viſi ſunt; ſed nè ſancti cum impijs pœnas luerent, nauis ita in medijs tempeſtatibus conſeruata fuit, vt tamen diebus quadraginta, toto illo freto oberraret, nec vllo modo littus attingeret.

Sanctorum linguæ præciduntur.

Videns verò Columbus mare ſibi negare exitum, ſimulque metuens, ſi terram apprehendant, & ſanctorum innocentiam, & ſuam crudelitatem patefactam iri, illorum linguas præcidi iubet: nè quo modo impium facinus ſancti proderent. Sed illi præciſis linguis, non minùs quam integris, Domino pſallunt. At miſer Columbus nihil tanto motus miraculo, præcipit linguas eorum radicitùs excindi: ſed nihil efficis, nihil proficis ſæua crudelitas. Edunt verba ſancti, ſinè linguis perfectiſſimè. Audiens id Columbus, addit ſcelus ſceleri, viam omnem modumq; inquirens, vt ſanctos tanti facinoris prodendi facultate priuaret. Igitur nihil à diuinis laudibus ceſſantibus oculos erui iubet. Orbati luminibus corporis, interioris hominis oculos habentes cantabant: *Ad te Domine leuauimus oculos noſtros, qui habitas in cælis.* Atqui nec ſic quidem immanitas Columbi & Arcadij repreſſa, ſuis eos veſtibus nudari iubet, & alijs ſordidis viliſsimiſque indui, nè externus religioſæ vitæ habitus, internam ſanctorum proderet innocentiam.

Sine linguis loquuntur.

Oculis orbantur.

Pſalm. 122.

Cùm ſic autem varijs atrocibuſque affecti ſupplicijs per multos dies in mari iactati eſſent, tandem

ad

ad inſulam Caprariam, die illo, qui totum per orbem inſtitutæ à Chriſto Euchariſtiæ memoria celebratur, appellunt. Ibi cùm ingens degeret Monachorum numerus, fuêre incredibili humanitate ab illis excepti, & à diuturnis maris moleſtijs mirificè recreati. In ipſo autem ſacratiſsimo paſchatis die ſub miſſæ ſacrificio, flagitioſiſsimus mortalium omnium Columbus, Diaconi functus eſt miniſterio: & cùm ad id loci ventum eſſet, quo corporis & ſanguinis CHRISTI ſacramenta percepturi ſe inuicem oſculabantur, ille impurus non dubitauit tam crudeliter à ſe mulctatis oſcula præbere. At beatus Aigulphus eiuſque ſocij pro acceptis iniurijs gratias Deo agebant: ſuoſq; hoſtes haud aliter quàm intimos fratres, incredibili charitate complectebãtur.

Appellunt Caprariam inſulam.

Olim moris erat in eccleſia, vt fideles ſe inuicem pacis oſculo exciperent, antè quàm ſacram communionem perciperent.

Expleta verò ſolennitate, Columbus Epheſum ſeculi negocijs operam daturus, proficiſcitur; Aigulphus verò cum ſolijs illo in monaſterio reditum eius operiri iuſsi, exercitijs maximarum virtutum ſedulò incumbebant, Et quidem Aigulphus, abſente æmulo, diuini verbi pabula monachis ſuppeditare aggreſſus, tanta oris facundia de rebus cæleſtibus diſſerebat, vt cuncti ab illius ore pendentes, vix ad momentum quidem indè auelli poſſent. Deus namque, qui homini elingui ſermonem conferebat, tantam gratiam pariter addebat, vt humanæ mentis intelligentiam ferè ſuperaret. Reuerſus autem Epheſo Columbus, ſanctos viros monaſterio abſtractus rurſus naui imponit: & à portu deindè ſublatos aliam in nauim, ab Africa illis obuiam factam, tranſponi à ſatellitib⁹ iubet: cum mandato vt eos, ad inſulam * Amaritinam venientes, internecione delere non differrent. Igitur vt ad inſulam (quæ Corſicam inter & Sardiniam ſita eſt) peruentum eſt, carnifices prompta manu ad cædem ſe parant, ſancti orant, pauliſper vt precari ipſis liceat; poſt preces, quib⁹ ſuas animas Domino cõmẽdârunt, ſurgũt. & cũ omni fiducia & alacritate inter verba orationis & Domini lau-

Aigulphus elinguis præclarè de rebus diuinis diſſerit.

**al. Amatunam.*

Capite cæcidit Aigulphus cum Socijs.

laudes capite cæſi, ſpiritũ reddũt, tertio Nonas Septẽ.

Apparet ſanè, malignißimum dæmonem id molitum eſſe, vt martyrum certamen perpetuis tenebris inuolueretur: nè haberent homines è propinquo exempla, quibus ad patientiæ capeſſendas coronas animarentur. Sed cùm truces illi carnifices in ſanctorum nece occuparentur, vnus ex ſanctis illis, Briconius nomine, ſcapham nact⁹, indè ſe ſubduxit. Fas eſt credere fraterna eum nequaquàm gloria priuatum, quem non timor à martyrio retraxit: ſed Deus ob tantam vtilitatem ſeruauit. Itaq; is ad monaſterium rediens, iam beato Aigulpho ſubſtitutum reperit virum venerandæ vitę Rigomirum; cui nuncius tam atrocis cædis, itemq; fratribus magnum attulit luctum & mœrorem. Simul autem eius rei certiorem faciunt Abbatiſſam Angariſmam, à viro ſancto ab ineunte ætate tam in ſcripturis diuinis, quam diſciplina monaſtica probè inſtitutam. Itaq; communi conſilio & ope naues parant, & per fideles miniſtros præclaras martyrum exuuias, hominum quidem cuſtodia deſtitutas, ſed diuinitus conſeruatas, ad monaſterium reuocant. Et quidem Abbatiſſæ, caput cum brachio dextero, totum corpus S. Aigulphi obnixè petenti, conceſſa fuêre: reliquum verò cum aliorum fratrum reliquijs, monachi ſuum intrà monaſterium condiderunt.

Briconius euadit cædem

Rigomirus Abbas S. Aigulphi Succeſſor.

Sanctorum corpora reducuntur ad monaſteriũ Lirinenſe.

Porrò ſanctæ Abbatiſſæ deuotio, ſuo nequaquam caruit fructu. Nam eius in monaſterio ſoror quędam omni videndi facultate priuata, cum plena fide ad ſacras reliquias tota nocte in precib⁹ excubaſſet, manè redditam ſibi lucem ſenſit, iucundoque animo orbem ſolis radijs illuſtratum vidit. Nec modò deuotis ſibi & diuina per ipſum beneficia poſcentibus. patrocinatus eſt ſanctus, ſed & ipſi ſuo perſecutori opem tulit. Columbus enim auctor cædis eius, cùm ea nocte, quæ diem martyrij eius ſequitur, in lectulo ſe quietis causâ repoſuiſſet, mox ei aſtitit vir Dei, ſeuera cum obiurgatione, cur tantis immeritum ſe malis

Ad reliquias S. Aigulphi. Cæca monialis lumen recipit.

Viſio terribilis Columbo offertur.

Digitized by Google

malis affeciſſet, & innoxium ſanguinem fudiſſet: atque ijs dictis, guttam fuſi ſanguinis tulit, eaque in pectore & dorſo eius circulum pinxit. Tunc miſer ille tremebundus ad pedes eius corruens, rogauit inuictam & ſolitam eius manſuetudinem, nè ipſum tãti ſceleri obnoxium, diuino iudicio reſeruaret. Eius precibus flexus vir beatus, alterum expũgit circulum, alterum abolere noluit; dicens id fieri non poſſe, donec apud Clodoueum regem & Ebroinum maiorẽ domûs, publicumque Francorum iudicium ei remedium afferretur, quod etiam factum eſt. Nam iuſſu Regis quæſitus & comprehenſus, in vincula coniect⁹ eſt; lataque in eum ſententia diris pœnis affectus, & tandem interfectus eſt. *Columbus dat pœnas atrocitatis ſuæ.*

MARTYRIVM PRAECLARAE VIRginis S. Seraphiæ. Ex eo quod eſt apud V. P. Laurent. Surium. Coronata eſt anno Chriſti 122. Alexandri Papæ 2. Hadriani vero Imperat. 3.

C. Baron. Tom. 2. Annal.

CVm terribilis perſecutionis dies Chriſtianis innotuiſſet, & multi per orbem terrarum pro Chriſto cæderentur, ſancta Virgo Seraphia, ciuis Antiochena, apud oppidum Vindinenſe in domo illuſtriſſimæ Sabinæ, quã etiam ab impio ſimulacrorum cultu ad ſanctiſſima Chriſti ſacra pertraxit, morabatur. Eò Beryllus præſes promptam militum deſtinauit manum, qui eam ad ipſius tribunal vinctam adducerent. Sed cum ei ſe comitem adiunxiſſet Sabina, Præſes eam reueritus (erat enim claris admodum natalibus orta) dimiſit vnà cum illa etiã S. Seraphiam. Poſt triduum verò Præſes, extructo trãſpõtem tribunali ſupra arcum Albini vbi ſolebãt iudicia exerceri, præcepit adduci Seraphiam, toto illo triduo martyrij deſiderio vehementer ardentem. Eã igitur ab officiarijs ex ædibus raptã, ſequitur rurſus Sabina.

3. Septemb. *Licet Paſſa ſit 29. Iulij.*

Seraphia Sabinam conuertit.

Trahitur ad tribunal Berylli Præſidis.

Digitized by Google

Sabina. Sed cùm cerneret ſe illam eripere non poſſe, iuſto animi dolore commota, exclamãs ait ad Præſidem; Canis rabide Aſiatice, noli tuam in perniciem ſanctam Dei Virginem & dominam tuam iniurijs afficere. Propè eſt enim Chriſtus De⁹ noſter, qui te & Imperatores tuos pœnis afficiet ſempiternis, propter maleficia quæ in ſeruos Dei viui, crudeli & impia mente expromitis. His dictis, abiit lachrymans in domum ſuam.

Sabina Præſidem obiurgat.

Tum verò Præſes ad Seraphiam cõuerſus, Sacrifica, inquit, dijs immortalibus, per totum orbem à cunctis honoratis. Cui Seraphia reſpondit; Ego Chriſtiana ſum, & omnipotentem Deum, cæli terræque conditorem timeo & veneror: veſtri verò dij, quos me adorare præcipis, dæmones ſunt. Tunc Præſes, Accede igitur, inquit, & Chriſto tuo ſacrifica. Ego verò, ait Seraphia, quotidiè illi offero ſacrificium. Et vbi, inquit Præſes, eſt templum Chriſti tui? vbi ſacrificiũ quod illi offers? Dixit Seraphia; Hoc eſt illud ſacrificiũ, vt meipſam mundam illi exhibeam ſtudio caſtitatis, & alios quam plurimos, eius gratia adiuta, à morte ad vitam, à tenebris ad lucem, à cultu dæmonis ad eius ſeruitutẽ, in qua vera ſalus & vita conſiſtit, adducam. Præſes ait; Hoccinè eſt ergo templũ & ſacrificium Chriſti tui? Hoc ipſum, inquit Sabina; quo nullum præſtabilius eſt, quàm verum Deum noſſe, illique tota mente atque virtute, piè viuendo, ſeruire. Ergò, inquit Præſes, Tu ipſa es templum Dei tui? Reſpondit Sabina; Si eius freta auxilio mundam me conſeruauero, illius vtique templum ego ſum, cùm dicat ſcriptura: *Vos eſtis templum Dei viui, & Spiritus Dei habitat in vobis.* Præſes ait; Si ergo violata fueris, deſines eſſe templum Dei tui? S. Seraphia reſpondit: *Si quis templum Dei violauerit, diſperdet illũ Deus.*

Conſtantia S. Seraphiæ.

2. Cor 3.

Ibidem.

At Præſes id haud intelligens, iuſſit eam duobus laſciuis AEgyptijs iuuenibus tradi, vt ea tota nocte abuterentur. Accipiunt ergò illam impuri iuuenes, abductam-

Traditur duobus iuue-

abductamque in cubiculum valdè obſcurum, ad fœdas voluptates allicere cogitabant. Illa verò primo ingreſſu ad preces conuerſa, Chriſti IESV ſponſi ſui implorauit opem, ea virtute atque animi fiducia vt ſub prima noctis hora, qua impudici ad eam accedere tentabant, terribilis terræmotus & ſonus ſubitò excitatus totum oppidum cõcurreret: & iuuenes metu & horrore penè exanimes, humi deijceret. Cernẽs autem virgo ſanctiſſima diuinum ſibi adeſſe auxilium, gaudio incredibili perfuſa, totam illam noctem, extenſis ad cælum manibus, in laudibus & gratiarum actionibus Domino exegit.

nibus deſloranda.

Laſciui iuuenes diuinitùs puniuntur.

Mane verò facto, miſſi adſunt à Præſide ſatellites qui viſis iuuenibus humi miſerabiliter ſtratis, & virgine in Chriſti laudibus mirabiliter exultante, renunciant Præſidi, iuuenes membris omnibus diſſolutis, neque loquendi neque exurgendi vires habere. Fit protinus magnus hominũ concurſus; paratur tribunal; & virgo eximia pulchritudine prædita, ad Preſidẽ adducitur. Tunc præſes per ludibriũ ait ad eãdem; Quid eſt Seraphia? Satiſnè factũ eſt deſiderio, an adhuc ferues libidine? Cui Seraphia, Tu quidem, inquit, pro peruerſitate mentis tuæ, quam occupat diabolus, irridens hæc loqueris; ego verò eos, quos tu dicis iuuenes, nec ſenſi, nec apud me fuiſſe ſcio. Tum Præſes, Dic, ait, quibus maleficijs iuuenes eneruaſti? Reſpondit Seraphia: Nobis Chriſtianis magicas exercere artes fas non eſt. Quos autem vos per maleficia veſtra interficitis, eos noſter & omnium Dominus Chriſtus Ieſus inuocatus vitæ reſtituit. Preſes ait; Si ergo Chriſtus tuus maleficas omnes artes ſuperat, inuoca illum, vt his iuuenibus priſtinas reddat vires: ex quibus tum diſcere poterimus, quid tota apud te nocte egerint. Ego verò certiſſimè ſic ſentio, idcircò quibuſdam malis artibus te illos dementaſſe, ne tuam turpitudinem proderẽt. Fac igitur, vt iuuenes reſumptis viribus loquantur, vt tui coporis integritas, quam prædicas, nobis innoteſcat.

Tum

Digitized by Google

Tum Seraphia,adductis ad tribunal iuuenib⁹, prolixas Domino preces fudit;iiſque expletis, fide plena acceſſit:& iuuenes omnibus membris deſtitutos ac planè lãguidos,in nomine Chriſti Ieſu ſurgere præcepit. Exilierunt illi dicto citius, & populo non immeritò admirante. Præſes pariter ſtupore confixus iubet edicere iuuenes, quo pacto fœmina & mentis & membrorum eos officio priuaſſet, Reſpondent illi iuuenem quendam præſtanti corporis forma,& mirabili ſplendore aduenìſſe ; qui ſe medium puellam inter & eos interpoſuit;cuius ſplendor tremorem & caliginem & defectionem illis intuliſſet,atque ex eo tempore in præſens vſque ſe mentis compotes non fuiſſe. Vndè inquiunt,neceſſario concludimus eã aut magnam eſſe,aut certè eius Deum reuerà magnum eſſe. His auditis Præſes, Dic,inquit, Seraphia quibus artibus iſthuc effeceris, & quamprimùm te miſſam faciam. Reſpondit virgo;Ego malas artes odi:immò Chriſtiani omnes expreſſo Chriſti nomine incãtationes omnes profligabunt,nec quicquã eis officient.

Sanat iuuenes peßimè mulctatos.

Tunc Præſes ardentes ei lampades admoueri præcepit;quæ protinùs extinctæ ſunt: & qui eas applicabãt,reſupini in terram cecidêre. Sãcta verò Seraphia, ſublatis ad cælum oculis gratias Deo agens, Præſidẽ ſua virtute & conſtãtia pudore afficiebat. Is verò dedecoris impatiens fuſtibus eam cædi iuſſit. Quod cũ fieret,ingens terræmotus vindictam de Præſidis ſcelere expetere videbatur;namq; fragmentum quoddã è fuſte,quo virgo cędebatur, in præſidis oculum inſiliens,triduò poſt ei lumen ademit. Tum ille furore correptus,capitis eam damnauit;quã illa ſententiam cum gaudio excipiens niueam virgineamque ceruicẽ iuxta aream Vindiciani trans arcum Fauſtini, lictori feriendam præbuit;quarto Kal. Auguſti: cuius ſacratiſſimas reliquias illuſtriſſima Sabina colligens,ſuo in monumento repoſuit, quod ipſa ſibi magno ſtudio parauerat.

Lampades ei admotæ extinguuntur.

Cæditur fuſtibus.

Capite plectitur.

VITA

Digitized by Google

VITA S. REMACLI, EPISCOPI TRAiectenſis (qui Epiſcopatus poſteà Leodium tranſlatus eſt.) Ex ea quam (claruitis Anno Domini 850) Notgerus Antiſtes Leodienſis vir Doctißimus conſcripſit. Claruit Anno Domini 658. & Reliquis ſub diuerſis Francorum Regibus.

C. Baron. To. An. 8.

QVo tempore Clotarius Rex Franciæ regnum ſub Dominicæ fidei iugo florentiſſimum adminiſtrabat, & inclytum filium Dagobertum Auſtraſianis præfecerat, is erat regni illius Chriſtianiſſimi ſtatus, vt innumeros penè vtriuſque ſexus homines meritis & vitæ ſanctitate ornatiſſimos ſuppeditaret. Vix enim, vel hoc ipſo tempore, vlla aut rara intra regni iſtius limites Eccleſia inuenitur, quę non alicuius eius tempeſtatis ſancti illuſtretur patrocinijs. Atq; vt innumeros prætermittamus, Eligius & Audoën⁹ viri ſancti, regiæ miniſterijs fungebãtur; beatus item Arnulphus & Romaricus, Regi à conſilijs haud contemnendam toti regno operam præſtabant: S. Amandus & beatiſſimus Remaclus, ſanctuſq; Goar, Aquitaniam ortu ſuo illuſtrabant. Habet ea præter caſtra & loca munita, vrbes quatuordecim prægrandes, eaſque populoſas & celeberrimas: è quibus duæ ſunt metropoles; vna Burdegalenſis magnis ſemper viris conſpicua; altera Bituricenſis, cuius tum Archiepiſcopus ſanctus fuit Auſtregiſilus; & B. Sulpitius Archidiaconus: B. Auſtregeſili in epiſcopatu ſucceſſor. In quorum parœcia per id tempus beatus Remaclus in hanc lucem eſt editus, patre Albutio, Matrima matre: ſtirpe cum opibus & generis nobilitate, tum moribus & pietate ſanè illuſtri.

3. Septemb.

En ſtatum Gallicanæ Eccleſiæ florentißimũ.

S. Remacli patria & parentes.

Igitur pientiſſimi parentes, vt filium ſuum pari virtute ac pietate ornatiſsimum haberent, eum B. Sulpitio literis moribuſque imbuendum tradiderũt.

Inſtituitur à S Sulpitio.

Apud

Commendatur S. Eligio.

Apud quem primis pueritiæ annis præclarè exactis, inde fuit Beato Eligio, viro inter eius ætatis homines meritorum gratia facilè primo, commẽdatus. Is verò generoſæ indolis adoleſcentem in Solenniacenſi monaſterio, quod ſuo in fundo conſtruebat ſacris monaſticæ diſciplinæ inſtitutionibus exactè imbuit; præclarè prudenterq; ſecum ſtatuens, magna ingenia ad res maximas nata, nunquàm in dignitatib9 feliciter verſari poſſe, niſi primo profundam numinis diuini cognitionem, ac ſalutarem timorem hauſerint. Cæterùm Remaclus in illa palæſtra tã ſedulò ſtrenueque die ac nocte ſeſe exercuit, vt ſtemmatis ſui nobiliſſimi & opum maximarum oblitus, totum ſuum amorem Chriſto conſecraret: nihilque ardentius in votis haberet, quam totum vitæ decursũ in ea ſpiritali lucta exigere. Interim B. Eligius mandato Regis ad regni quædam negocia prudentia ſua adminiſtranda euocatus, non dubitauit curam totius monaſterij Remaclo committere: eumque ſibi ſubſtituere.

Præficitur monaſterio

Remaclus ea cura tanquàm ſtimulis quibuſdã ad omnem perfectionem multo ardentiùs ſectandã incitatus, tanta contentione ad apicem virtutum omnium anniſus eſt; vt fama ſanctitatis eius longè lateque ſparſa, ad ipſos etiam aulæ proceres perueniret. Quid igitur? Clamant certatim omnes, tantum virũ, tam illuſtribus meritorum inſignibus decoratum, Regis præſentiæ haud deeſſe debere: vt eius prudentia difficillima quæque regni negocia diſponantur. Euocatur ergo & honorificè, vt par erat, in regiam deducitur: magno deinceps omnibus ſolatio futurus. Per id tempus defuncto Ioanne Tungrenſium vel Traiectenſiũ antiſtite, inclytus Rex Dagobertus beatum Amandũ in ea cathedra collocare nitebatur. Et quia cum iniuria eum expulerat, ab illo ob quædam facinora reprehenſus, vt arctius eum ſibi deuinciret, obtulit ei filium ſuum Sigebertum è ſacro fonte ſuſcipiendum: quem etiam vir ſanctus diſciplinis erudijt.

Cogitur in Regis aula verſari.

dijt. Inde inuitum & planè reluctantem, Traiectenſiū ſedi præfecit; quam ille quidem toto admodum triē-nio multis magniſque laboribus, ſed nullo penè tātę operæ fructu, regendam ſuſcepit; prorſus vt incolarū ſcelere offenſus, excuſſo pedum puluere, indè receſſe-rit. Incompertum verò eſt, quanto tempore plebs Traiectenſis deindè paſtore caruerit. *S. Amandus fit Epiſcopus Traiectēſis.*

Verùm enim verò cum a Sigibertū pater Auſtrā-ſianis Regem dediſſet, & in Mediomatricum vrbe ſedem conſtituiſſet, Traiectēſes ex communi Sacer-dotum electione, magnatū multa frequentia, & om-nium Ordinum poſtulatione, eiuſmodi preces offe-runt, neminem ipſis niſi beatum Remaclum Epiſco-pum præfici debere. Commemorarunt deindè pluri-ma de inſigni eius & prudentia & ſanctitate; eximiā verò charitatem, & promptū de omnibus beneme-rendi ſtudium, laudibus in cælum extulerunt. Illis e-orum ſermonibus permotus Rex, accerſit ad ſe beatū Remaclum, eumque modis omnibus reluctantem, ea ſede digniſſimum pronunciat. Tum Remaclus, veritùs ne diuinæ reſiſteret voluntati, inuitus quidē ſeptimus & viceſimus Tungrenſi vel Traiectenſi Ec-cleſiæ antiſtes datur: vt verbi diuini ſemina, quæ ha-ctenus apud ſe celauerat, pluribus impertiret. Qua ve-rò religione, qua integritate, illud munus executus ſit, non opis eſt noſtræ explicare.

a Claruit anno 647. &c. teſte C. Barō. Tom. 8. Annal. De eiuſdem Regis virtutibus laudatis, vide anno Chriſti 658.

Sedem Traiectenſem inuitus obtinet S. Remaclus.

Multorum ille cœnobiorū, & fundator & rector, diſcipulos habuit admiranda ſanctitatis opinione celebres. In quibus beatus Theodardus, illius etiam in dignitate ſucceſſor, martyrij gloria decoratus è vita abijt. Itemque S. Lambertus, qui itidem ſua tempeſtate egregium ſe martyrem exhibuit. Beatus quoque Adelinus, in Aqutiania natus, & peregri-nationis eius (vt fertur) comes: poſt obitum etiamnū miraculis clarus. Quin & S. Trudo cuiꝰ vitę inſtitutū, & futuræ ſanctitatis excellentiam, ordinemq; diſci-plinæ diuinitùs multo ātè cognoſcere meruit; quæ in ipſius Trudonis vita latius ibidem explicantur. Inte-

Præclari aliquot Sancti eius diſcipuli.

rim

Digitized by Google

rim Beatus Remaclus cùm die ac nocte in commiſſo ſibi grege paſcendo ſedulus incūberet, cœpit maiori pariter ardere deſiderio liberiùs Deo vacandi: vt poſſit quàm ſuauis ſit Dominus, vberiùs guſtare. Porrò per id tempus Sigebertus inter alia à ſe condita monaſteria, in loco quem Caſæcongidunum vocant, ad Seſmarum fluuium, procerum conſilio, cænobium Apoſtolis Petro & Paulo ſacrum conſtruxit: idque ſua liberalitate ditatum, & optimis ſpiritalis militiæ habitatoribus inſtructum beato Remaclo regendum tradidit. Nec recuſauit vir beatus; & maximè deſiderio allectus, vt ſe totum ibidem vni ſolique Deo offerret. Itaque rupem orationis ſtudio aptiſsimam, ferramentis excindi & aptari curauit; in qua tā egregiam cæleſtibus diſciplinis nauauit operam, vt eadē poſteà & dæmonibus terribilis, & hominibus ſupernorum virtute beneficiorum maximè ſalutaris eſſet. At eius tandem loci pertæſus, (nimirum quod potentiores quidam magnas ei moleſtias inferrent) petijt obtinuitque à Rege, vt liceret in Arduenna, quæ ſola cœnobiorum expers erat, cæleſte quoque domicilium conſtruere.

Sigebertus Rex multa condidit monaſteria.

Rogat Regē, vt monaſteria conſtruat in Arduēna.

Itaque regia auctoritate & neceſſarijs munitus comitibus, Arduennam ſyluam, paludibus & montibus impeditam petijt: atque Vvarchinnam fluuium adiens, inuenit illic certa indicia, loca illa quōdam idololatriæ fuiſſe mācipata. Erant enim ibi lapides Dianæ nominibus & effigie inſculpti: fontes etiam hominum quidem vſibus apti, ſed dæmonum infeſtatione obnoxij. Quæ vt adhibita adiuratione per Chriſti nomen & S. Crucis ſignum ritè expiauit, locum Malmundarium appellari voluit; quaſi à malo mundatum. Extruxit autem ibi oratorium; cellulis & domicilijs in vſus ſeruorum Dei diſtinctum. Et quia is locus in Agrippinenſi diœceſi ſitus erat, cœnobiū ſuſcepit conſtruendum, quod ſuæ diœceſis limitibus contineretur. Procedens ergò indè quaſi ad duo milliaria Occidentem verſus, Callam riuulum, qui parochijs

Malmundarium cur ſic dictum, eiuſque origo.

rochijs

rochijs conterminus eſt, tranſijt; & ad Amblauam fluuium in cuiuſdam mõtis confinio ſubſtitit; vbi aliquamdiu commoratus, multa de ſe ſanctæ conuerſationis exempla dedit. Etſi autem locus ille fontibus diues eſſet; tamen quia anguſtior, eo relicto, ad Orientem greſſus reflexit; vbi locum propoſito ſuo futuroque operi accommodatiorem inuenit. Porrò quod feræ eò vndique ceu ad ſtabulum vel potiùs vel paſtûs causâ confluerent; antiquitùs ille locus Stabulaus dictus fuit. Quod nomen vir ſanctus minimè immutandum cenſuit, ſed & dici & eſſe voluit fidelium animarum ſtabulum. At verò fratribus, ſtudio viri Dei illic congregatis, non paruum ſæpè terrorem attulit ſtrepitus ferarum, eò cateruatim accurrentium; ita vt cum horrore quodam frequenter ad Beatum Remaclum confugerent: eiuſque opem contra diaboli machinas terroremque anxij implorarent. Quibus vir diuinus, præter alia monita, remedium ſacroſanctæ Crucis ſignum fronti impreſſum dare ſolebat; ipſe non rarò expertus, impotentem dæmonis vim ſola Crucis virtute concidiſſe.

Stabulenſe monaſteriũ conditur, & eius nominis etymologia.

Virtus Crucis contrà inſidias dæmonum.

Tandem vtriuſque monaſterij ſtructura ad culmen perfectionemq; fœliciter perducta, Remaclus remotioris vitæ ſectandæ & captandæ ſolitudinis occaſionem adeptus, Regem adijt, petijtque vt ſibi deſideratam diu eremum inhabitare cupienti, Theodardum in munere epiſcopali ſubſtituere dignetur. Perculit ea vox Regem inprimis; tum ſubditos omnes, tantoq; mærore affecit, vt omnis ætas abeuntem eum lachrymis proſequeretur: At ille perrexit itinere ſuo; & permultos ſanè ſuo exemplo ad imitationem pertraxit. Quis enim apud illum triſtitiam non mutauit in gaudium? Quis iram animi tranquillitate & pace non depulit? Quis laborum onere prægrauatus, eius non eſt adhortatione erectus? Quis adoleſcens ſæuientis libidinis igne ſuccenſus, non confeſtim ad eius admonitionem ſaluberrimam pudicitiæ cultor extitit? Curabat vexatos à dæ-

S. Remaclus monaſticam ſectaturus vitã, Theodardum ſibi petit ſubſtitui.

monio illicitis cogitationib. ęſtuātes, ab opere malo retrahebat: docens eas ad petram Chriſtum allidere. Nouerat quo quiſque laboraret morbo: & ex vitæ meritis ſingulos exiſtimans, pro ratione defectuum congrua adhibebat medicamina.

Proficiſcitur Romam. Intereà verò vt vidit vtrumq; monaſterium Stabulenſe & Malmundarienſe, optimis ſanctiſſimiſque diſciplinis egregiè conſtitutum, Romam, S. Petri, aliorumque ſanctorum ſuffragia imploraturus, profectus eſt. Vbi tamdiu in vota preceſq; incubuit, donec diuina & angelica conſolatione fretus, quandam reliquiarum eiuſdem beatiſsimi Apoſtoli partem meruit obtinere; quæ quidem apud nos auro gemmiſq; ornatę præcipuo cum honore aſſeruantur. *Felix obitus eius.* Tandem verò pòſt diuturnam Chriſto exhibitam ſeruitutem, leui correptus morbo, cum ſe ſacroſancti Corporis & ſanguinis Domini viatico cōfirmaſſet, inter ſuorum lachrymas & ſingultus, animam Creatori reddidit. *Primi Abbates Stabulenſes & Malmundarienſes.* Corpus fuit, ſummo quo par erat honore, in beati Martini oratorio ſepultum. Succeſſit autem ei Dominus Papolenus; atq; illi Sigolinus; & deindè Sigolino Goduinus; qui ſancti viri corpus in Eccleſiam S. Petri tranſtulit: *Clarus miraculis poſt obitum.* vbi per eius merita Dominus multa miraculorum ſigna effecit.

C. Baron. Tom. 2. Annal.

MARTYRIVM S. MARCELLI; QVO apud Cabilonem pro Chriſto coronatus eſt, anno Salutis 179. Soteris Papæ 5. Marci Aurelij Imperat. 17. Ex eo quod extat apud. V. P. L. Sur.

4. Septem. CVm ſub * Antonio Imperatore per omnes prouincias & ciuitates ſæua perſecutionis flāma in Chriſtianos ſæuiret, *Lugduni 50. martyres.* Lugduni quinquaginta viri, ſacræ religionis cultui dediti, diuerſis ſuppliciorum generibus cruciandi, in ergaſtulis detinebantur. E quibus duo primarij, beatiſſimi Marcellus & Valerianus, patefacto diuinitùs carcere

* *Marco Aurelio.*

Digitized by Google

vt habet doctrina Euangelica, ad aliam ciuitatem clam aufugerunt. Quod quidem diuina prouidentia factũ nemo ambigit; vt ad illa properarent loca, vbi gentiles, & doctrina eorum & martyrio, ab impio idolorum cultu ad Chriſtum adducendi erant. Porrò cùm ſic perſecutionis turbinem declinarent, non mente, ſed flumine, non fide ſed itinere ſeparati ſunt. Valerianus enim Auguſtodunum petijt. Marcellus Sequanæ territorium: vt vtriuſque ripæ accolas ad verum Dei cultum diuinis ſermonibus conuerterent: vt non ſolùm proprij ſanginis effuſione, ſed etiam multorum ad Chriſtianam religionem traductione, de diabolo triumpharent.

Matth. 10.

Marcellus & Valerianus è carcere clam fugiũt.

Cumque Marcellus latendi ſtudio viam occulti itineris conficeret, Dominus noſter Ieſus Chriſtus confeſſorem ſuum diutiùs latere paſſus non eſt. Quidam enim Lationus ab improuiſo eum hoſpitio accepit: is ſtatuam Martis equeſtrem, Mercurij etiam & Mineruæ ſimulacra, ex quodam metallo fabrefacta, in ipſo veſtibulo collocata, peculiari cultu proſequebatur. Cuius profanæ ſuperſtitionis errorem cum ſanctus Dei non ſine multo animi dolore vidiſſet, admonet hoſpitem, vt ab hac miſerabili ſuperſtitione diſcedat; aſſerens ſaxa carentia ſenſu, non poſſe cuiquam opitulari: & illos aut brutis pecudibus comparandos, aut non multum à ſaxis diſtare, qui deos crederent, quos humana manus ad dæmonum ſimilitudinem effinxiſſet. Ea obiurgatio tantam apud Lationum vim habuiſſe fertur, vt breui tempore tota eius domus, contempto errore, ad fidem Chriſti conuerſa ſit. Cùm autem non irrito labore aliquamdiu illic Marcellus hæſiſſet, audit feruere locis omnibus perſecutionis procellam. Itaque relicta vrbe Cabilonenſi, Argentomagenſis aggeris vicum petit; vbi in Priſcum præſidem ſolenni epularum apparatu profana ſacrificia numinibus ſuis immolantem incurrit: & ab illo hoſpitalitatis ſtudio ad conuiuium inuitatur.

Marcellus hoſpitem ſuũ ad Chriſtum conuertit.

Obiurgat Priſcum Præſidem & conuiuas eius ob idololatriam.

Sed ſanctus Dei martyr ab illis epulis abhorrens, conuiuas obiurgandos potius cenſuit, quàm vitandos. Ea verò reprehenſione vt Chriſtianum ſe eſſe declarauit, omnium ea ſententia fuit, nouis eũ ſupplicijs excruciandum; ad arboris nempè ramos natura diffuſos toto corpore duris reſtibus alligandum, atq; ita vi adductis ramis & poſteà laxatis, membris omnibus diſcerpendum. Sed ſancto martyre fidei cõſtantia in confeſſionis ſuæ propoſito fortiſſimè perdurante, cruento perſecutori nequiſſimæ crudelitatis conſilio illud atrocius viſum eſt, vt ſub populi conſpectu, diuerſis pœnarum generibus conficeretur. Iubet itaq; eum ad Saturni ſtatuam duci, quæ Araris ripæ imminebat; & ad Solis ſimulacrum, quod ab alia fluminis parte colebatur: quibus ſi nolit ſacrificiũ offerre, gladio caput eius amputari. At fides martyris cæleſti virtute confirmata, frangi non potuit; ſic verò quoties eſſet interrogatus reſpõdit; Quiſquis Deum viuum totis animi viribus, & perfecta cordis fide complexus eſt, inſenſibilib⁹ idolis nunquam ſacrificabit; quæ cùm ſint ex ære & ſaxis confecta, nefas planè eſt animam cælitùs datam, vitæ ſuæ auctore neglecto, ea colere; quod quidem diabolus in humani generis certiſsimam perniciem hortatur. Se verò nunquam eò adductum iri, vt tam profanis ſacrificijs contaminetur: vtpote qui Chriſto quotidie hoſtiam ſinceram offerat; potius verò præcedentium ſociorum exempla ſecuturum: Cum quibus ſe ſperet æternæ beatitudinis præmia adepturum.

Inuicta S. Marcelli conſtantia.

Nota inſolens immanis ſupplicij genus.

Cernens igitur Præſes eum nec minas, nec ſupplicia reformidantem, furentis iracundiæ ſtimulis incitatus, inaudito crudelitatis genere defodi eum cingulo tenus & rectum ſtare iubet: vt ſepultura viuo eſſet ad pœnam, quæ vita functis impenditur ad requiem. Atq; in hunc modum inuictus Dei martyr, ſecundo à Cabilone milliario, viuens in Chriſto ſepelitur; & in tertium diem in Dei amore & laudibus perſeuerans, impollutum Domino reddit ſpiritum:

tum:

tum: ſancti corporis exuuias, nobis ad patrocinium derelinquens.

VITA SANCTISSIMAE IDAE Coniugatæ. Ex ea quæ eſt per Vffingum monachum VVertinenſem S. Ludgeri. Quo tempore claruerit patet infrà.

Ioan. Molan. In Addit. Martyr. Vſuardi.

EO à tempore quo Carolus Imperator multis victorijs inclytus, Saxonum & Francorum ſceptra multarumq; gentium frena fœliciter gubernabat, fuit inter alios Orientis proceres, qui exercitium propter Galliarum ſeditionem in Occidentem dirigebant, quidam Præfectus Egbertus nomine; qui grauſſima in itinere correptus infirmitate ab ea quam adminiſtrabat præfectura, ſecedere coactus fuit. Porrò cum eſſet prædicto Auguſto, ob inuictæ conſtantiæ & prudentiæ opinionem, eximiè acceptus, fuit eiuſdem cura & ſtudio inſigni cuidam Comiti, laudibus humanitatis præ cæteris ornatiſſimo, commiſſus; vt quibuſcunque poſſet beneficijs eum foueret, & medicorum opera ad ſanitatem reuocaret. Erat autem Comiti filia vnica, egregia ſanè forma & commodis morib9 virgo; quæ ab inſita humanitate ægrotanti die nocteque ſedulo ſeruiebat, & congrua doloribus adhibebat medicamina; tanto ipſius præfecti ſolatio ac gaudio, vt eam ſi optata ſalute potiretur, ſibi coniugem expetere apud ſe decerneret.

4. Septem. a. Circa annum Chriſti 804. iuxtà C Baron. Annal. Tō. 9.

Egbertus Præfectus Caroli Magni grauiſſimè infirmatur.

Humaniſſimè à S Ida tractatur.

Intereà Imperator, rebus in tutum compoſitis, victor reuerſus, haud immemor amici apud Comitem relicti, ciuitatem, in qua decumbebat, viſitandi gratiâ adijt: eumq; viribus nonnihil reſtitutum, magno animi ſui gaudio reperit. Dumq; mutuo aliquādiu colloquio fruerentur, illuſtris vir Egbertus, poſt multa humanitatis officia ab Ida ſibi exhibita Imperatori relata, ait ſe præfatæ virginis nuptias vehe-

Carolus Imp. eum viſitat.

Egbertus petit S. Idam ſibi vxorem. menter expetere: quapropter ſe Auguſtum obnixè orare, vt eius conſilio, imò Dei auxilio, tam inſigni & chara conſorte potiri mereretur. Princeps ea poſtulatione gauiſus, ilicò parentum virginis tentata voluntate, haud grauatè eorum adeptus eſt fauorem; quem vt magis etiam magiſque incenderet, Præfectum amicum, quanquàm potentia & diuitijs inclytum, multis inſuper poſſeſsionib⁹ locupletauit, ornauitq; muneribus: quatenùs viciniori potentia ſoceris acceptior factus, nō minori apud illos, quam in genitali ſolo præcelleret dignitate. Inſuper etiam cunctis Saxonibus, qui Rhenum inter & VViſurgim maxima flumina inhabitant, ducem præfecit. Poſt hæc ſponſam ſuam Chriſtianiſsimam ipſe admodùm religioſus, cum Dei timore ſuſcepit, ſecumque deindè in patriam auexit.

Porrò dum itineri inſiſtentes perpetuas Deo laudes iubilant, ſe ſeq; mutuo dulciſsimis colloquijs ad caſtum Dei amorem & pietatem inflammant, venerunt ad locum quendam iuxtà Lupia flumen, qui Saxonica lingua Hirutfelt nuncupatur; amœnis conſitum ne moribus; ibique inuenta non magna planitie, fixis tentorijs, noctem illam exegerunt. *Viſio S. Idæ.* Intereà, omnibus alto ſopore depreſſis, venerabilis matrona angelica viſione monita eſt, fore vt ibidem oratorium ſuis ſumptibus conſtrueret: in quo Domino liberius deſeruiret, poſtque vitæ huius curſum conſummatum, eodem in loco ſepulturam vnà cum marito haberet. Hæc vt ab angelo acceperat, manè facto, marito exponit, ſciſcitaturque gratulabunda, quomodò ea animo illius cederent. Accommodat ille verbis fidem, hortaturq; coniugem, vt pijs operib⁹ inſiſtere, & cæleſte numen propitium illis reddere pergat. Nec multò poſt eodem in loco Baſilica polito opere conſtruitur: Virginique Matri & S. Germano Epiſcopo conſecratur. *Conſtruitur Eccleſia in honorem S. Virginis Matris & S. Germani.*

Obijt Egbertus. Non paucis verò poſt hæc annis, Egbertus Deo hominibuſq; charus, ex hac vita in cælum migrauit.

Quo

Quo defuncto, beata Ida totum ſuum amorem in Chriſtum tranſtulit; deditque operam vt cunctis ornata virtutibus, eius oculis quam maximè placeret, cuius amore incredibili ardebat. Itaq; vt Chriſtum in eius membris foueret, congeſtas ex annuis redditibus opes mox in cæleſtes apothecas tranſtulit: & pauperes admirandis beneficijs affecit. Conſtruxerat ſibi marmoreum ſarcophagum longè ante ſupremum diem; quem duabus quotidiè vicibus, diuerſis alimentorum aliarumvè rerum impenſis ſummotenùs implebat: eaque deindè pauperibus & afflictis hilariter diſtribuebat. Excubiarum mirè patiens orationi diu noctuque inſiſtebat: eratque ei ſumma inprimis cura, vt mens cæleſtibus rebus aſſiduò intenta, nullo terrenæ conuerſationis puluere conſpergeretur. Hinc extrà cellæ, quam incolebat, ianuam, nunquàm pedem extuliſſe fertur: niſi dum inopum ſtipendijs deſeruiret. Talibus virtutum inſignibus ſacroſanctum ſuum adornauit velamen. Nec non inter agendũ, cautiſſimè ſtuduit popularem vitare fauorem; firmiſſimam in cælis ſpei anchoram figens, vt ad plenam perfectionis (quæ Deus eſt) pertingeret charitatem.

Benignitas eius in pauperes.

Eccè quàm fuerit ſolitaria.

His ad deſiderabilem finem perductis moleſta vitalium valetudine acriter pulſata, horam præſenſit vltimam. Itaq; accito presbytero ſuo Bergero iuſtis ex cauſis ſibi fidiſſimo, pluribuſque ſeruis Dei, preces eorum expoſtulat, vtque in ipſo vltimo diri certaminis conflictu victoriam ſibi à Domino impetrent, profuſis lachrymis precatur. Factum eſt, oratum eſt; de cælis auditum eſt; quod iam olim prædeſtinatum eſt. Sicque illa carnali faſce leuata, ſpiritũ amatori ſuo Chriſto tranſmiſit. Corpus eius fuit pijs cum laudibus in arcam ſaxeam, quàm ſuprà retulimus, illatum: & in ipſa porticu, qua ſe diuino cultui mancipauit, honorificè tumulatum; vbi eius ſanctitas & in cæleſti regno gloria, maximis virtutum miraculis coruſcat.

Obdormit feliciter.

Sepulchrum eius miraculis glorioſum.

Bertgerus presbyter qualis fuerit

Porrò Bertgerus (neque enim eximia illius viri ſanctitas ſilentio præteriri debet) ex illorum erat contubernio, quos beata Ida primùm de Gallijs ſecū aduexerat, vir religioſæ conuerſationis & probatæ caſtitatis. Inter cætera namque grauitatis eius inſignia, fertur nunquam ſuis in tectis muliebrem perſonam commorari, aut domeſticis vſibus inſeruire paſſus fuiſſe. Cui etiam ob tantam cordis innocentiam à Deo collatum eſt, vt extremam vitæ horam præſciret. Nam eo ipſo quo obiturus erat die Miſſarum ex more ſacramenta cōſummauit; ac mox Dominico conſignatus viatico, in ipſis veſtibus ſacerdotalibus antè ſanctum altare animam reddidit Creatori; cuius corpus ob egregium iuſtitiæ meritum, propè Idæ tumbam dignè humatum eſt.

Obitus & ſepultura eius.

Poſt hæc autem cùm ipſe locus ab alijs hæreditaria ſucceſsione poſsideretur, & ob præſidentium incuriam vilitatibus obſoleſcere cœpiſſet continuò benignus Dominus ſanctæ famulæ ſuæ merita ad caſtigationem improborum terribili patefecit euentu. Nam præclari Comitis Ludolphi amabilis ſoboles, dum adhuc in albis ab hac luce raperetur, ad eandem Eccleſiam defertur. Et quia ſanctæ Dei opinio necdum in aperto emicuit, penès eam puſionem ſepelierunt; qui die ſequenti de tumulo extractus antè ianuam veſtibuli inuenitur, in quo erat incluſus. Stupefacti, quibus res erat commiſſa, corpuſculum denuò priſtino loco abdiderunt; quod nihilominùs inuiſibili iterū violentia diuinitùs proiectum repererunt. Obſtinatis ergò animis incaſſum laborem præſtigijs imputantes, tertia vice vaga oſſa recondunt. Sed in vanum vires expenderunt, quia quod heſterno labore fuerat oppilatum, tunc in extremo atrij angulo viderunt euulſum. Quo demùm pudore mulctati, ibidem terræ commiſerunt. Hoc prorſus formidabili portento claruit, quanta prouectione beata Ida in cælis vtatur, cuius ſepulchrum

Quantæ ſanctitatis hæc matrona extiterit, effoſſio iſtius pueri proteſtatur.

DEVS

DEVS nullo carnalis corruptelę fœrore in terris zelatus eſt maculari. Quin & anno Dominicæ Incarnationis 980. cum huius benedictæ Dei matronæ ſacra oſſa de tumulo in Eccleſiam eſſent transferenda, amoto marmoris operculo, ſuauiſſima mox fragrantia de monumento eructans, tam odifera adſtantes omnes iucunditate reſperſit, vt liquidò vniuerſi ſentirent, ob innotificanda ſāctiſſimæ huius merita, illam cælitùs eſſe deſtinatam. *Item præclarum hoc miraculum.*

VITA S. CANDIDAE IVNIORIS, ſiue Minoris Neopolitanæ: Ex ea quæ eſt A. D. Dauide Romæo Neopolitano conſcripta. Diem obijt Anno Mauritij Imperator. ferè 4. qui fuit (iuxtà C. Baron. Annal. Tom. 7.) Chriſti Domini 589. Pelagij Papæ ſecundi 12.

C. Baron. In Not. Martyrol. Romani.

CAndida Minor non ea, quam Petrus Chriſtianorum dux, ſignifer, & princeps religione sāctiſſima obſtrinxit, tametſi (quod* ſupra in vita S. Aſpremi, & Candidæ eius æqualis diximus) vtrique prid. Non. Septemb. ſacra ſolemnia conficiuntur, ſed hæc, quam nobis, vt diſcrimen tolleremus, Candidam Minorem ſiue Iuniorem vocare placuit, Neapoli in ampliſſima ciuitate, ampliſſimo loco nata, à pueritia præſeferebat, quæ mulier eſſet futura; nā cum eſſet virgo in parētum Chriſtianorū poteſtate, quantum poterat, ſe ab omni cura, moleſtijs, & angoribus abducebat; ad precandum, & contemplandum transferebat animum; omne tempus, quod ſibi à negotijs vacuū erat, in ijs rebus cōſumere ſolebat; ſemper aliquid ſpatij ſurripiebatur ad hoc, vel parentibus, propè dicam, inuitis; nulla hora erat ei vacua ab aliqua pia, Chriſtianaq; exercitatione, nullus locus, nullum tempus de rebus Dei & agendi, & cogitandi prætermittebatur. Grandis, & nubilis à parentibus

4. Septem.

* 3. *Auguſti.*

Patria eius.

Primordia eius.

tibus in matrimonium collocata eſt;quod fecit, vt illorum, credam, quos nunquàm contrauenerat, voluntati pareret.; nec dum ſanctarum mulierum ſocietates Neapoli erant conflatæ; mulieres enim nuptæ poſſunt & ſanctiſſimè viuere,& officio & pietate Deo ſatisfacere. Sed priuſquam fieret hoc, petijt à ſuis parentibus.vt tribuerent, & concederent ſibi hoc;nè ditiſſimo,vel nobiliſsimo,ſed quàm optimo ciuitatis ſe ipſam collocare vellent; id quod ex ſententia, Dei benignitate, ſucceſsit ei:ac pluſquam volebat, & petere audebat, obtinuit. hæc ſunt munera, quæ liberaliſsimus, munificentiſsimuſque Deus diligentibus ſe largiri conſueuit. Nupſit enim cum locupletiſsimo,optimo nobiliſsimi generis iuuene,nō omnino tali vxore indigno;lectiſsima vxor optimum habet virum;iuit in locupletem; refertamque domum vbi ſanctiſsimè viuere fortius perſeuerauit,largè pauperibus donans,pluſculum etiam,quàm concedebant fortunæ largiebatur:cum nuptę liberius data ſit viuendi poteſtas.

Nubit viro pijßimo, nobilißimo, ditißimo.

Pauperibus benefica.

In loquendo ſeueritatem adhibebat;nunquam cum aliqua familiariter cauillari,vel iocari viſa eſt;ſeuerè ſēper dicebat omnia. Mulieres pretioſa veſte indutas, fucouè illitas,vnguento perfricatas;faciem, atq; vultū fingentes,& ſimulantes,penitùs,& acerbè oderat: multoq; peius,quam Orzi ſocios.Parentes,&maritus indulgentia nimia in Candidam fuerunt, vt beneuolentiam nulla animi offenſiuncula facta ad ſenectutem ergà ipſam conſeruauerint, vt nihil ijs Cādida eſſet carius,nec vnquā fuerit. Cādida pietate colebat propinquitatem,caritatem in oēs retinuit,nunquā cum illis vel cum famulis,ancillis,aut cū domeſticis in gratiam redijt; nam ſimultates nunquā, aut querelæ habitæ ſunt;nunquā iraſcentem, aut ſtomachantē Candidam vidit aliquis; neminē ne minima quidē re Candida offendit,quod quidem ſenſerit: licet aliquid ex eo ipſo audierit, quod nollet. Omnes Candida amabat;omnes obſeruabat: omnibus obſequi

Moribus & ornatu grauis.

Omnimodis pacifica.

qui ſtudebat. Ipſa autem erat apud omnes in gratia. Hæc caritas, quæ inter Candidam, & domeſticos erat; hæc coniunctio, hæc iucundiſſima vitæ ſocietas, nulla re vnquam dirimi potuit.

Procreauit filium vnigenitũ; qui vnà cũ ſuo patre ægra, infirmaq; valetudine totos dies, & noctes fuit, & vterq; ſatis vehementer diu ægrotando, animam ſæpè agebat. Deus fortaſsè Candidæ periculum faciebat; & eius patientiam tentabat, ſed nihil diuinam animi eius conſtantiam eripere potuit, nam rerum humanarum tolerantia, fortunæ contemptione, virtutibus denique omnibus ſepta illos cum ſuſpirio nunquàm aſpexit; pro vtriuſque ſalute orando dicebat, ſe certò ſcire, Deum neutiquàm cupere, homines mortem occumbere; illos potius in vita manere, quò viuendo ſe pœniteat, quòd Deum offenderint: de ſententia ergò decedere velit; ipſe eſt, qui mutat fata, quæ hominibus dicuntur impendere; nihil. n. fato, ſed omnia ipſius Dei voluntate fiunt; quare ſeipsã Dei ancillulam exoptare, ex corporis incommodis liberari, & à vita recedere, vt ſuorum vitam morte ſua redimeret. Deus aures ſuas omnium piorum hominum querelis ſemper patentes, dedit Candidæ: eius precibus, audiendo, ceſſit; annorum numerum ad hanc vitam eius marito, & filio prorogauit; ipſa verò leuiter ægrotans, propè annos L. nata, ab omni animi perturbatione libera, ex hac vita migrauit in cœlum. Pridie Non. Septemb. anno fere Chriſti DLXXXIX. anno IV. regni Mauricij Græc. Põtificis Roman. Pelagijo II. XII.

Patientißima in aduerſis.

Impetrat marito & filio vitæ prorogationem & ipſa feliciter obit.

Eius corp⁹ in tumulo è marmore in æde S. Andreæ in Nido vico ſepultum, & in tenebris abditum, nuper repertum, atque effoſſum eſt, a Paulo Taſſo Neapolitano, ſacerdote, pio, & integerrimo, templi æditimo. Cuius templi præſes eſt hoc tempore Franciſcus Carrafa, Ferdinandi Nucer. Domini Fr. ortu ciuis meus; de cuius veris laudibus melius eſt ſilere, quàm pauca dicere. Quodam tempore ſanctæ Candidæ corpus

Inuentio corporis eius.

Digitized by Google

Miracula inſignia ad tumulum eius; pus multo ſudore, quod manna vocant, manabat; hunc humorem Chriſtiani colligentes, ſi piè, & fidèter illo vngebantur, quacunque incommoda erant valetudine, ſalutem accipiebant. Et quidem Philippus quidam Bracatius, paralyſi laborans, & alter grauiſſimè ægrotans, hoc diuino medicamento ſani facti ſunt; mutus ad S. Candidæ tumulum ductus, locutus eſt. Multæ præterea res nouæ, & inuſitatæ ibi factæ leguntur. Ceterum elogium hoc, verſibus poetæ boni, quos illa ferebat ætas, grandioribuſque litteris eius monumento inciſum habetur.

Epitaphium eius.

Mors quæ perpetuo cunctos abſorbet hiatu:
Parcere dum neſcit, ſæpius indè ſapit.
Felix qui affectus potuit demittere tuos:
Mortalem moriens non timet ille viam.
CANDIDA præſenti tegitur matrona ſepulcro:
Moribus ingenio, & grauitate nitens.
Cui dulcis remanens coniunx, natusq; ſuperſtes:
Ex fructu, mater noſcitur in ſobole.
Hoc precibus ſemper, lacrymoſa hoc voce petebat:
Cuius nunc meritum, vota ſecuta probant.
Quamuis cuncta domus nunquàm te flere quieſcat:
Felicem, fateor, ſic meruiſſe mori.

Hic requieſcit in pace Candida G F. quæ vixit Pl. M. L. D P. Die IV. Septembr. Imp. Dnn. Mauritio PP. Aug. anno IV. Pc. eiuſdem anni Ind. IV.

***

MARTY-

Digitized by Google

MARTYRIVM S. VICTORINI, Epiſcopi vrbis Amiternina: Ex eo quod eſt apud R. P. Laur. Surium, in Actis SS. Nerei & Achillei, 12. Maij. Paſſus eſt anno Salutis 100. Clementis Papa 8. Nerua Traiani. Imp. 1.

C. Baron. Tom. 2. Annal.

5. Septem.

CVm Aurelianus Memmij Rufi Conſularis filius, Flauiæ Domitillæ, Virginis illuſtriſſimæ ac Chriſtianiſſimæ ſponſus, Chriſtiani nominis inimicus. Nereum atque Achilleum, Domitillę cubicularios eunuchos, tùm quòd eam virginitatem ſuam Chriſto conſecrare perſuaſiſſent: & ob id ille iã ab eadem contemneretur; cùm quod Christiana cũprimis religione ſpectati, dijs libamina offerre recuſarent, varijs cruciatuum exagitatos generibus Traiani Imperatoris demum aſſenſu, capitis obtruncatione peremiſſet; inter alios inſuper, aliquanto pòſt tẽpore, ex præmemoratæ ſacratæ virginis domeſticis ſpecialibus, & Victorinum moribus ſanè ac generis nobilitate præclarum comprehendit; vt eum ſi ſimulacra nefandis ſacrificijs honorare abnueret, crudeli internecione deleret. Cùm verò inuictus Chriſti athleta, in fide ſolidatus, viriliter pro veritate certaret, ac eius minas cõtemnens nulla ratione ad idolis immolandum induci poſſet, tanquam viliſſimũ mãcipium in vnum prædiorũ eius, ſexageſimo ab vrbe milliario, via Salaria relegatur; vt ibidem tota die terram foderet, & quidem ad veſperam poſt immẽſum diei pondus toleratum & æſtus, vna Cantabrica herba diram famem ſolaretur.

S. Victorin⁹ vnus fuit ex præcipuis domeſticis. S. Domitillæ.

En duram ſeruitutem.

At Deus omnipotens, qui dat iumentis eſcã ipſorũ & pullis coruorum inuocantibus eum; qui aperit manum ſuam & implet omne animal benedictione; poſt tranſactam aliquantulo temporis curriculo calamitoſam vitam, inuocantem ſe in veritate non dereli-

Pſalm. 144. & 146.

dereliquit, verùm fecit illum gratioſum in loco peregrino, ac miraculorum gratia illuſtrauit. Et primo quidem eiuſdem loci vice dominum triẽnio ex paralyſi decumbentem ſola oratione ſanauit; aliiſque admirandis eximiæ ſanctitatis ſignis coruſcauit. Vndè & breuè ſummam inuenit gratiam coram incolarum oculis; quorum inculta, occæcataq; corda, vir ſanctus Euangelica iugiter erudiebat, expolibatque doctrina; tanta virtute ac dexteritate, vt copioſam populi multitudinem ab execrando dæmoniorum cultu ad Christi caſtra gratulabundam traduxerit. Cuius vnanimi paulò poſt electione ac ſuffragiorum collatione, ornat⁹ primùm ſacro presbyterio, Amiterninæ vrbis Cathedram Pontificalem inuitus plenè aſcendere cogitur. Quanta verò animi ſolicitudine ac pietatis ſignificatione nouellam plantationem ipſi à Domino concreditam, diligens paſtor, ſub ſuaui mandatorum Dei, ac S. Matris Eccleſiæ præceptorum iugo conſeruarit, condigne nullatenus explicari queat.

Claret miraculis.

Incumbit ſeduiò infidelium conuerſioni.

Conſecratur Epiſcopus Amiterninenſis, ac optimè præeſt ſuis.

Ceterùm cū aſſidua Diuini verbi diſſeminatione, credẽtium indies numerus egregiè augeretur, famaque excellentium virtutum eius longè lateq; ſeſe diffundens, ad aures tandem tyranni perueniſſet exagitante eum omnis boni inuido ſatana, ac animum ei⁹ acri ira inflammante, confeſtim eò quoſdam è ſuis deſtinauit, qui multiplici pœnarum genere Chriſti ſectatores exterminarent. Et quidem ſacrũ Antiſtitẽ apud eum locum, qui Cutilias appellatur, in agro Reatino vbi putentes & ſulphureæ emanant aquæ, in ipſas aquas capite deorſum verſo, trium horarum ſpatio deprimunt, iterumque ſuſtollunt. Quod cum triduo vir ſanctus pro Chriſti nomine perculiſſet, ad regna cælorum ſolutis mortalitatis vinculis emigrauit.

Martyrii palmam adipiſcitur.

Porrò tametſi Aurelianus ſtrictè vetuiſſet, nè quis ſacrum corpus eius terra conderet, vt fieret eſca volatilibus cæli; vel beſtijs terræ, pio attamen zelo accẽſi Ami-

En pietatem Amiternenſium.

Amiternẽſes, poſtridiè venientes, illud indè velociter raptum in ſuum territorium gemebundi trãſtulêre: ac honorificè multis cum lachrymis ſepulturæ mandârunt, Nonis Septembris.

VITA S. BERTINI ABBATIS. Ex ea quæ eſt per Folchardum Abbatem quibuſdam ex vita S. Audomari: ritè ſuperadditis Migrauit ex humanis, anno Domini ſexcenteſimo nonageſimo octauo.

C. Baron. Tom. 8. Annal. & in Notat. Martyr. Rom.

5. Septemb.

QVo tempore Beatus Audomarus diuini verbi ſemina vberrimo cum fructu ſpargebat, tres viri eruditione preclari, Nũmolinus, Bertrãmus, & Bertinus contẽpto paterno ſolo, & cũctis vitæ oblectamentis excelſo admodùm animo ſpretis, ad eum venêre: vt pariter verbo vitæ fruerẽtur, & nudi rerumque omnium egeni Chriſtum ſequerẽtur. Accepit eos multa cum animi exultatione Audomarus a Morinenſis Antiſtes. Domino profuſis lachrymis gratias agens, quod tales ipſi miſiſſet adiutores, qui ſubditis ei populis æternæ vitæ pabula adminiſtrarent. Cũ vero omni ſtudio atque diligentia in op⁹ Euangelij incumberet, inter alios, cũ vitæ innocẽtia, tum Chriſtianæ facundiæ laude, Adroaldum quendam, virum non minus potentem quam generis dignitate clarum, ab infelici dęmonum cultu ad Chriſti ſacra feliciter traduxit: atque ſacris expiatum aquis, ſanctioribus quibuſdam diſciplinis egregiè inſtruxit. Is verò paulatim cupiditate æternæ vitæ incẽſus, rerumque mundanarum pertæſus, oẽs ſuas facultates & villam Sithiu Chriſto & S. Audomaro trãſcripſit. Iis oblatis vltrò, acceptiſque poſſeſſionibus, Audomarus ilico cuncta ad Domini vineam multò diligentiùs colendam conſeruandamque applicuit. Et primò quidem extirpatis ſpinis ac vepribus, egregium in Sithiu templum magnis extruxit ſumptibus: cui

Mummolin. Bertramm. & Bertinus veniunt ad S. Audomarum.

a Eius vitã habet lector infrà 9. Septembris.

Nunc eſt oppidum S. Audomari.

Extruxit S.

Digitized by Google

Bertinus cũ ſocijs cœnobium, quod Vetus templũ dicitur.

cui protinus tres illi ſancti diuinæ religionis cultores; Mummolinus, Bertrammus & Bertinus, cœnobium pari magnificentia, quod vetus templum dicitur, adiunxerunt.

Sed cùm animaduerterent locum illũ monaſticæ quieti minùs accõmodum, explorare ſtatuunt, habeantne vicina loca monaſticæ diſciplinæ ſitum opportuniorem. Eſt illic ſtagnũ quod ſtante Euro ab æſtu marino parùm differt. Eò ſe conferentes tres illi Chriſti milites, nauim ſinè remige intrant, vt eo ſolo ventorum flatu tendant, quò Spiritui ſancto viſũ ſit. Itaque cùm nauis neque remigio, neque vlla remigis arte inſtructa, neque ventorum acta flatibus in gurgite hæreret, & illi fiducia pleni locum ſibi cælitùs monſtrandum expectarent, pſalmiſque decantandis intenti ad eum verſum perueniſſent; *Hæc requies mea in ſeculum ſeculi; hic habitabo, quoniam elegi eam*; nauicula, dictu mirum, mira celeritate ad littus appellitur. Tũ verò ſancti ab inhoſpita excepti tellure, gratijs antè omnia Deo prolixè admodum perſolutis, miro feruore ad conſtruendũ illic monaſterium ſeſe componunt. Congratulatur pijs eorum conatibus ſtudijſque antiſtes Audomarus; vrget opus; inſtat per ſe perq; artifices, vt prima monaſterij fundamenta ad* Agmonem fluuium iaciantur. Necdum operi ſuprema erat impoſita manus, & iam monaſtico ſtructa apparatu, fortiſſima caſtra religioſorum virorum implet multitudo. Itaque Sacerdos Domini Audomarus, tam felici rerum ſucceſſu ſibi ſuiſque cõgratulans, Mummolinum illi cœnobio præficit. Qui cùm aliquamdiu magna cum laude ac maiore cum fructu concredita ſibi gubernacula adminiſtraſſet, tandem poſt deceſſum Aicharij in Nouiomenſis Eccleſiæ cathedra illi ſucceſsit; quo in pontificatu ſex & viginti admodùm annis ſtrenuè ſe gerens in vltima ætate angelicis eſt feliciter ſociatus ciuibus.

Pſalm. 131.

Conſtruunt monaſteriũ in loco diuinitùs illis exhibito, nũc celeberrimum.

** Aginoum.*

S. Bertinus fit Abbas Sithienſis.

Porrò in Epiſcopũ electo Mummolino, S. Audomarus Sithiẽſis monaſterij curam beato demãdauit Bertino:

Bertino: qui illo miniſterio probè fungens, talem ſe omnibus exhibuit, vt excluſo timore ſeruili, incredibili eum amore cuncti complecterentur. Seruabat ſacrum monachorum cœtum ſub diſtricto inſtituti ſui iugo, eo moderamine ac paterna ſolicitudine, vt non inuito ſed alacri ſanè animo colla ſubderent, eiuſque correptiones, ab inſigni manſuetudine prodeuntes, ipſi pariter manſuetè perferrent. Cernens autem benigniſſimus bonorum operum compenſator Deus, indefeſſam militis ſui aduerſus diaboli tentationes pugnam & certamen, tum etiam ergà gregem ipſi commiſſum curam egregiam, admirandis eum ſignis & virtutibus illuſtrauit; è quibus nos pauca duntaxat annotabimus. *Egregiè paſcit gregem ſibi creditū.*

Fuit quidam Comes ſpectata probitate ac pietate vir VValtbertus nomine, qui, ducta in vxorem Rogentrude nobili æquè fœmina, vitæ ſuæ curſum ex conſilio ferè Bertini moderabatur. Delicta namque ſua apud eum oris confeſſione expiabat; eratq; vtrique à ſacris confeſſionibus beatus pater; immò etiam compater, vt vocant ex laudabili Chriſtianorum more: quo inter ſe fraterni amoris fœdera quædam ineunt. Qua de cauſa vir pius VValtbertus crebrò ad eum ventitabat, & ſalubres admodùm de æterna ſalute ſermones conferebat, eiuſque deindè potitus benedictione, domum cum gaudio repetebat. Quodā verò die in Eccleſia S. Audomari, reliquijs inclita, precib⁹ abſolutis feſtinus domùm contendit, neglectaq; conuſetaBertini benedictione, equum conſcendit; ſed medio in itinere ex equo in petroſam collapſus humum, omnibus penè membris grauiter quaſſatus, & fœmore penitùs confracto, in vltimum vitæ diſcrimen venit. Eundem illum caſum beatus Bertinus, prophetico planè ſpiritu, Dodoni diſcipulo ſuo prædixerat futurū. Interim mittitur à VValtberto nuncius velox beati viri opem imploraturus. Tunc Bertinus repoſitum in ſacrario VValtberto proferri iubet vinum; ſed Dodo, cui hoc muneris *Præclaro miraculo ſanat Comitē VValtbertū.*

committebatur, negabat in eo vaſculo quidquam vel certè parum admodùm vini eſſe. Cui rurſus vir beatus charitate feruens & fide perfectus, Abi, inquit, fili mi, ad vaſculum illud. Credo enim clementiſſimum Deum, cui nihil impoſſibile eſt, qui propè eſt omnibus inuocantibus eum, noſtro tam malè affecto amico ſalutarem indè potum præbiturum. Paret Dodo; ingreſſuſque ſacrarium, inuenit vas optimo vino plenum: cuius etiam odore admirabili totam domum completam ſenſit. Eo deindè ad VValtbertum delato, eiuſque faucibus penè moribundis ingeſto, optata protinùs ſanitas rediјt. Permouit hoc tam inſigne miraculū Comitem VValtbertum, vt bonam poſſeſſionum ſuarum partem Deo & beato Bertino largiretur.

Pſal. 144.

Tandem verò, poſt vitæ curriculum in omni ſanctitate fœliciter exactum, plenus operibus bonis & Spiritu ſancto, Nonis Septembris ex hoc mundo migrauit: corpore in monaſterio Sithin quod ipſe in honorem beatiſſimæ matris Dei & Principis Apoſtol. Petri conſtruxerat, ad ſepulturam relicto. Ad eius tumulum, multa Dominus orantibus beneficia largiri dignatus eſt.

Obdormit fœliciter S. Bertinus.

Clarus miraculis poſt obitum.

MARTYRIVM SS. EVDOXII, ROmuli, Zenonis & Macarij: Ex eo quod eſt apud Metaphraſten. Paſſi verò ſunt diuerſis temporibus vt patet infra.

C. Baron. Tom. 2 Annal. & in Not. Martyr. Romani.

TRaianus Imperator cùm execranda ſimulacrorū ſuperſtitione vehementer conflictaretur, antè omnes per fas per nefas milites ſuos Chriſtianis initiatos ſacris, dæmonibus ſacrificare cogebat. Erant illi (præcipuum ſanè totiùs exercitū, qui in Oriente erat, robur) numero vndecim admodum millia; qui ijs ipſis diebus inclytam de hoſte victoriam Imperatori retulerant. Tyrannꝰ nulla vel victoriæ, vel cōmunis boni habita ratione, fortes adeò & multis trophæis illuſtres viros, exilio Melitenæ in Armenia damnauit; iurans & obteſtans per deos

5. Septem.

Vndecim millia Chriſtianorum in exercitu Traiani.

deos deaſq; ſuas, immanibus cunctos ſupplicijs mulctandos, ni ad cultum dæmoniorum ſupplices redirent. At illi, quanquàm animis & viribus coniuncti, Imperij finibus vaſtitatem horrendam inferre potuiſſent, Chriſtianæ tamen diſciplinæ ac præcipuè manſuetudinis memores ab omni iniuria manus continuere, parati pro Chriſti nomine necem potiùs glorioſam excipere, quàm hoſtibus ſuis cladem omninò aliquam inferre.

Damnat eos exilio.

C Baronius exiſtimat hos illos ipſos eſſe 1000. præſtantiſſimos martyres, qui in ſyluis montis Ararat, in Armenia, ſunt crucifixi Tom. 2. Annal. anno Domini 108.

Romulus autem aulæ Imperatoriæ tunc Præpoſitus, tam inſigni iniuria contumeliaq; Chriſtianis illata vehementer commotus, intrepidè ipſum Imperatorem ſceleris redarguit, tyrannidisq; & vt protinus iniquo exilio mulctatos cum honore in priſtinum militiæ & dignitatis gradum reuocet, adhortatur. Ille autem Romuli dicendi libertate admodum exaſperatus, poſt maledicta ſacrilego ore in eum cōgeſta, morte illi minari, ni confeſtim ſupplici corpore & mente tantæ audaciæ veniam petat. At Romulus, deſpectis Tyranni maledictis, ac morte contempta, mox probris deos inſectans, Chriſtum mirifico præconio extulit: eumq; ſolum & verum Deum confeſſus eſt. Tum vero magis irritatus Imperator, Chriſti confeſſorem extendi & virgis cædi iuſsit. Is verò magno & inuicto animo plagas accipiens, Traiano inſultabat: maximo ſe beneficio aſfici exclamans, quod ruber ille ſanguis, qui ex corpore vndiq; defluebat, contractas ex nidore ſimulacrorū ſordes allueret. Non tulit hæc Traianus, ſed maiori ira percitus, celerem ei mortem, capitis abſciſione, per carnificem intulit. Atque ille quidem lætabundus martyrij ſtadium ingreſſus, glorioſo triumpho palmam accepit.

Romuli, Præfecti palatij, egregia virtus.

Capite plectitur, anno Chriſti 108. Traiani Imp. 9 teſte C. Baron. Tom. 2. Annal.

Indè poſt multum temporis Diocletianus, occupato per tyrannidem Imperio, crebris edictis ſtatuit omnes vel ſuæ impietatis facere participes, vel horrendis ſupplicijs in Chriſti fide conſtantes internetione delere. Chriſtiani itaque tam ſæua & immani prot-

Magna Diocletiani immanitas.

ni prorſus illius ira exterriti, in ſolitudines & ferarum habitacula fugiebant: ſatius eſſe ſtatuentes cum feris beſtijs in ſpeluncis, quàm cum hominibus, quauis bellua crudelioribus, in ædibus ſplendidis ac tectis magnificis degere. Eo *a* verò tempore, Eudoxius aut Marianus, (vtrumque enim ei nomen erat proprium) vir non minore pietate quàm generis dignitate clarus, Chriſtianæ religionis, apud Melitenæ Præſidem accuſatus eſt; qui Præſes lucri, quod ex præda adeò opulenta haud dubiè ſperabat, auidus, miſſo confeſtim milite, eum adduci præcepit. Fuerat autem Eudoxius anteà Primicerius, & ab ea dignitate, propter Chriſtianæ religionis profeſsionem, ad inferiorem Comitum dignitatem translatus. Cæterùm cùm egregius Chriſti athleta de aduentu militum certior factus fuiſſet, ilicò mutata veſte, venientem ignotus excepit hoſtem; quærenſque ab eis quæ cauſa aduentûs eſſet, reſpondent illi, ſe à Præſide miſſos Eudoxium velle. Quibus ille optimè ſperare iuſſis, conuiuium protinùs lautum inſtrui iuſſit. Deindè illis epulantibus, & vino hilariter indulgentibus, ac tandem promiſſum exigentibus, vt eum oſtenderet quem quærebant, ille continuò mira hilaritate perfuſus, En, inquit, Eudoxius. Ego ſum quem quæritis. Bono animo eſtote: ego me vnà vobiſcum Præſidi ſiſtam. Hac voce illi ſanè animis proſtrati, cum admiratione reſponderunt; Nunquam eo nos ſcelere aſtringemus, vt eum, à quo tam inſigni excepti fuimus conuiuio prodamus. Abſit à nobis tam immane ſcelus, vt pro hoſpitalitate tam malè gratiam referamus.

a. *Anno forſan Domini 302. Maximiani & Diocletiani Impp. 19. quo (iuxta Barō. Tom. 2. Annal.) ſæua in Melitinæ Chriſtianos generatim viguit perſecutio.*

Eudoxius inſignis Chriſtianus primò Primicerius, indè Comes.

Excipit hoſtes ſuos lauto conuiuio.

Illis hæc dicentibus, Eudoxius martyrij gloriæ auidus, vxorem ſuam Baſiliſſam, aut ſi mauis Mandanē, (vtroque enim nomine appellabatur) ad ſe vocauit; eiq; cura vniuerſæ familiæ commendata, dixit ſe ad deſideratam diu martyrij gloriam pergere: quarè orare atque obſecrare, vt deceſſum ſuum non lachrymis, ſed omni potius lætitia proſequeretur.

Baſiliſſa vxor eius.

His

His ſupremis mandatis vxori traditis rectà ad Præſidem contendit; qui egregia animi alacritate venientem vultu pariter hilari excepit, monuitque protinùs, vt Ioui magno deo ex Imperatorum edicto ſacrificium offerat. Ad quæ Eudoxius ita reſpondit, vt intelligere poſſet Præſes, illum ad quæuis potiùs ſupplicia ſuſtinenda, quàm ad tantum ſcelus patrandum paratum eſſe. *Abit ad Præſidem martyr futurus.*

Interim Præſes cogitabundus aliquamdiu ſubſiſtens, toruo tandem & feroci intuitu ad circunſiſtentem ait militem, Quicunq; ex vobis iuſſa regia ſequi detrectat, protinùs ſe inſignib⁹ exuat dignitatis. Hæc illo dicente, Eudoxius ilicò ornamentis ſe ſpolians, ea in faciem proiecit Præſidis, ſuoque exemplo cæteros, vt idem facerent, Chriſtianos hortatus eſt. Nec mora. Mille admodum centum & quatuor, pari alacritate exemplum eius ſequuti, militaria inſignia Præſidis antè pedes proiecerunt. Præſes multitudine à ſupplicio inferendo deterritus, rem ad Diocletianum detulit; qui in auctores tantæ audaciæ acri vindicta animaduerti præcepit: reliquorum verò ſententiam ad Senatum reiecit. Hac excepta poteſtate, Præſes inuictum Chriſti athletam varia ſuppliciorum genera antè oculos poſita contemnentem, loris verberari crudeliter iuſſit: indè in carcerem abripi, & membratim torqueri. Adhibita igitur noua & inſolita tormentorum machinatio; ceruix quippè martyris ferreis globis contuſa articulique ſuo loco dimoti: ſed nequaquam propterea erecta inuicti martyris virtus deiecta. Stabat ille, oculis perpetuò ad cælum ſublatis, ſanctiſſimum Chriſti numen inuocans, vt quicunque eius poſt mortem imploraret patrocinium, beneficia diuina abundè conſequeretur. Hæc illo profuſis lachrymis orante, chariſſima coniunx dulciſsimis ſtipata prolibus aduenit; quam ille intuitus, Noſti, inquit, chara coniunx, quæ tibi ſuprema diſcedens mandata dederim. Nil te hæc tormenta noſtra conturbent: ſed potiùs gaudio

Eudoxius proijcit in faciem Præſidis dignitatis ſuæ ornamenta.

Idem faciũt 1104 Chriſtiani milites.

Verberatur loris & dirè torquetur S. martyr.

Nota has S. martyris preces.

Venit ad eũ coniunx ſtipata prolibus.

gaudio afficiāt. Age & foſſam in loco Amimna huic meo corpori ad ſepulturam præpara. Vix hæc effa-tus, conſpicatus eſt Zenonem, intima ſibi familiari-tate coniunctum, ingenti lachrymarum imbre mor-tem illius deplorantem. Cui ille, Tu quidē inquit, chare Zeno noſtram defles ſeparationem, ſed Deus, ſat ſcio, nequaquam nos ſeparari permittet: quos idem amor eademque fides præclarè coniunxit. His zeno inflammatus, in medium proſilijt, ſeque cun-ctis ſtupentibus, eiuſdem gloriæ pro Chriſti nomine conſortem fieri velle proteſtatus eſt. Hæc voce libera clamantem lictores iuſſu Tyranni comprehendunt, & dictum factum capitis ſupplicio afficiunt. Eum protinus Eudoxius, amici gloriæ congratulans, eſt ſequutus: eandemque coronam eodem certamine eſt adeptus.

Egregia vir-tus Zenonis.

Zeno decol-latur.

Item Eudo-xius.

Porrò coniunx eius quæ ſpectaculo intererat, vt vi-dit maritum martyrio coronatum, animo virili ac-currit, eiuſque ſanguinem è collo profluentem lanæ vellere excepit: ac truncum cum capite corpus col-ligens honorificè ſepeliuit. Vndè mox à Traiano ac-cerſita, pari conſtantia ac virtute adfuit, & deos de-aſq; minitante nequicquam Tyranno, ludibrio ha-bens, ad glorioſam mortē inferendam diu multū-que eum prouocauit. Sed recuſauit Tyrannus virilis animi fæminæ eam conferre gloriam, qua ſuo no-mini ignominiam inuri cernebat.

Eius vxor excipit ſan-guinem è collo profluē-tem, & corp⁹ honorificè ſepelit.

Vix ſeptem à glorioſo martyris certamine dies tranſierant, cùm in ſomnis coniugi apparens iubet, vt Macarium familiarem ſuum & amicum ad præ-torium mittat. Ea verò vt Macario viſionem retulit, ita ille promptu animo ad martyrij gloriam contē-dit ſeque in prætorio intrepidè ſiſtens, Præſidi Chri-ſtianam religionem profeſſus eſt. Præſes autem au-diens eum Eudoxij diſcipulum, omni ſpe victoriæ abiecta, certamen nullum tentare præſumpſit; ſed capitis eum ſententia damnauit: quam ille læta-bundus excepit. Ex horum militum numero, qui

Macarij con-feſſio & martyrium.

Meli-

Melitenæ in Armenia coronati ſunt, quatuor ſacra corpora delata Conſtantinopolim, reperta ſunt tẽporibus Iuſtiniani Imperatoris; quorum beneficio idem Imp. lethali morbò curatus eſt. Rem geſtam perpetuis dignam monumentis conſcripſit Procopius Lib.1. de ædif. Iuſtiniani Imperatoris.

C. Baron. in Not. Martyroio. Roman & Annal. Tom. 8.

VITA S. ELEVTHERII, ABBATIS: Ex ea quæ eſt per Gregorium Papam, Lib. 3. Dialog. cap. 3. cuius & temporibus claruit: Anno Domini 604 & præcedentibus.

6. Septem.

ELeutherius pater monaſterij beati Euangeliſtæ Marci, quod in Spolitanæ vrbis Pomœrijs ſitum eſt, diu mecum hac in vrbe in meo monaſterio conuerſatus eſt, ibiq; defunctus eſt. Quem diſcipuli eius mortuum explorando ſuſcitâſſe referebant. Vir autem tantæ ſimplicitatis erat & compunctionis, vt dubium non eſſet, quòd illæ lacrymæ ex humili ea ſimpliciq; mente prodientes, apud Omnipotentem Deum multa obtinere potuiſſent. Huius ergò aliquod narrabo miraculum, quod inquiſitus mihi ſimpliciter & ipſe fatebatur.

Eleutherius mortuum excitauit.

Quadam die dum iter carperet, facto veſpere cùm hoſpitium deeſſet, ad quoddam virginum deuenit monaſterium; in quo paruulus quidam dæmonio obſeſſus, ſingulis noctibus miſerè torquebuatur. Eũ itaq; puerum ſanctimoniales fœminæ ea nocte venerando ſeni detulerunt; cuius innocentia dubio procul & precibus, illa nocte ſæuus dæmon repreſſus eſt. Mane facto, vt ſanctę virgines à pio ſene intellexerunt, nihil ea nocte puerum ab hoſte mali paſſum, eum obnixè rogârũt, vt puerum indè ſecum ad monaſterium aſſumeret. Cõſenſit ſenex, eumque ſuum ad monaſterium perduxit; vbi cùm multo tempore ab omni infeſtatione dæmonis liber degiſſet, pius ſenex de ſalute pueri immoderatius exultare & fratribus dicere; Diabolus cum illis ſororibus iocabatur:

Puer quidã grauiter à dæmonio vexatur.

at verò vbi ad ſeruos Dei ventum eſt, ad hunc puerum accedere non præſumpſit. Vix hæc effatus erat, cum eccè miſellus puer à dæmone correptus terræ alliditur. Quo viſo, ſenex ſe totum lamentis dedit, fratribuſque eum conſolari volentibus dixit, neminem antè panem guſtaturum, quàm puer ille à dæmonio liberatus integra ſalute frueretur. Tunc ſe in oratione cùm omnibus ſtrauit; nec priùs à precibus ceſſatum eſt, quam dæmon fugatus puerum ſanum planè & incolumem derelinqueret.

Fratrum precibus liberatur.

Huius viri oratio quantæ virtutis eſſet, in memetipſo expertus ſum. Nam cum die quodam animi deliquium præ nimia ſtomachi infirmitate paterer, & frequentiori refectione indigerem, Paſchalis ſuperuenit dies. Cumque ſacratiſsimo Sabbatho, in quo & paruuli quilibet ieiunio vacant, ego ieiunare non poſſem, cœpi plus mærore quam infirmitate deficere. Itaq; immodica affectus triſtitia, adij virum Dei, eumque, vt ſuis precibus ieiunandi mihi virtutem à Domino impetraret, rogaui. Fecit ille quod rogaueram, & poſt paululum expleta oratione, ad vocem benedictionis illius, tantam ſtomachi ſenſi virtutẽ, vt cibi omnis & ægritudinis oblitus, ieiunium ad alterum vſque diem transferre potuiſſem.

Nota de ieiunio Sabbathi ſancti.

Precum S. viri mira virtus.

Porrò S. Gregorius præclarum hoc acceptum à Deo per huius ſancti preces beneficium, non tantum ſcriptione ſed & pictura exprimi voluit: quemadmodũ Hadrianus Papa, ad Carolum Magnum ſcribens, teſtatur his verbis. S. Gregorius Papa in monaſterio ſuo pulchrum fecit oratorium; & ipſum diuerſis hiſtorijs pingi fecit: itaq; ſacras ibidem erexit imagines; vt cùm ipſe cum beato Eleutherio pro ægritudine ſtomachi ingreſſus, in oratione pariter exauditi ſunt. Et ille vir S. Eleutherius, quem dicunt & mortuum ſuſcitâſſe, antè ipſas ſacras imagines ſe proſternens, diuinam exorare clementiam, cum S. Gregorio non dubitauit; ſed fidem ferentes perfectam pariter

Digitized by Google

exauditi ſunt : & vſque hactenùs apud nos venerantur. Hæc Hadrianus,

VITA S. HVMBERTI CONFESſoris, in Hannonia quieſcentis: Ex ea quæ eſt apud V. P. Laur. Suriũ. Natalis eius incidit in Annũciationis Dominicæ diem; Eleuatio verò in ſextum Septembris: quo die Cameracenſis Eccleſia eius feſtum celebrat. Quo tempore claruerit patet infrà.

Iohan. Molã. in Indiculo SS. Belgij.

S. Humbertus claris Francorum proceribus, patre Eurardo, matre Popita natus, villam cui de Macerijs nomẽ eſt, ortu ſuo illuſtrauit. Nam ab ipſis puerilibus annis, egregia futuræ sãctitatis dedit indicia; adeò vt parentes, mundanarum rerũ faſtidio laborantem, Lauduni, viris peritiſſimis ſacris literis imbuendum traderent. Vbi mirificè in cognitione rerum diuinarum proficiens, in monaſterio ſeſe recluſit; donec cunctis virtutibus egregiè ornatus, dignus habitus eſt, qui ſacerdotio initiatus, ad aliorum quoque ſalutem procurandam mitteretur. Multi interim eius prouocati exemplo, ab aduerſa vitiorum tempeſtate, ad tutiſſimas ſalutis ſemitas confugiebant. Euoluto deindè aliquanto tempore, accepta ab Epiſcopo benedictione, ad poſſeſſiones ſibi à parentibus relictas perrexit : vt eas Chriſti famulis die nocteque pro ſalute omnium excubantibus, ſola adductus liberalitate, traderet. Cùm autem ad quendam ſuæ ditionis locum perueniſſet, obuiã habuit ſanctum Amandum antiſtitem, cum Nicaſio viro venerabili, peregrinationis ergò ad Apoſtolorum limina pergentem. Eos Humbertus peramanter hoſpitio excepit: ſeque illis peregrinationis comitem adiunxit.

6. Septem.

Patria & parẽtes eius.

Recludit ſe in monaſterio, & initiatur ſacerdotio.

Cũ S. Amando & Nicaſio Romã it.

Illis ergò pariter iter agentibus, dum quadam

Hæc pere-

 die

grinatio S. Amandi, Romam verſus, cõtingit, (teſte C. Baron. Tom. 8. Annal.) anno Chriſti 650. Martini Papæ 2.

die fatigati ex itinere reſiderent, eccè ſubitò ex ſylua, quæ fortè contigua erat, miræ magnitudinis vrſus proſiliens, equum eorum, quo ad vehendas ſarcinas vtebantur, momento proſtrauit, eumque ſuffocãs, sũma auiditate corrodebat. Interim ſancti diuinis fortè rebus intenti, familiare damnũ ignorabãt. Cũ verò tempus ad cæptum iter proſequendũ vrgeret, & Amandus, famulum ad equum educendũ, quem gramina paſcere exiſtimabat, miſiſſet, & is nimio pauore correptus moram traheret, accurrens mox Humbertus inuenit equum euiſceratũ, vrſumque ſanguine cruentatum iuxtà conſiſtẽtem. Quem magna apprehendens ſecuritate, Quia tu, inquit, iumentum ad ſolatiũ nobis à Deo conceſſum inuadere non dubitaſti, oportet vt nobis deinceps hoc obſequium ſuppleas: noſtraſque ſarcinulas toto peregrinationis itinere feras. Res mira; Fera beſtia ouis inſtar manſueta ſubſiſtens, onus patienter ſuſcipit: ſeſeque toto illo itinere ſanctorum mandatis per omnia obedientem præbet. Illis cænantibus, illa ſumma manſuetudine ſubſiſtebat, ſuæque portionis ſtipẽdia de manu porrigentis humiliter ſumebat. Dehinc ad ſarcinas rediens, eas, ſanctis quieſcentibus, officioſè ſeruabat. Verùm illis per vrbes iter agentibus, ingens omnes admiratio tenebat, cùm cernerent ferum animal tanta promptitudine humanis vſibus famulari. Sed nè fortè ſancti iactantiæ vitio tẽtarentur, ipſis Romæ appropinquantibus, eiuſdem ſedis Pontificem admonuit per Angelum Dominus, vt homines ab occiduis finibus meritis ſublimes aduẽtantes præmiſſo in occurſum nuncio, blandis verbis induceret, vt feram agreſtem, quæ ad obſequium comitabatur, in ſyluas dimitterent: ne tumultuoſæ plebis in ſe admirationem excitarent. Qua Pontificis iuſſione audita, ſancti monitis obedientes, feram in latebras dimiſerunt.

Imperat Vrſo, vt ſarcinas ſuas Romam vſque ferat.

Viſitatis igitur locis ſacris, Amandus cũ Nicaſio Helnonenſe territorium, Humbertus verò Maricolas pe-

In præſentibus locis po-

las petiuit. Verùm elapſo aliquanto tempore, beatus Humbertus eandẽ peregrinationem ſecundò ſolus arripuit; vbi cum in B. Petri oratorio precibus inſiſteret, Angelus Dei, cunctis cernentibus, ei aſtitit, & Dominicæ Crucis ſignum in vertice illius expreſſit. Cumque viſendi beatum Amandum cupidus rurſus Gallias cogitaret, ferunt eundem Amandum ab Angelo admonitum, vt in fronte properantis ad eũ Humberti expreſſam Crucis formam contẽplaretur. Nec mora; Beatus Dei ſacerdos procedens in occurſum Humberti, vidit ſuper caput illius radiantem Dominicæ Crucis ſpeciem fulgore incredibili; adeò vt pio ex ea timore correptus, ad eius ſe genua venerabundus abijceret, eumque mira feſtiuitate hoſpitio exciperet.

ſteà fuerunt extructa monaſteria.

Iterùm Romam proficiſcitur S. Humbertus.

Poſt hæc vir ſanctus magnis virtutum meritis illuſtris, ad aliorum ſimiliter ſalutem omni ſtudio procurandam promouendamque adiecit animum. Et primò quidẽ monaſteriũ, ſuper alueum Helpræ Maricolis nominatum conſtruxit: in quo rem Chriſtianam in ea regione egregiè multiplicauit. Aliud item haud indè procul cõdidit cœnobium, quod triginta inſigni pietate & eruditione clericos Eccleſiæ alebat. Accidit verò res, quæ ſtuporis & miraculi plena, nomen illius famamque ſanctitatis mirificè illuſtrauit. Quodam die vir ſanctus colendo agro ſtrenuã nauabat operam, vt fratrum habitacula conſtrueret; atque quò expeditius operi incumberet, pallium fortè, vt fit, procul abiecerat. Illo interim ad ſudorem vſque manibus laborãte, & tota mẽte ac cogitatione cæleſtibus rebus intendente, venatoris cuiuſdam canes ceruum inter ſyluas inſequebantur. Cumque venatores tubis perſtrepentibus feram curſu & clamore vrgerent, iamque victa penè nullum planè refugium haberet, ſaltum in agrũ viri Dei dedit, ſeſeq; ſub ipſo pallio anhela compoſuit. Quid vltrà? Canes prædam antè oculos poſitam nè attingere quidẽ auſi fuere; immò nequicquam agitantibus venatoribus, timidi

Conſtruit monaſteria.

Canes non audent inua-

Digitized by Google

dere ceruã, ſub pallio viri Dei latitantem.

timidi potiùs retrocedebant Quo viſo, venatores tela deponere, beati viri meritum agnoſcere ſanctitatem prædicare; denique eorum vnus cumprimis locuples ac potens, patrimonium ſuum B. Humberto ad vſus fratrum offerre. Sanctus verò oblata cuncta repudiare, ſed nimia importunitate victus, vnicam tantùm ex omnibus ampliſſimisq́; viri boni villã admittere: quæ Liniatas dicta, ſtipẽdiaria in vſus fratrum ceſſit.

S. Aldegundis eum inuiſit; eius vitam habet lector 30. Ianuarij.

Intereà longè lateque fama viri ſancti prouulgata, beata Aldegundis mira eius viſendi cupiditatẽ incẽſa, ad monaſterium venit. Cumq́ue ſpiritales inter delicias & pia ſanctaque colloquia, circumiacentia monaſterij arua luſtrarent, contigit beatam virginẽ æſtu & labore itineris fatigatam intolerabili ſiti cruciari: prorſus vt paulatim violenta ſiti euicta, animo ſe deficere clamaret. Eius moleſtia motus vir sãctus, cũ aliud nullum ſupereſſet refugium, ad preces conuerſus, aquam à Domino in arenti loco petere nõ dubitauit. Integræ plus minus horæ ſpatio orationi inſtiterat; cùm ecce ſenſim ab arenti & arenoſo ſolo ſcatẽris aquæ vena proſiliens, largum ſanè fontem protulit. Patet in Hodiernum vſque diem, nec deficit fons ille ſuauis ad guſtum, vtilis ad vſum.

Sitienti Aldegundi fontem precibus excitat.

Adueniente obitus ſui tempore, miſit ipſe ſanctus ad beatam Aldegundem, vt lintea in vſus exequiarũ virgineis texta manibus mittere ſibi dignaretur. Sed antequàm miſſus ab eo nuncius medium iter expleuiſſet, virgo longè diſſita, diuinitùs (vt creditur) de tranſitu ſancti viri præmonita, veſtes funebres, quibus defuncti corpus inuolueretur, miſit. Ijs vixdũ allatis, beatus ille è corporis ergaſtulo in cælos migrauit: cuius funus non minus luctuosè quam honorificè à diſcipulis in oratorio, quod ipſe cõſtruxerat, curatum fuit.

Miracula in Trãslatione corporis eius.

Centeſimo quinquageſimo tertio ab obitu eius anno, Abbas Rodin⁹, àngelico admonit⁹ oraculo, ſacrum eius corpus de tumulo leuauit. Quo aperto, tãta odo-

Digitized by Google

tà odoris ſuauitas omnium repleuit nares, vt haud dubiè diuinum quid ibi abditum crederent; & eccè quòd magis ſtupendũ, ſacrũ corpus ab omni corruptione ita alienum inuentũ eſt, ac ſi eodem die ſpiritus ex eo migraſſet. Dixiſſes hominem in lectulo cõpoſitum, ſomnũ carpere; nã & ipſa linteamina, quib. inuolutus erat, nihil in ſe corruptionis habebãt. Sed & herbæ, quæ ſepulturæ eius die appoſitæ fuerant, quas nullas pro temporis antiquitate putares, adeò virides ſunt repertæ, ac ſi terræ radicitùs inhærẽtes, irriguis aquis vireſcerent.

MARTYRIVM S. SOZONTIS: EX eo quod eſt apud Metaphraſten. Coronatus eſt anno Christi 305. Marcelli Papæ 2. *C. Baron. Tom. 2. Annal.*

TEmpore quo * Maximianus impietatẽ augeret extolleretque, & in ipſa præcipuè Põpeiopoli ciuitate inſana nimis ſimulacri cuiuſdam ſuperſtitione conflictaretur, Taraſius quidam, Lycaonia oriũdus, Chriſti gratia à nefando dæmonũ cultu erept⁹, ad verã Dei caſtra trãſiuit: & pro Taraſij nomine in fonte ſacro, Sozõtis ſibi nomen aſſumpſit. Erat is optimæ indolis adoleſcens, & paſcendis pecoribus ouibuſque præcipuè operam dabat: ita tamen vt rudis ouium paſtor pabulũ diuini verbi hominibus etiam frequenter adminiſtraret. Cũ autẽ aliquãdò iuxta fontẽ amæniſſimo in circuitu graminegratiſſimum; gregem paſceret, eum valdè opportunus & ſuauis admodum inuaſit ſomnus: qui viſione quadam illuſtratus, magnum ei ad omnem pietatem addebat animum. Cùm verò inſolito quodam perfuſus gaudio egregius ille paſtor indè Põpeiopolim abijſſet; cerneretque in ea ciuitate rebus Chriſtianorum humi deiectis, ſummeque neglectis, ſolam impietatem florere, cultumque dæmonum in pretio eſſe, ille magno pietatis zelo concitatus ad fanum venit

7. Septem. **Galerius Maximia. Imperator in Oriente.* *Sozon anteà Taraſius dictus.* *Sozon paſtor ouium.* *Viſio eius.* *Nota egre-*

gium Sozontis zelum. uenit, dexteramque aureæ ſtatuæ confregit: eaque diuendita, pauperum multitudinem aliquamdiu ſuſtinuit. Non poterat ea res diu latere æditMuos; qui cõfeſtim plurimos, ad quos fortè ſuſpicio pertingebat, in vincula conijci, & quæſtionibus acerbè exerceri curarunt: ſacrilegum illum maleficorum omnium ſceleratiſſimum clamantes, qui Dei manum ſurripere veritus non fuiſſet.

Magna eius animi fortitudo. Intereà miſeri illi cùm ſine cauſa peſſimè haberẽtur, nec quiſquam eſſet, qui innoxijs opẽ ferret, Sozõ generoſi animi iuuenis, intrepidè æditMuos acceſſit, ſeq; vnũ eſſe dixit qui ſtatuæ manum ſurripuiſſet, eamque egenis diſtribuiſſet; quare ſe rogare & petere, vt innoxia capita miſſa faciant, & furorem in ſe vnum conuertant. Eam animi magnitudinem admirari dæmonum cultores, hominem protinùs ad Maximianum adducunt; qui pro tribunali maximo quo potuit faſtu ſedens, generoſum iuuenem de nomine, religione & patria interrogauit. Ad quæ cùm prudenti non minus quam magno animo reſpondiſſet Sozon, tandem ait Præſes; Et qua audacia tu Dei dexteram furari præſumis?

Prudentiſſimum paſtoris reſponsũ. Ea Præſidis verba excipiens Sozon, prudenter ſanè conſtanterque reſpondit; Quòd nec audaciæ, neque peccato hoc meum factum adſcribi debeat, teſtis mihi imprimis eſt tuus ipſe Deus: qui neq; ea iniuria motus fuit, neque aſperè quicquam dixit. Veruntamen ſi vox aliqua ei foret, credo equidem quòd veſtrã ille dementiã potiùs argueret, quòd relicto omnium opifice, inane ſimulacrum tanta ſuperſtitione colitis. His ægrè in aures admiſſis, Præſes, Si vis, inquit, dilecti tui veniam conſequi, confeſtim Deo, cui te ſacrilegij reum feciſti, ſacrifica; & noſtram inſuper gratiam cum ampliſſimo munere conſequeris. Cui Sozon, Ne ego, inquit, quouis ſimulacro ſtolidior forem, ſi eum ſtatuerem colere, qui nullo ſenſu præditus, neque illatam iniuriam vlciſci, neque in periculis conſtitutus aliorum opẽ implorare, neque

qualia

qualia patiatur, proteſtari poteſt.

Maximianus his ad iram furoremque prouocatus præcepit martyrem ferreis laniari vngulis: indè ad ipſa vſque oſſa carne nudatū, calceis acutis clauis cōfixis indui, iiſque cùm ad dolorem, tùm ad ludibriū ambulare. Sed inuictus athleta Tyranni ludibrium ſuas laudes reputabat, ſeque purpureo tinctum ſanguine lætus circumſpiciebat. Cæterū Præſes ab animi faſtu victoriam metiens, & Chriſti martyrem à vili abiectoque, ſancto tamen, paſtoris officio deſpiciens, Tibia, inquit, cane Sozon, cras magna procedente dea: & per illam iuro, quòd ab omni cruciatu protinùs liberaberis. Martyr autem; Tu quidem ludibrio me petens, à maligno dęmone inſtructus, hæc loqueris. Ego autem & prius quidem tibia in agro rectè cecini, meaſque oues ad læta deduxi paſcua & reduxi: nunc verò cano Domino Deo meo canticū nouum, eius ſalutare omnibus annuncians. Tua autem dea fuerit omninò, vt eſt in prouerbio, aſinus ad tibiam: vtporè inanima, nulloque ſenſu prædita. *Immaniſſimè laniatur.*

His magis in eum accenſus Præſes, plagas multiplicari iubet, tanta crudelitate, vt diſſoluta corporis compage, pia martyris viſcera inſtar aquæ diffluerent. Deindè copioſo accenſo rogo, minabatur ſe reliquias flāmis abſumpturū, nè vlla omninò nominis eius memoria extaret. Deſudabāt intereà in inferēdis martyri ſupplicijs carnifices; cum ille in medijs tormētis tanquā in molli ſtrato beatam Deo animā tradidit. Porrò cùm flamma ignis in altum ſublata iam iam reliquias expectaret, ſubitò horrenda tonitrua mixtis fulgetris & crebro imbre ac grādine, lictores in effuſam fugam compulere. Amici autem martyris nihil terroribus de cœlo immiſſis commoti ſecure martyris collegere reliquias. Cumque ingruentibus noctis tenebris à ſtudio ſepulturæ tardarentur; cæleſtis quidem ſplēdor ilico adfuit, qui diſcuſſis tenebris, præclarā illis ſepeliendi martyris reliquias facultatem præſtitit. Lux enim illa ad ipſum vſque comi- *Horrendis afficitur pœnis.* *Reddit Deo ſpiritum.*

Miraculum tempore ſepulturæ eius. comitata ſepulchrum adfuit; nec prius denſas noctis tenebras dominari permiſit, quàm ſepulturæ officio honorificè peracto; ſuam quiſque domum reuerſus eſſet.

C. Baron. 3. & 4. Tom. Annal.

VITA S. EVORTII, EPISCOPI AVrelianenſis; Ex ea quæ eſt apud V. P. Laur. Surium. Claruit ſub Conſtantino magno Imperat. Anno Chriſti Redemptoris 337. & preced. Sed & interfuit Concilio Valentino 4. celebrato in Gallijs, anno Domini 374. Damaſi Papæ 8. Valētiniani Imp. 11. Reperitur ſediſſe vltrà 39. annos.

7. Septem. *Deſinianus Epiſcopus Aurelianenſis.*

S. Deſiniano Aurelianēſi antiſtite vitæ munere ſanctè perfuncto, cū de nouo eligēdo Epiſcopo in cōciliū itū eſſet, tāta inter oēs & proceres & plebē orta eſt diſſenſio, vt à lōga cōcertatione ad arma curreretur, & teter admodū luctus & horror, fuſo ſanguine, vrbē vniuerſam inuaderent. Cumq; eę cædes & ſeditiones Conſtantinum Imperat. latere non poſſent, ille ſuditis volens cōſulere populis, Prophyrium quendam Præfectum eò miſit, qui compreſſo protinus tumultu, prudenti concilio, ad pertractandum Dei negocium; Galliarum Epiſcopos aduocauit. Ij accerſiti vt primùm ingreſſi vrbem, comperta populi diſcordia, ad funeſtum exitium cuncta tēdere viderunt, communi omnium ſententia triduanum vniuerſæ plebi indixere ieiunium: vt Deus mētem ſuam in Epiſcopi electione certis quibuſdam ſignis declarare dignaretur.

Triduanum ieiunium indicitur ob Epiſcopi electionem.

Cumq; triduo illo omnes in Eccleſia conuenirēt, & ieiunijs precibuſque diuinam mentem conſulerēt, accidit fortè, vt Euortius captiuorum perquirendorū cauſa ab vrbe Roma altero ieiunij die Aureliā veniret. Fūgebatur tūc in Eccleſia Subdiaconi officio. Porrò vrbē ingreſſus, peracta primùm de more in tem-

Euortius Subdiaconus

plo

plo precatione, cùm hinc indè circumſpiciens præ templi foribus expectaret aliquem, qui eum hoſpitio excipere dignaretur, acceſſit demùm Eccleſiæ oſtiarius ſalutat eum humaniter, percunctatur quis ſit, vndè veniat, & quo iter intendat: Reſpōdit Euortius ſe Romanæ Eccleſiæ Clericum eas prouincias peragrare, vt fratres ſuos Eumorphium & Caſſium, vi hoſtium in captiuitatem abductos requirat. Oſtiarius, qua erat humanitate, peramanter eum ad hoſpitiū inuitat; benignè accipit; pedes pro religioſa conſuetudine lauat; abluit: ſimulq; tenui victu pro facultate reficit. Altera luce Euortius oſtiario gratijs, vt par erat, actis, cæptum iter proſequi inſtituit. Cūque domo egreſſus ouās pergeret, oſtiarius diuinitùs, vt veriſimile eſt, permotus eum reuocat: aſſerens ſe habere quòd ei indicatum vellet. Redit ille, & attentas prębet oſtiario aures; qui cōcitatæ in vrbe ſeditionis cauſam & ſeriem explicans, tandē ait; Obſecro te, vt tertium indicti ieiunij diem præſtoleris, quo rem tantam omnibus deindè certò explicare poſſis. Acquieuit oſtiario Euortius; & ſimul cum eo ad Eccleſiam pergens, cunctabundus finem præſtolabatur. Erant, obſeratis Eccleſiæ foribus, congregati Epiſcopi; & omnes pariter humi proſtrati, multis cum lachrymis diui numinis mentem explorabant, quem vellet vrbis eius epiſcopū conſtitituit.

Roma Aureliam venit.

Excipit hoſpitio Euortium Oſtiarius.

Permouit Deus Oſtiarium ad reuocandum ſuum hoſpitem.

Illis ergò hoc modo orantibus, & Euortio ad fores Eccleſiæ procul precibus ſimiliter incumbente, eccè Columba per feneſtram diuinitùs in eccleſiam dilapſa, totam ædem ſemel iterumq; alarū ſtrepitu peruagatur: ac tandem, cunctis admiratione & ſtupore defixis placidè capiti ipſi⁹ Euortij illabitur. Ille verò manib⁹ eam abigit: Stupet interim populus, perquiritque quiſnā ille ſit, cuius innocentiæ Colūba cælitùs miſſa teſtimoniū perhibuiſſe videatur. Ibi tum rurſus & hominum & ſermonum extitit cōcertatio; alijs oſtiarium eſſe, alijs alium eſſe contendentibus. Iterum ergo & Epiſcopi & ordines ad preces redeunt;

Columba in capite S. Euortij reſidet, ſed ab eo repellitur.

rogantque Dominum, vt iubeat denuò redire colũbam. Non ſpernit Deus illorum preces; columba redijt; per omnem ferè eccleſiam circumuolitat: & tandem in capite B. Euortij quieſcit. Ille rei nouitate perterritus, rurſus eam repellit; eaq; repulſa, exit templo. Exoritur populi ſtrepit⁹, iubẽt Epiſcopi hominem tanto miraculo celebrem ad ſe accedere; rogant ab eò, quibus ex locis eo venerit, aut quò proficiſci velit. Reſpondet ille eadèm quæ iam antè retulerat oſtiario. Illi ſe exauditos à Domino ſentientes, præcipiunt Euortio, vt cum ipſis ad orationem ſe ſubmittat. Paret ille: & eccè tertio colũba in ſupplicantis Euortij inſidet caput. Tum vno ore ab omnib⁹ acclamatum eſt, eũ ſolum dignũ eſſe ſacerdotio, quẽ cæleſte numẽ ſtupendis adeò ſignis eligere viſum eſt. Nec mora: Epiſcopi ſilentiũ indicentes, vota cuiuſq; gradus & ordinis inquirunt; omnibuſq; in Euortium ſua ſuffragia conferentib⁹, pro illius ciuitatis more, ab Epiſcopis ſolenni pompa ad S. Marci deducitur baſilicã; primoq; Leuita, indè Sacerdos, poſtremò Epiſcopus conſecratur. Præſidente quidem eodem tempore Sedi Apoſtolicæ S. Syluestro.

Rurſus eius capiti inſidet columba.

Tertiò in eius capite quieſcit columba.

Ordinatur Diaconus, Sacerdos & Epiſcopus.

Porrò quẽ diuinũ numen eò dignitatis prouexerat, mox alijs atque alijs virtutibus miraculiſque ornare non deſtitit. Curabat ille ſolo verbo morbos; dæmones ab obſeſsis fugabat corporibus; denique quauis calamitate preſſos diuiuis beneficijs afficiebat. Et quidem, vt reliqua ſilentio prætereamus, vnũ hoc non minùs admirandum, quàm toti ciuitati ſalutare referamus. Vrbs penè vniuerſa caſu, incertum quo, flammis correpta, ciuibus extremum excidium vaſtitatemque rerum omnium minitabatur. Accurrunt illi pauidi ad Præſidem, orant vt vrbi cum ignibus colluctanti ſuccurrat. Abit ille ad Eccleſiam; fundit preces; reſtinguit incendium; populumque de accepta ſalute exultantem hortatur, vt collati diuinitùs beneficij memores aliquam pecuniæ ſummã conferant, qua templi anguſtiæ ampliori ſtructura dila-

Claret multis miraculis.

Precibus extinguit vrbis incendium.

Digitized by Google

dilatari poſſint. Nihil illi recuſant: alacres quidquid foret neceſſarium ſpondent. Vbi autem adfuit dies operi inchoando indictus, Epiſcopus, pro quarundam prouinciarum conſuetudine, arrepto ſarculo fodere cœpit. Cumq; ad tres ferè pedes terram egeſſiſſet, ecce cernit ollam bitumine ex arte oblinitam. Miratur; reſerat, videt aceruum nummorum pulcherrima Neronis effigie inſignitorum Nec mora; Gratijs Deo antè omnia actis, mittit eodem cum theſauro Archidiaconum Romã, qui Conſtantino imperatori, & geſta Aureliæ, & inuenti theſauri ſeriẽ exponat.

Inuenit multam pecuniam conſtruendæ Eccleſiæ aſſeruatam.

At verò Imperator, audita Archidiaconi legatione, non modò theſaurum illum ædificandæ Eccleſiæ benignè conceſsit, ſed duplo inſuper maiorem addidit pecuniã; cenſumq; vrbis illius incolis triennio remiſit, vt egregia magnificentia templũ conderetur, quod donis quoq; auri & argenti præclarè ornauit: Legatione igitur fœliciter peracta. Archidiacon⁹ ingenti cum lætitia domũ redijt; quo tempore ſanctus antiſtes lætiſſimum pariter nunciũ de inuentis fratrib⁹ meruit accipere; quod qua ratione contigerit, non erit alienum explicare. Anni iam quadraginta à primo captiuitatis tempore elapſi erant, cùm Sueſſionenſis Epiſcopus ad tumulos martyrum Criſpini & Criſpiniani orandi causâ profectus eſt; cumque in preces proſtratus longa ab imo pectore traheret ſuſpiria, audiuit duos ibidem conſiſtentes religioſo indutos habitu martyrum implorare patrocinium, vt tandem aliquando fratris conſpectu frui poſſent. Quorum precibus lachrymiſq; excitatus antiſtes, percũctari cœpit, qui eſſent, quauè oriundi patria; & quę denique tantarum lachrymarum cauſa. Reſpondent illi, ſe ciues Romanos eſſe; tres fuiſſe fratres; duos in prædam ceſsiſſe hoſtibus: tertium in vrbe manſiſſe; cuius videndi miro tenerentur deſiderio. Hæc autem omnia adeò lachrymabundi Epiſcopo referebant, vt ipſe quoq; vim lachrymarum profunderet, ac ſi eadem captiuitate premeretur.Intereà cuncta ex fide

Imperator Conſtantinus mittit pecuniam, qua Eccleſia conſtruatur Aureliæ.

Orare ad tumulos martyrum, quàm ſit pium.

Euortio nunciauit; qui protinus miſſo redemptionis precio ex iugo ſeruitutis fratres extraxit, ac priſtina libertate donatos, ingenti cum animi lætitia ac ciuitatis totius exultatione recepit.

S. Euortius recipit captiuos fratres ſuos.

Cæterùm Eccleſiæ ſtructura ad faſtigium perducta ritè conſecrata, ac varijs ſanctorum reliquijs, ex diuerſis locis procuratis decorata, vir diuinus ad populi ſalutem omnibus modis promouendam cogitationes conuertit. Nec fuit eius ſine fructu conatus. Nam & miraculis clarus, & doctrina celebris. triduo, ſeptem ferè paganorum millia cæleſtis gratiæ illuſtrauit lumine: cunctoſq; ſacro fonte ritè expiatos in S. Matris Eccleſiæ gremium lætabundus accepit. His alijſq; rebus præclarè geſtis, cùm plenus dierum de imminenti obitûs ſui die diuinitùs cognouiſſet, ſuprema ſuis ſubditis monita tradere decreuit.

7000. conuertit & baptizat.

Erat per id tempus in Aurelianenſi ciuitate, tam in Clero quàm in populo magna nobilium copia; & dum plerique ſuis vel propinquis, vel amicis cuperent gratificari, non ignorabat vir ſanctus, quin iterum peſtifera diſſenſionis ſemina ob eligendum antiſtitem pullularent. Igitur vt omni conatu nefariam adeo & exitialem prorſus peſtem opprimeret, orationem ad Clerum & ad quoſdam è præcipua nobilitate proceres inſtituit; qua ſereno prorſus animo docebat, nullum ſibi epiſcopali munere digniorem Aniano Abbate videri; quare ſe rogatos omnes velle, vt eum, cuius & vita & eruditio cunctis eſſet notiſſima, in ſedem collocare dignarentur, antequã fomes altercationum vires acciperet, totamque ciuitatem priſtinis diſcordiæ flãmis inuolueret. Hanc eius orationem presbyteri quidam, natalium ſplẽdore inflati, & laici quoque eodem morbo laborantes, haud ita benignis accepêre auribus; quòd ij ad eam inprimis ſedem vel aſpirarent: vel ſuos cognatos ad illum dignitatis gradum quam maximè euectos cuperent.

Iterùm exoritur diſcordia pro electione noui Antiſtitis.

Sed antiſtes, comperto nouo diſſenſionis incẽdio, rurſus

rurſus Clerū proceresq; conuocat & huiuſmodi ferè oratione diſſidẽtes animos in cōcordiam vocat. Clariſſimi & vnanimes fratres, voſque excellentiſſimi filij; Cum animo æquiſsimo è vita diſcedam, vna tamen cura vehementiùs me ſollicitat, quā vos oro, atq; obteſtor, vt pro veſtra prudentia lenire dignemini. Propoſui vobis Anianū in antiſtitẽ eligendū, non humano affectu; (teſtor numẽ diuinū) ſed ſolo Dei adductus timore. Vos ſi meis parere monitis haud æquum putatis, hoc vnū igitur precibus à vobis obtinere contendo, vt ſaltem Dei mentem, quæ falli fallereq; non poteſt, vna mecum exploretis. Tres vt audio, ad hunc dignitatis gradū pertinaci contentione aſpirant. Sed cùm tres, vt noſtis, vna hac dignitate potiri non queant, reliquum eſt, vt vnum ex mente diuina hoc munere digniſſimum eligatis. Quod vt fiat, tres chartulas ſingulorum nomine inſcriptas in altare mittamus, peractiſq; cras legitimo tempore ſacrificijs, innocentem puerum adducamus, qui vnam è tribus in medium producat; & ſi nè id quidem ſufficere videtur, Pſalteria & Euangelia pariter proponantur; vt per ſortem electus ſcripturis cōfirmetur. Placuit cunctis ſermo prudentiæ ac pacis plenus. Peraguntur vigiliæ; vota preceſq; tota nocte Deo nuncupantur; Miſſæ celebrantur; innocens adducitur puer: per quem Dei mens atq; voluntas demonſtretur. Is ad extrahendas chartulas dexteram extendens, vnamq; digitis comprehendens, tanquàm prophetans exclamat; Anianus, Anianus, Anianus; ſolus dignus eſt huius vrbis Epiſcopatu. Aperitur. deindè Pſalterium, ſtatimq; offert ſe verſus ille; *Beatus quem elegiſti & aſſumpſiſti Domine; inhabitabit in tabernaculo tuo.* Denique in Euangelijs hic textus occurrit; *Tu es Petrus & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam.*

Oratio S. Euortij ad Clerum & proceres, vt diſcordiam ſopiat.

Pſalm. 64.

Matth. 16.

His igitur euidentiſsimis admoniti documentis, cuncti Anianum deſignant Epiſcopū; eumq; amplectũtur, quem diuino teſtimonio cōprobatum cernebant.

Anianus Euortio diuinitùs ſubſtituitur.

bant. Cæterùm Euortius plenus gaudio & exultatione domum ſe recepit; vbi febribus correptus, die illo, qui diuinitùs ei indicatus fuerat, corpus terræ, animā cælo reddidit. Corp⁹ eius fuit multis ciuium lachrymis à Tetradio præfecto in agro ipſius ad Orientem ſito ſepultum; & exigua cellula deſuper extructa honoratum; non paupertate ſed neceſſitate; quod gentiles populabundi Gallias vaſtarent, nec cuiquam tutò vno in loco diu morandi facultatem concederent. In eo autem ſepulturæ eius loco, diuerſa fiunt, eaque creberrima miracula; Diuina aſsiduò operante virtute.

Fœlix obitus S. Euortij.

Miracula fiunt ad tumulum eius.

VITA STEPHANI PRIMO CHARthuſiani, indè Epiſcopi Dienſis; Ex ea quæ eſt apud V. P. Laur. Surium. Obijt, vt patet infrà, Anno Dominici Natalis 1213. ætatis ſuæ 58. Epiſcopatus verò 6.

7. Septem.

Patria & Parentes Stephani.

STephanus. Lugduno præclara & celebri cumprimis Galliarum vrbe, oriundus, parentes habuit de Caſtellione dominos: & ſanguinis & religionis nobilitate ſanè eximios. Porrò optimæ indolis puer, ab ipſis incunabilis egregia futurę ſanctitatis dabat indicia; prorsùs vt & parentes & cognati admiratione interdum defixi geſta moreſque infantis contemplarentur; & ſignis minimè dubijs diuinam in eo gratiam copioſè infuſam faterentur. Nūquam enim (vt cætera taceam) ſextis ferijs, vel vbera nutricis vel quidquam alimoniæ admitere voluit, ſed eum diem infans planè ieiunus tranſmittebat. Indè verò ab vberibus abſtractus, in ipſa pueritia literis diſciplinisque imbuendus pędagogo eſt traditus: cui dictu mirum, quàm ſe modeſtum, quàm docilem quàm denique amabilem præbuerit. Omnis laſciuiæ puerilis ignarus, annos moribus tranſcendebat: ſuumq; doctorem ipſe & maturitate morum, & vnctione Spritûs ſancti, quæ ex vultu oculiſque mirificè relucebat, puer docebat.

Sextis ferijs infans abſtinet ab vberibus.

Hiſce

Hiſce moribus pueritia ad adoleſcentiam tranſmiſſa, manifeſtiùs apparere cœpit, quam firmas Dei gratia in eius animo radices ageret. Nam nobilis adoleſcens cùm tota mente fontem veræ ſapientię ſitiret, antè omnia acerrimum, cum ventre, ſapientiæ & religionis hoſte infeſtiſsimo, ſuſcepit bellū: prorſus vt omni eſu carnium penitùs ſibi interdicto turrim illam cuius in ipſis cunis fundamenta iecerat, præclarè non minùs quàm conſtanter, ad ſummum perduceret. Neq; ſegnius interim, quantū licebat miſericordiæ operibus, officijsque incumbebat: virtutes continuò virtutibus adijciens, totiſq; animi medullis ad apicem perfectionis aſpirans. Itaq; adoleſcentia in iuuentutem abeunte, cœpit vehementi contemplationis deſiderio & amore flagrare, ac tacita cogitatione locum exquirere, in quo Dauidis inſtar cum tartareo Golia ſingulare poſſet inire certamen: vt eo deuicto penitùſque proſtrato, liberè quo tendebat, ſinè vlla offenſione perueniret. Agebat tunc annum ſextum ſuprà vigeſimum cùm ad paleſtræ campum properans, audiuit Portarum Carthuſiam, huic certamini aptiſſimam, multiſque trophæis inclytam, inter cæteros, duos habuiſſe athletas fortiſſimos, eoſdem eius loci Priores; qui de Golia illuſtribus aucti victorijs, ſempiternæ fœlicitatis ampliſſima præmia reportaſſent. Ex ijs alter fuit Bernardus; cuius hortatu beatus Bernardus, Clareuallenſis Abbas, Cantica Canticorum expoſuit: quiq; poſt ſuum obitum in ea Carthuſia ſepultus, multis claruit miraculis. Alter verò non imparis meriti, ſanctus fuit * Anthelmus; qui ex Carthuſiæ Portarum priore, Bellicenſis factus antiſtes, vitæ ſanctitatem & viuens & defunctus præclaris adornauit miraculis. Horum igitur præcipuè exemplis animatus Stephanus, haud difficilem ſibi de antiquo hoſte victoriam pollicebatur. Itaque magna animi fiducia loci Præfectum, cæteroſq; fratres ibidem degentes adit; orat maiore inſtantia vt in album ſacrorum iſtorum militum

Abſtinet à carnibus.

1. Reg. 17.

Bernardus & Anthelmus viri ſancti, Carthuſiani.

* *Eius vita extat 26. Iunij.*

conſcribi poſſet. Oſtendit ſe ad quæuis ſubeunda paratum certamina. Nullis terretur difficultatibus. Offert ſe prompto hilarique animo omnium ſeruum. Illi viſa iuuenis alacritate propenſis animis aſſentiuntur, ac peramanter acceptum hortantur, vt expeditis rebus omnibus ad certum ſe terminum denuò ſiſtat: quo & externis interniſque ſacræ militiæ armis ritè inſtrui, & cum hoſte in certamen deſcendere poſſet.

Induitur Stephanus monaſtico Carthuſianorum habitu.

Nec mora; euoluto præfixo temporis ſpatio, adeſt pugil fortiſsimus, cominùs cū hoſte teterrimo præliaturus. Igitur monaſtico indutus habitu, cum ingēti feruore id vitæ genus auſpicatur; ita vt breui regularibus eius inſtituti diſciplinis & exercitijs imbutus, præclarum de ſeipſo cunctis viuendi præberet ſpecimen. Nam tametſi cōplures illic inuenit miræ ſanctitatis & pœnitentiæ viros, attamen breui per multa ſanctitatis opera ſeipſum exhibuit religionis exemplum; adeò vt præter communem monaſticæ diſciplinæ auſteritatem, antiquam illam Sanctorum in eremo patrum ſanctitatem præclarè æmulari videretur. Nam vt de cibi potuſque parcitate (quæ in ſtudio perfectionis ſudantibus, plurimum ſanè confert adiumenti) aliquid dicamus, cum cæteri ſingulis hebdomadibus, ex Canonis ſui præſcripto, Carthuſiani, tribus diebus ſolo pane & aqua victitent, ille pro maiori tēporis parte vix quidquam præter panem & aquam ad menſam ſuam admittebat. Cæterùm mentem quibus putandum eſt eum pauiſſe delicijs? Nam vt panis ab vna parte, & codex ab altera, vtrique homini alimoniam præbebant, ita ſanè, latrantis ſtomachi murmur ſæpè non attendebat: cum ſpritus eius diuino amore ebrius ſuauiſſimè epularetur.

Eius abſtinentia.

Magna eius ergà Euchariſtiam deuotio.

Porrò cùm diuinis aſsiſteret myſterijs, & cæleſte illud epulum à Chriſto nobis in vltima illa cœna relictum cōtemplaretur, mox lachrymarum imber ex oculis fluebat dulciſsimus; adeò vt præ ima cordis

cordis compunctione & attētione, cum ipſo Chriſto cruci affixus videretur. Sed nimirùm hæc, quanquàm eximia, non tamen inter ſolidas virtutes numerāda. Mai⁹ hoc & omni admiratione dignū in noſtro Stephano, quòd ita ſuam ipſe voluntatem domauerit, protriueritque, vt vix vnquam vel minimus rebellis animi motus exſurgere potuerit, qui eum de ſtatu mentis deijceret. Studebat porrò otiū, animæ inimicum exitioſum, omni conatu vitare; orationi, meditationi, contemplationi, ſacrorum pſalmorum perſcrutationi diu noctuque vacare; labori quoque manuario & corporalibus exercitijs debitis horis incumbere: denique nullum omninò prætermittere tempus, quo non vt bonus agricola in Dominico agro laboraret. Indè verò indies augebatur eius amor & feruor ergà Deum; & ſanctitatis eius inter fratres creuit opinio: nomenq; eius & intùs & foris celeberrimum reddidit. Et vt de interiori eius homine taceamus (cuius pulchritudinem, puritatem, conſtantiam & fortitudinem, ſatis indicabant mores) ſemper exteriorem hominem tanta componebat modeſtia, tanta ſuauitate, vt cunctos inſpectantiū animos in ſui amorem protinùs accenderet. Nec mirum ſanè quòd mortales eius conſpectu dulcique alloquio libenter fruerentur, cuius puritate ipſos angelos conſtat mirificè delectatos fuiſſe. Cum die quodam coram Crucifixi imagine cōtemplationi inhæreret, ſubitò Angelus Domini in humana effigie ei aſtitiſſe viſus eſt: nimirum pijs eius operib⁹ & ſanctis delectatus ſtudijs, quibus die nocteque ſedulus incūbebat.

Varia pia eius exercitia.

Angelica inter orandum fruitur præſentia.

Cùm verò multis annis hoc pacto vitā in ſolitudine tranſegiſſet, defuncto tandē Carthuſiæ illius paſtore, vnus præ cæteris omnibus maximè idoneus viſus eſt, qui aliorum regimini præficeretur. Qua verò prudentia, qua diſcretione, qua ſtrenuitate, cōmiſſum ſibi munus adminiſtrauerit, profectò haud facilè foret, debita oratione explicare. Neque enim

Præficitur Carthuſiæ Portarum.

Multos ſuis monitis ad viam ſalutis reducit.

ſubditum ſibi gregem tantùm ad æternæ vitæ paſcua deducere conabatur, ſed exteros etiam odore virtutū ſuarum ſuauiſſimo, ad ſuaue Chriſti iugū amplexandum alliciebat: prorſus vt multi aduentantes, quorū erat ad illam domum frequens concurſus è mundi vanitate in ſacras familias commigrarent.

Eligitur in Epiſcopum Dienſem.

Intereà accidit, vt Dienſis Eccleſia, ſuo deſtituta paſtore, de nouo eligendo anxiè laboraret. Quid multis? Alijs hunc, alijs illum, eo munere dignū aſſerentibus, prudentiores quidam magnum illum Carthuſianū Stephanū ea functione vnū omniū digniſſimum clamant. Concurrunt protinùs omniū vota: & quia probè nouerant virum ſanctum à ſolitudinis dulcedine difficulter auellendum, miſſis clàm ad Pontificem Romanum nuncijs, cōfirmationem impetrant. Ea obtenta, Stephanū adeunt; petunt vt dignitatis iſtius ſarcinam humeris ſuis ſuſcipiat: & ſubditis ſibi populis diuini verbi pabula cum auctoritate miniſtret. At ille perlectis Pontificis literis, ſtupore quodam perculſus, poſt plura demum reſpondit, ſe monachum eſſe, & alterius voluntati ſubiectum; nempè Prioris Carthuſiæ: cui ad mortem vſq; obediendi neceſſitas incumbat. Hoc illi reſponſo accepto, cùm nihil obſecrando proficerent, alijs à Pōtifice literis impetratis, quibus Carthuſiæ Priori mandabatur, vt eum obedire compelleret, Stephanum è latebris, in quas ſe abdiderat, eiuſdem iuſſu euocatū, & electioni conſentire coactum, multo cum gaudio & honore Viennam deducunt. vbi à tribus Archiepiſcopis ſolenni ritu eſt conſecratus, anno reſtauratæ ſalutis 1208. Redditus deindè Dienſi Eccleſiæ, multaque cum celebritate & exultatione in cathedra collocatus, monaſtica inſtituta non ſolum non omiſit, ſed eadem maiori vitæ auſteritate & virtutum ſplendore illuſtrauit.

Intellige Carthuſiam primariam.

En quàm inuitus paſtoralem curam ſuſcipiat.

Prophanatione Domini-

Cùm autem iam concionādo, hortādo, viſitando cœpiſſet exercere munus ſuum, & comperiſſet gentem miſeram & execrabili conſuetudine cæcā, diem Domi-

Dominicum luxui,tabernis, choreis,& pernicioſis denique ſpectaculis conſecrare, ſtatuit blādis & mellitis verbis, apertiſſimiſque rationibus peccati illius enormitatem eis oſtendere. Sed gens belluina & cęca,non modò non ad aures ſaluberrimos ei' admiſit ſermones, ſed etiam, vt fit in deploratæ ſalutis hominibus,ſannis ludibriiſque eos excipiens, cōtemptim deindè proiecit. Quorum ſcelere & impudentia commotus ſanè vir Dei,opportunè & importunè inſiſtendum ſibi putauit, vt ſi verbis tā impios ac barbaros mores expugnare non poſſet, virtutibus & miraculis corrigeret.Nec mora; Cùm ſurdas illorum aures diu fruſtrà pulſaret, ad extremum virum referens Apoſtolicum, & ſui Apoſtolatûs ſigna euidenter oſtendens,præcepit dæmonibus, qui ad ea, quæ diximus,facinora eos incitabant,& quorum voluntati parebant,vt ſine vlla cuiuſquam læſione palàm ſe eis viſendos exhiberent. Mox parent illi dæmones,quem homines peruicaces audire nolebant. Horrendum ſanè & terribile tum videre licebat ſpectaculū;dæmones procera & immani ſtatura, nigerrimos,cornutos; fœtorem & flammas per nares, oculos,& ora ſpirantes, ad viri imperiū apparere cunctis;rurſumque recedere:nec quenquā lædere poſſe. Cępit ergo occęcata gens aperire oculos;vitā & mores corrigere:& ſe totā viro Dei,ſanandā cōmittere. *ce diei,vt abſtulerit.* *Cogit dæmones ſe viſibiles exhibere populo,quem deceperant.*

Quàm verò ergà peccatores humanus, benignus & miſericors fuerit, vno exemplo, cæteris prætermiſſis,ſatis ſit declaraſſe. Quidam ex ſubditis eius ægrotans,ſæuo obſeſſus dæmonio,vultu,voce,aliiſque ſignis,omni ſalutis ſpe abiecta,haud dubiè ad exitialem exitum tendere videbatur. Iacebat miſer humi ab omnibus deſtitutus;quia ad deteſtanda & confitēda crimina nullis omninò monitis induci poterat. Id vbi cognouit vir Dei, è faucibus tartari, ſi qua poſſet, eum arripuere ſtatuit. Sed diabolo pectus illius tenaciùs occupante,ſalutaria ſancti viri monita furibundus repellebat. Vidēs igitur aliis vtendum *Hominem deſperantem reuocat ad ſalutem.*

armis,

armis,ad ſolitas preces cum lachrymis ſe conuertit. Et eccè æger homo dæmone purgatus, confeſtim ad ſe redit,& peccata Stephano ritè confeſſus,magna cũ ſalutis æternæ ſpe,omnibus munitus ſacramentis è vita excedit. Alium quendam ægrotum, diuturno morbo oppreſſum,manus ſuæ contactu ſtatim integræ reſtituit ſanitati.

AEgrotum ſanat.

Ortam quandoque immanem grandinis tempeſtatem,quæ regioni exitiũ minitari videbatur, Crucis ſigno contrà eam edito, repreſſit. Quædam mulier ob ſua,vt videbatur,maleficia à Diabolo præfocata.ſubitò expirauit.Eius rei rumor ad virum Dei peruenit.Is miſeratus caſum tam acerbum infauſtæ mulieris,venit ad locum vbi iacebat exanimis; magnam fundit lachrymarũ vim;orat pro ea Dominũ; implorat eius miſericordiam.Poſteà illa velut à graui ſomno euigilans,ſurgit;narrat Chriſti erga ſe miſericordiam ob merita viri Dei,ſibiq; reſtituta,exiliens & exultans laudat Deum.

Tempeſtatẽ ſedat.

Excitat mortuam.

Nec minor eius fuit erga viuos,quã defunctos miſericordia.Præter victum enim moderatum, quo ſe ſuamque familiam ſuſtentabat, omnia in pauperes erogabat.Imminente autem vitæ huius termino, cũ Eccleſiæ ſuæ filij,vt teſtamentum conderet, eũ vrgerẽt,ille veræ paupertatis amator,nihil ſe habere, nihil poſſidere,ſed cuncta ſponſæ ſuæ eſſe reſpõdit. Cęterum benedictionem & conſilium petẽtibus nõ negabat.In ijs mulier quædam longa tabe exhauſta, & omni medicorum arte deſtituta, pro recuperanda ſalute eius benedictionem ſupplex expetijt. Tandem admittitur;ab eo benedicitur:& ſana recedit. Poſtremò cùm ſuos multis ſermonibus ad concordiam & mutuam charitatem hortatus eſſet,& inter diſcordes hoſtilique odio diſſidentes pacem conciliaſſet, inter verba orationis migrauit ad Dominũ; Septemb. die 7.anno Reſtauratę Salutis 1213.ætatis ſuæ 58. Epiſcopatus ſexto. Corpus eius fuit, multorum lachrymis & omnium luctu in Eccleſia Virgini matri ſacra

Benignitas eius in pauperes.

Sanat benedictione ſua infirmam.

Felix eius obitus.

Claret mira-

(vti

Digitized by Google

(vti viuens mandârat) ſepultum: vbi multis miraculorum ſignis illuſtre, feliciter requieſcit. *culis poſt obitum.*

DE SOLENNITATE NATIVITATIS *Beatiſsimæ Virginis Deiparæ: deq́, eius laudibus & Commendatione. Ex ſermone beati Ioannis Damaſceni, lib. 4. de Orthodoxa fide, cap. 15. Et Sermone 2. B. Petri Damiani de Natiuitate eiuſdem.*

SAncta atque omni laude ſublimior ſemperque Virgo ac Dei Genitrix Maria, õni quidē æuo antiquiore, ac præſciēte Dei cõſilio prædeſtinata, *8. Septem.*
varijſq; Prophetarum imaginibus, ac ſermonibus per Spiritū ſanctū, adumbrata, certo tandē atq; præfinito tēpore ex Dauidica radice orta eſt. Enimuerò quòd Ioſeph ex Dauidica tribu originem duxerit, ſanctiſſimi Euangeliſtæ Matthęus & Lucas liquidò demonſtrarunt. Verùm hoc inter eos diſcriminis eſt, quòd Matthæus ex Dauide per Salomonē Ioſephū deducit: Lucas autem per Nathan. At verò ſanctæ Virginis ortum vterque ſilentio præterijt. Quocircà ſcire operæ precium eſt, nec apud Hebræos, nec apud Scripturā ſacram, hoc in more poſitum fuiſſe, vt mulierum genus recenſeretur. Verùm hoc demū lege cautū erat, nè tribus vlla, vxores ex altera tribu accerſeret. Ac proindè Ioſeph, qui ex tribu Dauidica ortum trahebat, iuſtitiamque colebat, (hanc enim laudem ei tribuit diuinum Euangelium) ſanctam Virginem haudquaquàm præter legis præſcriptum deſpondiſſet, niſi ex eodem ſceptro genus duxiſſet. Ob idque ſatis habuit Euangeliſta demonſtraſſe, vndè Ioſeph ortum traxerit. *Iſaiæ 11. Pſalm. 88. Pſalm. 131. Matth. 1. Luc 3. Mulierum genus in ſcriptura recenſeri non ſolet. Num 36. Matth. 1.*

Quin illud quoque ſciendū eſt, quòd Lege ſancitū erat, vt ſi quiſpiam ſinè liberis è vita deceſſiſſet, ipſius frater vxorem mortui in matrimonium acciperet, ac fratri ſemē excitaret. Ita, quòd in lucem edebatur, *Deut 25.*

natura

natura quidem ſecundi erat, hoc eſt,eius qui genuerat;ſi autem Legem ſpectes, eius qui mortē obierat. Igitur ex ſtirpe Nathā, filij Dauid,Leui genuit Melchi & Pantherem.Panther autem genuit Barpantherē,(nā ita vocabatur.) Barpanther rurſus genuit Ioachim,Ioachim denique genuit ſanctā Dei Genitricem.Rurſus ex ſtirpe Salomonis filij Dauid, Mathan ex vxore ſua genuit Iacob Mortuo autem Mathan, Melchi ex tribu Nathan,filius Leui,ac frater Pantheris, vxorem ipſius Mathan, quæ etiam Iacobi mater erat, matrimonio ſibi copulauit,atque ex ea genuit Heli.Ita vterini fratres erāt Iacob & Heli; ille nimirùm ex tribu Salomonis,hic ex tribu Nathan oriundus.Porrò Heli,qui ex tribu Nathan erat, nullis liberis ſuſceptis è vita migrauit; eaque de cauſa Iacob ipſius frater,qui ex Tribu Salomonis fluxerat, ipſius vxorem accepit,fratriq; ſuo ſemen excitauit,ac Ioſephum progenuit.Ioſeph itaque natura quidem filius Iacob erat,à Salomone oriundus:Legis autem ratione,patrem habebat Heli,ex Nathan oriundum.Quæ cum ita ſint,Ioachim electiſſimam illam ac ſummis laudibus dignam mulierem Annam matrimonio ſibi copulauit. Verùm quemadmodum priſca illa Anna cùm ſterilitatis morbo laboraret, per orationem ac promiſſionem Samuelem procreauit:eodem modo hæc etiam per obſecrationem & promiſſionem, Dei genitricem à Deo accepit,vt nè hic quoque cuiquam ex illuſtribus matronis cederet.

1.Reg.1.

Itaque gratia (nam hoc ſonat Annæ vocabulū) Dominam parit (id enim Mariæ nomine ſignificatur.)Verè etenim rerum omnium cōditarum domina facta eſt,cum Creatoris mater extitit.Ad templū autem adducta,ac deindè in domo Dei plantata,atque per Spiritum ſanctum ſaginata,inſtar oliuæ fructiferæ virtutum omnium domicilium efficitur; vt quæ videlicet ab omni huiuſce vitæ & carnis concupiſcentia mentem abſtraxiſſet; atque ita virginem vnà cum corpore animam conſeruaſſet:vt eam decebat,

S.Maria omnium creaturarum Domina.

Pſalm.91,

Digitized by Google

bat, quę Deum ſinu ſuo exceptura erat. Sanctus enim cum ſit, in ſanctis requieſcit.

Meritò igitur ſacra eius natiuitas præcipuum & ſingulare mortalibus præbet gaudium: quæ totius extitit humanæ ſalutis exordium. Sic enim omnipotens Deus ineffabili prouidentiæ ſuæ intuitu, antequam homo fieret hominem periturum diabolica machinatione præuidit: ſic etiam redemptionis humanæ conſilium, antè ſecula in immenſæ pietatis ſuæ viſceribus habuit. Et non ſolùm qualiter redimeret, modum & ordinem in profundiſſima ſapientiæ ſuæ ratione conſtituit, verumetiam quando redimeret, certum temporis articulum præfiniuit. Sicut ergò impoſſibile erat, vt humani generis redemptio fieret, niſi Dei filius de virgine naſceretur: ita etiam neceſſarium fuerat, vt virgo, ex qua verbum caro fieret, naſceretut. Oportebat quippè prius ædificari domum, in quam deſcendens cæleſtis Rex habere dignaretur hoſpitium; illam videlicet, de qua per Salomonem dicitur; *Sapientia ædificauit ſibi domū: excidit columnas ſeptem*. Et quidem ſeptem virginalis hæc domus ſuffulta columnis extitit: quia intemerata Dei genitrix, ſeptem Spiritus ſancti donis, id eſt, ſapientiæ & intellectus, conſilij & fortitudinis, ſcientiæ & pietatis, atque timoris Dei dotata fuit.

Quàm neceſſaria fuerit natiuitas Deiparæ virginis.

Prouerb. 9.

Eſaiæ 11.

* * *

S. Hadriani Martyrium habet Lector 4. Martij. Tom. 1. quo die & Martyrologium Romanum.

VITA

Digitized by Google

C. Baron. Tom. 9. Annal.

VITA S. CORBINIANI, PRIMI Epiſcopi Friſingenſis: Ex ea quæ eſt per Aribonem, quartum Friſingenſem Epiſcopum. Claruit temporibus Gregorij Secundi, Papæ: anno Domini 716. & ſeq.

8. Septem. Patria & Parentes eius.

CORbinianus ex regione Melitonẽſi, in vico cui nomen Caſtrus, oriundus; patrẽ habuit Vualdekiſum; matrem Corbinianã. Prodijt verò in lucem infans, genitore ex humanis ſublato; vndè cũ genitrix in ſacro fonte patris ei nomen impoſuiſſet, paulò pòſt immodico filij amore capta, mutato nomine, Corbinianum eũ appellari voluit. Qui optimę indolis puer cum ipſo lacte pietatem imbibens, eò demũ Chriſti gratia adductus eſt, vt paulò adultior, ſpreta mundi vanitate, iuxta beati Germani Eccleſiã; tuguriolum, verius tamen ergaſtulum dixerim; conſtrueret; in quo ſagaciſſim⁹ ſacræ ſcripturæ indagator, vigilijs & orationibus ſtrenuè incumbebat, & alios quotidie eò confluentes cæleſtibus pariter diſciplinis inſtruebat, tantò cum fructu, vt præter gratiſſima animarẽ lucra, ex oblatis ſibi pecunijs muneribuſque, pauperibus quoque admodùm benignè cõſuleret. Quæ res cum maximam ei nominis celebritatẽ breui adferret, tantus ad eum & nobilium & ignobilium vtriusq; ſexũs factus eſt concurſus, qui æternæ vitæ monita ex illius ore percipere gaudebant, vt eorum frequentia fatigatus loci mutationẽ cogitaret.

Vndè dictus ſit Corbinianus.

Habitat ſolitarius in tuguriolo.

Abit Romã ad ſummum Pontificem.

Annum tunc quartum decimũ in eo clauſtro exegerat, cũ maiore pietatis ac præcipuè ſolitudinis deſiderio incenſus, reuulſis clauſtri ſui repagulis, ad ſacra Apoſtolorum limina contendit: vt ſibi ſuiſque à ſummo Põtifice latitandi in quodã angulo facultatem, certumque vitæ inſtitutum impetraret. Verùm Pontifex, audita viri ſapientia, & admirãda oris facundia, protinùs vel inuitum per ſingulos grad⁹ ad Ponti-

pontificalem vſque prouexit honorem : datoque pallio, prædicationis officium per totum orbem exercendi poteſtatem ei peramplam fecit. Quo ille accepto honore in Galliam reuerſus eſt; & melliflua inſtar viui fontis in aures audientium effudit monita, & plurimos ſanè à prauitate vitæ ad virtutis conuertit ſtudium : adeò vt collapſa etiam multis in monaſteriis pietatis fundamenta, eius potiſſimùm ſtudio & doctrina reſurgerent.

Ordinatur à Papa Gregorio Secũdo, Epiſcopus.

Intereà contigit, vt maior domûs Lotharij Regis in Gallia, (qui erat *a* Carolus Martellus) virum Dei ad ſe accerſeret. Illo verò ad regiam proficiſcente, quidam Adalbertus nomine, latrocinij reus, vltimo damnatus ſupplicio ad patibulum trahebatur. Quo viſo, Corbinianus miſericordia motus, ex equo deſiliit, ipſoſque Iudices infimis precibus veniam pro reo rogauit. Illis verò præcisè negantibus, & publicam functionem inuiolatè conſeruandam aſſerentibus, vir Dei reum admonere ſtuduit, vt animæ ſuæ putredines vulneraque, integra & pura confeſſione ritè expiaret. Qua ſanè à reo, multis cum lachrymis & ſalutari ſcelerum deteſtatione, peracta, ſanctus antiſtes caput illius pectuſque Crucis ſigno muniuit; & optimè deindè reo precatus, ſumma cum feſtinatione cœptum iter peregit; nihilque prius habuit, quàm vt Principis aduolutus pedibus, vel corpus ſaltem ſuſpenſi, & (vt omnium erat opinio) iam defuncti peteret. Princeps, audito viri ſancti poſtulato, vix lachrymas tenuit, quòd viuentem Pontifex obtinere nequiuiſſet. Dictum igitur factum poſtulatis eius fecit ſatis: miſſiſque nunciis mandauit defunctum antiſtitis voluntati confeſtim tradi. Res mira, & quæ fidem ſuperare videretur, niſi oculato plurimorum teſtimonio confirmata eſſet. Tertius iam dies hominem reſte ſtrangulatum cœlum inter & terram habebat;

a Teſte Cæſ. Baron. Tom. 9. Aanal. anno 720.

Homo triduo ſuſpẽſus precib. Corbiniani manet incolumis.

Digitized by Google

cùm ecce ſoluto fune Adalbertus non modò incolumis, ſed nè læſus quidem, inuentus eſt. Permouit rei miraculum nuncios, vt hominem ad regiam deducerent, & Principi ipſi contemplandum exhiberent. Contemplatur eum princeps; contemplantur & optimates; & ingens denique concurrentium multitudo. Stupent omnes miraculi magnitudinem: ſed ſtupent multò magis Corbiniani ſanctitatem.

Iterùm ſe abdit in tuguriũ ſuũ.

Creuit deindè per ſingula momenta celebritas viri; creuit honor: prorſus vt ille honoris ambitionem expaueſcens, rurſus ſe in ergaſtulo ſuò præ forib. Eccleſiæ B. Germani abderet. Sed quãtò ille ſtudioſius honorem & famæ celebritatem fugiebat, tantò acrius honor fugientem ſequebatur. Quid tunc faceret vir ſanctus? Septem annis continuis, nec ſinè ampliſſimo animarum fructu, ibidem ſecluſus fuerat, cùm rurſus tutiſſimum ſalutis refugium in fuga conſtituit, Romamq; repetiit: vt bona Põtificis voluntate, aliquo in monaſterio alterius ſe voluntati priuatus ſubdere poſſet. Atque vt Gallorum (quibus erat notiſſimus) conatus, eum à fuga reuocare volentium, eluderet, ſecretiore via in Alemaniam peruenit; deindè in Germaniam: ſicque in Noricum delatus, ibidem aliquandiù rudi & recens ad Chriſtum conuerſo populo, ſalutarem Euangelij impartiuit doctrinam.

Iterùm vadit Romam.

In Norico prædicat verbũ Dei.

Erat eo tempore Bauariæ Dux inſigni pietate & magna potentia vir Theodo; cum aliis rebus, tum præcipuè filiorum nobiliumque virorum virtute, quos habebat ornatiſſimos, admodum felix. Is venientem eas in partes virum Dei omnibus modis apud ſe retinere conabatur; ſed honores remis, quod aiunt, veliſque fugientem nec precibus, multò minùs muneribus permouere poterat, vt inſtitutum Romam versùs iter omitteret. Itaque donis muneribuſque ornatum à ſe

Theodo Bauariæ inſignis Dux.

dimiſit

dimiſit; qui deindè in partes filij eius nomine Grimoaldi veniens, fuit ab eo perquàm honorificè acceptus, & importunis precibus oppugnatus, vt ibidèm ſedem figere, & populo diuini verbi pabula adminiſtrare dignaretur. Sed cùm fruſtrà viri ſancti aures iis precibus pulſaret, fecit quidem ei copiam abeundi, ſed ita tamen, vt clam habitatoribus Alpium tam Venuſticæ vallis, quã aliis circumquaque mandaret, vt redeuntem ex Italia interciperent, & ad Principem Baioariorum perducerent.

Grimoaldus filius Theodonis.

Igitur cœptum iter proſequens vir Dei, cùm Breones perueniſſet, coactus fuit quadam in ſylua, veſpertino tempore, vt credo, ciuitate excluſus pernoctare. Ibi verò dum cuſtodes equorum, profundo oppreſſi ſomno, equos pabulatũ incautiùs vagari permittunt, vrſus è latebris prorumpens, caballum viri Dei diſcerpit, eiuſq; carnibus exhauſtum longa inedia ventrem ad ſatietatem implet. Mane facto, Anſericus viri ſancti miniſter, vrſum equo humi ſtrato inſidentem, nec ſemieſam prædam quanquam ſatur deſerere volentem inuenit. Quo ſanè nuncio triſti admodum ad Corbinianum delato, mandat is Anſerico, vt vrſum flagello acriter cedat, & ſagmariam ſellam ei imponat: ſicque cum cæteris caballis onuſtum deducat. Horruit primò ad mandatum miniſter; ſed hortante & metum demente viro ſancto, paruit is; & feram beſtiam ſarcinis onuſtã Romam vſq; perduxit: vbi à Corbiniano in viam ſuam dimiſſa, conſuetas latebras petiuit.

Vrſum cogit ferre ſarcinas Romam vſq;.

Simile legitur in vita S. Humberti: ſuprà.

Itaq; proſpero itinere Romam delatus vir Dei, cœpit Pontifici fuſis lachrymis cunctas animi ſui aperire anguſtias; quomodò nõ immeritò ex blãda & fucata honorum ſpecie, animæ ſuæ ruinam & ſempiternum interitum pertimeſceret. Petere igitur atque orare, vt vel cœnobium aliquod ingredi, vel ſyluam aliquam inhabitare permitteret.

Petit à ſummo Pontifice ab Epiſcopatu abſolutionẽ, ſed nõ impetrat.

teret. His auditis, Pontifex conuocata Synodo, viri ſancti poſtulata exponit. Sed omnes vna voce reclamant, multis Scripturarum teſtimoniis confirmantes, indignum eſſe talem tantumque paſtorem oues ſibi creditas deferere velle. Quorum verbis ſe victum conſiderans; animum ad intermiſſa honoris munia obeunda triſtis reſumpſit: ſeque in viam tradens, cum ad caſtrum Magienſe veniſſet, fuit à cuſtodibus Grimoaldi interceptus, ibidemque volens nolens, tamdiu detentus, donec Bauariæ Dux abeundi poteſtatem ei faceret. Quæ vir Dei impedimenta viæ ſuæ diligenter pertractans, conſiderauit diuinæ virtutis gratiâ vacua non fuiſſe. Cum enim ad B. Valentini confeſſoris ſepulcrum orationis ergô ſe contuliſſet, cerneretque terram vniuerſam frugibus & ſyluis non minus ad Dei cultum quàm ornatum præclarè diſtinctam, cogitauit eo in loco ſecretum ſibi domicilium condere: ſi tolerabili aliquo precio eum ſibi comparare poſſet. Hæc cogitantem Grimoaldus Dux miſſis nunciis ſumma cum veneratione ad ſe deduci præcepit. Tum vir Dei parêre coactus, ad principem mœſtus perrexit. Sed vt palatio eius appropinquauit, dixit cuidam, qui principi à cubiculis erat, ſe nequaquam faciem illius videre velle, niſi laſciuam coniugem, quam ſibi poſt obitum fratris ſui Theodoaldi, viduam copulauerat, à ſe expelleret. Perculit ea viri Dei ſententia vtrumque grauiter; & cùm Grimoaldo ſalutarem timorem, tum Pilidrud (hoc namque illuſtri fœminæ nomen erat) acrem ſanè inuidiæ flammam ſubminiſtrauit: prorſus vt certa de nece viro ſancto inferenda conſilia captaret. At ille funeſtæ Herodiadis nihil vel minas vel inſidias veritus, perſtitit in ſententia, diebuſque quadraginta continuis, quibus illorum conſpectum auerſatus eſt, eos ad diuortium tam execrabilis coniugij monere iugiter non deſtitit,

Orat vir ſanctus ad S. Valentini ſepulchrum.

Grimoaldus duxit vxorem defuncti fratris ſui.

Hortatur eos conſtāter ad ſeparationem Corbinianus.

deſtitit. Tandem verò ad promiſſionem ſeparationis perduxit vtrumque; poſitoque ob oculos tremendo Dei iudicio, eò pœnitudinis ac doloris permouit, vt humi proſtrati ambo, extenſis ad pedes eius brachiis, profuſo lachrymarum imbre reatum ſuum agnoſcerent: vltroque pœnam, vt vocant, ſatisfactionis poſtularent. Quos vir Dei peramanter amplexans, blandis piiſque monitis in viam ſalutis æternæ deduxit, & ab omni delicto vehementer deterruit. Verùm cùm non longius (vt par erat) à ſe fœminam illam Grimoaldus ablegaſſet, reuerſus ad vomitum, vlciſcente numine, in ſe ſuoſque (vt infrà patet) Dei vindictam miſer expertus eſt. *Ecce inſigne exemplum pœnitentiæ.*

Porrò cùm anteà loci amænitate, tunc multò magis egregia vtriuſque pietate permotus fuit vir Dei, vt in Magienſi confinio cæleſte domicilium conſtrueret, & vniuerſam gentem illuſtriore æterni Dei cognitione inſtrueret. Itaque in loco, cui Camina nomen, inter duos riuulos Timonem & Finalem, ipſe Grimoaldus, agros, prata, & vineas cum parte Alpium emit viro Dei, à loci illius poſſeſſoribus; quæ Corbinianus Deo, & Eccleſiæ Virgini Matri in Caſtro Friſingenſi ſacræ conſecrauit; exſtructoque habitaculo, baſilicam ſub Valentini & Zenonis patrociniis ædificauit: totumque locum illum, pomiferis conſitum arboribus, cùm Dei cultoribus, tum ipſis in primis pauperibus reddidit ſanè vtiliſſimum. Tenuit deindè ibidem cathedram pontificalem Corbinianus, & rem Chriſtianam multiplicauit egregiè; tanto ipſius Grimoaldi gaudio, vt eum non modo tanquam amicum amaret, ſed etiam parentis inſtar coleret & obediret. *Eccleſia S. Mariæ Friſingæ quid dederit Dux Grimoaldus.* *S. Corbinianus Epiſcopus Friſingenſis, Primus.*

Quadam die cùm vir ſanctus vnà cum Principe cibum ſumpturus appoſitas dapes Cruce de more conſignaſſet, Grimoaldus dilecto ſibi cani panem per incuriam proiecit. Quod vt conſpe-

Digitized by Google

xit Corbinianus, indignatione commotus, tripodi calcem impegit, menſamque argenteis vaſculis refertam euertit; ſimul ex ſcamno proſiliens domo exiuit: dicens cum eo ſe vlterius panem ſumere non velle, qui cani eum proiicere veritus non eſſet. Ea res mulieris ſopitum iam antè furorem nouis inuidiæ facibus ſuccendit, inflammauitque adeò, vt principem inertiæ & ſtoliditatis arguere non dubitaret, ſi hominem illum non vni mortis ſupplicio obnoxium, continuò non plecteret. At princeps prudenti ſecum animo expendens non parui momenti rem eſſe, virum ſanctum & ſummum Dei amicum offenſum habere, ilicò cum primatibus palatio egreſſus viri Dei ſe veſtigiis proſtrauit, ſatisfactionem ſpondens, ſi oſculum pacis à beato antiſtite impetraret. Recepit eum tandem antiſtes, rediitque pariter ad menſam ſubuerſam; nihil non faciens, vt peccati horrorem principibus antè omnia ſalutarem incuteret.

En quanti olim etiam viri principes, ſacerdotum bonorũ amicitiam fecerint.

Porrò erat in vicino monte oratorium beati Stephani: in quo vir Dei Diuinas laudes perſoluere conſueuerat. Cùm autem miniſtri de aquarum penuria propter altitudinem montis (quòd eò eandem quotidie ferendo laſſarentur) murmurare cæpiſſent, vir ſanctus quodam die diluculò conſurgens, ſolus montis latera circumiens, in plaga meridiana ad orationem humi ſe proſtrauit. Qua completa, baculum quo ſuſtentabatur in terram defixit. Cumque paululùm perfodiſſet, tanta mox ex eodem foramine aquarum emanauit abundantia, vt ad totius oratorij miniſterium ſufficeret: inſuper & vſque ad montis imam crepidinem deflueret. Qui fons vſque in præſens perdurans, intuentium oculis veritati teſtimonium perhibet.

Precib. limpidiſſimum fontem excitat.

Cum die quodam veſpertina hora ad eccleſiã beatæ Virginis properaret, eccè mulier quædam ruſtica,

ruſtica, maleficij ſuſpicione laborans, ei obuiam perrexit, carnibus delicatis, grato vt ſperabat antiſtiti munere, onuſta. Qua viſa, vir Dei ex baiulis inquirere, quinam eſſet illius aduentus. Ad hæc mulier gloriabunda reſpondit, ſe quandam principis ſobolem dæmonum illuſionibus in iuuentute circumuentam, ſuo carmine ſuiſque artibus ad ſalutem perduxiſſe, indeque xenia illa conſecutam antiſtiti ſuo impartire velle. Quibus auditis, vir Dei vehementer expauit, ac protinùs ex equo deſiliens, magam illam propriis manibus grauiter cæcidit, & xenia ad portam ciuitatis pauperibus diſtribui curauit. Socia verò antiqui ſerpentis ſparſis crinibus, cruēta facie principis ſe obtulit conſpectui. Quam ita flentem inceſta vxor conſpiciens, diabolico furore mirabiliter incenſa, vix ſibi à manibus epiſcopo inferendis temperare poterat: ſed principis vindictam verita, in præſens quidem ſibi temperauit; Nino tamen, qui ei à ſecretis erat, occultè præcepit, vt quouis modo recedentem ab ea villa antiſtitem interimeret. Sed antiſtes cum inſidiæ mulieris ei innotuiſſent, maturè percuſſoris manus declinauit: & Grimoaldo imminentem ei interitum prophetico ſpiritu ſignificauit. At princeps, cognitis inſidiis, vehementer indoluit, nullumq; non mouit lapidem, vt vir Dei ad regiam rediret. At ille, Iezabelis peſſimæ mulieris inſidias, & declinandas, & breui diuina vindicta terminandas, reſpondit. Nec irritum fuit vaticinium.

En quàm execratur artem magicam.

Necem ſibi ſtructam euadit.

Nam primò filius eius, quem nefando carmine mulier nefanda incātauerat, rebus exceſſit humanis; eoque mortuo, Grimoaldus ab inſidiatoribus interfectus eſt. Ninus verò, qui necem epiſcopo machinatus erat, cum ventrem purgaturus ſeceſſit, lancea percuſſus interijt. Poſtremò & ipſa Pilidrud Carolum Martellum in Gal-

Grimoaldus miſerè interficitur.

lias ſequens, ab ipſo repudiata, propriiſque exuta ſubſtantiis, in extrema rerum omnium inopia & ignominia vitam finiuit, natique illius ad vnum omnes regno priuati, multo cum dedecore vitæ terminum clauſerunt. Cæterùm ſanctus antiſtes in Dei laudibus ſtrenuè perſiſtens, ab Hucberto, qui deindè ad regni iſtius gubernacula ſucceſſit, ſummo cum honore reuocatus fuit.

Hucbertus Grimoaldi ſucceſſor, Corbinianũ veneretur.

Porrò vt inſtante vitæ termino ſibi migrandũ cognouit, balneo ſe abluit; capillos totondit, caput barbamque raſit: ac veſtibus denique ſacris indutus, oblato ſacrificio, viaticum propriis manibus recepit. Quo ritè confirmatus, & domum regreſſus, omnis planè doloris expers, poſtquàm ſe ſemel iterumque Crucis ſigno muniiſſet, beatum Deo ſpiritum tradidit. Et quidem tunc fuit eius corpus in Eccleſia Dei genitricis à miniſtris ſepultum. Sed mox pluuia atque procella continuis triginta diebus totidemq; noctibus eſt ſubſecuta, donec beati viri corpus indè Magias quẽadmodum in vltima voluntate cauerat, trãsferretur. Itaque triceſimo obitûs ſui die de humo eleuatus, integra adeò & viuida forma inuentus eſt, vt cuncti eum ſpiritum ducere exiſtimarent. Cùm verò corpus eius plauſtro impoſitum ſummo cum honore & feſtiuo cantu Magias veheretur, accidit vt duæ puellæ in via fortè conſiſtentes ſermones inter ſe varios conferrent. Viſo autem antiſtitis funere, earum altera nefando ſermone, ab inſita linguæ petulantia, non eſt verita dicere, ſe ſuæ laſciuiæ atque immunditiæ epiſcopum ſocium habuiſſe. Protulit illa verba improuidè quidem, magis vt ſociam deluderet, quàm antiſtitem eius criminis ex animo accuſare vellet; & ecce ſtatim diuina vindictâ, ſuum ipſa femur dexterum incuruatum ac planè rigidum ſenſit; prorsùs vt reliquo vitæ tempore claudicantem greſſum binis firmare baculis cogeretur.

Vt ad obitũ ſe præparârit vir ſanctus.

Eleuatio corporis eius poſt 30. dies incorrupti inuenti.

Quedã ob laſciuũ ſermonem diuinitùs caſtigatur.

Eadem

Eadem etiam in translatione binis vicibus calidus de naribus viri ſancti guttatim fluxit ſanguis: ac aliis inſuper in itinere miraculis à Deo illuſtratus, tandem honorificè in Eccleſia Valentini ab eo conſtructa conditus eſt. Vbi ad illud vſque tempus quieuit, quo ab Aribone tertio eius, in ſede pontificali, ſucceſſore, generali Synodo congregata, ac triduano ieiunio peracto, non ſine reuelatione, ex Magienſi ciuitate, Friſingam tranſlatum, eximiis in itinere miraculis clarum in Eccleſia Virginis Matris, vbi primò ſepultus fuerat, reconditum fuit; ad gloriam nominis Chriſti ſempiternam, omniumque credentium conſolationem: quibus illic ſanitates iugiter conferuntur.

Calidus ſanguis fluit de naribus diu defuncti.

Locus ſepulturæ eius miraculis clarus.

INSIGNE MARTYRIVM SS. Dorothei, Petri ac Sociorum, Nobilium ac Aulicorum: Ex libro 8. Hiſtoriæ Eccleſiaſti. Euſebij Cæſarienſis. Coronati ſunt anno Chriſti Domini 302. Dioclet. & Maximani. Impp. 19. Marcelli Papæ 6.

C.Barō.Tō. 2. Annal.

EODEM quidem tempore, cùm ſalutaris paſſionis Dominicæ feſtum iam pro foribus eſſet, omnibus in locis palàm per literas edictum fuit, vt deiectis ſolotenùs eccleſiis, ſcripturæ igne abſumerentur, & qui honores adepti fuiſſent, omnibus ornamentis turpiter ſpoliarentur; & priuati, ſi modò in profeſſione Chriſtiana perſtarent, libertate penitùs priuarentur. Ac primùm edictum contra eos editum, tale fuit. Non longo tempore pòſt, aliis literis mandatum eſt, vt omnes eccleſiarum præſides, vbicunque gentium, primùm coniicerentur in vincula: deindè omnibus adhibitis machinis, idolis victimas immolare cogerentur.

9. Septēbr.

Impium decretū Imp. cōtra Chriſtianos.

Item aliud contra Epiſcopos.

Simulatque edictum contra Eccleſias Chriſti editum, in Nicomedia propoſitum erat, vir quidam non obſcurus & ignobilis, ſed, vt hominum fert opinio, longè illuſtriſſimus, incredibili amore erga Deum & ardenti fide incitatus, ocyùs prodit in medium, & illud in aperto & publico affixum, tanquam profanum & maximè impium, manu auellens dilacerat; idque, cum duo ex Imperatoribus in ciuitate adeſſent: quorum alter ætate præ cæteris prouecta, primum Imperij gradum, alter quartum ab eo obtinuit. Atque iſte primus martyrum, qui tum occubuerunt; ad hūc modum eximiè nobilitatus, taliaq; cruciamēta perpeſſus; qualia erat veriſimile eū, qui fuiſſet in eiuſmodi facinore depræhenſus, ſubiturum, tum conſtanti & virili animo, tum pacato & tranquillo, ad extremum vſque ſpiritum conſtitit.

Ecce pium zelū Chriſtiani cuiuſdā, nomine Ioannis.

Ex omnibus porrò, qui vnquam vel apud Græcos, vel apud Barbaros propter animi magnitudinem illuſtres, & hominum ſermone celebrati ſunt, nullus cum diuinis & eximijs noſtri temporis martyribus Dorotheo & ſuis ſodalibus, Imperatorum miniſtris, comparari poteſt. Qui quidem cùm ſummum honorem apud dominos adepti fuiſſent, & amore eſſent apud illos liberis proprijs & ingenuis non inferiores, probra & afflictationes pro pietate corporibus impoſitas, noua & multiplicia mortis genera contra ipſos excogitata, ſplendidiores reuerà exiſtimârunt diuitias, quàm gloriam, quàm delicias, quibus hominum vita ſolet diffluere. Mortem igitur vnius ex illorum numero, qualis fuerit, commemorare placet, eamque lectoribus ſpectandam relinquere: vt indè, quæ reliquis etiam eius ſodalibus contigerint, animaduerti poſſit.

Eximia virtus S. Dorothei: at Sociorum.

Quidam illorum in ciuitate ſuprà commemorata coram Imperatoribus, quos diximus, in mediū adducitur. Qui cùm iuſſus idolis immolare,

omninò

Digitized by Google

omninò recuſaret, mandarunt nudum in ſublime tolli, ac flagellis eouſque toto corpore dilaniari, quoad ſupplicio euictus, etiam animo inuito, quod erat imperatum, præſtaret. Sed vbi iſta perpeſſus, conſtans & immutabilis perſiſteret, de reliquo oſſibus eius iam carne denudatis, acetum ſale permiſtum, in corporis membra cruciatu attenuata, & propè contabefacta, infuderunt. Atque vt iſtos dolores protriuerat, & veluti pedibus conculcarat, indè craticula & ignis in medium trahuntur, & reliquiæ eius corporis, tanquam carnes ad comedendum paratæ, ignis incendio non raptim (vt breui è vita decedens, omni dolore liberaretur) ſed paulatim abſumptæ fuerunt. Neque qui eum impoſuerant in rogum, etiam poſt tot tamque grauia cruciamenta ei vllum reſpirandi locum dare in animo habebant, niſi prius ipſorum imperata facturum annueret. Sed ille propoſito ſuo mordicùs adhæreſcens, victor in tormentis animam efflauit. Tale vnius regiorum famulorum martyrium extitit: appellatione ſua (Petrus enim nominatus fuit) reuerà dignum. Ceterùm Dorotheus, Gorgonius, alijque non pauci ex Imperatoris familia, atrociſſimis cruciatuum pariter generibus excarnificati, vitaque ſpoliati, diuinæ victoriæ, inuicti Chriſti athletæ, præmia reportarunt. Porrò plura de his martyribus lector inueniet in hiſtoria Iudes & Domnæ 27. Decembr.

Horrendi cruciatus Petri martyris.

Expirat in cruciatibus Petrus.

VITA

C. Baron. Tom.8.Annal. & in Not.Martyr. Romani.

VITA S. AVDOMARI, EPISCOPI Morinenſis: Ex ea quæ eſt apud V.P. Laur. Sur. Claruit in Epiſcopatu (vt patet infrà) ſub Dagoberto Francorum Rege, eius nominis primo; qui regnauit Anno Domini 644. &c.

9. Septem.

Patria & parentes S. Audomari.

BEatus Audomarus antiſtes, nobilibus & ſecundùm ſeculi dignitatem inclytis, atque in fide catholica eruditis, ortus parentibus, haud ita procul à Coſtantia, eo loco, qui Aurea Vallis nuncupatur, vitæ initium auſpicatus eſt. Pater eius Friulphus, inter ſuos clarus, mater Domita, æquè nobilis fœmina, cum in ſe cuncta pietatis ornamenta à teneris egregiè tutati fuiſſent, tum eadem omni ſtudio atque diligentia Audomaro puero vnà cum lacte inſtillare non deſtiterunt. Erat enim vnicus illis filius tenerè admodum, vt fieri ſolet, dilectus. Igitur cùm optimæ indolis puer, & naturæ adiumentis & parentum diſciplinis, adulta iam ætate raram quandam & pietatis & eruditionis in ſe ſpeciem exprimeret, defuncta tandem Domita matre, ipſe ſoli Chriſto deinceps ſeruiturus, haud difficulter parentem ad idem ſuaue iugum propriis humeris imponendum permouit.

Matth. 19.

S. Audomarus vnà cũ parente monaſteriũ ingreditur.

S. Euſtachij vita habetur 29. Mart.

Ambo igitur, & Friulphus parens, & Audomarus adoleſcens, calore diuini amoris mirabiliter incenſi, illud Saluatoris; *Vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus: & veni, ſequere me*, alacri ſanè mente adimplentes, ad Chriſti militum illic celeberrimum ſeſe contulêre monaſterium, quod Luxouium vocant; à B. Columbano in Burgundionum regione quondam exſtructum. Præerat tunc illi cœnobio beatus Euſtachius egregia ſanctitate vir; qui vtrumque peramanter amplexans, optimis ſanctiſſimiſque monaſticæ diſciplinæ inſtitutis informauit: prorſus vt nihil iis in

ſancta

ſancta illa congregatione ornatius, nihil caſtius, nihil in Dei obſequio feruentius eſſet.

Præcipuus tamen maximarum virtutum ſplẽdor in Audomaro relucebat; adeò vt fama eius longè lateque diffuſa ad Dagoberti quoq; Francorum Regis notitiam perueniret; qui nullo modo tam præclarum lumen in angulo latere eſt paſſus: ſed ad Taruanenſis vrbis populum, Achario Nouiomenſi antiſtite hoc ipſum obnixè & inſtanter poſtulante, inſtituendum gubernandumque euocauit. Non potuit ille Regis non parere voluntati; qui hoc vnum die nocteq; precibus & lachrymis apud Dominum agebat, vt populi peccatorum ſordibus fœdati, & in dæmonis ſeruitutem ſua ipſorum voluntate redacti, Chriſti gratia mundarentur, veramque libertatem, quæ in obſeruatione Chriſtianæ diſciplinæ ſita eſt, conſequerentur. Itaq; Audomarus ad Taruanenſem aliàs Mozinenſem cathedram cum auctoritate prouectus, diuini verbi ſemina in credentium pectora deiicere, animarum & corporum languores ſanare, captiuos & vinctos redimere, viduarum ac inopum maximè curam gerere, plebẽ ſibi commiſſam ad æternæ vitæ paſcua inuitare; ac poſtremo inuicta animi virtute immenſos labores deuorare: quò gentem horrendis ignorantiæ tenebris occæcatam, Euangelicæ veritatis lumine colluſtraret.

Euocatur à Dagoberto Francorum Rege.

Audomarus fit Epiſcopus.

Quanquàm enim longè antè eius aduentum plebs Taruanenſis à beatiſſimi martyris Dionyſij ſociis Fuſciano & Victorico verbum Dei accepiſſet, mox tamen à martyrio eorum ad dæmonum cultum relapſa fuerat: & idola ſacrilega gens denuò erexerat. Ea verò diuinus Audomarus denuò euertere, & igni obiicere, ſacrilegoque cultu ab vrbe funditùs exturbato, populum ad ſalutaria Chriſti dogmata opportunè importunè inuitare. Nec defuit prædicationi eius diuina virtus; quæ

Taruanẽſes populi Euãgelium primò accepêre à Fuſciano & Victorico.

quæ & miraculorum gratia, & occulta quadam Numinis vi gentis perfidiam expugnabat. Puer quidam contra viri ſancti iuſſum nauiculæ luſitabundus ſe crediderat. Et eccè ludentem illum in ripa fluminis, vehemens ab improuiſo ventus per vaſtum pelagus, tumeſcentibus haud ſemel in apertam nauiculæ perniciem vndis, ad Saxônum vſque regionem abripuit. Ibi verò conſiſtẽs, non minori ſe periculo, ob infeſta latrociniis loca, expoſitum cernebat, quàm in vaſto gurgite perpeſſus fuerat. Itaque miſer mortis vndique anxietate circumuentus, B. Audomari confiſus meritis, denuò ſe vndis ſæuientibus permittere potius, quàm præda raptorum fieri decreuit. Et eccè, benigniſſima Chriſti miſericordia & Beati Audomari meritis adiutus, nauicula, remis, veliſque planè deſtituta, proſpero curſu pelagus emetitur: donec ad eum rediret portum, vndè eum valida venti vis extruſerat; vbi Elna fluuiolus in mare euoluitur. Eſt & aliud miraculum quo Dominus, quantis eſſet ornatus meritis antiſtes, teſtatum facere voluit. Cùm aliquandò propinqua vrbi diœceſis ſuæ loca peragraret, circa horam diei ſextam, ſub patulæ arboris tegmine dedit ſe ſopori, haud procul à villa, quæ Iormacus dicitur. Indè poſt breuem quietem ſurgens, iubet ex ligno, Crucis fieri effigiem, eamque ſub eadem arbore defigi. Proxima nocte eodem in loco tam ingens lucis refulſit ſplendor, vt populus admiratione defixus, locum illum venerabundus accederet, & vota preceſque cum lachrymis Deo nũcuparet. Ibi tũc multò clariùs, & Crucis virtus & Audomari ſanctitas cunctis innotuit; cùm ægri debileſq; optata protinus ſalute potirẽtur. Idem ille locus, etiamnum religioni conſecratus, eadem virtute præditus eſſe perhibetur.

Ingens miraculum.

Item aliud in loco vbi effigiẽ Crucis iuſſerat vir ſanctus fieri.

Hæc aliaque, quæ literis mandata nõ ſunt, virtutis indicia exhibente Audomaro, venêre ad

eum

cum viri tres ex Conſtantienſi territorio, Mummolinus, Bertramnus & Bertinus, eruditione non minùs quàm pietate ornati; qui cum ſe & Euangelicæ prædicationis & aliorum laborum omnium ſocios ſanè præberent fideliſſimos, accidit, vt Adroaldus quidam rebus locuples, ſtemmateque mundanæ nobilitatis clarus, ab infelici dæmonum cultu ad Chriſti ſacra tranſiret: omneſque ſuas facultates, diuini amoris ſtudio inflammatus, & villam Sithiu ſancto Audomaro tranſcriberet; qui protinùs ad rem Chriſtianam magis magiſq; multiplicandam, magnificum in ea templum Virgini Matri ſacrum exſtruxit.

Mummolinus, Bertrã nus & S. Bertinus S. Audomari diſcipuli.

S. Bertini vita habetur 5. Septemb.

Adroaldũ virum nobilem conuertit S. Audomarus.

Eo ad culmen breui perducto, & Sanctorum reliquiis aliiſq; pietatis adminiculis & ornamentis præclarè inſtructo, multò adhuc alacriùs ardentiuſque in opus incubuit Euangelij: donec omni illa circà regione ſub legis Euangelicæ iugo miſſa, fides intemerata ſceptrum ſibi vendicaret. Porrò ſanctus deuexa tum ætate vir, vtroq; oculorum orbatus eſt lumine; credo vt pia mente clarius illam ſempiternæ lucis arcem perluſtraret, ad quam breui angelico miniſterio aſſumendus erat. Fælix profectò ea corporeæ lucis amiſſio, quæ menti cæleſtis luminis adfert copiam maiorem, quo Chriſtus Ieſus conſpicitur, & cæli oſtia reſerantur.

S. Audomarus fit cæcus.

Poſtquàm verò Morinenſis ſiue Taruanenſis cathedra 30. annorum ſpatio, tanto eſſet potita præſule, columna illa Dei corporeis deſtituta viribus, acri cępit febri pulſari, concuti, atq; diſcruciari. Sub mortem autem ad limina Eccleſiæ debilis progreditur; ibidem poſt vota preceſq; Deo cum lachrymis oblatas, ſacroſancto corporis & ſanguinis Chriſti ſacramento, abituræ animæ diuinum præbet viaticum. Poſt quæ rurſum lecto domi excipitur; ac paulò poſt ruptis mortalitatis vinculis, ad ęternitatis gloriam in cęlos ab angelis

Vt ad mortem ſe præparârit.

Feliciſſimus obitus eius. gelis transfertur. In eius verò egreſſu, tanta illic extitit odoris fragrantia, vt omnia aromata, omnes balſami & thuris odores vinceret.

Sepelitur in monaſterio Sithienſi à S.Bertino: & coruſcat miraculis. Non latebant hæc beatum Bertinum; ſed de iis diuinitùs edoctus, abſque mora in ædes, vbi funus iacebat, diſcipulorum caterua ſtipatus, venit; corpuſque illud nulla vnquam libidine pollutum, ſecum quo par erat honore ad monaſterium perpetuæ Virginis abſportauit: atque in monumento condidit. Vbi ſacræ eius exuuiæ, multis & præclaris corruſcant miraculis.

Haud multò pòſt à die obitûs eius duo inter ſe caſu conuenêre; quorum alter vafro & verſuto ingenio, alterum antiqui ſæculi virum argenti ſolidum mutuò rogauit: ſpondens ad certum diem bona fide ſe reſtituturũ. Elapſo die, commonefacit hominem debiti. Negat ille debitum, & ſtomachans grauiter cum viro bono de iniuria expoſtulat. Reſpondet alter: Eamus ad venerandum patris Audomari ſepulcrum, & ſiquidem iuramẽto confirmare non dubitaueris, quod nequiter fingis, eris à ſolidi perſolutione immunis. Eunt pariter ad ſacrum corpus, ſed antè quàm eò ventum eſſet, creditor ſubſiſtens; Quid, inquit, quieſcentis patris turbabimus loculum? Deus iuſtus iudex vbique eſt, nec virtus Audomari intrà ſepulcrum incluſa eſt. Hoc ergo in loco ſancti patris numen teſtificare, & mihi erit ſatisfactum. Ille miſer ſemper æſtuantis auaritiæ cœcatus libidine, verſo ad ſacrum templum vultu, & ſublatis ad cælum manibus, dum vult commotis labris periurio ſe obſtringere, confeſtim corruit, & ad extrema perducitur. Oculi crepantes ſuis mouentur locis; nerui membrorum omnium ſoluuntur: ſpiritus per immenſos extortus cruciatus, tertio die è corpore excedit. Quidam ob perpetrata facinora, ferrea vinctus catena, maniciſque conſtrictus ferreis, cùm ad ſupplicium iuxtà beati Audomari

Cauendum nobis eſt, nè vnquam factum hoc imitemur. Is enim qui iuramentum poſtulauit, grauius deliquit, quã is qui periurium fecit: Nã & alterius & ſuã animã occidit. Habes euidens exẽ-

mari fores traheretur, miſer ſancti viri patrocinium tacitus implorauit, omnemque melioris vitæ frugem promiſit, ſi præſens mortis periculum euaderet. Res ſanè admiratione digna. Mox vinculis ad pedes defluentibus, liber ipſe celeri curſu ad ſancti viri tumulum ſe recepit, ibidemque fuſo lachrymarum imbre, ſuos tortores miraculi magnitudine retrocedere compulit. Pauca hæc de multis libamus obiter; nè, ſi cuncta, quibus & in vita & poſt mortem claruit miraculis referre velimus, infinitam propè congeriem adferamus.

plum apud S. Auguſtinum, Serm. qui eſt de S. Ioh. Baptiſtæ decollatione.

Vinctus, implorato S. Audomari patrocinio, diuinitùs ſoluitur. *In viuis & poſt mortem celeberrimus miraculis. S. Audomarus.*

PASSIO SS. EPISCOPORVM NEmeſiani, Datiui, Felicis, ac ſociorum: Ex Epiſtola B. Cypriani antiſtitis Carthaginenſis, ad eoſdem data, anno a Salutis 260. Sixti Papæ 1. Valer. & Gal. Imp. 6. qua eos ad metalla damnatos ſtuduit conſolari.

C. Barõ. Tõ. 2. Annal. Itẽ. In Not. Martyrol. Romani.

GLoria quidem veſtra poſcebat beatiſſimi fratres, vt ad conſpectum atque complexum veſtrum venire ipſe deberem, niſi me quoque ob confeſſionem nominis relegatum, præfiniti loci termini coërcerent. Sed quomodò poſſum, repræſento me vobis, & ad vos etiamſi corpore & greſſu venire non datur, dilectione tamen & ſpiritu venio, exprimens literis animum meum, quo in iſtis virtutibus & laudibus veſtris lætus exulto: *a.* participem me computans vobis, etſi non paſſione corporis, conſortio charitatis. An ego poſſim tacere, & vocem meam ſilentio premere,

Alius fuit Nemeſianus in Africa, martyrij gloria clariſſimus qui puer ſubijt martyriũ: de quo Auguſt. Serm. de Diuerſ. 39. cap. 3.

10. Septem. S. Cyprian. exul propter Chriſtum.

a. Hæc idcircò Cyprianus: quod etſi ipſe quoque relegatus fuiſſet, non tamen ſicut illi fuſtibus verberatus, & metalli pœna probatus eſſet.

Digitized by Google

mere, cùm de chariſſimis meis tam multa & glorioſa cognoſcam, quibus vos diuina dignatio honorauit? vt ex vobis pars iam martyrij ſui conſummatione præceſſerit, meritorum ſuorum coronam de Domino receptura? pars adhuc in carcerum clauſtris ſiuè in metallis & vinculis demoretur? exhibens per ipſas ſuppliciorum moras, corroborandis fratribus & armandis maiora documenta? ad meritorum titulos ampliores tormentorum tarditate proficiēs? habitura tot mercedes in cæleſtibus præmiis, quot nunc dies numerantur in pœnis? Quę quidem vobis, fortiſſimi ac beatiſſimi fratres, pro merito religionis ac fidei veſtræ accidiſſe non miror, vt vos ſic Dominus ad gloriarum ſublime faſtigium clarificationis ſuæ honore prouexerit, qui ſemper in Eccleſia eius cuſtodito fidei tenore viguiſtis, conſeruantes firmiter Dominica mandata, in ſimplicitate innocentiam, in charitate concordiam, modeſtiam in humilitate, diligentiam in adminiſtratione, vigilantiam in adiuuandis laborantibus, miſericordiam in fouendis pauperibus, in defendenda veritate conſtantiam, in diſciplinæ ſeueritate cenſuram.

Nota qui mores prouehant ad martyrij gloriam.

Ac nè aliquid ad exemplum bonorum factorum deeſſet in vobis, etiam nunc in confeſſione vocis & paſſione corporis, fratrum mentes ad diuina martyria prouocatis; duces vos exhibendo virtutis: vt dū grex paſtores ſuos ſequitur, & quod fieri à præpoſitis cernit imitatur, parib. obſequiorum meritis à Domino coronetur. Quòd autem fuſtibus cæſi priùs grauiter & afflicti, per eiuſmodi pœnas initiâſtis confeſſionis veſtræ religioſa primordia, execranda nobis iſta res non eſt. Neque enim ad fuſtes Chriſtianum corpus expauit, cuius eſt ſpes omnis in ligno. Quid verò mirum ſi vaſa aurea & argentea in metallum, id eſt, auri & argenti domicilium dati eſtis, niſi quod nūc metallorum

Sancti martyres fuſtibus caſi.

Dānati ad metalla.

tallorum natura conuerſa eſt, locaque, quæ aurũ & argentum dare antè conſueuerãt, accipere cœperunt? Impoſuerunt quoque compedes pedibus veſtris, & membra felicia ac Dei templa infamibus vinculis ligauerunt; quaſi cum corpore ligetur & ſpiritus: aut aurum veſtrum ferri contagione maculetur. Dicatis Deo hominibus; & fidem ſuam religioſa virtute teſtantibus; ornamenta ſunt iſta, non vincula: nec Chriſtianorum pedes ad infamiam copulant, ſed clarificant ad coronã. O pedes feliciter vincti, qui non à fabro, ſed à Domino reſoluuntur. O pedes feliciter vincti, qui itinere ſalutari ad paradiſum diriguntur. O pedes in ſeculo ad præſens ligati; vt ſint ſemper apud Dominum liberi. O pedes compedibus & tranſuerſariis interim cunctabundi, ſed celeriter ad Chriſtum glorioſo itinere curſuri. Quantùm vult hîc vel inuida crudelitas, vel maligna, nexibus vos ſuis, & vinculis teneat: citò à terris & pœnis iſtis ad cœlorum regna venietis. Non fouetur in metallis lecto & culcitris corpus; ſed refrigerio & ſolatio Chriſti fouetur. Humi iacent feſſa laboribus viſcera: ſed pœna non eſt, cùm Chriſto iacere. Squalent ſine balneis membra, ſitu & ſorde deformia: ſed ſpiritaliter intùs abluitur, quod foris carnaliter ſordidatur. Panis illic exiguus: at non in ſolo pane viuit homo, ſed in ſermone Dei. Veſtis algẽtibus deeſt: ſed qui Chriſtum induit, & veſtitus abundanter & cultus eſt. Semitonſi capitis capillus horreſcit: ſed cùm ſit caput viri Chriſtus, qualecunque illud caput deceat neceſſe eſt, quod ob Domini nomen inſigne eſt. Omnis iſta deformitas, deteſtabilis & tetra gentilibus; quali ſplendore penſabitur? Secularis hæc & breuis pœna, quàm clari & æterni honoris mercede mutabitur, cum ſecundùm beati Apoſtoli vocem transformauerit Dominus corpus humilitatis noſtræ, conformatum corpori claritatis ſuæ?

Vincti compedibus.

Deuter. 8.

2. Corin. 11.

Philip. 3.

Nota de Miſſæ ſacrificio. Sed nec in illo, fratres dilectiſſimi, aliqua poteſt aut religionis, aut fidei iactura ſentiri, quòd illic nunc ſacerdotibus Dei facultas nō datur offerēdi & celebrandi ſacrificia diuina. Celebratis, imò offertis ſacrificium Deo & pretioſum pariter & glorioſum, & plurimum vobis ad retributionem præmiorum cæleſtium profuturum; cùm ſcriptura diuina loquatur & dicat: *Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus; cor contritum & humiliatum Deus non deſpicit.* *Pſalm. 50.* Hoc vos ſacrificium Deo offertis; hoc ſacrificium ſinè intermiſſione die ac nocte celebratis; hoſtiæ facti Deo, & vosmetipſos ſanctas & immaculatas victimas exhibentes: *Rom. 12.* ſicut Apoſtolus adhortatur & dicit: *Oro ergò vos fratres, per miſericordiam Dei, vt conſtituatis corpora veſtra hoſtiam viuam; ſanctam, placentem Deo: nec configuremini ſeculò huic; ſed transformamini renouatione ſenſûs, ad probandum quæ ſit voluntas Dei bona, & placens, & perfecta.* Hoc eſt enim, quod præcipuè Deo placeat; hoc eſt, in quo maioribus meritis ad promerendam voluntatem Dei, opera noſtra proueniant; hoc eſt, *Merita operum.* quod ſolùm Domino de beneficiis eius grandibus & ſalutaribus, fidei ac deuotionis noſtræ obſequia retribuant: prædicante in Pſalmis & conteſtante Spiritu ſancto. *Quid retribuam,* inquit, *Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? Calicem ſalutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo. Precioſa in conſpectu Domini mors ſanctorum eius.* *Pſalm. 115.* Quis non libenter & promptè calicem ſalutis accipiat; quis non appetat, gaudibundus & lætus, in quo aliquid & ipſe Domino ſuo retribuat? quis non precioſam in conſpectu Domini mortem fortiter & conſtanter excipiat, placiturus eius oculis, qui nos in congreſſione nominis ſui deſuper ſpectans, volentes comprobat, adiuuat dimicantes, vincentes coronat; re-

tribu-

Digitized by Google

tributione bonitatis ac pietatis paternæ, remunerans in nobis, quidquid ipſe præſtitit & honorans quod ipſe perfecit? Ipſius enim eſſe, quòd vincimus & quòd ad maximi certaminis palmam ſubacto aduerſario peruenimus, declarat & docet Dominus in Euangelio ſuo dicens; *Cùm autem vòs tradiderint, nolite cogitare quomodò, aut quid loquamini: Dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Non enim vos eſtis qui loquimini: ſed ſpiritus patris veſtri, qui loquitur in vobis.* Et iterum; *Ponite in cordibus veſtris non præmeditari excuſare. Ego enim dabo vobis os & ſapientiam, cui non poterunt reſiſtere aduerſarij veſtri.* In quo quidem & credentium magna fiducia eſt, & culpa grauiſſima perfidorum, non credere ei, qui ſe opem ſuam daturum confitentibus pollicetur: nec rurſus eundem timere, qui æternam pœnam negantibus comminatur. *Matth. 10.* *Luc. 21.*

Quæ vos omnia, fortiſſimi ac fideliſſimi milites Chriſti, inſinuâſtis fratribus noſtris; implentes factis, quod verbis antè docuiſtis; futuri maximi in regno cælorum, pollicente Domino & dicente; *Qui fecerit, & docuerit, maximus vocabitur in regno cælorum.* Denique exemplum veſtrum ſecuta multiplex plebis portio, confeſſa eſt vobiſcum pariter, & pariter coronata eſt; connexa vobis vinculo fortiſſimæ charitatis, & à præpoſitis ſuis nec carcere, nec metallo ſeparata. Cuius numero nec virgines deſunt; quibus ad ſexagenarium fructum centenus acceſſit; quaſque ad cæleſtem coronam gloria geminata prouexit. In pueris quoque virtus maior ætate, annos ſuos confeſſionis laude tranſcendit; vt martyrij veſtri beatum gregem & ſexus & ætas omnis ornaret. Qui nunc vobis; dilectiſſimi fratres; conſcientiæ victricis vigor? quæ ſublimitas animi? quæ in ſenſu exultantia? qui triumphus in pectore? vnumquemque veſtrum ſtare ad promiſſum Dei præmium? *Matth. 5.* *Multi martyres promiſcui ſexûs & ætatis.*

Digitized by Google

nium? de iudicij die eſſe ſecurum? ambulare in metallo, captiuo quidem corpore, ſed corde regnante? ſcire Chriſtum ſecum eſſe præſentem, gaudentem tolerantia ſeruorum ſuorum, per veſtigia & vias ſuas ad regna æterna gradientium? Expectatis quotidie læti profectionis veſtræ ſalutarem diem, & iam iamque de ſeculo receſſuri, ad martyrum munera & domicilia diuina properatis; poſt has mundi tenebras viſuri candidiſſimam lucem, & accepturi maiorem paſſionibus omnibus & conflictationibus claritatem; Apoſtolo conteſtante & dicente; *Non ſunt condignæ paſſiones huius temporis, ad ſuperuenturam claritatem quæ reuelabitur in nobis.* Planè quia nunc vobis in precibus efficacior ſermo eſt, & ad impetrandum quod in preſſuris petitur, facilior oratio eſt, Petite impenſius & rogate, vt confeſſionem omnium noſtrum dignatio diuina conſummet; & de iſtis tenebris & laqueis mundi nos quoque vobiſcum integros & glorioſos Deus liberet, vt qui hîc charitatis & pacis vinculo copulati, contra hæreticorum iniurias & preſſuras gentilium ſimul ſtetimus, pariter in regnis cœleſtibus gaudeamus. Hactenus ex Epiſtola Cypriani.

Rom. 8.

Cæterùm omnes ſanctiſſimi illi ac præclariſſimi Chriſti confeſſores, in loco in quem deportati fuêre, dicto Metallum Siguenſe, aliter Sigenſe, apud Sigam ciuitatem Mauritaniæ Tinginatæ, ex aduerſo Malachæ in Hiſpania ſitæ, conſummantes agonem ſuum, de longo exantlato martyrio, parem martyribus coronam retulerunt; quos omnes anniuerſaria commemoratione Dei eccleſia antiquitùs venerata eſt quarto Idus Septembris.

Pari Martyrij gloria coronantur.

MARTI-

MARTYRIVM SANCTARVM VIRginum ſororum, Menodoræ, Metrodoræ, & Nymphodoræ: Ex eo quod eſt per Metaphraſt. Coronatæ ſunt circà Annum Domini 311. ſub Galerio Maximiano Imp.

C. Barõ. Tõ. 3. Annal.

TRes virgines ſorores, Menodora, Nymphodora & Metrodora, è Bithynia oriundæ, multis & animi & corporis dotibus egregiè ornatæ, ac liberaliter à teneris educatæ, cùm adulta paulatim ætate decor & forma cunctis & admirationi & amori eſſet, ſtatuerunt pari voluntate & vnanimi conſenſu, relicta hominum frequentia, in ſacrã aliquam ſolitudinem ſecedere: nè corporea ſpecies ſanè eximia aliis laqueos ad ruinam tenderet. Itaq; patria Chriſti amore libenter relicta, quendam ad tumulum haud procul à Pythiis thermis venerunt; vbi ſeſe ſuaq; Deo conſecrantes, breui tantis euaſêre virtutibus claræ, vt morbi quilibet & infeſta hominibus dæmonia earum precibus cederẽt, vt ſanctitatem earum nequiſſimi ſpiritus longè lateque diuulgarent. Hinc cum maxima hominum multitudo ad eas conflueret, earumque virtutes fama omni ſuperiores eſſe prædicarent, Fronto quidam, cui regionis illius adminiſtratio commiſſa erat, à maligno dæmone concitatus, miſſis ilicò miniſtris ſuis, virgines adduci præcepit.

10. Septẽb. Patria SS. Virginum. Eximia earum pulchritudo. Fugiunt hominum cõſuetudinẽ: & clarent miraculis.

Nec mora; Sorores liberali ſpecie, conſpectui Iudicis oblatæ, morum grauitate & vultûs modeſtia haud parua cũ admiratione affecerunt: prorſus vt aliquamdiu morum & verborum liberalitatem ſilentio admiratus, duriuſculè quidquam effari erubeſceret. Tandem verò mira oris blanditia & omni ſermonum ſuauitate eas aggreſſus, in fraudem hoc modo inducere cona-

Siſtuntur Iudici Frõtoni.

Blanditur eis Iudex.

tus eſt. O charæ puellæ diuino munere ornatiſſimæ, profectò & corporis veſtri decor, & morum liberalitas & rara prudentia paterno quodam amore me ſtimulant, vt tot tantaque gratiarum munera à diis immortalibus vobis donata, hodie maioribus bonis & diuitiis quàm maximè cumulata velim. Accedite igitur, & diis antè omnia ſacrificium offerte, vt Imperatoris beneuolentiam aſſequamini: & maximis donis ac muneribus auctæ, immortali gloria celebremini. Sin minus neceſſe eſt, vt immane & crudele ſuppliciũ pulcherrimam iſtam & delicatam veſtram ſpeciem conſumat. Ad hæc Menodora, At nobis, inquit, nec quæ tu promittis tanquam magna admirationem commouent: nec quæ tu rursùs minaris, vllũ terrorẽ incutiunt. Nam frui quidem diuitiis, & deliciis, & gloria, aliiſque futilibus & pecuinis voluptatibus, quid quæſo aliud eſt, quàm maiora diuturnioraque apud inferos ſibi conciliare ſupplicia? Porrò præſens corporis afflictio, quam tu adeò vehementer horres, breui admodum tempore definitur: & certas æternaſque gloriæ coronas nobis conciliat. Caſtiga itaque, ô Iudex, hunc tibi pulchrum corporis florem, & conſume flagellis. Nullum enim ornamentum, nulla monilia vel gemmæ, ita noſtra exornabunt corpora vt tuæ plagæ, tua flagella, quæ nos iam dudum propter Chriſtum ſitimus.

Addit minas.

Sapientiſſimè reſpondet Menodora.

Flagrat martyrij deſiderio.

His auditis, Iudex vehementer excanduit: iuſſitque virginem veſtibus ſpoliatam à quatuor lictoribus acerrimè flagellari. Duæ admodum horæ in ſupplicio illo expenſæ fuêre; ſed virginis animus inuictus permanens, nè gemitum quidem in atroci adeò ſupplicio edidit: prorſus vt Iudex ita pariter & admiratione correptus, tormenta multiplicare, oſſa conterere, roſeas martyris genas carnibus nudare iuberet. Illa verò valido & firmo Chriſti deſiderio omni ex parte alligata, ſpretis

Menodora cæditur.

Fœlix virginis deceſſus.

ſpretis cruciatibus, vno Chriſti nomine ſæpiùs inclamato, tandem beatam Deo animam tradidit.

Quarto dein die, Iudex accitis ſororibus aliis Metrodora & Nymphodora, liuidum illud & omni ex parte confractum ac vibicibus deformatum Menodorę corpuſculum, earum oculis miſerandum ſanè ſpectaculum propoſuit. Cuncti qui aderant vim lachrymarum vel inuiti profundebant: tetroque illo & miſerabili valdè ſpectaculo, duriſſimæ etiam mentes ad miſericordiam flectebantur; ſolæ ſorores, quanquam natura vim gratiæ ſuperare contenderet, animum ab omni perturbatione inuictum adferebant; ſiccíſq; oculis miſerabile & deforme, immò ſplendidum & decorum ſororis corpuſculum contemplabantur: & ardentibus animis ad ſimilem gloriam aſpirabant. Ea animorum fortitudo licet ingentem Iudici admirationem commoueret, nullo tamē modo perfidiam eius expugnare, vel ad diuinæ gratię cognitionem adducere potuit. Igitur impotenti iræ indulgens Metrodoram à ſorore auulſam lampadibus aduri, ferreis premi vectibus, corpus & oſſa confringi, aliiſque fatigari ſupplicijs iuſſit: donec in Chriſti confeſſione præclara virgo & martyr ſpiritum exhalaret.

Menodoræ corpus horrēdis ſupplicijs deformatū proponit Iudex alijs ſororibus ad terrorem.

Martyrium Metrodoræ.

Intereà Iudex iniquus dedecoris ſui impatiens, nihil non moliri, vt ſaltem Nymphodoram à Chriſti confeſſione auelleret, eaque victoria lætabundus exultaret. Blanditiis igitur & multis promiſſis, & ampliſſimis denique muneribus virginem aggreſſus, huiuſmodi ferè orationem, fraudis & nequitiæ plenam, inſtituit; O adoleſcentularum omnium pulcherrima, cuius & ætas & pulchritudo vel ipſos deos amore incendit, tunè me, me inquam, tui tanquam filiæ chariſſimæ amantiſſimum, ad crudele, iuſtum tamen, Imperatorum edictum in te exercendum cogis: Hic mihi,

Blanditiæ Iudicis ad Nymphodoram.

mihi, tunè pari cum ſororibus dementia, in apertam peſtem & mortem nihil tibi profuturam ruẽs? Quin potius per tuam iſtam pulchritudinem, per gloriam & diuitias tibi conſtitutas, per antiquum & illuſtre genus quo orta es, per omnia denique deorum numina oro atque obteſtor, vt ab hac inſania ad mentem redeas, & gloria deliciis atque diuitiis ſecurè fruaris. Hæc & alia cum Iudex ficta quadam ſimulataque manſuetudinis ſpecie dixiſſet, Nymphodora virgo, Iudicis oratione ſpreta, ab inuicta animi fortitudine & conſtantia tale ferè reſponſum dedit; Inſipiens tu, putas me à ſororum mearum generoſa animi virtute & fidei veritate, quam Chriſtus Ieſus noſtris inſpirauit mentibus, degeneraturam? En tibi carnes paratæ pati propter Chriſtum multò magis, quàm tu nos punire.

Conſtans Nymphodoræ reſponſum.

Hoc ſanè virginis dicto perculſus ſceleſtus, inops planè conſilij, cogitationes in omnem partem verſabat; ac tandem impio victus furore, virginem in ſublime tolli, ferreis vngulis diſcerpi, vectibus oſſa confringi, cæteraque quæ mens furibunda ſuppeditabat, ſupplicia inferri curauit: donec inuicta per omnia virgo, pari cum ſororibus victoria coronata ad Chriſtum migrauit.

Horrendi cruciatus Nymphodoræ: & indè martyrij cõſummatio.

Cæterùm feruens Iudicis ira nè tunc quidem conquieuit, ſed quas viuas ſuperare non poterat, ſaltem mortuas penitùs delere cogitabat. Accenſa igitur fornace, ſacras virginum reliquias concremari, & in cineres ac fauillas redigi præcepit. Sed ecce cùm Iudex virginibus fortè inſultans inflato circa fornacem obambularet animo, ingens repentè tonitruum fulgurumque vis ignem fornacis præueniens, ipſum Iudicem, & quę ei ſeruiebat, multitudinem corripuit, ac temporis momento in fauillam & fuliginem redegit. Vehemens autem pluuia protinùs conſecuta, & erumpentes fornacis flammas extinxit, & Chriſti fideli-

fidelibus ad virginum reliquias tollendas, honorificeq́ue tumulandas, tempus præſtitit. Templum autem in hodiernum vſque diem poſitum eſt in earum ſepulchro: innumeris quæ ibidem fidelibus præſtantur virtutibus celeberrimum. Atque ita ſanctiſſimæ virgines & glorioſo admodũ martyrij triumpho inclytæ, ſorores in vita, ſorores in cœlis, ſorores in terra, multò illuſtriorem nominis famæq; gloriam in extrema illa, vt mundus reputat, ignominia conſecutæ ſunt: quàm oẽs vnquã reginæ & illuſtres nobiliſſimæq; virgines & matronæ ex ſuo corporis ornatu, ex diuitiis & gẽmis, ex potentia & honore conſequi potuerũt.

Vltio diuina in impiũ Iudicem & alios.

Innumera miracula ad tumulũ ſanctarum martyrum.

VITA S. SALVII, EPISCOPI Albigenſis: Ex Gregorio Turonenſi Hiſtor. Francorum. lib. 7. cap. 1. Obijt anno à partu virgineo 586. Temporibus Guntheramni Francorum Regis.

C. Baron. In Not. Mart. Romani.

SAluius honeſtis & claris, vt veriſimile eſt, ortus parentibus, poſt diuinarum humanarumq; rerum ſcientiam multis ſudoribus adeptam, animum ad iudicialis fori negotia applicuit: multoq́ue tempore iuridicundo cum aliis Iudicibus præfuit: ita tamen, vt internus quidam religionis amor illas mundi curas & functiones iudiciales aſſiduò depáſceret, & piis ſtimulis ad monaſticam diſciplinam incitaret. Itaque ſtimulante perpetua quadam pietate animum, tandem ruptis mundanæ gloriæ & honoris vinculis, ad monaſterium confugit; in quo poſt multum tempus in omni ſanctitate exactum, defuncto Abbate, illud honoris faſtigium ſubire coactus eſt.

10. Septẽb.

Saluius præeſt cauſis iudicialibus.

Abit in monaſterium.

Fit Abbas.

Sed cum ardentiſſima cęleſtis deſiderij flamma multò acrius animum eius ad ſolitudinis ſeceſſũ ſtimularet, ſe illo honoris & dignitatis officio ſponte

Degit incluſus & claret miraculis.

ſpontè abdicauit: & in anguſtam cellulam abdidit; vt mente libera ampliſſima cæli ſpatia faciliùs peragraret: vbi in maiori virtutum omnium exercitatione degens, etiam infirmis ſanitatem conferebat.

Abit è vita. Quodam verò tempore nimia exhauſtus febre anhelus iacebat in lecto, & ecce fuſo cælitùs in cellulam immenſo ſplendore, extenſis ad cælum manibus cum gratiarum actione ſpiritum exhalauit. Mixto igitur vlulatu monachi cũ ipſius genitrice corpus defuncti extrahunt; aqua abluunt: & reliqua funeri neceſſaria, de more peragunt. *Reuiuiſcit.* Manè autem facto, officio funeris pręparato, corpus in feretro moueri cœpit, ac tandem reſumpto ſpiritu, quaſi de graui ſomno excitatus homo, apertis oculis manibuſque in altum ſublatis, ait; O Domine miſericors, quid me in hunc mundanæ habitationis locum redire voluiſti, cùm melior mihi eſſet in cælo tua miſericordia, quàm iſtius mundi vita nequiſſima? Stupentibus autem cunctis & attonita mente multa percunctantibus, prorſus ne verbum quidem vllum reſpondit: ſed de feretro ſurgens, triduò abſque cibo omni ac potu in luctu & lachrymis perſeuerauit. Tertio autem die conuocatis monachis & matre ait; *Eccleſ. 1.* Verè cuncta quæ in mundo cernitis, vanitas ſunt, fumus denique & vmbra. Felix ille, qui ea hic meditatur & agit: vndè Dei gloriam in cælo cernere mereatur. His dictis, conticuit: & cunctabundus alta ab imo ſuſpiria traxit.

Mirabilis eius viſio: de cæleſti Beatitate. Porrò fratribus importunè, vt exponeret vbi fuiſſet, vrgentibus, tandem reſpondit. Cùm me antè hos dies exanimem vidiſtis, apprehenſus à duobus Angelis, in cęlorum excelſa ſublatus ſum; ita vt non ſolùm hoc ſqualidum ſeculum, verumetiam nubes, lunam, ſolem & ſidera ſub pedibus habere putarem. Deindè per portam luce iſta clariorem introductus ſum in illud habitaculum in

quo

quo omne pauimentum auro & argento ſtratum incredibilem ex ſe lucem fundebat: quam ita multitudo promiſcui ſexûs obtexerat, vt longitudo ac latitudo cateruæ prorſus peruideri non poſſet. Cumq; nobis via inter comprimentes ab his qui præcedebant Angelis pararetur, peruenimus ad locum, quem iam de longinquo contemplabamur; eiq́ue ſuperpendebat nubes omni luce lucidior, in qua non ſol, non luna, non aſtrum cerni poterat, ſed ſuper his omnibus quiddam naturali luce ſplendidius effulgebat. Et vox procedebat de nube, quaſi vox aquarum multarum. Ibi etiã me peccatorem ſalutabant viri in veſte ſacerdotali, ac ſeculari, eoſq; mihi, qui præcedebant, enarrauerunt eſſe martyres, ac confeſſores, quos hic ſummo excolimus famulatu. *En cultus Sanctorũ angelico teſtimonio cõprobatos.*

Stans igitur in loco, in quo iuſſus ſum, operuit me odor nimiæ ſuauitatis, ita vt ab hac ſuauitate refectus, nullum adhuc cibum potumq́ue deſiderem. Et audiui vocem dicentem: Reuertatur hic in ſeculum, quoniam neceſſarius eſt Eccleſiis noſtris. Et ego proſtratus cum fletu admodùm lugubri ſententiam illam deprecari cœpi. Sed Domino imperante, & ab angelis ductoribus relictus, deſcendens cum flatu per portam, qua ingreſſus fueram, huc regreſſus ſum. Hæc eo loquente, ſtupentibus cunctis, cæpit iterum ſanctus Dei profuſis lachrymis dicere: Væ mihi, qui tale myſterium reuelare non dubitaui. Ecce enim odor ille ſuauitatis, cuius vigore in hunc vſque diem cibum omnem potumq́ue faſtidio, receſſit à me. Sed & lingua mea grauibus operta vulneribus, temeritatem meam caſtigare videtur. Sed tu Domine noſti cordis mei ſimplicitatem, ideoq́ue eſto mihi propitius, & non me derelinquas iuxtà pollicitationem tuam. His dictis conticuit: & cibo cum gemitu & lachrymis ſumpto quieuit. *Recedit ab eo cæleſtis odor, quòd ſecreta cæleſtia reuelârit.*

Vercor

En tibi veritatem hiſtoriæ.

Vereor nè hæc narratio plus admirationis apud pleroſq; quàm fidei habitura ſit; ſed teſtor omnipotentem Deum, quia ab ipſius ore, omnia quæ retuli, audita cognoui. Poſt multum verò tempus ipſe vir beatus cellula ſua extractus, ad Epiſcopale munus vocatus eſt. In quo, vt opinor, decimum annum cùm ageret, inualeſcente apud Albigenſem vrbem inguinario morbo, & maxima iam parte de populo illo defuncta, paucis admodum ſuperſtitibus vir beatus tanquam bonus paſtor ouibus perpetuò adhærens, ſine intermiſſione eos hortabatur, vt orationi vigiliiſque inſtanter inſiſterent, & iter ſibi ad æternitatis gloriam bonis ſanctiſque operibus munirent.

Fit Epiſcopus beatus Saluius.

Cùm autem, vt credo, iam reuelante Domino, tempus ſuæ vocationis agnoſceret, ipſe ſibi ſarcophagum compoſuit; corpus abluit; veſtem induit: & ſic intentum ſemper cœlo beatum ſpiritum exhalauit. Fuit autem magnæ ſanctitatis, & ab omnibus auaritiæ ſordibus alieniſſimus. Quidquid enim auri vel argenti oblatum accipiebat, id protinus pauperibus erogabat. Cùm Mummolus vir patritius multos ab vrbe captiuos duxiſſet, ille proſecutus omnes redemit. Tanta enim gratia & auctoritate apud quoſlibet valebat, vt mira facilitate quidquid vellet impetraret.

Felix eius obitus,

VITA

VITA S. THEODARDI, EPISCOPI Traiectenſis & Martyris: Ex ea quæ eſt per Sigebertum Gemblacenſem in Chron: qui ſe eandem luculentiori ſtylo expoliiſſe teſtatur. Paſſus eſt anno Domini 658. Temporibus Childerici, Sigeberti Francorum Regis filij, planè impij.

C.Barō.Tō. 8.Annal.

QVo tēpore Clotarius eius nominis ſecundus, Chilperici filius, Franciæ gubernacula regebat, Theodardus claro cum primis ſtemmate natus, magnum gloriæ & ſanctitatis pondus Eccleſiæ Gallicanæ attuliſſe fertur. Vt primū à pueritia, ad blandientis mundi voluptates & natura, & ampliſſimis opibus; magnaq; potentia impelli cœpit, prudēter ſanè egregia indole adoleſcēs ad philoſophorum iſtorum, quos monachos vocāt, habitacula declinauit. Ibi cùm aqua ſapientiæ ſalutaris mentē inebriaret, breui, reiectis ex animo mundanæ voluptatis cogitationibus, eò pietatis ac religionis euaſit, vt inter alios plurimos eximia ſanctitate viros, quorum tunc Gallia feraciſſima erat, Abbatis honore & munere digniſſimus haberetur.

10. Septēb.

S. Theodardus fit monachus.

Fit Abbas.

Eam functionem vt præclara cum opinione ſanctitatis adminiſtrabat, ità fama virtutum eius omnium ſermone celebrata, maiorem aliquam in Eccleſia adminiſtrationem ei poſtulare videbatur. Id cùm Remaclum Tungrenſem antiſtitem, minimè lateret, & is honorum laborumq; pertęſus, vehementi deſiderio ad tutiſſimum ſolitariæ vitæ portum aſpiraret, importunis à Rege Sigeberto precibus petiit, obtinuitque, vt ſubrogato in epiſcopatum Theodardo; ſibi ad Stabulenſis monaſterij tranquillitatem migrare liceret. Itaq; Theodardus & Eccleſiæ totius conſenſu, & vnanimi Regis Clerique applauſu, ad cathedram perdu-

S. Remaclus abdicato Epiſcopatu, cōfert ſe ad Stabulenſe monaſteriū.

Theodardus creatur Epiſcopus.

perducitur; atque à Cuniberto Colonienſi Epiſcopo, antiſtes viceſimus octauus à Materno eiuſdem ſedis primo, honorificè conſecratur.

Et quidẽ eo munere decoratus, non minùs feliciter quàm fructuosè commiſſa ſibi Eccleſiæ iſtius gubernacula tractauit, tantiſque virtutum omnium ornamentis decorauit, vt ea etiam quæ temporis longinquitate & hominum malitia cõculcata, & per ſummã iniquitatẽ Eccleſiæ ſubtracta fuerant, ipſe in integrum reſtituerit: alioſq; omnes ſedis iſtius antiſtites & virtutis & conſtantiæ laude anteiuerit. Verùm Sigeberto Rege egregio pietatis ac religionis protectore ex humanis ſublato, impietas, reuulſis æquitatis & iuſtitiæ repagulis, palàm dominari cœpit. Theodardus autem, qui inſtar optimi paſtoris concreditum ſibi gregem intimè diligebat, paratus animã ſuã pro ouibus ponere, ſtatuit Regem adire Childericũ, & palam de illatis Eccleſiæ ſuæ iniuriis cũ aduerſariis expoſtulare. Optimam enim prouentuum Eccleſiæ partem, Chriſti inquam patrimonium, pauperibus & calamitoſis ad ſolatium relictum, nefarij quidam raptores inuadere & per fas perque nefas ſibi aſſcribere non dubitabant. Eam itaque iniuſtitiam vt argueret, debitoque ſupplicio apud Regẽ vindicaret Theodardus, aulã adire decreuerat. Id cùm aduerſarios minimè latêret, & illi cauſæ ſuæ æquitati diffiſi pœnam pertimeſcerent, poſitis opportuno loco inſidiis, virum ſanctum è medio tollere ſtatuunt. Sed vir diuinus, qui cæleſti oraculo de paſſione ſua edoctus erat, nihil eorum inſidias & præſens mortis periculum veritus, intrepidè ſe in viam dedit, obuiũq; ſibi inimicorum cuneum in pago, quem Aliſatiam vulgò dicunt, hilari ſanè mente ac vultu excepit. At illi furore & amentia pleni, luporum inſtar agnum circundant: & pacem eis precantem contumeliis afficiunt, ac humi proſternunt.

Mortuo Sigeberto impietas regnat.

Poſſeſſiones S. Tungrẽſis Eccleſiæ, ab improbis occupatæ.

Inde

Inde ſtrictis gladijs ſanctum illius caput in fruſta ſecant, corpuſque virgineum membratim dilaniant.

S. Theodardus ab impijs crudeliter necatur.

Aderat è famulitio ſancti Præſidis puer; qui ſolus, cæteris in fugam verſis, excubabat ad corpus exanime, & mœrore ac lachrymis oppletus, inops planè conſilij, varias mente cogitationes agitabat, quomodo diſſecta membra coniungeret, colligaretque. Hæc meditabundus pertractans tandem ſurrexit, & ad proximam villam opis petendę cauſa pergere ſtatuit. Cumque aliquantulum itineris emenſus eſſet, conſpicatus eſt mulierculam in gregis cuſtodia occupatam, ſimulque nendo fila de colo deducentem. Eam blandè compellans orat ſupplex, vt fila aliquot ad Reuerendi Præſulis mēbra fruſtratim conciſa honeſtè coniungenda ſuppeditet. Illa, audita antiſtitis nece, primò perhorreſcens obſtupuit, & fila petenti, quanquam non ignoraret id in magnum ſui detrimentum & capitis etiam periculum ceſſurum (famulabatur namque Dominæ ancilla) ſuppeditauit. Interim puer voti compos cum ſumma celeritate ad corpus rediret, inuenit duo luminaria, alterū ad caput martyris, ad pedes alterum, diuinitus collocata. Hoc præclarum ſanè miraculum mox diuina virtus maiori miraculo confirmauit. Mulier enim, quæ penſi ſui partem, pro obſequio illius, puero tradiderat, cum veſperi reuocatis ad caulas ouibus diurnum ex æquo penſum Dominæ non redderet, peſſimè ab ea mulctata fuit. Sed Dominus ancillam fraudis excuſare volens, ſubita oculorum cæcitate Dominam percuſſit; quæ protinus magno eiulatu exclamans, non modò familiam, ſed vniuerſam villam ad propriæ miſeriæ ſpectaculū conuocabat. Ibi cùm cuncti attoniti ſtarent, nec ſatis tam ſubitæ cæcitatis cauſam explicare poſſent, ancilla cauſam exponens hortatur Dominam, vt Prçſulem ſibi reconciliet, & à Deo meritis Theodardi

Miraculum circa corpus S. Theodardi.

 veniam

veniam poſtulet. Cogit Dominam anguſtia, vt verbis ancillæ credula, conſulat ſuæ miſeriæ. Duce ancilla venit ad locum vbi corpus exanime miſerabiliter diſſectum iacebat. Domina profuſis lachrymis reatum ſuum fatetur; orat, vt rediuiuo lumine, colligata ſuis filis ſancti martyris membra videre mereatur. Nec fruſtra tanti martyris patrocinium poſtulatum. Nam inter preces & lachrymas deterſa caligine, optata mulieri lux redijt: & debita martyr reuerentia, fama per totam vicinã volitante, mirificè accreuit. Quaquauerſum oculos flecteres, concurrentium turbas cerneres. Materfamilias, quæ cauſa & teſtis erat tanti miraculi, totam ſe reijciebat in gratiam ſancti martyris, verbo & exemplo inuitans omnes ad obſequium celebrandi funeris.

Cæca mulier ad corpus S. Theodardi recipit lumẽ.

Nec mora; Leuato corporis loculo, nunc iſti, nunc illi gaudent ſuccedere viciſſim oneri corporis ferendi. Geſtatur honorificè pretioſis tectum velaminibus corpus, & ad locum, qui *Nec* dicitur, magno omnium gaudio ad ſepulturam defertur. Interim coeunt vndique infirmorum agmina, per merita noui martyris ſperantium conſequi à Deo morborum medicamina. Et quidem quot ibi pietatis opera, quot ſanitatum beneficia, prouenerint Theodardi patrocinio, teſtantur multa paralyticorum & claudorum ſubſellia, & plurima rerum monumenta: quæ ad ſempiternam poſterorum memoriam ibidem ab incolis affixa pendent.

Locus primus ſepulturæ viri ſancti.

Innumera miracula ad tumulum eius.

Interea fama longè lateque euagando protinus totam regionem, quam alluit Rhenus, peruaſit; permouitq; Vangionum (quam vrbem nũc VVormatiam vocant) antiſtitem, vt ſacrum martyris corpus ex eo loco ad maiorem Eccleſiam tranſportaret. Sed cum concurrentibus vndiq; populis ad opus ſe accingerent, cœlum ſubitò inhorruit; præſens fulgurum coruſcatio oculos omnium perſtrinxit;

ſtrinxit; tonitrua ſolito grauiora aures animoſque omnium exterrent: ac continua nimborum inundatio omnes in fugam verſos ab incepto deterret.

At Lambertus, qui viuente Theodardo erat ſpes altera Traiectenſis Eccleſiæ, cum Clero & populo ſeriò agit, vt antiſtitis ſui corpus, tot tantiſq; miraculis clarum Traiectum recipiant. Clerus & populus totius rei pondus Lamberto imponunt; qui protinus ad locum, vbi corpus defuncti patris peregrinabatur, contendit. Vbi perſolutis, quas filius patri debebat, lachrymis, pandit incolis terræ aduentus ſui cauſam. At illi vno omnes ore contradicunt Lamberto: clamant ſuũ iure eſſe Theodardum, quem Deus tot illuſtratum miraculis vltrò eis patronum miſerit. Cumque hac via nihil ſe proficere cerneret, pauco poſt temporis interuallo alia eos aggreſſus eſt. Auri & argenti aliarumque ſpecierum congregat ingentem vim, iiſque incolarum animis ſæpius delinitis, tandem concupitum diu obtinet reliquiarum theſaurum; eumque cum hymnis & laudibus ad villam publicam Legiam deducens: ibidem quo par erat, honore martyrem tumulauit.

S. Lambertus proficiſcitur, vt recipiat corpus S. Theodardi.

Tandem obtinet, & Legiam, hodie Leodium transfert.

VITA S. NICOLAI TOLLENTINI; Ordinis fratrum Eremitarum S. Auguſtini: Ex ea, quæ eſt apud V. P. Laur. Sur. Exceſſit è corpore anno Domini 1306. Relatus eſt inter ſanctos ab Eugenio Papa, eius nominis quarto, anno Pontificatus XVI. Domini autem 1446.

C. Baron. in Notation. Martyrol. Roman.

IN caſtro ſancti Angeli territorij Firmanæ Ciuitatis, quę eſt in Marchia Anconitata, honeſta quædam matrona Amata nomine, multo tempore, ſterilitatis opprobrio obnoxia cũ marito ſuo 10 *Septemb.*

Patria & Parentes eius.

Digitized by Google

vixerat; nullis interim non precibus ac lachrymis à Domino poſtulans, vt prolem largiri dignaretur, quam perpetuo ipſius obſequio conſecrare poſſet. Hæc illa aſſiduo precante, nocte quadam Angelus Domini vtrique parenti aſtitiſſe dicitur; eiſq; mandaſſe, vt ad S. Nicolaum Barrenſem properarent cognituri illic, quis ex eis propediem naſciturus eſſet. Ea viſione mirificè exhilarati, nihil de Angelica promiſſione hæſitantes, ſanctum arripiunt iter: ac peregrinorum inſtar ad B. Nicolai Barrenſem perueniunt Eccleſiam. Vbi cùm ante altare preces ac munera obtuliſſent, ex longo feſſi itinere dulci ſopore corripiuntur. Et ecce mox in habitu Pontificis viſus adeſſe Nicolaus; cuius precibus meritiſque innixi in ſpem concipiendæ prolis veniebant. Is verò diuturnum eorum mœrorem conſolans, naſcituri pueri prædicit ſanctitatem: hortaturq; vt diſciplinis & exemplis pia eius ſtudia promoueant.

Viſio parentum Nicolai Tollentini.

Inuiſunt S. Nicolaum Barrenſem.

Itaque parentes pleni gaudio & exultatione domum redeunt, moxque Amata grauida facta, tandem parit filium; qui Nicolaus appellatus, & literarum ſtudijs adhibitus, vultu & moribus & rara quadam animi prudentia, magnum futuræ ſanctitatis de ſe ſpecimen præbebat. In Eccleſia adeò piũ & deuotum in Deum erigebat animum, vt corporeis etiam oculis Chriſtum conſpexiſſe credatur. Hinc cùm tot tantiſque clarus virtutibus cunctis mirificè charus eſſet, in Eccleſia Saluatoris, haud ignobili ſanè, canonico vt vocant beneficio honoratus, ad dignitates & opes paulatim peruenit; ſed qui incredibili deſiderio noctes atque dies de ſolis cœleſtis patriæ opibus cogitabat, aliud vitæ inſtitutum iam animo complectebatur.

Nicolaus naſcitur.

Fit Canonicus.

Accidit interim, vt quidam Prior Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, vir vitæ meritis & doctrina eximius, in platea concionem ad populum de mundi vanitate ac contemptu haberet; quæ animum

mum

mum iuuenis adeò penetrauit, inflammauitque, vt mox à concione eundem adiret Priorem, & ſummis infimisque precibus in eandem vitæ ſocietatem admitti poſtularet. Fuit eius poſtulato, explorata parentum voluntate, ſatis benignè factum. Ipſe verò in religioſæ vitæ ſtadium admiſſus, mox ardua quæq; ſanctitatis moliri opera; carnem longa atterere inedia; precibus ac lachrymis inſiſtere; cœleſtium commentatione rerum mentem ad æternitatis ſtudia aſſiduo excitare: denique alia inſtanter agere, quæ ægrè admodum veterani milites aſſequi poterant.

Amplectitur Auguſtinianorum inſtitutum.

Pia eius exercitia.

Cùm autem hiſce ſanctitatis operibus vitã præclarè exornaret, ſacerdotio initiatus, ad Eremum Vallimauenſem, quæ iuxta Piſas eſt, tranſmittitur: vbi præcipua quadam deuotione ſibi, ſuisque, ac toti denique Eccleſiæ quotidiano Miſſæ ſacrificio conſulere ſtuduit. Cùm verò nocte Dominicæ proximè ſequentis, hebdomadarias ſacerdotij ſui vices de more inchoaturus eſſet, in ſomno audiuit ſpiritum, quendam miſerando valdè eiulatu exclamantem: Nicolae frater, reſpice in me. Illo autem reſpiciente, & ocyus, quiſnam eſſet, percunctante, reſpondit ſpiritus; Ego ſum anima peregrini Auxinienſis, quem viuentem nouiſti ſeruum tuum: cruciorque in hac flamma. Purgatorijs namque pœnis miſericorditer à Deo deputata, qui æternas merueram, tuis ſanè precibus ac Miſſæ ſacrificio liberari potero, ſi tu hoc charitatis officium præſtare velis. Cui Nicolaus; Adiuuet te Saluator meus, cuius ſanguine redemptus es. Ego enim qui ad ſummum ſacrificium ſolenniter faciẽdum hoc præſertim Dominico die, cuius officium mutare non licet, deputatus ſum, Miſſam pro defunctis celebrare non poſſum. Tum ille; Veni, inquit, venerande Pater, & vide, num te deceat precibus tantæ tamque miſeræ multitudinis, à qua miſſus ſum, aſſenſum negare, meq; miſerum tam inhumaniter

Viſum videt.

Alia viſio. repellere. Duxit ergo eum ad alteram eremi partem, paruamque illam apud Piſas planitiem ei oſtendit. Ecce videt promiſcui ſexus, diuerſæ ætatis & ordinis, innumeram multitudinem, lachrymabili admodum voce eius preces & ſuffragia, ac Miſſarum præcipuè oblationes poſtulantem.

Euigilans autem vir ſanctus, totus præ commiſeratione lachrymis infuſus, omnium Saluatorem pro eis precatus eſt. Inde mane facto Priorem loci illius adiens, viſionem pro parte expoſuit, petijtque vt bona ipſius venia tota illa hebdomada pro defunctis Miſſas celebrare liceret. Annuit eius petitioni Prior, & alio in eius locum ſubſtituto, ipſe animarum iſtarum patrocinium ex fide ſuſcepit: bonamque illarum partem è flammis purgatorijs liberauit. Tranſacta enim hebdomada, ſupradicti ſpiritus peregrini pro impetrata miſericordia gratias acturus redijt, magnamque illius multitudinis partem è pœnis acerbiſſimis ereptam dixit. *En efficaciam Miſſæ Sacrificij.*

At verò tam præclaræ ſanctitatis initijs hoſtis antiquus inuidens, vt olim primum hominem per Euam, ita ſanctum virum per eius conſobrinum euertere conatus eſt. Erat is conſobrinus, monaſterij cuiuſdam, quod Sancta Maria Iacobi appellatur, propè Firmanam vrbem Præfectus; dolenſque Nicolai vicem, quòd tanta inedia ac vitæ auſteritate exhauſtus eſſet, cum ad monaſterij iſtius bonis ſecum ſecurè fruendis inuitabat. Sed vir ſanctus fraudulenti dæmonis inſidias pertimeſcens, in eius monaſterij Eccleſia ad deprecandum Dominum totum ſe contulit. Et ecce inter orationis verba vidit viginti iuuenes in duos diſtributos choros; qui albis indutis veſtibus, ac rutilante ſplendore, ter vna voce clamabant: Tollentini, Tollentini, Tollentini, erit finis tuus. In ea vocatione, qua vocatus es, permaneas: in ea namq; erit ſalus tua. Ea viſione vir diuinus admonitus, repudiatis *Conſobrinus eius malè ei conſulit.* *Cælitus admonetur permanere in ſtatu ſuo.*

diatis ilicò conſobrini blandimentis, Tollentinum properauit: vitæque aſperitatem, inediam, nuditatem, cæteraſque corporis afflictiones tanta contentione reſumpſit, vt triginta & amplius annis nunquam carnes, oua, piſces, imò nec poma ſiue ſanus, ſiue æger comederit. Quin & præter cum vitæ rigorem, ſecunda, quarta, & ſexta feria, & in honorem beatiſſimæ virginis etiam ſabbato, ſolo pane & aqua victitabat. Sed quid de eius ieiunijs attinet dicere? quando etiā ſeptimo ætatis ſuæ anno tribus cuiuſq; hebdomadæ diebus noluit cibum ſumere? S. Nicolaum pontificem imitatus, qui 4. & 6. feria materna vbera recuſabat. *Nota raram eius abſtinentiam.*

Nec verò ieiunio duntaxat & inedia, ſed etiam verberibus & cruciamentis corpus ſuum redigebat in ſeruitutem. Corporis enim delicijs valere iuſſis, ferrea carnem domabat catenula, & vigilijs attenuabat; adeò vt à primis tenebris precibus ſine intermiſſione incumbentem, Sol matutinus ſæpè deprehenderet. *Precum eius aſsiduitas.* Eius verò orationis ſtudio tartareus dæmon inuidens, infeſto incurſu ſæpe eum impedire, ac horribilibus interdum formis, duriſque verberibus fatigare conabatur: ita vt per multos etiam dies vulnerum veſtigia toto eius corpore non rarò cernerentur. *Impedire eum conatur Satan.* Neque putandum, quòd ſolis precibus Deo placere vir ſanctus ſtuduerit. Nam vbi res poſtulabat, proximo cuibibet charitatis operibus gratificaturus aderat. AEgrotis perpetuam quaſi operam nauabat: eorumque refouendis corporibus, animiſque, omni cura ac diligentia totum ſe ſe impendebat. *Officia charitatis erga proximos.* In peregrinos ac fratres præcipuè hoſpitio excipiendos, mira fuit illius benignitas. Non enim ſuum illis obſequium, vt hominibus, ſed tanquam Angelis exhibebat.

Fertur præclarum quoddam admirandæ illius ſanctitatis documentum cælitus exhibitum fuiſſe, multò ante, quam ex hac vita migraret. Nam eo

Digitized by Google

Sydus apparet ad monumenti eius locum.

in loco, qui poſtea ipſius monumento cumprimis honoratus fuit, radiantiſsimum quoddam ſydus apparebat, quotieſcunque ibi precibus vel rei diuinæ operam daret. Luxit autem in eo, non modò egregius ſanctitatis ſplendor, ſed & illuſtris admodum miraculorum gloria. Inter alia ſanè, fœmina quædam ſanguinis profluuio annis quinque miſerè laborans, Crucis ſigno ab eo curata fuit: & paruulus quidam in ignem lapſus & luminibus ab aduſtione orbatus, priſtinæ ſanitati per eum reſtitutus fuit. Alios præterea non paucos vtriuſq; ſexus homines edito Crucis ſigno à diuerſis curauit morbis: ac languentes etiam animas, & peccatorum contagione fædatas, ſuauiſsimis pietatis ſuæ fomentis ad integritatem reuocauit.

Quædam eius miracula.

Sex ante obitum ſuum menſibus, qualibet nocte vir diuinus dulciſsimas Angelorum voces & cœleſtem quandam harmoniam audire meruit adeò delectabilem, vt aſsiduè corporis ſui diſſolutionem profuſis à Domino lachrymis peteret; quam illi Dominus tanto illius gaudio & animi exultatione conceſsit: vt nihil dubitarent fratres, quin recta è corpore in cœlum migraret. Nam cùm imminenti mortis hora ab omnibus & ſingulis dilectis ſibi fratribus tanquam multorum criminum reus veniam poſtulaſſet, & diuinorum iudiciorum abyſſum vehementer formidaret, omnium peccatorum abſolutionem, & Eccleſiaſtica ſacramenta ſibi miniſtrari à Monaſterij Præfecto humiliter petijt; quibus eximia deuotione perceptis, cum plenus ſpe, Domini miſericordiam ſine intermiſsione imploraret, ecce ſubitò vultu hilari & iucundo inſolitam quandam præ ſe ferre viſus eſt lætitiam. Qua animaduerſa, fratres rogarunt quæ res tantopere illius animum vultumque exhilararet. Quibus ille attonitus ſanè, iunctis ſurſum manibus, & oculis ſtupenda quadam pietate ſublatis, Ecce, inquit, ecce Chriſti Ieſu Domini noſtri præſentiam; qui

Audit multo tempore Angelorum melodias.

Vt ad obitum ſe præpararit.

Moriturus videt Chriſtum.

qui me indignum famulum ſuum ad ſempiterna regni ſui gaudia inuitat. His dictis, exclamans ait: Domine, in manus tuas commendo ſpiritum meum; ſimulque ſancta illa anima corporeis ſoluta vinculis ad cœlos migrauit. Cæterùm ab obitu illius die, annis admodum viginti continuis, innumera miraculorum genera ad eius monumẽtum coruſcarunt: operante eo, qui in ſanctis mirabilis, facit mirabilia magna ſolus. *Claret miraculis poſt obitum.* *Pſal. 67. 135.*

Martyrium SS. Proti & Hyacinthi, habet Lector 25. Decembris, in vita S. Eugeniæ Virginis & Martyris.

VITA S. THEODORAE ALEXANDRINÆ: ex ea quæ eſt per Simeonem Metaphraſten. Eſt autem hæc diuerſa ab illa cuius fit mentio 28. Aprilis. Quo tempore claruerit patet infra.

C. Baron. In Not. Martyr. Romani.

QVo tempore à Zeno Romanum adminiſtrabat imperium, & Gregorius Pręfecti in Alexandrina AEgypti ciuitate magiſtratũ gerebat, erat ibidem Theodora eadem patria & loco oriunda; fœmina vt moribus caſtiſſimis & inſigni prudentiæ opinione ornatiſſima, ita viro ſuo, cui ſacro matrimonij fœdere coniuncta erat, eximiè chara. At verò cùm (vt quotidianis docemur exemplis) omnis inculpatæ vitæ ratio, infinitis maligni oppugnetur inſidijs, tum quoque grauis in hanc egregia pietate ac prudentia matronam excitatur tentatio. *11. Septemb. a Imperare cæpit anno Domini 474. teſte C. Baron. Tom. 6. Annal.* *Caſtitas eximia S. Theodoræ.*

Erat iuuenis quidam, opum & diuitiarum gloria tumidus; qui ſtimulis parum honeſti amoris acriter incitatus, florentem Theodorę ſpeciem miſerè deperibat: nihilque non per ſe, per amicos, & per *Inſidiatur eius pudicitiæ iuuenis quidam.*

per extraneos moliebatur, vt illicito & flagitioſo caſtiſſimæ matronæ concubitu frueretur. Illa verò toto corpore ac mente nefandum adeò ſcelus vt perhorrebat: ita iuuenem eiuſque ſceleris adiutores modis omnibus, propoſito extremi iudicij die & gehennæ timore, ab eo facinore deterrere conabatur. Quin etiam, Erubeſco dicebat, vel ipſum ſolem tanti flagitij teſtem habere. Quod quidem verbum vna ex ſenis, cum alijs artibus, tum magica hanc in rem probè inſtructa, excipiens, Sed hoc, inquit, fiat poſt Solis occaſum, quo nec mortalium quiſquam, nec Sol huius rei teſtis ſit. Adhibuit deinde cuncta amoris fomenta, ac ſenſim inter verba pudiciſſimæ matronæ animum libidine inflāmauit: perpulitq;, vt cæca mente in medias amoris flammas ſeſe præcipitem daret.

Deteſtabilis mulier eam pellit in ruinam.

Sed vix perpetrato facinore, cum abſterſa caligine, ſplendor veritatis ad mentem rediret, acerrimo doloris ſenſu compuncta cruciari animo, & amara admodum duci pœnitentia; fœditatis ignominiam, ad quam ex caſtitatis honore tranſiſſet, calido lachrymarum fonte deplorare: hæc & ſimilia effari. O me miſeram, ô me infelicem. Quis mihi tribuat, vt vel in inferno abſcondas me Domine, donec pertranſeat furor tuus! O peccati fœtor, ô deformitas, quę ante tam ſpecioſa, tam blanda apparebas! Quid faciam, quo me vertam? O breuis voluptas, quàm acerbos tu mihi dolores vno momento peperiſti!

Redit ad ſe & valdè dolet.

Et talibus quidem lamentis peccati fœtorem & deformitatem Theodora abſtergebat. Coniux autem cauſæ tantarum lachrymarum & mœroris ignarus, eam modis omnibus à triſtitia & fletu, ad gaudium & hilaritatem reuocare conabatur. Sed internus ille conſcientiæ vermis, nullo blandientis mundi gaudio foras elici, nulla hilaritate deleri poterat. Nam licet illa epulas inter & falſa mundi gaudia lætitiam vultu ſimularet, peccati

tamen

tamen prurigo, peſſimi inſtar vlceris, interiora aſſiduò depaſcebat, ſtimulabatque; vt conuenientem ſuo dolori medicinam maturè exquireret. Nec iam facies aſſiduo fletu fœdata, mariti aſpectũ diutius ſuſtinebat.

Igitur doloris ſui impatiens virilis animi fœmina, viri induta habitu clam fuga ſalutari ſalutem quærere & hærentem viſceribus peſtem medicinæ acrimonia expellere ſtatuit. Erat cœnobiũ cultu ac diſciplinæ obſeruantia ſanè celeberrimũ, decem & octo milliaribus Alexandria diſtans. Eò demum ocyus contendens, ſummis infimisq; precibus introitum precari, eandemque diſciplinam petere. At verò, qui in ſacro illo ſapientiæ domicilio degebant, introitum & communionem vitæ negare, niſi prius noctis vnius ſub dio excubiis & conſtantiæ & patientiæ documentum daret. Nihil eam tam aſpera conditio deterruit; ſed plena fiduciæ in precibus ac lachrymis pernoctauit: ac eadem planè nocte præclarum diuinæ miſericordiæ teſtimonium accepit. Nam cum loca illa deſerta & agreſtia ferarum incurſu valdè infeſta eſſent, ipſam ante monaſterij veſtibulum conſeruauit, ne à feris diſcerperetur; quamobrem monachi, eo facto futuram illius ſanctitatem conijcientes, eam receperunt: ita tamen, vt Præfectus viliſſima quæque munia ei obeunda mandaret. Verſabatur quotidie in horti cura, & plantandis oleribus, extirpandisque zizanijs indefeſſam nauabat operam. Culinæ inſuper miniſterio deputata, alacri animo in cunctis erat ſedula: neque tamen quidquam diuinorum in Eccleſia operum prætermittebat. Porrò cùm alij noctis tempore ſomno indulgerent, illa, delicti ſui aſſiduò memor, præcipuam noctis partem in precibus & lacrymis exigebat.

Virili ſumpto habitu, virorum petit monaſterium.

Conſeruatur diuinitus, ne à feris lædatur.

Admittitur in ſocietatẽ monachorũ.

Exercetur obedientia.

Magna eius pœnitentia.

Interea maritus animi propter amiſſam coniugem vehementer ſaucius, aſſiduis votis precibuſq;

à Deo

Mæret mari-tus vxoris amiſsionem. à Deo petijt, vt ſibi manifeſtum faceret, an Theodora impuro amore accenſa alium virum ſequeretur. Hæc multis lachrymis die nocteque à Domino poſtulanti adfuit Angelus, qui ſuſpicionis depellens moleſtiam, iuſſit vt primo mane ad Petri Apoſtoli baſilicam obuium ſibi attenderet vultum: futurum enim, vt coniugem ibi contemplaretur. Eodem illo tempore Theodora, Præfecti mandato oleum emptura, cum camelis Alexandriam abierat. Ad baſilicam autem Apoſtoli veniens, maritum obuium habuit: quem probè cognitum verbo ſalutauit. *Maritus ei obuiam veniens, eam non agnoſcit.* Ille verò exeſam longis fletibus & inedia faciem haud agnoſcens, viciſſim peramanter ei ſalutem impartijt: ac multa animi affectus ægritudine, quod coniugem, vt ſperabat, non inueniſſet, domum redijt. Ibi verò rurſus querulis vocibus ac lachrymis ſolitudinem ſuam deplorare, ſeque diuina promiſſione fruſtratum eſſe lamentari. Tunc verò altera vice apparens Angelus eum increpuit, monuitque vt lamentandi finem faceret; nam, inquit, & coniugem vidiſti, & accepta ab ea dataque ſalutatione ſcire debes, eam monaſtico indutā habitu ab omni libidinis cogitatione puram & ſanctam in Dei ſeruitio vitam agere. Ille his auditis, quanquam abſterſa ab animo omni ſuſpicione praua, luctum tamen deponere nequiuit. *Vide Theodoræ abſtinentiam.* Illa verò Chriſti amore magis accenſa, nullum puniendi corporis, cuius fragilitate in fraudem impulſa fuerat, vel tempus negligebat, vel locum; adeò vt & hebdomadarum inedia carnem maceraret, & mentem aſsiduis vigilijs ac precibus ab omni cogitatione rerum terrenarum ad cœleſtia reduceret. Interim vt miſericors Deus longa eius certamina & aſsiduas lachrymas luctumq; ſolaretur, præclaro quodam miraculo eam illuſtrare, omnemq; peccati rubiginem abſterſam eſſe declarare dignatus eſt.

Erat haud procul à monaſterio lacus, quem croco-

Digitized by Google

crocodilus hominibus valdè infeſtum reddebat; prorſus vt nemo illac ſine certiſsimo vitæ periculo iter habere poſſet. Porrò monaſterij Præfectus cum multis indicijs eximiam Theodoræ ſanctitatem notaſſet, non dubitauit eam ad lacum mittere, vt ex eo aquam fratrum vſibus neceſſariam hauriret. Illa freta in Deum fide, obedientiæ opus alacriter arripuit: & intrepidè ad lacum perrexit. Interea loci accolæ & milites, qui à Gregorio ciuitatis Præfecto, ad laci cuſtodiam pro hominum ſalute conſtituti erant, magnis clamoribus eam reuocare & manifeſtum exitium denunciare. At illa ſurda aure clamores pertranſiens, ad lacum peruenit; & ecce bellua ſanctam ſuo dorſo excipiens, cū aquam hauſiſſet, illæſam in terram expoſuit. Tunc illa, belluam increpuit; quæ (dictu mirum) ad verba ſanctæ diſrupto ventre, effuſiſque humi inteſtinis, ſimul cum vita nocendi finem fecit. *Inſignis obedientiæ inſigne miraculum.*

Quæ res cùm omnem illam regionem celebri anè fama peruagaretur, ac Theodoræ ſanctitatem ad cœlum vſque attolleret, tum quoſdam monachos inuidentiæ ſtimulis incitauit, vt ſanctam illam omnium præconio mirificè celebratam, celeri morte abſumerent. Itaque habito inter ſe nefario conſilio, ſanctam euocant; traditiſque epiſtolis ad quoddam monaſterium eam noctu ablegāt; ſpecie quidem, vt res quaſdam neceſſarias celeriter expediret: re autem vera, vt in ipſo itinere, quod infinitis ferarum incurſibus erat expoſitum, præda beſtijs fieret. Sed fruſtra has inſidias moliebatur aduerſarius in eam, quam omnipotentis dextera protegebat. Nam & ſimplici animo, & ad quoſuis obedientiæ labores promptiſsimo, viam inijt; moxque erranti fera quædam ſe comitem præbuit, eamque ſine vllo errore ad monaſterij fores, ad quod miſſa fuerat, deduxit. Cumque illa ad Præfectum vna cum literis feſtina pergeret, fera beſtia diuturna fame ſtimulata ianitorem inuaſit. Ille autem, *Fratrum quorundam erga eam maleuolentia.* *Miraculum.*

Digitized by Google

autem, ſublato mox clamore periculum denunciens, ſanctam reuocat; quæ protinus conuerſa hominem iam penè ſtrangulatum ab interitu liberat: ac feram verbo interimit. Hæc illa quò maiori ſtudio occulere nitebatur, eò fama rem geſtam magis magisque prædicabat; adeò vt Præfectus, cognitis dæmonis inſidijs per inuidos in eam ſtructis, ſcire vellet, quinam ſanctam intempeſta nocte per ignotas viarum ambages, & infinitis mortis periculis expoſitas, eò deſtinaſſent. Cui illa, vt fratres tanquam nulli crimini affines excuſaret, reſpondit, eo ipſo tempore tam internos quàm externos oculos ſomno fuiſſe grauatos, vt planè eorum nomina edicere non poſſet. Ea mulieris ſimplicitas multò tunc acrius dæmonem perculit, excitauitque, vt miſſis inſidijs, aperta vi eam oppugnaret.

Inſignis animi candor in Theodora.

Audi antiquas dæmonis inſidias, & belli in ipſam excitati principium. Monaſterio extrema frumenti inopia laborante, Theodora Præfecti mandato, Alexandriam tendebat. Cumque in itinere ad monaſterium, cui Nonum nomen eſt, diuertere cogeretur, ecce tibi noctis medio adoleſcentula, quæ conſanguinitatis ratione cum monachis iſtis ibidem verſabatur, clam Theodoram adiens, quam virum eſſe opinabatur, omni pudore poſtpoſito, ad ſtimulum libidinis incitat. At illa recenti adhuc dolore ex priſtino delicto aſperſa, puellam impudicam abominari; verbis & geſtibus, ad caſtitatem inuitare: denique nihil non agere, vt miſeram ab ea libidinis peſte ad ſanitatem reuocaret. At illa, latenti igne vehementer inflammata, omiſſa Theodora, alteri cuidam eadem nocte ſe contaminandam exhibuit. Quid igitur? Intumeſcente virginis vtero, cùm amici & cognati, pudoris & indignationis pleni, auctorem ſceleris præcisè inquirerent, illa, inſtigante dæmone, Theodoram arguere non eſt verita. Quid multis?

Natus

Natus tandem infans, ad monaſterium, in quo ſancta Deo ſeruiebat, defertur: & Theodoræ nutriendus obtruditur. Ibi tunc & Præfectus & cæteri monachi admiſſum flagitium & voce & manibus in innoxia punientes, tandem vna cum infante, quem illa tanquam ſuum amplexabatur, expellunt: & maiori inſuper ſupplicio dignam exclamant.

Theodora patitur ſibi crimen imputari, quod non admiſerat.

Illa verò tanquam pater infantem benignè ſuſcipit nutriendum, talis probri eligens ignominiam, vt ſuum anteà commiſſum voluntariè flagitium, rurſus voluntario tegeret dedecore. Itaque ſola teſte conſcientia gaudens, rei improbæ ſuſtinebat calumniam; alienum infantulum ouino nutriens lacte, annis continuis admodum ſeptem: præ foribus interim monaſterij frigori, nuditati, inediæ, & quod grauiſſimum eſt, omnium contemptui ac ludibrio expoſita. Cibatum ei agreſtes herbæ, potum aqua, vel vt verius dicam, lachrymæ præbebant. Vngues præ diuturna corporis negligentia prolixi excreuerant; capilli & cutis ſolis exuſta ardoribus feram potius quàm hominem referebant. Neque tamen tot tantæque calamitates & miſeriæ eius conſtantiam frangere, vel latum vnguem à monaſterij veſtibulo dimouere poterant. Et quidem cùm homines aſsiduis eam calumnijs impeterent, tum multò infeſtiùs inimicus humani generis bellum mouebat. Die quadam, aſſumpta mariti ſpecie ad eam venit egregia fallendi arte inſtructus. Poſt lachrymas enim & verba dulciſsima, quibus eam ſuum luminare, exultationem, voluptatem, lucem oculorum, ac malorum omnium ſolatium appellabat, Age, inquit, Domina mea, ſiſte mihi luctum tot annorum tua cauſa ſuſceptum, promptóque & alacri animo domum reuertere. Cum autem illa re vera ſuum eſſe maritum putaret, cœpit veniam deprecari: orare denique & obſecrare, vt eam reliquum vitæ tempus in contritione & pec-

Eius eſca & potus, & reliqua duriſſima.

Hoſtis inſidiæ apparētis in ſpecie mariti.

& peccatorum pœnitudine exigere concederet. Illo autem inſtante, & ſummis infimisque precibus blandiente, ait Theodora; Quomodo tantæ potero eſſe impudentiæ, vt iterum communi tecum fruar thoro, quem ego adulterio contaminaui, ac nefariè pollui? Hæc dicens, vim protinus lachrymarum fudit, & delicti ſui recordatione ſaucia, ſublatis ad cœlum manibus veniam à Deo poſtulare, pectus tundere, crines vellere, aliaque egregię ſanè pœnitentiæ indicia dare. Quo facto, hoſtis in fugam verſus (neque enim vim orationis ferre poterat) inſidias detexit. Paucis verò poſt diebus ingens beſtiarum caterua (prę̨ſtigiæ dæmonis erant) eam circumſiſtere viſa eſt: quam illa orationis virtute in fugam compulit. Rurſus paulò poſt princeps quidam copioſo inſtructus exercitu apparuit, qui diuinos ſibi honores à ſancta illa muliere depoſcebat. Illa autem negante, & Deum ſolum adorandum eſſe conteſtante, fuit adeò grauiter cæſa, vt paſtores, qui è longinquo factum contemplabantur, eam mortuam eſſe in Monaſterio annunciarent. Reuerſi autem cum eam reſumptis viribus incolumem ac precibus intentam conſpicerent, admiratione & gaudio repleti, monachis rem indicarunt. Et quidem tantis fuerat afflicta verberibus ſancta, vt vibices ſanè deformes (ea præclari certaminis erant inſignia) in corpore permanerent.

Alia dæmonis præſtigiæ.

Cæditur à dæmonibus.

Recipitur in monaſteriũ.

Hæc aliaque eximia patientiæ documenta tandem monaſterij Præfectum permouerunt, vt ſanctam illam, & tot tantisque trophæis inclytam, denuò reciperet; non tamen ita, vt priſtinam ei libertatem inter monachorum cœtum reſtitueret, ſed omni functione priuatam anguſta eam cellula concluderet. Accidit autem biennio poſt, vt extrema quædam ſiccitas non modo terram, ſed omnes quoque monaſterij ciſternas exhauſiſſet. Quæ ſanè miſeria Præfectum ſanctiſſimæ mulieris virtutes

denuò,

denuò, vt prius, experiri coegit. Iuſſit itaque, vt miſſa in ciſternam quę ne guttam quidem aquę habebat vrna hauriret: & fratribus nimia ſiti confectis potum præberet. Ecce verò, illa omni curioſitate poſtpoſita, ſitulam aqua plenam protinus educit, & abundè omnibus potum Præfecto cæteriſq; ingenti ſtupore defixis præbet. *Magnum miraculum.*

Paucis poſt hæc diebus, cum leui correpta morbo diuinitus ſupremum adeſſe diem intelligeret, tollens puerum ſe vna cum eo in cellula incluſit. Vbi optimis ſanctiſſimisque vitæ documentis illi prolixè datis & inculcatis, beatum Deo ſpiritum tradidit; quo tempore monaſterij Præfectus cœleſti viſione de eximia illius ſanctitate & innocentia, ac toto denique vitæ curſu inſtructus fuit. Igitur ſancta illa vitæ munere functa, Præfectus cum vniuerſa monachorum turba, adductis etiam calumniatoribus iniquis, defunctæ ingreditur cellulam: habitaque breui de more exhortatione, En, inquit, videte nouum & inauditum ſpectaculum; fœminam omnium dæmonum tentationibus ſuperiorem; inuictum patientiæ exemplum; perfectionis ſpeculum: & Angelorum omnium conſortem, digniſſimam. His dictis, ſimulque corporis quibuſdam partibus detectis, lugubris omnium eiulatus exoritur. Stupent cuncti metu & tremore perfuſi; Fama protinus longè lateque vagatur: Fit ingens hominum concurſus. Accurrit & ipſe maritus diuinitus excitatus; Agnoſcit tandem coniugem; ruit in amplexus; curat lachrymis funus; nec auelli ſe patitur; figit oſcula; ſtringit brachijs arctiſſimè corpuſculum: prouocat ad lachrymas omnes. *Feliciſſimè obdormit in Domino.* *Innoteſcit omnibus quod fuerit mulier.* *Maritus eius venit ad eã.*

Cùm verò tandem vix luctus deſijſſet, pſalmi & hymni ſtatim ſunt conſecuti: & funus ſummo cũ honore in monumentum fuit depoſitum. Quid interim maritus? Rebus omnibus valere iuſsis, Theodoræ cellam protinus occupat; ſe ſeque *Fit monachus.*

Digitized by Google

Guido; ſed mox paternę domus & rerum omnium oblitus, ad Eccleſiæ iſtius, ac præcipuè animę ſuę cultum ſe totum contulit; deditq; operam, vt cuncta niterent; vaſa luculenta & cætera ornamenta, ſacerdotes & externos ad pietatem excitarent: deniq; nihil non eſſet, quod & Deo placeret, & hominum oculis mirificè arrideret.

Cæterùm cum tanto ſtudio ac diligentia templum iſtud lapideum exornaret, tum multò diligentius & ſuam ipſius & aliorum animas virtutum omnium ſplendore cultiſſimas reddere conabatur. Corpus aſſiduis domabat ieiunijs; mentem à noxijs cogitationibus ſacris vigilijs & rerum diuinarum commentatione abſtrahebat, atque ad cœleſtia erigebat. Peccata quotidiana, ſine quibus fragilis hæc vita tranſigi non poteſt, tanto lacrymarum imbre diluere ſolebat, vt immanium ſcelerũ reus videri poſſet. Petentem eleemoſynam potius quam inanem dimitteret, ad alienas fores ſtipem emendicabat, vt haberet vnde inopi ac pauperi benignè facere poſſet. *Quædam virtutes eius.*

Mercator quidam Bruxellenſis cùm ex itinere ad eum diuertens officiosè admodum vt ſemper exceptus eſſet, cerneretque eximiam viri in pauperes liberalitatem, & benignè omnibus faciendi ſtudium, pia quadam commiſeratione motus, primùm de veſtimentorum eius vilitate conqueri: inde, vt eleemoſynis præſtandis maior facultas eſſet, hortari, vt mercaturam exerceat, breuique temporis ſpatio immenſas opes colligat, vnde multis annis multorum inopiæ conſulere poſſit. Hoc fraudulento dæmonis conſilio ſub magno pietatis prætextu perſuaſus Guido, repentè, non ſine ingenti omnium admiratione, nouum ſe mercatorem exhibet. Sed benignus Deus non eſt paſſus famuli ſui animam turpis lucri cupiditate inquinari. Nam cùm die quodam carina pretioſis onuſta mercibus ad littus quoddam appellitur, *Decipitur à quodam mercatore.*

& pręſens ſubitò periculum naui exitium minatur, Guido arrepto conto nauem ſubrigere & exitium depellere conari. Et ecce lignum manibus viri tenaciſsimè adhærens & vires infringere & maius periculum denunciare viſum eſt. Guido interim animi deliquio proſtratus, nec lignum deſerere, nec alius quiſquam è manibus, eius extorquere potuit. Ad ſe igitur reuerſus, reum ſe intelligens, quòd ignobili mercaturæ animum applicuiſſet, ad Eccleſiam redijt: nec vllam aut oculis à lachrymis, aut ori à precibus requiem dedit, donec lignum illud, quod manibus inhærebat, in terram deciđiſſe videret. Ita ergo, quandoquidem mercatura rarò aut nunquam ſine culpa exercetur, Guido ſingulari Domini beneficio inde auocatus fuit: antequam longius in ea progreſſus, dulci cupiditate lucri animum penitus ineſcaſſet. Reuerſus igitur ad ſuperioris vitæ tranquillitatem, perinde ac ſi teterrimi ſceleris reus eſſet, maioribus ieiunijs, precibus ac lachrymis operam dedit: ac totis viribus amiſſos prioris vitæ labores reuocauit.

Diuina caſtigatione reuocatur in viam.

Haud multò poſt, tactus deſiderio Romæ ac ſanctorum locorum, iter ad limina Apoſtolorum ſuſcepit: inde Hieroſolymam petens, toto ſeptennio ſanctorum Eccleſias per orbem inuiſit. Cumque Deo duce Roma reuertiſſet, virum venerabilem VVonedulphum, in pago Brabantenſii Decanum, cum alijs itineris eius comitibus Hieroſolymam tendentem, obuiam habuit. Is verò, viſo ac agnito tandem Guidone, proſtrato in terram corpore eum obnixè precari, vt ſe & linguæ & itineris ignarum, Hieroſolymam verſus comitem præberet. Non recuſauit vir ſanctus; adijciens ſe & ipſam animam, ſi res poſtularet, libenter pro eis expoſiturum. Eius itaque ſancti viri VVonedulphus nactus conſortium, magno cum gaudio loca ſancta luſtrauit: ſed in reditu leui correptus febri ad ſuperos

Romam proficiſcitur: inde Hieroſolymam.

peros migrauit. Porrò in extremo vitæ termino, accito ad ſe Guidoni ſuprema ad ſuos mandata dedit. Quem quidem VVonedulphum quanto honore in cœlis Dominus extuliſſet, hominibus, mox declarare dignatus eſt: cùm ad eius tumulum, beato Guidone & multis alijs cernentibus, tres claudi & duo cæci curati ſunt. *S VVonedulphi decani obitus.* *Clarus poſt mortem miraculis.*

Cæterum Guido cum cœpto itinere in patriam pergeret, ingentes moleſtias à fame, ſiti, frigore & inedia perpeſſus, tandem ſanguinis fluxu penè confectus Anderlacum venit; vbi pauperis cuiuſdam exceptus hoſpitio, cuncta ex fide de VVonedulpho expoſuit. Quæ cum Vicedecano innotuiſſent, ipſe confeſtim cum quibuſdam è Clero ad illas ædes venit, & Guidonem virum Dei vnà ſecum domum ſuam abduxit: vbi poſt varia eximiæ ſanctitatis indicia, in infirmitate corporis exhibita, tandem beato fine vitæ huius terminum concluſit. Proximæ verò diei Dominicæ nocte, ante corporis eius diſſolutionem, cunctis qui aderant ſpectantibus, lumen cœlitus fuſum columbæ inſtar ſuper ſeruum Dei deſcendit: ſimulque vox omnium auribus clarè inſonuit; Veniat dilectus noſter ad percipiendam æternæ iucunditatis coronam: quia fidem ſeruauit. Mox aduolantes, qui in domo erant, Dei famulum in cœleſtes manſiones commigraſſe cernunt. Eius ſacrum corpus fuit à loci illius Canonicis honorificè tumulatum: vbi multa deinde diuina operante gratia, miracula coruſcarunt. *Venit Anderlacum S. Guido.* *Abit in cælos vir ſanctus.* *Sepulchrum eius miraculis glorioſum*

At verò temporis proceſſu tumulus viri ſancti omnium pedibus culcari: adeoque eius memoria & cultus in obliuionem venire, vt, pecora ad paſtum euntia ac redeuntia ſepulchrum fœdarent, & in tumulo accubarent. Accidit autem, vt quædam ex ijs à dæmone correpta expirarent. Qua re permotus villæ Dominus duobus ruſticis præcepit, vt beati viri ſepulchrum ſepe communirent. At

Nota vltionem in petulantes ruſticos.

illi dæmonis inſtinctu in riſum cõcitati, Age, inquiunt, ſenem iſtum iampridem defunctum, ne fortè nobis effugiat, intra ſepem concludamus. Vix verba ediderant, cùm protinus corporis quodam affecti languore, Domini magis imperio coacti, quam voluntate ſpontanea impulſi, ad opus accedunt. Sed viribus paulatim cadentibus, re penè infecta, domum venerunt. Et ecce nocte concubia alter magnis cum cruciatibus animam expirauit: alter amentia & furore plenus, ſuam ipſius faciem pugnis & vnguibus fœdè dilacerans, poſtridie è vita exceſſit. Ea res vt cunctis ingentem ſanè timorem incuſſit, ita non paucis cùm propè tum procul degentibus præſentem in rebus deploratis ſalutem peperit. Nam mox plurimi varijs detenti languoribus, ad deſpectum multo tempore viri ſancti ſepulchrum confluentes, poſt vota preceſq; optatam ſanitatem conſecuti ſunt.

Multa miracula fiunt ad tumulum eius.

Hinc verò pro loco & tempore ſacra ſupra tumulum ædicula conſtructa, maior indies honos viro ſancto accreuit; donec inſigni opere baſilica à fundamentis exſtructa, oſſa beati viri in eius medio honorificè fuere collocata; vbi ſigna & virtutes multò deinde illuſtriores diuinitus editæ ſunt.

C. Baron In Not. Martyr. Romani.

MARTYRIVM S. AVTONOMI: EX ex eo quod eſt apud Metaphraſten. Paſſus eſt circà annum Domini 302. vt patet infra, temporibus Diocletiani Imp.

12. Septemb. S. Autonomus Epiſcopus Italiæ.

DIuinus Autonomus, ſtrenuus veritatis athleta ac Epiſcopali dignitate in Italia clarus, vt cognouit Diocletiani tempore acre & vehemens bellum aduerſus Chriſti Eccleſiam eru-

ſupuiſſe, relicta Italia, venit in Bithyniam ea men- *Prædicat in*
te & conſilio, vt labantem fidei ac pietatis ſtructu- *Bithynia.*
ram diuini verbi prædicatione fulciret: & alios itē
denſis impietatis immerſos tenebris ad lucem ve-
ritatis adduceret. Et quidem in loco, cui nomen
Soreæ, à quodam Cornelio hoſpitio exceptus, eum
ante omnia fidei lumine illuſtrauit; multoq; tem-
pore ibidem moratus, ſalutaris doctrinæ ſemina
terræ illi ſuppeditauit; tanto cum fructu, vt ædifi-
cata oratoria æde Michaeli principi ſacra, ipſum
Cornelium primò Diaconum, inde ad alia perre- *Quendam*
cturus loca presbyterum ordinauerit. Poſtquam *Cornelium*
verò de aduentu *a* Diocletiani Nicomediam intel- *primò Dia-*
lexit Autonomus, vt furentis belluæ inſaniam e- *conum, de-*
uitaret, Mantinium & Claudiopolim enauigauit: *inde presby-*
vbi ſanè dignos operæ ſuæ fructus retulit. Deinde *terum, po-*
reuerſus ad Soreos, inuenit Eccleſiam illam egre- *ſtremò Epi-*
giè multiplicatam, & ſtudijs fidei ac pietatis miri- *ſcopū creat.*
ficè florentem. Vnde ingenti affectus gaudio, Cor- a *Accidit*
nelium Antiſtitem conſtituit: eiusque curæ atque *iuxta C. Ba-*
tutelæ eum Chriſti gregem penitus commiſit. Ipſe *ron. Tom. 2.*
verò Aſianorum obiens regionem, omnibus illis *Annal anno*
circa populis Chriſtum prædicauit, donec Limnas *Domini 302*
veniens, qui locus propè Soreos eſt, magna pieta-
tis ſegete onuſtus, eam quoque gentem, profundis
ignorātiæ tenebris diu ac pertinaciter immerſam,
in lucem aſſereret.

Cùm hæc autem Dei benignitate per Chriſti
confeſſorem feliciter ad optatum finem perducta
eſſent, accidit, vt quidam in dicto loco errore im-
pietatis impliciti, in quodam dæmonis feſto, ab
eis celebrari ſolito, ſimulacris offerrent libamina,
& ad inſaniam vſque debaccharentur. Quæ cùm *Chriſtiani*
Chriſti cultores ad iuſtam indignationem prouo- *euertunt*
carent, tum zelo pietatis adeò inflammarunt, vt *ſimulacra*
mutuis adhortamentis exaciati, arreptis armis, ſi- *dæmonum.*
mulachra inuaderent, & in puluerem cinereſque
redigerent. Hæc vt impiorum inſaniam acriter

ſtimulabant, ita animis vindictæ cupidis nullam quietis partem conceſſere, niſi Autonomum præclarum dæmoniorum hoſtem internecione delerent, atque in vno illius capite ſimulachrorum euerſionem ad ſatietatem vlciſcerentur. Itaque die quodam, cùm Dei ſeruus in oratorio Soreano diuina celebraret myſteria, gens impia & crudelis, armatis ferro dextris repentè aduolat: & fugis fugatisq; qui aderant populis, nefariè obtruncant antiſtitem, & glorioſum veritatis præconem atque Pontificem fœdis conciſum vulneribus in æde ſacra relinquunt. Porrò Maria quædam, quæ Diaconatus dignitate ornata erat, aſſumptis ſecum aliquot eximia pietate viris, ſanctiſsimas eius reliquias, quo par erat honore, terræ mandauit: quas deinde Deus mirabiliter poſt annos plurimos glorioſas reddere dignatus eſt.

S. Autonomus occiditur.

Honorificè ſepelitur.

Quo tempore Conſtantinus Romani Imperij ſceptra tenebat, Seuerianus Alexandriæ Præfectus per ea loca vbi martyris reliquiæ reconditæ iacebant, iter facturus, occultam reliquiarum vim mirabiliter ſenſit. Cùm enim muli eouſque veniſſent, ſubitò quaſi religione admoniti greſſum fixerunt: neque vllis verberibus vel latum vnguem à loco dimoueri potuerunt. Ea res cùm haud immeritò Seuerianum ſtupore afficeret, & cogitabundum ibidem ſpectatorem detineret, quidam qui fortè in comitatu erat, inſigni religione ac prudentia vir, monuit vt eodem in loco templum ſe diuino martyri excitaturum voueret: futurum tunc dubio procul, vt fixa animalia priſtinam gradiendi virtutem reciperent. Annuit is prompto alacrique animo; cùm ecce vix voto emiſſo, muli maximo impetu iter proſecuti ſunt: & Seuerianum permouerunt, vt iuxta votum, protinus oratorium in B. martyris memoriam illic exſtrui curarit.

En mirabilẽ reliquiarum virtutem.

Multò verò deinde poſt tempore Sacerdos quidam

dam in eadem æde incruentum oblaturus ſacrificium, defluente ex tabulatis aqua, haud paruum ſenſit incommodum; ratusque hoc ipſum ad contumeliam factum, peracto ſacrificio, ædiculam diruit: & alio in loco politiori opere templum exſtruxit; ignorans interim ſancti martyris reliquias ibi reconditas iacere. Sexaginta autem deinde poſt annos, Ioannes quidam laudibus virtutis militaris admodum clarus, eadem circa loca, Imperatori quibuſdam in rebus operam nauans, verſabatur. Is cum die quodam venationi intentus ſuper martyris tumulum arcu leporem fixiſſet, aliaque animantia venatus domum rediiſſet, fuit eadem nocte in ſomnis admonitus, vt eo in loco, quo leporem occiderat, tabernaculum figeret: & deinceps ibidem domicilium teneret. Ioannes viſioni parens, ilicò eò habitationem tranſtulit, & cunctabundus de ordine & veritate viſionis diu noctuque multa cum mente ſua pertractabat. Ecce autem paucis poſt annis martyr ſecundùm quietem manifeſtius ei apparens, & euidentius quiſnam ſit edocet, & quomodo ibidem reconditæ eſſent eius reliquiæ indicat. Tunc verò miles gaudio pariter & timore perfuſus, ad Imperatorem abiit, (is erat Anaſtaſius, qui defuncto Zenoni ſucceſſerat) eique ſeriem ac veritatem viſionis ſincerè expoſuit. Anaſtaſius verò ſine mora, non tam pietate, quam hominum beneuolentia, (quam ſtudiosè captabat) impulſus, baſilicam, quæ etiamnum extat, conſtrui fecit: quam protinus translatæ eò martyris reliquiæ nouis ſignis atque virtutibus illuſtrarunt.

Vide Miſſam appellari incruentum ſacrificium.

S. Martyr reuelat reliquias ſuas.

Tumulus martyris miraculis illuſtris.

Nm vt reliqua ſilentio prætercam, ego ipſe inuicti Chriſti athletæ corpus ſanè venerandum, annis à glorioſo certamine iam ducentis, non modo incorruptum, ſed planè viuidum in ſepulchro aſpexi; coma capitis denſa & illæſa; formę character integer; & ne pilis quidem labri ſuperioris

S. Martyris corpus poſt annos 200. incorruptum conſpicit, ipſe author

huius hiſtoria.

amiſſis, ad aſpectum gratus; pellis firma & intenſa; orbes oculorum aperti: denique nulla non corporis pars adeò firmiter & præclarè vnita, vt totus homo, nihil à dormiente vel planè viuo differre videretur.

C. Baron. Tom. 1. Annal. & Not. Martyr. Romani.

VITA SS. SYRI ET IVENTII, SEV Iuuentij, Ticinenſium Epiſcoporum: Ex ea quæ eſt apud V. P. Laurent. Surium. patet infra eos claruiſſe tempore Neronianæ perſecutionis: quæ maximè ferbuit anno Chriſti 69. Neronis Imperatoris 13.

12 Septemb. Quomodo & à quibus Papia ad fidem ſit conuerſa.

QVo tempore, & qua via, modoque Ticinenſium vrbs, quæ proprio nomine Papia vocitatur, è denſis errorum tenebris ad clariſſimum veritatis ac fidei lumen emerſerit, vtile nō minus quàm iucundum eſt explicare. Nam à primo creſcentis Eccleſiæ ſtatu, ipſis Chriſti Apoſtolis fidei ſemina longè lateq; ſpargentibus, hæc etiam ciuitas digna inuenta eſt, quę primitias Euangelij perciperet, vnaque ante alias plurimas cœleſtis regni hęreditatem capeſſeret. Cùm enim Apoſtolorum princeps fundata Antiochena Eccleſia, in qua primùm nouellæ gentis Chriſtianum nomen exortum eſt, ædificaturus Romanam, Romam veniſſet, ibidemque renouatis miraculis Iudaicam egregiè perfidiam expugnaret, & ſalutarem Chriſti Saluatoris doctrinam luculento ore exprimeret, Marcus adiutor & interpres eius fidelis eam ſcripto excipiens, accuratè Euangelium concinnauit: firmatumq; Apoſtoli auctoritate Eccleſiæ tradidit. Cæterùm Petro prima Romanę Eccleſiæ fundamenta iaciente, & digno ſanè operæ fructu in opus ſedulò incumbente, Marcus, aſſumpto ſecum quod Romæ confecerat Euangelio, ad AEgy-

AEgyptum perrexit, atque Alexandrinam ex doctrina Magiſtri operarius veritatis, mira concordia, & ſanctiſſima conuerſatione fundauit. Porrò Hermagoram, à ſe educatum atque enutritum ordine vicis ſuæ, Italiæ, prudentia & ſanctitate reliquit inſignem. Huius auditores atque miniſtri venerabiles viri Syrus fuere atque Iuuentius: qui deinde Papiam vrbem Euangelij face illuſtrabant.

Syrus & Iuuentius Hermagoræ auditores, qui fuit S. Marci diſcipulus, & tertius Ticinenſis ſedis antiſtes teſte C. Baron. in Not. ad martyr. Roman.

Cùm enim Hermagoras apud Aquileienſem vrbem rem Chriſtianam diuini verbi prædicatione mirificè multiplicaret, & multi populi fama virtutum & doctrinæ eius exciti, ex longinquis partibus ad eum confluerent, vir diuinus, vt omnium ſaluti commodius conſuleret, Syrum alumnum ſuum Epiſcopali munere decorauit; eumque ſine mora vnà cum Iuuentio prædicationis ſocio Papiam deſtinauit: vt ea in vrbe honoris ſui fungeretur miniſterio, ac animos paganorum Chriſti gratiæ copularet. Itaque Patris aucti benedictionibus iter capeſſentes, ad primum Veronenſis oppidi ingreſſum, matrona quædam nobiliſſima vnico orbata filio, luctu ac lachrymis mirabiliter deformata, pedibus ſanctiſſimi Syri ſe proſternit, orans atque obſecrans, vt ſobolem ſibi viuam reſtituat. Si faceret, mox & illa & tota familia Chriſti ſacra ſyncero animo amplexarentur. Cuius precibus lacrymiſque commotus vir diuinus reſpondit; Si ex toto corde crederet, credenti omnia poſſibilia eſſe. Illa autem in conſtantia permanente, vir Dei domum eius protinus perrexit: fuſaque ſuper funus oratione ad Dominum, vitæ & ſaluti priſtinæ defunctum reſtituit. Itaque adoleſcens in vitam reuocatus, magna voce Deum Chriſtianorum glorificare cœpit: prorſus vt ad tanti miraculi nouitatem non modò mater & familia, ſed & ingens paganorum multitudo Chriſto nomen daret.

SS. Syrus & Iuuentius Papiam Euangelizatum ab Hermagora miſſi.

Marci 19.

Hinc verò digreſſus vir Domini, ante quàm

Papiam

S. Syrus mortuum excitat apud Veronenſes: vnde & multi ad Christi fidem conuertuntur.

Papiam veniret, fama iam præcurrente, immenſum populi agmen feſtiuo cum gaudio ei obuiam proceſſit. Cumque certatim gratulabundi ſe eius veſtigijs proſternerent, viri quinque diuturno languore vexati, ad eius tactum confeſtim ſanitatem conſecuti ſunt. Cùm verò vrbis portas ingrederetur, prophetico ſpiritu futuræ proſperitatis eius annuncians, deprompſit præſagium; Delectare gaudijs vrbs glorioſa Papia: quia veniet tibi ab æternis montibus exultatio, nec vocaberis minima, ſed copioſa in finitimis ciuitatib9, & væ tibi Aquileia, cùm in impiorum incideris manus, deſtrueris, nec vltra reædificata conſurges. Populi autem multitudo vna voce Chriſtum extollebat, ac conculcatis idolis capita ſua luſtralibus aquis expianda proferebat.

Quinque ad ingreſſum eius curãtur.

Vaticinium hoc refert Luitprandus Ticinenſis Lib.3.ca.2.

Eodem verò tempore orta in Mediolanenſium vrbe perſecutione in Chriſtianos, Protaſius & Geruaſius à Comite Anolino homine idolorum cultui ſummè dedito in vincula coniecti ſunt: & Nazarius vna cum aſſecla ſuo paruulo Celſo, capite obtruncati. Quo cognito, beatiſsimus Syrus venerandum virum Iuuentium eò confeſtim deſtinauit, vt & ſacra martyrum corpora debito cum honore ſepulturæ mandaret: & idem beneficium Protaſio, & Geruaſio, peracto certamine, reuerenter impenderet. Et quidem Iuuentius lætus ac feſtinus huius præcipuè legationis iter arripiens, noctu non ſine periculo & timore ad vrbem peruenit; vbi legationis ſuæ mandata exponens, à fidelibus intellexit corpora ſanctorum martyrum iam ante honorificè cum epitaphio certaminis condita eſſe. Quo audito, Iuuentius, Obſecro, inquit, vos, vt dum hi qui ſuperſunt beatiſſimi Protaſius & Geruaſius certamen compleuerint, aliquid pro amoris dulcedine, eorumque reuerentia, de veſtibus vel corporibus eorum noſtris deſiderijs reſeruetis. His auditis, qui aderant

Perſecutio Neroniana Anolino Præſide.

Geruaſius & Protaſius in vincula coniecti.

Martyrium Nazarij & Celſi.

Ecce quo in pretio apud veteres fuerint Sanctorũ reliquiæ.

rant reſponderunt, quandam Dei famulam ſacrum Nazarij cruorem ab abſciſſis ceruicibus largè profluentem linteo excepiſſe. Quo reſponſo vir Dei Iuuentius commonitus, in ipſo itinere eandem Chriſti ancillam conuenit: cruoremque martyris gratiſſimi muneris theſaurum obtinuit. At verò cum incredibili gaudio ad mœnia Ticinenſis vrbis reuerſus, mox portitor tanti doni in ipſo vrbis ingreſſu virtutem martyris eodem illo cruore præclarè illuſtrauit. Erat puer à ſæuo arreptus dæmonio, quod luctuoſa ſanè voce eiulans ad ingreſſum Iuuentij clamabat, ſe eo cruore quem ille geſtabat vehementer cruciari. Quo audito, Chriſti miles martyris ſanguinem ori pueri applicuit: ac protinus dæmonum ab eo expulit. Neque ibi in vno illo miraculo virtus cruoris quieuit; ſed pari facilitate cæcitatem oculorum, ſurditates aurium, aliaſque corporis infirmitates fugauit, ac mutorum ora reſoluit; qui deinde Chriſtianæ fidei præſtantiam prædicabant, ac perfidorum duritiem palàm arguebant.

Dæmoniacus curatur virtute cruoris S. Nazarij. Item multi ægri.

Poſt aliquod dehinc temporis interuallum, cùm ſanctorum Protaſij & Geruaſij apud Mediolanum finita eſſent certamina, beatiſſimus Syrus à Lyberio Chriſti fideli particulam ſanctarum exuuiarum, munus longè gratiſſimum recepit; quod ſignis & virtutibus coruſcans, varia ſanitatum genera conferebat varijs; adeò vt rerum mirabilium magnitudine permotum antiſtes, templum haud procul ab vrbis mœnijs extra ciuitatem extruxerit: quo tam eximia ſanctorum virtus & memoria immortalis apud poſteros permaneret. Perfectis autem noui templi dedicationis inſignibus, cùm quotidianæ ibidem laudes Deo reſonarent, & vna dierum Pontifex Miſſarum ſolennia celebraret, epulumque cœleſte cunctis de more fidelibus porrigeret, ecce inter alios perfidus quidam Iudæus,

Martyrium Geruaſij & Protaſij.

Reliquiarũ eorum particula miracula eximia operatur.

Conſtruit baſilicam in eorum memoriam S. Syrus.

Digitized by Google

dæus, ſatanico furore plenus, corpus Dominicum ſuſcipere ac nequitiæ ſuæ perfidiæque ſocijs ad ludibrium exponere cogitabat. Et quidem inter fidelium turbas ad manus viri Dei perueniens, auſu nefario immundo ore illud excepit; ſed cum reijciendi animo os aperiret, digna vltione percuſſus, ſine affatu verborum cunctis audientibus & videntibus clamare cœpit. Et quidem cum labia iungere & verba edere conaretur, lingua rigida officium loquendi negabat: & quaſi ignito perfoſſus iaculo immenſis doloribus torquebatur. Reſonabat omnis Eccleſia ineptę vocis clamoribus, & tam ęgregij virtute miraculi, Chriſti fidelium lætabatur conuentus. Iudæus autem nimio dolore ſuperatus, voces emittere abſque ſermonibus non ceſſabat; habens in gutture ſuæ malitiæ cruciatum. Cæterùm fidelibus ſubtilius aſpectantibus mirabili ratione corpus Dominicum in ore videbatur Iudæi dependere, vt nec linguæ ſubter compagi inſideret, nec deſuper immundo adhæreret palato. Interim poſtulantibus pro eius miſeria fidelibus, vir Dei Beatus Syrus manum tetendit, & ſanctæ Euchariſtiæ myſterium à ſacrilego ore abſtraxit. Iudæus autem eius aduolutus pedibus, Chriſto nomen ex animo dedit: eoque baptizato, multi eius exemplo, abiurata perfidia, ſacro fonte renati, Chriſti fidelibus ac ſpiritali cœtui vniti ſunt.

Diuinitus caſtigatur Iudæus, mala intentione corpus Domini ſuſcipiens.

En inſigne miraculum de SS. Euchariſtia.

Iudæus credit in Chriſtũ, & multi cum eo.

Igitur dum multis vbique vir diuinus & ſignis & virtutibus clareſceret, quidam ſub ſpecioſa magnæ pietatis figura ſuperbo ſpiritu adueniens, neſcio quid fraudis & nequitiæ moliebatur. Quem vir ſanctus intuens, *Silere te magis oportet*, inquit, *quàm loqui: nam occultæ peſtilentis animi tui cogitationes nequaquam latent.* Et ecce mox obmuteſcens, omni linguæ officio ſe miſer priuatum ſenſit: & flens eiulanſque iniquæ cogitationis pandebat arcanum; eius miſer-

Spiritu prophetico videt cogitationes hominis impij S. Syrus.

miſertus Syrus, loquendi reſtituit beneficium; hortatuſque, vt ſacri muneris miniſterium piè deinceps ac ſanctè obiret, in pace dimiſit. Quodam verò tempore vrbe egreſſus, dum vicos villaſque & circum circa ciuitates, ſparſo vbique Euangelij ſemine, peragraret, puer illi ſurdus pariter ac mutus offertur; cui vir ſanctus, pro ſua in omnes beneuolentia, formato in ore & auribus Crucis ſigno, priſtinam ſenſuum facultatem reſtituit: eodemque miraculo maximam paganorum multitudinem ad Chriſtiana ſacra amplexanda perduxit. Cumque iam læto ſucceſſu indies credentium numerus mirificè excreſceret, diſcipulum ſuum Iuuentium & Pompeium Diaconos ordinauit; Chryſanthum autem & Fortunatum, viros & generis dignitate & virtutum ſplendore illuſtres, presbyteros conſtituit: totamque illam Eccleſiam, fugatis errorum tenebris, Chriſtiana fide ac pietate egregiè illuſtrauit.

Surdus & mutus puer Crucis ſigno curatur.

Ordinat Diaconos & presbyteros.

Interea cum alijs in locis grauiſſima perſecutio in Chriſtianos deſæuiret, quidam operarij iniquitatis, audita fama rerum mirabilium à Syro geſtarum, pleni amentiæ & furoris Papiam venerunt: vt vna internecione, conſtituta Chriſtianæ fidei fundamenta ſubuerterent. Sed fidelium multitudine deterriti, beati viri caput petere, in eoque vindictam omnem exercere decreuerunt. At verò Syrus, nihil impiorum terrore commotus, venientes vultu placido excepit; eorumque rabiem Chriſtianæ facundiæ præſtantia ita emolliuit, vt omnes ad vnum, deteſtata prioris vitæ inſania, prouoluti ad ſancti veſtigia, vberiores ſalutaris doctrinæ eius fontes expoſcerent: nihilque ardentius, quàm in Chriſti familiam adſcribi, deſiderarent. Itaque nouo fructu Ticinenſi Eccleſia aucta, Syrus, vt alijs quoque læta Euangelij ſata impartiret, ad Brixianæ ciuitatis plebem erudiendã abijt;

Sæua perſecutio in Chriſtianos.

Impios percuſſores vir ſanctus conuertit ad Chriſtum.

vbi

Digitized by Google

ret, ac recepto contentus commodato, impiam illam pecuniæ cupiditatem auaritiamque ex animo reijceret. Sin recuſaret, futurum prænunciabat, vt ſimul cum vſuris proprias etiam poſſeſſiones iuſto Dei iudicio amitteret. Et quia vir ſanctus haud ignorabat, animum impiæ cupiditatis ac auaritiæ vinculis conſtrictum, vix vllis pietatis operibus ſolui poſſe, ſuo ipſe Diacono pecuniæ, quam à vidua exigebat, ſummam tradidit, vt eandem, ſi poſtularet, viduæ nomine nummulario promeret. Quid igitur? Ecce tibi pectus terrena cupiditate tenaciter obſeſſum; ecce iuſtitiam diuinam auari ſcelus, quo nihil ſceleſtius ſeuerè punientem. Accedente cum vidua Diacono & Antiſtitis iuſſa ſupplici voce exponente, vſurarius auaritia tabeſcens iuſſa ne ad aures quidem admittere, ſed præcisè ac pertinaciter pretium expetere. Tunc Diaconus aureos ſibi traditos expromere: quos auidius arripiens nummularius, vix ijs in arcam repoſitis, miſer expirauit. *Vltio diuina in vſurariū.*

Alio quoque tempore quidam de exactoribus fiſci, fluuium Ticini tranſmiſſurus, arreptus ab vndis ſæuientibus, penè ſubmerſus pecuniæ talentū amiſit. Cùm verò mortis ſupplicium propter eam pecuniæ amiſſionem pertimeſceret, curis anxius ad virum Dei Iuuentius feſtinum cucurrit: eique multis cum lachrymis cladem ſuam expoſuit. Cui vir Dei, Eamus inquit, ad aquas, quæ concreditam tuæ fidei pecuniam abſorbuit. Abeunt illi: & mox ad locum vt ventum eſt, Iuuentius ait; Tibi dico aqua in nomine Domini noſtri IeſuChriſti, qui pedibus ſuper te ambulauit, redde pecuniam, pro qua miſer hic mortis timore circumuentus affligitur. Continuò autem vaſculum, in quo recondita erat, ſuper aquas natare viſum, vndarum impulſibus ad viri Dei veſtigia in loco quo ſtabat applicuit. Quā pecuniam apprehendens tribulato reſtituit; dignus imitator Heliſæi; qui ex Iordanis gurgite coram *Ad imperiū S. Iuuentij aqua euomit amiſſas pecunias. Ioan. 6. 4. Reg. 6.*

oculis filiorum Prophetarum ferramentum, quod in eum dilapſum ceciderat, ſuper aquas natare fecit: miſſoq; in aquas manubrio, qui amiſerat mœrenti reſtituit.

Beatiſſimus verò Iuuentius ſpiritalibus inflammatus deſiderijs, Mediolanum perrexit, vt paganorum contumaciam, pijs Chriſti cultoribus inſultantium, virtute diuina compeſceret, & inſtar optimi paſtoris oues à luporum rabie ac furore defenderet. Et quidem aduentantem illum impij varijs affecere iniurijs, atque extremum ſupplicium, ni à Chriſtianis ſacris deſiſteret, minitabundi proponebant. At illo oculis inſita pietate ad cœlum ſublatis pro eorum ſalute Dominum deprecante, ecce ſubitò coactæ nubes magno cum cœli fragore, ingentem vim grandinis effudere; quæ capita, brachia & oſſa inimicorum veritatis, eodem in loco præ ſtupore conſiſtentium, fugaq; fruſtra euadere conantium, ita grauiter contudit, vt agnito propriæ prauitatis reatu, viri ſancti patrocinium implorarent, libenterque ſe Chriſto nomina daturos exclamarent. Inde fugato precibus viri ſancti procelloſo & noxio turbine, multi ſalutari doctrina ritè inſtructi & ſacro fonte luſtrati, Mediolanam vrbem, deletis pro maxima parte erroribus, Chriſtiana pietate ornatiſſimam reddiderunt. Itaque Clero & Sacerdotibus ibi conſtitutis, Iuuentius Papiam remeauit: vbi in primo vrbis ingreſſu paralyticam lecto affixam, Crucis ſigno dextera formato mirabiliter ſanauit.

Diuinitus caſtigantur, qui viro Dei reſtiterunt.

Mediolanenſes conuertit.

Paralyticam ſanat.

Inter hæsce tam proſperos rei Chriſtianę ſucceſſus, a Veſpaſianus Cæſar graue aduerſus Chriſtianam religionem mouit bellum. Porphyrius quidam vrbis Romæ Præfectus miſſus ab eo in mandatis habebat, vt ciuitates ac vicos omnes peragrando rem Chriſtianam quam maximè oppugnaret. Igitur vrbem Papiam ingreſſus, cùm fidelium numerum infinitè multiplicatum cerneret, decreuit

a *Regnauit is anno Salutis 80 &c. C. Baron Tom. 1 Annalium teſte.*

uit ante omnia Iuuentium adoriri; eoque interne-cione deleto, furoris ſui arma in reliquam multitudinem conuertere. Eadem illa hora Iuuentius in baſilica S. Nazarij à ſe conſtructa Miſſarum celebrabat ſolemnia; cùm Porphyrius effero in eam corde cum armata militum manu ingrediens, Præſulem ac Dei populum vno impetu trucidare cogitabat. Sed ecce, antequam impetum in Chriſti famulum ſacrificio intentum faceret, arreptus dæmonio cum omnibus ſecum ingreſſis, alterutrum pugnis ora, guttur, & faciem cædentes, extra atriū Eccleſiæ ſeipſos cœperunt expellere; Inde amentes effecti, aera luctuoſis vocibus & nimio clamore implebant. Completo autem Myſticæ oblationis miniſterio, egreſſus foras vir Dei cum omni plebe, humi proſtratus prolixas admodum preces pro eorum ſalute ad Dominum fudit. Ecce verò ſubitò terræmotus exortus, ingenti omnes pauore concuſſit; & ignis cœlitus miſſus eos circundans, corda eorū ſimul amore diuino incendit: ita vt Chriſti nomen prædicatione celebrarent, & eadem die baptizati pro fidei conſtantia mortem ſubire ſe paratos oſtenderent; Porphyrius autem ſequenti die, immodico perfuſus gaudio, ex mortalitatis huius ergaſtulo, ad vitam migrauit immortalem.

En Miſſæ officium in primitiua Eccleſia.

Vexatur à dæmonio Porphyrius, volens cum ſatellitibus virum Dei inuadere.

Redit ad mentem cum ſuis Porphyrius, & confitetur Ieſum Chriſtum & feliciter moritur.

Porrò Iuuentius virtutum & miraculorum gloria vbique clarus, poſt 39. annorum decurſum, quibus cathedram illam ſanctiſsimè adminiſtrauit, cū beatus Syrus ei cum Nazario & Celſo, Geruaſio & Protaſio apparuiſſent, & vitæ exitum annunciaſſent, tertio dein die è corporis habitaculo in cœlū immigrauit; cuius exuuias deuota Ticinenſis plebs multis cum lachrymis ac debito honore in Nazarij baſilica recondidit: vbi & nunc vſque virtutibus florent atq; miraculis.

S. Iuuentij obitus.

Tumulus eius miraculis illuſtris.

Digitized by Google

De S. Philippo Patre S. Eugeniæ Virginis, habet Lector infra VIII Kalend. Ianuarij. in vita Eugeniæ. Vbi obſeruandum ex Notis Baronij & Tomo 2. Annal. hunc Philippum nequaquã fuiſſe Alexandrinum Epiſcopum, vt ſcribunt Beda, Vſuardus, & Ado; neque rurſus Imperatorem vt Cedrenus in Maximino; Sed præfectum Auguſtalem AEgypti: Paſſumque anno Imperij Seueri 10. *qui fuit Chriſti Domini* 204. *Zephyrini Papæ* 2.

Al. Maurilionis. C. Baron. Tom. 4. a *Annal.* & *in* b *Not. Martyr. Rom.*

VITA S. MAVRILII EPISCOPI Andegauenſis: Ex ea quæ eſt per Fortunatum Pictauorum Epiſcopum. a *Claruit temporibus Theodoſij Imperatoris, & Honorij eius filij: anno Salutis* 394 *& ſeqq.* b *Alius fuit eiuſdem nominis Epiſcopus Rhotomagenſis, qui vixit circa annum Domini.* 1070.

13. *Septemb. A quo doctus.*

MAurilius Mediolani ſplendidis admodũ ortus parentibus, ab ipſis penè incunabulis à beato Martino ſacris fuit imbutus literis. Sed beato Martino Arianorum perfidia de ciuitate illa expulſo, Maurilius ibidem eſt demoratus, donec à Sancto Ambroſio, ciuitatis iſtius Epiſcopo, Lectoris officium accepit. Interea à patre eius, qui totius penè Heſperiæ gubernacula tractabat, defuncto, ipſe amore cœleſtium totus incenſus, relicta matre, Martinum, qui tunc Turonicam adminiſtrabat metropolim, expetijt; eidemque diuinis occupatus officijs conſtanter adhæſit: donec ſacris omnibus initiatus, ad ardua magis enitendam ſibi exiſtimaret. Adeptus itaque ſacerdotij honorem, cùm monaſticæ vitæ diſciplinam vnicè adamaret, beato Martino in Domino valere iuſſo, Andega-

Ordinatur Lector.

Illuſtris S. Maurilij familia.

Poſt alios ordines, deniq; ſacerdotio initiatur.

Andegauorum aggreſſus eſt vrbem vbi fanum ſuper Ligerim fluuium quadam in villa diuerſis idolorum culturis dedicatum inuenit. Quod cum animo eius incredibilem inureret dolorem, neque tamen humana virtute ſubuertere poſſet, tota mente ad Dominum conuerſus precibus incubuit: donec ignis è cœlo demiſſus & fanum & ſimulachra, & quidquid denique immunditiæ erat, momento temporis in fauillam & cinerem conuerteret. Eliminata itaque omni ſpurcitie, honorabilem Christo fundauit Eccleſiam, eamq́ue populi frequentia & pietatis ſtudio celebrem reddidit: ac biſſenis annis, multis clurus virtutibus, ſedulò adminiſtrauit. Nam & hominis cuiuſdam aridas à natiuitate manus Crucis ſigno mirabiliter curauit: & dæmoniacam catenis vinctam & luminibus orbatam integræ ſanitati pari ratione ac virtute reſtituit. Ictū quoque à vipera puerum, & toto corpore tumidū, atque ipſa cum morte luctantem, Crucis ſigno ad vitam reuocauit; & ſterili inſuper deuexæ ætatis fœminæ precibus ſuis partum impetrauit: aliaque ſanè effecit, quæ minimè vulgare ſanctitatis teſtimonium præbebant.

Fanum dæmonum precibus ſuis mirabiliter ſubuertit.

Condit ibidē Eccleſiam.

Claret miraculis.

Non longe à vico Calonnæ, qui viri ſancti incolatu (quanquam diuerſis idolorum titulis decoratus) dæmonibus exoſus erat, ſimulacrum quoddam mira populi ſuperſtitione colebatur. Eò contendens Maurilius animi dolore ſaucius, idolum ſigno Sanctæ Crucis oppoſito euertit, dæmoneſque, immenſo fœtore relicto, in fugam compulit. Deinde ſimulacris omnibus igne concrematis, eodem in loco monaſterium condidit: & multos diuturna dæmonis ſeruitute oppreſſos in libertatem Chriſtianam vindicauit.

Condit monaſterium in vico Calonnæ, fugatis inde dæmonibus.

Proximis exinde diebus, cùm negociatores inter diuerſas mercium copias, Italos vtriuſq; ſexus per Calonnæ prædium in Hiſpaniam venales ducerent, vnus eorum, magno proſiliens impetu ad

Confugit ad virum Dei captiuus quidam.

Eccleſiam confugit; moxque prouolutus cum lachrymis pedibus confeſſoris, orabat redemptionem; eius fletibus commotus ſacerdos, ſine mora pro captiuo, ipſius Domino ſupplicaturus egreditur. Sed Dominus, ſpretis Maurilij precibus, ſuis innuit, vt ipſum ab aſylo vi auellerent. Miniſtris impigrè parentibus & vim facientibus, captiuus immenſis clamoribus opem ſacerdotis implorare. Sacerdos verò flexis ſolo paululum genibus, pias pro captiuo ad Deum fudit lachrymas; ad cuius preces protinus tanta vis febrium dominum ipſius arripuit, vt ante ſpiritum exhalaret, quam à miniſtris vllum remedium adferri poſſet. Cuius morte ſubitanea reliqui tanta ſunt oppreſſi formidine, vt relicto captiuo ſibi vitam deprecarentur; veriti ne terra viuos omnes abſorberet. Vir verò beatus terræ proſtratus, immenſis ſingultibus Chriſtum pro defuncti ſalute precabatur, nec ante è ſolo ſurrexit, quam & defuncto vitam, & captiuo acquireret libertatem.

Precibus obtinet captiuo miſsionem.

Suſcitat mortuum.

His alijſque, quæ ſtudio breuitatis omittimus, vir diuinus in vico Calonnæ clarus miraculis, ab Andegauenſibus paſtore orbatis antiſtes expetitur. Fiebat hoc ex mente & conſilio ſanctiſſimi Præſulis Martini; qui Andegauum venerat, & tumultuantem in electione noui antiſtitis plebem pariter ac nobilitatem ſedauerat; cum clariſſima ſanè ſanctitatis teſtimonia Maurilio perhiberet. Nec ipſe ſolum, ſed & Spiritus ſanctus in ſpecie columbæ ſuper eius caput in Eccleſia apparens, neminem ea ſacri muneris functione digniorem eſſe teſtatus eſt. Itaque Maurilius, & miraculo, & precibus victus à Beato Martino conſecratus ſuſcepit Præſulatum; Apoſtolica redimitus ſimplicitate, ac cordis puritate perlucidus, aſsiduis precibus, vigilijs, & ieiunijs intentus, vt commiſſam ſibi gregem Domino & integrum & ab omni peccati contagione purum reſtitueret. Rutilabat

S. Martini præſulis teſtimonium de S. Maurilio.

Inuitus rapitur ad Andegauenſem Epiſcopatum & à B. Martino Antiſtes conſecratur.

labat in eô tanta Domini gratia, vt non minora per eum, quàm dudum per Apoſtolos, ſigna & miracula fierent. *Quanta operatus fuit miracula.*

Quodam die viro ſancto in baſilica beati Petri ſanctam ſolennitatem celebrante, aduenit cum moriente puero matrona; cui quondam ſterili cũdem ſuis precibus apud Dominum obtinuerat, poſtulans, vt ante obitum eum conſignare, & contra dæmonum inſultus munire dignaretur. Sed præſule diutius paululum in ſacroſancta oblatione remorante, puer è vita exceſsit. Expleto autem ſolennitatis myſterio, vt cognouit antiſtes, eum nullis munitum Sacramentis migraſſe, incredibili eapropter dolore ſaucius, totum ſe lachrymis dedit, quòd ouiculam chriſmatis dono conſignare diſtuliſſet. Cumque diu multumque eam negligentiam deploraret, neque tamen vllam turbatæ conſcientiæ tranquillitatem inueniret, conſilium cœpit, vt iſtud negligentiæ piaculum durioribus pœnitentiæ laboribus expiaret. Igitur relicta clam patria, aſſumptis ſecum clauibus ſanctarum reliquiarum, quibus Eccleſia Andegauenſis decorabatur, conſcendit nauim, prius tamen in lapide quodam littoris, tranſitus ſui die inciſo. Cumque proceſsiſſet in altũ, claues contemplando mirandoque quare ſecum eas ſumpſiſſet, de manibus elapſæ in æquore ſubmerguntur. Tum verò nouo dolore ſauciatus, cum lachrymis exclamaſſe fertur; Niſi has iterum videre meruero claues, patriã vrbemque, quam effugio, nunquam repetã. Tranſmiſſo verò mari, mox mutato habitu, profeſſus ſe hortulanum, cuidam regionis principi ſe in ſeruitutem tradidit, vt corpus aſsiduo labore caſtigaret. *Clam ſe ſubducit ab Epiſcopatu.* *Fit Principis cuiuſdam hortulanus tantus vir.*

Interea plebs Andegauenſis, cœlitus ſibi quondam commiſſo viduata paſtore, crebris cœpit viſionibus admoneri, & portentis terreri, vt antiſtitem ſuum requirerent: ni mallent imminens vrbi

excidium præſtolari. Itaque nimio pauore perculſi, habito ſemel iterumque conſilio, quatuor eligunt inſigni virtute ac fide viros, qui ſumptibus ex voto collatis & rebus neceſſarijs ad itineris labores optimè inſtructi, antiſtitem indagarent, nec, niſi eo inuento, ad propria redirent. Igitur legatione inita, vrbes oppidaque & vicos omnes prætereuntes; omnique ferè perluſtrata Europa, ſeptimo tandem anno irrito conatu in partes Galliæ reuertentes, diuino ductu ad portum Oceani maris, qui in Britannia manet minori, peruenerunt; vbi in littore reſidentes, ſcriptum, quod ſupra diximus, in ſilice inuenerunt: Hic tranſijt Maurilius, Andegauorum Epiſcopus. De tam euidenti alacres facti indicio, conſcenſa naui trans pontum abiere ſecuri. Cumque in medio tranquilli æquoris vndas ſecarent, ecce repentè emerſus è gurgite piſcis immanis proſiliuit in nauim. Quo exenterato, reliquiarum claues de manibus viri ſancti in mare delapſas, in piſcis iecore repererunt. Quibus tandem agnitis, ingenti ſtupore defixi metuunt, ne cum ipſis Maurilius naufragium paſſus marinis belluis eſca ceſſerit. Demiſſis igitur de naui ancoris, conſilium ineunt, an eo teſtimonio contenti domum redire, an verò cœptum iter proſequi debeant. Verùm enim verò nocte ſequenti omnes pariter cœleſti viſione admoniti ſunt; vt omiſſo inani timore, confidenter pergerent, & cœptis felicibus antiſtitem in patriam reducerent. Ea viſione cuncti mirificè roborati, iter peragunt, Angeloque ductore, ad ædes principis, cui vir ſanctus deſeruiebat, perueniunt. Ingreſſi autem, ilicò Maurilium, vt cum oleribus, quibus princeps vti conſueuerat, præſtò eſſet, inclamari audiunt. Illi verò eo nomine protinus excitati, oculorum aciem in omnes partes dirigunt; nec mora; cum oleribus Maurilium accurrentem conſpiciunt. Ibi tùm gaudio pariter & admiratione confixi,

Septem annis tota ferè Europa perquiritur.

Vide rem ſtupendam.

fixi, confeſtim pedibus illius proſtrati magno cum fletu rogant, vt propriæ Eccleſiæ ac ciuitati ſubueniat. Ipſe verò ſtupore ſimiliter defixus, cùm ſe negare non poſſet, cum lachrymis repugnare, aſſerens ſe & voto & iuramento conſtrictum, ne vnquam in patriam rediret, niſi ſubmerſas in mari claues videre mereretur. Tum illi ſtatim eas depromentes, cuncta quæ in mari viderant, quæque pertulerant, ex ordine referunt. Statim fama hæc peruolat, ipſumque ſolicitat regem. Mirantur cuncti, & quem vt hortulanum habuerant, nunc vt beatiſſimum Præſulem venerantes adorant.

Tandem inuenitur vir beatus.

Nota hic diuinam prouidentiam.

Cæterùm Maurilius tot fatigatus precibus, & miraculis victus, ſtatuit quidem patriam repetere, ſed ita tamen, vt tota illa nocte vigilijs & orationibus mentem Domini attentius conſulere, & eius opem in omnibus implorare vellet. Eccé autem nocte concubia, longo feſſus peruigilio, cùm leni ſopore oppreſſus iaceret, vidit Angelum ſibi dicentem: Surge Maurili, & populorum te requirentium exequere votum. Nam & tuis precibus commiſſas tibi Dominus ſeruauit oues & inſuper reddidit puerum quem diutius plorans quæſiuiſti. Quid multis? Mane reddito, concurrentibus vndique populis, magno cum honore ad nauem deducitur, & traductus non minori gloria à patria propria excipitur. Taliterque propriam regreſſus ad vrbem, nimirum expectantibus turbis, de Domini promiſſione ſecurus, venit ad pueri tumulum. Quo raſtris diſcooperto, inuocat diutiſsimè planctibus Chriſtum. Tandem expleta cum lacrymis oratione, vtrique conſurgunt, Maurilius de oratione, & puer de morte. Quem ſeptiformis ſpiritus gratia conſecratum, ex euentu vocauit Renatum; qui diuinis cultibus ilicò mancipatus, & à Beato Maurilio diligenter eruditus, tantis promeruit florere virtutibus, vt poſt Maurilium

Honorificè excipitur à fidelium multitudine Andegauẽſi.

Ecce rẽ profectò ſtupendam de puero tot annis mortuo.

 pontifi-

Idem reſuſcitatus ſucceßit Maurilio in Epiſcopatu.

pontificialem Andegauenſis Eccleſiæ cathedram poſthumus ſortiretur vt hæres. Quod ſi quis fortaſſis æſtimauerit fabuloſum, Andegauam recurrat ad vrbem. Ibi enim inueniet precioſiſſimum Chriſti confeſſorem Maurilium immenſis virtutibus florentem & nec minus Renatum Antiſtitem ſucceſſorem ipſius miraculis coruſcantem. Sunt enim & alia plurima virtutum eius miracula huic nequaquam inferiora, quę propoſiti noſtri memores ſilentio prætermus.

Summa quædam vitæ S. Maurilij.

Vt autem breui compendio quotidianam illius vitæ conuerſationem ob oculos ponamus, ſanè ab exordio Epiſcopatus ſui aduſque terminum vitæ, vili tegumento & cibatu pertenui contentus, mentem diuinis aſſiduò rebus intentam habuit. Diebus verò Quadrageſimæ, veſpertinus die tertia cibus, panis, inquam, aridus, cum ſale & aqua tepida, fractas inedia corporis vires nonnihil reſtaurabat; eodemque tempore pedem foras proferebat nunquam: ne mens Deo penitus intenta vanis rerum imaginibus deluſa vagaretur. Et quidem cum tanta ſeueritate corpus tractaret, & triduano plerumq; ieiunio conficeret, tamen viribus robuſtus, & facies rubicunda ſuccique plena occultam Dei gratiam facilè declarabat. Nam cùm deuexa planè ætate totum vitæ curriculum infinitis ſubdidiſſet laboribus, non caput, non dentes, non viſum, non ſtomachum, non cætera membra dolebat: ſed ſui ſemper & vbique ſimilis, in diuina benignitate lętus exultabat.

Summa eius incolumitas: in ſumma abſtinentia.

Ante mortem curat ſibi parari ſepulcrum.

Talibus ergo ab ipſa pueritiæ ſuæ ætate florens virtutibus, cùm tranſitus ſui diem appropinquare cerneret, haud procul ab Andegaua vrbe ad Septentrionalem eiuſdem vrbis partem, duplicem ſepulturæ ſuæ cryptam ædificari præcepit. Qua completa, ſeptimo infirmitatis ſuæ die, ætatis ſuæ anno nonageſimo, Epiſcopatus verò triceſimo, pius paſtor & doctor, qualem de ſacri fontis baptiſmate

Feliciſsimus tranſitus eius.

ſmate ſumpſit, talem Idibus Septembris Omnipotenti Deo animam reddidit. Cùm autem die altera ſacrum corpus multis pſallentium choris ad tumulum portaretur, gemini ex vtero matris cæci ad loculum lumen ilicò recipere meruerunt; & alius quidam, triginta plus minus annis paralyſis incommodo diſtentus, oſculato beati funeris ferctro, priſtinam ilicò ſanitatem recepit. Cæterùm quanti qualiſque apud Dominum fuerit meriti, quotidianæ virtutes & miracula, quibus eum Dominus exornare dignatur, luce meridiana clarius teſtantur. *Miracula ad funus eius.*

VITA S. AMATI, PRESBYTERI ET Abbatis Monaſterij Romarici: Ex ea quæ eſt apud V. P. Laurent. Surium. Floruit temporibus Dagoberti Regis Franc. anno Domini 630. &c. *C. Baron. In Not. Martyr. Rom.*

AMatus præclaræ indolis puer, in ſuburbio ciuitatis Gratianopolitanæ, claris admodum Romanæ ſtirpis ortus natalibus, patrem habuit Theodorum nomine; virum cum alijs laudibus tum virtute inprimis & religione ornatiſſimum. Qui cùm iam ante filium monaſterio oblaturum deuouiſſet, Amatum ad Agaunenſe cœnobium deduxit, vt diuinis humaniſque imbutus litteris de optimo vitæ genere maturè, prudenterque ſecum diſpiceret. Sed cum puero, deinde viro nihil monaſtico ſtatu ſalutarius, nihil ad animæ tranquillitatem iucundius videretur, annis admodum triginta eodem in loco perpetuis ſe ſe ſtudijs & diſciplinis exercuit monaſticis: adeoque magis magiſque indies diuino amore incaluit, vt intimam aſſiduò ſolitudinem cogitaret. Itaque clam monaſterio egreſſus, haud procul ad excelſi cuiuſdam montis rupem ſe *13. Septemb.* *Patria & parentes S. Amati.* *Triginta annis eſt monachus.* *Clam petit deſertum locum.*

contu-

contulit. Interim ab Abbate & fratribus magno ſtudio quæſitus, tandem triduano exacto ieiunio, ægrè inuenitur. Repertum orant fratres, vt ad monaſterium redeat, ſuaque præſentia Abbati cæteriſque eius cauſa anxijs mœrorem adimat. Reſpondet ille; Sinite, quæſo, fratres, ſinite me in hoc anguſto loco mea lugere peccata, & Redemptori meo ſedulò inſeruire. Cùm ergo eum à ſententia nullo modo deducere poſſent, quærunt

Victus eius. quam ſibi velit alimoniam deferri. Quibus inquit; hordeaceus panis & aqua poſt triduum mihi præbeantur: lautiores verò cibos afferre nolite, ne breui hoſti ludibrio pateam. Abeunt fratres, indicant Abbati repertum Amatum: exponunt nouum & horridum vitæ inſtitutum. Mox ab Abbate deſignatur frater Berinus, qui officioſè illi miniſtret. Is accepto pane, vrceoque aqua pleno, pergit ad virum Dei, eique traditis vitæ neceſſarijs recedit.

Vexatur à diabolo.

Interea viro Dei orationibus intento tentator in corui ſpecie adfuit: ablatoque pane, aquam effudit. Ea maligni fraude animaduerſa Amatus, Gratias, inquit, tibi ago Domine Ieſu Chriſte, qui me productiori vis exerceri ieiunio. Erit mihi hoc magno emolumento, quandoquidem nihil in hoc mundo geritur abſque tua prouidentia. Non diu poſt Abbas miſſo ad illum artifice, cellulam vel ſpecum ei ædificari voluit. Cumque imprudenter artifex ligna multò breuiora, quam ſtructura poſcebat, ſecuiſſet, accedens ad virum Dei acceptum per imprudentiam damnum ei expoſuit. Cui vir Dei, Vade, inquit, fili, vade & rurſus metire; noli autem exiſtimare quidquam damni acceptum eſſe:

Miraculum. Tantum eſto in fide firmus. Eo abeunte, rurſuſque dimetiente, inuenit, (viſu mirabile) tantum ad ligna vltra menſuram acceſſiſſe, quantum prius deerat. Aliud quoque miraculum per eum Dominus patrauit.

Cùm

Cùm iam annum vnum aqua illi Berini miniſterio ex vallium amnibus allata fuiſſet, ille fratrum miſeratus penuriam, cunctos aduocauit; iuſſitque vt ſecum pariter humi cum fide proſtrati Deum precarentur, vt fontem illis è ſaxo ſuppeditare dignaretur. Proſtrati erant, finitiſque precibus ſurgunt; & vir Dei baculo, quem manu geſtabat, petram percutiens, mox aquam perpetuò illic fluitantem ejicit. Poſtea verò eadem in rupe exiguum terræ ſpatium vir ſanctus inueniens, exciſis virgultis, agellum tertiæ partis vnius modij capacem effecit; qui deinde opera & labore eius ſedulò excultus hordeum ſuppeditabat. Porrò infra cellulam mola verſatili ſtrenuè ſe ſe exercebat; eò potiſſimum, vt otium ſomnumque, hoſtes ſolitudinis præcipuos, longè fugaret, animumque in diuinis laudibus perpetuò vigilem haberet. Et quidem cum calceis nunquam vteretur, tum ſpatium illud, in quo molendi cauſa pedes extendere ſolebat, minutis iiſque præacutis lapillis conſtratum erat, vt eo dolore & carnis tentationes & dæmonis infeſtationes repelleret.

Ex petra elicit fontem aquarum.

Luctatur cum ſomno.

Cùm aliquando in agello ſuo fodiendo ſudaret, vidit ab excelſa montis rupe, immani ſaxo ruente, repentinum ſuæ cellulæ imminere excidium. Puto equidem id ſatanæ aſtu & machinis accidiſſe. Sed vir Dei protinus accurrens, expreſſo contra Crucis ſigno, In nomine, inquit, Domini noſtri Ieſu Chriſti præcipio tibi, ne vlteriùs deſcendas. Iam non longè à tecto manſiunculæ aberat ſaxũ; moxque figens gradum, monti ad miraculum omninò inhæſit; pendetque etiamnum, nihil prorſus domicilium lædens. Et crebrò alias diabolus cum ſatellitibus accedens, minabatur ſe funditus cellulam euerſurum; cui fortiſſimus Chriſti miles inconcuſſo & intrepido animo reſpondebat; *Dominus mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo.*

Mirabilis ſigni Crucis & fidei virtus.

Pſal. 117.

Loci

Loci illius Epiſcopus, qui intima ei familiaritate deuinctus erat, cùm crebrius virum Dei pro Chriſti amore paupertatem ſectantem inuiſeret, ſtatuit quandam pecuniæ ſummam pro eius conſolatione illi largiri. Cui Amatus, Quæ tu mihi offers, inquit, optime antiſtes, ea illis tribuenda ſunt, quos maior premit inopia. Ego verò, ſpretis huius mundi impedimentis, ſicut nudus è terra egreſſus ſum, ita nudus in puluerem reuertar. Epiſcopus nihilo minus inſtat importunè, vt munus oblatum non reſpuat; ſed cùm cerneret inexorabilem, pecuniam clam altariolo, in quo ſacrificare conſueuerat, impoſuit. Cùm autem nocte exacta, ad ſacra peragenda myſteria vir Dei hora legitima accederet, repertos nummos tanquam hoſtis tartarei inſidias execrans, in profundam vi magna abiecit vallem, ita dicens; Dominus pars hæreditatis meæ: ego his non indigeo. Veſtis ei erat ex veruecum pellibus. Porrò in Quadrageſimali ieiunio pro quotidiana refectione poſt veſpertinas laudes quinque nucleis cum exiguo aquæ poculo, vilis quidem, ſed grata Deo illius menſa inſtruebatur. Interdum verò triduana, & ſæpè etiam prolixiora ſibiipſi ieiunia indicens, membris quidem feſſus, ſed ſancti Spiritus gratia plenus, Chriſto perpetuum exhibebat famulatum. Balnearum fomentis bis tantum toto illic anno vtebatur; ante Saluatoris natalem, & eius ſacram reſurrectionem. Atque hæc illi corporis cura.

Ecce quantū abominatur Vir ſanctus pecuniam.

Veſtis eius.

Cibus in Quadrageſima.

Per id tempus in Voſagi partibus vir prudentia & religione celeberrimus Euſtachius Abbas, Italiam luſtraturus, ad Agaunenſe venit cœnobium; vbi cognita egregia Amati virtute, eum inde ſecum Luxouium perduxit: vt ſuo exemplo in ampliſsimo illo monaſterio omnes ad ardens virtutis & religionis ſtudium incitaret. Contigit autem, vt ea tempeſtate miſſus à fratribus, quaſdam

Abbas Euſtachius eum ſecum ducit Luxouium.

Euſtachij vitam quære 29. Martij.

dam Auſtraſianorum vrbes, concionandi gratia qua plurimùm excellebat, peragraret. Fuit tum vir nobilis in Palatio, & in populo cùmprimis honoratus, Romaricus nomine; cuius ad ædes nutu diuino ſanctus diuertens, reuerenter & honorificè exceptus fuit. Cumque ſtrata menſa, epulis pariter accumberent, Romaricus, qua erat pietate, auidè ab eo aliquod ſalutis verbum expetijt. Cui Amatus, vt erat, haud vulgari prudentia & dicendi facultate præditus, Cernis, inquit, hunc diſcum argenteum? Quam multos is antehac habuit, & deinde habiturus eſt ſeruos. Et tu ipſe, velis, nolis, eius nunc ſeruus es; ſiquidem ſeruandi cauſa eum poſsides. Et ille quidem nunc ex ſe edentibus æqualem nauat operam: ſed à te, qui eum nunc ſeruas, de illo quandoque ratio exigetur. Scriptum namque eſt; *Aurum & argentum veſtrum æruginauit, & ærugo eorum in teſtimonium vobis erit.* Et ipſe Dominus ait; *Væ vobis diuitibus, qui habetis conſolationem veſtram.* Hæc dicente Amato, Romaricus afflatu diuini ſpiritus permotus, aliquot diebus Virum ſanctum detinuit, Vt latius cum eo de vera ſalute diſſereret, & conſilium de mutando vitæ genere captaret. Cui Amatus, Cùm ſis, inquit, & generis nobilitate ſublimis, & opibus pollens, & magno inſuper ingenio præditus, equidem demiror te ignorare, qua via modoque ambulandum ſit. Sciſcitanti quondam iuueni, quid faciendo vitam æternam poſsideret, reſpondit Dominus; *Si vis ad vitam ingredi, ſerua mandata;* quæ cùm ille à teneris ſe cuſtodiſſe diceret, ſubiunxit Dominus: *Si vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cælo; & veni, ſequere me.*

Iacob.5. *Lucæ 6.* *Matth.19.*

His auditis, Romaricus amore & deſiderio Dei inflammatus, ſpretis diuitijs, & generis dignitate contem-

Romaricus vir illuſtris

in diſciplina monaſtica ſe totum Amato ſubdit. contempta monaſticis ſe diſciplinis ſubdidit: ac totum ſe Amato regendum formandumq; tradidit. Poſtea verò Amatus inſtinctu diuino vna cum Romarico virginum condidit monaſterium: in quo tam copioſum Deo famulantium collegit numerum, vt virgines in ſeptem turmas diſtributæ, *Conſtruunt virginũ Monaſterium.* noctu diuque per vices ſine intermiſſione pſallerent; ita vt ſemper virgines duodecim in vnaquaq; turma eſſent. Ipſe verò ſolitudinis amantiſſimus in obliqua montis parte concauum pro domicilio *Amatus in Cõcauo ſaxo moratur.* habebat ſaxum, corporis longitudini accommodatum; in quod è pendente ſuperius rupe miniſter ligato ad funem tintinnabulo exiguam panis particulam & aquę hauſtum certis temporibus demittebat. Dominicis verò diebus inde progrediens, fratribus pariter & ſororibus diuini verbi pabula promebat: & errantes conſilio in viam dirigebat, lapſosque conſolatione erigebat.

Vide mollem eius culcitrã. Dehinc anno ante obitum ſuum integro iuſſit ſibi pro lectulo culcitram è cilicio denſis opertam cineribus ſterni; vt in ijs pœnitentiæ doloribus vltimum vitæ actum perageret. Iacebat incommoda corporis affectus valetudine, perpetuoque cruciatus dolore, die ac nocte peccatorum ſuorum, quaſi grauiſſimorum criminum reus, à Domino veniam poſtulabat. Iamque anno in eo cilicio & cinere exacto, cute & carne prę nimio membrorum cruciatu exeſis, nuda patebant oſſa; cùm interim *En rigidam pœnitentiã.* Ille de futura Domini miſericordia ſecurus, in illis doloribus mirificè exultabat. Cumque iam vitæ terminus adeſſet, profeſsione Catholicæ fidei ex Epiſtola Leonis Papæ, quam ad ſanctum Flauianum ſcripſit, recitata, iuſsit ſibi fodi ſepulchrum in ipſo aditu baſilicæ Matris Dei, huiuſmodi cum Epitaphio ab ipſo edito; *Quicunque hunc lo-* *Epitaphium S. Viri ab ipſo compoſitum.* *cum orationis ergo introieris, pro anima Amati pœnitentis hic ſepulti, Domini miſericordiam deprecari digneris; vt ſi quid mea paruitas de peccatis meis*

nis tepidè pœnitendo obtinere non potuit, obtineat veſtra tantorum charitas, ſedulò Domini miſericordiam deprecando.

His ita conſtitutis, intermortuis vocibus veniam ab omnibus poſtulando, animam expirauit. Tertiò deindè à ſepulturæ die fratribus per viſum apparens, Ne contriſtemini, inquit, certi me à peccatis abſolutum, & comiter à Domino acceptum: qui non multos poſt dies omnibus bonis abundare vos faciet. His dictis, diſparuit; & Rex paucis pòſt diebus ducentos ferè aureos illis dono miſit, locumque illum ſua munificentia ornatiſſimum reddidit. Poſt anni verò circulum corpus eius intra beatiſſimæ Virginis baſilicam receptum fuit, eiuſque natalis dies ſolenni dein gaudio quotannis celebratus, frequenti admodum populorum concurſu, vt tanti patris patrocinio frueretur. *Excedit è viuis.* *Apparet fratribus.* *Eius ſolennitas quotānis celebrata.*

VITA S. AMATI, SENONENSIS Epiſcopi vigeſimi ſecundi: Ex ea quæ eſt apud V. P. Laur. Surium Migrauit è corpore anno Salutis 690. qui fuit Sergij Papæ 3. Clodouei verò, tertij eius nominis Francorum Regis 2.

C. Baron. Tom. 8. Annal. & in Notat. Martyr. Rom.

BEatus Amatus parentibus non modò Chriſtiana religione, verum etiã vitæ probitate multum conſpicuis progenitus eſt: qui eum piè educarunt; & in tenera ætate literis erudiendum tradiderunt. In quibus ille perdiſcendis coætaneos ſuos facilè excelluit; & quòd pręſtantius multo eſt cũ doctrina pietatem coniũgens, Chriſti mandatis, ſeſe accõmodare, die ac nocte illi ſeruire, & ab omni vitio & peccato immunè ſedulò ſe ſeruare. Ita verò cõſtitutus, in Clerum aſcitus eſt: in quo ita ſe comparauit, vt vix quiſquam illi ſimilis inueniretur, qui conſeruaret legem excelſi, tam conſummatè. 13. Septem. *Magnus profectus eius in litteris & pietate.* *Fit clericus.*

Eee Porrò

excidium præſtolari. Itaque nimio pauore perculſi, habito ſemel iterumque conſilio, quatuor eligunt inſigni virtute ac fide viros, qui ſumptibus ex voto collatis & rebus neceſſarijs ad itineris labores optimè inſtructi, antiſtitem indagarent, nec, niſi eo inuento, ad propria redirent. Igitur legatione inita, vrbes oppidaque & vicos omnes prætereuegunt; omnique ferè perluſtrata Europa, ſeptimo tandem anno irrito conatu in partes Galliæ reuertentes, diuino ductu ad portum Oceani maris, qui in Britannia manet minori, peruenerunt; vbi in littore reſidentes, ſcriptum, quod ſupra diximus, in ſilice inuenerunt: Hic tranſijt Maurilius, Andegauorum Epiſcopus. De tam euidenti alacres facti indicio, conſcenſa naui trans pontum abiere ſecuri. Cumque in medio tranquilli æquoris vndas ſecarent, ecce repentè emerſus è gurgite piſcis immanis proſiliuit in nauim. Quo exenterato, reliquiarum claues de manibus viri ſancti in mare delapſas, in piſcis iecore repererunt. Quibus tandem agnitis, ingenti ſtupore defixi metuunt, ne cum ipſis Maurilius naufragium paſſus marinis belluis eſca ceſſerit. Demiſſis igitur de naui ancoris, conſilium ineunt, an eo teſtimonio contenti domum redire, an verò cœptum iter proſequi debeant. Verùm enim verò nocte ſequenti omnes pariter cœleſti viſione admoniti ſunt; vt omiſſo inani timore, confidenter pergerent, & cœptis felicibus antiſtitem in patriam reducerent. Ea viſione cuncti mirificè roborati, iter peragunt, Angeloque ductore, ad ædes principis, cui vir ſanctus deſeruiebat, perueniunt. Ingreſſi autem, ilicò Maurilium, vt cum oleribus, quibus princeps vti conſueuerat, præſtò eſſet, inclamari audiunt. Illi verò eo nomine protinus excitati, oculorum aciem in omnes partes dirigunt; nec mora; cum oleribus Maurilium accurrentem conſpiciunt. Ibi tùm gaudio pariter & admiratione confixi,

Septem annis tota ferè Europa perquiritur.

Vide rem ſtupendam.

ſixi, confeſtim pedibus illius proſtrati magno cum fletu rogant, vt propriæ Eccleſiæ ac ciuitati ſubueniat. Ipſe verò ſtupore ſimiliter defixus, cùm ſe negare non poſſet, cum lachrymis repugnare, aſſerens ſe & voto & iuramento conſtrictum, ne vnquam in patriam rediret, niſi ſubmerſas in mari claues videre mereretur. Tum illi ſtatim eas depromentes, cuncta quæ in mari viderant, quæque pertulerant, ex ordine referunt. Statim fama hæc peruolat, ipſumque ſolicitat regem. Mirantur cuncti, & quem vt hortulanum habuerant, nunc vt beatiſſimum Præſulem venerantes adorant.

Tandem inuenitur vir beatus.

Nota hic diuinam prouidentiam.

Cæterùm Maurilius tot fatigatus precibus, & miraculis victus, ſtatuit quidem patriam repetere, ſed ita tamen, vt tota illa nocte vigilijs & orationibus mentem Domini attentius conſulere, & eius opem in omnibus implorare vellet. Ecce autem nocte concubia, longo feſſus peruigilio, cùm leni ſopore oppreſſus iaceret, vidit Angelum ſibi dicentem: Surge Maurili, & populorum te requirentium exequere votum. Nam & tuis precibus commiſſas tibi Dominus ſeruauit oues & inſuper reddidit puerum quem diutius plorans quæſiuiſti. Quid multis? Mane reddito, concurrentibus vndique populis, magno cum honore ad nauem deducitur, & traductus non minori gloria à patria propria excipitur. Taliterque propriam regreſſus ad vrbem, nimirum expectantibus turbis, de Domini promiſſione ſecurus, venit ad pueri tumulum. Quo raſtris diſcooperto, inuocat diutiſsimè planctibus Chriſtum. Tandem expleta cum lacrymis oratione, vtrique conſurgunt, Maurilius de oratione, & puer de morte. Quem ſeptiformis ſpiritus gratia conſecratum, ex euentu vocauit Renatum; qui diuinis cultibus ilicò mancipatus, & à Beato Maurilio diligenter eruditus, tantis promeruit florere virtutibus, vt poſt Maurilium pontifi-

Honorificè excipitur à fidelium multitudine Andegauēſi.

Ecce rē profectò ſtupendam de puero tot annis mortuo.

Idem reſuſcitatus ſucceſſit Maurilio in Epiſcopatu.

pontificialem Andegauenſis Eccleſiæ cathedram poſthumus ſortiretur vt hæres. Quod ſi quis fortaſſis æſtimauerit fabuloſum, Andegauam recurrat ad vrbem. Ibi enim inueniet precioſiſſimum Chriſti confeſſorem Maurilium immenſis virtutibus florentem & nec minus Renatum Antiſtitem ſucceſſorem ipſius miraculis coruſcantem. Sunt enim & alia plurima virtutum eius miracula huic nequaquam inferiora, quę propoſiti noſtri memores ſilentio prætermus.

Summa quædam vitæ S. Maurilij.

Vt autem breui compendio quotidianam illius vitæ conuerſationem ob oculos ponamus, ſanè ab exordio Epiſcopatus ſui aduſque terminum vitæ, vili tegumento & cibatu pertenui contentus, mentem diuinis aſſiduò rebus intentam habuit. Diebus verò Quadrageſimæ, veſpertinus die tertia cibus, panis, inquam, aridus, cùm ſale & aqua tepida, fractas inedia corporis vires nonnihil reſtaurabat; eodemque tempore pedem foras proferebat nunquam: ne mens Deo penitus intenta vanis rerum imaginibus deluſa vagaretur. Et quidem cum tanta ſeueritate corpus tractaret, & triduano plerumq; ieiunio conficeret, tamen viribus robuſtus, & facies rubicunda ſuccique plena occultam Dei gratiam facilè declarabat. Nam cùm deuexa planè ætate totum vitæ curriculum infinitis ſubdidiſſet laboribus, non caput, non dentes, non viſum, non ſtomachum, non cætera membra dolebat: ſed ſui ſemper & vbique ſimilis, in diuina benignitate lętus exultabat.

Summa eius incolumitas: in ſumma abſtinentia.

Ante mortem curat ſibi parari ſepulcrum.

Talibus ergo ab ipſa pueritiæ ſuæ ætate florens virtutibus, cùm tranſitus ſui diem appropinquare cerneret, haud procul ab Andegaua vrbe ad Septentrionalem eiuſdem vrbis partem, duplicem ſepulturæ ſuæ cryptam ædificari præcepit. Qua completa, ſeptimo infirmitatis ſuæ die, ætatis ſuæ anno nonageſimo, Epiſcopatus verò triceſimo, pius paſtor & doctor, qualem de ſacri fontis baptiſmate

Feliciſſimus tranſitus eius.

ſmate ſumpſit, talem Idibus Septembris Omnipotenti Deo animam reddidit. Cùm autem die altera ſacrum corpus multis pſallentium choris ad tumulum portaretur, gemini ex vtero matris cæci ad loculum lumen ilicò recipere meruerunt; & alius quidam, triginta plus minus annis paralyſis incommodo diſtentus, oſculato beati funeris feretro, priſtinam ilicò ſanitatem recepit. Cæterùm quanti qualiſque apud Dominum fuerit meriti, quotidianæ virtutes & miracula, quibus eum Dominus exornare dignatur, luce meridiana clarius teſtantur. *Miracula ad funus eius.*

VITA S. AMATI, PRESBYTERI ET Abbatis Monaſterij Romarici: Ex ea quæ eſt apud V. P. Laurent. Surium. Floruit temporibus Dagoberti Regis Franc. anno Domini 630. &c.

C. Baron. In Not. Martyr. Rom.

AMatus præclaræ indolis puer, in ſuburbio ciuitatis Gratianopolitanæ, claris admodùm Romanæ ſtirpis ortus natalibus, patrem habuit Theodorum nomine; virum cum alijs laudibus tum virtute inprimis & religione ornatiſſimum. Qui cùm iam ante filium monaſterio oblaturum deuouiſſet, Amatum ad Agaunenſe cœnobium deduxit, vt diuinis humaniſque imbutus litteris de optimo vitæ genere maturè, prudenterque ſecum diſpiceret. Sed cum puero, deinde viro nihil monaſtico ſtatu ſalutarius, nihil ad animæ tranquillitatem iucundius videretur, annis admodum triginta eodem in loco perpetuis ſe ſe ſtudijs & diſciplinis exercuit monaſticis: adeoque magis magiſque indies diuino amore incaluit, vt intimam aſſiduò ſolitudinem cogitaret. Itaque clam monaſterio egreſſus, haud procul ad excelſi cuiuſdam montis rupem ſe contu-

13. Septemb. *Patria & parentes S. Amati.* *Triginta annis eſt monachus.* *Clam petit deſertum locum.*

contulit. Interim ab Abbate & fratribus magno ſtudio quæſitus, tandem triduano exacto ieiunio, ægrè inuenitur. Repertum orant fratres, vt ad monaſterium redeat, ſuaque præſentia Abbati cæteriſque eius cauſa anxijs mœrorem adimat. Reſpondet ille; Sinite, quæſo, fratres, ſinite me in hoc anguſto loco mea lugere peccata, & Redemptori meo ſedulò inſeruire. Cùm ergo eum à ſententia nullo modo deducere poſſent, quærunt

Victus eius. quam ſibi velit alimoniam deferri. Quibus inquit; hordeaceus panis & aqua poſt triduum mihi præbeantur: lautiores verò cibos afferre nolite, ne breui hoſti ludibrio pateam. Abeunt fratres, indicant Abbati repertum Amatum: exponunt nouum & horridum vitæ inſtitutum. Mox ab Abbate deſignatur frater Berinus, qui officioſè illi miniſtret. Is accepto pane, vrceoque aqua pleno, pergit ad virum Dei, eique traditis vitæ neceſſarijs recedit.

Vexatur à diabolo. Interea viro Dei orationibus intento tentator in corui ſpecie adfuit: ablatoque pane, aquam effudit. Ea maligni fraude animaduerſa Amatus, Gratias, inquit, tibi ago Domine Ieſu Chriſte, qui me productiori vis exerceri ieiunio. Erit mihi hoc magno emolumento, quandoquidem nihil in hoc mundo geritur abſque tua prouidentia. Non diu poſt Abbas miſſo ad illum artifice, cellulam vel ſpecum ei ædificari voluit. Cumque imprudenter artifex ligna multò breuiora, quam ſtructura poſcebat, ſecuiſſet, accedens ad virum Dei acceptum per imprudentiam damnum ei expoſuit. Cui vir Dei, Vade, inquit, fili, vade & rurſus metire; noli autem exiſtimare quidquam damni acceptum eſſe:

Miraculum. Tantum eſto in fide firmus. Eo abeunte, rurſuſque dimetiente, inuenit, (viſu mirabile) tantum ad ligna vltra menſuram acceſſiſſe, quantum prius deerat. Aliud quoque miraculum per eum Dominus patrauit.

Cùm iam annum vnum aqua illi Berini miniſterio ex vallium amnibus allata fuiſſet, ille fratrum miſeratus penuriam, cunctos aduocauit; iuſſitque vt ſecum pariter humi cum fide proſtrati Deum precarentur, vt fontem illis è ſaxo ſcaturire dignaretur. Proſtrati erant, finitiſque precibus ſurgunt; & vir Dei baculo, quem manu geſtabat, petram percutiens, mox aquam perpetuò illic fluitantem eiicit. Poſtea verò eadem in rupe exiguum terræ ſpatium vir ſanctus inueniens, exciſis virgultis, agellum tertiæ partis vnius modij capacem effecit; qui deinde opera & labore eius ſedulò excultus hordeum ſuppeditabat. Porrò infra cellulam mola verſatili ſtrenuè ſe ſe exercebat; eò potiſſimum, vt otium ſomnumque, hoſtes ſolitudinis præcipuos, longè fugaret, animumque in diuinis laudibus perpetuò vigilem haberet. Et quidem cum calceis nunquam vteretur, tum ſpatium illud, in quo molendi cauſa pedes extendere ſolebat, minutis iiſque præacutis lapillis conſtratum erat, vt eo dolore & carnis tentationes & dæmonis infeſtationes repelleret. *Ex petra elicit fontem aquarum.* *Luctatur cum ſomno.*

Cùm aliquando in agello ſuo fodiendo ſudaret, vidit ab excelſa montis rupe, immani ſaxo ruente, repentinum ſuæ cellulæ imminere excidium. Puto equidem id ſatanæ aſtu & machinis accidiſſe. Sed vir Dei protinus accurrens, expreſſo contra Crucis ſigno, In nomine, inquit, Domini noſtri Ieſu Chriſti præcipio tibi, ne vlteriùs deſcendas. Iam non longè à tecto manſiunculæ aberat ſaxũ; moxque figens gradum, monti ad miraculum omninò inhæſit; penderque etiamnum, nihil prorſus domicilium lædens. Et crebrò alias diabolus cum ſatellitibus accedens, minabatur ſe funditus cellulam euerſurum; cui fortiſſimus Chriſti miles inconcuſſo & intrepido animo reſpondebat; *Dominus mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo.* *Mirabilis ſigni Crucis & fidei virtus.* *Pſal. 117.*

Loci

Loci illius Epiſcopus, qui intima ej familiaritate deuinctus erat, cùm crebrius virum Dei pro Chriſti amore paupertatem ſectantem inuiſeret, ſtatuit quandam pecuniæ ſummam pro eius conſolatione illi largiri. Cui Amatus, Quæ tu mihi offers, inquit, optime antiſtes, ea illis tribuenda ſunt, quos maior premit inopia. Ego verò, ſpretis huius mundi impedimentis, ſicut nudus è terra egreſſus ſum, ita nudus in puluerem reuertar. Epiſcopus nihilo minus inſtat importunè, vt munus oblatum non reſpuat; ſed cùm cerneret inexorabilem, pecuniam clam altariolo, in quo ſacrificare conſueuerat, impoſuit. Cùm autem nocte exacta, ad ſacra peragenda myſteria vir Dei hora legitima accederet, repertos nummos tanquam hoſtis tartarei inſidias execrans, in profundam vi magna abiecit vallem, ita dicens; Dominus pars hæreditatis meæ: ego his non indigeo. Veſtis ei erat ex veruecum pellibus. Porrò in Quadrageſimali ieiunio pro quotidiana refectione poſt veſpertinas laudes quinque nucleis cum exiguo aquæ poculo, vilis quidem, ſed grata Deo illius menſa inſtruebatur. Interdum verò triduana, & ſæpè etiam prolixiora ſibiipſi ieiunia indicens, membris quidem feſſus, ſed ſancti Spiritus gratia plenus, Chriſto perpetuum exhibebat famulatum. Balnearum fomentis bis tantum toto illic anno vtebatur; ante Saluatoris natalem, & eius ſacram reſurrectionem. Atque hæc illi corporis cura.

Ecce quantũ abominatur Vir ſanctus pecuniam.

Veſtis eius.

Cibus in Quadrageſima.

Per id tempus in Voſagi partibus vir prudentia & religione celeberrimus Euſtachius Abbas, Italiam luſtraturus, ad Agaunenſe venit cœnobium; vbi cognita egregia Amati virtute, eum inde ſecum Luxouium perduxit: vt ſuo exemplo in ampliſsimo illo monaſterio omnes ad ardens virtutis & religionis ſtudium incitaret. Contigit autem, vt ea tempeſtate miſſus à fratribus, quaſdam

Abbas Euſtachius eum ſecum ducit Luxouium.

Euſtachij vitam quære 29. Martij.

ſiam Auſtraſianorum vrbes, concionandi gratia qua plurimùm excellebat, peragraret. Fuit tum vir nobilis in Palatio, & in populo cùmprimis honoratus, Romaricus nomine; cuius ad ædes nutu diuino ſanctus diuertens, reuerenter & honorificè exceptus fuit. Cumque ſtrata menſa, epulis pariter accumberent, Romaricus, qua erat pietate, auidè ab eo aliquod ſalutis verbum expetijt. Cui Amatus, vt erat, haud vulgari prudentia & dicendi facultate præditus, Cernis, inquit, hunc diſcum argenteum? Quam multos is antehac habuit, & deinde habiturus eſt ſeruos. Et tu ipſe, velis, nolis, eius nunc ſeruus es; ſiquidem ſeruandi cauſa eum poſsides. Et ille quidem nunc ex ſe edentibus æqualem nauat operam: ſed à te, qui eum nunc ſeruas, de illo quandoque ratio exigetur. Scriptum namque eſt; *Aurum & argentum veſtrum æruginauit, & ærugo eorum in teſtimonium vobis erit.* Et ipſe Dominus ait; *Væ vobis diuitibus, qui habetis conſolationem veſtram.* Hæc dicente Amato, Romaricus afflata diuini ſpiritus permotus, aliquot diebus Virum ſanctum detinuit, Vt latius cum eo de vera ſalute diſſereret, & conſilium de mutando vitæ genere captaret. Cui Amatus, Cùm ſis, inquit, & generis nobilitate ſublimis, & opibus pollens, & magno inſuper ingenio præditus, equidem demiror te ignorare, qua via modoque ambulandum ſit. Sciſcitanti quondam iuueni, quid faciendo vitam æternam poſsideret, reſpondit Dominus; *Si vis ad vitam ingredi, ſerua mandata;* quæ cùm ille à teneris ſe cuſtodiſſe diceret, ſubiunxit Dominus: *Si vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cælo; & veni, ſequere me.*

Iacob. 5. *Lucæ 6.* *Matth. 19.*

His auditis, Romaricus amore & deſiderio Dei inflammatus, ſpretis diuitijs, & generis dignitate contem-

Romaricus vir illuſtris

in diſciplina monaſticaſe totum Amato ſubdit.

contempta monaſticis ſe diſciplinis ſubdidit:ac totum ſe Amato regendum formandumq; tradidit. Poſtea verò Amatus inſtinctu diuino vna cum Romarico virginum condidit monaſterium: in quo tam copioſum Deo famulantium collegit numerum, vt virgines in ſeptem turmas diſtributæ, noctu diuque per vices ſine intermiſſione pſallerent; ita vt ſemper virgines duodecim in vnaquaq; turma eſſent: Ipſe verò ſolitudinis amantiſſimus in obliqua montis parte concauum pro domicilio habebat ſaxum, corporis longitudini accommodatum; in quod è pendente ſuperius rupe miniſter ligato ad funem tintinnabulo exiguam panis particulam & aquę hauſtum certis temporibus demittebat: Dominicis verò diebus inde progrediens, fratribus pariter & ſororibus diuini verbi pabula promebat: & errantes conſilio in viam dirigebat, lapſosque conſolatione erigebat.

Conſtruunt virginū Monaſterium.

Amatus in Cōcauo ſaxō moratur.

Vide mollem eius culcitrā.

Dehinc anno ante obitum ſuum integro iuſſit ſibi pro lectulo culcitram è cilicio denſis opertam cineribus ſterni; vt in ijs pœnitentiæ doloribus vltimum vitæ actum perageret. Iacebat incommoda corporis affectus valetudine, perpetuoque cruciatus dolore, die ac nocte peccatorum ſuorum, quaſi grauiſſimorum criminum reus, à Domino veniam poſtulabat. Iamque anno in eo cilicio & cinere exacto, cute & carne prę nimio membrorum cruciatu exeſis, nuda patebant oſſa; cùm interim ille de futura Domini miſericordia ſecurus, in illis doloribus mirificè exultabat. Cumque iam vitæ terminus adeſſet, profeſsione Catholicæ fidei ex Epiſtola Leonis Papæ, quam ad ſanctum Flauianum ſcripſit, recitata, iuſsit ſibi fodi ſepulchrum in ipſo aditu baſilicæ Matris Dei, huiuſmodi cum Epitaphio ab ipſo edito; *Quicunque hunc locum orationis ergo introieris, pro anima Amati pœnitentis hic ſepulti, Domini miſericordiam deprecari digneris; vt ſi quid mea paruitas de peccatis meis*

En rigidam pœnitentiā.

Epitaphium S. Viri ab ipſo compoſitum.

meis tepidè pœnitendo obtinere non potuit, obtineat veſtra tantorum charitas, ſedulò Domini miſericordiam deprecando.

His ita conſtitutis, intermortuis vocibus veniam ab omnibus poſtulando, animam expirauit. Tertiò deindè à ſepulturæ die fratribus per viſum apparens, Ne contriſtemini, inquit, certi me à peccatis abſolutum, & comiter à Domino acceptum: qui non multos poſt dies omnibus bonis abundare vos faciet. His dictis, diſparuit; & Rex paucis pòſt diebus ducentos ferè aureos illis dono miſit, locumque illum ſua munificentia ornatiſſimum reddidit. Poſt anni verò circulum corpus eius intra beatiſſimæ Virginis baſilicam receptum fuit, eiuſque natalis dies ſolenni dein gaudio quotannis celebratus, frequenti admodum populorum concurſu, vt tanti patris patrocinio frueretur. *Excedit è viuis.* *Apparet fratribus.* *Eius ſolenitas quotānis celebrata.*

VITA S. AMATI, SENONENSIS Epiſcopi vigeſimi ſecundi: Ex ea quæ eſt apud V. P. Laur. Surium Migrauit è corpore anno Salutis 690. qui fuit Sergij Papæ 3. Clodouei verò, tertij eius nominis Francorum Regis 2.

C. Baron. Tom. 8. Annal. & in Notat. Martyr. Rom.

BEatus Amatus parentibus non modò Chriſtiana religione, verum etiā vitæ probitate multum conſpicuis progenitus eſt: qui eum piè educarunt; & in tenera ætate literis erudiendum tradiderunt. In quibus ille perdiſcendis coætaneos ſuos facilè excelluit; & quòd præſtantius multo eſt cū doctrina pietatem coniūgens, Chriſti mandatis, ſeſe accōmodare, die ac nocte illi ſeruire, & ab omni vitio & peccato immunē ſedulò ſe ſeruare. Ita verò conſtitutus, in Clerum aſcitus eſt: in quo ita ſe comparauit, vt vix quiſquam illi ſimilis inueniretur, qui conſeruaret legem excelſi, tam conſummatè. 13. Septem. *Magnus profectus eius in litteris & pietate.* *Fit Clericus.*

Porrò increſcentibus cum ætate virtutum incrementis, ſingulis Eccleſiæ gradibus ſuſceptis, cùm nõ eſſet neſcius, quanto quis eſt honore præſtantior, tanto erga Deum feruentiorem eſſe debere: & ſibijpſi magnã adhibebat cautionem, & alijs fiebat imitatione admirabilis. Contigit verò intereà Senecium Senonenſium Antiſtitem humanis rebus excedere. Mærens itaque grex paſtore orbatus, annuentibus Epiſcopis ſanctum Amatum tanquàm vnum omniũ digniſſimum eligunt: & licet inuitum admodum in Cathedram Pontificalem conſtituunt. Ea autẽ Apoſtolica auctus dignitate populũ ſibi creditũ ſanæ doctrinæ pabulis reficiebat; benedictione cõfirmabat; peruigili cura cuſtodiebat in omnibus ſeipſum exẽplum operum bonorum præbens. Adeò verò dæmonibus erat terribilis & infeſtus, vt ad eum tentãdum accedere formidarent.

Subrogatur Senecio in Epiſcopatu Senonenſi.

Qualem ſe in eodẽ geſſerit.

Hac tempeſtate Childericus Fracorum Rex triennis in Regno, cum ob nimiam ſæuitiam in Francorũ nobiles exhibitam, eorundem in ſe animos cõcitaſſet, à quodam Bobilone, quẽ ſeruili ſupplicio ad ſtipitem tentum verberari feciſſet, occiſus eſt. In locum verò eius ſubrogatur germanus eius Theodoricus: antea cùm Childericus eligeretur repudiatus. Quo audito Ebroinus, qui illi prius ſtuduiſſet (vt qui eum Childerico prȩferre annitebatur) & eius cauſa in Monaſterium Luxouienſe detruſus eſſet, vel timore malorum ſponte adijſſet, ex monacho mutatus in militem, aduerſus eos quos paſſus eſſet aduerſarios gladium ſtrinxit; sũmoque magiſtratu Maioris Domus eidem Regi Theodorico (vt & anteà eius patri Clotario) inhærens, nobiles complures obtruncauit; ac poſtmodũ opera eius Synodo verè tyrannica à Rege coacta multi Epiſcoporum ex eius ſententia Epiſcopatu priuantur: aliqui etiam eorum inauditi, irreuocablii exilio damnantur.

Childerico Francorum Regi necato ſuccedit germanus eius Theodoricus dictus Iunior.

Peruertitur ab Ebroino Apoſtata.

Exercet tyrannidem in ſuos.

Inter quos fuit ſanct⁹ hic Amatus; qui mox vbi (quis præter ius faſq;) abire in exiliũ iuſſus eſt, oue s ſua

S. Amatus mittitur in exilium.

Domino

Domino commendans, ad locum deſtinatum libentiſſimè proficiſcitur, iuſſuq; tyranni Peronam pagum Veromandorum perductus, ſub egregio abbate Vltano in cuſtodia permanet. Is Vltanus frater fuit Furſei & Foillani * Epiſcoporum: qui ex Hybernia regio ſtemmate orti, in Franciam peregrini venerant.

Abbatum.

Huius S. Furſei vita habetur 16. Ianuar.

Sub illo venerabili Abbate beatus Amatus haud modico temporis ſpatio permanſit, patientiſſimè ferens diuturnum exilium; verbis gratiæ & alimoniæ ſubſidijs à beato Vltano confirmatus illud Apoſtolicum commemorans; *Non ſunt condignæ paßiones huius temporis ad futuram gloriam quæ reuelabitur in nobis.* Itemque illud Iacobi Apoſtoli; *Omne gaudium exiſtimate fratres mei, cum in tentationes varias incideritis.*

Roman. 8.

Iacob. 2.

Mauronti Abbatis pietas.

Per id tempus, illuſtri ſtemmate ortus Maurõtus, Adalbaldi & S. Rictrudis primogenitus, in aula Regis inſignis habebatur. Is à beato Amando Epiſcopo Clericorum Abbas inſtitutus & ordinatus Diaconus, in fundo ſuo Broilo nuncupato, monaſteriũ in S. Petri honorem conſtruxit. Porrò Vltano Abbate intereà ex hac luce ſubtracto, Rex Maurõtum ad ſe vocat, iubetq; vt Amatũ Antiſtitem è loco exilij ſinè mora ſecum abducat, & in ſuo monaſterio cuſtodiendum ſeruet; facit ilicò Maurontus vt erat iuſſus.

Conſtruit monaſteriũ in Broilo.

Cum autem in itinere Cameracum veniſſent, S. Amatus ſolus orandi gratia Deiparæ virginis Baſilicã ingreditur, menteque cęleſtia tractans fortè cucullum ſuum à collo deponit, & vtranque manicam; adque ſolis radium neſcius ſuſpendit; tam inſigni miraculo Domino eius ſanctitatem demonſtrante. Venit haud multò poſt ad templum etiam Maurontus, videnſque admirabile ſignum obſtupeſcit: atque ad beati Antiſtiti veſtigia collapſus, humiliter petit veniam, quod talem ac tantum virum auſus eſſet cuſtodiendum ſuſcipere. At ille comiter ei reſpondens, ad quæcunque Regis mandata ſiuè ad carceres ſiuè

Mutat locum exilij S. Amatus.

En inſigne miraculum.

ad mortem paratum ſe eſſe declarat. Quæ verò deinceps illis fuerit animorum coniunctio atque communis lætitia, referri vix poſſit.

Præficitur Cœnobio Broilenſi inuitus.

Vndè cum indies in beato Amato totius perfectionis gratia abundantior reluceret, viſum eſt tandem Mauronto, Broilenſi Monaſterio eum præficere: & ſe & prædium ſuum per illum Domino offerre. Coactus itaque ſanctus Amatus, atque inuitus planè præfecturam iſtius cœnobij tandem ſuſcipiens, totis protinus viribus illic Domino ſanctè & religiosè inſeruire; ſubditis maximarum virtutum exempla de ſe præbere; tam verborum doctrina & inſtitutione, quam vitæ ſimplicis eximia puritate.

Optimè præeſt.

Vacat contemplationibus diuinis.

Habebat autem iuxta templum cellulam, orationis cauſa illic extructam; vbi cæleſtibus inhians, tanquàm in quadam æternæ quietis ſpecula diuinorū contemplationi vacabat; & quia diu vitæ actuoſæ laboribus inſudârat, proximis ſuis pro viribus miniſtrans, iam contemplationi ſic inhærebat, vt vni viuens Deo, mundo mortuus videretur.

Feliciter obit.

Catena ferrea ad corpus eius, poſteà miraculis celebris.

Tandem vt iam emeritus miles labore omni abſolueretur, à Domino vocatus, in pace quieuit. Fecerat autem adhuc viuens ferream catenam ſanè immanem: eaque corpus ſuum conſtrinxerat. Hæc derepentè ab eius exanimi corpore ſoluta, multis attulit remedia ſanitatis; præſtante Domino noſtro IESV Chriſto: cui eſt honor & gloria, in ſecula ſeculorum.

* * *

VITA

VITA S. IOANNIS CHRYSOSTOMI, Archiepiſcopi Conſtantinopolitani. Ex ijs quæ extant apud Metaphraſten, & C. Baron. Migrauit è corpore ſacratiſsimus Antiſtes, Comanis, in exilio: anno Chriſti Domini 407. Innocētij Papæ 6. Arcadij & Honorij Impp. 13. Ætatis ſuæ 52. menſe. 8. cùm ſediſſet incluſis annis exilij, Annos 9. menſes. 7. dies 8.

C. Baron. Tom. 4. & 5. Annal. & in Not. ad martyr. Roman.

14. Septem.

Patria & Parentes eius.

IOannes, qui ob admirabile & dulciſſimum eloquentiæ flumen, Chryſoſtomi cognomen adeptus eſt, nobiliſſima Ciuitate Antiochia, quæ in Cœleſyria ſita eſt, oriundus, patrem habuit militaris gloriæ laude inprimis celebrem, nomine Secūdum, matrem verò Anthuſam; & generis nobilitate & ſplendore vitæ paucis ſecundam. Ij verò cùm antè profundis ignorantiæ tenebris inuoluti nefario gētilium errore miſerè conflictarentur, fuère meritis haud dubiè filij diuino lumine illuſtrati, & ad ſanctiſſima Chriſti ſacra feliciter adiuncti. Porrò Ioannes vt primùm ex ephebis exceſſit, morum grauitate & ſenili quadam prudentia ætatem tranſcendit: eamq; maximarū artiū diſciplinis tam excellēter ornauit, vt cætera præ incredibili diſcendi cupiditate omnia contemneret. Fuit autē inprimis ab omni faſtu vehementer alienus: prorſus vt abiecti & puſilli admodum animi eſſe diceret, gratuita fortunæ vel naturæ bona ad ſuperbiam vanamque gloriā traducere. Vt primū pater vitæ munere perfunctus ad cælos migrauit, Ioannes annos natus decē & octo relicto Libanio Sophiſta, à quo Grammatices & Rhetorices præceptis imbutus fuerat, Athenas conceſſit; vbi cùm præſtātiſſimis Rhetoribus & Philoſophis aſſiduus mentē vberiori rerum omniū cognitione locupletauit: adeò vt nō modò ampliſſimos ſibi honores apud doctos proboſque cōpararet, ſed etiā magnam

Ardor diſcēdi in Ioanne.

Vera eius magnanimitas.

inuidiæ flammam apud ęmulos præcipuis eloquētię laudibus excitaret. Et quanquam ab humanis laudibus abhorreret plurimum, abiectaq; quadā corporis ſpecie infimum ſtudioſè locum ſectaretur, tamē fieri nō poterat, vt inuidorū tela, quæ in eum à varijs paſſim eiaculabantur, euitaret. Cùm die quodam præfectus Prætorius Athenienſiū candidatos dicendi facultate præcipuos conuocaſſet, Ioannemque (iā tum forenſib⁹ eū negotijs operā nauaſſe credendum eſt) magna cum laude præ ceteris diſſerentem audiuiſſet adeò in nominis illius amorē concitatus eſt, vt inuitum & reluctantem magnis honorū præmijs decoraret. Ea res cū Anthemiū eloquentiæ ſtudijs inprimis deditū & laudis auidiſſimū vehementer cruciaret, enixè contendit vt partā Ioanni gloriā eriperet. Erat aūt religione gentilis; & quia non ignorabat Chryſoſtomū præcipuū Chriſti cultorē eſſe, hanc illi apud præfectum calūniā ſtruxit, vt diceret hominē à cultu deorum alienū, & magicis Chriſtianorum artibus imbutum, non modò honore ſed etiam Academiæ & ciuitatis iure ſpoliādum eſſe. Cumq; vrgeret & inſtaret, atq; inconditis clamoribus virum ſanctū obruere niteretur, & interim Chriſti numē maledictis appeteret, Ioanne placidè reſpōdēte, & Chriſti potentiam tacitè interdum inuocante, ſubitò à maligno ſpiritu arreptus Anthemius, terræque alliſus, impietatis ſuæ pœnam tulit, & aſtantibus ipſiq; præfecto ingentem admirationē, timoremq; incuſſit. Stabant illi ſtupore oppreſſi, & rutilantem pietatis quibuſdam radijs Ioannis faciē contemplantes, latentē diuinæ virtutis vim ſignis minimè dubijs agnoſcebant: deindè ſupplicibus ab eo precibus contendebant, vt miſero opem ferret. Ille, qua erit in omnes benignitate, hominis calamitatem miſeratus, preces ad Deum pro eo fudit, & non modò à maligno dæmone, ſed etiam à peſtifero gentilium errore liberauit, & ad Chriſtum adiunxit.

Abhorret à faſtu.

Patitur Anthemiū obtrectatorem.

Anthemium dæmon inuadi

Curatur à Chryſoſtomo in vtroque homine Anthemius.

Hæc aliaq; præclara fidei pietatiſque opera vt cognouit

nouit Athenarum antiſtes, ſtatuit eum ſibi ſucceſſorē, quouis modo ordinare; indignum nimirū ratus tantam virtutem, tamque eximiam dicendi facultatem in rebus forenſibus conſumi. At Ioannes maiora ſecum animo volutans, ſolitudinis ſeceſſum meditabatur; vt rebus terrenis exutus, libera mente ipſum cœlum penetraret. Hęc cogitantem, & inſtituti ſui ſocium Baſilium Antiochia oriundum nactū, mater multis lachrymis & precibus impediuit & ardens pietatis ſtudium maiore pietate reſtrinxit. Inter hæc Zeno Tyri Archiepiſcopus Antiochiam veniēs, eum lectorem ordinauit; & pijs monitis ad omnem ſanctitatis rationem vehementius accedit. Non multò pòſt matre ex hac vita ad meliorem tranſeata, Ioannes ea iam cura exoneratus, ſeuerioris diſciplinæ inſtitutum, Baſilium ſequutus, protinùs arripuit: ſeque ſuaque omnia vni Deo in ſolitudine cōſecrauit. Ibi verò quæ eius potiſſimum fuere lucubrationes? Certè poſita ſunt, ſecundùm illud propheticum, deſerta in ſtagna aquarum, cùm fluenta doctrinæ ex ei' pectore pro oportunitate manârunt. In hac grata quiete & ſilentio, duos illos de Compunctione cordis elaborauit libros; & tres de Prouidentia Dei; magna admiratione habitos; ſed & aduerſus vituperatores vitæ monaſticæ nobile opus elucubrauit, tribus libris diſtinctū; magnoperè admiratus aliquos adeò infelices reperiri, qui tam ſublimi philoſophiæ impudenter detraherent. Præte reà de Sacerdotio; de virginitate; aliaque pręclara ingenij & eruditionis ſuę monumenta edidit; quibus magnū Eccleſiæ vniuerſæ ſplēdorem attulit. Etenim ad Theodorū collegam, deſertorem ignauum, vt ad eremum vndè exceſſerat, eū reuocaret, inſignem edidit commentarium; quem quidem peccati telo grauiter ſaucium medica manu curauit; ſed mox is in deteriora prolapſus, eò impietatis prorupit, vt ſpreto viri ſancti ſano conſilio, apertum hæreſeos patrocinium ſuſciperet.

Cogitans ſolitudinem à matre impeditur.

Zeno eum lectorem ordinat.

Abit in ſolitudinem, matre defuncta.

Pſalm. 106.

Scripta eius in ſolitudine.

2. l. de Compunctione.

3. de Prouidentia Dei.

3. aduerſus vituperat. vitæ monaſt.

De Sacerdotio.

De Virginitate.

Item alia.

Theodorus eius collega; apoſtata, fit hæreticus.

Porrò quanquā die nocteq; vir ſanctus omni eru-

ditionis genere Eccleſiam exornaret, hominesq; cæleſti doctrina à vitijs ad virtutis amorem traduceret, multò tamen clarius admirandis pietatis operibus, & ſe & alios illuſtrabat. Nam præter aſsiduum orationis ſtudium, quo laboranti Eccleſiæ ſubueniebat, ſummam inprimis ægrotorum curam gerebat; quos pro inſita benignitate quotidie viſitabat, & cũ verbis tum factis à miſerijs ſubleuabat; ipſe verò tanto rigore vitam inſtituebat, tantaque inedia & perpetuis vigilijs adeò ſe macerabat, vt volens nolens, ob contractas ex duro viuendi genere ægritudines, patriam repetere & afflictæ vehementer valetudini conſulere cogeretur.

Benignitas eius in ægrotos.

Valetudinis ergò patriã repetere cogitur.

Inſignia quædã eius miracula.

Inter hæc cum fama virtutum eius magis magiſq; increſceret, & in ore omnium cum admiratione verſaretur, vir quidam Antiochenus illuſtri genere intolerabili hemicranij dolore torquebatur; adeò vt oculorum alter, vi morbi è ſede ſua emotus, miſerando valdè ſpectaculo in maxillam propenderet. Is cùm incaſſum in medicos omnes facultates conſumpſiſſet, tandem deſperatione fractus ad Ioannem confugit. Ille verò hortatur hominem, vt nefario inanium deorum cultu relicto, ſordibuſque animi per pœnitentiam elutis ad Chriſtum accedat; certam ab eo & corporis & animæ ſalutem conſequuturus. Ea Ioannis admonitione Antiochenus fide adeò incaluit, vt humi ad pedes viri ſancti ſeſe abijceret, arreptamq; veſtis illius oram laboranti capiti oculoque admouit; & dicto citiùs integram ſanitatẽ obtinuit. Poſt hunc Archelaus quidam ex proceribus, lepræ maculis turpiter ac miſerè deformatus, pari ad eum fide acceſsit; quem Ioannes poſtquam diuinorum eloquiorum lympha perfudiſſet: iuſsit eum elementari quoque aqua ablui; quo facto, protinus mũdus ac purus euaſit. Eucleum quoq;, qui inuidia diaboli altero oculo orbatus miſeriam ſuam aſsiduò deplorabat, precibus ſuis reſtituit, & à dæmonũ cultu liberatum, ad Chriſti caſtra ſub ſigno monaſtico

adiun-

Digitized by Google

adiunxit. Præterea mulierem ſeptem annos ſanguinis profluuio laborãtem ſanauit: & quod admirabilius eſt, à fœda peccatorum cõtagione, qua maculata iuſtam Dei omnipotentis iram ſuſtinebat, ſalutaribus monitis integrè liberauit. Et nè infinita eius miracula proſequamur, quanta vitæ integritate ac pietate Deo coniunctus fuerit, vel ex eo cognoſcere licet, quòd feras etiam beſtias virtuti ſuæ ſubiecerit. Erat leo immaniſſimus, qui non modò agris villiſque vaſtitatem, ſed multis etiam hominibus crudelem ſanè mortem inferebat. Eum cùm nullis armis, nullaque virtute homines ſuperare poſſent, tandem ad virum Dei agris domibuſque deſertis cõfugerunt, vt ſi qua poſſet immanẽ belluam virtute reprimeret. Ille diuinorum præceptorum contemptum eis exprobrans, hortatus eſt omnes, vt flagitiorum confeſſione atq; deteſtatione expiarentur, vitæque melioris ſtudio infenſum Chriſti numen placarent. Hæc vbi dixit, tradidit eis crucem ligneam in locis maximè infeſtis defigendam; qua defixa, inſequenti luce, immanis bellua antè eam exanimis inuenta fuit.

Eccè vim Crucis admirandam.

His ſignis & virtutibus clarus, cùm annos admodùm quatuor in eremo exegiſſet, nè aliquam ex nominis celebritate vanam gloriam contraheret, omnibus inſcijs, in horridam ſpeluncam ſoli Deo cognitus conceſſit; vbi annos duos rebus planè omnibus ad corporis vſum neceſſarijs deſtitutus, ſolo pane victitauit. Et quamquam omnibus eſſet aeris iniurijs & infinitis incommodis expoſitus, tamen cæleſtis philoſophiæ dulcedine omnes vitæ acerbitates adeò dulces reddebat, vt quaſi corporis expers grauiſſimam vim morbi, qua conflictabatur, non priùs ſentiret, quàm viribus deſtitutus, corporis ſarcinam ſpiritum in terram deprimẽtem cognoſceret. Hac ergò neceſſitate compulſus, vel potiùs diuino ſpiritu, ex eo loco ad multorum ſalutem curandam deductus, venit Antiochiam,

Fugit in horridam ſpeluncam.

Ex ſolitudine venit An-

tiochiam, & conſecratur Diaconus; indè presbyter.

vbi Diaconatus munere inſignitus, annos quinq; admirandum de ſe ſanctitatis ſpecimen præbuit. Intereà Meletio Antiochię antiſtiti vita ſanctiſſimè perfuncto ſuccedit Flauianus; qui cùm de more noctis intempeſtæ ſilentio diuinis eſſet meditationibus intentus, Angelus Domini cæleſti ſplendore coruſcans ei aſtitit, monuitq;, vt ſinè mora Ioannem, diuinis virtutibus mirificè ornatum, ſacerdotem Dei altiſſimi conſecraret. Eadem verò hora eadem planè viſio Ioanni oblata eſt; idemque Domini angelus, vt Flauianum ad Eccleſiam tendentem ſinè mora ſequeretur, hortatus eſt. Hac viſione ſimulque cohortatione angeli excitatus Ioannes, quanquam non ſinè timore, paruit: nè diuinæ voluntati adeò manifeſtæ reſiſtere videtur. Cumque hora ordinationis adeſſet, & res diuina maxima cum ceremonia fieret, repentè niuei candoris columba cælitùs delapſa capiti eius inſidere viſa eſt. Fit magnus ad nouum ſpectaculum populi concurſus: cunctique admiratione oppreſſi, eximiam Ioannis ſanctitatem prædicant.

In ordinatione presbyterij colũba cælitùs eius capti inſidet.

Cùm itaque gratia Spiritûſſancti mirificè dotatus eſſet, ſtatim à ſuſcepto presbyterij honore, quotidiè, vrgente Flauiano, conciones ad populum habuit; quæ cùm ſublimiores eſſent quàm vt vulgi captus eas aſſequeretur, muliercula quædam, ardenti pietatis ſtudio commota, non dubitauit in media populi frequentia eum redarguere, quòd genus orationis prorſus infrugiferum proferret. Tum ille eueſtigiò iuuenilis animi, cuiꝰ eſt alta petere, inſtituto mutato, dictionem faciliorem imis auribus accommodauit. Qua ex parte illud eſt conſecutus, vt cuncti ſuauitate ſermonum eius capti, publicis frequentibuſque acclamationibus, os aureum eum appellarent. Quod perindè ac inditum diuinitùs nomen veluti egregius titulus, in eius ſcriptis hactenus perſeuerat.

Mulier in publica concione eum redarguit, quod alta nimis proferret.

Nomẽ Chryſoſtomi vndè.

Poſt hæc Flauianus, vt eum poſt ſe Eccleſiæ Antioche-

tiochenæ Antiſtitem haberet, rerum ei curam tradere voluit. Sed vir ſanctus, nè eiuſmodi rebus plus nimium diſtractus à docendi ſtudio & pauperum viſitatione arceretur, omnibus modis honores illos ſubterfugit: ſeſeq; incredibili ardore ad animarum corporumque ſalutem procurandam comparauit. Erat Antiochiæ Euclia quædam illuſtris matrona, cuius filius ardente febre confectus in vltimum vitę diſcrimen venerat, quæ cùm iam antè à medicorum arte magnis impendijs fruſtrà medicamen expetijſſet, (quatuor namque filios eadem vi morbi extinctos paulò antè lamentabatur) ad Ioannem, conſilium & auxilium imploratura, confugit: orans obſecranſque vt quintum ab ipſa morte ſimiliter penè abſumptum liberare vellet. Cui Ioannes, Si, inquit, peccatorum fœditatem, qua polluta es, deſerere, teque Omnipotenti Deo per veram contritionem conciliare velis, filius ab hoc præſenti mortis periculo eripi poterit; ſin autem, continuò eadem, quæ priores quatuor, calamitas & eum & te conficiet: Euclia, his auditis, cum lachrymis & crebro ſingultu vitæ emendationem promittere. Ioannes verò aqua benedicta trina vice puerum aſpergens: ſanum & incolumem matri reſtituit.

Fugit honores, vt liberius animarum vacet ſaluti.

En aquæ benedictæ virtutem.

Eadem tempeſtate Præſes ciuitatis, prauis Marcionis dogmatibus infectus, Orthodoxos innumeris malis opprimebat. Porrò eius coniunx diris inteſtinorum torminibus laborans, nunc à medicis, nunc verò ab hæreſeos miniſtris ſanitatem quærebat. Cumque ab omni ſpe ſalutis excluſa, in medijs cruciatibus Ioannis recordaretur, curauit ſe in lecto decumbentem ad templi fores deferri, firmiter ſecum ſtatuens, ſi optatam à Ioanne ſalutem cõſequeretur; protinus relicta nefaria Marcionis religione, in Chriſti verba iurare. Cumque ad templi fores delalata eſſe, Flauianus & Ioannes foràs prodeuntes, Eccleſiæ introitum & ei & baiulis negârunt; neque æquum neq; honeſtum eſſe aſſerentes, vt eis tem-

En vt olim hæretici ab ingreſſu Eccleſiæ arcebantur.

templum pateret, quorum anima dogmatibus pietatis pertinaciter occluſa erat. Illi autem, miſericordiam deprecantes promiſerunt fore, ſi afflictæ matronæ ſanitatem conferrent, vt Marcionis dogma ex animo protinus reijcerent, & ſanam Orthodoxorum fidem amplecterentur. His flexus Ioannes, aquam ab Antiſtite benedictam adferri iuſſit, eaque Præſidis coniugem aſpergens, in nomine Chriſti Ieſu ſanam eam ſurgere & incolumen abire iuſſit. Mira res; mulier dicto citius è lecto exiliens, domum abijt; & impia Marcioniſtarum ſuperſtitione relicta vnà cùm marito totaque familia, pura ac ſincera fide Chriſto nomen dedit. Ea res cùm hæreticorum animos magno dolore afficeret, tum præcipuè in odium Ioannis accendit; adeò vt clàm palàm contumelijs eum appeterent, & magicis imbutum artibus, res admirandas gerere calumniarentur. Sed ea calumniandi temeritas nequaquam eis impunè ſtetit; nam paucis pòſt diebus cùm ad conſueta impietatis ſuæ conuenticula in domum vnam confluxiſſent, magnus terræmotus ſubitò domûs fundamenta euertit: & incredibilem eorum multitudinem miſerando valdè interitu deleuit; alijs interim, qui prauitate opinionum imbuti non erant magno miraculo ad vnum omnibus conſeruatis.

Aqua benedicta ſanat infirmam Præſidis cõiugem.

Vltio diuina in ſchiſmaticos, viri ſancti calumniatores.

His ita geſtis, pij non modò in fide ſtabiliti, ſed alij etiam innumerabiles, prauis ad illam vſque diem opinionibus infecti, ad lucem veritatis adducti ſunt: prorſus vt certatim ſimulacrorum templa demolirentur, domoſque oratorias Deo excitarent conſecrarentq;. Porrò in monte Ammano, vbi homines quadam immanitate beſtiarum efferati degebant, doctrinæ & virtutis ſuæ efficacia adeò dura eorum pectora emolliuit, vt ab impio ſimulacrorum cultu ad ſuauiſſimum Chriſti iugum tranſirent, ſeſeq; libenter monaſticæ diſciplinæ regulis, ſubijcerent, vt puriorem Deo ſeruitutem exhiberent,

Multos ad Chriſti fidem conuertit.

Digitized by Google

rent. In monte verò Caſio dæmonum ſacrificijs, prô dolor, celeberrimo, & idola ſubuertit & fana deſtruxit; & homines, infinitis erroribus miſerrimè implicatos & dæmonum ſeruirute oppreſſos, tam excellenti virtute doctrinaque in Chriſti libertatem vindicauit, vt poſteà ipſis dæmonibus, qui locum illum incoluerant, propter vitæ ſanctitatem valdè terribiles eſſent. Poteſt etiam vniuerſa illa, quæ circà Seleuciam habitatur regio, præclaris viri ſanctiſſimi factis meritò gloriari; vtpotè quæ à dæmonum cultu & nefaria ſimulacrorum religione purgata, nunc diuinas ædes & viros omnibus virtutib⁹ mirificè ornatos habet.

Poſt hæc Nectarius Præſul Conſtantinopolitanus vita functus eſt; & Ioannes ſummo totius ciuitatis conſenſu, & magna Imperatoris Archadij voluntate ſubſtitutus. At Antiocheni nullo modo tanti viri doctrina virtuteque ſpoliari volebant; prorſus vt Ioannem Conſtantinopolim deſtinare præciſè conſtanterque negarent. At verò Imperator arcanis literis Comiti Antiocheno in mandatis dedit, vt Ioannem pia fraude è ciuitate educeret, equoque impoſitum celeri curſu abduceret. Fecit hoc tanta dexteritate, vt Antiocheni nihil minus ſuſpicantes, paucis poſt diebus Ioannem pontificij honoris vinculis Conſtantinopoli conſtrictum cernerent. Ea res quanquam animos eorum cruciaret plurimum, tamen cùm fructus, quos vir ſanctus in ea Eccleſia faciebat, vberrimos contemplarentur, facilè conceptum animi dolorem lenierunt, & ſibi Ioanniq; gratulati ſunt valdè, quod ex eorum palæſtra tantus tã que eximius athleta ad Eccleſiæ totius ſtabilimentũ prodijſſet. Nam vt primùm pontificali infula ſublimatus eſt, licet antè ſtrenuè admodum contra animarum noſtrarum hoſtes rem geſſiſſet, tum verò tanto ardore ſacrum illud bellum proſecutus eſt, vt quaſi continuò ſacris, quas ad populum habebat, concionibus claſſicum caneret, vt ſæuientis inimici inſi-

Petitur Epiſcopus à populo Cõſtantinopolitano.

Pia fraude Conſtantinopoli Epiſcopus creatur.

inſidias prudenter vigilanterque prætauerent. Neque modò Conſtantinopolim cæleſtis eius tuba peruaſit, ſed vniuerſas ferè orbis regiones, quas præcipua diaboli tyrannide oppreſſas ſciebat. Cùm intellexiſſet Phœniciam ſimulacris adhuc deditam aſſumpta manu regia protinus eò contendit, & fanis illis execrandis humi ſtratis, glorioſa Chriſti trophæa erexit: viroſque pietate præſtantes immiſit, qui dæmonis impetus repellerent, populumque Chriſtianis ſacris initiatum in omni religionis officio continerent. Indè verò ad Celtas Arianiſmi laqueis implicatos liberandos perrexit; quos breui ab errore ad primam fidei puritatem reduxit. Scythas item Chriſtianæ veritatis cognitione illuſtrauit; & quoſdam etiam vicos Orientis Marcionis hæreſi infectos repurgauit: ſic demùm vniuerſalem Eccleſiam ſynceris fidei & pietatis operibus efflorentem reddidit.

Multas gentes ad Chriſtum traducit: & hæreticos conuertit.

Porrò in pauperum inopia ſubleuanda mirè beneficus fuit. Quicquid enim ex Epiſcopatûs ſui munere accipiebat, id totum noſocomijs & pauperibus diſtribuebat; cum ipſe interim tenuiſſimo victu vitam non tam ſuſtentaret, quàm affligeret. Adeò namque in ſacrarum literarum meditatione abſorptus erat, vt corporei alimenti penè oblitus, die noctéque ſpiritualibus delicijs, & diuinarum rerum commentatione animum paſceret. Cùm diuinas Pauli Epiſtolas ad Eccleſiæ totius vtilitatem interpretari decreuiſſet, dubia & ſuſpenſa cogitatione repentè correptus hærere cœpit, an earum interpretatio Deo grata eſſet. Cumque altiſſimo noctis ſilentio timidè rem aggrederetur, eccè ipſe gentium Doctor, poſt ſedem ad caput Pontificis, ore auri eius admoto adſtitit; ſcribentique commentaria earum ſanè luculenta & planè diuina dictare viſus eſt.

Benignitas eius in pauperes.

S. Paulus ei in Epiſtolas commentanti adſtat.

Ijſdem temporibus cùm multi in Eccleſia ingenti auaritiæ morbo laborarent, & ſanctiſſima quæque vitæ officia pecuniæ cupditate peruerterent,

Ioan-

Ioannes ſine intermiſſione peſtem adeò nefariam tollere nitebatur; ſed ea res cùm omnium ferè, tum imprimis ipſius Imperatricis odium ſanè acerbiſſimum in eum concitauit. Erat Theodoricus quidam Patricius, vir opulentus & ſplendidus; cuius theſauros Imperatrix cùm honeſta parum cupiditate expeteret, iamque ſpe minimè dubia eas deuoraret, is Ioannis conſilijs & ſuaſionibus inductus, mammonam iniquitatis pauperibus erogauit: & *Luc.12.* prudenter ſacculos non veteraſcentes indè ſibi confecit. Quæ vt reſciuit Imperatrix, ſtatim odium quod animo iam antè parturiebat, in eum exprompſit: alijs odio eius iniquis calumnijs opem ferentib⁹. At verò quanta animi fortitudine & conſtantia vir ſanctus iuſtitiæ & æquitatis patrocinium ſuſcepit, quantaq; virtute viduas potentium iniquitate oppreſſas defenderit, non erit abs re latiùs referre.

Suſcipit Viduarum & pauperum patrocinium ſanè conſtanter: vndè incurrit indignationem Eudoxiæ Imperatricis.

Alexandriæ Paulatius Dux exercitûs magiſtratum gerebat; omniaque ferè Reipublicæ munia pecuniæ cupiditate metiebatur: & opes ingentes quouis tandem modo corradere ſtudebat. Ad hunc cùm vidua quædam, nomine Callitrope, delata eſſet, quòd diuitijs abundaret, ille protinùs quingentos ab ea aureos (incertum quo commento) exegit. Vidua magno metu affecta, nè in grauiores miſerias veniret omnibus ferè bonis ſuis oppignoratis, quingentos aureos iniquo Iudici tradidit. Cùm autem poſt annos duos, munere ſuo defunctus, adminiſtrationis ſuæ rationem reddere cogeretur, vidua oblata temporis opportunitate vtens eueſtigiò ad Imperatorem acceſſit, deque illata iniuria, iniuſtaque exactione grauiter conqueſta eſt. Commiſit protinùs Impea tor cuidam ſuo præfecto viduæ cauſam; ſed ille muneribus peruerſus non ſe vindicem, ſed potiùs aduerſarium afflictæ mulieri præbuit. Tùm illa ad Eudoxiam Imperatricem confugiens precibus ac lachrymis flagitauit, vt aliqua ſui miſericordia caperetur: & viduam bonis ſuis

per

per ſummam iniuſtitiam exutam in integrum reſtitueret. Eudoxia hac occaſione nouas corradendi diuitias auidiſſimè arrepta, Paulacium accerſit, eumque aſperis verbis in crepitum centum librarum auri damnat; è quibus ſex tantum & triginta numiſmata viduæ tradit, reliquas verò ſuis opib⁹ accumulat. Quia iniuſtitia multò grauiùs afflicta Callitrope, omni iam ſpe deſtituta, communi illo viduarum patrono, tanquam vltimo refugio, vti conſtituit. Nec mora; Luctu & lachrymis miſerabiliter deformata ad Epiſcopum abijt; eiq; cum crebro ſingultu calamitatem ſuam exponit orat obſecratque, vt afflictæ viduæ & cum extrema rerum omnium inopia certanti opem ferat. Ille nihil cunctatus, neque Eudoxiæ fur. rem quicquam veritus, Ducem quondam exercitûs adijt, eumq; verbis grauiſſimis de illata viduæ iniuria corripuit, & aurum ab eo requiſiuit. At ille centum auri libris ab Eudoxia ſe mulctatum, ac planè ab ea cauſa abſolutum eſſe reſpondit. Cui antiſtes, Pro delictis, inquit, publicis facta eſt illa exactio. Tu verò non aliter effugies, niſi mulieri 500. aureos numeraueris. Hæc dicens hominem ſecũ abduci, & in templo cuſtodiri iuſſit. Quæ res ſimulac ad aures Eudoxiæ peruenit, illa animo vehementer commota, cùm verbis minacibus apud virum ſanctum nihil proficeret, duos extemplò Centuriones miſit, qui hominem vi è templo abriperent. Et illi quidẽ armis animiſq; præferoces abierunt; ſed cùm templi foribus appropinquarent, & iam iamque irrumpere vellent, vident (dictu mirabile) angelum Dei ſpecie terribilem, ſtricta rhomphæa ab ingreſſu eos arcentem. Quo viſo exanimati metu in fugam conuerſi ſunt: & Eudo. iæ admirandum ſpectaculum recenti adhuc ſtupore oppreſſi narrârunt. Tum illa omnem animi ferociam poſuit, & virum Dei effæminatis blanditijs à tanta iuſtitia & æquitate eneruare conata eſt. At vir ſanctus, vt minis ita & blanditijs omnibus ſuperior, eandemq; ſemper &

Nota rem admirabilem.

vbique

vbique animi conſtantiam fortitudinemque conſeruabat; Paulaciumque, ficulneo Eudoxiæ auxilio ſubnixum, ablatam viduæ pecuniam integram reſtituere compulit.

His ita peractis, cum indefeſſa ſanctiſſimi pontificis vigilantia, Eccleſia diuinæ fidei ſplendoribus magis magiſq; illuſtraretur, & pietatis illuminatione fidelium vita refulgeret, ſalutis humanæ inimicus tam proſperis rerum ſucceſſibus irritatus rebelles quorundam animos aptiſſima malitiæ ſuæ inſtrumenta excitauit, vt virum Dei è medio tolleret. Hanc in rem Theophilum, Seuerianum, Acacium & Antiochum, & alios quoſdam presbyteros & diaconos, ac præcipuè è prima nobilitate fœminas inuidiæ ſuæ armis inſtruxit, vt quouis tandem modo virum ſanctum pontificia auctoritate exuerent, Et illi quidem, multis ac varijs eum inſidijs aggreſſi, nihil non fecerunt, quò rem ad exitum perducerent: ſed omnes eorum conatus, Deo famulum ſuum protegente, in nihilum reciderunt.

Multi preſbyteri, diaconi & nobiles fœminæ ei inſidiātur: quod eorum luxum & pompam coargueret.

Inter hæc Theognoſtus, ſpectata fide ac pietate vir, Archadio Imperatori cumprimis charus, cum cuidam Ariano Gaio nomine, admodum eſſet inuiſus, ab eodem de calumnia in Imperatricem, apud Imperatorem accuſatur, & iniuſta bonorum publicatione cum vxore & liberis exilio damnatur; qui in ipſo itinere vita functus, coniugem extremo dolore & malis innumerabilibus circumuentam reliquit. Illa cùm nullum prorſus in calamitatib⁹ refugium haberet, continuò in patriam, opem viri ſancti imploratura redijt. Quam pro inſita humanitate vir diuinus excipiens, cùm tota mente in eo eſſet, vt viduam in ablatam bonorum poſſeſſionem reſtitueret, in aliam inſuper calamitatem incidit. Cùm enim Imperatrix animi causâ ex vrbe egreſſa in huius fortè viduæ vinea obambularet, accidit vt manu ſua botrum vnum aut alterum exectum comederet.

Erat verò lege cautum, vt cùm tale quid accideret, nimirum cùm Imperatores rem alienam quantumuis exiguam contrectarent, dominium eius rei eiſdem (domino tamen eius precio perſoluto) accreſceret. Eius igitur legis ope Imperatrix adiuta, vt viduam magis affligeret, ſimulque Ioannem, ſi fortè eam ignorantia legis contrà legem defendere vellet, calumniaretur, vineam in numerum ſuorum ſuburbanorum retulit. Hæc omnia Pontifex vt cognouit primò ſuadens ſupplicanſque Eudoxiam ab immodico viduæ odio liberare tentauit; multa interim alia atque alia philoſophiæ ſuæ medicamenta adhibens; vt exulceratum Imperatricis animum tandem aliquando ſanaret. Sed illa quo animi furore in Ioãnem, reſponſa impudentiæ plena dabat, Romanæ legis auxilium adducens: quo iuſtè vineam illam ſuam eſſe defendebat. At Ioannes legem illam ab Imperatoribus à fide ac pietate Chriſtiana alienis latam eſſe dicebat; neque decere, vt puritas Chriſtianæ religionis, iniquis impiorum legibus ſubuerteretur. Quarè monebat illam, nè ſe Iezabelis impietate contaminaret, ſuiſque ſceleribus Deum ad vindictam prouocaret. Hæc aliaque cùm nihil apud eam valerent, vir ſanctus, qua pollebat auctoritate, publico edicto ab Eccelſiæ liminibus eam coercuit, neq; priùs ad communionem ſanctorum admittendam decreuit, quã hærentem viſceribus peſtem digno medicamine profligaſſet. Aderat dies Sanctiſſimæ Crucis exaltationi Sacer & magno hominum concurſu celebris: cùm hominibus ſummæ infimæque conditionis ad templum confluentibus, ſola Eudoxia iuſſu Pontificis repulſam patitur. Ea res cùm tanta dignitate heroinam publica ignominia notaret, tum adeò vehementi furore inflammauit, vt in Deum Pontificemque contumelijs inuecta, gladio fores templi aperiri mandaret. Et quidem cùm è ſatellibus vnus ſtricto enſe vim inferre vellet, ecce manus eius proti-

Imperatrix Eudoxia ei inſidiatur.

3. Reg 21.

Excommunicat Imperatricem.

In vltionem

nùs

Digitized by Google

nùs virtute tua deſtituta exaruit. Quò ſanè miraculo perculſa Imperatrix, celeri gradu domum ſe indè proripuit;ſacrilegus verò pœnitudine ductus ad ſanctum acceſſit,& profuſis lachrymis ſceleris ſui veniã poſtulans, confeſtim manûs ſanitatem recuperauit. *diuinam in templi inuaſorem.*

Hæc quanquam alijs ſalutarem metum incuterent,non potuêre tamen animum Imperatricis,pecuniæ cupiditate victum & inuidiæ ſtimulis acriter concitatum, ad ſaniora perducere. Non multò poſt Epiphanius Cypri Epiſcopus Conſtantinopolim venit, quem Theophilus, vt erat callido & vafro ingenio,ad ſuas partes facilè allexit,perſuaſitq;, vt ſeſe à Ioannis familiaritate alienum oſtenderet. Acceſſit deindè Imperatrix,quæ quaſi furijs quibuſdam agitata omnes adhibuit machinas, vt Epiphanium in idem odium Ioannis ſecum pertraheret;conſtanter impudenterque aſſerens, eum hæreſi infectum eſſe, & Orthodoxæ fidei ſubuerſionem impiè moliri. Cui Epiphanius, Si hæreſi, inquit, contaminatus eſt,adſit & cauſam ſuam dicat;vt dignis pænitentiæ operib⁹ conceptum animo flagitium expiet. Sin autem tu, ô Imperatrix,odio parum iuſto concitata hæc dicis, ꝓfectò minimè tibi aſſentitur Epiphani⁹. Tunc illa ab animi ſui furore victa, in execrandam hanc vocem prorupit. Niſi tu,ô Epiphani,manum adiutricem porrexeris, vt Ioannes exilio mulctetur, ego clauſa idolorum templa aperiam;omnibuſq; ea adoranda proponam. Quo audito, Epiphanius impiam fœminæ vocem execratus abijt. Ioannes verò in medijs inſidiantium periculis relictus, tandem in grauiſſimam ipſius etiam Imperatoris inuidiam impiorum calumnijs incidit. Quam ille cum aliquamdiu pari animi fortitudine,vt cętera mala, ſuſtineret, aduerſarij nouis criminibus quotidie confictis aſſiduò laborabant, vt Imperator pontificia dignitate eum exueret,& in ignotas terras procul amandaret. Dum hæc geruntur, impium conciliabulum extrà vrbem in Ruffini prædio quodam, *Breuis omnis malitia ſuper malitiā mulieris. Ecleſ. 25.* *En quid non faciat animus inuidiâ oppreſſus.*

En verum impiorũ Conciliabulum.

nomine Quercus, conuenit, vt quantocius Ioannem è ſede exturbaret. Itaque poſt nefaria conſilia impiè agitata, fraudibus & mendacijs inſtructi aduerſarij Ioannem aduocant, vt accuſationibus reſponderet. At vir Dei optimo conſcientiæ teſtimonio fretus, venire renuit; ſcriptoque nunciauit, ſe non conciliabuli alicuius, ſed Oecumenici tantum ſynodi ſententiam ratam habiturum. Hæc vt accepit didicitque concilium, in eos, qui miſſi fuerant, irruentes, alios grauiter cæciderunt; alios in vncula & ferreos compedes cõiecerunt; quos illi bacchantes ſanctiſſimo antiſtiti parauerant. Deindè abſentem condemnant, ac pontificia dignitate exutum exilio digniſſimum iudicant; ſuadentque Imperatori, vt ſententiam à ſacerdotibus in Ioannem latam ſinè mora executioni mandet. Itaque Imperator eis credens, miſſa manu militari, ſanctum relegari iubet; populo eam rem ægrè ferente, & vi atque armis iniuriam à ſuo Pontifice propulſare enixè cupiente. Sed vir ſanctiſſimus, publicæ ſalutis quàm ſuæ ſtudioſior, exilium haud inuitus ſubijt; & veſpere ingruentibus tenebris, relicta ciuitate, ad Euxini Propontidem appulit,

Mittitur in exilium vir ſanctiſſ. ab impio conciliabulo.

His Theophilus, alijq; dæmonis ſatellites elati, reliqua impietatis ſuæ arma expedire aggreſſi ſunt; ſed Deus vindex iniquitatis, impios eorum conatus egregiè repreſſit, & famulum ſuum improborum calumnijs diutius inuolui paſſus non eſt. Nam dum vlterius in Ioannem, pietatemque graſſari conſtituunt, eccè horribili terræmotu concuſſa ciuitas Imperatoris ipſius ædibus ſubuerſionem minari videbatur; adeò vt populus, periculi magnitudine perculſus magno clamore cum Imperatore de illata viro ſancto iniuria expoſtularet, & præcisè in priſtinam dignitatem eum reſtitutum vellet. Sed & Imperator ob facinus imprudenter admiſſum ingemiſcens, ſeque ſuoſque ſummæ iniuſtitiæ codemnans, miſſo

Vltio diuina in vrbem Conſtantinopolim & Imperatorē: qui Ioannem iniuſtè damnauerat.

miſſo confeſtim Briſone Eudoxiæ miniſtro, Ioannem reuocauit,& amplificatis honorib⁹,quanquam inuitum & reluctantem in ſedem collocauit. *Reuocatur Ioannes ab exilio*

Non multum interceſſit temporis, cùm vir Dei ſuo pro viribus officio fungens, dum omnes impietatis labes ab Eccleſia remouere nititur, in nouam, eamque multò quàm antè grauiorem Eudoxiæ inuidiam incidit. Itaq; Theophilum Alexandriæ degentem literis aduocat,vt rurſus opem ferat,quo Ioannem quouis modo è ſede dignitateque deijciat. *Iterùm ei inſidiatur Eudoxia.* Theophilus cum recenti adhuc criminis nota infamis vrbem regiam ſubire vereretur,Ariano canone abſens aduerſus ſanctum pugnauit, ſcribens, ei qui ſemel de ſede depoſitus eſt,minimè licitum eſſe eandem abſque Synodo repetere. Sed has calumnias cùm nullo ferè negotio ſubmouiſſet antiſtes, dicens ſe auctoritate pontificia nequaquam depoſitum, ſed vi ab Imperatore expulſum, & denuò vel inuitum ab eodem reſtitutum eſſe, accuſatores alia atque alia machinantes, tandem poſt menſes decem inuictum ad illud vſque tempus Imperatoris animum eò impulerunt,vt recuſaret ſacra myſteria de manu Pontificis percipere,niſi prius obiecta, vt dicebat crimina diluiſſet. Indè aſſiduis improborum calumnijs magis magiſque inflammatus Archadius, diuina ei myſteria interdixit; prorſus vt vir ſanctus in medio diuinorum apparatu (erat enim dies, qui Chriſti à mortuis excitati memoria, ingenti lętitia celebratur)è ſummo tēplo ad ædes quaſdam ſacras, quæ Conſtantianæ dicebantur, cum populo ſe transferre cogeretur. Ibi verò cùm magnus catechumenorum numerus ad lauacrum regenerationis confluxiſſet, ſeſeq;ue viri pariter ac fœminæ ad ſacramentum illud percipiendum ritè adornaſſent, repentè multitudo militum, duce Lucio gentili, præferocibus animis irruit, & turbam illam iam iam Deo ſacrandam in effuſam fugam conuertit: & quod grauius eſt, ſacrum laticem purpureo *Vide hic quàm graues Vir ſanctus ſit paſſus perſecutiones.*

quorundam ſanguine miſcet. Indè verò mentis quodam furore ebrij,ſacroſancta corporis & ſanguinis Chriſti myſteria nefariè conculcant, cæteraque religionis ornamenta diripiunt, atrociterque in omnem ſexum deſæuiunt; adeò vt ſacerdotibus in carcerem abductis, & alijs pietatis cultoribus hinc indè diſperſis,perpetua mortis imago ob oculos verſaretur. Sed his omnibus inuictus athleta Chriſti non ceſſit mulis, quin potiùs commiſſum ſibi gregem à lupis diſperſum in campos ſyluaſque congregauit; vbi diuini verbi pabulo paſcere eum non deſtitit. Erant fideles ad tria millia cæleſti lumine recens illuſtrati; qui cùm candido amictu in patenti campo (in templis enim non licebat) verſarentur; & Imperator eum fortè fidelium excercitum conſpicatus eſſet, ingenti admiratione captus, quid nouum hoc ſpectaculum ſibi vellet rogauit. Cui aduerſarij ſubdoli corruptores; Eſt, inquiunt, impia Valentinianorum multitudo, quæ inſidias molitur. Quod ſimulatq; dixiſſent, armis animiſq; expediti impetum in eos fecerunt,& alios quidem ferro trucidârunt; alios impoſitis plagis in fugam compulerunt; alios verò, quorum ingens erat numerus,in carceres & vincula cōiecerūt:prorsùs vt carceres, eccleſiarum inſtar, diuinas laudes & cantica & hymnos reſonarent; eccleſiæ verò carceribus deteriores pœnas & flagella & tormenta, miſerandum pectaculum,exhiberent.

Iterùm exulare iubetur vir ſanctiſsimus.

uo inter hæc menſes abiêre,cùm Imperator viſariorum perſuaſus Ioannem in exilium abire iu .t. Tum verò ſacer antiſtes multò ardentius pietatis operibꝰ incumbere; ſuorum animos diuinis ſermonibus confirmare,Eccleſiæ fundamenta ſtabilire, omniaque diligenter peragere, vt eo abſente Chriſtiana religio pietaſque contra impiorum vim atque arma inuicta perſtaret. Poſthæc Eccleſiæ benè precatus, clam ad maris littus paucis comitatus abijt, nè ſui lachrymis luctuque omnia complerent,

abeun-

abeuntemque vi retinerent. Accidit verò tunc res ſanè admiratione digna, & quæ minimè vulgarem de illata viro ſancto iniuria vindictam teſtabatur. Nam ſimulac Pontifex ciuitate exceſſit, terribilis repentè flamma ex medio throno, in quo vir diuinus ſcripturas populo interpretari ſolet, exſurgens ad templi vſque faſtigium peruaſit, indeq; vento ſubſolano ad regiam delata, ipſam horrendè populata eſt; domuncula interim, in qua aſſeruabantur vaſa ſacra, quod miraculi magnitudinem augebat; illæſa permanente. Hæc omnia cum apertè nimis ſycophantarum impietatem arguerent, nè ea propter ſempiternam ignominiam vel mortis diſcrimen inciderent, ſtatim diuulgato quorundam ſermone commentiti ſunt, flammā illam à Iohannitis (ſic enim antiſtitis diſcipulos & fautores appellabant) excitatam eſſe. Hinc Præfectus ciuitatis, qui rumoris illi⁹ pars magna erat, homo gentilis, Chriſti ſacerdotes paſtoreſque varijs tormentis ſubiecit, ipſumque Pontificem vinculis aſtrictum, militibus quibuſdam in Bithyniam deportandum tradidit: Indè verò in quoddam Armeniæ oppidulum, Cucuſos nomine; ab Iſauris obſidione nocte & interdiu cinctum; quod ſi quandoque caperetur, ſperabat nefarius, virum ſanctum cum reliquis interimendum; ſed Deus, qui ſuorum ſanctorum in rebus aſperis præcipuam curam gerit, diuinitùs *a* Philadelphium Anabiſi Epiſcopum, ac quendam Dioſcorum opib⁹ admodum pollentem (apud quem & poſteà diuertit ac iugiter manſit) admonuit, vt virum ſanctum hoſpitio exciperent & à malorum tempeſtate, qua iactatus fuerat, recrearent. Præſtitêre verò ijdem idipſum haud impigrè ſumma liberalitate ac largitate. Erat autem locus ille dæmonum cultu infamis; & populi miſeranda ſimulacrorum ſuperſtitione conflictati, fruſtrà à falſis numinibus opem implorabant. Cum verò fama Ioannis virtutibus & miraculis inclyta in omnium ore verſaretur addu-

Nota hic inſigne miraculum, & ſimul obſerua hæreticorum impietatem haud abſimilem noſtris temporibus.

a. *Aldelphium.*

Sanat Paralyticum, & Idolorũ cultores conuertuntur.

xerunt ei hominem quendam paralyticum, vt eum integro membrorum officio reſtitueret. Nec abnuit vir ſanctus; ſed mox accepta conuerſione & fide miſeri, dicto citius eum curauit; eoque facto omnium animos ita repentè conuertit, vt abiurato ſimulacrorum cultu, certatim nomina ſua Chriſto dare gauderent.

Arſacius occupat eius ſedem.

Inter hæc Byzãtina ſedes ab Arſacio emotæ mentis homine, & loculo magis quàm throno digno occupatur. Quem cùm menſibus admodum quatuordecim ægrè ſedes illa ſuſtinuiſſet, mors nequaquam immatura abſtulit; cui ſuccedens Atticus clauum eccleſiæ illius ita moderatus eſt, vt plurimi, qui fuga carceres & vincula euadere poterant, crudelitatis eius pertæſi, Romam irent, vt Innocentio perturbatum Eccleſiæ ſtatum & miſerandam rerum faciem exponerent. Innocentius verò ea re grauiter, vt par erat, commotus, Honorium admonuit, vt Imperatorem fratrem de tanta impietate corriperet; hortareturque vt Ioannem in ablatam dignitatem reſtitueret. Præſtitit hoc ipſum egregiè Honorius, fratremque acriter redarguit, & comparatas ab iniquis in Ioannem inſidias machinationeſq; pulchrè expoſuit: perpulitque, vt virum ſanctum ab exilio rurſus reuocare proponeret.

Poſt eum Atticus homo impius & crudelis.

Honorius fratrem Archadiũ monet, vt Ioannem in dignitatem reſtituat.

Non latuerunt hæc Eudoxiam; quæ modis omnibus (erat enim in huiuſmodi vafro admodum ingenio) perſuaſit Imperatori, vt priùs eorum, qui Romæ erant, aduentum expectaret, quàm Ioannem temeritate quadam in ablatam ſedem reſtitueret. Intereà clam vias portuſque omnes, per quæ tranſitus illis neceſſariò futurus erat, obſidet, Romaque venientes detinet atque in cuſtodiam conijcit: ac poſtremò peſſimè mulctatos literis ſpoliat.

En impias fraudes Eudoxiæ.

Toto iam anno in Cucuſo oppidulo vir ſanctus cum admiranda virtutis opinione verſatus fuerat, plurimoſque ab erroribus ad veritatis cognitionem adduxerat, & incredibilem ærumnarum cumulum

magno

Digitized by Google

magno animo deuorauerat, cũ aduerſarij nouis inuidiæ facibus inflammati aduolant: indeque abreptum Arabiſſum tranſmittũt. Neq; tamen cõcitatus illorum furor vel tũ quieuit, ſed varis inſidijs, vt vita etiam exuerent, laborabant. Quam ob rem Pityũtem verſus, definitum ei exilij locum, penitus deſertum, ripæ Pontici maris imminentem, eum quidem abducũt, vt fractam longis miſerijs ætatẽ citò abrũperet, & tandem aliquandò morte ſua odium inimicorum expleret.

Cucuſo Arabiſſum vir ſanctus abripitur.

Indè Pityũtem verſus, ſed eò non peruenit.

At verò priuſquàm vir ſanctus eò perueniret, fuit ab Apoſtolis Petro & Ioanne in medio certaminum decurſu mirificè confirmatus; qui nocte quadam precibus incumbenti apparuerunt, & iamiam ſempiternam pro exantlatis laboribus præparatam à Deo mercedem adeſſe prædixerunt. Cumque verbis ſuauiſſimis eum conſolati eſſent, poſtremò cibum quẽdam obtulerunt, vt eo collapſas vires roboraret, alio deinceps nullo opus forè aſſerentes. Quo ſumpto, reliquũ iter inter innumeras militum iniurias ieiunus ita peregit, vt cuncti eum nullius conſolatione indigere perſpicerent. At verò militum ſæuitia nihil de inſita crudelitate remittebat: ſed per ſingula ferè momenta nouis virum ſanctum malis onerabat. Comanæ autem appropinquantes, in templo quodã manſerunt; in quo ecce noctu Baſiliſcus præclarus Chriſti martyr, Camanenſis olim Epiſcopus ei apparens dixit; Bono animo eſto Ioannes: Cras enim cæleſti nobiſcum menſa perfrueris. Hac viſione monitus vir ſanctus ſequenti die, cum iam febribus laborare cæpiſſet, confeſtim veſtem ſplendidam tẽpori & dignitati congruentem induit; omnibuſque, quæ ſecum deferebat in alios diſtributis, diuina myſteria admiranda cum pietate ac religione in martyris baſilica peregit iiſdemque myſterijs munitus, poſt debitas Deo preces cum magna gratiarum actione perſolutas recubuit, ac ſic demum beatam animam in manus Creatoris efflauit, decimo quarto Menſis

Petrus & Ioannes Apoſtoli ei apparent.

Baſiliſcus martyr ei apparet, qui coronatus fuit anno Chriſti 304. ſub Galerio Maxamiano Imp. iuxta C. Baronij. Tom. 2. Annal.

Obitus eius admirabilis & feliciſſimus.

Septemb. Sacrum corpus fuit multorum lachrymis curatum, & glorioſo Chriſti martyri Baſiliſco adiũctum.

Cap. 128.

Præclara eius ſcripta.

Porrò quod narratur in prato ſpirituali de immenſa gloria beatiſſimi Præſulis huius, ex viſione quadam, vt fide carens & mendacijs reſperſum, reijciendum eſt. Vniuerſam ſcripturam diuinam cum ſcriptis illuſtraſſe, auctores ſunt Caſſiodorus, Sophronius & Suidas. Indignum verò planè eſt eius nomine circumferri 54. homil. illas, opus imperfectum in Matthęum appellatas: hæreſibus ſcatentes. Tractatum quoque compoſuit, de eo quod nemo lædatur niſi à ſeipſo: quæ eius vltima videtur lucubratio. Refert de eo S. Nilus epiſtola ad Anaſtaſium, quod omni ferè tempore, quo diuinum incruentum offerebatur ſacrificium, videret domum Domini refertã Angelorum cætu. Memoria autem eius ritu ſolenni in Eccleſia anniuerſaria die celebrari incepit Calend. Octob. Anno ſalutis 428. ſub Celeſtino Papa. Imp. Theodoſio & Valentiniano.

Opus imperfectum in Matthæum, eius nomine indignum.

En mirabilē eius viſionē.

Tranſlatio reliquiarū eius Comanis Conſtantinopolim: quæ celebratur 27. Ianuarij.

Cæterùm ſacræ eius reliquiæ fuere trigeſimo primo ab obitu eius anno, qui fuit Chriſti 438. Theodoſij Iunioris Imp. 31. Comanis Conſtantinopolim ſolenniſſima pompa tranſlatæ, atque à Proclo Antiſtite, in SS. Apoſtolorum Baſilica honorificentiſſimè reconditæ, ſexto Calend. Februarij: quo die celebris eius memoria, feſtiuo gaudio à quibuſdam Eccleſijs recolitur. Conſtantinopoli deniq; Romam tranſlatum, in Baſilica Principis Apoſtolorum conditum fuit.

* * *

Digitized by Google

DE SOLENNITATE EXALTATIONIS S. Crucis; quando Heraclius Impp. Coſrhoa Perſarum rege deuicto, eam de Perſide Hieroſolymam reportauit. Anno Domini 628. temp. Honorij. Pontificis Maximi, eius nominis Primi.

C. Baron. in Not. Martyrol. Roman. & Tomo 8. Annal.

COſrhoas Perſarum Rex, extremis Phocæ temporibus AEgypto & Aphrica bello deuictis, ac Hieroſolyma, multis Chriſtianorum admodum millibus cæſis, occupata, Chriſti Domini crucem, quam Helena in monte Caluariæ collocauerat, in Perſidem abſtulit. Itaque Heraclius, qui Phocę ſucceſſerat, multis belli incommodis & calamitatibus affectus, pacem petebat; quam à Cosrhoa victorijs inſolentè nē inquis quidem conditionibus impetrare poterat. Quarè in ſummo diſcrimine ſe aſſiduis ieiunijs & orationibus exercens, opem à Deo vehementer implorabat; cuius monitu, exercitu comparato, ſigna cum hoſte contulit, ac tres duces Cosrhoę cum tribus exercitibus proſpero Marte ſuperauit. Quibus cladibus fractus Cosrhoas, in fuga, qua traijcere Tigrim parabat. Mardeſam filium ſocium regni deſignat. Sed eam contumeliā cùm Syroes Cosrhoę maior natu filius ferret atrociter, patri ſimul & fratri necem machinatur; quàm paulò poſt vtrique ex fuga retracto attulit: atque ita regnum ab Heraclio impetrauit, quibuſdam acceptis conditionibus, quarum ea prima fuit, vt Crucem Chriſti Domini reſtitueret. 14. Septē.

Cosrhoas rex Crucem Domini in Perſidem transfert.

Heraclius Imp. victor crucem à Perſis recipit.

Ergò Crux decē & quatuor poſt annis quà in Perſarum poteſtatem venerat, recepta eſt; quam rediens Hieroſolymā. Heraclius Solenni celebritate ſuis humeris in eum montē retulit, quo eam Saluator tulerat. Quod factum illuſtri, miraculo commendatum eſt. Nam Heraclius, vt erat auro & gemmis ornatus, inſiſtere coactus eſt in porta, quæ ad Caluariæ mon-

Nota inſigne miraculum.

Digitized by Google

tem ducebat; quò enim magis progredi conabatur, eò magis retineri videbatur; cùmque eam ob rem & ipſe Heraclius & reliqui omnes ſtupore defixi hærerent, Zacharias Hieroſolymorum Antiſtes, Vide, inquit, ô Imperator, nè iſto triumphali ornatu in Cruce ferenda, parum Ieſu Chriſti paupertatē & humilitatem imitere. Tum Heraclius abiecto ampliſſimo veſtitu, detractiſque calceis, ac plebeio indutus amictu, reliquum viæ facilè confecit: & in eodem Caluariæ loco Crucem ſtatuit, vndè fuerat à Perſis aſportata. Itaque decretum eſt, vt quotannis Exaltationis ſanctæ Crucis memoria celebraretur, quòd ibidem fuerat repoſita ab Heraclio, vbi Saluatori primum fuerat conſtituta. Agūt & Græci hac die Solennitatē Exaltationis S. Crucis, non tamen quando per Heraclium Imp. deuicto Coſrhoe reſtituta eſt: ſed cùm Conſtantino Imperante, gloria exaltatæ Crucis, maiori fulgore in orbe effulſit. Exſtat tractatus egregius Epiphanij Epiſcopi de ſigno Crucis quod apparuit Conſtantino Magno Imperat. Græci itaque longè antè Heraclij tempora, hac ipſa die eiuſmodi celebritatem agebant. Latini etiam antè Heraclij tempora hanc diem exaltationi Sanctæ Crucis dicatam coluiſſe videntur; nam in Sacramentario Sancti Gregorij de eadem hac die agitur. Putatur itaque eandem ſolennitatem multò prius celebrari ſolitam, tanta deinde parta victoria auctam, redditamque ex eius rei memoria illuſtriorem.

* * *

VITA

VITA S. MATERNI COLONIENſium, Treuirenſ. ac Tungrenſ. Apoſtoli; Ex quodam præclaro M S. Codice. Obſeruandum autem à ſtudioſo lectore, duos fuiſſe eiuſdem nominis, Colonienſis ciuitatis Epiſcopos; a Maiorem hunc Petri Apoſtoli videlicet diſcipulum; qui obijt anno Domini 130. & b Minorem: qui claruit temporibus Conſtantini Imperatoris.

C. Baron. in a No. Martyr. Rom. & Annal. b. Tō. 3. anno Chriſti 313.

CVm Petrus Apoſtolorum Princeps ſolidiſſima fidei Chriſtianæ fundamenta Romæ iaceret cerneretque omnem occidẽtalem plagam, ſuo ſpecialiter Apoſtolatui deſtinatam, à ſe vno peragrari non poſſe, diligenter vineæ cultores in omnes & Italiæ & Galliæ fines deſtinauit, qui terram illam vomere diuinæ prædicationis ſubigerent, ſubactamque ſatis Euangelij fructiferam redderent. Inter quos ad Metropolim Treuirorum trinos deſtinauit vnicæ Trinitatis adſtipulatores, Euchariũ videlicet, Valerium atque Maternum. Et Eucharium quidem pontificatus, Valerium verò diaconatus: Maternum autem ſubdiaconatus dotauit honore. Qui vrbe Roma egreſſi, cùm omnibus circàciuitatibus tranſeũdo verbum ſalutis prædicarent, tandem in Elegia caſtello Maternus (vt quidam referunt) valida correptus febre humanis rebus exceſſit. Reliqui dolore inſperato perculſi, beati corpore ſepulturæ tradito, pleni doloris & triſtitiæ ad Apoſtolum regreſſi ſunt: tanti casũ infortunij nunciantes.

14. Septẽ.

Treuiros mittuntur ab Apoſtolorũ Principe, Eucharius, Valerius & Maternus.

Maternus obit.

At verò Apoſtolus benignè eos conſolans, iubet cõfidenter ad opus Euangelij redire; traditoque eis pontificali baculo ſuo ſignorum patratore efficaciſſimo, monet vt eũ defuncto imponant corpori; conteſtantes vt concitè ſurgat, iterque cęptum peragens opus Euangeliſtæ faciat. Hac illi conſolatione erecti, confirmatique, quadrageſimo demùm defunctionis

dic

Reuocatur ad vitam baculo S. Petri Apoſtoli. die ad corpus redeunt. Quo terra egeſto, cuius vmbra omne genus morborũ depulerat, eius baculus defunctum ad vitam quoque reuocauit Maternum cuius mortis occaſio, multorum fuit ad vitam reſurrectio. Incolæ enim loci illius, viſo tam ſtupendo miraculo, comminutis protinùs ſimulacris, Chriſto ſua dedêre nomini: eodemque in loco Chriſtiani Eccleſiã paulò poſt conſtruxerunt; quã reſurrectionis nomini ac gloriæ conſecratam poſteris tanti miraculi teſtem eſſe voluerunt. *Eccleſia conſtruitur ad ſempiternam tanti miraculi memoriam.* Illi verò poſtquàm gentem illam Chriſtianæ diſciplinæ præceptionibus ritè imbuiſſent, per Gallias miraculis vbique clari iter habentes, ad antiquiſſimam Treuirorum Metropolim peruenerunt; quã ingreſſi & doctrina & miraculorũ gloria ita illuſtrarunt, vt omnes in circuitu gentes breui repulſis errorum tenebris Euangelicam lucem receperint: & ſeſe ſuaque omnia Chriſti miniſtris libenter ſubmiſerint. *Eucharij & Valerij obitus.* Cùm igitur beatus Eucharius annis viginti & tribus, & Valerius decẽ & quinque viciſſim in vrbe Treuirenſi pontificatum tenuiſſent, tandem & vitæ & pontificatus munere ſanctiſſimè perfuncti, curam omnem & adminiſtrationem Materno trãſmiſerunt.

Maternus in Epiſcopatu eis ſuccedit. Qui tertius in ea ſede pontifex conſtitutus, virtute ac doctrina ipſis haud quaquàm inferior, vt Chriſti imperium latiùs propagaret, & finitimas quoq; gẽtes à miſeranda dæmonis ſeruitute eriperet, alias duas ſibi contiguas adijt ciuitates: Agrippinam cognomento Coloniã, & Tungrenſem ciuitatẽ. Hæc Tũgrorũ metropolis Francorũ, quæ iuxta præſagium B. Seruatij coram Hũnis corruit, florentiſſima erat vrbium, & diris adhuc idolorum ſuperſtitionibus dedita. *Prædicat Colonienſibus & Tungrenſibus.* Contra hanc pugnaturus Maternus Crucis vexillo armatus, omnium ſe odijs & gladijs conſtanter expoſuit, quô gentem illam in Chriſti libertatẽ aſſereret. Tandem poſt multas, quas ab idolorum põtificibus perpeſſus eſt, perſecutiones, põdere veritatis prodigiorumque ac cæleſtium ſplendore ſignorũ omnes *Conſtruxit templa ido-*

ad

adChriſtum conuertit: deſtructiſque idolorum templis, Eccleſiam Virgini Mariæ extruxit: Sed & alias plurimas inſigni opere condidit baſilicas; inter quas Mariæ Hoyenſis facilè primas tenet. His ita cõſtitutis, beatus Maternus ab vniuerſo Tungrenſium populo primus eligitur antiſtes, & Põtificali in ſede honorificè collocatur. Igitur Tungrenſibus & Agrippinẽſibus ad fidem cõuerſis, cùm his tribus ciuitatibus, Treuirenſi, Tungrenſi & Colonienſi, pontifex præeſſet, fertur vno eodẽq; Natiuitatis Domini die Angelo ductore diuinum celebraſſe officium.

lorũ deiectis.

Maternus primus Tũgrenſium Epiſcopus.

Quadam autem nocte dum ex pia conſuetudine ſanctorum loca pſallens inuiſeret, & ingreſſus Eccleſiam, vigiliarum prolixitate laſſatus in ſomnũ laberetur, vidit Eucharium & Valerium ſocios ſibi aſſiſtere, & mirabili gemmarum ſplendore coruſcantes, ſplendidiſſimis in capite coronis ornatos, tertiã manu tenere dicentes; Materne; En cerne incorruptibilẽ præmij tui coronam, quam die tertio inChriſti gaudio percipies feliciter. His dictis, diſparuere. Ille verò à ſomno excitatus, ilicò corporis ſenſit adeſſe moleſtiam; ita vt debilitatis planè viribus, miniſtri ſui ope ad cellulam deduci deberet. Sequenti verò die conuocata fratrum caterua, præclarũ ad eos ſermonem inſtituit, & in multam vſque noctẽ protraxit; reliquum verò, quod ſupererat noctis, pſallendo cum eis peregit. Indè corporis Dominici viatico munitus, eleuatis in cælum manibus, ſpiritum exhalauit. Obijt autem haud procul ab Vrbe Agrippina, octauo decimo Kal. Octo. anno Domini cẽteſimo trigeſimo. Cuius obitu Treuirẽſes cõperto, mox profecti paſtorem ſuum repetebãt. Aderant & Tungrẽſes, qui ſibi Colonienſibus eum retẽtare volebãt. Cumq; pertinaci altercatione diu ab vtriſq; certaretur, quidam grauitate & canitie venerabilis cũctos monuit, vt à lite deſiſtentes ſano parerent conſilio; & corpus Pontificis naui imponerent: eamque à littore fluctib' impellẽtes demùm quo Deus vellet abire ſinerent.

Eucharius & Valerius ei apparent.

Feliciter obit.

Digitized by Google

S. Corpus eius Treuiros tranſlatum.

rent. Mira res; Nauis ſacro onuſta pignore, velo ac remige deſtituta, aquarum fluctuumque impetu dirigitur: ac paruæ horæ ſpatio miliario ab vrbe confecto littori applicatur; qui deindè locus ex triſtitia Colonienſium Rouvverkercken vocitatus eſt. Tunc Treuirenſes corpus ſui pontificis à Deo ſibi deſtinatũ, cum gratiarum actione Treuerim reuexerunt: & in Eccleſia non longè à reliquijs Sanctorum Eucharij & Valerij honorificè condiderunt.

a. Idẽin Not. martyrologij Romani.

VITA ET MARTYRIVM S. CORNELIJ Papæ: Ex C. a Baron. Annal. Tom. 2. Coronatus eſt anno Chriſti Saluatoris 255. Galli & Voluſiani Impp. 2. cum ſediſſet biennium.

14. Septẽ.

Patria & Parens eius.

Cornelius vt ad Epiſcopatum peruenerit.

Electionem Cornelij anno Imperij Decij 2. mẽſe Aprili, factam eſſe docet Baron. Annal. Tomo 2. anno Chriſti 254.

Cornelius ciuis Romanus ex patre Caſtino, nõ ad Epiſcopatum ſubitò peruenit, ſed per omnia Eccleſiaſtica officia promotus, & in diuinis adminiſtrationibus Dominum ſæpè promeritus, ad ſacerdotij ſublime faſtigium cunctis religionis gradibus aſcendit. Tum deindè Epiſcopatum ipſum nec poſtulauit, nec voluit; nec vt cæteri, quos arrogantiæ & ſuperbiæ ſuæ tumor inflat, inuaſit; ſed quietus & modeſtus & quales eſſe conſueuerunt, qui ad hunc locum diuinitùs eligũtur, pro pudore virginalis cõſciẽtiæ ſuæ, & pro humilitate ingenitę ſibi & cuſtoditæ verecundiæ, non vt quidam vim fecit, vt Epiſcopus fieret, ſed ipſe vim paſſus eſt vt Epiſcopatũ coactus exciperet. Factus eſt igitur Cornelius Epiſcopus de Dei & Chriſti eius iudicio; de Clericorũ penè omnium teſtimonio; de plebis, quæ tunc adfuit ſuffragio; & de ſacerdotum antiquorum & bonorum virorum collegio; cùm nemo antè ſe factus eſſet; cùm Fabiani locus, id eſt, cùm locus Petri & gradus Cathedræ ſacerdotalis vacaret.

Tum

Tum deindè poſt Epiſcopatum non exambitum, nec extortum, ſed de Dei, qui ſacerdotes facit, voluntate ſuſceptum, quanta in ipſo ſuſcepto Epiſcopatu ſuo virtus? Quantum robur animi? qualis firmitas fidei? ſediſſe intrepidum Romæ in ſacerdotali cathedra, eo tempore, cùm Tyrannus infeſtus ſacerdotibus Dei, fanda, atque infanda comminaretur; cum multò patientiùs & tolerabilius audiret leuari aduersùs ſe æmulum Principem, quàm conſtitui Romæ æmulum ſacerdotem. Nonnè hic ſummo virtutis & fidei teſtimonio prædicandus eſt? Nonnè inter glorioſos confeſſores & martyres deputandus, qui tantum temporis ſedit expectans corporis tui carnifices, & Tyranni ferocientis vltores; qui Cornelium aduersùs edicta feralia reſiſtentem, & minas, & cruciatus, & tormenta fidei vigore calcantem, vel gladio inuaderent; vel crucifigerent; vel igne torrerent; vel quolibet inaudito genere pœnarum viſcera eius & membra laniarent? Etiamſi Maieſtas Domini protegentis & bonitas, ſacerdotem, quem fieri voluit, factum quoque protexit, tamen Cornelius, quantum ad eius deuotionem pertinet & timorem, paſſus eſt quidquid pati potuit, & Tyrannum armis, & bello poſtmodum victum, prior ſacerdotio ſuo vicit.

Quanta laude Eccleſiæ præfuerit.

Hac eadem tempeſtate Nouatus Epiſcopus Africanus Romam venerat, (vt quemadmodum in Africa fecerat) Romæ ſimiliter diſcordias conflaret. Erat is homo rerum nouarum ſemper cupidus; auaritiæ inexplebili rapacitate furibundus; arrogantia & ſtupore ſuperbi tumoris inflatus; ſemper iſtic Epiſcopis malè cognitus; quaſi hæreticus ſemper & perfidus; omnium ſacerdotum voce damnatus: curioſus ſemper vt prodat; ad hoc adulator vt fallat; nunquam fidelis vt diligat; fax & ignis ad conflanda ſeditionis incendia; turbo & tempeſtas ad fidei facienda naufragia; hoſtis quietis, tranquillitatis aduerſarius, pacis inimicus. Spoliati ab illo pupilli;

Nouati impietas & machinationes aduerſus Cornelium.

fraudatæ viduæ: pecuniæ quoque Eccleſiæ denegatæ. Pater etiam eius in vico fame mortuus, & ab eo in morte poſtmodùm nec ſepultus. Vterus vxoris calce percuſſus, & abortione properante in parricidium partus expreſſus.

Hanc conſcientiam criminum cum iampridem timeret, ſeque de presbyterio non excitari tantùm, ſed & communicatione prohiberi pro certo teneret, per ſe iudicium ſacerdotum voluntaria diſceſſione præceſſit: quaſi euaſiſſe ſit pœnam præueniſſe ſententiam. Igitur euadendæ & lucrandæ damnationis voto ab Eccleſia diſcedens, Romæ Nouatianum presbyterum Romanum ob Cornelij electionem inuidiæ ſtimulis agitatum & animo aduerſatum, inueniens, vnà cum illo aduerſus Cornelium agere, atque alios quoque quoſcunque poſſet ab eius communicatione retrahere; multa de illo inhoneſta & maligna faſa iactare; cum confeſſoribus quoque carcere adhuc detentis in illum obloqui; libelli labe quippè maculatum eſſe: cum Epiſcopis qui idolis ſacrificauerant communicationem ſacrilegam miſcuiſſe; ſicque falſo quodam pietatis intuitu probos etiam illi infenſos reddere conari. Machinabantur hæc primùm ſecreto Nouatianus atque Nouatus, ambo Nouantes, & ad res optimas quaſque ſtatutas innouandas ac inuertendas egregiè comparati.

Item Nouatiani.

Cæterùm Cornelius in curam & ſalutem gregis ſibi commiſſi ſedulò intentus, confeſſores, qui hæreticorum perfidia & loquacitate captioſa circumventi ab Eccleſia deſciuerant, iuſto dolore proſtratos, in Eccleſiam recepit. Erant hi nobiles tot Cypriani olim præconijs commendati, qui ſeducti aliquamdiu Nouatiano fauentes, partam tot laboribus gloriam denigrarant. Intereà hæreticis & ſciſmaticis ſedem Apoſtolicam acriter impugnantibus, & varijs inſidijs vndique appetentibus, & Cornelio maie-

Lapſos pœnitentes Cornelius ſuſcipit.

Digitized by Google

maiori virtute ac conſtantia defendente, vehemens ſanè perſecutio Romæ in Chriſtianos exarſit; ſed enim edictis Imperatorijs Chriſtiani vbique tormentis varijs afficiebantur. Vndè publicè neque in cryptis notioribus Miſſas agere Chriſtianis licebat. Itaque Auguſtus, cum regnum proſpero fortunæ flatu ferretur, & res omnes ad voluntatem fluerent, ſanctos ac pios viros, qui pro pace eius Imperij, proque vitæ incolumitate enixè Deum precabantur, crudeliter exegit; neque ipſi Cornelio Romano Pontifici hac in re pepercit. Nam poſt glorioſam tum ſuam, tum totius Cleri ſibi Catholica communicatione coniuncti confeſſionem, exul mittitur ad Centumcellas; vbi eum Cyprianus *a* de proſtrata perfidia triumphantem literis proſecutus eſt.

Miſſas celebrare quàm ſit antiquum.

Mittitur in exilium Cornelius Papa.

a *Epiſt.* 57.

Cùm verò intelligeret Imperator frequentem ibidem ad eum fieri concurſum, quodque multi & inter alios Cyprianus ad eum ſcriberent, iuſſit eum ad ſe Romam perduci. Fuit ilicò Imperatoris mandato obtemperatum; exhibituſque eſt ei noctu, & in Tellude, Præfectoque Vrbis præſente, auditus, & ab eo interrogatus; Sic definiſti, vt nec deos conſideres, nec præcepta Principum, nec maiorum, nec noſtras minas timeas, vt contra Rempublicam literas accipias & dirigas? Cornelius reſpondit; Ego de *a* Corona Domini literas accepi: non contrà Rempublicam. Iratus vehementer Imperator, iuſſit eum à ſuo amoueri conſpectu: & ſacrum eius os plumbatis cædi. Et ſiquidem Marti ſacrificium offerre recuſaret, ſinè mora capite plecti. Itaque ſanctiſſimo viro fortiter impietati repugnante, lata eſt ſententia, vt ad vltimi ſupplicij locum duceretur.

Romam reducitur, & Imperatori ſiſtitur.

a. *Per Coronam intelligit populi multitudinē, vel coronam martyrij.*

Tunc Cerealis, cuius cuſtodiæ Pontifex commiſſus erat, virum ſanctum ſupplex rogare, vt in

Digitized by Google

al. quinque. domum ſuam, vxorem * quindecim annis lecto affixam, omniumque membrorum officio miſerè destitutam viſitare dignaretur. Erat illi nomen Salluſtia. Ingreſſus Cornelius domum Cerealis cum duobus presbyteris & vno clerico lectore, fudit hanc ad Deum orationem. Domine Deus creator omnium viſibilium & inuiſibilium, qui dignatus es ad nos peccatores venire, vt nos ſaluos faceres, tu erige alliſam hanc famulam tuam, & dona ei miſericordiam tuam; ſicut cæco nato donaſti lumen ad cognoſcendam gloriam tuam. Et tenens manum Salluſtiæ, erexit eam, dicens: In nomine Ieſu Christi Nazareni ſurge, & ſta ſuprà pedes tuos. Quæ protinùs ſurrexit, clamans & dicens. Verè Chriſtus eſt Deus, & Dei filius. Et dixit tunc Cornelio: Per Chriſtum te adiuro, baptiza me. Et currens attulit vas aqua plenum. Viſo tanto miraculo, milites quoque qui erant cum Cereali, omnes ſe ad cornelij pedes abiecerunt magno cum timore, eandem baptiſmatis gratiam poſtulantes. Cornelius autem videns Dei manum in his omnibus, cunctos aqua ſalutari luſtrauit: Oblatoque pro eis ſacrificio laudis, ſacroſancti corporis & ſanguinis Domini participes fecit.

Oratio Cornelij pro ſalute Salluſtiæ, vxoris Cerealis.

Ioan. 9.

Cerealis cum tota domo & militibus credit.

Sacro pacto S. Communionem accipiunt.

His ad aures Imperatoris ilicò perlatis, is furore & amentia plenus, omnes foras muros portæ Appiæ ad templum Martis, vt ſacrificarent, duci præcepit. At illi in percepta Chriſti gratia conſtantes, in idolum exſpuerunt. Quo facto, protinùs ad ſupplicium protracti, & capitè cæſi ſunt; numero omnes viginti & vnus, vnà cùm beatiſſimo Pontifice, & Cereali cum coniuge Salluſtia, octauo decimo Kalend. Octob. Eadem nocte beata Lucina cum Clericis ſuaque familia rapuit martyrum corpora, ſepeliuitque in agro ſuo in Crypta iuxta cœmiterium * Calixti. Adnumerat S. Hieronymus eundem Cornelium inter Eccleſiaſticos ſcriptores. Rexit verò Eccleſiam annis duobus; & ſucceſſit Lucius. S. Leo primus

S Cornelius Papa, cum Cereali eiuſque coniuge & militibus, capite plectitur.

Sepeliuntur.

**al Calliſti.*

Digitized by Google

mus papa, exſtruxit Baſilicam S. Cornelij Papæ nomine, iuxta Cæmeterium Calliſti, via Appia; vt patet ex libro de Roman. Pontifical. in Leone primo.

VITA ET MARTYRIVM BEATI CYpriani, Epiſcopi Carthaginenſis: Ex Tom. 2. Annal. Eccleſiaſt. C. a Baron. Paſſus eſt multis trophæis inclytus, anno incarnati verbi 261. Dionyſij Papæ I. Valerian. & Gallie Impp. 7. *a. Idem In Not Martyrol. Rom.*

CYprianus, qui & Thaſcius, Carthagine ciuitate Africæ primaria oriundus, parentes habuit (quanquam eorum nuſquā mentionem faciat) diuitijs claros, potentia conſpicuos, genere cognitos, & ſenatorij ordinis nobilitate illuſtres. A teneris literarum ſtudijs adhibitus, pectus ſuum bonis artibus ac ſtudijs egregiè locupletauit: adeò vt rhetoricis diſciplinis egregiè excultus, cùm adhuc Gentilitia ſuperſtitione teneretur, magna apud eos exiſtimatione viueret, & florentiſſimè Oratoriam Carthagine doceret. Verùm cùm iam Chriſtianam amplexus eſſet religionem, ab illis deriſus ac vilipenſus, & loco Cypriani, Coprianus vocitatus eſt; quaſi quod elegans ingenium, & melioribus rebus aptum, ad aniles fabulas contuliſſet. Cùm autem genere eſſet admodum illuſtris, & potentia clarus ſummiſque eloquentiæ laudibus ornatus, primariam ſuæ ciuitatis Senatoriam adhuc Gentilis, obtinere meruit dignitatem.

14. Septem. *Cypriani Patria & genus clarum.*

Cypriainus à Gentilibus appellatus Coprianus. i. ſtercorarius: & quarè.

Cyprianus Senator Carthagin.

Verum enimuerò in eo rerum ſtatu conſtitutus, varias animo voluebat cogitationes. Erat enim iam ſeneſcens, quando Chriſto nomen daturus erat. Porindè difficultatē aſſueta relinquēdi mente volutabat. Sed poſtquam Cæcilij præsbyteri (alij Cæcilianum appellant, vndè & Cyprianus Cæcilij prænomē

Cyprianus Cæcilium Catechiſtam habuit.

ſortitus eſt) rhetoris Afri nobiliſſimi ope, ad fidem Chriſtianam perductus eſt, & ſacri baptiſmi vnda reſperſus, in ſpem contra ſpem ad Eccleſiam tandem ſe contulit; longo tempore acquiſitas diuitias in pauperes erogare; ſeculo omnino nuncium remittere; chariſſimam coniugem & dulciſſimos liberos Cæcilio presbytero commendatos, Chriſti iam amore, libentiſſimo animo relinquere: ſicque demum eminentioris vitæ iter ſeriò arripere.

Omnibus renunciat.

Cæterùm adhuc Neophytus per omnia Eccleſiaſtica munia ad presbyterium promotus defuncto Donato Carthaginenſi Epiſcopo, ſummo tum Cleri, tum populi totius conſenſu, vno tantùm aduerſante Fœliciſſimo presbytero, eiuſdem Sedis Epiſcop⁹ eligitur. Nec mirum videri debet, vno penè eodemq; tempore, quo Cæcilio eguit Catechiſta, ad Epiſcopalis Sedis faſtigium prouectum eſſe. Nam dubio procul adhuc Gentilis Chriſtianæ religionis libros triuit aſſiduè, & Tertulliani lector ſtudioſiſſimus, tantam Chriſtianæ Theologiæ doctrinam & Eccleſiaſticæ diſciplinæ iam vſum acquiſiuerat, vt diuinarum ſcripturarum ſcientia imbuta memoria, & intellectus exſatiatus, ſui exuberantia, mox in torrentes ad alios irrigandos foràs eruperint.

Fit Epiſcopo anno Chriſti 250.

Verùm ea dignitate ornatus, non tantùm ea quæ mala ſibi viſa ſunt, & Catholicæ Eccleſiæ aduerſantia, procul abiecit: ſed & excultam illam ſuam totoque orbe ſpectatam dicendi facundiam, tot ſudoribus partam, ac iugi exercitatione prouectam eloquentiam, Chriſtianæ ſimplicitati poſthabuit, ac vt minus vtilem & neceſſariam miſſam fecit. Ac licet ipſe eiuſmodi in dicendo atque ſcribendo inierit rationem, vt non excreſcentem modò facundiam circumcideret, ac reſecaret, ſed ſolotenùs demeteret; tamen tam *a* Latini quam *b* Græci eiuſdem facultatis omnium diſertiſſi-

Cyprianus factus Chriſtianus eloquentiam priſtinam miſſam facit.

a. Lactantius l. 5. l. 1. de eloq Cypr.
b. Gregorius

tiſſimi, eam ſunt vehementer admirati. Quòd ſi poſt meſſem, tanti æſtimatæ ſunt paucæ humi inhærentes ſpicæ reſiduæ, quanti facienda erat prima illa florentiſsima eloquentiæ ſeges, quam humanæ gloriæ ſpirans aura iucundiſſimè agitabat? Quam quidem ex aliquibus eiuſdem Cypriani locis licet veluti per tranſennam adſpicere; reliquiſſe enim alicubi Cyprianum quædam impreſſa veſtigia, quibus qualis quantaque eius in dicendo vis eſſet, quemlibet facilè mente conſpicere potuiſſe, *a* S. Auguſtinus teſtatur. *Nazianz. Orat. in laud. Cyp.* *a. de Doctrina Chriſtiana lib. 4. c. 14.*

Principiò, adhuc pace Eccleſiæ perdurante, in eam totis viribus incubuit curam, vt diſciplinam diuinitùs traditam, ſed longa pace (vt ipſe teſtatur) corruptam reſtitueret; ſed cùm non multis in epiſcopatu elapſis menſibus, horribili perſecutione, quodam veluti terræmotu, Eccleſia vniuerſa concuteretur, eoque ſæuiret impetu tyrannis, vt complures licet fortiſſimi ſeſe ſubducerent, ſanctiſſimus Cyprianus pro talibus meritis, Proſcriptionis gloriam promeruit. Sed cùm hæc plebi ethnicæ non ſufficerent, turbationis impetu, clamore violento, ad Leonem eum populus repetitis ſuffragijs poſtulauit; quorum ille furorem diuino Spiritu nedum ſuadente, ſed propemodùm impellente, prudenter declinans ceſſit: nè per inuerecundam eius præſentiam ſeditio, quæ cœperat, plus prouocaretur. Antè ſuum tamen ſeceſſum, aliquod confeſſionis pro Chriſto ſpecimen edidit. In ipſo autem ſeceſſu, etſi abſens corpore, ſpiritu tamen, nec actu, nec monitis defuit, quò minus ſecundùm Domini præcepta fratribus conſuleret. Teſtantur hoc abundè illius epiſtolæ ſumma vigilantia & ſolicitudine refertæ. Et quidem cùm alia multa abſens ſuo gregi prouideret, tum conſtitutis, qui ſua vice fungerentur, Tertullo presbytero poſteà Epiſcopo, & Rogatiano ſeniore poſtmodum martyre, Britio *Perſecutio in Chriſtianos recrudeſcit.* *Cyprianus ad Leonem petitus.* *Fuga eius prudens & vtilis.* *Solicitudo S. Cypriani pro Eccleſia ſua in exilio.*

Scripta quædam eius in exilio.

deniq; & Numidico presbyteris, ipſe libros de Spectaculis, de Diſciplina & Bono pudicitiæ, & de laudibus Martyrij elucubrauit.

Lapſi ſacrificati & Libellatici: quomodo ſint recipiendi ad communionẽ & reconciliandi.

Atqui abſentis Cypriani animum angebat haud parum lapſorum (quos ſarificatos & Libellaticos vocat) impudentia; qui, quum initio Decianæ perſecutionis ſacrilegis contactibus manus ſuas atque ora maculaſſent, vel nefandis libellis conſcientiam polluiſſent, exambibant (inquit) ad Martyres paſſim; Confeſſores quoque importuna deprecatione corrumpebant, vt ſinè diſcrimine vel examine ſingulorum darentur Libellorum milia. Immò verò presbyterorum quorundam temeritas, qui ſiuè prece, ſiue precio conducti, pacem temerè Lapſis dabant, citrà Epiſcopi conſcientiam. Qua de re ſuam ipſe in Epiſtolis ita definit ſententiam, vt antè exactam pœnitentiam, antè exomologeſin factam, antè manum ab Epiſcopo & Clero impoſitam, ad communionem non admittantur Lapſi, neque nomen eorum in Eccleſia recitetur. Ita tamen vt ijs, qui infirmitate deprehenſi eſſent & pœnitentes communicationem deſiderarent, ſubueniretur. Hæc autem piè non minùs quàm prudenter à Clero Carthaginenſi fieri volebat; nè ex facili indulgentia vigor Eccleſiaſticæ diſciplinæ eneruaretur, fibulaque diuinæ cenſuræ ſoueretur: ſi gregatim paſſimque nulla habita diſtinctione proprij cuiuſque delicti, nec irrogata legibus Eccleſiaſticis ſtatuta pœna, præmaturè nimis in Eccleſiam admitterentur.

Epiſt. 10. 11. 12.

Aliæ B. Cypriano accreſcunt tribulationes.

Acceſſit abſentis Cypriani animo tabeſcenti dolor maior; acceſſit alia perſecutio, & alia tentatio; quòd infeſta tempeſtas, quæ plebẽ maxima ex parte proſtrauerat etiã Cleri portionẽ ſua ſtrage perſtringeret; quod nempè non modò ex Clero quã plurimi Chriſti fidem desererent tormentorum metu; ſed etiam ſemel confeſſi Chriſti Confeſſores, gloriam ſuam vita improba commacularent. Quod

qui-

quidam etiam Presbyteri pluſculum ſibi auctoritatis arrogare præſumerent, atq; adeò ſchiſmatis fomēta quædā miniſtrarent. Erāt enim quinq; numero qui temerè nimis pacem & Communionē Lapſis cōcedebant. Alij quidam, & inter hos Nouatus & Fortunatus, omnem omninò pacis ſpē illis præcludebāt. Quum verò ad horum ſcripta reſcribere differret Cyprianus & certi aliquid prætereà de Lapſis nollet antè pacem Eccleſiæ datam ſtatuere; criminibus in vnum conuenientibus, ex vtraque ſibi mutuò repugnante, conflata eſt vna factio.

Eccètibi hæretici antiqua excommunicationis forma, Epiſt. 38 & 39.

Haud parum interim cōmendāda venit Cypriani etiam adhuc deliteſcentis vigilantia; Caldonio ſiquidem & Herculano Epiſcopis, alijſque presbyteris ſcripſit, vt Feliciſſimū & complices excōmunicarent; idque in hęc verba. *Quum Feliciſſimus comminatus ſit, non communicaturos in mōte ſecum, qui nobis obtemperaſſent, id eſt, qui nobis cōmunicarent; accipiat ſententiā quā prior dixit; vt Abſtentum ſe à nobis ſciat.* Ad plebem verò inſuper ſcripſit Cyprianus, vti diligenter ſibi cauerent à lupis illis Ouile Dominicum infeſtantibus; vt ab eorum contagione diſcederent, & ſermones eorum velut cancrum & peſtem fugiendo vitarent. Seruatus eſt itaq; ad hoc à Domino Cyprianus in receſſu, vt ipſe poſtmodum martyrio deſtinatus, priùs ad Dominum complures ſua exhortatione martyres præmitteret, qui alioqui incētiuo tubæ cæleſtis deſtituti, è fide excidiſſent. Cùm autem in eo receſſu conſtitutus inſigni apologetica ad Romanum clerum ſcripta, doceret eam fugam nequaquam ex formidine, ſed ex Domini præcepto ortam eſſe, tum Carthaginenſem Clerum præclarè docuit monuitque, quā ſolicitudine pauperes atque vinctos tractarent. Et quia hoc fixum ei in corde erat, vt in carcere cōſtitutis fidei confeſſoribus omne exhiberetur officium, dedit in mandatis, vt corpora eorū, qui in carcere defuncti eſſent, perindè ac martyrum curarentur. Admonet & illud magnoperè, vt dies eorum,

Abſens Cyprianus diligenter curat Eccleſiam Carthaginēſem.

Matth. 10.

Martyrum feſtiuitas.

quibus ex hac vita migrarent, diligenter adnotarent; vt inſtar Sanctorum martyrum certis diebus, more maiorum, eorum celebritas die anniuerſaria agere-tur oblatione ſacrificij.

In eodē quoq; ſeceſſu cum poſitus ad confeſſores adhortationem, & extorres obiurgationē ſcriberet, hortareturque omnes vt ſæuientem perſecutionem lachrymis, ieiunijs, orationibus reuocare niterentur, tum ſolutam quorundam flacceſcētiū ac declinantium à recto diſciplinæ tramite Chriſtianorum vitam & mores corruptos ſeueriore diſciplina aſtringere conatus eſt; ſimul conuenientem quorundam fragilitati adhibens medicinam; nihil non moliēs, vt gregem ſibi creditum per aduerſa & proſpera, per dura & lenia, ad regnum cæleſtis patriæ perduceret. Hinc cū Pōponius eū de virginibus Deo dicatis quid agendū eſſet conſuleret, quæ violata pudicitia integras ſe adhuc virgines perſeuerare iactabant, ipſe nomine omniū Epiſcoporum reſpondit; deteſtans quidem vehementer infamē eiuſmodi conſuetudinem; demùm relaxare magna ex cauſa votum ſimplex cōſultiùs exiſtimans, quam hiſce turpitudinibus Eccleſiam infamari.

Cyprianus diſpenſat votum ſimplex caſtitatis.
Epiſt. 62. Vide in ea Notat. Pamelij. 9.

Intereà cū vir ſanctiſſimus modis omnibus pro ſalute ſuorum laboraret, quid demum diuinitus ſibi fuerit reuelatum, neceſſitate expoſcente, ne ipſorum animi tot tantiſque malis conſternati deficerent propalauit; Pacē quippè breui Eccleſiæ reſtituēdā Elapſo igitur primo perſecutionis anno & ſecūdo iā inchoato, cū morte Decij planè reddita eſſet Eccleſiæ pax, Cyprianus Carthagini reſtitutus, quod antè literis pollicitus fuerat, commemorationes ſanctorū martyrū oblatione ſacrificij incruenti vnà cū ſuis ſolenniter celebrauit, alioſque ſacræ diſciplinæ ritus, qui perſecutionis furore intermiſſi videbantur, reſtituit. Reddita autem pace: accidit dira admodū Barbarorū incurſio in Numidiam, à quibus cōplures Chriſtiani captiui abducti ſunt; quo tēpore Numidiæ Epiſcopi

Cyprianus diuinitùs admonitus prædicit pacem.
Quamdiu latuerit S. Cyprianus in exilio.
En commemorationes Sanctorum in Sacrificio Miſſæ.

datis

datis ad Cyprianum litteris rogarunt, vt pro redimẽdis captiuis pecuniã colligere dignaretur. Qui, collecta ex more Chriſtianis indicta, pecuniæ ſummã ex fidelium liberali collatione coactam mittens, ad eoſdem Numidię Epiſcopos ſcripſit epiſtolam in qua, tanquam in viua tabula expreſſa, relucet pulcherrima, in dilectione fratrum, illorum temporum Eccleſiæ facies. *Epiſt. 60.*

Erupit poſtmodùm lues dira, & deteſtabilis morbi vaſtitas nimia; innumeros per diem populos à ſua quemque ſede abrupto impetu rapiens, continuatas per ordinem domos vulgi frementis inuaſit. Horrere omnes: fugere; vitare contagium; exponere ſuos impiè; quaſi cum illa peſte morituri etiam mortem ipſam aliquis poſſet excludere. Iacebant interim tota ciuitate non iam corpora, ſed cadauera plurimorũ, & miſericordiam in ſe tranſeuntium contemplatione ſortis mutuæ flagitabant. Nemo ad ea miſericordiæ reflexit oculos; ſed lucro omnes crudeli inhiabant. Nemo ſimilis euẽtus recordatione trepidauit: nemo fecit alteri, quod ſibi fieri voluit. Quid inter hæc egerit Chriſti & Dei Pontifex, qui pontifices mundi huius tanto plus pietate, quanto religionis veritate præceſſerat, ſcelus eſt præterire. Aggregatam primò in loco vno plebẽ, de miſericordiæ bono inſtruit: docens diuinæ lectionis exemplis, quantũ ad promerendum Deum proſunt officia pietatis. Tunc deindè ſubiungit, non eſſe mirabile, ſi noſtros tantùm debito charitatis obſequio foueremus; eum perfectum poſſe fieri, qui plus aliquid publicano vel ethnico fecerit; qui malum bono vincens, & diuinæ clementiæ inſtar exercens, inimicos quoque dilexerit; qui pro perſequentium ſalute, ſicuti Dominus monet & hortatur orarit. Diſtributa ſunt ergò continuò pro qualitate hominum atque ordinum miniſteria. Multi qui anguſtia paupertatis, beneficia sũptus exhibere non poterant, plus ſumptibus exhibebant, compenſantes proprio labore mercedẽ diuitijs

Horrenda peſtis totam penè vaſtat Africam.

En eximiam miſeriam.

Egregia Cypriani pietas & charitas tempore peſtis.

Matth. 5.

omnibus

omnibus chariorem. Et quis non ſub tanto doctore properaret inueniri in parte aliqua talis militiæ, per quam placeret & Deo Patri, & Iudici Chriſto, & tam bono interim Sacerdoti.

Peſtis, fames ac bella: Dei flagella.

Graſſabantur interim vnà cùm peſte fames pariter atq; bella; nam Perſarum motus recrudeſcebant, iamque Armeniam occupabant, totumque Romanũ Imperium acerbiſſimis cladibus afflictabatur; idque ijs potiſſimum temporibus, quibus eius *a* Imperatores publicis edictis deorum cultum magis magiſque inſtaurare (qui iam propemodum frequentia Chriſtianorum præterlapſus erat) & reſtituere conabantur, imperatiſque omnibus ſacrificijs, & vel ijs, vel eorum ſanguine, qui non facerent, deos placare ſtudebant. Inſultabant enim vbique Chriſtianis Gentiles, ipſoſque, quod deos contemnerent, malorum omnium eſſe cauſam, ſolito more iactabant, ac procacius exprobrabant.

a *Gallus & Voluſianus.*

Cùm verò hæc in Chriſtianos per Demetrianum in Africa his diebus Proconſulem, atque alios ethnicos in dies magis magiſque ipſorum omnium ore diffamarentur, S. Cyprianus haud diutius ferenda cenſuit; quare eo argumento ad eundem apologeticam & inuectiuam pariter ſcripſit orationem; in cuius exordio vir licet ſtudio modeſtiſſimus, & natura placidiſſimus, tamen diuinę religionis ardore ſuccẽſus, ſacerdotali vigore pollẽs, eandẽ calumniã celſiori animo cum pluribus diluit, tum etiam in ipſum, ac reliquos impios, cladium omniũ culpam iure reijcit.

Cyprianus in Demetrianũ pro Chriſtiana pietate inuenitur.

Cæterùm anno ſedis illius ſexto rurſus à ſchiſmaticis nouis eſt calumnijs impetitus; quas vnus ex illis Florentius Pupianus ſcriptis ad eum literis conſarcinauit: magnoque faſtu; perindè ac ſi iudex illius eſſet, vt ſe illis purgaret, admonuit. At quem Cyprianus reſcribens (vt par erat) ironia ſemper eluſit, & ſui erroris, quo ſe emendaret, prudenter eum admonuit.

Nouæ calũniæ in Cyprianũ à ſchiſmaticis.

Eodem

Digitized by Google

Eodem tempore, Nouatianorum & Cataphrygarum occaſione magna inter Epiſcopos agitata eſt controuerſia: Num qui ab hæreticis baptizati erant, cùm ad Catholicam ſe conferrent Eccleſiam, eſſent denuò baptizandi. Et quidem quòd Nouatiani, & antè eos Cataphrygæ ſoliti eſſent, quos ab Eccleſia Catholica diuulſiſſent, vt immūdos denuò baptizare id prouocauit ad æmulationem quoſdam Epiſcopos, in Africa potiſſimum cōſiſtentes, eorumque Primatem ſanctiſsimum Cyprianum; qui baptizatos ab hæreticis denuò luſtrandos aſſeruit, luſtrauitque; quòd negaret vllum apud hoſtes Eccleſiæ reperiri poſſe baptiſma; quòd vnum tantum eſſet & in vna Eccleſia collocatum. His accedebat, quòd omnes propemodùm ſcripturæ diuinæ tum ex veteri, tum ex nouo Teſtamento petitæ, in hoc ipſum vna ſententia viſæ ſunt conſpirare; dum quæ ab impijs facta eſſent, quo ſacratiora, eo execrabiliora Deus habuerit, ac penitus improbarit. Veruntamen in eo Cyprianus vindicandus eſt, à Nicephori calumnia, qua mendaciſſimè ait, eum non aliter recipere conſueuiſſe lapſos, qui in perſecutione negaſſent, quàm per ſanctū baptiſmum. Quæ quidem cùm à Cypriano planè abhorreant, tum S. Auguſtinus Cyprianum ab illo errore rebaptizationis excuſat, quòd Agrippinus, qui Carthaginēſi Eccleſiæ antè eum antiſtes præfuerat, primus antiquam Eccleſiæ conſuetudinē qua rat⁹ haberetur hæreticorum baptiſmus ſecundùm Catholicæ Eccleſiæ formam collatus, prætextu quodā pietatis conuulſerit, cæteroſq; Africæ Epiſcopos per Cōcilij ſententiam in eundem errorem protraxerit: prorſus vt Cyprianus receptæ conſuetudini, rationibus veri ſimilibus confirmatæ, refragari non poſſet. Veruntamen eum talem ſententiam poſtmodū correxiſſe, ſeq; in vnitate Romanæ Eccleſiæ continuiſſe, neque vnquam à Stephano Papa Apoſtolica communicatione priuatum, dubium non eſt.

Controuerſia olim in Eccleſia, nū ab hæreticis baptizati rebaptizandi eſſent.

Niceph. lib. 6. cap. 2.

Auguſt. de baptiſ. contra Donatiſtas lib. 2. cap. 9.

Vide Hieron. contrà Luciferianos.

Cæterum vt longiſſimis, quæ ſuperſunt, ambagib⁹ omiſsis,

omiſſis, ad tanti tamque præclari martyris agonẽ veniamus, Imp. Valeriano quartum & Gallieno tertiũ Conſulibus, tertio Kalendarum Septembrium, Carthagine Paternus Proconſul dixit Cypriano; Sacratiſſimi Imperatores datis ad me litteris mandant, vt cunctos ad deorum venerationem compellã. Tu ergò quid respondes? Cui antiſtes; Chriſtianus ego sũ, & antiſtes. Nullos noui deos præter vnũ cæli terræq; conditorem; cui deſeruimus; quemque die ac nocte, non ſolũ pro nobis ac noſtris hominibus, ſed & pro ipſorum incolumitate Imperatorum deprecamur. Tum Proconſul, in hac ergò voluntate, inquit, perſeueras? Reſpondit Cyprianus; Bona voluntas, quæ Deum nouit, immutari non poteſt. Et proconſul poteris ergò tu ad vrbem Curibitanam exul proficiſci. Et quia inuictiſſimi Imperatores non ſolùm de Epiſcopo, ſed & de presbyteris omnibus mandatũ mihi ſcripsêre, equidẽ ex te ſcire volo, qui ſint presbyteri, qui in hac ciuitate conſiſtunt. Reſpondit Cyprianus; Cum legibus veſtris benè atque vtiliter cenſueritis, delatores nos non eſſe, nequaquam à me detegi & deferri poſſunt. Tunc Proconſul, Cautũ eſt, inquit, inſuper præcepto Imperatorum, nè aliquibus in locis conciliabula fiant. Si quis itaque præceptum hoc tã ſalubre non obſeruauerit, capite plectetur. Reſpondit Cyprianus; Quin tu quod tibi præceptum eſt exequere.

Acta legitima Paßionis S. Cypriani, ex Tom. 2. Annal. C. Baron.

Præclara Cypriani cõfeßio.

Cyprianus alios prodere recuſat.

Tunc Proconſul ilico virum ſanctum exilio dãnauit, Curubimq; proficiſci iuſſit; vbi primò ipſo die, admirabili viſitatione Deus de martyrij gloria eum ſecurũ reddere dignatus eſt. Nam nõdum ſomni quiete ſepulto apparuit iuuenis vltrà modùm enormis; qui cum me, inquit, quaſi ad prætorium duceret, videbar mihi tribunali ſedentis tum Proconſulis admoueri. Is vt in me reſpexit, annotare ſtatim cœpit in tabula ſententiam, quam non ſciebam: nihil enim de me ſolita interrogatione quæſierat. Sed enim iuuenis, qui à tergo eius ſtabat admodũ curioſus legit,

Mittitur in exilium.

Viſio Cypriani.

legit, quidquid fuerat annotatum. Et quia id verbis proferre non poterat, nutu declarante monſtrauit quid in litteris tabulæ illius haberetur. Manu enim expanſa & complanata ad ſpathę modum, ictum ſolitæ animaduerſionis imitatus, quod volebat intelligi, adinſtar liquidi ſermonis expreſſit. Intellexi ſententiam paſſionis futuram; rogare cœpi & petere cõtinuò, vt dilatio mihi vel vnius diei prorogaretur, donec res meas legitima ordinatione diſponerem. Et cum preces frequenter iteraſſem, rurſus in tabula cœperat neſcio quid annotare; Senſi tamen de vultus ſerenitate, Iudicis mentem quaſi iuſta petitione commotam. Sed & ille iuuenis, qui iamdudum de paſsionis indicio geſtu potius quã ſermone prodiderat, clandeſtino identidem nutu, conceſſam dilationem quæ in craſtinum petebatur, contortis poſt iudicem digitis ſignificare properauit. Ego, etſi de gaudio dilationis acceptæ læto admodum corde exultarem, metu tamen interpretationis incertæ ſic tremebam, vt reliquiæ formidinis cor exultans adhuc toto pauore pulſarent.

Quid hac reuelatione manifeſtius? quid hac dignatione fœlicius? Antè illi prædicta ſunt omnia, quæcunq; poſtmodũ ſubſequuta sũt: nihil de Dei verbis imminutum, nihil de tam ſancta promiſſione mutilatum. Sequenti nãque anno (dies enim pro anno in viſione accipiendus eſt) ipſa eadem die, qua Curubim exul peruenit, martyrium ſubijt. Porrò toto illo anno totis viribus in fouendis Eccleſiæ ſuæ membris incubuit, ſcriptisq; literis, ſuos ad metalla & carceres abreptos, conſolari confortareque conatus eſt. Extant illę lectu ſanè digniſſimæ; ſiquidem mirificè in ijs Chriſtiani nominis excellentia relucet; quæ eo glorioſior redditur atque præclarior, quo magis fuerit afflictata moleſtijs, ac rebus fatigata contrarijs. Legat eas attendatque quilibet; vtpore nouiſſimos cygneos viri ſanctiſſimi cãtus; qui mirificũ quẽdã reddunt flagrãtis ſpiritus cũ ſuauitate concentum.

Viſionis veritas.

Eſt Epiſtol. 77. 78. 79. 81.

Cùm

Cum enim nihil penes eum antiquius eſſet, quã Dei verbum aſsiduò prædicare, & quotidianis Euangeliorum tractatibus fidei & ſcientiæ incrementa fidelibus præſtare; tum ſeculo illo intumeſcente & dira quælibet Chriſtianis minitãte, ille ſeruos Dei (prout dabatur occaſio) exhortationibus Dominicis inſtruebat, & ad calcandas paſsiones huius temporis, contẽplatione ſuperuenturæ claritatis animabat. Videlicet tanta illi fuit ſacri cupido ſermonis, vt optaret ſic ſibi paſsionis vota contingere, vt dum de Deo loqueretur, in ipſo ſermonis opere necaretur. Et hi erãt quotidiani actus deſtinati ad placentem Deo hoſtiã ſacerdotis.

Mirus ardor prædicandi verbũ Dei in Cypriano.

Inter hæc Aſpaſio Paterno Procõſuli ſucceſsit Valerius Maximus Proconſul; qui S. Cyprianũ ab exilio reuocatum ſuo iuſsit conſpectui præſentari, Cumque electus à Deo martyr ab exilio de ciuitate. Curibitana Carthaginem regreſſus eſſet; morabatur in hortis ſuis (quos inter initia fidei ſuæ venditos & Dei indulgẽtia reſtitutos poſsidebat) ibidem indies glorioſi certaminis fidem expectans. Sed contingit, vt Proconſul miſsis eò *a* Frumentarijs, illum Vticam, vbi is agebat, perduci præciperet: vt vbi capitis ſupplicium ſubiret. At verò Cyprianus, nè Vticam perduceretur, ad modicum temporis ſpatium ſeceſsit, vt Carthagine, quod id ſciret ſuæ Eccleſiæ expedire, glorioſum agonem abſolueret. Cupiebat enim, quos aſsiduè tractando ſanctis imbuerat diſciplinis, quoſque amantiſsimos filios iugiter verbi lacte potauerat, eiſdem totius Chriſtianæ doctrinæ compendium, abſolutiſsimam virtutum omnium formam, ſinceriſſimamque perfectionem ſanguine conſignatã, atque hiſce martyrij illuſtribus notis ſuum erga illos immenſum amo rem teſtatum relinquere.

a. Frumẽtarij, erant milites alicuius militiæ ordinis, qui ad exſequenda mãdata Principum in diuerſa loca mittebãtur.

Cyprianus latitat aliquamdiu, vt Carthagine martyrium ſubeat.

Et accidit res ex animi ſentẽtia. Et ſi enim nõ intrà Carthaginis mœnia certamen ſubijt, tamen cum ſeſe tota vrbs ad locum martyrio conſtitutum effunderet, perindè fuit ac ſi in meditullio eiuſdem ampliſsimæ

vrbis paſſus eſſet. Erat locus ille, Sexti, nominatus, quòd ſexto à Carthagine lapide diſtaret. Ad eum locum Galerius Maximus Proconſul inſtaurandæ valetudinis gratia commigrauerat, illucq; Cyprianum in hortis hactenùs commorantem ad ſe perduci iuſſit. Proceſſit ergo animo ſublimi martyr, & in domum .a. Principis à Prætorio reuertebatur, cùm ſubitò per Carthaginem totam ſparſus rumor increbuit, productum eſſe iam Thaſcium; quem, præter celebrem & glorioſa opinione notitiam, etiam de commemoratione præclariſſimi operis nemo non nouerat. Concurrebant vndiqueuerſùs omnes ad ſpectaculum, fidelibus prò deuotione fidei glorioſum, gentilibus & dolendum. Receptum eum tamen & in domo Principis conſtitutum, vna nocte continuit cuſtodia delicata ita vt amici & chari ſuauiſſimis non mòdò ſermonibus, ſed & epulis pariter cum eo fruerentur. Interim plebs tota ſolicita nè per noctem aliquid ſine conſcientia ſui fieret, antè fores Principis excubabat. Id vt comperit Cyprianus, ne quid diſpendij pateretur virgineus pudor, puellas cuſtodiri mandauit. Neque enim, vicina licet corporis morte mori in animo paſtoris vigilantia paſtoralis poterat.

Locus ſexti.

.a. Is Princeps erat ſtator officij.

Per officium verò intelligitur hic magiſtratûs apparitura, ipſaq; palatina militia.

Cyprianus proximè moriturus curã agit de virginibus.

Denique vt illuxit dies alius, ille ſignatus, ille promiſſus, ille diuinus, quem ſi tyrannus ipſe differre voluiſſet, nunquam prorſus valuiſſet, egreſſus eſt domum Principis inuictus Chriſti athleta Cyprianus, agminibus multitudinis mixtæ ex omni parte vallatus. Tanta enim vtriuſque ſexûs multitudo latera eius ſtipabat, quaſi ad expugnandam mortem, manu facta, veniſſet. Vbi autem ad Prætorium ventum eſt, nondum procedente Proconſule, ſecretior locus datus eſt; vbi cùm poſt iter longum nimio ſudore madidatus ſederet, ſedile fortuitò erat tectum linteo, vt & ſub ictu paſſionis, Epiſcopatus honore frue-

Scripta quædam eius in exilio. deniq; & Numidico presbyteris, ipſe libros de Spe-ctaculis, de Diſciplina & Bono pudicitiæ, & de laudibus Martyrij elucubrauit.

Lapſi ſacrificati & Libellatici: quomodo ſint recipiendi ad communionē & reconciliandi. Atqui abſentis Cypriani animum angebat haud parum lapſorum (quos ſarificatos & Libellaticos vocat) impudentia; qui, quum initio Decianæ perſecutionis ſacrilegis contactibus manus ſuas atque ora maculaſſent, vel nefandis libellis conſcientiam polluiſſent, exambibant (inquit) ad Martyres paſſim; Confeſſores quoque importuna deprecatione corrumpebant, vt ſinè diſcrimine vel examine ſingulorum darentur Libellorum milia. Immò verò presbyterorum quorundam temeritas, qui ſiuè prece, ſiue precio conducti, pacem temerè Lapſis dabant, citrà Epiſcopi conſcientiam. Qua de re ſuam ipſe in Epiſtolis ita definit ſententiam, vt antè exactam pœnitentiam, antè exomologeſin factam, antè manum ab Epiſcopo & Clero impoſitam, ad communionem non admittantur Lapſi, neque nomen eorum in Eccleſia recitetur. Ita tamen vt ijs, qui infirmitate deprehenſi eſſent & pœnitentes communicationem deſiderarent, ſubueniretur. Hæc autem piè non minùs quàm prudenter à Clero Carthaginenſi fieri volebat; nè ex facili indulgentia vigor Eccleſiaſticæ diſciplinæ eneruaretur, fibulaque diuinæ cenſuræ ſoueretur: ſi gregatim paſſimque nulla habita diſtinctione proprij cuiuſque delicti, nec irrogata legibus Eccleſiaſticis ſtatuta pœna, prææmaturè nimis in Eccleſiam admitterentur.

Epiſt. 10. 11. 12.

Aliæ B. Cypriano accreſcunt tribulationes. Acceſſit abſentis Cypriani animo tabeſcenti dolor maior; acceſſit alia perſecutio, & alia tentatio; quòd infeſta tempeſtas, quæ plebē maxima ex parte proſtrauerat etiā Cleri portionē ſua ſtrage perſtringeret; quod nempè non modò ex Clero quā plurimi Chriſti fidem desererent tormentorum metu; ſed etiam ſemel confeſſi Chriſti Confeſſores, gloriam ſuam vita improba commacularent. Quod qui-

quidam etiam Presbyteri pluſculum ſibi auctoritatis arrogare præſumerent, atq; adeò ſchiſmatis fomēta quædā miniſtrarent. Erāt enim quinq; numero qui temerè nimis pacem & Communionē Lapſis cōcedebant. Alij quidam, & inter hos Nouatus & Fortunatus, omnem omninò pacis ſpē illis præcludebāt. Quum verò ad horum ſcripta reſcribere differret Cyprianus & certi aliquid præterea de Lapſis nollet antè pacem Eccleſiæ datam ſtatuere; criminibus in vnum conuenientibus, ex vtraque ſibi mutuò repugnante, conflata eſt vna factio.

Haud parum interim cōmendāda venit Cypriani etiam adhuc deliteſcentis vigilantia; Caldonio ſiquidem & Herculano Epiſcopis, alijſque presbyteris ſcripſit, vt Feliciſſimū & complices excōmunicarent; idque in hęc verba. *Quum Feliciſsimus comminatus ſit, non communicaturos in mōte ſecum, qui nobis obtemperaſſent, id eſt, qui nobis cōmunicarent; accipiat ſententiā quā prior dixit; vt Abſtentum ſe à nobis ſciat.* Ad plebem verò inſuper ſcripſit Cyprianus, vti diligenter ſibi cauerent à lupis illis Ouile Dominicum infeſtantibus; vt ab eorum contagione diſcederent, & ſermones eorum velut cancrum & peſtem fugiendo vitarent. Seruatus eſt itaq; ad hoc à Domino Cyprianus in receſſu, vt ipſe poſtmodum martyrio deſtinatus, priùs ad Dominum complures ſua exhortatione martyres præmitteret, qui alioqui incētiuo tubæ cæleſtis deſtituti, è fide excidiſſent. Cùm autem in eo receſſu conſtitutus inſigni apologetica ad Romanum clerum ſcripta, doceret eam fugam nequaquam ex formidine, ſed ex Domini præcepto ortam eſſe, tum Carthaginenſem Clerum præclarè docuit monuitque, quā ſolicitudine pauperes atque vinctos tractarent. Et quia hoc fixum ei in corde erat, vt in carcere cōſtitutis fidei confeſſoribus omne exhiberetur officium, dedit in mandatis, vt corpora eorū, qui in carcere defuncti eſſent, perindè ac martyrum curarentur. Admonet & illud magnoperè, vt dies eorum,

Eccè tibi hæretici antiqua excommunicationis forma, Epiſt. 38 & 39.

Abſens Cyprianus diligenter curat Eccleſiam Carthaginēſem.

Matth. 10.

Martyrum feſtiuitas. quibus ex hac vita migrarent, diligenter adnotarent, vt inſtar Sanctorum martyrum certis diebus, more maiorum, eorum celebritas die anniuerſaria ageretur oblatione ſacrificij.

In eodẽ quoq; ſeceſſu cum poſitus ad confeſſores adhortationem, & extorres obiurgationẽ ſcriberet, hortareturque omnes vt ſæuientem perſecutionem lachrymis, ieiunijs, orationibus reuocare niterentur, tum ſolutam quorundam flaceſcẽtiũ ac declinantium à recto diſciplinæ tramite Chriſtianorum vitam & mores corruptos ſeueriore diſciplina aſtringere conatus eſt; ſimul conuenientem quorundam fragilitati adhibens medicinam; nihil non moliẽs, vt gregem ſibi creditum per aduerſa & proſpera, per dura & lenia, ad regnum cæleſtis patriæ perduceret. *Cyprianus diſpenſat votum ſimplex caſtitatis. Epiſt. 62. Vide in ea Notat. Pamelij. 9.* Hinc cũ Põponius eũ de virginibus Deo dicatis quid agendũ eſſet conſuleret, quæ violata pudicitia integras ſe adhuc virgines perſeuerare iactabant, ipſe nomine omniũ Epiſcoporum reſpondit; deteſtans quidem vehementer infamẽ eiuſmodi conſuetudinem; demùm relaxare magna ex cauſa votum ſimplex cõſultiùs exiſtimans, quam hiſce turpitudinibus Eccleſiam infamari.

Cyprianus diuinitùs admonitus prædicit pacem. Intereà cũ vir ſanctiſſimus modis omnibus pro ſalute ſuorum laboraret, quid demum diuinitus ſibi fuerit reuelatum, neceſſitate expoſcente, ne ipſorum animi tot tantiſque malis conſternati deficerent propalauit; Pacẽ quippè breui Eccleſiæ reſtituẽdã Elapſo *Quamdiu latuerit S. Cyprianus in exilio.* igitur primo perſecutionis anno & ſecũdo iã inchoato, cũ morte Decij planè reddita eſſet Eccleſiæ pax, Cyprianus Carthagini reſtitutus, quod antè literis pollicitus fuerat, commemorationes ſanctorũ martyrũ oblatione ſacrificij incruenti vnà cũ ſuis ſolenniter celebrauit, alioſque ſacræ diſciplinæ ritus, qui perſecutionis furore intermiſſi videbantur, reſtituit. *En commemorationes Sanctorum in Sacrificio Miſſæ.* Reddita autem pace: accidit dira admodũ Barbarorũ incurſio in Numidiam, à quibus cõplures Chriſtiani captiui abducti ſunt; quo tẽpore Numidiæ Epiſcopi

datis

datis ad Cyprianum litteris rogarunt, vt pro redimẽdis captiuis pecuniã colligere dignaretur. Qui, collecta ex more Chriſtianis indicta, pecuniæ ſummã ex fidelium liberali collatione coactam mittens, ad eoſdem Numidię Epiſcopos ſcripſit epiſtolam in qua, tanquam in viua tabula expreſſa, relucet pulcherrima, in dilectione fratrum, illorum temporum Eccleſiæ facies. *Epiſt. 60.*

Erupit poſtmodùm lues dira, & deteſtabilis morbi vaſtitas nimia; innumeros per diem populos à ſua quemque ſede abrupto impetu rapiens, continuatas per ordinem domos vulgi frementis inuaſit. Horrere omnes: fugere; vitare contagium; exponere ſuos impiè; quaſi cum illa peſte morituri etiam mortem ipſam aliquis poſſet excludere. Iacebant interim tota ciuitate non iam corpora, ſed cadauera plurimorũ, & miſericordiam in ſe tranſeuntium contemplatione ſortis mutuæ flagitabant. Nemo ad ea miſericordiæ reflexit oculos; ſed lucro omnes crudeli inhiabant. Nemo ſimilis euẽtus recordatione trepidauit: nemo fecit alteri, quod ſibi fieri voluit. Quid inter hæc egerit Chriſti & Dei Pontifex, qui pontifices mundi huius tanto plus pietate, quanto religionis veritate præceſſerat, ſcelus eſt præterire. Aggregatam primò in loco vno plebẽ, de miſericordiæ bono inſtruit: docens diuinæ lectionis exemplis, quantũ ad promerendum Deum proſunt officia pietatis. Tunc deindè ſubiungit, non eſſe mirabile, ſi noſtros tantùm debito charitatis obſequio foueremus; cum perfectum poſſe fieri, qui plus aliquid publicano vel ethnico fecerit; qui malum bono vincens, & diuinæ clementiæ inſtar exercens, inimicos quoque dilexerit; qui pro perſequentium ſalute, ſicuti Dominus monet & hortatur orarit. Diſtributa ſunt ergò continuò pro qualitate hominum atque ordinum miniſteria. Multi qui anguſtia paupertatis, beneficia sũptus exhibere non poterant, plus ſumptibus exhibebant, compenſantes proprio labore mercedẽ diuitijs omnibus

Horrenda peſtis totam penè vaſtat Africam.

En eximiam miſeriam.

Egregia Cypriani pietas & charitas tempore peſtis.

Matth. 5.

omnibus chariorem. Et quis non ſub tanto doctore properaret inueniri in parte aliqua talis militiæ, per quam placeret & Deo Patri, & Iudici Chriſto, & tam bono interim Sacerdoti.

Peſtis, fames ac bella: Dei flagella.

Graſſabantur interim vnà cùm peſte fames pariter atq; bella; nam Perſarum motus recrudeſcebant, iamque Armeniam occupabant, totumque Romanũ Imperium acerbiſſimis cladibus afflictabatur; idque ijs potiſſimum temporibus, quibus eius *a* Imperatores publicis edictis deorum cultum magis magiſque inſtaurare (qui iam propemodum frequentia Chriſtianorum præterlapſus erat) & reſtituere conabantur, imperatiſque omnibus ſacrificijs, & vel ijs, vel eorum ſanguine, qui non facerent, deos placare ſtudebant. Iuſultabant enim vbique Chriſtianis Gentiles, ipſoſque, quod deos contemnerent, malorum omnium eſſe cauſam, ſolito more iactabant, ac procacius exprobrabant.

a Gallus & Voluſianus.

Cùm verò hæc in Chriſtianos per Demetrianum in Africa his diebus Proconſulem, atque alios ethnicos in dies magis magiſque ipſorum omnium ore diffamarentur, S. Cyprianus haud diutius ferenda cenſuit; quare eo argumento ad eundem apologeticam & inuectiuam pariter ſcripſit orationem; in cuius exordio vir licet ſtudio modeſtiſſimus, & natura placidiſſimus, tamen diuinę religionis ardore ſuccẽſus, ſacerdotali vigore pollẽs, eandẽ calumniã celſiori animo cum pluribus diluit, tum etiam in ipſum, ac reliquos impios, cladium omniũ culpam iure reijcit.

Cyprianus in Demetrianũ pro Chriſtiana pietate inuenitur.

Cæterùm anno ſedis illius ſexto rurſus à ſchiſmaticis nouis eſt calumnijs impetitus; quas vnus ex illis Florentius Pupianus ſcriptis ad eum literis conſarcinauit: magnoque faſtu; perindè ac ſi iudex illius eſſet, vt ſe illis purgatet, admonuit. At quem Cyprianus reſcribens (vt par erat) ironia ſemper eluſit, & ſui erroris, quo ſe emendaret, prudenter eum admonuit.

Nouæ calũniæ in Cyprianũ à ſchiſmaticis.

Eodem

Eodem tempore, Nouatianorum & Cataphrygarum occaſione magna inter Epiſcopos agitata eſt controuerſia: Num qui ab hæreticis baptizati erant, cùm ad Catholicam ſe conferrent Eccleſiam, eſſent denuò baptizandi. Et quidem quòd Nouatiani, & antè eos Catáphrygæ ſoliti eſſent, quos ab Eccleſia Catholica diuulſiſſent, vt immũdos denuò baptizare id prouocauit ad æmulationem quoſdam Epiſcopos, in Africa potiſſimum cõſiſtentes, eorumque Primatem ſanctiſsimum Cyprianum; qui baptizatos ab hęreticis denuò luſtrandos aſſeruit, luſtrauitque; quòd negaret vllum apud hoſtes Eccleſiæ reperiri poſſe baptiſma; quòd vnum tantum eſſet & in vna Eccleſia collocatum. His accedebat, quòd omnes propemodùm ſcripturæ diuinæ tum ex veteri, tum ex nouo Teſtamento petitæ, in hoc ipſum vna ſententia viſæ ſunt conſpirare; dum quæ ab impijs facta eſſent, quo ſacratiora, eo execrabiliora Deus habuerit, ac penitus improbarit. Veruntamen in eo Cyprianus vindicandus eſt, à Nicephori calumnia, qua mendaciſſimè ait, eum non aliter recipere conſueuiſſe lapſos, qui in perſecutione negaſſent, quàm per ſanctũ baptiſmum. Quæ quidem cùm à Cypriano planè abhorreant, tum S. Auguſtinus Cyprianum ab illo errore rebaptizationis excuſat, quòd Agrippinus, qui Carthagineſi Eccleſiæ antè eum antiſtes præfuerat, primus antiquam Eccleſiæ conſuetudinẽ qua rat⁹ haberetur hæreticorum baptiſmus ſecundùm Catholicæ Eccleſiæ formam collatus, prætextu quodã pietatis conuulſerit, cæteroſq; Africæ Epiſcopos per Cõcilij ſententiam in eundem errorem protraxerit: prorſus vt Cyprianus receptæ conſuetudini, rationibus veri ſimilibus confirmatæ, refragari non poſſet. Veruntamen eum talem ſententiam poſtmodũ correxiſſe, ſeq; in vnitate Romanæ Eccleſiæ continuiſſe, neque vnquam à Stephano Papa Apoſtolica communicatione priuatum, dubium non eſt.

Controuerſia olim in Eccleſia, nũ ab hæreticis baptizati rebaptizandi eſſent.

Niceph. lib. 6. cap. 2.

Auguſt. de baptiſ. contra Donatiſtas lib. 2. cap. 9.

Vide Hieron. contrà Luciferianos.

Cæterum vt longiſſimis, quæ ſuperſunt, ambagib⁹

omiſsis,

omiſſis,ad tanti tamque præclari martyris agonẽ veniamus, Imp. Valeriano quartum & Gallieno tertiũ Conſulibus, tertio Kalendarum Septembrium, Carthagine Paternus Proconſul dixit Cypriano; Sacratiſſimi Imperatores datis ad me litteris mandant, vt cunctos ad deorum venerationem compellã. Tu ergò quid reſpondes? Cui antiſtes; Chriſtianus ego sũ, & antiſtes. Nullos noui deos præter vnũ cæli terræq; conditorem; cui deſeruimus; quemque die ac nocte, non ſolũ pro nobis ac noſtris hominibus, ſed & pro ipſorum incolumitate Imperatorum deprecamur. Tum Proconſul, in hac ergò voluntate, inquit, perſeueras? Reſpondit Cyprianus; Bona voluntas, quæ Deum nouit, immutari non poteſt. Et proconſul poteris ergò tu ad vrbem Curibitanam exul proficiſci. Et quia inuictiſſimi Imperatores non ſolùm de Epiſcopo, ſed & de presbyteris omnibus mandatũ mihi ſcripsêre, equidẽ ex te ſcire volo, qui ſint presbyteri, qui in hac ciuitate conſiſtunt. Reſpondit Cyprianus; Cum legibus veſtris benè atque vtiliter cenſueritis, delatores nos non eſſe, nequaquam à me detegi & deferri poſſunt. Tunc Proconſul, Cautũ eſt, inquit, inſuper præcepto Imperatorum, nè aliquibus in locis conciliabula fiant. Si quis itaque præceptum hoc tã ſalubre non obſeruauerit, capite plectetur. Reſpondit Cyprianus; Quin tu quod tibi præceptum eſt exequere.

Acta legitima Paſsionis S. Cypriani, ex Tom. 2. Annal. C. Baron.

Præclara Cypriani cõfeſsio.

Cyprianus alios prodere recuſat.

Tunc Proconſul ilico virum ſanctum exilio dãnauit, Curubimq; proficiſci iuſſit; vbi primò ipſo die, admirabili viſitatione Deus de martyrij gloria eum ſecurũ reddere dignatus eſt. Nam nõdum ſomni quiete ſepulto apparuit iuuenis vltrà modùm enormis; qui cum me, inquit, quaſi ad prætorium duceret, videbar mihi tribunali ſedentis tum Proconſulis admoueri. Is vt in me reſpexit, annotare ſtatim cœpit in tabula ſententiam, quam non ſciebam: nihil enim de me ſolita interrogatione quæſierat. Sed enim iuuenis, qui à tergo eius ſtabat admodũ curioſus legit,

Mittitur in exilium.

Viſio Cypriani.

Digitized by Google

legit, quidquid fuerat annotatum. Et quia id verbis proferre non poterat, nutu declarante monſtrauit quid in litteris tabulæ illius haberetur. Manu enim expanſa & complanata ad ſpathę modum, ictum ſolitæ animaduerſionis imitatus, quod volebat intelligi, adinſtar liquidi ſermonis expreſſit. Intellexi ſententiam paſſionis futuram; rogare cœpi & petere cõtinuò, vt dilatio mihi vel vnius diei prorogaretur, donec res meas legitima ordinatione diſponerem. Et cum preces frequenter iteraſſem, rurſus in tabula cœperat neſcio quid annotare; Senſi tamen de vultus ſerenitate, Iudicis mentem quaſi iuſta petitione commotam. Sed & ille iuuenis, qui iamdudum de paſsionis indicio geſtu potius quã ſermone prodiderat, clandeſtino identidem nutu, conceſſam dilationem quæ in craſtinum petebatur, contortis poſt iudicem digitis ſignificare properauit. Ego, etſi de gaudio dilationis acceptæ læto admodum corde exultarem, metu tamen interpretationis incertæ ſic tremebam, vt reliquiæ formidinis cor exultans adhuc toto pauore pulſarent.

Quid hac reuelatione manifeſtius? quid hac dignatione fœlicius? Antè illi prædicta ſunt omnia, quæcunq; poſtmodũ ſubſequuta ſũt: nihil de Dei verbis imminutum, nihil de tam ſancta promiſſione mutilatum. Sequenti nãque anno (dies enim pro anno in viſione accipiendus eſt) ipſa eadem die, qua Curubim exul peruenit, martyrium ſubijt. Porrò toto illo anno totis viribus in fouendis Eccleſiæ ſuæ membris incubuit, ſcriptisq; literis, ſuos ad metalla & carceres abreptos, conſolari confortareque conatus eſt. Extant illę lectu ſanè digniſſimæ; ſiquidem mirificè in ijs Chriſtiani nominis excellentia relucet; quæ eo glorioſior redditur atque præclarior, quo magis fuerit afflictata moleſtijs, ac rebus fatigata contrarijs. Legat eas attendatque quilibet; vtpote nouiſſimos cygneos viri ſanctiſſimi cãtus; qui mirificũ quẽdã reddunt flagrãtis ſpiritus cũ ſuauitate concentum.

Viſionis veritas.

Eſt Epiſtol. 77. 78. 79. 81.

Cum

vrbis paſſus eſſet. Erat locus ille, Sexti, nominatus, quòd ſexto à Carthagine lapide diſtaret. Ad eum locum Galerius Maximus Proconſul inſtaurandæ valetudinis gratia commigrauerat, illucq; Cyprianum in hortis hactenùs commorantem ad ſe perduci iuſſit. Proceſſit ergo animo ſublimi martyr, & in domum .a. Principis à Prætorio reuertebatur, cùm ſubitò per Carthaginem totam ſparſus rumor increbuit, productum eſſe iam Thaſcium; quem, præter celebrem & glorioſa opinione notitiam, etiam de commemoratione præclariſſimi operis nemo non nouerat. Concurrebant vndiqueuerſùs omnes ad ſpectaculum, fidelibus prò deuotione fidei glorioſum, gentilibus & dolendum. Receptum eum tamen & in domo Principis conſtitutum, vna nocte continuit cuſtodia delicata ita vt amici & chari ſuauiſſimis non modò ſermonibus, ſed & epulis pariter cum eo fruerentur. Interim plebs tota ſolicita nè per noctem aliquid ſine conſcientia ſui fieret, antè fores Principis excubabat. Id vt comperit Cyprianus, ne quid diſpendij pateretur virgineus pudor, puellas cuſtodiri mandauit. Neque enim, vicina licet corporis morte mori in animo paſtoris vigilantia paſtoralis poterat.

Locus ſexti.

.a. Is Princeps erat ſtator officij.

Per officium verò intelligitur hic magiſtratûs apparitura, ipſaq; palatina militia.

Cyprianus proximè moriturus curã agit de virginibus.

Denique vt illuxit dies alius, ille ſignatus, ille promiſſus, ille diuinus, quem ſi tyrannus ipſe differre voluiſſet, nunquam prorſus valuiſſet, egreſſus eſt domum Principis inuictus Chriſti athleta Cyprianus, agminibus multitudinis mixtæ ex omni parte vallatus. Tanta enim vtriuſque ſexûs multitudo latera eius ſtipabat, quaſi ad expugnandam mortem, manu facta, veniſſet. Vbi autem ad Prætorium ventum eſt, nondum procedente Proconſule, ſecretior locus datus eſt; vbi cùm poſt iter longum nimio ſudore madidatus ſederet, ſedile fortuitò erat tectum linteo, vt & ſub ictu paſſionis, Epiſcopatus honore frueretur.

Milites teſſerarii dicebantur; qui teſſeram nempè præceptum Ducis per contubernia militum nunciabant.

retur. Ibi verò quidam ex teſſerariis, quondam Chriſtianus, res ſuas obtulit; quaſi vellet ille veſtimentis ſuis humidis ſicciora mutare; qui videlicet nihil aliud in rebus oblatis ambiebat, quàm vt proficiſcentis ad Deum martyris ſudores iam ſanguineos poſſideret. Cui ille reſpondit; Medelas adhibemus querelis, quæ hodiè forſitan non erunt. Quid plura? Subitò Proconſuli nunciatum eſt; producitur: admouetur. Interrogatus, Tu es Thaſcius Cyprianus? Reſpondit: Ego ſum. Tum Proconſul, Tu, inquit, Papam te ſacrilegæ mentis hominibus præbuiſti? Cyprianus reſpondit: Ego. Rurſus Proconſul; Iuſſerunt te ſacratiſſimi Imperatores cæremoniari? Reſpondit Cyprianus; Non facio: Fac quod tibi præceptum eſt; in re tam iuſta, nulla eſt conſultatio.

Siſtitur Proconſuli.

Conſtantia eius.

Tunc Galerius maximus, habito concilio, ſententiam vix ægrè dixit verbis huiuſmodi; Diu ſacrilega mente vixiſti, & plurimos nefariæ tibi conſpirationis homines aggregâſti; & inimicum te diis Romanis & ſacris legibus conſtituiſti: nec te pij & ſacratiſſimi Principes Valerianus & Gallienus Auguſti, & Valerianus nobiliſſimus Cæſar ad ſectam cæremoniarum ſuarum reuocare potuerunt; Et ideò, cùm ſis nequiſſimorum criminum auctor & ſignifer deprehenſus, eris ipſe documento iis quos ſcelere tecum aggregâſti: ſanguine tuo ſancietur diſciplina. Et his dictis, decretum ex tabella recitauit; Thaſcium Cyprianum gladio animaduerti placet. Cyprianus, accepta ſententia, dixit: Deo gratias (Addunt hęc alia Acta) qui me à vinculis huius corporis dignatur abſoluere.

Impia Sententia in Cyprianum lata.

En feruidã ſubditorum in Paſtorem charitatem.

Lecta hac ſententia, turba fratrum incredibili amore Epiſcopi ſui accenſa exclamabat: Et nos cum ipſo decollemur. Vario deinde clamore hinc indè exorto, fratres eum ad certaminis locũ proſequuti ſunt. Vt verò ad agrum Sexti peruentum eſt,

Birrũ quid ſit vide apud Baron Tom. 2.

eſt, ilicò ſe lacerno birro exſpolians, fixis in terram genibus, admiranda cum pietate preces Domino fudit; Deinde dalmatica diaconibus tradita, venientem ſpiculatorem * viginti aureis donari præcepit. Fratres verò infuſi lachrymis, orarijs & linteaminibus ſanctum cruorem excipere præparabant. Tanti enim ſacras martyrum reliquias faciebant fideles, vt ſudoris, ſi poſſent, guttas haurirent, & ſtillas ſanguinis etiam perſecutore vidente & inuidente, atque exſerto gladio minitante, qualibet arte ſuſciperent, atque reconderent. Mira res; eodem planè tempore duplici victoria vincitur crudelis impietas; ſanguine martyris, & fide credentium.

** al. viginti quinque.*

En ſtudium antiquorũ fidelium, in colligendis martyrum reliquijs.

Intereà martyr manu ſua oculos ſibi texit; cumque lacinias manuales ligare ſibi non potuiſſet, Iulianus presbyter & Iulianus ſubdiaconus ei hoc officij præſtiterunt; atque ita demùm Centurionis manu capite truncatus, victrix anima ad Dominum migrauit. Sacrum eius funus fuit à Chriſtianis magna ſanè pompa & magno triumpho, clero diuerſarum claſſium atque ſcholarum cum cereis & facibus præcedente, curatum; & in via Mappalienſi ſepulturæ honorificè mandatũ. Imperterriti enim Chriſtiani, nequicquam planè conſueti officij in antiſtitis ſui funere antè perſecutoris oculos magna conſtantia ágẽtes prætermittere voluerunt; quòd cuperent omnes (vt eadẽ Acta teſtantur) vnà cum ſuo ipſorum Epiſcopo decollari. Fuit huius præclari martyris Græcis quidem celeberrima ſolennitas; In qua S. Gregorius Nazianzenus præclaram habuit orationem. Sed tam ipſe quàm Metaphraſtes, ac cæteri Græcorum, errore lapſi ſunt, dum eundem eſſe exiſtimârunt cum Cypriano mago; qui paſſus eſt (circa annum Domini 311) cum Iuſtina virgine; nomine nimirum & martyrij titulo decepti: dum reuerà multis differentiis conſtet inter ſe eſſe diſtinctos.

Decollatur S. Cyprianus.

Vide hic antiquum ritũ ſepeliendi Chriſtianos.

Chriſtianorũ magnanimitas.

Hæc C. Bar. in Notat. ad Martyr. Roman. cui adſtipulantur Lippoman. Pamel & veteres latini oẽs.

MARTYRIVM S. NICETAE GOTTHI:

C. Baron. Annal. Tom.4.

Ex eo quod eſt per Metaphraſten. Coronatus eſt temporibus Gratiani Imp. ſub Athanarico Gotthorum Rege, circa annum Domini 370.

15. Septēb. NIcetas cuius hodiè victricia celebramus certamina, Gotthica proſapia apud fluuium Iſtrum (quem Danubium appellant) oriundus, primos apud gentem barbaram tam propter generis claritatem, quàm propter alias animi & corporis dotes ſanè eximias, nactus honores, ſtudio virtutis, Gotthorum intemperantiam feritatemque præclarè vitauit. Hic à primis annis Theophili Gotthorum antiſtitis diſciplinis imbutus; haud contemnendum admirandæ virtutis ſpecimen præbebat; quod poſtmodùm ita in gente illa eluxit, vt magna pars dæmonis ſeruitute oppreſſa; per eum in Chriſti libertatem vindicata fuerit.

Patria eius.

Theophilus Gotthorum Antiſtes: eius director.

Cùm enim in gente Gotthorum bella erupiſſent inteſtina; mutuiſque ſe cædibus, factionum capita * Phritigernes & Athanarichus fœdarent, Athanarichus ſuſcepta maximis copiis expeditione aduerſarium profligauit: & lætabundus trophæa vbique erexit. Phritigernes autem rebus ſuis planè diffiſus ad Romanum confugit imperium, opem à Valente Chriſti inimico imploraturus; Valens verò afflictum exulem benignè ſuſceptum omni ope munire inſtituit: Thraciumque exercitum ei aſſignauit; quorum tranſmiſſo * Iſtro fluuio infeſta ſigna intrepidus in hoſtem duxit. Itaque ferentes diuinam Chriſti crucem, præcedentem omnes ſuas copias, impreſſione facta, Athanarici copias in effuſam fugam compulerunt: & ingēti multitudine ferro conciſa, Athanaricum egrè fuga elapſum omnibus viribus exuerunt. Hæc tam præclara victoria, quam Crucis beneficio

Bellum inteſtinum Gotthorum.

**al. Fridigernes.*

** Danubio.*

En Crucis vſum antiquū à militib. in bello exhibitum.

beneficio nemo non acceptam referebat, multis Gotthorum Religionem Chriſtianam amplexandi occaſio fuit.

Intereà Theophilo vitæ munere cum ſanctitate perfuncto,* Vrphilus præclari viri ſucceſſor omni contentione teneram adhuc in Gotthorum animis religionem confirmare non deſtitit, effecitque vt res Chriſtiana apud barbaros mirificè multiplicata, indies magis magiſq; effloreſceret. Athanarichus autem cum procedēte tempore ab accepta clade reſpirâſſet, tandemq; in priſtinum locum reuertiſſet, ilicò præcipiti furore à Chriſti cultoribus vindictam expetere aggreſſus eſt. Erat tùm Nicetas omnium Chriſtianorum cùm generis dignitate tum pietate facilè princeps; qui publicè, priuatim Chriſti nomen annunciabat; omneſque, qua poterat, Chriſtianæ eloquentiæ præſtantia, ad religionis pietatiſque amorem inflammabat. Cùm autem præclara ſerui Dei virtus & animi magnitudo cunctis Chriſtianis admirationi eſſet, tum ipſos Dei hoſtes, ac Athanarichum præcipuè incredibili indignatione commouit; accenditque, vt tam egregiam & excelſam virtutem internecione delere aggrederetur. Quæ Nicetas flocci faciens, admiranda alacritate cœptum Euangelij opus proſequebatur.

Theophili ſucceſſor in Epiſcopatu.

* *Vlphilas.*

Egregia Nicetæ virtus, in conuertendis ad Chriſtum ethnicis.

Fremebant interim aduerſarij; minabantur; ac tandem furentis animi ira victi repentè martyrem inuadunt eo tempore quo prædicabat; trahunt, vrgent, vt fidem abiuret. At ille nec verbis, nec factis pietatem deſerens, illorum inſuper furorem impietatemq; conſtanti grauitate arguebat. Minitantes autem horrēda ſupplicia deridebat; aſſerens cruciatus & tormēta pro Chriſti nomine inflicta, Chriſtianis ſummæ delectationi & honori eſſe. Tum illi impetu facto eum conterūt, & omnibus penè corporis partibus fractis, in rogum ardentē coniiciūt. At verò martyr in mediis

Nicetas variè cruciatur & vexatur, vt fidem deſerat.

Eius conſtantia.

In ignem miſſus abſoluit martyrium.

flammis præ gaudio exultans, nunc Chriſti bonitatem gloriamque hymnis & pſalmis celebrabat; nunc circumfuſam multitudinem ad religionis Chriſtianæ amorem & virtutis conſtantiam hortabatur; donec extremum ſpiritum in ea confeſſione exhalaret.

Corpus eius ab igne mãſit illæſum.

Aderat inſigni pietate vir Marianus, Cilix genere; è Mopſueſtia ciuitate oriundus; qui intempeſtæ noctis ſilentio ſacrum martyris corpus ex ignis reliquiis eripuit, ac thecæ incluſum in patriam domum ſuam tranſtulit. Vbi cùm miraculorum gloria indies coruſcaret, Mopſueſtiani cõmuni deuotione excitati, honorificum tanto martyri templum exſtruxerunt; in quod ab Auxentio vrbis illius Epiſcopo debita cum veneratione translatum eſt: ibidemque multis & magnis clarum miraculis quieſcit.

Templum ei excitatur in Mopſueſtia.

Inibi miraculis claret.

*VITA S. AICHARDI, *al. AICHADRI Abbatis *Gemmeticenſis; propè Valencenas in Præpoſitura Haſprenſi Hannoniæ quieſcentis: Ex ea quæ eſt per Fulbertum. Claruit circà annum Domini ſexcenteſimum octogeſimum.*

* *al. Gimeſienſis.*

C. Bar. in Notat. ad Martyr. Rom.

15. Septẽb.

Patria & Parentes eius.

INter nobiliſſimas Aquitaniæ vrbes haud poſtremas obtinet Pictauis; cùm aliis dotibus, tum Sanctorum patrociniis in primis inclyta. Huius intra mœnia miles quidam Anſcharius nomine, claris natalibus ortus, & diuitiarum opumque gloria præſtans, ducta in matrimonium Ermena æquè nobili & generoſi ſanguinis fœmina, inter conciues vitam nulli inuidiæ affinem (quod rarum eſſe conſtat) ducebat. Accidit autem, vt vxor inſigni pietate ac præcipua in pauperes benignitate matrona filium pareret; cui Aichardi nomen fuit impoſitum. Qui ſacro luſtratus fonte, & intra patrios enutritus lares, mox vt primos intelligentiæ annos attigit, tam multiplici cœpit virtutum

Aichardi virtus in tenera adhuc ætate.

tutum omniũ emicare ſplendore, vt parẽtes haud dubiam in eo ſummę virtutis ſpem repoſitam haberent. Intereà cùm pater, militaris gloriæ laude celeberrimus, militaribus eum negotiis aſſueſcere vellet, mater è contra reluctari, filiumque in magno partus diſcrimine, diuinis cultibus per votum à ſe deſtinatum eſſe dixit. Cumque pater votum pertinaci contentione improbaret, velletque modis omnibus filium ad ſummos militaris gloriæ honores prouectum, ecce Aichardus ad dirimendam litem medius interuenit, dixitque: Me ſanè, niſi mors, à Chriſti militia auellere non poterit.

Erat eo tempore in finitima regione vir prudentiæ opinione in primis celebris: cui principes & magnates filios ſuos diſciplinis optimis imbuendos tranſmittebant. Multi enim ex eius diſciplina moribus & eruditione præſtantiſſimi prodibant: quorum deindè virtutes in Eccleſia cum ingenti omnium admiratione relucebant. Huius igitur fama excitatus optimæ indolis & generoſi animi puer, ilicò eum adiit, & parentibus nequaquam inuitis in eius ſeſe diſciplinam tradidit; & quidem cùm omnes morum & eruditionis ſpecie emicarent, tum ille cæteris longè ſuperior, tenera adhuc ætate (Decennis quippè) cunctis admirationi erat. Erat locus cæleſtis diſciplinæ opinione celeberrimus Anſionis nomine; in quo ingens monachorum turba ſub regularis vitæ diſciplina piè admodum Deo militabat. Eò iam duodennis properans, coma capitis de more depoſita, ſuaue Chriſti iugum conſtanti non minus quàm ardẽti animo amplexatus eſt. Et quidem parentes quãquam eximio animi dolore propter filium cruciarentur, quòd cernerent tenerã ætatẽ tantis laboribus ſubditam, tamen poſtquam admirandas illius virtutes & auribus & oculis haurirent, priori

Tradit ſe in diſciplinam cuidam ſancto viro.

Mirus profectus eius.

Cõfert ſe ad monaſteriũ Anſionis.

Digitized by Google

ori triſtitia & luctu in gaudium conuerſo, & ſibi & filio gratulabantur; quòd propter eum haud dubiam à Deo benedictionem ſperarent. Nam cæci, claudi, aliique varia clade depreſſi, Angelicis monitis ad eum ire iubebantur; optatam mox ſalutem percepturi. Celebrabatur miro omnium gaudio & exultatione Aichardi nomen; per vicos & plateas cantica illius in laudem reſonabant; cumq; homines iuſſu viri Dei ſilere cogerentur, dæmones ex obſeſſis fugati corporibus virtutes eius ſanctitatemque prædicabant.

Claret multis miraculis.

Iamque viginti annorum curſum à primis adoleſcentię annis in ſtadio virtutis illius expleuerat, cum die quodam à fratribus ad opus obedientiæ miſſus, longiùs à monaſterio digreditur, pſalmodię curſum ex more ſolus decantans; & ecce repentè vox cœlitùs ad aures eius demiſſa inſonuit: *Ibunt Sancti de virtute in virtutem.* Ea vox vt ſummo illi gaudio fuit, ita acriores multò ſtimulos addidit ad ſummum virtutis culmen viriliter conſcendendum. Itaque arctioribus indies ieiuniis & vigiliis carnem domare; præſentis vitæ curas penitùs negligere; aſſidua mente & cogitatione cœleſtibus inhærere; charitatis operá indefeſsè ſectari: denique nihil non moliri, vt non modò ſuam, ſed & aliorum ſalutem in tuto collocaret.

Pſalm. 83.

Audit cælitùs vocem.

Tendit ad perfectiora.

Hinc pia illi in primis ſolicitudo, quomodò parentem, diuitijs inclytum & delicijs aſſuetum, ad ſtrictioris vitæ viam alliceret; ſuaderetque, vt opes & poſſeſſiones ampliſſimas, ad vnius Dei cultum transferret. Nec mora; Fuſis pijs ad Deum precibus, fiducia rei benè gerendæ plenus patrem aggreditur, & multis verbis grauiſſimaque oratione pro voto commonet, vt ex hæreditarijs bonis Eccleſiam Deo conſtruat. Annuit benignè pater; eique non modò ingentem auri & argenti vim, ſed & vicum Quintianum cum poſſeſſionibus ampliſ-

Pater ei vicum Quintianum offert, vt in eo monaſteriũ conſtruat.

ampliſſimis tribuit, vt in eo cœleſte domicilium conſtrueret. Hac parentis voluntate magno cum gaudio accepta, * Anſolaldum Pictauienſem adijt antiſtitem, (eius enim in diœceſi locus ſitus erat) vt nouum condendi monaſterium ab eo facultatem impetraret. Annuit non modò libẽs antiſtes, ſed & primus omnium manum operi admouit; perfectumq; oratorium Virgini Matri ſacrum dedicauit: & donis ac muneribus teſtamento collatis monaſticæ vitæ inſtitutum roborauit. Igitur ordinatis omnibus, quæ loci & temporis opportunitas exigebat, Aichardus omni ſtudio & diligentia ilicò Chriſtianæ militiæ athletas ſanè egregios ſub ſignis collegit, tantaq; dexteritate ac gratia diſciplinam inſtituit, vt paſſim omnes in magnam ſui admirationem pertraheret.

** al. Anſoaldum.*

Conſtructo monaſterio multos congregat monachos.

Ea tempeſtate Gimeſienſis cœnobij Abbas Philibertus, vir maximarum virtutum laude ornatiſſimus, impij Ebroini Maioris domus ſcelerata fraude in maximum B. Audoëni Rothomagẽſis Epiſcopi odiũ inciderat; prorſus vt B. Antiſtes, iniqui viri calumnijs deceptus, tetro eum ergaſtulo concluderet. Ex quo, cùm re patefacta, non ſine honore per eundem ſanctum Epiſcopum fuiſſet dimiſſus, & in priſtinum dignitatis gradum reſtitutus, vir Domini timens, ne ferueſcẽs Ebroini odium in totum gregem deriuaret, illius furori ad tempus cedendum ratus, decreuit ab eo cui præerat loco longiùs recedere, & eremiticæ vitæ laboribus tamdiu ſeſe exercere, donec concitatus Ebroini furor conquieſceret, & terras ac poſſeſſiones monaſterij aſſiduis vaſtare incurſionibus ceſſaret. Intereà nè pius Chriſti grex legitimo deſtitutus paſtore penuria diuini verbi interiret, vel certè ad infelicia paſcua & ſalutis inuia declinaret, audita iam antè fama virtutum B. Aichardi, eum conſilio, & auctoritate Archipræſulis Audoëni loci illius Rectorem ſibi ſubſtituit.

Vide hæc plenius in vita S. Philiberti, 20. Auguſti. Audoëni verò 24. Auguſti.

Subſtituitur B. Aichardus Abbas Gimeſienſis.

Et quidem, dictu mirum, quàm excellens eius in omni genere virtus monaſterij iſtius gubernacula tractauerit. Inſultabat quidem ei per ſe, perque ſuos ſatellites inuidus dæmon; ſed inania tentationis ſuæ ſpicula ſemper confuſus reportabat.

Reſidebat quadam die vir Dei in cellula ſolitarius; cùm animum ipſius vehementer cœpit agitare, quod viribus exhauſtis veterana ætas ad regendam tantam Chriſti familiam (erat enim numerus Deo militantiū nongentorum monachorum) iam ſibi ſufficere non videbatur. Petiit itaq; à Domino profuſis lachrymis, vt quauis conſilij ſui prouida diſpenſatione tanti oneris ſarcinam alleuiaret; & ecce Sole occidente, cùm fratres membra quieti tradidiſſent, apparens Angelus Domini habitu coruſcans & virgam manu geſtans, poſt longam altercationem cum dæmone habitam, hiſce eum verbis affatur; Maior pars horum iam (vt à Domino petiiſti) ad expeditionem adſcripta eſt; & hi in primis ex nomine quos hac virga deſignari mox conſiderabis; tu diligenter aduerte, & hos nominatim iube mox eſſe paratos. Quid multis? Vir ſanctus noctem illam totam inſomnem ducẽs, prima luce fratres in auditorium collegit; intellectaq; ſingulorum eadẽ nocte habitam viſionem, earundẽ myſteria illis expoſuit: ac demum cum & cuncta ex ordine quæ ipſe viderat & audierat eis manifeſtaſſet, cunctos ad inſtantem vltimi certaminis horam iubet eſſe paratos. Nec mora; corpora nuda certatim virgis cædere; pugnis conſcia pectora tundere; pura amariſſimis admixta lachrymis confeſſione, aliiſque piis pœnitentiæ operibus, contractas animi ſordes expurgare; atque omnis corporei alimenti expertes ſuperuenturum diem expectare.

900. Monachi in Cœnobio Gimeſienſi.

Apparet S. Aichardo Angelus Domini.

En quomodo ſeſe præparent ad mortem fratres.

Iam quarti diei aurora illuxerat; cùm vniuerſi cœleſtis alimoniæ percepturi viaticum conueniunt,

piunt, & ſe ſuaſque animas mutua charitate inuicem commendant. Ecce verò cùm alienata præ nimia amoris dulcedine mente precibus incumbunt, ſingulorum facies eximia claritatis ſpecie radiare cœperunt. Iamque hora diei tertia inclaruerat, & ecce pars vna tanquam ſomno quietis reſoluta ſuas Deo animas tradidit; altera verò hora ſexta pari ratione mortalitatis vinculis ſoluta è corpore migrauit: & rurſum tertia, tribus deindè pòſt horis è corporeis ergaſtulis ad eandem beatitudinis gloriam tetendit. Veſpere autem facto, ſubſequenter pars quarta, facta oratione, ſpiritum reddidit. Poſt quorum ſepulturam, & ad eos, qui ſe relictos dolebant, exhortationem & conſolationem ſanè ſuauiſſimam, vir diuinus & ipſe in lectulum cilicio conſtratum ſe collegit: atque ita eleuatis in cœlum oculis ſpiritum Deo reddidit, 17. Kalend. Octobris.

En admirabilem feliciſſimamq; fratrum mortem.

Obitus ſancti viri.

ILLVSTRE MARTYRIVM SS. LVciæ, & Geminiani: Ex eo quod eſt apud Mombritium Tom. 2. *Paſſi ſunt circà Ann. Domini* 303.

C. Baron. Tō. 2. Ann. & in Not. Martyr. Roman. 16. Septēb.

Consulibus Diocletiano octies & Maximino ſepties, in vrbe Roma, tam ſæua in Chriſtianos exarſit perſecutio, vt vix quiſpiam, truculenta morte vbique præpoſita, Chriſti nomen proferre auderet. Erat eadem illa tempeſtate inſigni pietate matrona, Lucia nomine, annorum plus minus 75. cum aliis virtutibus cunctis ſpectabilis, tum eo nomine inprimis illuſtris, quod annos admodum 36. in viduitate conſtituta, illuſtriſſimæ illius heroinæ Iudith virtutes miro pietatis ardore æmularetur.

Luciæ Viduæ encomion.

Iudith. 8.

Hæc igitur, audito crudeli Imperatorum edicto mox filium, qui Euprepius appellabatur, hortari cœpit, vt vna ſecum, ſpretis dæmonum ſimulacris & vanis idolis, Chriſtū Ieſum confiteretur, & glo-

Hortatur filiū Euprepium, ad Chriſtum confitendum.

Accuſat ille matrem. & glorioſum, ſi opus eſſet, pro illius nomine certamen ſubiret. At ille, à materna pietate planè degener concito curſu ad Imperatores abijt, matremq; (prò ſcelus) religionis Chriſtianæ accuſauit. Diocletianus verò ſubitò mentis furore correptus, confeſtim miſſo ad ædes eius Iebale aſſeſſore ſuo, iuſſit eam adduci. Porrò Iebal domum ingreſſus, Iouis quoddā ſimulacrum ibi ſtatuit, vt ei thura offerret. *Egregia matronæ pietas.* At Chriſti ancilla eo Iebalis ſcelere offenſa, ſimulacrum execrans, ilicò domo egreſſa eſt; Chriſti ſanctiſſimum numen obteſtans, ſe polluta limina domus nunquam deinceps prætergreſſuram: ſed mortem pro illius gloria, qui eam ſacroſancto ſanguine redemerat, fortiter & conſtanter oppetituram.

Siſtitur Diocletiano. Igitur Iebale ductore ad Diocletianum peruenit; qui regali in ſolio reſidens, auroque & purpura fulgens, venientem his verbis affatus eſt; Audio te ſacrilegam reum illum crucifixum confiteri, deoſque noſtros irridere. Nunc igitur ſi parata es viuere, parati ſunt & dij vt thura eis offeras, vt poſſint tibi eſſe propitij: & viuas. Reſpondit Lucia; Nec ſibi ſunt propitij, nec cultoribus ſuis. *Conſtantia & fortis eius animus.* Nam mihi propitiabitur Chriſtus Ieſus, pro cuius amore parata ſum ignem, vincula, & quas volueris pœnas ſufferre. Audiens Diocletianus conſtantiam fidei eius, iuſſit eam in tetrum abduci carcerem: vbi conſolatione cœleſti recreari meruit.

Cæditur fuſtibus. Paucis deinde poſt diebus ad Diocletianum reducta, cùm pari conſtantia Chriſtianam religionem prædicaret, glorioſa fœmina humi proſtrata fuſtibus diutiſſimè cæſa eſt. Cumque hinc indè crudeles & impij tortores ei inſultarent, & illa tota mente precibus intenta omnipotentem inuocaret, ecce ſubitò ingens terræ motus exoritur; ac terribili fragore templum Iouis ſubuertit: prorſus vt lapidibus in minutiſſima fragmenta commi-

Digitized by Google

comminutis, cuncti extremum exitium vehemẽter formidarent. Diocletianus autem maiore furore incandeſcens, lebetem æreum adduci præcepit, inque eum, pice & plumbo horribiliter bullientem, ſanctam Christi martyrem demergi: vbi caſta & ſancta matrona toto admodùm triduo illæſa conſiſtens Chriſto pſallebat.

In lebete cădenti triduò illæſa conſiſtit.

Nemo non in cineres & fauillas eam redactam credebat; ſed vt Imperator eam ſaluam & incolumem intellexit, vix mentis ſuæ præ furore compos, iuſſit eam ferro & plumbo oneratam per plateas ad ludibrium duci.

Ducitur plateatim ferro onerata.

Erat in vrbe vir præpotens Geminianus nomine; cuius domus ſimulacrorum multitudine & ornatu celebris habebatur. Cuius ędes Lucia cùm pertranſiret, fertur niuei candoris columba cœlitus ſuper Geminiani caput delapſa tertiò reſediſſe. Ea re homo idololatra ita repentè animo immutatus eſt, vt ſui ſuorumque oblitus, concito curſu ad locum in quo ſancta Dei pro Chriſti nomine decertabat torquebaturq; properaret, ſeſeque eius pedibus proſterneret, & multis cum lachrymis baptiſmi lauacrum flagitaret. Stupebant ad tantam rei nouitatem omnes, quòd cernerent præcipuum idolorum cultorem diuitiis & gloria inclytum Luciæ pedibus proſtratum, & infimis precibus Chriſtiana ſacra cum præſenti capitis periculo poſtulantem. Et quidem Lucia vnà cum Geminiano mox ad carcerem abrepti fuêre, vt exquiſitiſſimis ſuppliciis ad aliorum terrorem afficerentur.

Geminianus fit Chriſtianus ex idololàtra.

Lucia & Geminianus carceri mancipantur.

Porrò eadem in Vrbe erat quidam Protaſius nomine, inſigni pietate & prudentia ſacerdos; cui nocte Angelus Domini apparens ſedulò mandauit, vt iret feſtinus ad carcerem, & Geminianum fontem ſalutis requirentem luſtraret. Abiit ille ſumma cum feſtinatione, & Geminianum lymphis ſalutaribus nõ modò abluit, ſed cunctis, qui eo er-

Protaſius ſacerdos eum baptizat.

eo ergaſtulo pro Chriſti nomine clauſi tenebantur, animum addidit, confirmauitque, adeò alacriter certamen vt expeterent.

Lucia & Geminianus exhibẽtur Diocletiano.

Tertium poſt diẽ Imperator, quòd de Geminiano audiſſet, iuſſit eũ vnà cũ Lucia adeſſe & Chriſtianæ profeſſionis palinodiã canere. At ille Chriſti gratia præclarè roboratus, minantem æquè ac ſupplicantẽ ſpreuit Tyrannũ; nihilq; ſibi delectabilius eſſe, quã cũ Chriſti martyre vltimũ ſubire ſuppliciũ, conſtãter reſpõdit Tũ verò Imperator omnib. tormentorũ machinis admotis grauiſſimè eos afflixit, torſitq; ad ſatietatẽ; ac poſtremò peruerſiſſimo cuidam tradidit Iudici: vt is, quod deerat pœnarum; furibunda mente ſuppleret.

Torquẽtur dirè martyres.

Qui primò fuſtib. ceruices eorũ contundi iuſſit. Sed cũ homo nefarius in ſuo ſcelere exultaret, & Chriſti athletis impiè inſultaret, mox terræmotus domum iudiciariã à fundamẽtis ſubuertit, ipſumq; iudicẽ miſerabiliter oppreſſit Neq; tamẽ eo miraculo imperatoris furor quieuit: ſed protinùs homo crudelis Aboſraſio ſanctos martyres exhibuit; qui cùm variis ſuppliciis & diabolicis artib. ſanctos à Chriſti confeſſione abducere niteretur, & illi interim ſtupendis virtutib. & miraculis clari dæmonis inſidias fraudeſq; eluderent, alij quinque & ſeptuaginta; ſanctorum martyrum virtutibus permoti, ſua Chriſto nomina dedêre: qui protinus ad martyrij gloriam peruenerunt. Cæterùm impiiſſimus Iudex, fuſo martyrum ſanguine, cum gloriabundus inequitaret; equus eius à dæmone incitatus de põte in flumen eum præcipitem dedit: vbi anima ad inferos delata eſt, & corpus nullo vnquam loco repertum. Lucia verò & Geminianus, à Megalio viro conſulari arctati, poſt tot glorioſa certamina, martyrij demum palmam capitis abſciſſione promeruêre XVI. Kalend. Octob. Quorum corpora, eximia pietate ac religione matrona Maxima clàm ſubducta honorificè tumulauit.

Vltio diuina in crudelem Iudicẽ.

Alij 75. credũt in Chriſtũ: & protinus martyrio coronantur.

Alius ſæuus Iudex miſerè perit.

S. Lucia, cũ ſocio decollatur.

GLORI-

GLORIOSVM CERTAMEN SS. MARtyrum, Abundij, Abundantij, Marciani, & Ioannis eius filij; Ex ipſis fideliſsimis eorum Actis: quæ & extant Romæ Ann Domini 1584. edita; per R.P. Fuluium Cardulum, Narnienſem; Societatis Ieſu Presbyterum. Paſsi ſunt circà Annum Domini 303.

C. Barõ. Tõ. 2. Annal. & in Not. Mart. Rom.

TEmporibus Diocletiani & Maximiani Impp: orta eſt ſeditio Pontificum in vrbe Roma; & venerunt ad Diocletianũ & Maximianũ, dicẽtes: Cõtrà ſalutẽ veſtrã multi Ieſum Chriſtũ colẽtes, ſeducũt populũ, & dicunt nos debere tẽpla relinquere Deorũ noſtrorũ, & nefariæ ſectæ eorũ conſentire, & Ieſũ imitari, & ingrediẽtes diis noſtris inſultãt, & vana numina Deorũ noſtrorũ eſſe dicunt: & plurimos in eorũ errorẽ pertrahunt. Sed iubeat Clemẽtia veſtra, vt inquirãtur, in tota vrbe, & vbicunq; inuẽti fuerint, ducantur ad Deos noſtros, & thura eis & libamina offerãt. Qui aũt hoc fecerint, honorem palatij veſtri habeãt, & in locũ ſuũ reſtituãtur: qui verò noluerint ſacrificare Diis omnipotentib. iubeat pietas veſtra eos puniri, ſicut in ſacris legib. præcipitur, vt aliis exẽplũ prębeãt. Edicto igitur propoſito in vrbe Roma, factũ eſt poſt biduũ: ſtetit quidã legis cõſultor antè Diocletianum Imp. & dixit: Pietati veſtræ ſuggero, quia ſunt viri in hac vrbe conſtituti, & abſcõditi; qui huius ſectæ ſunt auctores, & populũ ſeducũt recedere à templis, & eorum vanam doctrinam imitari: ſed iubeat eos clementia veſtra teneri, & ducantur, vt conſentiant religioni veſtræ, & Diis ſacrificent. — *16. Septẽb.* — *Accuſantur Chriſtiani apud Impp.*

Tũ mandauit Imp. ſub omni celeritate illos ad ſe perduci; qui velocius abierũt, & perduxerũt eos antè Imp. eratq; numerus eorum viginti quinque; inter quos erat B. Abundius presbyter & Abundantius — *Comprehẽduntur & Imp. ſiſtuntur.*

dantius Diaconus: Qui eis miniſtrabãt, & doctrinã Christi docebant. Qui cum veniſſent antè Imperatorem, prorupit Imp. dicens; *Vnde eſtis? aut cuius religionis?* Reſpondet Abundius presbyter, & dixit; Omnes iſti, quos conſpicis, Chriſtiani ſunt, & nomina dederũt in cœlo. Diocletianus Imp. dixit; vt video, tu ſeducis eos, vt nõ ſacrificẽt Diis omnipotentibus. Tũc illi oẽs quaſi ex vno ore dixerunt; Nunquam bene ſit dæmonibus tuis, quos colis: abſit, vt eis ceruices noſtras inclinemus, aut eis ſacrificemus; ſed noſmetipſos offerimus ſacrificiũ piæ deuotionis Domino noſtro Ieſu Chriſto, hoſtiã viuã in odorẽ ſuauitatis, vt animas noſtras à tenebris eruat, & ad verã lucẽ perducat. Dij aũt tui cũ ſuis cultorib. in æternũ pereũt. Dicit Diocletianus ad B. Abũdiũ: Qui vocaris? Reſpõdit Abundius presbyter & dixit; Primo nomine ſpirituali Chriſtianus ſum, & presbyter dicor; ſecundò verò corporali Abundius nũcupor peccator, & ſeruus ſeruorum Domini noſtri Ieſu Chriſti. Nũc aũt certiſſimè ſcias, quod neq; me, neq; aliquẽ ex iſtis, quos vides, à Chriſti fide deuiare poteris: qui ſemel cõſcripti ſunt in libro vitæ, & nunquã obediẽt tibi, vel ſimulacris tuis. Tunc S Abundãtius diaconus dixit ad Diocletianũ: Putas, quod nos adoremus idola ſurda, & muta, & ſine anima ad iniuriã ſummi Dei; qui cuncta creauit ex nihilo? nos .n. ſcimus iſta cerea eſſe, & lapidea & ab hominib. fabricata. Vos ergò in tãto errore deuoluti eſtis vt derelinquatis Deũ, qui cuncta creauit, & idola manu facta adoretis, & colatis; & lapidi dicatis, Deus meus es tu: & ligno dicatis, Adiuue me? hæc .n. omnipotẽs Deus ad vsũ hominũ cõdidit, nõ vt pro Diis adorẽtur. Dominus .n. noſter Ieſus Chriſtus de cœlo deſcẽdẽs, docuit nos, vt relicto errore ſimulacrorũ adoremus eũ, qui condidit nos. Omnia .n. idola manu facta nihil ſunt: nã cõfundũtur oẽs, qui adorãt ea, ſicut

Examinãtur & inſignem fidei rationem reddunt.

ſcriptum

ſcriptum eſt: *Confundantur omnes, qui adorant ſculptilia, & qui gloriantur in ſimulacris ſuis.* Et iterum: *Simulacra gentium argentum, & aurum, opera manuum hominum. Os habent, & non loquentur: oculos habent, & non videbunt: aures habent & non audient: nares habent, & non odorabunt: manus habent, & non palpabunt: pedes habent, & non ambulabunt: non clamabunt in gutture ſuo; neque enim eſt ſpiritus in ore ipſorum. Similes illis fiant, qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis.* Confitere, quod ratione debes, Quis adorandus, Creator an creatura? Diocletianus reſpondens dixit; quis eſt Creator, & quæ creatura? Reſpondit Abundãtius & dixit; Sic repleuit cor veſtrum diabolus, vt non intelligatis hominem loquentem? Dixi tibi; Deus pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui per verbum ſuum, cooperante ſpiritu ſancto, fecit cœlum & terram, mare, & omnia quæ in eis ſunt. Hunc omnium Creatorem nos Chriſtiani adoramus, & ipſi placere geſtimus. Nam idola veſtra, quorum effigies gypſea, lignea, aërea, atque lapidea eſt, vel quibuſcunque metallis deornata eſſe noſcuntur, perpetuo igni tradentur, & in æternum peribunt cum ſimul colentibus ea. Diocletianus Imp. dixit: quid variatis? ſacrificate Deo Herculi, & Ioui, inuictiſſimus, & euadetis tormenta, & nolite in vanum perdere voſmetipſos. Reſponderunt Sancti Martyres, & dixerunt; Perdet te Deus, quoniã nos ſeruos ſuos ſine cauſa affligis, qui ſumus inculpabiles; & hoc tibi notum ſit, quia nunquam ſacrificabimus dæmonibus tuis.

Pſal. 113.

Permanent conſtantes.

Tunc iratus Diocletianus iuſſit amoueri ſanctos Abundium & Abundantium, & in carcerem recipi in cuſtodia Mamertini: cæteros verò viginti tres fideles in Chriſti iuſſit duci foras muros ciuitatis Romæ via Salaria veteri & ibidem capite truncari. Martyres verò inclyti Chriſti, ducti cum gaudio ad perfectam, & ſine dubitatione viam,

Quidam incarcerantur, & plurimi decolantur.

proſpicientes in cœlum dixerunt; Deus omnium & Domine vnigenite, Ieſu Chriſti, fili Dei viui, qui cœlum extendiſti, & terram inſuper aridam fabricaſti, quem nos ignorabamus; ſeruientes olim in errore & fæda dehibitione, & per tuas ſacras paginas veritatem didicimus; tu naturæ conditor es; tu Dominus cœli ac terræ, qui creaſti omnem orbem, & omnia, quę in eo ſunt; quem nunc, cognouimus antè Luciferum genitum; quem omnis abyſſus tremit & metuit, & omnis mons; & collis contremiſcit; audiens terribile & glorioſum nomen tuum; tu Domine Ieſu Chriſte, ſpes eorum qui ad te confugiunt, liberator eorum, qui in te ſperant; reſpice de cœlo & miſerere nobis, & ſuſcipe animas noſtras, non reputans nobis delicta iuuentutis, & ignorantiæ noſtræ, quæ ignorantes, & exiſtentes in altitudine tenebrarum illarum egimus, ſed ſecundùm magnam miſericordiam tuam memor eſto noſtri, Deus. Orantes verò, & ſignaculum Chriſti in fronte ſibi facientes, tendentes ſimul capita ſua promptè cum lætitia magna, finem huius ſæculi ſuſceperunt; & ſic per proprium ſanguinem, gratia Dei ſibi ipſis memoriam ęternam inſtruxerunt Nonis Auguſti. Quorum corpora tum collegit Ioannes presbyter, & Theodora matrona, & ſepelierunt ea in crypta in cliuo Cucumeris.

Sepeliũtur.

Tunc Theodora venit ad carcerem ad B. Abũdium presbyterum, & Abundantium diaconum; & narrauit eis, quomodò conſtanter ſuſcepiſſent Sancti martyrium, & quomodo veniſſet Ioannes presbyter vnà cum ea, & collegiſſet corpora Sanctorum, & cum aromatibus & linteaminibus ſepeliſſet eos in cliuo Cucumeris, in crypta; & poſt ſepulturam eis exhibitam; cum gloria illic celebraſſet diuina myſteria in pace.

Cùm verò audiſſet Diocletianus Imp. quia cum magno gaudio acceperunt palmam martyrij

Sancti

ſancti martyres, amplius contriſtatus eſt, quia multo eos amplius non cruciauit. Poſt dies verò XXII. iuſſit Diocletianus produci Sanctos de cuſtodia Abundum & Abūdantium, & præſentari in Tellude, in foro antè templum: qui dum præſentati eſſent, vincti catenis, his verbis eos Diocletianus Imp. affatus eſt; Qui tractaſtis circa ſalutem veſtram? Ego vobis dedi inducias vt derelinquentes vanas ſuperſtitiones, adoretis Deos immortales, vt non malè pereatis. Iam deponite pertinaciam veſtram & artes magicas vndè quid in vanum perire feſtinatis? nolite confidere in arte magica, ne vos pereatis ſimul cum illis, cum quibus tenti eſtis. Reſponderunt ſancti martyres, & dixerunt; Stulte & inſenſate, quare perditos eos putas, quos cum Chriſto credimus regnaturos? non enim perierint, ſed magis cum Chriſtò gloriantur. Tu autem non es dignus eorum aſpectibus præſentari. Tunc perducti ſunt ante Legiſconſultorem, qui eos accuſauit, vt eis tormenta properaret; quibus Legiſconſultor dixit præſente Diocletiano: Si iſti extincti non fuerint, non erit clarus timor, & omnis ciuitas Romana ad horum ſectam curret. Tunc Diocletianus iuſſit eos leuari in eculeo, & diu torqueri, qui cùm diu torquerentur, dicebant: Gloria tibi Domine Ieſu Chriſte, rex Angelorum; qui es cunctorum vera ac perpetua ſalus populorum, quia meruimus eſſe ſocij ſeruorum tuorum. Dicit eis Diocletianus; Iterum Chriſtum nominare audetis? Per virtutem magnam Dei Herculis, modò extinguam pertinaciam veſtram, & faciam vos capite cædi; & iuſſit eos ſtatim duci in viam Flaminiam decimo ab vrbe miliario, vt ibi capite truncarentur.

Abundius & Abundantius è carcere præſentatur Imp.

Torquentur.

Capitis dānantur.

Digitized by Google

Dum autem ducerentur Sancti Dei Abundius & Abundantius vincti catenis venerunt iuxta ciuitatem Lubram. Tunc obuius occurrit ei Marcianus, clariſſimus vir, & perſtrepens & lugens dicebat; Heu me quia amiſi filium meum. Dicit ei B. Abundius presbyter; ecquis tulit tibi filium? Reſpondit Marcianus & dixit: mortuus eſt. Sancti Martyres dixerunt ad eum; Si credideris in Chriſtum, modò ſaluabitur anima tua, & filium tuum habebis incolumem. Dicit eis Marcianus; Quicquid mihi iuſſeritis faciam, tantum vt reſuſcitetis filium meum. Reſponderunt Sancti martyres & dixerunt ei: Citò affer eum ad nos & videbis opera Domini noſtri Ieſu Chriſti. Qui quidem Marcianus cum abiiſſet, vt filium ſuum afferret, miniſtri diaboli noluerunt ſuſtinere, vſque dum rediiſſet de ciuitate Lubra. Cũ verò perueniſſent ad locum prædictum, ecce Marcianus venit curſu rapido, & mortuum filium ſuum in vlnis deferens, humiliter eſt Sanctorum pedibus deuolutus, dicens; Per Chriſtum vos coniuro, pro quo hæc patimini, vt me ſimul vobiſcum faciatis venire ad coronam martyrij poſt reſurrectionem filij. Tunc multitudo populi, qui ad ſpectaculũ conuenerãt, illectri curioſitate mirabantur, ſi potuiſſet ab eis mortuus reſuſcitari. Sancti verò firmam habentes in Chriſto fiduciam, eadem hora ſe proſtrauerunt in terram & cum lacrymis orauerunt ad Dominum, dicentes: Domine Ieſu Chriſte, qui Lazarum quatriduanum de monumento fœtentem ſuſcitare dignatus es, & filium vnicum viduæ; Te inuocamus, petimus, & deprecamur, vt reuocare digneris ſpiritum in hoc corpus extinctum, quatenus cognoſcant omnes, quia tu es Chriſtus filius Dei viui, qui pro ſalute humani generis deſcẽdiſti de cœlo, & veniſti in terram, mundum confractum ſolidare, qui cum Deo patre & ſancto ſpiritu viuis & regnas Deus in ſæcula ſæculorum, Amen.

Ioann. 11.
Luca 7.

In itinere cũ ad ſupplicium ducerentur Iuuenem mortuum ſuſcitant, patrẽ conuertunt, & vnà cũ filio baptizant.

Amen. Et cum ab oratione ſurrexiſſent, S. Abundius conuerſus ad cadauer, dixit; Tibi dico, terra arida, ſurge in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti; & ſtatim aperti ſunt oculi defuncti, & reſurrexit. Tunc Marcianus obtulit eis vrceum cum aqua, dicens; Per Chriſtum vos coniuro, vt non tardetis me baptizare, vt vobiſcum perueniam ad coronam Martyrij; quem accipiens B. presbyter, baptizauit eum in nomine Patris & Filij, & Spiritus ſancti, cum filio eius, qui fuerat reſuſcitatus.

Eadem autem hora ipſi ſpiculatores ſurgentes comprehenderunt Marcianum, & filium eius, vt cum eis pariter decollarentur. At ſancti Martyres poſuerunt genua ſua in terram, & orauerunt ad Deum, dicentes; Gratias tibi agimus Domine Ieſu Chriſte, Deus Sanctorum qui confirmaſti magnum & terribile, ac glorioſum nomen deitatis tuæ in eis qui adorant te manifeſtè; qui tenebroſum inimicum diſperdidiſti; qui glorioſum intellectum in nobis ſeruis, in perfectione confeſſionis tuæ, inſtituiſti; iube nos ſuſcipi in tuam gloriam: quia agonizamus pro veritate tua, Domine Ieſu Chriſte; cui eſt honor, & gloria & poteſtas, & imperium cum Deo Patre, & Spiritu ſancto, & nunc & ſemper & in ſæcula ſæculorum, Amen. Hæc & plura orantes, dixerunt carnificibus; pro quibus directi eſtis, complete iuſſa vobis; & ſic vitam finierunt per gladium. Eadem verò nocte venit Theodora matrona cum pueris ſuis, & poſuit eos in vehiculo ſuo, & deportauit eos in prædium ſuum, miliario ab vrbe Roma vigeſimo octauo, & ibi eos aromatibus, & linteaminibus honorauit, & ſepeleuit.

Tandem ſimul capite plectuntur.

Sepeliuntur.

Cæterùm ſacra SS. martyrum Abundij & Abundantij corpora, tempore Othonis III. Imp. in prædio B. Theodoræ, vbi nunc eſt Arimianus inuenta, & Romam delata, anno Chriſti circiter M. I. collocata ſunt in templo, quod in inſul.

Inuentio & translatio SS. Martyrum Abundij & Abundantij.

Digitized by Google

Lycaonia ab eodem Imperatore, S. Adelberti nomine ædificatum, poſtea S. Bartholomæi eſt appellatum. Inde verò poſtea in vetuſtam SS. Coſmæ & Damiani baſilicam ſunt transportata, temporibus Innocentij II. vt putatur. Quo in templo iacuerunt vſque ad tempora Gregorij XII. Cuius Pontificatus Anno duodecimo, qui fuit Chriſti Saluatoris 1583. religioſiſſima & magnificentiſſima pompa 17. Kalendas Octobris indè in Baſilicam Farneſianam Patrum Societatis Ieſu ſunt translata. Sanctorum verò Marciani & Ioannis aſſeruantur, & religiosè coluntur in ciuitate Caſtellana, apud Veientes; ibique condita ſunt in Cathedrali Eccleſia: ſub Primario Altari.

Item SS. Marciani & Ioannis.

VITA S. EDITHAE VIRGINIS; Regis Anglorum Edgari filiæ: Ex ea qua habetur fide optima apud V. P. Laurent. Sur. Obijt anno Domini nongenteſimo octogeſimo quarto.

C. Bar. Tō. 10. Annal. & in Nota. ad Martyr. Rom.

16. Septēb.

Patria & Parentes eius.

EDgarus Anglorum Rex cùm Vulfrudem regij ducis filiam perpetuam regni conſortem ſibi eligere decreuiſſet, ſuſcepit ex ea filiam haud contemnenda ſpecie virginem: cui Edithæ nomen in ſacro fonte impoſuit. Porrò Vulfrudis à partu abſoluta, cùm deinceps continentiæ ſtudium ſectari, quàm carnis illecebris ſeruire mallet, in ſacrarum virginum collegium apud Vvilthoniam conceſſit; vbi manibus Ethelwoldi antiſtitis Chriſto conſecrata, tantis breui virtutibus, cunctis præluxit, vt communi omnium conſenſu ſacræ illi ſocietati præfici mereretur. Porrò Editha ſub matris cura relictam, eiuſdemque piis ſtudiis & exercitiis ad æmulationem prouocata, eodem in monaſterio monaſticæ vitæ diſciplinam profeſſa eſt. Eā verò mater non auro, nō monilibus,

Mater eius fit Monialis.

Item Editha filia.

bus, non multiuario ornatu, ſed literarum ac virtutum ſplendore inſtruxit: atque ita inſtituit, vt illa cæteris omnibus viuum quoddam perfectiſſimæ vitæ exemplum eſſet.

Eximia eius charitas in pauperes, & aliæ virtutes.

Vigiliarum & inediæ patientiſſima, morbidis ac humana ope deſtitutis ſeſe impendebat alacriter; terrenoſque prorſus deuitans honores, liberis regiis leproſos præferebat; & quanto quiſque morbis deformior, tanta ei maior ad ſeruiendum erat animi propenſio: adeò vt omnium ore vnicum illa & verum deſolatorum ſolamen prædicaretur. Cilicium aſperrimum, quo die noctéq; carnem macerabat, nitidis extrinſecùs occultabat veſtibus. Cumque die quodam beatus Ethelwoldus ornatiori eam habitu ingredi vidiſſet, ait ad eam: Non his, filia mea, indumentis, itur ad Chriſti thalamum; nec externo cultu corporis delectatur ſponſus cœleſtis. Illa verò interni conſcia habitatoris, ita reſpondit: Crede mihi, pater, nequaquam deterior mens, Deo aſpirante, ſub hoc tegmine deget, quàm ſub pelle caprina. Habeo Dominum meum: qui non tam veſtem quàm mentem attendit. Senſit ergo vir Dei in virgine gratię auctoritatem; plurimumque gauiſus, quòd cerneret puram mentem & in purpura & in ſacco placere Deo, nunquàm deindè ſummum Iudicem in ea contriſtare eſt auſus.

En quo pacto ſtudeat celare occultum cilicij vſum.

Recuſat dignitates.

Quindecim annos natam pater eius Rex Edgarus tribus monialium monaſteriis, Vvintonienſi, Berckingenſi, & tertio cuidam Abbatiſſam præfecit; ſed illa, ab omni faſtu & gloria abhorrens, conſtanter eas dignitates repulit: maluitque piæ matri humilis ſubeſſe, quàm aliis imperare. Defuncto autem patre Edgaro, & ſuccedente ei filio Eduardo adhuc infantulo, in ſomnis ſibi dexterum oculum amiſiſſe eſt viſa; quam illa viſionem prophetico ſpiritu ſororibus interpretans ait: Viſio hæc fratris mei Eduardi portendit

Prophetia eius, de fratre ſuo Eduardo: cuius vita habetur 18. Martij.

caſum. Nec diu poſt idem Eduardus, fratrem ſuum Ethelredum inuiſurus, ab impiis in via trucidatus eſt. Cumque proceres, regno legitimo hærede deſtituto, virginem ſanctam è monaſterio extrahere, & in paterno ſolio (recepta pleriſque nationibus conſuetudine, vbi fœminæ dominantur) collocare vellent, & tandem etiam vim intentarent, illa adeò non aſſenſit, vt quiduis potiùs perferre, quàm à ſuauiſſimo Chriſti amplexu auulſa, mundanæ gloriæ ſeruire vellet.

Reſpuit regnum.

Crebrò ſe munit ſignaculo S. Crucis.

Erat virgini in more poſitum, vt vbicunque ageret & quocunque pedem ferret, crebrò ſe Crucis ſigno muniret. Cùm autem eccleſiam inſigni opere beato Dionyſio ſacram condidiſſet, & ſanctum Dunſtanum ad eius dedicationem inuitaſſet, & is ſacram virginem crebrius dextero pollice frontem ſignare cerneret, appræhenſa manu eius dextera, ait; Nunquàm putreſcat hic digitus. Indè ad Miſſarum ſolennia concedens, totus cœpit in lachrymas reſolui; rogantique Diacono cur largo adeò lachrymarum imbre faciem rigaret, ſuſpirans & ab imo pectore vocem trahens; Hęc, inquit, Deo dilecta anima, hæc ſyderea gemma ad patriam ſanctorum ab illuuie terrena rapietur. Tertio & quadrageſimo abhinc die occidet nobis hæc ſtella luculenta. Neq; fefellit prædictio. Nam eodem illo die virgo ſancta anno ætatis ſuæ vigeſimo tertio, Chriſti verò nongenteſimo octogeſimo plus minus quarto, migrauit ad Chriſtum; ſepeliuitque eam Dunſtanus in Dionyſij baſilica, quam illa exſtruxerat, & in atrio monaſterij præclaro xenodochio ad ſuſtentationem tredecim pauperum egregiè decorauerat.

S. Dunſtanus prædicit S. Edithæ obitum: cuius Dunſtani vitã reperiet lector 19. Maij.

Anno à Chriſti Incarnatione plus minus 984. ætatis verò ſuæ 23. moritur B. Editha.

Apparet matri ſuæ Virgo Sancta.

Porrò cũ 30 ab obitu ſuo die virgo ſancta Matri ſuæ Vulftrudi apparuiſſet, ſeque gloriæ ſempiternæ participem iam factam ei declaraſſet, tertiodecimo poſt anno ſimiliter Dunſtano Archiepiſcopo apparuit, monuitque vt corpuſculum è

terra

terra eleuaret. Et nè, inquit, phantaſmate te deludi exiſtimes, hoc tibi veritatis eſto ſignum; quòd præter officia membrorum, quibus in puellari leuitate abuſa ſum, puta oculorum, manuum, pedum, reliquum corpus meum vti illibatum, ita & incorruptum inuenies. Pollicem quoque dexterum, ob venerandam Crucis figuram, illæſum videbis; vt appareat clementia Domini in parte ſeruata: & paterna caſtigatio, in parte abſumpta. Hanc præter viſionem Dunſtanus alia inſuper ſedulò admonitus, tandem in Vvilthoniæ eccleſiā concitus abiit, & tertio Nonas Nouemb. corpus è tumulo leuauit: cunctaque, vt prædictum erat, ordine inuenit.

Item S. Dunſtano: iubetq; corpus ſuum eleuari.

Canutus Rex in ſacra Pentecoſte apud Vvilthoniam crebris cachinnis eorum opinionem irridebat, qui virginem diuinis honoribus afficiendam prædicabant: negabatque ſe vnquàm crediturum Editham, Edgari Regis filiam, ſanctam eſſe: cuius pater libidini ac tyrannidi ſemper addictus fuiſſet. Contradixit autem illi Ednotus Archipræſul; eumque redarguens, ſtatim virginis tumulum aperuit. Et ecce corpus cingulo tenùs ſe erigens, in contumelioſum Regem impetum facere viſum eſt. Tum ille præ metu conſternatus animo, humi ceù exanimis corruit; tandemque reſpirans, ſuæ temeritatis veniam popoſcit: ſanctamque virginem, miraculorum ſignis poſtmodum admodum illuſtrem, multo deinceps in honore habuit.

Infidelitas Canuti Regis caſtigatur.

Nota miraculum.

S. Editha clara miraculis poſt obitum.

MARTYRIVM SANCTAE VIRGINIS Euphemiæ: Ex eo quod eſt per Metaphraſten. Paſſa eſt ſub Diocletiano Imperatore: vt patet infrà.

C. Baron. in Not. martyr. Rom.

PHilophron vir honoribus & diuitiis in vrbe Chalcedonia inclytus, ducta in matrimonium Theodoroſia inſigni pudicitia ac pietate matrona, cùm aliis à Deo bonis, tum filia incredi-

16. Septēb. Patria & parentes.

bili pulchritudine & prudentia, virgine ditari meruit. Quam ſalutaribus lymphis expiatā, Euphemiam appellârunt; dederuntque operam, vt à teneris, diſciplinis optimis & literis imbuta, ſanctioris vitæ inſtituta tenacius ſectaretur. Illa verò nequaquam à parentum pietate degenerans, Chriſtianæ religionis dogmata callebat egregiè; totamque penè regionem pietatis & prudentiæ ſuæ famâ complebat; adeò vt perſecutionis tempore, & diebus quibus Gentilium ſcelerata ſuperſtitio dæmonum feſta celebrabat, Chriſtiani Euphemiæ antè omnia inſtructionem expeterēt: & precibus ac vigiliis cum ea pariter incumbere gauderent. Diocletianus ea tempeſtate Romani Imperij ſceptra adminiſtrabat: Priſcus autem Aſiæ Proconſul ſæuam ſanè & formidabilem aduerſus Chriſtianos perſecutionem commouebat. Erat ei aſſeſſor, Appellianus nomine, egregius impietatis ſocius; qui ſanctam virginem cùm aliis ad quadraginta nouem vtriuſque ſexus Chriſtianis, diuinis ſtudiis intentam, comprehendit, ac Priſco Proconſuli, gratum inprimis munus, obtulit.

Egregia S. Euphemiæ pietas.

Sæua in Chriſtianos perſecutio excitatur.

Euphemia cum alijs comprehenditur.

Et quidem Tyrannus inanem prudentiæ & virtutis captans apud Diocletianum opinionem, inſignem ſibi de martyrum conſtantia victoriam ſpondebat; nihil nón tentans, vt deo Marti, honorato apud eos cumprimis ſimulacro, thura offerrent. At martyres, Tyranni blanditias minaſque deſpicientes, vltrò eum ad inferenda ſupplicia prouocabant; graui ſe damno affectos aſſerentes, ſi non exquiſitiſſima quæque tormenta proferret.

Conſtantia Martyrū.

Dirè cruciantur.

Ea martyrum conſtantia & animorum magnitudo Tyrannum tanto furore ſuccendit, vt diebus admodum nouendecim continuis, eorum virtutem vario tormentorum genere expugnandam ſuſciperet, impoſitiſque plagis & tetris liuoribus membra

bra ſingulorum fædè diſcerperet. Cùm autem iam 20. adeſſet dies, omnes vnà cum Euphemia, quæ prioribus iſtis certaminibus non interfuerat, Iudici oblati, iuſſi ſunt diis immolare, vel extremam ſuppliciorum omnium atrocitatem ſubire. Illi verò animis interriti reſponſum ſua virtute dignum dedêre, dicentes: Quouſque, ô Iudex falſa opinione duceris, exiſtimans Chriſtianorum vires, Chriſti Ieſu ſanguine fundatas, tuis vel blãditiis vel minis frangendas? Quamobrem ſatius eſt, vt amiſſa mentis tuæ ſtultitia, vel verum Deum agnoſcas, vel nos per quæuis ſuppliciorum genera Deo reddas.

Inſultant Iudici.

Hoc reſponſo martyrum maiori ira Iudex percitus, iuſſit ſanctos loris & flagellis fœdè conciſos in carcerem abripi: ſolaque Euphemia relicta, fraudulentam orationem proſequens, certam ſibi de virgine ſpondebat victoriam. Sed illa Chriſti gratia mirificè confirmata callidas Priſci inſidias inſigni vitauit prudentia; ipſumque Tyrannum ita confudit, refutauitque, vt pudore in iram conuerſo, inauditis ſuppliciis virginem excarnificandam clamaret. Nec mora. Quibuſdam rotarum machinis dicto citius conſtructis, in eas præcipitem illam dari iuſſit. At virgo nihil illis mota terroribus, Crucis ſigno munita aduerſus rotas conſtanter proceſſit; quibus à miniſtris fortiſſimè verſis, grauem quidem ſenſum doloris percepit; ſed mens in Chriſti vulneribus profundè defixa dolores ſpreuit: cœleſteque ea implorante auxilium, momento temporis diuina virtus machinas diſſipauit. Igitur glorioſa certatrix à rotis ſoluta, mox non modò illæſa, ſed nouo inſuper decore ornata apparuit.

Mittuntur in carcerem, cæcis vultibus loris.

Horrendũ ſupplicium rotarum in Virginem.

Hæc Priſcum ſceleratum ſanè hominem non modò ad ſaniorẽ non traxêre mentem, ſed acriori potius iracundiâ inflammarũt: prorſus vt ſe martyrem viuam exuſturum iuraret. Illa autẽ nequaquam

Soluitur diuinitùs à rota.

Ignis terreſtris trāſitorius, infernalis verò perpetuus.

Victor & Soſthenes lictores conuertūtur & carceri mācipantur.

Præcipitatur in ignē S. Euphemia: ſed ab eo non læditur.

quam puſilli & abiecti animi, Ad tempus quidem, inquit, eſt ô Tyranne ignis, quem mihi nūc minaris; ideoque nequaquam eum extimeſco, ſed potius illum ſanè terribilem tota mente formido, qui omnibus impiis à Chriſto eſt conſtitutus in æternum. Intereà fornax pice ſulphure, ſtuppa, & ſarmentis horribiliter accenſa martyrem expectabat; cùm ecce Victor & Soſthenes, qui ſuppliciis inferendis præerant, ilicò pedem retrahunt, aiuntq́; Priſco, ſeſe à virginei corporis contactu prohiberi, formidabili quorundam aſpectu, qui pro virginis defenſione parati ſtabant. His auditis, Priſcus illos quidem vt ad Chriſtum iam conuerſos in carcerem abripi; Cæſarem verò & Varium in eorum miniſterium ſubſtitutos iubet virginem in voraces flammas præcipitem dare. Glorioſa autem virgo in mediis flammis illæſa conſiſtens, miniſtris verò interim eodem ſupplicio mirabiliter abſumptis, tandem roſeo decore nitens egreſſa, ab impio Iudice in cuſtodiam tradita eſt. Die verò ſequenti Victor & Soſthenes ex ergaſtulo producti, cū diis ſacrificare abnuerent, feris beſtiis obiecti ſunt; à quibus quidem ſuffocati, ſed integri ad magnum ſanè miraculum relicti, à Chriſtiana plebe cum hymnis & pſalmis ſepulturæ mandati ſunt.

Martyrium Victoris & Soſthenis.

Virgo ſancta omnibus ſupplicijs ſuperior.

En inauditum ſupplicium.

Poſtera autem luce rurſum virgo ſancta ad noua ſupplicia producta, pari conſtantia ea quoque ſuperauit; prorſus vt defeſſis lictorum manibus, non virgo ſuppliciis, ſed ſupplicia virgini deeſſēt. Itaque cum ſtolidus Iudex omnes ſuos conatus irritos cerneret, iubet in medio ſtadio ingentem effodi ciſternam, inque eam, carniuoris, quæ mare alit, animantibus plenam, coniici virginem; exiſtimans illam protinùs à beſtiis deuorandam. At verò beata martyr, viſo tyranni conſilio, mox vt preces Deo obtulit, ſeſeque toto corpore conſignauit, in aquam forti & generoſo animo inſiluit, & impi-

& impium Tyrannum præclarè confudit. Nam beſtiæ incredibili manſuetudine martyrem excipientes, eam dorſis ſuis ſuſtinebant, ne quid ab aquis detrimenti acciperet. *Beſtia eam à periculo defendunt.*

His viſis, Priſcus magis magiſque incandeſcens, habito conſilio cùm ſuo aſſeſſore Appelliano, qui virtutem diuinam magicis artibus nõ verebatur adſcribere, profundam iuſſit parari foſſam, eamque acutis ferreiſque obeliſcis oppletam ſuperficie tenùs terra contegi, vt procedens martyr imprudens in foueam incideret, & ſic demum miſerabiliter interiret. Exiſtimabat enim ſtolidus eam illa ſolùm magica (vt putabat) arte vincere poſſe, quorum iam prius accepiſſet cognitionem; ideoque hæc ei alto ſilentio pericula creabat. Sed quid agis ſcelerata fraus? nunquid & Omnipotentis oculos per omnia intentos fallere te poſſe confidis? Nihil agis. Ecce enim cùm virgo ignara prorſus inſidiarum per locum tranſitura eſſet, mira facilitate angelico comitata miniſterio pertranſiit; impij verò & ſcelerati ſatellites, pari audacia tranſitum tentantes, in profundum dilapſi repentè interierunt. Priſcus verò, ea re animaduerſa, planè obſtupuit; ratuſque virginem blanditiis potiùs & promiſſis quàm tormẽtis ſuperandam, lenitate animi miro artificio ſimulata, ita eam affatus eſt; Fuimus nos quidẽ in te hactenus, ô Euphemia, quàm decuit, petulatiores: ſed & tu Chriſtianorum præſtigiis decepta, nimis temerè tot tantiſque mortis te periculis expoſuiſti. Nunc igitur, quia deorum ergà te beneficentia tot indiciis patet, (qui niſi te tutati eſſent, iamdudũ cũ ſempiterna nominis ignominia fœdè periiſſes) petimus à te eorũ, quæ parũ piè geſſimus, veniã, atq; obſecramus, vt magno deo Marti ſacrificãs cõſtitutis tibi à diis honorib. cũ omni diuitiarum gloria ſecurè deinceps frui velis. Adhæc Euphemia Tyrannum generosè & viriliter intuẽs, O

Alijs ſupplicijs fruſtra tentatur S. Virgo.

Vide mirabile Dei iudicium.

Iudex ſanctam Virginem fraude nititur euertere.

Vafer,

Egregiè ab ea contemnitur.

Vafer, inquit, & omni dolo & amaritudine plenè, quouſq; ſcelerata inire conſilia, & aduerſus Chriſti ſeruos laqueos tendere perges? Egone diis ſacrificem, in ſummi illius Dei contumeliã, qui me toties tam præclara decorauit victoria, veſtramque arrogantiam dedecore affecit?

Cæditur virgis ſancta martyr atrociſſimè.

Iubetur ſerris ferreis ſecari, ſed non læditur.

Priſcus ægrè admodum hanc orationem excipiens exclamauit; Magam iſtam flagris concidite. Nec mora; carnifices virgis loriſque armati, horrendis martyrem flagris affecêre; ſed illa Tyranni rabiem irridens, nullum doloris indicium edebat. Tum verò frendens gemenſque Priſcus, ſerras, ferreaſque ſartagines expediri, martyrem ſecari, ſectã ſartaginibus eliquari iuſſit Sed quid, ô Tyranne, aduerſus Deum bella moliris? Serrarum acies confeſtim obtuſa, teneram virginem non tam lædere quam leniter fricare videbatur. Ignis verò ſpontè extinctus, palam Tyranni furorem arguebat. Quid igitur Priſcus? O denſas errorum tenebras, quæ nè illis quidem tam præclaris miraculis illuſtrabantur. Itaque impia Tyranni mens vindictæ cupida, vt omni ſe conſilio, quo martyrem ſuperaret, deſtitutam vidit; aliquam adhuc in feris ſpem repoſitam habens, præcepit eam leonibus vrſiſque obiici, & vltimum cum iis certamen experiri. Illa autem vitæ huius pertæſa; totoque deſiderio ad patriam aſpirans, oculis manibuſque inſita pietate ad cœlum ſublatis, ita orauit; Domine Deus, qui in me inuictam tuam oſtendiſti potentiam, quique dæmonum imbecillitate confuſa, me omnibus tormentis & plagis fortiorem reddidiſti; fac nunc, quæſo, animam meam in pace requieſcere: qui es benedictus in ſæcula.

Obijcitur beſtijs.

Oratio eius, pro diſſolutione corporis.

Hæc ea precante; quatuor leones & vrſæ tres in ſtadium immiſſi ſunt; qui feritatis obliti diuiſim & reuerenter ad eam accedentes, plantas eius pedum humanè deoſculabantur; donec martyr

ſanctiſſima

ſanctiſſima ſolui à vinculis carnis precibus inſtans, ab vna vrſarum leui morſu petita expirauit. Hæc dum fierent, ingens terræmotus non modò ciuitatem, ſed omnium corda magno pauore cōcuſſit; ita vt omnibus hinc indè fuga dilapſis parentes ea opportunitate martyricum illud & precioſum corpus è ſtadio abriperent; ſuiſque ipſorum manibus honorificè admodum ſepulturę mandarent.

Reddit Chriſto puriſſimā animā.

Sepelitur à proprijs parentibus.

MARTYRIVM S. LAMBERTI, EPIſcopi Traiectenſis: Ex ea quæ eſt per Reuerendiſſ. Stephanum, Epiſcopum Leodienſem. Coronatus eſt anno Domini ſexcenteſimo nonageſimo octauo, Epiſcopatus ſui 40.

C. Barō. Tō. 8. Annal.

B. Lambertus, inſigni proſapia in oppido Traiectenſi oriundus, patrē habuit Aprum nomine, matrem Heriſplindem: ambos multa nobilitate conſpicuos. Porrò puerulus multis magniſque naturæ & gratiæ dotibus ornatus, ab ipſis primæ ætatis initiis literis adhibitus, & paulò pòſt beato Landoaldo, viro, & ſapientia & doctrina & ſanctitate cumprimis claro, in diſciplinā traditus, mirificos in omni ſcientia fecit proceſſus. Tandem diuinis pariter & humanis ac monaſticis etiam diſciplinis præclarè inſtructus, ad patrem rediit; à quo peramanter exceptus, incredibile cùm parentibus tum cognatis omnibus multiplici ſua eruditione & rara prudentia gaudium attulit.

17. Septēb.

Patria & parentes eius.

Huius Landoaldi vitā habet lector 19. Martij.

En vt olim magnatū filij monaſticis diſciplinis imbuebantur.

Per id tempus apud Traiectenſes pontificiam obtinebat dignitatem ſanctus Theodardus; cuius vita doctrina & virtutibus admiranda cum omnium ore prædicaretur, Lambertus eius in diſciplinā conceſſit; vt inſtar lapidis precioſi, multis modis expolitus, cœleſtib. ornamentis capiēdis idoneus redderetur. Et quidem egregia nobilitate

S. Theodardo ſe in diſciplinā tradit cuius vita habetur ſupra 10. Septembris.

eximius

Digitized by Google

eximius iuuenis, & corporis forma elegantiſſimus, tot tantiſque apud B. Antiſtitem mox clarere cœpit virtutibus, vt is optimam, futurum eum quandoque gratiſſimum ſibi ſucceſſorem, ſpem conciperet; quinimò, niſi Canonum authoritas obſtitiſſet, eum iam ex nomine deſignare optabat. Poſtquam verò ab impiis trucidatus beatitudinis palmam obtinuit Theodardus, Traiectenſis Eccleſiæ fideles mox vno ore Lambertum ea ſede digniſſimum conclamârunt. Contra vir pius ſumma contentione ſe ea functione prorſus indignum clamitans, tumultuantis populi voces compeſcere & tantum pondus honoris reiicere nitebatur; ſed quē vna vox omnium ſanctimoniæ laudibus cumulatum, & parſimoniæ ornamentis illuſtrem, conſtanter aſſerebat, alium ſibi antiſtitem præficiendum negabat. Itaq; volens nolenſque pontificali infula decoratus Lambertus, Traiectenſis Eccleſiæ gubernacula ſuſcepit; ſeſeque non modò normam & exemplum viuendi cunctis exhibuit; ſed & omnibus ſuauem ac mirè iucundum; quò factum, vt ſubditorum animos ad quæuis pietatis opera ſubeunda promptos paratoſque ſemper haberet.

Succedit Theodardo in dignitate pontificia inuitus & coactus.

Childericus Francorum Rex mirè eum colit.

Cùm autem fama ſanctitatis eius longè lateque ſeſe diffunderet, tum ad notitiam quoque Childerici Francorum Regis peruenit: qui eum præcipuo amore & honore proſequutus, ilicò inter primos amicos habuit. Sed ea animorum concordia & ſumma, quæ indè oriebatur, regni tranquillitas, fuit paulò pòſt ſatanæ inuidia diſrupta, & in regni totius atque Eccleſiæ perniciem miſerè conuerſa. Nam Childerico rege, inuidia ſatellitum diaboli trucidato, eiuſque Germano Thodorico, prius repudiato, in locum ipſius ſubrogato, mox inuidiæ pondus & hoſtile odium operâ Ebroini Apoſtatæ, in Maiorem Domus reſtituti, cū in alios inſignes antiſtites quos antè

Eo interfecto è ſede ſua pellitur vir ſanctus.

ântè paſſus erat aduerſarios, tum in Chriſti ſeruum Lambertum concitatum eſt; prorſus vt inimicorum rabie indies magis magiſque graſſante honore & dignitate priuatus, patriam cum exilio mutare deberet. Et quidèm cum multa in abeuntem conuicia iactrentur; & ingens iniuriarum cumulus eum comitaretur, ipſe incredibili animi patientia ad Stabulenſe monaſterium ſeſe contulit; vbi cum Senatoribus cœli intrà terreſtris paradiſi curiam monaſticam diſciplinam ſtrenuè exercuit. Non erit abs re inſigne patientiæ eius exemplum commemorare, quod eodem in monaſterio conſtitutus exhibuit:

Confert ſe ad ſtabulēſe monaſteriū.

Quadam nocte viſum ei fuit clàm à lecto ſurgere, vt attentiori animo diuturnis precibus vacare poſſet. Cùm autem alterum è calceis acciperet, alter è manibus lapſus pauimentum feriens fratrum quietem interturbauit: Expergefactus igitur cœnobij pater, & huius arcani ignarus, Quiſquis, inquit, ille eſt, cuius culpanda temeritate iſthuc modò accidit; pro noſtra conſuetudine mox ſe ad Crucem conferat, & quòd negligentia admiſit, obedientia expiet. Mox beatus Lambertus, patientiæ virtute ornatiſſimus; Abbatis præcepto alacriter parens, ad Crucem tranquillo & prompto animo properauit; ſoloque, quo indutus erat, cilicio immanem vim frigoris patienter ſuſtinuit: nec prius obedientiæ ſtationē athleta deſeruit, quàm vigiliarum officio à fratribus expleto, ab Abbate lachrymis & luctu propter facinus imprudenter admiſſum oppleto reuocaretur. Cùm enim, officio matutinarum, vt vocant, abſoluto fratres ad ignem de more properarent, vt acerrimi frigoris iniuriam à ſe propullarent, & cunctis præſentibus ſolus Lambertus non compareret, Abbas à fratribus admonitus, illum eſſe qui ſub Crucem ſe recipere iuſſus ſit, grauiter ingemiſcens, ſuamque temeritatem vehementer

Vide humilitatem tāti Viri & inſignem patientiam.

 accuſans,

caſum. Nec diu poſt idem Eduardus, fratrem ſuum Ethelredum inuiſurus, ab impiis in via trucidatus eſt. Cumque proceres, regno legitimo hærede deſtituto, virginem ſanctam è monaſterio extrahere, & in paterno ſolio (recepta pleriſque nationibus conſuetudine, vbi fœminæ dominantur) collocare vellent, & tandem etiam vim intentarent, illa adeò non aſſenſit, vt quiduis potiùs perferre, quàm à ſuauiſſimo Chriſti amplexu auulſa, mundanæ gloriæ ſeruire vellet.

Reſpuit regnum.

Erat virgini in more poſitum, vt vbicunque ageret & quocunque pedem ferret, crebrò ſe Crucis ſigno muniret. Cùm autem eccleſiam inſigni opere beato Dionyſio ſacram condidiſſet, & ſanctum Dunſtanum ad eius dedicationem inuitaſſet, & is ſacram virginem crebrius dextero pollice frontem ſignare cerneret, appræhenſa manu eius dextera, ait; Nunquàm putreſcat hic digitus. Indè ad Miſſarum ſolennia concedens, totus cœpit in lachrymas reſolui; rogantique Diacono cur largo adeò lachrymarum imbre faciem rigaret, ſuſpirans & ab imo pectore vocem trahens; Hæc, inquit, Deo dilecta anima, hæc ſyderea gemma ad patriam ſanctorum ab illuuie terrena rapietur. Tertio & quadrageſimo abhinc die occidet nobis hæc ſtella luculenta. Neq; fefellit prædictio. Nam eodem illo die virgo ſancta anno ætatis ſuæ vigeſimo tertio, Chriſti verò nongenteſimo octogeſimo plus minus quarto, migrauit ad Chriſtum; ſepeliuitque eam Dunſtanus in Dionyſij baſilica, quam illa exſtruxerat, & in atrio monaſterij præclaro xenodochio ad ſuſtentationem tredecim pauperum egregiè decorauerat.

Crebrò ſe munit ſignaculo S. Crucis.

S. Dunſtanus prædicit S. Edithæ obitum: cuius Dunſtani vitã reperiet lector 19. Maij.

Anno à Chriſti Incarnatione plus minus 984. ætatis verò ſuæ 23. moritur B. Editha.

Porrò cū 30 ab obitu ſuo die virgo ſancta Matri ſuæ Vulftrudi apparuiſſet, ſeque gloriæ ſempiternæ participem iam factam ei declaraſſet, tertiodecimo poſt anno ſimiliter Dunſtano Archiepiſcopo apparuit, monuitque vt corpuſculum è

Apparet matri ſuæ Virgo Sancta.

terra

terra eleuaret. Et nè, inquit, phantaſmate te deludi exiſtimes, hoc tibi veritatis eſto ſignum; quòd præter officia membrorum, quibus in puellari leuitate abuſa ſum, puta oculorum, manuum, pedum, reliquum corpus meum vti illibatum, ita & incorruptum inuenies. Pollicem quoque dexterum, ob venerandam Crucis figuram, illæſum videbis; vt appareat clementia Domini in parte ſeruata: & paterna caſtigatio, in parte abſumpta. Hanc præter viſionem Dunſtanus alia inſuper ſedulò admonitus, tandem in Vvilthoniæ eccleſiâ concitus abiit, & tertio Nonas Nouemb. corpus è tumulo leuauit: cunctaque, vt prædictum erat, ordine inuenit. *Item S. Dunſtano: iubetq; corpus ſuum eleuari.*

Canutus Rex in ſacra Pentecoſte apud Vvilthoniam crebris cachinnis eorum opinionem irridebat, qui virginem diuinis honoribus afficiendam prædicabant: negabatque ſe vnquàm crediturum Editham, Edgari Regis filiam, ſanctam eſſe: cuius pater libidini ac tyrannidi ſemper addictus fuiſſet. Contradixit autem illi Ednotus Archipræſul; eumque redarguens, ſtatim virginis tumulum aperuit. Et ecce corpus cingulo tenùs ſe erigens, in contumelioſum Regem impetum facere viſum eſt. Tum ille præ metu conſternatus animo, humi ceù exanimis corruit; tandemque reſpirans, ſuæ temeritatis veniam popoſcit: ſanctamque virginem, miraculorum ſignis poſtmodum admodum illuſtrem, multo deinceps in honore habuit. *Infidelitas Canuti Regis caſtigatur.* *Nota miraculum.* *S. Editha clara miraculis poſt obitum.*

MARTYRIVM SANCTAE VIRGINIS Euphemiæ: Ex eo quod eſt per Metaphraſten. Paſſa eſt ſub Diocletiano Imperatore: vt patet infrà. *C. Baron. in Not. martyr. Rom.*

PHilophron vir honoribus & diuitiis in vrbe Chalcedonia inclytus, ducta in matrimonium Theodoroſia inſigni pudicitia ac pietate matrona, cùm aliis à Deo bonis, tum filia incredi- *16. Septẽb. Patria & parentes.*

bili pulchritudine & prudentia, virgine ditari meruit. Quam ſalutaribus lymphis expiatã, Euphemiam appellârunt; dederuntque operam, vt à teneris, diſciplinis optimis & literis imbuta, ſanctioris vitæ inſtituta tenacius ſectaretur. Illa verò nequaquam à parentum pietate degenerans, Chriſtianæ religionis dogmata callebat egregiè; totamque penè regionem pietatis & prudentiæ ſuæ famâ complebat; adeò vt perſecutionis tempore, & diebus quibus Gentilium ſcelerata ſuperſtitio dæmonum feſta celebrabat, Chriſtiani Euphemiæ antè omnia inſtructionem expeterẽt: & precibus ac vigiliis cum ea pariter incumbere gauderent. Diocletianus ea tempeſtate Romani Imperij ſceptra adminiſtrabat: Priſcus autem Aſiæ Proconſul ſæuam ſanè & formidabilem aduerſus Chriſtianos perſecutionem commouebat. Erat ei aſſeſſor, Appellianus nomine, egregius impietatis ſocius; qui ſanctam virginem cùm aliis ad quadraginta nouem vtriuſque ſexus Chriſtianis, diuinis ſtudiis intentam, comprehendit, ac Priſco Proconſuli, gratum inprimis munus, obtulit.

Egregia S. Euphemiæ pietas.

Sæua in Chriſtianos perſecutio excitatur.

Euphemia cum aliis comprehenditur.

Et quidem Tyrannus inanem prudentiæ & virtutis captans apud Diocletianum opinionem, inſignem ſibi de martyrum conſtantia victoriam ſpondebat; nihil non tentans, vt deo Marti, honorato apud eos cumprimis ſimulacro, thura offerrent. At martyres, Tyranni blanditias minaſque deſpicientes, vltrò eum ad inferenda ſupplicia prouocabant; graui ſe damno affectos aſſerentes, ſi non exquiſitiſſima quæque tormenta proferret.

Conſtantia Martyrũ.

Dirè cruciantur.

Ea martyrum conſtantia & animorum magnitudo Tyrannum tanto furore ſuccendit, vt diebus admodum nouendecim continuis, eorum virtutem vario tormentorum genere expugnandam ſuſciperet, impoſitiſque plagis & tetris liuoribus membra

bra ſingulorum fædè diſcerperet. Cùm autem iam 20. adeſſet dies, omnes vnà cum Euphemia, quæ prioribus iſtis certaminibus non interfuerat, Iudici oblati, iuſſi ſunt diis immolare, vel extremam ſuppliciorum omnium atrocitatem ſubire. Illi verò animis interriti reſponſum ſua virtute dignum dedêre, dicentes: Quouſque, ô Iudex falſa opinione duceris, exiſtimans Chriſtianorum vires, Chriſti Ieſu ſanguine fundatas, tuis vel blāditiis vel minis frangendas? Quamobrem ſatius eſt, vt amiſſa mentis tuæ ſtultitia, vel verum Deum agnoſcas, vel nos per quæuis ſuppliciorum genera Deo reddas.

Inſultant Iudici.

Hoc reſponſo martyrum maiori ira Iudex percitus, iuſſit ſanctos loris & flagellis fœdè conciſos in carcerem abripi: ſolaque Euphemia relicta, fraudulentam orationem proſequens, certam ſibi de virgine ſpondebat victoriam. Sed illa Chriſti gratia mirificè confirmata callidas Priſci inſidias inſigni vitauit prudentia; ipſumque Tyrannum ita confudit, refutauitque, vt pudore in iram conuerſo, inauditis ſuppliciis virginem excarnificandam clamaret. Nec mora. Quibuſdam rotarum machinis dicto citius conſtructis, in eas præcipitem illam dari iuſſit. At virgo nihil illis mota terroribus, Crucis ſigno munita aduerſus rotas conſtanter proceſſit; quibus à miniſtris fortiſſimè verſis, grauem quidem ſenſum doloris percepit; ſed mens in Chriſti vulneribus profundè defixa dolores ſpreuit: cœleſteque ea implorante auxilium, momento temporis diuina virtus machinas diſſipauit. Igitur glorioſa certatrix à rotis ſoluta, mox non modò illæſa, ſed nouo inſuper decore ornata apparuit.

Mittuntur in carcerem, cæcis vultibus loris.

Horrendū ſupplicium rotarum in Virginem.

Hæc Priſcum ſceleratum ſanè hominem non modò ad ſaniorē non traxêre mentem, ſed acriori potius iracundiâ inflammarūt: prorſus vt ſe martyrem viuam exuſturum iuraret. Illa autē nequaquam

Soluitur diuinitùs à rota.

Ignis terreſtris trãſitorius, infernalis verò perpetuus.

quam puſilli & abiecti animi, Ad tempus quidem, inquit, eſt ô Tyranne ignis, quem mihi nũc minaris; ideoq́ue nequaquam eum extimeſco, ſed potius illum ſanè terribilem tota mente formido, qui omnibus impiis à Chriſto eſt conſtitutus in æternum. Intereà fornax pice ſulphure, ſtuppa, & ſarmentis horribiliter accenſa martyrem expectabat; cùm ecce Victor & Soſthenes, qui ſuppliciis inferendis præerant, ilicò pedem retrahunt, aiuntq́; Priſco, ſeſe à virginei corporis contactu prohiberi, formidabili quorundam aſpectu, qui pro virginis defenſione parati ſtabant. His auditis, Priſcus illos quidem vt ad Chriſtum iam conuerſos in carcerem abripi; Cæſarem verò & Varium in eorum miniſterium ſubſtitutos iubet virginem in voraces flammas præcipitem dare. Glorioſa autem virgo in mediis flammis illæſa conſiſtens, miniſtris verò interim eodem ſupplicio mirabiliter abſumptis, tandem roſeo decore nitens egreſſa, ab impio Iudice in cuſtodiam tradita eſt. Die verò ſequenti Victor & Soſthenes ex ergaſtulo producti, cũ diis ſacrificare abnuerent, feris beſtiis obiecti ſunt; à quibus quidem ſuffocati, ſed integri ad magnum ſanè miraculum relicti, à Chriſtiana plebe cum hymnis & pſalmis ſepulturæ mandati ſunt.

Victor & Soſthenes lictores conuertũtur & carceri mãcipantur.

Præcipitatur in ignẽ S. Euphemia: ſed ab eo non læditur.

Martyrium Victoris & Soſthenis.

Poſtera autem luce rurſum virgo ſancta ad noua ſupplicia producta, pari conſtantia ea quoque ſuperauit; prorſus vt defeſſis lictorum manibus, non virgo ſuppliciis, ſed ſupplicia virgini deeſſet. Itaque cum ſtolidus Iudex omnes ſuos conatus irritos cerneret, iubet in medio ſtadio ingentem effodi ciſternam, inque eam, carniuoris, quæ mare alit, animantibus plenam, coniici virginem; exiſtimans illam protinùs à beſtiis deuorandam. At verò beata martyr, viſo tyranni conſilio, mox vt preces Deo obtulit, ſeſeque toto corpore conſignauit, in aquam forti & generoſo animo inſiluit, & impi-

Virgo ſancta omnibus ſupplicijs ſuperior.

En inauditum ſupplicium.

Digitized by Google

& impium Tyrannum præclarè confudit. Nam beſtiæ incredibili manſuetudine martyrem excipientes, eam dorſis ſuis ſuſtinebant, ne quid ab aquis detrimenti acciperet.

Beſtia eam à periculo defendunt.

His viſis, Priſcus magis magiſque incandeſcens, habito conſilio cum ſuo aſſeſſore Appelliano, qui virtutem diuinam magicis artibus nō verebatur adſcribere, profundam iuſſit parari foſſam, eamque acutis ferreiſque obeliſcis oppletam ſuperficie tenùs terra contegi, vt procedens martyr imprudens in foueam incideret, & ſic demum miſerabiliter interiret. Exiſtimabat enim ſtolidus eam illa ſolùm magica (vt putabat) arte vincere poſſe, quorum iam prius accepiſſet cognitionem; ideoque hæc ei alto ſilentio pericula creabat. Sed quid agis ſcelerata fraus? nunquid & Omnipotentis oculos per omnia intentos fallere te poſſe confidis? Nihil agis. Ecce enim cùm virgo ignara prorſus inſidiarum per locum tranſitura eſſet, mira facilitate angelico comitata miniſterio pertranſiit; impij verò & ſcelerati ſatellites, pari audacia tranſitum tentantes, in profundum dilapſi repentè interierunt. Priſcus verò, ea re animaduerſa, planè obſtupuit; ratuſque virginem blanditiis potiùs & promiſſis quàm tormētis ſuperandam, lenitate animi miro artificio ſimulata, ita eam affatus eſt; Fuimus nos quidē in te hactenus, ô Euphemia, quàm decuit, petulatiores: ſed & tu Chriſtianorum præſtigiis decepta, nimis temerè tot tantiſque mortis te periculis expoſuiſti. Nunc igitur, quia deorum ergà te beneficentia tot indiciis patet, (qui niſi te tutati eſſent, iamdudū cū ſempiterna nominis ignominia fœdè periiſſes) petimus à te eorū, quæ parū piè geſſimus, veniā, atq; obſecramus, vt magno deo Marti ſacrificās cōſtitutis tibi à diis honorib. cū omni diuitiarum gloria ſecurè deinceps frui velis. Ad hæc Euphemia Tyrannum generosè & viriliter intuēs, O

Alijs ſupplicijs fruſtra tentatur S. Virgo.

Vide mirabile Dei iudicium.

Iudex ſanctam Virginem fraude nititur euertere.

Vafer,

Egregiè ab ea contemnitur. Vafer, inquit, & omni dolo & amaritudine plene, quouſq; ſcelerata inire conſilia, & aduerſus Chriſti ſeruos laqueos tendere perges? Egone diis ſacrificem, in ſummi illius Dei contumeliā, qui me toties tam præclara decorauit victoria, veſtramque arrogantiam dedecore affecit?

Priſcus ægrè admodum hanc orationem excipiens exclamauit; Magam iſtam flagris concidite. *Cæditur virgis ſancta martyr atrociſſimè.* Nec mora; carnifices virgis loriſque armati, horrendis martyrem flagris affecêre; ſed illa Tyranni rabiem irridens, nullum doloris indicium edebat. Tum verò frendens gemenſque Priſcus, *Iubetur ſerris ferreis ſecari, ſed non læditur.* ſerras, ferreaſque ſartagines expediri, martyrem ſecari, ſectā ſartaginibus eliquari iuſſit. Sed quid, ô Tyranne, aduerſus Deum bella moliris? Serrarum acies confeſtim obtuſa, teneram virginem non tam lædere quam leniter fricare videbatur. Ignis verò ſponte extinctus, palam Tyranni furorem arguebat. Quid igitur Priſcus? O denſas errorum tenebras, quæ nè illis quidem tam præclaris miraculis illuſtrabantur. Itaque impia Tyranni mens vindictæ cupida, vt omni ſe conſilio, quo martyrem ſuperaret, deſtitutam vidit, aliquam adhuc in feris ſpem repoſitam habens, præcepit *Obijcitur beſtijs.* eam leonibus vrſiſque obiici, & vltimum cum iis certamen experiri. Illa autem vitæ huius pertæſa, totoque deſiderio ad patriam aſpirans, oculis manibuſque inſita pietate ad cœlum ſublatis, ita orauit; *Oratio eius, pro diſſolutione corporis.* Domine Deus, qui in me inuictam tuam oſtendiſti potentiam, quique dæmonum imbecillitate confuſa, me omnibus tormentis & plagis fortiorem reddidiſti; fac nunc, quæſo, animam meam in pace requieſcere: qui es benedictus in ſæcula.

Hæc ea precante, quatuor leones & vrſæ tres in ſtadium immiſſi ſunt; qui feritatis obliti diuiſim & reuerenter ad eam accedentes, plantas eius pedum humanè deoſculabantur; donec martyr

ſanctiſſima

ſanctiſſima ſolui ita à vinculis carnis precibus inſtans, ab vna vrſarum leui morſu petita expirauit. Hæc dum fierent, ingens terræmotus non modò ciuitatem, ſed omnium corda magno pauore cōcuſſit; ita vt omnibus hinc indè fuga dilapſis parentes ea opportunitate martyricum illud & precioſum corpus è ſtadio abriperent; ſuiſque ipſorum manibus honorificè admodum ſepulturę mandarent.

Reddit Chriſto puriſſimā animā.

Sepelitur à proprijs parentibus.

MARTYRIVM S. LAMBERTI, EPIſcopi Traiectenſis: Ex ea quæ eſt per Reuerendiſſ. Stephanum, Epiſcopum Leodienſem. Coronatus eſt anno Domini ſexcenteſimo nonageſimo octauo, Epiſcopatus ſui 40.

C. Barō. Tō. 8. Annal.

B. Lambertus, inſigni proſapia in oppido Traiectenſi oriundus, patrē habuit Aprum nomine, matrem Heriſplindem: ambos multa nobilitate conſpicuos. Porrò puerulus multis magniſque naturæ & gratiæ dotibus ornatus, ab ipſis primæ ætatis initiis literis adhibitus, & paulò pòſt beato Landoaldo, viro, & ſapientia & doctrina & ſanctitate cumprimis claro, in diſciplinā traditus, mirificos in omni ſcientia fecit proceſſus. Tandem diuinis pariter & humanis ac monaſticis etiam diſciplinis præclarè inſtructus, ad patrem rediit; à quo peramanter exceptus, incredibile cùm parentibus tum cognatis omnibus multiplici ſua eruditione & rara prudentia gaudium attulit.

17. Septēb.

Patria & parentes eius.

Huius Landoaldi vitā habet lector 19. Martij.

En vt olim magnatū filij monaſticis diſciplinis imbuebantur.

Per id tempus apud Traiectenſes pontificiam obtinebat dignitatem ſanctus Theodardus; cuius vita doctrina & virtutibus admiranda cum omnium ore prædicaretur, Lambertus eius in diſciplinā conceſſit; vt inſtar lapidis precioſi, multis modis expolitus, cœleſtib. ornamentis capiēdis idoneus redderetur. Et quidem egregia nobilitate

S. Theodardo ſe in diſciplinā tradit cuius vita habètur ſupra 10. Septembris.

eximius

eximius iuuenis, & corporis forma elegantiſſimus, tot tantiſque apud B. Antiſtitem mox clarere cœpit virtutibus, vt is optimam, futurum eum quandoque gratiſſimum ſibi ſucceſſorem, ſpem conciperet; quinimò, niſi Canonum authoritas obſtitiſſet, eum iam ex nomine deſignare optabat. Poſtquam verò ab impiis trucidatus beatitudinis palmam obtinuit Theodardus, Traiectenſis Eccleſiæ fideles mox vno ore Lambertum ea ſede digniſſimum conclamârunt. Contra vir pius ſumma contentione ſe ea functione prorſus indignum clamitans, tumultuantis populi voces compeſcere & tantum pondus honoris reiicere nitebatur; ſed quē vna vox omnium ſanctimoniæ laudibus cumulatum, & parſimoniæ ornamentis illuſtrem: conſtanter aſſerebat; alium ſibi antiſtitem præficiendum negabat. Itaq; volens nolenſque pontificali infula decoratus Lambertus, Traiectenſis Eccleſiæ gubernacula ſuſcepit; ſeſeque non modò normam & exemplum viuendi cunctis exhibuit, ſed & omnibus ſuauem ac mirè iucundum; quò factum, vt ſubditorum animos ad quæuis pietatis opera ſubeunda promptos paratoſque ſemper haberet.

Succedit Theodardo in dignitate pontificia inuitus & coactus.

Cùm autem fama ſanctitatis eius longè lateque ſeſe diffunderet, tum ad notitiam quoque Childerici Francorum Regis peruenit: qui eum præcipuo amore & honore proſequutus, ilicò inter primos amicos habuit. Sed ea animorum concordia & ſumma, quæ indè oriebatur, regni tranquillitas, fuit paulò pòſt ſatanæ inuidia diſrupta, & in regni totius atque Eccleſiæ perniciem miſerè conuerſa. Nam Childerico rege, inuidia ſatellitum diaboli trucidato, eiuſque Germano Thodorico, prius repudiato, in locum ipſius ſubrogato, mox inuidiæ pondus & hoſtile odium operâ Ebroini Apoſtatæ, in Maiorem Domus reſtituti, cū in alios inſignes antiſtites quos antè

Childericus Francorum Rex mirè eum colit.

Eo interfecto è ſede ſua pellitur vir ſanctus.

Digitized by Google

ântè paſſus erat aduerſarios, tum in Chriſti ſeruum Lambertum concitatum eſt; prorſus vt inimicorum rabie indies magis magiſque graſſante honore & dignitate priuatus, patriam cum exilio mutare deberet. Et quidèm cum multa in abeuntem conuicia iactrentur; & ingens iniuriarum cumulus eum comitaretur, ipſe incredibili animi patientia ad Stabulenſe monaſterium ſeſe contulit; vbi cum Senatoribus cœli intrà terreſtris paradiſi curiam monaſticam diſciplinam ſtrenuè exercuit. Non erit abs re inſigne patientiæ eius exemplum commemorare, quod eodem in monaſterio conſtitutus exhibuit:

Confert ſe ad ſtabulēſe monaſteriū.

Quadam nocte viſum ei fuit clàm à lecto ſurgere, vt attentiori animo diuturnis precibus vacare poſſet. Cùm autem alterum è calceis acciperet, alter è manibus lapſus pauimentum feriens fratrum quietem interturbauit: Expergefactus igitur cœnobij pater, & huius arcani ignarus, Quiſquis, inquit, ille eſt, cuius culpanda temeritate iſthuc modò accidit; pro noſtra conſuetudine mox ſe ad Crucem conferat, & quod negligentia admiſit, obedientia expiet. Mox beatus Lambertus, patientiæ virtute ornatiſſimus; Abbatis præcepto alacriter parens, ad Crucem tranquillo & prompto animo properauit; ſoloque, quo indutus erat, cilicio immanem vim frigoris patienter ſuſtinuit: nec prius obedientiæ ſtationē athleta deſeruit, quàm vigiliarum officio à fratribus expleto, ab Abbate lachrymis & luctu propter facinus imprudenter admiſſum oppleto reuocaretur. Cùm enim, officio matutinarum, vt vocant, abſoluto fratres ad ignem de more properarent, vt acerrimi frigoris iniuriam à ſe propulſarent, & cunctis præſentibus ſolus Lambertus non compareret, Abbas à fratribus admonitus, illum eſſe qui ſub Crucem ſe recipere iuſſus ſit, grauiter ingemiſcens, ſuamque temeritatem vehementer

Vide humilitatem tāti Viri & inſignem patientiam.

caſum. Nec diu poſt idem Eduardus, fratrem ſuum Ethelredum inuiſurus, ab impiis in via trucidatus eſt. Cumque proceres, regno legitimo hærede deſtituto, virginem ſanctam è monaſterio extrahere, & in paterno ſolio (recepta plerisque nationibus conſuetudine, vbi fœminæ dominantur) collocare vellent, & tandem etiam vim intentarent, illa adeò non aſſenſit, vt quiduis potiùs perferre, quàm à ſuauiſſimo Chriſti amplexu auulſa, mundanæ gloriæ ſeruire vellet.

Reſpuit regnum.

Erat virgini in more poſitum, vt vbicunque ageret & quocunque pedem ferret, crebrò ſe Crucis ſigno muniret. Cùm autem eccleſiam inſigni opere beato Dionyſio ſacram condidiſſet, & ſanctum Dunſtanum ad eius dedicationem inuitaſſet, & is ſacram virginem crebrius dextero pollice frontem ſignare cerneret, appræhenſa manu eius dextera, ait; Nunquàm putreſcat hic digitus. Indè ad Miſſarum ſolennia concedens, totus cœpit in lachrymas reſolui; rogantique Diacono cur largo adeò lachrymarum imbre faciem rigaret, ſuſpirans & ab imo pectore vocem trahens; Hæc, inquit, Deo dilecta anima, hæc ſyderea gemma ad patriam ſanctorum ab illuuie terrena rapietur. Tertio & quadrageſimo abhinc die occidet nobis hæc ſtella luculenta. Neq; fefellit prædictio. Nam eodem illo die virgo ſancta anno ætatis ſuæ vigeſimo tertio, Chriſti verò nongenteſimo octogeſimo plus minus quarto, migrauit ad Chriſtum; ſepeliuitque eam Dunſtanus in Dionyſij baſilica, quam illa exſtruxerat, & in atrio monaſterij præclaro xenodochio ad ſuſtentationem tredecim pauperum egregiè decorauerat.

Crebrò ſe munit ſignaculo S. Crucis.

S. Dunſtanus prædicit S. Edithæ obitum: cuius Dunſtani vitã reperiet lector 19. Maij.

Anno à Chriſti Incarnatione plus minus 984. ætatis verò ſuæ 23. moritur B. Editha.

Porrò cũ 30 ab obitu ſuo die virgo ſancta Matri ſuæ Vulftrudi apparuiſſet, ſeque gloriæ ſempiternæ participem iam factam ei declaraſſet, tertiodecimo poſt anno ſimiliter Dunſtano Archiepiſcopo apparuit, monuitque vt corpuſculum è terra

Apparet matri ſuæ Virgo Sancta.

terra eleuaret. Et nè, inquit, phantaſmate te deludi exiſtimes, hoc tibi veritatis eſto ſignum; quòd præter officia membrorum, quibus in puellari leuitate abuſa ſum, puta oculorum, manuum, pedum, reliquum corpus meum vti illibatum, ita & incorruptum inuenies. Pollicem quoque dexterum, ob venerandam Crucis figuram, illæſum videbis; vt appareat clementia Domini in parte ſeruata: & paterna caſtigatio, in parte abſumpta. Hanc præter viſionem Dunſtanus alia inſuper ſedulò admonitus, tandem in Vvilthoniæ eccleſiā concitus abiit, & tertio Nonas Nouemb. corpus è tumulo leuauit: cunctaque, vt prædictum erat, ordine inuenit. *Item S. Dunſtano: iubetq; corpus ſuum eleuari.*

Canutus Rex in ſacra Pentecoſte apud Vvilthoniam crebris cachinnis eorum opinionem irridebat, qui virginem diuinis honoribus afficiendam prædicabant: negabatque ſe vnquam crediturum Editham, Edgari Regis filiam, ſanctam eſſe: cuius pater libidini ac tyrannidi ſemper addictus fuiſſet. Contradixit autem illi Ednotus Archipræſul; eumque redarguens, ſtatim virginis tumulum aperuit. Et ecce corpus cingulo tenùs ſe erigens, in contumelioſum Regem impetum facere viſum eſt. Tum ille præ metu conſternatus animo, humi ceù exanimis corruit; tandemque reſpirans, ſuæ temeritatis veniam popoſcit: ſanctamque virginem, miraculorum ſignis poſtmodum admodum illuſtrem, multo deinceps in honore habuit. *Infidelitas Canuti Regis caſtigatur.* *Nota miraculum.* *S. Editha clara miraculis poſt obitum.*

MARTYRIVM SANCTAE VIRGINIS Euphemiæ: Ex eo quod eſt per Metaphraſten. Paſſa eſt ſub Diocletiano Imperatore: vt patet infrà. *C. Baron. in Not. martyr. Rom.*

PHilophron vir honoribus & diuitiis in vrbe Chalcedonia inclytus, ducta in matrimonium Theodoroſia inſigni pudicitia ac pietate matrona, cùm aliis à Deo bonis, tum filia incredi- *16. Septēb. Patria & parentes.*

bili pulchritudine & prudentia virgine ditari meruit. Quam ſalutaribus lymphis expiatã, Euphemiam appellârunt; dederuntque operam, vt à teneris, diſciplinis optimis & literis imbuta, ſanctioris vitæ inſtituta tenacius ſectaretur. Illa verò nequaquam à parentum pietate degenerans, Chriſtianæ religionis dogmata callebat egregiè; totamque penè regionem pietatis & prudentiæ ſuæ famâ complebat; adeò vt perſecutionis tempore, & diebus quibus Gentilium ſcelerata ſuperſtitio dæmonum feſta celebrabat, Chriſtiani Euphemiæ antè omnia inſtructionem expeterẽt: & precibus ac vigiliis cum ea pariter incumbere gauderent. Diocletianus ea tempeſtate Romani Imperij ſceptra adminiſtrabat: Priſcus autem Aſiæ Proconſul ſæuam ſanè & formidabilem aduerſus Chriſtianos perſecutionem commouebat. Erat ei aſſeſſor, Appellianus nomine, egregius impietatis ſocius; qui ſanctam virginem cùm aliis ad quadraginta nouem vtriuſque ſexus Chriſtianis, diuinis ſtudiis intentam, comprehendit, ac Priſco Proconſuli, gratum inprimis munus, obtulit.

Egregia S. Euphemiæ pietas.

Sæua in Chriſtianos perſecutio excitatur.

Euphemia cum alijs comprehenditur.

Et quidem Tyrannus inanem prudentiæ & virtutis captans apud Diocletianum opinionem, inſignem ſibi de martyrum conſtantia victoriam ſpondebat; nihil nón tentans, vt deo Marti, honorato apud eos cumprimis ſimulacro, thura offerrent. At martyres, Tyranni blanditias minaſque deſpicientes, vltrò eum ad inferenda ſupplicia prouocabant; graui ſe damno affectos aſſerentes, ſi non exquiſitiſſima quæque tormenta proferret.

Conſtantia Martyrũ.

Dirè cruciantur.

Ea martyrum conſtantia & animorum magnitudo Tyrannum tanto furore ſuccendit, vt diebus admodum nouendecim continuis, eorum virtutem vario tormentorum genere expugnandam ſuſciperet, impoſitiſque plagis & tetris liuoribus membra

Digitized by Google

bra ſingulorum fædè diſcerperet. Cùm autem iam 20. adeſſet dies, omnes vnà cum Euphemia, quæ prioribus iſtis certaminibus non interfuerat, Iudici oblati, iuſſi ſunt diis immolare, vel extremam ſuppliciorum omnium atrocitatem ſubire. Illi verò animis interriti reſponſum ſua virtute dignum dedêre, dicentes: Quouſque, ô Iudex falſa opinione duceris, exiſtimans Chriſtianorum vires, Chriſti Ieſu ſanguine fundatas, tuis vel blãditiis vel minis frangendas? Quamobrem ſatius eſt, vt amiſſa mentis tuæ ſtultitia, vel verum Deum agnoſcas, vel nos per quæuis ſuppliciorum genera Deo reddas.

Inſultant Iudici.

Hoc reſponſo martyrum maiori ira Iudex percitus, iuſſit ſanctos loris & flagellis fœdè conciſos in carcerem abripi: ſolaque Euphemia relicta, fraudulentam orationem proſequens, certam ſibi de virgine ſpondebat victoriam. Sed illa Chriſti gratia mirificè confirmata callidas Priſci inſidias inſigni vitauit prudentia; ipſumque Tyrannum ita confudit, refutauitque, vt pudore in iram conuerſo, inauditis ſuppliciis virginem excarnificandam clamaret. Nec mora. Quibuſdam rotarum machinis dicto citius conſtructis, in eas præcipitem illam dari iuſſit. At virgo nihil illis mota terroribus, Crucis ſigno munita aduerſus rotas conſtanter proceſſit; quibus à miniſtris fortiſſimè verſis, grauem quidem ſenſum doloris percepit; ſed mens in Chriſti vulneribus profundè defixa dolores ſpreuit: cœleſteque ea implorante auxilium, momento temporis diuina virtus machinas diſſipauit. Igitur glorioſa certatrix à rotis ſoluta, mox non modò illæſa, ſed nouo inſuper decore ornata apparuit.

Mittuntur in carcerem, cæcis vultibus loris.

Horrendũ ſupplicium rotarum in Virginem.

Hæc Priſcum ſceleratum ſanè hominem non modò ad ſaniorẽ non traxêre mentem, ſed acriori potius iracundiâ inflammarũt: prorſus vt ſe martyrem viuam exuſturum iuraret. Illa autẽ nequaquam

Soluitur diuinitùs à rota.

Ignis terreſtris trāſitorius, infernalis verò perpetuus.

quam puſilli & abiecti animi, Ad tempus quidem, inquit, eſt ô Tyranne ignis, quem mihi nūc minaris; ideoque nequaquam eum extimeſco, ſed potius illum ſanè terribilem tota mente formido, qui omnibus impiis à Chriſto eſt conſtitutus in æternum. Intereà fornax pice ſulphure, ſtuppa, & ſarmentis horribiliter accenſa martyrem expectabat; cùm ecce Victor & Soſthenes, qui ſuppliciis inferendis præerant, ilicò pedem retrahunt, aiuntq́; Priſco, ſeſe à virginei corporis contactu prohiberi, formidabili quorundam aſpectu, qui pro virginis defenſione parati ſtabant. His auditis, Priſcus illos quidem vt ad Chriſtum iam conuerſos in carcerem abripi; Cæſarem verò & Varium in eorum miniſterium ſubſtitutos iubet virginem in voraces flammas præcipitem dare. Glorioſa autem virgo in mediis flammis illæſa conſiſtens, miniſtris verò interim eodem ſupplicio mirabiliter abſumptis, tandem roſeo decore nitens egreſſa, ab impio Iudice in cuſtodiam tradita eſt. Die verò ſequenti Victor & Soſthenes ex ergaſtulo producti, cū diis ſacrificare abnuerent, feris beſtiis obiecti ſunt; à quibus quidem ſuffocati, ſed integri ad magnum ſanè miraculum relicti, à Chriſtiana plebe cum hymnis & pſalmis ſepulturæ mandati ſunt.

Victor & Soſthenes lictores conuertūtur & carceri mācipantur.

Præcipitatur in ignē S. Euphemia: ſed ab eo non læditur.

Martyrium Victoris & Soſthenis.

Poſtera autem luce rurſum virgo ſancta ad noua ſupplicia producta, pari conſtantia ea quoque ſuperauit; prorſus vt defeſſis lictorum manibus, non virgo ſuppliciis, ſed ſupplicia virgini deeſſēt. Itaque cum ſtolidus Iudex omnes ſuos conatus irritos cerneret, iubet in medio ſtadio ingentem effodi ciſternam, inque eam, carniuoris, quæ mare alit, animantibus plenam, coniici virginem; exiſtimans illam protinùs à beſtiis deuorandam. At verò beata martyr, viſo tyranni conſilio, mox vt preces Deo obtulit, ſeſeque toto corpore conſignauit, in aquam forti & generoſo animo inſiluit, & impi-

Virgo ſancta omnibus ſuppliciis ſuperior.

En inauditum ſupplicium.

& impiam Tyrannum præclarè confudit. Nam beſtiæ incredibili manſuetudine martyrem excipientes, eam dorſis ſuis ſuſtinebant, ne quid ab aquis detrimenti acciperet. *Beſtiæ eam à periculo defendunt.*

His viſis, Priſcus magis magiſque incandeſcens, habito conſilio cùm ſuo aſſeſſore Appelliano, qui virtutem diuinam magicis artibus nō verebatur adſcribere, profundam iuſſit parari foſſam, eamque acutis ferreiſque obeliſcis oppletam ſuperficie tenùs terra contegi, vt procedens martyr imprudens in foueam incideret, & ſic demum miſerabiliter interiret. Exiſtimabat enim ſtolidus eam illa ſolùm magica (vt putabat) arte vincere poſſe, quorum iam prius accepiſſet cognitionem; ideoque hæc ei alto ſilentio pericula creabat. Sed quid agis ſcelerata fraus? nunquid & Omnipotentis oculos per omnia intentos fallere te poſſe confidis? Nihil agis. Ecce enim cùm virgo ignara prorſus inſidiarum per locum tranſitura eſſet, mira facilitate angelico comitata miniſterio pertranſiit; impij verò & ſcelerati ſatellites, pari audacia tranſitum tentantes, in profundum dilapſi repentè interierunt. Priſcus verò, ea re animaduerſa, planè obſtupuit; ratuſque virginem blanditiis potiùs & promiſſis quàm tormētis ſuperandam, lenitate animi miro artificio ſimulata, ita eam affatus eſt; Fuimus nos quidē in te hactenus, ô Euphemia, quàm decuit, petulatiores: ſed & tu Chriſtianorum præſtigiis decepta, nimis temerè tot tantiſque mortis te periculis expoſuiſti. Nunc igitur, quia deorum ergà te beneficentia tot indiciis patet, (qui niſi te tutati eſſent, iamdudū cū ſempiterna nominis ignominia fœdè periiſſes) petimus à te corū, quæ parū piè geſſimus, veniā, atq; obſecramus, vt magno deo Marti ſacrificās cōſtitutis tibi à diis honorib. cū omni diuitiarum gloria ſecurè deinceps frui velis. Ad hæc Euphemia Tyrannum generosè & viriliter intuēs, O

Aliјs ſupplicijs fruſtra tentatur S. Virgo.

Vide mirabile Dei iudicium.

Iudex ſanctam Virginem fraude nititur euertere.

Vafer,

Egregiè ab ea contemnitur.

Vafer, inquit, & omni dolo & amaritudine plene, quouſq; ſcelerata inire conſilia, & aduerſus Chriſti ſeruos laqueos tendere perges? Egone diis ſacrificem, in ſummi illius Dei contumeliā, qui me toties tam præclara decorauit victoria, veſtramque arrogantiam dedecore affecit?

Cæditur virgis ſancta martyr atrociſſimè.

Iubetur ſerris ferreis ſecari, ſed non læditur.

Priſcus ægrè admodum hanc orationem excipiens exclamauit; Magam iſtam flagris concidite. Nec mora; carnifices virgis loriſque armati, horrendis martyrem flagris affecêre; ſed illa Tyranni rabiem irridens, nullum doloris indicium edebat. Tum verò frendens gemenſque Priſcus, ſerras, ferreaſque ſartagines expediri, martyrem ſecari, ſectā ſartaginibus eliquari iuſſit Sed quid, ô Tyranne, aduerſus Deum bella moliris? Serrarum acies confeſtim obtuſa, teneram virginem non tam lædere quam leniter fricare videbatur. Ignis verò ſpontè extinctus, palam Tyranni furorem arguebat. Quid igitur Priſcus? O denſas errorum tenebras, quæ nè illis quidem tam præclaris miraculis illuſtrabantur. Itaque impia Tyranni mens vindictæ cupida, vt omni ſe conſilio, quo martyrem ſuperaret, deſtitutam vidit, aliquam adhuc in feris ſpem repoſitam habens, præcepit eam leonibus vrſiſque obiici, & vltimum cum iis certamen experiri. Illa autem vitæ huius pertæſa, totoque deſiderio ad patriam aſpirans, oculis manibuſque inſita pietate ad cœlum ſublatis, ita orauit; Domine Deus, qui in me inuictam tuam oſtendiſti potentiam, quique dæmonum imbecillitate confuſa, me omnibus tormentis & plagis fortiorem reddidiſti; fac nunc, quæſo, animam meam in pace requieſcere: qui es benedictus in ſæcula.

Obijcitur beſtijs.

Oratio eius, pro diſſolutione corporis.

Hæc ea precante; quatuor leones & vrſæ tres in ſtadium immiſſi ſunt; qui feritatis obliti diuiſim & reuerenter ad eam accedentes, plantas eius pedum humanè deoſculabantur; donec martyr

ſanctiſſima

ſanctiſſima ſolui ... à vinculis carnis precibus inſtans, ab vna vrſarum leui morſu petita expirauit. Hæc dum fierent, ingens terræmotus non modò ciuitatem, ſed omnium corda magno pauore cõcuſſit; ita vt omnibus hinc indè fuga dilapſis parentes ea opportunitate martyricum illud & precioſum corpus è ſtadio abriperent; ſuiſque ipſorum manibus honorificè admodum ſepulturę mandarent.

Reddit Chriſto puriſſimã animã.

Sepelitur à proprijs parentibus.

MARTYRIVM S. LAMBERTI, EPIſcopi Traiectenſis: Ex ea quæ eſt per Reuerendiſſ. Stephanum, Epiſcopum Leodienſem. Coronatus eſt anno Domini ſexcenteſimo nonageſimo octauo, Epiſcopatus ſui 40.

C. Barõ. Tõ. 8. Annal.

B. Lambertus, inſigni proſapia in oppido Traiectenſi oriundus, patrẽ habuit Aprum nomine, matrem Heriſplindem: ambos multa nobilitate conſpicuos. Porrò puerulus multis magniſque naturæ & gratiæ dotibus ornatus, ab ipſis primæ ætatis initiis literis adhibitus, & paulò pòſt beato Landoaldo, viro, & ſapientia & doctrina & ſanctitate cumprimis claro, in diſciplinã traditus, mirificos in omni ſcientia fecit proceſſus. Tandem diuinis pariter & humanis ac monaſticis etiam diſciplinis præclarè inſtructus, ad patrem rediit; à quo peramanter exceptus, incredibile cùm parentibus tum cognatis omnibus multiplici ſua eruditione & rara prudentia gaudium attulit.

17. Septẽb.

Patria & parentes eius.

Huius Landoaldi vitã habet lector 19. Martij.

En vt olim magnatũ filij monaſticis diſciplinis imbuebantur.

Per id tempus apud Traiectenſes pontificiam obtinebat dignitatem ſanctus Theodardus; cuius vita doctrina & virtutibus admiranda cum omnium ore prædicaretur, Lambertus eius in diſciplinã conceſſit; vt inſtar lapidis precioſi, multis modis expolitus, cœleſtib. ornamentis capiẽdis idoneus redderetur. Et quidem egregia nobilitate

S. Theodardo ſe in diſciplinã tradit: cuius vita habetur ſupra 10. Septembris.

eximius

eximius iuuenis, & corporis forma elegantiſſimus, tot tantiſque apud B. Antiſtitem mox clarere cœpit virtutibus, vt is optimam, futurum eum quandoque gratiſſimum ſibi ſucceſſorem, ſpem conciperet; quinimo, niſi Canonum authoritas obſtitiſſet, eum iam ex nomine deſignare optabat. Poſtquam verò ab impiis trucidatus beatitudinis palmam obtinuit Theodardus, Traiectenſis Eccleſiæ fideles mox vno ore Lambertum ea ſede digniſſimum conclamârunt. Contra vir pius ſumma contentione ſe ea functione prorſus indignum clamitans, tumultuantis populi voces compeſcere & tantum pondus honoris reiicere nitebatur; ſed quē vna vox omnium ſanctimoniæ laudibus cumulatum; & parſimoniæ ornamentis illuſtrem: conſtanter aſſerebat; alium ſibi antiſtitem præficiendum negabat. Itaq; volens noleńſque pontificali infula decoratus Lambertus, Traiectenſis Eccleſiæ gubernacula ſuſcepit; ſeſeque non modò normam & exemplum viuendi cunctis exhibuit, ſed & omnibus ſuauem ac mirè iucundum; quò factum, vt ſubditorum animos ad quæuis pietatis opera ſubeunda promptos paratoſque ſemper haberet.

Succedit Theodardo in dignitate pontificia inuitus & coactus.

Cùm autem fama ſanctitatis eius longè lateque ſeſe diffunderet, tum ad notitiam quoque Childerici Francorum Regis peruenit: qui eum præcipuo amore & honore proſequutus, ilicò inter primos amicos habuit. Sed ea animorum concordia & ſumma, quæ indè oriebatur, regni tranquillitas, fuit paulò pòſt ſatanæ inuidia diſrupta; & in regni totius atque Eccleſiæ perniciem miſerè conuerſa. Nam Childerico rege, inuidia ſatellitum diaboli trucidato, eiuſque Germano Thodorico, prius repudiato, in locum ipſius ſubrogato, mox inuidiæ pondus & hoſtile odium operâ Ebroini Apoſtatæ, in Maiorem Domus reſtituti, cū in alios inſignes antiſtites quos antè

Childericus Francorum Rex mirè eum colit.

Eo interfecto è ſede ſua pellitur vir ſanctus.

antè paſſus erat aduerſarios, tum in Chriſti ſeruum Lambertum concitatum eſt; prorſus vt inimicorum rabie indies magis magiſque graſſante honore & dignitate priuatus, patriam cum exilio mutare deberet. Et quidèm cum multa in abeuntem conuicia iactrentur; & ingens iniuriarum cumulus eum comitaretur, ipſe incredibili animi patientia ad Stabulenſe monaſterium ſeſe contulit; vbi cum Senatoribus cœli intrà terreſtris paradiſi curiam monaſticam diſciplinam ſtrenuè exercuit. Non erit abs re inſigne patientiæ eius exemplum commemorare, quod eodem in monaſterio conſtitutus exhibuit.

Confert ſe ad ſtabulēſe monaſteriū.

Quadam nocte viſum ei fuit clàm à lecto ſurgere, vt attentiori animo diuturnis precibus vacare poſſet. Cùm autem alterum è calceis acciperet, alter è manibus lapſus pauimentum feriens fratrum quietem interturbauit: Expergefactus igitur cœnobij pater, & huius arcani ignarus, Quiſquis, inquit, ille eſt, cuius culpanda temeritate iſthuc modò accidit; pro noſtra conſuetudine mox ſe ad Crucem conferat, & quod negligentia admiſit, obedientia expiet. Mox beatus Lambertus, patientiæ virtute ornatiſſimus; Abbatis præcepto alacriter parens, ad Crucem tranquillo & prompto animo properauit; ſoloque, quo indutus erat, cilicio immanem vim frigoris patienter ſuſtinuit: nec prius obedientiæ ſtationē athleta deſeruit, quàm vigiliarum officio à fratribus expleto, ab Abbate lachrymis & luctu propter facinus imprudenter admiſſum oppleto reuocaretur. Cùm enim, officio matutinarum, vt vocant, abſoluto fratres ad ignem de more properarent, vt acerrimi frigoris iniuriam à ſe propulſarent, & cunctis præſentibus ſolus Lambertus non compareret, Abbas à fratribus admonitus, illum eſſe qui ſub Crucem ſe recipere iuſſus ſit, grauiter ingemiſcens, ſuamque temeritatem vehementer

Vide humilitatem tāti Viri & inſignem patientiam.

Digitized by Google

Abbas cum fratrib. petunt veniam à viro ſancto.

accuſans; ilicò eum accerſiri mandauit: ſeque vnà cum fratribus eius pedibus proſternens, ſupplex ab eo illius facti veniam poſtulauit. Cui vir ſanctus ita reſpondit, vt cuncti facilè perſpicerent, non mediocribus virtutum ornamentis eum eſſe inſtructum.

S. Lambertus reſtituitur à Pipin. 2. maiore Domûs Frãcia, Caroli Martelli Patre.

In huiuſmodi virtutum inſignibus cum toto ferè ſeptennio exul vitam egiſſet, & infelix interim Pharamandus, filius iniquitatis, Traiectenſem Eccleſiam tyrannide oppreſſiſſet, tandem Deo hominibuſque inuiſus & contrarius, tota illa prouincia excluſus eſt: & verus omnium paſtor Lambertus à a. Pipino Principe in propriam ſedem reſtitutus. Quanta verò, illo redeunte, apud omnes extiterit exultatio, nemo pro dignitate explicare queat. Priſtino igitur honore affectum, & multis magniſque vitæ meritis egregiè auctum, miraculorum inſuper gloria cœleſtis pater illuſtrauit. Cæterùm cùm iam antè in monaſterio cunctis virtutibus animam propriam præclarè exornaſſet, tum omne ſtudium ad gregis cuſtodiam egregiè conuertit: deditque operam, vt cunctos æternæ hæreditatis conſortes efficeret. Peragrabat oppida villaſque diœceſis ſuæ; eoſque præcipuo honore proſequebatur, nullo perſonarum habito reſpectu, quos morum elegantia & vitæ meritis præſtare ſciebat.

Miraculis claret.

Prædicat in Texandria ethniciſmo laborante.

Itaque incredibili eſurie ſitique iuſtitiæ ſemper ardens, in Texandriam eſt profectus, vt eam gentiliſmi erroribus adhuc deditã, & idolorum ſpurcitiis turpiter contaminatã, Euangelicis doctrinis expurgaret, gentemq; miſerrimam, & dæmonis ſeruituti oppreſſam, in Chriſti libertatem vindicaret. Sed gens nefaria, furore & crudelitate feruens, veritatis præconem primùm aſpernari, tum etiam contumeliis atque ludibriis appetere; ac poſtremò ſatanico ſpiritu bacchans ignominioſa morte afficere voluit. At verò contrà Chriſti

confeſſor

confeſſor Lambertus tumultuantis populi inſaniam blandis verbis comprimere, eorumq; furorem modis omnibus lenire inſtituit. Cumq; obtenta fandi copia fidei Chriſtianæ principia exponere aggrederetur, mox eximia cœleſtis facundiæ præſtantia quorundam animos ita commouit, vt execrabili idolorum cultu deteſtato, ad Chriſtiana ſacra conuolarent, ſeque ſalutaribus vndis expiatos, duces ſanè ſtrenuos ad dæmoniorum fana ſubuertenda præberent. Hiſce initiis egregius doctor fidei fundamenta ibidem collocauit; Eccleſias condidit; presbyteros ordinauit; totamque regionem illam Chriſto conſecrauit.

Multos ibidem poſt varias moleſtias conuertit.

Cumque omnium mores ad exactam iuſtitiæ normam fideiq; veritatem ſummo ſtudio reuocare contenderet, tum nè ipſi quidem Principi Pipino pepercit; qui cætera egregius, vno malo tam multa bona corrumpebat, contempta legitima vxore, Alpaidi pellici nimium addictus. Miſera profectò res; Princeps, multis magniſque victoriis illuſtris, ſeipſum vincere non poterat, molli libidinis telo proſtratus. Id verò cæteris ferè Epiſcopis diſſimulantibus, Lambertus zelo iuſtitiæ & pietatis armatus opportunè importunè Principem arguebat; qui ſi, vt in cæteris, ita & in hoc libenter recta monentem audiſſet Epiſcopum, rectius ſibi conſuluiſſet. At illa maligna mulier moleſtè ferens Pipinum à ſui amore auelli, Dodonem fratrem ſuum, Pipino familiarem, genere & opibus præſtantem, hortatur aſſiduè, verbiſque venenatis acriter inflammat, vt Epiſcopi conatus, ſuorum, vt dicebat, in natalium dedecus vergentes impediret. Nec mora; Dodo ſororis vltionem haud ſegniter expetens, amicis ſuis Gallo & Rioldo hoc negotij dat, vt Epiſcopi familiam quouis iniuriæ genere diuexent; quò ſic demùm ſacer antiſtes calumniis fatigatus, Alpaidem impuro Principis amore ſe-

Non reſpicit perſonas potentium.

Arguit Pipinum Lãbertus, vt pellicem deſerat, quam Plectrudi legitimæ vxori ſuæ ſuperduxerat.

Inſidiatur ei pellex Alpais per Dodonem fratrem.

Prouerb.28. curè perfrui permittat. Sed vir iuſtus, vt leo confidens, iuſtitiæ patrociniū nulla ratione deſeruit.

Impiiſſimi viri ſancti æmuli Gallus & Rioldus trucidantur.

Cùm verò Gallus ac Rioldus famulos beati viri multis modis affligere & diuexare pergerent, quidam pontificis clientes & cognati qui generis nobilitate & diuitiarum gloria multum præſtabant, animi dolore & zelo permoti, maleficos illos oppreſſores, ignorante Epiſcopo, perſequendos ſtatuunt, ac tandem bello petunt, armiſque ſtrenui vno impetu interimunt.

Per id tempus Pipinus Princeps in Iopiliam villam conceſſit, eodemq; virum ſanctum ad conſilium pro regni negocijs aduocauit. Ibi tum Pipinus & pellex, animos iratos vultu ſereno tegentes, alios pariter ſuo exemplo ad iræ diſſimulationem, fictamque lætitiam prouocabant. Cumque in varias ſeſe formas cuncti transmutarent, pellex ſummo ſtudio in id incumbebat, vt offenſum Epiſcopi animum ſibi conciliaret & à Principis reprehenſione planè abduceret.

En quanti habeatur à tanto Principe.

Apparatur conuiuium; inuitatur Epiſcopus: lætantur aulici omnes. Princeps oblatum ſibi à pincerna poculum innuit Epiſcopo offerendum, benedictionis loco habiturus, ſi à conſecrata manu ipſe poculum acciperet quod maximum Imperatorem olim à beatiſſimo præſule Martino expectâſſe nouerat. Et Epiſcopus quidem illud Pipino tradidit; cuius principis reliqui proceres ſecuti exemplum optabant à ſancta Epiſcopi manu ſibi poculum porrigi. Cunctis igitur certatim id expetentibus, & confusè ſeſe ingerentibus, vt alij alios anteuertant, ipſa quoque pellex clàm ſua inſerta manu, poculum ex ſancti viri dextra accipere tentabat. Sed ille fœminæ inſidias deuitans, & ad Principem conuerſus, de mulieris conqueritur temeritate, quod calliditate quadam, notam ipſi inurere inuiſæ Deo communionis conetur. Surgenſque à menſa ab aula vult recedere; & omnis illa

S. Martini vitam reperiet lector 11. Nouemb.

Vide quàm abominatur vir ſanctus pellicis communionem.

illa conuiuij iucuditas perturbatur. Nec ſic tamen mulieris quieſcit verſutia;ſed veſperè volenti recedere Epiſcopo mandat princeps , illa ſuggerente, nè inſalutata ſua coniuge recedat. At antiſtes magna animi conſtantia, Ego verò, inquit, ô Princeps teſtor Ieſum, ſpem vitæ meæ me nunquam adulteræ communicaturum,prohibente Apoſtolo, ne commiſceamur fornicariis. *1. Cor. 5.* Te verò illi communicare valdè doleo; te nolle reſipiſcere moleſtè fero; & timeo ſanè iuſtam omnipotentis Dei iram tibi impendere. Cernens ergò pellex, ſi diutius viuat Lambertus, de ſua cum Principe familiaritate actum eſſe, omnia Dodoni ſignificat, & oleum camino addens obteſtatur,vt ocyus eum è medio tollat.

Ita ergo & cognatorum cædem & ſororis diſcrimen vlturus Dodo, quotidianas viro ſancto inſidias ſtruit: adiunctíſque ſibi eam ad rem hominibus quibuſdam audacibus & flagitioſis, Leodium petit;vbi tum fortè morabatur Antiſtes. Eadem illa nocte,hoſtibus propius ad ædes viri ſancti appropinquantibus, fertur Crucis Dominicæ effigies ſuprà Epiſcopi domum rutilâſſe, tanti ſplendoris, vt nulla oculorum acies eam intueri poſſet. *En inſigne miraculum.* Intereà Dodo cum ſociis ferociſſimis arma expedire; ſanctum Dei ſacerdotem hinc indè perquirere;fores effringere;in ædes atrociter irruere. Eo armorum ſtrepitu excitatus Epiſcopus, ſurgit è lecto, manu gladium corripit, ſeſéque contra hoſtes defenſurus ſtrenuè comparat. Sed confeſtim mutata ſentētia abiicit gladium, martyriiq; ardore incenſus,precatur Dominum dicens: *Irruentibus hoſtibus, arreptum gladium vir ſanctus mox abiecit.* *Eripe me de inimicis meis Deus meus, & ab inſurgentibus in me libera me:quoniam neque iniquitas mea, neque peccatum meum Domine, propter quod inſurrexerunt aduerſus me fortes & iniqui. Ecce Synagoga potentium quæſierunt animam meam:quam oro, vt in pace ſuſcipias, qui es miſerator & miſericors Dominus.* *Pſal. 58. 85.*

Hæc cum lachrymis illo orante, impij latrones procaciter inſultantes, in domum irrumpere nitebantur. Sed duo beati viri nepotes Petrus & Andoletus, fortiter ſeſe illis opponebant. At verò vir ſanctus, nè deſiderata diu martyrij gloria fraudaretur, ait ad illos; Si me filij hactenùs verè amaſtis, obtemperate nunc conſilio meo, & peccata veſtra pura & integra oris confeſſione expiate, voſque, qui cædis eius participes fuiſtis, ad hanc vltionis ſententiam libentiùs animis præparate. Satiùs eſt enim, temporarias hic luere pœnas, quã igne ſempiterno apud inferos puniri. Cùm ſic omnes confirmaſſet & pontificali auctoritate corroboraſſet, iuſſit nepotes foràs ad hoſtes progredi, vt poſſint ſe Domino hoſtias immolare. Parent illi Pontifici; exeunt ad hoſtes intrepidi, cęduntur ab impiis: à Chriſto in cœlis eorum animæ coronantur.

Spontaneũ fuit viri ſancti martyrium.

Duo eius nepotes trucidantur.

Deindè pater egregius & antiſtes conſtantiſſimus in pauimentum pronus proſtratus brachiis inſtar Crucifixi expanſis, attentiſſima mente Dominum precabatur; cùm ecce impij carnifices intrò irruentes obuios quoſque ad vnum omnes trucidant. Vnus autem ex illis, immaniſſimi furoris œſtro percitus, in tectum aſcendit; cernenſque virum ſanctum in oratione proſtratum, mortifero eum telo deſuper percuſſit. Pauci autem ex Epiſcopi ſociis fuga elapſi, corpus ſacrum Traiectum naui tranſuectum in Apoſtolorum Principis Eccleſia honorificè tumularunt. Et quidem vt corpus in portu expoſitum fuit, fama mox per populos volitante, ingens omnium factus eſt cõcurſus. Cumque certatim ſancti membra exoſculari cuperent, fertur miri quiddam accidiſſe; quod cum antiſtitis gloriam valdè illuſtrabat, tùm Alpaidis impuritatem apertè arguebat. Nam cæteris ſine vlla repulſa ad oſculandum admiſſis, ſi qua pellex accederet, mox quaſi turbine quodam exagitata

Et alij multi.

S. Lambertus interficitur.

Traiectum trãſuehitur ibidemq; tumulatur.

Sacrũ eius corpus nulla pellex poteſt contingere.

gitata retrocedere cōpellebatur. Apparebat inde quàm inuiſa Deo & ſancto martyri eſſet illa pellex deteſtabilis. Tanta autem formido iniecta eſt Traiectenſibus eam repulſam cernentibus, vt dignum tanto viro monumentum parare non auderent: ſed in paterno ſepulcro religiosè eum conderent.

Mox verò diuinitùs declarari cœpit, quanta apud Deum ſanctus martyr gratia flagraret in cęlis. Apparuit enim nocte Amalgiſilo theſaurario, & blandè eum compellans, Romam, inquit, iuimus; Roma redimus; viſitaturi Dodonem & complices eius. Sanguis enim innocentum, qui mecum pro Chriſto effuſus eſt, à Deo vindictam expetit. His dictis, euanuit; & Dodo paulò pòſt teterrima lue correptus, mirè fœtentia per os reiecit viſcera; corpuſque eius, vermibus & tabe corruptum, propter nimiam fœtoris intolerantiam in Moſam proiectum eſt. Qui autem mortiferum in virum ſanctum vibrauerat telum, cum fratre ſuo congreſſus, illum occidit; pariterq; ab eo peremptus, debitas tanti ſceleris pœnas luit. Denique intrà anni ſpatium vix quiſquam ex iis euaſit, qui cædis illius participes fuerant; ſi qui verò ſuperfuêre, illi adeò aut ſenſibus, aut cenſu & rebus deſtituti ſunt, vt illos felices ducerent, qui celeri morte abſumpti fuerant. Leodij, vbi ſanctus antiſtes martyrio coronatus eſt, in cubiculo illo, quod ſanguinis illius effuſione venerandum habetur, ſæpius viſa ſunt luminaria diuinitùs accenſa; ita vt tota domus tanto compleretur ſplēdore, vt vix oculi in eum poſſent intendere. Secuta ſunt deindè multa miracula, quæ populū pietate ac deuotione accenderunt, vt ei baſilicam extruerent: lectumque fabrefactum eo in loco reponerent, vbi telo percuſſus occubuerat. Porrò S. Hubertus, martyris diſcipulus & ſucceſſor, anno Epiſcopatus ui tertiodecimo aperiens ſancti patris ſarcophagum,

En vt ſanguis innocēs effuſus, à Deo vindictam expetat.

Idem teſtatur Sigebertus in Chronicis.

Vltio diuina in occiſores ſancti viri.

Miracula.

Extruitur ei baſilica.

Corpus eius poſt annos 13. incorruptum tranſfertur Leodium à S. Huberto eius ſucceſſore.

gum, corpus integrum & incorruptum ſuauiſſimiſque odoribus refertum inuenit; veſtes mutauit; & priores ſigillo munitas pro fidelium deuotione diligenter aſſeruari curauit. Corpus verò ſacrum vnà cùm ſede cathedrali Leodium tranſtulit; quam translationem Deus præclaris miraculorum ſignis approbauit. Niuellę enim populo cum ſacro pignore quieſcente, cæcus lumen recepit, & paralyticus apud Harualt priſtinam membrorum ſanitatem recuperauit: quibus in locis mox baſilicę in Martyris honorem conditæ ſunt. Ab eo verò tempore tot Leodij edita ſunt miracula, vt numerari non poſſint.

Alia miracula innumera ad tumulum eius.

C. Barō. Tō. Annal. 12. & in Not. ad Martyr. Roman.

VITA S. HILDEGARDIS VIRGInis, Abbatiſſæ Cœnobij in monte S. Roberti propè Bingium; miraculis & prophetijs illuſtriſſimæ; Ex ea quæ eſt per Theodoricum Abbatem Benedictinum. Claruit Anno à Partu virgineo 1148. ſub Eugenio 3. Papa & ſubſeq.

17. Septēb.

Patria & Parentes eius.

DEo dilecta virgo Hildegardis, patre quidem Hideberto, matre verò Mechtilde, parentibus ſanè tam generis claritudine, diuitiarumque affluentia, quàm ſanctitatis opinione celeberrimis, in citerioris Galliæ partibus orta eſt. Qui tametſi eſſent terrenarum rerum curis impliciti, creatoris attamen donis haud ingrati, filiam vnicam longè chariſſimam diuino famulatui mãciparunt; iam enim ineuntis ætatis eius prǽmatura ſynceritas & columbina ſimplicitas, ab omni carnalium habitudine multum diſſentire & à mundanis voluptatibus plurimùm abhorrere videbantur.

Viſiones eius in tenera ætate.

Et quidem mox vt primam poterat tentare loquelam, tam verbis quàm nutib. ſignificabat his qui circà ſe erãt, ſecretarũ viſionum ſpecies: quas præter communē cæteris adſpectũ, ſpeculatione prorſus

prorſus inſolita intuebatur. Porrò iam ferè octennis conſepelienda Chriſto, recluditur in Mõte S. Diſibodi (cuius & vitam poſteà conſcripſit) ſub diſciplina piæ Deoque deuotæ fœminæ Iuttæ, ſororis Meginhardi Comitis Spanheimenſis potentiſſimi; quæ cum illam ſub humilitatis & innocẽtiæ veſte diligenter in requiſitis inſtituiſſet, voto demùm monaſticæ profeſſionis emiſſo, ac ſacri velaminis benedictione accepta, Chriſti ſponſam reddidit acceptabilem. Ab eo ſanè tempore virgo caſta multum creſcebat & ibat de virtute in virtutem: annitente & congratulante prouectibus eius matre ipſius ſpirituali.

Eius vitam reperiret lector 8. Iulij.

Profitetur ſub habitu monaſtico.

Egregiè proficit.

Verùm quoniam vaſa figuli probat fornax, & virtus in infirmitate perficitur; haud defuêre ei ab ipſa ferè infantia crebri & penè continui languorum cruciatus, à dæmonibus ſæpenumerò Deo permittente illati; ita vt pedum inceſſu perrarò vteretur; & cum tota carnis materia fluitaret, vita illius eſſet quædam pretioſæ mortis imago; attamen tunc vehemẽtiori afflictabatur dolore, quotieſcunque muliebri timore correpta cunctaretur, vel dubitaret diuinæ reuelationis ſupernæque voluntatis peragere negotia: hoc certitudinis in ſe capiens argumentum. Aſt quantum exterioris hominis viribus deerat, tantum interiori per ſpiritum ſcientiæ ac fortitudinis, diuinarumque conſolatione viſionum accedebat: & corpore tabeſcente, mirum in modum feruor ſpiritus inæſtuabat.

Eccleſ. 27.
2. Cor. 12.

Continuis ferè affligitur ægritudinibus.

Cum ſiquidem quadraginta duorum annorum ſeptemque menſium eſſet, ecce quodam die maximæ coruſcationis igneum lumen aperto cœlo veniens, totum cerebrum, totumque cor atque pectus eius transfudit; eaque velut flamma non tamen ardens ſed calens ita inflammauit, quemadmodum ſol rem aliquam calefacit, ſuper quam radios ſuos ſpargit; & repentè intellectum

Mirabili modo diuinitùs illuſtratur.

Digitized by Google

expoſitionis librorum, videlicet Pſalterij, Euangelij, & aliorum Catholicorum, tam veteris quàm noui teſtamenti voluminum, diuino illo igne illuſtrata ſapiebat; quamquam interpretationem verborum textus eorum, diuiſionemque ſyllabarum atque cognitionem caſuum temporumue ignoraret.

Cælitùs monetur reuelationes ſuas manifeſtare.

Vt autem ad multorum profectum vita eius ac doctrina pateſceret, commonetur cælitùs voce ad eam facta, vt de cætero quæ videret & audiret ſedulò ſcriptis mandaret. At illa per fœmineam verecundiam, ob vulgi vaniloquia, & temeraria hominum iudicia trepidans oſtenſa ſecreta reuelare, ſtimulo acriori, longa quippè ægritudine coarctata compellitur diutius non hæſitare. Itaque diuturna infirmitate tabefacta, primò cuidam monacho quem ſibi magiſtrum propoſuerat, & per eum Abbati ſuo cum metu & humilitate cauſam huius flagelli aperuit. Abbas verò rei nouitatem mente pertractans, quanquam Deo nihil non poſſibile eſſe cognoſceret, conuocatis de Conuentu ſolertioribus, experiendum iudicauit quod audiebat; itaque de viſionibus ac reuelationibus eius quædam ſciſcitatus, ea quæ Deus daret, monuit liberè manifeſtare. Mox autem vt illa ſcribendi opus quod non didicerat attentauit, protinus (ô rem mirabilem) ſolitam ſibi virium redditam fortitudinem ſentiens, de lecto infirmitatis ſana exiliit; quo ſanè inſigni miraculo obſtupefactus Abbas, rem ad publicam notitiam duxit eſſe proferendam. Adiens itaque paulò poſt Henricum Archipræſulem Moguntinum, eidem & Eccleſiæ Præpoſitis quæ de ſancta Hildegarde cognouerat expoſuit: ſcripta quoq; quæ beata virgo nuper ediderat oſtendit.

Inobediens diuino mãdato, flagellatur à Deo.

Fit ſana dũ paret.

Exhibentur ſcripta eius Antiſtiti Moguntino.

Quo quidem tempore ſanctæ Romanæ ſedis Antiſtes Eugenius, B. Bernardi quondam diſcipulus,

pulus, celebrato Rhemis vniuerſali Concilio contra hæreſim Gilleberti Pictonum Epiſcopi, per * Adelberonem Treuirorum Archiepiſcopum ad Synodum deuocatus, Treuiris cum 18. Cardinalibus, Epiſcopis & Abbatibus multis morabatur. Viſum itaque fuit Pontifici Moguntinæ ciuitatis & maioribus cleri, ad Apoſtolici cognitionem eſſe veniendum: quatenùs ipſius authoritate diſcerneretur, quid de compertis recipiendum aut refutandum foret. At Papa ſummæ diſcretionis, auditu tantæ nouitatis attonitus, cum Deo ſciret nihil eſſe impoſſibile, rem diligentius inueſtigare geſtiens, venerabilem Virduni Præſulem & cum eo Adelbertum primicerium, aliaſque perſonas idoneas dirigit ad cœnobium; ſub quo eadem virgo tot annis degebat incluſa, vt ſine ſtrepitu vel curioſitatis acumine, quid rerum eſſet, ab ipſa ſciſcitarentur. Quibus humiliter inquirentibus, cū illa ſimpliciter quæ de ſe erant manifeſtaſſet, demùm reuerſi magna omnium expectatione, quæ audierant retulêre.

** Adelberū. De Rhemēſi hoc, & Treuerenſi Cōcilio vide C. Baronij. Annal. Tō.12.*

Legati ſummi Pontificis inquirūt de ſancta virginis negotij veritate.

His ſummus Pontifex recognitis iubet repræſentari ſanctæ Hildegardis ſcripta, quæ ſibi de præmemorato Cænobio perlata ſuſceperat; & ea propriis manibus tenens, viceque recitatoris functus, Archiepiſcopo & Cardinalibus, omnibuſque qui de clero aderant publicè legit: ac reſponſa virorum, quos ad præfata indaganda miſerat pronuntians, omnium mentes & voces in laudem conditoris & congratulationem excitauit. Aderat & ibidem beatus Bernardus Abbas Claræuallis; quo mediante, cæteriſq; annitentib. mouebatur Romanæ ſedis Præſul, ne tam inſignem lucernā ſilentio tegi pateretur: verùm tantam gratiā quam tempore ipſius Dominus manifeſtare vellet ſua authoritate confirmaret. Ad quæ ille tam benignè quàm & ſagaciter aſſenſum præbens, literis ſalutatoriis beatam virginem viſitauit, in qui-

Comprobātur ſcripta S. Hildegardis à ſummo Pōtifice.

B. Bernardi vitam repeririet lector. 20. Auguſti.

Animatur ab Eugenio Papa ad cõtinuãda reuelationum ſcripta.

in quibus conceſſa Apoſtolica licentia proferendi quæcunque per Spiritum Sanctum cognouiſſet, eam ad ſcribendum paterno affectu animauit; quin & locum, quo illa fouebatur, honorauit; datis ad Abbatem & fratres Cœnobij gratulatoriis ex ſuo nomine literarum apicibus.

Multæ virgines nobiles fiunt religioſæ.

Atq; his quidem & tantis viris auctoribus beata Hildegardis cũ fiducia humillima, verbis talibus, quæ non ab homine neque per hominem acceperat, opus piiſſimum ad communem vtilitatẽ continuauit, ac ſanctæ conuerſationis odorem tã ſuauem, tamque longè lateque fragrantem aperuit & perfudit, vt ad eam confluerent breui haud paucæ nobilium filiæ, ſub habitu religionis regularibus diſciplinis inſtituendæ; quas quidem omnes, cum procedente tempore vnum recluſionis habitaculum, numero increſcente, difficulter admodum caperet, iamque de transferendis & ampliandis earum manſionibus mente ſecum tractaret, demonſtratur illi per Spiritum locus, vbi Naha fluuius Rheno confluit; Collis quippè à priſcis temporibus S. Roberto Confeſſori ex nomine attitulatus: quod illum olim patrimonij iure poſſederit, ibiq; cum beata genitrice ſua Bertha & S. Vuiberto Confeſſore tumulatus ſit.

Mons S. Roberti cælitùs ei aſſignatur pro habitatione.

Itaque dum virgo Dei locum transmigrationis, quem non corporeis oculis, verùm interna viſione cognouerat, Abbati ſuo & fratribus manifeſtaret, illis verò hæſitantibus ac moras trahentibus, eò quod diſceſſum eius moleſtè ferrent, decidit illa (vt pridèm) in lectum diuturnæ infirmitatis; adeò vt Abbas (cum & experimento didiciſſet haud paſſionis humanæ ſed diuinæ correptionis eſſe quòd circa illam gerebatur) & cæteri ad conſentiendum diuino ſe nutu vrgeri conſpicerent. Itaque vlterius cœleſti edicto haud contraeundum cenſens, ingreſſus iterùm ad iacentẽ & afflictam, iubet vt in nomine Domini ſurgat, abitura

Infirmatur dum executio diuinæ voluntatis differtur.

abitura ad manſionem ſibi cælitùs prædeſtinatã;&ecce illa dicto citius ſurgens, veluti nihil tam prolixo tempore debilitatis paſſa, ſtupore & ingenti admiratione cunctos qui aderant perfudit. *Iterùm conualeſcit.*

Quoniam verò locus præmemoratus partim ad Moguntinæ Eccleſiæ canonicos pertinebat, & fundus cum oratorio S. Roberti poſſeſſio erat Comitis Bernhardi de Hildensheim, facta per interuentum fidelium legatione, virgo ſancta licentiam ſibi & Sororibus ſuis illic inhabitandi obtinuit. Sicq; demùm voti compos effecta cum decem & octo virginibus Deo ſacratis priſtinæ habitationis loco decedens, quantum his quos deſerebat doloris & luctus derelinquebat, tantum regioni ad quam accedebat gaudij & exultationis afferebat. Fuêre namque de Bingenſi oppido & contiguis villis multi honoratorum & de plebe haud exigua multitudo, qui eam cum grandi tripudio & diuinis laudibus exceperunt. *Commigrat ad Montem S. Roberti cum ſibi cõmiſſo grege.*

At illa paratum ſibi locum ingreſſa, diuinam quæ cuncta diſpenſat ſapientiam deuota cordis alacritate magnificare; puſillum ſuum gregẽ materno affectu fouere: & regularibus inſtitutis prudenter imbuere. Ne verò alieni iuris poſſeſſionem videretur inuaſiſſe vel occupare, de donariis fidelium, quæ fama nominis eius adducti deferebant, locum habitationis ſuæ, partim dato pretio partim facto concambio à proprietariis prædictis obtinuit; quem quoniam liberum omninò iam redditum, immunem perpetuò manere optaret, Moguntinæ ſedis Archiepiſcopum in ſpecialem defenſorem ac protectorem ſibi aſciuit. Poſt hæc ad intermiſſa pro tempore ſcripta alacris rediens, librum viſionum ſuarum in Monte S. Diſibodi inchoatum hic conſummauit: & quædam de natura hominis & elementorum, diuerſarumque creaturarum, aliaque multa ſecreta prophe- *Optimè præeſt ſuis.* *Monaſterium omninò liberum reddit.* *Præclara quædã eius ſcripta.*

prophetico ſpiritu manifeſtauit. Videre etiam eſt quàm præclarè epiſtolis de diuerſis prouinciis ad ſe directis reſponderit; ſi quis tenorem verborum eius ex reuelatione diuina prolatorum altius cõſiderare voluerit. Sunt autem in vnum volumen compilatæ; & ſuæ & illæ quæ ad ſe fuerant deſtinatæ. Quis verò non miretur quòd cantum dulciſſimæ melodiæ mirabili protulit ſymphonia; & literas non prius viſas cum lingua edidit anteà inaudita? Præter hæc Euangelia quædam expoſuit: aliaſque typicas expoſitiones compoſuit.

Diuinitùs multa edocetur.

Magnum etiam eſt illud & admiratione dignum, quod ea quæ in ſpiritu audiuit vel vidit, eodem ſenſu eiſdemque verbis circunſpecta & pura mente, manu propria ſcripſit & ore edidit; vno ſolo fideli viro ſymmyſta contenta; qui ad normam Grammaticæ artis (quam ipſa ignorabat) caſus, tempora & genera quidem diſponere, verùm ad ſenſum vel intellectum eorum nihil omninò addere præſumebat vel demere. Inter hæc autem haud deſiit tortuoſus coluber excitatis impiorum quorundam animis ſanctam virginem ſubinde hiſce & ſimilibus ſubſannare & diuexare dicteriis; Quid eſt, quod huic ſtultæ & indoctæ fœminæ tot myſteria reuelantur? Permiſit quoq; Deus eam quandoque non modò à communi plebe, verumetiam à propinquis ſuis, quin & ab aliquantis qui ſecum erant, cum eis neceſſaria deeſſent, haud parum affligi. At poſt preſſuram multiplicis doloris, redit gratia diuinæ conſolationis. Ex contemptoribus ſiquidem complures effecti munifici, ad eam certatim confluentes, egregiis donis & beneficiis illam affecerunt. Inter quos Philoſophus quidam generis ac diuitiarum claritudine admodum conſpicuus, cum prius viſiones eius tanquam aniles fabulas ſpreuiſſet, ac malitioſis verbis ſanctam proſcidiſſet, tandem diuina miſeratione illuminatus credidit; & ex

En rem mirabilem.

Exercetur rebus aduerſis.

Recipit conſolationem.

En miram conuerſionẽ cuiuſdam philoſophi.

Saulo

Saulo factus Paulus ad eam veniens, veniamque deprecatus, locum illum ædificiis, allodiis, aliiſque rebus neceſſariis in tantum locupletauit, vt eum communem Patrem omnes nominarent: qui & poſt obitum (vti viuens petierat) honorificè apud eas ſepultus eſt.

Porrò murmurationes, quæ per deceptionem ſatanæ quandoque oriebantur in cordibus puellarum ſuarum, exhortationibus ſanctarum ſcripturarum prudenter admodum ſedabat. Inter aduerſa & proſpera vnum eundemque ſeruabat animi vigorem & conſtantiam; intentam tanquam arcum mentem ad omnem diſciplinam habens; ſicque authoritate modò manſueta, modò ſeuera ſe ſuoſque egregiè regebat, aliiſque mira orationis ſuauitate monita ſalutis dabat: vndè non modò è tota vicinia ſed & ex omni tripartita Gallia atque Germania concurrebant ad eam vtriuſque ſexus populorum examina; quibus per Dei gratiam vtriuſque vitæ accommoda impendebat exhortamina; ad ſalutem enim animarum proponebat eis & ſoluebat quæſtiones ſanctarum ſcripturarum. Et quoniam prophetico ſpiritu cogitationes & intentiones hominum cognoſcebat, quoſdam vafra & duplici mente ad ſe quaſi ad conſultandum, reuera autem ad carpendum accedẽtes redarguebat: ac emendatos à prauo incepto deſiſtere cogebat; ſed & Iudæos ad ſe venientes de perfidia conuictos, verbis piæ admonitionis ad Christi fidem exhortabatur. Præuidebat quoque in ſpiritu vitam hominum & conuerſationem, nec non & vitæ præſentis quorundam conſummationem: ac ſecundùm qualitatem morum & meritorum, gloriam & pœnas animarum eorum. Vnde ſpiritu diuino quandoque impulſa, Coloniam, Treuerim, Metim, Herbipolim, Babenbergam, aliaque diuerſa ad loca profecta, Clero & populo, quæ ad vtilitatẽ animarũ pertinebant,

S. Hildegardis prudentia.

Vndiq; ad ſe confluentibus dat monita ſalutis.

Claret prophetiæ ſpiritu.

Diuerſa loca adit prædicans verbum Dei.

Digitized by Google

1. Corint. 9. nebant, iuxtà ea quæ ei Deus reuelauerat, annunciauit; omnibus ſiquidem omnia facta, omnes Chriſto lucrifacere ſatagebat.

Miracula inſignia edidit. Cæterùm quidquid de ea dici poteſt, totum eſt iucundum & amabile; totum decorum, vtile & honorabilé; quia non ſolum omni morum ſanctitate, & myſteriorum Dei interna contemplatione ſpectabilis, verumetiam miraculorum inſignium operatione eſt & fuit admodum illuſtris. Nullus ſiquidem ferè quacunque detentus infirmitate ad eam acceſſit, qui non protinùs diuina cooperante virtute ſanitatem ſit adeptus. Specialis verò in dæmonibus ex obſeſſorum corporibus eiiciendis ei affuit gratia. Demùm virgo ſancta *Philip. 1.* plena dierum & bonorum operum, vitæ pręſentis tædio affecta diſſolui & eſſe cum Chriſto quotidie cupiebat. Cuius deſiderium Deus exaudiens, finem ſuum, ſicut ipſa præoptauerat ei reuelauit: quem & ſororibus aliquandiu prædixit. Itaq; valido correpta languore 82. ætatis ſuæ anno, ad *Obit feliciſſimè.* ſponſum cœleſtem (cum ei animam ſuam, gregéque ſibi commiſſum eximia animi pietate commendaſſet) felici tranſitu demigrauit. Spiritales autem eius filiæ; quarum omne gaudium & ſolatium ipſa erat, funeri dilectæ matris amariſſimè flentes aſſiſtebant.

At Chriſtus Dominus, cuius apud ſe meriti eſſet ſponſa ſua, in exitu eius euidenter declarauit. Nam ſuprà habitaculum in quo illa primo crepuſculo noctis Dominicæ diei ſanctam animam *En præclarũ miraculum tempore emigrationis ſuæ.* Deo reddidit, duo lucidiſſimi & diuerſi coloris arcus in firmamento apparuerunt; qui ad magnitudinem ingentis plateæ ſe dilatauerunt, in quatuor partes terræ ſeſe extendentes; quorum alter ab aquilone ad auſtrum, alter ab oriente ad occidentẽ procedebant. In ſummitate verò vbi hi duo arcus iungebantur, clara lux ad quantitatem lunaris circuli emergebat; quæ latè ſe protendens

Digitized by Google

dens, tenebras noctis ab habitaculo depellere videbatur. In hac luce Crux rutilans viſa eſt; primùm parua, ſed creſcendo poſtea immenſa; circa quam innumerabiles varij coloris circuli; in quibus ſingulis ſingulæ rutilantes Cruciculæ oriebantur cum circulis ſuis: priore tamen minores conſpiciebantur. Et cum hæ in firmamento ſe dilataſſent, latitudine ſua ad orientem magis pertingebant: & ad terram, verſus domum in qua virgo ſancta obierat, declinare viſæ totum montem clarificabant. Credendum ſanè Diuinam bonitatem hoc ſigno oſtendere voluiſſe, quanta claritate dilectam ſuã in cœleſtibus illuſtrauerit. Nec defuere alia, antequam ſepeliretur, miracula meritum ſanctitatis eius teſtantia. Duo ſiquidem homines qui ſanctum corpus eius ſpe bona tangere præſumpſerunt, à graui infirmitate conualuerunt. Exequijs igitur venerabiliter celebratis, honorificè ſepulta eſt; odore miræ ſuauitatis de tumulo redolente: vbi & meritis eius, omnibus pio corde quærentibus, multa præſtantur beneficia.

Item aliud.

Item ſepulchrum eius miraculis celebre.

MARTYRIVM S. FERREOLI Tribuni: Ex eo quod eſt apud V. P. Laur. Sur. Coronatus eſt circa annũ Salutis 303. qui fuit Marcel. Pap. 7. Dioclet. Imp. 20.

C. Baron. Tom. 2. Annal. & in Not. Martyr. Rom.

CVm per vniuerſas prouincias genus Chriſtianorum à miniſtris Satanæ ſacrilegis ritibus ſeruire cogeretur, Criſpinus quidam temporis illius Præſes, in Viennenſi ciuitate iuxta Imperatorum præceptum cœpit ad ſacrificandum Chriſtianos compellere; ſedenſq; pro tribunali, cũ deteſtabili conſilio honoraret obtemperantes, cõtradicentes verò acriter puniret, atque in cunctos Dei ſeruos crudeliter ſæuiret, inter alios etiam

18 Septemb.

Criſpinus præſes compellit ad ſacrificandum Chriſtianos.

Inter alios S. Ferreolum militem. beatiſſimum Martyrem Ferreolum, habitu ſolo nō officio militantem, quod eſſet proditus Chriſtianus, ſacrificare compulit, dicens; Parere te ante omnes neceſſe eſt, Ferreole, inuictiſſimorum Principum legibus; quibus & pro militiæ ſtipendijs fidem debes, & pro Maieſtate reuerentiam, & pro honoris augmento irreprehenſibilem deuotionem. Oportet igitur te obtemperare conſilio, ne diſſimulantem pœna caſtiget. Sacrifica ergo dijs. Quid moraris? Reſpondit Ferreolus; Chriſtianus ſum: dijs ſacrificare non debeo. Imperatoribus, quamdiu ſalua religione licuit, militaui. *Ille verò contemnens, præclarum dat reſponſum Præſidi.* Opera mea cùm tibi parui iuſſus, legibus diaboli ſacrilegis nunquam ſeruiui. Aduerſus noxios, non aduerſus Chriſtianos militare conſtitui. Stipendia, quæ commemoras, non requiro. Paſcat ſacrilegum militem, ſacrilegus Imperator. Temporalis vitæ lucra non ambio; mihi ſufficit, ſi ſalua religione, liceat viuere Chriſtianum. Quod ſi id non liceat, paratus ſum mori.

Præſes ad hæc cunctabundus, Et vnde, inquit, tibi Ferreole iſthęc tanta moriendi fiducia? Fortaſſis poſt iniuriam legum, poſt contumeliam principum, vitæ deſperatio te inuaſit. *Blanditur ei Præſes.* Sed patitur hoc planè abolitum eſſe humanitas noſtra, quod in deos & principes contumaciter protuliſti, modò dictorum tuorum te pœniteat, & legibus ſatisfacias: repudiando ſectam Chriſtianorum, & numinibus ſacrificando. Ferreolus reſpondit; Humanitatem tuam & indulgentiam, quam promittis, tibi vel Imperatoribus tuis deinceps militaturus expectet: quorum legibus iniuriam non facit, qui legem Dei eis anteponit. Ille potius reus eſt, qui diuinitati detrahit, qui inſenſibilia & caduca veneratur. Ego Creatorem, non creaturam, adoro. *Præclara Martyris vox.* Deus verò, qui vniuerſorum Dominus eſt & ęternus Imperator, dedit ſeruis ſuis, per Ieſum Chriſtum filium ſuum fiduciam moriendi, Per quem etiam

donat

Digitized by Google

donat nobis reſurgendi ſpem, vt ad amplioris vitæ incrementa, præſentis vitæ detrimenta, nobis profutura credamus.

Præſes ait; Vt video, iacturam vitæ iam feciſti. At dignum eſt tamen, vt etiam tormenta contemnat, qui conſilij humanitate non flectitur; quæ tu, niſi ſacrificaueris, quàm ſint acerba, cognoſces. Sed cùm minis haud quaquam cerneret permoueri beatiſſimum Ferreolum, ſiſti eum præcepit, & acrius verberari. Cumque nec ſic, ſuccedentibus ſibi ex more tortoribus, eum flecti poſſe videret, iuſſit eum oneratum ferro includi in carcere, dicens; Rebellem hunc ſqualidus & omnem pœnam excedens carcer includat; reum ſe ſentiat Maieſtatis: careat luce contemptor deorum. Compedito ſtare non liceat; ſedentem quoque ferri deprimant pondera: iacentem etiam ipſa, quæ ſtringit, vaſtior catenarum colligatio conſumat; donec ſeueriori quæſtioni præparatus, omnia quæ in criminoſos conſtituta ſunt ſupplicia percurrat. Quibus dictis, ſtatim miniſtri Præſidis beatiſſimum Ferreolum oneratum ferro, in carcerem coniecerũt, adhibitiſque cuſtodibus, eum ſeruare cœperunt denuò præſentandum.

Venitur ad minas. *Ceditur Martyr.* *Mittitur in carcerem.*

Illic verò biduo exacto, die tertia diluculò altius (vt fit) depreſsis ſopore cuſtodibus, reſolutis ſpontè vinculis, liberum ſe Dei ſeruus agnouit. Et lento accedens greſſu ad oſtium carceris, patere ſibi liberum ſenſit egreſſum. Ac ſecundùm Euangeliũ fugiens perſecutionem, ad extraneam properat regionem. Egreſſus autem foras portam Lugdunenſem, ancipiti defixus conſilio, ſubſtitit; ac ſecum deliberans, cui potiſsimum viæ inſiſteret, tandem viſum eſt Rhodanum quanquam difficili natatu tranſmittere. Præmiſſa itaque oratione, amnem fidus ingreditur; quem deductis blandè vorticibus natandi conatu paucis traiecit impulſibus. Dehinc concito gradu ingreſſus aggerem publicum,

Spontè eius vincula ſoluuntur. *Fugit è carcere.* *Matth.10.*

Iterum comprehenditur & occiditur à perſecutoribus: & claret miraculis.

vſque ad larem fluuium percucurrit. Vbi à perſecutoribus comprehenſus, vinctis poſt tergum manibus ad vicum, cui Briuatæ nomen; ductus eſt; ibidemque ſubitò inſtinctu crudelitatis percuſſus occubuit. Quem fidelis Religioſorum ciuium deuotio ad præſidium ciuitatis non longè à Rhodano cum ſumma veneratione tumulauit. Cuius beneficia per ciuitates ſicut expetuntur votis, ita beneficijs frequentibus approbantur.

Gortrici.
C.Baron. Annal. Tom. 8.

VITA S. GOERICI EPISCOPI METENSIS; Ex ea quæ eſt apud Vener. Patr. Laurent. Sur. Claruit Anno Dominici Natalis, 631. &c.

19 Septemb.
S. Goericus qualis in ſeculo.

SAnctus Goericus primò quidem miles egregius de Aquitania, corpore, non voto, ſeculi actibus ſeruiens, cùm apud Deum & homines in magna honeſtate floreret, licet quæ pacis ſunt, ſectaretur, quandocunque tamen paganorum infeſtatio perurgebat, primus aciei militari ſe opponens, barbaricam rabiem, Dei fretus auxilio, potentiſsimè deuincebat, & ſpolia ampliſsima reportabat. Qui dum quodam tempore ſubitò oculorum & viſus amiſsione percelleretur, virtute tamen patientiæ vndique munitus, Deo gratias agens, dicebat; *Sicut Domino placuit, ita factum eſt.* Eo tempore regnabat in Gallia Theodebertus, in Metenſi vrbe præſidebat Pontifex B. Ardulphus. Tunc verò ſancto viro Goerico in ſilentio noctis quieſcenti Angelus Domini adfuit, dicens; Serue Dei excelſi. venit tempus quo mœror tuus in gaudium transferatur, & quo lux amiſſa tibi reſtituatur. Ergo Metenſem ciuitatem aggredere, & limina beati Stephani deuotè ingredere, Deoque preces ibi funde, & recipies ilicò viſum, & totius corporis ſoſpitatem.

Iob 1.

Diu priuatus lumine oculorum, tandē mittitur à Deo ad S. Arnulphum Metenſem:

tem. Arnulphus autem, tibi charus amicus & propinquus, ibi Pontifex reſidet; cui Spiritus ſanctus te ilicò affuturum præmonſtrabit, & quicquid tibi Deus impenſurus eſt, manifeſtabit.

qui ei viſum reſtituit.

Expergefactus ergo vir ſanctus, milites conuocauit, & de Aquitania ad præfatam vrbem iter arripuit. Cui appropinquanti Sanctus Arnulphus adfuit, & facta oratione, dataque benedictione, eum in domum induxit: ac deinde obtentu ſancti Stephi, viſum & totius corporis ſanitatem recepit. Poſt quæ Sanctus Arnulphus ſpiritali mentis intuitu videns Goericum ſucceſſorem ſibi fore digniſſimum, conſentiente tandem clero & populo eum Epiſcopum conſtituit, & ipſe diu deſideratam eremum petijt. Tunc verò Goericus, qui alio nomine dicitur Abbo, paſtorali cura adſtrictus, vocibus & moribus cæteros ſtrenuè cœpit informare. De quo quidem, quoniam & ante Epiſcopatum corpus diſtrictiſſimis ieiunijs attriuerat, quā dura ieiunia deinde cumularit, quot etiam dies incibatus vſq; in diem alterum pertranſierit, quantum biduanas & triduanas alacri vultu & mente abſtinentias celebrauerit, non eſt facilè enarrare. Quin potius illud de eo mirum referemus,

Conſtituitur S. Arnulphi ſucceſſor; cuius vita extat 16. Aug.

Defuncto Sancto Arnulpho in eremo, cum beatus Goericus, aſſumptis Tullenſi & Virdunenſi Epiſcopis, ſanctum corpus eius ad ſedem, cui præfuerat, transferret, Sole ad occaſum vergente, fortè villam iniqui & inceſti hominis offenderant; quam intrare volentes, ſacrarum Reliquiarum portatores diuinitus retenti, repentè ſubſiſtunt; Sanctus enim Arnulphus, dum adhuc viueret, præfatum iniquum ſæpè vt reſipiſceret, commonuit, nec tamen quicquam efficere potuit. Vbi quia nox imminebat, & nulla alia villa tantæ multitudini apta præſto erat, orante ſancto Gorico, ecce adfuit quidam diues, qui ei dixit; Eſt mihi præſidium in hac patria, vobis quidem non ſatis conti-

Transfert ſolenniter corpus eiuſdem Sancti.

Digitized by Google

guum; ſed noui ad cuncta neceſſaria præſentem Deum noſtrum. Quod ſanctus audiens, corpus ſanctum illuc verti, omneſque ſequi imperat. Cerneres tantam in eundo velocitatem, vt quod vnius diei integri ſpatio vix peragi credere poſſes, duabus vel tribus horis impletum mirareris. Sed & cùm ad villam perueniſſent, & ceruiſiæ parum ſe habere homo, miniſtris conferentibus, comperiſſet, itidem fide repletus, ſancti Goerici meritis & precibus hoc committit. Qui nota præſidia petens, Deum ſuorum neceſsitatibus ſubuenire ſupplex poſtulat. Nec mora; Tanta populi multitudo ex paruo liquore, quod vix credibile eſt, abundantiſsimè eſt ſatiata. Quieuit autem in pace vir Domini decimotertio Calendas Octobris, ac tumulatus eſt in Eccleſia Metenſi.

Nota inſigne miraculum.

Tandem obdormit in Domino.

VITA B. THEODORI, ARCHIEPIſcopi Cantuarienſis; Ex V. Beda Libr. 4. Hiſtor. Angl. cap. 1. Exceßit ex humanis Anno partæ Salutis 690. cum ſediſſet Annis 22. AEtatis verò ſuæ Anno 88.

Dorouernenſis. C. Baron. Annal. To. 8. & in Not. Martyr. Rom.

19. Septemb.

ANno Eclipſis Solis, & mox ſequentis peſtilentiæ, quo & Colman Epiſcopus vnanimi Catholicorum intentione ſuperatus, ad ſuos reuerſus eſt, Deusdedit ſextus Eccleſiæ Dorouernenſis Epiſcopus obijt, pridie Iduum Iuliarum. Sed & Erconbert Rex Cantuariorum, eodem menſe ac die defunctus eſt, & Ecgberto filio ſedem regni reliquit, quam ille ſuſceptam per nouem annos tenuit. Tunc verò ceſſante non pauco tempore Epiſcopatu, miſſus eſt Romam ab ipſo ſimul & à Rege Nordan Humbrorum Oſuui, Vuighart preſbyter, vir in Eccleſiaſticis diſciplinis doctiſsimus, de genere Anglorum, petentibus pro Eccleſia Anglorum

Idem Beda lib. 3. cap. 27. & potiſsimum capit. præcedenti.

glorum

glorum Epiſcopum ordinari, miſsis pariter Apoſtolico Papæ donarijs, & aureis atque argenteis vaſis non paucis. Qui vbi Romam peruenit, cui ſedi Apoſtolicæ tempore illo Vitalianus præerat, poſtquam itineris ſui cauſam præfato Papæ Apoſtolico patefecit, non multò poſt & ipſe, & omnes penè, qui cum eo venerant, ſocij, peſtilentia ſuperueniente deleti ſunt. Itaque Apoſtolicus Papa, habito de his conſiliô, quæſiuit ſedulus, quem Eccleſijs Anglorum Archiepiſcopum mitteret. Erat autem in monaſterio Niridiano, quod eſt nō longè à Neapoli Campaniæ, Abbas Adrianus, vir natione Apher, ſacris literis diligenter imbutus, monaſterialib⁹ ſimul & Eccleſiaſticis diſciplinis inſtitutus, Græcæ pariter & Latinæ linguæ peritiſſimus.

VVighartus presbyter ex Anglia pro Episcopo Dorouernenſi habendo, Romam cū ſocijs miſſus, ibidem peſte moritur.

Hunc ergo ad ſe accitum Papa iuſsit, Epiſcopatu accepto, in Britanniam venire. Sed ille indignū ſe tanto gradu reſpondens, oſtendere poſſe ſe dixit alium, cuius magis ad ſuſcipiendum Epiſcopatum & eruditio conueniret, & ætas. Cumq; monachum quendam de vicino Virginum monaſterio, nomine Andream, Pontifici offerret, hic ab omnibus, qui eum nouere, dignus Epiſcopatu iudicatus eſt. Verùm pondus corporeæ infirmitatis, ne Epiſcopus fieri poſſet, obſtitit. Et rurſum Adrianus ad ſuſcipiendum Epiſcopatum actus eſt. Qui petijt inducias, ſi fortè alium, qui ordinaretur Epiſcopus, ex tempore poſſet inuenire. Erat ipſo tempore Romæ monachus Adriano notus, nomine Theodorus, natus in Tharſo Ciliciæ, vir & ſeculari & diuina literatura, Græcè & Latinè inſtructus, probus moribus, & ætate venerandus, id eſt, annos habens ætatis ſexaginta ſex. Hunc offerens Adrianus Pontifici, vt Epiſcopus ordinaretur, obtinuit, his tamē conditionibus interpoſitis, vt ipſe eum perduceret in Britanniam, eò quòd iam bis partes Galliarum diuerſis ex cauſis adijſſet, & ob id maiorem huius itineris peragendi notitiam haberet, & vt ei

Theodorus monachus quidam inſignis eò mittitur cum Adriano Abbate æquè præclaro.

Digitized by Google

doctrinæ cooperator exiſtens, diligenter attenderet, ne quid ille contrarium veritati fidei, Græcorum more, in Eccleſiam, cui præeſſet, fortè introduceret. Qui Subdiaconus ordinatus, quatuor expectauit menſes, donec illi coma creſceret, quô tonderi poſſet. Habuerat enim tonſuram more Orientalium S. Pauli Apoſtoli.

Tēpus ordinationis ei⁹ in Archiepiſcopum Eccleſiæ Anglicanæ.

Cæterùm ordinatus eſt à Vitaliano Papa anno Dominicæ incarnationis ſexcenteſimo ſexageſimo octauo, ſub die ſeptimo Calendarum Aprilium Dominica. Et ita vnà cum Adriano, ſexto Calendas Iunias in Britanniam miſſus eſt. Qui cùm pariter per mare ad Maſſiliam, ac deinde per terram Arelatem perueniſſent, & tradidiſſent Ioanni Archiepiſcopo ciuitatis illius ſcripta commendatitia Vitaliani Pontificis, retenti ſunt ab eo, quouſque Ebroinus. Maior domus Regiæ, copiam pergendi quoquò vellent, eis tribuit. Qua accepta, Theodorus profectus eſt ad Agilbertum Pariſiorum Epiſcopum, & ab eo benignè ſuſceptus, & multò tempore habitus eſt: Adrianus verò perrexit primùm ad Emme Senonum, & poſtea ad Pharaonem Meldorum Epiſcopos, & benè cum eis diutius fuit. Coegerat enim eos imminens hyems, vt vbicumque potuiſſent, quieti manerent. Quòd cùm nuntij certi narrâſſent Regi Ecgberto, miſit illò continuò Redfridum Præfectum ſuum. Qui aſſumens Theodorum cum Ebroini licentia, perduxit eum ad portum, cui nomen eſt Quentauuic; vbi fatigatus infirmitate, aliquantiſper moratus eſt. Et cum conualeſcere cœpiſſet, nauigauit in Britanniam. Peruenit autem Theodorus ad Eccleſiam ſuam anno, poſtquam conſecratus eſt, ſexto Calend. Iuniarum. Moxque peragrata inſula tota, quaquauerſum Anglorum gentes morabantur, (nam & libentiſſimè ab omnibus ſuſcipiebatur, atque audiebatur) rectum viuendi ordinem, ritum celebrandi Paſchæ Canonicum, per omnia comitan-

Veniunt in Galliam.

Rex Angliæ mittit eis obuiam in Galliã vſq;.

Ab Anglis lætiſſimè excipiuntur.

Digitized by Google

ſtante & cooperante Adriano, diſſeminabat.

Itaque primus erat Archiepiſcopus, cui omnis Anglorū Eccleſia manus dare conſentiret. Et quia literis ſacris, ſimul & ſęcularibus, vt diximus, abū-dāter ambo erant inſtructi, congregata diſcipulorum caterua, ſcientiæ ſalutaris quotidie flumina irrigandis cordibus emanabant; ita vt etiam Metricæ artis, Aſtronomicæ & Arithmeticæ Eccleſiaſticæ diſciplinam inter ſacrorum apicum volumina ſuis auditoribus contraderent. Indicio eſt, quod vſque hodie ſuperſunt de eorum diſcipulis, qui Latinam Græcamque linguam æquè vt propriam, in qua nati ſunt, nôrunt. Sed & ſonos cantandi in Eccleſia, quos eatenus in Cantia tantum nouerant, ab hoc tempore per omnes Anglorum Eccleſias diſcere cœperunt. Itaque Theodorus perluſtrans vniuerſa, ordinabat locis opportunis Epiſcopos, & ea, quæ minus perfecta reperit, his quoque iuuantibus corrigebat. Atque interea Colmanus, qui de Scotia erat Epiſcopus, relinquens Britanniam, tulit ſecum omnes, quos in Lindisfarorum inſula congregauerat Scotos, ſed & de gente Anglorum viros circiter triginta, qui vtrique monachicæ conuerſationis erant ſtudijs imbuti. Iam verò annus erat Dominicæ incarnationis ſexcenteſimus ſeptuageſimus, qui eſt annus ſecundus, ex quo in Britanniam venit Theodorus; cùm ecce Oſuui Rex Nordan-Humbrorum preſſus eſt infirmitate; qua & mortuus eſt anno ætatis ſuæ quinquageſimo octauo; qui intantùm eo tempore tenebatur amore Romanæ & Apoſtolicæ inſtitutionis, vt ſi ab infirmitate ſaluaretur, etiam Romam venire, ibique ad loca ſancta vitam finire diſponeret.

Latinè Græceq; doctiſſimi, hoc nomine etiam plurimū coluntur à diſcipulis nouellis Anglis.

B. Theodor⁹ gnauiter ſuo muneri incumbit.

Moritur Rex Oſuui Anno Chriſti 670.

Porrò defunctus die decimoquinto Calendarum Martiarum, Ecgfridum filium regni hæredem reliquit. Cuius anno regni tertio Theodorus cogit Concilium Epiſcoporum vnà cum eis, qui Canonica Patrum ſtatuta diligerent, & nôſſent, magi-

Celebrat B. Theodorus inſigne Concilium.

ſtris Eccleſiæ pluribus. Quibus pariter congregatis, diligenter ea quæ vnitati pacis Eccleſiaſticæ congruerent, eo, quo Pontificem decebat, animo cœpit obſeruanda docere, ex libro Canonum propoſitis capitulis decem; quæ & vniuſcuiuſque tandem manus propriæ ſubſcriptione ſunt confirmata, ex quibus præcipua ſunt iſta. Primum, vt ſanctum diem Paſchæ in commune omnes ſeruent Dominica poſt quartamdecimam lunam primi menſis. Secundum, vt nullus Epiſcoporum parochiam alterius inuadat, ſed contentus ſit gubernatione creditæ ſibi plebis. Quintum, vt nullus clericorum relinquens proprium Epiſcopum paſsim quolibet diſcurrat, neque alicubi veniens abſque commendaticijs literis ſui Præſulis ſuſcipiatur. Quod ſi ſemel ſuſceptus eſt, & noluerit inuitatus redire, & ſuſceptor, & is qui ſuſceptus eſt, excommunicationi ſubiacebit. Octauum, vt nullus Epiſcoporum ſe præferat alteri per ambitionem, ſed omnes agnoſcant tempus & ordinem conſecrationis ſuæ. Decimum pro coniugijs, vt nullus coniugem propriam, niſi, vt ſanctum Euangelium docet, fornicationis cauſa, relinquat, Quod ſi quiſquam propriam expulerit coniugem; ſi Chriſtianus eſſe rectè voluerit, nulli alteri copuletur, ſed ita permaneat, aut propriæ reconcilietur coniugi. Facta autem eſt hæc Synodus anno ab Incarnatione Domini ſexcenteſimo ſeptuageſimo tertio.

Capita eiuſdem Concilij.

Celebratum Concilium Anno 673.

Quin etiam non multò poſt audiens fidem Eccleſiæ Conſtantinopoli per hæreſim Eutychetis multum eſſe turbatam, & Eccleſias Anglorum, quibus præerat, ab huiuſmodi labe immunes perdurare deſiderans, rurſum collecto venerabilium ſacerdotum, doctorumque plurimorum cœtu, cuius eſſent fidei ſinguli, ſedulus inquirebat. Sed omnium vnanimem in fide Catholica reperit conſenſum.

Iterum celebrat aliud Concilium.

Digitized by Google

ſenſum. Quem etiam idcircò ſynodalibus literis ad inſtructionem, memoriamque ſequentium commendare curauit. Sed & anno Ecgfridi nono, conſerto graui prælio inter ipſum & Edilredum Regem Merciorum iuxta fluuium Treanta, occiſus eſt Elbuini frater Regis Ecgfridi, iuuenis circiter decem, & octo annorum, vtrique prouinciæ multum amabilis. Nam ſororem eius, quæ dicebatur Oſthridi, Rex Edilred habuit vxorem. Vnde cùm materies belli acrioris, & inimicitiæ longioris inter Reges populoſque feroces videretur exorta, Theodorus tamen Deo dilectus Antiſtes, diuino fretus auxilio, ſalutifera exhortatione, cœptum tanti periculi funditus extinxit incendium, adeò vt pacatis alterutrum Regibus ac populis, nullius anima hominis pro interfecto Regis fratre, ſed debita ſolummodo mulcta pecuniæ Regi vltori daretur. Cuius fœdera pacis multo exinde tempore inter eoſdem Reges eorumque regna durarunt. Defunctus eſt verò Theodorus beatæ memoriæ Archiepiſcopus anno Incarnationis Dominicæ ſexcenteſimo nonageſimo, ſenex & plenus dierum, id eſt, annorum octoginta & octo. Quem ſe numerum annorum fuiſſe habiturum, ipſe iam dudum ſomnij reuelatione edoctus ſuis prædicere ſolebat. Manſit autem in Epiſcopatu annis viginti duobus, ſepultus in Eccleſia S. Petri decimonono Septembris.

Componit pacem inter 2. Reges Anglorum potentes.

Tranſit feliciter Anno 690.

CERTA-

Celebrat B. Theodorus insigne Concilium.

ſtris Eccleſiæ pluribus. Quibus pariter congregatis, diligenter ea quæ vnitati pacis Eccleſiaſticæ congruerent, eo, quo Pontificem decebat, animo cœpit obſeruanda docere, ex libro Canonum propoſitis capitulis decem; quæ & vniuſcuiuſque tandem manus propriæ ſubſcriptione ſunt confirmata, ex quibus præcipua ſunt iſta. Primum, vt ſanctum diem Paſchæ in commune omnes ſeruent Dominica poſt quartamdecimam lunam primi menſis. Secundum, vt nullus Epiſcoporum parochiam alterius inuadat, ſed contentus ſit gubernatione creditæ ſibi plebis. Quintum, vt nullus clericorum relinquens proprium Epiſcopum paſsim quolibet diſcurrat, neque alicubi veniens abſque commendaticijs literis ſui Præſulis ſuſcipiatur. Quod ſi ſemel ſuſceptus eſt, & noluerit inuitatus redire, & ſuſceptor, & is qui ſuſceptus eſt, excommunicationi ſubiacebit. Octauum, vt nullus Epiſcoporum ſe præferat alteri per ambitionem, ſed omnes agnoſcant tempus & ordinem conſecrationis ſuæ. Decimum pro coniugijs, vt nullus coniugem propriam, niſi, vt ſanctum Euangelium docet, fornicationis cauſa, relinquat, Quod ſi quiſquam propriam expulerit coniugem; ſi Chriſtianus eſſe rectè voluerit, nulli alteri copuletur, ſed ita permaneat, aut propriæ reconcilietur coniugi. Facta autem eſt hæc Synodus anno ab Incarnatione Domini ſexcenteſimo ſeptuageſimo tertio.

Capita eiuſdem Concilij.

Celebratum Concilium Anno 673.

Iterum celebrat aliud Concilium.

Quin etiam non multò poſt audiens fidem Eccleſiæ Conſtantinopoli per hæreſim Eutychetis multum eſſe turbatam, & Eccleſias Anglorum, quibus præerat, ab huiuſmodi labe immunes perdurare deſiderans, rurſum collecto venerabilium ſacerdotum, doctorumque plurimorum cœtu, cuius eſſent fidei ſinguli, ſedulus inquirebat. Sed omnium vnanimem in fide Catholica reperit conſenſum.

Digitized by Google

ſenſum. Quem etiam idcircò ſynodalibus literis ad inſtructionem, memoriamque ſequentium commendare curauit. Sed & anno Ecgfridi nono, conſerto graui prælio inter ipſum & Edilredum Regem Merciorum iuxta fluuium Treanta, occiſus eſt Elbuini frater Regis Ecgfridi, iuuenis circiter decem, & octo annorum, vtrique prouinciæ multum amabilis. Nam ſororem eius, quæ dicebatur Oſthridi, Rex Edilred habuit vxorem. Vnde cùm materies belli acrioris, & inimicitiæ longioris inter Reges populoſque feroces videretur exorta, Theodorus tamen Deo dilectus Antiſtes, diuino fretus auxilio, ſalutifera exhortatione, cœptum tanti periculi funditus extinxit incendium, adeò vt pacatis alterutrum Regibus ac populis, nullius anima hominis pro interfecto Regis fratre, ſed debita ſolummodo mulcta pecuniæ Regi vltori daretur. Cuius fœdera pacis multo exinde tempore inter eoſdem Reges eorumque regna durarunt. Defunctus eſt verò Theodorus beatæ memoriæ Archiepiſcopus anno Incarnationis Dominicæ ſexcenteſimo nonageſimo, ſenex & plenus dierum, id eſt, annorum octoginta & octo. Quem ſe numerum annorum fuiſſe habiturum, ipſe iam dudum ſomnij reuelatione edoctus ſuis prædicere ſolebat. Manſit autem in Epiſcopatu annis viginti duobus, ſepultus in Eccleſia S. Petri decimonono Septembris.

Componit pacem inter 2. Reges Anglorum potentes.

Tranſit feliciter Anno 690.

CERTA-

Celebrat B. Theodorus inſigne Concilium.

ſtris Eccleſiæ pluribus. Quibus pariter congregatis, diligenter ea quæ vnitati pacis Eccleſiaſticæ congruerent, eo, quo Pontificem dicebat, animo cœpit obſeruanda docere, ex libro Canonum propoſitis capitulis decem; quæ & vniuſcuiuſque tandem manus propriæ ſubſcriptione ſunt confirmata, ex quibus præcipua ſunt iſta. Primum, vt ſanctum diem Paſchæ in commune omnes ſeruent Dominica poſt quartamdecimam lunam primi menſis. Secundum, vt nullus Epiſcoporum parochiam alterius inuadat, ſed contentus ſit gubernatione creditæ ſibi plebis. Quintum, vt nullus clericorum relinquens proprium Epiſcopum paſsim quolibet diſcurrat, neque alicubi veniens abſque commendaticijs literis ſui Præſulis ſuſcipiatur. Quod ſi ſemel ſuſceptus eſt, & noluerit inuitatus redire, & ſuſceptor, & is qui ſuſceptus eſt, excommunicationi ſubiacebit. Octauum, vt nullus Epiſcoporum ſe præferat alteri per ambitionem, ſed omnes agnoſcant tempus & ordinem conſecrationis ſuæ. Decimum pro coniugijs, vt nullus coniugem propriam, niſi, vt ſanctum Euangelium docet, fornicationis cauſa, relinquat. Quod ſi quiſquam propriam expulerit coniugem, ſi Chriſtianus eſſe rectè voluerit, nulli alteri copuletur, ſed ita permaneat, aut propriæ reconcilietur coniugi. Facta autem eſt hæc Synodus anno ab Incarnatione Domini ſexcenteſimo ſeptuageſimo tertio.

Capita eiuſdem Concilij.

Celebratum Concilium Anno 673.

Quin etiam non multò poſt audiens fidem Eccleſiæ Conſtantinopoli per hæreſim Eutychetis multum eſſe turbatam, & Eccleſias Anglorum, quibus præerat, ab huiuſmodi labe immunes perdurare deſiderans, rurſum collecto venerabilium ſacerdotum, doctorumque plurimorum cœtu, cuius eſſent fidei ſinguli, ſedulus inquirebat. Sed omnium vnanimem in fide Catholica reperit conſenſum.

Iterum celebrat aliud Concilium.

Digitized by Google

ſenſum. Quem etiam idcircò ſynodalibus literis ad inſtructionem, memoriamque ſequentium commendare curauit. Sed & anno Ecgfridi nono, conſerto graui prælio inter ipſum & Edilredum Regem Merciorum iuxta fluuium Treanta, occiſus eſt Elbuini frater Regis Ecgfridi, iuuenis circiter decem, & octo annorum, vtrique prouinciæ multum amabilis. Nam ſororem eius, quæ dicebatur Oſthridi, Rex Edilred habuit vxorem. Vnde cùm materies belli acrioris, & inimicitiæ longioris inter Reges populoſque feroces videretur exorta, Theodorus tamen Deo dilectus Antiſtes, diuino fretus auxilio, ſalutifera exhortatione, cœptum tanti periculi funditus extinxit incendium, adeò vt pacatis alterutrum Regibus ac populis, nullius anima hominis pro interfecto Regis fratre, ſed debita ſolummodo mulcta pecuniæ Regi vltori daretur. Cuius fœdera pacis multo exinde tempore inter eoſdem Reges eorumque regna durarunt. Defunctus eſt verò Theodorus beatæ memoriæ Archiepiſcopus anno Incarnationis Dominicæ ſexcenteſimo nonageſimo, ſenex & plenus dierum, id eſt, annorum octoginta & octo. Quem ſe numerum annorum fuiſſe habiturum, ipſe iam dudum ſomnij reuelatione edoctus ſuis prædicere ſolebat. Manſit autem in Epiſcopatu annis viginti duobus, ſepultus in Eccleſia S. Petri decimonono Septembris.

Componit pacem inter 2. Reges Anglorum potentes.

Tranſit feliciter Anno 690.

CERTA-

Celebrat B. Theodorus inſigne Concilium.

ſtris Eccleſiæ pluribus. Quibus pariter congregatis, diligenter ea quæ vnitati pacis Eccleſiaſticæ congruerent, eo, quo Pontificem decebat, animo cœpit obſeruanda docere, ex libro Canonum propoſitis capitulis decem; quæ & vniuſcuiuſque tandem manus propriæ ſubſcriptione ſunt confirmata, ex quibus præcipua ſunt iſta. Primum, vt ſanctum diem Paſchæ in commune omnes ſeruent Dominica poſt quartamdecimam lunam primi menſis. Secundum, vt nullus Epiſcoporum parochiam alterius inuadat, ſed contentus ſit gubernatione creditæ ſibi plebis. Quintum, vt nullus clericorum relinquens proprium Epiſcopum paſsim quolibet diſcurrat, neque alicubi veniens abſque commendaticijs literis ſui Præſulis ſuſcipiatur. Quod ſi ſemel ſuſceptus eſt, & noluerit inuitatus redire, & ſuſceptor, & is qui ſuſceptus eſt, excommunicationi ſubiacebit. Octauum, vt nullus Epiſcoporum ſe præferat alteri per ambitionem, ſed omnes agnoſcant tempus & ordinem conſecrationis ſuæ. Decimum pro coniugijs, vt nullus coniugem propriam, niſi, vt ſanctum Euangelium docet, fornicationis cauſa, relinquat. Quod ſi quiſquam propriam expulerit coniugem; ſi Chriſtianus eſſe rectè voluerit, nulli alteri copuletur, ſed ita permaneat, aut propriæ reconcilietur coniugi. Facta autem eſt hæc Synodus anno ab Incarnatione Domini ſexcenteſimo ſeptuageſimo tertio.

Capita eiuſdem Concilij.

Celebratum Concilium Anno 673.

Quin etiam non multò poſt audiens fidem Eccleſiæ Conſtantinopoli per hæreſim Eutychetis multum eſſe turbatam, & Eccleſias Anglorum, quibus præerat, ab huiuſmodi labe immunes perdurare deſiderans, rurſum collecto venerabilium ſacerdotum, doctorumque plurimorum cœtu, cuius eſſent fidei ſinguli, ſedulus inquirebat. Sed omnium vnanimem in fide Catholica reperit conſenſum.

Iterum celebrat aliud Concilium.

Digitized by Google

ſenſum. Quem etiam idcircò ſynodalibus literis ad inſtructionem, memoriamque ſequentium commendare curauit. Sed & anno Ecgfridi nono, conſerto graui prælio inter ipſum & Edilredum Regem Merciorum iuxta fluuium Treanta, occiſus eſt Elbuini frater Regis Ecgfridi, iuuenis circiter decem, & octo annorum, vtrique prouinciæ multum amabilis. Nam ſororem eius, quæ dicebatur Oſthridi, Rex Edilred habuit vxorem. Vnde cùm materies belli acrioris, & inimicitiæ longioris inter Reges populosque feroces videretur exorta, Theodorus tamen Deo dilectus Antiſtes, diuino fretus auxilio, ſalutifera exhortatione, cœptum tanti periculi funditus extinxit incendium, adeò vt pacatis alterutrum Regibus ac populis, nullius anima hominis pro interfecto Regis fratre, ſed debita ſolummodo mulcta pecuniæ Regi vltori daretur. Cuius fœdera pacis multo exinde tempore inter eoſdem Reges eorumque regna durarunt. Defunctus eſt verò Theodorus beatæ memoriæ Archiepiſcopus anno Incarnationis Dominicæ ſexcenteſimo nonageſimo, ſenex & plenus dierum, id eſt, annorum octoginta & octo. Quem ſe numerum annorum fuiſſe habiturum, ipſe iam dudum ſomnij reuelatione edoctus ſuis prædicere ſolebat. Manſit autem in Epiſcopatu annis viginti duobus, ſepultus in Eccleſia S. Petri decimonono Septembris.

Componit paçem inter 2. Reges Anglorum potentes.

Tranſit feliciter Anno 690.

CERTA-

doctrinæ cooperator exiſtens, diligenter attenderet, ne quid ille contrarium veritati fidei, Græcorum more, in Eccleſiam, cui præeſſet, fortè introduceret. Qui Subdiaconus ordinatus, quatuor expectauit menſes, donec illi coma creſceret, quô tõderi poſſet. Habuerat enim tonſuram more Orientalium S. Pauli Apoſtoli.

Tẽpus ordinationis ei⁹ in Archiepiſcopum Eccleſiæ Anglicanæ.

Cæterùm ordinatus eſt à Vitaliano Papa anno Dominicæ incarnationis ſexcenteſimo ſexageſimo octauo, ſub die ſeptimo Calendarum Aprilium Dominica. Et ita vnà cum Adriano, ſexto Calendas Iunias in Britanniam miſſus eſt. Qui cùm pariter per mare ad Maſſiliam, ac deinde per terram Arelatem perueniſſent, & tradidiſſent Ioanni Archiepiſcopo ciuitatis illius ſcripta commendatitia Vitaliani Pontificis, retenti ſunt ab eo, quouſque Ebroinus Maior domus Regiæ, copiam pergendi quoquò vellent, eis tribuit. Qua accepta, Theodorus profectus eſt ad Agilbertum Pariſiorum Epiſcopum, & ab eo benignè ſuſceptus, & multò tempore habitus eſt: Adrianus verò perrexit primùm ad Emme Senonum, & poſtea ad Pharaonem Meldorum Epiſcopos, & benè cum eis diutius fuit. Coegerat enim eos imminens hyems, vt vbicumque potuiſſent, quieti manerent. Quòd cùm nuntij certi narrâſſent Regi Ecgberto, miſit illò continuò Redfridum Præfectum ſuum. Qui aſſumens Theodorum cum Ebroini licentia, perduxit eum ad portum, cui nomen eſt Quentauuic; vbi fatigatus infirmitate, aliquantiſper moratus eſt. Et cum conualeſcere cœpiſſet, nauigauit in Britanniam. Peruenit autem Theodorus ad Eccleſiam ſuam anno, poſtquam conſecratus eſt, ſexto Calend. Iuniarum. Moxque peragrata inſula tota, quaquauerſum Anglorum gentes morabantur, (nam & libentiſſimè ab omnibus ſuſcipiebatur, atque audiebatur) rectum viuendi ordinem, ritum celebrandi Paſchæ Canonicum, per omnia comitan-

Veniunt in Galliam.

Rex Angliæ mittit eis obuiam in Galliã vſq;.

Ab Anglis lætiſſimè excipiuntur.

ſtante & cooperante Adriano, diſſeminabat.

Itaque primus erat Archiepiſcopus, cui omnis Angloru Eccleſia manus dare conſentiret. Et quia literis ſacris, ſimul & ſecularibus, vt diximus, abūdāter ambo erant inſtructi, congregata diſcipulorum caterua, ſcientiæ ſalutaris quotidie flumina irrigandis cordibus emanabant; ita vt etiam Metricæ artis, Aſtronomicæ & Arithmeticæ Eccleſiaſticæ diſciplinam inter ſacrorum apicum volumina ſuis auditoribus contraderent. Indicio eſt, quod vſque hodie ſuperſunt de eorum diſcipulis, qui Latinam Græcamque linguam æquè vt propriam, in qua nati ſunt, nôrunt. Sed & ſonos cantandi in Eccleſia, quos eatenus in Cantia tantum nouerant, ab hoc tempore per omnes Anglorum Eccleſias diſcere cœperunt. Itaque Theodorus perluſtrans vniuerſa, ordinabat locis opportunis Epiſcopos, & ea, quæ minus perfecta reperit, his quoque iuuantibus corrigebat. Atque interea Colmanus, qui de Scotia erat Epiſcopus, relinquens Britanniam, tulit ſecum omnes, quos in Lindisfarorum inſula congregauerat Scotos, ſed & de gente Anglorum viros circiter triginta, qui vtrique monachicæ conuerſationis erant ſtudijs imbuti. Iam verò annus erat Dominicæ incarnationis ſexcenteſimus ſeptuageſimus, qui eſt annus ſecundus, ex quo in Britanniam venit Theodorus; cùm ecce Oſuui Rex Nordan-Humbrorum preſſus eſt infirmitate; qua & mortuus eſt anno ætatis ſuæ quinquageſimo octauo; qui intantùm eo tempore tenebatur amore Romanæ & Apoſtolicæ inſtitutionis, vt ſi ab infirmitate ſaluaretur, etiam Romam venire, ibique ad loca ſancta vitam finire diſponeret.

Latinè Græceq; doctiſſimi, hoc nomine etiam plurimū coluntur à diſcipulis nouellis Anglis.

B. Theodor⁹ gnauiter ſuo muneri incumbit.

Moritur Rex Oſuui Anno Christi 670.

Porrò defunctus die decimoquinto Calendarum Martiarum, Ecgfridum filium regni hæredem reliquit. Cuius anno regni tertio Theodorus cogit Concilium Epiſcoporum vnà cum eis, qui Canonica Patrum ſtatuta diligerent, & nôſſent, magi-

ſenſum. Quem etiam idcircò ſynodalibus literis ad inſtructionem, memoriamque ſequentium commendare curauit. Sed & anno Ecgfridi nono, conſerto graui prælio inter ipſum & Edilredum Regem Merciorum iuxta fluuium Treanta, occiſus eſt Elbuini frater Regis Ecgfridi, iuuenis circiter decem, & octo annorum, vtrique prouinciæ multum amabilis. Nam ſororem eius, quæ dicebatur Oſthridi, Rex Edilred habuit vxorem. Vnde cùm materies belli acrioris, & inimicitiæ longioris inter Reges populoſque feroces videretur exorta, Theodorus tamen Deo dilectus Antiſtes, diuino fretus auxilio, ſalutifera exhortatione, cœptum tanti periculi funditus extinxit incendium, adeò vt pacatis alterutrum Regibus ac populis, nullius anima hominis pro interfecto Regis fratre, ſed debita ſolummodo mulcta pecuniæ Regi vltori daretur. Cuius fœdera pacis multo exinde tempore inter eoſdem Reges eorumque regna durarunt. Defunctus eſt verò Theodorus beatæ memoriæ Archiepiſcopus anno Incarnationis Dominicæ ſexcenteſimo nonageſimo, ſenex & plenus dierum, id eſt, annorum octoginta & octo. Quem ſe numerum annorum fuiſſe habiturum, ipſe iam dudum ſomnij reuelatione edoctus ſuis prædicere ſolebat. Manſit autem in Epiſcopatu annis viginti duobus, ſepultus in Eccleſia S. Petri decimonono Septembris.

Componit pacem inter 2. Reges Anglorum potentes.

Tranſit feliciter Anno 690.

CERTA-

appellati; ac ille Maximiano Herculeo in Occidente, hic verò Diocletiano in Oriente ſucceſſere. Verum enim vero quantumlibet Conſtantius Imperator, qui ſe cunctis (Chriſtianis autem potiſsimum) facilem, humanum, amabilemque præbebat, Occidentalis orbis regimen adminiſtraret, in extremis tamen mundi partibus agens, in Britannia ſcilicet, aliiſque oris occiduis, res Italiæ ex Galerij Maximiani ſententia regi potius videbantur. Eius ſiquidem arbitrio Pręſides atque Proconſules cuncta agere, & in eo quoque, vt Chriſtianos acerbiſsimè vexarent, eidem morem gerere. Ex quibus vnus (qui Campaniæ præſidebat, Dracontius nomine) cùm per totam illam Prouinciam, tum in oppido Miſenatium potiſsimam excitauit perſecutionem. Erat ea tempeſtate iſtius Eccleſiæ Diaconus Soſius; vir omni virtute ornatiſsimus; qui nocte dieque, quanquam cum præſenti capitis ſui periculo, incredulos ad fidem inuitabat, & fideles ad imminentes inſtanter corroborabat agones. Cuius induſtria & eximius virtutum ſplendor cùm longè lateque flagrarent, in tantum apud omnes opinio virtutis eius creuit, vt Ianuarius Beneuentanæ ſedis antiſtes, licet dignitate logè ſuperior, ſedulus ad illum viſitandi gratia properaret: ſe ſeque infatigabilem ſanctorum laborum comitem adiungeret. Mira ſanctorum dilectio: mira & ſtupenda vtriuſque conſtantia. Nam cum nulla itineris fatigatione frangerentur, nulla terroris intentione retraherentur, quin vicariam ſibi exhiberent affectionem, accidit nutu diuino, vt idem Domini antiſtes ex more veniens, reperiret illum in cœtu fidelium, ſacroſancta Euangelia ſonoro iubilo perſonantem; moxque pater optimus feruorem tantæ alacritatis diu multumque admirans, ſubitò clericalem verticem eius vidit perſpicuam effundere flammam; cuius oblatione perculſus, intellexit protinus quid coruſcationis radiaret illa, quidve

Soſius Miſenatæ ciuitatis Diaconus.

Ianuarius Beneuētanus Epiſcopus, Soſio familiaris.

Præſagium martyrij in Soſio.

quidve portenderet inflammatio cælitus in verticem demiſsa. Dehinc properanter accedens, & conſtricto ſuper eum incumbens amplexu; flammigerum illud caput ſpiritualibus deliniuit oſculis; & coram aſtantibus martyrij tandem diademate coronandum iterum iterumque profeſſus eſt.

Prædicit martyrium Soſij S. Ianuarius.

Cùm igitur Soſius admirandis pietatis & doctrinæ operibus illuſtris, vitæ virtutiſque propoſito ſtrenuè inſiſteret, & bon9 odor alijs ad vitam, alijs ſecundùm Apoſtolicam inſtitutionem eſſet ad mortem, factum eſt, vt ab his, qui bono pereunt odore, ſæpiſsimè ad Dracontium Campaniæ Iudicem accuſaretur. Quorum frequenti ſuggeſtione paganitatis miniſter in furias actus, lictoribus ſuis tranſmiſsis vinctum eum ad ſe perduci præcepit. Et quidem fortis athleta Dei tentus à militibus, & coram ſolio Iudicis præſentatus, ſtetit interritus. At ſceleratus arbiter diu multumq; admirans elegantem ei9 corporis formam; Aptè, inquit ad illum, fama corporis cum fama nominis tui congruit. Sed quia quadam ſuperſtitione pollutus aſſeueraris, neceſſe eſt, vt accedens libamen offeras, & fruſtreris accuſationem, quæ toties de te noſtras perculit aures. Ad hæc ſanctus reſponſum reddidit paucis; Abſit hoc Iudex, abſit à me, vt debeam aliquo modo illam maculare religionem, cui ab ipſis incunabulis oblatus, toto corde totaque intentione ſeruiui.

Accuſatur à perfidis apud Iudicem Soſius, & capitur.

Conſtantia eius.

His Iudex auditis ſecum infremuit, & furibundus ad lictores conuerſus ait; Veſtras expromite vires, & loquacitatem huius audacis, validis comprimite flagris, quatenus reſipiſcens animaduertat ante cuius tribunal aſsiſtit. Dixit; & dictum cominus miniſtri exequentes, totum corpus ſancti fœdiſsimè laniarunt. Cernens verò dæmonum arbiter, robuſtiſsimum Chriſti militem palæſtra illa patienter flagella toleraſſe, ſtomachando intulit; Hic

Flagellatur dirè S. Soſius, & car-

Hic quia ſe vultum longanimitatis induiſſe ſimulat, clauſtris eſt teterrimis deputandus; vt ibi frigore fameque deficiens, & florida ipſius, qua gloriatur, iuuenta tabeſcat. Erat tunc B. Athleta annorum circiter triginta, cùm ad carceris ſqualores, optimo quoque id indignè ferente, abducebatur. Recluſo verò fortiſsimo martyre in ardua arctaq; cuſtodia, Proculus diaconus, & Eutyces atq; Acutius illuſtriſsimi ciues Puteolani, feruore deuotionis accenſi, ethnicos clamoroſis obiurgationibus increpabant, dicentes; Miſeri, dementes, inſani, quare benignum & innocentem verberibus afflixiſtis, & tenebris addixiſtis? Nunquid quia veſtrarum principis tenebrarum noluit eſſe famulus, ideò lucernam ardentem, quæ non poteſt ſub modio contegi, carceris obſcuritate voluiſtis extingui? Hæc & his ſimilia vociferantes, ad ergaſtula properarunt, omniq; ſolamine ſanctum Leuitam recrearunt.

ceri mancipatur.

Aetas S. Soſij.

Proculi, Eutycis & Acutij zelus.

Lictores autem, verbis illorum auditis, ſtatim ad iniquum Iudicem pererantes eos detulerunt. Dracontius verò Iudex ilicò eos citatis ad ſe officijs perductos, tali coram aſtantes furore eſt affatus; Miſeri, quæ vos fatalis coegit impulſio, vt huic inſano fauentes homini noſtra noſtrorumque principum decreta paruipendatis? An neſcitis, quanta ſuper huius Soſij complices Imperatorum deferueat indignatio? Ad hæc ſancti magna conſtantia tale edidere reſponſum; O vtinam, Iudex, cœlitus inſaniam ſtolidi huius fuiſſemus incurrere digni, qui vos veſtroſque tyrannos fide contemnit, humilitate deſpicit, patientia vincit: viceramus & nos iram indignationis non veſtræ, ſed Dei; qui venturus eſt ponere orbem terræ deſertum: cuius illecebras vos tanta auiditate ſectamini, vt meritò filij eius adſtruamini.

Egregium eorum ad Iudicem reſponſum.

Talibus extemplò dictis Cenſor exarſit in iras, & ſine mora furens, vapulare ſanctos penè ad internecio-

Dire vapulant S. Mar-

tyres, & incarcerantur. necionem præcepit. Cæſis ergo martyribus, & cum Sancto Soſio in vno conclaui recluſis, Imperator Timotheum quendam paganiſmi ſuperſtitione inſignem Campaniæ Præſidem ſubſtituit: ita duntaxat, vt inſatiabili feritate fideles perſequeretur. Qui adueniens, mox vbi reperit Soſium cum ſocijs apud Puteolanam vrbem ergaſtulis pro Chriſti nomine concluſos macerari, ſtatim & B. Ianuarium, cuius fama ſanctitatis apud omnes in admiratione erat, comprehendi iuſsit. Et quidem Præſul eximius tyranno oblatus, cùm nullis blanditijs, nullis minis vel terroribus, ab orthodoxæ intentionis culmine deijci poſſet, tyranno in furorem ac rabiem verſo, in ardentem mox fornacem toto triduo vehementer accenſum proiectus eſt. Sed ô immenſam Chriſti bonitatem, ô admirandam confeſsionis vim. Sanctus antiſtes in medijs flammis incolumis perſiſtens, conſtanter Euãgelicæ veritati teſtimonium perhibebat; tandem egrediens, nec veſtimenti nec papilli quidem detrimentum paſſus, ingenti aduerſarios admiratione defixit. Sed nequiſsimus Conſul, tanti miraculi magnitudine nequaquam commotus, iuſsit protinus maiori iracundia accenſus martyris corpus vſque eo diſtrahi, quoad ſolutis neruorum, artuumque compagibus, aliquid de animi conſtantia & magnitudine remittere videretur. Dum hæc fiunt, duo ex agmine Clericorum, Feſtus ſcilicet Diaconus, & Deſiderius Lector, ſancto Spiritu admirabiliter inflammati, Nolam properarunt, magniſque clamoribus Conſulem tyrannidis arguūt, quod talem tantumque pontificem affligeret, qui omnium neceſsitatibus ſubleuandis die nocteque inſudaret. Mox & illi comprehenſi, ac vinculis conſtricti, vnà cum Epiſcopo ante rhedam Præſidis Puteolos ſunt protracti; eundemque in carcerem apud Soſium & reliquos confeſſores crudeliter compacti.

Timotheus ſubſtituitur Dracontio.

Comprehenditur Ianuarius à Timotheo Præſide Campaniæ.

Miſſus in ardentem fornacem nihil læditur.

Dirè cruciatur.

Feſtus Diaconus & Deſiderius lector vinciuntur, & carceri mancipantur.

His

His ita peractis, altera luce, pręcepto Tyranni ſancti martyres in amphitheatrum à beſtijs laniandi producti ſunt. Aderat cum innumerabili vtriuſque & ſexûs & ætatis multitudine Præſes, vt eo ſpectaculo crudeli ſanè ſuam rabiem ſatiaret. Sed ſanctis inſtar montium in palæſtra conſiſtentibus, & oculos palmaſq; cum eximia pietate ad cælum leuantibus, beſtiæ catenis ſolutæ, & furibundo impetu in martyres dimiſſæ, mox (dictu viſuque mirabile) omni feritate in ſummam manſuetudinem conuerſa, ad pedes ſanctorum procubuêre. Hoc tam ingens miraculum vt magnos animorum motus in populo excitauit, ita Præſidem denſiſſimis errorum tenebris miſerè obſeſſum, lymphatica intrinſecùs rotauit vertigine, vt ſanctiſſimos martyres acrioribus pœnis demens ſubijceret. Sed populi tumultuantis ſeditionem veritus, capitis in eos ſententiam dictauit: cùm eccè ſubito oculorum lumine priuatus cæleſtem vindictam agnouit. Itaque acri dolore ſtimulatus, Ianuarij volens nolens implorans ſuffragium, tandem eo orante lumen recepit; quo ſanè miraculo hominũ millia admodum quinq; Chriſti fidem ſuſceperunt. Verùm ingratus Iudex, nihil placatior factus beneficio, ſed conuerſione tantæ multitudinis actus in rabiem, veritus maximè Principum decreta, lege protinus agere lictorem iubet. Atque ita beatus Ianuarius cum ſocijs ad ſulphurariam Puteolanam gladio percuſſus, ad Epiſcopalis muneris laudem martyrij coronam adiunxit.

Damnantur ad beſtias.

Feræ beſtiæ eos venerantur.

Præſes cæcitate punitur.

Sanatur oratione Ianuarij, & multi credunt.

Decollantur SS. Martyres.

Horum corpora finitimæ vrbes, pro ſuo quæque ſtudio, certum ſibi Patronũm ex ijs apud Deum adoptandi, ſepelienda curârunt. Ianuarij corpus Neapolitani diuino admonitu extulêre; quod primò Beneuentum, indè ad monaſterium Montis Virginis, poſtremò Neapolim, Alexandro Sexto Pontifice tranſlatum, & in cathedrali Eccleſia perhonorificè conditum, multis miraculis claruit. Sed illud cumprimis memorandum, quòd erumpentes olim è

Defertur corpus S. Ianuarij Neapolim: & admirandis ſignis floret.

Digitized by Google

monte Veſuuio cinerum, & flammarum globos, nec vicinis modò, ſed longinquis etiam regionibus vaſtitatis metum afferentes, exſtinxit. Cuius rei pariter ac beati Martyris, memoriam Græci quoque quotannis ſemel atque iterum celebrant. Porrò inſigne ac perenne miraculum ſanguinis eiuſdem S. Ianuarij, qui cum ampulla vitrea concretus continetur, & in conſpectu capitis Martyris poſitus colliqueſcere & fluere perindè ac ſi recens eſſet effuſus, ad hæc vſque tempora conſpicitur, non eiuſmodi eſt vt vnius vel alterius hominis teſtimonio comprobetur, ſed ita manifeſtum, vt ipſe Martyris ſanguis, aſſidua miraculorum operatione, vocibus quibuſdam, velut Abel ſanguis clamans, per vniuerſum Orbem Chriſtianum intonet.

En duo inſignia miracula.

**al. Euſtachij.*

C. Baron. Tō. 2. Annal. anno 103. & 120. & in Notat. ad Martyr. Rō.

MARTYRIVM SS. * EVSTACHII, *Theopiſtis vxoris eius, & duorum filiorum Agapij & Theopiſti: Ex eo quod eſt per Metaphraſt.*

Coronati ſunt anno Chriſti Domini 120. Hadriani Imperator. 1.

20. Septē. *Apud Suriū 2. Nouemb.*

**a Græcis Placidas dictus.*

EO tempore, quo Traianus Romani Imperij ſceptra tenebat, expeditionemque in Decebalum Dacorum Regem paraſſet, Euſtachius, qui tū *Placidus dicebatur, primo militiæ ordini, ꝑpter egregiam militaris virtutis opinionē qua ipſi Traiano inprimis charus erat, Dux ab eo fuit præfectus. Et quidem tam præclaram ſtrenuamque ſuo Imperatori in rebus bellicis (*b* vt & antè in bello iudaico ſub Veſpaſiano ac Tito, agens tum Magiſtrum equitum, cum & ipſe Traianus ductor eſſet Decimæ legionis) nauabat operam, vt hoſtes vel ſola aduentus illius mentione in fugam conuerterentur. Erat eximio corporis animique robore vir; & quanquàm profundis errorum tenebris adhuc inuolutus, & inſana idolorum cultura infamis, adeò tamen ſpectata virtute,

b *Ioſephus de bello Iud. l. 3. c. 4. & 13. lib. 4. c. 2 & lib. 5. cap. 3.*

c. *idē auctor l. 3. c. 11. & 16*

Virtutes Euſtachij

Digitized by Google

virtute, vt nihil eius moribus honeſtius, nihil animi candore ſplendidius, nihil denique eius ingenio videretur ſuauius. Neque enim ſuſtinebat, vt dum inclyta victoria externos hoſtes vinceret, à ſuis ipſe cupiditatibus vitijſque turpiter proſtratus iaceret. Ea propter & vitam admiranda quadam prudentia moderabatur, & ſubditorum ſibi animos beneficijs arctiſſimè deuinciebat, & pauperes, inopeſque non ad oſtentationem, ſed ad occultam virtutis elegantiam larga manu ſuſtentabat. Vibrabat quidem illa ſtrenuè viriliterque haſtam militarem in hoſtes, ſed multo præclarius piam & munificam dexteram in pauperes & calamitoſos exercebat. Erat autem ei vitæ ſocia Theopiſtes nomine, pari virtute ac nobilitate fœmina; è qua duos ſuſceperat liberos, quos ita educabat, vt non magis ex corporeis lineamentis, quàm ex animæ præſtantia nobilitateque ſimilitudo appareret. *adhuc gentilis.* *Vxor Euſtachij Teopiſtes, Traiana olim dicta.*

Porrò quoties à militari pugna otium aut requies dabatur, frequens belli meditatio ad aſſiduam penè venationem eum prouocabat. Igitur cùm aliquandò egreſſo ad venandum, armentum ceruorum haud procul paſci renunciaſſet explorator, ipſe cæteris ad perſequendũ gregem diſpoſitis ingẽtis formæ ceruum conſpexit: quem vnum ſibi pugnaci dextera ſternendum ſuſcepit. Itaque admotis equo calcaribus, in fauces prærupti cuiuſdam montis eum perſequens iam iam ſe victorem putabat; cum repentè contra naturam in verticem petræ inſiliens ceruus, venatoris conatus omnes eludit, ſeſeque montis ſupercilio tutans, placidè à curſu, ſpectante Euſtachio, ibidem ſe reficit. Cumque Dux prædæ mente oculiſque inhians, viam omnem modumq; inquireret, quo difficilem montis aſcenſum ſuperaret, eccè tibi ſuprà Cerui caput, Crucis Chriſti radiantis effigies; quæ prima illi æternæ ſalutis initia tulit. Nam cum is eo ſpectaculo attonitus conſiſteret, ſubitò vox *Oblectatur frequenti venatione Euſtachius.* *Crux illi ſupra caput Cerui apparet.*

ex illa effigie eius auribus inſonuit: Placide, Placide, quid me perſequeris?

Placidus hac tam noua forma & voce obſtupefactus, partim numinis metu, partim reuerentia, ex equo humi delapſus eſt. Poſtquam verò reſumptis viribus, à ſtupore ſeſe collegit, Domine, inquit, quis es? Cui Dominus; Ego Chriſtus Ieſus, qui humanæ ſalutis causâ è cælo in hunc mundũ veni; humanam carnem ex Virgne ſumpſi; famem ſitimque annis triginta admodum tribus pertuli; denique ignominioſæ mortis ſupplicia in Crucis ligno ſuſtinui, vt hominem ſuo ſcelere æternis ignibus addictum redimerem, & ad ſempiternæ fœlicitatis gaudia transferrem. Tu itaque proficiſcere in ciuitatem, & ſacerdotem Chriſtianorum accede; cumque ab eo cum vxore & liberis viuifico baptiſmate purificatus fueris, protinùs huc reuertere. Tibi enim rurſus apparebo, & oſtendam futura, & reddam manifeſta ſalutis myſteria. His auditis Euſtachius, inſtar Pauli, animo repentè mutatus, fœdam ſceleratamque idolorum ſuperſtitionem vehementer eſt exectatus. Itaque pudore pariter & dolore affectus, quod dæmonum cultui tamdiu ſeruijſſet, domum abijt, ſingulatimque omnia, quæque viderat, quæq; audierat, vxori narrauit. Illa verò eadem nocte ſecundùm quietem haud diſſimili viſione monita vt Chriſtum indueret, admiratione & gaudio affecta; Mi Domine, inquit ad maritum, quæſo te, nè tam fauſto magnarum rerum nuncio ingrati, ſocordes & deſides ſimus ad Chriſtiana ſacra percipienda; quin potius ſinè mora ad Chriſtianorum ſacerdotem contendamus: qui nos ſalutari lauacro expiatos, ab infelici dæmonum ſeruitute, ad veram Chriſti libertatem transferat. Nec mora; Nocte cuncubia Placidus & Traiana cum duobus filijs & paucis famulis fideliſſimis, ad inſigni pietate & prudentia ſacerdotem Ioannem profecti, ab eo catecheſi inſtructi & ritè luſtrati ſunt. Et Placido quidem Euſtachij nomen, Traianæ verò Theopiſtis impoſitum

Ex eadem Crucis effigie Chriſtus eum alloquitur & conuertit.

Actor. 9.

Viſio vxoris eius.

Poſt Cathecheſim Baptizatur Euſtachius cum vxore & liberis & cõmunicantur.

ſum fuit. Filiorum alter Agapius, alter Theophiſtus dictus eſt. Corporis deindè & ſanguinis Dominici viuificis refecti myſterijs, incredibili cum gaudio domum reuerſi ſunt.

Mutātur nomina eorū in baptiſmate.

Intereà Euſtachius cum indies Domini miſericordiam guſtu ſuauiſſimo magis magiſque perciperet, memor viſionis in monte, rurſus eā ſolitudinem petijt, profuſiſq; lachrymis caput humi defixus Dominum obſecrauit, vt clariore adhuc cognitione ad rectum ſalutis iter citrà offenſionem perficiendū eum inſtrueret. Et eccè mox Dominus ſolita benignitate huiuſmodi voce eū admonuit; Beat⁹ quidem es, ô Euſtachi, & verè beatus, qui percepto regenerationis lauacro heres cęleſtis regni effect⁹ es. Sed ſcito tibi fidei probationē magno & inuicto planè animo ſubeundam. Nam ſalutis humanæ aduerſarius diabol⁹, hoc tibi donum inuidens, nullum nō mouebit lapidem, vt rurſum te proſternat, & à Chriſtianæ dignitatis gradu aliquandò deijciat. Sed tu vide etiam atq; etiam, vt nullis dæmonum inſultibus frangaris; nullis impugnationibus animum demittas, ſed ſtrenuè ac patienter decertes, vt tandem poſt pugnam inclyta cum Iob trophæa erigas. In hodiernum vſq; diem diuitijs & gloria & rebus fortiter & præclarè bello geſtis elatus fuiſti; ſpecie liberorum; bonorum copia; generis nobilitate; alijſq; rebus, quibus apud homines fælicitas exprimitur, honoratus cunctis admirationi fuiſti. Nunc autem breui his omnibus ſpoliandus, & opprobrijs hominum extremaque calamitate afficiendus, vide nè animo concidas, donumque fidei cum pietate deſeras. Si enim acerbum tribulationis calicem admiſeris, teq; inuictum athletam mea ſanè gratia munitum prębueris, ego te priſtinis vitæ munerib⁹ ac ornamentis decorabo: ac poſtremo martyrij corona redimitum æternùm illuſtrabo.

Prædicit ei Chriſtus tētationes.

Itemq; proſperitatem, demùm & martyrij palmam.

His ordine expoſitis, numinis viſio ab oculis eius allata eſt; & ipſe nunc gaudio, nunc triſtitia plenus domum redijt; ſeſeque vna cum pia coniuge ad futuras

Sæua peſtis eius domum inuadit.

turas

turas tempeſtates aſſiduis precibus & lachrymis muniuit. Nō multi præterierant dies, cum repentè ſæua contagio domum eius inuadit; quæ primò quidem ſeruos & ancillas, indè equos & mulos, & cuncta deniq; animantia miſerè depaſcens, totam domum vacuā reddidit. Igitur reb⁹ omnib⁹ breui exuti, q̃ paulò antè ſplendidi & amicis honorati erāt, ſubitò deſpecti, vniuerſæ ciuitati miſerabili ſpectaculo fuêre. Itaque omnium opprobria ludibriaq; quauis afflictione & calamitate grauiora iudicantes, voluntario exilio miſeriam ſuam mitiorem nonnihil reddere decreuerunt. Statuerant pariter AEgyptum petere, ibidemq; in extrema potiùs paupertate viuere, quam tā multos calamitatis teſtes in patria habere. Sed eccè cum iam proſpero ſatis ventorum flatu mare tranſmiſiſſent, repentè noua quædam calamitas, prioribus miſerijs longè grauior, in eos irruit.

Euſtachius cum vxore & liberis, voluntariū exilium, patriæ præfert & quarè.

Erat nauclerus barbaris admodum & impudicis moribus, libidinis œſtro vehementer percitus. Is conſpecta Theopiſtis forma ſanè eximia, protinùs impuro illius amore exarſit, adeoque ſcelerata cupiditatis flamma incenſus eſt, vt manu in eam iniecta, negaret ſe aliam prò naulo mercedem accepturum. Cumque Euſtachius ſeſe opponeret, & duplicatam mercedem promitteret, Barbarus, vxore per vim abducta, toruo aſpectu cædem ſpirare, ſtrictoque enſe necem intentans, Hic tibi, inquit ad Euſtachium, vel inuito ſilentium imponet. Eo metu repreſſus Euſtachius, acceptis licet ægrè filijs, cœptum iter in AEgyptum luctu lachrymiſque miſerè oppletus proſecutus eſt. Hic igitur vir diuinus tanquam ſui dimidia parte cæſus, ſolis comitatus filijs, qui parentem ei in memoriam reuocabant, ibat mœrens quidèm, ſed Deo tamen gratias agens, fide nequaquam infirmus, quod coniugem à Barbari ludibrio ſeruaret immunem. Cumque hoc modo grauiſſimis animi doloribus ſaucius ad fluuium veniſſet, qui propter vehementes fluctuum impetus

Nauclerus ei adimit vxorem.

Agit Deo gratias in ſumma calamitate Euſtachius.

Digitized by Google

ſtus non facilè tranſmitti poterat, vnum humeris impoſitum magno conatu traiecit. Eo verò humi depoſito cum alterum accepturus reuerteretur, eccè tibi Leo è latebris proſiliens medium corripit, & rapido curſu volantibus per colla iubis abducit. Eo ſpectaculo concidens, incredibili dolore ſauciabatur; ſed mox diuinæ admonitionis memor animo ſtetit, curſumque ad alterum vnicam poſteritatis ſpem conuertit. Sed quid accidit? O calamitatum acerbitas, ô acerbitatis dolor immenſus. Nondum fluuij ripæ appropinquauerat, & eccè lupa, alterum ore rapiens, eum catulis ſuis prædam aſportat. Quomodò hæc tulit pater; quibus oculis tam miſerum & crudele ſpectaculum ſuſtinuit? Quomodò non protinus animam efflauit? Nec dubium, quin vitam cum morte acerbiſſima confeſtim permutaſſet, niſi Dominus, qui ſuos in afflictione conſolari & cum tentatione prouentum facere nouit, manu ſua eum ſuſtentaſſet.

Leo eius filiū abducit.

Item Lupa alterum.

1. Cor. 10.

Verùm enimuerò diuinæ prouidentiæ beneuolentia tot tantiſque calamitatibus inuolutum Euſtachium nequaquam deſeruit; ſed paulò poſt maiorib' etiam beneficijs & gaudijs mirificè cumulauit. Nam & Leo, fortè in paſtores incurrens, puerum illæſum reſtituit, & lupa, in aratores incidens, repentino terrore perculſa, infantem morſu in offenſum deſeruit. Itaque & paſtores & aratores acceptos infantes benignè aluerut, & beſtiarum humanitate edocti, nullum ſimiliter humanitatis officium in illos neglexerunt. Illi autem cognationis mutuæ ignari, paulatim adoleſcebant; pater verò opibus ſpoliatus, vxore & filijs priuatus, in terra ignota manibus ſibi victum parabat, aſſiduiſque lachrymis & gemitibus immenſum doloris pondus viriliter ſuſtinebat.

Seruantur illæſi pueri & educantur à ruſticis.

Erat vicus nomine Badiſus; in quo terminū diuturnæ peregrinationis conſtituens, alienam terram ad vitæ ſuſtentationem colebat, tenuemq; admodū

Exercet agriculturam Euſtachius.

victum duro ſanè labore annis 15. ſibi comparabat. Prope eum verò pagum, filij eius illorum hominum, quos diximus, beneficio educabantur. Porrò vxorem eius Theopiſten, tanquam alteram Saram, nulla affectam contumelia, Dominus à nefario cõcubitu intactã conſeruauit marito; & defuncto Barbaro, magna illi in ea regione manẽdi poteſtas erat. Hæc autem omnia cum laterent Euſtachium: ex his nullam capere potuit conſolationem.

Geneſ. 12.
Eius vxor ſeruatur intacta.

En diuinam diſpoſitionẽ.

Interea dum hæc fiebant, gens illa barbara, apud quam degebat Theopiſtes, fractis quæ cum Romanis inierat fœderibus, incurſionem in agros Romanorũ faciebat: & maxima præda abducta, rebuſque ex animi ſententia geſtis, ſalua in ſuam regionẽ redijt. Ea res cùm Imperatorem vehementer angeret, animumque ad vindictæ cupiditatem ſtimularet, ilicò Euſtachium requirendum ſtatuit. Adeò namque illius & prudentiæ & viribus confidebat, vt eo Duce victoriam in manibus ſe habere crederet. Itaque multis magniſq; præmijs à Traiano Imperatore ijs, qui eum inuenirent, propoſitis, duo quidam viri Acacius & Antïochus, quondam Euſtachi in re militari miniſtri, magno confecto itinere, tandem ad hunc vicum non ſinè Dei numine peruenerunt. Et quidem à ſancto viro agniti, vultum eius diuturnis lachrymis exeſum, & corpus ſqualore ac macie confectum, nequaquam cognouerunt. Studioſè autem cum ab alijs, tum ab ipſo etiam Euſtachio, de viro quodam, coniuge, & duobus liberis ſtipato, inquiſiuerunt. Ea res non poterat non omnes viri ſancti renouare dolores; ille tamen, quãquam magnos animi motus ſentiret, ægreque ſe à lachrymis temperaret, ſemper tamen ad opem diuinam tacita cogitatione fugiebat; precabaturq; Dominum aſſiduò, vt animi ſaltem firmitatem inuictamque in tantis miſerijs conſtantiam largiretur. Factum eſt autem, vt ab eo, die quodam orationi attentius incumbente, vox cælitùs audiretur; Eſto bono animo; nam

Euſtachius ab Imperatore Traiano requiri iubetur.
Agnoſcit quærentes ſe vir ſanctus, ſed necdum agnoſcitur à ſuis.

Diuinitùs lapſa vox eũ conſolatur.

Digitized by Google

nam & priſtinam gloriam, & coniugem,& pignora chariſſima, quæ tantis lachrymis amiſſa luges, breui recipies.

Hæc poſtquam audiuit Euſtachius, mixto timori gaudio repletus, quòd ſuſpectas maligni inſidias haberet, tandem inquirentes ſe milites ad hoſpitium inuitauit: tenuiq; apparatu pro ſeruitutis ratione excepit. Cumq; eos miniſtrãdo ab itineris labore recrearet,& illi nũc quærendo, nunc narrando, de Placido eiuſque coniuge & liberis diligenter indagarent, vir diuinus obortum ſæpius lachymarum imbrem abſterſurus ſecedere cogebatur, nè quo modo externa indicia eum proderẽt. Intereà cũ illi defixis in eum oculis graues illius mores, vultus modeſtiam, inſignẽq; animi magnitudinẽ curioſius attenderẽt tandem ſubmurmurare cœpêre, eum haud abſimilẽ eſſe illi qui quærebatur. Quid multis? Erat eius collo plaga concaua admodum & profunda, hoſtili ferro inflicta; eius plagę cicatricem (certũ agnitionis quęſitæ perſonæ ſignum) propius accedentes cum eſſent intuiti, immẽſo perfuſi gaudio, protinùs è mẽſa exiliere, & bacchico quaſi furore moti, eum ipſum Placidũ eſſe inclamarunt. Quid autem dein nõ faciebãt? Nunc quidẽ collo eius circũfuſi, illud lachrymis rigabant; nunc pedes prehẽſantes, nunc manus tãgẽtes, atque crebrò deoſculantes, incredibilem animi lætitiam ſignificabant. Indè de vxore filijſq; quærẽtes, Num, inquiunt, falſi ſumus? num quẽ deſideramꝰ inuenimus? Ille autẽ lachrymis oculos infuſus interrupta nimio eiulatu voce, Filijquidẽ, inquit, & vxor, ô amici, periierũt: ego verò ſolus immenſis doloribus & miſerijs relictus duram hanc & infelicem, quam videtis, exerceo vitam. Hæc eo dicente communis omniũ luctus & lachrymę conſecutæ ſunt; certatimque pagi incolæ eò confluxerunt, vt Ducem quondam exercitus, compluribus victorijs inclytum, & prima nobilitate conſpicuum, oculis contemplarentur. Sed milites abducto ſeorſum Euſtachio, ei mentem

Excipit quærentes ſe hoſpitio.

Agnoſcitur tandẽ ab eis.

multis minimè dubijs ſignis didicit, ſe eorũ eſſe matrem. Interim verita nè eis ſuſpecta foret, prudenter ſe præter communem fæminarum conſuetudinem animique mollitiem continuit, totamq; ſe lamentationibus dedens animo agitabat, quonam potiſſimũ modo ſe veram eorum matrem eſſe aperiret. Igitur tota nocte lachrymis & precibus tranſacta, mane Ducem exercitus adijt, ſupplexque ab eo petijt, vt eam multis annis exulem vnà ſecum in patriam reducere velit. Ea namque facultate obtenta, & animũ oculoſq; dulci natorum aſpectu paſcere, & paulatim in certam firmiſſimamque notitiã venire cogitabat. Precibus eius annuit benignè Dux. Admirans autem mulier Ducis humanitatem, facilitatemque, eum curioſius eſt intuita; & eccè ex moribus vultuſque figura & corporis lineamentis agnoſcit maritũ. Stupet vehementer, menteque attonita aperto hiãs ore, pudore ſimul & cupiditate diſtracta, (multum enim ſuam inter abiectionem & viri gloriam intereſſe cernebat) neſciebat quonam modo ſe eius vxorem eſſe profiteretur. Præterea cùm ignoraret quomodo in eam affectus eſſet maritus, eò quòd tanto temporis interuallo corporibus diſiuncti fuerãt, multo magis amoris eius impetus retardabatur. Tandem victa amoris vehementia, ex imo miſerabiliter ingemiſcens, & vberes lachrymarum profundens riuulos, ô virorum clariſſimè, inquit, qui multos perpeſſus labores & dolores ex Placido dictus es Euſtachius; qui ex apparentis tibi Crucis figura, Chriſtianæ pietatis primordia hauſiſti; qui futura edoctus ex glorioſo inglorius euaſiſti; qui olim vxore per sũmam iniquitatem in naui priuatus fuiſti; quæ quidem ego ſum miſera & infelix, quam barbarus ille prætextu nauli per vim abſtulit, quandò te quidem aſperam & iniquam ſortem acerbè deflentem repulit, me autem in naui detentam per marinos fluctus inhoneſti amoris cupiditate inflammatus auexit; ſed diuina iuſtitia mox eum perſecuta, intactam me & inuio-

Item mater eos agnoſcit.

Theopiſtes marito loquitur, nec eũ agnoſcit

Agnoſcit tãdem maritũ.

Digitized by Google

inuiolatã tibi coniugẽ ſeruauit. Teſtor Deũ noſtrãq; fidem, ô marite, impollutum & inuiolatum noſtrũ tibi hucuſque manet cubile. Si ergo ipſe es cuius hæc ſunt ſigna, quibus agnoſcaris, tu quoque tuam agnoſce coniugem; niſi me ſic affectam aſperneris, & indignam tuo ſplendore ducas; Stemus hic pariter & communes magnæ Chriſti prouidẽtiæ agamus gratias, quæ res noſtras prudenter deduxit.

Euſtachius agnoſcit coniugem.

Hæc profuſis lachrymis dicente Theopiſte, Dux exercitus non iudicans hæc ſufficere ad fidem faciendam rei periculoſæ, alia omnia diligenter ſcrutatus eſt. Poſtquam autem ſublata omni dubitatione vxorem agnouit, vix mentis compos, in amplexus eius & oſcula ruit. Ortus eſt vtrinque clamor, magno cum fluxu lachrymarũ. Tandẽ Theopiſte prior ad maritũ, Et, vbi, inquit, chariſſime, ſunt dulces nati? Ille verò animi dolore totus repentè commotus, magno eiulatu reſpondit; ô mulierum fideliſſima Theopiſte, à beſtijs filij noſtri deuorati ſunt: quod ego ſpectaculum crudele nimis hiſce vidi oculis. Illa autem nihil ex eo commota, Sed quid, inquit, eſt, quod omnipotens & miſericors Deus non poſſit facere, qui nos præter omnem ſpem ſic fecit conuenire? Deindè ſingulatim ea omnia, quæ filios inter ſe narrãtes audiuerat, referens, maritum ingenti admiratione affecit; prorſus vt ſtupore propemodũ oppreſſus, arcanã Dei ſapiẽtiã ſinè fine ſuſpiceret. Deindè accerſitis eis ad ſe, eoſque defixo obtutu contemplans. Et quinam, inquit, vos eſtis, qua patria oriundi, quo ſanguine creti? Illi autem ſe claris quidem parentibꝰ natos eſſe dicebant, ſed quorum ſplendor & gloria aduerſis fortunæ flatibus in ſummam abiectionem & infelicitatem deuoluta eſſet. Cumque eos ſingulatim cuncta quæ euenerant aperire iuberet, & illi exules vnà cum parentibus fuiſſe dicerent, matriſque infortunium non ſinè lachrymis narrarent, ac poſtremò ad cremendam illam ferarum hiſtoriam venirẽt, pater eorum narrationẽ interrũpens protinus inſiluit, eoſque

En vt benignus Deus omnia ſuauiter diſponat.

Euſtachius agnoſcit filios ſuos.

Digitized by Google

eoſque peramanter amplexans, ô dulces nati, inquit, ô filij chariſſimi, ô filij optatiſſimi; qui profundis tẽtationũ tenebris circũdati, nouam didiciſtis orbitatẽ. Hæc & his ſimilia commixtis lætitia lachrymis proferente parente, & parentes filios, & filij parentes amplectebantur; duplexq; feſtũ egit populus, & de parta aduerſus hoſtes victoria, & de Ducis familiæ ad vitã, vt ita dicam, reuocatione.

Poſt hæc autem Euſtachius, iuſſis ſequi captiuis, & aliorum ſpoliorum multitudine, ad vrbem regiam victor profectus eſt Romam. Antè verò quàm vrbem ingrederetur, Traianus è viuis exceſſerat, & Adrianus; vir gentili ſuperſtitione nefariè pollutus & mente barbarus, in Imperium ſucceſſerat. Et ille quidem venientẽ Ducem donis muneribuſq; munificè admodum eſt proſecutus; & vxoris ac filiorum cauſa lætandum ſibi ducens, feſtos dies & ſpectacula ingenti Ciuitatis totius gaudio celebrauit. Cum autem amens ad idolorum tẽpla dijs pro parta victoria ſacrificaturus abiret, Euſtachius, qui eius latus vbiq; honoris cauſa ſtipabat, impietatem execratus, mox eum deſtituit, auctoremque victoriæ Chriſtum profeſſus idola ſurda & inanima neque agnoſcere neque colere voluit.

Adrianus imperat, redeunte Euſtachio.

Ea propter Imperator ira repletus, primùm quidem zona militari ac Ducis munere eum ſpoliauit; deindè cum vxore & liberis tyrannico tribunali eum ſiſti iubens, à Chriſto ad cultum idolorum traducere ſumma ope aggreſſus eſt. Cumque alternis blanditiæ minæque nihil prodeſſent, ad verbera cruciatuſque Tyrannus deſcendit. Deducit ergò athletas in ſtadium ſæuis obijciendos leonibus. Aderant illi longa exhauſti inedia, vt crudelius in Chriſti confeſſores irruerent, eoſque ad oſſa vſque diſcerperent. Sed ferarum immanitatem Chriſti potentia protinus compeſcuit; virtuſque ac fides ſanctorum vicit egregiè. Nam beſtiæ (dictu ſanè viſuque mirabile) teſtes pietatis ac religionis Chriſtianæ facti,

Imperator Euſtachium omni ſuo honore propter Chriſtum exuit.

Obijcitur Leonibus Euſtachius cum vxore & liberis, ſed nihil læduntur.

cti, ſanctis ſua inclinarunt capita, eorumque corpora cum magna cũ reuerentia linxiſſent, quiete rédierũt. Eo tam præclaro miraculo Tyrannus nequaquam motus, ad cæterã immanitatẽ bouẽ æneũ addidit: in quẽ vehementiſſimè accenſum martyres viuos conijci iuſſit. Crudele ſanè & horrendum ſpectaculum; ſed quod athletas hos non modò non exterruit, ſed ſummo gaudio & exultatione cumulauit. Bos verò Chriſti virtute mox refrigeratus, non ad ſupplicium, ſed ad ſolatium potiùs eos recepit: ita vt placidè ſinè vllo doloris ſenſu ſuas Chriſto animas traderent. Apparuit hoc in eorum corporibus quæ triduo poſt ab ipſo Tyranno requiſita, nõ modò integra, ſed & candidiora quam prius fuerant inuenta ſunt. Quo miraculo plebs vniuerſa commota; Magnũ Deum Chriſtianorum exclamauit. Hæc vero & his ſimilia populo clamante & Deum laudante, Tyrannus pudore ſimul & timore affectus receſſit; Chriſtiana verò plebs martyrum corpora ſuſtulit, & cum pſalmis & hymnis honorificè in loco ſacro condidit. Deindè nefaria ſimulacrorũ ſuperſtitione paulatim magis magiſque quieſcente, Chriſti fideles inſignem ſanctis martyribus erexere baſilicam: in qua multis magniſque beneficijs Sanctorum gloria per Chriſti potentiam & gratiam cunctis innoteſcit.

Immane tormentum.

Suas illæſi Deo tradunt animas.

Populus laudat Chriſtũ.

S. Martyres honorificè ſepeliuntur.

VITA B. MATTHAEI APOSTOLI & Euangeliſtæ: Ex ea quæ eſt per Metaphraſt. & Ioachimum Perionium.

C. Baron. Tom. 1. Annal. & in not. ad mart. Rom.

21. Septem.

MAtthæus Alphæi filius, cui & Leui nomen fuit, olim publicanus & pecuniarũ exactor, cùm omnes quæſtus faciendi vias & artes calleret egregiè, inter publicanos principem locum tenere meruerat. Cum verò Chriſtus Dominus aliquando eius telonium præteriret, & intimas cordis hominis partes occultarum rerum cognitor inſpiceret,

Alphæus Matthæi parens.

ceret, ſtudiumque virtutis atque latentem in animo eius ardorem cognoſceret, cum Chriſtus, vt ſe ſectaretur, hortatus eſt; quod ille non grauatè illicò fecit, introduxitque domum ſuam Chriſtum; vbi ei, adhibitis multis publicanis, alijſque hominibus, quorum de vita Phariſæi malè exiſtimarent, conuiuium apparauit. Quod cùm Phariſæi, qui Chriſti facta calumniandi cauſa obſeruabant, animaduertiſſent, illud ei vt probrū obijcere, quòd cū Publicanis peccatoribuſque veſceretur. At ille eam illorum calumniā ita vel eluſit, vel diluit, vt diceret, non valentibus medico opus eſſe, ſed ægris. Atque hoc quidem modo ſe Matthæus in Chriſti diſciplinā tradidit, ſuaſq; cupiditates ad Chriſti crucem adeò perfectè illiſit, vt ſoli Deo viuens, eiuſque veſtigia ſequens, omnium ſignorum ac miraculorum ipſius ſpectator adeſſet; quippè qui per totum diſpenſationis diuinæ tempus vnà cum Ieſu verſatus, ſocius laborum ac periculorum fuit.

Sequitur Chriſtum vocatus: eumq; conuiuio excipit.

Matthæi 9.

Cùm verò tempus adueniſſet, quo Chriſtus ſuos omnes, atque ex his maxime duodecim, ad omniū gentium ſalutem conſtituendam, orbem peragrare voluit, diuiſis inter ſe ex præſcripto afflatuque Spiritus prouincijs, AEthiopia Matthæo obtigiſſe dicitur. Itaque cum ſe totum collegiſſet, Euangelium ſuum & religionis ac pietatis doctrinam literarū monumentis conſignauit, vt videlicet, quę alij ore ac lingua docuiſſent, ea ipſe ſcriptis mādaret. Cùm igitur luculēter totā Chriſti diſpenſationem explicaſſet, Parthos adijt; qui nondum Perſarum imperio iuncti erant; ipſiſque ſalute nunciata, Palęſtinæ regionis fines peragrauit; vbi cum ingenti multitudine varijs linquis prædita congreſſus eſt; cum fame, ſiti, & crebris ærumnis ac periculis luctatus; quorum alia ſuperſtitioſæ impietatis Præſides, alia acerbiſſimi populorū Tribuni crudeliſſimè afferebant. At ille nihilominùs tamen Saluatorem Chriſtum & mente & voce libera prædicabat, & eos qui errore decepti fuerant, ad diuinam cognitionem perducebat. Impia igitur

Matthæus in AEthiopiam profecturus, conſcribit Euangelium.

Adit Parthos: eorūque ingentem multitudinē ad Chriſti fidē conuertit.

igitur gẽtium ſuperſtitione de medio ſublata, omnes homines vero & ſoli Deo adiunxit; neque ſuæ prædicationis doctrinam illis tantùm finibus contineri voluit; ſed ad AEthiopiam, quam ſortitus fuerat, peruenit: ac primùm in vrbe maxima & nobiliſſima cõmoratus, duos ibidem magos Zaroes & Arphaxat, falſis quibuſdam inanibuſque operibus Regem & populum ſeducentes, inuenit. Perſuaſerunt enim AEgippo Regi populoque ſe deos eſſe, Matthæus autem primo ſuo aduentu eorum præſtigias fraudeſque aperuit, eoſque repulit. Nam & eis, quos illi excæcaſſe videbantur, aſpectum; & ſurdis auditum reſtituebat. Angues, quos in homines ita concitabant vt grauiſſima vulnera iuſligere viderentur, expellebat, vulnerataque curabat.

Item AEthiopes.

Magi duo in AEthiopia Zaroes & Arphaxat ab eo repelluntur.

Erat tum eadem in vrbe Eunuchus reginæ, qui à Philippo baptizatꝰ fuiſſe in Actis Apoſtolicis dicitur. Is cũ Matthęum hæc omnia feciſſe animaduertiſſet; prouoluit ſe ad eius pedes, Deumq; collaudans, recepit eũ domũ ſuam; quò mox amici illius ac neceſſarij cõfluere cæperunt, auditoque Vitæ verbo crediderũt, & aqua ſalutari expiati ſũt. Plures indè partim miraculis, partim ſingulari illius eloquẽtia, religionem diſciplinamque noſtram comprobarunt.

Eunuchus, recipit Matthæum in domum ſuam in AEthiopia.
Act. 8.

Hæc aliaque Matthęo, præclare operante, fideique Chriſtianæ gymnaſium conſtituente, venit qui nunciaret magos duos cum ſingulis draconibus aduẽtare; quorum flatu odoreq; teterrimo homines necarẽtur. Matthæus ſtatim ſigno Crucis intentato, egredi cœpit: quem cũ Eunuchus prohiberet, admoneretq; vt ſibi potius cõſuleret, atque è ſpecula tuto feras conſpicaretur, Tu verò, inquit, qui times, in ſpecula conſiſte: Ego, qui nihil timeo, in publicum prodeo. Vix dicendi finem fecerat, cum apertis foribus dracones atque magos, qui eos ſequebantur, conſpicit. Feræ autem vt primùm Matthæum animaduerterũt, ad pedes illius cubantes ſomno ſe ac quieti dederunt. Tum Apoſtolus ridiculum magis, Vbi eſt, inquit,

En Magorũ præſtigias.

inquit, ars veſtra? Excitate eos, ſi poteſtis. Equidem ſi Chriſtum Dominum non rogaſſem, furor, quem in me concitauiſtis, in vos omnis retortus recidiſſet. Cumque illi arte ſua dracones expergefacere conarentur, diuque id tentantes nihil proficerent, Matthæus inuocato Chriſti nomine dracones excitauit; eoſque ſua luſtra ſinè cuiuſdam detrimento repetere iuſſit. Cum his Apoſtoli mandatis promptè parerent, ſeque ex omnium conſpectu, magno ſanè populi totius gaudio proriperent, Matthæus ilicò cunctos qui circumſtabant hortari, vt relicta idolorum ſuperſtitione, è ſeruitute draconis diaboli ſeſe eriperent, & ad veram vnius Dei religionem conuerſi, oblatam ſalutem nequaquam negligerent.

Matthæus Draconibus imperat.

Intereà cum luculento ſermone lapſum primi hominis & Chriſti in terram aduentum explicaret, populumque ab ore ſuo ſuſpenſum teneret, repentè tumultus quidam triſtitiæ luctûſque plenus exortus eſt. Efferebatur enim cum magno omnium gemitu & multorum eiulatu Regis filius; ad cuius funus ingenti cum multitudine duo quoque magi illi conuenerant. Qui cum illum ab inferis excitare fruſtra conati eſſent, ſuasêre Regi, vt filium, qui ad deorum conſilium raptus eſſet, in deorum numero reponeret: Eique templum ædificandum curaret: in quo illius ſtatua omnibus adoranda poneretur. Quod cum Eunuchus intellexiſſet, Reginam adiens ei ſuaſit, vt Matthæum accerſeret, qui filium à mortuis excitaret.

En impium magorum cõſilium.

Accerſitur Matthæus, eumque cum honore introductum Euphiniſia regina ſupplex rogare, vt filium ſuum excitaret. Si enim credere, illum à Deo ſalutis hominum cauſâ miſſum, inuocato Chriſti nomine facile defunctum ad vitam reuocare poſſe. Apoſtolus fidem Reginæ admiratus, manus in cælum tetendit, fuſáque ad Deum oratione, Euphronomen (hoc enim Regis filio nomẽ erat) cum ſumma patris volu-

Excitat

Filiũ Regis vita functũ. voluptate & admiratione excitauit. Itaque confeſtim coronas & purpuram ei deferri iuſſit, præconeſque miſit, qui ex toto Imperio ſuos accerſerent, vt Deum in humana figura latentem cernerent. Fit concurſus hominum innumerabilium; qui cum cereos & lampades deferrent, thuraq; incendere vellent, adhibito vario ſacrificiorũ genere, tũ Matthæus, nè id facerent prohibuit; ſe enim non Deum, ſed Domini ſui Ieſu Chriſti ſeruum eſſe; à quo miſſus eſſet, vt ipſi, relicta ſimulacrorum ſuperſtitione & errore, ad veri Dei cultum religionemq; reuocarentur. Itaque aurum & argentum coronaſque aureas è conſpectu ipſius tollerent, templumque Deo vero ædificarent: in quod ad Dei verbum audiendum conuenirent.

En ingentem Regis populiq; feruorẽ.

AEthiopes à Matthæo cõuerſi, templũ ædificant. Hæc illius verba vt Dei oraculum accipientes, tantum architectorum operariorumque numerum adhibuiſſe dicuntur, vt intra dies triginta opus perefectum abſolutumque ſit. Templo autem nomen Reſurrectionis impoſuit; propterea quòd filij Regis excitatio ei ædificando occaſionem attuliſſet. Viginti & tres admodum annos illic præfuiſſe, atque preſbyteros & diaconos inſtituiſſe, ciuitatibuſque Epiſcopos præpoſuiſſe, & complura templa fundâſſe dicitur. AEgippum quoque Regem & Euphiniſiam cum Euphronomo filio & Iphigenia ſalutari aqua expiatos, Chriſtianis diſciplinis ſanctiſſime inſtituit.

AEgyppus Rex cũ omni familia baptizatur.

Hirtarchus ſuccedit AEgyppo in regno, petitq; à Matthæo Iphigeniam virginẽ Chriſti ſibi coniugem. Et quidem AEgyppo vitæ munere præclarè ac ſanctè perfuncto, Hirtarchus regnum adeptus eſt. Is cum Iphigeniam AEgyppi filiam in matrimonium accipere cuperet, Apoſtolum adijt: dimidium ei regnum pollicitans, ſi hoc virginis in animum inducere vellet. Erat illa iam antè non modò Chriſto conſecrata, ſed & ducentis ampliuś virginibus præpoſita; quæ ad extremum vitæ ſpiritum Deo caſtitatem ſuam deuouerant. Itaque Apoſtolus Hirtarcho virginem Chriſti in coniugem poſtulanti nec planè con-

En votum

conceſſit, nec denegauit, ſed tantum eum admonuit, vt conſuetudinem AEgyppi ſeruans, qui omni ſabbatho eò conueniret, vbi verbum Dei prædicaret, ipſe virgines omnes quæ cum Iphigenia eſſent conuocaret; tum illum auditurum, quod coniugium laudibus ornaret, ipſumq; Deo gratum acceptumq; eſſe doceret. Omnes autem cum conueniſſent, Matthæus hortatus eſt, vt attentas præberent aures, & quæ iam antè audiſſent memoria tenerent. Ibi tum Apoſtolus luculento ſermone exorſus, inter cætera ait; Coniugia dum inirentur, præclaris honeſtiſque actionibus & officijs ornari, ſi iuſtè, ſi ſanctè, ſi legitimè, ſi integrè fierent. Veruntamen quòd ſi ſeruus quiſpiam, qui regis ſponſam vſurpare audeat, tam graue ſcelus admittere dicatur, vt quamprimùm viuus exuratur, quomodò rex terrenus (ad Hirtarchum autem hæc dicens orationem conuertebat) æterni regis ſponſam ſibi vſurpare, & in matrimonio ducere poterit? Hirtarchus qui Apoſtoli verba hucuſque laudauerat, tum iracundiæ facibus concitatus diſceſſiſſe dicitur. Ipſe verò multò alacrior cœptum ſermonem proſequens, cùm cæteros ad audiendum non minùs quàm anteà paratos vidiſſet, Regem dixit, qui in orbe terrarum dominatu alios teneret, haud diuturnum imperium tenere poſſe; Regis autem qui cælis præeſſet, æternum eſſe dominatum & imperium; eundemque vt lætitia gaudioque maximo eos qui ipſi fidem ſeruant perfundit & afficit, ita eos acerrimis ſupplicijs ſubdere, qui ab illius fide deficerent. Quòd ſi Regis ira & furor pertimeſcendus eſſet, quid de Deo exiſtimare deberent? præſertim cum hominis ira ſiue tormentis, ſiue ignibus, ſiue ferro & ſanguine ſatietur, ad quoddam tempus duret: diuina autem vltio ſempiterni ignis in ſceleſtos ſupplicium ſtatuerit.

virginitatis, quàm antiquum.

Coniugia quandò laudabilia.

Diſcrimen inter Regem terreſtrem & cæleſtem.

Deus ſuper omnia timendus.

Hæc aliaque luculentis ſanè verbis Apoſtolo proſequente, Iphigenia tum ſpectante populo ſe ad pe-

Digitized by Google

En humilitatem Iphigeniæ Regis filiæ.

des Apoſtoli miſit, orauitque eum, eius nomine cuius apoſtolus eſſet, vt ſibi ſacriſque virginibus omnibus, quæ Domino ipſius ſermone con ecratæ eſſēt manus imponeret, quò facilius minas regis poſſent contemnere. Ille eius precibus adductus, Chriſtique præſidio ac ſpe fretus contempto regis odio,

En antiquū veli Sanctimonialium vſum.

velum omnium capitibus apposuiſſe dicitur; Deumque oraſſe vt illàs famulas ſuas, quas ex omni numero bonus paſtor ad ſeruandam ornandamq; perpetuæ virginitatis caſtimoniam elegiſſet, ipſe cuſtodiret atque tueretur; & ad omnia virtutum munera & officia duce ſapientia ita excitaret atque præpararet, vt victis carnis illicebris, coniugij que non legitimis repudiatis, vinculo, quod res nulla ſoluere poſſet, cum Chriſto colligarentur. Hæc atque alia eiuſdem generis cùm Apoſtolus virginibus illis benè precatus eſſet, ſacro Miſſæ peracto, ad aram, in

Securi percuſſus migrat ad Chriſtum S. Apoſtolus Matthæus.

qua CHRISTI corpus confecerat, reuerſus eſt; ibi cùm paſſis manibus precaretur, eum lictor ab Hirtarcho rege miſſus ſecuri percuſſit. Quod vt populus accepit, ad regiam magno furore contendit, vt ſubitis ignibus eam abſumerēt. Obuiam fiunt populo furenti ſacerdotes omnes ac clerici; qui hortati ſunt nè id facrerent, quod voluntatem diuinam offenderēt. Eorum ſermone populi furor compreſſus eſt: & Apoſtoli martyrium lætis animis celebratum. Porro

In pædag. l. 2. c 1.

tantæ abſtinentiæ beatiſſimum hunc Apoſtolum fuiſſe Clemens Alexandrinus teſtatur, vt à carnibus iugiter abſtinens ſolis ſeminibus, baccis, atque oleribus victitârit.

Iphigenia ſua omnia cōfert ædificando templo in honorem Apoſtoli.

Cæterùm Iphigenia Chriſti virgo, quidquid auri & argenti & gemmarum habuit, id cum ad ſacerdotes attuliſſet, ea omnia ſe ita conferre dixit, vt cum dignum CHRISTI Apoſtolo templum ædificaſſent, quod reliquum eſſet, egentibus erogarent. Interea Hirtachus impuro amori tota mente incumbēs, omniū nobiliū vxores ad eam proficiſci iuſſit, vt eā ſiuè precibus ſiuè cohortationibus ad conſenſum

car-

Digitized by Google

carnalis copulæ inflecterent. Quo cùm illa nullo modo deduci poſſet, magos conuocat; qui eam dæmonum præſidio raperent. Sed nihil ars eorum potuit. Itaque alia via rem aggreditur. Incendere conſtituit locum in quo Iphigenia vna cum cæteris virginibus die noſteque Deo ſeruiebat. Neque verò ſubiecti ignes nocere potuerunt, flammaque circùm domum tantùm apparuit. Quin etiam Angelus vnà cum Matthæo viſus eſſe dicitur; qui Iphigeniam bono animo eſſe iuberet, nec ignem timere; qui in eũ, à quo paratus erat, redundaturus eſſet. Vix angelus finem dicendi fecerat, cùm ventus ſubitò ortus, ſuo impetu flammam à domo virginis ad regis palatiũ tranſtulit; vt conſumptis omnibus, ipſe cum filio vnicò ægrè potuerit euadere: quem & protinùs cacodæmon inuaſit. Cuius impulſu ad Apoſtoli ſepulcrum magno impetu delatus, manibus à tergo vinctis, paterna ſcelera palàm cogebatur confiteri; quin & ipſum Regem Elephantia totum infecit; quem morbum cùm medici adhibiti curare non poſſent, ipſe vi morbi coactus in cladium incubuit. Quod vt reſciuit populus, magnam ex morte illius cœpit voluptatem; fratremque Iphigeniæ, Beorum nomine, qui ſororis opera à Matthæo expiatus erat, regalem poteſtatem adminiſtrare voluit. Is cum quinque & viginti annos natus regnare cœpiſſet, ad tres & ſexaginta Imperium propagauit: Duobuſque ſuſceptis liberis, vnum exercitui præfecit, alterum regni hæredem inſtituit. Ita pace in Eccleſia AEthiopæ conſtituta, Reſpublica Chriſtiana illic Matthæi meritis ac precibus amplificata eſt.

En impios Hirtarchi Regis conatus in Iphigeniam.

Redduntur diuinitùs irriti.

Vltio diuina in Hirtarchũ Regem & miſerabilis eius interitus.

Succedit ei Beorus; frater Iphigeniæ: & piè 37. annis regnat.

C. Baron. Tō. 2. Annal. & in Notat. Martyr. Rō.

MARTYRIUM SS. MAURICII, ET *ſociorum eius militum Thebæorum: Ex eo quod Eucherius Lugdunenſis Epiſcopus conſcripſit. Paßi ſunt anno Chriſti 297. Marcellini Papæ 2. Dioclet. & Maxim. Impp. 14.*

22. Septē.

DIoclètianus Romanæ Reipublicæ Princeps, cum ad Imperium totius orbis electus, omnes prouincias turbari quorundam præſumptione perſpiceret, ad conſortium Imperij, vel laboris, olim ſibi commilitonem Herculeum Maximianum, Cæſarem fecit: eumque contra Amandum & Aelianum, qui tumultum in Gallia concitauerant, & factioni ſuæ Bagaudarum nomen impoſuerant, deſtinauit. Cui ad ſupplementum exercitûs, legionem Thebæam ex orientalibus militibus ire præcepit. Quæ legio ſex milia, ſexcentos ſexaginta ſex viros validos animis, & inſtructos armis, antiquorum Romanorum habebat exemplo. Hi igitur milites Chriſtianæ religionis ritum, orientali traditione, à Hieroſolymitanæ Vrbis Epiſcopo ſuſceperant, fidemq; ſacram virtuti & armis omnibus præponebant. Ad vrbem quippè Romam itinere attingentes, mox apud beatum Marcellinum Vrbis Pontificem eandem Chriſtianitatis fidem quam acceperant, confirmauerunt, vt ante gladio interirent, quã ſacram fidem leuiter violarent.

Bagaudarũ tumultus in Gallia.

Thebæa legio à Zambda, Epiſcpo Hieroſolymitano Chriſtiana fide imbuta.

Eandem Romæ confirmant.

Electus igitur Maximianus Cæſar cum hoc militiæ robore præclarè inſtructus in Gallias tenderet, iamq; ſuperatis Alpibus, Octodorum veniſſet, mox idolis ſuis ſacrificaturus exercitum cõuenire iuſſit; vt datis vtrinq; dexteris per aras dæmonib[9] conſecratas iurarent, cõmuni Marte contra Bagaudarum turbas ſe pugnaturos, & non niſi victores è prælio diſceſſuros: Chriſtianos verò omnes, tãquam ſummos & capitales deorum inimicos, ferro flammaq; perſecuturos. Quod vt primùm ad Thebææ legionis peruenit notitiam, illa à nefando ſacrilegoque iura-

Octodorus oppidum eſt in Sabaudia.

Thebæa legio impium iuramentum deteſtatur.

mento

mento tota abhorrens, vt tanti ſceleris committendi neceſſitatem declinaret, prætcrito Octodorenſi oppido, ad locum, cui Agauno nomen eſt, octo millium ſpatio indè diſſitum properant. Quo in loco cum ſacri milites Thebææ legionis feſſa poſt laborem tanti itineris curaturi corpora reſiderent, Maximianus Cæſar legionem requirens, eamque prætergreſſam eſſe intelligens, ſubito iracundiæ furore excandeſcens, miſit eò ſatellites, qui legionem ad ſacramentorum ſuorum ſacrilegia reuocarent.

Agaunum locus Sabaudiæ eſt.

Erat eadem in legione Primicerius Mauricius; & ſignifer Exuperius; & Candidus Senator: qui ita militibus ſuis præerant, vt amore potius diuinitatis, quam terrore militari, obedienda præciperent. Viri militaris gloriæ laudæ nulli ſecundi, virtute nobiles, fide in Deum nobiliores, ergà Imperatorem fortitudine, ergà Deum deuotione certabant. Igitur vt e ſatellitibus à Cæſare miſſis intellêxere, milites omnes libâſſe ſacrificia, Cæſaremque iubere, vt legio feſtinanter reuertens, commilitonum pareret exemplo, illi protinùs zelo fidei vehementius inflammati, Atqui, inquiunt, vos Cæſari renunciate legionis virtutem ad bellorum vſum paratam eſſe: ad committenda verò ſacrilegia nequaquàm. Nos enim vnum verum, æternumque Deum, non impia dæmonum ſimulacra, colimus; nos Chriſtum Dei filium adoramus: eique, quam dedimus, fidem ad extremum vitæ ſpiritum inuiolatam ſeruamus.

Mauricius, Primicerius; Exuperius, ſignifer; Cãdidus Senator legionis Thebæanæ.

Nolunt dæmonibus ſacrificare.

Cum hoc reſponſio reuerſi ſatellites, nunciant Imperatori, obſtinatos legionis animos nullo modo in eo Imperatoris præceptis parere decreuiſſe. Quo audito, Maximianus iracundiæ facibus totus ſuccenſus; Ergone, inquit, milites mei Imperatoria præcepta & ſacrorum meorum ordinem ſpernunt? Quid? Itanè cæleſtis iniuria meo deſpectui iungitur, & mecum pariter Religio Romana

Digitized by Google

Crudele Maximiani mādatum.

contemnitur? Sentiat contumax miles, me non ſolum mihi, ſed etiam dijs meis dare poſſe vindictam. Iam igitur fidiſſimorum meorum turba feſtinet: decimum quemque morti funeſta ſors præbeat. Diſcant æquali nece, quos ordo præmiſerit moriendi, qualiter Maximianus vel ſibi, vel dijs ſuis, hac ſeueritate dederit vltionem. Poſt hanc vocem, datum ilicò apparitoribus mandatum, vt ad legionem properent, & decimum quemq; ferro trucident. Neq; ſanè perterritis animis Thebæa legio venientes excepit carnifices, ſed cuncti martyrij deſiderio incredibiliter accenſi, inter ſe certare, quis primus glorioſæ mortis fructum percipiat. Perfecto autem ſcelere, vt Octodorum legio redeat, iubetur. Tunc Mauricius Primicerius, paululum à ſatellitibus regijs ſegregatus, ad legionem talem habuiſſe orationem fertur.

Decimus quiſque è Thebæa legione trucidatur, iuxtà vetus ſupplicium, in delinquentem exercitium exerceri ſolitum.

Oratio præclara S. Mauritij ad ſuos.

Quòd amore religionis nullam vobis Cæſaris præceptum attulerit formidinem, commilitiones optimi, eſt ſanè quod veſtræ virtuti gratuler plurimùm. Gaudentibus quodammodò animis ad necem glorioſam commilitiones veſtros tradi vidiſtis. Quàm timui, nè quiſquam, quod armatis eſt facilè, defenſionis ſpecie beatiſſimis funeribus manus obuiā afferre tētaret. Sed Chriſtus Ieſus, qui exemptū vagina Apoſtoli gladium propriæ vocis iuſſioni recondidit, veſtras planè mentes manuſque prohibuit, ne quiſquam diuino operi mortalibus dexteris obſiſteret. Hactenùs exempla ſacris inſerta codicibus legebamus: iam nunc per noſmetipſos, quos ſequi debeamus, adſpeximus. Ecce vallatus ſum commilitonum meorum corporibus, quos de latere meo funeſtus ſatelles abſtraxit. Adſperſus ſum cruore ſanctorum & ſacri ſanguinis reliquias veſtibus meis porto; num igitur eorum ſequi necem dubito, quorum admiror exemplum? & vacat cogitare, quid Imperator iubeat, qui ſorte mihi mortalitatis equalis eſt? Si habere aliquid virium Imperatoria præcepta

Matth. 26.

cepta potuiſſent, circa beatiſſimorum trium puerorũ corpora Regis Chaldæorum valuiſſet incẽdium, nec ora leonum lacu clauſus euadere Propheta potuiſſet. Sacramenta olim dediſſe nos memini, quòd contemptu lucis iſtius & deſperatione vitæ Rempublicam defenderemus. Iam tunc promiſi mei corporis vilitatem & ſpoſpondi hanc Imperatoribus fidem: nec tamen vllus mihi tunc regna cæleſtia promittebat. Quid Chriſto ſpondente faciendũ eſt, ſi hoc potuimus militię deuotione promittere? Quinimò fortiſſimi cõmilitones, olim deuotas animas ſubdamus precioſiſſimæ paſſioni. Sit nobis virilis animus: fides inuiolata permaneat. Iã cerno antè tribunal Chriſti ſtantes eos, quos neci paulò antè ſatelles regius deputauit. Illa vera gloria eſt, quæ ęternitatem beatam vitæ huius breuitate mercatur. AEquali omnes animo, vna voce reſponſum ſatellitibus demus, & id nunciemus: Milites quidem, Cæſar, tui ſumus, & ad defenſionem Reipublicæ Romanæ arma ſuſcepimus, nec vnquàm aut deſertores bellorum, aut proditores militiæ fuimus; aut ignauæ formidinis meruimus ſubire flagitium; Tuis etiam obtemperaremus præceptis, niſi inſtituti legibus Chriſtianis, dæmonum cultus & aras ſanguine pollutas vitaremus. Comperimus præcepiſſe te, vt aut ſacrilegijs pollueres Chriſtianos, aut de denis interfectis nos terreres. Non inquiras longius latitantes: nos omnes Chriſtianos eſſe cognoſce. Habebis poteſtati tuæ ſubdita omniũ corpora: auctorem verò ſuum reſpicientes Chriſtum animas non tenebis.

Dan.3.
Dan.7.
En quid promereatur martyrium.
Magis obedire oportet Deo quam hominibus.
En inuictum eorum animi robur.

Dixerat hæc vir ſanctus cùm protinùs legio fauſta acclamatione dicta confirmat. Satellites verò cuncta ex ordine Cæſari nunciantes, mox redeunt, vt iterũ decimum renouata crudelitate conſumant. Nec recuſat ſeruices ſuas percuſſoribus ſubdere glorioſus miles; donec numerus martyrum completus, reliqui Octodorum redire iubentur. Tunc verò Exuperius campiductor correptis legionis ſuæ ſignis, hac circunſtan-

Rursùs decimus quiſque cæditur.

S. Exuperij ſigniferi egregia ad milites oratio.

cunſtantes oratione confirmat: Tenere quidem me, commilitones optimi, ſecularium bellorum ſigna perſpicitis: ſed non ad hæc arma prouoco; nõ ad hæc bella animos veſtros virtutemque compello. Neque enim per hos gladios ad regna cœleſtia properare poteſtis. Robore nobis animorum eſt opus, nihil his armis. Proijciant dexteræ noſtræ arma iſta cum ſignis militaribus: quò mox, præſtante Chriſto, alia vobis ſigna in regno cæleſti Exuperi⁹ mõſtret. Vadat quinimò funeſtus ſatelles. & hæc truculento Regi nũciet; Milites ſumus, Imperator, tui: ſed tamen ſerui, quod liberè fatemur, Dei. Tibi militiam debemus, illi innocentiam. A te ſtipendium laboris accepimus: ab illo vitæ exordium ſumpſimus. Sequi Imperatorem in hoc nequaquam poſſumus, vt auctorẽ noſtrũ negemus Deum: auctorem, velis nolis, tuum. Non nos aduersũ te, Imperator, armauit ipſa, quæ fortiſſima eſt in periculis, deſperatio. Tenemus eccè arma, & nõ reſiſtimus: quia olida hæc corpora morti libenter ſubdimus, vt animas ad æterna gaudia præmittam⁹. Si quid in nos vltra ſtatueris, ignem, tormenta, ferrum? ſubijci parati ſumus: Chriſtiani ſumus, perſequi Chriſtianos non poſſumus. Inexpugnabiles iſtius legionis animos, Cæſar, agnoſce. Tela proijcimus: exarmatas quidem dexteras ſatelles tuus, ſed armatum fide Catholica pectus inueniet. Occide, proſterne: ſecandas gladijs ceruices præbemus intrepidi. Hęc nobis iucundiora ſunt, dummodò te cũ ſacrilegis tuis contempto, ad regna iam cæleſtia properamus.

Deſperatio fortiſſima in periculis.

En eximiam martyrum conſtantiam.

Cum hiſce mandatis remeans ad Maximianum ſatelles nunciat obſtinatos in Chriſti fide virorum animos nullo vel terrore vel mortis ſupplicio inflecti poſſe. Tunc verò Cæſar totus in furorem ac rabiẽ verſus, quaſi nihil fuiſſet iterato ſcelere perpetratũ, iubet properè ire exercitũ, legionemque vniuerſam crudeli ferro funditùs delere. Nec mora; Circumfuſa beatam legionem carnificum turba ferrum ſtringit; Deoque ſuas animas fideli mortis profeſ-

Cæſar totam legionem deleri iubet.

ſione

ſione commendantem immaniſſima tyrannide obtruncat. Licebat tum illic opertam iuſtorum corporibus terram cernere, ſanguiniſque precioſi riuulos fluere; crudele quidem hominibus ſpectaculum ſed Deo precioſum: qui purpuratas martyrum animas in cælum recepit. Peracta verò cæde, inter omnes percuſſores præda diuiditur. Dederat namque facultatem Maximianus, vt quiſquis legionis illius militem ingulaſſet, interempti ſpolijs vteretur.

Cæduntur ad vnum omnes reliqui martyres.

Diiuditur præda à ſicarijs.

Diuiſa igitur omni præda, cum ad veſcendum epulandumque victrix turba conſediſſet, ecce tibi veteranus quidã, vltimæ ætatis ſenio fatigatus, nomine Victor, ad contaminatum cędibus locum itineris neceſſitate deductus eſt. Qui cum ad epulas pro ætatis veneratione ab omnibus rogaretur, requirere cœpit, quænam eſſet cauſa lætitiæ, quòd inter tot corpora interéptorũ gaudentes exultanteſque poſſent milites epulari. Dictum eſt à quodã, quod legio Chriſtianæ ſtudio legis, ceremonias Romanas cultumq; deorum pariter contemnens data eſſet neci, vt diſciplinæ militaris ordo ſeuerius deinceps teneretur. Tum Victor altè trahens gemitum, grauiterque ſuſpirans, deteſtatus conuiuas, deteſtatuſque conuiuium, exclamat; Heu me, qui per tot annorum militiam ad hanc ætatem veni, & in hac legione militare nõ merui. Quàm benè inter talos, glorioſæ mortis honore natos, finem vitæ inuenire potuiſſem! Saltem, ſi cõmilitare indignus eram, vel me antè has duas horas viandi neceſſitas detuliſſet, vt ſenilis pectoris cruor, tãtorũ virorum victimis miſceretur. Obtulerã corpus hoc neci, dummodò tantæ laudis conſortio non carerem,

S. Victor miles.

Victoris Veterani militis Virilis Vox.

Talia dicentem prophanorũ ſtatim turba vallauit, quæ, vtrum Chriſtianus eſſet, reſpondere minaciter iubet. At ille paululùm oculos ad cælum erigens, tali percunctantibus ſermone reſpondit; Longus me viuendi vſus, ad hanc quam videtis perduxit ætatem.

Quæcun-

Quàm vanus mundus. Quæcunque in hoc mundo aguntur, aut ſtudium reperit, aut rerũ volubilitas agit, aut varius ſemper caſus infeſtat. Quod ego fideli mente perpendens, vtinàm me huc ad tempus paulò antè trucidatæ legionis itineris neceſſitas detuliſſet, conuiuijs & epulis veſtris horum funerum conſortium prætuliſſem. *Trucidatur S. Victor.* Sed iam nunc præſtabit Chriſtus vt Chriſtianum me; vel ob profeſſionem meam, tranſire vlterius per beata funera non ſinatis. Hæc eum loquẽtem ſubita percuſſoris obtruncat inſania. Ita vir ſanctus conſortiũ ſanctorum celeri confeſſione promeruit, cæteriſque martyribus eo in loco, ſicut morte, ita eſt honore cõiunctus.

**al. Hiemerammi.*

VITA S. EMMERAMMI, RATISbonenſis Epiſcopi & Martyris: Ex ea quæ extat per Cyrinum æquè Ratiſponenſem Antiſtitẽ. Paſſus eſt Anno Domini ſeptingenteſimo quinquageſimo ſecundo.*

C. Baron. in Notat. ad martyr. Rom. Item Annal. Tom. 8. anno Chriſti 702. 22. Septem. *Patria eius. Fit Epiſcopus.*

EMmerammus in partibus Aquitaniæ antiqua vrbe Pictauio oriundus, ab ipſis penè incunabulis multis magniſque pietatis ornamentis egregiè decoratus, poſtquam animum artium maximarum diſciplinis ferè omnibus imbuiſſet, ad ſummum Epiſcopatus honorem peruenire meruit. Erat vir cùm alijs corporis animiq; dotibus ornatiſſim⁹, tum præcipuis naturæ adiumentis ad informandos diſciplinis & virtutibus animos præclarè inſtructus. *Egregiæ dotes animi in Emmerãmo.* Neque ſanè, quod à Deo acceperat, talentum humi defodit, ſed prudenter non minus quam ſagaciter expendit; deditque operam, vt quotidie ipſum multiplicato fœnore cum magno cordis gaudio reciperet. Erat ei tantũ tamq; ardens Dominicas oues paſcendi deſiderium, vt per vrbes Gallorum & pagos, vicos quoque, & fidelium domos huc illuc prædicando diſcurreret, virtutũque non minus exemplis, quàm doctrinis cunctos ad pietatis ſtudium & cæleſtis patriæ

triæ amorem inuitaret. Nec deerat morum & ingenij ſuauitas; adeò vt regni Gallorum nobiles, ignobiles, locupletes & inopes, ad eum confluerent: eiuſq; documenta purgatis auribus auidiſſimè haurirēt. Cū autem ad animos omnium intrinſecus ornādos mētis oculos defigeret, tum nullis neque ſumptibus neque laboribus parcebat; prorſus vt alijs indumenta, alijs alimenta, pleriſque etiam ornamenta largiens cunctos quò vellet pertraheret. *Magnus in eo animarum zelus.*

Cumq; vir prudentiſſimus tot bonis floreret, peruenit ad eum fama in quibuſdam Europæ partibus, Pannoniæ populum à Chriſti cognitione penitùs alienū idolis nefanda ſuperſtitione ſeruire. Ea re ſeruus Dei valdè contriſtatus, vt miſeram gentem dæmonis ſeruitute oppreſſam in libertatē aſſereret, cōfeſtim relicta domo & immenſis facultatibus, nobilibuſque parentibus & cognatis, alium ſibi Epiſcopū Pictauis ſubſtituit, adiūctiſque ſibi aliquot tantorum laborum comitibus in Germaniam abijt. Cum autē eius gentis linguæ prorſus ignarus verba ad populū facere non poſſet, calore fidei mirabiliter incenſus, per interpretem Vitalem, inſigni religione presbyterum, multa illic præclara ſanè, cum Auditorum profectu verbi ſemina iactauit. *Proficiſcitur in Germaniam.*

Hac igitur ſolicitudine per Germaniæ fines iter agens, tandem ad vrbem Ratiſponenſem Baioariorū metropolim peruenit. Eius vrbis gubernacula Dux gentis *a* Theodo poſſidebat; cui vir beatus cū animi ſui arcano detecto diceret, ſe conſtituiſſe ad robuſtā Auarorum gentem in Pannoniā proficiſci, vt ibi vel pro Chriſto mortem oppeteret, vel eo protegente vitam in pace finiret. Dux Theodo, quòd minus rectè ſibi cū Auaris ſiue Hunnis conueniret, rogare cœpit ſanctum virum, vt apud ſe remaneret, ſuamque gentém adhuc neophytā clariore veri Dei cognitione illuſtraret. Erat regio illa multis ornamentis egregia, ſed quibuſdam adhuc idololatriæ reliquijs infecta; quas vir ſanctus illo triennio, quod ibidem prædi- *Venit Ratiſbonam.* a. *Fuit is eius nominis 5. Bauariæ Dux.* *A Duce Bauariæ Theodone detinetur haud contemnendo cū fructu.*

prædicando expendit, penitùs extirpauit, inque omnes regionis latebras doctrinæ ſuæ lucē inuexit. Pauperum ei cura erat incredibilis; adeò vt quidquid fidelium oblatione conſequeretur, protinùs in eos erogaret.

Cùm autem terminū vitæ præſentis ſibi inſtare ſētiret, cæpit ſubditos ſibi fideles rogare vt orationis ergo Romam ſibi petere liceret, vt paſtorali cura defunctus, liberius in ſui ipſius cognitione & rerum cæleſtium conſideratione verſari poſſet. Per id tempus filia illuſtris Theodonis Ota vel Vta nomine, impudiſſimi amoris facibus inflammata, ac tādē libidine victa, è Sigibaldo cuiuſdam Iudicis filio prolem conceperat. Cumque in ſcelere deprehenſi ſupplicium pertimeſcerent, ambo S. Emmerāmi pedibus aduoluti, multis cū lachrymis eius opem implorarunt. Ille quanquā eorum vicem miſeraretur, attamen acriter reprehendens eos, monuit vt animæ potius damnationem quàm corporis ſupplicia extimeſcerēt; ſed nequaquàm tamē ſolita humanitatis pietatiſq; ſubſidia ſubtrahens, indicta eis ſatisfactione, attende quæſo, quid animus fraterna charitate verè incenſus fecerit. Cum nouiſſet nullatenùs veniam eos apud Ducem impetrare poſſe, ſecretò mandat, vt in ipſum crimen illud conferant, quò ſic facilius pœnas euadant.

Ota vel Vta Theodonis filia ſtupratur.

Vide eximiā S. viri charitatem.

Interim futurorū haud ignarus, impetrata à Principe ad Vrbem proficiſcendi facultate iter inſtituit. Antè verò profectionem quidā VVolfleto eximia pietate presbytero, ad ſe accerſito, cædem ſuam prædixit, nè quis fortè verè eum iſtius criminis reū exiſtimaret. Cùm autem trium dierum iter emēſus eſſet, apud fontem quendam perſpicuas emanantem aquas, concupiti certaminis cāpum ſibi delegit. Neq; enim indè recedere voluit, ſimulans ſe quidpiam expectare: vt ibidem optatam martyrij coronam perciperet. Intereà Ota in ſtupro apertè deprehenſa patris iram vehementer accenderat: prorſus vt ægrè ſibi

Prædicit cædem ſuam cuidā Presbytero.

Ota perpetuo damnatur à patre exilio.

ſibi à manibus temperans Dux, propriam ſobolē ſuo enſe iugulare vellet. Sed ab ea crudelitate prohibitus, omnibus rebus & facultatibus priuatam perpetuo in Italia damnauit exilio; in quo in gloria extremum vitæ ſpiritum concluſit. Erat aūt ei germanus Lantbertus nomine; qui ſororis ſuæ ignominia vehementer offenſus, & in rabiem ac furorem conuerſus, Epiſcopum, quod eum tanti ſceleris auctorē audierat, requiſiuit; cognitoque eius diſceſſu, mox adiunctis ſibi comitibus eum perſecutus eſt: ac tandē in pago Helffendorffo, in quo vir ſanctus animam ſuam Deo per martyrium offerre decreuerat, comprehendit. Stans verò miles Chriſti in certaminis campo, corde intrepidus, diei illius (vt auctor loquitur) hymnificabat Tertiam. Domum igitur furibunda mente ingreſſus Lantbertus, mox adductum ad ſe Epiſcopū ex oblatæ rei occaſione, ſeculari faſtu elatus, ita compellat: Salue Antiſtes, affinis noſter. Quo reſpondente, Deo teſte, ſe ex carnali commercio nullum prorſus noſſe affinem & ad ſummum Pontificē prouocante, princeps poſt contumelias conuiciaque ſcelerato ore in eum coniecta tandē arreptū, cui incūbebat, baculum in tanti Pontificis adegit pectus; ſuiſque deindè præcepit, vt in hoſpitij horreum eum abducerent, & chlamyde ac ſtola ſpoliatum, honore, quo dignus eſſet, afficerent. Nec mora; Milites vt furentis domini animū mitigarent, funibus eū ad ſcalam crudeliter alligarunt; & ſic demum omnibus iniurijs afficiendum ac membratim laniandū ſtatuerunt. Et primo quidem digitis eius, quos eū in principis filiam impudenter conieciſſe calumniabantur, articulatim præciſis, oculis eum, Lantberti vrgente imperio, naribus deinde ac auribus ſpoliarunt. In ijs verò cruciamentis conſtitutꝰ, non modò gemitum non edebat, ſed pari alacritate & vultu hilari hymnos & pſalmos proſequebatur. Necdū verò tot pænis exſatiati carnifices, pedes vtroſque cum palmis, quarum iam digitos abſciderant, detruncarunt; ipſaque etiam

Lantbertus frater Otæ perſequitur Emmerammum.

Nota tertiæ preces

Lantbertus inſultat S. Epiſcopo.

Crudeliter tractatur S. Emmerammus.

etiã verenda impudenter abſtraxerunt. Interim tamẽ pergebat ſanctus Martyr, licet exili iã voce, in hymnis, pſalmiſque Dauidicis. Quod cernentes carnifices, linguæ miniſterium illi inuidentes, eam ferro in os iniecto præciderunt, atque ita corporis trũco relicto abierunt.

Magna eius patientia.

Ibi tum Martyr ſanguine ſuo inuolutus, victor triumphalis exultans, carnificibus abeuntibus, & Clericis è ſuis latibulis, aliiſque vicinis accurrẽtibus, pro ſui refrigerio aquam poſtulabat. Cui Vitalis presbyter eius reſpondit; Ecquid pater omnibus membris corporis deſtitutus, refocillationem quæris, cùm ſatiùs, meo quidem iudicio, mortem tibi optares? Cernens autem Chriſti martyr ſecùs presbyteri animum affectum quàm decebat, collecto ſpiritu, abſciſſa lingua, vt potuit, explicans, ait ad eũ; Non tibi venit in mentem eius cuius te ſæpius admonui, neminem ad mortem feſtinare debere, ſed potius longiora pænitentiæ ſpatia optare, vt contractas animi ſordes lachrymis in hac vita abluere poſſit? An verò pigritiæ tuæ moleſtum videtur, cruentum refrigerare pectus? Eccè nunc temporariæ vitæ tuæ hanc ego propono pœnam, vt quoties potum ori tuo applicueris, mẽtis inops fias, nec tamen cuiquam noceas, ſed inobediẽtiæ de te exemplum præbeas, & quidem viri ſancti dicta, effectus deinceps ſecutus eſt.

In vltima ſpiritu poſtulat aquã ad refrigerium.

Loquitur elinguis.

Inobediẽtiæ pœna.

Porrò viri, qui erant cum eo, gloria martyrii triumphantẽ, ex certaminis cãpo, ex area quippè ſublatum plauſtro imponentes, ad pagum publicum, quẽ Aſchaim vocant, auexere; optabant ſiquidem eum in Eccleſiam Principi Apoſtolorum ibidem ſacram inferre: nè in eorum vilibus ædificiis ſpiritũ efflaret. Verũ antequã eò perueniret, anima iã cælo digna in cãpo è corpore exceſſit, tanto cum ſplẽdore, vt inſtar fulminis oculos omniũ perſtringens, apertè ſuã puritatẽ indicaret; qui cãpus poſtmodũ inſigni baſilica in beati martyris honorem, innumeriſque miraculis illuſtri decoratus eſt: ſimiliter & locus paſſionis eius.

Migrat ad Chriſtum vir ſanctus.

Vitalis

Vitalis presbyter autem, in eadem ciuitate diu ſuperſtes, quamdiu ieiunabat, pręclara de ſe virtutis exempla præbebat. Cùm autem peracto ieiunio, certis temporibus alimentum ſumeret, cuiuſcunq; potionis genus ore percepiſſet, mox deſtitutus mēte, à ſpiritu immundo arripiebatur; commutata facie cum immenſis ſtridoribus huc illucque diſcurrens, nefanda & turpia proferebat verba; nec tamen alicui nocebat: ita vt cuncta, quæ vir ſanctus prædixerat, in eo complerentur.

En admirandum Dei iudicium.

Et quidem Lantbertus Princeps, eiuſq; crudelitatis adminiſtri, diuinam vltionem haud euaſere. Is namque in exilio vitam miſerrimè finiuit, eiuſque poſteritas omnis perijt; carnifices verò, exceptis duobus, qui ad viro ſancto cruciatus inferendos fuerant coacti, immundis arrepti ſpiritibus, menteque deſtituti, ſuis ipſi corporibus perniciem attulere. Quin & certaminis eius loci incolæ, quotquot in necem eius conſenſerunt, adeò ex eodem loco diſſipati fuere, vt nemo eorum illic remanſerit.

En horrendā cæleſtem vindictam in viri ſancti exterminatores, & iiſdem conſentientes.

Cæterùm ſacrum eius corpus ad pagum memoratum Aſchaim perductum, fuit intra eius Eccleſiæ ſepta perquam honorificè tumulatum. Sed ne ibi perpetuum requieſceret, continuæ quadraginta diebus horrendæ ſanè tempeſtates prohibuere. Cùm enim Ratiſponenſis ciuitas, imò tota illa regio, aquarum inundatione periclitaretur, & quibuſdam fidelibus diuinitus reuelatum eſſet, vt ſancti martyris corpus pro ipſorum adiutorio in eam vrbem importaretur, mox Princeps & Sacerdotes, communicato inter ſe conſilio, martyris corpus ab eo loco, in quo humatum fuerat auferri, accenſiſque lampadibus & cereris, non ſine maximo miraculo inter tot ventorum flatus per tam longinquum iter nequaquam extinctis, Ratiſponam deferri curarunt. Quò vt allatum fuit, mox optata cœli redijt ſerenitas: tantaque ad eius ſepulchrum mira-

Sepultura eius.

Translatio eius Ratiſponam.

Innumeris claret mira-

culis poſt obitum. miracula coruſcarunt, quanta ſcribendo vix comprehendi queant.

Tornodorenſis.
Ioan Molanus in Addit. Martyr. Vſuardi.

VITA S. IOANNIS, ABBATIS REOMAENſis; Ex ea quæ extat penes V. P. Lau. Sur. Claruit temporibus S. Gregorij Lingonienſis Epiſcopi, qui floruit in Epiſcopatu (iuxta 6. & 7. Annalium Tom. C. Baronij) ab Anno Chriſti 509. & deinceps. Agit de eo Gregor. Turon. de Glor. Confeſs. cap. 87.

22. Septemb.
Patria & Parentes eius.
Primordia eius.
Fugiens celebritatem nominis, latet apud Lirinenſes.

VIr per omnia prædicandus Ioannes, nullique ſuo tempore ſecundus, ortus in territorio vrbis Lingonicæ, nobili genere, patre Hilario, matre verò Quieta, puer literis imbuendus magiſtris traditus fuit. Deinde cùm fuiſſet annorum viginti, inuitis parentibus, ſeculo valedixit, ac in remoto loco villæ, proprijs manibus cellam & oratorium conſtruxit; vbi adiunctis ſecum duobus pueris, ſoli Deo vacabat. Quin ad perfectiora tendens in deſerto, quod ſub axe Lingonico iacet, cum dictis pueris ſe contulit; & primò ibi in paruo tugurio habitauit. Creſcente autem numero diſcipulorum ad eum confluentium, timuit ne velut plebi dominando, periculum potius elationis incurreret, quàm vitæ meritum acquireret. Quocirca cum duobus prænominatis ſocijs nocte fugiens, perluſtrauit Galliæ monaſteria, tandemque perueniēs in inſulam marinam, Lirinum monaſterium expetijt; ibique receptus diſtrictiſſimè vixit, ac ſanctiſſimè inter cœnobitas illos conuerſatus eſt. Verùm cùm anno & menſibus ſex ibi delituiſſet, per vniuerſam patriam quæſitus, tandem à quodam, qui de Galliæ partibus aduenerat, licet propter habitus vilitatem vix agnitus, tamen inuentus eſt.

Cogni-

Cognito eo monachi Lirinenſus, quem iam fama celebrem reddiderat, veniam petierunt ſuæ ignorantiæ, quòd ei inter iuniores locum dediſſent. Interim reuerſus agnitor ille in patiam, ineffabile gaudium de inuentione B. Ioannis reportauit. Quod cùm a Gregorius piæ memoriæ Lingonenſis Epiſcopus intellexiſſet; duas conſcripſit epiſtolas; vnam per duos fratres Domino Abbati Lirinenſi, qua virum Dei rogabat ſibi reſtitui: alteram verò Abbati Ioanni, qua eum reuocauit ad ſuos; terrendo eum, quòd eſſet ante tribunal iuſti Iudicis Chriſti redditurus rationem ob ſui loci deſolationem ac fratrum diſperſionem. Regreſſus igitur vir Dei, non tam illi patriæ, quàm inprimis ſuis filijs multum attulit gaudij, breuique ſpatio reformauit monaſterij diſciplinam. At verò cùm in deſerto illo Tornodorenſi præeſſet, fratres nimiam patiebantur aquæ penuriam. Cui incommodo quærentibus remedium nuntiatur, eodem loco antiquitus fuiſſe puteum multæ profunditatis, quem vulgaris incuria, & temporum vetuſtas nimia lapidum obſtruxerat congerie Serpens quoque baſiliſcus in eodem putei loco morabatur. Itaque ſanctus Dei plenus fide, prior ad locum accedens, raſtro fodere cœpit, ac alijs iuuantibus putei oſtium aperiens, ſerpentem etiam oratione interemit. Ex quo puteo copia aquæ in præſens vſque hauritur. Per idem tempus mater ſua magno eum videndi tenebatur deſiderio. Quod cum per fratres ei eſſet ſignificatum, primò renuit, ſed poſtea ne fidem matris videretur contemnere, eam admiſit, ac tranſiens ante eam cum reuerentia parumper obtutibus eius ſeipſum exhibuit, moxque diſceſſit, rogans per miniſtros, vt hoc ei ſufficeret.

Agnoſcitur.

a Eius vita habetur 4. Ianuarij.

A Gregorio Lingonienſi Antiſtite reuocatus, redit ad ſuos.

Serpentem baſiliſcum oratione interimit.

Eidem ſancto Dei mirabilis effugandorum dæmonum collata eſt poteſtas. Vnde & filium clariſſimi Nicaſij obſeſſum curauit; qui vſque ad obitum in monaſterio poſtea laudabiliter vixit & perſe-

Curat plures dæmoniacos.

perſeuerauit. Quodam tempore etiam literas ſuas ad Secundinum Patricium miſit, quibus cuiuſdam pauperculi cauſam egit; cùm ille, ſpreta eius commendatione literas in terram proiecit, & pedibus conculcauit. Sed non defuit Dei vindicta; nam toto corpore tanto tremore ac pauore ſubitò concutitur, vt intelligeret ob tanti viri contemptum ſe iſta mala perpeti. Mox igitur per internuntios humiliter veniam deprecatur, & tandem imperata ſibi per Sanctum complens, ſanatur. Plurimos quoque infirmos, miſsis eulogijs, mortis faucibus eripuit. Sed & quodam famis tempore, dum egentium caterua ad Sanctum conflueret, & ipſe omnibus miſericorditer ſubueniret, miniſter eius ſuperueniens, ei indicauit tantum non ſupereſſe frumenti, quantum omnibus ſufficeret. Mox pius pater vas iuſsit pro pauperibus impleri, capiens plus minus modios quinquies quinos, cætera, quæ reſtabant, in vſum fratrum reſeruari. Cùm ergo turba egenorum per aliquot tempus ex eo vaſe aleretur, euenit, vt quidam iuxta morem mendicaret. Ioannes autem conſuetam menſuram dari iubet egenti. Miniſter verò reſpondit, nihil in vaſe exiſtere, ſed totum pauperibus erogatum. Quo audito, Sanctus oculos in cœlum attollit, & genu flexo orauit Dominum; ac deinde iubet miniſtro, vt fideliter alimenta deferat indigenti. Pergens ergo miniſter, vas, quod prius vacuum reliquerat, repletum reperit, & pauperi conſuetam menſuram dedit. Obijt vir ſanctus plenus dierum, nimirùm anno ætatis ſuæ centeſimo vigeſimo; Cuius oculi non caligauerunt, nec dentes damna pertulerunt, nec memoria eius lapſa eſt. Sepultus quotidie viuit miraculis.

Item alios morbidos.

Augetur diuinitus frumentum in vſum pauperum

Obdormit vir ſanctus in Domino, miraculis poſt obitum æquè clarus.

VITA S. TECLAE VIRGINIS ET MARtyris; Partim ex ijs quæ habentur in Adonis Viennenſis Epiſcopi Martyrologio; partim apud C. Baronium.

C Baron in Not. Martyr. Rom. & To. 1. Annal. 23. Septemb.

B. Tecla, ciuitate Iconio oriunda, Beati Pauli prædicatione ad Chriſtum conuerſa eſt; vnde & honoris cauſa, tanquam nobiliſsimo titulo, Pauli primogenita nuncupatur, Cùm autem ſacro baptiſmate luſtrata, haud vulgaria de ſe præberet pietatis exempla, idem Apoſtolus non dubitauit eam, quanquam iam thalamo oppignoratam ſermone ſuo in perpetuæ virginitatis amorem incendere. Et quidem B. Virgo, vt cuſtodem carceris, quo S. Paulus Iconij detinebatur incluſus, ſibi conciliaret, gẽmis ac muliebri mundo diſtractis, pecuniã inde acceptam illi donauit: quo ad B. Apoſtoli colloquiũ ſibi

Patria eius.

S. Paul. Teclã ad Chriſti fidem conuerſam ad virginitatem ſeruandam hortatur.

ſibi pararet aditum. Habebat illa ſponſum vrbis primariū, genere ac dignitate illuſtriſsimum, corporis quoque & fortunæ bonis ornatiſsimum; quem tamen, vt cætera omnia quę mundus admiratur & optat, Virgo ſancta facilè ſpreuit, vt cœleſtium rerum potens fieret. Vnde ille, ingenti aduerſus eam indignatione commotus, virginem Iudici detulit; Quam cùm ſibi adduci iuſsiſſet, & propoſitum caſtitatis eius didiciſſet, eamq; Chriſtianam eſſe, Chriſtumq; liberè confitentem audiret, continuò ad beſtias damnauit. Interim tamen ſpe aliqua tam ſpecioſæ virginis à Chriſto auertendæ captus, eam nobili cuidam fœminæ, Tryphæna nomine, Cæſaris propinquæ commendauit; quæ cùm non modò ſuaſionibus & blanditijs nihil apud Theclam efficeret, ſed ipſa inſuper Theclæ monitis & precibus à tenebris ad admirabile Chriſti lumen conuerteretur, ſequenti die feris obiecta eſt; ſed in certaminis arenam deſcendens, ſtupente populo, tam de beſtijs quàm de impietate proſtrata triumphum reportauit. Et quidē toto certaminis tempore aſtitit ei perſona, humana imagine vultum Pauli præ ſe ferens, eā diuina virtute iugiter corroborans atq; defenſans.

En feruorem B. Virginis.

Damnatur primò ad beſtias

Conuertit Tryphænā ad Chriſti fidem.

Obiecta feris nihil læditur.

Porrò inde ad Tryphænæ domum reducta, altera deinde luce iterum feris tradita fuit; ſed nudatam virginem neque leones, neq; vrſi, neq; vlla deniq; ferarum lædere præſumpſit: diuinitus ſiquidem manſuetæ redditæ, illi blandiebantur. Poſt quæ, in foſſam aqua plenam, vbi ſeprentes adunati & collecti erant, à furentibus populis cum vrgeretur, ſigno Crucis munita inſiluit: omnemque illam ſerpētum colluuiem virtute diuina à ſuo corpore fugauit. Sed nec eo miraculo Tyranni crudelitas victa, atrociores adhuc beſtias parauit; duobus ſiquidem tauris ferociſsimis ferro candente ſtimulatis, vt eam diſcerperent, ſanctam alligari iuſsit. Qui funibus diruptis huc illuc vagabundi, martyre intacta relicta, diſcurrerunt.

Item 2.

Quartò.

Alligatur duobus tauris.

Iis itaq; omnibus inuicto robore ſuperatis, demum eam flammarum incendio condemnauit. Accurrunt ilicò apparitores, vt eam in rogum præcipitem darent At illa animo planè virili & excelſo lictores quieſcere iubens, ſpontē pyram aſcendit. factoque Crucis ſigno, inter medios ignium globos ſecura conſtitit. Ecce verò ſubitò imber de cœlo irruens, & ignem extinxit, & virginem illæſam reſtituit.

Damnatur tandē ad ignem & ſeruatur illæſa in medijs flammis.

Cæterū his tot tantiſq; victorijs inclitā martyrē Proconſul ſtupefactus accerſit; quæ aut vnde eſſet, ꝙ beſtias & ignē ſuperaſſet ſedulò requirit. Reſpōdet virgo, ſe viui & ęterni Dei eſſe ancillā. Territus aūt Proconſul, ꝙ tantæ virtutis eſſet, edixit ſentētiā; Theclā, inqt, pietatis ac Dei cultricē relaxo.

Sententia Iudicis Tecla abſoluitur.

Dimiſſa verò in domum Tryphęnæ eſt reuerſa; vbi paucis admodum diebus clariore Chriſti Ieſu cognitione Tryphænam eiuſq; familiam inſtruxit, ac inde Seleuciam abijt : vbi exemplo & conuerſatione vitæ (quæ cunctis adornata virtutibus omnium in oculis mirificè lucebat) & cœleſti etiam doctrina plurimos erudiens , prima omnium fæminarum (vnde & protomartyr à multis cognominatur) poſt multa certamina duplicis coronæ, virginitatis & martyrij, in pace requieuit ; de qua hæc apud S. Zenonem Epiſcopum Veronenſem teſtata reperiuntur : [*Aduerſus Theclam accuſator acerrimus linguæ erexit gladium : cum ſuis ſibi miniſtris publicæ leges inſeruiunt. Stimulis acuitur feritas in ferocitatem, & tamen mitior hominibus inuenitur. Ne quid ſcenæ tam diræ humanitatis deeſſe videatur, immittuntur etiam marina monſtra. Lacinijs omnibus expoliatur puella: veſtitur incendio. Inter tot inſtrumenta mortis , ſpectatore metuente, ſecura calcat genera vniuerſa terrorũ. Incolumis quaſi orbe ſubacto , de illo feralis caueæ loco, iam non miſerabilis, ſed mirabilis funereo habitu excedit ; victi ſeculi triumphum reportans : quam tot ſupplicijs omnes crediderant perituram.*] Item hæc apud Gregorium Nazianzenum, hiſce verſibus.

Feliciter obit in Seleucia.

In ſermone de timore.

In præcept. ad virgines.

Quis Theclam necis eripuit , flammæque periclo?
Quis validos vngues vinxit, rabiemque ferarum?
Virginitas. O res omni mirabilis æuo.
Virginitas fuluos potuit ſopire leones;
Dente nec impuro generoſos virginis artus
Auſi ſunt premere : & rigido diſcerpere morſu.

Specus, item Sepulchrum eius miraculis illuſtre.

Cæterum viſitur quædam ſpecus propè Tripolim Palęſtinæ, in qua quandoque Beatam Teclam delituiſſe fertur ; quam peregrinantes Hieroſolymam adire ſolent : referuntur eam aſſiduis miraculis illuſtrari . Eaque non tantùm fidelibus , ſed munificentia martyris etiam infidelibus (penes quos locus ille religioſiſſimus habetur) impertiri. **Eius quoque tumulus, Seleuciæ , miraculorum ſignis**

hnis coruſcans, totius orientis celebri populorum concurſu viſitari ſolet.

MARTYRIVM S. GERARDI EPISCOpi Chanodienſis, aliàs Cœnodienſis, alàs Hungaria. in Pannonia: Ex eo quod extat apud V. P. Laurentium Surium. Coronatus eſt anno Domini 1047.

C. Baron. Tom. 11. Annal & in Not. ad Martyr. Rom.

GErardus inſigni pietate & martyrio illuſtris Venedijs oriundus, vt primum robuſtioris ætatis gradum attigit, iam ante monaſticæ religionis habitu puer decoratus, Hieroſolymam petere ſtatuebat, vt ibidem animum oculoſque viuificis illis locorum myſterijs, quæ Chriſtus quondam noſtræ ſalutis cauſa inambulauit, quæque ſuo ſanguine illuſtrauit, paſceret. Cumque in Pannoniæ partes, cuius tunc habenas Chriſtianiſſimus Rex Stephanus moderabatur, veniſſet, atque ad Regem itineris ſui cauſam expoſiturus acceſſiſſet, Rex eius moribus & doctrina mirificè delectatus, clam dimiſſis ſocijs, eum apud ſe inuitum retinuit, eique ſeruando cuſtodes adhibuit. Cernens verò ſeruus Chriſti ſe ſolùm in medijs populi tumultibus relictum, vt ſtrepitus omnes orationi & cœleſtium rerum ſtudio inimicos euitaret, eremum eius regionis, quam Beel vocant, petijt: ibidemque precibus & ieiunijs toto ſeptennio vacans, ſoli Mauro Monacho cognitus habitauit.

24. Septemb. Patria eius.

Cogitat Hieroſolymam.

Detinetur in Pannonia à Rege Stephano; cuius vitam habes 20. Auguſt.

Abdit ſe in eremo, Beel nuncupata.

Interea Rex Stephanus, profligata gentis impietate, & *Barbarorum moribus edomitis, vt pacis tranquillitatem in ſuo Regno adeptus eſt, mox ſeruum Dei Gerardum ab eremo reuocauit, pontificalique infula decoratum, ad Euangelij munus exercendum deſtinauit. Ea functione quanquam il-

**Hungarorũ*

Educitur ex eremo & creatur Epiſcopus.

Digitized by Google

libenter ſuſcepta, tanta apud omnes loci illius incolas gratia & auctoritate valuit, vt cuncti eum & vt patrem colerent, & vnicè amarent. Itaque creſcente indies fidelium numero, ſummo ſtudio ac vigilantia per ſingulas vrbes Eccleſias exſtruxit: eaſq; mirificè adornauit. Eſt ad littus Moriſij fluminis templum, eius ſtudio fundatum, inſigni ſanè opere conſpicuum; egregio Chriſti martyri Georgio ſacrum; Sedem Moriſſenam appellant; in quo Virgini Matri aram erexit; ante quam argenteum collocauit thuribulum; eiuſq; miniſterio duos prouectæ ætatis homines adhibuit, qui iugiter illic excubarent, atq; operam darent, ne vlla vnquam hora thymiama ibi deeſſet. Singulis quoq; ſabbatis cum nouem lectionibus (vt in die Aſſumptionis eiuſdē Sanctiſſimæ Matris) magniſq; laudum præconijs deuotionis ſuæ officium illic explebat. Cæteris aūt diebus matutinis & veſpertinis precibus abſolutis, bis cum proceſſione eò venire ſolebat; quæ conſuetudo hodieq; perſeuerat. Porrò laudibus & venerationi eiuſdem ſacratiſſimæ Virginis tantæ humilitatis obſequio ſe ſubdere nouerat, vt ſi quis reus, clam à ſancti viri familiaribus edoctus, veniam ab ipſo per nomen matris Chriſti peteret, mox audito nomine Matris miſericordiæ, pater ſanctus lacrymis perfunderetur, & perinde ac ſi ipſe reus eſſet, à reo veniam peteret, filiumq; ſuum fore affirmaret, ſi eam ſincerè Dei genitricem crederet. Ipſo auctore, ab Hungarica gente non pronunciatur nomen ipſum Matris Dei, ſed Dominā eam vocant. Si verò nomen illius pronunciatum fuerit, ſtatim flexis genibus & demiſſis in terram capitibus ſe ſe inclinant. Atque adeò Pannonia à ſancto Rege ſuo Stephano, familia B. Mariæ appellata eſt.

Sedes Moriſſena: templum ſancti Georgij.

Summo ſtudio pietatis Virginem Mariam colit ſanctus Gerardus.

Hungari quomodo reuerenter matrem Dei coluerint.

Erga miniſteria Eccleſiaſtica, magna beato viro cura & ſollicitudo inerat. AEſtiuo tempore in domo Dei vaſcula glacie plena ponebantur; in quibus lagunculæ & vinum, quod poſſet optimum inue-

Fecit hoc, ne vinum aceſceret.

Digitized by Google

inueniri, ad Dominici ſanguinis conſecrationem aſſeruarentur. Nocturno tempore leproſum in ſuo reponebat lectulo; & arrepta ſecuri, ad ſiluam ſolus pergebat, faſciculoſque lignorum pro corporis ſui caſtigatione proprijs humeris inde reportans, ſeruorum ſuorum labores ſæpè anteuertebat ac ſubleuabat. Cùm illi de loco in locum proficiſcendum erat, non iumento, ſed vehiculo vtebatur: in quo ſedens libros à ſe compoſitos relegebat. Veſtibus cilicinis & ex arietum pilis confectis frequenter vtebatur. Vt autem ſanctis hominibus vſuuenire ſolet, aliquando negligentia aurigæ ſui, aut qualibet iniuria læſus leui ira commotus, iuſſit protinus hominem reum, flagellis cæſum duris vinculis alligari. Parebant verò illi miniſtri; ſed non ignorantes animi eius clementiam & ſuauitatem, iuxtà viam, qua ſanctus pater tranſiturus erat, hominem culpæ obnoxium ad ſtipitem alligabant, & plagarum veſtigia in eius nudo dorſo gallinæ aut alterius animantis ſanguine exprimebant. Cumque eo perueniſſet homo Dei, oblitus ſeueritatis ſuæ, illicò è vehiculo exiliens, ad vinctum illum properabat, & modo ſtipitem, brachia, manus ac vincula, modò pedes oſculabatur, munera pollicebatur, ſi veniam & miſericordiam ab homine conſequi mereretur. Si cui tum id videre contingeret, illum virum Dei, pro tanta humilitate, & ſimplicitate dicere, non dubitaret, conuerſum in puerum illum, quem Saluator imitandum ſtatuit in medio diſcipulorum ſuorum.

En quo pacto corpus in ſeruitutem redigat.

Magnæ fuit miſericordiæ S. Gerardus.

Matth. 18.

Etſi autem epiſcopalem functionem & dignitatem ſumma prudentia adminiſtraret, attamen eremum non reliquit: ſed apud vrbes, ad quas concionaturus pergebat, cellulas ſibi in ſiluarū ſecretiorib⁹ locis cōſtruxit; in quib. ligatus pernoctaſſe, multasq; afflictiones, ſoli Deo cognitas, pertuliſſe

Libenter verſatur in eremo.

Digitized by Google

memoratur. Cum aliquando pro cuiuſdam defenſione ad B. Stephanum Regem properaret, in eius regionis parte quadam, pecoribus paſcendis opportuna, & apta, vir Dei hoſpitio vſus fuit. In ea autem domo ſub noctis medium ancilla quædam verſatili mola triticum terebat; laboris moleſtiam cantilena temperans. Ea autem cantilena expergefactus vir ſanctus, vt ex miniſtro id quod res erat intellexit, mox pijs infuſus lachrymis, ô felicem, inquit, fœminam, quæ ſub alterius poteſtate conſtituta, debitum ſeruitutis officium tam ſuauiter abſque vllo murmure perſoluit; iuſſitq; ei non minimum pecuniæ pondus deferri.

Debitum ſeruitutis officium, ſuauiter perſoluendum.

Moritur Rex Stephanus.

Poſtquam autem beatus Rex Stephanus totam Pannoniam ad veram Chriſti lucem adduxit, ipſo die Aſſumptionis Virginis Mariæ, ipſe quoque ad æternam requiem aſſumptus eſt. Succeſſit autem ei Petrus Rex; cui cùm omnes Pannoniæ principes fidem ſuam & amorem pariter obligaſſent, vnus ex eis, illo exturbato, regiam ſibi auctoritatem per vim vſurpauit. Qui deinde tyrannidem occupans, ipſis ſanctis Quadrageſimæ diebus, honeſtiſſimos ſui conſilij viros, ſudibus ac palis perinde vt immunda pecora interficere non dubitauit. Deinde ad Moriſſenam ſedem, Pontificis locum, Paſchalia ſacramenta celebraturus, & regium diadema ab Antiſtite Gerardo, vt ſperabat, percepturus aduenit. At illo renuente, reliqui Pontifices regali diademate tyrannum adornant: ornatumq́ue magno Cleri & populi comitatu in ſancti Gregorij baſilicam deducunt. Ibi tunc zelo iuſtitiæ Sanctus Pater repletur, candida indutus ſtola ambonem aſcendit, Regemq́ue his verbis per interpretem alloquitur.

Quidam per tyrannidem occupat regnum.

Cùm tu Rex Quadrageſimam, peccatoribus quidem pro venia, iuſtis autem pro præmio conſtitutam, cædibus pollueris, mihiq́ue nomen patris eripueris, per te dulciſſimis filijs orbato, nullam hodie

veniam

veniam mereris. Et quia pro Chriſto mortem oppetere paratus ſum, tibi quæ euentura ſunt, pronunciabo. Anno tertio regni tui gladius vltionis excitabitur in te; qui tibi regnum improba fraude per vim acquiſitum pariter cum vita auferet. Vno inde luſtro euoluto, & altero inchoato, immanis in gente illa ſeditio excitata eſt; in qua cùm ad Albam Regalem vir Dei proficiſceretur, apud Eccleſiam S. Sabinæ virginis & martyris hoſpitio vſus, fratribus in cœna inſtantem certaminis ſui diem prædixit. Itaque altera luce peracto Miſſæ ſacrificio, cunctos præſentes panis cœleſtis fecit participes, lætuſque ad martyrium perrexit. Vbi autem ad Danubium intendit, turba populi furore repleta eum circumſiſtit, lapidumque imbres certatim immittit. Ille verò contra benedictionem & Crucis ſignum opponens, tunc quidem illæſus permanet. At impij homines tandem retortis equorum collis currum ſubuertunt, patremque humi deiectum magno impetu lapidare conantur. Tum inſtar protomartyris Stephani primus Pannoniæ martyr, poſitis in terra genibus, clamauit voce magna; *Domine Ieſu Chriſte, ne ſtatuas illis hoc peccatum: quia neſciunt quid faciunt.* Hoc cùm dixiſſet, lancea percuſſus ſuauiter expirauit. Eodem autem die, magna Chriſtianorum ſtrages edita eſt. Corpus verò beati viri cùm in loco martyrij ſui iaceret, nulla ſorde commaculatum, ſequenti die à Catholicis viris in Eccleſia Dei genitricis conditum eſt. Multis deinde elapſis diebus, fidiſſimus ſancti viri procurator Regem Andream adijt, orans, vt peregrini atque hoſpitis patris corpus celeriter reſtituat. Quo impetrato, adeò nitidum ac luculentum illud inuenit, ac ſi eo die martyrium obijſſet. Itaque cum hymnis & canticis ad Moriſſenam ſedem illud tranſtulit, ibidemque multa cum reuerentia ſepeliuit; vbi multæ gratiæ Catholicis viris collatæ ſunt: non tamen adhuc euidenter; vſque

Prædicit S. Gerardus impio Regi diuinam vltionem.

Prædicit ſuum martyrium: & piè ſe ſe ad id præparat.

Iactantur in eum lapides.

Act. 7.

Moritur lancea confoſſus.

Corpus eius ad ſedem Moriſſenam transfertur.

Digitized by Google

Is S. Ladiſlaus fuit 7. Hungariæ Rex.

Eleuatur Anno 1079. *iuxtà C. Baron. Annal. Tom.* 11.

Tumulus eius miraculis glorioſus.

ad tempora Ladiſlai Regis, & Laurentij Antiſtitis eius Cathedræ à beato viro quinti. Tum ſiquidem à S. Romanæ Eccleſiæ Synodo iniunctum eſt, vt corpora eorum qui Pannoniam fidei prædicatione irrigaſſent, ſummo honore afficerentur. Veniente etiam ſedis Apoſtolicæ Legato, & Nobilium coacto conuentu, ſacrum huius beati Martyris corpus eleuatum eſt, atque Regis & Principum humeris tranſlatum honorificeque depoſitum eo loco, vbi pro meritis tanti patris ſuperna gratia efficiendis & declarandis miraculis largius coruſcat.

C. Baron. Tom. 3. *Annal. & in Notat. ad Martyr. Rom.*

MARTYRIVM SS. CYPRIANI, DIACONI Antiocheni, prius Magi; ac Iuſtinæ virginis: Ex eo quod extat apud Metaphraſten. Paſſi ſunt circà Annum Domini 302. *in perſecutione Diocletiani; quæ hoc anno Nicomediæ maximè ferbuit: vt patet Tom.* 2. *Annal. C. Baronij.*

26. Septem.

Iuſtinæ patria & Parentes.

IVſtina AEdeſio & Cledonia parentibus Antiochiæ oriunda, primò quidem cum cæteris idolorum cultoribus denſis errorum tenebris inuoluta, cùm aliquando Parailum diaconum Antiochenum de lapſu primi hominis deque Chriſti in terram aduentu, & redemptionis noſtræ myſterijs diſſerentem audiſſet, ſtatim damnata idolorum impietate, ad Chriſtianæ religionis præſtantiam animum adiecit. Hinc percepta tenui quadam veritatis luce, attentas quotidie aures diacono præbebat, ſummaque dulcedine diuinorum myſteriorum cognitione animum paſcebat. Iamque ardebat deſiderio incredibili matrem eorum participem facere, ſinè quibus ad veram ſalutem neminem peruenire poſſe intelligebat. Igitur die quodam, ignes ſancti Spiritus vehementius incenſa, matrem adiens, Et cur, inquit, ô mater, Deos hominum

Conuerſio eius ad Chriſtum.

num

num manibus fictos formatoſque tanta ſuperſtitione colimus? Cur artificis opera adoramus? An tu ignoras Galilæos (ſic enim Chriſti aſſeclas illic habitantes vocare ſolent) dijs noſtris multò eſſe terribiliores? Si enim eorum quiſquam idolis apparuerit, dij noſtri eorum conſpectum ſuſtinere nequeunt: imò protinùs in fugam verſi, vel inuiti Chriſti potentiam confitentur. Mater verò his auditis filiæ ſuæ exitium timens, Vide, inquit, ô filia, ne hic tuus contemptus deorum ad patris aures dimanet. At verò filia nihil patris iram, nihil ſuppliciorum atrocitatem verita, ſalutarem doctrinam matris auribus inſtillare pergebat; donec vi veritatis eius expugnata impietas, tacitam viſa eſt præbere aſſenſionem.

Conatur matrem Chriſtianam facere.

Poſteà verò vna nocte, eadem quæ à filia audierat marito aperuit; qui animo fluctuans, filiæ pietatem in ſomnis cum admiratione pertractabat. Tandem diù multumq; cogitationibus decertans, ſomno opprimitur; & ecce Chriſtus angelica ſtipatus caterua viſus adeſſe, eumque hiſce vocibus compellare; Venite ad me, quid fluctuatis? Venite, inquam, & regnum cælorum percipite. Hac viſione, omnis ab animo dubitatio ablata eſt; ſtatimque vnà cum vxore & filia Optatum requiſiuit Epiſcopum, vt ab eo ſalutari lauacro expiatus, ad Chriſti caſtra iungeretur. Nec repulit ſanè Aedeſium Antiſtes, ſed mirificè tanti viri, qui idolorum ſacerdos magnum apud gentem illam nomen obtinebat, cõuerſione gauiſus, eum vnà cum coniuge & filia Chriſtianis ſacris initiauit, Cruciſque ſigno munitos armis ſalutaribus contrà hoſtiles dæmonis inſultus præclarè inſtruxit.

Chriſtus in ſomnis apparet patri eius.

Aedeſius pater Iuſtinæ cum vxore & filia ab Optato Epiſcopo baptizantur.

Et quidem patre AEdeſio anno vno & menſibus ſex à percepta ſalute, vitæ munere cum laude ſanctitatis defuncto, virgo Iuſtina (quæ antè regenerationis lauacrum Iuſta dicebatur) admirandis fidei clarebat virtutibus: quas hoſtis malignus

Moritur piè AEdeſius.

varijs

variјs modis ſibi expugnandas ſuſcipiebat. Erat in ciuitate literarum candidatus quidam, Aglaidas nomine, honeſto admodum loco, patricio genere natus, & opibus præſtans; qui viſa Iuſtinæ pulchritudine, tanto illius amore incenſus eſt, vt nihil nõ moliretur, quò cupitis eius amplexibus frui poſſet. Cumque conſtantem virginis animum neque promiſsis, neque effœminatis blanditijs expugnare poſſet, demum haud exigua collecta iuuenum manu, ipſam in via aggreſſus per vim abducere conabatur; quò vel ſic tandem hærentem viſceribus peſtem extingueret. Sed neque id quidem infelici ex animi ſucceſsit ſententia. Statim namque vt hoc audax & nefarium facinus in ædibus matris innotuit, exierunt ſimul cum armis plurimi, iјque fortiſsimi. Quorum ſolo conſpectu, iuuenis aſſeclæ in effuſam fugam verſi, miſer Aglaidas, nullius rei alterius curam gerens, inter medios enſes virginem amplectebatur: paratus omnia pati potius, quàm ab ea diſcedere. Aſt illa impuram hominis mentem execrata, Crucis ſignum tanquam arma opponens, collectis viribus repentè ſe ſe eius manibus excuſsit, proculq; eum à ſe reiјciẽs, plurimis affectum contumelijs, vultum pugnis ac ſputis egregiè fœdauit. Et hęc quidem quanquam grauia eſſent & atrocia ſatis ad omnem amoris vim reprimendam, ille tamen, quòd ad extremam amoris proceſſerat amentiam, hoc vnum tamen vel morte grauius putabat, Iuſtinam non aſſequi.

Aglaidas ſtudioſus inſidiatur pudicitiæ S. Iuſtinæ.

Egregiè ab ea repellitur.

Igitur cùm ad impuras cupiditates reprimendas planè inexercitatus eſſet, totum ſe ſe deſiderijs permiſit, omnique forti & generoſa cogitatione reiecta, ſolùm quod dolor & amor ſuadebant, exequi ſtatuit.

En vim amoris carnalis, diaboli opera excitati.

Erat iјſdem temporibus Antiochiæ Cyprianus quidam arte magica inſtructiſsimus: qui magnum nomen ſapientiæ & eruditionis in magicis rebus obtinebat. Eum infelix iuuenis adiјt, & ingentibus onera-

Cyprianus magus Antiochiæ, ſpondet ſe Virgi-

oneratum promiſsis ad Virginis animum impuriſsimi amoris facibus inflammandum prouocauit. Is verò ſupercilio eruditionis & ſapientiæ elatus, ſpopondit ſe mox quidquid vellet effecturum, virginemque ea amoris vehementia incenſurum, vt vltrò etiam amplexus concupiſceret. Nec mora; Cyprianus euocato ex malignis ſpiritibus vno, quem promptè & alacriter ad hæc flagitia opem ferre nouerat, exponit quod fieri velit. Ille eum ſine cura eſſe iubet; tradit vaſculum peſtifero ſucco plenum; mandat vt eo virginis aſpergat domum; & niſi omnia ex ſententia ſuccedent, ſe de cætero deſpiciendum, & pro nullo habendum pronunciat. Facit cuncta ex mandato magiſtri Cyprianus; aſpergit domum; adhibet nefanda carmina; Virgo tentatoris ſentit inſultum. Stupet illa; miratur inſolitam libidinis vehementiam; ad preces conuertitur; lachrymatur; Chriſtum adiutorem magicæ fraudis neſcia inuocat. Sed creſcit magis inde ac magis in virginali pectore amoris flamma. Neque tamen deſpondet animum generoſa Virgo; quin potius fide, precibus, aliiſque ſpiritalibus armis vndiq; tecta, carnem inſtantius edomat, hoſtemque infringit: ac tandem pudore affectum cum magno metu in fugam conuertit. Ille autem ad Cyprianum reuerſus, cùm ſe victum fateri erubeſceret, variis anfractibus ſe circumagebat; ſed à Cypriano cùm vrgeretur, Vidi, inquit, quoddam ſignum quod vehementer horrui, neq; vllo modo vires illius ſuſtinui. Illo ergo ſic condemnato, mox alius priore ad agendum longè peritior accerſitur dæmon; qui tamen ſimilibus propulſatus armis cum dedecore, ad eum qui miſerat, rediit. Poſt hæc princeps dæmonum, acre ſuis minitans ſupplicium, acceſsit: Cypianumque ſolatus, haud dubiam ei de Virgine ſpopondit victoriam.

nis animum libidine incenſurum.

Conſulit dæmonem Cyprianus.

Vehementer tentatur ſancta Iuſtina Carnalibus deſideriis.

Ea fortiter ſuperat.

Crucis ſignũ dæmonibus intolerandũ.

Is igitur noua fraude & calliditate inſtructus, ſumpto

Dæmon ſub

ſpecie mulieris virginem Iuſtinam conatur euertere.

ſumpto muliebri habitu, magno ſub prætextu pietatis virginem adijt: ſimulans ſe eodem virginitatis deſiderio inflammatam ſcire cupere, qua ratione hoſtiles inſidias euitare poſſet. Cumque virgo ſancta multa eximiæ pietatis documenta proferret, dęmon humana ſpecie tectus, inter verba ad matrimonij dignitatem tanquam tutiorem ſalutis viam ſermonem conuertit, ac valido argumento, carnalem copulam Deo magis quàm virginitatis votum gratam eſſe contendit. Quo audito, Iuſtina dæmonis inſidias pertimeſcens ſurgit, ac Crucis trophęo de more ſe conſignans, mox dæmonem, quem verè puellam exiſtimabat, euanuiſſe conſpicit.

Crucis ſigno fugatur dæmon à S. Iuſtina.

Poſt quæ, dæmonum ille princeps ad Cyprianum redire compulſus & fateri coact' eſt, ſola Crucis virtute in fugam ſe conuerſum eſſe. Quo cognito, Cyprianus prudenter ſecum hoc modo philoſophari; Si tantæ virtutis eſt Crucifixus, vt ſolo Crucis ſigno inimici eius in fugam vertantur, quāta demum amentia eſt, eo relicto, illius ſequi inimicos, qui nulla virtute præditi tam facilè terrentur? Hæc ſecum ſagaci mente pertractans, aſſumptis ſceleratæ artis ſuæ libris, a Anthymum, qui tunc temporis Antiochenam cathedram tenebat, ſupplex adijt: eumque per Chriſti merita & vulnera cū lachrymis orauit, vt impietatis quibus conſtrictus tenebatur vincula diſſolueret, luſtralibuſque expiatum aquis in Chriſti Eccleſiam pœnitentem reciperet; ac protinus magiæ libros igni conſumendos illi tradidit. Anthimus, viſa viri humilitate animique dolore, gementem ſupplicantemque recepit. Receptus intra Eccleſiæ fores Cyprianus, totam noctem in confeſſione, gemitibus & lachrymis exegit: nihil non faciens vt ſcelerum ſuorum veniam & Chriſti gratiam perfectè mereretur. Cumque Aſterius diaconus, cæteris catechumenis iam eiectis, eum pariter exire iuberet, ille & Chriſti & ſuæ ſalutis

Cyprianus conuertitur ad Chriſtum.

a Claruit is Antiochenus Antiſtes anno Chriſti 293. &c. vt patet 2. Tomo Annal. C. Baron.

Magnus zelus Cypriani magi.

amore

amore incenſus, negauit ſe foràs iturum, niſi omnibus Chriſtianæ religionis initiatus myſterijs, verus Chriſti Ieſu ſeruus diceretur. Qua viri alacritate & charitate gauiſus Anthimus, protinus eum catecheſi inſtruxit; diuinoque expiatum baptiſmate, octauo die præconem verbi inſtituit: viceſimo autem ſubdiaconum, triceſimo verò diaconum ordinauit.

Anthimus ordinat Cyprianũ Diaconum.

Iuſtinam verò virginem animo ſanè per omnia generoſam diaconiſſarum in numerum retulit: virginumque cœtui matrem dedit, & cuncta alia cæleſtis diſciplinæ domicilia ſpiritalibus armis præclarè munijt. Orthodoxæ verò fidei aduerſarios quotidiè diuini verbi tuba ad certamen & ſalutem prouocabat: adeò vt breui extirpatis gentilium erroribus, lux veritatis vbique ſpenderet. Hæc cùm dæmonem incredibili furore ad vindictam de Cypriano ſumendam ſtimularent, Diocletianum (qui tunc Romanis leges præſcribebat) excitauit, vt Antiochenum Cyprianum Chriſtianorum Diaconum exilio damnaret. Damnatus vnà cum Iuſtina cùm nec ſic quidem ab opere Euangelij ceſſaret, fuit nomen eius ad Eutolmium Comitem Orientis delatum; qui Cyprianum virginemque Iuſtinam in vincula coniecit: & tribunali ſuo Damaſci præſentari mandauit. Ibi interrogatus Cyprianus, qua de cauſa deſertor deorum & magicæ artis contemptor nunc tanta cupiditate Crucifixum prædicaret, aliosque quamplurimos à cultu deorum abductos ad Chriſtiana ſacra traduceret, ita reſpondit Comiti, vt facilè deorum vanitatem, ſi furorem nonnihil poſuiſſet, intelligere potuiſſet. Sed Comes, cuius animus impotẽti iræ dominatu oppreſſus tenebatur, cùm luculentis Cypriani rationibus reſpondere non poſſet, iuſſit eum ſuſpenſum diſcerpi: Iuſtinæ verò os, oculoſque verberari. Sed non potuit eorum virtus Chriſti ſanguine fundata vllis terreri ſupplicijs, quin multò conſtantius & Chriſtum confitere

Item Iuſtinam diaconiſſam.

Sic ſentit Baronius in Notat. hac die.

Cyprianus & Iuſtina ab Eutolmio in carcerem mittuntur.

Sancti martyres atrociter cruciantur.

fiterentur, & Comitis impietatem execrarentur.

Hinc Tyrannus, abiecta victoriæ ſpe, Cyprianum quidem in carcerem, Iuſtinam verò in Terentinę, quod dicitur, monaſterium includi iuſſit. Indè opportuno tempore ad ſecundam producti examinationem, cùm blanditias æquè ac minas generoſa animi virtute contemnerent, in ſartaginem pice & bitumine horribiliter accenſam miſſi ſunt. Sed nihil ſanctis flammarum incendium, nihil fœtor fumuſque picis nocuêre: prorſus vt eo ſpectaculo ſtupefactus Comes, præſtigijs dæmonum eos defendi clamaret. Aderat Athanaſius quidam homo gloriæ præter modum cupidus; qui Eutolmij amentiam vt magis foueret, & gratiam aliquam apud eum iniret, exclamans ait; Ego mox Chriſti veſtri arguam imbecillitatem. Hęc dicens, inuocato Ioue & Aeſculapio, furibunda mente eandem in ſartaginem inſilijt: exiſtimans ſeparari ratione cum ſanctis vim ignis repreſſurum. Sed momento à voracibus aſſumptus flammis, dignas ſuæ ſtultitiæ pœnas tulit.

Mittuntur in Sartaginē.

Temeritatis & blaſphemiæ pœnas luit Athanaſius quidam.

Videns ergo Iudex Rex adeo nouas & ſtupendas, & ignem tanquam ratione præditum, amicum ab inimico diſcernentem, vix mentis ſuæ compos, omniſque conſilij inops, ſanctos martyres Nicomediam ad Imperatorem a Diocletianum, qui tunc rerum potiebatur, tranſmiſit; qui lectis Eutolmij literis, cùm martyres per omnia ſuppliciorum genera inuictos intelligeret, capitis in eos ſententiam tulit. Fuêre ilicò generoſi athletæ Chriſti ad certamen propter fluuium Gallum, ingenti multitudine ad ſpectaculum concurrente, deducti. Et quidem eò vt peruentum eſt, Cyprianus de fœminea imbecillitate ſolicitus, Iuſtinam luculenta oratione confirmatam ad certamen præmiſit. Qua glorioſo fine coronata, Cyprianus incredibili cum gaudio eam ſequutus, eandem martyrij palmam adeptus eſt. Iacentibus autem humi ſanctorum corporibus, cùm die nocteq; impij excubarent cuſtodes,

a. *Reperitur Diocletian⁹ cum Maximiano fuiſſe Nicomediæ anno Chriſti 302 (Tom. 2 Annal. C. Baronij) ibidemque tum ſæuiſſimam de Chriſtianis carnificinam exercuiſſe.*

Iuſtina, itē Cyprianus decollantur.

des, nmo eorum reliquias tollere & honore ſepulturæ afficere audebat. Acciderat namque cum in martres iam lata fuiſſet ſententia, vt quidam illac iter habens, cui nomen Theoctiſtus, videnſq; ſanctos ad ſupplicium abduci, ſolummodò diceret; Quàm iniuſtè ſancti illi mort i adiudicati fuère. Hæc ſimulatque dixiſſet, mox eum aſſeſſor Felicius, qui ſupplicio præerat, ex equo deiecit, paremque Chriſti martyribus mortem ei attulit. Porrò multo poſt tempore, ſacræ eorum reliquiæ fuère Romanorum quorundam ſtudio & vigilantia, qui in tranſmarinas regiones iter fortè habebant, Romam tranſuectæ, & honorificè admodum tumulatæ: vbi non Romanis ſolumverùm omni ex parte eò confluentibus, curationes cælitùs iugiter conferuntur.

Item Theoctiſtus propter verba pauciſſima.

Sacræ eorum reliquiæ Romam transferuntur: & ibidem Miraculis coruſcant.

MARTYRIUM SS. COSMAE ET Damiani; ac fratrum eorundem Antimi, Leontij, & Eupropij: Ex eo quod eſt apud V. P. Laurent. Surium. fide digniſſimum. Paſſi ſunt circà Annum Do*mini* 285.

C. Baron. in Not. ad Martyr. Rom. ac Tom. 2. Annal.

TEmporibus Diocletiani & Maximiani in ciuitate AEgæa, Theodota, inſigni pietate matrona, geminos fratres Coſmam & Damianum enixa eſt. Qui ab ipſa genitrice vnà cum lacte pietate imbuti, ac tandem artium diſciplinis eruditi, mirabilem à Deo gratiam conſecuti ſunt. Nullum enim non morborum genus eorum cedebat virtuti; ægritudines & infirmitates omnes ad tactum illorum fugabantur; optata oculorum lux cæcis redibat; dæmones eorum aduentum formidabant; denique nihil non erat quod eorum ſanctitatem venerabatur.

27 Septem. Patria & Parens SS. Coſmæ & Damiani.

Inſignibus clarent miraculis.

Eo tempore erat matrona quædam, Palladia nomine; quę longo tempore omnium membrorũ offi-

Palladia paralytica à

Digitized by Google

SS. Coſmā & Damiano ſanatur. cio deſtituta, quidquid facultatum pecuniarumvè habebat, in medicos fruſtra expenderat. Ea cognita SS. Coſmæ & Damiani virtute confeſtim eorum opem cum lachrymis implorare: complexaque pedes illorum per Chriſti nomen ſalutem poſtulare. Illi verò, explorata mulieris fide, prompto animo optatam ei ſalutem contulêre. *S. Damianus coactus ſuſcipit paruum munuſculum.* Palladia autem ſciens eos ab omni cupiditate muneris eſſe alieniſſimos, oblataque conſtanter repulſuros clàm ſanctum adijt Damianum, eumque ſacramentis terribilibus per Ieſu Chriſti nomen adiurauit, vt munuſculum acciperet, neque vllo modo ſalutare Ieſu nomen, ſpreto munuſculo, contemneret. Suſcepit ea neceſſitate conſtrictus piæ matronæ munus Damianus; *Id ægrè fert Coſmas.* quo cognito, Coſmas animo ſanè commotus, & immodica triſtitia deiectus, ſeuerè admodum præcepit, nè Damiani fratris corpus communi ſecum poſt mortem ſepulcro frueretur. *Chriſtus apparet Coſmæ.* Itaque pia inter eos diſceptatione de gratuita ſeruitute Domini orta, nocte vna Dominus Coſmæ apparens, Quare, inquit, tanta ſeueritate fratrem corripis, propter munus illud, quod non mercedis gratiâ, ſed per nomen meum adiuratus ſuſcepit?

Multis igitur virtutibus & ſignis clari ſancti fratres die quadam camelum arte diabolica debilitatum inuenerunt; quem protinus ſanitati reſtitutum illæſum abire permiſerunt. *Comprehenduntur SS. Martyres à Lyſia Præſide in Chriſtianos crudeliſſ. Teſte C. Baron. Tō. 2. Annal. año Chriſti 285. Dioclet. & Maximian. 2.* Hæc aliaque ſanè eximia Chriſtianæ fidei documenta cum miro omnium præconio, nec ſinè animarum fructu, celebrarentur, tandem quoque ad aures Lyſiæ Præſidis Algææ peruenerunt; qui ſinè mora ſuo eos tribunali lictorum manibus ſiſti iuſſit. Oblatos Præſes interrogat, qua prouincia oriundi, quæque eorum nomina, & cuius fortunæ eſſent. Cui martyres reſponderunt; Arabiæ prouinciæ ciues ſumus; nomina noſtra, Coſmas & Damianus. Fortuna autem quid ſit ignorantes, ex magno genere Chriſtiani ſumus. Habemus autem & alios fratres, quorum nomina, ſi requiris, ſunt

ſunt hæc: Antimus, Leontius, & Euprepius. His auditis, Præſes, Ite, inquit, & eos pariter adducite: vt magnis dijs ſacrificetis.

Nec mora; Sancti martyres, futuri certaminis & martyrij auidi, abeuntes fratres adduxerunt: Præſidemque tormenta & diros cruciatus, niſi ſacrificarent, minantem contempſerunt. Qua iniuria prouocatus Lyſias, vinctos manibus pedibuſque, quæſtionibus ſubiecit, torſitque vehementer; ſed martyres Chriſto pſallentes, in ſupplicijs inuicti permanebant. Quin & præſidi inſultantes dicebant; Si quæ crudeliora tibi ſuppetunt tormenta, ea proferto; vt Chriſti potentiam in noſtra infirmitate cognoſcas. Præſes ea contumelia laceſſitus, Ego, inquit, vos catenis vinctos in mare præcipitari iubeo. Vincti igitur catenis martyres in eff-bili gaudio repleti, pſallentes pergebant; *In vijs teſtimoniorũ tuorũ Domine delectati ſumus, ſicut in omnibus diuitijs. Propter nomen tuum Domine, ſi ambulemus in medio vmbræ mortis, non timebimus mala, quoniam tu nobiſcum es.*

Adducunt etiam ſuos ipſi fratres ad Præſidem.

Torquentur SS. martyres

Pſalm. 118.

Pſalm. 22.

Hæc aliaq; illis pſallentibus venerunt ad locum; moxque miniſtri crudelitatis eos in mare præcipites dedêre. Sed protinùs angeli miniſterio ſoluti, ad littus deducti ſunt. Ea re intellecta, Præſes denuò ſibi oblatis, Per deos magnos, inquit, maleficijs veſtris & tormenta vincitis, & mare ſopitis. Docete ergò & me maleficia iſta, vt & ego deinceps ſequar vos. Hæc aliaque vbi dixit, duo nequiſſimi ſpiritus protinùs adfuêre, qui faciem eius cædebant; torquebantque; adeò vt dolore victus exclamaret; Deprecor vos Chriſti milites, vt veſtris apud Deum orationibus ab hiſce me dæmonibus liberetis. Orantibus ergo ſanctis martyribus, & dæmonibus repulſis, impius tyrannus ad ingenium redijt; iuſſitque martyres in carcerem receptos ſequenti luce tribunali ſuo offerri.

Præcipitantur in mare, ſed ſtatim diuinitùs liberantur.

Præſes à dæmonibus cæditur.

Oblati tertiò, & minis blanditijſque verborum

 diu

diu multumque fruſtrà oppugnati, tandem incendij damnati ſunt. Fuit ilicò ingens pyra allatis vndique ſarmentis exſtructa: in quam coniecti martyres tanquam in paradiſo deambulantes, flammis interim longè lateque erumpentibus, & alios abſumentibus, alios verò ambuſtos fugantibus, tandem illæſi egreſſi ſunt. Hæc quanquam Præſes vehementer miraretur, non tamē diuinæ virtuti, ſed magicæ arti tetra impietatis caligine occæcatus adſcribebat. Vndè martyres denuò eculei tormentis torqueri præcepit; ſed ijs ab Angelo repreſſis, ſanctiſque illæſis conſeruatis, mandauit Coſmam & Damianum in crucem ſublatos lapidum imbre necari: Antimum verò, Leontium, & Eupropium, vinctos in carcerem duci. Et his quidem in ergaſtulum abductis, Coſmas & Damianus Cruci affixi ſunt: ſed miſſi in eos lapides nullam non modò vim intulêre, quin potiùs conuerſi, grauiter eos, qui illos mittebant, vulnerabant. Videns autem inſanus Iudex miniſtros ſuos vulneratos, furore ſuccenſus, quatuor militum ordines miſit, qui Coſmam & Damianum, alijs fratribus propter crucem poſitis, ſagittis configerent. Sed neque ſagittæ quidquam eis nocuêre; verùm ingens virorum ac mulierum multitudo, ad ſpectaculum concurrentium, iiſdem illis ſagittis retroactis confixa miſerabiliter occubuit.

Illæſi egrediuntur.

Coſmas & Damianus crucifiguntur.

Plectuntur capite martyres.

Cernens igitur Præſes omnem ſuam malitiam ſanctorum virtute proſtratam, animo in diuerſa diſtractus, gladio in eos animaduerti præcepit. Illi verò vno ore parique alacritate Deum laudantes nixi genibus palmiſque ad cælum ſublatis, ceruices præbuere: atque ita glorioſo martyrio coronati ad regna cælorum commigrârunt: quorum corpora Chriſtiani rapientes eodem in loco honorificè ſepeliêrunt; vbi in præſentem diē innumera beneficia largiuntur. Horum quoque meritis Iuſtinianus Imperator ab ægritudine grauiſſima liberatus, percelebrem in honorem eorundem erexit baſilicam; addiditque

Tumulus eorū miraculis clarus.

Vide Procop. lib. 1. &

diditque & aliud in Pamphilia iiſdem martyribus templum. Romæ verò adeò celebris iis exhibetur cultus, vt multi ea-propter illos Romæ martyrio coronatos eſſe crediderint.

5. de AEdificatione Iuſtin. Imper.

VITA S. *ELEAZARI, COMITIS *Oppidi nomine Ariani, qui cum ſancta Coniuge Delphina vixit continentiſſimè; Virgoq́; permanſit; profeſſus illud vitæ inſtitutum, quod vocant de tertia Regula S. Franciſci. Ex ea quæ eſt penes V. P. Laurent. Sur. Exceſſit ex humanis anno Domini* 1323.

**al. Eleazarij.*

C. Baron. in Notat. ad martyr. Rō.

ELeazarus Comes Ariani, è Narbonenſi prouincia oriundus, patrem habuit Hermongaum à Sabrano, virum inſignem & potentem; matrem verò Laudunam Albanam vel Albæ: quæ tum ob ſanguinis claritatem, tum ob vitæ integritatem accepta ab Eleazaro & Cæcilia mariti ſui parentibus, Bona Comitiſſa vocabatur. Itaque pia matrona & mundo planè mortua pulchrum enixa infantem, fertur eum eadem hora cum feruenti deuotione & gratiarum actione Deo obtuliſſe dicens; Accipe eum tibi ſeruum Domine, tuæq́; benedictionis gratiam ei largire. Quòd ſi eum noſti diuinæ tuæ voluntati fore rebellem, vbi ſacro baptiſmate erit candidatus, illum ſinè mora è medio tollas. Satius enim eſt, eum innocentem tecum viuere, & mundo mori, quàm in hac mortali vita tuam offendere Maieſtatem. Vt autem Deus oſtenderet ſe hoc ſacrificium in odorem accepiſſe ſuauitatis, tantam pietatem infantis illius animo in ipſis incunabulis inſtillauit, vt necdum triennij ætate completa, mirabili ergà pauperes commiſeratione afficeretur. Nam cum baiularum brachijs portaretur, in caſtri Auſoiſij porta ſæpè pauperes humaniſſimè intuens, nullo pacto progredi volebat, immò verò etiam

27. Septē. Patria & parētes eius.

Mater eum recens natū Deo offert.

Pia precatio matris eius.

Magna infantis cōmiſeratio erga pauperes.

Digitized by Google

ſinè intermiſſione acerbè plorabat, donec præſtita eleemoſyna eos refectos videret.

Poſtquàm autem ætatis quintum exceſſit annum, quidquid ex ludis puerilibus, vel aliundè acquirere potuit, in pauperes erogabat: infanteſque & pueros, quibuſcum ſua interdum captabat ſolatia, præcipuè verò inopes, ad prandium ſuum inuitabat. Degebat ſub cura & moderatione Domini *Guilielmi de Sabrano patrui ſui, Abbatis Maſſilienſis. Ibi & ætate & ſapientia mirificè adeò proficiebat, vt in tenera illa ætate cuidam religioſo diceret, ſe magno teneri deſiderio ad infidelium regionem proficiſcendi, vt illic in confeſſione Chriſti per martyrium è vita excederet.

*al. VVilhelmi.

Educatur ſub patruo Abbate Maſſilienſi, animo Martyr.

Actum eſt autem diuinâ prouidentiâ, vt decennis, mandato Sereniſſ. principis Caroli ſecundi Hieruſalem & Siciliæ Regis, virginem Dalphinam annorum duodecim in vrbe Maſſilienſi ſponſam acciperet: & poſt 3. annos in Caſtro Poderij Michaelis, ferijs S. Agathæ coniugium illud ritu ſolenni celebraretur. Ea ſolennitate peracta, quarto demum die virgo Dalphina cum multa celebritate ſponſum ſuum in caſtrum Auſoiſij adducta eſt. Ibi tum virgo, diuino amore egregiè accenſa, ſi pectoris ſui arcana aperuit, ſeſeque ad extremum vitæ ſpiritum virginitatis votum cõſeruare decreuiſſe, ſi per ſponſum liceret, dixit. Eleazarus quanquã diuini conſilij adhuc ignarus, tamen, vt erat comis & placidus, libenter iſta dicentem ſponſam virginem ſuſtinuit; totaque illa nocte ab omni cupiditate animum egregiè repreſſit.

Deſpondetur ei quædam nobilis puella.

Pudicitia ſponſæ eius.

Attigerat iam annum ætatis ſuæ quintum decimum, cùm in loco, quem de Saltu vocant, ipſis ferijs Aſſumptionis Deiparæ cæleſti pane refectus, admirabilem intrà præcordia ſenſit diuini amoris flammam: adeò vt tanquàm febri correptus à ſuis in cubiculum duceretur, labantem præ nimio calore animum collecturus. Ibi conſtitutus, tota mente

Inſolita cæleſtis gratiæ viſitatione afficitur.

ſolitu-

ſolitudinem cogitabat, vt mundo planè mortuus ſoli Deo deinceps viuere poſſet. Sed interna quadam voce admonitus, nè ſtatum deſereret, illis cogitationibus valere iuſſis, totum ſeſe ad mentis corporiſque integritatem tuendam collegit. Neque tamen, prudenter ſanè, votum nuncupare, vel voluntatis libertatem protinùs conſtringere voluit: ſed ſola Chriſti miſericordia confixus cōſtanter in propoſito perrexit. Vnum aūt hoc ſumma in eo admiratione dignū eſt, quòd communi cum ſponſa thoro vtens, nullos non dico motus illicitos, ſed nec carnis omnino ſtimulum ſentiret; prorſus vt quò caſtę virgini propinquior erat, tanto minus pudicitiæ metueret. Erat ei in more poſitum prolixis antè ſomnum precibus incumbere; faciem lachrymis rigare; diuinam opē attentius implorare; cæleſtium rerum meditatione animū paſcere; mente & cogitatione cæli ſpatia peragrare; ſponſam eodem amore accendere: idque ea cum ſuauitate ac fructu, vt oppreſſis ſæpè ſenſibus, totus in diuinæ benignitatis conſideratione exultaret.

Carnis tentationes in corpore eius prorſus extinctæ.

At verò vbi ad annum ætatis peruenit vigeſimū, nec animus eius in caſtro Auſoiſij optata poſſet tranquillitate potiri, propter importunam aui eiuſque familiæ curam, qua eum ſplendidis huius mundi titulis ornatum cupiebant, multa precum inſtantia in caſtrum Podij Michaelis, quod erat virginis Dalphinę, ex paterna hereditate, migrandi copiam obtinuit. Vbi ſanè nouus pater familias, nouo quodam modo familiæ ſuæ præſidens, haſce inſignes leges ſuis præſcripſit; Primo, vt diebus ſingulis pia mente integrum Miſſæ officium audirent. Secundo, vt viuerent caſtè & purè; qui nollent, domo cederēt. Tertio, vt qualibet hebdomada animorum ſordibus per confeſſionem elutis, ſingulis menſibus cæleſti pane ſeſe reficerent. Quarto, vt nobiles virgines & matronæ à primo diluculo ad vſque prandium precibus & diuinarum rerum commentationi incumberent,

Migrat ad aliud caſtrū.

Præclarè ſanè leges, familiæ eius ab eo præceptæ.

Digitized by Google

à prandio operibus manuarijs ſedulò vacarent. Quinto, vt nemo, non dico diuinam maieſtatem, ſacroſanctam virginem, vel aliquem Sanctorum blaſphemare, falsò, vitioſè aut leuiter iurare: ſed ne inhoneſtum quidem verbum proferre præſumeret. Cuius quidem conſtitutionis violatores hac ratione puniri voluit; vt vel toto prandio, ſolo pane & aqua contenti, coram alijs humi accumberent: vel tota die cubiculo incluſi reatum ſuum dignè expiarent. Sexto, vt nulli fas ſit ludere teſſeris, aut alio vti luſu illicito, turpi ac inhoneſto. Si quis contrà feciſſet, grauis illum pæna manebat. Septimo, vt omnes è ſua familia, cõmuni paci & charitati aſſiduò ſtuderent: ſeditioſos pro ratione culpæ puniens. Octauo, vt quotidie à prandio vel alia hora veſpertina (niſi neceſſitas aliud requirat) fiat ab vno illorũ ipſo præſente, aliqua collatio de verbo Domini, pro animarũ ſalute. Quis vero hanc Comitis aulam, monaſteriũ dicere dubitaret; in qua tam excellens in omni genere virtus vigebat, cæleſtiſque diſciplina adeò clarè relucebat?

Pæna in blaſphemos & periuros.

Quanta vitæ puritas in eius aula.

Ipſe Comes reliquos omnes exẽplo anteibat, pietateq; ſua & morũ ſuauitate omniũ animos ad æmulationem virtutis prouocabat. Preces horarias pro Romanæ Eccleſiæ ritu & conſuetudine tam piè & attẽtè perſoluebat quotidie, vt audientes nõ mediocriter ad pietatem incitarentur. Ieiuniorum vigiliarumq; mirè patiens, aſpero inſuper cilicio ſub veſtibus pretioſis carnem edomabat. Sæpè catenulis ferreis rebelles animi motus infringebat, & ad quẽlibet verſum Pſalmi quinquageſimi, trinos ictus dorſo fortiter infligebat. Octauo verò quolibet die Quadrageſimæ & Aduentus, & permultis Sanctorum ferijs præſertim Virginum, cæleſti epulo ſe muniebat.

Vitæ eius auſteritas.

Cæterũ inter alias virtutes, præcipua ergà pauperes & leproſos beneuolentia, & benignè faciendi ſtudium ſumma liberalitate coniunctum, in hoc viro relucebat. Quotidiè ſiquidem habebat duodecim pauperes

Eximia eius in miſeros benignitas & humanitas.

peres, & leproſos, quorũ pedes ipſe lauabat quotidie, eorumque oris peramanter oſcula figebat; ac poſtremò cibo potuque refectis largas eleemoſynas præſtabat. Die quodam venatũ in ſuo comitatu abiturus, omnes antecedere iuſſit, ipſe verò, vno apud ſe milite cum tonſore retento, ad quoddam leproſorum diuertit domicilium; vbi ſex horrida percuſſos lepra reperit. Videbantur eorum labia exeſa planè atque abſumpta: prorſus vt ſinè horrore adſpici nõ poſſent. Quos ſãctus iuuenis vt vidit, ſalutatione humaniſſimè impartita, ſalutaribus monitis ad diuini numinis timorem cultumque aſſiduum hortatus eſt. Indè ſingulis peramanter oſculatis, eccè repentè ſanitate donati, totam domum odore ſuauiſſimo repletam ſentiunt. Mirantur illi; ſtupẽt: fixiſque oculis Eleazarum intuentes, angelumné an hominem eſſe dubitant. Ille verò cum præſtita inſuper eleemoſyna recederet, igneus quidam & luculentus radius ab eius capite, cunctis cernentibus, emerſit: perdurans quouſq; ille ad ſuam, quæ procul ſatis aberat, familiam perueniſſet. *Sex Leproſi eius oſculo ſanantur.*

Porrò cũ magna & penè incredibili eſſet erga pauperes commiſeratione, bis extremæ famis tempore horreũ ſuum ijs exinaniuit; quod bis ſimiliter diuinitùs redundare inuentum eſt. Apud Arelatam puellã ſeptennem, Conſtantiam nomine, cum ipſa morte colluctantẽ, manus ſuę impoſitione matri viuã exhibuit. Sed hæc quanquam eximia, parua tamẽ ſunt, ſi cum ſolidis eius virtutibus, è quib⁹ ſanctitatis opinio certò conſtat, cõferantur. Anno ętatis ſuæ tertio & viceſimo, patre ipſius ex humanis ſublato, Baro factus Auſoiſij, Comitatus pariter Ariani oppidi ad eum iuſto titulo eſt deuolutus. Cũ igitur eius Comitatus ergo tum primum Italiam peteret, ſenſit mox ſubditorum ſibi animos vehementer rebelles, adeò vt oppidani toto triennio multas illi iniurias, plurima dãna & cõtumelias minimè ferẽdas inferrẽt. Ille verò, quanquã multis mòdis ab eis laceſſitus & diuexatus, *Diuinitus ei frumentum reſtituitur.* *Sanat moribundam.* *Fit Comes Ariani oppidi & Baro Auſoiſij.* *Summa eius intolerandis iniurijs patientia.*

xatus, tantũ abeſt, vt vnquam vindictæ cupiditate exarſerit, vt etiam Tarentinũ principem, vltionem expetentem, prohibuerit, nè vel leui iuſtitia in eorum ſcelus animaduerteret. Ita enim animo conſtitutus erat, vt eos potiſſimum charos haberet, qui varijs eũ aduerſitatibus ad pietatem & virtutis ſtudium exercebant. Qua ſanè patientia id obtinuit; vt poſteà ab omnibus illis honoraretur vt Dominus, & amaretur vt pater,

Induſtria eius in ære alieno diſſoluendo.

Porrò Comitatum & Barionatum ſuum magno ęre alieno obſtrictum & preſſum eximia dexteritatę alleuiauit; conſtituens homines, qui certos quoſdam prouentus ad ſe reciperent, atque inde paulatim õne æs alienum diſſoluerent. Cũ à Roberto Rege, cui inprimis charus erat, fratre S Ludouici Epiſcopi Neapoli equeſtri eſſet ornatus dignitate, alijs circa mundana occupatis, ipſe tota mente cæleſtibus inhærens, non multò poſt virginitatis votum cum Dalphina ſua ſponſa emiſit, perpetuoque ſeruauit: amplexãtes tertium ordinem ſiuè regulam S. Franciſci. Præſtitere hoc in caſtro Auſoiſij in Narbonenſi Gallia ſeu Prouincia; in qua biennio deinde exacto, ille Neapolim redijt: vbi à Roberto Rege, Caroli eiuſdem Regis primogeniti & Calabriæ Ducis pręceptor cõſtitutus, adoleſcentem illum præclaris moribus & pietate imbuit. Erat per id tempus penès illum Ducem regni totius adminiſtratio: Patre eius Roberto Rege in Prouincia agente. In cuius aula cùm Eleazarus pauperum cauſas negligi intelligeret, à Duce eorum ſe patronum inſtitui poſtulauit. Quod ſuſceptum pietatis munus tam egregiè eſt executus, vt cum aliquando lotis iam manibus ad mẽſam accedenti pauper domũ intrãs importunè ſe ingeſſiſſet, ſciſcitãs de ipſius ſupplici libello quid actũ eſſet, ille ſtatim benignè reſpondens, Suſtine, inquit, parumper, & ego, priuſquam cibum ſumam, rem tuam expediã. Surgenſque à menſa, rectà ad curiam abijt, reuertenſque pauperi per omnia ſatisfecit.

Factus eques auratus, emittit votũ Virginitatis cum ſua ſpõſa.

Datur Carolo Ducis Calabriæ filio pædagogus.

Agit promptiſſimè aduocatũ Pauperum.

Tandem

Tandem autē Rex Robertus, filio ſuo Carolo nuptias facturus, Comitem Eleazarum in Gallias deſtinauit, vt indè ſponſam regio ſplendore & maieſtate dignam adduceret. Quo in negotio vir ſanctus dū verſatur, eccè Pariſijs graui correptus morbo, tandem eccleſiaſticis munitus ſacramentis, ex huius mortalitatis ergaſtulo ad immortalitatis gloriam feliciter migrauit; anno Salutis Milleſimo treceteſimo vigeſimo tertio, ætatis ſuæ 28. Cuius corpus in habitu Franciſcano apud Minoritas Pariſienſes primò ſepultum, eodem anno Aptam, æquè in ædem Franciſcanorum (vti ipſe viuens iuſſerat) tranſlatum eſt; vbi multis magniſq; coruſcās miraculis, indies quātæ ſanctitatis ſit, omnibus clarius innoteſcit. *Moritur Pariſijs vir ſanctus.* *Indè transfertur Aptã.* *Claret miraculis poſt obitum.*

MARTYRIVM S. VVENCESLAI DVcis Boemiæ: Ex eo quod eſt per Reuer. D. Ioannem Dubrauium Olomucenſem Epiſcopum lib. 4. & 5. hiſtor. Boemicæ. Paſſus eſt Anno Chriſti Domini 938. temporibus Otthonis, Imperatoris Germanorum Primi.

al. Vēceslai. *C. Baron. Tom. 10. Annal. & in No. Martyr. Roman.*

SAnctus VVenceſlaus Boemiæ Dux, patre religionis non minus quàm fidei ornamentis cultiſſimo, Vratiſlao progenitus, matrem habuit Drahomiram Lucenſem, à Chriſtiana religione lōgè alienam. Siquidem in omnes pietatis & iuſtitiæ cultores ſeuerior immaniorque, quàm Iezabel quondā in Prophetas, graui damno rem afficiebat Chriſtianam. Qua de cauſa Ludmilla Vratislai Ducis mater, per ſpeciem ſalutandi Drahomiram, Pragam adiens, filiorum alterum ab ea nutriendum ſibi impetrauit. Erat is VVenceſlaus egregia indole puer, quem Paulo ſacerdoti ſuo, ſanctitatis opinione celebri, inſtituendum tradidit; à quo primis rudimentis præclarè imbutus, poſtmodum Budecum, ad Nycenum preſbyterum diſciplinis & litteris ſublimioribus erudiendus

28. Septem. *Patria eius & parentes.* *3. Reg. 18.* *Nutritur VVenceſlaus à Ludmilla auia.*

Digitized by Google

endus eſt tranſmiſſus.

Drahomiræ matris eius in Chriſtianos perſecutio.

Intereà patre Vratislao vita functo, Drahomira, filijs adhuc ætate imbecillioribus, regimen inuadit, ac ſtatim odium in Chriſtianos malè diu diſſimulatum detegit: edictoque propoſito Chriſtianis omnibus religionis exercitia clã, palàm interdicit. Secùs facientibus carcer, exilia, mors denunciata. Hęc cùm pium auiæ animum vehementer ſauciarent; vt tam impia tãque immania neptis facinora deleret, nepotem VVenceſlaum magno omnium conſenſu ad gubernacula Boemorũ promouit: fratri iuniori Boleſlao, ad tollendam fraternam diſcordiam, parte hæreditatis aſſignata. Igitur VVenceſlao principis thronum Pragæ occupante, mater filium iuniorem moribus ſuis congruentem ſecuta eſt. Is Boleſlaum cum ſuo territorio vltrà Albim poſſidebat: vt potentia & dignitate clarus, ita moribus & vitæ genere prorſus obſcurus. At verò VVenceſlaus ab omni ambitione inuictus, cunctis pietatis officijs inſignis, pſalmos laudeſque Deo quotidie concinnebat; languentes inuiſebat; laceros nudoſque veſtiebat: pauperibus alimenta ſuppeditabat.

VVenceſlaus creatur Dux Boemiæ.

VVenceſlai egregia pietas.

Drahomiræ conſpiratio in Ludmillã ſocrũ ſuam.

Interim Drahomira dirumpi præ inuidia, ſecũq; nefaria aduerſus ſocrum meditari, quod illa maiore apud VVenceſlaum gratia, quam ipſa mater polleret: religionemque Chriſtianam nimis promoueret. Nec longius nefariè meditata perficere diſtulit, quàm inuenit audaces perficiendæ cædis ſicarios. Iſtante exitij die, quem Ludmilla futurum diuinitus præuiderat, vocat ad ſe clientulos omnes, & ſua cuiq; perſoluta mercede, quidquid prætereà in penu, in cella, in horreis, in loculis redundabat, id manu ſua in ſinus vſuſque pauperum transfudit. Poſt hæc remotis arbitris ac ſola Paulo ſacerdote adhibito, antè aram, facta exomologeſi, prouoluitur; cùm eccè eadem hora ſubmiſſi à nuru, Thomas & Gumo, non tam genere quàm ſcelere nobiles, in ſacrarium irrumpunt, ac velo, quo ſancta vidua caput velatum

Ludmilla præuidens martyrij ſui diem, cuncta ſua pauperib⁹ diſtribuit.

In templo necatur.

habuit

habuit, eliſis faucibus proſtratam ſuffocant.

Nō defuere, qui VVenceſlaū ex cęde auiæ vehemēter perturbatū ad vltionē inflāmarēt. At ille grauiſſimis eos verbis corripiēs, neſcitis, inquit, quid ore ſuo dicat Dominus, *Mea eſt vltio, & ego retribuā eis in tēpore?* Quēadmodū anno nundū euoluto euenit; vtroq; ſcilicet ſceleris miniſtro non ſolum miſerè, ſed etiā notabiliter extincto; nota ſua ad poſteros trāſmiſſa. Nā cum alter eorum barba rutila inſignis, alter malè pedatus eſſet, nō aliter nati natorū, & qui hodie naſcuntur ab illis, vel ruffeſcūt, vel à pedibus laborāt. Cęterū impiæ matri ideò impunitas diuturnior cōceſſa, vt filij pietas hoc clarior euaderet. Tametſi alios quoque præter ipſam matrē moleſtos ſibi infeſtoſq; habuit, quaſi parū idoneus ad exequēda Principis munia; quæ exequi, non per ſacra (dicebant) & cæremonias, ſed magis per arma & acies oporteret. *Nulla in VVenceſlao vlciſcendi libido. Deut. 32. Diuina vltio in ſicarios Ludmillæ.*

Ante alios Radiſlaus Gurimenſis princeps, Miſtobogij filius, vana ſpe inflatus, quaſi ſolo armorū terrore VVenceſlaus expugnari poſſet, agros eius incurſare; armatos oſtendere viros; pacis legatos ſuperbiſſimè repudiare. Igitur coactus VVēceſlaus militē atq; aciem contra Radiſlaum inſtruit; videſque omnino ſibi dimicandum eſſe, claſſicum cani vetat prius, quàm ipſe Radiſlaum conueniat. Data alloquendi poteſtate. Si aliter inquit, niſi pręlio res pacificari nequit, cur non potius ſinè magna aliorum clade, ſinè multo inſontium ſanguine, ipſi inter nos ſingulari certamine decernimus? victoriæ permiſſuri, vter vtri imperare debeat. Perindè quaſi iam manibus victoriam Radiſlaus teneret, conditione propoſita lætari, inſtareque, & ad pugnam ineundam feſtinare. Loricula ſuper cilicinam veſtem indutus, paruoque enſe ſuccinctus erat VVenceſlaus, cùm in arenā prodiret. At Radiſlaus cataphractus, haſtatuſque cum lōga inſuper machera contrà ſeſe inferebat; vtrinque interim acie velut ad Nouæ rei ſpectaculum erecta. Nouum enim eſſe videbatur, vt ipſe VVenceſlaus, pro *Radiſlaus quidam aduerſus ſanctū virum inſurgit. VVenceſlaus Radiſlaū ad ſingulare certamen prouocat.*

Digitized by Google

Aſſumit arma S. Crucis contra hoſtē ſuū S. VVenceſlaus, & diuinitùs liberatur.

pro imbelli habitus, componere ſe cum bellatore auderet. Vbi ſub ictum ventum eſt, alter ſigno Crucis frontem pingit: alter haſtam vibrare feſtinat; idemq; ſubitò Angelos videt, atque hanc vocem velut ab homine promptam ponè ſe audit: Ne feri; Ac nemine conſpecto, qui illam prompſerit, vim numinis fauore propitio VVenceſlaum proſequentis veritus, humi procumbit; veniam audaciæ expoſcit: ſeque poteſtati victoris permittit. Alleuat proſtratum VVenceſlaus, dataque venia, & dignitate ei reſtituta, monet vt contumaciam in obſequium debitum vertat, nè poſt grauius ab irato numine plectatur.

Iſte Ottho Imperator Germanorū primus, regnauit anno 936. & ſeq.

Hæc in Germaniā celeritate nunciata, aulam Cæſaris, apud alios admiratione, apud quoſdam irriſione affecerunt. Ottho tunc regnabat; qui Germanorum primus coronam Cæſareā legitimè ſibi traditam in Germaniam intulit, vir illo honore, ob celebrē pietatem, & raram in bellis felicitatem non indignus: nec alienus à VVenceslao, propter eximias ipſius virtutes; & qui vnà cū alijs Germaniæ Principibus maieſtatem Cæſaream officiosè comiterque obſeruabat. Is Ottho deliberandi cauſa, diem ad conueniendum Principibus VVormaciam edixerat; quò

VVenceſlaus vocatur ad imperialia comitia.

vbi VVenceſlaus quoque euocatꝰ ſinè vlla dilatione veniſſet, dicitur poſtridiè, dum ſolenne ſacrificium cunctantius ſacerdos facit, ipſe ſimiliter cunctantius curiam introijſſe, eamque moram quaſi ex ābitione natam Principes adeò ægrè tuliſſe, vt conſpirarent, ne quis ipſorum veniēti aſſurgere, nec ſuprà ſe locū conſidendi dare vellet. Perſuaſum denique Cæſari fuiſſe, vt ſine vllo honore Boemum velut arrogantē

Prodigium à Cæſare viſum: Angelos quippè VVenceſlai comites.

tranſmitteret. At Cæſar ex conſpectu duorum Angelorū qui VVenceſlaum in curiam deducebant, ſubitoque ibidem diſparuerant, obſtupefactus, throno exilit; aduerſum vadit, ipſumque VVenceſlaum tantū non adorat, ac manu mox ſua ad ſubſellia perductum, aſſidere ſibi proximū iubet. Cæteris vehemēter

factum

Digitized by Google

factum admirantibus, Cæſar facti cauſam aperit, viciſſimque miratur quòd nemo præter ſe quiſquam Angelos; tam clarum manifeſtumque ſui ſpectaculum exhibentes, oculis ſuis aſpexerit. Hic Moguntinus Pontifex, ſe quidem nihil planè vidiſſe inquit; cæterùm horrore quodam ſe perfuſum fuiſſe confitetur; ac tunc demùm famæ quoque nuper inuulgatæ, quemadmodum videlicet interuentu numinis ab hoſtis impetu ſeruatus fuerit VVenceslaus; fidem ſe habere; quando in præſens paria numina eundum à calumnia vindicauerint; quare inde ſimul vniuerſi erati veniam deprecantur.

Nec his contentus Cæſar, hunc tàm liberalem hoſpiti habuit honorem, vt quiduis ei à Cæſare petendi poteſtatem faceret. Exiſtimabat autem Cæſar, glorioſa eum & ambitioſa petiturum. At is brachium diui Viti ex Gallia ſub Ludouico Pio Corbeiam in Saxoniam tranſlati, magnáque religione in Boëmia culti: dein Sigiſmundi quoque Burgundiæ Regis, propterea quòd Vandalicæ nationis fuerit, reliquias ſibi dari poſtulauit. Ad quæ poſtulata Cæſar ſubridens; Feres tu, inquit, primo quoque à reditu noſtro in Saxoniam tempore, quas habere cupis, reliquias; interim dona Cæſare digna à nobis accipe; Regium inprimis decus, quo te ex dignitate tua meritò decoramus; deindè tributo abſoluimus, quod Carolus quondam Cęſaribus ſoluendum inſtituerat: Iuſſit poſtremò & inſignia ſua VVenceslaum ferre; fuſcam aquilam in clypeo candido. Facilè hoc & illud alterũ de tributo amplexus eſt Vvenceslaus; ſed idem caput ſuum diademate cingi, ſeque Regem inungi, aut Rex à ſuis appellari nullo pacto ſuſtinuit: quanquam à Cæſare atque ab aliis Regibus & Principibus Rex in epiſtolis ſalutaretur.

Sacras reliquias en quanti fecerit S. VVenceslaus.

Abnuit regiam dignitatẽ S. VVẽceslaus.

Allatis ex Saxonia ſanctorum corporum Pragam

gam reliquiis, Vvenceslaus omnia alia ædificia miſſa faciens, applicare architectum manus ad ædem D. Vito deſignandam conſtruendamq; imperat. Simulque auiæ Ludmillæ corpus in D. Gregorij transferri curat; quod triennio à percepta martyrij corona prorſus tabe incorruptum integrumque appatuit. Intereà Drahomira mater magis ac magis furens, impia cum filio Boleslao ſæuo admodum & indomito in Vvenceslaum agitabat conſilia; maximè quòd audiret quotidiè tanti eſſe Vvenceslaum in ſacerdotes obſequij, vt ſuis ipſe manibus vinum inter ſacra libaque & thura illis ſubminiſtraret; vt itidem illos domi quemque ſuæ inuiſeret, neceſſariiſque rebus antè tempus ſuccurreret; vt denique noctu plerumque vel in ipſa hyeme nudis ad templum incederet pedibus, in quibus Peruigilia celebrabant Sacerdotes. Pauliſper tamen inter hæc ſuam rabiem Drahomira remiſiſſe videbatur, poſtquam certior facta erat; Vvenceslaum tædio vitæ aulicæ & curarum publicarum, circumſpicere locum ſepoſitum, in quem cum ſodalibus D. Benedicti ipſe quoque ſodalis futurus diuerteret. Nam & Romã ad Pontificem ſuos iam eum legatos miſiſſe audierat. Sed dum Romanus Pontifex Legatos diutiùs propter domeſticas ſeditiones retinet, dumque interim Vvenceslaus nihil quidquam de ſua conſuetudine intermittit; mulier more impatiens; conceptum iampridem de tollendo Vvenceslao parricidium exequi properat.

Conſtruit templa.

Corpus Ludmillæ poſt trienniũ incorruptum.

En religioſum Vvenceslai animum.

Drahomira filio ſuo Vvẽceslao necẽ machinatur.

Natalis tunc dies infantuli recens ex Boleslao editi ſe obtulerat. Ad hunc concelebrandum inuitatus à matre pariter & fratre Vvenceslaus, Boleslaniam, à peccatis prius per confeſſionem ritè expiatus & ſacroſancto pane communitus, petit. Prodiit compoſita adulatione obuiam fratri Boleslaus. Mater dein conuiuio adhibita, quò magis ad omne facinus exercita erat, tantò blandius

Inuitatur ad natalitia à fratre ſuo.

hoſpitem

hoſpitem filium habuit; traxitque in ſeram noctem conuiuium. At Vvenceslaus quanquam intelligeret quò tenderent blanditiæ, & quam ob rem produceretur conuiuium, non tamen omiſit nocturno tempore ſolitas in templo Dei perſoluere preces. Qua in re occupatũ Boleslaus à matre ad ſcelus vigilantiore excitatus inuadit, atq; haud difficulter inermem fratrẽ, patienterq; plagam excipientem interficit; neſcius Deum bonis omnib. tam in vita quã morte ſemper adeſſe, ſuorumq; curam indefeſſam gerere. Eadem quippè nocte Rex Daniæ (vide quanto interuallo à Boëmia ſemotus) per quietẽ ſe admonitum oraculo teſtatus eſt, vt martyris Vvenceslai in Boëmia à fratre obtruncati memoriã ſibi colendã ſuſciperet. Id quomodo ab ipſo factum, cæremoniæ, ſacerdotes, templum in Dania diuo Vvenceslao dedicatum declarant. Vt interim alia penè infinita miracula data opera tranſeamus, partim quia nota & illuſtria, partim quia decantata à noſtratibus diebus penè omnibus habentur.

Vvenceſlaus à fratre in templo trucidatur.

Viſio Regis Daniæ.

Floruit infinitis miraculis, poſt obitum S. Vvẽceslaus.

Boleslaus, parto audacia & ſcelere principatu, audacter etiam illum & non ſine ſcelere ab initio geſſit, idque non obſcurè. Siquidem clara voce, omnibus qui aliqua cum diuo Vvenceslao familiaritate coniuncti erãt, ac præcipuè Sacerdotibus, quicunq; ſua ſponte è Boëmia non excederent, carcerem, exilium, cædem denunciauit. Adiecit matem, ne cæſi terræ mandarẽtur, ſed abiecti, vt in campis iacerent, eſca dilanianda canib. alitibuſque. Correptus inter præcipuos ad ſupplicium Podiuinus quoque, toto biennio in furca ſub dio pendens, nulla tabe violari, nedum corrumpi, conficiue potuit; donec poſt hauſtã terrę hiatu Drahomirã ſepeliretur. Nã quò manifeſtior grauiorque pœna appareret, quæ meritò de crudeliſſima atque impiiſſima muliere exigenda fuerat, eò loci, quò adhuc inſepulta iacebant oſſa oc-

Boleslai impietas in ſacerdotes & Chriſtianos.

En vnde innoteſcat Podiuini cuiuſdam ſacerdotis ſanctitas.

Drahomira terræ hiatu abſorpta; ciſorum ſacerdotum, terra ſua ſponte dehiſcens; viuam Drahomiram vnà cum curru & qui ſimul vehebantur, abſorbuit; ſolo auriga incolumi; qui ad aram iuxtà ſitam (nunc haud exſtat) equo deſiliens accurrit; cùm fortè ſignum ad corporis Domini adorationem dari, execrante illum Drahomira, omnibus maledictis, audiſſet. Quare locum eum etiamnum, vt execratum, funeſtumque declinant viatores, qui arcem Pragenſem ab occidentali plaga petunt. *Vvenceslaij necis conſcij omnes diuinitùs puniti.* Puniri & illi diuinitùs, qui Boleslaum aſſectati, gladios etiam ſuos aduerſus diuum Vvenceslaum ſtrinxerunt. Pars enim eorum mente alienata, in rabiemque verſa, præcipites ex alto deorſum ſe dabant: quidam in eos gladios; quos nudauerant, incubuêre. Adhæc, templi paries, quem propè occiſus fuit diuus Vvẽceslaus, velut cædis ipſe quoque conſcius, aut potius, vt *Inſigne miraculum.* teſtis foret ſceleris ſempiterni, nulla vllius opera abſtergi eluique potuit à cruore, quo reſperſus ex corpore diui Vvenceslai fuerat. Quod quidem triennio poſt Pragam translatum; præterquam quòd à corruptione incolume repertum eſt, in- *Translatio reliquiarũ eius.* ſuper etiam ab omnibus vulneribus erat percuratum.

VITA & PASSIO S. CHARITONIS præclari Confeſſoris: Ex ea quæ eſt per Metaphraſten. Claruit anno Dominici Natalis 275. & ſequentibus ſub Aureliano, ac poſt eum Tacito, Probo ac cæter. Imperat.

C. Barõ. Tõ. 2. Annal. anno 275. & 279.

IN ciuitate Iconiẽſi Prouinciæ Lycaoniæ, Chariton ſummus Chriſti cultor, oriundus, egregi- *28. Septẽb. Patria eius.* um & planè admirandum edidit ſuæ pietatis documentum. Cùm enim Aurelianus, qui tunc temporis ſceptra Romani adminiſtrabat Imperij, Chriſtianum nomen inaudita crudelitate opprimeret,

meret, ſæuiſque propoſitis edictis terrore loca omnia compleret, inter alios Chariton comprehēſus, & ab impio Præſide de fide ac religione interrogatus, tale ferè dediſſe reſponſum fertur. Tu quidem, ô Præſes ferro flammaque Chriſtianos perſequeris, & alios quidem inani timore proſtratos in fugam vertis, alios fidei armis præclarè inſtructos in carcerem abripis, & immani cruciatu conficis; ſed priùs quàm ego ſpreto ſummo Deo & Chriſto Ieſu Saluatore meo, (prô ſcelus) ſceleſtis & inuidis dæmonibus ſupplex fio, ecce tibi hoc corpus olidum vtique & periturum, ad quæuis ſupplicia intrepidus trado. Nam de patria, de religione, de nomine, quod quæris, nemo eſt qui non nouit me hac in ciuitate primas obtinere. Sed hæc parui faciens, in eo potiùs glorior, me Teclæ eſſe diſcipulum; quæ inſtar lucidiſſimi ſideris martyrij ſplendoribus hac in ciuitate reſplendet: & Pauli magni præconis veritatis; qui ipſam quoque ad certamina pro Chriſto ſubeunda inſtruxit, adornauitque. Et ideò ego quoque eodem cum Apoſtolo hodie dico: *Quis me ſeparabit à charitate Dei? Tribulatio, an anguſtia, an perſecutio, an periculum, an gladius?*

Præclara S. Charitonis confeſſio.

Gloriatur ſe S. Teclæ diſcipulum Chariton.

Rom. 8.

His ad iram motus Præſes, confeſtim iubet ſanctum veſte nudatum, quatuorque in partes extenſum, neruis crudeliter verberari. Eo aliquamdiu fatigatum ſupplicio rurſus interrogat Iudex; Sacrificaſne, ô Chariton, diis immortalibus, an vis tuo corpori plures inferri plagas? Cui martyr, Non, inquit, eis ſacrifico. Quinimò, ſi fieri poſſet, vel millies vitam hanc in ſuppliciis pro Chriſti nomine abiicere paratus ſum. His auditis, verbera multiplicata ſunt, tanta crudelitate, vt viſcera ſanctiſſimi martyris horrendo hiatu paterent. Indè humeris tortorum in carcerem abreptus, ſecundæ fuit quæſtioni reſeruatus. Et quidem blanditiis alternis miniſque, quin & atrocioribus quā

Cæditur S. Martyr.

Egregia martyris conſtantia.

prius cruciatibus ad labefactandam eius conſtantiam adhibitis, cum oleum pariter & operam ſe perdere intelligeret Iudex, iuſſit denuò ferro vinctum in cuſtodiam tradi.

Mortuo Aureliano imperatore, Christiani libertate potiuntur.

★ Is fuit Tacitus.

Intereà impio Imperatore Aureliano è vita ſublato, meritiſque pœnis, vt omnium erat opinio, propter nimiam in Chriſtianos ſæuitiam, à iuſto Iudice Deo affecto, ★ alius, qui ei in Imperio ſucceſſit, fama clementiæ regni ſui fundamēta ſtabilire volens, edicta crudelitatis ſuſtulit, & Chriſtianos oēs è vinculis incolumes abire iuſſit. Tunc verò Chariton, multis magniſque martyrij certaminib. inclytus, vt percepta in ſuo corpore Chriſti ſtigmata ad extremum vitæ ſpiritum cōſeruaret, ad ſanctam ciuitatē abire conſtituit. Iter igitur magno cum gaudio ingreſſus, mox in latrones humani ſanguinis non minus quàm pecuniæ auidos incidit: qui cum ferro crudeliſſimè vinctum ad ſpeluncam ſuā veluti prædam quandam opimā abduxerunt. Ibi eo ferreis vndique nexibus conſtricto relicto, illi rurſus ad alias atque alias populabundi ſe prædas contulerunt. Chriſti verò martyr, totus ad preces & gratiarum conuerſus actiones, incredibili exultabat gaudio, quòd iis moleſtiis propter Chriſtum afficeretur. Cumque lætabundus multa ſecum de infinita Chriſti bonitate volueret, ecce vipera è latibulis in vas quoddam, vino plenum proſerpens, ſeſeque ad ſatietatem ingurgitans, pro beneficio, vt ingratorum eſt conſuetudo, maleficium reddens, potum peſtifero veneno infecit, protinuſque receſſit. Redeunt intereà ad ſpeluncam latrones, vt furore ebrij, ita extrema penè ſiti confecti. Nec mora; Auidi ad merum certatim conuolant; hauriunt: mortemque ad vnum omnes pariter oppetunt.

S. Chariton Hieroſolymā iturus, incidit in latrones.

Latrones veneno diuinitus extinguuntur.

Ibi tunc ſolus planè Chariton relictus, quod reliquum erat, precibus & lachrymis ſe Chriſto cōmendare vinctus pergit. Nec deſeruit precantem

Chriſtus: ſed mox diruptis vinculis eum & ſpeluncæ poſſeſſorem, & pecuniarum omnium, quas nefarij homines ex prædis, rapinis, & cædibus illic congeſſerant, ex aſſe fecit hæredem. Quid igitur? Chariton admirabili Dei bonitate & prouidentia ſtupefactus, antè omnia ingentem auri argentiq; vim pauperibus & patribus in ſolitudine degentibus diſtribuit; reliquas opes ad nouæ Lauræ fabricam applicat. Ipſa verò ſpelunca latronum in Eccleſiam conuerſa, diuinis ibidem operibus inſiſtens, res adeò admirandas gerebat, vt plurimi Iudæi pariter & gentiles ad eum confluerent, eiuſq; ſalutarem doctrinam auidè exciperent. Factum eſt igitur ſtudio illius & vigilantia, vt Laura ſacris quotidiè militibus impleretur, quos monaſticis imbuebat diſciplinis, imbutoſque deinde Præfecto committebat.

Chariton omnes eorum prædas poſſidet.

Conſtruit Lauram, Pharũ nuncupatam. Item templum, Antiqua Eccleſia nominatũ.

Itaque Laura illa & diſcipulorum numero, & cœleſti diſciplina optimè inſtituta, ipſe quietis ac ſolitudinis cupidus, itinere diei vnius ad Hierichuntinas partes vno comitatus diſcipulo migrauit. Ibi herbis ſolis iucundè victitans, gratum inprimis Deo, nec hominibus inutile præſtabat obſequium. Nam fama miraculorum eius longè lateque vagante, magnus indies hominum cœptus eſt eò fieri concurſus; prorſus vt ibi quoq; egregio pietatis domicilio conſtituto, rurſus ad aliam ſolitudinis partem, quatuordecim plus minùs ſtadiis à Thecoorum regione diſtantē, commigrare debuerit: ne gratiſſima quies penitus illi interiret. Quanquam ne hic quoque eadem (ob turbas ad ipſum ventitantes) perfrui licuit. Collecta itaque proceſſu temporis & ibidem haud exigua fratrum congregatione, aliam quoque ædificat Lauram: quæ Syriacè Suca, Græcè verò vetus nuncupatur. Cui cum de ſpiritali patre prouidiſſet vir diuinus, tota mente in cœlo degens, vt vltimum vitæ ſuæ actum in ſola cœleſtium conſideratione exigeret,

Iudæos & Gentiles multos conuertit.

Commigrat aliò.

Secundam Lauram ædificat: & rurſus aliò migrat.

Tertiam Lauram ædificat Sucam dictam.

ret, poſtremò ſpeluncam quandam in præcipiti & prærupto monte ſitam non longè ab hac Laura diſtantem conſcendit: cui, ab eo quòd non niſi ſcalis ad illam aſcenſus eſſet, Cremaſtos, id eſt, penſilis, nomen inditum fuit. Ibi cùm in omni virtutum exercitatione ætatem penè confeciſſet, iamque viribus deſtitutus ſibi ipſi miniſtrando idoneus non eſſet, ne cui moleſtiam inferret, pariterque ſolitudinis dulcedinem amitteret, precibus à Deo è dura ſilice fontem impetrauit.

Adit ſpelũcam.

Impetrat fontem ſuis precibus.

Tandem verò vbi felix illud diuque deſideratum æternæ beatitudinis iter ſibi inſtare cognouit, è ſpelunca deſcendens, in ſacram Lauram, cui nomen Pharum, vbi primos certaminis ſui diſtillauit ſudores, venit; eoque cunctis diſcipulis conuocatis, luculentum ſanè planeque diuinum inſtituit ſermonem; hortatuſque omnes ad præſentem certaminis curſum ſtrenuè viriliterque perficiendum, lætus in manus Creatoris animam efflauit.

Feliciter obiit S. Chariton.

C. Baron. Annal. Tõ. 9. & in Not. Martyrol. Roma. 28. Sepréb.

VITA S. LIOBAE ABBATISSAE; Ex ea quæ ſcripta eſt iuſſu Rabani Abbatis, à Rodulpho eius diſcipulo. Claruit Anno à partu Virgineo 725. &c.

Patria & Parentes eius.

QVo tempore in Britannia inſula in loco Vvinbrunno dicto, celebri illi fœminarum monaſterio præeſſet venerabilis Abbatiſſa Tetta Regis ſoror, fuit ibi etiam tantæ matris ſpiritualis filia Lioba; de cuius geſtis breuiter narrare ſtatuimus. Fuerant eius parentes diu ſteriles, pater Dimo, mater Ebba, ambo nobiles, ambo pij. Sed vidit tandem mater per ſomnium ſe quaſi ſignum eccleſiæ, quod vulgo Klockum vocant, in ſinu ſuo habere, idque immiſſa manu tinniens extrahere. De quo cùm à nutrice ſua vetula intellexiſſet filiã portendere, ſed quam Deo voueret, ipſa vouens & concepit filiam, & tandem etiam genuit, quam vocauit

** Campanam.*

vocauit Truthgebam, cognomento Liebam vel Liobam, eo quòd eſſet dilecta. Et mater quidem illam adultam, ſtatim ſupradictæ Tettæ tradidit; ipſa verò tota deinde ſemper erat in cœleſtis diſciplinę ſtudiis, ſingulas ſingularum ſororum gratias & virtutes diligenter captans, atque adeò quidem, vt ſuccedente tempore magnifica eam viſione Dominus dignaretur, de doctrina ſapientiæ eius longè lateque per eam propaganda, ſub ſpecie fili purpurei ex eius ore procedentis.

Educatur in monaſterio ſub venerabili Abbatiſſ. Tetta.

Laborabat hoc tempore in Germaniæ populis ſanctus Martyr Bonifacius Qui cùm inter cætera ſpiritualis induſtriæ ſuæ opera Monaſterium virginum conſtituere meditaretur, vt egregiam illi aliquam Matrem præficeret, ecce mittit in patriam cum epiſtolis legatos ad ſupradictam Abbatiſſam Tettam, deprecans pro hac Lioba; quippè quam fama ſanctitatis & doctrinæ commendârat. Et quidem eius abſceſſum moleſtè hæc ſpiritalis Mater ferebat; attamen vt eius viſio ſupradicta comprobaretur, eam beato viro cum honore direxit. Quam cùm ille ſumma cum veneratione accepiſſet, ſtatuit ei monaſterium in loco qui vocatur *Biſchoffsheim*; vbi non paruus ancillarum Dei numerus collectus eſt quę ad exemplum beatæ magiſtræ, cœleſtis diſciplinæ ſtudiis inſtituebantur, & in tantum doctrina eius proficiebāt, vt nulla aut rara in illis regionibus eſſent monaſteria fœminarum, quæ non diſcipularum eius magiſteria deſiderarēt. Erat enim fœmina magnarum virtutū, adſpectu Angelica, conſilio magna, charitate diffuſa; quæ lætam ſemper faciem præferret, nunquam tamen hilaritate nimia ſolueretur in riſum. Maledictionem ex eius ore nullus vnquā audiuit. Cibi & potus vſum cùm aliis ſumma humanitate exhiberet, ipſa tamen ita ſumpſit, vt caliculus eius vnde bibere ſolebat, pro quantitate ſui etiam à Sororibus vocaretur, Dilectæ

Eius vitam vide 5. Iunij.

Euocata à S. Bonifacio venit in Germaniam, & præficitur monialibus in Biſchofsheim.

Aliis liberalis: ſibi eſt parca.

paruus. Sed & mirum quanta diligentia lectionis ſtudio incumbebat.

Ab ipſis infantiæ rudimẽtis, Grãmatica & reliquis liberalium artium ſtudiis inſtituta, veteris ac noui Teſtamenti codices ſagaci ſemper mẽte perluſtrabat, diuina præcepta memoriæ commendans. Quin & adiecit inſuper plenitudini perfectionis dicta ſanctorum Patrum, Decreta Canonũ, totiuſq; Eccleſiaſtici Ordinis iura; omniũ magiſtra, omnium ſe ſemper vltimam & corde credens, & habitu demonſtrans. Hoſpitalitatẽ verò tenuit obſeruatione peculiari; omnibus ſine exceptione conuiuium ieiuna exhibens, pedeſque ſuis manibus lauans. Sed non fert hæc omnis boni inimicus diabolus. Primò, diſcipulas ſanctæ virginis inceſſabiliter ſordidis cogitationibus impugnat. Quos ſuos conatus cũ orationibus atq; ieiuniis frangi videt, conuertit ſe inſidiator ad alia, vt bonã ſaltẽ earum famã corrumperet. Incitat pauperculam quandã in fornicatione deprehenſam, infantulum ſuum vt in ſtagnum fluminis, quod per mediũ loci eius influebat, iniiceret. Sed vide quid faciat caſta illa congregatio. Rogant oẽs inſtãter omnipotẽtẽ Deũ, talẽ vt ab eis infamiã remoueat; extenſis in crucis modum brachiis ſtant ſingulæ, Pſalterium totum ex ordine complentes; vexillo Crucis elato, cum Litaniis monaſterium circumeunt, cuncto interim populo pro tanto facinore congregato.

Fulget præclara eruditione.

Conatur diabolus eius monaſterio inurere notam cuiuſdam magnæ infamiæ.

Non tulit autem diutiùs Deus ancillarum ſuarum iniuriam. Etenim accurrit non multò pòſt miſerrima illa paupercula, antiqui hoſtis captiua & miniſtra, dæmonio repleta, & quaſi flãmis circundata. Nomen inuocat Abbatiſſæ, crimenque, quod commiſerat, confitetur. Tum verò in cœlũ clamore ſublato, plebs omnis obſtupuit miraculo; ancillæ Dei fleuẽre præ gaudio, & in commune ab omnibus vno ore meritum Liobæ virginis prædi-

Pateſcit ipſius, ſororumq; eius innocentia.

prædicatur. Multa fecit & alia miracula per eam Deus, vt de exſtincto per eam ſemel incendio, atq; item ſanata ab hæmorrhoide, Vvilleſuinde ſanctimoniali. Cæterùm multi iam nobiles & potentes viri filias ſuas Deo in monaſterio ſub perpetua virginitate ſeruituras tradebant, multæ etiam matronæ ſuſcepto ſacro velamine, monaſticam eligebant vitam; quibus omnibus virgo ſancta ad ſumma virtutum veniendi, & verbo viam præbuit & exemplo. Intereà autem conſummat optato martyrio in Friſia ſuos labores dictus vir Dei, beatus Archiepiſcopus Bonifacius, beata virgine Lioba nihilominus immobili ſemper in opere Dei permanente. Erat enim omnibus, qui eam nouerant, & ipſis quoque Regibus honorabilis; Pipino dico Regi Francorum, & præcipuè eius filio Carolo; qui eam ad ſe frequenter inuitatam, dignis etiam muneribus honorabat.

Claret miraculis.

Multæ filiæ & matronæ nobiles ſub ea fiunt moniales.

Magno in honore eam habet Rex Pipinus, & alij Magnates.

Sed & Regina Hildegardis puro eam venerabatur affectu, voluiſſetq; vt aſſiduè ſecũ maneret. Sed illa vt veneni poculum, ita palatinum deteſtabatur tumultum. Amabant eam Principes, ſuſcipiebãt Proceres, Epiſcopi cum exultatione venerabantur. Et quia erat in ſcripturis exercitatiſſima, atque in conſilio prouida; verbum vitæ cũ ea conferebãt, & inſtituta Eccleſiaſtica ſæpè tractabant. Illa tamen omnem ſolicitudinem magis erga id quod cœperat exercebat, & monaſteria puellarum quaſi ductrix ſpiritalium tyronum viſitans, certantibus ſtudiis æmulantes, ad perfectionis gloriam prouocabat, quouſque ſcilicet tandẽ ſenio proue cta, ordinatis omnibus, quæ ſub cura ſua habuit, monaſteriis, cum cõſilio Lulli Epiſcopi, beati Bonifacij ſucceſſoris, venit in locum qui vocatur *Schonersheim*, quatuor millib. à ciuitate Moguntia ad Aphricũ diſtantem: vbi & cum famulabus Dei ſecũ commorãtib. manſitauit, ieiuniis & orationib. Deo ſeruiens nocte & die. Obiit verò

Multis ordinatis monaſterijs, tãdem reſidet in Schonerſheim: & ibidem tandem migrat ad Chriſtũ.

Sepulchrũ eius miraculis glorioſum.

verò virgo beata menſe Septembri quarto Calend. Octobris; cuius corpus Fuldenſes monachi ſuſceptum, cum proſecutione nobilium perſonarum venerabiliter ad monaſterium ſuum tranſtulerunt; ſicut iam olim S. Martyr Bonifacius iuſſerat; vbi ſepulchro condita, miraculis viuit & gloria.

C.Barõ.Tõ. Annal.7.& in Notat. Mart.Rom. 29. Septẽb.

VITA S. QVIRIACI, ANACHOretæ Nobiliſſimi; Ex Simeone Metaphraſte. Claruit Anno Dominicæ Incarnationis 532. *&c. ſub Iuſtiniano Imperatore.*

Geneſ. 12.

S. Quiriaci patria & parentes.

E*Is qui te benedicunt*, inquit Deus Abrahæ, *benedicam.* Vnde & oportet beati Quiriaci pro virtute certamina admirari; quem tulit quidem Corinthus, patri verò nomen fuit Iohannes, matri autem Eudoxia, tempus autem eius ortus fuit finis Imperij Theodoſij iunioris. Et quidem fuit Sancto auunculus, Petrus Epiſcopus Corinthiorum; qui eum cooptauit in gradum Lectoris eiuſdem Eccleſiæ adhuc in ætate tenera; ipſe autem diuinis totus deditus erat Scripturis, ita vt etiam tandem ei veniret in mentem valedicere omninò mundo. Quodam itaque Dominico die, cùm diuinam audiiſſet vocem in Euangelio, *Si quis vult poſt me venire, tollat crucem ſuam, & ſequatur me*; ipſe tacitè egreſſus ex Eccleſia, mox venit Cenchreas; deinde Hieroſolymam: iam decem & octo annos natus, nono quidem anno imperij magni Leonis. Vbi cùm diuertiſſet ad magnum Euſtorgium, hyemaſſetque in monaſterio iuxtà ſanctam ciuitatem, acceſſit tandem ad Lauram mirabilis Euthymij; qui etiam eum monaſtico induit habitu, vberiorem in eum vocans Spiritus operationem.

Cogitat mundo valedicere.

Lucæ 9.

Fit Monachus.

Et quamuis eum hoc in loco manere tunc non

ſiuerit

ſiuerit Euthymius propter ætatem, emittit tamē eum ad ſanctum Geraſimum ad Iordanem. Sic autem ibi degebat admirabilis ille, ligna ſcindēs, aquam & alimentum parans fratribus, & coci fungens officio, noctibus ipſis totis colloquens cum Deo; quin & pane & aqua ſolūm ſe alens, idque ſecundo quoque die. Quibus inductus Geraſimus; valde eum diligebat. Iam autem vigeſimum ſeptimum attingebat Quiriacus, cūm, mortuo Geraſimo, inde recedens, rediit ad Lauram Euthymij; ſuſceptus quidem ab Elia (is enim tunc ei præerat) à quo etiam accepit cellam, & abundè optato fruebatur ſilentio. Noluit tamen hic ſedem extremæ quietis accipere. Etenim cùm iam tandem ſeditiones inter monaſteria eſſent exortæ, pecuniæque diuiſiſſent, quos Sol ſemper ſimul viderat, recedit illinc; & venit in Lauràm Suram. Vbi cùm longo tempore eſſet verſatus his quatuor miniſteriis; nempe panis & reliqui victus fratrum cura, ægrotarum curatione, hoſpitum exceptione, & Lauræ adminiſtratione diuerſis annis perfunctus, iamque & fratrum omnium conſcientiam inueniſſet ſuæ patientiæ teſtem, & humilitatis; & reliquæ perfectionis, quam diuini Canones exigunt à ſacerdotibus, quadrageſimo tandem anno ætatis prouehitur ad honorem Presbyteratus. Sacrorum autem vaſorum & ſacri theſauri cuſtodia, & Eccleſiæ cura, octodecim annos fidei eius fuit credita.

Probatur iuxta Canonem monaſticum.

Commutat locum ſpiritualis lucri cauſa.

Ordinatur Presbyter annos natus quadraginta, varijs antè functus muneribus.

Narrantur autem hæc quoque de Quiriaco: quòd ſpatio tot annorum nòn modò Sol non occiderit ſuper eius iracundiam; ſed neque fuerit omninò vnquam iratus, neque eum vnquam viderit dies comedentem. Septuageſimo autem ſeptimo anno ætatis ſuæ, traditis theſauris, quorum cuſtodia ei fuerat tradita, ille quidem ſecedit ad ſolitudinem Natupha; eum autem ſequebatur diſcipulus. Vbi cùm eis deeſſet alimentum, Deum rogat

Quanta perfectio eius.

Adit Eremum.

Exod. 15. rogat diuinus Quiriacus, vt det eis ex ſcillis, quæ *Victitat ſcillis agreſtib.* illic erant. Deus autem audiuit ex alto preces, qui Maræ olim amaritudinem in conuenientem mutauerit dulcedinem. Nam ipſe quoque ſcillæ innatam mutarunt amaritudinem; & quatuor annos ex illo tempore fuerunt cibus beatis. Quintus iam agebatur annus, cùm de eo cognoſcens quidam de regione Thecoorum, adducit ad beatum ſuum filium vexatum à maligno ſpiritu. Et ille quidem eum liberat vngens oleo Crucis; innumerabilis autem poſtea confluebat ad eum *Clarus miraculis fugit ad loca magis ſolitaria.* multitudo, interrumpentes eius quietem. Quos vitans præclarus Quiriacus, tranſiit in ſolitudinē, quæ eſt magis intra Ruba. Et quinque annos in ea tranſigens, ſumebat radices Melagriorum, & ramos arundinum, & ea erāt eis obſonium; & quod ad voluptatem attinet, nihil cedebant menſę diuitum.

Sed & hæc quoq; ſolitudo efficiebatur ciuitas; multitudine ad eum accurrentium, tanquam ad certam curationem. Vnde & mouet tandem in eā partem ſolitudinis, in qua nullus Anachoreta nec *Reuerſus ad ſuos ſtrenuè decertat cōtra Origeniſtas.* manſerat, nec vnquam tranſierat; nominabatur autem locus ab accolis Suſacum. Vbi cùm ſeptem tranſegiſſet annos, inſtanter rogatus ab iis, qui erant Lauræ Succæ, rurſus deſcendit Lauram: & cū ad beati Charitonis cellam quinque tranſegiſſet annos, vehementiſſimè decertauit aduerſus eos, qui eadem ſentiebant quę Origenes. Sed & rurſus redit ad Suſacum, annum iam agens ætatis nonageſimum nonum: Vnde & rurſum poſt octo annos ad antrum magni Charitonis reducitur; quo etiam continenter beatus accedebat Cyrillus, & magnum ab hoc ſancto percipiebat emolumentum. Iam autem vixerat Quiriacus pluſquam cen- *Nihil frangitur ſenio.* tum & ſeptem annos, vt teſtatæ ſunt illius in diuerſis locis manſiones, cùm nihil adhuc remittens de ſua ſtatione ad diuinos hymnos, & mini-

ſterio eorum, qui ad ipſum accedebant, in corporis incidit infirmitatem. Poſt quam cum debitum naturæ exoluiſſet, apud Ieſum, quem deſiderabat, ſuum deponit ſpiritum.

Obdormit in Domino Centenarius Septennio maior.

DE SOLENNITATE S. MICHAELIS Archangeli; Ex ijs quæ ſunt apud V. P. Laur. Sur. ex Doctorum Homiliario.

C. Baron. in Notat. ad Martyr. Rō: hoc die & 8. Maij: vbi & de alijs diſſerit factis reuelationib. 29. Septēb.

MEmoriam beati Michaëlis Archangeli toto orbe venerandam haud immeritò Chriſti colunt fideles, quod is ſæpiùs hominibus apparuiſſe, & ſacrorum librorum auctoritate, & veteri Sanctorum traditione comprobatur. Declarat hoc inter alia multa; ipſius & opere condita; & nomine conſecrata eccleſia; quam è cœlo veniens, in Gargano monte, vili quidem ſchemate; ſed cœleſti præditam virtute, propria manu condere dignatus eſt. Quæ qua ratione hominibus innotuerit, non erit abs re paulò fuſiùs explicare.

Eccleſia S. Michaelis ab ipſo condita.

Eſt locus Apuliæ finibus Sipontina ciuitate celebris: in qua vir quidam prædiues Garganus oriundus; huic monti ex euentu ſuo vocabulum indidit. Huius enim dum pecora paſſim per deuexi montis latera paſcerentur, contigit taurum armenti gregis conſortia ſpernentem ſingularem incedere ſolitum, & ad extremum redeunte pecore domum, non eſſe regreſſum. Quem dominus, collecta ſeruorum multitudine, per deuia quæq; requirens, inuenit tandem in vertice eiuſdē montis foribus cuiuſdam aſſiſtere ſpeluncæ. Itaq; ira permotus, cur ſoliuagus incederet, arrepto arcu, appetit illum ſagitta toxicata; quę veluti vēti flamine retorta, eum à quo iacta eſt, mox reuerſa percuſſit. Turbati ciues & ſtupefacti, qualiter res fuerit effecta, (non enim propiùs accedere audebant) conſulunt Epiſcopum, quid facto opus ſit. Qui indicto ieiunio triduano, à Deo monuit eſſe

Garganus mons, à quo & vnde dicatur.

Miraculum

quæren-

quærendum. Quo peracto, ſanctus Domini Archangelus Epiſcopum monuit; in ſua eum locum eſſe tutela; eoque indicio demonſtraſſe; velle ibi cultum Deo in ſui & Angelorum memoriam adhibere.

Hac reuelatione comperta; Antiſtes vnà cum ciuibus locum illum religionis ergò frequentare cœperunt. Neque tamen vltrà cryptam intrare auſi, pro foribus quotidiè orationi vacabant. Inter hæc Neapolitani, nefaria adhuc idolorum ſuperſtitione polluti, Sipontinos & Beneuentanos bello laceſſere tentant. Qui antiſtitis ſui monitis edocti; tridui petunt inducias, vt triduano ieiunio liceret eis, quaſi fidele patrocinium, S. Michaelis implorare præſidium. Quo tempore pagani ludis ſcenicis falſorum inuitant auxilia deorum. Ecce autem nocte ipſa; quæ belli præceſſit diem, adeſt in viſione S. Michaël antiſtiti; preces dicit exauditas; victoriam ſpondet affuturam: & quarta diei hora præmouet hoſtibus occurrendum. Læti ergo manè, & de Angelica certi victoria, obuiant Chriſtiani paganis. Atque in primo belli apparatu Garganus mons immenſo tremore concutitur: fulgura crebra volant: & caligo tenebroſa totum montis cacumen obducit. Quo terrore in fugam conuerſi pagani; partim ferro hoſtium; partim igniferis impulſi ſagittis, Neapolim vſque ſequentibus, atque extrema quæque cædentibus aduerſariis, mœnia tandem ſuæ vrbis moribundi ſubintrant. Qui autem euaſere periculum, comperto quòd Angelus Dei in adiutorium venerit Chriſtianis, (nam & ſexcentos fermè ſuorum fulmine videbãt interemptos) Regi regum Chriſto continuò colla ſubmittentes; armis induuntur fidei.

Implorant præſidium S. Michaëlis Sipontini contra hoſtes ſuos.

Neapolitani diuina virtute in fugã compelluntur.

Cumque domum reuerſi victores, vota Domino gratiarum ad templum referrent Archangeli, vident manè iuxta ianuam ſeptentrionalem in-

ſtar

ſtar poſterulę puſillę, quaſi hominis veſtigia marmori arctiùs impreſſa: agnoſcunt beatum Michaëlem hoc præſentiæ ſuę ſignum voluiſſe monſtrare: Vbi poſtea culmen appoſitum, & altare impoſitum; ipſaque Eccleſia ob ſigna veſtigiorum Apodonia eſt vocata: Multa fuit inter Sipontinos dubitatio, quid de loco agerent, vtrùm intrare, & dedicare ibi debeant Eccleſiam. Vnde collatione facta, ad meridiem loci illius, beati Petri Apoſtolorum Principis nomine condunt dedicantque Eccleſiam: in qua etiam Glorioſæ Virginis & Sancti Præcurſoris ſtatuunt altaria. Tandem Antiſtes, ſalubri reperto conſilio, Romanum Pontificē per nuncium cōſulit, quid de his agendum decernat. Reſpondet ille; Si hominis eſt illam dedicare baſilicam hoc maximè die, quo victoria obtigit, fieri oportet. Si autem aliud ſancto prouiſori loci placuerit, eodem præcipuè die illius in hoc voluntas eſt inquirenda. Hoc ergò tempore imminente agamus ambo triduanum cum ciuib. noſtris ieiunium: SS. Trinitatē rogantes, vt munera, quæ per ſummum ſuæ voluntatis miniſtrum conferre dignatus eſt, ad certum vſque finem perducat.

Roman. Pōtifex conſulitur in re dubia.

Factum eſt, vt ſuggeſſerat Pontifex. Nocte verò conſtituti ieiunij ſuprema, Angelus Domini Michaël antiſtiti Sipontino per viſum apparens; Non eſt, inquit, vobis opus hanc, quā ego ædificaui, dedicare Eccleſiam. Ipſe enim, qui condidi, etiam dedicaui. Vos tantùm intrate, & me aſſiſtente patrono precib. locum frequentate. Et te quidem craſtina die ibi Miſſas celebrante, populus iuxta morem communicet. Meum autem erit oſtendere, quomodo per memetipſum locum ſacrauerim illum. Illi adueniunt manè cum oblatioonibus, & magna precum inſtantia intrant regiā Auſtralē; & ecce longa porticus in Aquilonem porrecta, atq; illam attingens poſterulam, extra quam veſtigia marmori diximus impreſſa. Sed

S. Michaël apparet Epiſcopo Sipōtino, iubens vt Miſſas celebret in ſua Eccleſia.

prius quàm huc peruenias, apparet ad Orientem baſilica, qua per gradus aſcenditur. Hæc cum ipſa porticu quingentorum ferè hominum, vt videtur, capax, altare venerandum rubroque contectum pallio, propè medium parietis ad meridiem oſtendit. Erat autem ipſa domus anguloſa; non in more operis humani, parietibus erectis; ſed inſtar ſpeluncæ præruptis & ſæpiùs eminentibus aſperata ſcopulis; culmine quoque diuerſæ altitudinis; quod hic vertice tãgi, alibi manu vix poſſit attingi. Credo, docente Archangelo, Deum non ornatum lapidum, ſed cordis quærere & diligere puritatem. Vertex verò mõtis extrinſecùs partim cornea ſylua tegitur, partim virenti planitie dilatatur. Miſſarum itaque celebratione completa, magno attoniti gaudio, quique redierunt in ſua: Epiſcopus autem delegata miniſtrorum, cantorũ, ſacerdotumq́; officio, & manſione conſtructa, omnẽ ibidẽ quotidiè pſalmorũ, hymnorũ, Miſſarũque curſum, congruo præcepit ordine celebrari. Nullus aũt huc nocturno tempore ingredi eſt auſus; ſed tranſacta aurora, matutinas ibidem concinunt laudes. Ex ipſo aũt ſaxo, quo ſacra tegitur ædes, ad Aquilonem altaris, dulcis & nimium lucida guttatim dilabitur aqua; quam incolæ ſtillã vocant. Ob hoc & vitriũ vas, eiuſdẽ receptui præparatũ, argentea pendet catena ſuſpenſũ; moriſq́; eſt, populo communicato, ſingulos ad hoc vaſculum aſcendere per gradus, donumq́; cœleſtis deguſtare liquoris Nam & guſtu ſuauis eſt, & tactu ſalubris. Deniq; nonnulli poſt longas febriũ flãmas, hac hauſta ſtilla, celeri confeſtim refrigerio potiuntur ſalutis. Innumeris quoq; & aliis modis ibi & crebrò ſanantur ægroti, & multa, quæ Angelicæ tantùm congruunt poteſtati, fieri illic miracula comprobantur; maximè tamen eiuſdem die natali; cum & de prouinciis circumquaq; poſitis plus ſolito confiua turba recurrat, & Angelicæ

Diuina officia quotidie in ea baſilica peraguntur.

Aqua cælitùs manans curat morbos.

Innumera ibidem alia fiunt miracula.

licæ virtutis maior quodammodo credatur adeſſe frequentia; vt quod ſpiritualiter dixit Apoſtolus, etiam corporaliter agi videatur. Quia *Angeli ſunt miniſtratorij ſpiritus, in miniſterium miſſi propter eos, qui hæreditatem capiunt ſalutis*: in Chriſto Ieſu Domino noſtro: qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen

Hebr. 1.

VITA S. HIERONYMI STRIDOnenſis Presbyteri, præſtantiſſimi Eccleſiæ Doctoris; Partim ex ea quam conſcripſit Marianus Victorius Epiſcopus Reatinus: Partim ex annalibus C. Baron. Exceſſit ex humanis anno à Chriſti Incarnatione, 420. Bonifacij Papæ 2. Honor. 26. Theodoſ. 13. Iunioris Imp. Aetatis verò ſuæ Septuageſimo octauo vel nono. Licet quorundam alia ſit ſententia.

C. Baron. Tom. 4. & 5. Annal. & in Not. ad Martyr. Rom.

MAgnus planè & ſummæ pietatis ſummæque virtutis & eruditionis vir ſacer Hieronymus, Stridonenſi oppido in Dalmatia oriundus, patre Euſebio inſigniter Chriſtiano, Conſtantij, Conſtantini magni filij temporibus, anno Chriſti 342. vel 43. natus eſt. Matris nomen quanquam literis proditum non ſit, certum tamen eſt eam egregia pietate fuiſſe matronam; cuius ſoror Caſtorina, Hieronymi matertera, neſcio quid cum eo diſſidij habuerit; quam ſemel iterumque humaniſſimis literis ad pacem & concordiam vir ſanctus inuitauit. Sororem habuit, quæ caſtitatis propoſitum, poſt lapſum, in patria, Iuliano diacono hortante, ſuſcepit: illudque ad extremum vitæ ſpiritum deindè ſeruauit. Frater eius natu minor, qui poſt eius acceſſum in Syriam natus fuit, Paulinianus nomine, demùm adoleſcens cum eo in ſecundo ab Vrbe diſceſſu Hieroſolymam petiit. Cæterùm parẽtes eius diuitiis & opi-

30. Septẽb.

Patria & Parentes eius.

Paulinianus eius frater.

Præceptor eius. Epiſt. 41. Ruffino.

bus ſplendidi, magnaq; ſeruorum familia honeſtati; ab ipſis incunabilis, morib. & diſciplinis ac Chriſtiana præcipuè doctrina eum curarunt imbuendum. Datus illi fuit præceptor, quem Orbilium, ab altero Beneuentano acri atque plagoſo, cognominat; qui illum fidem pariter literaſq; doceret. Bonis igitur literis; quarum tenera adhuc ætas illa capax erat, ſanctiſque imbutus moribus; Romam veluti ad primam tum religione, tum doctrina, vrbem erudiendus puer eſt miſſus. Comes illi tam adoleſcentiæ & ſtudij quàm itineris fuit Bonoſus prædiues adoleſcens; quo cum ab infantia ad florentem vſq; adoleuit ętatem: eodē ambo nutricum ſinu; iiſdem baiulorum amplexibus foti. Porrò Romæ, præceptore Donato, non modò Græcas Latinaſque pariter didicit literas, ſed nullum doctrinæ genus reliquit intactum.

Mittitur Romam.

Comes eius Bonoſius.

Romæ Donatus eius præceptor.

Amittit virginitatem.

Eo verò tempore quo Romæ inter Grammaticos Rhetores & Philoſophos ſumma cum laude verſabatur; necdum ſacro fonte expiatus, miſer ſuæ virginitatis patitur naufragium: quàm ſanè in ſe emiſſam deplorans multis magniſq; extulit præconiis. Veruntamen vbi Romæ adoleſcēs per baptiſmum Chriſto renatus (quo nomine Vrbs tā ſanctiſſimum ac præclariſſimum virū ſibi aſſerere iure poteſt, quòd Chriſtianus, ex eo quod renaſcitur, non ex eo quod naſcitur, cenſeri debeat) priores animæ labes dignis lachrymis aliiſq; pœnitentiæ operibus expiauit; Chriſtianam pietatē tam ſedulò tamque ardenter vnà cum literis coniunxit, vt Dominicis feſtiſque diebus Apoſtolorum & Martyrum ſepulcra deuotiſſimè frequentaret: totumque quod à ſtudiis vacabat tempus religione conſecraret.

Romæ baptizatur: & deinceps cōtinentiſſimè viuit.

Vacat pietati alternatim & ſtudijs.

Abit in Gallias.

Poſtquàm verò profanis literis ad plenum eruditus, grauiora ſtudia & Theologiam præcipuè animo ſuo haud ſegniter proponeret, mox eorum Philoſophorum inſtar, qui diſcendi gratia varias luſtra-

luſtra-

Digitized by Google

luſtrarunt regiones, Gallias primùm Comite Bonoſo, contendit; vt Romani ſtudij grauitatẽ Gallico cothurno ſuſtolleret, & ex omnibus viris doctis, quibus tunc Gallia abundabat, cunctiſq; bibliothecis, theſaurum ſibi ſcientiæ compararet. Hinc cum Treuiris, vbi magnus ille exulauerat Athanaſius, aliquamdiu maneret, prolixum illum S. Hilarij de Synodis librum propria manu deſcripſit: alioſque ibi poſitos antiquos codices, vſus opera amicorum, atque inter alios Florentij deſcribendos curauit. Nec Treuiros modò, ſed & alias Galliæ oras eum diligenter luſtraſſe ex eo apparet, quòd locorum ſitus ac oppidorum Galliæ nomina optimè calleat. *Epiſt. 6.* *S. Hieronymus apud Treuirenſes aliquando degit.* *Epiſt. 41.*

Indè verò prouecturus in orientem cùm eruditionis tum religionis cauſa cũ Bonoſo è Galliis reuertens Aquileiam peruenit; vbi aliquando fruitus eſt conſortio ſanctiſſimorum virorum S. Valeriani, eius ciuitatis poſt Fortunatianum Epiſcopi; Heliodori, Nepotiani, Rufini, Chromatij, Iouini, Euſebij, Bonoſi, Florentij, Niceæ Subdiaconi, & Chryſogoni monachi: ad quos omnes intimæ neceſſitudinis teſtes eiuſdem literæ extant. Eorũ verò tres potiſſimùm laudat in Chronico; Florẽtinus, aiens, Bonoſus, & Rufinus inſignes monachi habentur. Quorum omnium ſuauiſſima conſuetudine, Aquileiæ aliquãtiſper detentus, neſcio quo improuiſo rerum euentu (caſum forſan ſororis ſuæ ſpiritu prophetico prænoſcens) inde recedere coactus, in Dalmatiam patrium ſolũ veniens, ſororem iuuenculã ætatis lubrico lapſam, primùm viro maximè pio, Iuliano Diacono (qui eam ad meliorem frugem reſtituit) deinde etiam, per literas Chromatio commendauit. *41. 42. 43. 44.* *Epiſt. 41.* *37. & 43.*

Poſthæc peragratis Thracia, Ponto, Bithynia, Galatia, Cappadocia, & Cilicia; in Syria cum Euagrio Antiocheno, in via Comite, viro inſigniter erudito, prædiuite ac nobili, Antiochiæ conſedit. *Quid Hieronymus Antiochiæ.*

 Ali-

Digitized by Google

Aliquando autem agens cum Euagrio in villa eius Maronia, nactus ibidem ſanctiſſimum illum Malchum monachum, totius vitæ ipſius curſum, quam poſtea factus ſenex conſcripſit, accepit; quo planè Malchij exemplo & aliorum plurimorum monachorum, quibus Syria tunc florebat, incaluit cor eius ad conſectandum vitæ monaſticæ inſtitutum, cum ad Theodoſium magni nominis virum, & alios præclaros anachoretas literas dedit, petens eorum precibus ſolui vinculis ſeculi. Inter hæc verò temporis ſpatia, cum quid eſſet decernendum de ſtatu ſuo, Deum ſeruoſque Dei ita conſuleret, agens Antiochiæ docentem ſæpenumero audiuit Apollinarem Laodicenum adhuc inter Catholicos profitentem.

Epiſt. 38.

Verùm cùm indies maiori Chriſto ſeruiendi inflammaretur ardore, nihilque aliud cum animo ſuo quotidiè verſaret, quàm vt illi omnem ſuam vitam dicaret, tandē poſt multa variaq; conſilia prudenter agitata, placuit monachi ac ſolitarij profeſſionem arripere. Nec mora; rebus cunctis ritè ordinatis, Syriæ ſolitudinem tanquam portū ſalutis vnum omnium fidiſſimum expetiit; comitibus Innocentio atque Hyla S. Melanij famulo: quibus poſtea acceſſit Heliodorus. His omnibus Euagrius Antiochenus cuncta neceſſaria miniſtrabat; quin & eius impenſis Hieronymo ad ſcribendos libros ſuppeditati ſunt antiquarij: (illis enim ſe abundaſſe teſtatur) eiuſdemq; Euagrij opera, literæ quæ diuerſis ex locis Antiochiam afferebantur, eidē reddebantur: viciſſimq; ad alios mittendas, ab ipſo ille accipiebat. Poſita eſt autē hæc ſolitudo in Chalcide Syriæ; vbi Syri ab Agarenis barbaris diſterminantur; quam præter ſparſos hinc inde monachorum greges, nemo, exceptis feris, ſerpentibus, & ſcorpionibus, incolebat: horridum profectò & ipſis etiam monachis, qui ſolitudinem tantùm quærerent, habitaculum. Eā igitur ſolitudinem, ingreſſus, mox ſpiritale bellū

Arripit inſtitutū monaſticum.

Euagrius neceſſaria illis ſuppeditat.

Epiſt. 6.

Confert ſe Hieronymus in ſolitudinē Syriæ cum ſocijs.

Digitized by Google

generoſo ſanè animo eſt aggreſſus. Orationi lectioniq; aſſiduò vacans, naturæ ardorem, vitiorumque incentiua crebris frangebat ieiuniis: & ne ſibi vni in vaſta illa eremo viuere videretur, adhuc adoleſcens quaſdam Origenis homilias, quas ille loquebatur ad populum, transferebat. Cumque mens variis ſemper cogitationibus æſtuans conſuetam carnis appeteret libertatem, ad eam edomandam cuidam fratri, qui ex Hebræis crediderat ſeſe in diſciplinam dedit, vt poſt Quintiliani acumina, Ciceronis fluuios, grauitatemq; Frontonis, & lenitatem Plinij, alphabetum diſceret, & ſtridentia anhelantiaq; Hebraicæ linguæ verba meditaretur. Ibi quid laboris inſumpſerit, quid difficultatis ſuſtinuerit, quoties deſperauerit, quoties ceſſauerit, & contentione diſcendi rurſus incœperit, teſtem ipſe ſuam, appellat conſcientiam, pariterque Domino gratias agit, quòd de amaro ſemine literarum, dulces fructus carpſerit.

Eius pia ibidem exercitia.

Addiſcit linguã Hebraicam.

Cæterùm ingreſſum in eremum tam præclaræ ſpei adoleſcentem, humani generis hoſtis, qui eũ multis ex cauſis reformidare iam cœperat, & à quo magnum ſibi exitium imminere præſagiebat, variis ac diuerſis tentationũ generibus aggreſſus eſt. Et quidem in primis omnes ſodales, quos ſecum eam in ſolitudinem duxerat, abſtulit; etenim Heliodorus, mutato propoſito, ad patriam, veluti ſorori viduæ ac nepoti ex ea paruulo Nepotiano proſpecturus, remeauit. Innocentius autẽ & paulò pòſt Hylas eo iã ſecundũ annũ in ſolitudine agente, vitæ munere functi ſunt, Solus Euagrius, ex comitibus & amicis in ſolatiũ illi remanſit; Bonoſus namq; cũ quo educatus & à pueritia honeſtis ſeculi artib. eruditus, quiq; in Galliarum peregrinatione ſocius illi fuerat, ipſe etiam ſolitudinem petiit; inſulam quandã Dalmatio pelago circumſonante naufragam; cui aſperæ cautes, &

Dæmon varijs tentationib. illi inſidiatur.

Priuatur ſocijs.

Epiſt. 1. & 371.

Bonoſus fit ſolitarius.

nuda ſaxa, ac ipſa ſolitudo terrori eſſent; & cum iuuenis eſſet apprimè diues ac nobilis, contempta matre, ſororibus & chariſſimo ſibi germano, cum vno tantùm Oneſimo, in ea orationibus ac ieiuniis vacans manebat. Porrò & ipſum Hieronymum morbis periculoſiſſimis malignus infeſtauit, venerearumque cogitationum ſtimulos acutiſſimos atque perpetuos adeò potenter addidit, vt nullis eos lachrymis, nullis pœnitentiæ dolorobus extinguere poſſet. Cùm præter alia morborum genera, ardentiſſima febri in medio Quadrageſimæ afflictaretur, iamque toto frigeſcente corpore exequiæ veluti morienti parari cœpiſſent, ſpiritu ad Chriſti raptus tribunal grauiter vapulauit, quod Ciceronis lectioni die noctéque vacaret. Nulla interim vel ab æſtu morborum vel cogitationum ei dabatur requies; prorſus vt in media eremo, vbi feræ tantùm & ſcorpiones, præruptæ duntaxat cautes, & plantarum ſolummodò diuerſa videbantur genera, ſibi inter choros puellarum intereſſe videretur. Quid verò talibus in tentationibus fortis & in Chriſto roboratus adoleſcens egerit, quàm ſtrenuè pugnauerit, quibus ieiuniis & verberibus rebellantem carnem afflixerit, quibus lachrymis & orationibus Ieſum Saluatorem mundi, vt ſe à tantis hoſtis impetitionibus erueret, inſtanter precatus ſit: ab ipſomet, qui talia paſſus eſt audiamus.

Vapulat antè tribunal Chriſti, quia Ciceronianus eſſet.

O quoties ego ipſe in eremo cõſtitutus, & in illa vaſta ſolitudine, quæ exuſta ſolis ardoribus, horridum monachis præſtat habitaculum, putabam me Romanis intereſſe delicijs. Sedebam ſolus, quia amaritudine repletus eram. Horrebant ſacco membra deformia, & ſqualida cutis ſitum Æthiopicæ carnis obduxerat. Quotidie lachrymæ, quotidie gemitus, & ſi quando repugnantem ſomnus imminens oppreſſerat, nuda humo vix oſſa hærentia collidebam. De cibis verò & potu taceo: cùm etiam languentes monachi aqua frigida vtan-

Epiſt. 22. ad Euſtochiũ.

Nota ſancti viri in eremo vitam duriſſimã.

da vtantur, & coctum aliquid accepiſſe, luxuria ſit. Ille igitur ego, qui ob gehennæ metum tali me carceri ipſe damnaueram, ſcorpionum tantùm ſocius & ferarum, ſæpè choris intereram puellarum. Pallebant ora ieiunijs, & mens deſiderijs æſtuabat in frigido corpore: & ante hominem ſua iam carne præmortuum, ſola libidinum incendia bulliebant. Itaque omni auxilio deſtitutus, ad Ieſu iacebam pedes: rigabam lachrymis: crine tergebam: & repugnantem carnem Hebdomadarum inedea ſubiugabam. Non erubeſco confiteri infelicitatis meæ miſeriam: quin potius plango me non eſſe, quod fuerim. Memini me clamantem, diem crebró iunxiſſe cum nocte, nec prius à pectoris ceſſaſſe verberibus, quàm rediret, domino increpante, tranquillitas. Ipſam quoque cellulam meam, quaſi cogitationum mearum conſciam, pertimeſcebam, & mihimet iratus & rigidus, ſolus deſerta penetrabã. Sicubi concaua vallium, aſpera montium, rupium prærupta cernebam, ibi meæ orationis locus, ibi illud miſerrimæ carnis ergaſtulum: & vt mihi teſtis eſt Dominus, poſt multas lachrymas, poſt cœlo inhærentes oculos, nonnunquam videbar mihi intereſſe agminibus angelorum: & lætus gaudenſque cantabam: Poſt te, in odorem vnguentórum tuorum curremus.

Quid egerit in varijs tẽtationibus conſtitutus.

Cantic.

Videns autem diabolus ſe nullo molimine adoleſcentis animum dimouere ab arrepto propoſito poſſe, nihilque ſe aut morbis, aut carnis tentationibus profeciſſe, ad ſecretiores artes, quibus fortiores fidelium animos quatere, ac decipere ſolet, & ad malitiæ commenta poſtremò cõfugit: vt quem aperta fronte veluti manifeſtus hoſtis ſuperare nón poſſet, occultè tanquam amicus, inſidians labefactaret ac caperet. Incitauit enim aduerſus eum Campenſes & Tarſenſes, Semiarianos hæreticos; qui fidem eius impeterent, & vel vno, vel altero modo vinctum iuuenem ad ſe pertraherent. Videbant enim eum adoleſcentem eſſe maximæ ſpei, & qui doctrina & ſanctitate Græ-

Hæretici ei inſidiantur.

eos omnes, qui eas & remotiores incolebant oras, iam vinceret. Inſtant igitur apud eum, an tres, vel vnam potius confiteatur hypoſtaſim. Cautus ille, & ad inſidias dæmonis exercitatus, ſe vnam, ſi hypoſtaſis nomine Vſiam: ſi verò perſonam intelligant, tres confiteri hypoſtaſes aſſeuerat. Non contenti illi ſano iuuenis reſponſo, ipſum hypoſtaſis nomen efflagitant, vt ſimpliciter vnamne, an tres hypoſtaſes in diuina credat eſſe natura, reſpondeat. Antiochena quoque Eccleſia, quæ in tres tunc partes diuiſa atque diſcerpta erat, rapere ad ſe illum oppido feſtinabat, vnaquæque ſcilicet pro ſe pars. Meletius, inquam, Paulinus, atque Vitalis. Hi enim tres, ſuarum ſcilicet factionum Epiſcopi tunc erant. Ille qui eò acceſſerat fundatus in ea petra, aduerſus quam portas inferi non præualituras Chriſtus promiſerat, vt qui Romæ fidem baptiſmumque ſuſceperat, ſe id credere, quod Romana credit Eccleſia, conſtanter aſſeuerabat ſeque in ea qua natus ſit fide mori velle cunctis reſpondit. Illi vt eruditiſſimum iuuenem ad ſe pertraherent, dicebant & ſeſe cum Romana pariter ſentire Eccleſia, vt hac voce allectus protinùs ſuccumberet. Verùm ille latentes ſuſpicatus dolos, Romam ad Damaſum, qui tunc, tempore Valentis ſcilicet & Valentiniani Imperatorum, Romanã adminiſtrabat Eccleſiam, ſemel iterumque literas miſit; obſecrans & multis eum precibus obteſtans, vt quidnam credere, & cuinam in Antiochia ex tribus illis adhærere debeat, nunciare dignetur.

Matth. 16.

Interrogatus, reſpondet ſe id credere quod Romana credit Eccleſia.

Epiſt. 57. & 58.

Conſulit Romanum Pontificẽ in reb. dubijs.

Intereà illi nouis quotidiè calumniis eum impetentes, eà de eo in vulgus ſparſêre mendacia, vt *a.* virgines in monte Hermon degentes, ab eo cœperint vehemẽter abhorrere. Alij verò ſub Catholicorum nomine, cum tamen ſchiſmatici eſſent, illum adeò acriter perſecuti ſunt, omnique inhumanitatis genere ita affecerunt, vt ex eremo tandem

a. Ad has ſcribit Epiſtolã cuius initium.

Digitized by Google

tandem eiecerint. Explicat hæc omnia ipſemet in Epiſtola ad B. Marcũ * Celedenſẽ, vbi inter cætera ait; Verſu cogor clamare vulgato: *Quod genus hoc hominum? quæque hunc tam barbara morem permitit patria? Hoſpitio prohibemur arenæ: Bella cient: primaq; vetant conſiſtere terra. Quæ iccirco de gentili poëta ſumpſimus, vt qui Chriſti pacem non ſeruat, pacem ſaltem diſcat ab ethnico. Hæreticus vocor, Homouſion prædicans Trinitatem. Sabellianæ impietatis arguor, tres ſubſiſtentes, veras, integras, perfectasq; perſonas indefeſſa voce prornũcians. Si ab Arianis, meritò: ſi ab orthodoxis, qui huiuſmodi arguunt fidem, orthodoxi eſſe deſierunt. Aut, ſi eis placet, hæreticum me cum Occidẽte, hæreticũ cũ Ægypto, id eſt cum Damaſio Petroq; condemnent: & infrà: Quotidiè expoſcor fidẽ, quaſi ſine fide renatus ſim. Confiteor, vt volunt, non placet: ſubſcribo, non credunt. Vnum tantùm placet, vt hinc recedam. Iam iã cedo. Abruperunt partem à me animæ meæ, chariſſimos fratres. Ecce diſcedere cupiunt: immo diſcedunt melius eſſe dicentes, inter feras habitare, quàm cum talibus Chriſtianis. Et ego ipſe niſi me & corporis imbecillitas, & hyemis retineret aſperitas, iam modò fugerem; verumtamen dum vernum tempus adueniat, obſecro, vt paucis mihi menſibus eremi concedatur hoſpitium: aut ſi hoc tardum videtur, abſcedo. Domini eſt terra & plenitudo eius. Aſcendant ſoli cœlum, propter illos tantùm Chriſtus mortuus ſit: habeant, poſſideant, glorientur.*

Charta exiguitas Epiſt. 39. Epiſtol. 77.

** Chalcidenſem.*

Multa patitur à pſeudoChriſtianis.

Pſal. 23.

Manſit autem in ea ſolitudine toto, vt ſcribitur, quadriennio, incredibili quidem vitæ auſteritate ſeſe exercens, & omne tempus modò ſtudiis, modò orationibus impendens; nunc ab aliis monachis & anachoretis inuiſus, nunc alios ipſe inuiſens: ſed & tantis ſpiritalis vitæ deliciis affluens, vt inde diſceſſiſſe ſæpè pænituerit. Scripſit verò ibidem annos iam natus plus minus 30. Cõmentarium in Abdiam Prophetam; & Pammachio

chio dicauit; quem tamen poſt alios triginta annos, cum minus placeret emendauit. Egreſſus ab eremo, vel verius hæreticorum perſecutionib. inde eiectus, Antiochiam Hieroſolymamq; iuuenis iã repetiit. Adhæſit autem Antiochiæ ex tribus illis qui tunc illam diuexabant Epiſcopis, Paulino; quod ita à Damaſo, ad quem ea de re ſcripſerat, iuſſus fuerat. Neque tamen ibi conſiſtens, monachi aut ſolitarij hominis profeſſionem omiſit. Nã etſi loca vel diſcendi, vel ſilentio & quieti vacandi cauſa ſæpius mutaret, ipſum tamen monachi animum non mutauit: ſed literis & precibus ſemper intentus familiarem hominum congreſſum, quoad fieri potuit, ſemper deuitauit.

Viuit Antiochiæ vt monachus.

Cæterùm Antiochiæ triginta plus minus annorum vir ad presbyterij dignitatem à Paulino euectus eſt ſanè inuitus, ea tamen conditione vt nulli adſtrictus eſſet Eccleſiæ; quippè qui ſic conſentiret in clerum aſciri, vt tamen nollet deſerere eſſe monachus, ſed pro animi arbitrio liber, quo vellet pergeret: nec vnquam paſſus fuerit alicui adſcribi titulo. Neq; ſemper Antiochię, ſed partim etiam Hieroſolymæ, in agris tamen & ſolitudinibus, verſatus eſt; immò & tunc ab eo Bethleẽ electa & habitare cœpta. Sed & hoc tempore Conſtantinopolim quoque contendit, vt Gregorium Nazianzenum, doctrinæ & ſanctitatis fama celeberrimum audiret; quem & idcircò præceptorem ſuum meritò gloriatur. Apud quem exiſtens tractatum de viſione Iſaiæ conſcripſit. Imperij habenas Theodoſius ſenior adhuc moderabatur, & Apoſtolicam Sedem Romæ adminiſtrabat Damaſus; cùm ob alias, tum Antiochenæ præcipuè Eccleſiæ diſſenſiones, oẽs Occidentis Orientiſq; Epiſcopi Romã euocantur. Acceſſerunt inter alios eò Paulinus Antiochiæ (à quo presbyter ordinatus fuerat Hieronymus) & Epiphanius Salaminæ, Epiſcopi; ambo viro ſancto amici, & arcto ſpiritus

Ordinatur illic presbyter.
Epiſt. 61.

Gregorius Nazianzenus Epiſcopus Conſtãtinopol. eius præceptor.

Concilium Roman. celebratur.

ritus

ritus vinculo copulati; quibus viſum eſt Latinum & magni nominis iuuenem ſecum ducere: pręſertim quod Damaſo multis ex cauſis notus, & de Antiochenis diſſidiis apprimè inſtructus & eruditus eſſet; & fortè ipſemet Damaſus eum accerſiuit, literæque Imperiales inuitum ac renitentem Romam venire coëgerunt. Igitur Vrbem ingreſſus, cœpit reuiſere loca, in quibus à pueritia nutritus, edoctus & baptizatus fuerat; reuiſere Apoſtolorum martyrumque templa, quæ olim puer, cùm à grammaticæ ludo vacaret, venerabundus obire ſolebat. Inuenit hic Pammachium, ſuum olim condiſcipulum; inuenit alios, tum veteres ex facie, tum ex ſola ſanctitatis & doctrinæ fama poſteà ſibi factos amicos. Damaſo autem quàm charus, & quàm dilectus fuerit, dictu eſt incredibile. Nouerat enim iuuenem iam tunc in eremo degentem, ex literis & tractatibus, quos ſæpè ad eum miſerat; nouerat & egreſſum àb eremo; Antiochiæ primùm, mox Bethleem manentem; vt qui ei munera ſæpè mittere, & qui ab eo epiſtolas & quæſtionum ſolutiones recipere ſolebat; nouerat ex ingenti fama, quę de eius vitę probitate, & mira abſtinentia ferebatur. Concurritur ex Vrbe ad eum vndique, & vterque ſexus in promerendo viro ſecum acriter certat. Non matronæ caſtæ illum dimittere, non ciues, non preſbyteri poſſunt; aliis ſanctitas, aliis doctrina, aliis comitas & vrbanitas placent. Ille, quòd Romæ iam viderit puerum tunc optimæ ſpei, animo repetit; ille, quòd auſteram in eremo ab eo exactam vitam audierit, attentè vultus contemplatur & ora. Commendat in eo aliquis preſbyterij dignitatem: aliquis orationis prædicat puritatem; hic in eo linguarum ſcientiam: alter ſacrarum literarum admiratur cognitionem; pariter ſuſpiciunt, pariter prædicant, & extollunt omnes; & breuiter ſolus Hieronymus inuenitur, in quo omnium oculi,

Venit Romā cū Paulino Antiochia & Epiphanio Salamina Epiſcopis.

Viſitat loca ſacra Romæ.

Magno ſtudio colitur à Romanis.

Digitized by Google

oculi, omnium defigantur obtutus: & in quo vno totius cleri populiq́ue vota ſuſpirent.

Porrò Damaſus videns ſibi, velut alterum paullum Petro adiutorem in Vrbem veniſſe, remiſſis ad ſedes proprias Epiſcopis, Hieronymum, vt ſibi in Eccleſiaſticis cauſis inſeruiret, & partē Pontificij oneris ſuſtineret, ſecum retinet; res fidei & omnes quæſtiones religionis, ei, vti vndequaque doctiſſimo & maximè orthodoxo demandat. Cui functioni ſtrenuè viriliterq; vir ſanctus inſiſtens, non propterea arctam ſuam viuendi, & in precib. quotidiè corā Deo aſſiſtendi omiſit conſuetudinē. Et quia presbyteri munere inſignitus erat, incruentum Chriſti ſacrificium, quod in cruce peractū fuit, Deo pro ſalute omniū iugiter offerebat. Nouit hoc Roma, quæ diu ſacrificij ſeruauit caſulam, & adhuc eius calicē ſeruat, populoq; reuerēter in memoriam tanti viri oſtentat. Quin & cū in vindicando Dei honore, & Eccleſiæ pulchritudine aſſerenda nemini cederet, tum cuncta Eccleſię munia vt honeſtè ac ſanctè peragerentur effecit: quicquid etiam boni vel Antiochię (à qua Petrus Apoſtolorū Princeps Romam venerat) vel Hieroſolymæ (vbi Eccleſiam quoque idem fundauit, & Iacobo gubernandam poſtea reliquit) eſſet: vt Romæ quoque (vbi Petri ſedes manet) obſeruaretur procurauit.

Vtitur Damaſus eius opera Romæ.

Aſſiduus in celebratione

Caſula & Calix S. Hieronymi Romæ aſſeruantur.

Eius Res geſtæ Romæ.

Longum nimis foret alia omnia ſingulatim hic referre, quæ toto triennio, quo Romæ ipſum morari contigit, ad decorem & vtilitatē vniuerſalis Eccleſiæ fecit, ordinauit atque cōſcripſit. Et quidem inter alios exantlatos labores, Heluinium atque Iouinianum impuriſſimos homines ac virginitatis hoſtes acerrimos egregiè compeſcuit; ac luciferianos confutauit. Paulinianum adoleſcentem fratrē ſuū, qui poſt eius in Syriā receſſū natus fuerat, in vrbē aduocauit, vt eū melioribus literis & ſanctioribus pariter moribus imbueret. Prætereà multos vitiis & ſcelerib. arctiſſimè vinctos com-

Vrbē & Sacras Ædes exornauit.

Hæreticos cōpeſcuit.

Multos Romæ cōuertit.

uertit, & matronas plurimas ad ſanctioris vitę duxit propoſitũ. Inter quas Marcella, Melania, Aſella, Albina, Marcellina, Felicitaſq; celebrãtur; ſed cæteris præſtantior Paula Euſtochij & Bleſillæ mater: quę mutata veſte monaſteriũ eſt ingreſſa, & ſanctioris vitæ propoſitũ præclarè adimpleuit.

Cũ tot hæc ac tãta vir ſanctus Romæ perageret, & omnium ore dignus ſummo Pontificatu acclamaretur, clerici (ô mortalium vita ſemper incerta) in quorum vitia ille ſæpè inuectus fuerat, & laici, quos ſæpè reprehenderat, & quod durius videbatur, exẽplo ſanctioris vitæ & offuſcabat quotidie, & viliores reddebat, Hieronymi famæ detrahere cœperũt, capta occaſione, quod nobiles ac diuites matronas lucri & amoris inhoneſti cauſa, ſanctioris vitæ prætextu deceperat, & Hieroſolymam explendę libidinis gratia ducebat. Subornatus eſt, quò facilius res crederetur, quiſpiã rumigerulus, qui ſe neſcio quid inhoneſti de ſancto cũ Paula vel vidiſſe, vel audiſſe aſſereret: eoq; factum proceſſit, vt vilis ille homũcio captus quæſtionib. ſuper ea re examinandus ſubiiceretur. Negauit ille, quod priùs dixerat, & inſontem clamauit in tormentis, quem anteà tanquam ſceleſtum infamauerat. Moritur intereà Damaſus. Hieronymus occaſionem regrediendi *H*ieroſolymam, cùm ex Pontificis morte, tum ex impia hominum perſecutione commodè nactus, relicta Roma, magna ſanctorum comitãte caterua, nauem in Romano portu conſcendit, & per Siciliæ & Italiæ fauces, Peloponeſi promõtoria, & Cyprũ nauigans, adoleſcentem fratrem ſecũ ducens, Antiochiæ appellens, *H*ieroſolymã & ſuã lætus reuertitur Bethlecem. Non multò poſt Paula cum Euſtochio filia, & Melania Marcellini Conſulis nepte, multis comitata virginibus eò aduenit. Nã *H*ieronymi nauigationẽ ſecuta, poſt Cyprum Antiochiæ primũ appulit; deindè ſancta Paleſtinæ terra luſtrata,

Multos pãtitur Roma vir ſanctus obtrectatores.

Hieronymi fama ab æmulis eius detrahitur.

Relicta Roma, Bethleẽ reuertitur.

Bethleem

S. Paula cũ Euſtochio & alijs virginibus eum ſequitur.

Bethleem, ibi perpetuò Chriſti militiæ inſeruitura, contendit. Manſit autem ibi per triennium ſatis anguſtò hoſpitiolo: quouſque latius ſibi ſuiſque virginibus exſtruxit monaſterium. Condidit etiam & aliud; vbi Hieronymus & viri degerent. & diuerſorium hoſpitibus ad ea loca pietatis & religionis ergô confluentibus. Erat enim Paula diuitiis inclyta, & Nicopolis in Actiaco litore poſita, ad eius, veluti quæ ab Agamemnone deſcendebat, poſſeſſionem maximè pertinebat.

Quæ ibi ædificârit.

Epiſt. 112.

Ipſe autem Hieronymus, qui vſque ab adoleſcentia monachi egerat vitam, die noctuq; ſtudiis nunc legendo, nunc ſcribendo, vacabat, & cum aliis fratribus in monaſterio labore deſudabat; viuebat in paupertate, & (vt Ruffinus ipſe teſtatur) pecunias nec habebat, nec habere volebat, ſed tenui victu, veſtituq; contentus in cellula latebat: ſacerdotiũ nec ambiens, nec humilitate damnata Epiſcopatum auro redimere feſtinans. Hoſpitio omnes tanta benignitate excipiebat, vt etiã pedes illis lauaret; ſolos deteſtans hæreticos; quos in tantùm perſequebatur, vt coràm eo hæreſes, veluti coràm Sole nebulæ, euaneſcerent. Sanctam igitur in ſua Bethleem rurſus inchoans vitam, & veluti nouus quidam miles ad certamina laboreſque conſurgens, corpus ieiuniis macerare: mẽtem ſtudiis, ſpiritum paſcere oratione. Vbi oratio deficit, lectio: vbi lectio, oratio incipit. Somnus non ad delicias, ſed ad naturæ capitur neceſſitatẽ; in duro non in mollibus, cubat: & vili pallio, non precioſo ac nitido tegitur indumento. Ex ore nihil niſi ſanctum, niſi caſtum procedit; quęcunq; ex eo audieris, Chriſti ſermo eſt: & in ipſo quoque ſilentio Deum loquitur. Sed præter omnem tam animi, quàm corporis ſanctitatem puritatemque; quibus veluti præclara lux quædam mundo irradiat, ſtudiis, nunc aliquid vertendo, nunc commẽtando, incumbit; ſumma contentione in eo elaborans,

Sanctiſſimã ducit in Bethleem vitam.

borans, vt extirpatis cunctis hæreſibus, Eccleſiam à perfidorum inſidijs liberet. Canis iam totus aſperſus, nihil non modo ex ſtudiorum aſſiduitate remittit, ſed & Didymum illum Alexandrinum olim Athanaſio & Antonio admodum charum, atque ob doctrinæ magnitudinem celeberrimū adit, vt & eum videret, & dubiorum, quæ in Scripturis habebat, ab eo ſolutiones audiret.

Vadit Alexandriam, vt conſulat Didymum in dubiis Scripturæ. *Epiſt. 65.*

Reuerſus verò ab Alexandria, rurſumque Hieroſolymam & Bethleem ſuam repetens, magno labore & impendio Barrabanum, ſeu verius Barhanina, Hebræum præceptorem noctu audit. Timebat enim ille Iudæos: propterea que inſtar Nicodemi, qui in tenebris Chriſtum adijt, clam, ne factum à Iudæis reſciretur, hoc eſt, noctu tantum, Bethleem veniens Hieronymum edocebat: magno enim pretio eum, vt illuc accederet, conducebat. Hiſce ſtudijs acriter intento, Ruffinus non minus ineptè quàm impiè obijciebat, quòd Barrabam, dimiſſo Chriſto, ſequeretur, & Iudaicis incumberet lectionibus; pulchrè ſibi ex Euangelio luſum acce piſſe exiſtimans, ſi cùm Iudæorum populo clamaret: *Non hunc, ſed Barrabam*; vir ipſe, qui velut inter olores anſer obſtreperet, & ſemet ſanctorum, doctorumque hominum numero auderet immiſcere. Sed vir ſanctus nihil ea Ruffini motus calumnia, vt Eccleſiæ, eius linguæ adiumento genuinas ſacrorum librorum relinqueret verſiones, non modò hoc ſtudium omiſit, ſed etiam cum Hebræorum eruditiſſimis omnem Palæſtinæ terram circumiuit, vt cuncta illius loca, ſitus ac regiones, de quibus Scriptura meminit, proprijs colluſtraret oculis, & quod abſens audierat, præſens videret.

Magno ſtudio perdiſcit linguam Hebræam. *Ioan. 3.*

Calumniatur hoc eius ſtudium Ruffinus.

Matth. 27. *Lucæ 23.*

Creſcebat hoc eodem tempore in Bethleem monaſterium; quod licet pro viris virginibusque ibidem degentibus ſatis capax eſſet habitaculum, tantus tamen vndique ad ea loca pietatis cauſa monachorum erat concurſus, vt diuerſorium magis am-

Multum ſub eo creſcit monachorū numerus.

plum Hieronymus ædificare cogitauerit. Mittit propterea Paulinianum ſibi germanum in patriam, iam à Gotthis vaſtatam, vt ſemirutas villulas, quæ barbarorum effugerant manus, & parentum communium venderet cenſus. Quod cùm pręſtitiſſet, Palæſtinam reuerſus eſt.

Hoc tempore inimicitiæ, quę olim erant ex cauſa fidei cum Ruffino, & ſopitæ, non extinctæ fuerant, in apertas contumelias eruperunt. Dum enim ille Hieronymum ſecum in hæreſis ſuſpicionem, veluti Origeniſta eſſet, trahere ſuis pręconijs conatur, & vir ſanctus ſe ab huiuſmodi infamia extricare cunctis viribus quærit, neceſſe fuit apertè in hoſtem procedere, & amicitiam ab adoleſcētia cum Ruffino contractam, religionis cauſa penitus ſcindere. Inſurgit propterea acriter vir ſanctus in Ruffinum, & cunctis viribus inſidiantem ſibi proterit hoſtem; & non tantum in refellendis falsò vitæ obiectis criminationibus, quàm in abigenda à ſe hæreſis infamia occupatur; tantaque indignatione huius materiam defenſionis ſuſcepit, vt ſtylum, iam ob omiſſa à multis annis gentilium literarum ſtudia languentem, & propter Hebraicæ linguæ barbariem quandam vitiatum, quaſi tunc à rhetorum ſchola egreſſus eſſet, ita ornatè acuteq; exacuerit, vt Ruffinus poſtea ne inter doctos quidem haberi cœperit.

S. Hieronymus falso à Ruffino tanquam Origeniſta diffamatur.

Regebat hoc tempore Romanā Eccleſiam Anaſtaſius Papa; eique Ruffinus libellum, cui poſtea Hieronymus reſpondit, dicauit; & in Africa Hipponenſem gubernans Eccleſiam Auguſtinus, ſuæ doctrinę ac ſanctitatis documenta vbiq; ſpargebat. Audiēs is celebrem Hieronymi tum ſenis per totū terrarū orbem diffuſam famam (ad eum .n. veluti ad oraculum vndiq; concurrebatur) & ſe Hieronymi comparatione tanquam nouum quendam in Eccleſiaſticis ſtudijs militem eſſe cognoſcens, contrahendæ amicitiæ cauſa ad eum ſcribere incipit; inter-

S. Auguſtin. ſcribit S. Hieronymo.

interrogans ab eo quædam; tantumque Hieronymo detulit, vt ſcripta ſua illi diſcutienda miſerit; libros dicauerit; & quæſtiones aliquot, præſertim quæ ſunt de origine animæ, ab eo petierit; & quia propter locorum diſtantiam & animarum curam proficiſci ad diſcendum in Bethleem non poterat, miſit ad eum, qui ſua vice quærerent, & diſcerent multa ab Hieronymo, Paulum Oroſium, Alipium, & Profuturum quondàm presbyterum; qui tamen Profuturus morte præuentus, eò peruenire non potuit.

Studium hoſpitalitatis in S. Hieronymo.

At non ſolùm Auguſtinus, ſed totus terrarum orbis ſenem venerabatur. Seuerus Sulpitius proptereà eum inuiſit: & ſex menſibus cum eo manſit; manſiſſetque, vt ipſe ait, perpetuò, ſi potuiſſet. Præter ſtudiorum & orationis occupationem, quotidie aduenientes ad ea loca Chriſtianos excipiebat, tanta charitate, vt pedes etiam ſingulorum lauaret. Ad decrepitam & vltimam propemodùm iam venerat ætatem, cùm nihil quidquam operæ à ſtudijs remittens, non minus ad orandum alacris, quàm ad legendum promptus ſurgebat. Mirum erat in corpore, ieiunijs & ætate conſumpto, tantum ſpiritus, tantum vigere fortitudinis. Quod corpori deerat, ſupplebat animus, & ſacrarum rerum meditatio mentem quotidiè recreabat. Videres hominem à corporeis vinculis abſolutum, veluti auem quandam à nexibus expeditam, nihil aliud niſi cælum ſpectare ac petere; & quanto magis morti appropinquabat, tanto plus in eo ſpiritus excitabatur; ita vt mortem, demigrationem quandam à terrenis ad cæleſtia, à caducis ad æterna, non naturæ diſſolutionem, in eo crederes. Languebant quidem membra, ſed animus vigebat; & in corpore iam iam caſuro, mens ſemper cæleſtia cogitans excitabatur; nec illi, vt cæteris euenire ſolet, vnà cum ſenectute animus frigeſcebat: ſed citò tanquam corporeum onus depoſiturus, alacrior ad finem tendebat.

Poſt multos exantlatos labores, lætus ad patriam cæleſtem aſpirat.

debat. Sciebat ſe curſum ſuum benè peregiſſe, fidem ſeruâſſe, & in omnibus vt ſtrenuum militem ſub Christo duce feciſſe ſtipendia. Propterea ad coronam illi repoſitam, lætus gaudenſque properabat: & veluti imbribus multis ac procellis exagitatus, oppreſſuſque viator, æternum quietis, quo ſe reciperet, tectum optabat; & poſt bellorum turbines, & varias mundi pelagi iactationes, quietum cælorum portum ingredi, & amœnum hortum incolere deſiderabat; & quò magis ſe illi appropinquare cernebat, eò lætior incedebat.

Incidit in infirmitatem.

Igitur vir ſanctiſſimus cęleſtibus ſemper æſtuans cogitationibus, in leuem tandem incidit febriculam; quæ illum iam in carne ſua præmortuum dum diuexaret, reputabat animo, mundi, quas pertranſierat, miſerias omnes; quibus tempeſtatibus iactatus, quibus perſecutionibus exagitatus fuerit; quomodò in hac vita nihil certum, nihil beatum inueniretur. Orbis dominam concidiſſe Romam, vrbes potentiſſimas redactas in cinerem conſiderabat. Quid non exire ex his miſerijs, & in amplexus ſponſi volare ille cuperet? quid non corporis abiecto carcere, expeditum in cælum tendere? Aderant iuxtà eum monachi, & Chriſto dicatæ virgines, & ex varijs ſanctorum locorum vndique, qui ad talis viri exitum confluxerant, homines; quos omnes ille læto & alacri vultu ad humilitatem, patientiam, charitatem, cæteraſque hortabatur virtutes; & lamentantes, nè ſibi cæleſtem inuiderent patriam, precabatur; quandò ſe nihil aliud optaſſe ſemper aiebat, quàm ad eum peruenire diem, vndè illi ad cæleſtem beatitudinem aditus daretur.

Hortatur circunſtantes ad pietatem.

Obdormit in Domino.

His & huiuſmodi verbis ſanctos omnes, qui aderant, poſtquam eſt adhortatus, verſus ad ſponſum, quem ſibi iam adeſſe videbat, illi ſpiritum ſuum placidiſſimè reddidit: multis clarus miraculis. Humatus in Bethleem fuit, exequijs illi ex Chriſtiana religione, ritè anteà celebratis. Tranſla-

tus

tus indè poſteà Romam eſt, vnà cum Chriſti Saluatoris noſtri præſepio 7. Idus Maij, eo ſcilicet die, quo præceptoris eius Gregorij Nazianzeni feſtum agitur. Iacet autem beatiſſimus vir omni præconio maior, & quem cuncta ſuſpirent ſecula, ſuper Exquilias; proprio ei iuxta Præſepe Domini erecto altari, vbi ſacra adhuc eius ſeruatur tunica, in Eccleſia S. Mariæ Maioris.

Corpus S. Hieronymi cum præſepio Domini, Romam translatum.

Tunica eius Romæ aſſeruatur.

Ceterùm quod viro ſanctiſſimo antiquitas Leonem tanquam ab eo curatum adpinxit (cum id reuerà à Geraſimo Abbate actum teſtetur Sophronius) hieroglyphico ſignificauit, vehementem eius, quaſi leonis, in hæreticos rugitum, vel vaſtam Syriæ ſolitudinem quam inhabitauit. Porrò præter eximia ea opera, quorum Catalogus extat, varia alia inſignia, quæ interciderunt, conſcripſit. Plura quoque extant de eius vita & rebus geſtis, ſub virorum quidem clarorum nomine, Euſebij, Cyrilli, Auguſtini & incerto quodam auctore impudenter & mendaciter confictа; quę cum prolixè & egregiè Tom. 4. & 5. Annal. C. Baron. refutentur: ſuperuacaneum duximus eorum vlterius hic meminiſſe.

Cap. 107. Prato Spir.

Multa conficta de S. Hieronymo.

FINIS TOMI TERTII.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google